ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925
R. C. S. 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
17, Rue Damesme — PARIS (13e)
Վեցամս· 800 ֆր·, Տար· 1600, արտ· 2500 ֆր·
Tél. GOB. 15-70 Գին 7 Ֆր· C. C. P. Paris 1678-63

Mercredi 3 Janvier 1951 Զորեքշաբթի 3 ՅՈՒՆ·

27րդ ՏԱՐԻ — 27 Année No. 6346–Նոր շրջան թիւ 1757

Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՄԵՐ ԼՕՍ·ԸՍ

ՄԵՐ ԳԱՂՈՒԹԸ 1950ԻՆ

Տժգոյն տարի մը եւս բոլորեցինք :

Անշուշտ մեր թղթակիցները պիտի փութան պատկերացնել իրենց շրջանի անցուդարձը, ամփոփ տեղեկութիւններով :

Այս առթիւ պիտի թելադրէինք վիճակագրութիւններ կազմել, որքան թոյլ կուտան իրենց միջոցները :

Ինչպէս յաճախ դիտել տուած ենք, ամէնէն աւելի ա՛յս է որ կը պակսի չատ մը թղթակցութեանց մէջ :

Անհրաժեշտ է փաստացի տեղեկութիւններ հաւաքել տարագիրը բազմութեանց համրանքի մասին : Ուսումնասիրել անոնց ընկերային եւ տնտեսական հոգերը: Արձանագրել ազգային գործունէութեան եւ կենցաղի ելեւէջները :

Առանձին գլուխ մը կը կազմէ նոր սերունդի փրկութեան համար կատարուած աշխատանքը :

Գիտենք թէ ինչ պայմաններու մէջ կը գտնուին լրագրական թղթակցութիւնները: Մանաւանդ որ գրողները մեծ մասով բանուորներ են :

Առանց խստապահանջ ըլլալու, պարզապէս ընկերական թելադրանք մըն է որ կ'ընենք, որ պէտք կարելին փորձեն :

Սպասելով այդ աշխատանքին, փորձենք ընդհանուր ակնարկ մը նետել անցեալ տարուան ազգային կեանքին վրայ :

Գաղութը կը մնայ միշտ անտիրական: Ուրիշ խօսքով՝ առանց կեդրոնացեալ, ամբողջական կազմակերպութեան :

Ունինք մանր – մունր «իշխանութիւններ » իւրաքանչիւր քաղաքի կամ շրջանի մէջ, սկսելով Փարիզէն :

Ինչ որ թեմական կազմակերպութիւն կը կոչենք, բաղձանքէն անդին չէ անցած: Երկու տրէ– խառը շրջանները, Փարիզը եւ Մարսէյլն անգամ անյատ միութիւններ են, իւրաքանչիւրը իր տեղական կանոնագրով :

Կաթող· պատուիրակը երեք – չորս տարի վերջն ալ կը մնայ նոյն շրջուն քարոզիչը, առանց իրական կապ ունենալու գաղութին ազգային իւ խնդութեանց հետ :

Ահաւասիկ երկու տարի է որ ընտրութիւն կը խաղան Փարիզի մէջ, առանց գործնական ելքի մը յանգելու :

Մարսէյլը գոհ կ'երեւայ գոյավիճակի պահ – պանումով: Լիոնը, Վալանսը եւ միւս հայաչատ շրջանները՝ նոյնպէս :

Մէկ խօսքով, ոչ մէկ ծրագրեալ աշխատանք եւ իրական շարժում: Գործերը կ'ընթանան սովորութեան, աւելի ճիշդ՝ սովորամոլութեան օրէնքով: Տնաւարի :

Տեսակ մը նախապաշարում ըսել կուտայ թէ ուրիշ կերպ ալ չէր կրնար ըլլալ :

Անոնք որ գործի գլուխ անցած են, ընդհանրապէս ձեւակերպութիւններով կը զբաղին : Շատ քիչերը հաւատք ունին իրենց կատարած գործին վրայ :

Եւրոպա կ'ապրին, բայց բանկալի հոգեբանութիւնն է որ տուն կուտայ «ազգային ջոջերու» գործունէութեան: Գլուխն ըլլալով հարեզոր – ծականը :

Միայն կրթական հոգը բաւական էր եռամսեայ կամ հնգամսեայ ծրագիր մը յօրինելու, կեդրոնի եւ յարատեւ գործունէութեամբ :

Մինչդեռ եկեղեցիներն անգամ պարպուած են, դառնալով ժամագրավայր ափ մը բարեպաշտներու եւ պառաւներու :

Գիտենք, բանգէտներ ձայն պիտի բարձրացնեն, բացատրելու համար այս ողբերգութեան պատճառները :

Ինչքան ալ հիմնաւոր ըլլան այդ պատճառները, երբեք չեն կրնար արդարացնել համատարած թմրութիւնը :

Երբ մարդիկ պատասխանատուութիւն կը ստանձնեն այս կամ այն գործը կատարելու, ուսումնասիրած պէտք է ըլլան պայմանները, հէս ճամբան չմնալու համար :

Անցեալ 25—30 տարիները բան մը սորվեցուցած չե՞ն բոլոր բանգէտներուն :

Գոնէ զգացուցած չե՞ն անոնց թէ՝ մեր իմաստուն եւ յարատեւ աշխատանքէն կախում ունի տարագիր բազմութեանց պահպանումը: Մանաւանդ այս լոյծուն ափերուն վրայ :

Շ·

Փարիզի եկեղեցւոյ ընդհ. ժողովը

Կիրակի օր տեղի ունեցաւ Փարիզի Հայոց եկեղեցւոյ Կրօն· Ընկերակցութեան ընդհ· ժողովը:

Մեծամասնութիւն կազմելու համար անհրաժեշտ կը համարուէր աւելի քան **2500** անդամներու մասնակցութիւնը· մինչդեռ ներկայ էին մի– այն **136** հոգի :

Մէկ ժամ սպասելէ վերջ, վարչութեան ատենապետը, Պ· Գ· Պաղտատլեան յայտարարեց թէ մեծամասնութիւն գոյացած չըլլալով, նոր ժողով մը պիտի գումարուի Յունվ· **14**ին: Ինչպէս յայտարարուած էր նախապէս: Այն ատեն ներկաներու թիւը մեծամասնութիւն պիտի համարուի:

× «Յառաջդիմական» կոչուած խմբակը որ ոտիով ձեռիով բանկալը մտած է, փութացած էր թեկնածուներու ցանկ մը ներկայացնել մասնաւոր թռուցիկներով եւ թերթով: Ինչպէս միշտ, այս առթիւ ալ կը շահագործէր հայրենիքի եւ Հայ· եկեղեցւոյ անունը, ազդելու համար հանրային կարծիքին վրայ, ընդդէմ ժողովրդական ճակատին ...

Կ'իմանանք թէ մասնաւոր ժողով մը պիտի գումարուի զանազան տարրերէ, ելք մը գտնելու համար մինչեւ Յունուար **14**:

Նոր տարի եւ խաղաղութիւն

Նոր տարին տօնուեցաւ աւանդական հանդիսաւորութեամբ, հակառակ ձիւն – ձմեռ օդի մը:

Էլիզէի պալատին մէջ, յանուն դեսպանական մարմնին շնորհաւորութիւններ ուղղեց պապական նուիրակը, գերապայծառ Ռոնքալլի, իբրեւ երի – ցագոյն անդամ: Հանրապետութեան նախագահը պատասխանելով, պարզեց Ֆրանսացի ժողովուրդին խաղաղասիրական ղեկացումները եւ մարդկութեան սպառնացող վտանգները: Ցեսոյ բացատրեց թէ ինչ պայմաններ անհրաժեշտ են, խաղաղութիւնը պահպանելու համար :

— « Ընդհրը հետեւեալն է.— խաղաղութի՞ւն կ'ուզեն թէ պատերազմ: Եթէ հաւատանք խօսքերուն եւ քարոզութեանց, ոչ ոք պատերազմ կ'ուզէ: Բայց չի բաւեր պատերազմ չուզել· հարկ է խաղաղութիւն ուզել: Խաղաղութիւն ուզել կը նշանակէ անձնատուր չըլլալ ստութեան կամ վախի, կամ իրիլ ռազմաշունչդրդռութեանց ջրապատյինմէջ, կը նշանակէ ոչ միայն խոովութիւն եւ անկարգութիւն չստեղծել ուրիշ ժողովուրդներու մէջ եւ յարգել անոնց քաղաքական կարգուսարքը եւ ազատօրէն ընտրուած կենցաղը, այլեւ ուզել խաղաղութեան միջազգային կազմակերպումը, այսինքն մասնակցիլ միջազգային օրէնքին մշակման եւ հպատակիլ անոր, ընդունիլ միջազգային եւ տեղական հակակշիռը, բոլոր սպառազինութեանցվրայ ջնջել տնտեսական եւ մշակութային պատուար – ները, վստահութեան եւ գործակցութեան ամուր հիմեր ստեղծել բոլոր ասպարէզներուն մէջ : Խաղաղութիւն ուզել՝ կը նշանակէ , վերջապէս ըմբռնանալ պատերազմի ճակատագրականութեան դէմ: Պատերազմը ճակատագրական չէ :

ԿԱԶԻՆ խորհրդարդ մեթրը 24 Փրանք 20 կ'արժէ 1951 Յունուար 1էն սկսեալ, Փարիզի մէջ (տուրքերն ալ հաշուած են):

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՆՊԱՍՏՆԵՐԸ 20 առ հարիւր աւելի պիտի վճարուին Դեկտեմբեր եւ Յունուար ամիսներուն համար, համաձայն Ազգ· ժողովի որոշման: Ընկերային ապահովութեան անդամատուրքի ենթակայ գումարն ալ բարձրացած է 324.000 Ֆրանքի :

ԱԻՏՐԻՈՑ հանրապետութեան նախագահը , Քարլ Ռեննէր, մեռաւ չաբաթ օր: Դեկտ· 14ին ոտնած էր իր ծննդեան 80ամեակը: Ազգային սուգ յայտարարուեցաւ ամբողջ երկրին մէջ: Հանգուցեալը, վաղեմի ընկերվարական, ունի բազմաթիւ հեղինակութիւններ ընկերային եւ տնտեսական հարցերու մասին: Երբ Վիչենան ազատագրուեցաւ 1945 Ապրիլ 13ին, առաջին առժամեայ կառավարութիւնը կազմեց: Նոյն տարուան Դեկտեմբեր 20ին հանրապետութեան նախագահ ընտրուեցաւ միաձայնութեամբ :

Մ· ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ չորս միլիոն օտարականները կ'արձանագրուին Յունուար 1էն սկսեալ , համաձայն ներքին ապահովութեան նոր օրէնքի մը որ մշակուած էր 1950ին :

Մոսկուայի պատասխանը
«ՁՈՐՍ»ԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎԻ ՄԱՍԻՆ

ՀԱԿԱՍԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Նոր տարուան առաջին օրուան դիւանագիտական կարեւորագոյն դէպքն էր այն պատասխանը, զոր Մ· Մոլոթիւնը յանձնեց արեւմտեան երեք պետութիւններուն, «Ձորսերու ժողովի» մը դումարման մասին :

Դեկտեմբեր 31էն Յունուար 1 լուսնալու գիշերը , Մոսկուայի ամերիկեան, Ֆրանսական եւ բրիտանական դեսպանատուներուն յանձնուեցաւ այս պատասխանը ճիշդ այն պահուն, երբ դեսպանները ամանորեան խրախճանքի մէջ էին: Անվիճելի ձգելով զուարճութիւնը, անոնք, զատ զատ առանձնացան իրենց գրասենեակները, ուսումնասիրելու համար խորհրդային պատասխանը :

Խորհրդային աղբիւրները եւ արեւմտեան կառավարութիւնները որեւէ յայտարարութիւն չըրին պատասխանի բովանդակութեան մասին: Կը տիրէ բացարձակ գաղտնապահութիւն: Մինչեւ իսկ խորհրդային ճայնասփիւռը, որ այսպիսի առիթներու մէջ սովորաբար ծանուցագրի մը յանձնումին հետ միաժամանակ կը հրատարակէ զայն , բացարձակ լռութիւն պահեց :

Ստացուած տեղեկութեանց համաձայն , սակայն, խորհրդային պատասխանը տարբեր հակադրութիւններ առաջ բերած է Ուաշինկթընի եւ Լոնտոնի ու Փարիզի մէջ: Ամերիկեան շրջանակներու կարծիքով, պատասխանը «վհատեցուցիչ է եւ քարոզութեամբ լեցուն»: Կը պարունակէ սակը կէտեր, որոնք սակայն, արեւմտեան պետութեանց ուղած եղանակով, համաչխարհային լարուած կացութիւնը մեղմելու ճիգ մը երեւան չեն բերեր :

Լոնտոնի եւ Փարիզի մէջ, ընդհակառակն , պատասխանը յուսադրիչ կը նկատուի եւ որոշ լաւատեսութիւն մը կը ներշնչէ: Ֆրանսացի պաշտօնական անձ մը յայտարարեց, թէ Մոսկուա ընդունած է արեւմտեան առաջարկները, օրակարգ մը մշակելու նպատակով նախապատրաստական ժողով մը գումարելու մասին: Միայն չուզեր որ այդ ժողովը գումարուի Նիւ Եորքի մէջ, ինչպէս առաջարկած էին երեք մեծ պետութիւնները, այլ կը նախընտրէ որ ժողովը կայանայ Փարիզ կամ Լոնտոն, իրրեւ աւելի յարմար վայր մը :

Կը հաղորդուի նմանապէս, թէ խորհրդային կառավարութիւնը համաձայն չէ օրակարգի անցընել եւրոպական հարցերէ զատ ուրիշ ինչ– ներ, յատկապէս Մայր· Արեւելքի հարցերը, այլ սահմանափակուիլ միայն Եւրոպայի հարցերով , որոնց կարգին նախապատուութիւնը պէտք է տալ Գերմանիոյ վերազինման խնդրին: Այս հարցի մասին ալ ոչ մէկ որոշում պէտք է տալ մինչեւ «Ձորսերու ժողովին» դումարումը: Մայր· Արեւելքի հարցերուն ուսումնասիրութիւնը աւելորդ կը նկատուի, ցորչափ համաձայնաւոր Զինաստան պիտի չմասնակցի առաջադրուած ժողովին:

200.000 կարմիրներու յարձակումը Քորէայի վէջ

Զինեալ զօրքական յարձակողականը սկսաւ նոր տարուան գիշերը, ռազմաճակատի երկու կէտերուն վրայ :

Երկու հարիւր հազարնոց կարմիր բանակ մը ճեղքեց 38րդ զուգահեռականի սահմանակից իմ– ժին գետը եւ սկսաւ յառաջանալ Սէուլի ուղղութեամբ: Դաշնակից զօրամասերը, որոնք ժամանակաւոր դիրքեր բռնած էին այս գետի երկայնքին, անմիջապէս քաշուեցան դէպի այն դիրքերը, զոր նախապէս փորած եւ պատրաստած էին Սէուլի հիւսիսային շրջանին մէջ: Ընկերկումը տեղի ունեցաւ կանոնաւոր կերպով եւ առանց խուճապի : կարմիրները յառաջացան դէպի հարաւային Քորէայի մայրաքաղաքը եւ հասան մինչեւ 30 քիլմ· հեռաւորութեան մը վրայ: Քարձակողակը սկսաւ հրետանիի ուժեղ ռմբակոծումէ մը վերջ, առանց օդանաւային պաշտպանութեան : Այնուհետեւ, կարմիրները, տասնեակ հազարներով թափեցան փչաթելերու վրայ, կտրեցին զանոնք եւ առանց մեծ դիմադրութիւն մը գտնելու, յառաջացան ճիւնապատ ճամբաներու վրայէն : Դաշնակից հրետանին միայն, ինչպէս նաեւ օդանաւային ուժերը, կրակ կը տեղային կարմիրներու վրայ, եւ, ամերիկեան զեկոյցի մը համաձայն, այս վերջինները, մէկի դէմ տասը կորուստով կրցան դրաւել լքուած հողամասը :

Միաժամանակ երկրորդ յարձակում մը սկսաւ ռազմաճակատի արեւելեան շրջանակին մէջ Եանկեանկէն դէպի Փխիեոնկ, բայց այս յարձակումը կը նկատուի պարզ ռազմավարութիւն մը , ՄԱԿի հրամանատարութեան ուշադրութիւնը այլուր կեդրոնացնելու համար :

Հեռագիրը կ'ըսէ թէ Զինացիները յառաջ կը խաղան սառնամանիքներու մէջ, կոխոտելով իրենց ընկերներուն դիակները :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՎԷՐՔԵՐ

Ա·

Տարին անցաւ արդէն, բայց միշտ զբաղեցնում են վրայ են ընկերուհի Էլլէն Իւլզանդի «Լսե – ցի՛ք» պատմուածքը, Հայուհիներուն պատասխա – նը: Պատասխանին պատասխանը «Ասելիք չա՛տ բան կայ···» վերնագրով :

Սպասեցի: Սպասեցի որ ուրիշներ եւս ար – տայայտուին, որպէսզի վէրքը պարպենք: Քար լռութեան առջեւ: Հարցը կը դնեմ աւելի ընդլայ – նուած ձեւով, հրաւիրելով ընկեր բարեկամ – ները որ միշտ օրակարգի վրայ պահեն զայն :

Մեզի համար մահու կենաց խնդիր է հայկա – կան ընտանիքի պահպանումը :

Անհոգ եղէք, ընկերուհիս պաշտպանողա – կանը ընելու մեր քով չունիմ: Փա՛ռք տիրոջ, մեր սիրելի Էլլէնը իմ պաշտպանութեանս պէտք չունի: Գրիչ, լեզու ունի պէտք եղածէն աւելի եւ լա՛ւ տեսակէն, բայց նիւթը կը հետաքրքրէ քիչ շատ հանրային աշխատանք տանողները, այս ժողո – վուրդին ճակատագրին մտահոգութիւնը ունեցող – ները :

Որպէսզի յօդուածաշարքը հասկնալի ըլլայ , թարմացնենք յիշողութիւնները ու հակիրճացող – ներուն համար երկու բառով բացատրենք :

Հայերէն խօսող, հայկական կեդրոնները ե – փող, մեր սովորութիւնները իւրացուցած, մէկ խօսքով դրեթէ հայացած Ֆրանսուհի հարս մը յանկարծ կը ձգէ ամուսին, զաւակ, կը հաւաքէ կահ – կարասի, դրամ, ապրանք, կը փախի վերջ – նապէս :

Իր թեւաւոր, գեղեցիկ ոճով, Էլլէնը կարգին հարուած մը կուտայ օտար հարսերուն եւ ասելի փոքր հարուած մըն ալ նորահաս աղջիկներուն , պատմուածքին մէկ տիպարին բառերովը՝ «հի – մակուան աղջիկներուն »:

Ցարդելի տիկինը, հայ իգական սեռի փայ – լուն ներկայացուցիչը ըլլալէ զատ, ցարդ անվի – ճելի պաշտպանը եղած է նաեւ իր քոյրերուն, եւ չեմ կարծեր թէ զրկանութիւն ըրած ըլլալու հա – մար տուած էր այդ կտորը :

Օրն ի բուն հանային աշխատանքի լծուած, մօտէն ծանօթ հայ ընտանիքի ցաւերուն, տեսնե – լով քանդուած կամ քանդուելու ենթակայ բոյնե – րու թիւին ուղղահայեաց բարձրացումը, ահա – զանգը կը հնչեցնէ: Հարցը առուած է ընդհանուր ձեւով, եւ կը պատշաճի նոյնքան Ամերիկայի, որ – քան Ֆրանսայի: Ունէ հայ գաղութի :

Հարուածը տեղին էր: Լաւ ժամանակին հա – սաւ :

Շատ հասկնալի է նաեւ բողոքդ Հայուհինե – րու յուզումը: Միայն թէ նկատի ունենալով խնդրին կենսական կարեւորութիւնը, պէտք է մո – տենանք պաղարիւն, վիրաբոյժի պէս, եւ ըստ այնմ փնտռենք դարմանը :

Կարծեմ, վէրքի նիւթ չէ այլեւս, հետեւեա՛ ճշմարտութիւնը.— Գաղութներու մէջ մեր գլխա – ւոր մտահոգութիւնը կը դառնայ ինքնապաշտ – պանութեան առանցքին չուրջ, իսկ այդ ինքնա – պաշտպանութեան գլխաւոր սիւնը հայ ընտանիքն է: Հայ կնոջ վախտ ուսերուն վրայ կը հանդչի մեր ընտանեկան բոյնը եւ վա՛յ մեզի եթէ թերանայ, տկարանայ ան իր նուիրական կոչումին մէջ : Ի – րենց հողին վրայ, իրենց տան մէջ ապրող բախ – տաւոր ժողովուրդներն անգամ, միլիոններ կը փնտռեն ընտանեկան հիմերը ամրապնդելու, ազգը կազմող բջիջը զօրացնելու համար: Խորհրդային Ռուսաստանն իսկ մէկ կողմ դնելով, սկզբնական շրջանի ազատ սիրոյ, ազատ ընտանիքի նշանա – խօսքերը, դրեթէ վերադարձաւ ցարական Ռու – սիոյ ընտանեկան օրէնքներուն :

Ըստ իս, Քաղաքական Դատէն վերջ՝ անմիջա – պէս կուգայ Հայ Ընտանիքին պահպանման մտա – հոգութիւնը: Լեզուական , գրական, երիտասար – դական խնդիրները երկրորդական են բաղդատ – մամբ անոր :

Որո՞նք են հայ ընտանեկան կառուցուածքին սպառնացող վտանգները :

Թուենք մէկ քանին :

Առաջին եւ գլխաւոր վտանգը խառն ամուս – նութիւններն են, օտար հարսերը՝ ինչ ազգութեան ալ պատկանին: Խառնուածքով , բարքերով, բա – րոյական ըմբռնումներով տարբեր, անոնք չեն կրնար հասկնալ հայ տղուն հոգին, ապրումները, պահանջքները: Հայ հոգին վրայ ծնած (յետոյ կը խօսինք օտար հոգի վրայ ծնած հայ տղու մասին) մեծցած տղան չի կրնար յարմարիլ իրմէ հազա – րաւոր մղոններ հեռու, տարբեր միջավայրի ծը – նունդ աղջկան: Եւ փոխադարձաբար :

Ինչ կ'ուզեն թող ըսեն, ինքնին դժուար բան է ամուսնական կեանքը: Ընկերային պարտականու – թիւն, բնախօսական պահանջք, բնութեան անյեղ – լի եւ անխուսափելի օրէնք մը, կազմուածքով տարբեր սեռերու պատկանող երկու անհատներու կը պարտադրէ, օրական քանը չորս ժամ իրարու հետ ապրիլ :

Վարդերու, սոխակներու, առիւծի նմանող

Հ. Ը. Դ. Վաթսունամեակը

ԵԳԻՊՏՈՍԻ, ԱԹԷՆՔԻ ԵՒ ԱՐԺԱՆԹԻՆԻ ՄԷՋ

Հ· Ը· Դ· 60ամեակը չքեղ կերպով տօնուած է բոլոր գաղութներու մէջ:

ԳԱՀԻՐԷի ՄԷՋ, աւելի քան 1500 հոգի ներկայ եղած է «Ճուսաբեր»ի նորակառոյց չէնքին մեծ սրահին մէջ :

Նախ խօսած է ընկեր Դրօ, որ պատմական տուեալներով, յուշերով եւ փաստերով բացատրած է թէ ինչպէս անխուսափելի եղած էր Դաշնակցու – թեան ծնունդը, եւ թէ ինչպէս վերահաստատեց մեր ազգային արժանապատուութիւնը եւ վերա – կերտեց հայ ազատատենչ եւ հպարտ տիպարը :

Երկրորդ բանախօսն եղած է ընկերուհի Վ· Խաթանասեան որ բացատրած է հայ կնոջ դերը Հայոց պատմութեան ընթացքին, մասնաւորաբար Դաշնակցութեան ծնունդէն ի վեր: Ամէնէն խօսուն օրինակն է Հայ Կարմիր Խաչը հիմնուած Ակնունիի կողմէ 40 տարի առաջ :

Խօսած է նաեւ Լիբանանի երեսփոխան ընկեր Մովսէս Տէր Գալուստեան, չեչտելով թէ Դաշնակ – ցութիւնը յեղաշրջեց հայ իրականութիւնը եւ զայն դարձուց անճանաչելի: Եղաւ մինակ պայքարին մէջ, սակայն տարաւ զայն յաղթանակօրէն, որով – հետեւ մարմնացումն էր ճշմարիտ հայկականու – թեան :

Ապա խօսած է ընկեր Վ· Նաւասարդ – եան որ օրինակներով յիշեցուցած է թէ ինչպէս փոքր ժողովուրդի մը փոքր կազմակերպութիւնը ահի մատնած էր ցարական Ռուսիոյ փոխարքա – յութիւնը Անդրկովկասի մէջ եւ համիտեան բռը – նապետութիւնը, Թրքահայաստանի մէջ: Այս զարմանահրաշ ուժը կուգար գաղափարի զօրու – թենէն եւ որքան հալածուեցաւ այնքան հզօրացաւ եւ անպարտելի դարձաւ Դաշնակցութիւնը :

Նախագահը ընկեր Աբշակ Ցովհաննէսեան մէ – կիկ մէկիկ թուած է Դաշնակցութեան գործունէու – թեան դաշտը: Մատնացոյց է Թուրքիոյ դէմ: Մա – նակցած է Պարսկաստանի ազատագրական շար – ժումներուն, պայքար մղած է ռուսական կայսե – րական բռնակալութեան դէմ եւն.:

Բժ· Ե· Խաթանասեան·— Հայ ժողովուրդը յօրինած է առնական եւ հզօր դիւցազներդութիւն վահաղնէն մինչեւ Սասունցի Դաւիթ: Ու վերջա – պէս Հայը ծնունդ տուաւ ու իր ստինքներով 60 տարի դիեցուց մարտական ու քաղաքական հա – յադրոշմ փառակերտ, Հ· Ը· Դաշնակցութիւնը : Այս հրաշակերտները ստեղծեց, որովհետեւ սեփա – կան տառերով ազգային լեզու մշակել՝ կը նշանա – կէ անկախութեան ձգտում: Ինքնատիպ գրակա – նութիւն կը նշանակէ անկախութեան չեչտում , պուտ հայկական երգեր, անկախութեան փառա – բանութիւն, Հայաստանեայց Եկեղեցի հիմնել եւ անոր համար մարտնչիլ՝ անկախութեան վաւերա – գում է: Ազգ· ճարտարապետութիւն կը նշանա – կէ անկախութեան կոթողում: Մարտական եւ քա – ղաքական կազմակերպութիւն Հ· Ը· Դ· ստեղծել եւ վաթսուն տարի դուրգուրալ կը նշանակէ ան – կախութեան իրագործում: Փոքր ժողովուրդ ենք, բայց մեծ ենք ոգիով, մեծ ենք ուժականութեամբ: Հ· Ը· Դ· երբեք չէ վհատած պարտութիւններէն: Որեւէ ներզօր ժողովուրդ չի մեռնիր: Այս հաւատք է որ մեզ ապրեցուցած է եւ այս հաւատքն է որ պիտի առաջնորդէ դէպի յաղթանակ »:

× ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԻԱ. (լիսէ Ֆրանսէի մէջ) նախա պահած է ընկեր Գաբրիէլ Լազեան, բացատրած է թէ Հ· Ը· Դաշնակցութեան 60ամեակի տօնակա – տարութիւնը համազգութիւն է բոլոր պատմական եղելութիւններուն: Բացառիկ երեւոյթ է քաղա – քական կուսակցութեան մը 60 տարուան յարատեւ գոյութիւնը: Եթէ Հայկ· Դատը լուծուած ըլլար , հաւանաբար Դաշնակցութիւնը դառնար ազատ Հայաստանի խորհրդարանական կուսակցութիւն – ներէն մէկը, բայց ան կը պահէ կենսունակութիւ – նը, որովհետեւ իրագործուած չեն մեր ազգային պահանջները: Դաշնակցութեան մէջ տիրական ե – ղած են երկու գաղափարներ,— հայրենասիրու – թիւնը եւ ազատութեան ձգտումը: Դաշնակցու – թիւնը դալիք օրերուն դարձեալ պիտի առաջնոր – դուի նուիրական այդ գաղափարներով, նոր զո – հողութիւններ ստանձնելու մեր պայքարի ճամ – բուն վրայ :

Օրուան գլխաւոր բանախօսը, ընկեր Օ· Մա – ճառեան ըսած է թէ քաղաքական կուսակցութիւն – ները, մասնաւորաբար յեղափոխական կազմակեր – պութիւնները արուեստական ձեւով չեն ծնիր : Օսմ· պետութիւնը իր սիստեմաթիկ ջարդերով կ'ուզէր որ քրիստոնեաներու թիւը չաւելնար: Ան հալածանքները աւելի եւս խստացուց, մնացեալ – ներուն հանդէպ, երբ պալքանեան քրիստոնեայ ազգերը իրենց անկախութիւնը զտան: Մանրա – մասն պարզելէ վերջ 1890 է առաջուան Հայերուն գոյավիճակը, թէ Կովկասի, թէ Թուրքիոյ մէջ , բացատրած է առաջին յեղափոխական կուսակ – ցութեանց կազմութեան պատճառները: «Հ· Ը· Դ· հակառակ 60 տարիներու ընթացքին իր ստացած հարուածներուն եւ հայ ժողովուրդի կրած տառա – պանքներուն, պահած է իր երիտասարդական կո – րովը: Երկու երեսնամեակի կը բաժնուի Հ· Ը· Դ· գործունէութիւնը, 30 տարին հայրենիքի մէջ, իսկ երկրորդ երեսնամեակը արտասահմանի մէջ, ուր Հ· Ը· Դ· կազմակերպեց գաղութները, լաւագոյն յարաբերութիւններ մշակելով հիւրընկալ երկիր – ներու իշխանութիւններուն հետ, մեծապէս սա – տարեց ազգապահպանման եւ հայ մշակոյթին»:

Ընկեր Ն· Հեբիմեան·— Հ· Ը· Դ· վաթսուն – ամեակը չէ որ կը տօնենք , այլ հայ ժողովուրդի վերջին 60 տարիներու ընթացքին մղած անընդհատ պայքարները՝ յանուն ազատութեան ու անկա – խութեան ընդդէմ ամէն կարգի բռնութիւններու: Միայն Դաշնակցութիւնը կրցաւ իսկապէս համա – հայկական կազմակերպութիւն դառնալ: Ան ունի համալք մը բոլոր խաւերուն մէջ , որուն արժանի դարձաւ ոչ թէ խօսքով, այլ գործով: Դաշնակ – ցութիւնը հսկեց որ հայ հոգին անաղարտ մնայ : Անոր դէմ դուրս բանքին առարկայ է մասնաւորաբար նոր սերունդը:

Հանդէսի ընթացքին եղած է ճոխ գեղարուես – տական բաժին:

ՊՈՒԷՆՈՍ ԱՅՐԷՍի մէջ (Արժանթին) 60ամ – եակը տօնուած է Հայ կեդրոնի սրահին մէջ, ի ներկայութեան աւելի քան 2000 հայրենակիցներու, ինչպէս հաղորդած էր մեր թղթակիցը :

Նախագահած է ընկեր Վարդան Գէորգեան : Եւ ըսելով թէ «իրականութեան մէջ, ամէն Հայ որ կը մտածէ Դաշնակցականի մը պէս, կը մնայ տէր Հայկ· Դատին ,Հայ ժողովուրդի ազատագրութեան եւ մեր ամբողջական հայրենիքին գաղափարին, համակիր է Դաշնակցութեան առանց գիտնալու՝ որ Դաշնակցական մըն է : Շնորհիւ Դաշնակցութեան գաղափարը փոխակերպուեցաւ գործի եւ ծնան մարտական մեր խումբերը, որոնք քալեցին զոհա – բերութեան եւ արիւնի ճանապարհէն: Ուրիշներ ազատութեան կողմնակից ըլլալով հանդերձ , տը – րամադիր չէին զոհաբերութեան և որովհետեւ ան – լրիւ կը մնայ Հայկ· Դատը, ապա ուրեմն կը պահէ

սիրահարներու առաջին պինովութենէն վերջ ան – պայման պիտի ունենան բախումի պատճառներ : Ջանց կ'առնենք անոնց անվերջանալի չարքին թուումը: Բոլոր ժողովուրդները այդ մասին ու – նին լուրջ կամ երգիծական ճոխ գրականութիւն, միայն թէ, հասկնալի ըլլալու համար աւելի պարզեմ :

Ամուսնացած կամ ոչ, մեզմէ իւրաքանչիւրի մէջ պահեր կան, երբ դժգոհ ենք նոյնիսկ մեր ան – ձէն: Կռուելու, կտրել թափելու տրամադրու – թիւն մը կ'ունենանք : Ծողնած կամ ջղայնացած՝ ուէք բանի առթիւ, չենք կրնար համբերութեամբ տանիլ սիրելիի մը ամենափոքր դիտողութիւնը եւ փոթորիկը կը պայթի :

Այս երեւոյթին հաւասարապէս կը հանդիպինք երկու սեռերուն մէջ, մեր առօրեայ չփումներու ընթացքին :

Արդ, տրամաբանօրէն, որոշ իրաւունքներով եւ պարտականութիւններով իրարու կապուած ան – ձեր աւելի յաճախ կռուելու պատճառներ պիտի ունենան: Լաւ ընտանիքներ կը կազմեն անոնք՝ որ փոխադարձաբար կը զգան դիմացինին տրամա – դրութիւնը , հոգեկան վիճակը եւ ըսի բաւականը կը մարեն իրիկուան ճրագին հետ:

Հայ ընտանիքը բախտաւոր է այս տեսակէ – տէն, ու սորվելիք մեծ բան չունի Արեւմուտքէն, գոնէ մինչեւ հիմա :

Մեր խելացի, գործնական պապերը դարերու փորձառութեամբ եկեր են հետեւեալ եզրակացու – թեան,— Ընտանիք կազմող զոյգերը աւելի կը յարմարին իրարու, եթէ նոյն սովորութիւնները, նոյն բարքերը ունենան: Ու բանաձեւեր են «հար – սը առ գիւղէդ, թաղէդ, դրացիիդ տունէն»:

Նեղմի՞տ էին արդեօք: Ոչ: Միայն տեսեր են որ, նոյն ցեղին, նոյն արիւնին պատկանող Այբ քաղաքին աղջիկը երբ հարս կ'երթայ հինգ հարիւր քիլոմեթր հեռու բնի քաղաքը ու կը պտտի երեսը բաց կամ ամուսնին թեւէն կախ, կը նկատուի փո – ղոցային , չբսելու համար կոպիտ բառը: Բեն քա – ղաքի փեսացուն հում միսը ախորժակով կ'ուտէ, կէս քիլօ պղպեղն ալ մէջը, իսկ Այբ քաղաքի հար – սը բերանը դրածին պէս կը նուաղի···: Այբ քա – ղաքին մէջ կիները առանց քաշուելու կը խօսին տղամարդուն հետ, Բեն քաղաքին մէջ՝ ամօթ է:

Ինչպէս ըսի, կրնանք տասնեակներով չարել այսպիսի պատճառներ :

Անկեղծ ըլլանք, մինչեւ առաջին Աչխարհա – մարտը, մէկ քաղաքէն միւսը հազուադիպօրէն հարս – փեսայ կ'առնէին:

Հարցը տասնապատիկ կը բարդանայ օտար աղջիկներու պարագային :

ՀՐԱՆՏ ԱԿՈՆԱՑԵԱՆ

իր գոյութիւնը, Դաշնակցութիւնը, մեր Մովսէսն է որ Սփիւռքի մէջ կը մնայ պաշտպան հայ ժողո – վուրդի գոյութեան եւ մշակոյթի զարգացման» :

Ուղերձներ կարդացուած են «Արմենիա» երիտ· Միութեան եւ ՀՕՄի կողմէ :

Ընկեր Տիգրան Աւագեան յուզումով եւ խան – դավառութեամբ խօսած է Դաշնակցութեան վաթ – սուն տարիներու բեղուն գործունէութեան մասին : «Դաշնակցութիւնը մեր քաղաքական դատին հա – մար իջաւ ասպարէզ եւ կուրծք կուտայ ամէն տե – սակ դժուարութեանց : Հայութեան այս հսկան թէ հայրենիքի մէջ եւ թէ Սփիւռքի մէջ, կը վայելէ համակրանքը մեր մեծ զանգուածներուն :

Գեղարուեստական բաժնին մասնակցած է ծա – նօթ երգիչ Արմէն Կիրակ :

Աթէնքի մէջ Հ· Ց· Դ· 60ամեակը տօն – ուած է Նոյեմբեր 26ին մեծ խանդավառութեամբ, ի ներկայութեան խուռն բազմութեան մը : Ցունա – կան ազգային քայլերգէն վերջ երգչախումբը եր – գած է Դաշնակցութեան քայլերգը՝ «Մշակ բան – ուր»ը, քառաձայնի վերածուած երաժշտագէտ Ց – կոր Փափազեանի կողմէ : Նախագահ ընկեր տոքթ· Մ· Ներսէսեան բացատրած է տարեդարձներու նպատակը, «Դաշնակցութիւնը վերազարթնումն է այն հրաշագործ ոգիին՝ որ դարերու ընթացքին երեւան է եկած եւ մեր պատմութեան մէջ կործա – նումէ փրկած ազգը : Վեց դարերու զոհուած զա – րոյքի պոռթկումն է : Ժողովրդային խողխողուած մանուկներու, լկուած կոյսերու վրէժխնդրու – թեան ղնդակն է : Վեց հարիւր տարուան մէջ ստրուկ դարձած Հայը, մարտիկի եւ հերոսի փո – խակերպող ուժն է : Մշտարթուն պահակն է մեր հայրենի սրբութիւններուն, նորագոյն պատմու – թեան կերտիչն է : Փաստացի հերքեց այն կար – ծիքը թէ յեղափոխութիւնը կանխահաս էր եւ պատճառը կոտորածներու :

Ցետոյ խօսած է «Ազատ Օր»ի աւրտօնատէր ընկեր Օննիկ Զաքարեան : «Դաշնակցութիւնը ամէն բանէ առաջ ոգի է, նոր բայց ըստ էութեան հին : Այս ոգին էր որ 451ին ծառացուց Մամիկոնէու – թիւնը Սասանեաններու դէմ : Ինքնապաշտպանութիւ – նը՝ պայքարելու ընդունակութենէ լիովին ձեռնա – թափ ըլլալուն մէջ կը կայանայ : Ոչ միայն կայ անհատական ինքնապաշտպանութիւն, կայ նաեւ հա – ւաքական ինքնապաշտպանութիւն : Ընկեր Ռուբէն Գալ – ֆայեան (Թեսաղոնիկէէն) ըսած է թէ պարզ դա – դար մըն էր վիպային եւ առասպելական հերոսու – թիւններու պատմութեան մէջ : Ցետադարձ ակ – նարկ մը եւ կամ պրպտում մը ներշնչման աղբիւր – ներու : Սպարդացի հայրերը իրենց յառաջացած տարիքներուն, երբ այլեւս կը դադրեցնէին իրենց պարտականութիւնները հայրենիքին հանդէպ, մանաւանդ տօնակատարութեամբ իրենց զաւակնե – րէն կը պահանջէին ուխտել թէ պիտի չարունակեն հայրենիքի հանդէպ հայրերու պարտականութիւ – նը : Ղարաբաղցի ծերունի մը ոտքով գացած է Անի պեղումներէ մէջտեղ ելած Գագիկ Թագաւորին արձանը համբուրելու : Վեց հարիւր տարուան ըն – թացքին քանի քանի ծերունիներ վակեցին իրենց աչքերը անկախութիւն երազելով :

ԿԱՐԴԱՑԻՔ ԵՒ ՏԱՐԱԾԵՑԻՔ
« Ց Ա Ռ Ա Զ » Ը

Թուրքիան միշտ ստահոդ

«ԵԹԷ ՎԱՂԸ ՊԱՏԵՐԱԶՄ ԾԱԳԻ, ԱՄԵՐԻԿԱՆ ՊԻ – ՏԻ ԶԿՐՆԱՑ ՕԳՆԵԼ ՄԵԶԻ »

ՆՄԲ·— Թուրք մամուլը նորէն ահակոչ կը հնչեցնէ, անշուշտ ազդուելով Քորէայի դէպքե – րէն :

Այսպէս, ծանօթ հրապարակագիր Ապիտին Տավէր կ'ողբայ ձիւմհուրիյէթի մէջ (21 Դեկտ·) ·

— Օդային զօրավար ձէլալ Եաքալ, որ երի – տասարդ տարիքի մէջ հանգստեան կոչուեցաւ, երկկի «Վաթան»ի մէջ, յօդուած մը հրատարա – կած է, Մեր ապահովութիւնը վտանգի տակ է խո – րադրին տակ : Զօրավարը կ'ըսէ թէ երբ երրորդ աշխարհամարտը ծագի, համայնավարները պիտի օգտուին այսօրուան քաղաքական կացութենէն եւ անպատճառ պիտի յարձակին մեր վրայ, պիտի գրաւեն երկիրը : Այսպիսի վտանգի մը առջեւ, առաւելագոյն չափով պէտք է խորհինք մեր ապա – հովութեան եւ ամրապնդենք զայն, մինչդեռ այդ – պէս չենք րներ, եւ անխորհուրդ եւ անզգոյշ քա – ղաքականութեան մը կը հետեւինք, մինչեւ հիմա մեծ սխալներ գործեցինք եւ զանցառութիւններ ըրինք :

Զօրավարը կ'ըսէ տակաւին·— Ժամանակա – վրէպ քանի մը ղէնքերով, պատերազմական բե – կորներով չենք կրնար դիմադրել ռուսական յար – ձակողականի մը, չենք կրնար փրկել երկիրը գրա – ւումէ եւ ի դլուխ հանել անոր պաշտպանողականը : Աւելի քան երեք տարիէ ի վեր, քարոզութիւններ կը կատարուին, իբր թէ Ամերիկա մեզի պիտի օգ – նէ եւ պիտի պահպանէ ռուսական յարձակումի մը դէմ, բայց այս քարոզութիւններով մենք զմեզ խաբած ենք պարզապէս » :

Զօրավարը նոյնպէս կ'առարկէ թէ երբ առա – ջին աթթիւ ամերիկեան օժանդակութիւնը ընդուն – ուեցաւ, խնդիրը հիմնովին չքննուեցաւ եւ Իսմէթ փաշա յետագային անդրադարձաւ վտանգին, հարկ դատուեցաւ Թուրքիան առնել Ատլանտեանի Ուխ – տին մէջ, անհրաժեշտ չափով ուժ եւ ռազմանիւթ դիզելու համար : Դեմոկրատ կուսակցութիւնն ալ թէ իրրեւ ընդդիմադիր եւ թէ իրրեւ կառավա – րական կուսակցութիւն, չկրցաւ ըմբռնել կացու – թեան լրջութիւնը եւ անհրաժեշտ միջոցները ձեռք չառաւ : Այժմ միակ պարտականութիւն մը կը ծանրանայ մեր վրայ : Լաւ դիտնանք որ երբ համաշխարհային պատերազմ մը ծագի, այսօր – ուան կացութեան մէջ Ամերիկա մեզի ոչ մէկ օգ – նութիւն պիտի բնէ : Մենք մեր իւղով պիտի տապ – կունք, միս մինակ պիտի մնանք յարձակող երկ – րին դէմ եւ մեր սեփական ուժերով պիտի պաշտ – պանենք հայրենիքը» :

Այս, զօրավարին այս համոզումը ես ալ կը բաժնեմ : Երբ համաշխարհային պատերազմ մը ծագի : Ամերիկա պիտի չկրնայ հիմնական օգնու – թիւն մը ընել մեզի : Միայն զէնք եւ ռազմանիւթ տալով, մաս մը օգտնաւ եւ քանի մը նաւ դրկելով պիտի բաւականանայ եւ այս օգնութիւնը չի կըր – նար փոխել մեր ռազմաճակատին կացութիւնը : Պէտք չէ ասկէ աւելին ակնկալել Ամերիկայէն եւ այս պատճառով է որ տարիներէ ի վեր գրիչ կը չարժեմ, կը չեշտեմ թէ ամերիկեան օգնութիւնը անբաւարար է եւ պէտք չէ ցնորքներէ տարուիլ :

Ինչպէս կը յիշեցնէ զօրավարը մէկ երկու տարուան մէջ պարտաւոր ենք ունենալ առնուազն 30 ցամաքային զօրաբաժին, (10ը զրահաւոր եւ 20ը մեքենայազէն) եւ 7—8 օդային միութիւններ, հզօր եւ արդիական բանակ մը եւ զայն ոտքի վրայ պահող փոխադրական ցանց մը, կայաններ հիմ – նենք եւ մթերենք ամէն տեսակ ռազմանիւթ, ռումբ, պէնզին եւ պահեստի պարէն, հանդերձե – ղէն, չինենք արդիական օդակայաններ, եւ միւս կողմէ զարկ տանք մեր հոդագործութեան եւ ճար – տարարուեստին :

Զօրավարը մոռցած է կարեւոր պարագայ մըն ալ·— Մենք պէտք ունինք նաեւ զօրաւոր նաւա – տորմի մը : Շնորհաւորենք զինքը, որ ահազանգ կը հնչեցնէ այսպէս, եւ հանրային ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ մեր Ազգ· պաշտպանութեան վրայ : Մեզք որ ուրիշ զինուորականներ մինչեւ հիմա չհետեւեցան իր օրինակին : Նոյնը նաեւ մեր լրա – գրողները : Ամէն օր սիւնակներով բան կը գրենք քաղաքական խնդիրներու եւ կուսակցական վէ – ճերու վրայ, բայց շատ քիչ կ'անդրադառնանք մեր ազգ· պաշտպանութեան : Մինչդեռ վազը երբ պա – տերազմ ծագի, ան է որ պիտի ըլլայ մեր միակ կռուանը : Ամբողջ մամուլը զօրաշարժի ենթար – կենք այս ուղղութեամբ :

«ՑՈՒՍԱՔԵՐ»Ի ԲԱՑԱՌԻԿԸ

Ստացանք Ցուսաքերի բացառիկը, Հ·Ց·Դ· *ամ – եակին առթիւ, 94 մեծադիր էջ եւ պատկերա – զարդ, ընտիր տպագրութեամբ : Կը պարունակէ 66 գրութիւններ հին եւ նոր գրողներէ, ինչպէս եւ պատմական նիւթեր, մեծ մասով անտիպ :

Գինն 30 եգիպտ· դահեկան : Հասցէ·— B. P. 868, Le Caire (Egypte) :

ԶԱՑՆԵՐ ԳԱՒԱՌԻՆ

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ

Վիէն·— Այս տարի եւս մեծ յաջողութեամբ տօնուեցաւ Հայ Մանուկներուն օրը : Կիրակի 24 Դեկտեմբեր կէսօրէն վերջ հոծ բազմութիւն մը լեցուած էր «Սէրբէլ Կաթոլիկ»ի սրահը : Կապոյտ Աչի վարչութիւնը չարաճճիներ առաջ սկսած էր նախապատրաստական աշխատանքներուն : Այդ օրը յաջողապէս տօնելու համար ջանք չէր խնայուած : Սրահին մէջ կատարուելիք բոլոր աշխատանքները յանձնուած էին Կ· Աչի սանուհիներուն : Մեր սեւաչեայ, սիրունիկ աղջիկները լիուլի կատարե – ցին իրենց պարտականութիւնները :

Հանդէսը բացուեցաւ Կապոյտ Աչին քայ – լերգով զոր երգեցին երեք դպրոցներու 120 աշա – կերտները միասնաբար, ղեկավարութեամբ Հ· Ց· վրդ· Լեւոնեանի : Քանի մը խմբակներէ վերջ, բազմաթիւ աշակերտներ կարդով արտասանեցին զանազան ոտանաւորներ եւ գրական կտորներ, ջերմապէս ծափահարուելով ներկաներէն :

Տիկին Ա· Մաղաքեան քանի մը խօսքով պար – զեց Կապոյտ Աչի աշխատանքները, Հայը Հայ պահելու համար այս օտար ափերու վրայ : Ունին երեք դպրոց երեք ուսուցիչներով եւ 120 աշա – կերտներով : Բոլորովին ձրի են դասաւանդու – թիւնները : Դուք բոլորդ թեւ թիկունք պէտք է հանդիսանաք մեզի :

Աշակերտներուն կողմէ ներկայացուեցան եր – կու մանկական խաղեր : Առաջինը ցոյց կուտար թէ Կ· Աչը ինչպէս չուտով պահապան հրեշտակի պէս օդնութեան կը հասնի չքաւոր ընտանիքներուն ամէն տեղ : Երկրորդը պատկեր մըն էր 1830 թուին Ամիրաներուն կողմէ կառավարուած հայ դպրո – ցոցներէն, Պոլսոյ մէջ : Շատեր առաջին անգամ էր որ բեմ կ'ելլէին, բայց յաջող էին :

Այդ պահուն տիկին նախագահը յայտարարեց թէ Լիոնէն Վիէն եկած են Տիկին Շ· Միսաքեան եւ Շ· Նարդունի, յատկապէս մեր մանուկներուն հանդէսը տեսնելու : Առաջին անգամ խօսք տը – ուեցաւ Տիկին Միսաքեանին որ բացատրեց թէ տարրական պահանջ է մայրենի լեզուն սորվեցնել նոր սերունդին, եթէ կ'ուզենք փրկել զայն, զա – նոնք օտարացումէ եւ այլասերումէ : Եւ խօսքը ուղղելով ծնողներուն, չեշտեց·— Դուք ալ ձեր կարգին չանք թափեցէք բառ մը աւելի սորվեցնե – լու ձեր զաւակներուն» : (Ծափեր) : Իր կարգին խօսք առաւ մեր անմոռանալի Նարդունին : — « Երբ ես ալ մանուկ էի, դպրոց կ'երթայի եւ այս մանուկ – ներուն նման արտասանութիւններ կ'ընէի : Ման – կական այդ տարիները երջանկութեան տարիներ են : Մանուկներու այս սէրն է որ ազգ եւ պատմու – թիւն կը չինէ : Այսօր մենք կը կատարենք այս գործերը, վաղը անոնք պիտի գան մեր տեղը : Օր մը ասոնցմէ հանճարներ դուրս պիտի գան, ո – րոնցմով Հայը պիտի հպարտանայ» : Այս խօսքերն ալ ծափահարուեցան ջերմապէս : Դժբախտաբար օրուան հանդէսի հանդամանքը թոյլ չտուաւ պէտք

«ՑԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (34)

ԼՐՏԵՍ ԿԻԿԵՐՈՆ ԱՆԳԱՐԱՑԻ ՄԷՋ

(Գրեց՝ գերման դեսպանատան կցորդ ՄՈՑԶԻՇ)

ԺԱ·— ԿԻԿԵՐՈՆ ԻՆՁՈՒ Կ'ԱՇԽԱՏԻ

Բնական կը նկատէին այդ եւ կը չարունա – կէին ճնշել վրաս հարցումներով, որոնց չէի կըր – նար պատասխան մը գտնել : Կարելի չէր որ հա – ղորդակցութեան մտնէի Կիկերոնի հետ եւ ուղղէի անոր այն հարցումները, որոնց պատասխանը կը պահանջէին անյապաղ : Սոխպուած էի սպասել որ ինքը մէջտեղ ելլէ, բայց Կիկերոն կը հեռաձայ – նէր միայն, երբ յաջողութեամբ կատարած ըլլար իր գիշերային գործը :

Պերլինի մէջ, չէին կրնար հասկնալ որ տա – կաւին չէի կրցած գտնել ուզած պահուս Կիկերոնը տեսնելու միջոցը : Կ'ուզէին գիտնալ նաեւ թէ ինչ պիտի ընէինք եթէ պատահէր որ մարդը այլեւս կեանքի նշան ցոյց չտար :

Այն առեն ամէն բան պիտի վերջանար, որ – քան առեն որ Կիկերոն կարելիութիւն ունենար մեզմէ դրամ առանալու, իր կարելին պիտի ընէր տիրանալու համար այդ դրամին :

Հետեւաբար, պիտի աշխատէր մեր հաչոյն, որքան առեն որ կարենար անդլ· դաղտնի փաստա – թուղթեր ձեռք ձգել, բայց եթէ այդ կարելիու – թիւնը չունենար այլեւս օր մը դանդաղ պատճառ – ներով, զոր կը նախընտրեմ չխորացնել, այն ա – տեն պիտի ցամքէր թանկագին աղբիւրը եւ Ռայ – խի ամբողջ ոսկին ու աշխարհի բովանդակ պեր – ճախօսութիւնը պիտի չկարենային ոեւէ բան փո – խել :

Օր մը, ձայնասփիւռով հեռագիր մը ղրկե – ցին ինծի Պերլինէն, մեզադրական չեչտով մը հարցնելու համար թէ արդեօք տակաւին չէի՞ յա – ջողած կիկերոնի իրական անունը ճշդել· հետեւ – եալ հեռագրով պատասխանեցի ·

« Ցարդ անկարելի է գտնել իր անունը : Միակ միջոցը, հարցնել ուղղակի անձլ· դեսպանատու – նը : Ղրկեցէք ինծի գրաւոր հրաման, սկսիմ գոր – ծի » :

Այդ օրէն սկսաւ հանդիստ թողուցին զիս Կիկերոնի բուն անունին հարցով :

Նոյեմբերի առաջին օրերն էին : Ինտ յատ – կանչական, տարօրինակ դրուագ մը կը պատկա – նի այդ չրջանին :

Հաղորդուեցաւ մեզի, անմիջական ժամանակ – մը առաջ դիւանագէտի մը, որ կուգար Սթօքհօլ – մէն եւ Ուոշինկթընէն : Տրուած հրահանգներուն մէջ կ'ըսուէր թէ այդ դիւանագէտը իր կառավա – րութեան կողմէ պիտի բերէր առաջարկներ, որոնք առակ էին ռուսեւգերմանական մերձեցում մը ստեղծե – լու : Հրահանգներ տուին ինծի, որպէսզի աննկմար կերպով յարաբերութեան մտնեմ անոր հետ, ան – միջապէս որ հասնի Անգարա :

Ամենանուրբ հրամանն էր այդ, զոր գերման դիւանագէտ մը ստացած ըլլայ երբեք Անգարայի մէջ, որովհետեւ, ռուսեւգերմանական ամենա – փոքր մերձեցում մը Թուրքիոյ մէջ կրնար փոթո – րիկ յառաջ բերել :

(Շար·)

եղածին պէս օգտուելու մեր երկու հիւրերէն :

Հ. Կ. Տէրմոյեան չատագովելով կապոյտ Խաչի կատարած աշխատանքները, առաջարկեց ներկաներուն նուէրներ տրամադրել երեք դպրոց– ներուն : Քառորդ ժամուան մէջ գոյացաւ 25 հա – զար Ֆրանք : Ինչպէս անցած տարի, այս տարի ալ պ. Ս. Սապունճեան հազար Ֆրանքով կ'քահայր ե– ղաւ կաղանդի ծառին մոմերը վառելու :

Ամէնէն վերջը բեմ եկաւ աւանդական կաղանդ պապան բեռնաւորուած ուտելիքի ծրարներով եւ բոլոր պզտիկներուն անխտիր բաժնեց ծրարները, 160 հատ : Այս առթիւ կապոյտ Խաչի վարչութիւնը իր խորին շնորհակալութիւնները կը յայտնէ բո– լոր անոնց որոնք մասնակցեցան ի նպաստ դըպ – րոցներուն եղած նուիրատուութեան, նախ պ. Ղա– զար Կարապետեանի որ քանի ծրար չաքար տրա – մադրեց, (ծախուեցաւ ի նպաստ դպրոցներուն) : Շնորհակալութիւն նաեւ պ. Ս. Գալուստեանի, որ այս տարի եւս սիրայօժար յանձն առաջ է քաղա – քամէջէն դպրոցին ուսուցչական պաշտօնը, առանց որեւէ ակնկալութեան :

ՆԵՐԿԱՑ ՄԸ

Ա.ԶԳ. ԺՈՂՈՎԸ ՔՈՒԻԱՐԿԵՑ ՎԵՐԱԶԻՆՄԱՆ ՎԱՐԿԵՐԸ

Հակառակ տօնական դաղարին — մինչեւ Յունուար 9 — ազգային ժողովը, ինչպէս նաեւ Հանրապետութեան Խորհուրդը արտակարգ նիս – տեր կը դումարեն վերջացնելու համար վերապին – ման ծախքերու նախահաշուին քննութիւնը :

Ազգ. ժողովը, կիրակի առաւօտեան իր նիստին մէջ 185ի դէմ 331 ձայնով վստահութիւն յայտնեց կառավարութեան : Այս քուէարկութեամբ, կառա– վարութիւնը իրաւունք ունի նոր տուրքեր հաս – տատելու, պարզ հրամանագրերով, առանց ազգ. ժողովի հաւանութիւնը առնելու : Նմանապէս, ոչ մէկ նոր փոփոխութիւն պիտի կատարուի եղմա– գոյգին մէջ : Ազգ. ժողովը մերժեց նաեւ կարգ մը տուրքեր կրճատելու մասին համայնավարներու ներկայացուցած առաջարկը, իսկ վերջին քուէար– կութեամբ, ամբողջովին վաւերացուց վերապին – ման նախահաշիւը, որ այժմ յղուած է Հանրապե– տութեան Խորհուրդին, անոր կողմէ եւս քննուե – լու համար :

Նախ քան քուէարկութիւնը, վարչապետ պ. Փլեվէն բաւ թէ վերապինման ծրագրի գործա – դրութեան համար պէտք պիտի ըլլայ գործածել Ֆրանսայի ելեկտրական ուժին 100ին 3ը, կրճա – տել պողպատի արտածումը եւ ներածել ամերիկ– եան քոք : «Ամէն պարագայի տակ մենք կեցած ենք Մ. Նահանգներու եւ բրիտանական կայսրութեան կողքին : Պարզ է որ վերապինումը պիտի ազդէ մեր ապրուստի պայմաններուն վրայ : Չկայ դրու– թիւն մը, որ կարենայ այս բանը արդիլել : Բայց մենք պատրաստ ենք ընել այնպէս, որ բնակչու– թեան զոհաբերութիւնը կատարուի արդար բաշ – խումով մը, եւ, ոչ թէ անհրաժեշտը, այլ աւելոր– դը առնչ : Ամէն պարագայի տակ մեր ներածում– ները եւ արտածումներու նուազեցումը պիտի չվնասեն մեր տնտեսութեան : Մեր պահանջած զո– հողութիւնները ծանր են, բայց ընկերութիւննե – րէն եւ այլ հարկատուներէն պահանջուած այդ զոհաբերութիւնը աւելի ծանր չէ քան այն որուն ենթարկուած են այսօր, Ֆրանսացի գինուորները, որոնք իրենց արիւնը կը թափեն՝ աշխարհի մէկ այլ անկիւնին վրայ ազատութիւնն ու Ֆրանսայի պատիւը պաշտպանելու համար » :

× Կ'ըսուի թէ պ. Փլեվէն Ամերիկա պիտի երթայ :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՂՈՎ

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ արտաքին նախարարը նոր տարուան առթիւ յայտարարեց թէ «մեր ազատու– թիւնն ու ազատ կենցաղը ապառնալիքի տակ են : Խաղաղութեան հանդէպ Մոսկուայի ցոյց տուած ցանկութիւնը, իրենց մերկ աշխարհակալութիւնը ծածկելու ծառայող վարագոյր մըն է, միայն : Մ. Նահանգները կեցած են իրենց դաշնակիցներու կողքին : Հակառակ ապառնալիքներու, Մ. Նա – հանգները տեղի պիտի չտան եւ պիտի չվար – ձատրեն համայնավար նախայարձակումը : Մենք պիտի կրկնապատկենք մեր ճիգերը զօրանալու եւ համայնավար խռովութիւնները արեւէ կէտի վրայ դիմագրաւելու համար» : — Զօր. Մէք Արթըր ը– սաւ թէ ճափոն պիտի հարկադրուի վերապինուիլ :

ԹԷՀԻԱՆԷն կը հեռագրեն թէ ժողովրդային ցոյցեր տեղի ունեցան անդլեամերիկեան քա – րիւղի ընկերութեան դէմ : Ցոյցերուն կը մաս – նակցէին նաեւ աղջկանց վարժարաններուն ուսա– նողները : Ցուցարարները կը պահանջէն ջնջել մե– նաշնորհները եւ ազգայնացնել քարիւղի ճարտա – րարուեստը :

ՋՐՀԵՂԵՂԱՑԻՆ ՈՂՈՂՈՒՄՆԵՐ պատահեցան Մարոքի մէջ, աւերելով 120.000 հէքթար դաշ – տեր : Հոսանքը քանդեց Թանճէրի ճամբան եւ Թանճէը – Ֆէս երկաթուղին : Վերջին լուրերու համաձայն, 44 հոգի խեղդուած, 100 հոգի անհե– տացած են :

Ընկերական հանդիպում

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Փարիզի Շրջանի բոլոր անդամներուն համար :

Կիրակի 7 Յունուար ժամը 15ին, Studio Colibri, 19a rue Caumartin :

Մանուկներու օրը Փարիզի մէջ

Ֆ. Կ. Խաչի Կեդր. վարչութիւնը Փարիզի Շրջանի բոլոր մասնաճիւղերով կը տօնէ Մանուկ – ներու Օրը այս հինգշաբթի 4 Յունուար, ժամը 2էն 6, Sociétés Savantes, 28 rue Serpente : Գեղար – ուեստական ճոխ բաժին : Մուտքը ազատ է բոլոր մանուկներու համար :

ՖՐ. ԿԱՊ. ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻ

Յարեկոյթ - Պարահանդէսը

21 Յունուար կիրակի, ժամը 4էն կէս գիշեր **Cercle Militaire**ի սրահներուն մէջ, 8 Place St. Augustin :

CUBAN PETT et ses Cubanas Cuban Boys հռչա – կաւոր նուագախումբը :

Պիւֆէ, **Attractions** եւ ամանկնկալներ :

ՄՈՒՏՔԸ **300** ՖՐԱՆՔ

Սեղանները նախապէս ապահովելու համար հեռաձայնել Tru. 27–35 :

«ՅԱՌԱՋ»ի Յաւելեակին առթիւ

Շնորհակալութեամբ ստացած ենք Պոմոնէն (Մարսէյլ) Տիկին Մ. Բէյիզեանէ **500** ֆրանք :

ԱՑՆՃԱՐԻ «ՅԱՌԱՋ» ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ՀԱՄԱՐ

Նանթերէն Պ. Հիւրմիւզեան տօնական օրե – րու առթիւ 2000 ֆրանք կը նուիրէ Այնճարի «Յա– ռաջ» վարժարանին :

ԳՈՒՄԱՐԸ ՀԱՍԱՒ 150.000 ՖՐԱՆՔԻ

Այս առթիւ վարչութիւնս կը յայտարարէ թէ 1950 Դեկտեմբեր 31ին հանգանակութիւնը հասած է ճիշդ 150·000 ֆրանքի :

ԳՐԻԳՈՐ ՎԱՀԱՆԻ

կինս ապահովագրիմ է

Թատերգութեան ներկայացման, ուր Փարիզա – հայ սիրուած դերասաններու կողքին, առաջին ան– դամ ըլլալով պիտի տեսնէք սինեմայի ծանօթ ար– ուեստագէտը՝ **COCO ASLAN**

22 Յունուարի երեկոյեան, Théâtre Iénaի մէջ :

Տոմսերու թիւը սահմանափակ ըլլալով՝ կը յանձնարարուի այժմէն ապահովել ձեր տեղերը, դրելով կազմակերպութեան՝ K. V. Maksoudian, 32 rue Courat, Paris (20) :

ՏՕՆԱՅԱՌԻ ՀԱՆԴԷՍ ԵՒ ԳԻՆԵՍԵՂԱՆ

Կազմակերպուած Լիլլայի Կրթ. յանձնախում– բին կողմէ, այս կիրակի ժամը 15ին «Caisse d'Epargne»ի սրահը, 32 Ave. Porte des Lilas, métro Porte des Lilas : Երգ, պար, արտասանութիւն եւ հա– ճելի անակնկալներ :

ՆՈՐ ՏԻՍՓԵՐ

Հրապարակ ելաւ Ֆիլիփ Աղաղարեանի հինգ «տիպ»երու ընտիր հաւաքածոն, բաղկացած հե – տեւեալ եօթը հայկական ու երեք եւրոպական կը– տորներէն.—

Ղայթարմա, էնզէլի Սպենդիարեան – Աղա– զարեանի, Հայ ժողովրդական նուագաշարք (Հա– յաստան, Կիլիկիա, Ով մեծասքանչ դու լեզու), Հայկական եղերերգ Աղաղարեանի, Լա Փէնա (սպանիական երգ) Քոլլէ – Աղաղարեանի, Հոփաֆ (ռուսական պար) Մուսորգսքիի, 28րդ Քմշանուագ (առանձին չութակ) Ֆիորիլլօի :

Դաշնակի ընկերակցութիւն՝ Տիկին Լիւսի Քու– լոմի :

Գին հաւաքածոյի՝ 2500 Ֆրանք Ֆրանսայի հա – մար : Մեծաքանակ թէ փոքրաքանակ գնումի հա – մար դրել կամ հեռախօսել PHILIPPE AGHAZAR – IANի, 11 rue Robert Planquette, Paris (18) :

Tél. LABorde 11–60 :

ՃԱՇԱՐԱՆ ԱՐԱՐԱՏ

LE DOME ARARAT

Տէր եւ Տնօրէն՝ Ս. ԳԱՐԱԳԱՆԵԱՆ

Նիս այցելող հայրենակիցներուն կ'ապահովէ պանդոկի եւ այլ դիւրութիւններ :

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ եւ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՀԱՄԵՂ ԿԵՐԱ– ԿՈՒՐՆԵՐ եւ ԽՄՈՐԵՂԷՆՆԵՐ, մատչելի գիներով :

1 Avenue Thiers · Կայարանի դիմաց

Բաց է առաւօտեան ժամը մինչեւ 2

Հեռաձայն 890–38

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Սիա– մանթօ» խումբի ժողովը՝ այսօր շորեքշաբթի, ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին : Կարեւոր օրակարգ :

ԿՈՉ ԽԱՐԲԵՐԴՅԻՆԵՐՈՒՆ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Մշակութային գետնի վրայ, Խարբերդ նահանգի եւ յարակից գաւառներու կեդր. վարչութեան մը ընտրութեան համար, (Զարսանճագ, Զմչկածագ, Բալու, Արաբկիր, Մա– լաթիոյ եւ գաւառներու), Խարբերդ Մեզրէի, Հիւսէնիկի, Սուրսուրի, Իչմէի, Հապուսէի, Շէյխ Հաճի, Բազմաչէնի, Խուլպեղի, Եղէգի, Թլկա– տինի, Դաւեմի, Մորենիկի, Հոդէի, Վարդաձէլի եւ փէրճէնճիի մեր բոլոր հայրենակիցները ժողո– վի կը հրաւիրուին այս հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին, Café Noailles սրահին մէջ, 81 La Canebière :

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ.— Լիոնէն Մանուէլ Նորիկեան կը փնտռէ, իր պզտիկ եղբայրը՝ Համբարձում Նո– րիկեանը, 1923ին Մարզուանէն հեռանալէն վերջը, տեղւոյն Ամերիկացիները դրած են, թէ այդ անունով մէկը՝ Մարզուան եկած եւ մեկնած է : Գիտցողներէն կը խնդրուի դրել հետեւեալ հաս – ցէին.— Manouel Noriguian, 79 rue Sully, Լիոն (6), Rhône, France : Պոլսոյ թերթերէն կը խնդրուի արտատպել այս փնտռտուքը :

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

Հայ կին մը իրրեւ օգնական խոհարարուհի, որ գիտնայ կերակուր պատրաստել եւ հայ այր մը, որպէս սպասաւոր : Սիրայօժար դիմել «Յառաջ»ի վարչութեան :

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ

ՈՒՏԻ ՀՐԱՆՏ

(Ազազուրկ) որ Պոլսէն տարի մը առաջ Ամե– րիկա գացած էր եւ մեծ յաջողութիւն գտած էր, փարիզ հասաւ օդանաւով :

Փափաքողները կրնան դիմել հետեւեալ հաս – ցէին.— Hotel Splendid – Lafayette, 47 rue Lafa – yette, Paris (9) :

ՄՈՒՇԱԿԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Ն. ՊՈՒՏԱՔԵԱՆ

21 rue Henri Monnier

Ներքաճաշակ Տիկիններու համար, մինչ մուշտակա – վաճառն է, ՊԱՏՐԱՍՏ, ՁԱՓՈՒԻ ՎՐԱՑ եւ ՆՈՐՈ – ԳՈՒԹԻՒՆՆԵՐ : Արագ եւ խնամուած աշխատանք :

Մէկ անդամուան չաճա – խորդը կը դառնայ ընդմիշտ յաճախորդ :

Դիմեցէք անդամ մը եւ պահ պիտի մնաք :

Հեռաձայն TRU. 40-11

Հաղորդակցութիւն՝ métroներ Notre Dame de Lo– rette, Pigalle եւ St. Georges :

Դերձակներուն

ՕԳՏՈՒԵՑ�էՔ ՄԵԾԱՔԱՆԱԿԻ ԳԻՆԵՐՈՎ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄԻՆ

Թէ կերպասներու եւ թէ դերձակներու անհրաժեշտ բոլոր պիտոյքներու համար անյապաղ դիմեցէք՝

ETS. ALLIANCE

63 Rue de Maubeuge

Métro Poissonnière Հեռ. Tru. 12.05

ՍԵՆԵԱԿ Կ'ՈՒԶՈՒԻ.— Առանձին այր մը սենեակ կը փնտռէ, փարիզ կամ արուարձանները : Դիմել «Յառաջ»ի :

ՇԻՐԱԿ Արեւելքի Թագուհին ամենաքաղցր Օղին

Առաջնակարգ իր մասնագիտական պատրաստութենովը Բոլոր ներքաճա– շակներէ փնտռուած միակ ախորժա– համ զօրացուցիչը Տօնական օրերու եւ ինչոյքներու սեղանները անզուգա– կան եւ անզանցառելի զարդը

Le Gérant : A. NERCESSIAN

Imprimerie DER AGOPIAN 17 rue Damesme - (13)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925
R. C. S. 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
17, Rue Damesme — PARIS (13)
վ.եցամս. 800 ֆր., Տար. 1600, արտ. 2500 ֆր.
Tél. GOB. 15-70 Գին 7 Ֆր. C. C. P. Paris 1678-63
Jeudi 4 Janvier 1950 Հինգշաբթի 4 ՅՈՒՆՈՒԱՐ

27րդ ՏԱՐԻ — 27 Année No. 6347–Նոր շրջան թիւ 1758

Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԺԱՄԱՆԱԿԸՆ ԱՌԱՋ ԾԵՐԱՑԱԾ

Կսկծալի տպաւորութիւն մը կը գործէ մեր դաղութին հանրային կեանքը, եթէ բաղդատենք անցեալ տարիներու ոգեւորութեան հետ :

Կը թուի թէ ժամանակէն առաջ ծերացած , յոգնած, ամէն բան ջուրին տուած են անոնք որ կրնային գործօն դեր մը կատարել :

Հաւատքին հետ, աշխատանքի տենդն ալ թմրած է :

Մարդիկ իրենց զաւակներու փրկութեան գործն անդամ բախտին ձգած են :

Երբեք այսքան վարակիչ հանգամանք ստա – ցած չէր «որբ»ու հոգը: Տեսակ մը խորշակ, որ կը ցամքեցնէ նեղչնչումի եւ ինքնագործունէութեան աղբիւրները :

Վարակումը ազդած է նոյնիսկ մինչեւ կոչուած սերունդին վրայ ,որ այնքան վառ յոյսեր կը ներ – չնչէր, պատերազմէն առաջ :

Անշուշտ այս թմրութեան գլխաւոր պատճառ – ներէն մէկը մինչավայրն է, իր ընկերային եւ տըն – տեսական պայմաններով: Ուրիշ պատճառ մը՝ քաղաքական կացութիւնը , իր վրդովիչ անստու – դութեամբ :

Այս պատճառները բաւակա՞ն են մեր թեւերը կոտրելու եւ սահմանափակ պատեհնի մը մէջ ամ – փոփուելու համար :

Առաջին անդա՞մ է որ անհնարին դժուարու – թեանց կը մատնուինք, պահելու համար մեր ազ – գային արժէքները, ամրապնդելով ներքին ինքնա – պաշտպանութիւնը :

Դիմադրական պայքար մըն ալ այս չէ՞, ընդ – հանուր ալեկոծութեան մէջ :

Ի՞նչ կ'արժեն բոցավառ յաւակնութիւնները , եթէ երեսուն տարի ալ պիտի չդիմանային մեր հանրային դիտակցութիւնը եւ բարոյական կո – րովը :

Այս հարցումները տրամաբանօրէն կը մղեն խօսիլ նաեւ հայրենիքի մասին, որ ներչնչումի եւ յարատեւ գործունէութեան յաւիտենական աղ – բիւր մըն է ոեւէ ժողովուրդի համար :

Դժբախտաբար չափազանց թոյլ են, անուա – նական եւ ձեւական՝ երեւանի եւ տարագիր բազ – մութեանց միջեւ եղած կապերը :

Ներդաղթի դադարումէն ի վեր (1947), կը թուի թէ Ամենայն Հայոց կաթողիկոսին ճգնած է Հայկական Արտասահմանը «միխթարելու» պաշ – տօնը, կոնդակներով եւ «էջմիածին»ով :

Ոչ մէկ հիմնական, գործնական ձեռնարկ , հայկական պահանջներու մասին: Ոչ իսկ թեթեւ փորձ մը՝ պատուհանները և դուռները կէս մը բա – նալու, «օդ առնելու», աւելի սերտ յարաբերու – թիւններ հաստատելու համար :

Ոչ ալ ազատ ներածում – արտածում գիրքե – րու եւ թերթերու, իբրեւ սովորական կապ մշա – կոյթի :

Եթէ հարիւրին տասն իսկ հետեւին ռատիօ – երեւանի, ապահովաբար տասը խօսքէն մէկը հա – ղիւ կրնան հասկնալ: Այն ալ հանդիսաւոր պարա – գաններու մէջ: Կամ երգի եւ նուագի պահուն :

Մնացեալը կը բաղկանայ քարոզչական միս – բինակ, հում նիւթերէ որոնք ընդհանրապէս կրկ – նութիւններ են: Ինչպէս իրենց թերթերը, անլի , անմարսելի, թխածոյ կամ թարգմանածոյ բո – վանդակութեամբ :

Կարծես մարդիկ ուխտած են ամէն միջոց փորձել , չարչրկելու համար հայ ընթերցողը : Թմրեցնելու համար անոր ուղեղը: Ոչ միայն վար – դապետական ճապաղ դիտելիքներով, այլեւ աղ – ճատուած բարբառով մը :

Այս քաղաքականութիւնը աւերներ կը գործէ նաեւ արտասահմանի մէջ: Արբանեակ երկիրներէն մինչեւ արեւմտեան ազատ ափերը :

Սոֆիան եւ Պուքրէշը կը մրցին իրարու հետ, օր առաջ տարածելու համար «կոմունիզմ»ը, հա – յատառ թերթերով եւ դիրքերով: Թութակաբար օրինակելով ինչ որ կը թխեն անդին :

Ժամանակէն առաջ ծերացած ըլլալու ախտա – նշան մըն ալ այս: Կամ թերեւս ազդանշան յու – սահատութեան :

Ամէն պարագայի մէջ, մոռայլ իրականութիւն մը, որուն համակերպիլ՝ կը նշանակէ մեղսակից դառնալ: Աւելի՛ն,— ճամբայ բանալ դէպի բարո – յական անճնասպանութիւն :

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՁՍ ՄԷԿԸ ՀԱՇԻԻԻՆ ՄԷՋ ՉԿԱՐ

Թերթերու անկիւնները սեղմուած պերճախօս լուրերու կը հանդիպինք երբեմն :

Ահաւասիկ հատ մը .—

« Ալքոլամոլութիւնը հետզհետէ սուր հանգա – մանք կը ստանայ: Անբուժելի եւ հիւանդկախ ալքոլամոլներու թիւն էր 1948ին 275 հոգի, 1949– ին 398, իսկ 1950ին աւելի քան 400, քանի որ ա – ռաջին չորս ամիսներու ընթացքին արդէն 372 հո – գի առաջնորդուած են ալքոլով թունաւորուած – ներու յատուկ դարմանատունը, ուր երեք ամիս պիտի ենթարկուին մասնաւոր դարմանումի մը :

Թերթը այսպէս կը հաշուէր.— Իւրաքանչիւ – րին համար այդ հաստատութիւնը կը ծախսէ 90 հազար ֆրանք: Ուրեմն 400 հոգիի համար 36 մի – լիոնի դումար մը կը ճարենք, մենք, ամէն երեք ամիսը, քանի որ դարմանումը երեք ամիս կը տե – ւէ, սովորաբար :

Գիտէ՞ք այս մէկը, երբ յաճախ ձեր զաւակ – ներուն բերնէն կտրելով կը վճարէք տուրքերը:

Ըսել է դինովներու դարմանումին համար ալ բաժին մը առած ենք եղեր մեր վտիտ ուսերուն վրայ :

Մնաց որ, բանտերը լեցնող ոճրագործներուն ապրուստն ալ մենք կը ճարենք, ինչպէս նաեւ ե – կող դացող թագաւորին, ջոջ հիւրերուն փառահեղ ընդունելութեան ծախքերը :

Այս վերջիններուը որքան ալ սուղի նստին մեր վրայ, գոնէ զեղեցիկ բան մը կայ տրուած հայ – կերոյթներուն, ներկայացումներու եւն. մէջ, ա – մէն կողմ լոյս, ծաղիկ, եւ վայելչութիւն : Բայց սա գինովնո՞րը:

Այս մէկը երաւ որ չկրցայ մարսել: Շատեր պիտեմ որ մէկ չիշ ըմպելիին դինը կը խնայեն ի – րենք իրենց համար, առանց գիտնալու որ 36 մի – լիոն կը վճարենք խմիչներուն համար :

Այս «անբուժելիները» ուրկէ՞ կը գտնեն այդ – քան դրամ, օրն ի բուն ճնկելու համար :

Անշուշտ մեծ մասով իրենց զաւակներուն յատկացուած ընտանեկան նպաստէն, որ 20 առ հարիւր աւելցած է այս անդամ :

Մի մոռնաք որ այդ նպաստն ալ մենք կը վճ – ճարենք:

Ուրեմն, նախ կը վճարենք որ խմեն, ու յե – տոյ պէտք է վճարենք որ «խմելէ» բժշկուին :

Այս նուրբ հաշիւին թէեւ մեր խելքը չատ չի հասնիր, բայց երբ վճարելու կարգը գայ, ամէն մարդու խելքը կը հասնի: ՍՕՍԻ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ հրատարակութիւններէն « Սո – վետական Գրականութիւնը », « Սովետական Մի – ութիւնը», «Օկոնիք»ը, «Սովետ. կինը» եւ «կրո – կոտիլ»(բոլորն ալ ռուսերէն) արդիլուեցան Ֆրան – սական կառավարութեան կողմէ: (Իմաւիքէ):

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ խորհրդարանը յունուար 2ին 19.899.911.000 տոլարի վարկ մը քուէարկեց ազդ. պաշտպանութեան համար: Ասով 43 միլիառ տոլարի կը բարձրանայ ազդ. պաշտպանութեան սահմանուած գումարը: Միայն հիւլէական ուժի յատկացուած վարկն է 1.065.000.000 տոլար: Երեք միլիառ տոլար ալ քուէարկուած է քաղաքային պաշտպանութեան համար :

ՀԻՒԼԷԱԿԱՆ ուժի տեսչութեան վերակազմու – թեան առթիւ, թերթերը կը գրեն թէ պաշտօնական պիտի ըլլայ նաեւ Տիկին Իռէն Ժոլիօ – Քիւրի , ինչպէս եղաւ պ. Ժոլիօ Քիւրիի, անցեալ ապրիլ 24ին, իբրեւ ուղեկից համաձայնավարներու :

ՋՕՐ. ԱՅԶԵՆՀԱՈՒԷՐ , արեւմտեան Եւրո – պայի միացեալ ուժերուն սպարապետը, Ուոշինկ – թընէն ճամբայ պիտի ելլէ չաբաթ օր, օդանա – ւով: Թերթերը կը գրեն թէ Ֆրանսայի վարչա – պետը մասնաւոր տեսակցութիւն մը պիտի ունե – նայ զօրավարին հետ :

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՊԵՐԼԻՆԸ ամբողջովին գրուած է արեւելեան Գերմանիոյ իրաւասութեան տակ , ինչպէս յայտարարեց համայնավար քաղաքապե – տը, պ. Ֆրիտրիխ Էպէրթ: Այս որոշումը ծանր տպաւորութիւն գործեց արեւմտեան Գերմանիոյ մէջ: Ամերիկեան ներկայացուցիչը յայտարարեց թէ այս կարգադրութիւնը հիմնովին կը խախտէ չորս պետութեանց միջեւ գոյացած համաձայնու – թիւնը :

Ի՞ՆՉ Կ'ԱՌԱՋԱՐԿԵ ՄՈՍԿՈՒԱ

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ ԱՊԱՋԻՆՈՒՄԸ ՆԱԽԱՊԱՏՄԱՆ ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ

Մոսկուայի ձայնասփիւռը Գշ. օր հաղորդեց բովանդակութիւնը այն ծանուցագրին, զոր Խ. Միութեան արտաքին նախարարութիւնը ուղղած էր երեք արեւմտեան պետութեանց, «Զօրսերու ժողովի» մը գումարման մասին :

Խորհրդային կառավարութիւնը, այս անդամ ալ կը պնդէ ժողովը հրաւիրել միացն Գերմանիոյ ապազինման հարցը քննելու համար: Արեւմտեան Գերմանիոյ մէջ արեւմտեան պետութեանց քաղա – քականութիւնը քննադատելով, ծանուցագիրը կ'ը – սէ, թէ «Արեւմտեան Գերմանիոյ վերազինման ձեռնարկները, որոնք տեղի կ'ունենան արդէն , բացարձակապէս կը հակասեն Գերմանիոյ ապա – զինման մասին Մ. Նահանգներու, Ֆրանսայի եւ Մեծն Բրիտանիոյ ստանձնած յանձնառութեանց եւ լուրջ դժուարութիւններ միայն կրնան ստեղծել՝ ծրագրուած հարցերու քննութեան ճամբուն վը – րայ :»

Խորհրդային կառավարութիւնը , սկզբունքով կ'ընդունի արտաքին նախարարներու փոխանորդ – ներու մասնակցութեամբ նախապատրաստական ժողովի մը գումարումը, բայց, ճամբու հեռաւո – րութեան պատճառով կը մերժէ այդ ժողովը գու – մարել Նիւ Եորքի մէջ եւ փոխարէնը կ'առաջարկէ նկատի ունենալ Մոսկուան, Փարիզը կամ Լոնտո – նը: Կ'ընդունի նմանապէս քննել Գերմանիոյ հետ կապուած ուրիշ խնդիրներ, պայմանով որ նախա – պատրաստութիւնը տրուի Գերմանիոյ ապազինման հարցի քննութեան, որովհետեւ «այդ ամենակա – րեւոր հարցին հետ կապուած են միջազգային խա – ղաղութեան եւ ապահովութեան պահպանումը ու Եւրոպայի եւ յատկապէս հիթլէրեան յարձակու – մէն տուժած ժողովուրդներու հիմնական շա – հերը»:

Ծանուցագիրը կը մերժէ նաեւ արեւմտեան պետութեանց այն տեսակէտը, թէ Գերմանիոյ միացման մասին , փրակայի մէջ , արբանեակ պետութեանց քուէարկած բանաձեւին հակառակ է զերման ժողովուրդը: Խորհրդային տեսակէտով այդ բանաձեւը ընդունուած է ոչ միայն Արեւել – եան Գերմանիոյ մէջ, այլեւ Արեւմտեան Գերմա – նիոյ բնակչութեան ալ հաւանութեան արժանացած է: Փրակայի բանաձեւը կ'առաջարկէր՝ Գերմա – նիոյ երկու մասերէն ալ հաւասար թիւով ներկա – յացուցիչներու մասնակցութեամբ գումարել ժո – ղով մը Գերմանիոյ միացման համար, մինչ ա – րեւմտեան պետութիւնները ու Արեւմտեան Գեր – մանիոյ կառավարութիւնը կ'ըսեն թէ բանաւոր չէ այդ առաջարկը, քանի որ Արեւմտեան Գերմանիա երկու անդամ աւելի բնակչութիւն ունի քան Արե – ւելեանը :

Եւ վերջապէս խորհրդային կառավարութիւ – վճռապէս կը մերժէ այն մեղադրանքը, թէ կանական պիտակի տակ գերման բանակ մը յութիւն ունի այսօր Արեւելեան Գերմանիոյ «Մէկ ծայրէն միւսը յերիւրածոյ պատմութիւն է ատիկա», մինչդեռ «իրողութիւնը այն է, արդէն իսկ սկսած է գերմանական զօրամասե կազմութիւնը Արեւմտեան Գերմանիոյ մէջ հրա սայլերով, ծանր հրետանիով, եւն. եւ Ատլնատ ըի կառավարութեան իսկ հաւանութեամբ »:

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ ԼԱՒԱՏԵՍ

Ինչպէս երէկ ալ գրեցինք, խորհրդային ծա – նուցագիրը տարբեր տպաւորութիւններ գործած է արեւմտեան պետութեանց մօտ:

Բրիտանական կառավարութիւնը, միայն քա – րոզչական նպատակներու ծառայող վաւերա – թուղթ մը չի նկատեր այս ծանուցագիր – պա – տասխանը: Ընդհակառակն կը գտնէ դրական կող – մեր: Փոխանորդներու մասնակցութեամբ նախա – պատրաստական ժողովի մը գումարման մասին Սովետներու հաւանութիւնը կը նկատուի յուսա – դրիչ, քանի որ ճամբան բաց կը ձգէ «Զօրսերու ժողովի» մը գումարման համար :

Ֆրանսայի պաշտօնական շրջանակները ալ կը նկատեն թէ աննպատակ չէ ծանուցագրէն ստացուած ընդհանուր տպաւորութիւնը: Անոնք կը չեշտեն միաժամանակ, թէ Մ. Նահանգներու, Մեծն Բրի – տանիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ տարակարծութիւն – ները խորացնելու նպատակով Խ. Միութեան ի պարծ դրած բացայայտ ճիգերը հետեւանք պիտի չունենան որեւէ ժամանակ: Ապացոյցը այն է, որ յառաջիկայ քանի մը օրերու ընթացքին երեք պե – տութեանց ներկայացուցիչները միասնաբար նիստ պիտի գումարեն, այս վերջին ծանուցագրին պա – տասխանը խմբագրելու համար: Յատկանշական կը նկատուի նաեւ այն արագութիւնը, որով Խ. Միութիւնը փութացուց իր պատասխանը:

Ուշինկթընի մէջ, ընդհակառակն, յոռետե – սութիւն կը տիրէ եւ անհաւանական կը գտնեն , որ կարելի պիտի ըլլայ հասկացողութիւն մը գո – յացնել Խ. Միութեան հետ: Ամէն պարագայի տակ, խորհրդային ծանուցագիրը պիտի չմերժուի եւ հետագայ բանակցութեանց դռները բաց պիտի պահուին :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՎԷՐՔԵՐ

Բ.

Օտար հարսեր միշտ ունեցած ենք, սկսեալ Սաթենիկ Թագուհիէն եւ աւելի հինէն: Վերջին երեք քառորդ դարու ընթացքին, արտասահման ուսանողները կը վերադառնային զոյգ: Կրակ ու բոց երիտասարդներ, ամուսնութեան տարիքը հասած՝ կը մտնէին եւրոպական ընտանիքներու մէջ ու կը պատահէր անխուսափելին:

Գեղեցիկ, արժէքաւոր տղամարդը ղրաւելու յատկութիւնը առատօրէն տրուած է մեծ ոստաններու աղջիկներուն, մասնաւորաբար Արեւմուտքի դուստրերուն: Աւելցնենք անմիջապէս, քաղաքական վտանգաւոր օրերուն, կարգ մը գործիչներու համար առաւելութիւն մըն էր օտար կինը: Կը յիշէք անշուշտ, մեր կողմերը եւրոպացի կին ունեցողը զարգացած, մեծ մարդ կը նկատէին: Հոս գալէ վերջ տեսանք թէ աւելի դիւրին բան չկայ, մանաւանդ դասակարգ մը աղջիկներու համար:

Վտանգը մեծ համեմատութիւններ առաւ, երբ զանգուածօրէն լինկանք այս ափերը:

Բազմաթիւ հայ տղաք, շատը իրենց յանցանքով, քիչ հայ աղջիկներու պահանջկոտութեան եւ ըսէն իրենց բախտը կապեցին օտար աղջիկներու հետ: Թղթատեցէք մեր թերթերու սկզբնական թիւերը, պիտի տեսնէք տասնեակներով յօդուածներ այս չարիքին դէմ:

Աւելորդ է ըսել, խառն ամուսնութիւնները կնքող երկու կողմերը չուտով ըմբռնեցին իրենց սխալը: Բոլորս ալ մեր չուրջը ունինք ակնթարթօրինակները՝ ըսածնիս փաստելու համար:

Օրինակով խօսինք: Առնենք հայ տղան եւ Ֆրանսուհին:

Ընտանիք ունեցող հայ երիտասարդը չէր կրնար իր սովորութիւնները փոխել մէկ օրէն միւսը: Մենք կը սիրենք ընտանեկան յարաբերութիւնները: Մեր մեծ հաճոյքներէն մին է հաւաքուիլ բարեկամներով, ազգականներով: Ժամերով խօսիլ, ժամանակ անցընել: Եւ ասիկա ոչ թէ տարին մէկ – երկու անգամ, պաշտօնական առթիներով, այլ ամէն շաբաթ, գրեթէ ամէն օր, եթէ յարմարութիւն ըլլայ:

Ֆրանսական բարքերուն մէջ այս բանը չենք տեսներ: Օտար աղջկան համոյք պատճառելու համար, միւսները չեն կրնար Ֆրանսերէն խօսիլ, մանաւանդ երբ տարիքոտ անձեր կան: Աղջկան սիրտը կը նեղուի, կը յօրանջէ, կը քնանայ, ուրիշ առեն չուզեր այլեւս ամուսնին ընկերանալ: Վերջինիս համար անտանելի բան է ամէն օր թատրոն, չարժանկար, եւն. որով, կռիւը կը սկսի:

Ֆրանսական խոհանոցը համբաւաւոր է, սակայն եղի կը թուի անլի եւ անհամ: Ինչո՞ւ պահք, երեսուն տարի Փարիզ ապրելէ վերջ, կը նախընտրենք մեր ապուխտը, երշիկը, մօր կամ քոյր չինած համեմաւոր կերակուրները: Երեւակայեցէք հայկական հանդէս մը ուրկէ բացակայ ին մեր «տոլման» կամ թերթանուշը:

Նոյն կարծիքը ունի օտար աղջիկը իր ուտելիքներու մասին:

Ո՞րն է լաւը· մերի՞նը թէ իրենցը:

Ասիկա վիճաբանութիւն չի վերցներ, սիրելի բարեկամներ, կամ եթէ կ'ուզէք, շատ հեռուները կը տանի: Կարճ կապելով ըսենք·— վարժութեան խնդիր է:

Մենք կինները կը նկատենք մեր նուիրական սեփականութիւնը եւ փոխադարձաբար: Ֆրանսուհին աւելի ազատ վարժուած է, որով հայ տըղան կը նկատուի նախանձի գլուխ գործոց տիպար մը: Մեր ընտանեկան կապանքներուն մէջ հայուհին հանդիստ կը չնչէ, Ֆրանսուհին կը խեղդուի:

Կարելի է երկու յօդուած լեցնել, անհամա – ձայնութեան պատճառները թուելով:

Արդ, անխուսափելօրէն մեր լեզուին ծայրը կուգայ հետեւեալ հարցումը, — Ֆրանսացի, անգլիացի, ռուս աղջիկը գէ՞չ է ուրեմն եւ մերինը լա՞ւ:

Ցիմարութիւն պիտի ըլլար այդպիսի եզրակացութեան մը յանգիլ:

Կը յարգեմ, կը գնահատեմ այս մեծ ժողովուրդին արժանի դուստրերը: Ասիկա չեմ ըսեր յետին հաշիւներով, առ ի քաղաքավարութիւն, որովհետեւ կ'ապրինք իրենց երկրին մէջ եւ բազմաթիւ Ֆրանսացի բարեկամներ ունինք: Ոչ: Ամէն ժողովուրդ՝ իր թերութիւններն ու առաւելութիւնները ունի: Նոյն դասակարգին պատկանող Ֆրանսուհին եւ Հայուհին միջեւ, առաջինը աւելի համեստ է, նուազ պահանջկոտ: Եղբայրօրէն համբուրելու փափաք մը կ'ունենամ երբ ճամբուս վրայ կը տեսնեմ վայելուչ հագուած Ֆրանսուհիներ՝ ծրարներով բեռնաւորուած ու քրտնաթաթախ: Գործարաններու մէջ չա՞տ հան – ղիպեցանք ժպիտը երեսին ծանր աշխատանք տանող Ֆրանսուհիներու:

Պէտք չկայ թուելու իրենց բոլոր առաւելութիւնները:

Հայ տղան եւ Ֆրանսուհին չկրցան լաւ ընտանիք կազմել ոչ թէ անոր համար որ, ահաւոր թերութիւններ ունէին, այլ անոր համար որ տարբեր միջավայրերու ծնունդ էին, տարբեր խառնուածքով:

Այս ընտանիքները մեծ մասով քանդուեցան: Ցուսախաբ հայ տղան կրկին վերադարձաւ հայ աղջկան եւ կազմեց տրամաբանական յարմար բոյնը:

Ձառերէ աւելի դառն փորձառութիւնը եկաւ չափաւորելու խառն ամուսնութիւնները եւ եթէ կրկին վտանգաւոր համեմատութիւններ կ'առնէ, այս անգամ աւելի լուրջ է, ինչպէս պիտի տեսնենք վերջաւորութեան:

Կանխաւ պատասխանելով ոմանց, ըսեմ թէ մեր խօսքը մեծամասնութեան մասին է: Բացառութիւններ միշտ կ'ըլլան: Անոնով չենք մէկ հատը:

Գաւառի մէջ բանախօսութեան մը առթիւ ծանօթացայ Տիկին Օսէթ Միքայէլեանի: Համակրելի եւ մտաւորական Ֆրանսուհին նմանները կարելի է մատի վրայ համրել: Պոլսոյ հայ ընտանիքի մը հարս, հայերէնը սորված է անոնց չեշտով, իւրացուցած սովորութիւնները (աչք դոցելով մեր թերութիւններուն վրայ) եւ առանց ուրանալու իր Ֆրանսական ծագումը, յարմարած է մեր չրջապատին:

Եթէ ըլլայինք մեր երկրին մէջ, եւ բոլոր օտար հարսերը ըլլային Տիկին Օսէթներ, աւելորդ պիտի ըլլար այս հարցը յուզել: Պիտի աւելցնէի նոյնիսկ·— բարիք մը պիտի ըլլային օտար հարսերն ու փեսաները: Թարմ արիւնը վտանգ մը չէր ըլլար մեր հոլին վրայ: Միջավայրի բնական օրէնքով պիտի հալէին մեր մէջ:

Դժբախտաբար պարագան նոյնը չէ այսօր:

Բոլոր աղէտներու դադրութիւնէն նման մենք եւս կ'ուզենք մեր դիմադիծը պահել կարելի եղածին չափ երկար: Օտար հարսերը ճեղքեր կը բանան մեր ինքնապաշտպանութեան պատնէշին վրայ:

Ինչպէս ըսի, այս խնդրին մէջ գլխաւոր յանցաւորը հայ տղաքն են:

ՀՐԱՆՏ ԱԿՈՆԱՑԵԱՆ

Անցորդ - իշխան

Հի՛ն ցնցոտիներ հագած, ոտքը բոպիկ, գլուխը բաց, ցուլը ձեռին, խեղճ անցորդ մը կը քալէր, կամաց, կամաց...

Այնքան յոգնած կ'երեւար, կարծես դարեր – րով, դարերով ճամբայ կտրած ըլլար... Երկար ճամբաներու փոշիները, ծալք – ծալք նստած էին իր լայն ուսերուն: Իր արեւախաչ ճակտէն, քըրտինքի կաթիլները կը հոսէին ինչպէս՝ ամրան անձրեւը: Բայց ան կը քալէր, անդադար, միշտ խրոխտ՝ գլուխը բարձր, ճակատը բաց...:

Ցառաջացայ եւ մօտէն դիտեցի իր դէմքը ... տառապանքներու, հալածանքներու, դառնութեան դրոշմները, խոր ակօսներ էին նետած իր լայն ճակտին... բայց ան կուռ էր, ինչպէս՝ պողպատ: Իր խորհրդաւոր սեւ գեղեցիկ աչքերը, բան մը կ'որոնէին անոնց խորքը, դարերու տխուր պատմութիւն մը կ'արտացոլար: Անվհատ, որոնելով կը քալէր, կը քալէր ...

Ան ծարաւ էր: Մօտեցաւ ժայթքող աղբիւրի մը, յագուրդ տալու իր պապակին. խմեց, ապա սրբեց քրտինքն իր ճակտին, ու դարձաւ նայեցաւ իր ետին ...

Սոսկ բազմութիւն մը, այրեր, կիներ, եւ մանուկներ, ետեւէն լինկած, կը հեգնէին զայն, ու քարեր կը նետէին: Ան վայրկեան մը նայեցաւ այդ բազմութեան, այնպէս, ինչպէս փառահեղ արծիւ մը թառած՝ բարձր ապառաժի մը կատարին: Եւ խօսքն ուղղելով իր ոտքերուն տակ վազվզող գաճաններուն ըսաւ·

Տխրահռչակ, սովամահ գայլեր, անխիղճ մարդկութիւն, որ միայն գիտէք հրճուիլ, ուրախանալ, ուրիշի մը դժբախտութեանը վրայ: Բայց գիտէ՞ք որ ամէն խաւարէ ետքը լոյս մը կը ծագի, լոյսը յոյսի, յոյսի ազատութեան... եթէ դուք լսէք իմ փառաւոր անցեալը, եթէ դուք գիտնաք թէ ով եմ ես· փոխան քարերու, ազամանդներ կը նետէք իմ կրծքին, ու ձեր ծաղրանքն ու հեգնանքը երգի եւ գովասանքի կը փոխէք: Հեռու չէ այն օրը երբ դուք մեծ ղղջումով պիտի հաւաքէք, եւ անոնցմով բարձր բուրգեր պիտի կանգնէք, ու ծնրադիր պիտի աղօթէք այդ բուրգերուն առջեւ: Եւ ձեր ծաղրանքն ու հեգնանքը, աղերսներու պիտի փոխուին:

Ալ, չխօսեցաւ, եւ անխռով, չարունակեց իր ճամբան միշտ հպարտ, եւ յանդուգն ...

Նայեցայ պահ մը անոր քայլերուն, ու ըսի մտովի·— Ոչ, ան հասարակ մահկանացու մը չէ: Ու վազեցի ետեւէն, հասկնալու համար թէ ով էր, եւ ուր կ'երթար: Թեթեւ մը զարկի անոր ուսին, ու հարցուցի կարեկցօրէն·—

Ի՞նչ կը փնտռես· ո՞ւր կ'երթաս անցորդ ախպէր: Ցոգնած կ'երեւաս: Երթանք մեզի, հանգչէ այս իրիկուն, ու վաղը չարունակէ քու ճամբադ:

— Մի՛թէ՞, ես յոգնած կ'երեւամ... Ոչ: Ինձ համար յոգնութիւն չկայ:— Ինձ ոչ հանգիստ պէտք է եւ ոչ ալ, քուն... ես ոչ վաղ ունիմ ոչ այսօր, իմ վաղս՝ այսօր է, ու այսօրս՝ վաղ, ու ես միշտ կ'երթամ դէպի վաղը, որոնելու այն ինչ որ կորուցեր եմ: Մինչեւ որ գտնեմ, պիտի քալեմ անընդհատ:

— Աստուա՜ծ իմ, այդքան թանկագի՞ն է ինչ որ կորուցեր ես:

— Նա թանկագին է, ու սրբազան է ինծի ... խօսք կուտամ, երբ գտնեմ, անցնիլ այստեղէն, ու զայն ցոյց տալ քեզի: Ըսաւ· ու քալեց: Ֆիչ ետք անհետացաւ հանդիպակաց բլուրի մը ետին:

Դիշերներ, երկա՜ր դիշերներ անքուն մնացի: Աչքերս միշտ սեւեռած էի այդ բլուրին, յուսալով թէ օր մը, դուրս կուգայ անոր կատարէն...:

Ի վերջոյ գեղեցիկ օր մը լուսաշաղին, հմայիչ սպիտակ ձիաւոր մը նշմարեցի: Անոր ձեռքը կայծակնահան նիզակ մը կար, մէջքին ոսկեքուռն պողպատեայ սուր մը կը չողչողար· իսկ՝ նստած հրեղէն նժոյգը, ամպերու հետ կը խաղար:

Նա հագուած էր այնպէս, ինչպէս՝ արքայադուն իշխան մը: Իր ուսին վրայ ծիրանեգոյն պատմուճան մը կը ծփար, ու կուրծքը զարդարուած էր՝ Հայկազեանց, Արտաշէսեան, Արշակունեանց, Բագրատունեանց, Ռուբինեանց, եւ Լուսինեան Թագաւորատան գեղեցիկ չքանշաններով: Ճանչցայ, այն խորհրդաւոր անցորդն էր: Դեռ՝ զարմանքը աչքերուս, ինք խզեց լռութիւնը, խանդավառ ժպիտ մը դէմքին:

— Հայ ախպէր, գտայ այն ինչ որ կորսնցուցեր էի, գիտէ ահա սուրս, նիզակս, եւ նժոյգս ..

— Աչքդ լոյս, իշխան, արեւդ անամպ... իսկ հիմա ո՞ւր կ'երթաս:

— Ցառաջ, միշտ յառաջ, դէպի Արեւելք, վրէժ լուծելու, ու ետ առնելու այն՝ որ խլեցին ինձմէ երէկ ...

— Բաբբին ամենակալ քեզի հետ· բիւր, բիւր յաջողութիւն կը մաղթեմ սիրելի իշխան, կարելի՞ է գիտնալ թէ՞ ով ես դուն ...

— Երբեք չե՞ս լսած, չեն պատմած քեզի իմ մասին: Ես մեծ պատմութիւն մը ունիմ, հսկայ հսկայ հատորներ գրուած... զանոնք գրելու համար՝ մելանի տեղ՝ գործածուեցան արիւն եւ արցունք, գրչի տեղ՝ սուր եւ նիզակ, սեղանի տեղ՝ զանկ եւ կզակ: Ուրեմն՝ դու չե՞ս լսած այս բոլորը ...

— Նոր յայտնութիւն, ազնիւ իշխան իմ· չէի լսած, բայց հիմա ի՛ր ցանկամ լսել եւ գիտնալ թէ վերջապէս ո՞վ ես դուն ....

— Ինձ լէ՛ս, ես, անյաղթ, անչէջ, արեւածին Հայ ազգն եմ... ըսաւ ու քշեց իր նժոյգը: Ան կը տարաւ աւելի արագ քան արեւի չողը, իսկ ես հմայուած ծունկի եկայ ու բարձրաձայն աղօթք մը արտասանեցի:

— Քաջերու քաջ իշխան, կամքդ պողպատ, սուրդ՝ կտրուկ, կեանքդ՝ անմահ, արեւուդ մատաղ, հասիր իշխան, իմ յոյս լուսաբեր... :

ՀԱՅԿՈՒՒՆԻ

ՄՄԲ.— Իւրաքանչիւր հատուածի առաջին գլխագիրները միացնելով, պիտի կարդաք ... ՀԱՅԱՍՏԱՆ, ԻՄ ԱՆԴԻՆ ՀԱՅՐԵՆԻՔ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԱԶԱԿԱՆԸ վերջերս հրատարակած է «Սովետահայ դրական – նութեան Անտոլոգիան» (ծաղկաքաղ), ուր զետեղուած են Սովետական դրականութեան հիմնադիրներէն՝ Սեւքան Զօրեանի, Ցակոբ Ցակոբեանի, Նայիրի Զարեանի, Շուշանիկ Կուրղինեանի, Արպիի, Աւետիք Իսահակեանի, Դերենիկ Դեմիրճեանի երկերը, ինչպէս եւ մեծ տեղ յատկացուած է երիտասարդ ղրողներու գործերուն: Նոյնպէս լոյս տեսած է ճարտարապետ Թամանեանի կեանքն ու գործը պատկերացնող ժողովածուն (1906 — 1930) մէջը զետեղուած են բազմաթիւ լուսանկարներ որոնք ցոյց կուտան իր նախագծի համաձայն պատրաստուած չէնքեր: Ճարտարապետ Թամանեան հարստացուց ճեւով ազգային եւ բովանդակութեամբ ընկերվարական հայկ· նոր ճարտարապետութիւնը:

ՅԱՋԱՏՈՒՐ ԱԲՈՎԵԱՆԻ պղնձեայ արձանին բացումը տեղի ունեցած է վերջերս Երեւանի մէջ: Արձանը 9 մեթր բարձրութիւն ունի պատուանդանով միասին: Իսկ հերոս փոխ գնդ· Նելսոն Ստեփանեանի պղնձեայ կիսանդրիին բացումը տեղի ունեցած է «Կիրով» հանգստեան եւ մշակութային Մանկական դարաստանին մէջ:

11.000 ԲԱՆՏԱՐԿԵԱԼՆԵՐ ազատ արձակուեցան Եուկոսլաւիոյ մէջ: Մեծ մասով քաղաքական յանցաւորներ են, պատերազմի գործակիցներ, կամ գիւղացիներ որոնք մերժած էին պետութեան յանձնել իրենց արմտիքը:

ԼՏՑՍՈՒ ԿԻՍԻՐՈՒՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ ՎՃՈՎՈՒԹՅԱՆ ՈՍՏԻԿՆԵՐ

(Վիպ՝ գիրքից երեսաշատ կցող ՄՈՑՅԻ)

ԺՍ.— ԿԻՍԻՐՈՒՆ ՎՃՈՎՈՒԹՅԱՆ

Մենք որ, ոտս գետնին ամուր չենք դիպչում: Ամեն մեկս մի գործ ունի, որ կատարի: Պատերազմ ենք մղում, որ խաղաղություն հաստատենք: Ես էլ մեկ ուրիշի պես ունեմ իմ գործը, որ կատարեմ: Ես էլ չեմ ուզում, որ ինձ կանչեն, ու ես չկատարեմ իմ պարտականությունը: Ես ինձ համար ոչ մի բան չեմ ուզում, ոչ մի օգուտ չեմ հետապնդում: Ես ուզում եմ միայն, որ ինձ հանգիստ թողնեն, որ ես կարողանամ իմ գործը կատարել: Ես ուզում եմ, որ ինձ հարգեն, որ ես կարողանամ ինձ հարգել: Ես ուզում եմ, որ ինձ սիրեն, որ ես կարողանամ սիրել: Ես ուզում եմ, որ ինձ ոչ ոք չվնասի, որ ես կարողանամ ինձ պաշտպանել: Ես ուզում եմ, որ ինձ ոչ ոք չխանգարի, որ ես կարողանամ ինձ զարգացնել: Ես ուզում եմ, որ ինձ ոչ ոք չստիպի, որ ես կարողանամ ինձ ստիպել: Ես ուզում եմ, որ ինձ ոչ ոք չհարկադրի, որ ես կարողանամ ինձ հարկադրել: Ես ուզում եմ, որ ինձ ոչ ոք չկաշկանդի, որ ես կարողանամ ինձ ազատ զգալ: Ես ուզում եմ, որ ինձ ոչ ոք չխանգարի, որ ես կարողանամ ինձ ուրախացնել: Ես ուզում եմ, որ ինձ ոչ ոք չնեղացնի, որ ես կարողանամ ինձ ուրախացնել: Ես ուզում եմ, որ ինձ ոչ ոք չվշտացնի, որ ես կարողանամ ինձ ուրախացնել: Ես ուզում եմ, որ ինձ ոչ ոք չտխրեցնի, որ ես կարողանամ ինձ ուրախացնել: Ես ուզում եմ, որ ինձ ոչ ոք չտրտմեց

Նոր ճահանիչ Քորէայի մէջ

Կարմիրներու ճնշումը կը սաստկանայ Քորէայի ռազմաճակատին վրայ։ Մ.Ա.Կի ուժերը բոլորովին լքեցին իրենց պաշտպանողական դիրքերը Իմժին գետի հարաւակողմը եւ նահանջը կը շարունակուի դէպի Սէուլ։ Կարմիր յառաջապահները հասած են արդէն Սէուլէն 18 քլմ. հեռաւորութեան մը վրայ, գրաւելով Շունչոն քաղաքը, որ հաղորդակցութենց կարեւոր հանգոյց մըն էր եւ որ կրակի տրուած է նահանջողներու կողմէ։

Հարաւ քորէական Ա. զօրաբաժինը յախճապոտեցաւ ամբողջութեամբ։ Անոր արեւելեան թեւը միայն կրցաւ նահանջել։ Կարմիրները, մարդկային խոշոր զանգուածներով եւ առանց դադարի կը յառաջանան 220 քլմ. Երկայնութեամբ ճակատի մը վրայ։ Նահանջի ընթացքին, դաշնակիցները հրետանին եւ օդանաւերը այնպիսի աստիճանով մը կը ռմբակոծեն կարմիրները, որ ամբողջ ռազմապիծը կորսուած է սեւ ծուխի մէջ։ Կը կարծուի թէ առնուազն 5000 կարմիրներ սպաննուած են յարձակողականի առաջին օրը։ Իսկ օդանաւային ուժերը ռմբակոծած են 74 քաղաքներ, ուր յարձակողականի կապակցութեամբ շարժումներ տեղի կ'ունենան։

Մ.Ա.Կի ուժերը կ'այրեն, կը փլցնեն ու կը քանդեն նահանջի ճամբուն վրայ եղած եւ ռազմական որեւէ կարեւորութիւն ներկայացնող բոլոր շինութիւնները։

Նահանջող ուժերուն կը միանան նաեւ խուճապահար անհամար զաղթականներ, որոնց թիւը աննկարագրելի է։ Ցուսահատական է այս բազմութեանց վիճակը։ Զէն դիտեր թէ ուր կը փախչին։ Բազմաթիւ ընտանիքներ կորնչցուցած են իրենց անչափահաս զաւակները։ Մանկահասակ որբեր կը վխտան ճամբաներու վրայ, կայարաններու մէջ։ Լացուկոծը բռնած է չորս կողմը։ Անօթի են չատերը։ Տասը 15 տարեկան փոքրիկներ, իրենցմէ աւելի փոքր մանուկներ չալկած կը փախչին լեզապատառ։ Ուրիշներ, անօթի եւ յոդնած են ճամբաներու եզերքները, չատեր նուաղած կամ արդէն մեռած։ Տարագիրներու չատ փոքր մէկ մասը միայն տեղ կրնայ գտնել կառախումբերու մէջ։ Տեղի կ'ունենան կռիւներ։ Աւելի բախտաւոր են, սակայն, հետիոտն փախչողները, որոնք գոնէ քալելով տաքնալու հնարաւորութիւնը ունին։ Մինչդեռ կառախումբերու բաց վակոններուն մէջ, չատերը կը սառին եւ կը մեռնին։

ՄԱՐՈՔի հզօր ցեղապետներէն Մարաքէշի փաչան, Համ Թամի էլ կլավի, մերժեց աւանդական մեծարանքը յայտնել Սուլթանին, Մէվլուտի առթիւ, այն առարկութեամբ թէ վեհապետը կը քայլերէ համայնավարութիւնը։ Թերթերը կը դրեն թէ արարողութեան պահուն, եօթանասնամեայ փաչան, որ ութ միլիոն հպատակներ ունի, ծանր բառեր գործածեց, իր ցուցմասը Սուլթանին ուղղելով։ — Նոյն օրը ազգայնականները դիրք բռնեցին Ռապաթի մէջ, որպէսզի բնիկ իշխանաւորները չկարենան հաւատարմութեան ողջոյնը ուղղել Ֆրանսայի ներկայացուցիչին։

ՌՈՒՍԵՐԷՆ ՍՈՐՎՈՂՆԵՐՈՒ թիւը հետզհետէ կ'աւելնայ Փարիզի մէջ։ Արեւելեան լեզուներու վարժարանին տնօրէնը յայտարարեց թէ 395 ուսանողներ կը հետեւին ռուսերէնի դասընթացքին, մինչդեռ Բ. աշխարհամարտէն առաջ հազիւ 30 հոգի ռուսերէն կը սորվէին։ Իր կարծիքով, այս պարագան հետեւանք է միջազգային կացութեան։

ԿՐԻՓի ՀԱՄԱՁԱՐԱԿ մը կը տիրէ Անգլիոյ մէջ։ Տասնեակ հազարաւոր հիւանդներ կը հաշուէ միայն Լոնտոնը։ Ամէն օր պոչեր կը կազմուին դեղարաններու առջեւ։

ՄԱՌԵՇԱԼ ՓԵԹԻՆի նախկին զինուորները 500.000 ֆրանք հաւաքելով բանս դրկած էին, իբրեւ կազանդչէք։ Ծերունի կայսրը յանձնարարած է «իրմէ աւելի դժբախտ բանտարկեալներու» եւ Հնդկաչինի կարօտ զինուորներուն բաժնել այդ գումարը։ Թերթերը կը դրեն թէ Ծնունդի առթիւ ալ եղեւիններ եւ մխոզաներ դրկած էին վոժէ չրջանէն, տօնածառի համար։ Կալանաւորը 96 տարեկան է արդէն եւ միշտ կը մերժէ որ եւ է շնորհ խնդրել իրեն համար։ Քիչողութիւնը դրեթէ կորնչուցած է։ Տիկինը երբեմն կը փորձէ հետաքրքրել իրեն սահմանուած օրաթերթով, բայց հազիւ առաջին էջը կը նայի։

ՖՐ. ԿԱՊ. ԽԱՉի ՓԱՐԻԶի ՄԱՍՆԱՃԻՒղի

Ցերեկոյթ - Պարահանդէսը

21 Ցունուար կիրակի, ժամը 4ին կէս գիշեր

Cercle Militaireի սրահներուն մէջ, 8 Place St. Augustin։

CUBAN PETT et ses Cubanas Cuban Boys հոչակաւոր նուագախումբը։

Պիւֆէ, **Attractions** եւ անակնկալներ։

ՄՈՒՏՔը **300** ՖՐԱՆՔ

Սեղանները նախապէս ապահովելու համար հեռաձայնել Tru. 27–35։

Ընկերական հանդիպում

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Փարիզի շրջանի բոլոր անդամներուն համար։

Կիրակի 7 Յունուար ժամը 15ին, Studio Colibri, 19a rue Caumartin։

Ցաւակցի տարածման համար

Նոր Տարուան առթիւ Փարիզէն ընկեր Ն. 5000 ֆրանք կը նուիրէ «Ցառաջ» տարածման ֆոնտին։

Մարսէյլէն Պ. Գրիգորեան հազար ֆրանք, «Ցառաջ»ի 25ամեակին առթիւ։

ԱՑՆՁԱՐի «ՑԱՌԱՋ» ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ՀԱՄԱՐ

Մարսէյլէն Պ. Գրիգորեան (Bld. des Dames) 2500 ֆրանք կը նուիրէ Այնճարի «Ցառաջ» վարժարանին։

Մանուկներու օրը Փարիզի մէջ

Ֆ. Կ. Խաչի Կեդր. վարչութիւնը Փարիզի շրջանի բոլոր մասնաճիւղերով կը տօնէ Մանուկներու Օրը այս հինգշաբթի 4 Յունուար, ժամը 2էն 6, Sociétés Savantes, 28 rue Serpente։ Գեղարուեստական ճոխ բաժին։ Մուտքը ազատ է բոլոր մանուկներու համար։

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽՆԴՈՑՔ ՎԻՆԻի ՄԷՋ

Համախարբերդցիական Միութեան Վիէնի մասնաճիւղի կողմէ, բոլոր Խարբերդցիներուն համար։ Այս չաբաթ իրիկուն ժամը 8.30էն մինչեւ կէս գիշեր։ Քաֆէ տը լա Ֆօնտրիի։

Գեղարուեստական բաժին, առատ կերուխում դիւրամատչելի գիներով։ Հաճելի ժամանց։

Տէր եւ Տիկին Յակոբ Ոսկանեան եւ դուստրը՝ Թաղուհի, Պ. Վահէ Ոսկանեան, Այրի Տիկին Վ. Գէորգեան եւ զաւակները (Կրընոպլը – Տէսին), *Տէր եւ Տիկին Հ. Թէրզեան եւ զաւակները* (Պո – լիս), *Տէր եւ Տիկին Ց. Եաղճեան, Տէր եւ Տիկին Գ. Եաղճեան* (Պէյրութ), *Տէր եւ Տիկին Գ. Եաղճեան* (Հալէպ), *Տէր եւ Տիկին Իչխանեան եւ զաւակները* (Պոլիս), *Այրի Տիկին Աղնիւ Սու – քիասեան եւ պարագաները* (Պոլիս), *Այրի Տիկին Մ. Գրիգորեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Ն. Մինճուրեան, Տէր եւ Տիկին Ա. Մելքոնեան, զաւակները եւ պարագաները* (Մարսէյլ), *Տէր եւ Տիկին Սահակ Թիւրեաքեան եւ զաւակները, Պ. Սահակ Ներկարաբեան, Տէր եւ Տիկին Ս. Ժամկոչեան, Տէր եւ Տիկին Մ. Սարգիսեան եւ զաւակները կը ծանուցանեն*

ԱՑՐի ՏԻԿԻՆ ՀԱՑԿՈՒՀի ՈՍԿԱՆԵԱՆի
(Ծնեալ Գէորգեան)

իրենց սիրելի մօր, մեծ մօր, մօրաքրոջ, հօրաքրոջ, ազգականին եւ բարեկամին մահը, որ տեղի ունեցաւ իր բնակարանին մէջ, Ալֆորվիլ, 54 rue des Pâquerettes, յետ կարճատեւ հիւանդութեան։

Յուղարկաւորութիւնը տեղի պիտի ունենայ Ալֆորվիլի Հայոց Ս. Պողոս – Պետրոս եկեղեցիին մէջ, Յունուար 4ին, հինգշաբթի, ժամը 15.45ին։

Հաւաքավայր 54 rue des Pâquerettes, Ալֆորվիլ, ժամը 15ին։

Մասնաւոր մահագդ ղրկուած չըլլալով, կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել։

Autobus Charenton – Ecolesէն 103 թիւը առնել եւ իջնել Place Carnot։

Տէր եւ Տիկին Գէորգ Նիկողոսեան, Տէր եւ Տիկին Օննիկ Թուֆանեան, Տէր եւ Տիկին Գէորգ Թուֆանեան, Տէր եւ Տիկին Արթին Շիրինեան, Տէր եւ Տիկին Թագուոր Սարաֆեան (Աթէնք), Այրի Տիկին Զիմպիւլ Սարաֆեան (Երուսաղէմ), Տէր եւ Տիկին Հաճի Յակոբ Իշխէճեան, Տէր եւ Տիկին Հայկ Պօյաճեան (Պոսթըն), Տէր եւ Տիկին Լեւոն եւ Լուսաբեր (Պոսթըն), Տէր եւ Տիկին Յակոբ Պօյաճեան (Հայաստան), ինչպէս եւ Նիկո – դոսեան, Սարաֆեան, Եսայեան, Քոչակէօղեան, Թաղէոսեան ընտանիքները խորին ցաւով կը ծանուցանեն

ԱՑՐի ՏԻԿԻՆ ՄԱՐԻԱՄ ՍԱՐԱՖԵԱՆի
(78 Տարեկան, ծնեալ Իյնէճեան)

իրենց զոքանչին, մօր, մեծմօր եւ ազգականին, մահը որ տեղի ունեցաւ կիրակի, Necker հիւանդանոցը։

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի այսօր (4 Յունուար) *հինգշաբթի առաւօտ ժամը 10–ին, եւ մարմինը պիտի փոխադրուի Առքէօյի դերեզմանատունը։ Հաւաքավայր՝ նոյն դերեզմանատունը ժամը 10.15ին*, (Avenue Paul Vaillant Couturier, Arcueil (Seine), *իջնել* Sceaux *գծի* Laplace *կայարանը։*

Le Gérant : A. NERCESSIAN

Imprimerie DER AGOPIAN 17 rue Damesme - (13)

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԻՍԻ.— Հ. Ց. Դ. Զաւարեան կոմիտէի ընդհ. ժողովը այս չաբաթ իրիկուն, Խրիմեան Դպրոցը։ Կարեւոր օրակարգ։

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. «Ռոստոմ» խումբի ընդհ. ժողովը կիրակի առաւ. ժամը 9.30ին, ծանօթ հաւաքատեղին։

Պ. Ա. ՉՕՊԱՆԵԱՆի հերթական դասախօսութիւնը Սիթէ Իւնիվէրսիթէէի Հայ Ուս. Տան մէջ, 57 Պուլվար Ժուռտան այսօր հինգշաբթի ժամը 5ին։ Նիւթը՝ «Հայ ժողովրդական անդիր բանաստեղծութիւնը՝ Հայ գրի գիւտէն առաջ»։ Մուտքը ազատ է։

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԽՆԴՈՑՔ

Մարսէյլ, Սէն Լու Հ. Ց. Դ. « Սիամանթօ » խումբի ընկերահամակրական խնդոյքը այս կիրակի իրիկուն ժամը 8էն մինչեւ կէս գիշեր, հովանաւորութեամբ Ակնունիի ենթակոմիտէի եւ մասնակցութեամբ Կապ. Խաչի։ Մուտքը ազատ է։

ԿԱԹՈՂ. ՊԱՏՈՒԻՐԱԿԸ ՄԱՐՍԷՅԼի ՄԷՋ

Մարսէյլ – Փրատոյի Մայր Եկեղեցիի կրօն. Ընկերակցութիւնը կը ծանուցանէ թէ՝ Կաթող. Պատուիրակ ԱՐՏԱԻԱԶԴ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՍԻՐԻՄԷԵԱՆ Ս. Ծնունդի տօներուն առթիւ պիտի զանուի Մարսէյլ եւ Մայր Եկեղեցիի մէջ պիտի պատարագէ եւ քարոզէ Ճրագալոյցի, Ս. Ծը – նունդի եւ Մեռելոցի երեք օրերը։ Կը հրաւիրուին կրօն. Ընկերակցութեան անդամները եւ հաւատացեալ ժողովուրդը։

ԿՈՉ ՄԱՐՍԷՅԼի ԿԱՐՆԵՑԻՆԵՐՈՒՆ

Կարնոյ Հայը. Միութեան, Մարսէյլի մասնաճիւղի վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամները եւ կարնեցի ոչ անդամ հայրենակիցները, ի մասնաւորի երիտասարդ եւ Միթարեանի սան կարնեցիները, 1951 Յունուար 14ի կիրակին Ա.Հարոնեան ակումբին մէջ (26 rue des Convalescents) *ժամը 3ին։*

× *Միութիւնը ստացած է նաեւ Պէյրութի կարնոյ հայրենակցականէն «Կարին, կարնեցին եւ կարնոյ վանքերը» հրատարակութիւնը։*

Ստանալու համար դիմել Վ. Տէր Վարդանեանի 9 rue Coq, Beaumont կամ Գայթանճեանին, 63 rue de la Rotonde, Մարսէյլ։

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ

ՈՒՏԻ ՀՐԱՆՏ

(Աչազուրկ) որ Պոլսէն տարի մը առաջ Ամերիկա գացած եւ մեծ յաջողութիւն գտած էր, փարիզ հասաւ օդանաւով։

Փափաքողները կրնան դիմել հետեւեալ հասցէին։— Hotel Splendid – Lafayette, 47 rue Lafayette, Paris (9)։

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Վարժ երիտասարդ մը մածունի գործարանի մը համար։

Կարեւոր է որ պիտնայ լաւ օքօ վարել։

Դիմել Yoghourt ARAM, 49 rue Barbès, Mont – rouge։

ՇԻՐԱԿ *Արեւելքի թմկապն արհեստաւորի Օդին*

Առաջնակարգ իր մասնագիտական պատրաստութիւնովէ բոլոր նրբաճաշակներէ փնտռուած մէկուկ ախորժաճաշեակներ ճաշատեսակներ։ Ճաշերու եւ խնջոյքներու սեղանները անզուգական եւ անզանցառելի զարդը։

Dépôt Central: Grande Distillerie du Parc, 1Bld. Onfroy (Prado), Marseille. Tél. Prado 83.50 et 82.93

Dépôt pour la Région Lyonnaise: M. D. Bahadourian, 10 rue de l'Epée, Lyon. Tél. Moncey 32.10

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925
R. C. S. 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
17, Rue Damesme — PARIS (13)
Վեցամս· 800 ֆր·, Տար· 1600, արտ· 2500 ֆր·
Tél. GOB. 15-70 Գին 7 ֆր· C. C. P. Paris 1678-63
Vendredi 5 Janvier 1950 Ուրբաթ 5 ՅՈՒՆՈՒԱՐ

27րդ ՏԱՐԻ — 27 Année No. 6348–Նոր շրջան թիւ 1759 Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՄԵՐ ԱՕՍՏԸ

Աթլանթիս մութ պատկեր մը

Երբ ակնարկ մը կը նետենք Ֆրանսայի սահ – մանամերձ գաղութներու վրայ, այլապէս մռայլ պատկեր մը կը պարզուի մեր առջեւ :

Այսպէս, Մանչէն անդին, Լոնտոնի եւ Ման – չեսթրրի մէջ ունինք 1000 — 1200 հոգինոց համ – այնք մը, որ եւ կայ եւ չկայ :

Որպէս ազգուած՝ բրիտանական բարքերէն, այս հայրենակիցները կարծես տարբեր հասարա – կութիւն մը կը ներկայացնեն, բաղդատելով ուրիշ բազմութեանց հետ :

Անոնք ունին իրենց յատուկ ըմբռնումներ եւ յարքեր : Կղզիներու մէջ բնակելով, իւրացուցած են կղզիացեալ աշխարհահայեացք մը : Մանաւանդ ր, մեծ մասով առեւտրականներ եւ գործակա – տարներ են,— Թրքահայ, ռուսահայ, պարսկա – հայ կամ հնդկահայ :

Անտարբեր չեն ազգային – հանրային պա – հանջներու հանդէպ : Առատաձեռնօրէն կը մաս – նակցին զանազան հանդանակութեանց : Մասնաւոր կտակներ կամ հիմնադրամներ ալ ունին, որոնցմէ կ'օգտուին աւելի կարօտ գաղութներ եւ էջմիա – ծինը :

Բայց, իրենց հոգիները աւանդական բարե – պաշտութենէն եւ մարդասիրութենէն անդին չանցնիր : Այն աստիճան որ, կը թուի թէ երկու քաղաքներն անդամ իրարու հետ կապ չունին :

Երկուքն ալ բախտաւոր են իրենց առանձին եկեղեցիներով եւ ուրիշ առաւելութիւններով : Տարիներէ ի վեր կը վայելեն եպիսկոպոսներու կամ վարդապետներու այցելութիւնը կամ տեւա – կան պաշտօնավարութիւնը :

Եւ սակայն, ոչ մէկ ձեռնարկ որ խանդավա – ռութիւն եւ հաւատք ներշնչէր, համախմբելով այդ ցիրուցան այլ բախտաւոր բեկորները : Ոչ Լոնտոնի, ոչ ալ Մանչէսթրրի մէջ :

Դեռ երէկ Պոլսէն եւ Կովկասէն այնտեղ փո – խադրուած պարոնը կամ տիկինը ոչ իսկ իրենց զաւակներուն փրկութեամբ կը հետաքրքրուին :

Կարելի էր ըսել թէ ամէն մէկ խումբ առան – ձին դասակարգ մը կը կազմէ :

Այս պատճառով ալ, երբ հայերէնի դասըն – թացքներ կը կազմակերպուին պարբերաբար, վե – րի արտին զաւակները չեն խառնուիր վարի արտին տղոց հետ :

Մնաց որ, երկու քաղաքներուն մէջ ալ աննը – շան թիւ մը կը կազմեն «վարի արտեցիները » — բանուորներ :

Գոնէ դուրսէն, մասնաւորապէս Միջին Արե – ւելքէն եւ Պարսկաստանէն գացած ուսանողները փորձէին քիչ մը կենդանութիւն, չարժում ստեղ – ծել, յանուն նոր սերունդի փրկութեան...

Աւելի կազդուրիչ պատկեր մը չի ներկայա – ցներ հարեւան պելժահայ գաղութը, գրեթէ նոյն – քան համրանքով :

Այնտեղ ալ մեծամասնութիւն կը կազմեն ա – ռեւտրականները, յանձնակատարները եւ զանա – զան արհեստաւորներ :

Այնտեղ ալ կան պարագաններու բերումով կամ ճարպիկութեամբ հարստացած ունեւորներ, որոնք միլիոններու հետ կը խաղան :

Ու վերջապէս, այնտեղ ալ, Պրիւսէլի եւ Ան – վէրսի մէջ, կան Միութիւններ, գաղթային, տիկ – նանց կամ երիտասարդական, որոնք երբեմն կը զբաղնեն իրենց գոյութիւնը :

Բայց, կարելի չէ պարտկել թմրութեան, կանխահաս ծերութեան ախտանշանները :

Ըլլալով աւելի երիտասարդ, մեծ մասով նոր գաղութ մը, այս համրանքը կրնար հրաշքներ գործել : Ոչ միայն իր ինքնապաշտպանութեան, նոր սերունդի փրկութեան, այլեւ անբախտ բազ – մութեանց օգնութեան համար :

Ի՞նչ արդիւնք տուած են հայերէնի դասըն – թացքները : Երիտասարդութիւնը ինք տէ՞րն է իր ճակատագրին : Ուսանողները փորձած, կրցա՞ծ են որոչ կենդանութիւն ստեղծել :

Դժբախտաբար չունինք փաստացի տեղեկու – թիւններ, իրրեւ պատասխան այս հարցումներուն :

Ցուսա՞նք թէ աւետարեր ձայն մը պիտի լսենք տարեդարձի առթիւ :

Տակաւին կան Զուիցերիան եւ Իտալիան, իր – րենց սահմանափակ համրանքով : Նոյնպէս իրենց պատեհանին մէջ ամփոփուած :

Շ·

Հանգիստ Գ. եպ. Պահապանեանի

Ս· Խաչ եկեղեցւոյ Հոգաբարձութիւնը յատուկ կը ծանուցանէ Փարիզի հայ – հռոմէական հա – մայնքի հովուապետին՝ Գր· Եպիսկ· ՊԱՀԱՊԱՆ – ԵԱՆի մահը, որ տեղի ունեցած է երեքշաբթի օր, իր բնակարանին մէջ: Ցուղարկաւորութիւնը պի – տի կատարուի երկուշաբթի, առաւ· ժամը 10ին, St. Sulpice եկեղեցին, հայկական ծէսով :

Հանգուցեալը առաջնորդական պաշտօններ վարած է Թուրքիոյ մէջ, արդիւնաւոր ծառայու – թիւններ մատուցանելով, դժուարին պարագանե – րու տակ :

ՄԱՄՈՒԼԻ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԲՈՂՈՔԸ

Վերջին պահուն ստացանք Ֆրանսական Մա – մուլի Ազգ· Դաշնակցութեան Ցունուար 4 թուա – կիր գեկոյցը, որ կը բողոքէ Մայիս 11ի օրէնքին փոփոխման դէմ: Տեղի անձկութեան պատճառով կ'ամփոփենք հիմնական մասերը.—

Մայիս 11ի օրէնքը այն է որ ազգին փոխան – ցած է 1940էն 1944 ի նպաստ թշնամիին օգտագոր – ծուած մամուլին գոյքերը: Փոփոխման օրինագիծը չի վերաքններ զայն, այլ կը ջնջէ : Օրինագիծը չի դոհանար վճռելով որ հարկատուները Վիչիի թերթերուն վճարեն երեք միլիառ ֆրանքի հա – տուցում մը, այլ կը ճշդէ թէ «նախկին սեփակա – նատէրերը» պիտի կրնան, «փոխարինութեան հա – մաձայնութիւններով » իրրեւ յաղթականներ դառնալ առանց փոխարինութեան իրենց վերա – դարձուած չէնքերը, վերստին դառնալ «փաթռոնն» եւ իրենց օրէնքները պարտադրել այդ չէնքերը «զբաւողներուն», այսինքն Դիմադրական ճակա – տի եւ Ազատագրութեան թերթերուն :

Մամուլի Դաշնակցութիւնը միաձայն բողոքած է վերահաստատումի այդ օրինագծին դէմ որ պի – տի նշանակէր յայտնապէս ուրանալ Ֆրանսայի Դիմադրական ճակատին կատարած գործը: Ան խնդրած է տեղեկատու նախարարէն եւ Ազգ· ժո – ղովի մամուլի յանձնախումբին Պ· նախագահէն, չպահանջել ամապարանքով քուէարկումը օրինա – գծի մը որ կը վնասէ Ազատագրութենէն ծնած թերթերու կեանքին, անկախութեան եւ պատիւին:

Ֆրանսական Մամուլի Ազգ· Դաշնակցութիւ – նը, որ ժառանգորդն է գաղտնի մամուլի ազգ· դաշնակցութեան, կը խնդրէ Ազգ· ժողովէն չպատ – ժել անոնք որ թշնամի գրաւման տակ, պաշտպա – նեցին Ֆրանսայի պատիւը եւ յանձնախումբին վե – րադարձնել օրինագիծը »:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Ա.ԹԼԻՆՔԻՆ կը հեռագրեն թէ ոստիկանութիւ – նը Դշ· օր ձերբակալեց 60 կասկածելիներ, իրրեւ անդամները համայնավարական օղակի մը, այն ամբաստանութեամբ թէ կամաւորներ կը զինուո – րագրէին եւ ուրիշ խռովայոյզ արարքներ կը կա – տարէին: Ոստիկանութեան տեղեկագիրը կ'ըսէ թէ կալանաւորներէն կին մը, Եւանկելիքա Ֆլորիա , 40 տարեկան, անձնասպան եղաւ ինքզինքը վար նետելով ապահովութեան տեսչութեան Գ· յար – կէն: Կալանաւորներէն երկուքը ձերբակալուած են պուլկարական սահմանին վրայ: Ամբաստանեալ – ներուն մէջ կը գտնուի Տիմիթրիոս Փափայանիս, Սելանիկի բանուորական կեդրոնին նախկին նա – խագահը: Ոստիկանութեան տեղեկագիրը կ'ըսէ թէ զաւադիր խումբը երեւան հանուեցաւ երբ կը ձերբակալուէր համայնավար կուսակցութեան կա – րեւոր մէկ անդամը որ Փրակայէնհասածէրարժան – թիւնեան կեղծ անցագրով մը, մաքրագործելու եւ վերակազմելու համար Ցունաստանի համայնավար կուսակցութիւնը :

ՀԻՒԼԻՍԱՆ ՌՈՒՄԲԻ ամերիկեան յանձնա – խումբին նախագահը, Կորտըն Տին, յայտարարեց թէ Ս· Միութիւնն ալ ունի այդ զէնքը, ինչպէս յայտարարած էր նախագահ Թրումըն, 1950 Սեպ – տեմբեր 23ին: Այս առթիւ ըսաւ թէ հիւլէական ռումբի արտադրութեան ծախքերը պիտի նուա – զին, չնորհիւ նոր կատարելագործումներու : Ի – րենք կը հաւաստեն թէ ջրածին ռումբի մա – սին փորձեր պիտի կատարուին այս տարուան ըն – թացքին :

ԻՏԱԼԻՈՑ մէջ բուռն յուզում պատճառեց նոր օրէնք մը որ կը բարձրացնէ քնակարաններու վարձքը: Բողոքի ցոյցեր տեղի կ'ունենան ամբողջ երկրին մէջ:

Երեքները գոհ չեն Մոսկուայի պատասխանէն

ՆՈՐ ԼՈՒՍԱՒԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՊԻՏԻ ՊԱՀԱՆՋՈՒԻՆ

Նախարարական Խորհուրդը, երկարատեւ նիստի մը ընթացքին լսեց արտաքին նախարար Պ· Շումանի զեկուցումը միջազգային կացութեան մասին: Միայն այս զեկուցումը տեւեց երկու եւ կէս ժամ, իսկ նիստը հինգ ժամ: Պ· Շուման այս առթիւ ծանրացաւ նաեւ այն պատասխանին վրայ, զոր խորհրդային կառավարութիւնը տուած էր « Զորսերու ժողովի» մը գումարման մասին: Այ – նուհետեւ նշանակեց նախարարական յանձնաժո – ղով մը, որ պիտի ուսումնասիրէ կառավարու – թեան պատասխանը խորհրդային պատասխան – ծանուցագրին :

Ֆրանսական կառավարութեան կարծիքով , պէտք է տակաւին չարունակել բանակցութիւնները Ս· Միութեան հետ: Այս ուղղութեամբ, արդէն , մօտերս պաշտօնական խորհրդակցութիւններ պի – տի սկսին արեւմտեան 3 կառավարութեանց մի – ջեւ, որպէսզի կարելի ըլլայ համաձայն բովանդա – կութիւն մը տալ Մոսկուայի ղրկուելիք պատաս – խանին :

Միւս կողմէ, կառավարութիւնը պատրաստեց այն ծանուցագիրը, որ պիտի տրուի Մոսկուա – յին, հերքելու համար այն վերագրումը, թէ Ֆը – րանսա բռնաբարած է խորհրդային կառավարու – թեան հետ կնքած իր դաշինքը :

ՄՈՍԿՈՒԱ ՊԷՏՔ Է ՃՇԴէ ԻՐ ԴԻՐՔԸ

Մ· Նահանգներու արտաքին նախարար Պ· Է – չիսըն, լրագրական ասուլիսի մը ընթացքին յայ – տարարեց·

— « Երկուշաբթի օր ստացուած խորհրդային ծանուցագիրը ոչ մէկ յիշատակութիւն կ'ընէ ա – ւելի ընդարձակ այն հարցերու մասին, որոնց քըն – նութիւնը պահանջած էինք, այլ անդամ մը եւս կը հաստատէ խորհրդային տեսակէտը, թէ ար – տաքին նախարարներու ժողովը պէտք է գումար – ուի քննելու համար միայն գերմանական խնդիրը: Միակ նոր բանը այն յայտարարութիւնն է, թէ Ս· Միութիւնը կ'ընդունի ներկայացուցչական ժո – ղովի մը գումարումը, նախքան բուն ժողովը, այն ալ միայն այս վերջինի օրակարգը մշակելու համար: Ասիկա չի նշանակեր, թէ ընդունուած է մեր առաջարկը նախապատրաստական բանակցու – թեանց մասին: Պարզ է որ մենք պէտք է լուսա – բանուինք խորհրդային դիրքի մասին, հասկնալու համար թէ Ս· Միութիւնը պատրաստ է ընդունե – լու մեր առաջարկը՝ բոլոր դէմառար հարցերու, որոնց կարդին եւ գերմանական հարցի քննութեան շուրջ: Ս· Միութիւնը պէտք է ճշդէ իր դիրքը, որովհետեւ իր ծանուցագիրը ոչ կ'ընդունի, ոչ կը մերժէ մեր առաջարկները »:

Պ· Է.իսըն աւելցուց, թէ արեւմտեան երեք դաշնակիցները արդէն սկսած են քննել ձեռք առ – նուելիք նոր միջոցները: Եւ որովհետեւ երեք պե – տութիւնները միասնաբար խմբագրեցին Դեկտ· 22 թուակիր իրենց ծանուցագիրը, նոյն ձեւով պիտի խմբագրեն նաեւ յառաջիկայի տրուելիք պատասխանը: Ըսաւ նաեւ թէ երեք պետութեան մէջեւ հիմնական ոչ մէկ տարակարծութիւն կայ Մամուլն է միայն, որ տարբեր արտայայտու – թիւններ ունեցաւ :

⚔ Մ· Նահանգներու վերապահ դիրքին հե – տեւանքով, Անգլիոյ մէջ ալ տկարացած է առաջին օրերու յարաբերական լաւատեսութիւնը: Շատեր կը կարծեն թէ յոյս չկայ որ յաջողի Զորսերու ժողովը: Լուրի մը համաձայն, Ֆրանսայի վար – չապետը կ'ուզէ իրաւարարի դեր կատարել, ի հարկին առանձին բանակցելով Մոսկուայի հետ:

Դաշնակիցներու հեռացան Սէուլէն

ՔԱՂԱՔԸ ԲՈՑԵՐՈՒ ՄԷՋ.— ԵՐԿՈՒ ՄԻԼԻՈՆ ՓԱԽՍՏԱԿԱՆՆԵՐ

ՄԱԿի ուժերը հեռացան Սէուլէն: Վերջապահ պինուորները լքեցին հարաւային Քորէայի մայրա – քաղաքը այն պահուն, երբ չին յառաջապահները կը մտնէին քաղաքի հիւսիսային արուարձանները: Սէուլ լքուեցաւ բոցերու եւ աւերակներու մէջ : Չին կարմիրները, առանց հաշուելու իրենց հա – զարաւոր զոհերը, որոնք դեռին կը փռուէին դաշ – նակից օդանաւերու կատաղի ռմբակոծումներուն տակ, ճեղքեցին մայրաքաղաքի պաշտպանող ա – կան դիծերը եւ մօտեցան քաղաքին: ՄԱԿի հրամա – նատարութիւնը, տեսնելով որ կարելի չէ կասե – ցնել մարդկային այս հեղեղը, հրամայեց Սէուլի պարպումը, որ կատարուեցաւ առանց խուճապի: Քորէայի պատերազմի սկսելէն ասդին, այս եր – րորդ անգամն է որ Սէուլ կ'անցնի մէկ ձեռքէն միւսը :

Սէուլի վրայ դրծուած այս յարձակման հետ միասին, սակայն, Թշնամիին մէկ ուրիշ յառաջ–

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ԱԲՐԱՀԱՄ ԳԻՒԼԽԱՆԴԱՆԵԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

(ՄԱՀՈՒԱՆ ՅՐԴ ՏԱՐԵԼԻՑԻՆ ԱՌԻԹՈՎ)

Այս Յունուար մէկին լրացաւ հինգերորդ տարին ցաւառիթ մահուան Աբրահամ Գիւլխանդանեանի: Մէկն էր նա մեր ժամանակակից հայ հանրային եւ քաղաքական ականաւոր դէմքերից, որ իր ամբողջ կեանքը ի սպաս դրաւ հանրութեան շահերին, բայց վերջը զոհ գնաց անարդ դաւերի, ցմրուր քամելով դառնութեան բաժակը: Անդրադառնանք համառօտիւ իր կեանքին ու գործին:

Վաղարշապատցի էր հանդուգնաբեղ, ծնած 1875 թ. Այլրատեան ղաչոի կեդրոնում, Մա- սիսի չուքին տակ, պատմական յուշարձաններով հարուստ այդ վայրում: Սկզբնական եւ միջնակարգ կրթութիւնն ստացաւ հայրենի աւանում, յաճախելով էջմիածնի ճեմարանը եւ աւարտելով նրա դասարանական բաժինը: Աւելի քան մէկ տասնեակ տարիներ դրանից վերջ միայն, երբ վաղուց հանրային ասպարէզն էր մտած ու կեանքի չորրորդ տասնամեակը թեւակոխած արդէն, բարձրագոյն ուսմանց եւս հետեւեց նա մի քանի տարի ու աւարտեց Եարոսլաւլի (Ռուսիա) համալսարանի իրաւագիտական ճիւղը: Ապա վերստին եւ աւելի մեծ եռանդով եւ ընդարձակած մտաւոր պաշարով հանրային – յեղափոխական ասպարէզ նետուեց, Ու պատնէշի վրայ մնաց անվհատ մինչեւ վերջին վայրկեանը:

Տակաւին կայտառ պատանի, 1894ին արդէն, Աբրահամ Գիւլխանդանեան Հ. Յ. Դաշնակցութեան չարքերը մտաւ ու կարճ ժամանակ յետոյ ղեկավար դերքեր ստանձնեց: Իր գործունէութեան ղլխաւոր վայրը երկար տարիներ Բագուն եղաւ, Կովկասի հայաշատ երկրորդ եւ նոյն այդ երկրամասի տնտեսական – արդիւնաբերական ու աշխատաւորական առաջին կեդրոնը:

Իր կեանքն անբաժան մնաց պատկանած կուսակցութիւնից եւ նրա ղեկավարութիւնից: Մօտէն կապեր հաստատեց ղլխաւոր, դրանց թուում նաեւ հիմնադիր անդամների հետ: Տարիներ շարունակ անդամ եղաւ Ռսկանապատի (Բագուի չրջան) կեդրոնական կոմիտէի, սերտօրէն գործակցելով Նիկոլ – Դումանի, Լեւոն Թադէոսեանի (Պապա – չա), Գրիգոր Աղաջանեանի եւ կուսակցական ուրիչ վարիչ դէմքերի հետ:

Լինելով մտաւորական, աւելի հակամէտ էր ոսկան գործնական աշխատանքների: Ունէր կազմակերպչական ձիրք: Զուտ յեղափոխական եւ պետական գործը նոյնչափ եւ աւելի մօտ էր իր հոգեսածքին: Եւ այդ վայրկեան ընդունակութիւնները նա հանդէս բերաւ մանաւանդ 1905ի հայ-թաթարական ընդհարումների միջոցին, ղեկավարի եւ առաջնորդի դեր ստանձնելով, սկիզբը Բագուի, ապա նաեւ Գանձակի հայութեան ինքնապաշտպանութեան գործում: Ու իրեն վստահած աշխատանքները կատարեց եւ ղլուխ հանեց ջողութեամբ: Այդ օրերին եւ նոյն այդ նպատակով Բագուից յաճախ էր գալիս Թիֆլիս ուր եւ առաջին անգամ ես հանդիպեցի մեր յաւէտ սիրելի Աբրահամին: Համակ եռանդ էր, կամք ու վճռականութիւն:

Ցարական կառավարութեան նիւթած դաւերը Կովկասի հայութեան դէմ՝ չտուին ծրագրուած արդիւնքը: Ու ծայր տուին չուտով բացարձակ հալածանքները եւ անվերջ ձերբակալութիւնները մեր քաղաքական գործիչների ու մտաւորականների, բայց մանաւանդ ղեկավար Դաշնակցականների չարքերում, սկսած 1908 թուից: Ձերբ չմընաց նաեւ Աբրահամ Գիւլխանդանեան: Ցայտնի է ամէնքին Հ. Յ. Դաշնակցութեան դէմ ցարական կառավարութեան սարքած անարդ դատն իր բոլոր հետեւանքներով: Բանտ, աքսոր, հալածանք: Քաղաքական եւ պատմական դէպքերի բերումով վերջ դատն ղրանք մի քանի տարի յետոյ: Ազատ արձակուեց նաեւ Ա. Գիւլխանդանեան: Դարձեալ ու նախկին եռանդով եւ հաւատով նա չարունակեց նորէն իր հանրային – յեղափոխական աշխատանքները:

Վրայ հասաւ 1914ի առաջին մեծ պատերազմը, յաջորդելով Բալկանեան պատերազմներին: Նորանոր յոյսեր: Բարենորոգմանց ծրագիր Թրքահայաստանի համար: Կովկասեան ռազմաճակատի հետ կապուած կամաւորական չարժում: Հայկական գունդեր: Գործադիր մարմին դրանց ղեկավարութեան համար, եւ Աբրահամ Գիւլխանդանեան՝ նրա անդամ:

Ապա 1917 — 1918 թ. քաղաքական ծանր օրերը Հայաստանում եւ Կովկասում: Անիշխանական կացութիւն՝ իրրեւ հետեւանք ռուսական ռազմաճակատի փլուզման: Ինքնապաշտպանութեան ուժերի կազմակերպում ամէնուրը, բայց մանաւանդ՝ առաւել վտանգուած Բագուի չրջանում: Նորէն գործի ղլուխ անցած է Գիւլխանդանեան, իրրեւ նախագահ Ազգ. Խորհուրդի, ինքնապաշտպանութեան ղեկավար մարմնի: Ռոստոմի հետ միասին, ձեռք – ձեռքի:

ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՎԷՐՔԵՐ

Գ.

Հայ ընտանիքի գոյութեան սպառնացող երկրորդ վտանգը ամուսնալուծումներու համաճա- րակն է:

Հոս յանցանքին մեծ բաժինը կ'իյնայ աղջիկներուն վրայ: Ինծի ծանօթ տասնեակ մը պարագաներու մէջ, մէկ կին միայն լքուեցաւ իր ամուսինէն:

Խոստովանիմ որ ամուսնալուծման հակառակորդներէն չեմ:

Մեր երկրին մէջ ամուսնութիւններ կային, որոնք իսկապէս տրամաբանութեան, բնութեան օրէնքներուն դէմ եղած էին: Հարուստ հօր մը դրամին համար, հիւանդ, ցաւագար տղուն անկողինը կը նետէին վարդի պէս աղջիկներ: Գինով, բռնաւոր ամուսիններ եւս չէին պակսեր: Օղիի բաժակներու չուրջ կնքուած «օրօրոցի նշանառութիւնը» յաճախ աւելի փայլուն չէին ըլլար, ու ընտանիքը որ պիտի հիմնուէր փոխադարձ համակրանքի եւ վստահութեան վրայ, բնականոն զարգացման անհրաժեշտ մթնոլորտը ստեղծելու փոխարէն՝ կը դառնար դժոխք: Օշականին բառերով «իր ուխտին մէջ իր արիւնը դնող» հարսին հեծկլտուքները եթէ չէին անցներ պատերը, տառապանքը չէր դադրեր տառապանք ըլլալէ: Այս պայմաններու մէջ, ի հարկէ ամուսնալուծումը օրհնութիւն մը պիտի ըլլար:

Մի մոռնանք որ, մեզմէ երկու սերունդ առաջ, հարիւրին իննըսունըհինգ համեմատութեամբ հարս զացող աղջկան կարծիքը չէին առներ կամ կ'առնէին ձեւի համար: Կնքուած ամուսնութիւններու մէջ չերմութիւնը կուգար տարիներու ընթացքին, երբ զաւակները, գեղեցիկ յիշատակները, իրարու վարժուիլը զօրաւոր կապեր կ'ըլլային:

Իրենց ամուսնին հնազանդ, տունէն ներս թագուհիի պէս տէր ու տիրական իշխող մեր ամօթխած մայրերը չենք կրնար ըսել թէ դժբախտ էին: Սովորութիւններու անդիր օրինապիրքը կար եւ այդ օրէնքներու սահմաններուն մէջ, հայ կինը ամուր հաստատեր էր իր երջանկութեան չէնքը:

Այն տեն չկայր՞ն արդեօք ֆիզիքական անյարմարութիւններ, այր թէ կնոջ համար ընտանիքէն դուրս, համակրութիւններ: Անպայման այո, սակայն սովորութիւններն ու չրջապատը թոյլ էին քաշած վատառողջ հակումներու դէմ:

Ցօդուածաշարքը կարդացող երկու սեռէ արդիական ընթերցողները, թերեւս պահպանողական, յետադիմական մտքեր տեսնեն ըսածներուս մէջ: Ա,ղպէս մտածողներու համար ըսեմ,— յառեալ եմ մարդկային առաքինութիւններու մասին: Կենդանին մեռած չէ մեր մէջը եւ Ադամ Եւային ազին ոչինչ փոխուած է: Տասը դար առաջ ապրող մեր նախնիքներու եւ ներկայ սերունդին մէջ բնախօսական տարբերութիւն չկայ: Ա- կանջիս կը հնչէ դեռ Զէյթունի հերոս՝ Ադասիին մէկ խօսքը, երբ կը վիճաբանէինք այս հարցին չուրջ.— «Տղաս, մենք աւելի պարկեշտ կամ առաքինի չէինք, մեր երկիրն էր պարկեշտն ու առաքինին»:

Հին սերունդները զսպող թոմբերը ճաթած են այսօր եւ հոս է պժբախտութիւնը:

Հետեւելով չրջապատի օրինակին, օգտուելով օրէնքի թոյլատուութենէն, ամուսին, զաւակ ձգողների թիւը մեծ է: Առանց դէլով հեռացող հայ կիներու թիւը մեծ է: Առանց կանխակալ կարծիքներու ուսումնասիրած եմ բռնի պարագաները եւ եկած այն եզրակացութեան, որ յանցաւորը կինն է: Բերած պատճառաբանութիւնները «ընկոյզի մը կեղեւ չեն լեցներ»:

Համառօտակի տամ — քանի մը օրինակներ.— Պարկեշտ արհեստաւոր, խանութպանի մը կինը սայթաքեցաւ պարահանդէսներուն մէջ:

Ուրիշ մը զոհ գնաց ինքնաչարժ ունենալու փափաքին: Անցաւ ձեռք ձեռք եւ ներկայ Ֆրանսացի ամուսինը միւսներուն վրէժը կ'առնէ զորքի պէս թոպելով զինքը: Ծամբելու մօտ, նիւթական անապահովութեան վախին տակ, համբերութեամբ կը տանի իր մորթին վրայ փայտերուն կարծրութիւնը փորձող ամուսինը:

Ունիմ պատուական բարեկամ մը: Աչխատասէր, պարկեշտ, զարդացած, լայնամիտ: Դիպուածով էր որ չնացող կինը բռնեց յանցանքին վրայ եւ եթէ ձեռքերը արիւնի մէջ չթաթխուեցան, այդ եղաւ չնորհիւ փոքր աղջկան: Իրեն չափ զարմացանք մենք եւս, որովհետեւ ոչ մէկ, բացարձակապէս ոչ մէկ պատճառ դժէն դուրս էյլելու:

Առնենք միւսը: Քսան տարուան ամուսնութենէն վերջ նոր կը նկատէ ամուսինն կծծի ըլլալը: Տիկնոջ հագուստ – կապուստը ցոյց կուտար որ եկամուտին կարեւոր մէկ մասը կը յատկացուէր արդուզարդին:

Երկու տասնեակ ամուսնական կեանքէն յոգնած ուրիշ մը, չափահաս աղջիկը առնելով կը հեռանայ տունէն և տարին չանցած քահանային մէջ- նորդութիւնը կը խնդրէ հաչտեցնելու համար: Ամուսնին մերժումին վրայ, հիմա նստած մտերը կը փետուէ:

Չեմ յիշեր տարին չլրացած փախչող քանի մը աղջիկներու պարագան:

Ցիշեցի ինծի ծանօթ պարագաներէն մէկ քանին: Դժբախտաբար մեզմէ չատերը իրենց չուրջ ունին նոյնքան ցաւալի օրինակներ:

Ցայորդով փորձ մը՝ բացատրելու համար այդ կիներու սայթաքումին պատճառները:

ՀՐԱՆՏ ԱԿՈՆՑԵԱՆ

ՍՏԱՑԱՆՔ

ՀԱՑՐԵՆԻՔ ԱՄՍԱԳԻՐ, 28րդ տարի թիւ 299 (Դեկտեմբեր 1950), ճոխ եւ այլազան բովանդակութեամբ: Տարեկան բաժնեգին 6 տոլար: Հասցէ.— 212 Stuart St. Boston, 16 Mass. (U. S. A.):

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒՄՏԱՀԱՑ ԱՐԴԻ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ: Գրեց Կ. Սասունի: Տպ. Համազգային ընկերութեան: Պէյրութ, 1951: Գին 2 տոլար: Հասցէ.— G. Sassouni, Collège Arménien, 10 rue O. Daouk, Beyrouth (Liban):

1918ին՝ ծնունդը մանուկ Հայաստանի: Հանրապետական կառավարութիւն: Գիւլխանդանեան՝ անդամ նաեւ այս վերջինի: Միչտ գործի վրայ, աչխատանքի լծուած անվհատ: Երկար չեն տեւում սակայն յուսոյ եւ խանդավառ հաւատի օրերը: Խորտակւում են դրանք չուտով բոլշեւիկ – քէմալական միացեալ դրոհի առջեւ:

Ու Աբրահամին եւս վիճակւում է լսել դառն բաժակը՝ անդամակցելով Խատիսեանի ղլխաւորած յանձնախումբին, Ալեքսանդրապոլ երթալով, ստորագրելու համար չարանենգ, հը- զօրների կողմից պարտադրուած մի «դաչնագիր», որ սակայն անմիջապէս դառնում է մի սոսկական լաթի կտոր, անղոյ ինչ՝ իշխանութեան արդէն իսկ փոխանցումով բոլշեւիզմին: Եւ կամ, իսկապէս, որպէս անբաժան սեփականութիւնը վերջի- նիս:

Ձերկաբինք: Տարագրութեան տարիները եւ նրանց հետ կապուած դէպքերը յայտնի են ամէնքին: Սկիզբը Ռումանիա, յետոյ Փարիզ բնակութիւն հաստատած մեր ողբացեալ ընկերն անվհատ չարունակում է իր աչխատանքները, մասնաւորապէս կարգի բերելով Հ. Յ. Դաշնակցութեան Դիւանի գործերը եւ պրպտումներ անելով: Իր ե- ռանդուն մասնակցութիւնը բերելով նաեւ հանրային այլեւայլ գործերի:

Երբ բռնկում է երկրորդ մեծ պատերազմը եւ նորանոր վտանգներ են սպառնում հայութեան, Ա. Գիւլխանդանեան զարձեալ բերում է իր ղեկավար մասնակցութիւնը՝ այդ ամէնը չէզոքացնելու պաշտօն ունեցող մարմինների եւ աչխատանքների մէջ: Այդ բարերար դերի մասին աւելի հանդամանօրէն խօսելու ժամանակը կը գայ դեռ: Եւ սակայն անարդ հակառակորդներ չեն նողկում եւ իրենց յուդայական արարքով բանտի դուռն են առաջնորդում անձնուէր հանրային գործիչին ու յեղափոխականին: Եւ հիւծուած բոլորովին, ու- ժասպառ այդ ամէնից՝ մոմի պէս մարում է ու 1946 թ. Յունուար մէկին յաւիտենապէս փակում է իր աչքերը բազմերախտ հայ գործիչը:

Ա. Գիւլխանդանեան վաստակում է նաեւ գրական ասպարէզում: Իր աչխատակցութիւնն է բերում, լինի հայրենիքում թէ պաղթաչխարհում, մեր մամուլի ղլխաւոր օրգաններին: Հատորներով եւս հրապարակ է հանում մի քանի աչխատութիւններ: Ցիչելու է դրանց թուում մասնաւորապէս իր «Հայ – թաթարական ընդհարումները»: Վերջինս արժէք ունի մանաւանդ այն տեսակէտից, որ դրի առնուած է դէպքերը ղեկավարող, դրանց ականատես անձի կողմից: Իր կեանքի վերջին տարիները նա աչխատասիրեց նաեւ «Կովկաս» անունով գործը, որի մէկ հատորը միայն լոյս տեսաւ: Ունի ուրիչ գրուածքներ եւս — «Ազգային չարժումների դրդապատճառները», «Յեղափոխական հայուհիներ» եւայլն:

Իրրեւ սոսկական անհատ նմանապէս բարձր յատկութիւններ ունէր ջերմ հայրենասէր, յեղափոխական աննկուն գործիչ Աբրահամ Գիւլխանդանեան: Բարի էր վերին աստիճանի, չարութեան հետքն անգամ չկար իր մէջ: Կարեկից էր խեղճին ու թչուառին, պատրաստակամ միչտ՝ օգնութեան հասնելու ում եւ ինչով կարող էր: Ընկերասէր էր չատ: Ամէն յոգնութեան եւ նեղութեան դնով միչտ յանձն կ'առնէր անտրտունջ ու մեծ սիրով, հնարաւորութեան սահմաններում, զոհացնել մէկին ու միւսին: Ժողովրդասէր էր բովանդակ հոգով, խոնարհ՝ խոնարհների հետ, նրանց համար: Բարեկամասէր էր, անխարդախ ու հաւատարիմ: Նըւիրուած հայր էր իր ընտանիքի համար: Մարդ էր, մարդ՝ նախ եւ առաջ:

Հայ հանրային եւ յեղափոխական գործիչնե- րի չարքում իր պատուաւոր տեղն ունի Աբրահամ Գիւլխանդանեան:

Ա. ԱԲԵՂԵԱՆ

Նիւ Եորքի մէջ չեն հաւաստար պատերազմի

Հակառակ անոր որ Քորէայի մէջ չինական միջամտութենէն ի վեր Նիւ Եորքի սակարանը կրեւոր անկումներ արձանագրեց, Ուոլ Սթրիթի (սակարան) շրջանակները չեն հաւատար մօտալուտ համաշխարհային պատերազմի մը:

Ոսկիի, աղամանդի, արժեթուղթերու եւ դրամական սակերու հրապարակին վրայ կատարուած բաղդատութիւնները կը հաստատեն այս կարծիքը:

Նիւ Եորքի մէջ քրանգիք ոսկիի գինը կը մնայ ունկին (օնս)ը 40 տոլարի չուրջ եւ հաղիւ քանի մը սենթի բարձրացում կրեց, հակառակ մեծագումար գործառնութեանց: Կը նշանակէ թէ ոսկիի վրայ մեծ գործողութիւնները կատարողները պահեստ չեն կազմեր, ինչպէս որ տրամաբանական պիտի ըլլար պատերազմի մը նախօրեակին, այլ ընդհակառակն գոհացում կուտան բոլոր խընդրանքներուն որոնք գլխաւորաբար Եւրոպայէն կուգան:

Աղամանդի խնդրանքները նոյնպէս կ'աւելնան, իբրեւ հետեւանք եւրոպական գնումներուն, բայց հոն ալ գիներու բարձրացումը աննշան է: Նոյն կացութիւնը փլաթինի հրապարակին վրայ:

Շաճիի հրապարակին վրայ տոլարը հաստատ կը մնայ եւ փոքրաքանակ արտածում միայն տեղի կ'ունենայ դէպի չէզոք երկիրները, նոյնիսկ քանատական տոլարին բարձրացումը կանգ առած է:

Ամերիկեան պարտաթուղթերուն հրապարակը կը մնայ հանդարտ, բայց եթէ պէտք ըլլայ ապահովաբար պիտի վայելէ կառավարութեան եւ ֆէտէրալ Րիզըրվ պէնքի օժանդակութիւնը: Ամէն պարագայի տակ, որեւէ զանգուածային վաճառում տեղի չունենար, ինչպէս պատահեցաւ 1939ին:

Գալով Նիւ Եորքի սակարանին, հակառակ անոր որ հանրածանօթ են իր յանկարծական վերիվայրումները, մինչեւ այսօր անկում ցոյց չտուաւ Քորէայի թշնամութեանց սկզբնաւորութեան միջոցին պատահած չափով: Ասոնք չեզոքացուցին հրապարակը գոնելու, ինչպէս պահ մը նկատի առնուած էր նմանօրինակ տնօրինութիւն մը 1941ին Միացեալ Նահանգներուն պատերազմի մտնելու պահուն:

Ծախուած արժեթուղթերը դիւրաւ գնորդ կը գտնեն կարեւոր խմբակցութիւններու մէջ, որոնք կը մտածեն թէ, հակառակ տուրքերուն, նախընտրելի է արժեթուղթեր պահել քան պատրաստ դրամ, քանի որ գոյութիւն ունին, յառաջիկայ տարիներուն համար, նոր դրամահանութեան հեռանկարները, երբ անկարելի պիտի ըլլայ հաւասարակշռել ելեւմուտքը:

Ֆրանսացի եւ օտար դիտողներու ուշադրութիւնը դրաւեց, վերջին շաբաթներու մէջ, փարիզի ոսկիի չուկային հանդարտութիւնը եւ նոյն իսկ յարաբերական տկարութիւնը:

Ուրիշ առեններ, երբ կացութիւնը փոխն ի փոխ թեթեւնար, կամ ծանրանար, ինչպէս մէկ ամիսէ ի վեր, յառաջ պիտի գային դեղին մետաղի յարաճուն խնդրանքներ եւ հետեւաբար գինի բարձրացում: Ներկայ պայմաններուն մէջ, հակառակ թեթեւ սղութեան մը, այդպիսի երեւոյթի

Գաղութէ գաղութ

ՅԻՐՈՒՅԱՆ ՀԱՑԵՐ
ԾԱՑՐ. ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

Երուսաղէմի միաբաններէն Աստղիկ վարդապետ, որ Ծայր. Արեւելք կը գտնուէր 1937էն ի վեր եւ չորս տարի արշելափակուած էր Ճափոնցիներու կողմէ, վերջերս յաջողեցաւ Երուսաղէմ վերադառնալ: Այս առթիւ հետեւեալ տեղեկութիւնները հաղորդած է «Արեւելք»ի թղթակցին.—

Չինաստանի գաղութը կը բաղկանար 125 ընտանիքներէ որոնք կ'ապրին գլխաւորաբար Շարպինի եւ Շանհայի մէջ: Հայեր կան նաեւ Թիէնցինի եւ այլ քաղաքներու մէջ: Մինչդեռ համայնավարներու յաղթանակը գաղութը տնտեսապէս բարգաւաճ վիճակ ունէր: Համաշխարհային երկրորդ պատերազմէն չէ վնասուած գաղութը, իսկ ներկայիս տնտեսապէս փճացած կարելի է նկատել: Հայերը կը զբաղէին մանր առեւտուրով: կային նաեւ բաւական թիւով երկրաչափներ, բժիշկներ եւ փաստաբաններ: Խարպինի հայ գաղութը ունի բաւական ներկայանալի եկեղեցի, եւ թէ՛ընդհանրութեամբ կը տօնուէին մեր բոլոր եկեղեցական տօները: Գաղութի անդամները կ'ապրէին մօտաւորապէս ընտանիքի պէս, համերաշխութեամբ: 1946ին Շանկայէն կարգ մը ընտանիքներ ներգաղթեցին Հայաստան: Չինաստանի հայ գաղութը պրեթէ ամբողջութեամբ կը բաղկանայ արեւելահայերէ: Թիէն Ցինի մէջ կը գտնուի Գարակէօղեան տան զորդի գործարանը, ուր կ'աշխատին 300 չինացի գործաւորներ: Սինկափուրի մէջ կ'աշխատին յիսուն – վաթսուն Հայեր: Ունին եկեղեցի եւ քահանայ: Փողոց մը կը կոչուի Հայերու անունով: Ձաւային եւ Սումաթրայի հայ գաղութը կը բաղկանայ 5 — 600 անձերէ: Նիւթապէս չատ բարգաւաճ վիճակ մը ունէին պատերազմէն առաջ, նաեւ քահանայ, եկեղեցի եւ դպրոց: Վերջին չրջանին տեղեկութիւնները կը պակսին այս գաղութի մասին: Ճափոնի մէջ կան միայն 5—6 հայ ընտանիքներ:

ԳԱՀԻՐԷի ԹԵՄԱԿԱՆ ժողովը նիստ գումարած է Նոյեմբեր 12ին եւ ի մէջ այլոց որոշած է որ կաղանդի առթիւ մէկ ամսական նուէր տրուի ապր. պաշտօնէութեան: Նոյնպէս ընդունած է քաղաքական ժողովի առաջարկը, որով 500 ոսկիի յատկացում վարկ մը կը խնդրէը ուսուցչութեան թոշակներուն վրայ ի հարկին յատկացումներ ը – նելու համար:

ԵՐԱԺՇՏԱԳԻՏ Վ. Սրուանձտեանցի քառաս – նամեայ ժողովրդական ծառայութեան առթիւ, Համավասպուրականի Հայրենակցական Միու –

մը չենք հանդիպիր եւ ընդհակառակն դրամական ձեռնհաս իշխանութիւնները կրնան որեւէ միջա – մտութիւն չկատարել անկումի առաջքը առնելու համար: Ի՞նչ կ'անցնի կը դառնայ ուրեմն:

Նախ պէտք է նկատի ունենալ որ ոսկիի չուկային յաճախորդները, իրական կամ կարելի յաճախորդներ, այլեւս ոչ մէկ տրամադրելի պատրաստ դրամ ունին: Ընդհանուր առումով, այս կացութեան հիմնական պատճառը կը թուի թէ պնելու կարողութեան նուազումն է:

Հ. Մ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ

Նամակ Համբագրութեան

ԹԵԼԱԴՐՈՒԹԻՒՆ Մը

Օտար կազմակերպութեանց կարգին «Ազգային Ճակատ»ն ալ լուծուեցաւ կառավարութեան կողմէ, եւ հետեւաբար լուծուեցաւ նաեւ Վէնահէնի եւ շրջանի մասնաճիւղը:

Այդ վարչութեան քով կը մնայ քանի մը հազար ֆրանք: Կ'առաջարկեմ այդ գումարը տրամադրել Անտիլիայի Հանգստեան Տան:

Թաղեցի մը

Թիւնը, աջակցութեամբ բարեկամ կազմակերպութիւններու սարքած է չքեղ հանդէս մը Ֆրէզնոյի մէջ: Սրուանձտեանցի երաժշտական գործունէութիւնը կը սկսի 1910էն երբ հիմնեց Քնար նուագախումբը, Պոլիս: Տուած է 150է աւելի երգեր, որոնց մէջ հանրածանօթ են Պզնիկօն եւ Սիրուհիս:

Տիկնանց Խնամակալութիւնները նախախնամական դեր կը կատարեն Գահիրէի եւ Ալեք – սանդրիոյ մէջ: Գալուստեան ազգ. վարժարանի Տիկնանց Խնամակալութիւնը (Գահիրէ) ամէն օր ձրի ճաշ կը հայթայթէ 200 չքաւոր աշակերտներու, կուտայ նաեւ բժշկական ամէն տեսակ դարման, զօրացուցիչ դեղեր, դպրոցական գոզնոց: Կաղանդի առթիւ բուրդ գուլպայ, կօշիկ ինչպէս եւ անուշապուրի սեղան եւ մրղեղէն, իսկ Զատկուան առթիւ՝ կարմիր հաւկիթ, չէօրէկ եւն.: Իր հայրը կը գոյանայ նուէրներէ:

Լրատու Արուեստի

ԱՇՈՏ ՄԱԼՄԵԱՆԻ ՆՈՐ ՁԵՌՆԱՐԿԸ

Մեր երիտասարդ բեմադիրը ձեռնարկած է նոր եւ դժուարին գործի մը, HenriTroyatի DuPhilanthrope à la Rouquine համարէն պատմուածք մը չարժա – նկարի վերածելու:

Ահաւասիկ դեղեցիկ առիթ մը ուր երկու հայ արուեստագէտներ՝ մէկը գրական դետնի վրայ, իսկ միւսը չարժանկարի, կը միացնեն իրենց տաղանդը, յաջողութեամբ պսակելու համար գործ մը որ մեծ չահեկանութիւն ունի:

Անոի Թուուայա, ցարդ կը խուսափէը իր գործը չարժանկարի յանձնելու, վախնալով որ ան – հարազատ ձեւ մը կը ստանան իր գրքին մէջ պարզած միտքերը, իր ջերմ գոհունակութիւնը յայտնած է Henri Verneuilի (Ա. Մալաքեան): Արդարեւ, հայ արուեստագէտը ցոյց կուտայ նրբութիւն եւ արուեստ:

Պ. Մալաքեան վերջին ամիսներու ընթացքին նոր յաջողութիւններ չահած է չարժանկարի աշխարհին մէջ, ինչպէս կը հաստատեն նորանոր առաջարկները զոր կը ստանայ չարունակ:

Ահաւասիկ հայ արուեստագէտ մը որ չնորհիւ իր յարատեւ աշխատանքին եւ բեմադրիչի ինքնատիպ տաղանդին յաջողեցաւ ինքզինքը արժէ – ցնել ֆրանսական չարժանկարի խստապահանջ շրջանակներուն մէջ: Այժմ իր բոլոր չանքերը կեդրոնացած La Table aux Crevésներու բեմադրութեան, ինչպէս գրուած էր այս էջերուն մէջ: Շարժանկարի գլխաւոր դերակատարն է հանրածանօթ Fernandel:

Տակաւին առիթ կ'ունենանք խօսելու:

Ա. Փ.

Նիւ Եորքի մէջ չեն հաւատար պատերազմի

Հակառակ անոր որ Քորէայի մէջ չինական միջամտութենէն ի վեր Նիւ Եորքի սակարանը կրեւոր անկումներ արձանագրեց, Ուոլ Սթրիթի (սակարան) շրջանակները չեն հաւատար մօտալուտ համաշխարհային պատերազմի մը:

Ոսկիի, աղամանդի, արժեթուղթերու եւ դրամական սակերու հրապարակին վրայ կատարուած բաղդատութիւնները կը հաստատեն այս կարծիքը:

Նիւ Եորքի մէջ քրանգիք ոսկիի գինը կը մնայ ունկին (օնս)ը 40 տոլարի չուրջ եւ հաղիւ քանի մը սենթի բարձրացում կրեց, հակառակ մեծագումար գործառնութեանց: Կը նշանակէ թէ ոսկիի վրայ մեծ գործողութիւններ կատարողները պահեստ չեն կազմեր, ինչպէս որ տրամաբանական պիտի ըլլար պատերազմի մը նախօրեակին, այլ ընդհակառակն գոհացում կուտան բոլոր խընդրանքներուն որոնք գլխաւորաբար Եւրոպայէն կուգան:

Աղամանդի խնդրանքները նոյնպէս կ'աւելնան, իբրեւ հետեւանք եւրոպական գնումներուն, բայց հոն ալ գիներու բարձրացումը աննշան է: Նոյն կացութիւնը փլաթինի հրապարակին վրայ:

Շաճիի հրապարակին վրայ տոլարը հաստատ կը մնայ եւ փոքրաքանակ արտածում միայն տեղի կ'ունենայ դէպի չէզոք երկիրները, նոյնիսկ քանատական տոլարին բարձրացումը կանգ առած է:

Ամերիկեան պարտաթուղթերուն հրապարակը կը մնայ հանդարտ, բայց եթէ պէտք ըլլայ ապահովաբար պիտի վայելէ կառավարութեան եւ ֆէտէրալ Րիզըրվ պէնքի օժանդակութիւնը: Ամէն պարագայի տակ, որեւէ զանգուածային վաճառում տեղի չունենար, ինչպէս պատահեցաւ 1939ին:

Գալով Նիւ Եորքի սակարանին, հակառակ անոր որ հանրածանօթ են իր յանկարծական վերիվայրումները, մինչեւ այսօր անկում ցոյց չտուաւ Քորէայի թշնամութեանց սկզբնաւորութեան միջոցին պատահած չափով: Ասոնք չեզոքացուցին հրապարակը գոնելու, ինչպէս պահ մը նկատի առնուած էր նմանօրինակ տնօրինութիւն մը 1941ին Միացեալ Նահանգներուն պատերազմի մտնելու պահուն:

Ծախուած արժեթուղթերը դիւրաւ գնորդ կը գտնեն կարեւոր խմբակցութիւններու մէջ, որոնք կը մտածեն թէ, հակառակ տուրքերուն, նախընտրելի է արժեթուղթեր պահել քան պատրաստ դրամ, քանի որ գոյութիւն ունին, յառաջիկայ տարիներուն համար, նոր դրամահանութեան հեռանկարները, երբ անկարելի պիտի ըլլայ հաւասարակշռել ելեւմուտքը:

Ֆրանսացի եւ օտար դիտողներու ուշադրութիւնը դրաւեց, վերջին շաբաթներու մէջ, փարիզի ոսկիի չուկային հանդարտութիւնը եւ նոյն իսկ յարաբերական տկարութիւնը:

Ուրիշ առեններ, երբ կացութիւնը փոխն ի փոխ թեթեւնար, կամ ծանրանար, ինչպէս մէկ ամիսէ ի վեր, յառաջ պիտի գային դեղին մետաղի յարաճուն խնդրանքներ եւ հետեւաբար գինի բարձրացում: Ներկայ պայմաններուն մէջ, հակառակ թեթեւ սղութեան մը, այդպիսի երեւոյթի

«ԾԱՌԱՉ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (36)

ԼՐՏԵՍ ԿԻԿԵՐՈՆ ԱՆԳԱՐԱՑԻ ՄԷՋ

(Գրեց՝ գերման դեսպանատան կցորդ ՄՈՅԶԻՇ)

ԺԱ.— ԿԻԿԵՐՈՆ ԻՆՁՈՒ ԿԱՇԽԱՏԻ

Եւ խօսակցութիւնը սկսաւ խաւարին մէջ մինչ ինքնաչարժը կը սահէր անաղմուկ, լուռ փողոցներուն մէջ:

— Անունիս հարցը չի վերաբերիր ձեզի, ոչ ալ Պերլինին, չեմ ուզեր ըսել զայն ձեզի: Ջանացէք հասկնալ զայն, եթէ կ'ուզէք անպատճառ գիտնալ, բայց զգուշացէք ոեւէ անխոհեմութիւն ընելէ: Այսուհանդերձ, կ'արտօնեմ ձեզի տեղեկացնել Պերլինի թէ Թուրք չեմ, այլ Ալպանացի:

— Օր մը ըսիք ինծի թէ կ'ատէք Անգլիացիները, լա՞ւ չէ՞ն վարուիր ձեզի հետ, թէ ուրիշ պատճառներ ունիք:

Անմիջապէս չպատասխանեց այս հարցումին: Ներմղումներ ունէր կարծես այս առթիւ եւ սակայն քիչ վերջ պատասխանը եկաւ:

Մուրճի հարուածի մը տպաւորութիւնը ունեցայ այս խօսքերէն:

Ի՞նչ, Կիկերոն կ'ուզէր ուրեմն իր հօրը վրէ՞ժը լուծել: Գաեր էի այն դրդապատճառը որ լայնօրէն կը փոխարինէր իր արծաթասիրութեան:

Քիչ մնաց կարեկցութիւն պիտի զգայի այդ մարդուն հանդէպ, որ լուռ կը մնար այժմ: Զինքը ճանչնալէս ի վեր, առաջին անգամ ըլլալով հա –

մակրութիւն ներշնչեց ինծի եւ մարդկային էակ մը նկատեցի զայն:

Այդ իրիկունը, այլեւս ոչ մէկ հարցում ուղղեցի իրեն: Ինքն ալ տրամադիր չէր թուեր երկարելու խօսակցութիւնը: Մտածումներուս մէջ խորասուզած, անուշադրութեամբ մտայ Անգարայի գլխաւոր պողոտան, որ խիստ բազմամարդ է ցերեկը, բայց գրեթէ տմայի էր այդ ժամուն:

— Առէք առաջին փողոցը ձախին եւ յետոյ երկրորդը ձախին:

Հետեւեցայ ցոյց տրուած ճամբուն:

Ցանկարծ ձեռքը դրաւ ուսիս:

— Հաճեցէք դանդաղեցնել այժմ, ցտեսութիւն:

Պահ մը վերջ ինքնաչարժին մէջ էէր այլեւս, դռնակը գոցուեցաւ թեթեւ ազմուկով մը, որ կարեց մտածումներուս թելը:

Սրընթաց վերադարձայ դեսպանատուն:

Առաւօտեան ժամը երկուքի մօտ դիւերային աշխատանքս վերջացած էր: Աչքերուս առջեւ ունէի անգլ. կարեւոր փաստաթուղթերու քսան նոր լուսանկարներ:

Նոյնիսկ անոնցմէ ոմանք մեծ զարմացում պատճառեցին դեսպանիս, քանի մը ժամ վերջ: Ինքնաչարժով տուն դարձայ եւ առաւօտուն չատ ուշ արթնցայ:

Ժամը 11ին դեսպանին զրասենեակն էի: Հանեցի լուսանկարները պայուսակէս եւ դրի իր դըրասեղանին վրայ: Ան երկարեց ինծի հեռագիր մը, որ նախապատրաստական քարտուղար Ֆօն Սթին կրախթի սոորտգրութիւնը կը կրէր:

Արտաքին գործոց նախարարը կը հրաւիրէր զիս Պերլին: Կը խնդրուէր որ հետս առնեմ կիկերոնի բերած բոլոր փաստաթուղթերուն ֆիլմերն ու լուսանկարները:

Ղեղ մը ապահովուած էր ինծի սաւառնակին մէջ որ 8 Նոյեմբերին կը մեկնէր Իսթանպուլի օդակայանէն: Պարտաւոր էի հետեւաբար 7 Նոյեմբերին երեկոյեան ճեպընթացով մեկնիլ Անգարայէն:

ԺԲ.— ԵՐԿՈՒ ՀՍԿԱՆԵՐՈՒ ՄԻՋԵՒ

Վերջալոյսին մտայ Անգարայի ճեպընթացը:

Առաջին կարգի մահճաբարձ մը առնելու հրահանգ տրուած էր այն գերման դիւանագէտներուն, որոնք պաշտօնական փաստաթուղթեր կը փոխադրէին: Բայց կարելի չեղաւ հատ մը պատպել անկողին դտնել: Շատ բանուկ է Անգարա – Իսթանպուլ գիծը եւ օրեր առաջ կը վաճառին սահուածքեր մահճաբարձ տեղերը: Երկրորդ կարգի տոմսակ մը ունէի եւ հետեւաբար ստիպուեցայ բաժնել զայն ուրիշի մը հետ:

Ո՞վ կրնար ըլլալ այդ անձը:

Քառասունի մօտ տարիքով մարդ մը տեղաորուած էր արդէն այնտեղ: Քաղաքավար մարդ մըն էր, որ գլխով բարեւեց զիս եւ ես ալ փոխադարձեցի: Անգարայի մէջ, լուռ համաձայնութեամբ մը ոչ ոք կը ներկայացնէր ինքզինքը օտարի մը հանդիպելու պարագային, որովհետեւ թշնամի երկրի մը կրնար պատկանիլ ան:

(Շար.)

խաղացումը վտանգի կ'ենթարկէ Դաշնակիչներու պաշտպանողական գիծը ամբողջութեամբ : Ցունչոսը չըլլար յառաջացող չինական կարեւոր ուժերը կը քալեն Վոնժուր վրայ եւ եթէ Սկուլը չպարզուէր, զայն պաշտպանող ուժերու նահանջի գիծը դէպի Ֆուշան պիտի կարուէր, մանաւանդ որ կալմիր արձակազէններու բազմութիւնները ալ կը դժուարացնեն նահանջի գործողութիւնները :

× Գերի բռնուած չինացի յիսնապետի մը պատմածներուն համաձայն, բոլոր չինացի զինուորները համոզուած են թէ իրենցն է վերջնական յաղթանակը, գիտնալով հանդերձ որ ատիկա շատ սուղի պիտի նստի իրենց : Զին սպաները կ'ըսեն իրենց զինուորներուն, թէ չինական բանակը չի կրնար պարտուիլ, քանի որ թուական գերակշռութիւն ունի : Մաօ Ցէ Թունկ հրամայած է թէ բանակներուն գրաւել Բորէան ամբողջութեամբ եւ ամէն գնով :

× Հեռագիրները զարհուրելի մանրամասնութիւններ կը հաղորդեն երկու միլիոն փախստականներու մասին, որոնք խռնուած են ճամբաներուն վրայ : Կիներու, այրերու եւ մանուկներու անհամար բազմութիւններ, որոնք դէպի Ֆուշան կը յառաջանան, ի զուր ապաստաններ կը փընտռեն , իրենց յոգնած ու սառած մարմինները հանգչեցնելու համար : Ֆուշանի մէջ չատոնց խըճողուած են բոլոր հանրային չէնքերը, այնպէս որ տասնեակ հազարաւոր փախստականներ կը մընան բացօթեայ, սաստիկ ցուրտի մը ենթակայ : Փոքրահասակ մանչերն ու աղջիկները, կիսամերկ ու ոտաբոպիկ կը մուրան ամէն կողմ եւ յաճախ յարձակումներ կը գործեն : Գիշեր ժամանակ, սովալլուկ մարդիկ կը մտնեն քաղաք եւ կը թալլեն ու կը սպաննեն ուտելիք ճարելու համար : Տարագիրներուն մեծ մասը փախած են հիւսիսային Քորէայէն, մինչեւ իսկ Եալու գետի չրջաններէն, Համհունկէն, Հունկնամէն, եւն. : Շատերը, մեծ գումարներ վճարելով կրցած են տեղեր ճարել կառախումբերու կամ փոքր նաւերու մէջ : Զինորաննաւերը, մէկ ընտանիքի փոխադրութեան համար կը պահանջեն հազար տոլար : Գաղթականները, յաճախ կը ծախեն իրենց ամբողջ ունեցածը, փոխադրական միջոց մը ապահովելու համար : Բոլորը կը փախին կարմիր Չինացիներու եւ հիւս. Քորէացիներու վրէժխնդրութենէն վախնալով :

× Չինաղադարի յանձնախումբը իր տեղեկագիրը հաղորդեց ՄԱԿի Քաղաքական յանձնաժողովին, խոստովանելով թէ ճախողած են իր ճեռնարկները : Այս առթիւ խորհրդային պատուիրակը նորէն մեղադրեց անգլեւսաքսոն պետութիւնները : Այս վերջիններուն ներկայացուցիչները պատասխանեցին նոյն ուժգնութեամբ, թելադրելով նոր միջոցներ ձեռք առնել նախայարձակման դէմ :

«ՅԱՌԱՋ»ի
25ամեակին առթիւ

Շնորհակալութեամբ ստացանք ընկեր Միհրան Գաբրիէլեանի մահուան առթիւ Պ. Ցարութիւն փափազեանէ հազար ֆրանք, փոխան ծաղկեպսակի :

ՅԱՌԱՋ կը նուիրեն

Լիոնէն Օր. Վարդուհի Նորոյեան այս տարի եւս մէկ տարեկան «Յառաջ» կը նուիրէ իր քեռայրին Պ. Ձիւան Կոփոյեանի, Ամերիկա : Նոյնպէս Տիկին Տիգրանուհի Նորոյեան իր ամուսնոյն Պ. Տիգրան Նորոյեանի՝ մէկ տարեկան եւս :

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽՆԴՈՑՔ ՎԻԼՆԻ ՄԷՋ

Համախարբերդցիական Միութեան Վիլնի մասնաճիւղի կողմէ, բոլոր Խարբերդցիներուն համար : Այս չաթաթ իրիկուն ժամը 8.30էն մինչեւ կէս գիշեր : Քափէ տը լա Ֆօնտրիի :

Գեղարուեստական բաժին, առատ կերուխում ղիւրամատչելի գիներով : Հաճելի ժամանց :

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԾՆՈՒՆԴԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Յունուար 5, Ձորագլոյց Ս. Ծննդեան, ուրբաթ իրիկուն սկզբ. ժամերգութեան ժամը 15.30–ին եւ պատարագ ժամը 17ին :

Շաբաթ ԾՆՈՒՆԴ, սկզբ. ժամերգ. ժամը 8 –ին, Ս. պատարագ ժամը 10ին, Ջրօրհնէք ժամը 12ին, Օր. Հայկանուշ Թորոսեան պիտի երգէ «Ով Զարմանալի»ն :

Կիրակի, Բ. օր Ծննդեան, յիշատակ մեռելոց, պատարագ ժամը 10ին, հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Վռամշապուհ արք. Քիպարեանի յիշատակին : — Հոգաբարձութիւն

Le Gérant : A. NERCESSIAN
Imprimerie DER AGOPIAN 17 rue Damesme - (13)

Բացում Համազգային Լսարանի

Համազգային Լսարանին Ա. հաւաքոյթը տեղի կ'ունենայ Յունուար 12ին, Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին , Le Cadet սրճարանին վերնայարկը :

Կը խօսի ընկեր ՄԿՐ. ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

Նիւթը՝ «Միսաք Մեծարենցի կեանքն ու գործը» : Մէջ ընդ մէջ հատուածներ պիտի կարդայուին հեղինակին գործերէն :

Մուտքը ազատ է :

Ընկերական հանդիպում

Կազմակերպուած Հ. Ը. Դ. Նոր Սերունդի փարիզի չրջանի բոլոր անդամներուն համար :

Կիրակի 7 Յունուար ժամը 15ին, Studio Colibri, 19a rue Caumartin :

Տարեկան մեծ պարահանդէսը

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ՄԱՐՍԷԼ ՔԱՂԱՔԻ Մ.ՆԱՀԻՒՂԻՆ

Այս շաբաթ գիշեր միւնչեւ լոյս :

Հայկական Ծնունդի առթիւ : Ընկերվարական սրահին մէջ, 51 rue Grignan :

Ճոխ պիւֆէ : Հաճելի անակնկալներ, Հայկական եւ եւրոպական նուագ :

ՏՕՆԱԾԱՌ – ՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Ֆր. Կ. Խաչի Իսիի «Երիմեան» վարժարանի կրթական մարմնի կողմէ, այս կիրակի ժամը 15ին Երիմեան սրահին մէջ : Երգ, պար, նուագ, ներկայացում մը, անակնկալներ արեւուշներու կողմէ եւ Կաղանդ Պապան :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ ՎԻԼՆԻ ՄԷՋ

Վիլն .— Տէր եւ Տիկին Տ. Մուրատեան եւ զաւակները հոգեհանգստեան պատարագ մատուցանել կուտան իրենց վաղամեռիկ զաւկին, եղբօր ԳՐԻԳՈՐ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆի մահուան Գ. տարելիցին առթիւ, այս կիրակի առաւօտ ժամը 9ին, Սէն Մարթէնի եկեղեցիին մէջ : Կը հրաւիրուին հանգուցեալին յիշատակը յարգողները :

Այս առթիւ Տէր եւ Տիկին Մուրատեան հազար ֆրանք կը նուիրեն Այնճարի «Յառաջ» վարժարանին :

Դէրձակներուն

ՕԳՏՈՒԵՑ�էՔ ՄԵԾԱՔԱՆԱԿԻ ԳԻՆԵՐՈՎ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄԻՆ

Թէ կերպասներու եւ թէ դերձակներու անհրաժեշտ բոլոր պիտոյքներու համար անյապաղ դիմեցէք՝

ETS. ALLIANCE
63 Rue de Maubeuge
Métro Poissonnière Հեռ. Tru. 12.05

ԼԻՈՆՑԻՆԵ՛Ր,

ՁԵՐ ԳՆՈՒՄՆԵՐԸ ԿԵԴՐՈՆԱՑՈՒՑԷՔ

ՊԱՀԱՍՈՒՐԵԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ Ի

Ձեր նահապետական սեղանին վրայ անպակաս ըմբէք ՇԻՐԱԿ ՕՂԻՆ :

Ամասիոյ չոր պամիա, տուփով պահածոյ, Ermys պամիա , եալանճը տոլմա, եւայլն :

Մաքուր եւ արագ սպասարկութիւն :

Պատուէրներ կ'ընդունինք Ֆրանսայի բոլոր վայրերէն :

Մեծաքանակի համար դիմել՝

Պահատուրեան վաճառատուն

10, RUE L'EPÉE , LYON

Մոտաքանակի համար դիմել՝

20, RUE VILLEROY եւ

19, RUE JULIETTE RECAMIER, LYON

ԲՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԻՍԻ.— Հ. Ը. Դ. Զաւարեան կոմիտէի ընդհ. ժողովը այս չաթաթ իրիկուն, Երիմեան դպրոցը : Կարեւոր օրակարգ :

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ը. Դ. «Ռոստոմ» խումբի ընդհ. ժողովը կիրակի առտու ժամը 9.30ին, Ծանօթ հաւաքատեղին :

ԱՐԵՒՄՈՒՏՔԻ ԼՍԱՐԱՆԸ տօնական արձակուրդէն ետքը կը վերսկսի իր աշխատանքը : Իր հերթական դումարումը՝ այս երկուշաբթի երեկոյ, Քաֆէ Ռէժանի վերնայարկը : Կը խօսի Պ. Հր. Բալուեան : Նիւթ՝ «Մեքենային քաղաքակրթութիւնը եւ իր ազդեցութիւնը՝ հայկական մշակոյթին վրայ » :

ՊԱՆԵՒՕ ՔԱՇԱՆ.— Հ. Ը. Դ. «Արծիւ» են թակոմիտէն եւ Կապոյտ Խաչի մասնաճիւղը կազմակերպած են այդ ընկերուհի Ռ. ԱԼԹՈՒՆԵԱՆի գերեզմանին, իր մահուան Ա. տարեդարձին առթիւ, այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին : Հաւաքուիլ ընկեր Մ. Ալթունեանի բնակարանը , 17 rue Ampère , Cachan :

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԽՆԴՈՑՔ

Մարսէյլ, Սէն Լու Հ. Ը. Դ. « Սիամանթօ » խումբի ընկերահամակրական խնջոյքը այս կիրակի իրիկուն ժամը 8էն մինչեւ կէս գիշեր, հովանաւորութեամբ ԱԿՆՈՒՆԻ ենթակոմիտէի եւ մասնակցութեամբ Կապ. Խաչի : Մուտքը ազատ է :

ԿԱԹՈՂ. ՊԱՏՈՒԻՐԱԿԸ ՄԱՐՍԷԼԻ ՄԷՋ

Մարսէյլ – Փրատոյի Մայր Եկեղեցիի կրօն. Ընկերակցութիւնը կը ծանուցանէ թէ՝ կաթող. Պատուիրակ ԱՐՏԱԻԱԶԴ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՍԻՒՐՄԻԵԱՆ Ս. Ծնունդի տօներուն առիթով պիտի գտնուի Մարսէյլ եւ Մայր Եկեղեցիի մէջ պիտի պատարագէ եւ քարոզէ Ճրագալոյցի, Ս. Ծնունդի եւ Մեռելոցի երեք օրերը : Կը հրաւիրուին կրօն. Ընկերակցութեան անդամները եւ հաւատացեալ ժողովուրդը :

ՏՕՆԱԾԱՌԻ ՀԱՆԴԷՍ ԵՒ ԳԻՆԵՍԵՂԱՆ

Կազմակերպուած Լիլայի Կրթ. յանձնախումբին կողմէ, այս կիրակի ժամը 15ին «Caisse d'Epargne»ի սրահը, 32 Ave. Porte des Lilas, métro Porte des Lilas : Երգ , պար , արտասանութիւն եւ հաճելի անակնկալներ :

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ

ՈՒՏԻ ՀՐԱՆՏ

(Ազազուրկ) որ Պոլսէն տարի մը առաջ Ամերիկա գացած եւ մեծ յաջողութիւն գտած էր, փարիզ հասաւ օդանաւով :

Փափաքողները կրնան դիմել հետեւեալ հասցէին.— Hotel Splendid – Lafayette , 47 rue Lafayette, Paris (9) :

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Վարժ երիտասարդ մը մածունի գործարանի մը համար :

Կարեւոր է որ պիտնայ լաւ օքօ վարել :

Դիմել Yoghourt ARAM, 49 rue Barbès, Montrouge :

ՇԻՐԱԿ

Արեւելքի ԹՕԿԱԿԸ
ամենաարնտիր Օղին

Առաջնակարգ իր մասնագիտական պատրաստութիւնով Բոլոր նրբաճաշակներէ փնտռուած միակ ախորժահամ զօրացուցիչը Տօնական օրերու եւ խնջոյքներու սեղանները անզուգական եւ անզանցառելի զարդը

Dépôt Central: Grande Distillerie du Parc, 1Bld. Onfroy (Prado), Marseille. Tél. Prado 83.50 et 82.93 :
Dépôt pour la Région Lyonnaise: M. D. Baha – dourian, 10 rue de l'Epée, Lyon. Tél. Moncey 32.10 :

Տահու եւն

«ԹՐԻՒՕՄՖ»ի ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ

1) Surjeteuse 3 fils, D. R. P. (moteur et ses accessoires).
2) Bobinoir 10 bronches motorisé.
3) Dubied, double chute – Jauge 10—60 l. No. 3423 motorisé.
4) Seyfer – donner Jauge 10–60 l. double chute 8 serrures.
5) Jauge 8 tipe C. B.–Z 218.
6) Circulaire à main pour chaussettes No. 157.786.

Դիմել H. BOYADJIAN*ի*, 6 rue de l'Escot , Romans s/Isère (Drôme) :

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925
R. C. S. 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13)

Վ.Եցամս· 800 ֆր·, Տար· 1600, արտ· 2500 ֆր·

Tél. GOB. 15-70 Գին 7 Ֆր· C. C. P. Paris 1678-63

Samedi 6 Janvier 1950 Շաբաթ 6 ՅՈՒՆՈՒԱՐ

27րդ ՏԱՐԻ — 27 Année No. 6349–Նոր շրջան իւ 1760

Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԱԿՆԱՐԿ ՄԸՆ ԱԼ ԴԷՊԻ ԱՐԵՒԵԼՔ

Արեւմտեան Եւրոպայի գաղութներուն մէջ, ինքնուրոյն տեղ մը կը գրաւէ իտալականը՝ իր տեղական առաւելութիւններով եւ գուիցերիականը՝ իր անցեալ աւանդութիւններով :

Դժբախտաբար երկուքն ալ «հանգստեան կոչուածՙ երեւոյթ մը ունին :

Տարին քանի մը անգամ հազիւ կը լսենք իրենց անունը, գլխաւորաբար տօնական առիթներով :

Առաջինը, հաղարի մօտ համբանքով, ունի Ազգ· Մխիթարեան մը որ լուռ ու մունջ կը գործէ Մելպոռնի մէջ: Բազմաթիւ նորեկ տարագիրներ օգտուած են իր աջակցութենէն: կը հետաքրքրուի նաեւ ազգ· մշակոյթով :

Անշուշտ աւելին կը սպասուէր այս գաղութէն: Ոչ միայն առեւտրականները, այլեւ գրոց – բրոցները կարեւոր թիւ մը կը կազմեն իր անգամնեբրուն մէջ:

Բոլորն ալ անկախ դիրքի տէր ըլլալով, կըրնային լրացնել Վէնետիկի պակասները, մշակոյթի ճակատին վրայ: Գոնէ եղբայրական ձեռք երկարել դէպի Միջին Արեւելք, կարօտ կրթարան մը հոգալու կամ սաներ պահելու համար :

Զուիցերիոյ հայ գաղութը — 250էն 300 — լճացած վիճակ մը կը ներկայացնէ տարիներէ ի վեր: Հակառակ բոլոր յարմարութեանց :

Երբեմնի որբերէն կամ ուսանողներէն անոնք որ հոն հաստատուած են, նոյնպէս կը փայլին իրենց թմրութեամբ, եթէ ոչ կանխահաս ծերութեամբ :

Անոնք ինչո՞ւ պիտի չդառնային կենդանի ազդակ մը հայկական թէ եւրոպական մշակոյթի, իբրեւ լրացուցիչ մէկ մասը Փարիզի:

Հոլանտայի 80 – 90 հոգինոց համբանքը մասնաւոր խորհրդածութեան չի կարօտիր :

կեդր· Եւրոպայի երկիրներէն Աւստրիոյ մէջ մօտաւորապէս 500 հին ու նոր գաղթականներ կը վարեն տարուբեր կեանք մը: Գլխաւոր մասը, կեդրոնացած Վիէննայի մէջ, ունի Ազգ· Միութիւն մը, որ կը փորձէ օգտակար ըլլալ, ինչքան թոյլ կուտան պարագաները:

Ինչպէս Վէնետիկի մէջ, այստեղ ալ նախախնամական դեր մը կը կատարէ Մխիթարեան Միաբանութիւնը, չունենալով հանդերձ նոյն միջոցները :

Չեխոսլովաքիայի կարմրելէն վերջ, մեր սակաւաթիւ համբանքն ալ նօսրացաւ: Շատեր պարպուեցան փախան կամ վտարուեցան, ամէն բան վրայ տալով: Հունգարիոյ մէջ ալ նոյն կացութիւնը :

Դէպի արեւելք, Ռումանիոյ եւ Պուլկարիոյ երբեմնի չէն գաղութները, համագումար 50 — 60 հազար հոգի, լիուլի կը վայելէ՞ն բոլշեւիկեան կարդուսարքին «բարիքները»:

Այստեղ ալ «հարուածային» աշխատանքի լծուած են զանազան բախտախնդիրները, դաւանափոխներ, տգէտ կամ իմաստակ նորընծաներ, անճանաչելի դարձնելու համար երկու գաղութները:

Անոնք յաճախ տեղական իշխանութիւնները, կազմակերպութիւններն ալ կը գերազանցեն, իրենց մոլեռանդութեամբ: Միեւնոյն ատեն ստեղծելով ահուսարսափի մթնոլորտ մը, որ յատուկ է բոլշեւիկեան բարքերու :

Անոնք արդի թաթերով կը վարեն եւ՛ ազգային կեանք եւ՛ մշակոյթ, թուլթակարար օրինակելով, պարտադրելով ամէն աղճատում :

Երկու գաղութներն ալ գարձած են փորձանիթ (cobaye) ինտերնացիոնալ մարզանքներու : Հանրային եւ ընկերային կեանքէն մինչեւ դրպրոցը, լեզուն եւ ուղղագրութիւնը :

Աւելորդ է խօսիլ անտեսական կացութեան մասին, երբ ամէնէն բախտաւորներն ալ «բոլի» – ներու կը սպասեն, արտասահմանէն :

Եուկոսլաւիոյ հայկական համբանքն ալ հետզհետէ կը նօսրանայ, համաձայն վերջին տեղեկութեանց :

Յունաստանի գաղութը, երբեմն 30 — 35.000, չատոնց իջած է 8—10 հազարի, մեծ մասով ամփոփուած Աթէնքի շրջանին մէջ: Մակեդոնիոյ եւ Թրակիոյ երբեմնի գաղութները պատմութեան կը պատկանին այլեւս, բացի Սելանիկէն, որ մինչեւ այսօր ալ դպրոց չունի: Արտագաղթը կը չարունակուի միշտ, գլխաւորաբար տնտեսական պատճառներով: Շ·

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԻՆՉ ՓԱՂԱՆԴ

Երէկ «Ցուսաբեր»ի «Բացառիկ»ը կը թղթատէի, խանդաղատանքով :

Որքան սրտառուչ պատկեր :

Ամէն անկիւնէ ձայն մը լսուեցաւ, ստուար հատորներով թէ «բացառիկ»ներով, նը – ւիրուած Հ· Ց· Դ· վաթսունամեակին, որ վաթսունամեակն է մեր յեղափոխական պատմութեան եւ հայ ժողովուրդի քաղաքական մտքի եւ պայքարի կազմաւորման:

Այդ մասին խօսիլ լինդի չէ՛նար անշուշտ: Միայն մեր վայրերանքներուն պիտի յանձնարարէի թղթատել անգամ մը սա «բացառիկ»ները, գոնէ «Ցուսաբեր»ի ստուար եւ պատկերազարդ թիւը :

Ոչ արդարամիտ քննադատութիւն, ոչ ալ անհատ գնահատութիւն մը կարելի է սպասել անշուշտ իրենցմէ, մանաւանդ այն ծուռբերաններէն որոնք երէկ աչ կողմով ուրիշ բան կ'ըսէին եւ կը գրէին, այսօր իրենց ծոած բերնին ձախ կողմովը ուրիշ բան: Թող համբերութեամբ համբուն նկարները այն ընտիր մտաւորականութեան որ Դաշնակական էր եւ Դաշնակցական մեռաւ: Այն ազդանուէր հերոս – փետրայիներուն որ հայ ժողովուրդին ճակտէն սրբեցին « բայա» նախատինքը իրենց արիւնով եւ դեռ 1896ին ստեղծեցին «ընդյատակեայ» բառը իր ամէնէն յանդուգն եւ ամէնէն ազնուական իմաստով :

Թող համբուն նկարները անոնց որոնք իրենց վրիժառու բազուկով պատժեցին դաւաճանն ու ջարդարարը, բռնակալն ու եղբայրասպանը «իւկիս » մարդու իրենց չիտակ, չէշտակի նայուածքով: Ու ապա թող երկիւղածութեամբ խոնարհին այն բոլոր քաջերուն առջեւ որնցմէ չատ քիչերը բնական մահով կամ փափուկ անկողնին մէջ անչէնչացան :

«Իրենց խունկն ալ, մոմն ալ հարամ է», պիտի ըսէր մեր աննման ժողովուրդը որ միշտ գիտցաւ կաթիլ մը արցունքով թրջել անոնց անյայտ գերեզմանները : ՍՕՍԻ

Ձեր ֆուեներն տուէք ժողովրդական ցանկին

Ինչպէս յայտարարուած է, Ցունուար 14ին նոր ժողով մը պիտի գումարուի Փարիզի Հայոց եկեղեցին, վարչութեան զեկուցումը լսելու եւ 12 պակասած անդամներու ընտրութիւնը կատարելու համար :

Այս առթիւ ժողովրդական Ցանձնախումբը հետեւեալ ցանկը պատրաստած է, իբրեւ յարմարագոյն թեկնածուները, բոլորն ալ ծանօթ իրենց հանրային գործունէութեամբ եւ անկեղծ հայրենասիրութեամբ :—

1·— ԿԱՐԱՊԵՏ ՅԱԿՈԲԵԱՆ, բարերար եկեղեցւոյ , առեւտրական , անդամ նախկին Հոգաբարձութեան :

2·— ՍՏԵՓԱՆ ԳԱԶԱԶԵԱՆ, առեւտրական , գանձապահ եկեղեցւոյ նախկին վարչութեան :

3·— ՍԱՐԳԻՍ ՏԷՕՐՄԷՃԵԱՆ, առեւտրական :

4·— ԿԱՐՕ ԽՈՒՊԻԿԵԱՆ, արդիւնաբերող , Բարտուղար նախկին վարչութեան :

5·— ԲԻԶԱՆԴ ՏԷՕՎԼԷԹԵԱՆ, արդիւնաբերող :

6·— ՆՈՒՊԱՐ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ, ելեկտ· ճարտարագէտ :

7·— ԵՐՈՒԱՆԴ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ, անդամ եկեղեցւոյ նախկին վարչութեան : Արհեստաւոր :

8·— ՌՈՒԲԵՆ ԹԱԴԷՈՍԵԱՆ, մտաւորական, Բարտուղար Հայ Սայայից Միութեան :

9·— ԶԱՒԷՆ ՎԱՐՊԵՏԵԱՆ, պատուոյ նախագահ Հայ Կամաւորներու եւ Ռազմիկներու Միութեան, մեքենագէտ :

10·— ՀԱՅԿ ԱՂԱՊԷԿԵԱՆ, առեւտրական :

11·— ՍՈՒՐԷՆ ՃԵՐՄԱԿԵԱՆ, գործօն անդամ Ֆր· Բանակի Հայ Կամաւորներու Միութեան :

12·— ԹՈՐԳՈՄ ՆԱԼՊԱՆՏԵԱՆ, առեւտրական :

Ընտրողները գիտակցօրէն ապահոված պիտի ըլլան գաղութին իրական չահերը, իրենց քուէները կեդրոնացնելով այս ցանկին վրայ :

Նոր փորձ մը՝ լեզու ցմնելու համար Խ. Միութեան հետ

Մ· Նահանգները, մեծն Բրիտանիա եւ Ֆրանսա, քանի մը օրէն, Խ· Միութեան պիտի ուղղեն նոր ծանուցագիր մը եւ լուսաբանութիւններ պիտի ուղեն Դեկտ· 30 թուակիր խորհրդային ծանուցագրի մասին: Այս նպատակով, Մ· Նահանգներու արտաքին նախարար Պ· Էչիսըն անհրաժեշտ կը դատէ փութացնել արեւմտեան երեք պետութեանց խորհրդակցութիւնը, որպէսզի կարելի եղածին չափ շուտ իմաստաւորուի այդ ծանուցագիրը :

Ամերիկեան դիւանագիտական շրջանակներու կարծիքով, պատահականութեան արդիւնք չէ որ Խ· Միութիւնը, երկրիմի իմաստով խմբագրուած ծանուցագիրը մը ղրկեց «Զորսերու ժողովի» դուրմարման համար: Եւ ընդհանրապէս կը տիրէ այն համոզումը, թէ արեւմտեան բանակի մը կազմութիւնը ձախողեցնելու նպատակով էր որ Մոսկուա առաջարկեց դումարել այդ ժողովը :

Պաշտօնական աղբիւրէ կը հաղորդուի, թէ արեւմտեան պետութիւններէն ոչ մէկը կողմնակից է զինուորական պատրաստութիւնները գոհելու դիւանագիտական խաղերու : Զօր· Այզընհաուըրի Եւրոպա գալը ասոր լաւագոյն ապացոյցն է: Այնուամենայնիւ, անոնք չեն ուզեր նաեւ փակել հասկացողութեան դռները Ռուսիոյ առջեւ եւ որոշած են փորձել ամէն կարելի միջոց այդ նպատակին հասնելու համար: Նոր ծանուցագրի մը յանձնումն ալ, արդէն, երեւան կը բերէ արեւմտեան պետութեանց այդ դիտաւորութիւնը :

Այդ միեւնոյն շրջանակները, սակայն, կը պտնեն որ բոլորովին անիմաստ է բանակցիլ Խ· Միութեան հետ այն հիմերու վրայ, զորս այս վերջինը ճշդած է Նոյեմբեր 3ի իր առաջին եւ Դեկտեմբեր 30ի վերջին ծանուցագիրներով : Տրամագծօրէն հակառակ են այս մասին Խ· Միութեան եւ արեւմտեան պետութեանց տեսակէտները, քանի որ Խ· Միութիւնը, սկզբունքով կը դատապարտէ ու կը մերժէ Արեւմտեան Գերմանիոյ վերազինումը, մինչ արեւմտեան պետութիւնները, դեռ անցեալ Սեպտեմբերին որոշեցին ընդունիլ այդ վերազինման սկզբունքը :

Ն.ԱԽԱԳԱՀ ԹՐՈՒՄԸՆ ԼԱՒԱՏԵՍ Է ԴԵՌ

Լրագրական ասուլիսի մը ընթացքին նախագահ Թրումըն յոյս յայտնեց, թէ տակաւին կարելի է կանխել համաշխարհային պատերազմ մը: Եւ լսուա որ չորս արտաքին նախարարներու միջեւ կատարուելիք բանակցութիւնները կրնան հարթել հիմնական տարակարծութիւնները Խ· Միութեան հետ :

Մ· Նահանգները առ այժմ չեն խորհիր Զի – նաստանը ռմբակոծել կամ այդ իմաստով պիտոմ կատարել ՄԱԿին: Չինաստանի ռմբակոծման կարելի է ձեռնարկել ՄԱԿի որոշումով միայն, քանի որ Մ· Նահանգները, Քորէայի մէջ, ՄԱԿի հանդէպ իրենց պարտականութիւնն է որ կը կատարեն միայն :

Պ· Թրումըն ըսաւ նաեւ թէ չի կրնար գուշակութիւն մը ընել պատերազմի վտանգի մը մասին 1951ի համար: Ոչ ալ ժամանակը եկած է խորհրդարանին հաւանութիւնը առնելու պատերազմի հռչակման մասին: Եւ հաստատ յոյս ունի որ ատոր ժամանակը պիտի չգայ բնաւ :

× Զօր· տր Կոլի կուսակիցները ծուղակ մը կը նկատեն Մոսկուայի առաջարկը: Անոնց կարծիքով, Գերմանիոյ վերազինման խնդիրը պատրուակ մըն է Խ· Միութեան համար, որ կ'ուզէ խափանել Եւրոպայի վերազինումը :

ԴԱՇՆԱԿԻՑՆԵՐՈՒ ՆՈՐ ՆԱՀԱՆԳԸ ՔՈՐԷԱՅԻ ՄԷՋ

Բոցերու մէջ մնացած Սէուլը ամբողջութեամբ ինկաւ կարմիրներու ձեռքը: Այժմ, Սէուլէն 80 քիլ· դէպի արեւելք կը համախմբուին չինեբրէական կարեւոր ուժեր, որոնց նպատակն է նոր յարձակումով մը կորել ՄԱԿի զօրամասերուն նահանջի գիծը: Սէուլը արագօրէն պարպուեցաւ այդ պիտի վտանգ մը կանխելու համար, բայց այդ վտանգը միանգամ ընդմիշտ անհետացած չէ :

ՄԱԿի ուժերը օդը կը հանեն գետերու վրայ ձգուած բոլոր կամուրջները: Այս գործողութիւնը սակայն չի կրնար դանդաղեցնել կարմիրներու յառաջխաղացումը, որովհետեւ անոնք դիւրութեամբ կը քալեն ու կ'անցնին սառած գետերու վրայէն: Լրջօրէն վտանգուած է Ինչոնը:

Սէուլէն վերջ պարպուեցաւ նաեւ Քիմփոյի օդանաւային կայանը, իսկ կարմիր դումարտակ մըն ալ անցաւ Հան գետը: Միւս կողմէ ծովու ճամբով եւս դաշնակից զօրամասերը սկսան այլուր փոխադրուիլ :

Գրաքննութիւնը խիստ ըլլալով, որոշ տեղեկութիւններ չկան նահանջող զինուորներու թիւի մասին եւ չի գիտցուիր թէ ինչ է զօր· Մէք Արթըրի ծրագիրը :

Ռազմաճակատի արեւելեան կողմն է որ կը գտնուի ծանրագոյն սպառնալիքի տակ: Այդ շրջանին մէջ կեդրոնացուած են 120.000 Զինացիներ եւ 50 հազար հիւսիսայիններ, որոնց սկսած կռիւը երթալով կը սաստկանայ :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ԷՋ ՄԸ ՎԵՐՋԻՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԷՆ

ԵԹԷ ԹՈՒՐՔԵՐԸ ԿՈՎԿԱՍ ԱՐՇԱԽԻՒՆ

ՄՄԲ.— Անգլիոյ նախորդ վարչապետը, Զըրչիլ, շահեկան տեղեկութիւններ կը հաղորդէ Սթալինի հետ ունեցած խօսակցութեանց մասին, իր ծուխերու Բ. հատորին մէջ: Հատուած մը առաջին տեսակցութենէն (1942 Օգոստ. 12).—

Օգոստոս 14ի երեկոյեան ներկայ եղանք Կրեմլինի պաշտօնական հացկերոյթին: Հոն էին նաեւ քառասունի մօտ հրաւիրեալներ, որոնցմէ շատեր զինուորական բարձրաստիճան անձնաւորութիւններ եւ Պոլիտբիւրոյի անդամներ էին:

Սթալին եւ Մոլոթով շատ բարեկամական կերպով պատիւներ ըրին մեզի:

Կրեմլինի հացկերոյթները առհասարակ երկար կը տեւէին: Երկրի իւրաքանչիւր բաժակին տեղ ճառեր կ'արտասանուէին:

Սովետական ընդունելութիւններուն մասին առհասարակ անտեղի ենթադրութիւններ եղած են, իբրեւ թէ խրախճանութիւնները գինովութեամբ կը վերջանային: Սխալ են այդ ենթադրութիւնները: Սթալին եւ իր գործակիցները փոքր պաշարով վոտքա կը խմէին, այն ալ խիստ ժուժկալութեամբ:

Այդ հացկերոյթին անմիջապէս վերջ, հետեւեալ տեղեկագիրը ղրկեցի Պ. Էթլիի եւ նախարարական խորհուրդին.—

— Շատ «բարեկամական մթնոլորտի մը մէջ անցաւ հացկերոյթը: Զօր. Ուէյվըլ ռուսերէն լեզուով սքանչելի ճառ մը խօսեցաւ: Ես Սթալինի կենացը բաժակ պարպեցի, Քատոկան ալ Գերմանացիներուն պարտութեան համար մաղթանքներով պարպեց իր բաժակը: Թէեւ Սթալինի աչքին նստած էի, լուրջ բաներու վրայ խօսելու առիթը չունեցայ: Սթալին Հէրիմըն եւ ես միատեղ լուսանկարուեցանք: Սթալին ալ ճառ մը խօսեցաւ եւ մեր «Ինթիլիճընս Սըրվիս»ին կենացը պարպեց դինիի բաժակը եւ Տարտանէլի 1915ի գործողութեան չուրջ հետաքրքրական ակնարկութիւն մը ըրաւ: «Անդլիացիք յաղթական էին այդ թուականին, յայտարարեց Սթալին, Թուրքերը եւ Գերմանացիները նահանջի մէջ էին արդէն, սակայն մենք կ'անդիտանայինք այդ բանը, վասնզի մեր լրտեսական սպասարկութիւնները թերի էին»: Սթալին, այսպէս ներկայացնելով դէպքերը, հաւանաբար իմ հասցէիս անուղղակի մեծարանք մը կ'ընէր: Առաւօտեան ժամը երկուքին ոտքի եւլայ մեկնելու համար: Երբ Սթալինէն հրաժեշտ կ'առնէի, ան յայտարարեց, թէ գործողութեանց պարզացման չուրջ տարակարծութիւններ դայու-թիւն ունէին մեր միջեւ: Պատասխանեցի, թէ պիտի փորձենք մեր գործունէութեան չնորհիւ փարատել տարակարծութիւնները:

Սթալին ընկերացաւ ինծի մինչեւ փողոցին դուռը եւ դրան առջեւ կրկին սեղմեց ձեռքս:

Մեր խորհրդաժողովներուն ընթացքին շատ պատճառներով սրտնեղած էի, սակայն ներողամիտ կը դտնուէի, դիտնալով թէ ինչ լարուած վիճակի մէջ կ'ապրէին սովետական վարիչները, ու-րովհետեւ անոնց երկրին ընդարձակ ռազմաճակատը կրակի եւ արիւնի մատնուած էր աւելի քան եօթը հազար քիլոմեթր տարածութեամբ, իսկ Գերմանները Մոսկուայէն 80 քիլոմեթր հեռաւորութեան վրայ կը դտնուէին եւ դէպի կասպից ծովը կը յառաջանային:

Զինուորական բանակցութիւններէն ոչ մէկ արդիւնք կարելի եղած էր ձեռք բերել:

Մեր զօրավարներուն կողմէ յուզուած բոլոր հարցումներուն՝ սովետական զօրավարները արձանագրած չէին պատասխանելու:

« Երկրորդ ճակատ մը անմիջօրէն անհրաժեշտ է», այս պատգամը միայն կ'արձակէին Ռուսերը:

Օգոստոս 16ին, արշալոյսին, պէտք է մեկնէինք: Մեր մեկնումի նախօրեակին, ժամը երեկոյեան 7ին, Սթալինի երթալով հրաժեշտ պիտի առնէի: Այդ օրը կարեւոր խօսակցութիւն մը ունենալիք միատեղ: Հարցուցի սովետական մարշալներէն, թէ կարող կը նկատո՞ր ինքզինքը մեկ կողմէն Կովկասի անցքերը պաշտպանելու եւ, միւս կողմէ ալ, արշելք հանդիսանալու, որ Գերմանները կասպից ծով չմտնեն եւ Բագուի նաւթահորերը գրաւելէետք չյառաջանան դէպի հարաւ, թուրք կամ պարսիկ հողամասերէն անցնելով:

Սթալինն աշխարհագրական քարտէսը առջեւս տարածեց եւ հանդարտօրէն բացատրեց.

— «Պիտի կասեցնենք անոնց ընթացքը, Գերմաններուն պիտի չանցնին լեռները»:

Ապա աւելցուց.

— « Զրոյց կը չրջի, թէ Թուրքերը Թուրքեստանի մէջ մեր վրայ պիտի յարձակին: Եթէ այդպիսի բան մը ընեն, անոնց հաշիւը ես պիտի մաքրեմ »:

Սթալինը ապահովցուցի, թէ այդ ուղղութեամբ մտատանջութեան պատճառ մը չունէր, վասնզի Թուրքերը որոշած էին չէզոք մնալ եւ վստահ էի, թէ Անգլիոյ դէմ կռիւի մէջ պիտի

ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՎԷՐՔԵՐ

Դ.

Բազմաթիւ են ամուսին, տուն — տեղ ձգելով հեռացող Հայուհիներու սայթաքումի պատճառները:

Զբօսնելու, հաղնելու վայելքին, մէկ խօսքով, ֆրանսական բացատրութեամբ «ապրելու» մարմարը կարեւոր դեր կը խաղայ այս դժբախտութեանց մէջ:

Աւելորդ է ըսել, չափազանց առածգական է « ապրիլ » բացատրութիւնը: Իւրաքանչիւրը կը գործադրէ զայն իր հասկցած ձեւով:

Մէկուն համար «ապրիլ» կը նշանակէ, մէկ ծունկէն միւսը ցատկել: Ուրիշի մը համար՝ պահանդէս, թատրոն, կառք: Կարդ մը աղջիկնե-րու համար մինչեւ պորտը գոհարեղէններով զարդարուիլ, օրը նոր՝ կօշիկը, պայուսակը նոր ու-նենալը երջանկութեան գագաթնակէտն է: Ոմանք նեղնալը երջանկութեան գագաթնակէտն է: Հոգի ու ամէն բան կուտան օտար երկիրներ պտելու խոստումի մը համար: Մովեզերեայ քա-ղաքի մը մէջ, մեր աղջիկներէն մին, մէկուն հո-մանուհին եղած էր, կաղնիէ ժամն ճաչասրահի մը փոխարէն:

կարելի է այսպէս օրինակներ չարել:

Հոս, ընթերցողի մտքին մէջ անխուսափելի օրէն պիտի ծագի հետեւեալ հարցումը.— Հայ աղջիկները մեղաւո՞ր են եթէ կ'ուզեն լաւ հագուիլ, լաւ տուն — տեղ ունենալ, լաւ ապրիլ, եւն.:

Ի հարկէ մեղաւոր չեն, եթէ այդ փափաքները կ'իրագործուին օրինաւոր եւ բնական ճամբով: Ճանցաւոր կ'ըլլան այն ատեն երբ միջոցներու մէջ խտրութիւն չեն դներ այլեւս:

Ո՞վ է այն ամուսինը որ չուզեր զոհացնել կնոջը եւ զաւակներուն բաղձանքները՝ համաձայն իր նիւթականին կարողութեան:

Բաղդատեցէք մեր կացութիւնը քսանըհինգ տարի առաջ եւ այսօր: Զրկուած էինք ամէն բանէ: Նեղուեցանք պանդոկներու սենեակներու մէջ: Մեր երիտասարդութիւնը մաշեցուցինք գործա-րաններու մեքենաներուն առջեւ, սակայն, չնորհիւ մեր ժուժկալութեան, աշխատասիրութեան, հետզհետէ եղանք տուներու, կահ — կարասիներու, մեծ կամ փոքր գործերու տէր: Հիմա, կեանքը հաճելի դարձնող նիւթական առաւելութիւնները կը վայելենք առանց ուշադրութիւն դարձնելու, սո-վորական բանի պէս:

Ցորչափ ցած էր մեր կենցաղի մակարդակը բազդատմամբ Ֆրանսականին կամ ամերիկեանին, որոշ փափաքներու իրագործումը կրնային գոհացնել շատերը: Օրինակ՝ տուն առնել, գործ հիմնել, եւն.: Դժբախտութիւնը կը սկսի այն ատեն, երբ չուանը կտրող աղջիկն ու կինը անբաւարար դնահատելով եղածը՝ աւելին կ'ուզեն, եւ երբ ամուսինը չի կրնար տալ այդ աւելին, կը փնտռեն դուրսը:

Անբարոյութեան արտաքին ազդակները եւս չեն պակսիր: Կարդ մը օրաթերթերու, շաբաթաթերթերու գործած աւերը մեր կարծածէն աւելի մեծ է: Շարժանկարի, վրանին խօսեցնել ուզող հեղինակներու ազդեցութիւնը նմանապէս:

Կը բաւէ որ, սիրոմի մէջ խրած հազար աղջիկներէն փոխարէնն՝ մէկ հատիկ աղջիկ հարուստ տղայ մը դլխէ հանէ կամ անուն չինէ: Սիւնակներով նկարագրութիւններ ունեցած չապիկ — վարտիքի մասին: Բաղնիքին քարին դոյնը այսպէս է, ձեւը՝ այնպէս: Կառքերը՝ այսպէս, չուներ՝ այնպէս, եւն., եւն.: Արդ, սայթաքելու հակամէտ, այսինքն կամքէ, տրամաբանութենէ զուրկ աղջիկը միջապէս կը մոռնայ.— «Ինչո՞ւ այս աղջիկը կըրնայ վայելել այդ բոլորը ու ես՝ ոչ մանաւանդ որ ինձմէ դեղեցիկ չէ»: Եւ որովհետեւ հայելին նայող տասը աղջկան մէջ առնուազն ինը ինքզինքը Ութը Հէյուըրտի չափ դեղեցիկ կը դտնէ — չըսելու համար աւելին, կուդայ ուրեմնայն եղրակացութեան թէ ինքը եւս կրնայ այդ դիրքին հասնիլ: Կը ճանչնամ զոքանչ մայր մը որ իր փեսին դլխուն օրը տասն անդամ կը նեղէր հետեւեալ խօսքը.— « Աղջիկ չէ տուածս, այլ դեղեցկութեան դլուխ — դործոց, beauté»: Այս բառերը լսող աղջիկը ինչ կարծիք կ'ունենայ այլեւս իր մասին:

Վատառողջ ընթերցանութիւններու գործած աւերին մէկ փառաւոր ապացոյցը «Մանչ — Աղջիկ»ին հայերէն թարգմանութիւնն է: Իր ժամանակին, Պոլիս, մեծ թուով զոհեր տուինք այդ նորութեան: Եթէ չըլլար չրջազդեստը՝ կարելի չէր հասկնալ առջեւէն գացողին սեռը: Կնոջ ազատագրութեան նշան էր մազերը կարճ կտրել, ջրը — հանկիրներու նման ծոծրակը ածիլել, փողկապ կապել, գլանիկը բերանէն անպակաս ընել, կարճ խօսքով մանչու հոգեր առնել: Վ. Մարկըրիթին պիրքը կարդացած եմ բնագրին մէջ, սակայն իր հերոսուհին, Մօնիկը, դեռ գիրքերու մէջ միայն կրնայ ապրիլ:

ՀՐԱՆՏ ԱԿՈՆԱՑԵԱՆ

(Մնացեալը յաջորդիվ)

Նուագահանդէսի մը առիթ

Դեկտեմբեր 23ի Շաբաթ օրը Քոնսէրթ Փասըլուի կողմէ եղած հրաւէրին վրայ Օ. Տուրեան Սալկավոյի մէջ վարեց իրենց հերթական սեփոնիէ նուագահանդէսը:

Ո եւ է հայ արուեստագէտի մի՛ջազգային դեռնի վրայ չհասած յաջողութիւնը կ'առաջնորդէ դէպի լաւատեսութիւն: Մանաւանդ երբ տեղի կ'ունենայ Փարիզի նման արուեստի կեդրոնի մը մէջ ուր ոչ միայն տեղացի երիտասարդ արուեստագէտներ դժուարաւ կրնան իրենց կարողութիւնները արժեցնելու առիթը դտնել, այլ եւ չատ մը օտար նոր ուժեր ալ օրն ի բուն պաշտօնական դռները ափ կ'առնեն, հոն հրապարակ ելլելու յոյսով: Ուրեմն աւելորդ է բացատրել Օ. Տուրեանի տրուած այս առիթին բարոյական նշանակութիւնը:

Ցիշենք նաեւ թէ, բացի միջազգային համբաւ վայելող մեծ դեկավարներէ, որոնց առջեւ բոլոր դռները միշտ բաց են, ամէն անդամ որ օտար, նոր անծանօթ ուժ մը կ'երեւի փարիզեան սեփոնիէ նուագախումբի մը դլուխը, այդ սովորաբար տեղի կ'ունենայ միջազգային փոխանակութեան պայմաններու տակ եւ ենթական կը վայելէ իր պատկանած երկրին պաշտպանութիւնը:

Օհան Տուրեան ոչ մէկ այդպիսի առաւելութիւն կը վայելէր իրրեւ օտարական, եւ իրրեւ փոխանակութիւն կամ երաշխաւորութիւն դինքը հըրաւիրողներուն, ուրիշ բան չունէր տալիք եթէ ոչ իր տաղանդը եւ մանաւանդ իր մոլեռանդ ու յամառ աշխատանքով ձեռք բերած կարողութիւնները:

Գալով իր վերջին ձեռնարկին, երբ զայն փորձենք դետեղել բուն արժէքի նժարին վրայ, ինչպէս միշտ երկու դլխաւոր նկատումներ կը պարզուին մեր մտքին առջեւ:

Նախ մեկնութեան փափուկ հարցը:

Այդ տեսակէտէն կը հաւատանք թէ Օ. Տուրեան ինքն ալ պիտի չընդունէր իրեն չոայլուած որ եւ է ոչ — հիմնաւոր դնահատում: Գիտենք թէ ան իր մասին որքան դժուարահաճ է արդէն եւ թէ որքան բարձր են նաեւ իր ըմբռնումները արուեստի մասին: Մենց որ, հեղինակի մը բուն մտադրութիւններուն ամէնէն հաւատարիմ ու ճշդրիտ մեկնութիւն մը ապահովելու հարցն ալ ինքնին ամէնէն մանուածապատ խնդիրներէն մէկն է գեղագիտութեան մէջ: Հարց մը որ դարերէ ի վեր կը ծեծուի միշտ եւ սակայն հաւանաբար մենց նաեւ արուեստի ամէնէն անլուծելի հանդոյցներէն մին:

Կայ սակայն նաեւ թէքնիք կատարելութեան հարցը:

Արուեստագէտ մը չի կրնար ինքնին լաւ մեկնութեան մը իր ճամբան լիովին հարթել առանց նախապէս թեքնիք պահանջներու կատարեալ դոհացում տալու: Այդպէսով միայն պիտի յաջողի բացարձակ անկախութիւն մը ապահովել եւ ապատ թռիչք տալ նաեւ իր երեւակայութեան: Եւ սեփոնիէ նուագախումբ մը վարելու արուեստին մէջ այդ պահանջները առաւելապէս ճնշիչ այլանութեամբ կը ներկայանան, դնելով անոր հեռատուտ անձը լուրջ պատասխանատուութեան մը առջեւ:

Ան պէտք է ըլլայ նախ կատարեալ եւ բազմակողմանի երաժիշտ, եւ իւրացուցած ըլլայ նաեւ երդահանի արուեստը: Նուագածութեան պահուն դիտակից ու զգաստ, պէտք է աեանէ, լսէ, զգայ ամէն ինչ որ տեղի կ'ունենայ իր առջեւ նուագախումբին չարքերուն մէջեւ, որուն իւրաքանչիւր անդամը ինքնին մէկ անհատականութիւն, մէկ ներաշխարհ կը ներկայացնէ իր յոյզերով, մտածումներով եւ ըմբռնումներով:

Այն պահուն երբ դեկավարը կ'երեւի նուագախումբին առջեւ, պէտք է ի յայտ գայ իրրեւ ինքնավստահ պետ եւ աւելի զօրեղ արուեստագէտի անհատականութիւն որպէսզի ի վիճակի ըլլայ ենթարկել այդ բոլորը իր ստեղծագործական կամքին:

Արդ, եթէ երբեք Օ. Տուրեանի մեկնութեան ճաշակը կրնայ դանազան տեսակէտներէ եւ ըմբռնումներէ առաջնորդուելով դատուիլ եւ յանդիլ իրարմէ տարբեր եղրակացութիւններու, (ինչ որ տեղի կ'ունենայ միշտ բոլոր դեկավարներու մա-

ԼՏՏԵՍ ԿԻԿՈՐՈՆ ՂԱՅԳԻԿՈՎ ՍԵՂԱՆ

(Փրկի՛ր վերստին կյանքդ ՍՈՑՊՀԵՐ)

ԺԲ. — ԵՐԿԱՐ ՀՈՎՈՒՆԻՆ ՄԱՅՐԸ

Տեղս հասկցա եւ սկսաւ ինծի հետ խօսիլ ուրիշ նիւթերու մասին, որպէսզի ինծի ժամանակ տայ ինքզինքս հաւաքելու եւ ձայնս կարենայ ետ գտնել իր բնական հունը։

Ես ալ ինծի համար ամէն ջանք կ՚ընէի, որ ինքզինքս ցոյց տամ հանդարտ եւ ուշադիր։ Ամէն անգամ որ ակնարկ մը կ՚ուղղէի Ժանէթին, կը տեսնէի, որ ան ալ ինծի կը նայի։ Ինչո՞ւ համար կ՚ուզէր ինծի հետ խօսիլ։ Ինչո՞ւ համար ինծի հետ միայնակ մնալ կ՚ուզէր։ Ինչո՞ւ համար ինծի հետ ուրիշ ոչ ոքի մասին չէր խօսիր, բացի ինծմէ։

Ես ալ ինծի համար կ՚ուզէի, որ ան խօսի, որպէսզի ինծի ժամանակ տայ մտածելու եւ ինքզինքս հաւաքելու։ Ես ալ կ՚ուզէի, որ ան ինծմէ հեռանայ, որպէսզի ես ալ կարենամ ազատ մտածել։ Ես ալ կ՚ուզէի, որ ան ինծմէ հեռանայ, որպէսզի ես ալ կարենամ ազատ մտածել։ Ես ալ կ՚ուզէի, որ ան ինծմէ հեռանայ, որպէսզի ես ալ կարենամ ազատ մտածել։

ՍՊԱՐԱՊԵՏԻՆ ԱԶԴԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Եւրոպական միացեալ բանակի ընդհ. հրա – մանատարը զօր. Ա.յզընհաուըը, որ վաղը Փարիզ կը հասնի, ազդարարեց լրագրական ասուլիսի մը մէջ.

— « Եթէ արեւմտեան երկիրները կ'ուզեն մեր հասարակաց նպատակներուն յատկացնել իրենց միջոցներուն, իրենց աշխատանքի ժամերուն եւ ի– րենց ճիգերուն բաւարար մէկ մասը, այդ բոլորը մեզմէ ամէն մէկուն համար զոհողութիւններ պի– տի նշանակեն: Բայց մեր կազմակերպութիւնը բան մըն ալ պիտի չկրնայ դլուխ հանել, եթէ Ա– մերիկայի կատարած զոհողութիւնը, նոյն չափով, Արեւմտեան Եւրոպայի մէջ ալ չկատարուի: Եթէ յաջողինք միացնել եւրոպական ազգերը, մեզի համար անկարելի բան չի մնար այլեւս: Կրնանք իրագործել մեր նպատակները»:

Փարիզ դալէ վերջ, զօր. Ա.յզընհաուըը պիտի այցելէ Ատլանտեան Դաշինքի անդամ բոլոր եր – կիրներու մայրաքաղաքները :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Թիւրքիոյ թերթերը կը դրեն թէ խորհրդային կառավարութիւնը ծանուցագիր մը ուղղած է, 10 միլիոն տոլար հատուցում պահանջելով իրանեա – սովետական քարիւղի ընկերութեան մէջ դրած դրամագլուխին համար (1946): Այս ընկերութիւնը չկրցաւ գործել, իբրեւ հետեւանք խորհրդարանի բացասական դիրքին: Իրագեկներ կ'ըսեն թէ Խ. Միութիւնը խնդիրը կը յարուցանէ անոր համար որ, Պարսկաստան եւս պահանջած էր Մոսկուայի մէջ վար դրուած ոսկին, ինչպէս եւ 8 միլիոն տո– լար կ'ուզէր, իբրեւ ծախք խորհրդային զինուոր– ներու, պատերազմի ընթացքին :

Թանձիրի մէջ 30 անծանօթներ յարձակում գործեցին «Ամերիկայի Ձայնը» կայանին վրայ, քարկոծելով պահապանները :

Հնդկաստանին հասած վերջին լուրերը կը հաստատեն թէ ֆրանսական զօրքը մեծ յարձակո– ղական մը ձեռնարկած են, պաշարելու համար Թոնքինի սպառնացող ապստամբները: Այս վեր – ջիններուը լեռները կը քաշուին: Զօր. որ Լաթր ան– ձամբ կը վարէ գործողութիւնները, թնդանօթնե– րով եւ օդանաւերով :

ՎԱԽՃԱՆԵԱԼ ԳՐ. ԵՊԻՍԿ. ՊԱՀԱՊԱՆԵԱՆԻ

յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի երկու – շաբթի, ժամը 10·30ին, Սէն Սիւլփիս եկեղեցին : Մանրամասնութիւնները յաջորդով :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ ՎԻՆԻ ՄԷՋ

Վինի.— Տէր եւ Տիկին Տ. Մուրատեան եւ զաւակները հոգեհանգստեան պատարագ մատու – ցանել կուտան իրենց վաղամեռիկ զաւկին, եղբօր ԳՐԻԳՈՐ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆԻ մահուան Գ. տարելիցին առթիւ, այս կիրակի առաւօտ ժամը 9ին, Սէն Մարթէնի եկեղեցիին մէջ: Կը հրաւիրուին հան – դուցեալին յիշատակը յարդողները:

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԻՍ – ՏՕՆԱՇՈՒՌ

Կազմակերպուած Տէսինի դպրոցին հոգաբար– ձուքեան կողմէ եւ մասնակցութեամբ աշակերտ – տուքեան :

Մեծ խնամքով ու պատրաստութեամբ կը տօն – ուի «ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ», այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին. Հ. Ց. Դ. Տան մէջ :

Պիտի ըլլան սիրուն անակնկալներ :

Կը հրաւիրուին Տէսինի եւ Լիոնի մեր հայրե– նակիցները :

ՀԱՑԵՐՈՒ ՀԱՆՐԱՇԱՆՕԹ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԱՌ Ի

ՋԱՇԱՐԱՆ

« TAVERNE MAUBEUGE »

6 rue de Maubeuge, Paris (9)

ՓԼԷՄԱՆ–ՓՕՓԱՐԱՆԵԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

Համբաւաւոր է արեւելեան եւ եւրոպական իր ընտիր կերակուրներով, մաքուր եւ սպասաւորու – թեամբ, ինչպէս եւ անմոռանալի fեւսfուսով:

ԳԻՆԵՐԸ ԽԻՍՏ ՄԱՏՉԵԼԻ :

Կ'երգէ Պոլսէն նոր հասած երգչուհի մը :

ԲԱՑ Ի ԱՄԷՆ ՕՐ

Արեւելեան նուագ՝ Շաբաթ, կիրակի եւ երկու – շաբթի օրերը :

Ընդարձակ եւ օդասուն սրահը կը դրուի փա– փաքողներու տրամադրութեան տակ, հարսանի – քի, նշանառւքի, Քէյսասլանի եւ ամէն տեսակ հաւաքոյթներու համար :

Հեռ. **Tru. 85-47**: Հաղորդակցութիւն.— Métro– ներ, Cadet, Peletier, Notre Dame de Lorette:

Ճաշարանը ունի նաեւ առանձին Prix Fixe **250 ֆր.**

Բացում Համազգային Լսարանի

Համազգային Լսարանին Ա. հաւաքոյթը տեղի կ'ունենայ Նոյեմբեր 12ին, Ուրբաթ իրիկուն ժա– մը 8.30ին , Le Cadet սրճարանին վերնայարկը:

Կը խօսի ընկեր ՄԿՐ. ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

Նիւթը՝ «Միսաք Մեծարենցի կեանքն ու գոր– ծը»: Մէջ ընդ մէջ հատուածներ պիտի կարդայ – ուին հեղինակին դործերէն:

Մուտքը ազատ է :

Ընկերական հանդիպում

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Փարիզի շրջանի բոլոր անդամներուն համար :

Կիրակի 7 Նոյեմբեր ժամը 15ին, Studio Colibri, 19a rue Caumartin:

Տարեկան մեծ պարահանդէսը

ՖՐ. Կ. ԽԱԶԻ ՄԱՐՍԷԼ ՔԱՂԱՔԻ Մ.ՆԱՀԻՒՂԻՆ

Այս շաբաթ գիշեր միւնչեւ լոյս :

Հայկական Ծնունդի առթիւ: Ընկերվարա – կաններու սրահին մէջ, 51 rue Grignan:

Ձոխ պիւֆէ: Հաճելի անակնկալներ, Հայ – կական եւ եւրոպական նուագ :

ՏՕՆԱՇՈՒՌ – ՀԱՆԴԻՍ

Կազմակերպուած Ֆր. Կ. Խաչի Իսիի «Խրիմ– եան» վարժարանի կրթական մարմինի կողմէ, այս կիրակի ժամը 15ին Խրիմեան սրահին մէջ : Երգ, պար, նուագ, ներկայացում մը, անակնկալ– ներ արեւնուչներու կողմէ եւ Կաղանդ Պապան :

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԾՆՈՒՆԴԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Շաբաթ ԾՆՈՒՆԴ, սկզբ. ժամերդ. ժամը 8 – ին, Ս. պատարագ ժամը 10ին, Զբօրհնէք ժամը 12ին, Օր. Հայկանուշ Թորոսեան պիտի երգէ «Ով Զարմանալի»:

Կիրակի, Բ. օր Ծննդեան, յիշատակ մեռելոց, պատարագ ժամը 10ին, Հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Վեհափառ արք. ՔԻՊԱՐԵԱ– ՆԻ յիշատակին: — Հոգաբարձութիւն

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԽՆԴՈՑՔ

Մարսէյլ, Սէն Լուի Հ. Ց. Դ. « Սիամանթօ » խումբի ընկերահամակրական խնջոյքը այս կի– րակի իրիկուն ժամը 8էն մինչեւ կէս գիշեր, հո – վանաւորութեամբ ԱԿՆՈՒՆԻ ենթակոմիտէի եւ մասնակցութեամբ կապ. Խաչի: Մուտքը ազատ է:

ՆՈՐ ԵՒ ՄԵԾ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՄԱՐԻԼՈՍԵԱՆ ԵՂԲ.

202, Rue Duguesclin, Lyon Tél. Moncey 87-47

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ, ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Մեր նպարավաճառատան բացումի տեղի պի– տի ունենայ Դեկտեմբեր 16ին, ուրեմն ձեր բոլոր գնումները վերապահեցէք, այդ թուականին: Պիտի գտնէք ամէն տեսակ եւրոպական եւ արե – ւելեան մթերք ապրանքներ : Մեծ տարբերու – թիւն դուրսի գիներէն : Արագ սպասարկում:

ՓԱՐԻԶԻ ԿԵԴՐՈՆԸ

PARFUMERIE – MAROQUINERIE

Au SAC PARFUMÉ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ԳԵՂԱՄ ԹՈՐՈՍԵԱՆ

Վերջին նորաձեւութեամբ ճամբորդական ա– ռարկաներ, fantaisie գոհարեղէններ, կիներու պա– յուսակներ փարիզեան ճաշակով եւ ընտիր ser – viettեներ այրերու համար :

ՄԵՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆ ԾԱՆՕԹ ՎԱՃԱՌԱՆԻՇԵՐՈՎ ԱՆՈՒՇԱՀՈՏՈՒԹԵԱՆՑ, ԱՄԷՆ ԿԱՐԳԻ

ARTICLES DE PARIS

106 Bld. Magenta, Paris (10) Tél.: Nord 05–78

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Իսի.— Հ. Ց. Դ. Զաւարեան կոմիտէի ընդհ. ժողովը այս շաբաթ իրիկուն, Խրիմեան դպրոցը: Կարեւոր օրակարգ:

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. «Ռոստոմ» խումբի ընդհ. ժողովը կիրակի առաւօտ ժամը 9.30ին, ծա– նօթ հաւաքատեղին :

ՊԱՆԵԼՕ ՔԱՇԱՆ.— Հ. Ց. Դ. «Արծիւ» են – թակոմիտէն եւ կալոյտ Խաչի մասնաճիւղը կազ– մակերպած են այդ ընկերուհի Ռ. ԱԼԹՈՒՆԵԱՆի դերեզմանին, իր մահուան Ա. տարեդարձին առ– թիւ, այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին: Հա – ւաքուիլ ընկեր Մ. Ալթունեանի բնակարանը , 17 rue Ampère , Cachan:

ԱՐԵՒՄՈՒՏՔԻ ԼՍԱՐԱՆԸ տօնական արձա – կուրդէն եառքը կը վերսկսի իր աշխատանքը: Իր հերթական դումարումը՝ այս երկուշաբթի երե – կոյ, ճաշէ ՌՒժանի վերնայարկը: Կը խօսի Պ. Հր. Բալուեան: Նիւթ՝ «Մեքենային քաղաքակր – թութիւնը եւ իր ազդեցութիւնը՝ հայկական մշա – կոյթին վրայ »:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ (Վարչական)

ՓԱՐԻԶ (19) Սահ. վճարած էք մինչեւ 951 Մարտ:
ՍԷՆ ՄՈՐԻՍ.— Տիկ. Ֆ. վճարած կ'ըլլաք մինչեւ 951 Յունիսի վերջ:
ՊՈՒԼԻՆ.— Դուստ. ծանուցման մէջ դրուած է թէ ուր պէտք է դիմէք :
ՎԻԼԻՆ.— Թէրզեան, երկու ամսական միայն 350 ֆրանք :

ԿԱԹՈՂ. ՊԱՏՈՒԻՐԱԿԸ ՄԱՐՍԷԼԻ ՄԷՋ

Մարսէյլ – Փրատոյի Մայր Եկեղեցիի կրօն. Ընկերակցութիւնը կը ծանուցանէ թէ՝ Կաթող. Պատուիրակ ԱՐՏԱԻԱԶԴ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՍԻՒՐՄԷԵԱՆ Ս. Ծնունդի տօներուն առիթով պի– տի դտնուի Մարսէյլ եւ Մայր Եկեղեցիի մէջ պի– տի պատարագէ եւ քարոզէ Ձրակալոյցի, Ս. Ծը – նունդի եւ Մեռելոյի երեք օրերը: Կը հրաւիրուին կրօն. Ընկերակցութեան անդամները եւ հաւա – սացեալ ժողովուրդը :

ՇԻՐԱԿ

Արեւելքի Թագաւոր ամենաընտիր Օղին

Առաջնակարգ իր մասնագիտական պատրաստութիւնով բոլոր նրբաճա– շակներէ փնտռուած միակ ախորժա– համ զօրացուցիչը Տօնական օրերու և խնջոյքներու սեղաններուն անզուգա– կան և անզանցառելի զարդը

Dépôt Central: Grande Distillerie du Parc, 1Bld. Onfroy (Prado), Marseille. Tél. Prado 83.50 et 82.93:

Dépôt pour la Région Lyonnaise: M. D. Baha – dourian, 10 rue de l'Epée, Lyon. Tél. Moncey 32.10 :

Ծախու ևն

«ԹՐԻՒՕՄՖ»Ի ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ

1) Surjeteuse 3 fils, D. R. P. (moteur et ses ac – cessoires).

2) Bobinoir 10 bronches motorisé.

3) Dubied, double chute – Jauge 10—60 l. No. 3423 motorisé.

4) Seyfer – donner Jauge 10–60 l. double chute 8 serrures.

5) Jauge 8 tipe C. B.–Z 218.

6) Circulaire à main pour chaussettes No. 157.786.

Դիմել H. BOYADJIAN*ի*, 6 rue de l'Escot, Ro – mans s/Isère (Drôme):

Le Gérant : A. NERCESSIAN

Imprimerie DER AGOPIAN 17 rue Damesme - (13)

ՁԵՐ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒՆ

Համար եթէ կ'ուզէք հանգիստ եւ բոլոր առողջապահական պայմանները լրա – ցնող դեղեցիկ մահճակալ մը գնել՝ պահանջեցէք՝

Le lit AVEDISը

Ֆրանսայի բոլոր քաղաքներուն մէջ :

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. S. 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13)

Վեցամս· 800 ֆր·, Տար· 1600, արտ· 2500 ֆր·

Tél. GOB. 15-70 Գին 7 ֆր· C. C. P. Paris 1678-63

Dimanche 7 Jenvier 1951 Կիրակի 7 ՅՈՒՆՈՒԱՐ

27րդ ՏԱՐԻ — 27 Année No. 6350–Նոր շրջան թիւ 1761

Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ ԱԼ «ՇԷՐԻԱԹ»

Քառասուն տարի առաջ, այս բառը կը դրծածուէր Պոլսոյ մէջ, բնորոշելու համար այն մեծանուէն եւ անմիտ պայքարը զոր դաս մը տիրա-յուներ կը մղէին «յանուն Հայ· Եկեղեցւոյ պաշտպանութեան »:

Արդարեւ, տեսակ մը յեռադիմական չարժում սկսած էր, որ երբեմն կը յիշեցնէր 1909 Մարտ 31ի թուրք հակասահմանադրական խլրտումը,— «Շէրիաթ խնթէրուք»:

Ի՞նչ էր իրենց ուզածը,— վերահաստատում բացարձակ միապետութեան (խալիֆա – սուլթանութիւն, կրօնական, Շէրիի օրէնքներ եւն·): Ուղղնորդներն ալ մոլլաներ եւ սոֆթաներ էին:

Չեր միտքէն կ'անցնէր թէ օր մը պիտի հարկադրուինք Փարիզի մէջ ալ դործածել նոյն պատկերալից բառը , այլաբանօրէն: Սովորական ընտրութեան մը առթիւ:

Գիտէք անցուդարձը,— երկու տարուան ձըղձդմներէ վերջ, յառաջիկայ կիրակի վերջին ընդհ· ժողով մը պիտի դումարուի, լսելու համար Փարիզի Հայոց եկեղեցւոյ վարչութեան զեկուցումը: Այս առթիւ պիտի կատարուի վիճակով դադրած 12 անդամներու ընտրութիւնը :

Եւ ահաւասիկ ամբոխավարական իրարանցում մը դիմացի ճակատէն, միտքերը պղտորելու եւ ամբոխը ոտքի հանելու համար: Կատարեալ «չէրիաթ»:

— Օգնութեան հասէք, հայրենակիցներ, «հայրենադաւները կը ձգտին սփիւռքի հայ եկեղեցիները իրենց ձեռքը առնելով՝ հերձուած ստեղծել Հայոց բազմադարեան եկեղեցիին մէջ եւ խղել արտասահմանի հայութեան հոգեւոր կապերը Մայր Աթոռի հետ »:

Այս այն խմբակն է որ «Ազատ Եկեղեցի » կը քարոզէր տարիներ առաջ, դրաւոր եւ բանաւոր, Բարեկենդանի վերածելով Հայ· եկեղեցւոյ ատենադութիւնները ու արարողութիւնները: Փողոցէ փողոց պտտցնելով ծերունի վարդապետներ եւ եպիսկոպոսներ: Պղծելով, թատրոնի, ակումբի կամ ախոռի վերածելով Հայաստանի եկեղեցի – ներն եւ վանքերը :

Միշտ կեղծաւոր եւ կեղծարար, նոյն մարդիկը կազմեր են իրենք թէ «անկուսակցական եւ եկեղեցասէր» թեկնածուներու ցանկ մը, որպէսզի կարենան «եկեղեցին զերծ պահել քաղաքական կուսակցութիւններու ամէն կարդի ազդեցութենէն »:

Բաւական չհամարելով այսքանը, անոնք ափ մը «բողոքարիքեաններ» ալ ճարեր են, իրենք հովանաւոր եւ աջակից :

Այս քառանդամ չքախումբը, նոյնքան կեղծաւոր եւ կեղծարար, իր կոչին մէջ կը յորդորէ նաեւ նկատի առնել «միջազդային ներկայ փափուկ կացութիւնը »:

Երանելիները կը մոռնան որ այդ կացութիւնը ամէնէն առաջ իրենց կը թելադրէ տուն կանչել իրենց խելքը :

Մինչդեռ, ահա դարձեր են պարզ մեղսակիցներ կամ խամաճիկներ, եկեղեցին ալ վերածելու համար ճակատական, այո՛, քաղաքական եւ կուսակցական օրջի մը:

Այս ամբողջ անցուդարձին մէջ ամէնէն արդահատելի կացութիւնը կը ներկայացնեն 12 թեկնածուները, որոնք չատ լաւ կը ճանչնան հովանաւորներէն զոնէ երկուքին դէմքերը, իրենց իրական համոզումներով ...

Անոնց մէջ կան տիպարներ որոնք թանկագին դաղտնիքներ դիտեն էջմիածնի, միասնականութեան, Հայ· եկեղեցւոյ դարաւոր աւանդութեանց եւ ուրիչ սրտառուչ բանաձեւերու անունով կատարուած խարդախութեանց, բռնութեանց, խեղդաթիւրումներու եւ դաւերու մասին:

Գիտեն ուրիչ բաներ ալ, ժամուն բակէն մինչեւ անոր «բարեպաշտ» չրջապատը :

Եւ սակայն, յանձն առած են դերակատարութիւն մը որ կոչուած է ոչ թէ միասնականութիւնը ապահովելու, այլ նոր ճեղքեր բանալու :

« Եկեղեցասէր», «անկուսակցական», «Հայրենասէր» եւ ուրիչ խատուտիկ բառեր չեն կրնար պարտկել խլրդային խաղերը, որոնք չափազանց երկար տեւեցին:

Անոնք որ հին կամ նոր «չէրիաթ»ներու ապաւինած են, գիտակցօրէն կը դաւեն դաղութներու ինքնապաշտպանութեան դէմ : Շ·

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԹԱԳԱՒՈՐ – ԹԱԳՈՒՀԻ

Միայն եւ մի միայն մրցումի ձիերուն յատուկ չէ «մասնագէտներու»դնահատութեան յանձնել առաջուց յայտնի օրուան «favori»ները:

Կարծեմ երկուշաբթի գիշեր այդպիսի մըր – յում մը կազմակերպուած էր Մարսէյլի մէջ, 20 երիտասարդուհիներու մէջէն գեղեցկագոյնը ընտրելու համար, իբրեւ Ֆրանսայի գեղեցկութեան թագուհի: Մրցումը կատարի պիտի ըլլայ եղեր , եւ «մասնագէտները» ու դատաւորները օրեր ա – ռաջ « բռնկեր էին», հաւանական տեսարաններու երեւակայութեամբ :

Մրցող ձիերը — ներողութիւն Օրիորդները պիտի ըսէի — նախ գիշերային հանդէսներու յատուկ արդուդարդով եւ ապա ծով մտնելու յատուկ «պիջինի»ներով պիտի ներկայանային իրենց քընինչներուն :

Անշուշտ այդ քննիչ մարմինը կազմուած է այրերէ , քանի որ անոնք են եղեր անվիճելի «հաս – կցողները»: Չէ՞ք կարծեր որ ձի խաղացողները չահատէտ դործեր պիտի ընէին, այս կամ այն գեղեցկուհիին վրայ խաղալով, ինչպէս Լոնջանի , կամ Անկէնի ձիարձակարաններուն մէջ:

Այս վերջիններուն չահած մրցանակը, քանի մը միլիոն ֆրանք, զոնէ իրենց արագ վազելու վարժութեան կը պարտին : Իսկ սա օրիորդները, իրենց չահելիք մրցանակը պիտի պարտին վազցուցած չորիքներուն :

Ով որ քննիչ մարմինին այս կամ այն անդամին բերնին չուրերը յորդահոսան վազցնել տայ , պրծաւ գնաց, գեղեցկութեան թագուհի կը դառնայ :

Ի՞նչ ընենք, «դեմոկրատ» երկիրներու սովորութիւնը այսպէս է: Քանի որ իրական թագուհի եւ թագաւոր չունին, ուրեմն պէտք է հռչակել դիւղիի , պղպեղի թագաւոր, պողպատի կամ քարիւղի թագաւոր եւ կամ դեղեցկութեան թագուհի, դեղեցիկ աչքերու իշխանուհի, կամ վայելուչ հաղուստներու դքսուհի :

ՍՕՍԻ

ԱՆԳԱՐԱ ՎԱՃԱՌԱՅՈՒԻՑ ՊՈԼՍՈՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

Պոլսոյ վերջին թղթակերէն (30 Դեկտ·) կ'իմանանք թէ նախարարական խորհուրդը վաւերացուցած է Գարեգին արք· Խաչատուրեանի ընտրութիւնը, իբրեւ պատրիարք Թուրքիոյ Հայոց :

Պոլսոյ կուսակալը այս պարագան հաղորդած է ընդհ· ժողովի ատենապետին՝ Պ· Գեղամ Գաւֆեանի :

Նորընտիր պատրիարքը, որ տակաւին Հարաւ· Ամերիկա կը գտնուի, օրհնութեան դիր մը ուղղած է իր ժողովուրդին (պիտի հրատարակենք Գչ· օր):

× Պոլսոյ Խառն ժողովը Դեկտեմբեր 28ին նիստ դումարելով ազդ· պատրիարքարանի մէջ, միաձայնութեամբ պաշտօնանկ հռչակած է պատր· տեղապահը, Գէորգ արք· Արսլանեան: Առժամեայ փոխանորդ նշանակուած է Կրօն· ժողովին ատենապետը, Արամ քհնյ· Պասմաճեան :

Ժողովը նախապէս որոշած էր խնդրել պատր· տեղապահէն որ չարունակէ իր պաշտօնը, մինչեւ նորընտիր պատրիարքին ժամանումը, Պատրիարքարանի մէջ կեդրոնացնելով հաշուական եւ դիւանական դործառնութեանց տոմարները եւ դիւանական դործառնութեանց տոմարները եւ դիւանական դործառնութեանց տոմարները

ԱՂՕԹՔ

Թխեցաւ երգն իմ մէջ
Զերդ աղբիւր մը գարնան ,
Մերթ վրնիտ, մերթ պղտոր,
Մերթ արցունք էր միայն ....

Բայց ես անոր համար
Գըտայ բառեր՝ որոնց
Կախարդանքն առաջին
Ես մոռցեր եմ շատոնց ...

Եւ ինչ որ կը յիշեմ
Սիրոյ պէս խնկաբոյր,
Երգ մը կար, աղօթք էր,
Մայրական սուրբ համբոյր ...

Հիմա որ ցամքած են
Աղբիւրները գարնան ,
Դեռ սրտէս կը բըլխի
Այն աղօթքը միայն ...

ԱՐՍԷՆ ԵՐԿԱԹ

ԸՍԷ՛Ք, Ո՞ՒՐ ԳՆԱՑ ՀԻՆ ՏԱՐԻՆ

Խենթուկը, իր օրը ըրաւ իրիկուն,
Խելօքը կը սպասէ, դէ՛ռ անոր գալուն:

Ես հին տարին կ՛ուզեմ : Ըսէ՛ք խնդրեմ, Ո՞ւր կրնամ գտնել: Ես հարցուցի մեր բակի երդիչ մուրիկին ան՝ մատներէն պակաս միակ թեւը երկրեց անորոշութեան մը , ու բերան չբացաւ, ժողվեց ձիւնին մէջ նետուած մանր դրամներով իր վարձքը ու վազեց գինետուն: Դիմեցի ձիւնին, ան ալ զժգոհանքով հալեցաւ ու փողոցի դորշ մայթերէն, տնանալով հոսեցաւ մութ կոյուղին: Եղեւնի մը արդէ՞ն լնկած է աղբի ամանի մը վրայ, սլանալու պատրաստ թեւերը կաչկանդուած են , ոսկի – արծաթ թելերով :

— Կանաչ – արեւ եղեւին, ո՛վ վիրաւոր եղ – նի՛կ, տեսա՞ը հին տարին:

Ի՛նչ պատասխա՛ն, անողորմ հոգեդարձով լինկաւ կողին, փետրազերծ թռչունի մը չարչարանքով: Իր հարսնեստունէն վռնտուած աղջկան մը պէս դժբախտ, ու մնաց լուռ, կարկամ :

Ուզեցի հեռուները վազել հին տարին գտնելու համար, ժամանակը բազուկս կաչկանդեց ապերատ ոստիկանի մը ուժգնութեամբ ու յանդիմանեց :

— Ցիմա՛ր, կո՞յր ես ի՛նչ ես, ո՞ւր կ՛ուզես որ մեկնած ըլլայ հին տարին, աճապարէ, կառչէ՛ քղանցքէն, դեռ կէս գիշերուան հոդմանաւը չմըտած :

Առաջ հանդչիմ, ըսի եւ ուժասպառ սարբինայի մը պէս լնկայ, եւ զգացի բազմոցիս զոյութիւնը աւելի հին քան հնութիւնը :

Հեղնանք ու քրքիջ զարնուեցան պատէ պատ: Տեսայ « Նոր Տարին», 1951, աւերակ ատամնա – չարով կլափը բացած՝ կ՛աճապարէ տեղաւորուիլ մեծ հայելիին կուշտին, սարդային աճապարանքութեամբ: Բռնեցի զայն մոլեգնօրէն, պնտռեցի պաճուճապատանքը, ու մէկ, երկու, երեք, չորս, հինգ, վեց, եօթը պատռեցի անոր դասաւորուած կեանքի օրերը , սառնասիրտ անգթութեամբ, երկնատուր չարութեամբ: Կանգ առի յանուն «կարգապահութեան»:

Հաճելի էր տեսնելը լերկ գետնին վրայ, գըլխատուած սուրբերու, անուանի տօնականներու, պրոյէն ծնած դիր – հաչիւներու, խեղանդամ ի – մաստութեանց խառնիճաղանճը կարկամած չաքիլներու հանդոյն:

Կարգը լմս էր յաղթական քրքիջին :

— Ի՞նչ իրաւունքով կէս գիշերէն առաջ ներս կը մտնէք: Զեզի՞ մնաց դամբանական կարգալ հին տարիին գլխուն, եղերամայր կինո՛ը:

Ես Հին Տարիս կ՛ուզեմ :

Զեւայի մը մէջէն, դեղնած առելութեամբ՝ աչք մը, լնձի կը նայէր ...:

Գիւղ մը բնակիչով՝ նոյն տունին մէջ կ՛ապրինք յարկ առ հարկ· բայց այսօր, այս Ժամուն ամայութիւնը կը տիրէ: Ոչ լոյս ոչ ձայն:

— Պարսը ցրուած փեթակներ է՞ն, ի՛նչ են:

Կարօտի տօթակէզ ջերմէն կը բռնուիմ: Մանուկներու, անցած օրերու ճիչն ու լացը կը բազմամ :

— Էրիկ – կնկան կազ ու կռիւ, վէճ ու աղմուկ յարուցանող դրացիները ո՞ւր են :

Գիշերահաւ պառաւներու, կռնչական բամբասանքը թող լսուի, կամ թերաւարտ երազներու մղձաւանջով պատռի՛ պատանքը գիշերային լռութեան :

Կարիքի քամին թող չարունակէ աղմկել մի – ջանցքներուն մէջ: Հարկահաւաքը թող կրկին թակէ դռները, ուժգին, միայն թէ վերջնայ այս մահաթոյր խաղաղութիւնը հոգեհան :

Նոր յոյսերու սպասումով՝ ի՛նչ մարմարներ, կրանիթէ ամուր կամքեր մաչեցան:

Ի՛նչ զազաթներ զգետնուած եւ հուր սրտեր մոխիրներու կեր դարձան :

Գիտեմ: Եւ ատոր համար ես հին տարին կ՛ուզեմ: Փողոցէն աղմուկներ կը լսուին, ու կը չատնան: Հրչէջ կառքեր կը զոռան: Բազոսականներ կը բառաչեն: Հեռուէն խոստումի սուլոմներ ալ կան: Կը մտածեմ՝ երթամ անոնց հարցնեմ.

— Ձտեսա՞ն արդեօք Հին Տարին, իրենց ճամբու տարածութեան :

Վերջն ալ կը մտածեմ հինի – նորի, սալի – մուրճի մէջ չիյնալ, անոնք ո՛ւր, ես ո՛ւր:

Կ՛իջնեմ փողոց, պէտք է իջնել փողոց, առանց փողոցի կեանքը բանտ է ,փտութիւն, մահ է:

Լոյսը ծագեր է արդէն որ լոյս չէ, մռայլ կեղծ, նախահրդեհ մթագնութիւն է միայն :

Բնական – արուեստական խառնուրդ երան – գաղարդ սաւան մը փռուած է քաղաքին վրայ :

Ոչինչ փոխուած է, ամէն ինչ հին, ամէն ոք ինքն իր մէջ հին:

Ծոցուր կամ աղպուն տուները նոյնն են: Թաղերը որկրամոլի պէս լերդատապ կը տառապին եւ մայթերը նեղութենէ: Կառքերը կը թաւալին առաջուան պէս, ապահովագրեալ անիչխանութեամբ :

Եկեղեցիներու զանգերը հոս հոն իրը թէ աղօթքի մը կը նմանցնեն ղօղանջելով, ինչ կ՛ըլլար եթէ ամէն քաղաք Վատիկան մը ունենար եւ չի – նական պարիսպներով: Երբ անդին կծնեզլուխ աղեկ մը միջուկը պարպուած անուշեղէնի փալ – փըլուն թուղթերը կը ծծէ յարալէզի պէս:

Քրջահաւաք մը սովահար գայլերու աճապարանքով դէպի պատուհանները կ՛ոռնայ :

Լքուած չուն մը ղրախտահաւի մը կմախքին մնացորդը կը ծամէ :

Վաղահաս ծերուկ մը տկուռծ կճատներ կը ժողվէ դանճագիւտի տրամադրութեամբ :

Վայրկեանէ վայրկեան ու ժամէ ժամ՝ պատուոյ զօրանցքի մը պէս ուղեկիցնե՛ր, հոդմացրիւ չաքիլներու ճակատագրով կը թռչկոտին հոս ու հոն :

— Ժամանակը կը թաւալի՛, ժամանակը կանդնած է: Ժամանակը պատրանք է, ի՛նչ հարկ հեռուները երթալու :

— Ըսէ՛ք խնդրե՛մ, իրա՞ւ «Նոր Տարին« է – կե՞ր է···:

ԽՈՍՐՈՎ ՎՇՏՈՒՆԻ

ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՎԷՐՔԵՐ

(Ե· եւ վերջին մաս)

Օրաթերթի նեղ սիւնակները դժբախտաբար չեն թոյլատրեր աւելի խորացնել հարցը, որով , ստիպուած ենք եզրակացնել :

Ամփոփելով, կրկնենք ուրեմն, որ զաղութներու ինքնապաշտպանութեան գլխաւոր յենարանը հայկական ընտանիքն է, իսկ անոր սպառնացող վտանգները՝ օտար ամուսնութիւնները ու ամուսնալուծումները :

Արդ, վտանգը իր գլխաւոր գծերուն մէջ տալէ վերջ, բացատական քննադատութեան մեղադրանքն է խուսափելու համար ընենք նաեւ կարգ մը առաջարկներ :

Ըսենք անմիջապէս, չարիքը մեծ է ու համայնաբոյժ դեղ չենք տեսներ: Ձիշդ այս պատճառով, մեր պայքարը պիտի ըլլայ աւելի բուռն ու հետեւողական քան քանըհինգ տարի առաջ: Եթէ նախորդ սերունդի խառն ամուսնութիւնները լուծ – ուեցան եւ գտան իրենց բնական հունը՝ հայ աղջկան սիրտը, խնդիրը կը տարբերի հոս ծնած կամ մեծցած հայ տղոց պարագային :

Հին սերունդի հոգին լեցուած էր թանկագին յուշերով: Տուն մը, ծառ մը, դէմք մը, ոսկրացած սովորութիւններ զայն կը կապէին անցեալին եւ երբ անխուսափելի ըսի – ըսաւը սկսէր օտար աղջկան հետ եւ նախընտրելու վճռական վայրկեանը հասնէր, կը յաղթանակէր ցեղայինը :

Նախկին խառն ամուսնութիւններու լուծումը ուրիշ ձեւով չի բացատրուիր :

Ներկայիս, տունէն դուրս մթնոլորտ միջա – վայրը ունին հայ տղան ու օտար աղջիկը: Դիտեցէք ձեր չուրջը եւ պիտի տեսնէք: Եկող սերունդի տղոց համար սկսած են խորթ թուիլ իրենց ծնողքին ընտանեկան բարքերը: Բարոյական ըմբռնումն իսկ կը տարբերի նախկինէն: Ընկեր մը , անցեալ օր դայթաղկելով կը պատմէր, թէ հան – դէսի մը մէջ, երիտասարդ տղաք աղջիկներուն վճարել կուտային իրենց խմածներուն դրամը :

Բեմերէն թէ մամուլով, հանդէսներուն մէջ կամ հանդիսաներէն դուրս ամէն առթիւ պէտք է յիշեցնել հայ տղոց, թէ յարմարագոյն կինը հայ աղջիկն է: Որքան ալ փոխուին, որքան ալ արդիանան , ցեղային յատկանիշերը կարելի չէ փոխել մէկ – քանի սերունդի ընթացքին: Քանի դար հայրենիքէն դուրս ապրող հրեայ կինը պահած է դարձեալ իր ցեղին առաւելութիւնները ու թերութիւնները :

Մեր քարոզութիւնը հիմնուած պիտի չըլլայ միայն զգացումներու վրայ: Թուաբանական ճշդութեամբ ցոյց պիտի տրուի, թէ իրենց չահը եւս այդ կը պահանջէ: Հայ աղջիկները նոյնքան գեղեցիկ, խելացի կամ տանտիկին են որքան Ա. կամ Բ. ժողովուրդին դուստրերը, եւ աւելին ըլլալով, հայ տղոց հետ ունին նոյն խորքը, լաւ ընտանիք կազմելու բոլոր տուեալները: Համաձայն բոլոր անոնց հետ , որ կ՛ուզեն առաւելագոյն չափով չվճռան մէջ դնել հայ երկսեռ երիտասարդութիւնը: Մեծ երկիրներու հեւ ի հեւ կեանքը դժբախտաբար տկարացուցած է ընտանեկան յարաբերութիւններու բարի սովորութիւնը, անոնց տեղը պիտի բռնեն հանդէսներն ու պարահանդէսները: Վտանգին առջեւ զգացումներով տարուիլը սուղի կը նստի բոլորիս :

Հայկական ընտանիքը քանդող երկրորդ չարիքին, ամուսնալուծման համաճարակին դէմ եւս հատու զէնքեր չունինք :

Հոս եւս դրաւոր, բերանացի ու մանաւանդ հետեւողական քարոզութենէ զատ բան չենք կրնար ընել: Ընդունինք որ այս խմաստով յօդուածներու քիչ կը հանդիպինք մեր մամուլին մէջ: Մոլեռանդ կրօնաւորներու պէս կրկնել եւ ամէն առթիւ յիշեցնել ամուսնացող աղջիկներուն, թէ աչխատասէր, մոլութիւններէ զուրկ ամուսին մը, զաւակներ տուն – տեղ ունենալը արդէն բախտաւորութիւն մըն է: Դէթ մէկ անգամ հետաքրքրուիլ ա – մուսին չգտնող, այրի մնացող դժբախտներու կեանքով: Մտնել անոնց հոգիէն ներս, եւ տեսնել թէ ի՞նչ զոհողութիւններ յանձն պիտի առնէին կեանքի ընկեր մը, զաւակ մը կարենալ սեղմելու համար իրենց կուրծքին վրայ: Բաժնել ցաւերն ու ուրախութիւնները մէկուն հետ, զգալ թէ մինակ չես կեանքին մէջ, սեփական բոյն մը ունիս, ո – րուն պատճառած հաճոյքներն ուռառաւելութիւն – ները աւելի ծանր կը կշռեն քան թէ պատճառած տաղտուկները: Զգել նիւթական, բարոյական ա – պահովութիւնը, հաւատալ սինլքորի մը խօսքին, շացուցիչ խոստումներուն, ցնորքի եռեւէ վազել կը նշանակէ: Նոյնիսկ եթէ պահ մը նկատի չառ – նենք զաւակները ու ամուսնի սէրը, տարիներու փորձառութեամբ կը ճանչնաս ամուսինդ, դիտես լաւ եւ դէշ կողմերը, մինչդեռ չես գիտեր, թէ ով է դիմացինդ ու մեղրածորան խօսքերուն տակ ինչ կայ պահուած :

Հեռուէն թմբուկի ձայնը անուշ կուգայ, կ՛ըսեն: Հօլիուուտները, հնդիկ իշխանները վիճակահանութեան մեծ պարգեւը չահելու կը նմանին: Ցետոյ, ո՞վ կրնայ մեզ վստահեցնել, թէ անոնց «չափի վրայ» ժպիտին տակը նոյնիսկ արցունք չկայ: Հարիւրի վրայ մէկ բախտաւորին դէմ, միւս իննըսունինը դժբախտնե՞ր են հասպա: Անկումէ անկում եւ ի վերջոյ ցեխի մէջ գլտորուո՞ղները: Մեր թերթերուն մէջ պէտք է տեղ տալ այս իրական պատմութիւններուն : Երիտասարդութեան 15—20 տարիները չուտ կ՛անցնին, անկէ վերջն է դժբ – ուարը :

Մեր մէջ պէտք է ընդհանրացնել նաեւ ամուսնական պայմանագիրներու (contrat de mariage) գոյութիւնը եւ բաժանումի (séparation des biens) ձեւը : Վարժուած չըլլալով, խոր կը թուին մեզի այս բառերը, բայց, ուշ – կանուխ պիտի որդեգրենք, լաւ է ուրեմն ընել անմիջապէս: Մեր իրաւագէտ ընկերները կրնան հանրութեան մատչելի դարձնել այս օրէնքները: Բազմաթիւ գործնական առաւելութիւններու հետ, սայթաքումի դէմ սքանչելի թումբեր են: Ինձի ծանօթ օրինակներուն մէջ եւ – րեքը գոնէ չէին սայթաքեր, եթէ մեծ դումարներու տիրանալու հեռանկարը չունենային :

Կան ու պիտի ըլլան չարչի, իրենց աղջիկը դրամագլուխ նկատող ծնողքներ, որ փեսաներէն առնուելիք միլիոններուն վրայ բազմաթիւ ծրագիրներ կը չինեն,— տունը ընդարձակել, հեռաձայն, կառք առնել, եւն·:

Առանց ամուսնական պայմանագրի կամ գոյքերու բաժանումի, կին մը կրնայ տանիլ ամուսնոյն քան տարուան աչխատանքին կէսը, հոգ չէ թէ ոչ մէկ բաժին ունեցած ըլլայ այդ աչխատանքին մէջ : Պարզ տրամաբանութիւնը կ՛ընդվզի , սակայն օրէնքը կը թոյլատրէ եւ բան չես կրնար ընել: Եթէ ամուսինները որոշած են փոխադարձաբար մէկ բարձի վրայ ծերանալ, բոլոր պայմանագիրները ոչ մէկ արգելք են, սակայն սայթաքելու պարագային կրնան ժայռը կեցնող խիճին դերը կատարել:

Վերջացնելէ առաջ, խօսքս ուղղելով մեր աղջիկներուն, կ՛ուզէի իրենց յիշեցնել, թէ ամէն ինչ յարաբերական է: Նաեւ երջանկութիւնը: Մարդկութիւնը իր պատմութեան ընթացքին չկրցաւ դնել այս բառին սահմանները: Կեանքը տանելի դարձնելու համար պէտք է նայիլ «երկու անգամ վեր, մէկ անգամ վար», ինչպէս կը կրկնէ յաճախ, տաք ու պաղէ անցած կեսարացի փիլիսոփայ բարեկամն՝ Սարդիսը: Այսինքն, աչխատիլ միշտ լաւ ըլլալ, նիւթապէս եւ բարոյապէս ,իսկ երբեմն իրմէ դժբախտներուն նայիլ, դնահատելու համար ու – նեցածին արժէքը:

Կեանքին վրայ նայիլ լաւատեսի աչքերով: Գիտէ՞ք Ֆրանսական գեղեցիկ պատմութիւնը :

Ցոռեատեսն ու Լաւատեսը չիշ մը դինիի առջեւ նստած կը սկսին կոնծել: Երբ չիշը կիսովին կը պարպուի, Ցոռեատեսը լաց մըն է կը ձգէ: «Մե – ռա՞նք, կորա՞նք (կամ ասոր մօտ բան մը), չիշը կէ՛ս եղաւ, հատա՞ւ...»: Լաւատեսը կը պատասխանէ ձեռքերը իրարու չփելով .— « Ինչո՞ւ կու –

ՊՈՒՏՄ ԾԻՇԱՂ

ԱՍԵՆ – ԿԱՍԵՆ, ԹԷ...

ՄԱԿԱՅԻՆԳ.— *Սոյն Մարմինը, Նիւ Եորքի իր կակուղ բազկաթոռին մէջ, մաքէ անցուց որոշել և գործադրել որ բոլոր ազգերը իրաւունք ունենան խաղաղութիւն վայելելու, քանի որ բոլորն ալ, մարդ արարածներէ կազմուած են կ'ըսուի :*

Թուրք պատուիրակը պէտք չտեսաւ ներկայ ըլլալ այս խորհրդակցութեան, քանի որ Թուրքիոյ «խաղաղասիրութեան» մրցանիշը կոտրած են՝ հայկական նահանգները տիպար ամայաստանի վերածելով : Ուրեմն հեռացաւ սրահէն եւ ապտէստի պնաց :

Իսկ խորհրդային ներկայացուցիչը բացակայ էր, մեկնած ըլլալով իր երկիրը, «խաղաղութիւն» անունով գինադործարանի մը հիմնադրութեան ներկայ ըլլալու համար : Իրեն կը փոխանորդէր իր աթոռը, որ ոտնպահ մնաց :

★

ՔՈՐԷԱԿԱՆՔ.— *« Եօ – առաջ » մարտապարի միջոցին, Հիւսիսայիններէ՝ Հարաւայիններուն տարեգլուխ շնորհաւորելու պատրուակով, 38րդ զուգահեռականին առջեւը չարքի կեցան եւ իրենց ձեռքերը երկնցուցին գէին վրայէն : Հարաւայինները, տեսնելով այդ ձեռքերը, կարծեցին թէ ո – ղորմութիւն կը խնդրեն, մէկ մէկ ափ բրինձ դրին անոնց ափերուն մէջ :*

×

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԿԱՆՔ.— *Ազգ. ժողովը քուէարկեց վերազինման վարկը : Այս քուէարկութեան վրայ, Ֆրանսական անմրցելի սրամտութիւնը գործի լծուած, խաղալիքի բոլոր վաճառատունները, ցուցափեղկերու մէջ փոխադրեցին զէնք – խաղալիքները՝ ծախելու համար : Մեծ քանակ վաճառում տեղի ունեցաւ :*

×

Ա. ՌՈՒՍԻԱ.— *Նոր տարուան առթիւ ռուս պիանականները, դեկրէտ մը խնդրեցին «ժողո – վուրդներու Հայրիկ»էն, Արեւուն ընթացքը խանգարելու համար, որպէսզի ցոյց տան աշխարհի թէ նոյնպէս աստղաբաշխական տեսութիւնները սը – խալ են :*

Մինչեւ դեկրէտին ատացումը, Արեւը իբրեւ ւռժամեայ կալանաւոր արգելափակուած պիտի մնայ Կրեմլինի նկուղներուն մէջ եւ 1950 Թուա – կանը պիտի չարունակէ իր ճամբան...

լաս, մարդ Աստուծոյ, դեռ կէս չիշ ունինք խմելիք »:

Քանի տարուան ամուսնական կեանքի փոր – ձառութիւնը, տարիքէն առաջ ճերմկած մազերը դիս բերած են հետեւեալ եզրակացութեան, — կեանքի վրայ պէտք է նայիլ լաւատեսի աչքերով :

Ո՞վ պիտի կրկնէ այս ճշմարտութիւնը մեր աղջիկներուն :

Անկասկած՝ իրենց քոյրերը : Էլէնը, Տիրուհին, Սէզան, Ֆլօրան, Մաննիկը եւ ուրիշներ :

Իրենց դրիչը երբեմն մեղրի մէջ թաթխուած, երբեմն՝ արջասպի :

Եւ յաճախ :

ՀՐԱՆՏ ԱԿՈՆԱՑԵԱՆ

ՀԱՑԿԱԿԱՆՔ.— *Փարիզի, Հայոց աղօթարանի վարիչներու ընտրութեան աշխատանքները ըսկսած են եւ չոգեպինդ յառաջ կը տարուին : Հայ ժողովուրդը եւ միջազգային մամուլը, չնչազուսպ կը սպասեն արդիւնքին : Հառաջդիմականները՝ օրական 25 ժամ ժողովի մէջ են այս առթիւ ...*

× *Օրուան դէմքն է Գրիգոր Նարեկացին, որուն հազարամեակը չքեղ կերպով տօնուած է, մասնաւորապէս Մարսիլիոյ մէջ՝ ճոխ եւ բազմամարդ երեկոյթով մը :*

Սոյն երեկոյթին մէջ, խղճմտօրէն վերլուծուած է Նարեկացիին բարձր ոճը : Ժամանակը ուշ ըլլալով՝ երմէ կտոր մը արտասանելը յետաձգած են հազար հինդ հարիւրամեակի տօնին :

Հաւաստողներ կան թէ՝ լատին եկեղեցին պիտի որդեգրէ մեր աստուածախօս Նարեկացին՝ իր սուրբերուն կարգը դասելով զայն : Իր աղօթքները լատիներէնի պիտի թարգմանուին ու պիտի կարդացուին պապական եկեղեցիներուն մէջ :

Այս առթիւ, ենթադրողներ կան կրկին թէ Պ. Լիւք – Անտրէն՝ որ Նարեկացիին վրայ հիացող մըն է, Տէր Անդրէաս անունով հայ եկեղեցւոյ վարդապետ, իսկ Պ. Կ. Փօլատեանն ալ Տէր Նարեկ անունով քահանայ պիտի ձեռնադրուին՝ վերակերտուելիք «Նոր Նարեկայ Վանք»ին համար :

Նարեկը, Հայերուս կողմէ նկատուած է ամենաթոթխագործիրք մը : Ցոյս մեծ ունինք որ « Հայ – Բոյժ»ի խմբագիր Նարեկաոճ Նարդու – նին՝ նկատի առնելով այս կէտը, «Նարեկ կերէք կամ կարդացէք» գրութիւնով մը, իր ընթերցողներուն պիտի յանձնարարէ զայն՝ իբրեւ զօրաւոր եւ ամենաթոյժ դեղ : Այս կերպով, սատարած պիտի ըլլայ մեւեւնոյն ատեն՝ իր սիրելի բարեկամին, Պոլսոյ նորընտիր պատրիարք Գարեգին արք. ի նոր հրատարակած Նարեկի սպառումին :

1951 Կ. ՊԵՏՈՒՇ

ՓԱՐԻԶԻ ԿՐՕՆ. ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԸ

Հայաստանեայց եկեղեցւոյ Փարիզի եւ շրջակայից հաւատացեալներու Կրօնական Ընկերակցութեան 31 Դեկտեմբեր 1950ին հրաւիրուած ընդհ. ժողովին մեծամասնութիւն գոյացած չըլլալով՝ համաձայն ծրագիր–կանոնադրի՝ ընդհա – նուր ժողովը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ 14 Յունուարին, ժամը 15ին, Փարիզի եկեղեցւոյն մէջ, նոյն օրակարգով, եւ օրինական պիտի համարուի ինչ որ ալ ըլլայ ներկաներուն թիւը :

Քուէթուղթ ուղարկուած է ընկերակցութեան բոլոր այն անդամներուն որոնք հաւուցած են իրենց անդամավճարը մինչեւ 1949ի վերջը : Այն անդամները որոնք քուէաթուղթ չեն ստացած՝ կրնան դիմել եկեղեցւոյ դիւանատունը եւ վճարելով իրենց յետնեալ անդամավճարը՝ ստանալ իրենց քուէթուղթերը : Այս դիմումները պէտք է կատարուին անձնապէս :

Անդամներուն կը յանձնարարուի ժողովատեղի ներկայանալ իրենց անդամական քարտերով, կամ արձանագրութեան թիւով, դիւրացնելու համար ժողովատեղիէն ներս մուտքի իրաւասութեան ստուգումը :— Դիւան վարչ. ժողովի

ԳԵՂՕՆ (BALLADE)

Նա քուլասիրտ էր եւ հոգով ազխատ,
Բայց թէ սիրում էր կնոջը խելառ,
Եւ ահա մի օր նրա կինը հպարտ,
Նրան ասում է կատակի համար,
— Իմ սիրուն շունը սաստիկ խաղցած է,
Մօրդ սիրտը բեր տանիմ նրան ուտի.—
Նա իսկոյն սրեց սուրը պողպատէ
Որը փայլում էր, նրման աստեղի,
Եւ մի, երկու ժամ չանցած դորանից
Խեղճ պառաւ մայրը սպանուած ընկաւ:
Այդ արիւնոտած ընծան բերելիս,
Քարքարոտ ճամբին նա սայթաքեցաւ
Եւ մօրը սիրտը ընկաւ նրա ձեռքից,
Հառաչանքի հետ լուացաւ մի ձայն —
Քարերն այդ սուր են եւ պինդ, սիրելիս
Թող Աստուած միշտ քեզ լինի պահապան:

Թարգմ. ԱՐՍԷՆ ԳՐԱՄԻՆԻԿԵԱՆ ՌԻՇՊԻՆ

ՄԵԾԱԴԻՐ, ՄԱՆՐԱՄԱՍՆ ԵՒ ԳՈՒՆԱՏԻՊ (ՀԻՆԳ ԳՈՑՆՈՎ)

ՔԱՐՏԷՍ ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ԵՒ ԴՐԱՑԻ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ

Սեւ Ծովէն մինչեւ Տաւրոս եւ Եփրատէն մինչեւ Կասպից ծով : Հին Հայաստանի եւ Կիլիկիոյ յաւելուածական կիսք քարտէսներով : Արդի եւ պատմական անուններով ու վիճակագրական տախտակներով : Մեծութիւնը 84×120 սանթիմեթր : Արդիական տպագրութիւն (Գերմանիա) : Ընտիր թուղթ : Հինգերորդ տպագրութիւն : Կազմեց ԱՐՏԱՇԷՍ ԱԲԵՂԵԱՆ :

Այս քարտէսի մասին կը գրէ Շաւարշ Նարդունի.— « Գլուխ գործոց մը : Ամէն Հայ, եթէ կը ցանկայ Հայ մնալ, պէտք է ապակեպատ շրջանակի մէջ առնէ այս մեծ քարտէսը եւ կախէ իր սենեակի պատէն՝ իբրեւ ներշնչման աղբիւր : Այո՛, ամէ՛ն Հայ, առանց բացառութեան : Զերմօրէն կը գնահատեմ այս անթերի աշխատանքը, իբրեւ գիտական գործ, իբրեւ հայրենասիրական ծառայութիւն » : (ՀԱՑ–ԲՈՑԺ, Նոյեմբեր 1950) :

Դիմել «Ցառաջ»ի հասցէով : Գին 500 ֆրանք կանխիկ, թղթատարի ծախքը մէջը :

ԳՆԷ՛ ՈՒ ՆՈՒԻՐԷ ՆԱԵԻ ԲԱՐԵԿԱՄԻԴ :

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ նախագահը, Վիլհելմ Փիք, ճառ մը խօսելով յայտարարեց.— « խաղաղասէր գերման ժողովուրդը պիտի կռուի մէկ ճակատ կազմելով Ա. Միութեան հետ, եթէ նախայարձակները նոր պատերազմ մը սարքեն :

ԱՆԳԼԻՈՑ հանքագործները յանձն առին երեք միլիոն թոն աւելի հանքածուխ արտադրել յառաջիկայ երեք – չորս ամիսներու ընթացքին, փոխան յաւելուածական վճարումի :

ԿՐԻՓԻ ՀԱՄԱՁԱՐԱԿԸ հետզհետէ կը սաստկանայ Անգլիոյ մէջ : Լիվրփուլէն կը հաղորդեն թէ քաղաքին բնակչութեան 30 առ հարիւրը անկողին ինկած է, մէջն ըլլալով հազար հիւանդապահներ : Լոնտոնի մէջ ալ շատ հիւանդներ կան : Առողջապահական նախարարութիւնը պատուիրեց հանրութեան «կարելին ընել բժիշկներուն բեռը թեթեւցնելու համար» :

ԼՐՏԵՍ ԿԻԿԵՐՈՆ ԱՆԳԱՐԱՑԻ ՄԷՋ

(Գրեց՝ գերման դեսպանատան կցորդ ՄՈՑԶԻՇ)

ԺԲ.— ԵՐԿՈՒ ՀՍԿԱՆԵՐՈՒ ՄԻՋԵԻ

Նախազգուշական պարզ միջո՞ց մըն էր արդեօք : Հոգածութիւն կը ներչնչէր կ'երեւի իմ հանգստանձս, այն օրէն ի վեր, որ պետական գաղտնիքներ կը փոխադրէի : Աւելի վերջ, պիտի հասկնայի թէ սխալ էին այս բոլորը ենթադրութիւնները :

Մասնաւոր սաւառնակ, հրամանագիր, բացառեալ կենալ : Կասկած չկար, Թողած էի Անգարայի քաղաքային աշխարհը, մտնելու համար ռազմական մթնոլորտի մը մէջ :

Քանի մը ժամ վերջ, Թէմփլհօֆի օդակայանին մէջ, սաստիկ քամին կը խարազանէր դէմքս : Ձիւնը սկսած էր արդէն : Ինծի կը սպասէին : Ինքնաշարժ չէի նստած տակաւին, երբ ինծի տեղեկացուին թէ Գալթէնպրուննէրը կ'ուզէր Ռիպէնթրոփէն առաջ տեսնել Կիկերոնի փաստաթուղթերը :

Այդ պատճառաւ էր որ մասնաւոր սաւառնակ տրամադրուեր էր ինծի : Շուտով ունեցայ բոլոր պէտք եղած բացատրութիւնները : Բացայայտ էր պայքարը արտաքին նախարարին եւ Ռայխի տեղակատու դիւանի գերագոյն պետին միջեւ : Իւրաքանչիւրը կ'ուզէր ապահովել Կիկերոնի փաստաթուղթերուն հայրութիւնը :

Այս պայքարին մէջ ալ եղան դրեթէ այնքան եղերական դրուագներ, որքան Կիկերոնի առանցքին շուրջ եղած դէպքերը, բայց ես, խեղճ հալածական զաճած մըն էի այս հսկաներուն մէջեւ :

Մտայ Վիլհելմշթրասէի չէնքը որ աւերակ է այժմ : Պաշտօնեաներ, նրբանցքներ, սանդուղներ եւ յետոյ սպասման սրահ մը : Դուռ մը բացուեւ – ցաւ Համազգեստաւոր երկու մարդիկ յառաջացան եւ ներկայացուցին իրենք զիրենք :

— *Ձեր մօ՞տն են փաստաթուղթերը :*

— *Կատարելապէս :*

— *Ուրեմն հաճեցէք հետեւիլ մեզի :*

Մտայ չատ բարձր ձեղունով անսահման սենեակ մը, որուն կեդրոնը դրաւած էր հսկայ աշխատասեղան մը : Անոր ետին նստած էր, Օպէրկրուֆէնֆիւրէր մը ապահովաբար Գալթէնպրուննէրը, Գերմանիոյ նոր տեղեկատու վարչութեան տնօրէնը :

Տեսայ առնական, խիստ դէմք մը : Սպիներով ծածկուած : Իր թաւ ձայնը կը համապատասխաներ հսկայ մարմինին :

Նախապատրաստական քանի մը բառերէ վերջ, մտանք բուն նիւթին մէջ : Անգլիական դեսպանատան փաստաթուղթերը տարածուած էին խոշոր դրասեղանին վրայ :

Ինձմէ եւ Գալթէնպրուննէրէն զատ ներկայ էին չորս պարոններ, զորս չէի ճանչնար :

— *Եթէ այս փաստաթուղթերը վաւերական են, ըսաւ Գալթէնպրուննէր, կրնան վճռական ազդեցութիւն մը գործել պինուորական կացութեան վրայ : Նախ պէտք է ճշդել այդ պարագան : Ինդրեցի այս պարոններէն որ դան :*

Փորձագէտներ են եւ պիտի քննեն «ֆիլմ»երը : Ձեր գործն է այժմ սկիզբէն պատմել « Կիկերոնի հարցը» :

« Պատրաստած ենք կարգ մը հարցումներ, որոնց պիտի համիք պատասխանել : Մեզի համար կարեւոր է գիտնալ թէ պէ՞տք է վստահիլ սենեկապանին փաստաթուղթերուն : Կրնայ ըլլալ որ ծուղակ մըն է զոր թշնամին լարած է մեզի փոխադարձ պատասխաններէն կախուրապէս : Ձեր տալիք պատասխաններէն կախում ունին չատ բաներ եւ նոյնիսկ թերեւս Ռայխին ճակատագիրը : Կը գիտակցիք ատոր, կը յուսամ : Ազատ էք երկար խորհելու պատասխանելէ առաջ :

Ցետոյ, հաստատեցին գործիքը որ պիտի արձանագրէր իւրաքանչիւր խօսքս : Զորս փորձա – գէտները յաջորդաբար հարցումներ ուղղեցին ինծի :

Ժամ մը վերջ, դադար մը ուզեցի : Ցետոյ վերսկսայ հարց – պատասխանի խաղը : Մինչ այդ «ֆիլմ»երը, զրկուեր էին աշխատանոց մը, ուր կատարուած քննութիւնները յանգած էին հետեւեալ եզրակացութեան.—

Նկարները քաշուած էին փորձառու մէկու մը կողմէ, որ չատ ճապաղարանքով աշխատելու ըսպիսած էր : Որոշ էր որ արուեստական չատ զօրաւոր լոյսի մը տակ առնուած էին անոնք :

Ցենլով իմ յայտարարութիւններուն վրայ, անհաւատալի կը թուէր, որ մինակ անձ մը կարող եղած ըլլայ նկարագրուած պայմաններուն մէջ լուսանկարել այդպէս :

(Շար.)

ու թիկունք չկայ եւ երբ թշնամիի վախին վրայ կ'աւելնայ դրացիին սարսափն ու գնդակահարիչ ջոկատի սպառնալիքը :

« Հարցը այլեւս Քորէա չէ , այլ այն , թէ արդեօ՞ք օրին մէկը , միեւնոյնը պիտի կրկնուի Ամերիկայի կամ Արեւմտեան Եւրոպայի մէջ եւ կամ , արդեօ՞ք պիտի յաջողինք աղէտը հեռացնել մեր սահմաններէն , մինչեւ որ գոյանայ միջազգային համաձայնութիւն մը» :

Նաւ ուիջլ կը շարունակուի

Ծունուար 1ին վերսկսած էին եւ քորէական մեծ յարձակողականը անմիջապէս երեւան բերաւ կարմիրներու թուական աներեւակայելի գերազանցութիւնն ու մանաւանդ ռազմաճակատի արեւելեան թեւէն յորդումի մը տեւական սպառնալիքը , որ կրնար պաշարման ենթարկել ՄԱԿի նահանջող ուժերը :

Մինչ այժմ Սէուլի հարաւակողմը , նահանջը արագօրէն կը շարունակուի եւ ամէն չփում կորուած է թշնամիին հետ , անդին բուռն կռիւներ կը մղուին արեւելեան ճակատամասին վրայ , ուր ինդրոյ առարկայ է ՄԱԿի բոլոր ուժերուն ճակատագիրը : Եթէ Զինացիները Վոնժուն գրաւեն , դէպի Թակու եւ Ֆուզան նահանջի ճամբան լըճջօրէն պիտի վտանգուի : Կարմիրներու ճնշումը ապահովաբար պիտի փութացնէ այդ քաղաքին անկումը : Այս պարագան , ՄԱԿի ընդհ . հրամանատարութեան մեծագոյն մտահոգութիւնը կը կազմէ :

Արեւելեան ճակատամասին վրայ , վերջապահի դիրքերը կը պաշտպանէ Ֆրանսական զօրամասը , որ առջի օր ստացաւ իր կրակի մկրտութիւնը : Ֆրանսացի զինուորները քաջաբար կը կռուին յարձակող կարմիրներու դէմ :

Նահանջի ընթացքը ցոյց կուտայ , որ դաշնակից զօրամասերը պիտի ապաստանին Ֆուզանի վերջին ամրոցը , որ պիտի պաշտպանուի այնքան որքան անհրաժեշտ է Քորէայէն ՄԱԿի ուժերը ամբողջութեամբ հեռացնելու համար : Այս կարեւորութիւնը կը հաստատէ նաեւ զօր . Րիճուէյի այն խօսքը , թէ « Հարցը այլեւս Քորէան չէ » : Երկու հարիւր հազար զինակիցներ կը սպառնան դաշնակիցներու ալ թեւին :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԱՐԳԵԼԱՐԱՆՆԵՐՈՒ քննութեան առթիւ բացուած դատը չարունակուեցաւ ուրբաթ օր : Պ . Ռուսէ , որ այս չարժումը կը վարէ , յայտարարեց վճռապէս — « Պայքարը պիտի չարունակեմ մինչեւ որ ուժասպառ իյնամ » :

Փեթէն , որ 95 տարեկան է , հետզհետէ կը տկարանայ , համաձայն վերջին լուրերուն : Այլեւս չի կրնար իր սովորական պտոյտը կատարել եւ հաւանական չէ որ վերաքննուի դատը :

Մ . ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ Ազգ . պաշտպանութեան նախարարութիւնը կը խորհի զինուորագրել 18 տարեկան երիտասարդները (մէկ միլիոն) , ինչպէս եւ կրճատել 19—25 տարեկաններու վերաբերեալ յետաձգումները :

ԱՐԱԲԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ընդհ . քարտուղարը , Ազգամ վաչա , Հռոմ այցելելով , ընդունեցաւ պապին կողմէ : Իր նպատակն է « հոգեւոր ճակատ մը ստեղծել քրիստոնէութեան եւ խալամութեան միջեւ , որոնց կը սպառնայ միեւնոյն նիւթապաշտ անաստուածութիւնը » :

ՀԱՄԱՑՆԱՎԱՐ կուսակցութեան Քաղաք . Բիւրօն իր վերջին նիստին մէջ որոշեց սատակացնել պայքարը Գերմանիոյ վերազինման դէմ , ոտքի հանելով միլիոնաւոր Ֆրանսացիներ եւ Ֆրանսուհիներ » : Միեւնոյն նիստին մէջ որոշուեցաւ դադրեցնել ցոյցերն եւ գործադուլները բարձրացնել զօր . Այզընհաուըրի դէմ , պահանջելով որ Եւրոպա չդայ , իբրեւ սպարապետ Ատլանտեանի զինեալ ուժերու : Զօրավարը Փարիզ կը սպասուի այսօր , կիրակի :

ԱՆԳԼԻԱ զինուորական նոր խարխխներ պիտի հաստատէ Անդրյորդանանի մէջ : Մեծագոյնը պիտի հաստատուի Ակքապայի մօտերը :

ՍՈՒՐԻՈՑ վարչապետը յայտարարեց , թէ իր երկիրը բացարձակ չէզոքութիւն մը պիտի պահէ Արեւմուտք — Արեւելք պայքարին մէջ : Եւ աւելցուց , որ հակառակ ուղղութեամբ ոչ մէկ ճնշում կը բանեցնէն մեծ պետութիւնները Սուրիոյ վրայ :

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ նախկին բանակի քանի մը զօրավարներուն ի պատիւ պաշտօնական հացկերոյթ մը տրուեցաւ Պերլինի մէջ , ամերիկեան մարզպանին փոխանորդ զօր . Ճորճ Հէյի կողմէ : Ասիկա կը նկատուի առաջին քայլ մը Գերմանիոյ վերազինման ճամբուն վրայ :

ՄՈՍԿՈՒԱՑիի անգլիական եւ Ֆրանսական դեսպանները Պ . Վիչինսկիի այցելելով յանձնեցին անոր իրենց կառավարութեան պատասխանները խորհրդային այն ծանուցագիրներուն , որոնց համաձայն , իբրեւ թէ Ֆրանսա եւ Անգլիա խախտած են Խ . Միութեան հետ իրենց կնքած դաշինքները : Երկու կառավարութիւնները ալ կը մերժեն այս մեղադրանքը :

Բացում Համազգային Լսարանի

Համազգային Լսարանին Ա . հատոր Թէղի կ'ունենայ Ծունուար 12ին , Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին , Le Cadet սրճարանին վերնայարկը :

Կը խօսի ընկեր ՄԿՐ . ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

Նիւթը՝ « Միսաք Մեծարենցի կեանքն ու գործը » : Մէջ ընդ մէջ հատուածներ պիտի կարդացուին հեղինակին գործերէն :

Մուտքը ազատ է :

Ընկերական հանդիպում

Կազմակերպուած Հ . Ը . Դ . Նոր Սերունդի Փարիզի շրջանի բոլոր անդամներուն համար :

Կիրակի 7 Ծունուար ժամը 15ին , Studio Colibri , 19a rue Caumartin :

ՏՕՆԱԾԱՌ – ՀԱՆԴԻՍ

Կազմակերպուած Ֆր . Կ . Ֆաչի Իսիի « Արիմեան » վարժարանի կրթական մարմնին կողմէ , այս կիրակի ժամը 15ին Արիմեան սրահին մէջ : Երգ , պար , նուագ , ներկայացում մը , անակնկալներ արեւուշներու կողմէ եւ կաղանդ Պապան :

Հռոմի Ս . Ժողովը , Փարիզի Արքեպիսկոպոսարանը , Հայ Կաթողիկէ Կաթողիկոս պատրիարքութիւնը , Փարիզի Կաթողիկէ Հայերու Ազգ . վարչութիւնը եւ Պահապանեան ընտանիքը , խորունկ ցաւով կը յայտարարեն թէ

Ն . Գ Ե Ր . Դ Ր . ԳՈՎՍԷՓ ԵՊԻՍ . ՊԱՀԱՊԱՆԵԱՆ

ի տէր հանգեաւ Ծունուար 2ին , 85 տարեկան հասակին , Փարիզի իր բնակարանին մէջ , սատնալով Ս . Եկեղեցւոյ վերջին Օծումը :

Ծուղարկաւորութեան եկեղեցական արարողութիւնը պիտի կատարուի St. Sulpice ի տաճարին մէջ , երկուշաբթի ժամը ճիշդ 10.30ին եւ մարմինը պիտի ամփոփուի Bagneux Parisien ի գերեզմանատունը , իր ընտանեկան դամբարանին մէջ :

Կը խնդրուի ծաղկեպսակ չղրկել :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ .— Տէր եւ Տիկին Ծ . Ոսկան – եան եւ զաւակը , եւ բոլոր պարագաները իրենց խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք անձամբ , նամակով , ծաղկեպսակով իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին , ողբացեալ ԱՑՐԻ ՏԻԿԻՆ ՀԱՅԿՈՒՀԻ ՈՍԿԱՆԵԱՆի մահուան առթիւ :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ .— Տէր եւ Տիկին Գէորգ Նիկողոսեան եւ բոլոր ազգականները իրենց շնորհակալութիւնները կը յայտնեն ԱՑՐԻ ՏԻԿԻՆ ՄԱՐԻԱՄ ՍԱՐԱՖԵԱՆի մահուան առթիւ ցաւակցութիւն յայտնող բոլոր ազգականներուն եւ բարեկամներուն :

CAFÉ MOULU • CAFÉ EN GRAINS

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԵՇՏԱՀԱՄ ՍՈՒՐՃԸ

ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ

ՊԱՀԱՏՈՒՐԵԱՆ-Ի ՄՕՏ

20, Rue Villeroy - 19, Rue Juliette-Récamier

LYON

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ .— Հ . Ը . Դ . « Ռոստոմ » խումբի ընդհ . ժողովը կիրակի առաւօտ ժամը 9.30ին , ծանօթ հաւաքատեղին :

ՓԱՐԻԶ .— Հ . Ը . Դ . « Փոթորիկ » խումբի ժողովը այս երեքշաբթի , ժամը 8.30ին , սովորական հաւաքատեղին :

ՊԱՆԵԼՕ ՔԱՇԱՆ .— Հ . Ը . Դ . « Արծիւ » են – թակոմիտէն եւ Կապոյտ Խաչի մասնաճիւղը կազմակերպած են այց ընկերուհի Ռ . ԱԼԹՈՒՆԵԱՆի գերեզմանին , իր մահուան Ա . տարեդարձին առթիւ , այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին : Հաւաքուիլ ընկեր Մ . Ալթունեանի բնակարանը , 17 rue Ampère , Cachan :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ՄԱՐՍԷՅԼ . — Փետի Արպուայի հիւանդներս հրապարակաւ մեր խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնենք Ֆր . Կ . Ֆաչի Մարսէյլի քաղաքի վարչութեան , որուն անդամուհիներէն Տիկիններ Փափազեան , Գասպարեան եւ Թիւթիւնեան փութացած էին այցելել մեզի Դեկտ . 31ի կիրակին եւ հաղանդի առթիւ , անխտիր բոլոր հայ հիւանդներուս բաժնել ուտելիք , առատ պտուղ , դուլպայ եւ 500ական ֆրանք :

Շնորհակալութիւն նաեւ Պ . Արսէն Տէր Զաքարեանի որ իր ինքնաշարժով առաջնորդած էր մեր քոյրերը մեր այս մեկուսի անկիւնը , ուր մենք չատեր զուրկ են ընտանեկան խնամքէ : Ի դիմաց հայ հիւանդներու Ա . ԳՈՒՐԻԿԵԱՆ

Envoi sur L'ARMENIE

ՄԻՆԱԿ MORY et CIE. ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆԸ ԱՐՏՕՆՈՒԱԾ Է ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ԾՐԱՐՆԵՐ ՂՐԿԻԶ ՀԱՑԱՍՏԱՆ , ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆԻ , ՀԱԳՈՒՍՏԻ , ՍԵՐՊԱՍԻ ԵՒԱՑԼՆ , ԻԲՐԵՒ ՆՈՒԻՐ :

Բոլոր ծախքերը կը վճարուին ծրարները ղրկուած ատեն , ՈՉ ՄԷԿ ՁԵՒԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ , ՈՉ ՄԷԿ ԾԱՆՕԹ ՍՏԱՑՈՂՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ :

ԴԻՄԵԼ MORY et CIE. (Service VAUQUELIN)

3 rue St. Vincent de Paul, Paris (10)

Tél. TRU. 72–60

Գրասենեակը բաց է ամէն օր ժամը 9էն 11 , եւ 14է 16.30 , բացի Շաբաթ եւ կիրակի :

ՇԻՐԱԿ

Արեւելքի Թուկապն ամենաարնաթոր Օղին

Առաջնակարգ իր մասնագիտական պատրաստութիւնովը Բոլոր նրբաճաշակները փնտռուած միակ ախորժակհամ զօրացուցիչը Տօնական օրերու և ընկերական հանդիպումներու անզուգական և անզանազատելի զարդը

Dépôt Central: Grande Distillerie du Parc, 1Bld. Onfroy (Prado), Marseille. Tél. Prado 83.50 et 82.93 :

Dépôt pour la Région Lyonnaise: M. D. Baha – dourian, 10 rue de l'Epée, Lyon. Tél. Moncey 32.10 :

Դահուկ ելեւ

«ԹՐԻՒՕՓԱԺ»Ի ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ

1) Surjeteuse 3 fils, D. R. P. (moteur et ses accessoires) .

2) Bobinoir 10 bronches motorisé .

3) Dubied, double chute – Jauge 10—60 l. No. 3423 motorisé .

4) Seyfer – donner Jauge 10–60 l. double chute 8 serrures .

5) Jauge 8 tipe C. B.–Z 218 .

6) Circulaire à main pour chaussettes No. 137.786 .

Դիմել H. BOYADJIAN, 6 rue de l'Escot , Romans s/Isère (Drôme) :

ՈՒԾԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Ձարտարագործական կամ ընտանեկան ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ ԳՆԵԼՈՒ , ԾԱԽԵԼՈՒ , ՓՈԽԵԼՈՒ ԿԱՄ ՆՈՐՈԳԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ամենայն վստահութեամբ կրնամ դիմել Ձեր – յերու շատ ծանօթ մասնագէտի մը

E. DONAT

Mécanicien, 16 rue d'Aubervilliers, Paris (19)

Tél. Bot. 59-57

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

HERMINE

ՌՈՒՍԵՒՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆԸ

11 Rue Leon Jost Métro Courcelles

Ուր պիտի գտնէք ընտանեկան մթնոլորտ մը , յարմար գիներով համադամ եւ ախորժարեր կերակուրներ եւ մաքուր սպասարկութիւն :

Le Gérant : A. NERCESSIAN

Imprimerie DER AGOPIAN 17 rue Damesme - (13)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. S. 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13)

Վ.Եցամս. 800 ֆր., Տար. 1600, արտ. 2500 ֆր.

Tél. GOB. 15-70 Գին 7 Ֆր. C. C. P. Paris 1678-63

Mardi 9 Janvier 1951 Երեքշաբթի 9 ՅՈՒՆՈՒԱՐ

27րդ ՏԱՐԻ — 27 Année No. 6351–Նոր շրջան թիւ 1762

Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

«ԱՐԻՒՆ, ԱՐՑՈՒՆՔ ԵՒ ՔՐՏՈՆՔ»

Պատերազմի դադարումէն հինգ տարի վերջը, նորէն այս բառերը կը լսենք պաշտօնական քե–րանններէ :

Առաջին անգամ Զըրչիլն էր որ գործածեց զա–նոնք, ճակատագրական պահու մը :

Եւ ճիշդ էր : Որքա՜ն արիւն, արցունք եւ քըր–տինք հոսեցաւ, չահելու համար երկրորդ Աչ–խարհամարտը :

Հինգ տարի վերջն ալ, ոչ արցունքները ցամ–քած են, ոչ ալ քրտինքը : Ոչ տառապանքը դադ–րած է, ոչ ալ տաժանքը :

Եւ ահաւասիկ ուրիշ պատասխանատու դէմք մը, Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարն է որ կ'արտասանէ նոյն բառերը, տարեգլուխի առթիւ : Անշուշտ ինքն ալ սարսուռ մը զգալով, ի նախա–տեսութիւն զալիք փոթորիկներու :

Դէպքերու ընթացքն ալ ուրիշ բան չա–ցուցաներ :

Առ այժմ արիւնը եւ արցունքը չենք տեսներ մեր աչքերուն առջեւ : Տակաւին չատ հեռու են հրանօթներուն եւ օդանաւերուն որոտումները :

Բայց, քրտինքը կը հոսի դեռերու պէս, ա–բեւելքէն արեւմուտք : Եւ պիտի հոսի յարաճուն սաստկութեամբ : Հեռուհեռ աւելի սրընթաց :

Աչքն ու ձախը մրցումի ելած են, մինչեւ ակ–ռաները դինուելու համար : Ակռայ կճրտելով, փո–խադարձաբար :

Քրտինք, նաեւ, դիւանագիտական ճակատին վրայ : Որեւէ հարցի լուծման առթիւ :

Ի՞նչ կ'արժէ պատմական Բաբելոնը, լեզունե–րու ներկայ խառնակութեան մէջ :

Երէկուան զինակիցներն ու չալէիկաններն անգամ իրար չեն հասկնար, ամէնէն տարբական խնդիրներուն մէջ : Երբ մէկը գանձ կ'ըսէ, միւսը տանձ կը հասկնայ : Եւ փոխադարձաբար :

Մանաւանդ որ, պատերազմէն հինգ տարի վերջն ալ, նորանոր դաշտնիքներ երեւան կ'ելլեն, ափ ի բերան ձգելով խաղաղութեան եւ ազատու–թեան ճշմարիտ բարեկամները :

Մինչեւ հիմա հրատարակուած վաւերագիր–ները, յուշերը, յայտնութիւնները եւ խոստովա–նութիւնները վճռակէս կ'ապացուցանեն թէ երէկ–ուան դաշնագիրները հարեւանցի քննած են չատ մը հիմնական, կենսական խնդիրներ :

Այդ պատճառով ալ, չարունակ վէճեր կը ծա–դին, Եալթայի, Թէհրանի, Փոցտամի եւ ուրիշ համաձայնութեանց մասին :

Անգամ մը եւս կը հաստատուի թէ՝ բոլշեւիկ–ները չատ աւելի վարպետ են եղած դաշտնի դի–ւանագիտութեան մէջ, քան արեւմտեան պետու–թիւնները :

Ամէն գնով յաղթանակը չահելու տենդին մէջ, այս վերջիններս յաճախ լայն զիջումներ կատա–րած են, առանց նախատեսելու հետեւանքները :

Եւ ահաւասիկ իրենք են որ յանցաւոր կը հռչակուին իրենց երբեմնի զինակիցին կողմէ : Նոյն իսկ խաղաղութիւնը պաշտպանած առեն ...

Հին թէ նոր մեղքերու հետեւանքով, այսօր այնպիսի անջրպետ մը բացուած է երկու ճակատ–ներուն միջեւ որ, զլխու պոոյտ կը պատճառէ :

Երբ էշիսըններն անգամ արիւնի, արցունքի եւ քրտինքի մասին կը խօսին, կրնաք երեւակայել թէ որքան խորացած է անջրպետը :

Բարեբախտաբար մարդկութիւնը բոլորովին անճրկած չէ, կանխելու համար նոր փոթորիկ մը :

Ամէն պարագայի մէջ, ինչ որ կը կատարուի մեր աչքերուն առջեւ, արթնութեան կոչ մըն է փոքր ժողովուրդներուն, ապա ուրեմն եւ մեզի համար :

Չի բաւեր խաղաղութիւն ազաղակել, միեւնոյն ատեն ճակատ կազմելով անոնց հետ որ անընդհատ կը փորեն ե'ւ խաղաղութեան ե'ւ ազատութեան հիմերը, համաճայն կանխորոշ ծրագրի մը :

Գաղութներու ինքնապաշտպանութիւնը բոլո–րովին ուրիշ բան կը թելադրէ մեզի : Այստեղ եւ ամէն տեղ :

Կը թելադրէ լրջութիւն եւ հեռատեսութիւն : Ամփոփում, կեդրոնացում ներքին ուժերու :

Հերիք է որքան չփոթեցին հայրենիքի ազին ու զանազան արկածախնդրութեանց «սերը» :

Հայկական Արտասահմանը այլեւս չի կրնար հանդուրժել անամէջ մարզանքներու, ինչ անունով ալ փորձուին :

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

«ԱՆԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ ԵՒ ԵԿԵՂԵՑԱՍԷՐ»

Անշուշտ կարդացիք «անկուսակցական եւ ե–կեղեցասէր» թեկնածուներու ցանկը, այս կիրակի օրուան ընտրութեանց առթիւ :

Տասներկու «անկուսակցական»ներէն չորսը սոցիալ – դեմոկրատ հնչակեան են, հին կամ նոր : Մէկը՝ ռամկավար, եթէ չեմ սխալիր՝ անդամ իրենց կեդր. վարչութեան :

Անհրաժեշտ չէ արձանագրել անունները, որ–պէսզի ճանչնանք :

Մնացեալ եօթնէն երեք – չորսը կրնաք ուղե–կից համարիլ մէկուն եւ միւսին :

Անդին կը մնան քանի մը «եկեղեցասէրները », պնակ պտտցնելու համար, կիրակիէ կիրակի :

Չորս երեւելիներ որոնք ապահովաբար որեւէ խորհրդային թերթ, ոչ իսկ «Լէմմիածին»ը տեսած կամ կարդացած են, հրապարակաւ կը յայտարա–րեն թէ ձեր քուէները տալով այս ցանկին, ապա–հոված պիտի ըլլաք «հայ ազգին եւ հայ եկեղե–ցիին միասնականութիւնը »:

Չորսէն մէկը էմամանտան է, իսկ միւսը՝ բժշ–կապետ :

Բայց կը թուի թէ երկուքն ալ պէխապէր են իրենց քթին տակ սարքուած խաղերէն :

Աւելի դէշ, եթէ գիտեն, բայց կը փորձեն պարակել :

Արդեօք օրհնութեան գի՞ր մը կը սպասեն Ամե–նայն Հայոց կաթողիկոսէն, որ եթէ իմանար ամ–բողջ անցուդարձը, պիտի աղաղակէր.

— Տէր, թող դուցա, զի ոչ գիտեն զինչ գործեն:

Վ.Ա.Հէ

Զեր ձուները տուէք ժողովրդական ցանկին

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՑԱՍՏԱՆԵԱՅՑ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ԵԿԵ–ՂԵՑԻՈՑ ԿՐՕՆ· ԸՆԿԵՐԱԿՑ· ԱՆԴԱՄՆԵՐՈՒՆ

ՅՄԲ.— Այս կիրակի օրուան ընտրութեանց առթիւ, ստացած ենք հետեւեալ կոչը, վերի խո–րագրով :—

Հայրենակիցներ, այս կիրակի, 14 Յունուար, տեղի կ'ունենայ Կրօնական Ընկերակցութեան Ընդ. ժողովը, ընտրելու համար վարչութեան անդամներէն կանոնագրով դադրած կամ հրաժա–րած 12 անդամներուն տեղ նորերը :

Յառորդ դարէ ի վեր Ֆրանսահայ դաղութը բոլորած է խաղաղ շրջան մը : Այլ տեղերու նման չենք ունեցած պատահարներ եւ օտար իշխանու–թեանց միջամտութիւնը : Ներկայ քաղաքական չիմի օրերուն ալ դաղութիս չահերը կը պահան–չեն որպէսզի պահուի այս աւանդական հանդար–տութիւնը : Պէտք չէ որ քաղաքական որեւէ մար–դանք իր թափանցումը կատարէ մեր եկեղեցիներս : Պէտք է ստեղծել եկեղեցւոյ շուրջ առողջ եւ նը–պաստաւոր մթնոլորտ մը : Անհրաժեշտ է որ վերջ–նապէս այս երկրի ժողովուրդն ու իշխանութիւն–ները վերականգնեն իրենց անվերապահ վստահու–թիւնը մեր եկեղ. իշխանութեանց հանդէպ : Պէտք է ամէն գնով ալ աւելի բարձրացնել եկեղեցիին վարկը, զայն զարձնելով իրական սրբավայրը մեր դաղութին հաւատացեալ զանգուածին համար : Ա–սոր փոխարէն, կը տեսնենք որ այս պահուս մութ խորամանկներ տեղի կ'ունենան : Արդէն հրապարակի վրայ է ցանկ մը, հովանաւորուած այս դաղութը պարակող, կրօնքը հալածող եւ միշտ օտարէն հրահանգներ ստացող ծանօթ խմբակէն :

Արդ, հակազդելու համար այս պղտոր չար–ժումներուն, կը ներկայացնենք ցանկ մը, որուն նախապատրաստական անձնաւորութեանց վրայ կրնաք վստահիլ թէ լիուլի պիտի արդարացնեն ակն–կալուած յոյսերը :

Ուրեմն ձեր քուէները կեդրոնացուցէք միայն եւ միայն հետեւեալ անուններուն վրայ.—

1.— ԿԱՐԱՊԵՏ ՅԱԿՈԲԵԱՆ, բարերար եկե–ղեցւոյ, առեւտրական, անդամ նախկին Հոգա–բարձութեան :

2.— ՍՏԵՓԱՆ ԳԱԶԱԶԵԱՆ, առեւտրական, գանապատի եկեղեցւոյ նախկին վարչութեան :

3.— ՍԱՐԳԻՍ ՏԷՕՒՄՃԵԱՆ, առեւտրական :

4.— ԿԱՐՕ ԽՈՒՊԿԵԱՆ, արդիւնաբերող, բարեգործ նախկին վարչութեան :

5.— ԲԻԶԱՆԴ ՏԷՕՎԼԷԹԵԱՆ, արդիւնաբեր–

Ֆրանսա եւ Անգլիա կ'ամբաստանեն Թ. Միութիւնը

Բրիտանական եւ Ֆրանսական կառավարու–թիւնները հրապարակեցին իրենց այն ծանուցա–գիրները, զորս անցեալ օր ղրկած էին խորհրդա–յին կառավարութեան, իբրեւ պատասխան Մոս–կուայի ամբաստանութեանց :

Երկու կառավարութիւններն ալ վճռապէս մերժելով եղած վերագրումները, կը յայտարա–րեն, թէ Թ. Միութիւնն է միակ պատասխանա–տուն այն կացութեան, որ ստեղծած է այսօրուան դժուարութիւնները :

Ֆրանսական ծանուցագիրը կ'ըսէ, թէ բոլո–րովին պաշտպանողական հանդամանք ունին այն մէկոյները, որոնց դէմ կը բողոքէ Թ. Միութիւ–նը : Այդ մէկոյները հետեւանք են այն անվստա–հութեան եւ դժգոհութեան, որ ստեղծուեցաւ Թ. Միութեան կողմէ եւ որ ծանրանալով հասաւ ա–նապահովութեան սուր զգացումի մը այն օրն իսկ, երբ նշանակալից յարձակում մը գործուեցաւ աշ–խարհի մէկ կէտին վրայ :

Ցիշելէ վերջ, թէ Թ. Միութիւնը միշտ հա–կառակած է ապաղինման ամէն մէկոյի եւ պատե–բազմական վիճակի մէջ պահած է զինեալ մեծ ու–ժեր, թէ իր արբանեակները չեն յարգած հաշտու–թեան դաշնագրերով իրենց պարտադրուած սահ–մանափակումները եւ թէ, վերջապէս, զինուորա–կանացուած ուժեր ստեղծուած են Գերմանիոյ խորհրդային զրաւման շրջանին մէջ, ծանուցա–գիրը կը յայտարարէ .—

« Այս պայմաններու մէջ է որ Ֆրանսական կառավարութիւնը, համախորհուրդ ուրիշ խաղա–ղասէր ազգերու հետ, ստիպուեցաւ ձեռք առնել Ֆրանսայի եւ Եւրոպայի—ասոնց կարգին եւ գեր–մանական հողերու — ապահովութեան համար անհրաժեշտ միջոցները : Այս պարագաներու մէջ է որ կառավարութիւնը հարկադրուեցաւ նկատի առնել Արեւմուտքի պաշտպանութեան համար նաեւ Գերմանիոյ մասնակցութեան կարելիութիւ–նը : Ֆրանսական կառավարութիւնը ցաւ կը յայտ–նէ, թէ բոլորովին պաշտպանողական հանդամանք ունեցող այս ծրագիրները, Թ. Միութեան կառա–վարութեան կողմէ կը նկատուին յարձակողական ծրագիրներ : Ֆրանսական կառավարութիւնը կրնա–քած է միայն այնպիսի դաշինքներ, որոնք պաշտ–պանողական հանդամանք միայն ունին : Եւ կրնա–քած է զանոնք՝ միջազգային գործակցութեամբ ծառայելու համար ապահովութիւնն ու բարեկե–ցութիւնը զօրացնելու հիմնական գաղափարին : Ա–յս բեւեռին ոգիին ներշնչուած են Գերմանիոյ մասնակցութեան վերաբերեալ ծրագիրները : Ա.–նոնց նպատակը երբեք դերման ազգային բանակ մը ստեղծել կամ դերման պատերազմական ճարտա–րարութեան վերականգնել չէ, այլ դերազգային չրջագծի մը մէջ հաստատել պաշտպանողական հա–ւաքական իրաւակարգ մը : Ֆրանսական կառա–վարութիւնը համոզուած է թէ հին մրցակցու–թիւնները անհետացնելու եւ միեւնոյն չահերը ու–նեցող ազգերու հաւաքականութիւն մը ստեղծելու ճիգը միայն կրնայ իրապէս մէկտեղէն վերցնել պատերազմի ամէն չարժառիթ : Ֆրանսական կա–ռավարութիւնը որոշած է հակառակիլ՝ Արեւմուտ–եան Գերմանիան որպէս յարձակման խարիսխ մը օգտագործելու գաղափարին : Այս բոլորէն վերջ, հետեւաբար, ան չի կրնար հասկնալ, թէ ինչպէս իր վարած քաղաքականութիւնը կրնայ 10 Դեկտ. 1944ին Թ. Միութեան հետ կնքած դաշնագրին հակառակ նկատուիլ» :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՔՈՐԷՍՑԷՆ հասած վերջին լուրերու համա–ձայն փողոցային կռիւներ կը մղուին Վոնժու գա–դաքին մէջ, ուր կարմիրները մտած են երեք կող–մէն : Ութերորդ բանակին նահանջը կը չարունակ–ուի : Կարմիրները իջած են մինչեւ Սուվոն, Սէու–լէն 30 քիլ. դէպի հարաւ : Անոնք մեծ ուժերով վար կ'իջնեն նաեւ Զունկժուէն դէպի հարաւ , նը–պատակ ունենալով կտրել դաշնակիցներու դէպի Թաէկու նահանջի դիծը :

ՀՆԴԿԱՉինի մէջ նոր յաղթանակ մը չահեցաւ Ֆրանսական բանակը :

րող :

6.— ՆՈՒՊԱՐ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ, եկեղ. գործադրագէտ :

7.— ԵՐՈՒԱՆԴ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ, անդամ եկեղեցւոյ նախկին վարչութեան : Արհեստաւոր :

8.— ՌՈՒԲԷՆ ԹԱԴԷՈՍԵԱՆ, մտաւորական, բարեգործ Հայ Սպայից Միութեան :

9.— ԶԱՒԷՆ ՎԱՐՊԵՏԵԱՆ, պատուոյ նախա–գահ Հայ կամաւորներու եւ Ռազմիկներու Միու–թեան, մեքենագէտ :

10.— ՀԱՅԿ ԱՂԱՊԷԿԵԱՆ, առեւտրական :

11.— ՍՈՒՐԷՆ ՃԵՐՄԱԿԵԱՆ, գործօն անդամ Ֆր. Բաճակի Հայ Կամաւորներու Միութեան :

12.— ԹՈՐԳՈՄ ՆԱԼՊԱՆՏԵԱՆ, առեւտրա–կան :

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՑԱՆՁՆԱԳՈՒՄԲ

ԴԻՄԱԿԱՒՈՐ «ԵԿԵՂԵՑԱՍԷՐՆԵՐԸ»

Փարիզի Հայ առաքելական եկեղեցւոյ վար – չութեան մասնակի ընտրութեանց առթիւ, նորէն գործի է լծուեր մեր քաղարկուած «ձակատ»ը :

Իրենց իրական դէմքն ու կերպարանքը ծած – կուած այս անգամ աստուածավախ եկեղեցասէրի կեղծ դիմակին տակ, այս անվիճելի անհաւատ – նները, եկեղեցին ու կրօնք կործանողները, նորէն դիմած են իրենց սովորական լրբութիւններուն , քննադատելու, խարբելու համար Փարիզի ճշմարիտ և– կեղեցասէրն ու հայ հաւատացեալները :

Անարի եւ քաղաքացիական քաջութիւնէ զուրկ, «պրոգրեսիվ» ճակատին հայկական հատ.– ուածը խուսափելով իր իսկական անունովն ու ծրագրովը հրապարակ իջնելու, այս անգամ ալ , ինչպէս միշտ , յաջողած է հրապարակ հանել «ան– կուսակցական եւ հայրենասէր» անուններ , որպէս ընտրելի կամ հովանաւորող մարմին, հրապարակ նետած իր ցանկին :

Գիտակցաբար կամ ոչ, մեր զաղութին մէջ , այս ծանօթ խմբակին թեւարկութեան տակ մտած կ'ըլլան ուրեմն, բոլոր անոնք, որ այս կամ այն ձեւով կը նպաստեն սարքուած պայքարին : Պարզ խօսքով «ճակատ»ի հաւանութեամբ եւ օրհնու – թեամբ պատրաստուած ցանկի յաղթանակին :

Մեզի անծանօթ չեն այս առթիւ գործուած մեքենայութիւնները, ծանօթ խմբակի կողմէ , մանաւանդ վերջին ամիսներու ընթացքին :

Զգաստով միշտ իրենց անմիջական ազդեցու – թեան տակ պահել եկեղեցին ու ընկալաւոը, ա – նոնք ամէն միջոց է գործ դրին, որպէսզի ընտրու– թիւններու շուրջ, տեղի չունենան « կուսակցա – կան պայքարներ» և առիթներ չստեղծուին«կառա– վարութեան միջամտութեան» անցանկալի հաւա– նականութեան :

Իրենց այս կարգի բոլոր ձեռնարկներուն մէջ, անոնք չհապաղեցին միշտ եկեղեցական ընտրու– թիւններու առթիւ բազմաթիւ առիթներով մեր կողմէ յայտարարած այն տեսակէտը թէ՝ եկեղե– ցական գործին պէտք է լծել իրական եկեղեցա – սէր, անկուսակցական, զաղութին մէջ վարկ ու կշիռ ունեցող եւ մանաւանդ հատուածական եւ քաղաքական ծուռ ազդեցութիւններէ ազատ ան – հատներ :

Հակառակորդ ճակատը իրեն հաճելի մեկնու– թիւններ տալով մեր արտայայտութիւններուն , մոռցաւ եւ կը մոռնայ մէկ բացայայտ իրողու – թիւն ,— այն որ իրենք, ուրիշ խօսքով յայտնի թէ քաղարկուած բոլոր տեսակի ճակատականները, կը նկատուին առաջին կարգի անբաղձալիներ , իբրեւ թեկնածու եկեղեցական գործերուն :

Անոնք կը մոռնան եւ կը յամառին մոռնալ , թէ «ճակատ»ի հովանիին տակ աշխատող որեւէ մէկը չի կրնար անկուսակցական նկատուիլ մեզի եւ մեր ժողովրդի ջախջախիչ մեծամասնութեան համար :

Եւ վերջապէս , մեր հակառակորդները կը մոռ– նան, որ մեր եկեղեցին չի կրնար կատարել իր ի– րական դերը ներկայ պայմաններուն մէջ, ցոր – չափ, կը յամառին զայն վերածել (զաղութներու մէջ) խորհրդային ներչնչումներու ենթակայ հաստատութեան մը :

Զախողելով իրենց փորձերուն մէջ՝ «ճակա – տական, չէզոք անկուսակցական հայրենասէրնե– րու » ցանկի մը չուրջ մեր համաձայնութիւնը ա – պահովելու, անոնք իբրեւ զործակից ճարելով քանի մը երկերես «անկուսակցական հայրենասէր– ներ», հրապարակ են իջած իրենց ցանկով :

Աւելորդ է ծանրանալ կատարուած բոլոր այս մեքենայութիւններու վրայ :

Մեզի համար հիմնական խնդիր է, որ այս զաղութի իւրաքանչիւր հայ անհատ յատակօրէն ըմբռնէ իր պատասխանատուութիւնը :

Սուտ – խենդ ձեւանալ միշտ հանրային խըն– դիրներու լուծման ընթացքին, եւ թեթեւութեամբ մօտենալ ամէն հարցի՝ այլեւս նեբելի չէ այս ժա– մանակներուն :

Պէտք է քաջութիւն ունենալ վերջապէս սեւին սեւ, եւ ճերմակին ճերմակ ըսելու :

Մենք չեչտ կը դնենք այս ուղղութեամբ, նկատի ունենալով խումբ մը բախտախնդիր խոս – վարարներու հանդէպ ցոյց տրուած կրաւորական եւ համակերպող դիրքը :

Վերջի վերջոյ ո՞վ է տակաւին այն չիմարը, որ խղճի հանդստութեամբ, կրօնքի եւ եկեղեցիի պաշտպանի դերը կուտայ Սովետներու արտա – սահմանեան մունետիկներուն :

Կո՞ն տակաւին պարզամիտներ, որոնք կը հաւատան թէ՝ չինծու առասպելներ էին հակա – կրօնական պայքարը Ա. Միութեան մէջ, տաս – նեակ տարիներ չարունակ :

Ո՞ւր են մեր հարեւրաւոր վանքերն ու եկեղե– ցիները եւ հազարաւոր հոգեւորականները :

Քանի՞ չէն ու պայծառ սրբատեղիներ մնացած են ներկայիս մեր երկրին մէջ : Կո՞ն համապատաս–

Պոլսոյ ևորընտիր պատրիարքին ողջոյնը իր ժողովուրդին

ԱՆՍՊԱՌ ՊԻՏԻ ԸՆԼԱՑ ՄԵՐ ԳՈՐՈՎԸ, ԲԱՑՑ ՊԻՏԻ ՊԱՀՆԵՒ ՄԵՐ ԿՈՐՈՎԸ

ՄՄԲ.— Պոլսոյ նորընտիր պատրիարքը, Գա– բեգին արք. Խաչատուրեան, հետեւեալ գիրը ուղ– ղած է ընդհ. ժողովին, Պուէնոս Այրէսէն, Դեկտ. 21 թուականով :—

Նոր յուղարկով կը լսեմ ստամպուլահայ մեր ժողովուրդին խանդավառութիւնը պատրիարքա – կան ընտրութեան արդիւնքին չուրջ ստեղծուած :

Ըսենք, միանգամ ընդմիշտ, թէ Աստուծոյ կամեղոցութեամբ այլեւս ձեր Պատրիարքն եմ, եւ մեր ժողովուրդին հոգեւոր ոչ թէ պետը այլ հայրն եմ : Հայր մը իր զաւակաց հանդէպ անխտիր սէր միայն կը տածէ : Այդ սէրը, սակայն, թէեւ բխած սրտէն, իր ներշնչումն ունի նաեւ միտքէն, որ կը զործէ օրէնքով : Մեր ժողովուրդը պէտք է դիտ – նայ զայս : Անոպատ պիտի ըլլայ մեր զործովը, բայց, Աստուծոյ օրհնութեամբ, պիտի պահենք նաեւ մեր կոչովը օրէնքի դիծով քալելու միշտ , դերծ մնալու համար սանթայքումներէ, եւ պիտի ակնկալենք, որ մեր զաւակները դիտնան դնահա– տել այս անհրաժեշտութիւնը, որպէսզի հովուի եւ բանաւոր հօտի միջեւ միշտ փոխյարաբերութիւնն ըլլայ ներդաշնակ : Այս է ոսկի բանալին ամէն յա– ջողութեան : Ես այդ բանալիով կուզամ ձեզի : Այն ոգեւորութիւնը, որ ստեղծուած է ընտրու – թեանս առթիւ, այն ովասիոնները որոնցմով կ'ուզէք դիմաւորել ձեր նոր Պատրիարքը, պիտի ունենան արժէք այն ատեն միայն երբ անկեղծ ու սերտ համագործակցութեամբ կարողանանք հաս– տատել բաղձալի խաղաղութիւնը իր բոլոր բա – րիքներով :

Մեր ժողովրդապետական կառավարութեան բարեացակամ վերաբերումը մեր ժողովուրդին եւ անոր ներկայացուցիչներու կողմէ ընտրուած նոր Պատրիարքի հանդէպ, պարտինք բարձրօրէն դնա– հատել մեր պարկեշտ, հաւատարիմ եւ խոհական կենցաղավարութեամբ, չչեղելով երբեք եւ մեր եկեղեցական, եւ պետական կանոններուն եւ օ – րէնքներուն տրամադրութիւններէն : Մեր եկեղե– ցւոյ ոգին երաչխաւորութիւնն է այսպիսի ուղղա– միտ ընթացքի մը հնարաւորութեան : Այդ ոգին կ'ենթադրէ նաեւ խիստ կարգապահութիւն, որ անհրաժեշտ պայման է կանոնաւորութեան, հե – տեւաբար եւ արդիւնաւոր գործունէութեան : Մարդկային տարբերան պարտականութիւններու եւ իրաւունքներու կիրարկման զօրաւոր լծակն է այն :

Մենք վստահ ենք, թէ Հանրապետական նուր– քիոյ կառավարական ներկայ ոգին ինչն ալ լար – ձրօրէն պիտի դնահատէ մեր եկեղեցւոյ այսոգին որ կրօնական խորքով մարդկայնական է նոյ ա – տեն :

Այս ոգին պիտի ըլլայ լուսարձակը իմ քայլե– րուս , նաեւ բոլոր անոնց որոնք իրենց անեղծ , ջերմ ու անշահախնդիր աջակցութիւնը պիտի բե– րեն եւ պարտին բերել մեզի : Զկայ աւելի քաղց բան քան լսել քնարական քնքշութեամբ յօին – ուած ներդաշնակ համերգ մը : Այս քաղցրութիւնը պէտք է ծորի ամէն սրտէ, ամէն մտքէ, ամէն լեզուէ եւ ամէն գրչէ : Զգուշանալ այս ներդաշնա– կութիւնը խանգարող որ եւ է խռպոտ խաղէ : «Հօր Տան նախանձը» պէտք է ուտէ ամէնուս միրը անխտիր : Այդ տան սրբազան խորհրդանիշը եկե– ղեցին է , այսինքն ժողովուրդը իր անպակաս լրութեանը մէջ, զլուխ ունենալով քրիստոնէական մաքուր, բարձր ու խորունկ ներշնչումներու լու– սաղբիւրն եղող «ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ԻՇԽԱՆԸ» :

Ինչպէս պիտի ուզէի , որ իմ այս խօսքերը տեղ դտնէին բոլոր անոնց մէջ որոնք, իբրաւունքով , կ'ակնկալեն լինամէ քալ հովիւի մը պարտաճանա– չութիւնն ու նուիրումը : Գիտէք թէ ով է անհամե– մատ «ԲԱՑ ՀՈՎԻՒԸ» : Մենք անոր սպասաւորներն ենք : Պարտինք ընել ինչ որ կարող ենք ընել մեր զործակիցներով, հոգեւորական թէ աշխարհա – կան, որպէսզի մեր սպասաւորութիւնն ըլլայ պ – տակար եւ ի չինութիւն բազմակարօտ «բանաւոր հօտ»ին :

Կը չեչտեմ բանաւոր բառը, փարատելու հա – մար այն թիւրիմացութիւնը, որով ասոմ որակ –

ուած հօտը կը չփոթուի ոչխարային անբան հօ – տին հետ :

« Դալարագեղ վայրերու մէջ բնակեցնել եւ հանդարտ ջուրերու մօտ սնուցանել» այդ հօտը, ահա պատկերաւոր ոճով բացատրուած այն հոգե– վիճակը զոր պարտինք ստեղծել համագործակցա– բար մեր պետութեան հովանիին տակ : Այս համա– գործակցութենէն ոչ ոք դուրս պիտի մնայ : Զենք ուզեր երեւակայել բացառութիւններ, որոնք եթէ ըլլան իսկ մէյ մըն հայրական վիշտ ու կարեկցու – թիւն պիտի դտնեն մեր մէջ : Կայ, սակայն, այս վիշտէն բխած սաստը օրէնքի հեղինակութեան :

Աւելի չեմ ուզեր երկարել : Այդ աւելին իմ կոնդակով եւ իմ գործունէութեան ընթացքին : Միայն ըսեմ մէկ բան եւս , եւ չեչտեմ ալ : Անոխակալ մարդ չկայ երկնքի տակ, բոլորս ալ վրիպանքի ենք ենթակայ : Սխալը մատնանշել սրտցաւօրէն՝ պարտականութիւն է : Այդ ուղղումը կ'ըլլայ լուրջ ու առողջ քննադատութեամբ՝ առանձին տեսակ – ցութիւններով եւ հրապարակով իսկ : Ո՞ր հիւան– դը պիտի արհամարհէր ու մերժէր նշդրակը, երբ անոր կիրարկութիւնը, բժշկական քննութեամբ , դառնար անհրաժեշտ : Բայց քալ առողջ մարմնի մը համար գործածել զայն, կարող է ունենալ ա– ղիտաւոր հետեւանք՝ մահ իսկ պատճառելով : Ա– սիկա աւելի ճշմարիտ է մեր ընկերային – բարո – յական կեանքին համար :

Արդ, հարկ կայ մատնանշել մեծագոյն պա – տասխանատուութիւնը լայն գործարանային օր – կանին — որ կը կոչուի Մամուլ : Գրիչ չարժելը թեթեւ գործ չէ, ան արուեստ մըն է նուրբ, դըժ– ուարին : Գրիչը պէտք չէ ըլլայ ատրուկը սրտէն ու լեղուէն բռցավառող ու խանձող կիրքին : Ծառայ է եւ մամուլը, այն իմաստով որ ենք մենք բոլորս , հոգեւորական թէ աշխարհական, հրաւիրուած – ներս ի սպաս մեզ ընտրող ժողովուրդին յառաջ– դիմութեան եւ բարօրութեան նուիրելու մեր հո– գեւոր եւ մտաւոր բոլոր ուժերը, մեր բարոյական եւ նիւթական բոլոր կարողութիւնները : Այս ա – մէնը օրէնքով նուիրագործուած են, մեր իրաւա– սութեան սահմանին մէջ :

Ահա ինչ որ զալոստէս առաջ կ'ուզեմ որ դիտնայ մեր ժողովուրդը, դիտնան մեր պաշտօ – նակիցները :

Այս առիթով կը վստահ ամանորեան եւ Ս. Ծննդեան իմ չնորհաւորութիւններն ուղարկել մեր պատուական ժողովուրդին, մաղթելով ի սրտէ որ Բեթլեհէմի մէջ ծագած «ԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՆ ԱՐԵ – ԳԱԿԸ» իր խաղաղաբեր ու չինարար սիրոյ ջերմիկ ու կենդանարար ճառագայթներով փարատէ զգը– լոր երկինքը պատող երկիւղի մութ ու սպառնալից ամպերը եւ տայ անդորրութիւն համայն ժողո – վուրդներու սրտերուն :

Թող օրհնէ Աստուած մեր ժողովուրդն ամ – բողջ իր բոլորներկայացուցիչներով եւ իրշնորհաց մէջ պահէ զանոնք :

Հայրական ջերմ սիրոյ ողջունիւ եւ օրհնու – թեամբ , մնամ աղօթարար ընտրեալ պատրիարք Հայոց Թուրքիոյ՝

ԳԱՐԵԳԻՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ԼՈՒՍԱԲԱՆՈՒԹԻԻՆ ՄԸ

Պոստոյէն Պ. Զաքար Քէնտիրեան ցաւակցու– թիւն յայտնելով ողբացեալ ընկեր Մխրան Գաբ – րիէլեանի մահուան առթիւ, կը խնդրէ հետեւեալ ճշդումը կատարել.—

*Երբ այս հպարտ մարդը չէր կրնար իր հացը ճարել, Վեթ. Ֆոնտին հետ, երեք ոչ–Դաչնակցա– կաններ ալ յանձն առին դիմել բոլոր հայրենակից– ներուն եւ ամէնքն ալ խոստացան իրենց ամսական բաժինը տալ, մինչեւ պապային մահը : Ուրեմն այդ երեք հոգիով հոգատար մարմինը ամէն Հայու դիմեց եւ կուսակցական , չէզոք, հարուստ ,աղքատ

«ՆՈՐ ԱՂԴԱՐԱՐ»Ը ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Ինչպէս հաղորդած էինք, «Նոր Աղդարար» ևոամսեայ պարբերաթերթի մը սկսած է լոյս տեսնել Կալկաթայի մէջ, արտօնատիրութեամբ եւ խմբագրութեամբ Զ. Ց. Հանանեանի: Առաջին խմբագրականին մէջ կը գրէ թէ, հնդկահայ գաղութը, ծնունդ պարսկահայութեան, գաղթած է գլխաւորաբար Նոր Ջուղայէն: Ան ջերմ ազգասիրութեամբ տաղորուած, հեռաւոր հայ գաղութներու ազգային, կրթական ու մտաւոր լուսաւորութեան կարեւոր հաստատութիւններու հիմնադիրն է եղած: Մոսկուայի Լազարեան ճեմարանի հիմնադիրն է Նոր Ջուղայեցի Եղիազարեան (1816ին): Յաջորդը Նուպարեան – Շահնազար – եանը, հաստատեց համազանցի կարապետ Շահ – նազարեան: Մատրասարնակ Ռաֆայէլ Մուրատը հիմնեց Փարիզի եւ Վենետիկի կրթական տան ճարները: Նոր Ջուղայի Գրիգոր Խալդարեան Փեթրսպուրկի մէջ առաջին տպարանը բացաւ 1786ին:

1866ին Ամսթերտամի մէջ առաջին հայ պատկերազարդ Աստուածաշունչի տպագրիչը՝ Նոր Ջուղայի վանքի Յակոբոս վարդապետի հաստատած դպրոցին աշակերտ Ոսկան Երեւանցին էր:

Հայ լրագրութեան ծագման պատմութեան մէջ Ռահվիրայի դերը կ'իյնայ հնդկահայ գաղութին: Առաջին ազգային լրագիրը, «Ազդարար»ը տպագրուած է Մատրասի մէջ 1794ին, Շիրազցի Տէր Յարութիւնն Շմաւոնեանի ջանքերով:

Մատրաս, Պոմպէյի եւ Կալկաթայի մէջ 1794 — 1863 տասնմէկ հայ պարբերաթերթեր հրատարակուած են:

1820ին Կալկաթայի առաջին հայ թերթը «Հայելի կալկաթեանն» է որ մէկ տարի կեանք ունեցաւ: Ապա մէկ տարի «Շահմարան»ը տիրացու Մարտիրոս Մկրտիչեանի խմբագրութեամբ:

1822 — 1845 քանի մը լրագիրներ լոյս տեսած են: 1845ին Մեսրոպ Թաղիադեանի խմբագրութեամբ «Ազդաւէր» չարաթաթերթը երեւցաւ որ եղակի տեղ կը գրաւէ հնդկահայ գաղութի լրագրութեան մէջ: Եօթ տարի տեւեց:

« Արա » անդլերէն ամսաթերթը լոյս տեսած է Մելիք Բէդլարեանի խմբագրութեամբ: Տեւած է երեք տարի: Երկրորդ անդլերէն թերթը «Հայ» լոյս կը տեսնէ 1908ին Յովսէփ Բարսեղեանի կողմէ: Այս թերթը վերջինը կ'ըլլայ 115 տարիներու գրական կեանքին Հնդկաստանի մէջ:

Հայ ազատագրութեան առաջին գաղափարը ծագած է հնդկահայ գաղութին մէջ: Մատրասա – բնակ Աղա Շամիր Սուլթանումեանն էր որ ուզած է իր սեփական դրամով դնել Հայաստանը հայութեան համար:

1933ին Հայոց Մարդասիրական ճեմարանի ա–չակերտական միութիւնը դպրոցին մէջ հրատարակեց «Զանգ» ամսաթերթը:

« Նոր Աղդարար»ի նպատակն է.— ա) Մեր ազգի հայ լեզուի, Հայոց պատմութեան ու դրականութեան սէրը արթուն եւ կենդանի պահել:

բ) Խրախուսել մեր նոր սերունդը գրական աշխատանքի մէջ:

գ) Մանկական ու աշակերտական առանձին բաժին ունենալ, փոքրերու ինքնուրոյն գործունեան համար:

դ) Մշակութային կապ հաստատել մեր հեռաւոր ցեղակիցներու հետ:

ՋԱՁՆԵՐ ԳԱԻԱՌԻՆ

ԹԱՏՐՈՆ ԿԱՐՏԱՆԻ ՄԷՋ

ԿԱՐՏԱՆ.— Այս դպրոցը որ Ազատագրութենէն վերջ չատ թուլցած էր կարգ մը անմիտներու խայտառակութեանց հետեւանքով, հետզհետէ կը բազմապատկէ իր գործունէութիւնը: Շնորհիւ Հ. Ց. Դ. Նիկոլ Դումանի ենթահոմիսէի եւ մանաւանդ Ն. Ս. «Վարանդեան» խումբի երիտասարդներուն, որոնք ջանք չեն խնայեր, աղգային կեանքը վառ պահելու համար: Մանաւանդ դպրոցի չգոյութիւնը մեծ ցաւ կը պատճառէ, ասոր համար ալ վերջին երկու տարուան ընթացքին թատերական երեկոյթներ կազմակերպեցին եւ այդպէս ալ պիտի շարունակեն, որպէսզի փորձերու ընթացքին չարունակ մայրենի բարբառը լսեն:

Այս աշխատանքներուն մեծագոյն բեռը ստանձնած է այս տողերը գրողը որ բաւական փորձառութիւն ունի, շնորհիւ Մ. Մարութեանի եւ ուրիշ դերասաններու:

Վերջին ներկայացումը եղաւ «Աչուղ Ղարիպը», դերակատարներէն չատեր առաջին անգամ բեմ ելլելով հանդերձ յաջողութեամբ կատարեցին իրենց դերերը: Օր. Մարի Նաւոյեան (Շահ Սանամ) այս անգամ եւս ցոյց տուաւ դնահատելի ձիրքեր: Անդրանիկ Մաթոյեան չատ յաջող էր Ղարիպի դերին մէջ: Մանաւանդ որ ինքն էր սաղը նուագողը, Օր. Իւղաբեր Աստուրեան յայտնութիւն մը եղաւ կատարուի բեմին համար, մօրը դերը կատարելով: Օրիորդներ Անահիտ Նորաիկեան եւ Աստղիկ Նաւոեան մեծ յաջողութեամբ կատարեցին Ղարիպի քրոջ եւ Արեգնազի դերերը. պիժ մանուկի դերը կատարեց խումբին դեկավարը, Ն. Սարգիսեան: Ցաջող էին նաեւ Ա. Առաքելեան, Ս. Գի–նոսեան, Պ. Առաքելեան, Զաւէն Գինոսեան, Ա–պոտ Անտոնեան, ընկեր Կարապետ Գալայճեան:

Ինչպէս միշտ, այս անգամ ալ ծայրէ ծայր լեցուած էր սրահը, նոյնիսկ ոտքի վրայ կենալու տեղ չկար: Էքսէն եւ կարտանի մօտակայ շրջաններէն հայրենակիցները եկած էին ոչ միայն թատերական դեղեցիկ երեկոյթ մը վայելելու, այլեւ հանգանակելու համար Հ. Ց. Դ. Ն. Ս. «Անդրանիկ» թատերախումբը որ բացի երկու հոգիէ, կը բաղկանայ, այս հողին վրայ ծնած ու հասակ առած երիտասարդներէ: Այդ պատճառով ալ ոչ միայն բարոյապէս այլեւ նիւթապէս մեծ յաջողութիւն գտաւ: Մեր գաղութի հայրենակից–ները կը փափաքին որ խաղը անգամ մը եւս նոր կայացուի:

Ներկայացումէն վերջ, մինչեւ արշալոյս շարունակուեցան հայկական եւ եւրոպական պարերը նուագախումբով, դեկավարութեամբ Պ. Գ. Գասպրեանի:

Նոր տարուան առթիւ երկրի աւանդական սովորութեան համաձայն խնջոյք մը սարքուած էր, Հ. Ց. Դ. «Գեղունի» սրահին մէջ, ուր քառասուներէ աւելի երիտասարդ եւ երիտասարդուհիներ, հաւաքուած սեղաններու չուրջ մինչեւ լոյս հայկական երգերով ու պարերով զուարճացան: Ցեւոյ աւուտէն մինչեւ իրիկուն, երգերով պատեցան բլոր հայկական տուները, մեծ ուրախութիւն պատճառելով չափահաս սերունդին:

Ն. Ա. Սարգիսեան

ԼԻՈՆԻ ՏՕՆԱՎԱՃԱՌԸ ԸՆԴԱՐՁԱԿՈՒԱԾ

1951ին համար **12.500** ֆառ. մեթր յատկացուած – ծական հողամաս մը տրամադրուած է ցուցադրողներուն:

Լիոնի միջազգային տօնավաճառին համար միշտ խնդիր եղած է, տարուէ տարի, գտնել բաւարար տարածութիւն, տեղաւորելու համար ցուցադրողները որոնք միշտ բազմաթիւ պահանջներ կը դնեն:

Վերջին անգամ նոր սրահ մը (Hall) կցուեցաւ կոան Փալէին:

1951ի տօնավաճառին, 1951 Մարտ 31էն 9 ապրիլ, երեք կարգի ընդարձակումներ ամբողջացած վերջացած եւ տրամադրելի պիտի ըլլան:

Մեքենական ցուցադրութիւններու սրահին տարածութիւնը 7500 քառ. մեթրէն 15.000ի պիտի բարձրանայ, որուն չնորհիւ կարելի պիտի ըլլայ, մեքենայ – գործիքի եւ մեքենական կազմածներու սովորական ցուցադրողներուն հետ ընդունիլ հիւսուածեղէնի մեքենաները եւ ճարտարագործական էլեկտրականութեան ամէնէն կարեւոր արտադրութիւնները: Այս ընդարձակ շինութիւնը, երկու ներքնաշէնակ դաւիթներով պիտի կոչուի (Palais de la Mécanique et de L'Electricité):

Ընդարձակումներու երկրորդ չարքը պիտի կազմէ 5000 քառ. մեթր տարածութիւն մը, պետքն առմէ նոր կառոյցի մը վերեւը, որ պիտի կրնայ ընդունիլ աւելի քան հարիւր կառքեր:

Վերջապէս կոան Փալէին մէջ նոր սրահ մը կը շինուի 500 քառ. մեթր տարածութեամբ եւ դոց:

Ինչպէս կը տեսնէք, Լիոնի Միջազգային Տօնավաճառը միշտ նոր շինութիւններ կը կատարէ, որոնց չնորհիւ կարելի պիտի ըլլայ 300 նոր ցուցադրողներ ընդունիլ 1951ին:

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ապատանած ռուս տարագիրներէն առաջարկած են կազմելկամաւորներուկիսաբաժին մը, որ պիտի կռուի բանակի չարքերուն մէջ, կարմիր բռնակալութեան դէմ, եւրոպական բանակին մէջ, հրամանատարութեամբ զօր. Այդըն – հաուերի:

Ֆ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ հաւանեցաւ բանակցութեան ձեռնարկել Մ. Նահանգներու հետ, պատերազմի ընթացքին կնքուած 11 միլիառ տոլար պարտքի հարցը կարգադրելու համար:

ՀԱՆՐԱՇՈՒԽԻ մեծ խնայողութեան մը ձեռնարկած է անգլ. կառավարութիւնը: Առաջին հերթին պիտի կրճատուի էլեկտրական լոյսի ղործածութիւնը:

ՍՏԱՑԱՆՔ

La Resurection de l'Etat d'Israel, par T. Karnig (Թագուոր Գառնիկեան): Paris, 1950:

ԱՐՓԻ, գրական – դիտական ամսագիրը, Բ. տարի Թիւ 2 (1950 Սեպտեմբեր): Տարեկան բաժանեղին 8 տոլար: Հասցէ.— Imprimerie Moderne, Ave. Ekbatan, Tehran (Perse):

ԿԱՐԴԱՑԵՔ ԵՒ ՏԱՐԱԾԵՑԵՔ
« ԾԱՌԱՋ »Ը

ԼՐՏԵՍ ԿԻԿԵՐՈՆ ԱՆԳԱՐԱՅԻ ՄԷՋ

(Գրեց՝ գերման դեսպանատան կցորդ ՄՈՑԶԻՇ)

ԺԲ.— ԵՐԿՈՒ ՀՍԿԱՆԵՐՈՒ ՄԻՋԵՒ

Գալլէնպրունէր խիստ մտահոգ կը թուէր, որովհետեւ այս պարագան ուժ կուտար իր կասկածներուն, հաւանական «պըլըֆ»ի մը մասին: Բայց տեսայ, որ անհետացան իր բոլոր կասկածները երբ իր ձեռքին մէջ ունեցաւ հատ մը բազմաթիւ փաստաթուղթերէն:

Գլուխը չարժելով սկսաւ ուսումնասիրել զրուխունը: Ակնթարթի մը մէջ, բոլորովին համոզուած էր, ճիշդ ինծի պէս:

Վերջապէս, այլեւս հարցում չուղղեցին ինծի, որովհետեւ պատասխան չէի կրնար գտնել այլեւս եւ փորձադէտները մեկնեցան: Մնացի առանձին Գալլէնպրունէրի հետ:

« Նստեցէք », ըսաւ: Հետեւաբար տեղ գրաւեցի դիւանապետին դիմաց: Այս անգամ, մեծ դրասեղանին քով չէի այլեւս. այլ, բազմած էի կակուղ եւ հանգստաւէտ թիկնաթոռի մը մէջ:

Ապահովաբար կ'ուզուէր մտերմիկ գոյն մը տալ խօսակցութեան որ պիտի յաջորդէր:

— Մանուսւոր օգնական մը տրամադրեցի ձեզի Սոֆիայի մէջ. որովհետեւ կ'ուզէի Ռիպէնթրօփ պիտի փորձէ կիկերոնի խնդիրը ներկայացնել իրրեւ արտաքին նախարարութեան մէկ յաղթանակը, մինչդեռ, մի – միայն տեղեկատու դիւանին կը պատկանի ան:

« Անկարելի է ճշդել բոլոր հնարաւորութիւնները զոր կիկերոնի հարցը կը ներկայացնէ, ոչ ալ նախատեսել ընթացքը, զոր պիտի ստանայ յետագային: Ռիպէնթրօփ համոզուած է թէ Անդլիացիները անեկապանը գերմանական հիւպատոսարան ղրկած են մեքենայութեանց հսկայ ցանցով մը մեր չքին խնդալու համար: Կը ճանչնամ Ռիպէնթրօփը, հակառակը պնդելու սովորութիւն ունի: Եւ իր մտապետեռումէն պիտի չէջդի, առայժմ, վստահ եղէք: Պիտի թողու, որ այս թանկագին թուղթերը մգլոտին իր դարաններուն մէջ, եւ ա – հա այն է որ պէտք է արդիլել: Մեծ յոյս ունիմ է պիտի կարենամ Ֆիւրէրէն (Հիթլէր) ձեռք բերել այս գործը մեղի յանձնելու հրամանը: Առայժմ, կիկերոնի վճարելու համար մէկ դահեկան իսկ մը առնէք արտաքին նախարարութենէն: Արդէն, վերջին 30 հազար սթերլինը ղրկեցի ձեզի: Սատա՞ք այդ դումարը չէ՞:

— Անշուշտ: Հրահանգներուն համաձայն յանձնեցի սատպագիրը, բայց կարեւոր բան մը պիտի խնդրեմ ձեզմէ: Ձղեցէք թէ ով պիտի խաղայ գործին: Շատ ծանրաբեռնուած եմ կիկերոնի հարցով, որովհետեւ ստիպուած եմ ա – նանձին աշխատիլ, գաղտնիքը պահելու համար:

« Այս պայմաններուն մէջ պէտք չէ որ վիճակի չէք, բայց Ռիպէնթրօփ ձեր բարեկամը չէ: Ըստ իրեն, դուք չատ կապուած էք Ֆօն Փափէնին ո – րուն ինքը չի հանդուրժեր բնաւ, մտերմաբար ա–սիկա կ'ըսեմ ձեզի: Ռիպէնթրօփ պիտի փորձէ կիկերոնի խնդիրը ներկայացնել իրրեւ արտաքին նախարարութեան մէկ յաղթանակը, մինչդեռ, մի – միայն տեղեկատու դիւանին կը պատկանի ան:

« Անկարելի է ճշդել բոլոր հնարաւորութիւնները զոր կիկերոնի հարցը կը ներկայացնէ, ոչ ալ նախատեսել ընթացքը, զոր պիտի ստանայ յետագային: Ռիպէնթրօփ համոզուած է թէ Անդլիացիները անեկապանը գերմանական հիւպատոսարան ղրկած են մեքենայութեանց հսկայ ցանցով մը մեր չքին խնդալու համար: Կը ճանչնամ Ռիպէնթրօփը, հակառակը պնդելու սովորութիւն ունի: Եւ իր մտապետեռումէն պիտի չէջդի, առայժմ, վստահ եղէք: Պիտի թողու, որ այս թանկագին թուղթերը մգլոտին իր դարաններուն մէջ, եւ ա – հա այն է որ պէտք է արդիլել: Մեծ յոյս ունիմ է պիտի կարենամ Ֆիւրէրէն (Հիթլէր) ձեռք բերել այս գործը մեղի յանձնելու հրամանը: Առայժմ, կիկերոնի վճարելու համար մէկ դահեկան իսկ մը առնէք արտաքին նախարարութենէն: Արդէն, վերջին 30 հազար սթերլինը ղրկեցի ձեզի: Սատա՞ք այդ դումարը չէ՞:

— Անշուշտ: Հրահանգներուն համաձայն յանձնեցի սատպագիրը, բայց կարեւոր բան մը պիտի խնդրեմ ձեզմէ: Ձղեցէք թէ ով պիտի խաղայ գործին: Շատ ծանրաբեռնուած եմ կիկերոնի հարցով, որովհետեւ ստիպուած եմ ա – նանձին աշխատիլ, գաղտնիքը պահելու համար:

« Այս պայմաններուն մէջ պէտք չէ որ վիճակի իրաւասութեամբ անձեր աւելորդ աշխատանք մը պարտադրեն ինծի: Միտքս եւ թեւերս ապատ ըլլալու են: Այլապէս, պիտի խնդրեմ, որ ուրիշի մը յանձնէք այս գործը, որովհետեւ ոչ ոք կրնայ ժխտել թէ չատ փափուկ է ան: Կրնա՞մ յոյս դնել ձեր վրայ որպէս զի Պերլին ճշդէ իրաւասութեան հարցը միանգամընդմիշտ:

— Համաձայն եմ, որոշում մը կ'առնեմ ֆիւրէրէն: Իսկ այժմ, անգամ մը եւս ըսէք ինծի ձեր անձնական կարծիքը կիկերոնի եւ անգլիական վաստաթուղթերուն մասին: Ծանօթ է ձեզի Անգարայի կացութիւնը, ես չեմ կրնար դատել: Կը կարծէ՞ք որ վստահութեան արժանի են այդ սենեկապանին խօսքերը: Այս մարդը իր գլուխը վտանգի կ'ենթարկէ: Կարդացի ձեր բոլոր հեռագրերը: Ինչ որ պատմած էք ցարդ, տրամաբանական ըլլալ կը թուի: Երբ կը կարդանք, կարծես թէ չատ բնական ու՞ պարզ են այդ ամէնը:

Կը հասկնաք... իմ դիրքիս մէջ մկկը, պէտք է զգուշանայ հաւատք ընծայելէ ...: Կը խորհի՞ք որ այդ սենեկապանը կարող է իսկապէս այսպիսի քաղաքագործութեան մը. եթէ համոզիչ փաստեր բերէք, պիտի ընդունիմ որ ճշմարիտ են այս փաստաթուղթերը եւ մէկ կողմ պիտի թողում պլըֆի հաւանականութիւնը:

Անգամ մը եւս պատմեցի, ինչ որ գիտէի կիկերոնի մասին, բայց հաստատելու համար իր խօսքերը, կ'ապաւինէի միայն ենթադրութիւններուս եւ անձնական դատողութեանս:

(Շար.)

ՋՕՐ. ԱՑՋԸՆՀԱՒՈՒԸՐ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Կիրակի կէսօրէ առաջ Փարիզ հասաւ Եւրոպական միացեալ բանակի ընդհ. հրամանատարը, զօր. Այզընհաուըր, իր սպայակոյտի պետին հետ միասին։ Ոսկեհանութիւնը ձեռք առած էր արտակարգ միջոցներ։ Որեւէ միջադէպ չպատահեցաւ։

Զօրավարը, ժամանումէն քանի մը ժամ վերջ, ձայնասփիւռ ճառ մը խօսելով յայտարարեց, թէ « ուժ կայ մեր միութեան մէջ եւ երբ մենք միացած ոտքի կը կանգնինք, չկայ որեւէ բան, զոր Ատլանտեանի ժողովուրդները չկարենան գլուխ հանել։ Թող լաւ սերտեն պատմութեան դասերը ամէն անոնք, որ կրնան այս ուժը փորձելու փոր – ձութիւնը ունենալ։ Ազատութեան դասը քնաւ պարտուած չէ»։ Զօրավարին ճառը թարգմանուեցաւ չատ մը լեզուներու միաժամանակ։

Լոնտոնէն Փարիզ հասաւ նմանապէս մարշալ Մոնթկոմըրի, որ Զօր. Այզընհաուըրի փոխանորդը պիտի ըլլայ։ Եկած օրն իսկ երկու պետականները ունեցան խորհրդակցութիւններ, իսկ երէկ, զօրավարը սկսաւ իր խորհրդակցութիւնները արտաքին եւ պաշտպանութեան նախարարները Պ. Պ. Շումանի եւ Ժ. Մոքէ հետ։

× Պաշտպանութեան նախարար Պ. Ժիւլ Մոք կիրակի օր, Պէլճիէրի եւ Մոնփէլիէի մէջ խօսեցաւ երկու ճառեր եւ ըսաւ որ «մեր ուզածը գերմանական բանակ մը չէ, այլ մարտական խումբեր եւ – րոպական բանակի մը մէջ։ Պրիւսէլի մէջ մենք հրաժարեցանք մեր հասկցած ձեւով եւրոպական բանակի մը կազմութեան ծրագրէն, բայց ընդունիլ տուինք, որ զօրաբաժնի մը մէկ երրորդ ուժէն աւելի ուժ ունեցող գերման զօրամասեր պիտի չստեղծուին։ Չեմ ուզեր որ օր մը զիս մեղադրեն թէ պատրաստ չէինք ։ Պիտի մաղթենք որ «Զոր – ահերու ժողովը» կարենար այդ՝ նպատակին հասնիլ։ Մինչեւ այդ նպատակի իրագործումը, սա – նիլ։ Քաւունքը չունինք տկարացնելու վերա – կայն, իրաւունքը չունինք տկարացնելու վերա – կայն, իրաւունքը չունինք տկարացնելու վերա – պինման մեր ճիգը։ Ֆրանսա պէտք է չափաւոր , չափաւորող եւ խաղաղասէր տարր մը ըլլայ»։ Պ. Մոք ըսաւ նաեւ, որ համայնավար մը չի կրնար Ֆրանսական որեւէ զօրամասի հրամանատար դառնալ։

ՋՕՐ. ՏԸ ԿՈԼԻ ԿՈՉԸ ԱՄԵՐԻԿԱՑիՆԵՐՈՒՆ

Զօր. տը Կոլ ճառ մը խօսելով Նիմի մէջ, յայտարարեց թէ Մ. Նահանգները պարտաւոր են պաշտպանել Եւրոպան եւ ոչ թէ լքել։

— « Ասոքա ձեզի կ'ուզեմ, Ամերիկացիներ ։ Եւրոպան պէտք ունի ձեզի։ Դուք ալ պէտք ունիք Եւրոպայի։ Անոր փրկութիւնը նախապայմանն է ձեր փրկութեան։ Պէտք չէ որ Ազատութեան ճակատը որեւէ պարագայի մէջ եւ որեւէ գնով կորսնցնէ ինչ որ տակաւին կը պահէ Եւրոպայի մէջ։ Եւրոպան նախապատուութիւն կը վայելէ։ Ամերիկայի զինեալ ուժերը պէտք է այնպէս մը պատրաստուին որ կարենան ի հարկին զանգուածօրէն եւ անյապաղ օգնութեան հասնիլ Ովկիանոսին այս ափը » ։

Զօրավարը այս առթիւ ալ չեշտեց թէ Ֆրանսայի վրայ կ'իյնայ արեւմտեան Եւրոպայի վերակենդանացման գլխաւոր պատասխանատուութիւնը։ Իր կարծիքով, Ֆրանսան պէտք է ունենայ 20 մնայուն զօրաբաժին, 5000 սաւառնակ եւ 350.000 հոն տարզութեամբ մարտանաւ։ «Ամերիկեան օգնութիւնը չի կրնար Եւրոպացիները ազատել իրենց պատասխանատուութենէն։ Եւրոպացիներուն իրենց կ'իյնայ պաշտպանել իրենց Եւրոպան եւ օր մը ամրոյթովին ազատել զայն»։ Այս մտահոգու – թեամբ, զօրավարը անհրաժեշտ կը դանէ Սպա – նիոյ եւ Գերմանիոյ զործակցութիւնը, արեւմտեան Եւրոպայի պաշտպանութեան համար ։

Եզրակացնելով, զօր. տը Կոլ նորէն յայտարարեց թէ պատրաստ է ազդ. միութեան կառավարութեան մը գլուխն անցնելու ։

Կրիփի համաճարակէն 102 հոգի մեռած են Անգլիոյ 125 քաղաքներուն մէջ, մէկ չաբթուան ընթացքին։ Անցեալ չաբթու մահերու թիւն էր 54։ Լոնտոն ալ վարակուած է համաճարակէն։ Թերթերը կը գրեն թէ զանազան գործարաններու 10 — 10 առ հարիւր աւելին չեն կրցած գործի երթալ։ Պելժիոյ մէջ մանաւանդ վարակուած են պետական պաշտօնեաները եւ մեծ վաճառատուներու ծառայողները։ Տասը Պելժիացիներէն երկուքը վարակուած են։ Նախարարութեանց պաշտօնեաներէն 40 առ հարիւրը արձակուրդ ստացած են հիւանդութեան պատճառով եւ միայն տեսչական գործերու ընթացք կը տրուի։ Ֆրանսայի մէջ հիւանդութիւնը համաճարակի հանդամանք չունի տակաւին, բայց բժիշկները զգուշութիւն կը պատուիրեն։ Վարակումները զգալի են հարաւային կողմերուն մէջ ։

3000 ՆԱՒՏԻՆԵՐ ցոյց մը կատարեցին Լանսա – պէրկի մէջ (Պավարիա), բանտին առջեւ, պահանջելով ազատ արձակել 27 պատերազմի ոճրագործներ։ Երեք հարիւր տարազիր Հրեաները «անկցին մարդասպանները» կ'ազաղակէին, երբ ցուցարարներէն մէկը պաշտպանեց բանտարկեալները։ Ոստիկանութիւնը հարկադրուեցաւ միջամտել։ Ցոյցին վերջ Հրեաները արարողութիւն մը կատարեցին ի յիշատակ 90.000 Հրեաներու որոնց դահի – ճը, Օթթօ Օլէնտորֆ, բանտարկեալներէն մէկն է։

Բացում Համազգային Լսարանի

Համազգային Լսարանին Ա. հաւաքոյթը տեղի կ'ունենայ Յունուար 12ին, Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին , Le Cadet սրճարանին վերնայարկը։

Կը խօսի ընկեր ՄԿՐ. ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

Նիւթը՝ «Միխաք Մեծարենցի կեանքն ու գործը»։ Մէջ ընդ մէջ հատուածներ պիտի կարդայ – ուին հեղինակին գործերէն։

Մուտքը ազատ է ։

Մանուկներու Օրը

ԿՐՕՆՈՊԼի ամենաժողովրդական հանդէսը՝ «ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ»ը կը տօնուի այս կիրակի , ժամը 3էն մինչեւ կէս գիշեր Armenouvilleի սրահին մէջ ։

Շատ հաճելի գեղարուեստական բաժին, լաւ նուագախումբ եւրոպական պարերու համար։ Ճոխ պիւֆէ եւ կաղանդի ծառ ։

Կը հրաւիրուին զաղութիս բոլոր երախանեը։ ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է ԵՒ ՍՐԱՀԸ ՏԱՒ ։

ՖՐ. ԿԱՓ. ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒղի

Ցերեկոյթ - Պարահանդէսը

21 Յունուար կիրակի , ժամը 4էն կէս գիշեր **Cercle Militaire**ի սրահներուն մէջ, 8 Place St. Augustin։

CUBAN PETT et ses Cubanas Cuban Boys հռչակաւոր նուագախումբը ։

Պիւֆէ, **Attractions** եւ անակնկալներ ։

ՄՈՒՏՔԸ **300** ՖՐԱՆՔ

Սեղանները նախապէս ապահովելու համար հեռաձայնել Tru. 27–35։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— Ալֆորվիլէն Պ. Տիգրան Գազանճեան, Տէր եւ Տիկին Յարութիւն Քիւքէլեան, Տէր եւ Տիկին Յարութիւն Ինայէթեան, Տէր եւ Տիկին Արամ Գազանճեան, Այրը Տիկին Մարի Ալլահվերտեան, Այրը Տիկին Լուսանուշ Տաւուրեան եւ պարագաները իրենց խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք անձամբ, դրաւոր, եւ ծախկեպատիներով իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին իրենց մօր, քրոջ եւ աղգականին ԱՑՐԻ ՏԻԿԻՆ ԿԻՒԼԻ ԳԱԶԱՆՃԵԱՆի մահուան առթիւ, որուն յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ, 2 Յունուար, 1951, Ալֆորվիլի մէջ։

ԱԶԳԱԿԱՆ ԿՐ ՓՆՏՌԵՆ

Պոտոյի մէջ իրար դատած երկու եղբայրներէն (Իմէքսիկեան, Օրտուցի) կը խնդրուի իրենց հասցէն հաղորդել Գրիգոր Շիրանեանի, Soueida, Dj. Druze (Syrie)։

Նոյնպէս Պէյրութէն Լուսիա Շիրանեան, որ ունեցած է հինգ հօրեղբայրներ՝ Սահակ, Յարութիւն, Յակոբ, Գալուստ եւ Մինաս։ Գրել «Ցառաջ»ի մէջոցաւ ։

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Հ. Բ. Ը. Միութեան Փարիզի մասնաճիւղին այս տարուան պարահանդէսը , դիմակաւոր, կիսադիմակ եւ անդիմակ, յաւուրիկայ Փետրուար 17ին, (փոխանակ Յունուար 28ի, շաբաթ գիշեր, ժամը 10էն մինչեւ լոյս, արտասովոր զիղուածքով եւ ճոխութեամբ, George V.ի ընդարձակ սրահներուն մէջ։ Անակնկալներ եւ հանրամատչելի պայմաններ ։

ԳՐԻԳՈՐ ՎԱՀԱՆի

կիներ ասիասատարիա է

Թատերդութեան ներկայացման , ուր փարիզա – հայ սիրուած դերասաններու կողքին, առաջին անգամ ըլլալով պիտի տեսնէք սինէմայի ծանօթ արուեստագէտը՝ **COCO ASLAN**

22 Յունուարի երեկոյեան, Théâtre Iénaի մէջ։

Տոմսերու թիւը սահմանափակ ըլլալով կը յանձնարարուի այժմէն ապահովել ձեր տեղերը, դրելով կամ հեռաձայնելով՝ K. V. Maksoudian , 32 rue Courat, Paris (20)։

Պարահանդէս

Ս. Խաչ ընկերակցութեան

Ի նպաստ Հայ Հիւանդներու եւ կարօտեալներու, հովանաւորութեամբ Amicale des Anciens du 4e Bataillon de Choc du Commando de Cluny կազմակերպութեան, Cercle Militaireի սրահներուն մէջ , Փարիզ, Place St. Augustin, կիրակի, 14 Յունուար, 1951, ժամը 16էն մինչեւ կէս գիշեր ։

Գեղարուեստական բաժին, պիւֆէ, նուագախումբ

Le Gérant : A. NERCESSIAN
Imprimerie DER AGOPIAN 17 rue Dames - (13)

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. «Փոթորիկ» խումբի ժողովը այս երեքշաբթի , ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին ։

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Պոմոնի Հ. Ց. Դ. «Զաւարեան» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այս չաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին, բացակաները նկատի կ'առնուին ։

Լիոնի եւ շրջանի հայ ազգային միութեան կեդրոնական վարչութիւնը ժողովի կը հրաւիրէ Լուսաւորչական Լիոնահայերը անխտիր, ընտրական ժողովի, այս կիրակի ժամը 3ին, 69 rue Louis Blanc։ Օրակարգ.— Համարատուութիւն վարչութեան չորս տարուան գործունէութեան։ 2) Հաշուեքննիչ մարմնոյ ընտրութիւն։ 3) Կազմու – թիւն ընտրողական յանձնաժողովի ։

ՊՐԻԻՔՍԷլԷն ընկեր Արշակ Մուշեղեան 250 – ական պէլճ. ֆրանք կը նուիրէ 1) Տարօն – Սալական պէլճ. Մխիթեան, 2) Պ. Արամ Մարտիրոսեանի, 3) «Ցառաջ»ի տարածման ֆոնտին եւ 4) Վեր. Ֆոնտին, (վերջինը փոխան ծաղկեպսակի հայրենակից եւ ընկեր Մուրատ Ալաչեանի եւ բունակ Գոմբուեանի յիշատակին ։

ՇԻՐԱԿ Արեւելքի ԽՄԿԱԿԱՆ ամենաընտիր Օղին

Առաջնակարգ իր մանուածքական պատրաստութիւնով Բոլոր նրբաճաշակներէ փնտռուած միակ ախորժակաշարժ համ զօրացուցիչը։ Տօնական օրերու եւ ընդոյներու մեզ աններուն անզուգական եւ անզանցառելի զարդը։

Dépôt Central: Grande Distillerie du Parc, 1Bld. Onfroy (Prado), Marseille. Tél. Prado 83.50 et 82.93։
Dépôt pour la Région Lyonnaise: M. D. Baha – dourian, 10 rue de l'Epée, Lyon. Tél. Moncey 32.10 ։

ՄՈՒՇՏԱԿԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Ն. ՊՈՒՏԱՔԵԱՆ

21 rue Henri Monnier

Նրբաճաշակ Տիկիններու համար, միակ մուչտակավաճառն է , ՊԱՏՐԱՍՏ , ՁԱՓՈՒ ՎՐԱՑ եւ ՆՈՐՈՒԹիՒՆՆԵՐ։ Արագ եւ խնամուած աշխատանք ։

Մէկ անգամուան յաճախորդը կը դառնայ բնդմիշտ յաճախորդ ։

Դիմեցէք անդամ մը եւ զոհ պիտի մնաք ։

Հեռաձայն TRU. 40-11

Հաղորդակցութիւն՝ métroներ Notre Dame de Lorette, Pigalle եւ St. Georges։

ՓԱՐԻԶԻ ԿԵԴՐՈՆԸ

PARFUMERIE – MAROQUINERIE

Au SAC PARFUMÉ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՕՐԻՆ ԳԵՂԱՄ ԹՈՐՈՍԵԱՆ

Վերջին նորաձեւութեամբ ճամբորդական առարկաներ, **fantaisie** գոհարեղէններ, կիներու պայուսակներ փարիզեան ճաշակով եւ ընտիր **service**ներ այրերու համար ։

ՄԵԾ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆ ԾԱՆՕԹ ՎԱՃԱՌԱՆԻՇԵՐՈՎ ԱՆՈՒՇԱՀՈՏՈՒԹԵԱՆՁ, ԱՄԷՆ ԿԱՐԳԻ

ARTICLES DE PARIS

106 Bld. Magenta, Paris (10) **Tél.: Nord 05–78**

ՆՈՐ ԵՒ ՄԵԾ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՄԱՐԻԼՈՍԵԱՆ ԵՂԲ.

202, Rue Duguesclin, Lyon **Tél. Moncey 87-47**

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ, ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Մեր նպարավաճառատան բացումը տեղի պիտի ունենայ Դեկտեմբեր 16ին, ուրկէն ձեր բոլոր գնումները վերապահեցէք, այդ թուականին։ Պիտի գտնէք ամէն տեսակ եւրոպական եւ արեւելեան մաքուր ապրանքներ ։ Մեծ տարբերու – թիւն դուրսի գիներէն ։ Արագ սպասարկում։

Դերձակներու

ՕԳՏՈՒԵՑ�էՔ ՄԵԾԱՔԱՆԱԿի ԳԻՆԵՐՈՎ

ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄԷՆ

Թէ կերպասներու եւ թէ դերձակներու անհրաժեշտ բոլոր պիտոյքներու համար անյապաղ դիմեցէք՝

ETS. ALLIANCE
63 Rue de Maubeuge
Métro Poissonnière Հեռ. Tru. 12.05

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925
R. C. S. 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
17, Rue Damesme — PARIS (13)
Վեցամս· 800 ֆր·, Տար· 1600, արտ· 2500 ֆր·
Tél. GOB. 15-70 Գին 7 ֆր· C. C. P. Paris 1678-63
Mercredi 10 Janvier 1951 Չորեքշաբթի 10 ՅՈՒՆՎ·

27րդ ՏԱՐԻ — 27 Année No. 6352–Նոր շրջան թիւ 1763

Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՈՏՔԻ ՎՐԱՑ ՔՆԱՑՈՂՆԵՐ

Դաղութներու ինքնապաշտպանութեան խըն – դիրը կը հարկադրէ մեզ նորէն եւ նորէն յիշեցնել կարգ մը տարրական դիտելիքներ :

Մէկէ աւելի չարագուշակ ախտանշաններ այդ պարտականութիւնը կը դնեն բոլորիս վրայ , առանց քաղաքական դաւանանքի խորութեան :

Մանաւանդ որ, այս անգամ ինքնապաշտպանութիւնը ֆիզիքական իմաստ ալ ունի,— պահպա – նում համրանքի :

Հայրենիքն ու Հայկական Արտասահմանը կը կազմեն երկու անջատ աշխարհամասեր : Ուրեմն ստիպուած են հետեւիլ տարբեր քաղաքականու – թեանց :

Մեր բարի կամքէն կախուած չէ նոյնացնել պանոնք :

Միայն հոգեւոր եւ բարոյական կապերը բաւական չեն, միօրինակ ուղեգիծ մը պարտադրելու համար :

Այս տարբերական ճշմարտութիւնը զաղանիք չէ նաեւ Դաշնակցութեան ոխերիմ հակառակորդնե – րուն համար :

Անոնք չատ լաւ գիտեն որ, կարգ մը պարա – գաներու մէջ, Ամենայն Հայոց կաթողիկոսին հրահանգներն անգամ անգործադրելի մնալու դա – տապարտուած են :

Գիտեն, եւ սակայն կը յամառին քրքմնջել,— «Թոռ ալ, էծ (այծ) է :»

Այս ջրագլուխներէն զատ, ունինք դաս մը բարեմիտներ որոնք խոր քուն կը քաշեն ոտքի վրայ :

Կարուած օրուան իրականութենէն, անտար – բեր՝ կացութեան եւէյջներուն, անոնք ամէն ինչ բախտին ձգած են : Կը կարծեն թէ կարելի է դատ չահիլ ժպիտներ բաշխելով աջին թէ ձախին :

Ուրիշ պարագաներու մէջ կարելի էր անտեսել այս երերուն բազմութիւնը :

Արդ, օրուան հոգերը այնքան ծանր են որ, հարկադրուած ենք արթնցնել նա՛եւ ոտքի վրայ քնացողները :

Արթնցնել, որպէսզի եթէ որեւէ գործօն դեր ալ չկարենան կատարել, գոնէ չդառնան անգիտա – կից մեզասակիցները անվարի մարզանքներու :

Անոնք ալ պէտք է սորվին թէ՝ տարագիր եւ ցիրուցան բազմութեանց ապահովութիւնը եւ բա – րօրութիւնը մեզմէ կը պահանջեն իմաստուն եւ յարատեւ աշխատանք:

Անհրաժեշտ է որ անոնք ալ սթափին եւ չորս բանան իրենց աչքերը, փոխանակ դէպի անծանօ – թը ոստոստելու գլխիվայր :

Ճակատագրական պահուն, «չէի գիտեր»ները չեն որ չարը պիտի խափանեն :

Դէպքերը այնպիսի ընթացք առած են որ, ա – մէնէն ազատամիտ իշխանութիւնն ալ հետզհետէ կը պրկէ օղակները, յանուն արտաքին թէ ներքին ապահովութեան :

Ամէն տեղ ալ պակաս չեն ջուր պղտորողներ: Իսկ ջրաճղութեան մը պահուն, ընդհանրապէս քաւութեան նոխազ կը գառնայ եկուորը :

Այս պարագան աչքի կը զարնէ մանաւանդ պէս արեւելեան երկիրներուն մէջ, ուր խլրտում – ները յաճախադէպ են :

Միւս կողմէ, մեր մէջ ունինք դժմազդիներ եւ չոչորթներ որոնք ոչ միայն քամի կը փչեն, այլեւ կ'ուզեն մթնոլորտ ստեղծել վաղուան հա – մար :

Անոնք անձկութեամբ կը սպասեն նոր պատե – հութեանց, առանց մտածելու հետեւանքները: Ինչպէս երէկ :

Ոտքի վրայ քնացողները եթէ միայն այս պա – րագան ըմբռնէին, բաւական ճամբայ կտրած կ'ըլլային, դէպի «աղբիւրը լուսոյ»:

Տակաւին չատ առիթներ պիտի ունենանք ար – ծարծելու այս հիմնական հարցերը :

Պիտի խօսինք ու գրենք, որպէսզի բոլոր քնա – ցողները արթննան, ամրապնդելու համար գա – դութներու ներքին եւ արտաքին ապահովու – թիւնը :

Առջին անգամ չէ որ հիմնական հոգեր կը ճնշեն մեր վրայ :

Բայց, կը թուի թէ երանաւէտ աշխարհի մը կ'ապրինք, միշտ սպասելով հեռաւոր սուրբերու հրաշքին :

Փոթորիկի՞ մը կը սպասենք, արթննալու համար :

Շ·

ԿԻԼԻԿԻՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻՆ ԱՌՈՂՋԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԸ

Ինչպէս հաղորդած էինք արդէն, Կիլիկիոյ կաթողիկոսը վերջերս հիւանդանոց փոխադրուած էր, իբրեւ հետեւանք սրտի նոր տագնապի մը :

Պէյրութի վերջին թղթաբերէն կը քաղենք հե – տեւեալ տեղեկութիւնները (Ազդակ, 27 Դեկտ·) ·—

Վեհափառին առողջական վիճակը ռեւէ փո – փոխութիւն չի կրեց երկու օրէ ի վեր: Բժիշկները մեծ ուշադրութեամբ կը հսկեն: Բաղդատաբար գիշերները աւելի հանգիստ կը ճնանայ :

Վեհափառին առողջական վիճակին հսկող բժիշկներու յայտարարութեան համաձայն , այս անգամուան տագնապը աւելի լուրջ է եւ պէտք է երկարատեւ հանգիստ եւ զգուշութիւն: Մասնա – գէտ բժիշկներ կը խորհրդակցին հիւանդութեան շուրջ: Առ այժմ, կ'ըսեն, կարելի չէ վերջնական կարծիք մը յայտնել· առաջիկայ ճանի մը օրուան ընթացքին հիւանդութիւնը վերջնական վիճակ մը ցոյց պիտի տայ :

ՊԱՀԱՊԱՆԵԱՆ ԵՊԻՍԿ·Ի ՑՈՒՂԱՐԿԱՀՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Երկուշաբթի առաւօտ, Սէն Սիւլփիսի հոյա – կապ եկեղեցիին մէջ տեղի ունեցաւ Գրիգոր եպիս· Պահապանեանի յուղարկաւորութիւնը, հայ եւ ֆրանսացի հոծ բազմութեան մը ներկայութեան :

Պատարագիչն էր գերապայծառ Մեսրոպ արքեպիս· Հապդոեան , Վիէննայի Մխիթարեանց աբբահայրը, որ հեռագրով հրաւիրուած էր այս առթիւ եւ հասաւ կիրակի օր :

Արարողութեանց կը նախագահէր Փարիզի արքեպիսկոպոսը, Ֆէլթէն, իսկ դասին մէջ իբրեւ սգակիր կեցած էին Փարիզի պապական նուիրակ Մոնս· Ռոնքալլի եւ Արեւելքի կաթոլիկ հիմնար – կութեանց ընդհանուր Աբբա Մոնս· Լաժէյ : Ներկայ էին նաեւ հայ եւ ֆրանսացի բազմաթիւ կրօնաւորներ եւ մայրապետներ,Վենետիկի Մխի – թանութեան կողմէ Հ· Սահակ Տէր Մովսէսեան խումբ մը աշակերտներով, Բարեգործականի, Հայ· Եկեղեցւոյ վարչութեան եւ մամուլի ներ – կայացուցիչներ եւն·:

Հայածէս պատարագի երգեցողութիւնները տեղի ունեցան՝ ղեկավարութեամբ Պ· Հէպոյեա – նի, մեներգները կ'երգէր Օր· Մարի Կաւվարենց :

Հայկական բաժինը վերջացաւ ժամը 11.30ին: Գեռոյ Մոնս· Ֆէլթէն կատարեց վերջին արարո – ղութիւնը, որ տեւեց մինչեւ կէսօր :

Շատ տպաւորիչ էր հայկական պատարագը , իր ներդաշնակութեամբ:— Ս·

ԵՐԿՈՒ ՔԱՂԱՔՆԵՐ ԵԻՍ ԻՆԿԱՆ

ՄԱԿի ուժերու ընդհ· նահանջը արագօրէն կը չարունակուի Քորէայի մէջ: Անոնք կ'իջնեն դէպի հարաւ, ամէն ինչ քանդելէ վերջ իրենց անցած ճամբաներուն վրայ: Կողէն վտանգուած ըլլալով Օղանը (Սէուլէն 40 քիլմ· դէպի հարաւ) պար – պուեցաւ ամէն ինչ հրակի տրուելէ վերջ: Լքուե – ցաւ նաեւ Վոնժուն (38րդ զուգահեռականէն 75 քիլմ· վար) բոցերու մէջ: Առ հասարակ կ'այրի ամբողջ լքուած ռազմաճակատը: Օդանաւերը, քանի մը օրուան ընթացքին սպաննեցին տասը հա – զարէն աւելի Քորէացի եւ չինացի զինուորներ : Չինացիներուն ամէնէն բուռն ճնշումը ի գործ կը դրուի կեդրոնական ճակատամասին վրայ, կողէն պաշարելու համար 8րդ բանակը :

ՍԱԳ· ԺՈՂՈՎԸ վերջնապէս վաւերացուց վե – րադինման նախահաշիւը, որով 140 միլիառ ֆրան – քի նոր տուրքեր կը հաստատուին: Վարչապետը ե – րեք անգամ վստահութեան խնդիր հանեց եւ երեք անգամին ալ չահեցաւ (323 335 333): Առաջին քուէարկութեամբ ընդունուեցաւ վերադինման նախահաշիւը, որ 740 միլիառ ֆրանքի ամբողջ նախահաշիւը, որ 740 միլիառ ֆրանքի ծախք մը կը նախատեսէ: Այս առթիւ ճառ մը խո – սելով, Պ· Փլեվէն ըսաւ թէ կատարուած քուէար – կութիւնները«ամէնէն պերճախօս պատասխանն են տարակոյսի եւ յուսահատութեան գործակալնե – րուն որոնք այնպէս կը ցուցնեն թէ Ֆրանսան հա – մակերպած է ստրկութեան »:

17 ՏԱՐԵԿԱՆ ուսանող մը էյֆէլի աշտարակի առաջին յարկէն վար իյնալով մեռաւ: Զի գիտ – ցուիր,— անձնասպա՞ն եղած է թէ արկածով ին – կած :

Ամերիկա պիտի չմէ Եւրոպան, եթէ մոսկուան չարձակում գործէ

ՆԱԽԱԳԱՀ ԹՐՈՒՄԸՆԻ ԱԶԴԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ամերիկեան խորհրդարանի 82րդ նստաշրջանի բացման առթիւ նախագահ Թրումըն կարդաց իր ատենդական պատգամագիրը :

Իր այս գրաւոր ճառին մէջ, որուն ընթերցումը կէս ժամ տեւեց, նախագահը յայտարարեց Մ· Նահանգներու ժողովուրդին եւ աշխարհի միւս ա – զատ ազգերուն, թէ խաղաղութեան միակ յոյսը կը կայանայ իրենց ուժը վերականգնելու կարո – ղութեան եւ յօժարութեան մէջ, ուժ մը, որուն չնորհիւ կարելի պիտի ըլլայ ամբողջական պատե – րազմ մը մղել, եթէ երբեք Խ· Միութիւնը յար – ձակում գործէ :

Առանց տալու անունները հանրապետական վարիչներէն Պ· Պ· Հուվըրի եւ Թէֆթի, որոնք տեսակ մը մեկուսացման քաղաքականութիւն կը քարոզէին վերջերս, նախագահը ազդարարեց թէ կը մերժէ իրենց թելադրութիւնները՝ Եւրոպայի դաշնակիցներուն հասցուելիք օգնութիւնը այս կամ այն չափով պակսեցնելու մասին: Եւ աւել – ցուց հանդիսաւոր չեշտով մը, թէ Մ· Նահանգները պատրաստ են բանակցելու Խ· Միութեան հետ պարկեշտ կարգադրութեանց մասին, բայց ոչ մէկ պարագայի տակ սիրաշահելու եւ ըստ այնմ ալքի – ջելու քաղաքականութիւն պիտի չմշակեն :

— « Մեր մարդիկը կը կռուին ՄԱԿի իրենց դաշնակիցներուն հետ կողկողի, որովհետեւ ա – նոնք ալ մեզի պէս գիտեն, որ Քորէայի յարձա – կումը մէկ մասն է այն փորձին, զոր ռուս համայ – նավար բռնատիրութիւնը կը կատարէ, քայլ առ քայլ աշխարհը գրաւելու համար: Կը կռուին մե – րիները մեր հայրենիքէն չատ հեռու կէտի մը վը – րայ, բայց կը կռուին մեր կեանքերուն ու ազա – տութեանց համար: Կը կռուին, որպէսզի մենք կարենանք այսօր հոս ազատօրէն գումարուիլ եւ իրրեւ ազատ ազգ մը մենք մեզ կառավարել : Խ· Միութիւնը սպառնալիք մըն է մեր ազատութեանց համար: Մենք մեր Դաշնակիցներուն հետ կը գըտ – նուինք միեւնոյն վտանգին տակ: Ջենքը որ ուղ – ղուած է անոնց դէմ, ուղղուած է նաեւ մեզի դէմ: Սպառնալիքը ամբողջական է եւ վտանգը հասա – րակաց: Բոլոր ազգերը վտանգուած են : Իրենց փրկութիւնը իրարու միանալուն մէջ է: Ազատ ազգերը յարձակողական նպատակներ չունին: Մենք միայն աշխարհի խաղաղութիւնը կ'ուզենք : Մենք կը յուսայինք, որ ՄԱԿի չնորհիւ ապահով – ուած Խ· Միութիւնը պիտի ուզէր ապրիլ եւ պիտի ձգէր որ ուրիշներն ալ ապրէին: Բայց այդպէս չեղաւ : Ցաւերու աշխարհակալութիւնը փոխա – րինուեցաւ աւելի փառատենչիկ, աւելի ուժեղ եւ աւելի սպառնական խորհրդային աշխարհակալու – թեամբ, որ միլիոնաւորներ կը պահէ զէնքի տակ: Խորհրդային վարիչները հաստատեցին թէ կ'ուզեն իրենց ուժը օգտագործել ազատ ազգերը կործա – նելու եւ աշխարհին տիրապետելու համար: Անոնք կը դիմեն երկու միջոցներու, — նախ կը հրահրեն ներքին դասակարգային պայքարը, կը քայքայերեն խափանարարութիւնը եւ կը մղեն թունաւոր քա – րոզութիւն եւ երբ յարմարը իրենց այս ձեռնարկ – ներուն մէջ, կը նիւթեն յեղափոխութիւն, ինչպէս ըրին Չեխոսլովաքիոյ եւ Չինաստանի մէջ եւ փոր – ձեցին ընել անյաջող կերպով Յունաստանի մէջ : Իսկ եթէ տեսնեն, որ կրնան ուղղակի ճակատէն հարուածել, կը դիմեն արտաքին յարձակման : Այսպէս ըրին Քորէայի մէջ, երբ իրենց խամաճիկ բանակները նետեցին Հարաւային Քորէայի վրայ: Ահա թէ ինչու մենք պատրաստ պէտք է ըլլանք եւ դիտնանք դիմադրաւել այս խորհրդային մեթոտ – ները :»

Նախագահին ճառին յաջորդ մասը գովք մըն էր ազատ ազգերու արժանապատուութեան զգացու – մին եւ դաղափարական արժէքին մասին: Եւ հա – ւատք մը, թէ անոնք ի վիճակի են յաջողութեամբ դիմագրաւելու կարմիր վտանգը, որ Արեւմտեան Եւրոպայի գլխուն պայթելու պարագային պիտի վտանգէ նաեւ Մ· Նահանգները: «Խ· Միութիւնը անպատճառ մեր վրայ ալ յարձակելու պէտք չու – նի աշխարհին տիրապետելու համար: Կրնայ ան այդ նպատակին հասնիլ մեզ մեկուսացնելով եւ մեր դաշնակիցները կուլ տալով: Ահա թէ ինչու մենք չենք կրնար զատուիլ ազատ ազգերու ամ – բողջութենէն, մանաւանդ որ իրրեւ ամէնէն ուժե – ղը անոնց մէջ, մասնաւոր պատասխանատուու – թիւն ունինք:» Ու չեշտեց, թէ այս պատճառով իսկ պէտք է չարունակել տնտեսական եւ զինուո – րական աջակցութիւնը այդ ազատ ազգերուն: «Եթէ վերականգնենք մեր ուժը—արդէնիսկ վերա – կանգնելու վրայ ենք — խորհրդային վարիչները, իրողութեանց հետ դէմ առ դէմ գտնուելով, կրնան իրենց աշխարհակալ ծրագիրները մէկդի դնել : Այդ է խաղաղութեան միակ իրական ճամբան »:

Նախագահը վերջացուց իր պատգամագրի ըն – թերցումը կոչ ընելով Ամերիկացիներուն կենալ կող կողի իրարու հետ, կենալ կող կողի նաեւ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՀԱՐԱՒ. ԱՄԵՐԻԿԱՅԷՆ

Ո՞ՒՐ ԵՆՔ ՄԵՆՔ

ՄՈՆԹԷՎԻՏԷՕ, 1 Յունուար.— Սիբելի Յառաջ, Նոյեմբեր 15ին, «Գաղութէ գաղութ» խո – րագրին տակ, Հայերը Ուրուկուայի մէջ վերնա – գրով չատ հետաքրքրական եւ զուարճալի արտա– տպում մը կարդացի։ Տեղեկատուն կամ պատահա– կան ճամբորդ մը եղած ըլլալու է, եւ կամ դիտ – մամբ չերեւցած։

Քննենք մաս առ մաս.—

— « Ուրուկուայի մէջ կան մօտ վեց հազար Հայեր, որոնք ցրուած կ'ապրին Սէտրօ բլուրին վրայ գաղաքի կեդրոնէն քառասունըհինգ վայր – կեան հեռու»։

Ուրուկուայի մէջ կայ հօթը հազարէ աւելի Հայութիւն, մօտ 1400 ընտանիք, որոնք կ'ապրին մայրաքաղաք Մօնթէվիտէոյի բոլոր շրջաններուն մէջ եւ ոչ թէ Սէտրօ բլուրին վրայ։

Ուրուկուայի մէջ Սէտրօ անունով բլուր չկայ, այլ Մօնթէվիտէոյի հարաւ արեւմուտքը նաւահան– գիստին վրայ իշխող 80 մեթր ատիճանական բարձրութիւնով Սէտրոյի բլուրը, որու կատարին վրայ կայ հին օրերէն մնացած բերդ մը եւ փարոս մը։ Բլուրին վրայ ոչ թէ Հայեր, այլ տեղացիներ ալ չեն ապրիր, բլուրին արեւելեան եւ հարաւային կողերուն վրայ կատարէն բաւական հեռու հաս – տատուած է Վիժա տէլ Սէտրօ արուարձանը, քա– ղաքին կեդրոնէն ինքնաշարժով կէս ժամ հեռու, մօտ վաթսուն հազար բնակիչով, ուր Հայերու թիւը հինգ հարիւրը չանցնիր։

Գարեդին արք. (այժմ պատրիարք Պոլսոյ) ա– ռաջնորդ չէ, այլ կաթող. պատուիրակ տասնը – երեք տարիներէ ի վեր, քահանան տէր Յուսիկն է, եւ ոչ թէ Յովհաննէս քահանայ Տէր Ղազար – եան։

Առնենք ուրիշ մաս մը.— « Աղգապահպան – ման միջոցներն են Ռատիոյի ժամը, որ վարձած է Պ. Յարութիւն Ռուբէնեան, որ կուտայ քաղաքի հայութեան պատկերը, հարսանիք, մահ, հիւան– դութիւն»։

Տեղեկատուն հոս ալ լռկած է սխալներու մէջ, կարելի՞ է աղգապահպանման միջոց յայտարարել ժամ մը, զոր վարձած է անհատ մը, որուն քե – կուցման երեք քառորդը թուրքերէն «սալա ճի – ճիմ»ները են եւ կէսն ալ համայնավարական քա – րոզութեան յատկացուած է։ Նոյն ժամը զուրնա– ճիի մը ժամն է, գաղութը չհետաքրքրող անհատի մը ժամն է, որուն նմանները դժբախտաբար ամէն տեղ չեն պակսիր եւ որ օգուտէ աւելի վնաս բե – րած է հայութեան վարկին։ Անմխիթարութիւն ցանած է։ Նոյն ժամին վարձակալը եւ չուրջին – ները օգտուելով խօսքի ազատութենէն՝ վարկաբե– կումներ կատարած են։

Զարմանալի է որ նոյն աղգապահպանման մի– ջոցներէն դլխաւորները չեն յիշուած Հայ Օգն. Միութիւնը, «Արմենիա» Երիտասարդաց Միու – թիւնը, « Վռամեան » Ակումբը։ Ե՞րբ « Ռուբէն– եան » երգչախումբ կազմած է, բայց հինգ, վեց հոգիանոց խումբէ մը, որուն գործը եղած է հինգ վեց համայնավար երգեր պնակիտներու վրայ առ– նելէ։ Ո՞ւր են եղած Ռուբէնեանի վարձած երգ – չախումբերը։

Ուրիշ անճշդութիւն մը.— Տեղեկատուն կ'ը– սէ « 4000 փէսոյի 4000 մեթր հող գնած են, պիտի աշխատին եկեղեցի չհինել։»

Ոչ թէ 4000 փեսոյի 4000 մեթր հող գնուած է, այլ 40·000 փեսոյի գնուած է 4000 մեթր հող։ Ե– կեղեցի գոյութիւն ունի արդէն, բայց փոքր ըլլա– լով, գնուած հողին վրայ աւելի ընդարձակը պիտի չհինուի։

— « Աղգային վարժարանը ունեցած է մինչեւ 500 աշակերտ, կ'ըսէ», որու անօրէնն է Տօլապ – ճեան։ Ոչ թէ մէկ աղգային վարժարան կայ, այլ կան չորս դպրոցներ, անօրէնն ալ Ներսէս Վրդ. Տօլապճեանն է, մէկ տարուան համար։ Դպրոցնե– րը գանազան տարիներ կառավարուած են կրթա– կան մարմիններէ, վերջին տարին տիկիններէ կը բաղկանար նոյն մարմինը։

Ահաւասիկ ուրիշ դոհար մը եւս.— Քաղաքա– կան, հայրենակցական եւ ուսանողական միու – թիւններ կան» ինչպէս Տիկնանց Միութիւն մը բոլորովին անկախ, ունենալով Օրիորդաց Օժան– դակ Միութիւնը»։ Ինչո՞ւ համար չէ յիշած միւս միութիւնները եւ տուած է միայն Անկախ Տիկնանց Միութեան անունը։ Այդպիսի անկախ Տիկնանց Միութիւն չկայ, անոնք աւելի կախեալ են քան միւս միութիւնները, տարբ մը որ իր անկախու – թիւնով լպրծուն դեռնի վրայ կանդնած է։ Աւելի հակած դէպի միջազգային տարբեր քան ազգային։

Ահա ուրիշ մաս մը.— «Հայերը ընդհանրա – պէս ինքնաբաւ են, մեծաքանակ վաճառականներ են Պալըրգեան եւ Գուլումճեան կերպասավաճառ– ներ»։ Ուրիշ մեծաքանակներ չկա՞ն։ Պալըրգեան մեծաքանակ տուն չկայ, այլ կայ Պագրճեան, ոչ թէ 8 կարեւոր կօշիկի գործարանատէրեր կան, այլ չատ աւելի։ Անոնց թիւը կարելի է քանի հաս– հաւատան, որ իրենց երկիրը, միշտ ալ կռուա – խնձոր մը դարձած է մեծ պետութեանց միջեւ։ «Ինչո՞ւ մեզ մինակ չեն ձգեր», կ'ըսէ հասարակ Պարսիկը, որ նկատի չառնեը իր երկրի աչխար – հագրական, ռազմագիտական եւ քաղաքական դերը։

Բայց եւ այնպէս Պարսիկները կը հաւատան որ եթէ Ռուսիա յարձակի իրենց վրայ, Ամերիկա եւ Մեծն Բրիտանիա, ինչ որ ալ պատահի, օգ – նութեան պիտի հասնին իրենց։ Ի՞նչ վնաս կայ, ուրեմն, կը խորհին անոնք, եթէ քիչ մը քննա – դատենք զանոնք։

Յարաճուն ազգայնականութիւնը կը մղէ Պարսիկները չափազանց իրենց տրուած խոր – հուրդներէն, իրենց անտեսական վիճակին կամ Ա. Մ իութեան հետ իրենց յարաբերութեանց մասին։ Որովհետեւ կը նկատեն, որ տրուած ամէն խոր – հուրդ, դժուարութիւններ կը ստեղծէ Պարսկաս – տանի արտաքին յարաբերութեանց ճամբուն վրայ։

Կացութիւնը կը բնորոշուի խօսակցութեան մը մէջ, զոր ղուիցերիացի էկղոք այցելու մը ունեցած է իր պարսիկ տանտիրոջ հետ։

— Զգո՛յշ, ըսած է Զուիցերիացին, Ամերի – կա եւ Մեծն Բրիտանիա կրնան այնքան հիաս – թափուիլ, որ բոլորովին երեսի վրայ ձգեն Պարս– կաստանը։

— Օ՛, ոչ, անոնք այդպիսի բան չեն ըներ, չեն կրնար ընել, կը պատասխանէ Պարսիկը։

Հակառակ իր ապահոված կարդ մը յաջողու– թիւններուն, վարչապետ Ալի Ռազմարա չի կրնար ընել իր ամբողջ ուզածը։ Խորհրդարանին մէջ դեռ առկախ կը մնան իր պատրաստած 21 օրինագծերը։

Գաղաքային սպասարկութեանց մաքրագործ– ման օրինագիծը, օրինակի համար, չհակիրճ չերբ– չանակներու ուժեղ ընդդիմութեան հետեւանքով, չքուէարկուեցաւ խորհրդարանէն։

Դեռ այն օրերուն, երբ Ալի Ռազմարա կը պատրաստուէր ստանձնել վարչապետութիւնը, իր չատ մը հակառակորդները տարաձայնեցին, թէ կ'ուզէ մենատէր մը դառնալ։ Թերեւս այս է պատճառը, որ վարչապետը, ընդհանրապէս չա – նաց դէպ մարդ չերլալ խորհրդարանին հետ։

Ալի Ռազմարայի մէկ այլ դժուարութիւնն է այն, որ դրամի մեծ պէտք ունի, իրագործելու համար անտեսական եւ ընկերային յառաջդիմու – թիւնն իր ծրագիրները։ Եւ այս դրամը կը պակսի։ Պակսելու պատճառներուն գլխաւորն ալ այն է, որ անցեալ տարի Անգլեւպարսիկ Քարիւղի Ընկերու– թեան հետ կնքուած յաւելուածական համաձայ – նագիրը տակաւին չվաւերացուեցաւ եւ ունի հա– կառակորդներ չատ մը չրջանակներու մէջ։

× Արաբեամերիկեան Նաւթի Ընկերութիւնը (Արամքօ), որ արտասահմանի մէջ գործող ամե– րիկեան մասնաւոր ընկերութեանց ամենամեծն է, հաւանեցաւ Իրն Սէուտ թագաւորի կառավարու– թեան վճարել իր դուտ չահին հարիւրին 50ը, ա – մերիկեան չահատուրքի դումարը պակսեցնելէ վերջ։ Այս համաձայնութեամբ եւ 1950ի հաչուին, Արամքօ, Սէուտի Արաբիոյ պիտի վճարէ մօտաւո– րապէս հարիւր միլիոն տոլար։ Համաձայնագիրը, որ ստորագրուեցաւ Ճիտտէի մէջ, Դեկտեմբեր 30ին, կը ճշդէ որ իւրաքանչիւր տակառի վրայ մինչեւ հիմա վճարուող 54 սենթի հոդատուրքը կը մնայ անփոփոխ։

Առաջին անգամն է որ Միջին Արեւելքի նաւ– թային կարեւոր մէկ չրջանին մէջ, ընկերութիւն մը իր չահը կը կիսէ պետութեան հետ։

Այժմ կը կարծուի թէ Պարսկաստանի եւ Ի – րաքի կառավարութիւններն ալ այդպիսի պահանջ– ներ պիտի ներկայացնեն։ Պարսկական խորհրդա– րանը, վերջերս մերժած էր՝ Անգլեւպարսիկ Քա– րիւղի Ընկերութեան հետ կնքուած եւ հոդատուր – քի յաւելման վերաբերող համաձայնութիւն մը, աւելի բարձր դին պահանջելով։ Եթէ այս համա– ձայնութիւնը ընդունուէր, ընկերութիւնը Պարս – կաստանին պիտի վճարէր տակառ մը չուրս 34 սենթ հոդատուրք եւ 9 սենթ ալ ուրիշ չահարաժիններ։

Թ. Ա. Թ.

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ « Փրավտա»ն կիրակի օրուան խմբագրականով կ'ամբաստանէ Մ. Նահանգները թէ մանրէական պատերազմի կեդրոն մը հաստա– տած է Ճափոնի մէջ, Զօր. Սիրոյի դեկավարու – թեամբ։ Նոյն աղբիւրին համաձայն, այս կեդրոնը կանոնաւոր տեղեկագիրներ կը ղրկէ ամերիկեան մանրէական կեդրոնին։

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ արդելարաններու մասին բաց– ուած դատը վերջապէս չաբաթ օր։ Վճիռը պիտի տրուի այս չաբաթ։ Բուռն ճառեր խօսեցան դա– տախազին եւ ամբաստանեալներուն փաստաբան– ները, վարկաբեկիչ խօսքեր փոխանակելով։ Բոլ– չեւիկ չաբաթաթերթին խմբագիրը, Քլոտ Մոր – կան, «հիթլէրական խաչակրութիւն» եւ ուրիշ ա– նարգական բառեր գործածած եւ ֆրանսական բա– նակն ալ անարգած ըլլալով, խօսելու իրաւունքէն զրկուեցաւ։

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

Պարսկաստանի նոր հոգերը

Անդլեւսաքսոն թերթ մը կը բացատրէ թէ Պարսկաստան նոր տարին կը թեւակոխէ աւելի լա– ւատես մթնոլորտի մը մէջ, քան վերջին ութ տա– րիներուն։ Կառավարական մէջոցներու չնորհիւ, երկիրը, դանդազօրէն կը յառաջդիմէ վերաչինու– թեան ճամբուն վրայ։ Յատն ամիս առաջ, երբ Ա– լի Ռազմարա վարչապետ եղաւ, դոյութիւն ունէր անտեսական եւ ելմտական քաոս մը, ճարտարար– ուեստական եւ երկրագործական փլուզում մը եւ դանդուածային անգործութիւն։ Այսօր, անչուշտ, այս բոլորը չեն դարմանուած, բայց 20.000է չափ մարդիկ, որոնք այլապէս պիտի մուրային թէհ – րանի փողոցներուն մէջ, կ'աչխատին այժմ երկա– թուղիներու եւ ճամբաներու կառուցման կամ նո– րոգութեան գործերուն մէջ։ Անցեալ տարի, հունձքը առատ ցորեն տուաւ եւ հացին գինը ին– կաւ։

Միջազգային գետնի վրայ, Ա. Միութեան հետ կնքուած առեւտրական համաձայնագիրը, գոնէ առժամաբար մեղմեց՝ երկարատեւ լարուած վիճակը։

Ա՛խ եւ չանձնախոմբ մը ուսումնասիրելու վրայ է սահմանադծային բարեփոխութիւնները, յուսալով մէջտեղէն վերցնել սահմանային վտան– գաւոր դէպքերը, որոնք ազդած էին երկու երկիր– ներու յարաբերութեանց վրայ, վերջին հինգ տա– րիներու ընթացքին։

Ուրիչ մի եւ չանձնախոմբ մը կը քննէ հարցը Պարսկաստանի պատկանող 11 թոն ոսկիի եւ 8 միլիոն տոլարի, որոնք կը գտնուին Մոս – կուայի պետական դրամատունը։

Մէկ բան, սակայն, կը զարմացնէ այժմ Պար– սիկները, — այն անբարեացակամ վերաբերումը զոր Ամերիկացիները ցոյց կուտան պարսիկ և խոր– հրդային յարաբերութեանց նոր ուղղութեան հան– դէպ։ Անոնք կը գտնեն, որ հակառակ Ա. Միու – թեան հետ իրենց ունեցած 2200 քիլմ. երկար սահմանագլուխին, յաջողեցան դիմագրաւել խոր– հրդային ճնշումը եւ մնացին Երկաթեայ Վարա – գոյրէն դուրս։ Հիմա չեն կրնար ըմբռնել, թէ ին– չո՞ւ ամերիկեան դիւանագէտներ ու զինուորա – կաններ կը պահանջեն «հանդարտ նստիլ ցանկա – պատին առջեւ», ինչպէս կը բնորոշէր պարսիկ քա– ղաքագէտ մը։

Պարսիկ կառավարութիւնն ու ժողովուրդը կը հաւատան, թէ չեն կրնար չփորձել առեւտուրը Ա. Միութեան հետ, նկատելով որ ատիկա, երկու երկիրներու միջեւ լարուած վիճակը մեղմելու ծառայող ամէնէն անվնաս այլեւ ամէնէն օգտակար ձեւ մըն էր։ Պարսիկները աւելի կը նեղուին ամե– րիկեան քննադատութենէն, որովհետեւ կը դանեն որ իրենց ռազմագիտական դիրքին ու անտեսական պահանջներու համեմատութեամբ նիւթական օգ– նութիւն չեն ստանար Մ. Նահանգներէն։ Եւ այս դժգոհութիւնը կ'արտայայտուի պարբերական պոռթկումներով Մեծն Բրիտանիոյ եւ Մ. Նա – հանգներու դէմ։

Այս պոռթկումներու վերջին մէկ օրինակն էր՝ « Ամերիկայի Ձայն »ի եւ բրիտանական անթելի դեկուցումներուն դէմ տրուած արդելքը, նկատի ունենալով որ կարդ մը անհաճոյ ակնարկներ կ'ուղղուին Ա. Միութեան դէմ։ Պարսիկները կը

ցնել։ Պետական համալսարանէն վկայեալ կան 2 բժիչկներ եւ 3 առամնաբոյժեր։

Դարձեալ տեղեկատուն կ'ըսէ.— «Օրիորդներ Անթառամ Ահարոնեան եւ Ծովինար Սարգիսեան նչանաւոր դաչնակահարուհիներ են եւ ուսուցիչ պետական վարժարաններու»։ Այո, երկու օրիորդ– ներն ալ չնորհալի դաչնակահարուհիներ են, բայց ոչ պետական վարժարաններու ուսուցիչ։

Ուրիչ մաս մը.— «Իրրեւ երգչուհի ծանօթ է, Տիկին Արփինէ Գուլումճեան»։ Այո, թերեւս եր– բեմն ընտանեկան երեկոյթներու մէջ երգած է Տիկին Արփինէն, բայց ծանօթ երգչուհի չէ։ Կան ծանօթ երգչուհիներ եւ երգիչներ, որոնց անունը դիտմամբ դուրս ձգած է տեղեկատուն։

— « Տօքթօր Գրիգոր Ահարոնեան վերջերս հրատարակեց երեք դրքեր»։ Պիտի ըլլայ Տօքթ. Գուրգէն Ահարոնեան եւ ոչ թէ Գրիգոր։

Իսկ բոլորին վրայ կիտրոն կը քամէ հետեւ – եալ պատմութիւնը.— « Հայեր ունին, Փութպո– լի, պասքէթպոլի, եւ թենիսի խումբեր, Ուրու – կուայի Փութպոլի ընդհանուր դեկավարը Հայ մըն է»։ Այո, Հայերը ունին մարզական խումբեր, գա– նազան տեղական խումբերու մէջ ալ լաւ խաղա – ցողներ, բայց Փութպոլի ընդհանուր դեկավարը Հայ մը չէ։ Ո՞ւր կը գտնուի այդ Հայը, ուրկէ՞ ե– կած է։

Քանի տարի հոս բնակելով հանդերձ, չատ մը բաներ նոր կ'իմանանք...

ԽՄԲ.— Տեղեկութիւնները խաղուած էին Պոլ– սոյ «Ժամանակ»էն։

ԻՐԱՉԵԿ

Գ. Մըսրլեան եւ իր գործը

Ողբացեալ Գէորգ Մըսըրլեան, Գահիրէի ազգ. առաջնորդարանին անճնուէր դիւանապետը եւ քոյր արաբագէտը, որուն մահը հազորդած էինք քանի մը չաբաթ առաջ, թաղուեցաւ ազգային յուղար – կաւորութեամբ :

Այս առթիւ դամբանականներ խօսած են ե – պիսկոպոսի առաջնորդը, Մամբրէ արք. Սիրունեան ընկեր Բժ. Եր. Խաթանասեան եւ ընկեր Լեւոն Յովհաննէսեան՝ եկեղեցւոյ մէջ, իսկ ընկեր Հայկ Աւագեան՝ գերեզմանատան մէջ, պանծացնելով հանգուցեալին արժանիքները, պղտային կեանքի մէջ եւ մանաւանդ մշակոյթի ճակատին վրայ :

Հատուած մը առաջնորդին դամբանականէն :

— « Հանգուցեալ Գէորգ Մըսըրլեան օժտուած էր նաեւ գրական ձիրքերով եւ կարողութիւններ – րով : Գրած է, թարգմանած է, խօսած է բեմերէն, պրպտումներ կատարած, ուսումնասիրած է արաբ պատմագիրներ եւ անոնց գործերուն մէջէն երե – ւան բերած է հայազգի կարեւոր դէմքեր, որոնք կազմած են իր մշակած գրականութեան եւ իր բանախօսութեանց նիւթը :

Հրատարակած է երկու հատորներ այս ուղ – ղութեամբ, հրատարակելու վրայ էր երրորդ հա – տոր մը եւս, որուն պատրաստութեան համար ը – րած էր պրպտումներ, հաւաքած էր ծանօթու – թիւններ եւ նօթեր, կատարած էր ուսումնասի – րութիւններ, որոնք, աւաղ, ժամանակ չունեցաւ դասաւորելու եւ հրատարակելու :

Սկսած էր պատրաստել արաբերէնէ հայերէն բառարան մը, որ նոյնպէս կիսաւարտ կը մնայ իր մահուամբ եւ որ այնքան անհրաժեշտ աշխատու – թիւն մըն էր մեր ուսանող սերունդին համար :

Հանգուցեալ Գէորգ Մըսըրլեան տիպար Հայ մըն էր բառին ճիշդ առումով : Միակ արաբագէտ Հայը, որուն թողած պարապը լեցնող ոչ ոք ու – նինք մեր գաղութին մէջ :

Աչխատանքի հերոսը հանդիսացաւ հանգուց – եալ Գէորգ Մըսըրլեան, մեռաւ գրիչը ձեռքին եւ դիրքն ալ աշխատութեան սեղանին վրայ» :

Ընկեր Խաթանասեան :— ... Իբրեւ «Ազատա – մարտ»ի Եգիպտոսի սեփական ու մշտական թղթակիցը, երկար տարիներ աշխատակցեց նրան : Սուբիական բարենորոգչական չարժման ու արաբ աշխարհի անցուդարձերը միշտ ներկայացրեց ծանրախոհ լրջութեամբ ու հասուն հասկացողու – թեամբ :

Իբրեւ Գահիրէի Առաջնորդարանի դիւանա – պետ, իր բացառիկ փորձառութեամբ ու ճեռնհա – սութեամբ, անզուգական պաշտօնեայ մը եղաւ : Սիրով ու հաճոյքով ստանձնեց այդ ծանր պար – տականութիւնը եւ սիրով ու ջանասիրութեամբ կատարեց բոլոր գործերը : Երբեք նիւթապէս վարձատրուելու համար չէ, որ յանձնառու եղաւ այդ պաշտօնին, որին կարիքը չունէր Գէորգը, այլ միմիայն հայ համայնքին ու ազգին ծառայութիւն մատուցելու միտումով սպաս դրաւ փորձագէտի ու լեզուագէտի իր հմտութիւնը :

Սակայն Գէորգ Մըսըրլեանի ամէնից կարկա – ռուն ու անմոռաց նպաստը այն թանկագին ու մե – ծարժէք աշխատանքն է, որ նա ժառանգ թողեց հայ գրականութեան : Մինչեւ Գէորգի յայտնու – թիւնը ոչինչ էինք իմանում այն արաբական երկե – րի մասին, որոնք հայ կեանքն են քրքրել : Գիտակ էինք այն բոլորին, որ Հայը գրի էր առել արաբի մասին, մանաւանդ Հայաստանի արաբական տի – րապետութեան շրջանին : Բայց ի՞նչ էր մտածել արաբ գրողը, ի՞նչպէս էր արտայայտուել նա հայ եղելութիւնների վերաբերմամբ եւ ի՞նչ մեկնու – թիւններ էր տուել մեր ազգային դէմքերին ու դէպքերին վերաբերմամբ : Գէորգը առաջին ու միակ Հայը եղաւ, որ յողնչէան պրպտումներով ու անճնուրաց աքնանքով լոյսին բերաւ մեծար – ժէք նորութիւններ եւ տեղեկութիւններ : Եւ այս ճիրն ու դատանքը իրագործեց նա ինքնաբերաբ հրայրքով եւ առանց արտաքին խրախուսանքի կամ շահախնդիր նկատումի :

Այս ծայրայեղօրէն համեստ մարդը խիստ մանրախոյզ էր պատմական պրպտումներուն, ճըշ – գրիտ ու բծախնդիր՝ իր թարգմանութիւնների եւ դիրայ ու համբերատար՝ իր հաստատումների մէջ, Հմուտ էր հայ եւ արաբ պատմութեան, աննման արաբագէտ էր եւ լաւագոյն տիրապետում էր հա – յերէնին ու ֆրանսերէնին :

Երկու թանկարժէք գրքերէ զատ, Գէորգը գը – րած է բազմաթիւ ուսումնասիրութիւններ արա – բական գրականութեան մասին, որու ականաւոր դէմքերէն չատերի գործերը ներկայացրել է չա – հեկան ու գրաւիչ մանրամասնութիւններով : Սը – բանք ցրուած են «Ճուտարեր» օրաթերթի 25 տար – ուայ համարների մէջ : Լիայոյս եմ, որ մի բա – րեբաստիկ օր «Ճուտարեր»ը պիտի հաւաքէ այդ դանձերը մի չքեղ հատորի մէջ, որը լինի յար – դանքի տուրք եւ միաժամանակ մի յուշարձան Գէորգի յիշատակին :

Գէորգի «Վէֆայաթ էլ Աեեան» գիրքը այն – քան էր հմայել Լենինգրատի միակ արաբագէտ ա – կադեմականին, որ մի ինքնագիր նամակով, որը իր ժամանակին հրատարակուեց «Ճուտարեր»ի մէջ, չնորհաւորելուց եւ իր հիացումը յայտնելուց յետոյ, մաղթում էր չարունակել իր օգտաչատ ու նուիրական գործը :

Գէորգի Մըսըրլեանի մահով իր ընտանիքը կորցնում է չատ սիրելի մի ամուսին ու հայր, Գահիրէի հայ համայնքը՝ վարպետ ու ճեռնհաս, բարեխիղճ եւ ուղղամիտ մի դիւանապետ, բայց համօրէն հայութիւնը այսօր ողբում է անփոխա – րինելի կորուստը աննման ու բազմահմուտ արա – բագէտին, ճարտար ու հաւատարիմ թարգմանիչին եւ հայ գրականութեան անճնուէր մշակին :

ՆՈՐ ՕՐԱԹԵՐԹ ՄԸ

Ռամկավարներու չաբաթաթերթը, Ապագայ, որ դադրած էր քանի մը ամիսէ ի վեր, Ցունուար 7էն սկսեալ վերսկսած է հրատարակուիլ իբրեւ օրաթերթ, նոր անունով մը, ԱՑՍՕՐ :

Միեւնոյն օրը, կիրակի, գինեսեղանով մը բացումը կատարուեցաւ «Soleil» տպարանին, որ հաստատուած է չնորհիւ Եգիպտոսի Ազգ. Հիմնա – դրամին եւ անհատական աջակցութեանց : (4 rue Git le Coeur, St. Michel) : Վարիչն է երբեմնի «Մասիս» տպարանին տէր եւ տնօրէնը եւ «Ցառա – յ»ի նախկին հրատարակիչը, Պ. Հրաչեայ Տէր Ներսէսեան :

ԱԶԱՏ ԲԵՄ

ԲԱՑ ՆԱՄԱԿ Պ. ԶԱՏԻԿ ՅԱՆԶԱՏԵԱՆԻ

Կարդացի «Փարիզի հայ եկեղեց. կրօն. ընկերակց.» վարչական ժողովի յառաջիկայ ընտրութիւններու առթիւ ձեր ալ ստորագրած կոչը : Շատ ուռ մնա – ցի, տեսնելով որ եկեղեցիով ալ պիտի զբաղուիք : Հաւատացեալ, իրական եկեղեցասէրներու պէտք չատ ունի Փարիզի Հայաստանեայց եկեղեցին :

Ձեր կոչին մէջ գրած էք, ի միջի այլոց .— « Ամէն եկեղեցասէր եւ բարեպաշտ հայրենակցի փափաքն է, նոյնպէս որ վարչութեան նորընտիր անդամները ըլլան հաւատարիմ հանդէպ Հայաս – տանեայց Մայր Աթոռին, էջմիածնին, եւ մեր ազ – գընտիր վեհափառ կաթողիկոսին, պահպանելու համար հայ ազգին եւ հայ եկեղեցիին միասնակա – նութիւնը » :

Արդ ես ալ՝ անարժանաբար՝ կը ներկայանամ իբրեւ թեկնածու, կարգ մը որոշ բարեկարգու – թիւններ գլուխ հանելու հաստատ առաջադրու – թեամբ :

Առաջին.— Ներքին կանոնագրի հիմնական բարեփոխումը, նախ չեչտելու համար ընկերակ – ցութեան կրօնական հանգամանքը, եւ յետոյ իր վարչական կազմը ընկերակցութեան ներկայ կա – ցութեան հետ ներդաշնակելու համար : Կրօնական ընկերակցութիւնը չորս հազարէն աւելի անդամ – ներ ունի այսօր, որոնց մէջ որոշ թուով չմկըր – տուածներ ալ կան կ'ըսեն : Այս մասին որոշ գիտ – ցածս հետեւեալն է : Արուարձանի եկեղեցիներէն մէկին հոգաբարձութեան կ'անդամակցի, պատ – ուական Հայ մը, որ երկար տարիներէ ի վեր քա – ղաքական ամուսնութեամբ միայն կը բաւականա – նայ, Ս. պսակի օրհնութեան պէտք չի զգար եւ ունեցած զաւակները ալ մկրտուած չեն :

Յառաջիկային հետապնդելիք կարեւոր իրա – ղործումներէն մին պիտի ըլլայ ուրեմն, կանոնա – դրով չեչտել թէ կրօնական)նկերակցութեան կըր – նան անդամակցիլ միայն այն Հայերը որոնք մկր – տուած են, եթէ ամուսնացած են, Ս. պսակով օրհնուած են, եթէ զաւակներ ունին, զանոնք մկր – տել տուած են :

Կրօնական Ընկերակցութիւնը, որ ըսել է Փա – րիզի Հայաստանեայց եկեղեցւոյ վարչութիւնը հաւատացեալներուն, կամ գոնէ իրենց եկեղեցա – կան պարտականութիւնները կատարողներուն : Ա – հա կարգախօսը :

Ըսէք ինծի, խնդրեմ, Տիար Յանզատեան, իմ այս կարգախօսովս կը թերանա՞մ արդեօք իմ հա – ւատարմութեանս մէջ հանդէպ եկեղեցւոյ Մայր Աթոռին, էջմիածնի, եւ մեր ազգընտիր կաթողի – կոսին, պահպանելու համար հայ ազգին եւ հայ ե – կեղեցիին միասնականութիւնը :

Եթէ կը թերանամ, լուսաբանեցէք զիս, եւ անմիջապէս պիտի քաչեմ իմ թեկնածութիւնս հր – րապարակաւ : Հակառակ պարագային, վստահ եմ, որ դուք ալ քաղաքացիական քաջութիւնը պիտի ունենաք որդեգրելու ծրագրիս այս առաջին յօդ – ուածը :

Խորին յարգանքներով Կ. ԽՈՒՊԻԿԵԱՆ

ՍՏԱՑԱՆՔ

ՍԵՎԱՆ, պատկերազարդ ամսաթերթ հայկ. Դեմ. Կոմիտէի, Թիւ 1 եւ 2 (1950 Նոյ. Դեկտ.), Պուքրէշ :

«ԾԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (40)

ԼՐՏԵՍ ԿԻԿԵՐՈՆ ԱՆԳԱՐԱՅԻ ՄԷՋ

(Գրեց՝ գերման դեսպանատան կցորդ ՄՈՑԶԻՇ)

ԺԲ.— ԵՐԿՈՒ ՀՍԿԱՆԵՐՈՒ ՄԻՋԵՒ

Երրորդի մը առարկայական դատաստանը կը պակսէր մեղ. նկարագրեցի հետեւաբար մարդը, պակսէը մեղ. նկարագրեցի հետեւաբար մարդը, որուն ծածկանունը զգայացունց յայտնութիւն մը եղեր էր Գերմանացիներուն համար :

Նկարագրեցի գինքը եւ իր գործունէութիւնը, ճիշդ ինչպէս որ տեսեր էի Անգարայի իր չրջա – նակին մէջ : Միայն թէ սարսափով կը մտածէի այն բազմաթիւ անձերուն վրայ, որոնք իրազեկ եղեր էին այս խնդրին. կը վիտռէի ինչ որ յատկանչա – կան էր կիկերոնի Փիղիքական երեւոյթին եւ չար – ժումներուն մէջ :

Կը խորհիմ թէ վերջին ծայր խելացի արկա – ծախնդիր մըն է, ան մաս չի կազմեր այլեւս իր ընկերային դասակարգին, բայց պիտի չկարենայ երբեք պատկանիլ անոր, որուն կը ձգտի, զայն արհամարհելով հանդերձ :

Աբմատաթիլ եղած մէկն է. եւ այս արմա – խիլները, վատնդ մըն են միշտ իրենց չրջապատին համար :

Եւ երբ առանց արմատի այս մարդիկը յաւել – ուածաբար կ'ունենան նաեւ կորով եւ փառասի – րութիւն, կը փափաքին օր մը չէ օր մը տակնու – վրայ ընել աչխարհը, կամ գոնէ իրենց աչխարհը : Ահա կարծիքս Կիկերոնի մասին :

— Բայց չէ՞ կրնար ըլլալ որ այդ նկարագիրը ունենալով հանդերձ ղրկուած ըլլայ Անգլիացիներուն կողմէ, ընդմիջեց Գալթէնպրուննէր :

— Այդ ալ կարելի է անչուշտ, բայց մի մոռ – նաք, որ նախապատրաստուած դիտող մըն եմ : Պի – տի չկարենայ յաւիտենապէս պահել իր խաղը եւ օր մը չէ օր մը պիտի մատնէ ինքզինքը : Բնազդս որ անսխալական է ընդհանրապէս, կ'ըսէ ինծի թէ այս մարդը անկեղծ է :

Շատ ազդեց վրաս, ինչ որ պատմած է Անգ – լիացիներու կողմէ սպաննուած իր հօրը մասին :

Գալթէնպրուննէր կատաղօրէն մարեց մոխրա – մանին մէջ իր կիսաւարտ պլանիկը, կարծես թէ Ռիպէնթրոփի վիզն էր որ բռնած էր իր մատնե – րուն մէջեւ : Նայուածքը ինկաւ վրաս դաչոյնի պէս. դէմքին բոլոր մկանները կծկուեցան, աչ – քերը կատաղութեան փայլակներ կ'արձակէին : Ոաքի ելաւ. դէշ տպաւորութիւն թողուց վրաս ինքնիշխանութեան այս պակասը :

— Պատմեցէք ինծի Կիկերոնի հօրը մահուան պարագան :

Կը զգայի թէ Գալթէնպրուննէրի բարկութիւ – նը պիտի դառնար նաեւ ինծի դէմ : Ոաքի ելած էի ես ալ :

— Մեր վերջին հանդիպումին, Նոյեմբեր 5ին, ինքնաչարժին մէջ չատ ազդեց վրաս, ինչ որ պատմած է Անգլիացիներու կողմէ սպաննուած իր հօրը մասին :

— Ի՞նչ ըսիք : Կիկերոնի հայրը սպաննած են Անգլիացիները, եւ դուք չտեղեկացուցիք մեղի այդ պարագան Անգարայէն :

— Բայց անչուշտ, հեռագրով իմացուցի արտաքին նախարարութեան :

— Ե՞րբ ղրկուեցաւ հեռագիրը Անգարայէն :

— Երկու օր առաջ :

— Ուրեմն Ռիպէնթրոփն է որ պահած է զայն : Հարցուցի թէ ինչու կ'պահէր Անգլիացիները : Ձէր սպասեր այդ հարցումին եւ սակայն անմիջա – պէս պատասխանեց — Անգլիացի մըն էր որ հայրս սպաննեց» : Ինծի թուեցաւ թէ իր ձայնը անկեղծ չեչտ մը ունէր :

— Բայց խիստ կարեւոր յայտնութիւն մըն է այս եւ բոլորովին նոր լոյսի մը տակ կը դնէ կիկե – րոնը : Եւ այդ Ռիպէնթրոփը, որ կը պահէ զայն : Աւելի մանրամասնութիւն ուզեցի՞ք կիկերոնէն իր հօրը մահուան առթիւ :

— Ոչ, նախ պէտք է ըսեմ որ այդ յայտնու – թիւնը ապչեցուց զիս : Ցետոյ, նախընտրեցի չատ չպնդել, չատ աւելի խմանալու համար : Լուսթիւ – նըս կրնար վչտակցութեամբ մեկնել եթէ ճիշդ էր իր ըսածը : Հակառակ պարագային, հետաքրքրու – թիւնս պիտի մղէր գինքը աւելի զգուչաւոր ըլլա – լու : Այդ մարդը չատ հեռու է ինձմէ աւելի տըս – մար ըլլալէ, հաւատացէք ինծի :

— Ջանացէք կիկերոնի հօրը մահուան պարա – գաներուն բոլոր մանրամասնութիւնները հաս – կնալ : Ամէն պարագայի մէջ, հաչիւ պիտի պահան – ջեմ Ռիպէնթրոփէն ձեր հեռագիրը զաղտնի պա – հած ըլլալուն համար :

(Շար.)

մարդկային ազատութեան հաւատացող այլ մարդոց հետ :

Ճառը տասնեակ անգամներ ընդմիջուեցաւ ղոյդ կուսակցութեանց երեսփոխաններու ու ծեր – լակուտականներու մեծ մասին կողմէ, իսկ վեր – ջաբանը ծափահարեցին բոլորը, անխտիր :

Ջօր. Այզընհաուըրի պրպտումները

Ջօր. Այզընհաուըրի բազմաթիւ եւ զատ զատ խորհրդակցութիւնները ունեցաւ Ֆրանսայի զին – ուորական եւ քաղաքական վարիչներուն հետ եւ լսեց անոնց զեկուցումները Ֆրանսայի զինուա – րական պատրաստութեանց մասին : Ազդ. պաշտ – պանութեան նախարարը, Պ. Ժ. Մոք յայտնեց ընդհ. հրամանատարին, թէ մօտ ատենէն երկու ուրիշ զօրաբաժիններ ալ պիտի ղրկուին Գերմա – նիա եւ այդպէսով, Ֆրանսական զօրաբաժիններու թիւը, այնտեղ, պիտի բարձրանայ հինգի : Ասկէ զատ ուրիշ զօրաբաժիններ ալ պիտի կազմակերպուին 1952ին եւ 1953ին :

Զօրավարը, իր ամէնէն երկար խորհրդակ – ցութիւնը ունեցաւ Ֆրանսայի պաշտպանութեան երեք նախարարներուն եւ անոնց սպայակոյտերու պետերուն հետ : Այս խորհրդակցութիւնը տեւեց 3 ժամ 25 վայրկեան, 40 վայրկեանի ճաշի կարճ ընդմիջումով մը : Խորհրդակցութիւն ունեցաւ նա– եւ մարաջախտ Մոնկոմըրիի հետ, իսկ բոլորովին զաղտնի տեսակցութիւն մը Մարոքի զինուորական կառավարիչ զօր. Ժիւինի հետ : Զօրավարը այ – ցելեց նաեւ հանրապետութեան նախագահին :

Երէկ կէսօրէ վերջ, զօր. Այզընհաուըր օդա– նաւով մեկնեցաւ Պրիւսէլ, չարունակելու համար իր խորհրդակցութիւնները պելժ զեկավարներուն հետ :

Զօրավարի փարիզ ժամանման առթիւ հա – մայնավարները կոչեր հրատարակելով մասնակի «հայրենասիրական գործադուլներու » կը հրաւի – րեն աշխատաւորները : Արդարեւ երէկ, աշխատա– ւորական բազմաթիւ հիմնարկներու մէջ կարճ գործադուլներ տեղի ունեցան եւ որոշ կէտերու վրայ ընհատուեցաւ մեթրոյի եւ օթօպուսի երթե– ւեկը : Թերթերը կը չեշտեն, թէ համայնավար – ները չհամարձակեցան ընդհ. գործադուլ կազմա– կերպել, որովհետեւ գիտեն թէ որքան սկարա – ցած է իրենց ուժը : Հրապարակ հանուած կոչերը կը հրաւիրեն զօր. Այզընհաուըրը Ամերիկա վե – րադառնալ անմիջապէս ...

Երէկ տասնարաթիւ պատուիրակութիւնները պիտի երթային Աթոռիա պանդոկը, ղողոքի ցոյ– ցեր կատարելու համար «Եւրոպայի Մէջ Արթը – րին, Գերմանիոյ վերազինման սպարապետին դէմ» : Մարսէյլի եւ ուրիշ քաղաքներու մէջ ալ նոյնիսկ ցոյցեր սարքուած են, միեւնոյն ատեն բողոքելու համար 900.000 թոն ամերիկեան զինա– մթերքի ժամանման դէմ :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՈՍԿԻՆ ԿԸ ԲԱՐՁՐԱՆԱՑ քանի մը օրէ ի վեր : Նափոլէոնը 4220էն 4480ի բարձրացաւ առջի օր, ինչ որ չէր տեսնուած մէկ տարիէ ի վեր : Սթեր – լինը՝ 5220էն 5520ի, 20 տոլարնոց ոսկին՝ 20.630– էն 21.680ի, ձոյլ ոսկին՝ 564.000էն 590 հազար ֆրանքի :— Թղթադրամներն ալ բարձրացած են ապատ չուկային մէջ :— Բ. օր սթերլինը կ'արժէր 955, տոլարը 393, զուիցերիական ֆրանքը 91.50 :

ՓԱՐԻԶԻ մեթրոյի եւ հանրակառքի աշխատա– ւորները ժողով մը գումարելով, որոշեցին «անա– կրնկալ դադարներ» կազմակերպել, կէս ժամէն մինչեւ մէկ ժամ, իրենց պահանջները արժեցնելու համար :

Տիկին Զ. Աբթինեան, Օր. Աղնիւ Աբթինեան, Տէր եւ Տիկին Մ. Գարամաթէոսեան, Տէր եւ Տիկ. Ց. Ուշագլեան, Ց. Առաքելեան, Օ. եւ Վ. Մինաս– եան եղբ. (Արժանթին), Գաբրիէլ Քէպէճեան եւ տղոյիկը (Պոլիս), Տէր եւ Տիկին Ս. Սանթուրեան, Տէր եւ Տիկին Ց. Սրթինեան (Մարսէյլ) : Ուշագ– լեան, Առաքելեան, Տ. Մեսրոպեան, Գարօղլան – եան, Տէր եւ Տիկին Ց. Կէօղիւմեան, Տէր եւ Տիկ. Կ. Զէւրիւքճիչեան (Ֆրանսա) : Աւշարեան, Թուն– տասեան, Մանուկեան, Սանթուրեան (Ամերիկա) ընտանիքները, խորին ցաւով կը ծանուցանեն մա– հը իրենց մօր, մեծ մօր, քրոջը եւ զգականին

ՏԻԿԻՆ ՀՈՌԵՓ ԱՐԹԻՆԵԱՆԻ

(Ծն. Քէլլէնեան, Քէօթահիացի, 84 տարեկան)

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի այ – սօր, չորեքշաբթի 10 Յունուար, ժամը 3ին իր բնակարանը, 119 Ave. Franklin , Pavillons sous Bois, (Seine) :

Հաղորդակցութիւն.— Eglise de Pantinէն 146 թիւ օթօպուսը առնել եւ իջնել Ave. Franklin կամ Stade :

Կը խնդրուի ծաղիկ կամ ծաղկեպսակ չղրկել :

Ձեր խուճերը տուէք ժողովրդական ցանկին

1.— ԿԱՐԱՊԵՏ ՅԱԿՈԲԵԱՆ, բարերար եկե – ղեցւոյ , առեւտրական , անդամ նախկին Հոգա – բարձութեան :

2.— ՍՏԵՓԱՆ ԳԱԶԱԶԵԱՆ, առեւտրական , գանճապահ եկեղեցւոյ նախկին վարչութեան :

3.— ՍԱՐԳԻՍ ՏԷՕՓՄԷՃԵԱՆ, առեւտրական :

4.— ԿԱՐՕ ԽՈՒՊԻԿԵԱՆ, արդիւնաբերող , բարտուղար նախկին վարչութեան :

5.— ԲԻԶԱՆԴ ՏԷՕՎԼԷԹԵԱՆ, արդիւնաբե– րող :

6.— ՆՈՒՊԱՐ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ, եղեկտ. ճարտարագէտ :

7.— ԵՐՈՒԱՆԴ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ, անդամ ե– կեղեցւոյ նախկին վարչութեան : Արհեստաւոր :

8.— ՌՈՒԲԷՆ ԹԱԴԷՈՍԵԱՆ, մտաւորական, բարտուղար Հայ Սպայից Միութեան :

9.— ՋԱԻԷՆ ՎԱՐՊԵՏԵԱՆ, պատուոյ նախա – գահ Հայ կամաւորներու եւ Ռազմիկներու Միու – թեան, մեբեճագէտ :

10.— ՀԱՅԿ ԱՂԱՊԷԿԵԱՆ, առեւտրական :

11.— ՍՈՒՐԷՆ ՃԵՐՄԱԿԵԱՆ, գործօն անդամ Ֆր. Բանակի Հայ Կամաւորներու Միութեան :

12.— ԹՈՐԳՈՄ ՆԱԼՊԱՆՏԵԱՆ, առեւտրա – կան :

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲ

Բացում Համազգային Լսարանի

Համազգային Լսարանին Ա. հաւաքոյթը տեղի կ'ունենայ Յունուար 12ին, Ուրբաթ իրիկուն ժա– մը 8.30ին , Le Cadet սրճարանին վերնայարկը :

Կը խօսի ընկեր ՄԿՐ. ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

Նիւթը՝ «Միսաք Մեծարենցի կեանքն ու գոր– ծը» : Մէջ ընդ մէջ հատուածներ պիտի կարդայ – ուին հեղինակին գործերէն :

Մուտքը ազատ է :

Մանուկներու Օրը

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ամենաժողովրդական հանդէսը՝ «ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ»ը կը տօնուի այս կիրակի , ժամը 3էն մինչեւ կէս գիշեր Armenouvilleի սրահին մէջ :

Շատ հաճելի գեղարուեստական բաժին, լաւ նուագախումբ եւրոպական պարերու համար : Ճոխ պիւֆէ եւ կաղանդի ծառ :

Կը հրաւիրուին զաղութիս բոլոր երախանե– րը : ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է ԵՒ ՍՐԱՀԸ ՏԱՔ :

Պարահանդէս Ս. Խաչ ընկերակցութեան

Ի նպաստ Հայ Հիւանդներու եւ կարօտեալնե– րու, հովանաւորութեամբ Amicale des Anciens du 4e Bataillon de Choc du Commando de Cluny կազմա– կերպութեան, Cercle Militaireի սրահներուն մէջ , Փարիզ, Place St. Augustin, Կիրակի, 14 Յունուար, 1951, ժամը 16էն մինչեւ կէս գիշեր :

Գեղարուեստական բաժին, պիւֆէ, նուագախումբ

ԽՆԶՈՑՔ ՎԻՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. կոմիտէի կողմէ, այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, «Օհան – Ջանեան» ակումբին մէջ :

Առատ կեր ու խում : Սրահին ջերմութիւնը ապահովուած : Կը հրաւիրուի Վինիի ամբողջ հա– սարակութիւնը : Մուտքը ազատ է :

ԿՈՉ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԿԱՐՆԵՑԻՆԵՐՈՒՆ

Կարնոյ Հայր. Միութեան , Մարսէյլի մասնա – ճիւղի վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամները եւ կարնեցի ոչ անդամ հայ– րենակիցները, ի մասնաւորի երիտասարդ եւ Մխի– թարեանի սան կարնեցիները, 1951 Յունուար 14ի կիրակին Ս.Յարոնեան ակումբին մէջ (26 rue des Convalescents) ժամը 3ին :

ՆՐԲԱՋԱՇԱԿՆԵՐՈՒՆ

Մի մտածէք ո՛ւր ճաշելու մասին,
գացէք ուղղակի ...

ԼԻԼԱՑԻՆ

24 rue St. Lazare, métro Trinité կամ N. D. de Lorette
Tél. Tri. 31.62

Վերսկսած է արեւելեան նուագը Տէր եւ Տիկին Գարագաշի մասնակցութեամբ, չաբաթ, կիրակի եւ երկուշաբթի օրերը :

ՅՕՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Ահա – րոնեան» խումբի ընդհ. ժողովը այս հինգշաբթի, ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին :— Հայե – րէնի դասընթացք ժամը 8—9:

Հ. Ց. Դ. ԱՂԲԻՒՐ ՍԵՐՈԲ, Մ. ԵՕԹՆԵՂ – ԲԱՑՐԵԱՆ խումբի ընդհ. ժողովը՝ այս ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատե – ղին : Բոլոր ընկերներուն ներկայութիւնը պար – տաւորիչ է :

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Պոմոնի Հ. Ց. Դ. «Զաւարեան» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այս չաբաթ իրի – կուն ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին, բա– ցակայները նկատի կ'առնուին :

ԼԻՈՆԻ եւ շրջանի հայ ազգային միութեան կեդրոնական վարչութիւնը ժողովի կը հրաւիրէ Լուսաւորչական Լիոնահայերը անխտիր, ընտրա – կան ժողովի, այս կիրակի ժամը 3ին, 69 rue Louis Blanc : Օրակարգ.— Համարատուութիւն վար – չութեան չորս տարուան գործունէութեան : 2) Հաշուեքննիչ մարմնոյ ընտրութիւն : 3) Կազմու – թիւն ընտրողական յանձնաժողովի :

ՇԻՐԱԿ

Արեւելքի թագուհին ամենաընտիր Օղին

Առաջնակարգ իր մասնագիտական պատրաստութիւնով Բոլոր նրբաճա– շակներէ փնտռուած միակ ախորժա– համ զօրացուցիչը Տօնական օրերու եւ խնջոյքներու սեղանները անզուգա– կան եւ անզանցառելի զարդը

Dépôt Central: Grande Distillerie du Parc, 1Bld. Onfroy (Prado), Marseille. Tél. Prado 83.50 et 82.93 :
Dépôt pour la Région Lyonnaise: M. D. Baha – dourian, 10 rue de l'Epée, Lyon. Tél. Moncey 32.10 :

Անարատ, համով,
զուտ խաղողէ, մասնաւոր
պամպիհով եւ խնամով պատրաստուած

- ՌԱՔԸ - ՏԻԻԶԻ
RAKI DUZE - DALAKUPEIAN

Սիրահարներուն կուգանք յայտարարել որ . ստանձնած ենք Փարիզի ներկայացուցչութիւնը եւ պատրաստ ենք բոլոր ապսպրանքներուն գոհա – յում տալ :

ՄԵԾԱՓԱՆԱԿԻ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵԼ
N. PAPAZIAN
2, Rue Félix - Faure, Paris (15) Tél. Vau. 26-69

ԼԻՈՆՑԻՆԵ՛Ր,

ՁԵՐ ԳՆՈՒՄՆԵՐԸ ԿԵԴՐՈՆԱՑՈՒՑԷՔ

ՊԱՀԱՍՈՒՐԵԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Ձեր ճահապետական սեղանին վրայ անպա – կաս ըլլէք ՇԻՐԱԿ ՕՂԻՆ :

Ամասիոյ չոր պամիա, տուփով պահածոյ, Ermys պամիա , եալանճը տոլմա, եւայլն :

Մաքուր եւ արագ սպասարկութիւն :

Պատուէրները կ'ընդունինք Ֆրանսայի բոլոր վայրերէն :

Մեծաքանակի համար դիմել՝

Պահատուրեան վաճառատուն

10, RUE L'EPÉE , LYON

Փոքրաքանակի համար դիմել՝

20, RUE VILLEROY եւ

19, RUE JULIETTE RECAMIER, LYON

Le Gérant : A. NERCESSIAN
Imprimerie DER AGOPIAN 17 rue Damesme - (13)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925
R. C. S. 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
17, Rue Damesme — PARIS (13)
Վեցամս· 800 ֆր·, Տար· 1600, արտ· 2500 ֆր·
Tél. GOB. 15-70 Գին 7 Ֆր· C. C. P. Paris 1678-63
Jeudi 11 Janvier 1951 Հինգշաբթի 11 ՅՈՒՆՈՒԱՐ

27րդ ՏԱՐԻ — 27 Année No. 6353–Նոր շրջան թիւ 1764

Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԹՈՒՐՔԻԱՆ ՄԻՑՕՏ ՄՏԱՀՈԳ

Տարեգլուխի առթիւ, թուրք թերթերը տե–սութիւնները հրատարակեցին, մէկը միւսէ վրդո–վիչ եղրակացութիւններով :

Գրեթէ բոլորն ալ անխուսափելի համարելով պատերազմը, «արթնութիւն եւ միաբանութիւն» կը քարոզեն :

Այս առթիւ գործածուած բառերն ու խօսքերը բացորոշապէս կ'ապացուցանեն մտահոգութեան խորութիւնը :

— « 1951ը ահարկու դուռ մըն է ուրկէ ներս կը մտնենք պատերազմի մտավախութեամբ եւ ստիպ–ուած ենք ամէն միջոց ձեռք առնել մեր ինքնա–պաշտպանութեան համար· (Միլլիյէթ)։

Կարգ մը թերթեր հաւանական կը գտնեն որ Ս· Միութիւնը յարձակում գործէ «առանց սպա–սելու Ամերիկայի եւ արեւմտեան պետութիւննե–րու պատրաստութեանց լրացման »։

Տարակոյս չկայ թէ այս խորհրդածութիւն–ները թելադրուած են պաշտօնական շրջանակներէ, որոնք չատ աւելի բան գիտեն մէջազգային թէ ներքին կացութեան մասին :

Դեռ անցեալ շաբթու քացառիկ նիստ մը կը գումարէր Անգարայի ազգ· պաշտպանութեան Գե–բարձր Խորհուրդը, նախագահութեամբ վարչա–պետին։ Ժողովին կը մասնակցէին նախարարներ, սպայակոյտին անդամները եւ զինեալ ուժերու հրամանատարները :

Նոյն օրն իսկ (2 Յունուար), այս ժողովէն վերջ, նիստ գումարեց նախարարական խորհուր–դը, աշխատելով մինչեւ գիշեր :

Մանրամասնութիւնները գաղտնի պահելով հանդերձ, թուրք թերթերը կը գրեն թէ «կարեւոր որոշումներ տրուած են ամբողջական զօրաշրջիկի ծրագրին վերաբերեալ լանդիրներու մասին»։

Նոյն աղբիւրին համաձայն, նախարարական խորհուրդն ալ քացառիկ ժողովի [illegible] պատրաստութեանց »։

Այսպէս, ուրեմն, Անգարա նորէն մատնուած է այն կացութեան ուր կը գտնուէր երկրորդ աշ–խարհամարտի ընթացքին :

Տարուբեր՝ երկու հակայական ուժերու մի–ջեւ, ան միշտ կը ղողայ իր հողային ամբողջու–թեան եւ անկախութեան վրայ :

Նախորդ պատերազմին, իր զինակիցներն էին Մեծն Բրիտանիա եւ Ֆրանսա : Ս· Միութիւնն ալ չէր եղած 1920էն ի վեր կնքած բարեկամութեան եւ գործակցութեան դաշնագիրները :

Այս անգամ իր դիմացը կանգնած է երկկուան զինակիցը, Մոսկուան, որուն տեղը կը բռնեն Մ· Նահանգները, ստանձնելով ամէն զոհողութիւն։

Երկկ Ս· Միութիւնն էր որ « եղբայրաբար » եւ բոլոր միջոցներով կ'օգնէր Մ· Քէմալի, Թուրքիան կանգուն պահելու, նոյնիսկ աւելի զօ–րացնելու համար : Կ'օգնէր Հայը, Յոյնը եւ ուրիշ փոքր ժողովուրդներ զոհելու գնով :

Դերերը փոխուած են այժմ եւ այսօր Մ· Նա–հանգներն են որ կը պաշտպանեն ու կը վերազինեն Թուրքիան :

Ինչպէս կ'երեւայ, այս առատաձեռն աջակ–ցութիւնն ալ չէ փարատած Անգարայի մտահոգու–թիւնները :

Թուրք թերթերը պարբերաբար կը յիշեցնեն այս պարագան : Նոյնիսկ բողոքներ կը յայտնեն հրապարակաւ, դանդաղելով տրամադրուած վ–նամթերքի քանակին եւ որակին :

Ընթերցողները կը յիշեն անշուշտ Թուրքիոյ իբարանցումը, երբ Մ· Նահանգներու սպարապե–տը, զօր· Պրէտլի անհրաժեշտ չէր գտներ դիմել ուղիղ ճակատ մը նկատել Թուրքիան, պատերազմի պարագային :

Ի՞նչ տարակոյս որ Քորէայի պատերազմին ելքն ալ խորապէս ազդած է Անգարայի վրայ :

Երեւոյթը զօրավար մը չէ՞ր որ կ'ազդա–րարէր վերջերս :

— « Լաւ գիտնաք որ երբ համաշխարհային պատերազմ մը ծագի, այսօրուան կացութեան մէջ Ամերիկան մեզի ոչ մէկ օգնութիւն պիտի բլ Մենք մեր իւղով պիտի տապկուինք, միս – միսնո պիտի մնանք յարձակող երկրին դէմ եւ մեր սե փական ուժերով պիտի պաշտպանենք հայրենիքը,

Ուրիշ ակնարկներ ալ այս համագումա–

Շ·

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՄԻՋԻՆ ՃԱՄԲԱՑ

Նոր թերթ մը իր առաջին խմբագրականով կը բացատրէ թէ իրենք մէջին ճամբու մը պիտի հե–տեւին, երկու ծայրայեղութեանց մէջ :

Ի՞նչ ազգաչէն գաղափար :

Միայն թէ, կարգ մը նրբութիւններ կան ո – րոնց խելքս չի հասնիր : Մանաւանդ որ, ամէն ճամբայ Հռոմ (կամ Էջմիածին) չի տանիր :

Ուսաի մասնագէտի մը օգնութեան դիմեցի : Ահա թէ ինչ պատասխանեց .

— Անցեալ օր մէջին ճամբու ճամբորդի մը հետ կը խօսէի մեր հայրենիքի հողերուն վրայ : Այս առթիւ խորին դառնութիւնս յայտնեցի նաեւ լեզուական բարբարոսութեանց մասին, դիտել տա–լով թէ նոյնիսկ Ամենայն Հայոց կաթողիկոսին թոյլ չեն տար գործածել Հայկազնեան բառաբա – նին բառերը :

— Բռնապետութիւն է, սիրելիս, իրաւունք ունիք : Պէտք է բողոքել, քանի որ մենք ազատու – թիւն կը վայելենք : Ճշմարիտ հայրենասիրութիւնն ալ այդ կը պահանջէ : Դեռ ի՛նչ բարբարոսութիւն–ներ կը կատարուին խեղճ ժողովուրդի գլխուն...

Քանի մը օր վերջը, նոյն մէջին ճամբու ճամ–բորդը նորէն հայրենիքի հողերու մասին կը խո–սէր ուրիշ բարեկամի մը հետ :

Այս վերջինը փրփուր կը տեղար :

— Տեսա՞ր սա Դաշնակցականներուն կերած ապուրը : Ա՛լ բան չմնաց, լեզուի խնդիր մը առեր կ'երթան : Իրրեւ թէ Երեւանի մէջ մեր լեզուն կ'աղճատեն եղեր, ռուս թաթարական թանապու–րի մը վերածելով ...

Խօսքը դեռ բերանն էր, երբ մէջին ճամբու ճամբորդը պոռթկաց .

— Իրաւունք ունիք, սիրելիս· կատարելապէս համաձայն եմ ձեզի : Պարապ տեղը չէ որ մենք ալ «Հակահայաստանեան» կը կոչենք Դաշնակցու – թիւնը :

[illegible] թէ Հան–[illegible] յեղափոխու – թեան փոխարէն ռեւոլուցիա, պահակուորի տեղ լաւրիատ, երեսփոխանի կամ պատգամաւորի տեղ դեպուտատ, բաժնետիրականի փոխարէն փա–յատիրական դրեն : Այս մարդիկը մահանա կը փնտռեն մեր սիրելի Հայաստանը հարուածելու համար» :

Մատնագէտը դեռ կ'ուզէր շարունակել իր գա–սը, բայց չուզեցի աւելի յոդնեցնել :

Գոեր էի մէջին ճամբու բանալին : Միայն թէ, այսօրուան համար ժանդոտած ըլլալով, նախընտ–րեցի ապագայ դարբինի մը վերապահել :

Վ.Ա.Հէ

ՁՕՐ· ԱՑՁԸՆՀԱՒՈՒԲԻ ՊՏՈՒՑՔՆԵՐԸ

Ձօր· Այզընհաուըր, Պրիւսէլի մէջ եւս խոր – հրդակցութիւններ ունեցաւ պելժ զինուորական եւ քաղաքական վարիչներու հետ եւ լսեց անոնց զե – կուցումները, այդ փոքր երկրի զինուորական պատրաստութեանց մասին : Պելժիա ունի այսօր միայն մէկ հետեւակ զօրաբաժին, որ կը գտնուի Արեւմտեան Գերմանիա եւ անհրաժեշտ զէնքերը ստացուելէ վերջ, ղրահապատ զօրաբաժին մըն ալ պիտի կազմուի մինչեւ տարւոյս վերջը : Պելժ վի–րաղինման ծրագրով, երկու տարուան ընթացքին պիտի կազմուին ընդամէնը 4 զօրաբաժիններ, եր–կուքը հետեւակ եւ 2ը զրահապատ :

Գահաժառանգ իշխան Պոտուէն ստորագրեց այս առթիւ հրամանագիր մը, որուն համաձայն, Գերմանիոյ պելժ զօրաբաժինը կը դրուի զօր· Այ–զընհաուըրի հրամաններուն տակ : Միւս կողմէ, երեսփ· ժողովը այսօր պիտի քննէ՝ պելժ բանա – կին այժմու ուժը 70.000էն 95.000ի բարձրացնելու խնդիրը : Եթէ որոշուի , այն ատեն զին· ծառա – յութեան շրջանը մէկէն երկու տարուան պիտի բարձրացուի : Երեսփ· ժողովը պիտի վաւերացնէ նաեւ վերազինման նախահաշիւը՝ 160 միլիոն ֆր· ու նաեւ 100 միլիոնի յատկացուածական դումար մը, որ պիտի գործածուի երկու տարուան ընթացքին :

Ձօր· Այզընհաուըր, այսօր Հոլանտա կը մեկ–նի, մեւնոյն առաքելութեամբ :

ՎԵՐԱԶԻՆՄԱՆ համար քուէարկուած նոր տուրքերը գործադրելի են Յունուար 10էն սկսեալ :

Գերւոան զօրավարներու ժողովը

ԴԱՇՆԱԿԻՑ ՍՊԱՆԵՐՈՒ ՀԵՏ

Առաջին անգամն ըլլալով 1945ի Մայիսէն ի վեր, երբ գերման զօրավարներ Ռէյնի մէջ ստո – րագրեցին հիթլէրական Գերմանիոյ անձնատուու–թիւնը, խումբ մը ուրիչ գերման զօրավարներ Գ· օր պաշտօնապէս ժողովի նստան դաշնակից զին–ուորական պատուիրակութեանց հետ, Պոննի մէջ, հաւասար իրաւունքներով, քննելու համար Գեր – մանիոյ մասնակցութեան հարցը ծրագրուած եւրո–պական բանակին մէջ :

Գերմանական պատուիրակութիւնը կը բաղ – կանար զօրավարներ Շփայտլից (Ռոմմէլի ընդհ· սպայակոյտին պետը), Հոյզինկէրէ եւ Փլէման – դէկէ, նախագահութեանը տակ բանակի նախկին տեղակալ եւ վարչապետ Տոքթ· Ատընաուըրի ա–պահովութեան պաշտօնատան պետ Թէոտոր Պլանքի, որոնց բոլորն ալ քաղաքային զգեստներ հագած էին : Դաշնակից երեք պատուիրակութեանց պետերն ալ զինուորականներ էին, որոնց կ'ընկե–րանային նաեւ քաղաքայինխորհրդականներ : Զին–ուորականներէն միայն Ֆրանսայի զօր· Ժան Կա – նըվալ հագած էր իր զինուորական համազգեստը :

Խորհրդակցութեանց աւարտումէն վերջ հրա – տարակուեցաւ պաշտօնական զեկոյց մը, ուր ըստ էութեան ոչինչ ըսուած է : Թուելէ վերջ ներկա – ներու անունները, զեկոյցը կը շեշտէ, թէ դաշնա–կիցները գերմանական պատուիրակութեան խոս – տացած են, ոչ մէկ պարագայի տակ «կատար – ուած իրողութեան» առջեւ չդնել Գերմանիան, գերմանական մասնակցութեան հարցին մէջ : Կ'ենթադրուի հետեւաբար, որ Գերմանները իրենք ալ պիտի պարզեն իրենց տեսակէտները եւ ծրա – գիրներ ներկայացնեն :

Զինուորական խորհրդակցութեանց հետ միա–ժամանակ նկատի պիտի առնուի նաեւ քաղաքա – կան գետնի վրայ դաշնակիցներու եւ արեւմտեան Գերմանիոյ յարաբերութեանց հարցը եւ յատկա – պէս Գերմանիոյ զրաւման խնդիրը, որ կրնայ վերնալ եւ փոխարէնը կնքուիլ նոր համաձայնա – գիր մը, փոխադարձ հսկացողութեանց եւ չհե–րու հիման վրայ :

Ամէն պարագայի տակ զեկոյցը կ'ըսէ, թէ ա–ռաջին խորհրդակցութիւնները կատարուեցան « սրտագին ու անկեղծ մթնոլորտի մը մէջ», ուր Գերմանացիները իրենք զիրենք այլեւս օտար չէին զգար :

Կարգ մը թերթեր կ'ըսեն, թէ այս պաշտօնա–կան հանդիպումը, դաշնակիցներու կողմէ Արեւ–մտեան Գերմանիոյ զրաւման վախճանը կը նշա – նակէ փաստօրէն : [illegible] պատերազմին վարպետը, իր գրքին մէջ կը բա – ցատրէ թէ ձախողման դատապարտուած է արեւ–մտեան եւրոպայի պաշտպանութեան ծրագիրը, եթէ բացառիկ միջոցներ ձեռք չառնուին : Իր կար–ծիքով , Ս· Միութիւնը կազմ եւ պատրաստ ունի 175 զօրաբաժին, որոնց 32ը արեւելեան Գերմա – նիոյ մէջ : Պատերազմի ատեն այս թիւը կրնայ հասնիլ 500ի, մինչդեռ դաշնակիցները ունին մի–այն 18 զօրաբաժին : Կիւտէրեան ալ իր կարգին կը պահանջէ անմիջապէս աւելցնել արեւմտեան Գեր–մանիոյ դաշնակից ուժերը, վերահաստատել Գեր–մանիոյ հաւասարութիւնը եւ բացարձակ ազատու–թիւնը ետն· :

Ազգ· Ժողովի նոր նստաշրջանը

«ՄՈՍԿՈՒԱ ԳԱՅԷԹԻ», ԿԸ ՊՈՌԱՆ ՄԱՐՍԷԼ ՔԱՇԻՆԻ ԵՐԵՍԻՆ

Երեքշաբթի օր տեղի ունեցաւ Ազգ· Ժողովի նստաշրջանին բացումը : Կը նախագահէր Պ· Մար–սէլ Քաշէն, իբրեւ երիցագոյն անդամ : Համայնա–վար երեսփոխանը, որ 81 տարեկան է, այս առի–թէն ալ օգտուեցաւ փառաբանելու համար Ս· Մի–ութիւնը եւ իր «հանճարեղ» առաջնորդը, անար – գելով Ամերիկացիները եւ արեւմտեան կառավա – րութիւնները : Ըսաւ թէ Ֆրանսայի կացութիւնը ծանրացած է 1947էն ի վեր, երբ դուրս ձգուեցան համայնավար նախարարները : Ուրիշ զրպրիչ ակ–նարկներ ալ ուղղեց :

Այն աստիճան որ, չատեր կը պոռային իր ե–րեսին.— «Մոսկուա դացէք» : Իսկ երբ կը պան–ծացնէր նոյն օրն իսկ զօր· Այզընհաուըրի, դէմ սարքուած բողոքի ցոյցը, «Ամօթ» պոռացին չատ մը երեսփոխաններ :

Ըստ աւանդութեան ութ կրտսեր երեսփոխան–ներ քարտուղարի պաշտօն պիտի վարէին, նոր նախագահին ընտրութեան ատեն, բայց ոչ – հա – մայնավարները մերժեցին : Պահ մը կարելի չեղաւ քուէարկութիւն կատարել եւ ժխորը սաստկացաւ, փոխադարձ լուտանքներով : Բայց ի վերջոյ կա – րելի եղաւ համոզել քարտուղարները եւ քուէար–կութիւն կատարուելով, նախագահ վերընտրուե – ցաւ Պ· Էռիօ (հինգերորդ անգամ) : Մարսէլ Քա–շէն ստացաւ 142 , Էռիօ 287 քուէ :

Նորընտիր նախագահը իր ճառին մէջ չնորհա–ւորեց Ազգ· Ժողովը իր կատարած գործին համար,

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

Ո՞Վ Է ՈՐ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԿԸ ԽԱՂԱՑ

« Եկեղեցին վերծ պահել քաղաքական կու – սակցութիւններու ամէն կարգի աղեցութիւնէ» — մեր «եկեղեցասէր – հայրենասէր » խառնիճաղան – ճին այս բանաձեւը այն զզուելի կեղծիքն է, որ կը շահագործուի չարունակաբար :

Ո՞վ է վերջապէս այն հոսանքն ու կազմակեր – պութիւնը, որ կ'աշխատի տեւականօրէն իր ազդե – ցութեան տակ առնել Հայ· Եկեղեցին :

Եթէ մեր հակառակորդները քիչ մը խելք եւ քիչ մըն ալ իրենց արտայայտութիւններու պա – տասխանատուութեան զգտակցութիւնը ունենա – յին, գոնեւոյն լուռ պիտի անցնէին այս չատ փա – փուկ խնդրի վրայէն : Ոչ միայն անոր համար որ եկեղեցիի շուրջ քաղաքական վէճեր տեղի չունե – նան, այլեւ անոր համար, որ քիչ խօսուի իրենց քաղաքական յիմար եւ վտանգաւոր մարզանքնե – րու մասին :

Մեզքը մերը չէ, ուրեմն, երբ կը հարկադրուինք անդրադառնալ այս անյատակ քաւութեան, հոգ չէ թէ խռովին իրենք իրենց անմեղ գառնուկի դե – րին մէջ գնող ճակատի եւ բոլորտիքեան «ազգա – սէր – եկեղեցասէր»ները :

Մեր դիրքը Փարիզի եկեղեցական ընտրու – թիւններու մասին, չատ յստակ եւ պարզ դծերով չաճախ ներկայացուած է այս թերթի էջերուն մէջ :

Ոչ մէկ պարկեշտ մարդ չի կրնար ծուռ հա – չիւներ, կուսակցական նկատումներ եւ քաղաքա – կան անճոռնի մարզանքներ մատնանշել մեր տե – սակէտներու եւ պահանջներու մէջ :

Աւելին ըլլալով, 1949, Յունուար 9ի Ընդհ· ժողովին առեն, մենք մնացինք միշտ հետեւո – ղական մեր հիմնական դծին, որ կ'ամփոփուի հե – տեւեալ բանաձեւին մէջ·— Եկեղեցիի ղեկավա – րութիւնը յանձնել պարկեշտ եւ ընդունակ եկեղե – ցասէրներուն, ձգտելով ամրապնդել հայ – ազգա – յին եկեղեցին, իբրեւ նուիրական վառարան կրօն – քի եւ լուսաւորութեան : Անշուշտ, միշտ նկատի ունենալով մեր ժողովրդի բացառիկ կացութիւնը — գերազանցօրէն ծանր ու վտանգաւոր— եւ մա – նաւանդ, «մինչազգային ներկայ փափուկ կացու – թիւնը » :

Հետեւողական մեր հիմնական առաջադրու – թիւններուն, մենք եթէ չաճախ հարկադրուած ենք խնդրոյ առարկայ դարձնել Ամենայն Հայոց կա – [illegible] – որ վտանգաւոր կը համարենք Հայ· Եկեղեցին վե – րածել մարզարան սովետական թելադրութեանց ,

Ո՞վ է Փարիզ նստած այն «հայրենասէր եկե – ղեցասէր»ը, որ քաջութիւնն ունի Հայ· Եկեղեց – ւոյ շահերուն հետ ներդաշնակել Մոսկուայի կող – մէ հրահանգուած «խաղաղութեան» Հայրապե – տական կոնդակները :

Ո՞վ է, Ֆրանսայի մէջ տուն տեղ կազմած հայ հաւատացեալը, որ պիտի ուզէր գործադրել Մոսկուայի խմբագրութեամբ հրապարակ հան – ուած կաթողիկոսական այն կոնդակները, որոնց – մով կը թելադրուի «խաղաղասէր հայութեան » քաց պայքարի մէջ մտնել «պատերազմ պատրաս – տող արեւմտեան բուրժուա եւ կապիտալիստական պետութիւններու» դէմ :

Փարիզահայութեան մեծամասնութիւնը չէ՞ր նոյնիսկ ականաւոր ճակատական բոլորտիք – եանը — որ մինչեւ այսօր ալ կը դատապարտէ կաթող· պատրիարքին թեթեւամիտ մտնակցու – թիւնը «խաղաղութեան խորհրդաժողովին»:

Մեր հակառակորդին համար, այս սրտնեղիչ վերյիշումները, անշուշտ հաճելի բաներ չեն : Հա – ճելի չէ նոյնպէս անոնց համար, որոնք մեզի պէս մտածելով հանդերձ, պարզապէս ահաբեկ՝ 1944 — 1945ի սարսափներէն, եւ ինչու չէ՞, նաեւ վաղ – ուան վտանգաւոր հաւանականութիւններէն ...

Մենք եւ մեզի հետ Փարիզի Հայութեան ջախ – ջախիչ մեծամասնութիւնը, եկեղեցիի չուրջ եւ եկեղեցիի մտնակցութեամբ կատարուած այս կարգի արկածախնդրական արարքները կը նկա – տենք օտարին կողմէ թելադրուած խաղախական քայլեր :

Ոչ մէկ կապ՝ հայրենասիրութեան, եկեղե – ցասիրութեան եւ վերը մատնանշուած արարքնե – րուն միջեւ :

Եթէ կը կարծուի թէ, հայրենասիրութիւն եւ եկեղեցասիրութիւնը կը թելադրեն, որ տա – ռապէս կատարենք Հայրապետական բոլոր հրա – հանգները, այդ պարագային, մենք բարձրաձայն կը յայտարարենք·— ՈՉ :

Էջմիածնի, Հայրենիքի եւ դաղթահայութեան ու իր եկեղեցիներու գերագոյն շահը կը պահանջէ, չլսել այն բոլոր հրահանգները, որ կոնդակներու ձեւին տակ՝ Մոսկուայի քաղաքականութիւնը կը պարտադրեն դաղթական հայութեան եւ իր նոյ – քան դաղթական Եկեղեցիին :

Այս է ահ, մեր քաղաքական դիծը, որուն դէմ կը պայքարի մեր հակառակորդը :

ԳՐԱԿԱՆ ԱՍՈՒԼԻՍ

Թուականներու պատմութիւնը

Ահա եւ Նոր Տարին : 1950ը իր վրայ չատ խօ – սեցուց : Հեղինակաւոր անձեր մեզմէ սպառեցին ճշդելու համար անոր հանդամանքը : Ըստ ոմանց ան 20րդ դարու կէսը կը լրացնէր, իսկ ուրիշներ կը պնդէին թէ 1950ով կը սկսէր դարուն երկրորդ կէսը : Այս առիթով փորձենք քրքրել թուականնե – րու համառօտ պատմութիւնը, քաղելով դանազան աղբիւրներէ :

Ինչպէս դիտենք, քրիստոնէական թուականը կը սկսի Քրիստոսի ծննդեան թուականէն : Եթէ այսօր կը կարծենք թէ 1950 տարի անցած է այդ թուականէն, ատիկա հետեւանք է ասկէ 1400 տա – րի առաջ գործուած սխալի մը, որուն պիտի անդ – րադառնամ քիչ վարը : Հաւանաբար 1955ի կամ թերեւս 1962ի մէջ ենք :

Հռովմէական հին տոմարը կը սկսէր Հռոմի հիմնադրութեան թուականէն, այսինքն՝ 733էն (Ք. Ա.) : Քրիստոնէական կրօնքի տարածման չրջանին կարդ մը դիտուններ սկսած են գործա – ծել Աբրահամի թուականը, որ, ինչպէս հասկնա – ծել է, իբր հիմ ունէր Աբրահամի ծնունդը : Համա – ձայն Եւսեբիոս պատմագրին ատիկա կը համա – պատասխանէ 2016 տարուան հոկտեմբերին (Ն. Ք.) :

Միայն Զ· դարուն է որ Հռոմ ապրող վանա – կան մը՝ Դիոնիսիոս Եզսիղուուս սկսաւ գործա – ծել «Տիրոջ թուականը» որ մեր թուականն է : Սակայն Քրիստոսի ծննդեան թուականի սահմա – նումը սխալ էր : Ոչ ոք կրնայ ժխտել թէ այդ ծը – նունդը տեղի ունեցած է Հրէից Հերովդես թագա – ւորի օրով : Յովսեփիոս հրեայ պատմիչը կը յի – շատակէ թէ Հերովդեսի մահը պատահած է լուսնի խաւարումէ մը վերջ : Արդի աստղագէտները դի – տեն հաշուել ու ճշդել լուսնի անցեալ բոլոր խա – ւարումները իրենց թուականներով եւ նոյնիսկ կրնան ըսել թէ երկրիս որ կէտերէն տեսանելի ե – ղած են անոնք : Արդ, մխակ լուսնային խաւարումը որ կը պատչաճի վերոյիչեալ վկայութեան կը զու – գադիպի Քրիստոսէ առաջ 4 տարուան մարտ 13ին : Ուրեմն կարելի է եզրակացնել թէ Քրիստոս ծնած է 4 թուականէն առաջ :

Պէտք է չեչտել որ Դիոնիսիոսի վրիպումը արդիւնք էր Հռովմայեցի Օգոստոս կայսեր թա – գաւորութեան սկզբնաւորութեան ճշդումին մէջ : Ան հիմնուած էր իրեն ժամանակակից պատմիչի մը ունեցած է Օգոստոս գահակալած տա – 28րդ տարուան ընթացքին : Սակայն պատմութիւ – նը կ'ըսէ թէ Օգոստոս թագաւորած է չորս տարի Օգոստիոս անունով, որ իր բուն անունն էր : Ահա չորս տարուան վրիպում մը Քրիստոսի ծննդեան մասին :

Մարդոց համար միշտ ալ դժուարին հարց մը եղած է բնական միաւոր մը գտնել՝ ժամանակը հաչուելու ու չափելու համար : Այդ ուղղութեամբ առաջին առթիւ նկատի առնուած են օրերը, որոնք երկրի թաւալման արդիւնքն էին : Յետոյ՝ ամիս – ները (լուսնային) եւ վերջապէս տարին որ կը նե – կայացնէր երկրիս արեւին չուրջ կատարած մէկ չրջանը : Միակ հիմնական ժամանակամիջոցը օրն է որ հիմ ծառայած է օրացոյցերու կազմութեան : Մահմետականները հիմնուած են լուսնային ամսի վրայ : Անոնց տարին կը հաչուէ 12 ամիսներ 29–30 օրերէ բաղկացած, որով 29ուկէս օրուան կը հաւասարի միջինը : Սակայն այս կերպով մէկ տարուան քաց մը կը գոյանայ 33 տարուան ըն – թացքին :

Հրէական տարին հիմ ունի լուսնին եւ արեւուն չարժումները : Ան եւս 12 ամիսներէ կը բաղկա – նայ, իրարաքանչիւրը 29 եւ 30 օրերով : Այսուհան – դերձ, եթէ ամիս մը պակսի եղանակներու կանո – նաւոր յաջորդականութեան համար, մէկ ամիս կ'աւելցուի այդ տարուան վրայ : Այդ նահանջ ա – միսը կը պատահի 19 տարուան ընթացքին 7 ան – գամ :

Այդպիսի տարեցոյց մը գոյութիւն ունէր նաեւ Հռոմի մէջ, բայց որոշ կանոն մը չկար եւ ոչ ոք գիտէր թէ երբ պէտք էր աւելցնելնահանջ ա – միսը : Ա[illegible] պարագան ոչ միայն քաղաքական նպա – տակներու ծառայեց , այլեւ պատճառ դարձաւ չարաչահութեանց եւ զեղծումներու : Եւ 50 թուա – կանի (Ն.Ք.) գարունը կը պատահէր Դեկտեմբեր ամսուն : Սակայն արդէն 45 թուականին սկըս – եալ Ցուլիոս կեսար տոմարի բարենորոգման կը ձեռնարկէր, իբրեւ գործակից ունենալով Աղեք – սանդրիոյ աստղաբաչխներէն հռչակաւոր Սոսի – գինէսը : Ան նախ վտարեց ամիսները պատչաճե – ցնել եղանակներու եւ այդ նպատակով փոխանց – ման տակ մը նչանակեց 445 օրերէ բաղկացեալ , որ ծանօթ է պատմութեան մէջ «չփոթութեան » տարի անունով : Աւսոր չնորհիւ գարնանային դի – տարի առնուով : Աւսոր չնորհիւ գարնանային դի – չերահաւասարը, որ այդ եղանակի սկիզբն է, է – կաւ 25 մարտին :

Այնուհետեւ ըստ իր հաչիւներուն, պահելու համար տարուան 365 օրերու եւ վեց ժամուան չրջանը, հրամայեց տարին հաչուել 365 օր, բացի իւրաքանչիւր չորրորդ տարիէն որ պիտի բաղկանար 366 օրերէ : Եւ նկատի չառնելով լուս – նի չրջանները, տարուան ամիսները բաժնեց 30 եւ 31 օրերու : Իսկ Փետրուարը 28 օրուան հասարակ տարիներուն եւ 30՝ նահանջ տարիներուն : Իր օ – րերով տարին կը սկսէր Մարտ ամիսէն որ գարնան սկիզբն է : Աւսով կը բացատրուի Հոկտեմբեր, Նո – յեմբեր եւ Դեկտեմբեր ամիսներու անուանակո – չումը : Որոնք լատիներէն կը նչանակեն ութ, ինը եւ տասը : Մինչդեռ այժմ ատոնք 10րդ, 11րդ եւ 12րդ ամիսներն են : Ցուլիսը կոչուած է Ցուլիոսի անունով, իսկ աւելի վերջ Օգոստոս կայսրը իր ա – նունով, իսկ աւելի վերջ Օգոստոս կայսրը իր ա – նունով կը կնքէր Օգոստոս ամիսը : Իր մահէն վերջ իր բարեկամները մէկ օր կ'աւելցնէին Օգոս – տոս ամսուան վրայ, զողնալով զայն Փետրուա – րէն, որպէսզի Օգոստոսն ալ Ցուլիսին նման եր – կար ամիս մը ըլլայ :

Գրիգորիս ԺԳ· Պապը եւս տոմարներու մեծ բարենորոգիչ մը հանդիսացած է : Ան նչմարած էր որ Ցուլիոս կեսարի հիմնած տարին արեւային [illegible] տարիէն 11 վայրկեանի եւ 14 երկվայրկեա – նի պակաս մը կը ներկայացնէր : Թէեւ ասիկա ան – նչան սխալ մըն էր, սակայն տարուէ տարի բար – դուելով, Զատկի տօնին յապաղման պատճառ կը դառնար : 1582ին սխալը կը կազմէր 10 օրուան քաց մը : Եւ Ցուլիոսի նման Գրէգորիս անուն աստ – ղագէտի մը գործակցութեամբ ան ձեռնարկեց սխալը դարմանելու, պարզապէս ըստում մը կա – տարելով ամսաթիւին վրայ : Այսպէս, 1582 Հոկ – տեմբեր 4ը նչանակեց Հոկտեմբեր 15 : Այս ճշդու – մով դիչերահաւասարը կուգար 21 Մարտին, ինչ – պէս որ կը համապատասխանէր Նիկիոյ 352 թուակա – նի տիեզերական ժողովին Զատկի տօնին համար :

Նահանջ տարիներուն համար ալ ան հաստա – տեց օրէնք մը, որով 4ով բաժանելի տարիները մէկ պիտի նկատուէին նահանջ տարիներ : Տա – կաւին փոքր սխալ մը գոյութիւն ունի տարուան մէջ : Սակայն 3000 տարի պէտք է որ մէկ օրուան պակաս մը նչմարուի :

Գալով չաբթուան եօթը օրերուն, ինչ հիմք ունին ատոնք : Նախ՝ Աստուածաչունչի մեկնու – թիւնը որ կը համապատասխանէ Աստուծոյ կողմէ աչխարհի ստեղծագործութեան վեց օրերուն եւ 7րդ հանգստի օրուան : Ապա, մեր նախնեաց ծա – նօթ արեւային դրութեան եօթը մոլորակներուն որոնք կը ներկայացնէին նաեւ զանազան աստուա – ծութիւններ Հռովմէացիներու, Ցոյներու և Հայե – րու մօտ : Այդ աստուածութեանց անուններն ալ – ւած են ընդհանրապէս տարուան ամիսներուն ու մանաւանդ չաբթուան օրերուն :

Հակառակ պատմական սխալներուն, 1950ը կը մնայ քրիստոնեայ թէ այլ ազգերու մեծ մասին գործածած թուականը : Իրեն կ'ընկերանան նաեւ Հայոց 4442 — 43 թուականը որ հիմ ունի Հայոց Հայաստան հաստատութիւնը : Մահմետականներու 1369 թուականը, հռովմէական 2703 տարին եւ Հրեաներուն 5710 թուականը :

Մաղթենք որ նոր Տարին աւելի բախտաւոր ըլլայ քան անցեալը :

ԳՈՒՐԳԷՆ ՊՕՑԱՃԵԱՆ

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ վերազինման մասին խորհրդակ – ցութիւն մը պիտի կատարուի այսօր, զերման զո – րավարներու եւ անդլիացի, Ֆրանսայի եւ ամերի – կայի սպաներու միջեւ : Պատերազմին ի վեր առա – ջին անդամ է որ զերման զօրավարներ դաչնակից սպաներու հետ ժողով պիտի գումարեն հաւասա – րութեան հիման վրայ : Օրակարգի գլխաւոր կե – տերներն են·—Ի՞նչպէս պիտի զերման զօրամա – սերը·— Ի՞նչպէս պիտի ուրուագրել (հաւանաբար իր – եւ կամաւորներ)·— Գերման զօրավարներ պիտի դանուին զօր. Այզընհաուըրի վերինսպայակոյտին մէջ, ծանօթանալով դաչնակից հրամանատարու – թեան բոլոր դաղտնիքներուն·— Գերմանները աղդ· պաչտպանութեան լիազօր նախարարութիւն մը պիտի ունենան՞ն :

ՀՆԴԿԱՉԻՆԷն Ֆրանսական զօրքին հրամանա – տարը կը հեռագրէ թէ Հանոյի եւ Հայֆոնկի (Թոնքին) սպառնացող վտանգները փարատած են : Թշնամին ձախողած է իր բոլոր փորձերուն մէջ :

եթէ տակաւին չիմարներ կան, որոնք, մեր այս ձգտումը կը վերագրեն եկեղեցիի վրայ, մեր կուսակցութեան ազդեցութեան տարածելուն — լաւ է որ սթափին, վերջապէս :

Ժամանակն է, որ բոլոր իրական հայրենասէր Հայերը յստակօրէն տեսնեն այն իրական վտան – գը, որ կախուած կը մնայ մեր եկեղեցիի ղլխին :

Վառ պահել Լուսաւորչի կանթեղը Փարիզի մէջ, հնարաւոր է այն պարագային միայն, երբ սովետական չունչէն վերջնապէս մաքրուին փա – րիզի եկեղեցին ու իր չրջապատը :

Այս ձեւով միայն կրնանք ազատել մեր եկե – ղեցին քաղաքական կուսակցութիւններու աղդե – ցութենէն :

Ս· ՏԷՐ ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ

ԼՐԱՏՈՒ ԱՐՈՒԵՍՏԻ

Արձանագործ Յ. Գիւրջեանի ազգութ

Ողբացեալ արձանագործ Յակոբ Գիւրջեանի բարեկամները, (նախագահ Ա. Զօպանեան), ու – զելով իր յիշատակը պատուել, անհրաժեշտ գտան իր գլխաւոր արուեստագործութեանց մէկ Ալպոմը հրատարակել, իր գործը աւելի լայնօրէն ծանօթացնելու համար :

« Լէ Ժէմօ » Հրատարակչական Տունը հաճեցաւ յանձն առնել այդ ալպոմին հրատարակութիւնը : Մեծադիր ծաւալով՝ այս ալպոմը պիտի պարունակէ եօթանասուներկու էջ , որոնց քա – նըհինգը պիտի բաղկանան լուսանկարչական պատկերներէ (արուեստագէտին կենդանագիրը եւ իր գործերէն քանեւհինգին վերարտադրութիւ – նը), ու հրապարակ պիտի հանուի տուփի մը մէջ դրուած :

Սոյն ալպոմին յառաջաբանը պիտի գրէ Պ. Մաքսիմիլիէն Կօթիէ, հեղինակ բազմաթիւ եր – կասէրութեանց, արուեստի քննադատ Les Nouvelles Litteraires շաբաթաթերթին: Այդ յառաջաբանը պիտի տպուի ութ էջի վրայ, Հայերէն թարգմա – նութիւնն ալ ութ էջ պիտի գրաւէ :

Ալպոմը պիտի տպուի հինգ հարիւր օրինակ , թուադրուած, Լաւա թուղթի վրայ: Վաճառաւոր հրատարակութիւնը կը պարունակէ տասնեւհինգ օրինակ, 1էն 15 թուադրուած, իւրաքանչիւրը Գիւրջեանի ձեռքէն եւած գծագրութեամբ մը ճո – խացած, եւ 485 օրինակ՝ թուադրուած 16էն 500 :

Հանդանակութեան չրջանի գիները :—

20,000 ֆրանք իւրաքանչիւր գլխաւոր օրինա – կի համար, որուն մէջ Գիւրջեանի ձեռքէն եւած գծագրութիւն մը պիտի գտնուի :

1500 ֆրանք՝ 16էն 500 թուադրուած օրինակ – ներէն իւրաքանչիւրին համար :

Այս գիները յաւելում պիտի կրեն երբ ալպո – մը դրամաճանեւրուն չանձնուի :

× Ֆրանսացի յայտնի գեղարուեստական քըն – նադատներու կարծիքներ Յակոբ Գիւրջեանի մա – սին :—

— « Զարդանկարչական զգացումը եւ հոգե – բանական հետախուզութիւնը այն երկու նկարա – գիրներն են որ կը տիրեն Գիւրջեանի գործին մէջ որ բաւական այլազան է : Առանք համաձայն են իր ցեղին խորքին հետ եւ իրեն ներչնչած են մե – ծագոյս չահեկան քանի մը քանդակագործութիւն – ներ» : Թոպէյ Ռէյ (La Renaissance):

— « Շատ մաքուր եւ ամուր գծագրութիւն, ճարտար գործագրութիւն » : Կիյօմ Ժանօ (Revue de l'Art):

— «Գիւրջեանի Ծալապատիկ նստած կինը, ուղղակի քարին մէջ քանդակուած, առոյգ, կեն – դանի եւ ճապուկ կտոր մըն է, ուր կ'երեւայ քան – դակագործութեան ապահով ըմբռնում մը եւ չա – րադրութեան հետախուզում մը որ բնաւ հասա – րակ չէ» :— Ժաք տը Լափռատ (Beaux Arts):

— Հայերը ունին նշանաւոր արձանագործ մը, որուն երիտասարդ ռուս կնոջ մը գլուխը իսկա – պէս դեղեցիկ բան մըն է :— Փօլ Ֆիրեոս (Le Journal des Débats):

— Յակոբ Գիւրջեան զարդարուեստական քան – դակագործ մըն է, որ հմտութեամբ եւ յանդգնու – թեամբ կը գործածէ պրոնզը, մարմարը, կրանիթը եւ թրծուն հողը՝ արտայայտելու համար – դրութիւնները :— Ֆամիլլ Մօլէռ (Le Progrès, Լիոն) :

— Հայազգի արձանագործ Գիւրջեանը, խոս – վատանջ երեւակայութիւն, ուր առհասական ազ – դեցութիւններ հետաքրքրական կերպով մը կը միանան Արեւմուտքի աղղեցութեանց :— Լուի Վօքսել (L'Occident):

Հայազգի ըլլալով, ան կը սերի արիական հը – նագոյն ճիւղէն, բայց գիտակ է արեւելեան ար – ուեստի չքեղութեան եւ անոր առկիւ գլուխ կը ծռէ :— Կիւսթաւ Քան (Յառաջաբան Գիւրջեանի մէկ ցուցահանդէսին) :

— Կոմս Լէոն Թօլսթոյի հոյակապ դիմաքան – դակին մէջ ամէն ինչ ստորադասուած է տիպարին նկարագրին : Կը կարծեմ թէ անկարելի է աւելի ներուժ կենսունակութեամբ մը ողեւորել պրոնզ մը :— Մօռիս Ֆէօյէէ (Le Figaro Artistique):

Առպաենան արք. տղի չիտար...

ԽՄԲ.—Պոլսոյ Մարմարա թերթին ցունուար 3ի թիւէն կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւն – ները :—

Յաւուղ կը տեղեկանանք թէ Գէորգ արք.Արս – լանեան , որ ձեռնհաս եւ ազգընտիր մարմիններու կողմէ պաշտօնանկ եւ ձեռնթափ հռչակուեցաւ , տակաւին հրաժարած չէ իր հանրաւնաս եւ խա – փանարարական գործունէութենէն եւ իր այս վի – ճակին մէջ իսկ համայնքին ճակատագրին հետ կը խաղայ :

Արք.ը ոչ միայն ընդունած չէ դերադաս մար – միններու, վարչութեան, խառն եւ կրօնական ժո – ղովներու պաշտօնազիրներն ու պահանջագիրնե – րը, այլ եւ իր տունին մէջ կեդրոնացուցած է Պատրիարքարանի բոլոր տոմարները, հաշուե – թուղթերը, արձանագրութիւնները ու կնիքը: Վերջին անգամ դրաւոր եւ բերանացի դիմումներ կատարուեցան իրեն, բայց արք.ը իր բարի սովո – րութեան համաձայն անգամ մըն ալ արհամարհեց օրէնքը եւ համայնքին իրաւունքները, մերժելով/ հաշիւ տալ եւ վերադարձնել հանրապատկան դոյքերը :

Արսլանեան Գէորգ, որ չնորհազուրկ եղաւ ժողովուրդին միաձայն որոշումով եւ օրինական սրամադրութեանց համաձայն, չի խորհիր թէ իր այս ցաւալի ընթացքներով անգամ մը եւս ամենա – ծանր պատասխանատուութիւն կը հրաւիրէ իր վրայ: Օրէնքը եւ իր չահերուն դիտակից հանրու – թիւնը չեն թողուր որ անհատ մը յամառի տակա – ւին իր սանձարձակ եւ ինքնագլուխ գործունէու – թեան մէջ, Պատրիարքարանը իր տունը փոխադրէ եւ անոր գոյքերը իր բազմոցին տակ պահէ եւ խուսափի ճակատագրաց եւ հրապարակային հաշ – ուետուութենէ մը: Այս պայմաններուն տակ Գէորգ Արսլանեան պէտք է յանձնուի արդարու – թեան եւ հանրային դատաստանին, եւ պարտն ու պատիժը տնօրինուի իր մասին:

Միւս կողմէ կը տեղեկանանք թէ Արսլանեան արք. խափանարարական դիմումներ կատարած է պետական չրջանակներու մօտ եւ վերջին անգամ – ապօրէն աղերսագիր մը տուած էՊոսթանպուլիու –

դակագործ մըն է, որ հմտութեամբ եւ յանդգնու – թեամբ կը գործածէ պրոնզը, մարմարը, կրանիթը եւ թրծուն հողը՝ արտայայտելու համար – դրութիւնները :— Ֆամիլլ Մօլէռ (Le Progrès, Լիոն) :

— Հայազգի արձանագործ Գիւրջեանը, խոս – վատանջ երեւակայութիւն, ուր առհասական ազ – դեցութիւններ հետաքրքրական կերպով մը կը միանան Արեւմուտքի աղղեցութեանց :— Լուի Վօքսել (L'Occident):

Հայազգի ըլլալով, ան կը սերի արիական հը – նագոյն ճիւղէն, բայց գիտակ է արեւելեան ար – ուեստի չքեղութեան եւ անոր առկիւ գլուխ կը ծռէ :— Կիւսթաւ Քան (Յառաջաբան Գիւրջեանի մէկ ցուցահանդէսին) :

— Կոմս Լէոն Թօլսթոյի հոյակապ դիմաքան – դակին մէջ ամէն ինչ ստորադասուած է տիպարին նկարագրին : Կը կարծեմ թէ անկարելի է աւելի ներուժ կենսունակութեամբ մը ողեւորել պրոնզ մը :— Մօռիս Ֆէօյէէ (Le Figaro Artistique):

սակալութեան, անհեթեթ խօսքերով ստորագնա – հատելով ազգընտիր եւ գերադաս մարմիններու, Ընդհ. ժողովի կամ կրօնա – վարչական իշխանու – թեանց հեղինակութիւնը: Արսլանեան Գէորգ մոռցած է թէ Ընդհ. ժողովը կազմուեցաւ ժողո – վրդային օրինաւոր քուէարկութեանց համաձայն եւ թէ իր քանիմը մարդիկն ալ մաս կը կազմենայդ ժողովին : Բուէն եւ օրէնքը արձակած են իրենց վճիռը եւ հանրային նորընտիր մարմիններն ալ անցած են անոնց բովէն եւ ի սպառ կործանած է անհատական գործունէութեան տխուր չրջանը :

Գէորգ Արսլանեան գոնէ վերջին պահուն պէտք է գիտակցէր արեւու պէս պայծառ այս ի – րականութեան եւ խղճալի միջոցներով չնեղէր նաեւ կուսակալութիւնը, որ քննելէ վերջ արք.ին անբովանդակ աղերսագիրը, մերժած է ընթացք տալ անոր դիմումին :

× Անգարայէ կը հաղորդուի թէ տարազի օ – րէնքին համաձայն նոր կարգադրութիւն պիտի ըլ – լայ Արսլանեան արք.ի համար: Կառավարութիւ – նը վաւերացուց Ներաժատուբեան Պատրիարքի ընտ – րական տեղեկագիրը եւ հրահանգ տուաւ կուսա – կալութեան, տարազի արտօնագիրը տալ այժմէն Նորին Սրբութեան :

Այս կարգադրութեան համաձայն, կը ջնջուի նաեւ պաշտօնազուրկ Արսլանեան արք.ի տարազ կրելու արտօնագիրը, որովհետեւ երկու հոգի չեն կրնար դուրսը եկեղեցական սգեմ կրել: Պատկան իշխանութեան այս որոշումը պիտի հաղորդուի օ – րինական ճամբով :

Գաղութէ գաղութ

ՏԽՐՈՒՆԻ.— Տիգրան Թ. Աբգարեան, իրա – նեահայ վաստակաւոր գործիչը, մեռած է Նոր Ջուղայի մէջ Հոկտեմբեր 31ին, ծնած էր 1877ին: Ու – սուցչական եւ տեսչական պաշտօն վարած է 1895 —1945, եւ եղած է Ամենափրկչեան վանքին տըք – նային քարտուղարը: Իր հանրային գործունէու – թեամբ ծանօթ էր Ջուղայի, Փերիայի եւ Զարմա – հալ գաւառներուն , ինչպէս եւ Իրանի միւս գա – ւառներուն մէջ: Բազրատ վրդ. Վարդապետեանի խմբագրութեամբ լոյս տեսնող «Նոր Ջուղայի Լրաբեր»ի հրատարակութեան առաջին օրէն եղած է մնայուն աշխատակիցը, եւ թղթակիցը արտա – սահմանեան թերթերուն: Տպագրուած են իր «Նոր Ջուղայի դպրոցներու եւ թատրոնի պատմութեան» մասին իր դրքոյկները: Ունի նաեւ անտիպ լուրջ աշխատութիւններ Ջուղայի բարբառի, առածնե – րու, ասացուածքներու մասին, «Նոր Ջուղայի ան – պիր դրականութիւնը», «Նոր Ջուղայի ընտանեկան բարք ու հաւատք»: 1925ին տօնուեցաւ իր ուսուց – չութեան 30ամեակը: Երիտասարդ տարիքին ան – դամակցած է Հ. Բ. Դաշնակցութեան եւ իր մաս – նակցութիւնը բերած է ազգային հանրային գոր – ծերուն, յատոյ տարուելով զուտ մշակոյթի աշ – խատանքներով, նուիրուած է կրթական եւ բա – նասիրական ասպարէզին :

× Ընկեր Մկրտիչ (Մուկուչ) Ներսէսեան (Վանեցի) մեռած է Պոսթընի մէջ Նոյեմբեր 20ին: Վասպուրականի Քէօչէն գիւղէն էր, Դաշնակցա – կան: Թէեւ անդրագէտ, սակայն իրեն համար «Դաշնակցութիւնը ընկերներու համախմբում մըն էր որու չուրջ հաւաքուած հայ մարդիկ հայրենիքի նոյն կարօտն ու կսկիծն ունին» :

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (41)

ԼՐՏԵՍ ԿԻԿԵՐՈՆ ԱՆԳԱՐԱՅԻ ՄԷՋ

(Գրեց՝ գերման դեսպանատան կցորդ ՄՈՅԶԻՇ)

ԺԸ.— ԵՐԿՈՒ ՀՍԿԱՆԵՐՈՒ ՄԻՋԵՒ

Քալթէնպրոննէր գացած էր պատուհանին մօտ, երկվայրկեան մը մատներով զարկաւ ապա – կիին: Վերադաձ էր իր պաղարիւնը :

— Ձեր ժամանումէն առաջ տեսակցեցայ գեր – ման դիւանագէտի մը հետ, որ ծանօթ է Անգարայի Անգլիոյ դեսպանին, տեսնենք ինչ էր անունը. Սըր ... Սըր .... :

— Սըր Նէյպուլ Հիւկէսըն :

— Այո, ճիշդ այդպէս: Կը ճանչնայ այդ սըր Նէյպուլ Հիւկէսընը, որովհետեւ Զինաստանի պա – տերազմէն առաջ աշխատած է անոր հետ: Շատ դովեստով կը խօսի անոր մասին: Կ'ըսէ թէ նչա – նաւոր դիւանագէտ մըն է, խղճամիտ, պարկեչտ եւ չատ կը գնահատեն գինքը Լոնտոնի մէջ: Ֆօրէյն Օֆիսը զայն կը նկատէ արեւելեան հարցերու մաս – նագէտ մը:

Այն պարագան որ այդ աստիճան արժէքաւոր մէկը կը ղրկուի Անգարա, կ'ապացուցանէ թէ որ – քան կարեւորութիւն կ'ընծայէ Լոնտոն՝ Թուրքիոյ: Հսկէք այս բոլորը Ֆօն Փափէնին, որպէսզի աչ – լուրջ ըլլայ: Ապահովաբար քիչ չէ թիւը այն Անգլիացիներուն որոնք հետաքրքիր են դիտնալու

թէ ինչ կը պարունակէ գերմանական դեսպանա – տան դրամարկղը :

Տեսակցութիւնը վերջացած էր:

Քալթէնպրոննէր վերադարձաւ իր դրասե – դանին առջեւ, հաւաքեց լուսանկարները եւ վերա – դարձուց հինգ «ֆիլմ»երուն հետ միասին: Ահա եւ սկսայ համրել մի առ մի: Հատ մը պակսած էր անգամ մը, եւ չէի ուզեր կրկնել փորձը :

Քալթէնպրոննէր զուարճացած երեւոյթով կը դիտէր զիս, տարօրինակ կը գտնէր կարծես եննթա – դրութիւնս, թէ կրնար հատ մը կորսուած ըլլալ սենեակին մէջ: Բան մը չըսաւ սակայն եւ թողուց որ համրեմ :

— Եթէ հիմա Ռիպէնթրոփին կ'երթաք, ըսէք իրեն որ ինծի եկած էք: Պէտք չէ այլեւս անոր ղրկել տեղեկագիրը: Միանգամընդմիշտ թող կարգադրուած ըլլայ այս հարցը այսպէս: Պէտք եղած հրահանգը կը ստանաք Անգարա, բայց, ե՞րբ կը մեկնիք :

— Չեմդիտեր, արտաքին նախարարէն կախում ունի. այդ անչուշտ, ան էր որ Պերլին կանչեց զիս :

Ինդրեցի Քալթէնպրոննէրէն հեռաձայնել Ռիպէնթրոփին, հարցնելու համար թէ երբ կըր – նար ընդունիլ զիս: Այս կերպով, Ռիպէնթրոփ , նոյնինքն Քալթէնպրոննէրէն պիտի իմանայ որ իր մօտ էի :

Պահ մը վերջ պատասխանեցին թէ արտաքին նախարարը յաջորդ օրը ժամը 7ին պիտի սպասէր ինծի: Լայն ժամանակ ունէի ուրեմն: Թանկագին պայուսակս ձգեցի Քալթէնպրոննէրի մօտ : Ան – չուշտ աւելի ապահով էր ան այդտեղ քան ինծի հետ պանդոկին մէջ: Մեծ դրասեղանին մէկ դա – րակին մէջ պահեցինք զայն :

Եւ թոյլ տուի ես ինծի, անմեղ կատակ մը:

— Կը յուսամ թէ սենեկապան չունիք դուք ալ :

Քալթէնպրոննէր չանթահարեց զիս ակնար – կով, կարծես թէ անտեղի կատակ մը ըրած ըլլա – յի, հեգնանքի չիղը կը պակսէր իրեն արդարեւ:

— Ոչ մէկ վտանգ կայ. կրնաք հանգիստ քնա – նալ ըսաւ չոր կերպով, ընկերացաւ ինծի մինչեւ դուռը :

— Ապագային համար բախտ կը մաղթեմ ձե – զի, որովհետեւ պէտք պիտի ունենաք աւտր, եւ մի մոռնաք որ իւրաքանչիւր բառը, զոր պիտի արտասանէք, կրնայ ճակատագրական ըլլալ Գեր – մանիոյ համար :

Խիստ մտածկոտ հեռացայ հսկայ չէնքէն:

ԺԹ.— ՌԻՊԷՆԹՐՕՓ ԿՐ ԿԱՍԿԱԾԻ

Յաջորդ առաւօտ լուր տուին ինծի հեռաձայ – նով, թէ ժամը եօթին պանդոկ պիտի բերեն պա – յուսակս, Կիկերոնի փաստաթուղթերով միասին:

Քայդերհօֆի սրահին մէջ սպասեցի պատգա – մաւորին: Ճիշդ ժամուն, երկու պարոններ ներկա – յացան պայուսակիս հետ միասին:

— Կուգանք Օպէրկրուփէնֆիւրէր Քալթէն – պրոննէրի կողմէ, եւ հրաման ունինք ընկերանա – լու ձեզի արտաքին նախարարին մօտ եւ ներկայ գտնուելու տեսակցութեան :

Այս անգամ կատարելապէս հասկցեր էի ամէն բան :

(Շար.)

ըսաւ թէ 1950ին ժողովը 343 նիստեր դումարած է (1947ին, 266 նիստ)։ Ա.յս առթիւ նշեցաւ թէ «ժողովը ոչ միայն շատ աշխատեցաւ, այլ եւ քաղուքեամբ գործեց», վաւերացնելով Ա.լանտեանի դաշինքը, գինուորութեան չրջանի երկարաձգումը, վերազինման օրէնքը եւն.։ Ա.յս պէս մերժած եղաւ ճակատագրականութեան եւ վհատութեան խորհուրդները։

ԲՈՂՈՔԻ ՑՈՑՏԸ ԶԱՒՈՂԱԾ

Երէկ համառօտակի դրեցինք՝ զօր. Ա.յդըն – հաւաքի դէմ համայնավարներու կազմակերպած ցոյցին մասին «Ա.սթորիա» պանդոկին մօտերը։ Թերթերը չորս հազար կը հաչուեն ցուցարարնե – րուն թիւը։ Զօրավարը պանդոկը չէր, այլ գացած էր Ֆոնթէնպլօ, աչքէ անցընելու համար այն չէն – քը, որ հաւանաբար իր ապագայական կեդրոնը պիտի ըլլայ։ Հազար ոստիկաններ, առանց որեւէ լուրջ դէպքի, յաջողեցան արգիլել ցուցարարնե – րուն պանդոկին մօտենալ եւ ապա սկսան ցրուել պանդոկի մօտենալ եւ ապա սկսան ցրուել պանդոկ։ Ցուցարարները կ'երգէին «Մարսէյէզ»ը եւ ուրիշ հայրենասիրական երգեր։ Ու կը պոռա – յին.— « Ֆրանսան Ֆրանսացիներուն», «Տունդ գնա, Ա.յզընհաուըր», «Խաղաղութիւն կ'ուզենք », եւն.։ Ոստիկանները ձերբակալեցին 200ի չափ ցու – ցարարներ, որոնք, մինչեւ իրիկուն արգելափակ – ուելէ վերջ, ազատ արձակուեցան։

Տեղական թերթերը կը գրեն թէ երկու հազար գաղտնի ոստիկաններ դիրք բռնած էին վտանգա – ւոր կէտերուն վրայ։ Քանի մը ամերիկացի զին – ուորներ նախատուեցան։ Ցոյցը տեւեց ժամը 2էն 5.30։ Նոյն աղբիւրին համաձայն, միայն մէկ հանրագրութիւն ընդունուեցաւ Ա.սթորիա պանդո – կին մէջ, իսկ միւսները մերժուեցան։

ԾԱՆՐ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ ՔՈՐԻՍՑԻ ՄԷՋ

Մակի ուժերու նահանջը այնքան արագօրէն կը չարունակուի որ, Քորէայի չատ մը ճակատա – մասերուն վրայ, կարմիրներու հետ ամէն չփում դադրած է։ Միայն Վոնժուի ճակատին վրայ է որ բուռն կռիւներ կը մղուին եւ Մակի ուժերը կը չանան փոխադարձ յարձակումներով դանդաղե – ցնել չինական ուժերու յառաջխաղացումը, որ – պէսզի կարենան 8րդ բանակը փրկել հաւանական պաշարումէ մը։ Ա.յս յարձակումներու չնորհիւ, դաշնակիցները յաջողեցան երեք քիլ֊ի չափ ետ մղել կարմիրները։ Ամէն պարագայի տակ, կը վախցուի որ կարմիրները կը յաջողին ճեղքել 8րդ բանակի նահանջի գիծը։

⚔ *Փախստականներու թիւը հարաւային Քո – րէայի մէջ երթալով կ'աւելնայ։ Նոր փախստա – կանները, որոնք կը փախին բոլոր ուղղութիւննե – րով, կը ներկայացնեն մէկուկէս միլիոնի բազմու – թիւն մը, որ կ'աւելնայ՝ մէկ ամիս առաջ գաղթած երեք միլիոնին վրայ։ Քաղաքային եւ գինուորա – կան իչխանութիւնները անելի մատնուած են, ո – րովհետեւ փախստականներու մեծ մասը անօթի են եւ կիսամերկ, հիւանդ, ուժասպառ եւ անօ – թեւան։*

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՇԱՏ ԱԻԵԼԻ ԼԱՒ Է

Հինգ չաբաթ աչխարհի չրջանը ընելէ վերջ, Մ. Նահանգներու հանրապետական վարիչներէն Ո. Սթէսըն, Նիւ Եորք վերադարձին յայտարարեց, թէ խաղաղութեան նչանները չատ աւելի փայլուն են այսօր, քան վերջին երեք տարիներուն։

Պ. Սթէսըն լաւատես է որովհետեւ ա) նոյն ինքն կարմիր բանակը պիտի ըմբոստանայ Կրեմ – լինի դէմ, եթէ պատերազմ մը սկսի, բ) ամբողջ աչխարհը արթնցած է ի տես համայնավար աչ – խարհակալութեան ծայրայեղ չարագործութեանց եւ գ) Ա.մերիկա եւ ուրիչ խաղաղասէր ազգեր կը վերազինուին։

ՓԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Ա.ԶԳ. ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ նախարարը, Փիլ Մոք, անուանարկութեան դատ բացած էր «Ռա – ըլֆուտ» չաբաթաթերթին դէմ։ Թերթը դատա – պարտուեցաւ 50.000 ֆրանք տուգանքի եւ 100.000 ֆրանք հատուցում վճարելու։ Նախարարը որոշած է այս գումարը վճարել ոստիկանական որբանոցի մը։ Վճիռը պիտի հրատարակուի հինգ թերթերու մէջ։

500.000 ՀՐԵԱՆԵՐ հասած են Իսրայէլ, 58 երկիրներէ, պետութեան հաստատումէն ի վեր (1948 Մայիս 15)։ Հրէական գործակալութիւնը այս լուրը հաղորդելով, կ'աւելցնէ թէ 450.000 հո – գի աչխատանք եւ բնակարան գտած են, 50 հազար հոգի ալ հետզհետէ պիտի տեղաւորուին։

ԻՍՐԱՑԷԼԻ կառավարութեան ներկայացու – ցիչը յայտարարեց թէ Թոյլ պիտի չտան որ Անգ – լիա գինուորական խարխխներ հաստատէ իր հո – գին վրայ կամ օտար գինուորներ անցնին։

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆԻ թագաւորը Սելանիկ գնաց, ուր կը գտնուին վարչապետը եւ ուրիչ նախարարներ։ Հեռագիրը կ'ըսէ թէ կառավարութիւնը Սելանիկ փոխադրուած է առժամապէս, «Ցունաստանի ամ – բողջական միացումը գլուխ հանելու եւ հիւսի – սային Ցունաստանի վերաբերեալ խնդիրները ստի – պողաբար կարգադրելու համար »։

ՍԱՑԿՈՆԻ մէջ (Հնդկաչին) հազարեակ մը ու – սանողներ ցոյց մը կազմակերպեցին Ֆրանսայի դէմ, ոստիկանութիւնը ձերբակալեց 150 հոգի։ Երեք հոգի սպաննուեցան։

Բացում Համազգային Լաւարանի

Համազգային Լաւարանին Ա. հաւաքոյթը տեղի կ'ունենայ Ցունուար 12ին, Ուրբաթ իրիկուն ժա – մը 8.30ին, Le Cadet սրճարանին վերնայարկը։

Կը խօսի ընկեր ՄԿՐ. ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

Նիւթը՝ «Միսաք Մեծարենցի կեանքն ու գոր – ծը»։ Մէջ ընդ մէջ հատուածներ պիտի կարդայ – ուին հեղինակին գործերէն։

Մուտքը ազատ է։

Մանուկներու Օրը

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ամենաժողովրդական հանդէսը՝ «ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ»ը կը տօնուի այս կիրակի, ժամը 3էն մինչեւ կէս գիչեր Armenouvilleի սրահին մէջ։

Շատ հաճելի գեղարուեստական բաժին, լաւ նուագախումբ եւրոպական պարերու համար։ Ճոխ պիւֆէ եւ կաղանդի ծառ։

Կը հրաւիրուին գաղութիս բոլոր երախանե – րը։ ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է ԵՒ ՍՐԱՀԸ ՏԱՔ։

ՆՈՒԻՐՆԵՐ.— Այրի Տիկին Աննա Միքիճանեան իր ողբացեալ ամուսնոյն Մաքսուտ Միքիճանեանի մահուան վեցերորդ տարելիցին առթիւ հազար ֆրանք կը նուիրէ Ա.յնճարի «Ցառաջ» դպրոցին, հազար ֆրանք ալ Ֆր. Կապ. Խաչին։ Ստանալ «Ցառաջ»էն։

ՍԷնթ էթիէն.— Ընկեր Գարակէօզեան իր եղբօր մահուան առթիւ 500 ֆրանք կը նուիրէ «Ցառաջ»ի տարածման ֆոնտին, 500 ֆրանք ալ Ա.յնճարի «Ցառաջ» վարժարանին։

ԽՆԶՈՑՔ ՎԻՆԻՒ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. կոմիտէի կողմէ, այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, «Օհան – Ջանեան» ակումբին մէջ։

Առատ կեր ու խում։ Սբահին ջերմութիւնը ապահովուած։ Կը հրաւիրուի Վինիի ամբողջ հա – սարակութիւնը։ Մուտքը ազատ է։

ԳՐԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՑ

Կազմակերպուած Ա.նտուվիլի Նոր Սերունդի Կաւվարեցց խումբի կողմէ, այս չաբաթ երեկոյ, դպրոցի սրահը։ Մասնակցութեամբ Փարիզի Հ. Ց. Դ. «Փոթորիկ» խումբի։ Նիւթ՝ ԴԱՆԻԷԼ ՎԱ – ՐՈՒԺԱՆ։ Սիրով կը հրաւիրուի հասարակու – թիւնը։

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Ա.լֆորվիլի Ֆ. Կապ. Խաչի վարչութիւնը իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ, ընկերուհի Տիկին Էլիզ Քիւրքէլեանի եւ իր պարագաներուն, իրենց մօր Ա.ՑՐԻ ՏԻԿԻՆ ԿԻՒ – ԼԻ ԳԱ.ԶԱՆՃԵԱՆի մահուան առթիւ։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

ՄԱՐՍԷՑԼ, ՊՈՒԼՎԱՐ ՕՏՏՕ.— Այրի Տիկին Զարդար Մուրատեան եւ զաւակները կը ծանու – ցանեն թէ իրենց սիրելի ամուսնոյն եւ հօր ԱՐՍԷՆ ՄՈՒՐԱ.ՏԵԱՆի մահուան քառասունքին առթիւ, հոգեհանգստեան պատարագ կը մատուցուի, 7 Պուլվար Մուրէն Ս. Ցակոբ եկեղեցւոյ մէջ, այս կիրակի առաւօտ։ Հանգուցեալին յիչատակը յար – գող բոլոր բարեկամներէն կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ։

ՀԱՑԵՐՈՒ ՀԱՆՐԱ.ԾԱՆՕԹ ԹԱՄԱԴՐԱՎԱ.ՑՐՆ Է

Ջ Ա Ճ Ա Ր Ա Ն

« TAVERNE MAUBEUGE »

6 rue de Maubeuge, Paris (9)

ՓԼԷՄԱՆ–ՔՕՓԱՐԱՆԵԱՆ ՀԱՄՇԱ.ՏՈՒԹԻՒՆ

Համբաւաւոր է արեւելեան ե եւրոպական իր ընտիր կերակուրներով, մաքր ր ապասուրկու – թեամբ, ինչպէս եւ անմահակա֊ fուսfուսովը։

ԳԻՆԵՐԸ ԽԻՍՏ ՄԱ.ՏՉԵԼԻ ։

Կ'երգէ Պոլսէն նոր հասած երգչուհի մը։

ԲԱ.Ց Է Ա.ՄԷՆ ՕՐ

Արեւելեան նուագ՝ Շաբաթ, կիրակի եւ երկու – շաբթի օրերը։

Ընդարձակ եւ օդասուն սրահը կը դրուի փա – փաքողներու տրամադրութեան տակ, հարսանի – քի, նչանտուքի, թէյասեղանի եւ ամէն տեսակ հաւաքոյթներու համար։

Հեռ. Tru. 85-47։ Հաղորդ՛ ցութիւն.— Métro – ներ, Cadet, Peletier, Notre Dame de Lorette։

Ճաչարանը ունի նաեւ ա.ւանձին Prix Fixe 250 ֆր.

Le Gérant : A. NERCESSIAN

Imprimerie DER AGOPIAN 17 rue Damesme - (13)

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՄԱՐՍԷՑԼ.— Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի Երջ. կո – միտէն ժողովէ կը հրաւիրէ «Նիկոլ Դուման» են – թակոմիտէն այս կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 4ին։ «Մուրատ» խումբը այս կիրակի կէսօրէն վերջ ժա – մը 3ին։ «Ա.ժակ» խումբը այս կիրակի կէսօրէն վերջ ժամը 3ին։ Ներկայ կ'ըլլան Երջ. կոմիտէի պատասխանատուները։

ՄԱՐՍԷՑԼ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Երջ. վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Լա Սիո – թայի «Հրայր» խումբը, այս կիրակի։ Ներկայ կ'ըլլան Երջ. կոմիտէի եւ Երջ. վարչութեան ներ – կայացուցիչները։

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Ա.հա – րոնեան» խումբի ընդհ. ժողովը այս հինգչաբթի, ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին։— Հայե – րէնի դասընթացք ժամը 8—9։

Հ. Ց. Դ. Ա.ԼԲԻՒՐ ՍԵՐՈԲ, Մ. ԵՕԹՆԵՂ – ԲԱ.ՑՐԵԱՆ խումբի ընդհ. ժողովը՝ այս ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատե – ղին։ Բոլոր ընկերներու՝ ներկայութիւնը պար – տաւորիչ է։

ՄԱՐՍԷՑԼ.— Գոմոնի Հ. Ց. Դ. «Զաւարեան» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այս չաբաթ իրի – կուն ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին, բա – ցակաները նկատի կ'առնուին։

ԼԻՈՆԻ եւ չրջանի հայ աղգային մխութեան կեդրոնական վարչութիւնը կը հրաւիրէ Լուսաւորչական Լիոնահայերը անխտիր, ընտրա – կան ժողովի, այս կիրակի ժամը 3ին, 69 rue Louis Blanc։ Օրակարգ.— Համարատուութիւն վար – չութեան չորս տարուան գործունէութեան։ 2) Հաչուեքննիչ մարմնոյ ընտրութիւն։ 3) Կազմու – թիւն ընտրողական յանձնաժողովի։

ԿԻՐԱԿԻ, 21 ՑՈՒՆՈՒԱՐ 1951, ԺԱՄԸ 17.30ԻՆ

ԺՈՐԺ ՍԻՆԱՆԵԱՆԻ

ՋՈՒԹԱԿԱՀԱՆԴԷՍԸ

Salle Gaveau,, 45 rue la Boëtie, Փարիզ

Ցայտագրին մէջ նաեւ հայկական կտորներ։

Տոմսերուն դիները 100էն 400 ֆրանք։ Դիմել Տոքթ. Ա. Ճինճեանի, 29 rue Bleue, Գրատուն Հ. Սամուէլ 51 rue Mr. le Prince, Պարսամեան դրա – տուն, 46 rue Richer, Studio Colibri 19a rue Caumar – tin եւ նուագահանդէսին օրը՝ կիշէն։

Դերձակներու ի

ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ՄԵԾԱՔԱՆԱԿԻ ԳԻՆԵՐՈՎ

ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ ՎԱ.ՃԱ.ՌՈՒՄԷՆ

Թէ կերպասներու եւ թէ դերձակներու անհրաժեշտ *բոլոր պիտոյքներու համար անյապաղ դիմեցէք՝*

ETS. ALLIANCE

63 Rue de Maubeuge

Métro Poissonnière Հեռ. Tru. 12.05

Համով հոտով սո՞ւրճ կ'ուզէք,

« Քաֆէ Արթիւր » փնտռեցէք։

B O Y A D J I A N

6 Rue l'Escot, Romans (Drôme)

Հարիւր պարպուած տոպրակ վերադարձնե – ղին մէկ Շիշ Օղի նուէր։

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. S. 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13)

Վեցամս· 800 ֆր·, Տար· 1600, արտ· 2500 ֆր·

Tél. GOB. 15-70 Գին 7 Ֆր· C. C. P. Paris 1678-63

Vendredi 12 Janvier 1951 Ուրբաթ 12 ՅՈՒՆՈՒԱՐ

27րդ ՏԱՐԻ — 27 Année No. 6354–Նոր շրջան թիւ 1765

Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՔՆԱՑՈՂՆԵՐԸ ԵՒ ՔՆԱՑՆՈՂՆԵՐԸ

Ոտքի վրայ քնացողներուն հետ ունինք ու – պարներ ալ որոնք օժտուած են ճնացնելու մաս – նագիտութեամբ :

Ասոնք ընդհանրապէս իրենց հոգեւոր եւ մտա – ւոր անունդը կը ճարեն օտար մտուրներէ : Եւ հոն ալ կը մնան :

Շատեր, հազիւ շրջան մը (սքաժ) բոլորած , կը փութան հայկական անդաստան փոխադրել Թարգմանածոյ կամ Թխածոյ գիտելիքներ :

Այս «գործունէութեան» հետեւանքնե՞րը :

— Նորահաւ ճեղքեր ներքին ճակատի վրայ : Կասկածամտութիւն օտար շրջանակներու մէջ :

Եւ պարբերաբար կը լսէք ծայրայեղական չա – հատակութիւններ, այս կամ այն դաղութին մէջ :

Միջադային մամուլն ալ, երբ կը խօսի զա – նազան խլրտումներու մասին, չի մոռնար «հան»եր ալ մատնանշել, իբրեւ գործօն տարր :

Անցեալ տարուան ընթացքին, կարգ մը թեր – թեր ամէնէն առաջ Հայեր (եւ Յոյներ) տեսան... Եթովպիոյ ներքին խլրտումներուն մէջ :

Ուրիշներ միշտ ալ հայկական մատներ կամ գլուխներ կը գտնեն Միջին Արեւելքի «պրոգրե – սիվ» մարզանքներուն մէջ : Լիբանանէն մինչեւ Պարսկաստան :

Դիմադրական ճակատի թերթ մը, որ այս օրերս պրպտումներ կը կատարէ «Իսլամի, Հնդ – կաստանի եւ համայնավարութեան» մասին, երէկ իր յօդուածաշարքին երրորդ մասը յատկացուցած էր արաբական երկիրներուն :

Ըսելէ վերջ թէ համայնավար կուսակցու – թիւնները օրէնքէ դուրս հռչակուած են արաբա – կան երկիրներուն մէջ, բացի Լիբանանէն, յօդ – ուածագիրը դիտել կուտայ .

— « Լիբանանի համայնավար կուսակցութիւ – նը հիմնուած է 1929ին : Սուրիոյ հետ միասին , իր անդամներուն թիւը կարելի է հաշուել **40 — 45** հազար : Բայց, ասոնք աւելի շատ հայ, յոյն կամ ղպտի փոքրամասնութեանց անդամներ են քան իսլամներ, որոնց մէջ Մարքսի վարդապետութիւ – նը շատ բիչ գետին գտած է տակաւին : Միւս բոլոր համայնավար կուսակցութիւնները օրէնքէ դուրս են եւ մասնաւոր խստութեամբ արգիլուած՝ Ե – գիպտոսի եւ Իրաքի մէջ :

Երբ դիմադրական ճակատի թերթ մը այս « ճշդումը » կը կատարէ, կրնաք երեւակայել թէ ի՛նչքան վառ երեւակայութեամբ կ՚արտայայտուի դեղին մամուլը : Մանաւանդ յետամնաց երկիրնե – րու մէջ :

Քնացողներուն հետ, քնացնողներն ալ չեն ու – զեր հետաքրքրուիլ այս կարգի մտահոգութիւն – ներով :

Կը թուի թէ առաջիններու ջիղերուն հետ, միտքն ալ թմրած է, ծուռն ու չիտակը զանազա – նելու համար :

Իսկ վերջինները « ի յառաջադունէ » հրաժա – րած ըլլալով մտածելու կարողութենէն , չատոնց վարագոյր քաշած են իրենց աչքերուն :

Բախտ մը պիտի ըլլար անոնց մէջ գտնել գա – ղափարական տիպարներ : Անկեղծօրէն այս կամ այն դաւանանքին յարած հայրենասէրներ, որոնց հետ կարելի ըլլար խօսիլ յանուն դաղութներու ինքնապաշտպանութեան :

Փորձեցէք մեր մտահոգութիւնները պարզել ոեւէ օտար հակառակորդի,— անմիջապէս կ՚ըմ – բռնէ կացութիւնը :

— « Մենք ալ եթէ ձեր տեղն ըլլայինք, ուրիշ ելք չունէինք » :

Միայն մեր մէջ է որ ծանծաղամիտ կամ նեն – դամիտ մարդիկ ջուրը պատէն վեր կը հանեն, ա – մէնէն տարրական խնդիրներուն առթիւ :

Որքա՞ն իրաւունք ունի Համբոյին .

— Ասված խելք բժժնած ատենը դուն դրան ետեւը մնացեր ես) :

Ինքնաբերաբար դրան ետին մնացած ըլլան թէ բռնի, հետեւանքը նոյնն է :

Թէ հայրենիքին եւ թէ տարագիր բազմու – թեանց չահը կը պահանջէ դրան ետեւէն դուրս հանել այս դժբախտները, որպէսզի օգտուին օր – ուան լոյսէն :

Շ·

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՆՈՐ ԿԱՐՈՂՈՒԹԵՆԷՆ ԱԼ ՎԵ՞Ր Է···

Տարին անցուցինք անձկութեամբ :

Նորը սկսանք նոյն մտահոգութիւններով : Բոլորին բերանը լեցուն էր մաղթանքներով : Մանաւանդ «խաղաղութեան » վերահաստատման հեռաւոր յոյս մը ուժ կուտար բոլորին խանդա – գին կրկնելու աղօթք մը,— «Տուր աչխարհիս խա – ղաղութիւն եւ հիւանդաց բժչկութիւն» :

Երկուքն ալ կարծեմ անմատչելի բաներ են , ենթակայ՝ մի միայն «Տիրոջը իշխանութեան» որ – մէ կը խնդրենք հաղարաւոր տարիներէ ի վեր :

Հեռու ինձմէ հեթանոսական մտածումները : Բայց կամաց կամաց այն եզրակացութեան պիտի գանք թէ գոնէ սա խաղաղութիւն ըսուածը Ամե – նակալին կարողութենէն ալ վեր բան մըն է :

Արդարեւ, օրուան իշխանաւորներու խելապա – տակը միշտ ընդունակ է դուրս գալու ոչ միայն ընդունուած ձեւերէն, այլեւ Տիրոջ հրամաններ – էն : Կրնայ դիչերը տեսնուած երազի մը վրայ, կոտորած մը կազմակերպել աչխարհի մէկ մասին մէջ, հոգ չէ թէ նախորդ օրը քանի մը միլիոն տորադրութիւն հատաքուած ըլլայ ի նպաստ խա – ղաղութեան կամ ճայնասփիւռ ճառ մը խօսած՝ ժողովուրդներու իրաւունքներուն եւ բարօրու – թեան մասին :

Եւ լուսանկարչական գործիքները պատրաստ են մեզի ցոյց տալու այդ «խաղաղութեան պրո – պականտա»ին նուիրուած ժապաւէն մը, ուր մէկու – կէս–երկու միլիոն քորէացի մանուկներ, կիներ, ծերունիներ քաղաքէ քաղաք, ոտքով կ՚երթեւեկեն տառած դետերու վրայէն, ճամբան ցանելով դիակներ, դիակներ··· :

Ջիմացա՞ք օրուան լուրերէն,— վաղուան յե – տաձգուած է Ապահովութեան Խորհուրդի այն նիստը, ուր պիտի քննուի Զինաստանի նախայար – ձակ ըլլալու պարագան, «ձեռք առնելու համար համապատասխան միջոցներ » :

Այդ «վաղը» քանի մը հազար մարդկային կեանքեր կը նչանակէ : Եւ, ո՞վ գիտէ, քանի՛ քա – դաքներու հրկիզման պատճառ եղած է կամ պիտի ըլլայ ···

Աւելորդ է երկարել այս չարքը :

Ուրեմն մենք ալ որոչենք ասկէ վերջ ոչ թէ «Բարձրեալէն» խնդրել «խաղաղութիւն եւ առող – ջութիւն», այլ օրուան Մեծերէն, կարմիր կամ ճերմակ Ամենակալներէն ··· ՍՕՍԻ

Հոդևոր պատերազմ չէ՞

Զօր· Այզընհաուըր հասած է արդէն Լահէյ, ուր սկսած է անմիջապէս իր խորհրդակցութիւն – ները Հոլանտական կառավարութեան եւ զինուո – րական ներկայացուցիչներուն հետ, Արեւմտեան Եւրոպայի պաչտպանութեան հարցերուն չուրջ :

Հոլանտայի մէջ կացութիւնը, զինուորական պատրաստութեանց տեսակէտով, չատ աւելի դէշ է քան Պելժիոյ մէջ : Զօրաւարին քաղած տեղե – կութեանց համաձայն,

1) Հոլանտա ունի 60.000նոց բանակ մը, որ կազմակերպուած է զօրաբաժիններէն ալ փոքր զօրա – մասերու մէջ :

2) Այս զօրամասերը ունին միայն թեթեւ զէնքեր եւ զինուորներուն մեծ մասը կ՚աչխատի զրասենեակներու մէջ :

3) Հրացանի, հրասայլի, օդանաւի, թնդա – նօթի եւ փոխադրակառքերու զգալի պակաս կայ :

4) Մինչեւ տարւոյս վերջը կարելի պիտի ըլ – լայ ոտքի հանել երեք հետեւակ զօրաբաժիններ , եթէ բաւարար զէնք եւ ռազմամթերք ստանայ Մ· Նահանգներէն եւ Գանատայէն :

5) Մինչեւ այսօր գանատական մէկ չոգենաւ միայն հասած է, բերելով հակահրասայլային փոքր թնդանօթներ :

6) Վարչապետ Վիլլեմ Տրէյս հին ժամանակ – ներու վարդապետական ընկերվարական մըն է , որ չի հետաքրքրուիր պաչտպանութեան ծրագրով :

Զօր· Այզընհաուըր բացատրած է Հոլանտա – կան կառավարութեան, թէ Ատլանտեանի ուժը պիտի ստեղծուի ի դին ամէն բանի եւ իւրաքան – չիւր երկիր պարտաւոր է իր կարելին ի գործ դնել այս ճիգին մէջ: Իսկ միւս կողմէ խոստացած է, որ Հոլանտա եւս պիտի ստանայ իր վերազինման համար անհրաժեչտ զէնքն ու զինամթերքը :

Հոլանտա , Ինտոնեզիայէն ետ քաչեց իր 120 հազարնոց բանակը եւ ցրուեց զայն: Այս ուժը , սակայն, մարզուած է աւելի անտառային կռիւնե – րու համար, եւ, եթէ անոնց մէկ մասը դարձեալ զէնքի տակ առնուի, պէտք պիտի ըլլայ նորէ նոր մարզել զայն, վարժեցնելու համար եւրոպական հողամասի վրայ մղուելիք արդիական պատերազ – մի մը: Եթէ նկատի առնուի նաեւ այն փորձառու – թիւնը , թէ այս երկիրը, 1940ին, չորս եւ կէս օր – ուան մէջ գրաւուեցաւ Գերմանացիներէն, այն ա – տեն պարզ կ՚ըլլայ, թէ լինչ ճիգ պէտք է՝ կռուե – լու եւ պաչտպանուելու ի վիճակի ուժ մը մէջտեղ բերելու համար այնտեղ :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

Օդակներն կը պրկուին

Նախարարական խորհուրդը որոչեց ճամբել եւ կարգապահական տեսանի առջեւ դատել այն պետական պաչտօնեաները որոնք մասնակցած էին կօր· Այզընհաուըրի դէմ սարքուած բողոքի ցոյ – ցին : Որոչեց նաեւ անմիջապէս արտաքսել բոլոր այն օտարականները որոնք մասնակցած էին նոյն ցոյցին :

× Ամբողջովին վերակազմելով հիւլէական ուժի վերատեսչութիւնը, նախարարական խոր – հուրդը դուրս ձգեց Տիկին Ժոլիո Քիւրիի, նախ – կին վերատեսուչին կինը: Ինչպէս կը յիչուի, Պ· Ֆրետերիք Ժոլիո Քիւրի պաչտօնանկ եղաւ անց – նալ տարի ապրիլին, իբրեւ ուղեկից համայնա – վարներու :

Տիկին Ժոլիո Քիւրի, 53 տարեկան, աղջիկն է փիչա եւ Մարի Քիւրիի, որոնք ռատիոմը գտան : Իբրեւ մասնագէտ, կ՚աչխատէր իր ծնողքին դէտա – կան հետազօտութեանց եւ հետզհետէ զարձաւ Եւրոպայի առաջնակարգ հեղինակութիւններէն մէկը չողարձակումի ասպարէզին մէջ(ռատիօ ակ – թիվիթէ) : 1937ին դասախօս նչանակուեցաւ Փա – րիզի Գիտութեանց համալսարանին մէջ, իսկ 1946ին ամուսնին հետ հիմը դրաւ հիւլէական ու – ժի վերատեսչութեան : Արժանացած է Պատուոյ Լեգէոնի եւ «Երախտագիտութեան չքանչանի» :

Հիւլէական հաստատութեան նոր վերատեսու – չուն է Պ· Ֆրանսուա Փեռէն, որուն պիտի օգնեն ինը մասնագէտներ :

× Պ· ժիւլ Մոք, Ազգ· պաչտպանութեան նա – խարարը, Դչ· օր ճառ մը խօսելով անգլեւամերիկ – եան մամուլի ընկերակցութեան ակումբին մէջ , յայտարարեց թէ « բացարձակապէս անհրաժեչտ է ժողովի հրաւիրել Զորս Մեծերը, հակառակ բոլոր դժուարութեանց : Եթէ կռուինք, նոյնիսկ բրտօրէն, եթէ ընդհարինք եւ կամ իրար նախա – տինք ալ, կրնանք յետաձգել բացայայտ ա – ղէտ մը: »

ՀԱՄԱՁՆԱՎԱՐՆԵՐԸ ԿՐՆԱ՞Ն ՎՆԱՍԵԼ

Նախարարը այս առթիւ հաւաստեց որ եթէ Ռուսերը արեւմտեան Եւրոպայի վրայ քալեն, հինգերորդ զօրաթեւը պիտի չկրնայ լայն գոր – ծունէութիւն ցուցնել, վասն զի 1.— Համայնա – վարները սակաւաթիւ են Ֆրանսայի պետական վարչութեանց մէջ· 2.— Բանակին մէջ համայնա – վար ամենաբարձր աստիճանաւորն է զեր–զնդա – պետ: Երեք չորս յայտնի կամ զաղտնի համայնա – վարներ կան այս աստիճանն ունեցող, բայց կա – րելի է անմիջապէս հանգստեան կոչել· 3.— Թէեւ չատ մը Ֆրանսացի բանուորներ տակաւին քուէ կուտան համայնավարներու, բայց չեն հետեւիր կուսակցութեան քաղաքական հրահանգներուն : Դեռ առջի օր ձախողեցաւ զօր· Այզընհաուըրի դէմ սարքուած գործադուլը :

ՏԱՍԸ ԶՕՐԱԲԱԺԻՆ ՄԷԿ ՏԱՐԻԷՆ

Պ· ժիւլ Մոք հաստատեց նաեւ թէ՝ համաձայն իր խոստումին, Ֆրանսա տասը զօրաբաժին պիտի ունենայ յառաջիկայ 12 ամիսներու ընթացքին : Այս զօրաբաժիններէն հինգը պատրաստ պիտի ըլ – լան անմիջական գործողութեանց համար, իսկ միւս հինգը՝ երեք օրէն : Կազմ եւ պատրաստ հինգ զօրաբաժինները ամբողջովին պիտի տեղաւորուին Գերմանիոյ Ֆրանսական չրջանին մէջ: Այժմ չոր – րորդ զօրաբաժին մը ճամբան է միանալու համար Ֆրանսական չրջանի երեք զօրաբաժիններուն»:

Ֆրանսայի վերագրուած «նահանջական» դիր – քին վրայ եւս խօսելով, ազգ· պաչտպանութեան նախարարը յայտարարեց .

— « Ֆրանսան այսօր այնքան չէզոք է որքան Ամերիկան՝ կուսակից մեկուսացման: Անչան փոքրամասնութիւններ են որ այդ գաղափարները կը տարածեն, իբրեւ թէ իրենց ատելութիւնը յայտնելու համար պատերազմին դէմ »:

× Վերջին տեղեկութեանց համաձայն, երեք Մեծերը արդէն պատրաստած են իրենց պատաս – խանը եւ մինչեւ մէկ չաբաթ պիտի հաղորդեն Պ· Միւթեան, փութացնելու համար Զորսերու խոր – հրդաժողովը :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

ԿԱՐՄԻՐ ՑԱՆՑԸ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄԷՋ

Զօր. Այզընհաուըրի Եւրոպա ժամանումը դարձեալ սեղանի վրայ կը բերէ Ֆրանսայի մէջ համայնավար Հինդերորդ զօրաթեւի դոյութեան եւ անոր դէմ ձեռք առնուելիք միջոցներու խըն – դիրները :

Ամերիկեան թերթի մը քաղած տեղեկու – թեանց համաձայն, համայնավար կուսակցութիւ– նը 600.000 անդամներ ունի այս երկրին մէջ եւ վստահօրէն կարելի է ըսել, թէ անոնցմէ հազա – րաւորներ կը պտնուին քաղաքային զանազան պա– տասխանատու գործերու մէջ: Անոնք տեղաւոր – ուած են թղթատարական սպասարկութեան մէջ , որ կը վարչ հեռագիրն ու հեռաձայնը : Դիւրքեր գրաւած են նախարարութեանց, պետական եր – կաթուղիներու եւ ներքին, ընդարձակ ջրուղինե – րու մէջ: Քաջածանօթ՝ այս իրողութեանց , «Ֆի– կարօ» դարձեալ կը հրաւիրէ կառավարութեան ուշադրութիւնը եւ կը պահանջէ միջոցներ ձեռք առնել: Այս առթիւ, թերթը հրատարակեց խըմ – բագրականներու շարք մը, ջեչտելով՝ ազգային հաղորդակցութեանց ցանցը անվստահելի պաշ – տօնեաներէ մաքրագործելու անհրաժեշտութիւնը:

« Ներքին անդորրութեան հարցը, կը գրէ այս թերթը, դարձած է զինուորական հարց մը,— այն է կուիւը համայնավար լրտեսութեան եւ խափա – նարարութեան դէմ, որ, Եւրոպայի մէջ պատե – րազմ պայթած առեն, պիտի դառնայ — կասկած չունենանք այդ մասին — արձակագէն խումբերու գործունէութիւն եւ նոյնիսկ զանգուածային ըմ – բոստութիւն, զօրաշարժն ու փոխադրութիւնները կազմալուծելու համար »:

Պէտք է սակայն վեր հանել մէկ հանգստա – ցնող կէտ: Համայնավարները , երեք տարիէ ի վեր գրգռութիւն կը տարածեն Ջլատելու համար Ֆրանսայի զինուորական ճիգերը Հնդկաչինի մէջ, բայց մինչեւ այսօր որեւէ նշանակալից յաջողու – թիւն չունեցան: Ընդհակառակն մարդիկ եւ դրամ ղրկուեցան Ծայր. Արեւելք, կռուելու համար հոն համայնավար վտանգին դէմ, իսկ ատոյգ է որ ծայրայեղներու ընդդիմութիւնըՖրանսայի մէջա– ւելի աղէտ չեղաւ քան անորոշութիւնը եկած – դացած Ֆրանսական կառավարութեանց, հնդկա– չինեան պատերազմը մղելու ձեւի հարցին մէջ :

Այժմ , երբ բախումի մը վտանգը աւելի կը մօտենայ Ֆրանսական սահմաններուն, կառավա– րութիւնը առաջուընէ աւելի վճռական է Հնդկա – չինի մէջ ամուր կենալու հարցին մէջ:Այսմիեւնոյն վճռականութիւնն ալ պիտի ստիպէ վարանող հա– մայնավարները կամ հաւատարիմ մնալ իրենց հայրենիքին, եւ կամ հնազանդիլ Կոմինֆորմին :

Երբ Փլեվէնի կառավարութիւնը որոշէ այս երկընտրանքը պարտադրել համայնավար քաղա – քային պաշտօնեաներուն, անասատողներու ատու – դումը բաղդատաբար աւելի դիւրին պիտի ըլլայ :

Մինչեւ 1947ի գարունը, այսինքն այն չրջանին, երբ համայնավարներն ալ մաս կը կազմէին կառա– վարութեան, անոնք ամէն միջոց օգտագործեցին վարչական սպասարկութեանց մէջ մտցնելու կա – րելի եղածին չափ մեծ թիւ մը իրենց գործօն կու– սակիցներէն: Այս պատճառով ալ դաղտնիք մը չէ այսօր, անոնց ինքնութիւնը :

Մ. Նահանգներու մէջ, օրինակի համար, կա– ռավարութիւնը, չատ դժուարին պրպտումներ պէտք է կատարէ՝ պատասխանատու պաշտօններ – րու վրայ դտնուղ կարմիրներու ինքնութիւնը ճշդելու համար: Մինչդեռ հոս, Ֆրանսայի մէջ , վարչական իշխանութիւնները, աչք մը միայն պտտցնելով իրենց թղթածրարներուն վրայ, մէկ անդամէն կրնան երեւան հանել այն մարդիկը, ո– րոնք կարմիր բանակը կը նկատեն իբրեւ ազատա– րար ուժ մը:

Ֆրանսայի համայնավարները, որոնք կը պար– ծենան, թէ Մոսկուայի ամէնէն ուժեղ գործակա– ցութիւնը կը ներկայացնեն Արեւմտեան Եւրոպա – յի մէջ, (թէեւ Իտալացիները կ'ըսեն, թէ իրենք աւելի մեծ թիւով կուսակիցներ ունին) ունին ան– չուշտ իրենց գաղտնիքները, բայց անդամակցու – թիւնը հազիւ թէ ամէնէն կարեւորը ըլլայ: Առանց հաշուելու ուղեկիցները, կուսակցական անդա – մատետր ունեցող 167 երեսփոխաններ բաղմած են այսօր Ազգ. Ժողովին մէջ :

Ընդհանուր ընտրութիւնները, որոնք 1946էն ի վեր առաջին անդամն ըլլալով տեղի պիտի ունե– նան այս տարուան վերջերը, ապահովաբար պիտի նուազեցնեն անոնց ուժը:Մինչ այդ, սակայն, ըս– տոյգ կը թուի թէ կառավարութիւնը պիտի ստիպ– ուի մաքրագործում կատարել: Եւ դարձեալ կը թուի, թէ ոչ մէկ համայնավար պիտի կրնայ ա – զատիլ այս ալտուքէն :

Ամբողջ անցեալ չաբթու, համայնավար կու – սակցութեան պաշտօնաթերթը, «Իւմանիթէ», ա– մէնէն կոպիտ բառերով անարգեց զօր. Այզըն – հաուըրը: Գործադուլներու հրաւէր կարդաց եւ տուաւ անունները այն գործարաններուն, ուր

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԳԵՐՄԱՆԻԱՑԷն

ՕՐՈՒԱՆ ՀՈԳԵՐԸ

Տոքթ. Ատընաուըր.— Մինունդի եւ Նոր Տար– ուան տօնական օրերու խաղաղասէր տրամադրու– թեան տակ անցաւ տարուան առաջին չաբաթը : Գերման Դաշնակցային Հանրապետութեան վար – չապետ, Տոքթ. Քոնրատ Ատընաուըրի ծննդեան 75րդ տարեդարձն ալ խաղաղ եւ ջերմ մթնոլորտ մը ստեղծեց քաղաքական շրջանակներու մէջ :

Քոնրատ Ատընաուըր հիմնադիրն եւ պետն է քրիստոնէական դեմոկրատ Դաշնակցութեան (C. D. U.) եւ իբրեւ այդ ատացաւ վարչապետի պաշ– տօնը, երբ հաստատուեցաւ Արեւմտեան Գերման– նիոյ Հանրապետութիւնը: Ահա հինգ տարիէ ի վեր, բայց մանաւանդ վերջին երկու տարիներու ընթացքին ինքնակամ կը վարչ Գերմանիոյ ներ – քին եւ արտաքին քաղաքականութիւնը: Նախա – պատերազմեան շրջանին եղած է Քէօլնի քաղա – քապետ, պատերազմի ընթացքին յաճախ հետա – պնդուած է կէսթափոյի կողմէ եւ ապատան գը– տած վանքի մէջ: Համոզուած կաթոլիկ մըն է եւ հռենոսեան դրամատիրական ուժերու եւ եկեղե – ցիին կողմէ կը ստանայ մեծ օգնութիւն, իր տեսա– կէտները յաջողցնելու համար :

Գերման անհատներ թէեւ չեն սիրեր զինքը, բայց կը յարգեն, վստահ ըլլալով որ Ատընաուը– րի պէս «աղուէս» մը պէտք է այնքան պատասխա– նատու վարչապետի պաշտօնին վրայ:

Ինչ որ ալ ըլլայ ընդհանուրին կարծիքը իր մասին, անժխտելի է որ իր օրով արեւմտեան Գեր– մանիան տնտեսական արագ վերելք մը ունեցաւ ցարդ :

Քէօլնի մէջ իրեն եղած յարգանքի արտայայ– տութիւններու ընթացքին, վարչապետը յայտնեց թէ ինք քաղաքագէտ աւելի··· պարտիզպան է եւ կը սիրէ ծաղիկներ մշակել իր պարտէզին մէջ : « Պարտիզպան մըն է նաեւ քաղաքականութեան մէջ եւ կը խնամէ Արեւմտեան Գերմանիոյ նորա– տեղծ վտիտ հանրապետութիւնը »:

ՎԵՐԱԶԻՆՈՒՄ.— 1951ի երկրորդ չաբաթը Գերմանիոյ համար կարեւոր նորութիւններ պիտի բերէ: Յունուար 9ին սկսան պաշտօնական տեսակ– ցութիւններ Դաշնակցային Հանրապետութեան եւ մարզպաններուն միջեւ Գերմանիոյ վերազինման հարցերուն չուրջ, համաձայն Պրիւսէլի մէջ եղած յանձնարարութեանց: Առաջին գծին վրայ կը դտնուի բացարձակ հաւասարութիւն եւ հաւասար զէնքեր ունենալու պահանջը, գերման սպաներու դիրքին որոշումը ինչպէս եւ զինուորագրու – թիւն կատարելու խնդիրը :

Զօր. Այզընհաուըր կը սպասուի Գերմանիա, ուր ան տեսակցութիւն պիտի ունենայ գերման զօրավարներու հետ: Կը յիշուին զօր. Հանս Շեյա– տըլ եւ Ատոլֆ Հոյզինկէր, որոնք արդէն տեսակ– ցութիւններ ունեցած են ամերիկեան զօր. Հէյսի հետ :

Այս առթիւ կը յիշուի նաեւ նախկին գերման հրամանատար զօր. Կուտէրեան, որ վերջերս դեր– քոյկ մըն ալ հրատարակեց, « Կարելի՞ է պաշտ – պանել Եւրոպան» վերնագրով :

ԿՐՈԹՐՎՈՒԻ ՆԱՄԱԿԸ.— Տեսակ մը գլխու ցաւ պատճառած է Արեւելեան Գերմանիոյ հան – րապետութեան վարչապետ Օթօ Կրոթըվոլի նա – մակը՝ ուղղուած Տքթ. Ատընաուըրի: Այս նա – մակին մէջ կը յուզուի երկու Գերմանիաներու միացման խնդիրը: Աւելի քան երեք չաբաթէ ի վեր խորհրդակցութիւններ կը կատարուին անոր չուրջ: Բարդ խնդիր մըն է, որովհետեւ այդ նա – մակին ետին կեցած է խորհրդային կառավարու– թիւնը, իսկ Արեւմտեան Գերմանիոյ ետին կեցած են արեւմտեան բարձր մարզպանները :

Անվստահութիւնը պատճառ եղած է հոս այ իրարու հետ պարզ չխօսելու :

Ամերիկացի գրագէտի մը գործերը

1949 — 50ի Նոպէլեան գրական մրցանակը տրուեցաւ ամերիկացի գրագէտ Ուիլլըմ Ֆոքներ – րի: Զորրորդ Նոպէլեան մրցանակն է որ կը տըր– ուի ամերիկացիի մը: Առաջին երեքը եղան Սինք– լէր Լուիս (1930), Եօժէն Օ'Նիլ (1936), Փըրլ Պըք (1938):

Ֆոքներ ծնած է 1897ին Միսիսիփիի Օքսֆորտ քաղաքին մէջ: Կ'ըսէ թէ «գրագէտ չեմ, այլ հո– գագործ մը, որովհետեւ ապրուստս երբեք չեմ շահած գրելով: Գրելը կը սիրեմ պարապ ժամերս լեցնելու համար»: Եղած է նկարիչ, արձանագործ, հանքագործ, դիւերապահ եւն.: Իր ազարակին մէջ կ'աշխատին երեք սեւամորթ ընտանիքներ որոնց համար Ֆոքներ կ'ըսէ «ամէնքս միասին չատ մեծ բան համայնք մը կը կազմենք: Սեւամորթները կը սիրեմ, որովհետեւ պարզ եւ բարի են պզտիկնե– րուն եւ ծերերուն հանդէպ: Ամերիկացի Սեւա – մորթները Ափրիկեցիներ են որոնք միայն հարիւր տարուան արեւմտ. քաղաքակրթութիւն մը ունին: Պէտք է որ անոնք իրենց կորսնցուցած ժամանակը վերադտնեն: Երեքհարիւր տարիէն միայն մեր մակարդակին պիտի հասնին, երբ ցեղերու պայ – քարը վերջ գտած ըլլայ: Արմատախիլ Ափրիկեցի– ներ են որոնք կը պահեն հակազդեցութեան ուժ – գնութիւնը, ահա ինչ որ կը յատկանչէ անոնց ցե– ղը: Անոնք երբեմն տեւողութեամբ կը լեցուին: Ստանուս սեւամորթուհի մըն էր, ես անոր կը դի– մէի երբ վիշտ մը ունենայի, եւ ան միայն գիտէր մխիթարել զիս :»

Ակնարկելով իր վէպերու հերոսներուն, կ'ը– սէ.«բոլորովին երեւակայական են,եւ իմ անմիջա– կան շրջանակէս առնուած չեն: Վստահութիւն ու– նիմ իմ երեւակայութեանս վրայ: Տիրոջմէն աւելի լաւ կ'ընեմ : Կրնամ մինչեւ իսկ ըսել թէ կը նախ– ընտրեմ իմ գործս Տիրոջը գործէն: Աւելի իմ ճա– շակիս յարմար է: Ուրախ եմ որ իմ ստեղծած ան– ձերս միմիայն ինծի կը պարտին իրենց կեանքը , եթէ երբեմն ինծի ծանօթ շրջանակի մը մէջ կը դնեմ դանոնք, եւ եթէ իմ շրջապատիս անձերուն կեցուածքը ունին , պատճառն այն է որ ես կ'օգ– տագործեմ դանոնք այնքան որքան նկարիչը, երբ ան պէտք ունի կարմիր ներկին եւ չի գտներ գոյ– նը, կը հաւաքէ իր հողին կարմիր ցեխը:

Նոր սերունդը ոչինչ պիտի ձգէ արժէքաւոր: Ան այլեւս ըսելիք չունի: Գրելու համար պէտք է որ իր մէջ արմատացնէ մեծ ճշմարտութիւնները եւ իր գործը ուղղէ դէպի մէկուն կամ ամբողջին: Ա– նոնք որ չեն դիտեր խօսիլ հպարտութեան, պատ – ւոյ, եւ վշտի մասին, անոնք առանց արդիւնքի դրողներ են, ոչնչաբաններ (nihilistse) եւ անոնց գործը պիտի մեռնի իրենց հետ եւ կամ իրենցմէ առաջ: Կէօթէն եւ Շէյքսփիրը դիմացան ամէն բանի դէմ, որովհետեւ կը հաւատային մարդկա – յին սրտին, նմանապէս Պալզաք եւ Ֆլօպէռ: Ա – նոնք յաւիտենական են:

Վախն է պատճառը ոչնչականութեան որ ո – ղողած է գրականութիւնը: Մարդիկ պիտի սկսին դլուխ գործոցներ տալ երբ այլեւս վախ չունե – նան»:

Ֆոքների դլխաւոր վէպերն են. «Մինչ հոգե– ւարքի մէջ եմ», «Օգոստոսեան լոյս», «Աշմուկը եւ կատաղութիւնը», պատմուածքներ եւայլն:

Պոնի կառավարութիւնը պիտի հրատարակէ ձերմակ գիրք մը լուսաբանելու համար չատ մը հարցեր եւ պիտի պատասխանէ Յունուարի երկ – րորդ չաբաթուան ընթացքին :

Մինչ այդ, համաձայնասէր խմբակ մը՝ նախ– կին նախարարներ Տքթ. Կէրիքը, Տքթ. Հայնը – ման, բողոքական քարոզիչ Տքթ. Նիմէօլէր եւ պրոֆ. Նոաք տեսակցութիւններ ունեցած են եւ յանձնարարած կառավարութեան՝ «Ետ չմղել եր– կարած ձեռքը »:

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ԶԱՑՆԸ.— Սովորական քա – ղաքային այնքան չի հետաքրքրուիր «բարձր քա– ղաքականութեամբ», բայց ունի իր առողջ բնազ– դը եւ դիւրագրգռած է, երբ անտեսանելի որոշում– ներ իր քսակին դպչին: Գերման անհատը դժգոհ է վերջին ամիսներու հոլովոյթէն, սղութիւն ամէն մարզի մէջ, տուրքերու բարձրացում, դրաման գինուորական ծախսերու ծանր բեռան յաւելում , ածուխի չդոյութիւն եւ պատերազմի մը ուրուա– կանը, որ օրէ օր ձեւ եւ մարմին կ'առնէ :եթէ աշ– խատավարձի բարձրացում եւ մեծ գործարան – ներու մէջ խօսքի իրաւունք չորուի չուտով, հա – ւանական է որ ընդհանուր գործադուլ յայտա – րարուի, ինչպէս արդէն աղդարարած են արհես– տակցական միութիւնները :

Նոր Տարին լաւ չէ սկսած :

ՏՈՔԹ. Տ. ՖՐՈՒՆՃԵԱՆ

ԿԱՐԴԱՑԻՔ ԵՒ ՏԱՐԱՃԵՑԻՔ
« Ց Ա Ռ Ա Զ » Ը

Հայ. եկեղեցին մարզարան չէ

Հայոց Հարազատ եկեղեցին չկրցաւ եւ պիտի չկրնայ գործակցիլ բոլշեւիկին հետ, վասն զի ա–նոր խարդախ, դաժան ոգին խորթ է իր առաքինի, խոնարհ եւ լայնամիտ սկզբունքներուն :

Այսօր, երբ հայրենիքին մէջ բազմաթիւ եկե–ղեցիներ գարձած են թատերասրահ, չեմարան կամ ախոռ, բոլշեւիկը իր թաթը դէպի արտասահ–ման երկարելով, մանկլաւիկները նետած է հրա – պարակ : Անոնք որ Եկեղեցին՝ «բանուորներու կո–ղոպտիչ, կրօնը հաչիչ» կը ներկայացնեն, անոնք որ քանի մը ամիս առաջ ռազմիկներու դիւնեճօնի մը մէջ կը յայտարարէին թէ «հայ ժողովուրդը որ եւ է առեն այնքան բախտաւոր եղած չէ, որքան Ա. Միութեան ազրապետութեան տակ », այսօր ցանկերու մէջ կը փայլին իբրեւ «ազգասէր», « հայրենասէր » եւ « եկեղեցասէր »...

Ո՞վ թելադրեց եւ պարտադրեց պաշտպանել « անանկացած եկեղեցին » : Չի՞ բաւեր հինգ տար–ուան իրենց խլրդային աշխատանքը, որով եկե – ղեցին պարպեցին նիւթապէս ու բարոյապէս :

Փարիզի Հայոց եկեղեցին այսօր հնարաւո – րութիւն անգամ չունի պահելու իր դպրոցները շաբաթը կէս օրով : Ժողովուրդը հեռացած է կա–մակերպ բոյն գարձած եկեղեցիէն եւ խումբ մը երեկոյեան վարիչներէն :

Ոչ, մենք չենք հանդուրժեր այլեւս ձեր մութ խաղերուն : Կ'ուզենք փրկել Հայ. Եկեղեցին եւ դնել իր արժանի բարձրութեան վրայ : Հայ. ա – ռաքելական եկեղեցին քաղաքական եւ կուսակ – ցական մարզարան չէ : Ժողովուրդը կ'ուզէ որ հոն նստին հարազատ Հայեր, եկեղեցին սիրող, անոր հոգեմտալ չարականներու մեղեդիներով ապրող ու անոր պայծառացման անկեղծօրէն ձգտող Հա – յեր, բարձրացնելով անոր վարկն ու համբաւը :

Ահ մը հովանաւորներու տիտղոսներն ու չքանչանները չեն կրնար պարտկել այն խայտա – բղէտ ցանկը, որուն դիմակաւոր հեղինակները անձանօթ չեն հանրութեան :

Հայ քրիստոնեայ հայրենակից, մի խաբուիր անոնց կեղծաւոր ժպիտէն, մի քուէարկեր Հայ. Եկեղեցին եւ կրօնքը «կողոպտիչ եւ հաչիչ» հռչա–կող դաւանափոխներու ցանկին : Քուէդ կեդրոնա–ցուր ժողովրդական ցանկին վրայ, որպէսզի եկե–ղեցիդ չգառնայ բոյն մը վարկաբեկիչ մարզանք–ներու :

Ե. ՀԻՍԱՑԵԱՆ

ՍՏԱՑԱՆՔ

ԿԱՄՔ, պաշտօնաթերթ «Արմենիա» երիտ. Միութեան : Բ. տարի թիւ 3 (9) : 1950 Մայիս–Յունիս, պատկերազարդ եւ սպաներէն բաժինով : Տարեկան բաժնեգին երկու տոլար : Հասցէ :— El Salvador 4625, Buenos Aires (R. Argentine) :

ՁԻՊԻԼ ՄՈՒՍԱՑԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻ ՆԱՀԱՏԱԿ – ՆԵՐՈՒ ՑԻՇԱՏԱԿԻՆ : Պատի օրացոյց՝ պատմա – կան յուշարձանով եւ նահատակներու անուննե – րով :

ՅԱՒԱՒԻԵԼ, երգիծական երկշաբաթաթերթ, Բ. տարի թիւ 13 Դեկտ. 15 : Պատկերազարդ : Հաս–ցէ :— Avenue Nafez No. 1785. Tehran (Perse) :

ՋԱՑՆԵՐ ԳԱՒԱՌԷՆ

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

ՎԱԼԱՆՍ , 7 Յունուար, Կիրակի կէսօրէ ետք ժամը 15ին Վալանսի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ դպրոցին հոգաբարձութիւնը սարքած էր , Նոր Տարուան առթիւ, դպրոցական հանդէս մը, Սալ Սէն Ժանի մէջ : Սրահը լեցուած էր մանուկներով եւ ծնողքներով :

Հանդէսը բացուեցաւ դպրոցին քայլերգով : Յետոյ Պ. Յարութիւն Կէդուրեան բացատրեց թէ բոլորիս պարտքն է հայերէն ղրել եւ կարդալ սո–վեցնել մանուկներուն : Առանց կրօնական կամ կուսակցական խորութեան, ով որ ընդունակու–թիւն թէ հնարաւորութիւն ունի, պէտք է լծուի այս աշխատանքին :

Յայտագիրը շատ ճոխ էր : Զորս ժամ իրարու յաջորդեցին երգերը, մենախօսութիւնները, ար – տասանութիւնները եւն. : Նուագի բաժնին կը մասնակցէր Պ. Ռոքոս Ատալեան :

Հանդէսին վերջ Հ. Պապեան բեմ գալով իր կարգին չէշտեց մայրենի լեզուի ուսուցման ան – հրաժեշտութիւնը : Վալանսի մէջ կան 600է աւելի աշակերտներ : Անկարելի է մէկ դպրոցի մէջ հա–մախմբել այս բազմութիւնը : Ուստի որքան բազ–մանան մեր ծաղկոցները, այնքան լաւ է : Եւ այս՝ առանց դաւանանքի խորութեան : Միւնոյն ատեն թելադրեց քրիստոնէական ոգիով դաստիարակել մեր մանուկները, որպէսզի աւելի սիրեն իրենց ազգը :

Հանդէսին փակման առթիւ ներկայացուեցաւ կենդանի պատկեր մը, մոգերու գալուստը : Յետոյ ներկաները յոտնկայս երգեցին «Բամ փորատան»ը : ղոր բեմէն կը վարէր Հ. Պապեան :

⚔ Նոյնպէս կիրակի Վալանսի Մարզականին առաջին խումբը խաղաց իր ախոյենական 12րդ մրցումը մեր դաշտին վրայ, La Ragneի դէմ : Ժմեռնային օդը գրաւիչ էր, թէեւ սակաւաթիւ հանդիսատեսներ եկած էին : Այս անգամ ալ մեր խումբը լրիւ չէր : Այս պատճառով ալ U. S. A.ի այնքան համբաւաւոր խումբը ցարդ ընդհ. դասա–ւորման 5րդէն անդին չանցաւ : Բայց եւ այնպէս մրցումը վերջացաւ Լաւլաւախիչ յաղթանակով, La Ragneի պարտութեամբ : (Մերոնք 4, հակառա–կորդը 0) : Բայց դեռ զօրաւոր խումբերու հետ գործ ունինք : Այս տարի Պառաժի մրցում ալ չկայ եւ առաջին հանդիսացողը ինքնաբերաբար Division d'Honneurի պիտի բարձրանայ :

Այս տարի մեր երբեմնի զօրաւոր cadet եւ junior խումբերն ալ տկարացած են : Յունուար 7ի կիրակին, պատանիները չարաչար պարտուեցան մեր դաշտին վրայ, 5—0 : Թղթակից

ՏՕՆԱՅՈՒՄ

ԼԱ. ՍԻՕԹԱ.— Ինչպէս ամէն տարի, այս տա–րի ալ Հ. Ե. Դ. «Հբայր» Նոր Սերունդը պատ – րաստած էր գեղեցիկ տօնածառ մը :

Նոր Սերունդի աղջիկները յանձն առած էին ամէն աշխատանք եւ ծախք, հանդէսին յաջողու – թեան համար : Նուէրները եւ խաղալիքները ա – ռատօրէն բաւեցին : Նիւթականէն վեր, բարոյա – կան մասն ալ յաջող էր.— Մենեջերներ, արտա – սանութիւնները բոլորն ալ ծափերու արժանացան : Ցիչեմ անունները, իբրեւ քաջալերանք.— Արտա–սանեցին օրիորդներ Բ. Ադամեան, Լ. Փափազ – եան, Փոլէթ Պոզաթեան : Երգեցին Օր. Ա. Տոնոյ–եան, Ա. Ամէմեան, Ս. Թաշճեան, Պ. Գասպար – եան, Ս. Տոնոյեան : Զանազան խմբերդներէ վերջ Օր. Ե. Ադամեան կարդաց ուղերձ մը, յիշելով Նոր Սերունդի պարտականութիւնները : Ըսաւ թէ հպարտ են որ անդամ են Հ. Ե. Դ. Նոր Սերուն – դին եւ ժառանգորդը «Մաժակ» խումբին : Շնոր – հակալութիւն յայտնեց իրենց երէց ընկերներուն, որոնք միշտ քաջալերած են, ուղիղ ճամբան ցոյց տալով :

Ներկաներէն Պ. Ք. Երանոսեան խօսք առնե – լով, յայտարարեց.— «Ի՞նչ օգուտ վիճիլ փողոց–ներու կամ գործարանի մէջ, ճար եւ դարման փնտռելով : Թող դան եւ տեսնեն թէ Նոր Սերուն–դին մէջ ինչպէս հայերէն կ'արտասանեն եւ կ'եր – գեն, թէ ինչպէս հայկական մթնոլորտ կը ստեղ–ծեն, դաս տալով փողոցի վիճողներուն : Վիճելով չէ որ ազգ պիտի փրկենք, այլ Հայը Հայ պահե – լով, միշտ հայերէն խօսելով եւ երգելով : Եթէ մեր գաղութին մէջ « Մաժակ» խումբը եւ Նոր Սերունդի « Հբայր » խումբը չըլլային, մենք եր–բեք պիտի չվայելէինք հայկական հանդէսներ եւ անոնք ալ պիտի մոռնային որ Հայեր են : Փառք քեզ, Հ. Ե. Դաշնակցութիւն, արթուն պահակ հայ ազգին » :

Հանդէսին երկրորդ մասը կը կազմեն հայկա–կան պարերը, 16 աղջիկներ դեղջկական հագուստ–ներ հագած, մեծ ոգեւորութիւն պատճառեցին զանազան պարերով, բուռն ծափերու մէջ :

Կը մաղթենք որ օր մը այս բոլորը վայելենք մեր հայրենիքի մէջ : — Ց. Աճէմեան

Ձեր խուհերը տուէք ժողովրդական ցանկին

1.— ԿԱՐԱՊԵՏ ՅԱԿՈԲԵԱՆ, բարերար եկե – ղեցւոյ , առեւտրական , անդամ նախկին Հոգա – բարձութեան :

2.— ՍՏԵՓԱՆ ԳԱԶԱԶԵԱՆ, առեւտրական , գանձապահ եկեղեցւոյ նախկին վարչութեան :

3.— ՍԱՐԳԻՍ ՏԷՕՓՄԵՃԵԱՆ, առեւտրական :

4.— ԿԱՐՕ ԽՈՒՊԻԿԵԱՆ, արդիւնաբերող , բարտուղար նախկին վարչութեան :

5.— ԲԻԶԱՆԴ ՏԷՕՎԼԷԹԵԱՆ, արդիւնաբե–րող :

6.— ՆՈՒՊԱՐ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ, էլեկտ. ճարտարագէտ :

7.— ԵՐՈՒԱՆԴ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ, անդամ ե–կեղեցւոյ նախկին վարչութեան : Արհեստաւոր :

8.— ՌՈՒԲԻՆ ԹԱԴԷՈՍԵԱՆ, մտաւորական, բարտուղար Հայ Սպայից Միութեան :

9.— ԶԱՒԻԷՆ ՎԱՐՊԵՏԵԱՆ, պատուոյ նախա – գահ Հայ կամաւորներու եւ Ռազմիկներու Միու – թեան, մեքենագէտ :

10.— ՀԱՅԿ ԱՂԱՊԷԿԵԱՆ, առեւտրական :

11.— ՍՈՒՐԻՆ ՁԵՐՄԱԿԵԱՆ, գործօն անդամ Ֆր. Բանակի Հայ Կամաւորներու Միութեան :

12.— ԹՈՐԳՈՄ ՆԱԼՊԱՆՏԵԱՆ, առեւտրա – կան :

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՑԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲ

«ՑԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (42)

ԼՐՏԵՍ ԿԻԿԵՐՈՆ ԱՆԳԱՐԱՑԻ ՄԷՋ

(Գրեց՝ գերման դեսպանատան կցորդ ՄՈՑՋԻՇ)

ԺԳ.— ՌԻՊԼՆԹՐՕՓ ԿՐ ԿԱՍԿԱԾԻ

Ժամը եօթէն քիչ առաջ մտայ արտաքին նա–խարարութեան չէնքը, ընկերակցութեամբ Քալ – թէնպրունէրի երկու պատուիրակներուն : Մեզի կը սպասէին նախարարական քարտուղար Շեթէն – կրախտ եւ դեսպան Ալթէնպուրկ : Փոքրիկ հիւրա–նոցի մը մէջ տեղ գրաւեցինք :

— Բերա՞ծ էք կիկերոնի փաստաթուղթերը , հարցուց Շեթէնկրախտ ինծի դառնալով :

Ցոյց տուի պայուսակը զոր դրած էի ծունկե–րուս վրայ :

— Կը հաճի՞ք ցոյց տալ ինծի :

Եւ անգլիական հարիւր տասներկու գաղտնի փաստաթուղթերը իմ ձեռքէս անցան քարտուղա – րին ձեռքին մէջ :

Ուսումնասիրեց զանոնք թերթ առ թերթ եւ տուաւ Ալթէնպուրկի : Անգամ մը եւս տեսայ գըլ–խու չարժումները եւ զարմացական ձեւերը : Անգամ մը եւս իմացայ սա բառերը.— «Առասպելական, անհրեւակայելի», Շեթէնկրախտ ըսաւ .

— Առաջին ակնարկով այս փաստաթուղթերը վաւերական կ'երեւին : Ցենլով ձեր տեղեկութիւն–ներուն վրայ, արտաքին նախարարը հաւանական կը նկատէ որ այս կիկերոնը ղրկուած էԱնգլիացի–ներու կողմէ, ոսկիի գնով ծախելու համար մեզի վաստաթուղթերը, որոնց մասին վերջին խօսք մը չենք կրնար ընել : Պէտք է խոստովանիմ սակայն , թէ կարգ մը վաստաթուղթեր, որոնց պարունա–կութեան տեղեակ էինք արդէն ձեր հեռագիրնե – րով, կատարելապէս վաւերական ըլլալու տպաւո–րութիւնը կը թողուն եւ բնաւ չինծու չեն : Ահա–ւասիկ, այս մէկը օրինակի համար :

Երկարեց ինծի լուսանկար մը որ Քազապլան–քայի խորհրդաժողովին կարեւոր որոշումները ցոյց կուտար եւ կիկերոնի վերջին անգամ բերած–ներէն էր :

— Այս փաստաթուղթին պարունակութեան ճշդրտութիւնը հաստատուած է, որոշապէս դի – տենք թէ ինչ անցած դարձած է խորհրդաժողովի այդ մասին մէջ : Եթէ եղածը պլըֆ մը ըլլար այս–քան կարեւոր ղէնք մը պիտի չտային մեր ձեռքը : Հաւանական է որ սենեկապանը անկեղծ խաղ մը կը խաղայ Անգարայի մէջ եւ իսկապէս աւարի կուտայ իր դեսպանին դրամարկղին գաղտնիքը : Միայն թէ չեմ կրնար երեւակայել թէ ինչպէս կը յաջողի կամ Նէչպուլ Հիւկէսըն կոյր վստահու – թիւն մը ունի, եւ կամ այս կիկերոնը անզուգա – կան խորամանկ մըն է :

— Իմ կարծիքովս, երկու պարագաներն ալ ճիշդ են, պարոն փոխ նախարար : Հաւասարակ սպասւոր մը կարելի չէ նկատել կիկերոնը : Պէտք է հրաժա–րիլ սենեկապաններու մասին մեր ունեցած կան – խակալ կարծիքէն : Ես համոզուած եմ որ այս մարդը որոշապէս դիտէ թէ ինչ կ'ուզէ : Մեր տե–սակցութիւններու ընթացքին հազուագիւտ չըլա – հայեցութիւն մը ցոյց տուաւ : Ինչ որ ապացոյցն է ըստ իս, բացառիկ խելքի եւ ողջմտութեան :

— Ուրեմն դուք չէ՞ք կարծեր թէ անգլիական դեսպանատան մէկ գործակալն է, հարցուց Ալ – թէնպէրկ միջամտելով մեր խօսակցութեան :

— Ոչ, համոզուած եմ, որ ատոր հակառակն է, բայց գոնէ առ այժմ անկարող եմ ապացու – ցանել այս համոզումս :

Ֆօն Շեթէնկրախտ կարգի դրաւ լուսանկար – ները, յետոյ ըսաւ ինծի .

— Անգարայի ձեր հեռագիրներուն մասին ու–րիշ ըսելիք մը ունի՞ք արդեօք :

— Ոչինչ, պատասխանեցի :

Ֆօն Շեթէնկրախտ եւ Ֆօն Ալթէնպուրկ ոտքի ելան, փոխ նախարարը արագ ակնարկ մը նետեց երկու ընկերակիցներուս վրայ :

— Նորին Վսեմութիւն արտաքին նախարարը կը ցաւի որ պիտի չկարենայ ընդունիլ ձեզ անձնա–պէս, փաստաթուղթերն ու «ֆիլմ»երը այստեղ պիտի մնան :

Նախարարին տրամադրութեան տակ գտնուե–ցէք : Կրնանք ուրէք ժամու Գայզէրհօֆի մէջ գտնել ձեզ, այնպէս չէ՞ :

Այս կերպով վերջ գտաւ տեսակցութիւնը , այժմ հասկցած էի թէ ինչու Ռիպլէնթրօփ չէր ըն–դունած զիս, երկու պահապան հրեշտակներս ըն–կերացան ինծի Վիլհէլմշթրասէէն մինչեւ Քայ – զէրհօֆ :

Ու այնտեղ, առանձին մնացի մտածումներուս հետ :

(Շար.)

Բուռն կռիւներ Քորէայի մէջ

Չօր. Մէկ Արթըրի վերջին զեկոյցին համա – ձայն, 21 զօրաբաժիններէ բաղկացած եօթը չի – նական բանակներ, հիւսիսային քորէական երեք զօրաբաժիններ, մոնկոլական ձիաւոր զօրաբա – ժին մը եւ թիւրքանօթաձգային չին զօրաբա – ժին մը համախմբուած են Վոնժուէն մինչեւ 0 – զանի արեւմուտքը՝ 105 քիլմ. երկայնութեամբ ռազմաճակատի մը վրայ: Այս հսկայ ուժը ի վի – ճակի է զօրաւոր ու չատ խոր յարձակողականի մը ձեռնարկելու, միաժամանակ հարուածելով բազմաթիւ կէտերու վրայ եւ օգտագործելով ի հարկին նաեւ թիկունքի վրայ համախմբուած պա – հեստի ուժերը :

Սառուցեալ օդի եւ ձիւնամրրիկի մէջ բուռն կռիւներ կը մղուին յառաջացող կարմիրներու եւ դաշնակից ուժերու վերջապահներուն միջեւ, դանդաղեցնելու համար չինական յառաջխաղա – ցումը: Կռիւները մասնաւորաբար սաստիկ են Վոնժուի արեւելեան, արեւմտեան եւ հարաւային կողմերը: Դաշնակից ուժերը կրցած են առժամա – պէս կասեցնել կարմիրներու յառաջխաղացումը, ղիւրացնելով 8րդ բանակին ընկերումները: Երկու օրէ ի վեր, այս նպատակով, դաշնակից ուժերու հակայարձակումը արդիւնաւոր եղած է: Դաշնա – կիցները կրցած են այնքան առաջ երթալ, որ յա – ջողած են նոյնիսկ մտնել կարմիրներու կողմէ ղրաւուած եւ քարուքանդ Վոնժուէն ներս ի գին բուռն կռիւներու: Զէն կրցած, սակայն, երկար ժամանակ մնալ քաղաքին մէջ եւ քշուած են դուրս 10.000նոց չինական ուժի մը կողմէ: Կը հաղոր – դուի թէ ուրիշ 20.000 հոգի համախմբուելու վրայ են Վոնժուի հիւսիսակողմը: Տիրող ձիւնամրրի – կին պատճառով օդանաւային գործունէութիւնը կանգ առած է :

× Քորէայի մէջ ամերիկեան բանակի կո – րուստները մէկ չաբթուան ընթացքին աւելցած են 2537 հոգիով: Ընդհ. թիւը, սկիզբէն մինչեւ այ – սօր, կը բարձրանայ 42.713ի, որոնց 7023ը սպան – եալ եւ 7160ը կորսուած :

ՁՈՐՄՈԶԱՆ ԿԸ ԼՔԵՆ

Ուշինկթընէն լուրի մը համաձայն, ամերիկ – եան 7րդ նաւաթաժինը, որ անցեալ տարի Ֆորմո – զայի ջուրերը ղրկուած էր այդ շրջանակը չէզո – քացնելու համար, հեռացած է այնտեղէն: Լուսա – բանութեան կը կարծուի պատճառը,— նաւաթա – ժինը Քորէայի ջուրերուն մէջ օգտագործելու քա՞յլ մըն է, թէ Ֆորմոզայի չէզոքացումը լքելու որոշման մը գործադրութիւնը :

Հակառակ, սակայն, այս տեղեկութեան, ար – տաքին նախարար Պ. Էչիսըն յայտարարեց, թէ Մ. Նահանգները վճռակած են զէնքերու առաքումը դէպի Ֆորմոզա, օգնելու համար Ձանկ Քայ Շէ – քին, համաձայն զօր. Մէկ Արթըրի ճշդած ման – րամասնութեանց :

× Ամերիկեան կառավարութիւնը ՄԱԿի քա – ղաքական յանձնախումբին պիտի առաջարկէ «նա – խայարձակ» հռչակել համայնավար Չինաստա – նը: Պ. Էչիսըն յայտարարեց այս առթիւ, թէ ՄԱԿը իր ուժէն ու վարկէն կարեւոր մաս մը պիտի կորսնցնէ, եթէ երբեք չյայտարարէ, թէ Չինա – ստան յանցաւոր է Քորէայի մէջ իր զործած յար – ձակման համար: Ա.յս դիրքը պէտք է ճշդել նկատի ունենալով նաեւ այն իրողութիւնը, թէ Փեքինի կառավարութիւնը ոչ մէկ տրամադրութիւն ցոյց կուտայ Քորէայի հարցը խաղաղութեամբ կար – գադրելու համար: Անգլիա եւ Հնդկաստան դեռ կը հաւատան թէ կարելի է միջին ճամբայ մը գտնել:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄԱՏՐԻՏԻ համար դեսպան մը նշանակեց Անգլիա: Ֆրանսական կառավարութիւնն ալ որո – շեց Մատրիտի գործակատարին տալ «դեսպան Ֆրանսական հանրապետութեան» տիտղոսը, փո – խանակ անուանելու «դեսպան Ֆրանսայի »: Այս նրբութիւնը խորհած են զոհացում տալու համար ընկերվարականներուն որոնք հակառակ են դիւա – նագիտական յարաբերութեանց վերահաստատման :

ԿԵՂԾ ՎԿԱՅԱԿԱՆՆԵՐՈՒ խնդիր մը կը զբա – ղեցնէ կառավարութիւնը: Արդէն իսկ ձերբակալ – ուած են երկու ամբաստանեալներ՝ Գիտութեանց համալսարանէն: Թերթերը կը գրեն թէ կեղծ վկայականներ կը բաշխուին տարիներէ ի վեր, թէ Ռէնոի մէջ կարելի էր «պաշըլիէ» դառնալ 30.000 ֆրանք վճարելով եւն.: Աւելի չոնդալից յայտնու – թեանց կը սպասուի :

ԹԻՀՐԱՆԷն կը հեռագրեն թէ երեքշաբթի օր վերջացաւ կառավարութեան եւ մամուլին միջեւ ծագած վէճը: Երեսփ. ժողովը ջնջեց մամուլին դէմ հաստատուած բացառիկ օրէնքները: Այն 14 օրագրողները որոնք խորհրդարան ապաստանած էին, դարձեցուցին իրենց կամաւոր ծոմապահու – թիւնը :

18 ՏԱՐԵԿԱՆ Ամերիկացիները պիտի դինուո – րագրուին 27 ամսուան համար, համաձայն զօր. Մարշըլի նոր ծրագրին: Մինչեւ այսօր պարտա – ւորիչ զինուորութիւնը կը սկսէր 19 տարեկանէն:

Բացում Համազգային Լսարանի

Համազգային Լսարանին Ա. հաւաքոյթը տեղի կ'ունենայ Ցունուար 12ին, Ուրբաթ իրիկուն ժա – մը 8.30ին , Le Cadet սրճարանին վերնայարկը:

Կը խօսի ընկեր ՄԿՐ. ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

Նիւթը՝ «Միասէ Մեծարենցի կեանքն ու գոր – ծը»: Մէջ ընդ մէջ հատուածներ պիտի կարդայ – ուին հեղինակին գործերէն:

Մուտքը ազատ է :

Մանուկներու Օրը

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ամենաժողովրդական հանդէսը՝ «ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ»ը կը տօնուի այս կիրակի , ժամը 3էն մինչեւ կէս գիշեր Armenouvilleի սրահին մէջ :

Շատ հաճելի գեղարուեստական բաժին, լաւ նուագախումբ եւրոպական պարերու համար: Ճոխ պիւֆէ եւ կաղանդի ծառ :

Կը հրաւիրուին գաղութիս բոլոր երախանե – րը: ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է եւ ՍՐԱՀԸ ՏԱՔ :

ԽՆԶՈՑՔ ՎԻՆԻՒ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. կոմիտէի կողմէ, այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, «Օհան – ջանեան» սրահին մէջ:

Առատ կեր ու խում: Սրահին ջերմութիւնը ապահովուած: Կը հրաւիրուի Վիէնի ամբողջ հա – սարակութիւնը : Մուտքը ազատ է:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

ՄԱՐՍԷԼ, ՊՈՒԼՎԱՐ ՕՏՏՕ.— Այրի Տիկին Զարդար Մուրատեան եւ զաւակները կը ծանուցանեն թէ իրենց սիրելի ամուսնոյն եւ հօր ԱՐՍԷՆ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆի մահուան քառասունքին առթիւ, հոգեհանգստեան պատարագ կը մատուցուի, 7 Պուլվար Մուղէն Ս. Ճակոբ եկեղեցւոյ մէջ, այս կիրակի առաւօտ: Հանգուցեալին յիշատակը յար – գող բոլոր բարեկամներէն կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

ՏԻԿԻՆ ՇԱՀԱԹՈՒՆԻԻ ՀԱՄԱՐ

Պ. Աչօ Շահխաթունի կը ծանուցանէ թէ հո – գեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի յետ պատարագի այս կիրակի առաւօտ, Փարիզի Հա – յոց եկեղեցին, 15 rue Jean Goujon, իր ողբացեալ կնոջ՝ ՆԻՆԱ ՇԱՀԱԹՈՒՆԻԻ յիշատակին: Կը հրա – ւիրուին ողբացեալին յիշատակը յարգողները:

ՄԱՀԱՋԴ.— Ցունաստանէն դեղագործ Պ. Գե – ղամ Թորոսեան եւ իր դուստրը, ինչպէս նաեւ Թապաքեան ու Նշանեան ընտանիքները, սրտի կսկիծով կը գուժեն իրենց սիրեցեալ կնոջ, մօր, աղջկան եւ քրոջ՝ ՊԱՑՈՒՌ Գ. ԹՈՐՈՍԵԱՆի մա – հը, յետ տաժանելի հիւանդութեան մը, Դեկտ. 24ին, Քոմոթինիի մէջ (Ցունաստան), 50 տարե – կան հասակին :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ ՓՈՆ ՏԸ ՇԷՐԻԻ ՄԷՋ

ՓՈՆ ՏԸ ՇԷՐԻԻ.— Պ. Ա. Տէր Ղազարեան եւ զաւակները Պ. Ց. Տէր Ղազարեան, Տէր եւ Տիկին Տէր Ղազարեան (Տեսին), պատարագ եւ հոգե – հանգիստ մատուցանել կուտան իրենց մօր եւ մեծ մօր Այրի Տիկին ԼՈՒՍԻԱ ՏԷՐ ՂԱԶԱՐԵԱՆի մահուան քառասունքին առթիւ, այս կիրակի առ – տու ժամը 9ին, Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ մատրան մէջ (Մէդոն Նէօվ): Կը հրաւիրուին հանդուցեալի յիշատակը յարգողները :

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. «Սեւակ» խումբի ժողո – վը այս չաբթի ժամը 6ին, սովորական հաւաքա – տեղին: Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

ՄԱՐՍԷԼ.— Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի Շրջ. կո – միտէն ժողովի կը հրաւիրէ «Նիկոլ Դուման» են – թակոմիտէն այս կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 4ին: «Մուրատ» խումբը այս կիրակի կէսօրէն վերջ ժա – մը 3ին: «Նժարակ» խումբը այս կիրակի կէսօրէն վերջ ժամը 3ին: Ներկայ կ'ըլլան Շրջ. կոմիտէի պատասխանատուները :

ՄԱՐՍԷԼ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Շրջ. վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Լա Սիո – թայի «Հրայր» խումբը, այս կիրակի: Ներկայ կ'ըլլան Շրջ. կոմիտէի եւ Շրջ. վարչութեան ներ – կայացուցիչները :

Հ. Ց. Դ. ԱՂԲԻՒՐ ՍԵՐՈԲ, Մ. ԵՕԹՆԵՂ – ԲԱՑՐԻԱՆ խումբի ընդհ. ժողովը՝ այս ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատե – ղին: Բոլոր ընկերներուն ներկայութիւնը պար – տաւորիչ է :

ՄԱՐՍԷԼ.— Պոմոնի Հ. Ց. Դ. «Զաւարեան» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այս չաբթի իրի – կուն ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին, բա – ցակաները նկատի կ'առնուին :

ԼԻՈՆի եւ շրջանի հայ ազգային միութեան կեդրոնական վարչութիւնը կը հրաւիրէ Լուսաւորչական Լիոնահայերը անխտիր, ընտրա – կան ժողովի, այս կիրակի ժամը 3ին, 69 rue Louis Blanc: Օրակարգ.— Համարատուութիւն վար – չութեան չորս տարուան գործունէութեան: 2) Հաշուեքննիչ մարմնոյ ընտրութիւն: 3) Կալմու – թիւն ընտրողական յանձնաժողովի :

ԼԻՈՆ.— Ֆր. կապ. Նաչի Մասնաճիւղի վար – չութիւնը՝ ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ան – դամուհիները, այս երկուշաբթի իրիկուն, ժամը 8.30ին, 78 rue Rabelais, դպրոցի սրահը: Կը խնդ – րուի անդամատեարները միասին ունենալ: Կարե – ւոր օրակարգ :

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆ.— Հ. Ց. Դ. «Անտոք» ենթա – կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ըն – կերները այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 4ին, Հա – յոց մատուռին սրահը: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլ – լալ :

ԼԻՈՆ.— Հ. Ց. Դ. «Վարանդեան» կոմիտէի ընդհ. ժողովը այս երկուշաբթի ժամը 20.30ին , դպրոցին սրահը: «Վարդանանց»ի փորձեր ուր – բաթ եւ կիրակի օրեր :

ԳՐԻԳՈՐ ՎԱՀԱՆԻ

կինս անհատատարիմ է

Թատերգութեան ներկայացման , ուր Փարիզա – հայ սիրուած դերասաններու կողքին, առաջին ան – դամ ըլլալով պիտի տեսնէք սինէմայի ծանօթ ար – ուեստագէտը՝

Coco Aslan

22 Ցունուարի երեկոյեան, Théâtre Iénaի մէջ:

Տոմսերու թիւը սահմանափակ ըլլալով՝ կը յանձնարարուի այժմէն ապահովել ձեր տեղերը, դրելով կազմակերպութեան՝ K. V. Maksoudian , 32 rue Courat, Paris (20):

Պարահանդէս

Ս. Խաչ ընկերակցութեան

Ի նպաստ Հայ Հիւանդներու եւ կարօտեալնե – րու, հովանաւորութեամբ Amicale des Anciens du 4e Bataillon de Choc du Commando de Cluny կազմա – կերպութեան, Cercle Militaireի սրահներուն մէջ , Փարիզ, Place St. Augustin, կիրակի, 14 Ցունուար, 1951, ժամը 16էն մինչեւ կէս գիշեր :

Գեղարուեստական բաժին, պիւֆէ, նուագախումբ

Le Gérant : A. NERCESSIAN
Imprimerie DER AGOPIAN 17 rue Damesme - (13)

ՁԵՐ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒՆ

համար եթէ կ'ուզէք հանդիստ եւ բոլոր առողջապահական պայմանները լրա – ցնող գեղեցիկ մահճակալ մը գնել՝ պահանջեցէք՝

Le lit AVEDISը

Ֆրանսայի բոլոր քաղաքներուն մէջ :

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925
R. C. S. 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13)

Վեցամս· 800 ֆր·, Տար· 1600, արտ· 2500 ֆր·

Tél. GOB. 15-70 Գին 7 Ֆր· C. C. P. Paris 1678-63

Samedi 13 Janvier 1951 Շաբաթ 13 ՅՈՒՆՈՒԱՐ

27րդ ՏԱՐԻ — 27 Année No. 6355–Նոր շրջան թիւ 1766

Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

«ԶԼՄՄԷՆ ՏԱՐԱՆ...»

Ի՛նչ անճոռնի վայնասուն դիմացի ափէն, կիրակի օրուան ընտրութեանց առթիւ: կատար – ևալ «չէրխեթ»:

Մարդիկ ասպարէզ իջած են ոչ միայն Փարիզի եկեղեցին, այլեւ էջմիածինը, Ամենայն Հայոց կաթողիկոսութիւնը փրկելու, յանուն միասնականութեան:

Հնչա՛ծ է մարտակոչը·

— «Զլմմէն տարան, կերան»: կամ պիտի տանին: Օգնութե՛ան հասէք, հայ աղբրտիք ···

Հարցնէիք թէ ո՞ւր էին այս հատընտիր «եկեղեցասէրները», երբ անապատ եւ սպանդանոց դարձած էր էջմիածինը:

Երբ Գիւտ եպիսկոպոս խեղդամահ կ'ըլլար·

Երբ այս ու այն վարդապետը կամ քահանան յանկարծ կ'անհետանար·

Երբ օրուան հերոսները փողոցէ փողոց կը քաշըէին Շիրակի ծերունի առաջնորդը, Աչոտ եպիսկոպոս ·

Երբ Խորէն կաթողիկոս «յանկարծամահ» կ'ըլլար խորհրդաւոր պարագաներու մէջ·

Երբ ներկայ կաթողիկոսը օգնութեան կոչեր կը հրատարակէր «էջմիածին»ի մէջ, տրտնջալով թէ ասել – դերձան, սեղանի սպաս անդամ չունին·

Երբ ստիպողաբար կը պահանջէր Փարիզի Հայոց եկեղեցւոյ վարչութենէն՝ վճարել իր երեք պատգամաւորներուն օդանաւի ծախքը, տասը հազար տոլար, զինքը փրկելու համար անախորժ կացութենէ մը···

Կարելի էր ամբողջ էջ մը լեցնել այս կարգի հարցումներով, բայց կը բաւէ :

Մանաւանդ որ, այդ «անկուսակցական եկեղեցասէրները» չատ աւելին գիտեն եւ կրնան իրենց հարցնել, չորս պատի մէջ:

Մեղի համար հիմնականը այն է որ, վաղուան ընտրութենէն առթիւ, բա'ն մը փոխուի — բարեփոխուի — ժան Կուժոնի չրջապատին մէջ :

Այդ մտահոգութեամբ ալ, կ'ուզենք որ բան կալլէն հեռանան տարիներէ ի վեր որջացած գիմակաւորները, եւ ոչ թէ նորեր աւելնան եղածներուն վրայ :

Կ'ուզենք, նաեւ, որ գործունէութեան ձեւերն ալ փոխուին,որպէսզի կարելի ըլլայ առաւելագոյն օգուտը քաղել եկեղեցիէն — բոլոր եկեղեցիներէն:

Կարճ խօսքով, աւելի լայն հորիզոն, հարթելու համար բուն թեմական կազմակերպութեան ճամբան :

Այդ կազմակերպութիւնը չատոնց իրականացած կ'ըլլար, եթէ մարդիկ մենաշնորհի մը չվերածէին Փարիզի Հայոց եկեղեցին :

Այդպիսի կազմակերպութեան մը շնորհիւ, աւելի լրջօրէն կատարած կ'ըլլայինք մեր պարտականութիւնը , կրթական ճակատի վրայ: Ժողովուրդին սիրտն ալ աւելի կը տաքնար :

Եւ դեռ ուրիշ առաւելութիւններ :

Այս մտահոգութիւնները կը հակասե՞ն էջ – միածնի եւ Երեւանի չահերուն: Կը խախտե՞ն միասնականութիւնը: Կը պառակտե՞ն գաղութը : «Զլմմէն տարան, կերա՞ն»:

Հարցուցէք դիմացի դիմակաւորներուն, եղբայրադաւ լրտեսութեան եւ մատնութեան հատընտիր, անզերազանցելի լաւրիատներուն , եւ եթէ դրաւոր պատասխան ստանաք, դոց ըրէք, ի հարկին արտասանելու համար իրենց «չգիտեղ եւ աննախընթաց» հանդէսներուն մէջ :

Հարցուցէք նոյն սեւհոգի թշուառականներուն·

Եթէ Հայրենիքն եւ Հայկական Արտասահմանը երկու անջատ աշխարհամասեր չեն·

Եթէ Ամենայն Հայոց կաթողիկոսին հրահանգներն անդամ անգործադրելի մնալու դատապարտուած չեն կարգ մը պարագաներու մէջ,

Ինչո՞ւ եկեղեցիներու բեմէն չեն կարդար Գէորգ Զ· կաթողիկոսի բոլոր կոնդակները եւ սա վերջին յայտարարութիւնը, որով խստօրէն կը դատապարտէ Մ· Նահանգները եւ արեւմտեան պետութիւնները, պահանջելով··· Խորէյի պարպումը (էջմիածին, 1950 Յուլիս–Օգոստոս):

Ա՛խ, էջմիածին: Վեղարը նեռած կամ անվեղար «եկեղեցասէրներ»ու, իրենց կուսակցական հանգամանքն ուրացող կեղծարարներու մնացեր է պաշտպանել հմայքդ եւ չահերդ ···

Շ·

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ ԲԱՐԻՔՆԵՐԸ

Բարիքնե՞ր ալ կրնայ եղեր ունենալ պատերազմ կոչուած արիւնախանձ Մողոքը ···

Դժոխքի աստծուն տիրապետութեան տակ ենք աւելի քան 35—40 տարիէ ի վեր եւ ինչ անօրինակ դէպքերու ականատես կ'ըլլանք ամէն օր :

Հինգ տարեկան աղջնակ մը երաժշտական բացառիկ կարողութեամբ նուագախումբ մը կը վարէ եղեր :

Անդին 70 —80 հոգինոց խումբի մը առջեւ տեսանք 8—10 տարեկան մանչուկ մը, որ իբրեւ նուագապետ տիրաբար կը վարէր դժուարին «սենֆոնի » մը :

Աստնք պատերազմին հետ ի՞նչ կապ ունին , պիտի լսէք: Մէկը դժոխքէն փախած հրէշ մը, միւսը գեղարուեստական յայտնութիւն մը :

Ես ալ ձեզի պէս կը մտածէի, երբ մէկը աչքերս բացաւ:

« Կը կարծէք թէ քնական երեւոյթնե՞ր են աստնք: Պատերազմի հետեւանք պարզապէս: Ո՛վ պիտէ, ինչ բան պակսեցաւ այս մանուկներուն որ իրենց ուղեղին մէջ որոշ բջիջներ տարապայման ածեցան, ուրիշներ ալ բոլորովին փճացան: Ֆիզիքական այլասերման պատկերներ, յատուկ՝ բացառիկ ժամանակներու»:

Ես երբեք լաւ , բարենչան բան մը չեմ սպասեր պատերազմ կոչուած հրէշէն : Ուրեմն փորձեցի այդ տաղանդներուն հակադրել ուրիշ դէպքեր:

Օրինակ, պզտիկ ոճրագործներու եւ մանանեղ մանուկներու անձնասպանութեան առատութիւնը թիւնը այս վերջին տարիները :

Պիտի ըսէք թէ թերթերը եւ չարժանկարները չատ աւելի յանցաւոր են :

Ճիշդ է, երբ սանձարձակ կը նկարագրեն պատկերներով ալ կը զարդարեն ոճրային դէպքեր: Երբ պաստառին վրայ ցոյց կուտան մանուկին թէ ի՞նչպէս կարելի է մէկը խեղդել կամ խնգլինքը կախել ախոռին եւ ձեղնայարկին մէջ:

Բայց չիշելու եւ ուղեղի այս անօրինակ քայքայումները զարձեալ նոյն Մողոքին գործերն են:

Անիծեալ ըլլայ պատերազմը բոլոր ժամանակներու համար :

ՍՕՍԻ

ԴԷՊԻ ՓՈՒԼՏՈՒՓ ՎԱՂԸ, ԿԻՐԱԿԻ ԸՆԾՐԵ – ԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ 12 ՆՈՐ ԱՆԴԱՄՆԵՐԸ :

ՉԵՐ ԲՈՒԻՆԵՐԸ ԿԵԴՐՈՆԱՅՈՒՑԻՔ ԺՈՂՈ – ՎՐԴԱԿԱՆ ՅԱՆԿԻՆ ՎՐԱՑ, ՈՐՊԷՍԶԻ ԵԿԵՂԵՑԻՆ ԱՋԱՑ ՄՆԱՑ ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ – ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ ՄԱՐՉԱՆԵՐԵՐ: (Տես Դ· էջ):

×

Ո՞Վ Է ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒՆ

ԱՑՍ ԽԱՐԴԱԽՈՒԹԵԱՆ

Երկու օրէ ի վեր շատ մը հայրենակիցներ ահ–ճամբ եւ հեռաձայնով կը հաղորդեն թէ fուէ – թուղթեր ստացած են *եկեղեցւոյ կնիքով, մէջն ալ՝ դիմացի ճակատին հովանաւորներու կոչը եւ մեկնաձուներուն ցանկը :*

Մեր ձեռքն են օրինակները՝ այս վրան բացատրութեամբ:

Ընտրական յանձնախումբը լուր ունի՞ այս կեղծիքէն :

ԱԹԵՆՔԻՆ կը հեռագրեն թէ Յունաստանի թերթերը չորս էջէն աւելի պիտի չըլլան, թուղթի տադնապին հետեւանքով :

ԼԻԲԱՆԱՆԻ մամուլին գործադուլը, որ կը շարունակուէր երեք օրէ ի վեր, դադրեցաւ երէկ· օր: Կառավարութիւնը խոստացաւ վերաքննել մամուլի օրէնքը :

ԻՍՐԱՑԷԼԻ խորհրդարանը բանաձեւ մը քուէարկեց, բողոքելով արեւմտեան Գերմանիոյ վերազինման դէմ: Բանաձեւը կը հրաւիրէ աշխարհի բոլոր երկիրները որ Գերմանիան պահեն զինաթափ վիճակի մէջ եւ պատժեն պատերազմի բոլոր ոճրագործները :

ԿՈՄԻՆՖՈՐՄԻ Պուքրէշի պաշտօնաթերթին մուտքը արգիլուեցաւ Ֆրանսայի մէջ :

ՀԱՐԻՒՐԱՒՈՐ կառախումբերու երթեւեկը դադրեցուցին Անգլիոյ մէջ, ածուխի խնայողութեան համար :

Նոր ձեռնարկներ պատերազմը դադրեցնելու համար

Ա· ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ՆՈՐԷՆ Կ'ԸՆԴԻՄԱՆԱՑ

ՄԱԿի զինադադարի յանձնախումբին անու – նով, Քանատայի արտաքին նախարարը, Պ· Լեսթըր Փիրսըն, քաղաքական յանձնախումբին առաջարկեց՝ Քորէայի մէջ անմիջական կնքումը զինադադարի մը, որուն պիտի յաջորդեն բանակցութիւններ Մ· Նահանգներու, Մեծն Բրիտանիոյ, Ա· Միութեան եւ համապատասխան Ազիատեան մի – ջեւ, լուծելու համար Ծայր· Արեւելքի բոլոր խընդիրները :

Այս առաջարկը վաւերացուած է նաեւ Բրիտանական Համագործակցութեան ժողովին կողմէ եւ խմբագրուած է անոր մասնակցութեամբ :

Զինադադարի յանձնախումբը կ'առաջարկէ ·

1.— *Անմիջապէս դադրեցնել կռիւը Քորէայի մէջ այն երաշխիքներով, թէ պատերազմիկ կողմերէն եւ ոչ մէկը պիտի օգտուի նոր յարձակողական մը պատրաստելու համար·*

2.— *Երբ թշնամութիւնները դադրին, նկատի պիտի առնուին նոր միջոցներ խաղաղութիւնը ապահովելու համար .*

3.— *Ոչ քորէական բոլոր զինեալ ուժերը աստիճանաբար պիտի հեռացուին Քորէայէն եւ միջոցներ ձեռք պիտի առնուին որպէսզի քորէացի ժողովուրդը ազատօրէն արտայայտէ իր կամքը, երկրի ապագայ կառավարութեան մասին :*

4.— *Քորէան կառավարելու եւ խաղաղութիւնն ու ապահովութիւնը պահպանելու համար, առժամեայ միջոցներ ձեռք պիտի առնուին համաձայն ՄԱԿի սկզբունքներուն :*

5.— *Երբ զինադադարի մասին համաձայնութիւն մը գոյանայ, ՄԱԿի ընդհ· ժողովը պիտի ստեղծէ մասնաւոր կազմակերպութիւն մը, որուն պիտի անդամակցին Մ· Նահանգները, Մեծն Բրիտանիա, Ա· Միութիւնն ու համապատասխան Զինասանը: Այս կազմակերպութիւնը, միջազգային յանձնառութեանց չրջանակին մէջ եւ ՄԱԿի օրէնսդրութեան տրամադրութեանց համաձայն , պիտի փորձէ հասնիլ Ծայր· Արեւելքի հարցերուն կարգադրութեան, այդ հարցերու կարգին նկատի ունենալով նաեւ Թայվանի (Ֆորմոզայի) խնդիրն ու ՄԱԿի մէջ չինական ներկայացուցչութեան հարցը :*

Այս առաջարկներու ընթերցումէն վերջ, Պ· Փիրսըն յայտարարեց, թէ դիւրին չէ եղած կարգադրել Քորէայի հարցը: Յանձնախումբը այս առաջարկները ներկայացնելով նկատի ունեցած է Քորէայի մասին ասկէ առաջ ՄԱԿի մշակած սկզբունքները: Եթէ քաղաքական յանձնախումբը ընդունի այս առաջարկները, պէտք է այս իմաստով որոշում մը տայ: «Մեծ վտանգ կայ որ Քորէայի պատերազմը ծաւալի ամբողջ Ծայր· Արեւելքի մէջ, եթէ երբեք թշնամութիւնները անմիջապէս չդադրին: Իսկ այդպիսի ծաւալում մը կրնայ երրորդ աշխարհամարտ մը պայթեցնել »:

Ծօսք առաւ Նորվեկիոյ ներկայացուցիչը եւ յայտարարեց, թէ եղած առաջարկները թանկագին նպաստ մըն են քաղաքական յանձնախումբի աշխատանքներուն համար եւ պէտք է ներկայացուին որոշումի ձեւով:

Ֆրանսական պատուիրակը, Պ· Ժան Շովէլ ըսաւ թէ իր կառավարութիւնը համաձայն է առաջարկներուն, որոնք պէտք է հաղորդուին փեքինի կառավարութեան, ընդհ· ժողովէն վաւերացուելէ անմիջապէս վերջը: Եւ յոյս յայտնեց, թէ համայնավար կառավարութիւնը պիտի օգտուի առիթէն, խաղաղ կարգադրութեան մը հասնելու համար:

Ծօսք առաւ ամերիկեան ներկայացուցիչը, Պ· Օսթին, որ իր համամտութիւնը յայտնելէ վերջ ըսաւ թէ բանակցութիւնները չեն կրնար սկսիլ, մինչեւ որ թշնամութիւնները չդադրին: Պէտք է սակայն պայմանաժամ մը սահմանել համաչնավար Զինաստաններուն, եւ, եթէ այս վերջին փորձն ալ ձախողի, այն ատեն, ՄԱԿը, հաւանաբար նոր միջոցներ ձեռք պիտի առնէ նախապարձակման դիմադրելու համար: Պ· Օսթին ակնարկել ուզեց, որ մերժման պարագային ինք պիտի ներկայացնէ՝ համապատասխան Զինաստանը նախապարձակ եւ հետեւաբար յանցաւոր հռչակող առաջարկ մը:

Եւ վերջապէս խօսեցաւ խորհրդային պատուիրակը, Պ· Մալիք, որ ըսելէ վերջ, թէ «նախանական կարծիք մը» կը յայտնէ, յայտարարեց թէ խորհրդային պատուիրակութիւնը չի կրնար ընդունիլ այդ առաջարկները :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ԸՆԿԵՐԱՑԻՆ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ անտուկի չըրջանային անօրէնը, Կրիմոլտ, անձնասպան եղաւ, կապին կտուցը քանալով: Քառասունեւչորս տարեկան էր եւ մեծ համարում կը վայելէր: Թերթերը կը գրեն թէ մեռնելէ առաջ ըսեր էր որ չատ աղդուած էր իրեն դէմ եղած քննադատութիւններէն: Վերջերս չատ կը խօսուէր մեծադումար դեղծումներու մասին: Քննութիւն կը կատարուի խնդիրը լուսաբանելու համար :

ԻՆՉՊԷՍ ՆԱՀԱՏԱԿԵՑԻՆ

ՄՄԲ.— Պ. Արամ Անտոնեան, Նուպարեան մատենադարանին վարիչը, կարգ մը յուշեր հրատարակելով Նիւ Եորքի «Նոր Կիլը» հանդէսին մէջ, հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ Թլկատինցիի, Ռ. Զարդարեանի, Ակնունիի, Խաժակի եւ ուրիշներու սպանութեան պարագաներու մասին.—

Քիչ չատ տեղեկութիւն ունինք այն պարագաներուն նկատմամբ, որոնց մէջ նահատակուեցան Զարդարեան եւ իր հինգ բախտի ընկերները, — Ակնունի, Խաժակ, Սարգիս Մինասեան, Տօքթ. Տաղաւարեան եւ Յարութիւն Ճանկիւլեան, — ու նաեւ աշխատաւորներու Ջոկատէ մը (ամէնէ քապուրը) փախստական հայ գինուոր մը, զոր յայտնի չէ թէ ինչու անոնց մէացուցեր էին: Եօթն ալ ինկան Գարաճուրուն, ժանտարմաներու կայքի մը ախոռին առջեւ, որ իբր բանտ կը ծառայէր, Փարա Օնպաշի անունը կրող հրէշի մը ձեռքով, որ կը պարծենայ եղեր թէ մինակը կատարած է այդ ահաւոր սպանդը եւ թէ իր արիւնաթաթաւ սուրն ալ անկողնին գլուխը կախուած կը պահէ:

1919ի սկիզբները, երբ Անգլիացիք Հալէպ մտած էին արդէն, այս մեծ բարբարոսը այնտեղ կը գտնուի եղեր: Մենք տեղեկութիւն չունէինք, բայց Վարդգէսի քոյրը, որ Հալէպ կը մնար, յայտնի չէ թէ ուրկէ իմացեր էր եւ կարծելով, որ եղբօրը սպանիչն է, աղմուկ բարձրացուց, դուռնէ դուռ ընկաւ: Հալէպի Ազգային Միութիւնը մի-չամտեց, եւ վերջ ի վերջոյ մարդը ձերբակալուեցաւ: Զօհրապի եւ Վարդգէսի սպանութեան վկաները գտնուեցան, մասնաւորաբար Գլօ Մուհամմէտի որդին Միւսլիմ անուն Ուրֆացի թուրք կառապան մը, որ Զօհրապն ու Վարդգէսը իրենց նահատակութեան վայրը՝ Գարաքէօբրիւ տարած էր եւ ականատես եղած էր սպանդին: Բայց բոլորն ալ վկայեցին, թէ Գարա Օնպաշին չէն ճանչնար եւ թէ ոեւէ դեր չէ ունեցած այդ գործին մէջ, — ինչ որ ճիշդ է:

Շուտով երեւան եկաւ սխալը: Բայց նոյն ատեն յայտնուեցաւ, թէ ձերբակալուածը սպանիչն է Զարդարեանի եւ իր ընկերներուն, ու նոր ամբաստանագիր մը մատուցուեցաւ անգլիական իշխանութեանց: Այս անգամ սակայն կարելի չեղաւ ոեւէ վկայ գտնել ամբաստանութիւնը հաստատելու համար, եւ գործը հետեւանք չունեցաւ: Գարա Օնպաշի ժամանակ մը մնաց բանտը: Յետոյ օր մը իմացանք, թէ ազատ թողուեր եւ մեկներ է քաղաքէն:

Գալով Թլկատինցիին, գրեթէ ոչինչ գիտենք իր նահատակութեան տեղին ու պարագաներուն նկատմամբ: Մինակ չէ տարուած: Իրեն հետ էին Խարբերդի յայտնի փրօֆէսօրներէն չատեր, իրեն հետ էր Խարբերդի Առաջնորդը, Պսակ վրդ. Տէր Խորէնեան: Իրեն հետ էին ուսուցիչներ, քահանաներ, մտաւորականներ, յայտնի առեւտրականներ եւ առհասարակ բոլոր արժէքաւոր դէմքերը այդ ծաղկած ոստանին: Ինք առաջին ձերբակալուղներէն մէկը եղած էր Խարբերդի մէջ, իր դպրոցին ամբողջ ուսուցչական կազմով, ինչպէս կը հաստատէ վանեցի երիտասարդի մը՝ Մխիթար Զաքարեանի մէկ տեղեկագիրը, որմէ օրինակ մը կը գտնուի Նուպարեան Մատենադարանը: Այս Զաքարեանը, այն ատեն ուսանող Խարբերդի Աստուածաբանական Ճեմարանին, ակնատես եղած էր ընդհանուր ձերբակալութեանց, բայց ինք յաջողեր էր պահուիլ ու վերջէն, Ռուսերու յառաջխաղացութենէն օգտուելով, անցած էր Թիֆլիս:— «Բանտարկուած մտաւորականները,կը գրէ ան,մասնաւոր կառքերով Խարբերդէն Մէզիրէ, ուրկից Պսակ վարդապետն ալ միասին առած տարին Դիարբեքիրի կողմերը եւ կոտորեցին: Այս դէպքը պատահեց 1915 Թուին, Յունիսի 4ին»:

Նուպարեան Մատենադարանը կը գտնուի նաեւ ուրիշ ականատեսի մը, Մէզիրէի գերման ուսուցչանոցի սանուհիներէն Եւնիկէ Գրիգորեանի վկայութեան մէկ օրինակը: Այս աղջիկը կը հաւաստէ, թէ Առաջնորդն ու իրեն ընկերացող մեծ խումբը գոյդ գոյդ թեւերէն կապուած ճամբայ հանուեցան նիզակաւոր հեծելազօրքի ջոկատի մը եւ ժանտարմաներու հսկողութեամբ: Երբ խումբը բարձունքէ մը վեր կ'ելլէր, հեծեալ զինուորներ իրենց նիզակներով կը խթէին Առաջնորդ Պսակ վարդապետը, որպէսզի աւելի չուտ քալէ, ինչ որ անհնար էր այդ կապկպուած վիճակին մէջ, եւ նախատական խօսքերով կ'անարգէին զայն: Նոյն բանը ժանտարմաներն ալ կ'ընէին ուրիշներու, իրենց սուիններով, նոյնքան անարգական նախատինքներով:— «Այս խումբն ալ գնաց մահուան ձորը, ինչ ձեւով որ նախորդները գացած էին».— կը յարէ Օրիորդ Գրիգորեան:

Այդ «մահուան ձորը» չատ հաւանականաբար Մալաթիոյ շրջանին մէջ գտնուող սպանդի վայրերէն մէկը եղաւ Թլկատինցիին եւ իր բախտակից ընկերներուն համար: Ամէն պարագայի մէջ տարակուսելի է, որ տարուած ըլլան Տիարպէքիր, ուր

Արաբիոյ մեծ ճանապարհին

Անապատի նաւթուղին (Փայփ – Լայն), որ կը կոչուի նաեւ «Թափլայն», վերջացաւ եւ սկսաւ բանիլ Յունուար 1ի գիշերը:

Ամերիկացի ճարտարագէտներ եւ արաբ բանուորներ մեկնեցան, մէկը Պարսից Ծոցէն, Պահրէյն կղզիին հիւսիսէն, միւսը Լիբանանեան Ծովեզերքէն, Պէյրութի հարաւը: Այս երկուքը իրարու հանդիպեցան 1950 Հոկտեմբեր 1ին Յորդանանի ընդարձակ քարքարուտ անապատին մէկ կէտին վրայ, ուր վերջին զօդումը ըլլալէ վերջ՝ նաւթուղին ներկայիս, 1750 քիլոմեթր երկայնութեամբ համբայ մը կը կտրէ Սէուտի Արաբիոյ, Յորդանանի, Սուրիոյ եւ Լիբանանի ընդմէջէն:

Երկրագունդի անապատներուն ամէնէն անտանելի կէտին վրայ կը գտնուի քարիւղի այս խողովակը: Ջերմութիւնը 50 աստիճանէն աւելի է յաճախ եւ կէս աղի ջուրեր բաժնուած են իրարմէ չորս հինգ հարիւր քիլոմեթր հեռաւորութեամբ մը, աւազով եւ կարմիր ժայռերով:

Պողպատէ խողովակը 75 սանթիմեթր չրջա-գիծ ունի, չինուած է 30 մեթր երկայնութեամբ միաձոյլ տարրերէ: Նախապէս մտածեցին փոսերու տակ տեղաւորել եւ վրան հողով ծածկել, սակայն Ամերիկացի ճարտարագէտներ յարմար չդատեցին, որովհետեւ ժայռոտ վայրերու պէտ-զումը մէկ տարի պիտի դանդաղեցնէր իրենց գործը: Շրջապատութիւնը չի դժուարացներ, 1500 քիլոմեթրի վրայ ոչ փողոց կայ, ոչ ջուր եւ ոչ ալ երկաթուղի: Պետութիւնները կրնան իրենց ուղտերով անցնիլ վրայէն: Խողովակին մօտերը, իրենց ա-կանջը դետինը դնելով, կը լսեն քարիւղին հոսումը, ինչպէս խականակ հեղեղ մը:

Խողովակին չինութիւնը տեւեց երեք տարի, մեծ դժուարութիւններէ վերջ, որոնց առա-ջինն էր մեծ հեռաւորութիւնը եւ խողովակին մեթերանոցները Սէուտի Արաբիոյ, Սուրիոյ եւ Յորդանանի մէջ գտնուիլը: Ամէնէն չոր անապատներուն մէջ, ժողովուրդը խիտ չէ, որով տեղական որեւէ օժանդակութիւն կարելի չէ սպասել: Ամէն բան կուգար Մ. Նահանգներէն, այսինքն քանի հազար քիլոմեթրի փոխադրութենէ վերջ:

Դժուար էր նաեւ պարպել ապրանքը երբ Պարսից Ծոց հասնէր, որովհետեւ նաւահանգիստ չկար եւ Ծոցին եղերքները ջուրերը ծանծաղ ըլլալով, նաւերը չէին կրնար մօտենալ նաւամատոյց:

Հետեւաբար կղզի մը չինեցին եւ ծովեզերքէն 3500 մեթր հեռու տեղաւորեցին: Նաւերը կրցան կղզիին որեւէ մէկ կողմին մօտենալ եւ պարպել բեռները: Իսկ ապրանքը ցամաք հանելու համար հսկայական թելուղի մը (թելֆերիք) չինեցին: Դժուար եղաւ նաեւ 30 մեթր երկայնութեամբ խողովակին 585000 մասերը փոխադրել Ամերիկայէն: Այս մասնաւոր բեռին համար չոգենաւեր չինուեցան: Կրկնապատկելու համար արագութիւնը, խողովակին կէսը 75 սանթիմեթր տրամագիծով, միւս կէսը 73.5 տրամագիծով, եւ 75 սանթիմեթր տրամագծովին մէջ դրին: Ճամբորդութիւնն ալ արագացուցին, փոխադրիչ-լով ճամբորդները հիւսիսային Ատլանտեանէն, հարաւային Ատլանտեանէն եւ հնդկական ովկիանոսէն:

Մասնաւոր չարժիչ մեքենաներ կը դնէին խողովակները ապագայ նաւթուղիներու վրայ: Մթերանոցին համար անապատին մէջ ամերիկեան դեղեցիկ ճամբայ մը չինուեցաւ, տասը մեթր լայնութեամբ:

Ինքնաչարժներու խճուղի մը չինուած է «Փայփ Լայն»ին վրայ, որ պիտի օգտագործուի նաեւ ճամբորդներու համար: 1951ին կարելի պիտի ըլլայ Պէյրութէն Պարսից Ծոց երթալ նաւթուղիին երկայնքն ի վեր, ինչպէս արդէն կ'ընեն բեռնակառքով Պէյրութէն Պաղտատ, հետեւելով իրաքեան «Փայփ Լայն»ին:

Ամէն 300 մեթրի վրայ, ճամբորդը կը հանդիպի քարիւղի կայաններու, ուր մասնաւոր մեքենայ մը մէկ կողմէ կ'առնէ եւ միւս կողմէ դուրս կու տայ, դէպի Միջերկրական հոսեցնելով քարիւղը:

Ամէն կայան անկախ է եւ իր սեփական էլեկտրականութիւնը կը հայթայթէ: Օժտուած է օդակայանով 20 ամերիկացի ընտանիքի եւ երկու հարիւր արաբ գործաւորի համար:

Այս արդիական աւաններուն համար արթիւեան Ջրհորներ փորեցին: Ստեղծեցին չարժանիկար, աւազան, մարզարան, զբաղարան, դպրոց, հիւանդանոց, դեղարան եւ պաղպաղակի խա-

օրուան բոլորենիները շատ գործ ունէին, կոտորածը հասցուցած ըլլալով իր սաստկագոյն աստիճանին, այսինքն այրերուն հետ սպաննելով նաեւ կիներ ու մանուկներ, ինչ որ ուրիչ ոչ մէկ նահանգի մէջ եղած էր:

Գրեթէ այս է այդ զահանդական տոհմէն ամբողջ գիտցածս: Ուրիչ ամէն բան անթափանցելի մթութեան մը մէջ կը մնայ մինչեւ այսօր:

ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

նութիներ, ինչպէս Ամերիկայի գիւղերուն մէջ, եւ նաեւ պանդոկ անցորդ ճամբորդներու համար:

Շնորհիւ Ամերիկացի մասնագէտներուն՝ կեանքերը չրջապատուած են կանանչութիւնով եւ նորարոյս ծառերով եւ ծաղիկներով:

Այսպէս նաւթուղին պիտի օժտէ արաբական մեծ անապատը գլխաւոր ճամբով մը, երկոտասնեակ մը ովասիսներով եւ ճարտարագործական կեանքով մը: Նախապէս ապրանքները բեռնակառքով կը փոխադրէին Սէուտի Արաբները ուղտերով կը փոխադրէին Սէուտի Արաբները ուղտերով տարին երկու Արաբներ, որոնք չէին ուզեր որ իրենց երեւակայել այս տարօրինակ կրնար ուրիշ կերպ երեւակայել այս տարօրինակ գործիքը տեղէ տեղ փոխադրելու համար:

Այսօր 32 հազար Արաբներ քարիւղի ընկերութեան մասնագիտական դպրոցներէ անցած են: Բոլորը վչխատուն էին, որոնց միայն ուղտերը ծանօթ էին: Աւելի քան 2000 հոգի այսօր բարձր վճարումով մասնագէտներ են: Սուէզի Ջրանցքը փորուելէն ի վեր այսքան մեծ արեւմտեան արհեստագիտական գործ կատարուած չէր տնտեսական եւ ընկերային անդրադարձումներով՝ Միջին Արեւելքի մէջ:

Յունուար 1ի գիշերը անթելով, որ հաստատուած է Լիբանանի մէջ, սկսելու հրամանը տրուեցաւ բոլոր կայաններուն եւ 16 մեծ ընդունարաններուն, որոնք չինուած են Միջերկրականի ափերը, քարիւղ հոսեցնելու համար օրական 315 հազար տակառ:

Սիդոնի փոքրիկ ծովածոցին առջեւ (հին քաղաքը Փիւնիկեցիներու որոնք հնարեցին այբուբենը) տասնեակ մը քարիւղատար նաւեր խարբսխեցին պատրաստ առնելու սեւ իւղը: Առոնք Միջերկրականէն պիտի անցնին եւրոպական գարանները: Պարսից Ծոցին քարիւղը 4.183 քիլոմեթրով մօտեցուց «Թափլայն»ը:

Քարիւղատար նաւը որ դէպի Մարսէյլ, Ռոթերտամ, Հավրը կամ Լիվըրփուլ ցարդ դանդաղ ճամբորդութիւն մը կ'ընէր, տասնըհինգ օր զանազան քաղաքներ անցնելէ վերջ, կը հասնէր Միջերկրական: Պարսից Ծոցին մէջ բեռնաւորուած նաւ մը մէկ ամիսէն կը հասնէր Անվէրս կամ Լիվըրփուլ եւ մէկ ամիսէն ալ կը վերադառնար: Այժմ հում քարիւղը պիտի հոսի Լիբանանի նաւթուղիէն:

Օրական 315 հազար տակառ չգտուած քարիւղը հաւասար է 51500 խորանարդ մեթրի: Այս քանակութեամբ կրնան գտել մէկ օրուան մէջ Ֆրանսական մեծ 15 գտարանները: Հետեւաբար բոլոր ինքնաչարժերը, օդանաւերը, գործարանները, պատերազմական եւ առեւտրական նաւերը կրնան օգտուիլ Ֆրանսայի մէջ Իպն Սէուտի քարիւղի այս աղբիւրէն:

Պէտք է սակայն հանիլ ամբողջ Եւրոպայի, որ օրական 900 հազար տակառ քարիւղի պէտք ունի: Գերմանիոյ 23 գտարաններու համար, Իտալիոյ 28ի, Մեծն Բրիտանիոյ 17ի, Պելժիոյ 10ի, Շուէտի 4ի, Սպանիոյ 3ի, Զուիցերիոյ երկուքի, ինչպէս եւ Տանըմարքայի, Հոլանտայի, Նորվեգիոյ եւ արեւմտեան երկիրներու: Յունուար մէկէն ուրեմն արաբական նաւթուղին Եւրոպայի սպառման մէկ երրորդը պիտի հայթայթէ: Մնացեալ երկու երրորդին մէկ մասը իրաքեան նաւթուղէն պիտի ելլէ, որ Պաղեստինի պատերազմէն ի վեր զրկուած ըլլալով Հայֆայէն, Միջերկրականի մէջ երկու ճամբայ կը փնտռէ, մէկը Սուրիայէն, միւսը Տրիպոլսէն, Լիբանանի հիւսիսը: Բայց Մուսուլ Քէրքուկը Միջերկրական պիտի զրկէ օրական 123 հազար տակառ հում քարիւղ:

Թ. Ա. Թ.

ԱԶԱՏ ԲԵՄ

ԵՐԿՐՈՐԴ ԲԱՑ ՆԱՄԱԿ: Պ. Զ. ԽԱՆԶԱՏԵԱՆԻ

Ահաւասիկ երկրորդ հարց մը: Ձեր կոչին մէջ կը գրէք.— «Ամէն սրտցաւ հայրենակից կը փափաքի նաեւ որ ընտրուին, դաղութիս յարգանքը եւ վստահութիւնը վայելող, անկուսակցական, եկեղեցին եւ ազգին անձնուէր կերպով ծառայելու պատրաստ անդամներ»:

Անշուշտ ձեղի ալ պատմած են այն ինչ որ անցած գարձած է 1945ի հայրապետական ընտրութեան առեն: Գիտնալով հանդերձ որ իրենց ճանապարհածախսը, կամ Մայր Աթոռին եւ կամ իրենց պատգամաւորութեան հաստատագիր հայթայթող եկեղեցիին կը վերաբերի, եկեղեցիի անտուկէն՝ մեկնելէ առաջ՝ 100.000 Ֆրանք ճանապարհածախս ստացած ըլլալով հանդերձ, մեր պատուաւորժան պատգամաւորները յաջողած են Մայր Աթոռի ճիաին 10—12 հազար տոլարի պարտք մը փաթթել եւ վերադառնալ: Ազգընտիր հայրապետի փարիզ ուղղած դրեթէ առաջին նամակն եղած է, խնդրել որ բարեհաճին այդ հարցը ժամ առաջ կարգադրել եւ Մայր Աթոռը «պարտաւորեալի անհաճոյ» կացութենէն փրկել: Վարձութիւնը ամբողջ 5 տարի, հերոսաբար Թուխս

Գաղութէ գաղութ

Հ.Ց.Դ. ԵՐԻՏ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ ԳԱՀԻՐԷի ՄԷՋ

Հ. Ց. Դ. Երիտ. Միութեան օրը հանդիսա – տորապէս տօնուած է Դեկտեմբեր 11ին, Գահիրէի ամերիկեան համալսարանի մեծ սրահին մէջ:

Միութիւնը ունի 12 տարուան բեղուն գործունէութիւն մը:

Օրուան նախագահը, ընկեր Գ. Լազեան, պարզելով երիտասարդութեան դերը, բացատրած է թէ «Հայկական վերածնունդը արդիւնք էր երի – տասարդական չարժման: Արեւմտահայերու Ազգ. Սահմանադրութեան վարիչները Ֆրանսայէն վե – րադարձած ուսանողներ էին, Կովկասի մէջ, Հ. Ց. Դ. հիմնադիրները նոյնպէս համալսարանը նոր աւարտած ուսանողներ էին: Միքայէլ Նալպանտեան 1862ին «Երկրագործութիւնը որպէս ուղիղ ճանապարհ» գրքին յառաջաբանին մէջ խօսքը կ – ընէ երիտասարդութեան ուղղելով «Իմ քաղցր եղ – բարք» ի մէջ այլոց կ'ըսէ. «Թէ ձեզանից կախում ունի ազգին ապագան եւ ձեր վրայ է միակ յոյսը: Ձեր սակաւաթիւ լինելը պէտքերու չատութեան հետ, թող չվհատեցնէ ձեզ: Այն մարդը որ զգում է իւր անձը կենդանի, պիտի յարի ձեզ, որովհե – տեւ կեանքի հոսանքը միայն մի ընթացք ունի — դէպի յառաջ: Ցառա՛ջ... այնտեղ միայն կարող ենք հանդիպել մեր ազգի կենսանորոգ եւ որոտընդոստ յարու – թիւն»: Այժմ 90 տարի ետք դի – տենք թէ Միքայէլ Նալպանդեանի ակնարկած հայ երիտասարդութիւնը իր ազգին համար խոպտէս ապահովեց «կենսանորոգ եւ որոտընդոստ յարու – թիւն» որուն չնորհիւ սարկութեան չղթաները

Նստիլ կը փորձէ այս «գաղտնիքին» վրայ: Ար – դի՞նք, ինչ որ տեղի պիտի ունենայ այժմ: Քննիչ յանձնախումբ, որոշ կախակայմաններ եւն. եւն.:

Եւ այս ամէնը, Տիար Խանդամեան, յանուն քաղաքացիական պարկեշտութեան, որ մոռցուած է, յանուն հանրային գործունէութեան նուիրակա – նութեան, որ անտես եղած է, ի վերջոյ որպէսզի կարելի ըլլայ մեծ ճիգ մը փորձել Մայր Աթոռը պարտաւորեալի կացութենէն փրկելու եւ Փարիզի կամ հիւսիսային Եւրոպայի թեմի ճակատէն, Մայր Աթոռին իր պատգամաւորներուն ճանապարհա – ծախսը վճարել տուած ըլլալու մուրը սրբելու հա – մար:

Ըսէք, խնդրեմ, Տիար Խանդամեան, իմ այս երկրորդ ձեռնարկովս կը թերանա՞մ արդեօք իմ հաւատարմութեանս մէջ հանդէպ եկեղեցւոյ, Մայր Աթոռին, Էջմիածնի, եւ մեր ազգընտիր կա – թողիկոսին, պահպանելու համար հայ ազգին եւ հայ եկեղեցիին միասնականութիւնը:

Եթէ կը թերանամ, լուսաբանեցէք զիս, եւ անմիջապէս պիտի քաշեմ իմ թեկնածուութիւնս հր – րապարակաւ: Հակառակ պարագային, վստահ եմ, որ դուք ալ քաղաքացիական քաջութիւնը պիտի ունենաք ընդունելու ծրագրիս այս երկրորդ յոդ – ուածը եւ զօրավիգ գտնելու ինծի:

Խորին յարգանքներով.— Կ. ԽՈՒՊԻԿԵԱՆ

փչլեց եւ տիրացաւ իր ազատ ու անկախ հայրե – նիքին: Այսօրուան հայ երիտասարդութեան մասին կարծիքները կը տարբերին, ոմանք կը կարծեն թէ դադրած է ազգային հաւաքականութեան պիտանի տարր ըլլալէ: Սխալ է: Գաղտնիք չէ որ առանց արտասահմանի օգնութեան Հայաստանի նոր սե – րունդը ինքնաբերաբար ստեղծեց Դաշնակցական Երիտ. Միութիւնները: Հայրենիքի հողն ու ջուրը, աւանդութիւնները աւելի խորապէս կը տպաւորեն քան Մոսկուայի դեկրետները: Իսկ արտասահմա – նի մէջ հայ երիտասարդութիւնը մեր չուրջն է, կրնանք հետեւիլ անոնց քայլերուն: Ազգային խ – տէլները անցեալին երէցներու մօտ եթէ երազ էր, մեր երիտասարդութեան մէջ դարձած է ան – քակտելի համոզում: Առանց անոնց մասնակցու – թեան մեր ներկայի ազգային, կուսակցական, մշակութային կեանքը չատ ժպտուն պիտի դառ – նար: Մենք երէցներս պիտի փափաքինք որ մեր երիտասարդներու չարքերէն դուրս գային մտա – ւորականներ, ուսուցիչներ, հանրային գործիչ – ներ: Այս կէտը նաեւ ծնողներու պարտականու – թիւնն է: Ցաճախ ծնողքն է որ իր զաւակը կը դարձնէ նիւթապաշտ, զայն հեռու պահելով ազ – գային պարտականութիւններէ: Մշակութային, մարզական, միութիւններու, ինչպէս եւ կուսակ – ցութեան մէջ երիտասարդութիւնը պէտք է դառ – նայ աւելի գործօն տարր: Անոնք կը դիտակցին որ կազմակերպուելով Հ. Ց. Դաշնակցութեան վաստաւոր դրօշին տակ, կրնան ունին պատրաս – տուելու զալիք օրերուն եւ պատասխանատուու – թիւններ ստանձնելու քաղաքական ու յեղափո – խական կեանքին մէջ»:

Ընկեր Լեւոն Յովհաննէսեան պատկերացնելու համար հայ երիտասարդութեան դերը վերջին հա – րիւրամեակին, յետադարձ ակնարկով մը ցոյց տուած է թէ ինչպէս հայ երիտասարդութի – ւնը իր դրօշմը թողած է մշակութային ձեռնարկ – ներէն մինչեւ ազատագրական պայքարը: Եւ ի վերջոյ հայ իրականութեան մէջ անհրաժեշտ հա – մարուեցաւ ունենալ մեր ազգային քաղաքական ձգտումները ձեւաւորող ուժ մը: Այնցեալ դարու ամէնէն նշանակալից թուականը եղաւ 1890, Հ. Ց. Դաշնակցութեան հիմնադրութեան թուականը: Երբ 1895ին Ռուսիոյ ցարին հրահանգով փակուե – ցան Կովկասի հայ դպրոցները, Հայը լռեց, որով – հետեւ չէր թրծուած տակաւին յեղափոխութեան ատաղանին մէջ, հարկ եղած չափով: Այլ եղաւ պատկերը 1903ին, երբ Նիկոլա ցարին հրահան – գով պիտի գրաւուէին եկեղեցական կալուածները, փակելու համար հայկ. դպրոցները, որոնք կը պահուէին այդ կալուածներուն եկամուտներով: Համայն Կովկասահայութիւնը ծառացաւ իր իրա – ւունքը պաշտպանելու: Այս դիմադրութեան առջեւ ռուս կառավարութիւնը հարկադրուեցաւ ետ առ – նել իր հրահանգը: Նշանակալից դեր խաղաց հայ երիտասարդութիւնը: Հայ երիտասարդութիւնը պէտք է իր ձեռքին մէջ կեդրոնացնէ մեր ազգային պայքարի դրօշը: Երիտասարդներ, եղէ՛ք «նուիր – եալ»ները մեր դարաւոր իրաւունքներուն, դիտցէք քալել անվհատ, ի սէր հայրենիքին եւ յանուն ձեր սիրելի ժողովուրդին»:

Հանդէսը ունէր նաեւ դեղարուեստական ճոխ բաժին մը, մասնակցութեամբ երիտասարդ ու – ժերու.

ՔԷՍԱՊԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐԱՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ քա – ոասնամեակը տօնուած է Դեկտ. 18ին, նախագա – հութեամբ հիմնադիր Տոքթ. Աւետիս Ինճէճիկեա – նի: 1910ին Ուսումնասիրացը հիմնուած է տասը անդամներով, որոնց թիւը չուտով բարձրացած է 100ի: Նոյն եւ յաջորդ տարիներու ընթացքին կը կազմուին մասնաճիւղեր Ամերիկայի մէջ եւ հա – ւաքուած 1200 ոսկիով կը դնուի ազարակ մը: 1921ին ընկերութիւնը կը վերակազմուի եւ 1924ին դպրոցը կը բացուի: 1924էն ի վեր նախակրթարա – նէն 3—4 տարուան կրթութիւն կը ստանան 400ի մօտ աշակերտներ: 1928ին կը սկսի չէնքին չինու – թիւնը որ կ'աւարտի 1500 ոսկիի ծախքով: 1950ին Պէյրութի մասնաճիւղը բացաւ դիշերային դպրոց մը ժողովրդային Տան մէջ: Քառանամեակին առթիւ բանախօսած է ընկեր Կ. Սասունի, որ ընդ – գծեց «Ուսումնասիրաց»ի կարեւորութիւնը Քէ – սապի նման հեռաւոր չրջանի մը համար: Փակման խօսքը ըրած է հիմնադիրներէն Ցուսիկ քահանայ:

ՊՐԱԶԻԼԻՈՑ խորհրդարանին անդամ ընտրը – ւած է Ուպիրաթարա Քէօթէնէճեան՝ որդին մեծա – հարուստ Վահրամ Քէօթէնէճեանի: Նորընտիր ե – րեսփոխանը, որ 25 տարեկան է, աւարտած է Սան Փաւլոյի իրաւաբանական համալսարանը ու կը վայելէ մեծ ժողովրդականութիւն: Թեկնածուն էր Պրազիլիոյ ընկերվարական կուսակցութեան: Առաջին հայ երիտասարդն է որ կը գրաւէ պա – տասխանատու պաշտօն մը Պրազիլիոյ երեսփ. ժո – ղովին մէջ: Հայրը արդէն ծանօթ է իր բարեգոր – ծութիւններով: Ձանազան առիթներով բերած է օժանդակութիւնը ՀՕՄին:

ԲԱՖՖԻ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ որ Թէհրան կը գտնուի մեծ յաջողութիւն գտած է իր նուագահանդէս – ներով: «Ալիք»ի երաժշտագէտ աշխատակիցը, Ռ. Գրիգորեան կը գրէ թէ երիտասարդ դաշնակահա – րը աքանչելի թէքնիք ունի, խոր երաժշտականու – թիւն, ընտիր կատարում, արուեստագէտի վայել նուրբ եւ ազնուական ըմբռնում: Բաֆֆիին հա – մաչխարհային առումով երիտասարդ դաշնակա – հարներու սերունդին ամէնէն փայլուն ներկայա – ցուցիչներէն մէկն է: Կ'իմանանք թէ առաջին նուա – գահանդէսին ներկայ եղած է Շահն Շահը:

Հ. ՍԱՀԱԿ Վ. ԿՈՑԵԱՆ, Ամերիկայի հայ կա – թողիկէ հասարակութեան առաջնորդը, Պէյրութի Պատրիարքական Թեմին ընդհ. փոխանորդ նշա – նակուած է կարտինալ Ագաճանեանի կողմէ: Այս առթիւ եպիսկոպոսական աստիճան ստացած է:

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ԳՐԱԳԻՏ Սինքլէր Լուիս, հըր – չակաւոր «Պէպիթ»ի հեղինակը, մեռաւ Հռոմի մէկ բուժարանին մէջ, սրտի տագնապի մը հետեւան – քով: Ծնած էր 1885ին եւ համաչխարհային համ – բաւ կը վայելէր իբրեւ իրապաշտ վիպագիր:

ԻՏԱԼԻՈՑ վարչապետը եւ արտաքին նախա – րարը մօտերս տեսակցութիւն մը պիտի ունենան Պ. Պ. Փլեվէնի եւ Շումանի հետ, Մի Ջերկրականի ափերուն վրայ:— Իտալիա խոստացած է 12 զո – րաբաժին պատրաստել մինչեւ մէկ տարի:

ՉԵԽՈՍԼՈՎԱՔԻՈՑ հռոմէական կղերէն երկու եպիսկոպոսներ եւ յոյն կաթոլիկ համայնքին ե – պիսկոպոսը դատի քաշուեցան, իբրեւ դաւաճան եւ լրտես: Դատարանը լեցուած էր հոդազգեստներով, բանուորներով եւ քահանաներով: Ընդհ. դատա – խազը «ժողովուրդի թշնամիներ» հռչակեց երեք ամբաստանեալները, (71, 65 եւ 63 տարեկան):

ԼՐՏԵՍ ԿԻԿԵՐՈՆ ԱՆԳԱՐԱՑԻ ՄԷՋ

(Գրեց՝ գերման դեսպանատան կցորդ ՄՈՑԶԻՇ)

ԺԳ.— ՌԻՊԷՆԹՐՕՓ ԿԸ ԿԱՍԿԱԾԻ

Երկու օր վերջ, երբ պանդոկ վերադարձայ, հրաման մը գտայ: Պարտաւոր էի անմիջապէս եր – թալ դեսպանական խորհրդական Լիդուսի մօտ: Այնտեղ հանդիպելով, իմացայ որ արտաքին նախա – րարը կ'ուզէ խօսիլ ինծի հետ: Ձամբու ընթաց – քին, Լիդուս խրատներ տուաւ ինծի:

Ունէլիով բռնուելիք բան չէ Ռիպէնթրոփը, ըսաւ ինծի: Քալթէնպրուննէրն է որ զայրացու – ցած է զայն այսպէս: Քննեց Կիկերոնի փաստա – թուղթերը, բայց կը չարունակէր խորհիլ թէ անգլիական ծուղակ մըն է այս բոլորը: Թերեւս պատճառը այն է որ անհաւատալի կասկածամը – տութիւն մը եկած է վրան եւ իր չրջապատն է որ կը տուժէ: Ամէն պարագայի մէջ, զգուշացէք որ – քան կարելի է հակաճառել իրեն: Նախարարը տա – կաւին ոչ կը պահէ ձեզի դէմ Սփէլմանի խնդրին պատճառաւ:

Պատերազմի ընթացքին, փորձեր էի յարաբե – րութեան մէջ դնել գերման դիւանագէտ մը եւ կարտինալ Սփէլմանը, Նիւ Եորքի առաջնորդը:

Հեռու ինձմէ դաւաճանելու դաղափարը, ջա – նասցեր էի միայն սա ահաւոր պատերազմին վերջ մը գտնել:

Կանխահասօրէն տեղեկացաւ Ռիպէնթրոփ այդ խնդրին եւ պաշտօն տուաւ Ֆօն Փափէնին զիս լուալու, մինչեւ իսկ պատերազմական առեանի սպառնալիք ընելով ինծի:

Ռիպէնթրոփ կատարելապէս կը յիշէր ուրեմն իմ գոյութիւնս: Եթէ փափաքէր Քալթէնպրուննէ – րի դէմ ունեցած իր զայրոյթէն բաժին հանել ին – ծի, պարտաւոր պիտի ըլլայի հանդուրժելու կարգ մը անհաճոյ բաներու:

Լիդուսի խրատներն ու իմ ալ յիշատակներս կը համապատասխանէին ուրեմն իրարու:

— Ահ, ըսաւ ան, վերջին խրատ մըն ալ, չըլ – լայ որ արտասանէք Ֆօն Փափէնի անունը, բացի այն պարագայէն երբ հարցում ուղղուի ձեզի: Ռի – պէնթրոփ անոր պատկերն իսկ չի կրնար տեսնել, կը բարկանայ երբ անունը արտասանուի, բացի եթէ ժխտական խօսք մը կանխէ զայն:

« Պերլինի այս մեծ քուրմերը որքան չատ մը – տահոգութիւն ունին, խորհեցայ ես ինծի չուտով մեկնիմ եւ դառնամ Անգարա»:

Լիդուսի հետ միասին մուտք գործեցի նախա – րարին առանձնասենեակը: Իրրեւ նախկին դասըն – կեր, այս Լիդուսը նախարարին վստահութեան կ'արժանանար առիթը անգամ մը:

Երբ ներս մտայ Ռիպէնթրոփ ոտքի ելաւ եւ տեսայ որ կանխահասօրէն ծերացած մարդ մըն է: Քայլ մը չառաւ, թեւերը խաչաձեւեց կուրծքին վրայ եւ նայեցաւ ինծի յամառօրէն: Կը գտնուէի ներկայութեանը այն մարդուն որ իր ձեռքին մէջ ունէր Գերմանիոյ արտաքին քաղաքականութիւնը եւ կ'ըսուի թէ հետեւեալը յայտարարած էր ինքն իրեն համար.— « Պատմութեան մէջ պիտի մտնեմ իբրեւ դեր Բիզմարք մը »:

Լիդուս խօսեցաւ խզելու համար դժնդակ լռութիւնը:

Ռիպէնթրոփ նետեց դիմակը զոր չինած էր եւ իր դէմքը առաւ մարդկային նկարագիր մը: Տե – ղաւորուեցանք կլոր սեղանին չուրջ, ուր փռուած էին Կիկերոնի փաստաթուղթերը:

Ռիպէնթրոփ առաւ քանի մը հատ եւ բռնեց գանոնք թղթախաղ խաղալու ձեւով:

— Դո՞ւք էք, որ յարաբերութեան մէջ էք Կի – կերոնին հետ: Ի՞նչ տեսակ մարդ մըն է այդ:

Քիչ մը անկասկած կերպով կատարեցի տեղեկա – գրութիւնս, բայց չանալով կենսականը ըսել:

Ռիպէնթրոփ ընդհատեց զիս:

— Կ'ըսէք թէ ղրամ կ'ուզէ, այդ դիտեմ ար – դէն, բայց կ'ուզեմ դիտնալ թէ վաւերակա՞ն են փաստաթուղթերը: Ի՞նչ կրնաք ըսել ինծի այդ մասին:

— Ոչինչ աւելի, քան ինչ որ տեղեկագրած եմ ձեզի հեռագիրներով, Պարոն նախարար: Պերլինի մէջ միայն կարելի է ճշդել փաստաթուղթերու վաւերականութիւնը, եթէ անշուշտ կարելի բան մըն է այդ: Իմ անձնական կարծիքս այն է որ...

— Փաստեր կ'ուզեմ, պարոն կցորդ, ձեր անձնական կարծիքը չի կրնար երբեք իմ խիստ իրաւացի կասկածներս փարատել: Ի՞նչ է եզնքէի կարծիքը:

(Շար.)

Սպառազինութիւն պետութիւնը

Չօր· Այզընհաուըր Լահէյէն անցաւ Քոփէն – հակ, չարունակելու համար իր տեսակցութիւնները նաեւ Տանըմարքայի վարիչներուն հետ :

Այս անգամ օրագրողներուն հետ խօսելով, զօրավարը յայտարարեց.— «Ինծի վստահուած հրամանատարութեան պաշտօնը ստանձնելէ առաջ եկայ պրպտումներու պտոյտ մը կատարելու: Տակաւին վերջնական ծրագիրներ կամ գաղափարներ կազմած չեմ, բայց անկէ, որ հիմնականն է եւ կը կայանայ համաոզումի ու հաւատքի մէջ: Եթէ ընդհանուր հասկացողութիւն մը գոյացնենք մեր հասարակաց հարցին չուրջ, եթէ զայն իրականացնելու վճռականութիւնը ունենանք, եթէ հաւատք ունենանք, աշխարհիս վրայ ոչ մէկ բան կրնայ սպառնալ մեր նպատակին եւ ազատ ազգերու ապահովութեան :

«Այս ազատ ազգերը կազմակերպուելու վրայ են ի խնդիր խաղաղութեան պահպանման, որպէս զի մեր ժողովուրդները իրաւունքը ունենան ապրելու վստահութեան եւ անդորրութեան մէջ : Մենք հողեր չենք պահանջեր: Մենք յաղթանակ չենք փնտռեր: Մենք կը ցանկանք ապրիլ խաղաղութեան մէջ: Եթէ նկատի ունենանք ազատ աշխարհի իմացական եւ նիւթական մեծ աղբիւրները, յաջողելու տարակոյս չենք կրնար ունենալ: Արեւմտեան քաղաքակրթութեան անկիւնաքարը ան – հատի արժանապատուութիւնը եղած է,—այդ պարագային անհատը ցցուած է մենատիրական իշխանութեանց դէմ :

« Ես ալ ձեզի հետ կը հաւատամ այս պարզ մտքերուն: Այդ պատճառով ալ ստոյգ է մեր յաջողութիւնը, որ կը կայանայ խաղաղութեան պահպանման մէջ»:

Քոփէնհակի մէջ իր տեսակցութիւնները վերջացնելով, զօր· Այզընհաուըր, երէկ կէսօրէ վերջ մեկնեցաւ Նորվեկիա, իսկ այս կէսօրէ վերջն ալ պիտի երթայ Լոնտոն, ունկնդրութեան ընդունելով թագաւորին կողմէ :

ԿԱՐՄԻՐՆԵՐԸ ՈՒԺԵՐ ԿԸ ԿԵՂՐՈՆԱՑՆԵՆ ՄԻՇՏ

Վոնժուի ռազմաճակատին վրայ, 7000 հիւսիսային Քորէացիներ անընդհատ յարձակեցան ա – միրլիեան 2րդ զօրաբաժնին եւ Ֆրանսական ու հոլոնտական զօրամասերուն դէմ: Դաշնակից ուժերը, յարձակողներուն մէկ երրորդը սպաննելէ վերջ, յաջողեցան ամրապնդել իրենց պաշտպանական գիծը, որ կ'երկարի Վոնժուի հարաւէն մինչեւ Զէչոնի արեւելքը: Չի գիտցուիր թէ այս գիծը որքան պիտի կրնայ դիմանալ եւ ինչ չափով պիտի յաղաղեցնէ կարմիրներու յառաջխաղացումը, մանաւանդ որ չին եւ քորէական նոր ու մեծ ուժեր նշմարուած են Թանեանկ քաղաքի մօտերը: Կարմիրները մեծ կեդրոնացումներ կը կատարեն նաեւ Օզանի հարաւակողմը: Միւս ճակատամասերուն վրայ անդորրութիւն կը տիրէ :

ՃԱՓՈՆի հաշտութեան խնդիրը ուսումնասիրելու համար, մօտերս Թոքիօ պիտի երթայ նախագահ Թրումընի գլխաւոր խորհրդականը, Ջոն Թըր Տըլլէս :

ՊԵԼՃԻՈՑ բնակչութեան մէկ երրորդը վարակուած է կրիպի համաճարակէն :

Ձեր յուշերը տուէք ժողովրդական ցանկին

1·— ԿԱՐԱՊԵՏ ՅԱԿՈԲԵԱՆ, բարերար եկեղեցւոյ, առեւտրական, անդամ նախկին Հոգաբարձութեան :

2·— ՍՏԵՓԱՆ ԳԱԶԱԶԵԱՆ, առեւտրական, գանձապահ եկեղեցւոյ նախկին վարչութեան:

3·— ՍԱՐԳԻՍ ՏԷՕՄԷՃԵԱՆ, առեւտրական:

4·— ԿԱՐՕ ԽՈՒՊԻԿԵԱՆ, արդիւնաբերող, բարեւղար նախկին վարչութեան :

5·— ԲԻԶԱՆԴ ՏԷՕՎԼԷԹԵԱՆ, արդիւնաբերող:

6·— ՆՈՒՊԱՐ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ, էլեկտ· ճարտարագէտ :

7·— ԵՐՈՒԱՆԴ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ, անդամ եկեղեցւոյ նախկին վարչութեան : Արհեստաւոր:

8·— ՌՈՒԲԷՆ ԹԱԴԷՈՍԵԱՆ, մտաւորական, բարեւղար Հայ Սպայից Միութեան :

9·— ՋԱԻԷՆ ՎԱՐՊԵՏԵԱՆ, պատուոյ նախագահ Հայ կամաւորներու եւ Ռազմիկներու Միութեան, մեքենագէտ :

10·— ՀԱՅԿ ԱՂԱՊԷԿԵԱՆ, առեւտրական:

11·— ՍՈՒՐԲԷՆ ՁԵՐՄԱԿԵԱՆ, գործօն անդամ Ֆր· Բանակի Հայ Կամաւորներու Միութեան :

12·— ԹՈՐԳՈՄ ՆԱԼՊԱՆՏԵԱՆ, առեւտրական:

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲ

Մանուկներու Օրը

ԿՐԸՆՈՊԻ ամենաժողովրդական հանդէսը՝ «ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ»ը կը տօնուի այս կիրակի, ժամը 3ին մինչեւ կէս գիշեր Armenouvilleի սրահին մէջ :

Շատ հաճելի գեղարուեստական բաժին, լաւ նուագախումբ եւ երգչական պարերու համար: Ճոխ պիւֆէ եւ կաղանդի ծառ :

Կը հրաւիրուին դաղութիս բոլոր երախաները: ՄՈՒՏՔը ԱԶԱՏ Է եւ ՍՐԱՀԸ ՏԱՔ :

ԽՆԶՈՑՔ ՎԻՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Հ· Ը· Դ· կոմիտէի կողմէ, այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, «Օհան – Ջանեան» ակումբին մէջ:

Առատ կեր ու խում: Սրահին ջերմութիւնը ապահովուած: Կը հրաւիրուի Վինիի ամբողջ հասարակութիւնը : Մուտքը ազատ է:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ ՏԻԿԻՆ ՇԱՀԽԱԹՈՒՆԻԻ ՀԱՄԱՐ

Պ· Աչօ Շահխաթունի կը ծանուցանէ թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի յետ պատարագի այս կիրակի առաւօտ, Փարիզի Հայոց եկեղեցին, 15 rue Jean Goujon, իր ողբացեալ կնոջ՝ ՆԻՆԱ ՇԱՀԽԱԹՈՒՆԻԻ յիշատակին: Կը հրաւիրուին ողբացեալին յիշատակը յարգողները:

ԳՐԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՑ

Կազմակերպուած Առնուվիլի Նոր Սերունդի Կառավարեցի խումբի կողմէ, այս չաբաթ երեկոյ, ղպրոցի սրահը: Մասնակցութեամբ Փարիզի Հ· Ը· Դ· «Փոթորիկ» խումբի: Նիւթ՝ ԴԱՆԻԷԼ ՎԱՐՈՒԺԱՆ: Սիրով կը հրաւիրուի հասարակութիւնը :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— Սէն Ժէրմէն (Մարսէյլ) կապ· Խաչի վարչութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է Պ· Հ· Համբարձումեանէ, Օր· Ա· կտաւճեանի նշանախօսութեան առթիւ 500 ֆրանք: Նուիրատուն 500 ֆրանք ալ տրամադրած է Սէնթ Աննի Նոր Սերունդին :

ՆՈՒԻՐՆԵՐ.— Puget sur Argentէն Պ· Կիրա – կոսեան 500 ֆրանք կը նուիրէ «Ծառաչ»ի, թերթին 25ամեակին, առթիւ, 500 ֆրանք ալ «Հայ Բոյժ»ին, անոր տասնամեակին առթիւ:

Շատեր ունեցան եւ դոհ մնացին: Դուն ալ պիտի չուզէի՞ր ունենալ օրինակ մը այնքան խնամքով պատրաստուած

«ՆՈՐ ՔՆԱՐ»

պատկերազարդ, ձայնագրուած եւ ընդարձակ երգարանէն, որ իր 640 մեծ էջերով, 715 երգերով ու 109 նկարներով հայկ· երգը սիրողներուն փնտռած լաւագոյն գիրքն է:

Դիմել հրատարակիչին «Ծառաչ»ի հասցէով : Գինը՝ 1500 ֆրանք, կանխիկ, թղթատարի ծախքն ալ մէջը :

Պարահանդէս Ս. Խաչ ընկերակցութեան

Ի նպաստ Հայ Հիւանդներու եւ կարօտեալներու, հովանաւորութեամբ Amicale des Anciens du 4e Bataillon de Choc du Commando de Cluny կազմակերպութեան, Cercle Militaireի սրահներուն մէջ, Փարիզ, Place St. Augustin, կիրակի, 14 Ծունուար, 1951, ժամը 16էն մինչեւ կէս գիշեր :
Գեղարուեստական բաժին, պիւֆէ, նուագախումբ

ՇԻՐԱԿ Արեւելքի ԻՄԿԱՑՈՑ ամենաարժեւոր Օղին:
Առաջնակարգ իր մասնագիտական պատրաստութիւնով բոլոր նրբաճաշակները փնտռուած միակ ախորժահամ զօրացուցիչը: Ճոխական օրերու եւ խնջոյքներու սեղանները անզուգական եւ անզանցառելի զարդը:

Dépôt Central: Grande Distillerie du Parc, 1Bld. Onfroy (Prado), Marseille. Tél. Prado 83.50 et 82.93:
Dépôt pour la Région Lyonnaise: M. D. Baha – dourian, 10 rue de l'Epée, Lyon. Tél. Moncey 32.10 :

Le Gérant : A. NERCESSIAN
Imprimerie DER AGOPIAN 17 rue Damesme - (13)

ԾՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ.— Հ· Ը· Դ· «Սեւակ» խումբի ժողովը այս չաբաթ ժամը 6ին, սովորական հաւաքատեղին: Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

ՄԱՐՍԷՑԼ.— Հ· Ը· Դ· Մարսէյլի Շրջ· կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ «Նիկոլ Դուման» ենթակոմիտէն այս կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 4ին: «Մուրատ» խումբը այս կիրակի կէսօրէն վերջ ժամը 3ին: «Մաժակ» խումբը այս կիրակի կէսօրէն վերջ ժամը 3ին: Ներկայ կ'ըլլան Շրջ· կոմիտէի պատասխանատուները :

ՄԱՐՍԷՑԼ.— Հ· Ը· Դ· Նոր Սերունդի Շրջ· վարչութիւնը ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ Լա Սիոթայի «Հրայր» խումբը, այս կիրակի: Ներկայ կ'ըլլան Շրջ· կոմիտէի եւ Շրջ· վարչութեան ներկայացուցիչները :

ՄԱՐՍԷՑԼ.— Պոմոնի Հ· Ը· Դ· «Զաւարեան» ենթակոմիտէի ընդհ· ժողովը՝ այս չաբաթ երի – կուն ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին, բացականները նկատի կ'առնուին :

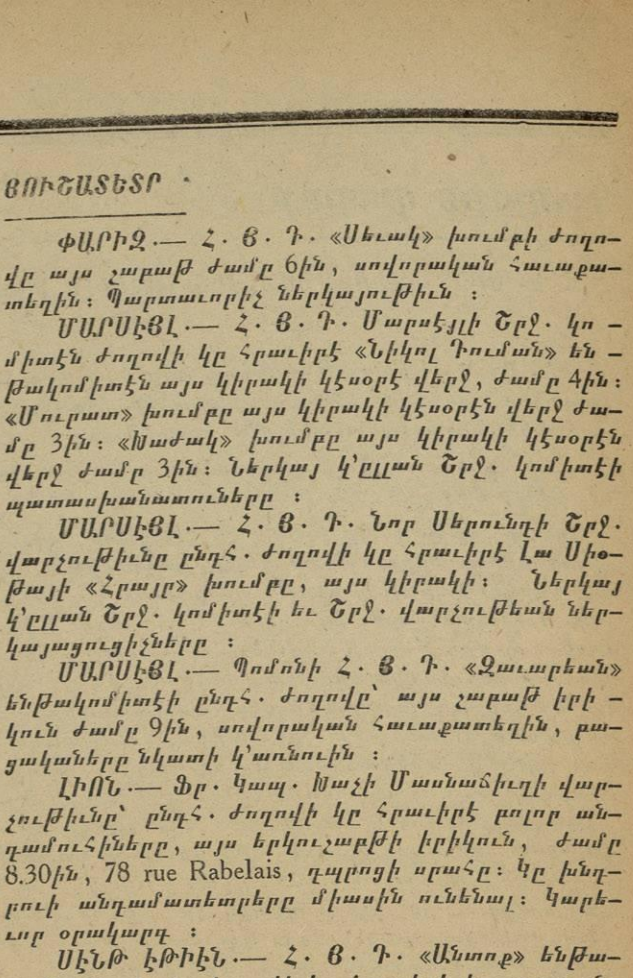
ԼԻՈՆ.— Ֆր· կապ· Խաչի Մասնաճիւղի վարչութիւնը՝ ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր անդամուհիները, այս երկուշաբթի իրիկուն, ժամը 8.30ին, 78 rue Rabelais, ղպրոցի սրահը: Կը խնդրուի անդամատեարները միասին ունենալ: Կարեւոր օրակարգ :

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆ.— Հ· Ը· Դ· «Անտոք» ենթակոմիտէն ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 4ին, Հոյոց մատուռին սրահը: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

ԼԻՈՆ.— Հ· Ը· Դ· «Վարանդեան» կոմիտէի ընդհ· ժողովը այս երկուշաբթի ժամը 20.30ին, ղպրոցին սրահը: «Վարդանանց»ի փորձեր ուրբաթ եւ կիրակի օրերը :

ԱՐԵՒՄՈՒՏՔի լսարանին հերթական հաւաքոյթը այս երկուշաբթի երեկոյ, Քատէ, քաֆէ Ռէժանի վերնայարկը: Դասախօս՝ Պ· Վ· Մելիֆեան, նիւթ՝ «Վասպուրական աշխարհի քաղաքական ձգտումները 9րդ դարուն:» Մուտքը ազատ է:

ՄԱՐՍԷՑԼ.— Մուրատ Ռաֆայէլեան Նախկին Աշակերտներու Միութեան մասնաճիւղը հոգեհանգիստ – պատարագ մը կազմակերպած է ի յիշատակ ԳՈՒՐԳԻՆ Մ·Ա·ԼԻՄՇԱՀի, մահուան երրորդ տարելիցին առթիւ, Ծունուար 28ի կիրակին, Les Réformés եկեղեցիին մէջ:

CAFÉ MOULU • CAFÉ EN GRAINS
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԵՇՏԱՀԱՄ ՍՈՒՐՃԸ
ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ
ՊԱՀԱՏՈՒՐԵԱՆ-Ի ՄՕՏ
20, Rue Villeroy - 19, Rue Juliette-Récamier
LYON

ԲԱՑՈՒԱԾ Է
HERMINE
ՌՈՒՍԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆԸ
11 Rue Leon Jost Métro Courcelles
Ուր պիտի գտնէք ընտանեկան մթնոլորտ մը, յարմար գիներով համադամ եւ ախորժաբեր կերակուրներ եւ մաքուր սպասարկութիւն:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925
R. C. S. 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
17, Rue Damesme — PARIS (13)
Վեցամս· 800 ֆր·, Տար· 1600, արտ· 2500 ֆր·
Tél. GOB. 15-70 Գին 7 Ֆր· C. C. P. Paris 1678-63
Dimanche 14 Janvier 1951 Կիրակի 14 ՅՈՒՆՈՒԱՐ

27րդ ՏԱՐԻ — 27 Année No. 6356–Նոր շրջան թիւ 1767

Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԿՅԿՅԱՄԱՐՏ

Բարեմիտ ընթերցող մը կը հարցնէ ։—

Ի վերջոյ ելք մը պիտի չգտնուի՞, ներքին վէճերը եթէ ոչ դադրեցնելու, գոնէ մեղմացնելու համար։ Ահա կը տեսնէք թէ ինչ կ'անցնի կը դառնայ մեր բոլորաիքը ...

Այս հարցումը մենք ալ կ'ուղղենք պարբերաբար, առանց պատասխանը գտնելու ։

Ամէն ժողովուրդի մէջ ալ սովորական երեւոյթներ են դաղափարական պայքարները։

Եւրոպա կը դտնուինք եւ ամէն օր կը տեսնենք թէ ինչպէս կը մարանչին զանազան հոսանքներ ։ Շատերը՝ սանձակոտոր մոլեդնութեամբ։ Ցաճախ մինչեւ դառաբան իյնալով ։

Մեր եւ անոնց տարբերութիւնը այն է որ, անոնք տէրն են իրենց երկրին եւ ճակատագրին, իսկ մենք՝ թափառական ի սփիւռս աշխարհի ։

Ցետոյ, անոնց ամէնէն մոլեռանդն ալ դիտէ կանդ առնել որոշ կէտի մը վրայ։ Մանաւանդ երբ ընդհանուր վտանգ մը կը նախատեսեն ։

Վկայ՝ գրաւման շրջանը, երբ Դիմադրական ճակատ մը կը կազմուէր միացեալ ուժերով ։ Ա– ռանց դաւանանքի եւ հոսանքի խորութեան ։

Ազատագրութենէն վերջ, խորապէս ճեղքուեցաւ այդ ճակատը։ Գլխաւորաբար իրերու հետեւանք օտարոտի ներշնչումներու եւ ճնշումներու։ Ինչպէս ամէն տեղ ։

Բայց, պիտի չզարմանանք, եթէ նորէն միացեալ ճակատ կազմեն, ճակատագրական պահու մը։ Ամէն պարագայի մէջ՝ համախմբելով բոլոր ա– ուողջ, իսկապէս հայրենասէր եւ ազատամիտ հոսանքները ։

Պիտի չզարմանանք, վասն զի անոնք վար– ժուած են դանազանել անմիջականն ու յետա– ձգելին։ Հիմնականն ու երկրորդականը։

Կարճ խօսքով, անոնց մէջ քաղաքագիտական դիտակցութիւն կոչուած առաքինութիւն մը կայ որ անկարելին կարելի կը դարձնէ, բախտորոշ պարագաներու մէջ ։

Կ'ըսեն թէ մեր մէջ ալ ծագկած է այդ առաքինութիւնը։ Եւ օրինակներ կը յիշեն ։

Ջենք ժխտեր։ Պատմութիւնը արձանագրած է չատ մը վկայութիւններ ։

Բայց, կը թուի թէ չատ բան պակսած է այդ առաքինութենէն, վերջին 25—30 տարիներու ըն– թացքին։ Իրրեւ հետեւանք տանձակոտոր ազատու– թեան որ մեր ոտքը գետնէն կտրած, մեր հաւա– տարակչռութիւնը խանդարած է ։

Ինչ որ պայծառ գոյն ունէր երէկ, դեղներ, անճանաչելի դարձեր է։

Ինչ որ ամէնուն համար հասկնալի էր երէկ, չինարէնի տպաւորութիւն կը դործէ չատերուն վրայ ։

Ինչ որ դաղափարական պայքար պիտի հա– մարուէր երէկ, ափ մը դիմակաւորներու եւ չո– չորներու կռիւէ վերածուեր է հասարակ խու– ժանավարութեան։ Տեսակ մը կկզզամարտ, որ երբեմն արդահատանք եւ կարեկցութիւն կը չար– ժէ, բայց աւելի չատ՝ զզուանք ։

Ի գուր պիտի փնտռէք պարկեչտութեան, տրամաբանութեան, հայրենասիրութեան հատիկ մը՝ անոնց ամենօրեայ խառնաճաղ ժխորին մէջ։ Եղկելիները բառերուն իմաստն անգամ դըլ– խիվայր չրջած են, պարտկելու համար ամէնէն կոտոչաւոր սուտերը, քսութիւնները եւ բանսար– կութիւնները։ Եւ ամէն չուանի վրայ կ'ոստոստեն, միչտ ալ երդում – պատառ ըլլալով, յանուն հայ– րենեաց եւ Հայ· Եկեղեցւոյ ։

Սովորական կեանքի մէջ, յետին լարախաղա– ցը մարզանքներ կը կատարէ համաճայն իր խել– քին եւ կարողութեան ։

Այս չրագլուխները այդ չքմեղանքն ալ չու– նին, ամէն բան չուրին կամ վարձու տուած ըլ– լալով ։

Անոնց մէջ կան պիղծ եւ ծուռ բերաններ եւ դրիչներ ալ, որոնք երբեմն սպառնալիքներ կը սահեցնեն, միչտ ապաւինելով օտարին ։

Օր մը առիթ կ'ունենանք այդ մասին ալ խօ– սելու ։

Տակաւին ժամանակը եկած չէ կարդ մը ծալ– քեր բանալու ։

Բայց եւ այնպէս, ժամանակն է խելքի կան– չելու օրուան հերոսները ։

Շ·

ԿԻԼԻԿԻՈ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻՆ ՎԻՃԱԿԸ

ՀՄԲ ։— Կաթող· պատուիրակութեան դիւա– նէն ստացած ենք հետեւեալ տեղեկութիւնները խաղուած՝ Լիբանանի Սզգ· Առաջնորդանին մէկ նամակէն ։—

Ճիշդ է որ Ն· Ս· Օծութիւն Կաթողիկոսը Թուականէս 10 օրեր առաջ դրասեղանի առջեւ նստած մէկ պահուն անակնկալօրէն սրտի ծանր տագնապ մը ունեցաւ եւ նախնական զարմանումէն վերջ մասնագէտ բժիշկներու թելադրութեամբ նոյն օրը փոխադրուեցաւ Ամերիկեան հիւանդա– նոց։ Հիւանդութեան առաջին քանի մը օրերուն յուսահատական էր վիճակը ։ Հիւանդու– թիւնը եդիպտոսին մէջ պատահածին կրկնութիւնն էր։ Բարեբախտաբար եւ մեծ ուրախութիւն մեր բոլորին, հետզհետէ բարելաւումի նչաններ տես– նուեցան, տաքութեան ամաիճանը որ մինչեւ 39 բարձրացած էր, իջաւ մինչեւ 37ի, ինչ որ բնա– կանն էր։ Մասնագէտ բժիշկներ կը վստահեցնեն մեզ, թէ վտանգը անցած է եւ վիճակը օրէ օր դէպի բարելաւում կ'երթայ։ Ամէն պարագայի մէջ, սակայն, որպէս զգուշութիւն վիճակը տակաւին քանի մը չաբաթ պիտի մնայ հի– ւանդանոց, կարենալ փոխադրուելու համար կա– թողիկոսարան ։

× *Ուրիչ աղբիւրէ մը եւս կը հաստատուի թէ Գարեգին կաթողիկոսի հիւանդութիւնը Թրոմպո– գիս էորոնարիս է։*

ԴԷՊԻ ՔՈՒԷՏՈՒԻՓ ԱՁՍՕՐ, ԿԻՐԱԿԻ

ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԳԻՏԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ԵՒ ԿԱ– ՏԱՐԵԱԼ ԿԱՐԳԱՊԱՀՈՒԹԵԱՄԲ, ՁԵՐ ՔՈՒԷՆԵՐԸ ԿԵԴՐՈՆԱՑՆԵԼՈՎ ԹՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՑԱՆԿԻՆ ՎՐԱՑ (*Տես Դ· էջ*)։

× Կ'իմանանք թէ խումբ մը նախանձախնդիր հաւատացեալներ հանրագրութիւն մը ուղղած են Կրօն· Ընկերակցութեան այսօրուան ընդհ· ժողո– վի նախագահին, խնդրելով մասնաւոր յանձնա– խումբ մը կազմել, ֆինելու համար կաթող· պատ– ուիրակ Արտաւազդ արք·ի «Խառամեայ գոր– ծունէութեան կարգ մը բացասական երեւոյթ– ներր»։

ՑՈՒՆՈՒԱՐ 15Ի ՎԱՐՁԵՐԸ

1948 *Սեպտ· 1ի օրէնքին համաձայն վարձքի երկու ձեւեր ընդունուած են։ Կամ միանուագ (փորֆէ) յաւելում, երկու կողմերուն համաձայ– նութեամբ· կամ սրբագրեալ մակերեսով գնա– հատած ։*

Ներկայ Յունուար 15ի եռամսեայ վարձքերը հետեւեալ կերպով պիտի վճարուին ։—

«Փորֆէ»ներէն անոնք որ եռամսեան լրանա– լով կը վճարեն, նախորդ եռամսեային պէս պիտի վճարեն, այսինքն յաւելում չկայ ։

Իսկ անոնք որ կանխիկ կը վճարեն եռամսեան, 1948 Յուլիս 1ի հիմնական վարձքին մէկ երրորդը աւելի պիտի վճարեն։ Այս յաւելումը հինգերորդը պիտի ըլլայ ։

Օրինակ· —1948ի եռամսեան եթէ 1500 ֆր· էր, հինգ անգամ մէկ երրորդը աւելցնելով (2500) ներկայ վարձքը կ'ըլլայ 4000 ֆր·։ Այս 2500 ֆր·ին 2000ը արդէն նախորդ թէրմերուն վճարուած են։

Անոնք որ սրբագրեալ մակերեսով (սիւրֆաս fonիժէ) գնահատուած են, յաւելում չունին, երբ եռամսեայի լրանալուն կը վճարեն։ Իսկ անոնք որ կանխիկ են, 100ին 20 յաւելում ունին հիմնական վարձքին վրայ։ Այս ձեւ վարձքերը որ 1949 Յունուարէն սկսան, ամէն վեցամսեայի 100ին 20 ան– փոփոխ յաւելում ունին, մինչեւ 1954։

Օրինակ·— 1949 Յունուարին 2000 ֆր· վարձք ունեցող մը, պիտի վճարէ 4 անգամ հարիւրին 20, այսինքն 1600 ֆր·, որով, այս անգամ տալիքն է 3600 ֆր· (այս 4 յաւելումին երեքը արդէն վճար– ուած են 1949 Յուլիսին, 1950 Յունուար եւ Յու– լիսին)։

Ցիշենք որ, «Փորֆէ» վարձակալութիւնը կըր– նան մերժել թէ վարձակալը եւ թէ տանտէրը, «Թէրմ»ին վճարումէն մինչեւ 15 օր վերջը, ապա– հովագրեալ նամակով։ Այդ պարագային վարձքը կը գնահատուի սրբագրեալ մակերեսի համաձայն։

Բուն վարձքէն դուրս դանձուած կարդ մը թաֆսերու համար փոփոխութիւն չկայ։ Բայց վարձակալները իրաւունք ունին այդ մասին հա– չիւ պահանջելու տանտէրէրէն ։

Արտակարգ ձիգեր Մ. Նահանգներու մէջ ի խնդիր խաղաղութեան

ՅԱՒԵԼՈՒՄ ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ՈՒԺԻ ԵՒ ՊՈՂՊԱՏԻ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԵԱՆ· — ՀՍԿԱՅԱԿԱՆ ԳՈՒՄԱՐՆԵՐ ԱԶԳ· ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ·— 50.000 Օ– ԴԱՆԱՅ, 35.000 ՀՐԱՍԱՅԼ·— ՆՈՐ ՏՈՒՐՔԵՐ ԵՒ ՈՒՐԻՇ ԶՈՀՂՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ։

Նախագահ Թրումըն, ամերիկեան խորհրդա– րանին ուղղած իր երկրորդ — տնտեսական — պատգամագրով յայտարարեց, թէ Մ·Նահանգները հսկայական ճիգ մը ի գործ պիտի դնեն ազգա– յին պաչտպանութեան համար, որուն պիտի յատ– կացուի երկրի եկամուտներուն 100ին 18ը։ Ասկէ զատ պողպատի արտադրութիւնը պիտի հասնի 120 միլիոն թոնի, իսկ էլեկտրական ուժն ալ պիտի ա– ւելնայ 20 միլիոն քիլովաթ, յառաջիկայ երկու տարիներու ընթացքին ։

Պետութեան եմտացոյցը 1951 եւ 1952 տարի– ներու համար պիտի հասնի 140 միլիառ տոլարի, որ պիտի յատկացուի ամերիկեան զինեալ ուժե– րուն, աղատ ազգերու զինուորական ու տնտեսա– կան պահանջներուն, հիւլէական ուժին եւ պա– հեստներու ամրապման ։

Ներկայիս, աղատ ազգերուն եղած զինուո– րական ու տնտեսական աչակցութեան, հիւլէա– կան ուժին եւ պահեստներու մթերման ծախքերը կը հասնին տարեկան 20 միլիառ տոլարի, իսկ մին– չեւ տարուան վերջը անոնք պիտի ներկայացնեն 45 — 55 միլիառի դումար մը։ Պիտի չմնուին 50.000 օդանաւեր եւ 35.000 հրասայլեր, ամէն տարի ։ Այս նպատակով աչխատանքի պիտի լծուին չորս միլիոն մարդիկ՝ ազգային պաչտպանութեան յատկացուած գործարաններուն մէջ, իսկ մէկ մի– լիոն այլեր ու կիներ ալ յաւելուածաբար պիտի մտնեն բանակի չարքերը ։ Մինչեւ տարուայ վեր– ջը, ամերիկեան աչխատանքի յաւելուածական ու– ժերուն 100ին 8ը պիտի գործածուին ազգային պաչտպանութեան մէջ ։

Պ· Թրումընի համաձայն, Մ· Նահանգները իր միճակի են դիմադրաւելու իրենց պաչտպանու– թեան պահանջները, պահելով եւ նոյնիսկ զար– գացնելով իրենց տնտեսական զօրութիւնը։ Վեր– ջին տասը տարիներուն, այդ զօրութիւնը մեծցած է հրաչալի կերպով եւ աւելցած է 100ին 50 համե– մատութեամբ։ Ամերիկեան տնտեսութեան մէջ կան թղթադրամի ածման ուժեղ ազդակներ եւ որպէսզի այդ ազդակներուն ճնչումը պակսի եւ պաչտպանութեան ծրագիրները իրագործուին, անհրաժեչտ է տուրքերու յաւելումը։ Նախագահը աւելցուց որ ամերիկեան ժողովուրդը պէտք է ա– ւելի մեծ զոհողութիւններ ընէ։ Մօտ ատենէն խորհրդարանին պիտի ներկայացնէ տնտեսական օրինագիծ մը, որ կը նախատեսէ մասնաւորներու եւ ընկերութեանց տուրքերուն, ինչպէս նաեւ ա– նուղղակի հարկերուն յաւելումը ։

Անդրադառնալով ազատ ազգերու գործակցու– թեան, Պ· Թրումըն ըսաւ թէ ներկայ վտանգները կարենալ դիմադրաւելու համար պէտք է օգնենք մեր Դաչնակիցներու զօրացման, իսկ անոնք ալ պէտք է օգնեն մեզի, որ մենք ալ զօրանանք»։ Տնտեսական աչակցութեան ճակատին վրայ, Պ· Թրումըն կը նախատեսէ պակսեցնել ներածման մաքսատուրքերը, թեթեւցնել արտածման սահ– մանափակումները եւ վերցնել այլ արդելքներ մի– ջազգային փոխանակութեանց ճամբուն վրայ ։

«ՊԱՏԻՒԸ ԱՒԵԼԻ ԹԱՆԿԱԳԻՆ ՔԱՆ ՀԱՆԴԻՍՏԸ»

Կրտսեր Դեմոկրատներու մէկ հաւաքոյթին առջեւ խօսելով, նախագահ Թրումըն ըրաւ հետեւ– եալ ուչագրաւ յայտարարութիւնները·

— Խորհրդարանն ու կուսակցութիւնը պէտք է յիչեն, թէ պատիւն ու արդարութիւնը աւելի թանկագին են ձեր եւ իմ զաւակներուն — կը յու– սամ նաեւ իմ թոռներուն — համար, քան դիրնալն ու հանդիստը։ Աչխարհ կը գտնուի այսօր անբա– րոյական մարդոց սպառնալիքներուն առջեւ։ Այս երկիրն ու միւս ազատ ազգերը Եւրոպայի եւ Ա– սիոյ մէջ, պէտք է տքնին, բարոյականը նիւթէն բարձր բռնելու համար։ Քրիստոնէական աչխարհը չատ յարձակումներու կուրծք տուած ու ապրած է։ Շարլ Մարթէլ նախատեսած էր «քրիստոնեայ Եւրոպայի անկումը Թուրի մէջ»։ Ատկէ հինգ հարիւր տարի վերջը, Մոնկոլ մը — հիմա ալ մեր գործը Մոնկոլներու հետ է— հասաւ մինչեւ Վիէն– նայի արեւմուտքը, բայց կեցուցին զայն ճիշդ վիէննայի առջեւ ու ատկէ անդին չկրցաւ յառա– ջանալ, առով ալ քրիստոնեայ աչխարհը ապրե– ցաւ» ։

ՁՕՐ· ԱՁԶԸՆՀԱՒՈՒՐԻ ՊՏՈՒՏՆԵՐԸ

Շարունակելով իր ուսումնասիրական պտոյ– տը, զօր· Այզընհաուըր հասաւ Նորվեկիոյ մայ– րաքաղաքը, ուր, հակառակ ձիւնին ու ցուրտին, խուռն բազմութիւն մը հաւաքուած էր պանդոկին չուրջը, զայն ողջունելու համար ։

Օսլոյի մէջ ալ, սպարապետը յայտարարեց, թէ ամէն երկիր իր ուժին համաձայն եւ անձնուիր–

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՅԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՕՐԷՆՔԸ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՋԱՐԴԵՐԸ

«Ճառագ»ի 16 Դեկտ·ի խմբագրականը, որ կը կրէր «Ջարդերը պիտի դադրի՞ն» վերնագիրը, ցոյց կուտար այն աշխատանքները որ կատար – ուած են մինչեւ հիմա Ցեղասպանութեան օրէնքի մասին եւ կ'աւելցնէր·

— Քանի՛ՐՐ պետութիւններ վաւերացու – ցած ըլլալով «Ցեղասպանութեան» պայմանագիրը, տրուած որոշումները գործադրելի են 1951 Ցուն– ուար 12էն սկսեալ :

Պէտք է ըսել թէ 24 պետութիւններէն զատ Ֆրանսա եւս առած է իր համաձայնութիւնը եւ հաստատած է զայն: Այս օրերս Ամերիկայի Ծե – րակոյտը պիտի տայ այդ մասին իր որոշումը : Բայց արդէն այդ օրէնքին առթիւ ընարուած յանձնախումբը իր հաստատական պատասխանը տուած է: Թերթերու մէջ ըսուած է այդ օրէն – քին փաստաբանական կաճառը, որուն առջեւ խո– սած է օրէնքին հիմնադիր պրոֆ· Ռաֆայէլ Լեմ – քին անցեալ Ցունիսին եւ խօսելով հայկական ջար– դերու մասին սապէս կ'արտայայտուէր·

— « Կարելի է ըսել թէ քաղաքակրթութեան յեղաշրջումը երկու հազար տարի ետ գացած է թօղլարելով հայկական ջարդերը: Եթէ պետու– թիւնները նկատողութեան առած ըլլային այն զարհուրելի նախճիրները զոր կրած է հայ ժողո– վուրդը, այսօր Հայերը չատ աւելի նպաստած պիտի ըլլային քաղաքակրթութեան»: (*)

Իր այս խօսքով յայտնի կ'երեւայ որ Ռաֆայէլ Լեմքին իր այդ նշանաւոր ճառը խօսած ատեն, ոչ միայն ծանօթ էր արդէն հայկական սարսափ – ներուն, այլեւ անոնց մասին որոշ գաղափար կազ– մած էր, նախապէս զանոնք եանչցած եւ ուսում– նասիրած ըլլալով:

Արդարեւ, Ռաֆայէլ Լեմքին այդ մասին համա– ուօտ տեղեկութիւններ ունէր 1930էն ի վեր, երբ սկսած էր գրել չատ կարեւոր ուսումնասիրութիւն մը ցեղասպանութեան տեսաբանական եւ իրաւա– կան հանգամանքին չուրջ եւ որ հրատարակուած է 1933ին, Ժարնեկի հիմնարկութեան խաղաղասի– րական աշխատանքներու չատկացուած հիմնա – դրամով: Անկէ ի վեր չարունակ կը զբաղէր այդ հարցով, առաւելապէս Հիթլէրի կողմէ սարքուած հրէական հալածանքներու առթիւ: Բայց միչտ կ'ուզէր ուրիչ ամբողջական գործ մը պատրաստել զանգուածային ջարդերու մասին եւ այդ առթիւ հետաքրքրուած էր նաեւ հայկական ջարդերով, առանց ունենալու Հայաջինջ եղեռնի մասին կարդ մը վաւերաթուղթեր:

«Ճառագ» կը գրէ նոյն խմբագրականին մէջ· «Քանի մը ամիս առաջ, երբ Լեմքին դասախօսու– թիւններ կը սարքէր ցեղասպանութեան մասին, մեր ընկերները իր ուշադրութիւնը հրաւիրեցին նաեւ Հայաջինջ Սարսափներու վրայ: Այս առ – թիւ խոստովանեցաւ թէ չատ բան չէին գիտեր : (16 Դեկտեմբեր):

Այս տողերը գրողը ճանչցած է Ռաֆայէլ Լեմ– քինը 1948 Օգոստոսին, Ժընեւի մէջ, ուր տեղի կ'ունենար Միացեալ Ազգերու մէկ կարեւոր ժո – ղովը, տնտեսական հարցերու մասին: Պարսկաս– տանի մամուլի վարչութիւնը իրրեւ պատուիրակ ղրկած էր այդ ժողովին, տաղանդաւոր հայ իրա– ւագէտ մը՝ Ռաֆայէլ Աղապապով, զոր մենք մօտէն կը ճանչնայինք Հռոմէն, միասին ըլլալով ամբողջ պատերազմի չրջանին: Աղապապով մեզի ծանօ – թացուց Եչլի Համալսարանի դասախօս՝ Ռաֆայէլ Լեմքինը, որ Ժընեւի ժողովին կը գտնուէր իրրեւ ամերիկեան ներկայացուցիչ: Պարզ, չատ համակ– րելի եւ միեւնոյն ատեն խորաթափանց ու գիտ – նական անձնաւորութիւն մը :

Առաջին հանդիպումէն իսկ, ուզեց որ իր պան– դոկը այցելենք եւ կարդ մը հարցերու մասին խո– սակցութիւններ ունենանք :

Այդպիսի այցելութիւններու առեն էր որ մեզի յայտնեց թէ՝ փարիզ պիտի երթար իրրեւ ներկա– յացուցիչ Միացեալ Ազգերու եւ փափաք յայտնեց որ երբ վերադառնանք, դինքը տեսնենք անպատ – ճառ կարեւոր հարցի մը համար:

Մինչ այդ, չէի գիտեր թէ ինչի՛ մասին էր :

Փարիզ գտանք զինք Քլարիճ պանդոկին մէջ, ուր՝ առաջին տեսութեան առեն, յայտնեց թէ՝ ցեղասպանութեան դէմ միջազգային օրինագիծ մը պատրաստելու վրայ է, յոյս ունի այդ ժողովին մէջ իսկ որոշում առնել եւ մեզմէ՝ ուզեց լայն տե– ղեկութիւններ հայկական ջարդերու մասին: Ա – ւելցուց թէ՝ տարիներէ ի վեր «Հայրենիք»ի խմբա– գրութեան հետ մտերմական յարաբերութիւն ունի, թէ՝ կը ստանայ չարունաբար Hairenik Week– lyն (անդլերէն), թէ՝ Ռուբէն Դարբինեան, իր մօտիկ բարեկամը տուած է իրեն տեղեկագիր մը հայկական ջարդերու մասին եւ վերջն ալ քաղած է անկէ ուրիչ տեղեկութիւններ, բայց առնք գո–

(*) Նիւ Եորք Թայմզ՝ 22 Ցունիս 1950: Դրժ– բախտաբար իր խօսած ճառին ամբողջ պատճէնը չկրցայ գտնել :

Գրիգոր Խալաթեանց

(Ամփոփուած Էջմիածինի Ցուլ· Օգոստ·ի թիւէն)

Գիւմրիցի էր (այժմեան Լենինական), ունե – ւոր ծնողներու զաւակ: Ուսումը առած է Լազար– եան Ճեմարանը ուր գիշերօթիկ էր, ինչպէս ես միեւնոյն ժամանակ :

Շատ յաջող էր հայ լեզուի գիտութեան մէջ: Վարք ու բարքով խոնարհ էր ու հնազանդ, բայց ինքզինք թանկ կը գնահատէր, չատ մեծամիտ եւ ինքն իր մէջ կեդրոնացած: Իր մասին աշակերտ– ները իրարու մէջ կ'ըսէին թէ «Noli me tangere», այսինքն ձեռք մի տաք ինձ, ապա թէ ոչ ատամ– ներ ունիմ, կը խածնեմ :

Ես ալ Ալէքսանդրապոլցի ըլլալով՝ մօտեցանք իրարու: Դեռ դպրոցական չրջանին որոշած էր նուիրուիլ հայ լեզուի եւ գրականութեան գիտա – կան մշակումին եւ կը կարծէր թէ իր նպատակին կրնար հասնիլ իր աշխատասիրութեամբ եւ ձե – մարանի Լիկէոնի Հայոց լեզուի եւ գրականու – թեան դասախօս՝ հայադէտ Մկրտիչ Էմինի մէջ– ցով: Ես մտայ ձեմարանի «Արեւելեան լեզունե – րու Լիկէոնը»: Խալաթեանց կը չաճախէր Էմինի բնակարանը եւ լրջօրէն կ'ուսանէր հայ գրակա – նութիւնը: Քննական ակնոցով կը կարդային Ղա– զար Փարպեցին, օգտուելով այն հանգամանքէն, որ 1853ին Էջմիածնի ձեռագրերու մէջ գտնուած էր Ղազար Փարպեցիի ««Թուղթ առ Մամիկոնէից տէրն Վահան», զոր առաջին անգամ տպագրած էր Էմին ընդարձակ յառաջաբանով: Ասկէ զատ Խա – լաթեանց կը չաճախէր Լիկէոնը եւ կ'ունկնդրէր Էմինի դասախօսութիւնը: Սիրալիր ընդունելու – թիւն կը գտնէր նաեւ ձեմարանի տեսուչ Դէորգ Քանանեանի մօտ: Դպրոցը աւարտելէս վերջ, Խա– լաթեանց ճաշի հրաւիրեց զիս: Ես պիտի վերա – դառնայի հայրենիք եւ մնաք բարովի զրկախառ – նութեան առեն ականջին չչնչացի.— «Ջմռուանաս հայրենիքը»:

Ես զարմի Նոր Նախիջեւան որ այն առեն ծաղ– կած գաղութներէն մէկն էր: Հոն իմացայ թէ Է– մինն հրաժարած էր ձեմարանի իր պաշտօնէն եւ Խալաթեանց կոչուած էր անոր տեղ պաշտօնավա– րելու: 1883ին Մոսկուայի մէջ տպեց «Ղազար Փարպեցի եւ գործք նորին, պատմական եւ դրա – կան քննութիւն»: Գրքին քննական մասը կը պատ– կանէր Էմինին, իսկ չարահիւսումը եւ դասաւո – րումը կը պատկանէր Խալաթեանցին: Լեզուն եր– կուքինն էր: Ըստ մասանց բանի քերականութեան, ճիշդ, բայց ոգիով ներթարկուած աշխարհաբարի աղղեցութեան: Խալաթեանց այնքան խորասէս է– մինի նմանելու ձգտում ունէր որ, իր կեանքով ալ կը նմանէր անոր :

1890ական թուականներուն Խալաթեանց հրա– ւիրուած էր տեսչութեան պաշտօնին ևխաղաղ կեր– պով կը կառավարէր ձեմարանը: 1897ին ձեմա – րանին վերատեսուչ կարգուած էր Մոսկուայի համալսարանի դիտական դասախօս Վ· Միլլե– րը, երբ ձեմարանի մէջ տեղի ունեցաւ ներքին փոթորիկ: Նորամուտ ռուս ուսուցիչներէն մէկը, ազգային խորականութիւն նկատելով Խալաթեան– ցի վարմունքի մէջ, ամբաստանած է զայն դըպ – րոցական բարձր իշխանութեան մօտ: Խալաթ – եանց կը հերքէ եւ կը հրաժարի :

Խալաթեանց պետական աստիճանի չատ սէր չունէր, բայց մեծ գիտնականի անուն չահելու համար մնուած էր: Եւ ատոր համար գրականու – թեան խորքերը քրքրելու մասնաւոր սէր եւ ըն– դունակութիւն ունէր: Եւ աշխատասիրութիւնը չէր պակսեր :

Այդ օրերուն, զօրեղ հոսանք մը փչեց մեր գրականութեան մէջ: Ամէնքը ուզեցին ճշդել Ո– րբենացիի Հայոց պատմութեան աղբիւրները որոնք 1400 տարիէ ի վեր անձեռնմխելի էին մնացած: Եւ կը գտնէին որ յանցաւոր էր Մովսէս Խորենա – ցին որ գրած էր 2 —3000 տարի անյայտ մնացած էր իր աղբի ծագման պատմութեան մասին: Խոր – էն աղբի ծագման պատմութեան մասին: Խոր – էն աղբի ծագման պատմութեան մասին: Խոր – էն

Ֆեյլետոն վարպետ

ԼՐՏԱՍՆ ԱՂՋԻԿԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

(44)

(Թրգ՝ գերազանց տեսակցած կցորդ ՄՈՑՉԻՆ)

ԺԹ.— ՄԻՊՂՈՒՈՒՄ ԻՆ ԿԱՍՈՒԹ

— Լեզուդ տաք տաքսիա ընկնի ու տա– ւուրս որ իրարու հետ կռուիս եւ ես մեղ սեռիկ ուրախութիւն տամ ։ Գիտես որ Հոգեբանութիւնը ինձ համար ամենէն հետաքրքրական գիտութիւնն է ։ Ես ինքս ալ ինձ հետ կռուիմ ու ամէն անգամ ալ ինձ կը յաղթեմ ։

Ելաւ Մոնթէքրիստո, ուղղուեցաւ դէպի պատուհանը, որուն առջեւ կանգնած էր Վիլֆոր եւ ուշադրութեամբ կը դիտէր փողոցը։ Էեր ճօն Գրէյ ալ հոն էր ։

Մենք ալ, ձեզի պէս, հետաքրքրութեամբ կը նայինք այդ երկու անձերուն, որոնք իրենց ներկայութեամբ կը պատուեն Մոնթէքրիստոյի տունը։ Ճօն Գրէյ ինքզինքը կը ներկայացնէ իբրեւ Ամերիկացի մեծատուն մը, որ Եւրոպա եկած է ժամանակ անցընելու համար։ Ան ունի ամէն տեսակ ձիեր, որոնց մասին կը սիրէ խօսիլ։ Ինչպէս կ՚երեւի, Մոնթէքրիստոյի հետ ալ ձիերու մասին խօսելու համար հոն էր։

Ան ներկայացուց Մոնթէքրիստոյի Վիլֆորին, որ ինքզինքը ներկայացուց իբրեւ դատաւոր։ Ան ալ ներկայացուց Մոնթէքրիստոյի Ճօն Գրէյին, որ ինքզինքը ներկայացուց իբրեւ Ամերիկացի մեծատուն։

Վիլֆոր ամչկոտ ժպիտով մը ձեռք երկարեց Մոնթէքրիստոյին, որ ձեռքը չառաւ եւ ըսաւ.

— Ներողութիւն, պարոն դատաւոր, ես ձեռքս չեմ երկարեր ձեզի, որովհետեւ ձեր ձեռքը կարմիր է արիւնի գոյնով։

Վիլֆոր ակնարկեց, որ չհասկցաւ այդ խօսքերուն իմաստը։

— Ներողութիւն, պարոն, ըսաւ ան, ես կը կարծէի, որ ձեր ձեռքը կարմիր է ձեր ներկայացուցած գործին պատճառով։

— Ես ձեր ձեռքը կարմիր կը տեսնեմ, որովհետեւ ես ձեզ կը ճանչնամ, պարոն դատաւոր, ըսաւ Մոնթէքրիստոյ։ Ես գիտեմ, որ ձեր ձեռքը կարմիր է ձեր ներկայացուցած գործին պատճառով։

Վիլֆոր ամչցաւ եւ ձեռքը ետ քաշեց։

— Ես ձեզ կը ճանչնամ, պարոն Մոնթէքրիստո, ըսաւ ան, եւ գիտեմ, որ ձեր ձեռքերը միշտ մաքուր են եղած։

— Ես ձեզ կը ճանչնամ, պարոն դատաւոր, ըսաւ Մոնթէքրիստոյ, եւ գիտեմ, որ ձեր ձեռքերը միշտ մաքուր են եղած։

Վիլֆոր ակնարկեց, որ չհասկցաւ այդ խօսքերուն իմաստը։

— Ներողութիւն, պարոն, ըսաւ ան, ես կը կարծէի, որ ձեր ձեռքը կարմիր է ձեր ներկայացուցած գործին պատճառով

օրէն զոհողութիւն պէտք է ընէ, խաղաղութիւնը ամրապնդելու համար: Զօրավարը զգայլանքով խօսեցաւ դանիացի ժողովուրդին մասին եւ ըսաւ որ Քոփէնհակէ մէջ իր տեսածները մեծապէս սրտապնդեցին զինքը:

Զօր. Այզընհաուըը երէկ Լոնտոն մեկնեցաւ:

ԿՐԻՓԻ ՀԱՄԱՃԱՐԱԿԸ

Կրիպի համաճարակը ծանր մահհոգութիւն կը պատճառէ Անգլիոյ մէջ: Վերջին լուրերու համաձայն միայն Լիվըրփուլի մէջ 3000 հոգի մեռած են վերջին երկու շաբաթներու ընթացքին: Հարա – նիքները եւ մկրտութիւնները յետաձգուած են այդ քաղաքին մէջ: Վարչական իշխանութիւնները կը հաստատեն թէ հազարաւոր քաղաքացիներ հիւանդ են եւ երկար պոչեր կը կազմուին դեղարաններու առջեւ, մանաւանդպէս հիւսիսային Անգլիոյ մէջ: Համաճարակը, որ աւելի ծանր է բաղդատելով 1918ի հետ, կը սպառնայ ջլատել ճարտարագործութիւնը: Հանքածուխի արտադրութիւնը կը նուազի օրէ օր: Հիւսիսային արեւմտեան շրջանին մէջ 57.000 հանքագործներէն 11.000ը հիւանդ են: Մանչեսթըրի մէջ չատ հանրակառքեր չեն բանիր, վարիչները հիւանդացած ըլլալով:

Համաճարակին ծագումէն ի վեր պատուաս – տուած են 60.000 հոգի: Լոնտոնի հիւանդանոց – ներուն բժիշկներն ու հիւանդապահները նորէն պատուաստուած են:

⚔ *Ֆրանսայի առողջապահական նախարարու – թիւնն ալ զգուշութիւն կը պատուիրէ:*

ԴԱՆԻ ՄԸ ՅԱՂԱԿ

---

21 ԱՆԳԼԻԱՑԻ ՍՊԱՆԵՐ ձերբակալուեցան Սուէզի շրջանին մէջ: Եգիպտական թերթերը կը գրեն թէ բոլորն ալ ամբաստանուած են զանազան գնդծումներով:

ԿԵՂԾ ՎԿԱՅԱԿԱՆՆԵՐՈՒ խնդիրը հետզհետէ մեծ համեմատութիւններ կը ստանայ: Ամերիկա – նութիւնը որոշեց քննել վերջին ութ տարիներու ընթացքին տրուած առամնաբուժական վկայա – կանները: Թերթերը կը գրեն թէ Քազապլանքայի մէջ (Մարոք) առամնաբոյժ տիկին մը, Եւա Տէ – ռիէռ, փարիզ եկած է, այս լուրին վրայ: Հրա – տարակուած տեղեկութեանց համաձայն, ամէն տեսակ վկայականներ կը ծախուէին 30.000էն 300 հազար ֆրանքի: Ամերիկանութիւնը հերքեց այն լուրը թէ անձնասպանութիւն փորձած է դըր – խաւոր ամբաստանեալը, Ռուսըլօ:

ՀԻՒԼԷԱԿԱՆ ռումբի փորձեր պիտի կատար – ուին Մ. Նահանգներու մէկ անապատին մէջ, Լաս Վեկաս (Նեվատա), ինչպէս հաղորդուեցաւ պաշ – տօնապէս: Բացի առաջին ռումբէն զոր պայթե – ցուցին Նոր Մեքսիքայի մէջ, 1945ին, միւս բոլոր փորձերը կատարուած են Խաղաղականի մէջ: Ա – նապատը պիտի շրջապատուի հինգ հազար քառ. մղոն տարածութեան մը վրայ եւ խիստ միջոցներ ձեռք պիտի առնուին, որպէսզի կասկածելիներ չսողոսկին:

ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ համագումարը (խորհրդա – յին) տեղի պիտի ունենայ Ժընեւի մէջ, Փետր. 21էն 24, «նկատի առնելով Գերմանիոյ եւ Ճափոնի վերաղինման հետեւանքով յառաջ եկած խոր մը – տահոգութիւնը», ինչպէս կ'ըսէ պաշտօնական գեկոյցը:

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ արդելարաններու մասին եղած յայտնութեանց առթիւ, Փարիզի համախնամ շաբաթաթերթը, «Լէթռ Ֆրանսէզ» անուանաբկիւ հրատարակութիւններ ըրած ըլլալով, նախկին ա – տորականի մը, Դ. Ռուսէի դէմ, այս վերջինը դատ բացած էր, ինչպէս կը յիշեն ընթերցողները: Դա – տարանը ուրբաթ օր արձակեց իր վճիռը.— Շա – բաթաթերթին տնօրէնը՝ Ռլոտ Լըքոնթ (Մորկան) կը դատապարտուի 20.000, իր մեղսակիցը՝ Փիէռ Տէ 15.000 ֆրանք տուգանքի, հարիւր հազար ֆր. հատուցումի եւ դատական ծախքերու վճարման:

ՀԻՒԼԷԱԿԱՆ ՌՈՒՄԲԻ մղձաւանջէն հալածա – կան Ամերիկացի մը, Ուիլեըմ Մէյըրտ, որ երկի – էն երկիր կը փախչէր եւ վերջերս Փարիզ եկած էր, առջի օր նոր տագնապի մը մատնուելով կնոջը առաջարկեց Լոնտոն երթալ: Կինը մերժեց: Մար – դը բարկացաւ եւ քանի մը ապտակ իջեցուց հօրը: Ասոր վրայ հայրը ինքզինքը վար նետեց Օթէլ Ռոնթինանթալի 4րդ յարկէն, յարդուփշուր ըլլալով:

ԲՐԻՏԱՆԱԿԱՆ հասարակապետութեան վար – չապետներու ժողովը գեկոյց մը հրատարակելով յոյս կը յայտնէ, թէ ՄԱԿի նոր փորձը, քորէա – կան զինադադարի մը համար, յաջողութեամբ պիտի պսակուի: «Հաճոյքով պիտի ողջունենք հանդի – պում մը արեւմտեան աշխարհի վարիչներուն եւ Սթալինի ու Մաօ Ցէ Թունի միջեւ», որպէսզի կարդադրուին աշխարհը զբաղեցնող կնճռուտ հար – ցերը:

ՔՈՐԷԱՑԻ արեւմտեան եւ կեդրոնական ճա – կատամասերուն վրայ, չին եւ քորէացի կարմիր – ները մեծ ուժեր կը համախմբեն եւ կը նախաձեռ – ուի, թէ մեծ յարձակողականի մը պիտի ձեռնար – կեն, առաջին հարուածով մը թաժոնը զրաւելու համար:

ՄԱԿի ընդհ. քարտուղարը Պ. Թրիկվէ Լի Փա – րիզ կը հասնի երեքշաբթի օր: Կը խորհուի այս անգամ Փարիզի մէջ դումարել ընդհ. ժողովը:

Քեր խուեներն տուէ ժողովրդական ցանկին

1.— ԿԱՐԱՊԵՏ ՅԱԿՈԲԵԱՆ, բարերար եկե – ղեցւոյ, առեւտրական, անդամ նախկին Հոգա – բարձութեան:

2.— ՍՏԵՓԱՆ ԳԱԶԱԶԵԱՆ, առեւտրական, գանձապահ եկեղեցւոյ նախկին վարչութեան:

3.— ՍԱՐԳԻՍ ՏԷՕՓՄԷՃԵԱՆ, առեւտրական:

4.— ԿԱՐՕ ԽՈՒՊԻԿԵԱՆ, արդիւնաբերող, Քարտուղար նախկին վարչութեան:

5.— ԲԻԶԱՆԴ ՏԷՕՎԼԷԹԵԱՆ, արդիւնաբե – րող:

6.— ՆՈՒՊԱՐ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ, էլեկտ. ճարտարագէտ:

7.— ԵՐՈՒԱՆԴ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ, անդամ ե – կեղեցւոյ նախկին վարչութեան: Արհեստաւոր:

8.— ՌՈՒԲԷՆ ԹԱԴԷՈՍԵԱՆ, մտաւորական, Քարտուղար Հայ Սպայից Միութեան:

9.— ԶԱՒԷՆ ՎԱՐՊԵՏԵԱՆ, պատուոյ նախա – գահ Հայ Կամաւորներու եւ Ռազմիկներու Միու – թեան, մեքենագէտ:

10.— ՀԱՅԿ ԱՂԱՊԻԿԵԱՆ, առեւտրական:

11.— ՍՈՒՐԷՆ ՃԵՐՄԱԿԵԱՆ, գործօն անդամ Ֆր. Բանակի Հայ Կամաւորներու Միութեան:

12.— ԹՈՐԳՈՄ ՆԱԼՊԱՆՏԵԱՆ, առեւտրա – կան:

ՖՐ. ԿԱՊ. ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԻ

Յարեկոյթ - Պարահանդէսը

21 Յունուար կիրակի, ժամը 4էն կէս գիշեր **Cercle Militaire**ի սրահներուն մէջ, 8 Place St. Augustin:

CUBAN PETT et ses Cubanas Cuban Boys *հռչա – կաւոր նուագախումբը*:

Պիւֆէ, **Attractions** եւ ամակնկալներ:

ՄՈՒՏՔԸ **300** ՖՐԱՆՔ

Սեղանները նախապէս ապահովելու համար հեռաձայնել Tru. 27–35:

Հ. Ց. Դ. ԹԱՆԳԱՐԱՆի վարչութիւնը չնոր – հակալութեամբ ստացած է իրենց այցելութեան առթիւ.— Տիկին Շուշանիկ Աբրահամեանէ 4000 ֆր., Տիկին Եւա Զաքարեանէ հազար, Վազգէն Ֆրանք – եանէ 500, Քաշանի Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդէն 500 ֆրանք:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— Լիոնէն Ֆր. Կապ. Խաչի մասնաճիւղը չնորհակալութեամբ ստացած է Պ. Կարպիս Ճընկըլըեանէ 3000 ֆրանք իր հօրը՝ յի – շատակին մատուցուած հոգեհանդիսաին առթիւ: Ուրիչ նուէրներ եւս եղած են Աղքատախնամին եւ կարմիր Խաչին:

Envoi sur L'ARMENIE

ՄԻՆԱԿ MORY et CIE. *ՀԱՄՏԱՏՈՒԹԻՒՆԸ ԱՐ – ՏՕՆՈՒԱԾ Է ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ԾՐԱՐՆԵՐ ՂՐԿԵԼ ՀԱ – ՅԱՍՏԱՆ, ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆԻ, ՀԱԳՈՒՍՏԻ, ԿԵՐՊԱ – ՍԻ ԵՒԱՅԼՆ, ԻՐՐԵԻ ՆՈՒՒԷՐ:*

Բոլոր ծախքերը կը վճարուին ծրարները ղըր – կուած ատեն, ՈՉ ՄԷԿ ՉԵՒԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ, ՈՉ ՄԷԿ ԾԱՒՔ ՍՏԱՑՈՂՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ:

ԴԻՄԵԼ **MORY et CIE.** (Service VAUQUELIN)
3 rue St. Vincent de Paul, **Paris** (10)
Tél. TRU. 72–60

Գրասենեակը բաց է ամէն օր ժամը 9էն 11, եւ 14էն 16.30, բացի Շաբաթ եւ Կիրակի:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Ճարտարագործական կամ ընտանեկան
ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ ԳՆԵԼՈՒ, ԾԱԽԵԼՈՒ, ՓՈ – ԽԵԼՈՒ ԿԱՄ ՆՈՐՈԳԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
Ամենայն վստահութեամբ կրնաք դիմել Հա – յերու շատ ծանօթ մասնագէտի մը

E. DONAT

Mécanicien, 16 rue d'Aubervilliers, Paris (19)
Tél. Bot. 59-57

Դերձակներուն

ՕԳՏՈՒԵՑ�էՔ ՄԵԾԱՓԱՆԱԿի ԳԻՆԵՐՈՎ
ՓՈՓՐԱՓԱՆԱԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄԻՆ

ԹԷ կերպասներու եւ թէ դերձակներու անհրաժեշտ *բոլոր պիտոյքներու համար անյապաղ դիմեցէք՝*

ETS. ALLIANCE
63 Rue de Maubeuge
Métro Poissonnière *Հեռ.* Tru. 12.05

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԿՐԸՆՈՊԼ.— Հ. Ց. Դ. Եօթնեղբայրեան ենթա – կոմիտէի ընդհ. ժողովը, 20 Յունուար ժամը 21– ին, դպրոցի սրահը:

ԼԻՈՆ.— Ֆր. Կապ. Խաչի Մասնաճիւղի վար – չութիւնը՝ ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ան – դամուհիները, այս երկուշաբթի իրիկուն, ժամը 8.30ին, 78 rue Rabelais, դպրոցի սրահը: Կը խնդ – րուի անդամատեարերը միասին ունենալ: Կարե – ւոր օրակարգ:

ԼԻՈՆ.— Հ. Ց. Դ. «Վարանդեան» կոմիտէի ընդհ. ժողովը այս երկուշաբթի ժամը 20.30ին, դպրոցին սրահը: «Վարդանանց»ի փորձեր ուր – բաթ եւ կիրակի օրեր:

ԱՐԵՒՄՈՒՏՔի լսարանին հերթական հաւա – քոյթը այս երկուշաբթի երեկոյ, Քառէ, քաֆէ Ռէժանի վերնայարկը: Դասախօս՝ Պ. Վ. Մելիք – եան, նիւթ՝ «Վասպուրական աշխարհի քաղաք – կան ձգտումները 9րդ դարուն:» Մուտքը ազատ է:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ.— Բնիկ Տիվրիկցի Սեդրակ Զա – դայպանեան կը փնտռէ իր ամբողջ ընտանիքի, մեծ եղբայրը Աբրահամ, քոյրը՝ Իւղաբեր, հօրը ա – նունը Պօղոս եւ մօրը անունը Էլմաս (Փոչամ Պօ – ղոսեանի աղջիկ) բոլորն ալ կորսուած 1915ի տե – ղահանութեան առեն: Տեղեկացնել իր հասցէին. — Les Vallées Ballau Mirée (Indre et Loire), France: Արտասահմանի թերթերէն կը խնդրուի արտա – տպել:

ՊԻՔՐՈՒԹԻՆ Շիրանեաններու փնտռած երկու եղբայրները, Էմէքսիզեան, «Ճառաչ»ի մէջ կար – գալով իրենց ազգը, կուտան իրենց հասցէն. — Dikran, tailleur, 214 rue Sainte Cathérine, Bor – deaux (Gironde), France:

ՆՈՐ ՏԻՍՓԵՐ

Հրապարակ ելաւ Ֆիլիփ Աղաղարեանի հինգ «տիսք»երու ընտիր հաւաքածոն, բաղկացած հե – տեւեալ եօթը հայկական ու երեք եւրոպական կը – տորներէն.—

Ղայթարմա, էնգէրի *Սպենդիարեան* – աղա – զարեանի, Ծիրանի Ծառ *Կոմիտաս Վ.*— Աղա – զարեանի, Հայ ժողովրդական նուագաշարք (Հա – յաստան, Կիլիկիա, Ով մեծասքանչ դու լեզու), Հայկական եղերերգ *Աղազարեանի*, Լա փէնա (ոպանիական երգ) *Քոլլէ* – Աղազարեանի, Հոփաք (ռուսական պար) *Մուսորկսքիի*, 28րդ Փշաքնուազ (առանձին չուիթակ) *Ֆիորիլլօի*:

Դաշնակի ընկերակցութիւն՝ Տիկին Լիւսի Քու – լումի:

Գին հաւաքածոյի՝ 2500 ֆրանք Ֆրանսայի հա – մար: Մեծաքանակ թէ մանրաքանակ պնուոմի հա – մար դրել կամ հեռաձայել PHILIPPE AGHAZAR – IANի, 11 rue Robert Planquette, Paris (18):

Tél. LABorde 11–60:

ՄՈՒՇՏԱԿԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Ն. ՊՈՒՏԱՔԵԱՆ

21 rue Henri Monnier

Նրբաճաշակ Տիկիններու համար, միակ մուչտակա – վաճառն է, ՊԱՏՐԱՍ, ԶԱՓՈՒ ՎՐԱՑ եւ ՆՈՐՈ – ԳՈՒԹԻՒՆՆԵՐ: Արագ եւ խնամուած աշխատանք:

Մէկ անգամուան յաճա – խորդը կը դառնայ ընդմիշտ յաճախորդ:

Դիմեցէք անդամ մը եւ դուն պիտի մնաք:

Հեռաձայն TRU. 40-11

Հաղորդակցութիւն՝ métroներ Notre Dame de Lo- rette, Pigalle *եւ* St. Georges:

ՓԱՐԻԶԻ ԿԵՆԴՐՈՆԸ
PARFUMERIE – MAROQUINERIE

Au SAC PARFUMÉ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ԳԵՂԱՄ ԹՈՐՈՍԵԱՆ

վերջին նորաձեւութեամբ ճամբորդական ա – ռարկաներ, fantaisie գոհարեղէններ, կիներու պա – յուսակներ փարիզեան ճաշակով եւ ընտիր service-ներ այրերու համար:

ՄԵՐ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆ ԾԱՆՕԹ ՎԱՃԱՌԱՆԻՇԵՐՈՎ ԱՆՈՒՇԱՀՈՒԹԵԱՆՑ, ԱՄԷՆ ԿԱՐԳԻ

ARTICLES DE PARIS

106 Bld. Magenta, Paris (10) **Tél.: Nord 05–78**

Le Gérant : A. NERCESSIAN
Imprimerie DER AGOPIAN 17 rue Damesme - (13)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925
R. C. S. 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
17, Rue Damesme — PARIS (13)
Վեցամս· 800 ֆր·, Տար· 1600, արտ· 2500 ֆր·
Tél. GOB. 15-70 Գին 7 Ֆր· C. C. P. Paris 1678-63
Mardi 16 Janvier 1951 երեքշաբթի 16 ՅՈՒՆՈՒԱՐ

27րդ ՏԱՐԻ — 27 Année No. 6357–Նոր շրջան թիւ 1768

Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԿԻՐՔԵՐԸ ՍԱՆՋԵԼ ԵՒ ԳՈՐԾԵԼ

Կը կարծենք թէ Պոլսոյ Հայերը լաւագոյն ընտրութիւնը կատարած եղան, պատրիարքութեան կոչելով Գարեգին արք. Խաչատուրեանը :

Ծանօթ՝ միջավայրին, վարժուած՝ մտաւոր եւ վարչական աշխուժութեանց, նորընտիր Պատրիարքը արդիւնաւէտ գործունէութեան յոյսեր կը ներշնչէ իր առաջին հովուական թուղթով :

Ամէն բանէ առաջ խաղաղութեան կը կարօտի պոլսահայ զաւակը :

Գարեգին պատրիարք ալ այդ պարագան կը չեշտէ, քիչ մը բանաստեղծութիւն խառնելով իր յորդորներուն .

— « Զկայ աւելի խաղցր բան քան լսել ընա – յական ընդհանուր ներդաշնակ հա– մերգ մը : Այս հացրութիւնը պէտք է ծորի ամէն սրտէ, ամէն մտքէ, ամէն լեզուէ եւ ամէն գրչէ : Զգուշանալ այս ներդաշնակութիւնը խանգարող որեւէ խռպոտ խաղէ» : («Ճառաջ , 9 Յունուար) :

Անշուշտ աւելի գործնական եւ ազդու խրատներ ալ պիտի տայ, երբ իր պաշտօնատեղին հաս– նելով, ձեռնարկէ գործի :

Բազմաթիւ դժուարութիւններ կան իր ճամ – բուն վրայ :

Անճանաչելի դարձած է երբեմնի Պոլիսը : Ա– ծաթամոլ, քինախնդիր եւ բռնակալ տեղապահի մը վեցամեայ պաշտօնավարութիւնը կատարեալ քաոսի մը վերածեր են 55 — 60.000նոց զաւակը :

Համատարած անիշխանութեան մէջ , առտուն կանուխ արթնցողը իր մանածը կը ներկէ, աւարի տալով ազգային հարստութիւնները :

Երբեք այսքան լղրճուած չէր Պոլսոյ հանրա– յին կեանքը, վերջին տարիներու ընթացքին : Մա– նաւանդ «Թուրք Հայերու» կամ «Գրիգորեան Թուրքերու» երբեմնի խայտառակ դաւերէն ի վեր :

Այս ընդհանուր քաոսին մէջ չարաչուք դեր կատարեցին — եւ դեռ կը չարունակեն կատարել— ոչ միայն Գէորգ արք· Աբսլանեանի արբանեակ – ները, այլեւ տեղական մամուլը :

Իրրեւ թէ բաւական չըլլային երկու – երեք հայերէն օրաթերթերը, եւ ուրիշ երկօրեայ կամ շաբաթական հրատարակութիւններ, մարդիկ Թուրք մամուլն ալ օգնութեան կանչեցին , հրա – պարակաւ փռելով բոլոր աղտոտ լաթերը :

Եղան Թուրք թերթեր եւ լրաբերներ որոնք չատ աւելի պատկերազարդ մանրամասնութիւններ կը հրատարակէին Պատրիարքարանի եւ ուրիշ ներքին խնդիրներու մասին, քան հայերէն լրա – դիրները :

Կարելի չէ երկու տողի մէջ պատկերացնել հայկական մամուլ կոչուած լաբիւրինթոսը :

Հասարակ լրաբերներ, որոնք հայերէնի քէ – րականութիւնն անգամ չեն սորված, «ճակատ չա– փելու» մարզանքներ կը կատարեն, հրահրելով կիրքերը :

Նոր պատրիարքին ընտրութենէն ի վեր որոշ մեղմացում կը նշմարուի, բայց խաբուսիկ է :

Կացութիւնը կը պահանջէ խելքի կանչել բո – լորը, խմբագիր ըլլան թէ լրաբեր, քահանայ կամ վարդապետ :

Ոչ միայն խելքի կանչել, այլ եւ տիրաբար սանձել կիրքերը, որպէսզի կարելի ըլլայ չինարար գործ կատարել, օգտուելով բոլոր պատեհութիւն– ներէն :

Տարակոյս չկայ թէ չինարար գործունէու – թեան մը հիմնական մասը կը կազմէ կրթականը, — դպրոց եւ մշակոյթ :

Որքան գիտենք, 22—25 հայկական դպրոցներ կան Պոլսոյ մէջ, աւելի քան 5000 աշակերտ – ա– շակերտուհիներով :

Միայն այս ճակատին բարոյական եւ նիւթա – կան հոգը բաւական է սթափեցնելու քնացողները կամ քինախնդիրները :

Ո՞ր չրոտած կամ ցամքած գլուխը պիտի յանդգնէր չուր պղտորել այս անդաստանին մէջ:

Կայ, տակաւին, Անատոլուի խորերը մնացած 30 — 40.000 բեկորներու օգնութեան խնդիրը :

Այս հոգերը եւ ուրիշ խնդիրներ բան մը չեն խօսիր օրուան հերոսներու սրտին :

Այս հարցումը կ'ուղղենք մասնաւորապէս ա– նոնց որ Թուղթ մրոտելը կը չփոթեն հրապարա – կագրութեան հետ : Առանց մտածելու հետեւանք – ները :

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՍՊԱՌՆԱԳԻՐ

Նասրէտտին Հոճա ունէր չունէր էշ մը ունէր :

Օր կ'ըլլար, որ պարկ մը ցորեն կը նետէր է– շուն կռնակը եւ ջաղացք կը տանէր աղալու, կամ խուրձ մը չոր փայտ կը նետէր օրհնեալ կենդա – նիին կռնակը եւ տուն կը բերէր վառելու :

Օր մըն ալ դողցան Հոճային աւանակը :

Նասրէտտին բարկացաւ սաստիկ ,— Թող Ալ– լահը ներէ իր բարկութեան :

Եւ սպառնաց մինպէրին բարձունքէն, ուր սո– վորութիւն ունէր մագլցելու՝ խօսելու համար Ալլահին հետ եւ ժողովուրդին հետ :

— Թող վաղը տեղը բերեն էշս , ապա թէ ոչ··· դիտեմ ընելիքս , ըսաւ եւ երեք անգամ չոյեց մօ– րուքը, — Թող Ալլահ՝ ճերմկցնէ զայն՝ անապա– տի աւաղին պէս :

Վախը պատեց գիւղացիներուն հոգին :

Հոճան սպառնա՛ց··· :

Դողը մտաւ գողերուն սիրտը եւ կծու սոխի մը պէս կսկծացուց :

Հոճան սպառնա՛ց··· :

Յաջորդ առաւօտ, հոճան տեսաւ որ աւանակը վերադարձուցեր էին եւ կապեր իր ախոռին մէջ:

Հետաքրքիրները հարցուցին.

— Հոճա՛, եթէ էշը չվերադարձնէին, ի՞նչ պիտի ընէիր : Կ'ուզէինք իմանալ սարսափելի սպառնալիքիդ տարողութիւնը :

Նասրէտտին Հոճա ըսաւ.

— Ի՞նչ պիտի ընէի, էշուս գործը ես ինքս պիտի կատարէի, ալիւրին պարկը ե'ս պիտի կրէի չալակովս, չոր փայտին խուրձը ես պիտի կրէի ուսերուս վրայ — այսինքն թէ հոճան պիտի անց– նէր էշուն տեղը :

Այս պատմութենէն ետքը, հետաքրքիր չէ՞ք իմանալու համար թէ ի՞նչ պիտի ընէ Հոճա Նա – պարը, երբ կը սպառնայ եւ մէկիկ մէկիկ կ'արձա– նագրէ «ազգավնաս», «հակաեկեղեցական» եւ «հայրենադաւ» արարքները :

Դէմիրճեանի ծանօթ կատակերգութեան հե – րոսը չա՞տ է սպառնացած··· իր կնոջ, որուն լեչակը ամէն անգամ հանդարտեցուցած է զինք վայրկենական ներդործութեամբ :

Բայց քանի որ սպառնալիքներու մասին է խօսքը, Թոյլ տուէք որ ներկայացնեմ ինչ որ ար– ձանագրած է մեր պատմութիւնը : Ա.ՐԱԶ

ԿԻԼԻԿԻՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻՆ ԱՌՈՂՋԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԸ ԾԱՆՐԱՑԱԾ

ԽՄԲ.— Պէյրութի մեր թղթակցէն ստացանք Անթիլիասի կաթողիկոսական դիւանին չորրորդ զեկոյցը, յունուար 8 թուականով ·—

Մեր երրորդ հաղորդագրութեամբ կը յայտ – նէինք թէ Վեհ· Հայրապետին առողջական վիճա– կը տակաւ կը բարելաւուէր եւ ընդհանուր կերպով յոհացուցիչ կը նկատուէր :

Ուրբաթ օր սակայն, (5 Յունուար), էնսօրէ վերջ ժամը 2ին, Վեհ· կաթողիկոսը սաստիկ դող մը ունեցաւ, ջերմութիւնը բարձրացաւ 39ուկէսի, շնչառութիւնը դժուարացաւ եւ սրտի տկարու – թեան նշանները աւելի չեշտուեցան : Փրօֆ· Տք· Ենիպոմչեան Ն· Վեհ· վիճակը չատ ծանր գտնելով անմիջապէս հիւանդանոց հրաւիրեց Տ· Տ· Խադ եւ Խորէն սրբազանները : Փ· Ճառապարի պատկերը ցոյց տուաւ որ իրրեւ բարդութիւն նկարութեան թոքատապ ունեցեր է Վեհափառը :

Տք· Ց· Ենիպոմչեանի առաջարկին վրայ, Սրբազաններ համաձայն գտնուեցան բժշկական նոր խորհրդակցութեան մը :

Երեկոյեան, հինգ փրոֆէսէօրներ Ֆրանսա – կան Համալսարանէն, փրոֆ· Մորիկ, Ամերիկեան համալսարանէն փրոֆ· Քոնան, Խայեթ, Թապ – պարա քննեցին Վեհ· Հայրապետը եւ յետ խոր – հրդակցութեան յայտնեցին սրբազաններուն Թէ Ն· Ս· Օծութեան վիճակը չատ լուրջ է եւ մտահոգիչ :

Բարեբախտաբար այս լուրջ տագնապէն վերջն ալ Վեհափառը ինքզինք գտնելու վրայ է այժմ, բայց յոգնած է եւ զգալապէս տկարացած :

ՀՆԴԿԱՋԻՆԻ հրամանատարը կը հեռագրէ Թէ ըմբոստները բուռն յարձակողականի մը ձեռնար– կած են Հանոյի դէմ, 50 քիլոմեթր հեռաւորու – թեամբ :

Ամեն բան կախում ունի Քինաստաւի պատասխանէն

Ազգաժողովը 7ի դէմ (Խ· Մխութիւն եւ ար – բանեակները) 50 ձայնով քուէարկած էր զինադա– դարի յանձնախումբին բանաձեւը, որ պայմաններ կ'առաջարկէր, Քորէայի պատերազմը դադրեցնե– լու համար :

Անհամբեր կը սպասուի Քինաստանի պա – տասխանին, որ պիտի տրուէր երէկ : Այդպարեւ, Ազգաժողովը անմիջական պատասխան պահան – ջած էր : Հակառակ ընդհանուր յոռետեսութեան, յուսացողներ կան թէ Քինաստան եւս բաց դուռ մը պիտի ձգէ, չուզելով ստանձնել նոր մերժումի մը պատասխանատուութիւնը : Վերջին պահուն հա – սած հեռագիրը մըն ալ կը հաւաստէր թէ Մաո Ձէ Թունկ պիտի հաւանի նկատի առնել Ազգաժող – ովին նոր ծրագիրը, խաղաղութեամբ լուծելու հա– մար Քորէայի խնդիրը : Նոյն աղբիւրին համա – ձայն, իր դէմառոյր պայմանը պիտի ըլլայ միեւ – նոյն առեն քննել կրակը դադրեցնելու առաջարկը եւս միւս խնդիրները (Ֆորմոզա եւն·) :

ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԺՈՂՈՎ ԹՈՔԻՈՑԻ ՄԷՋ

Զինուորական արտակարգ ժողով մը պիտի գումարուի Թոքիոյի մէջ, մասնակցութեամբ խումբ մը ամերիկացի երեւելիներու : Այս նպա – տակով, չաբաթ օր Ճափոնի մայրաքաղաքը հա – սան Ուոշինկթընի Ապահովութեան տեսչութեան վարիչը՝ զօր· Պէյլ Սմիթ (նախկին դեսպան Մոս– կուայի), իր օգնականը՝ զօր· Պոլինկ, ցամաքա – յին բանակին եւ օդային ուժերու սպարապետները եւ բազմաթիւ խորհրդականներ :

Անշուշտ մանրամասնութիւնները գաղտնի կը պահուին , բայց իրազեկները կը կարծեն թէ վճռա– կան որոշումներ պիտի տրուին Քորէայի եւ առ հասարակ Ծայր· Արեւելքի մասին, լսելէ վերջ զօր· Մէք Արթըրի տեսակէտը :

Այս առթիւ կը հաղորդուի թէ պաշտօնանկ ե– ղած է Քորէայի ամերիկեան Բ· զօրաբաժնին հը– րամանատարը, զօր· Մէք Քլիւր որ կը վարէր վանժուի ճակատին գործողութիւնները : Վերջին լուրերու համաձայն, Ազգաժողովին զօրամասերը տակաւին կը պաշտպանեն այս ճակատը, թէեւ կարմիրները խոր ճեղքեր բացած են :

Կարծողներ կան թէ Թոքիոյի արտակարգ ժո– ղովը պիտի քննէ նաեւ Քորէան ամբողջովին պար– պելու խնդիրը :

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻՆԵՐՈՒՆ ԾԱՆՐ ԲԵՌԸ

Նախագահ Թրումըն կիրակի օր տեղեկութիւն – ներ հաղորդեց ելմտական տարեշրջանի ծախք – ներու մասին (տարեշրջանը կը սկսի յառաջիկայ Յուլիս 1ին) : Ընդհ· գումարն է 71.594 միլիոն տո– լար (25.000 միլիառ Ֆրանք) : Նոր տուրքերու գումարը՝ 16.456 միլիոն տոլար (5740 միլիառ Ֆրանք) : Դաշնակիցներուն ըլլալիք օգնութիւնը՝ 7461 միլիոն տոլար (2600 միլիառ Ֆրանք) :

Զինուորական ծախքերը կը հաշուեն 41.421 միլիոն տոլար, այսինքն ընդհանուր ծախքերուն աւելի քան 58 առ հարիւրը, իսկ տուրքերը՝ ազ – գային եկամուտին 27 առ հարիւրը : Զինուորական ծախքերը կրկնապատիկ աւելցած են, բազդատե– լով այս տարուան հետ : Ներքին ծախքերն անգամ աւելցած են, 1.222 միլիոն տոլար աւելի, բազդա– տելով ներկայ տարուան հետ :

Ելմտացոյցի նախագիծը մանրամասնութիւն– ներ չի տար զինուորական ծախքերու մասին, յա– նուն ապահովութեան, նաեւ անոր համար որ նա – խատեսուած բոլոր ծախքերը առժամեայ են : Նա– խազահը 70 միլիոն տոլարի ուրիշ գումար մըն ալ կը պահանջէ, ռազմական պիտոյքներ գնելու հա– մար : Այս առթիւ բացատրութիւններ կուտայ ո –

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

Փարիզի ակնեցւոց ընդհ. ժողովը

Կիրակի օր տեղի ունեցաւ Փարիզի Եկեղեցւոյ ընդհ· ժողովը : Ներկայ էին մօտ 450 հոգի :

Ճանուն Համերաշխութեան նախագահ ընտ – րուեցան, իրրեւ երկու կողմի ներկայացուցիչներ, Պ· Պ· Նուրհան Ֆրէնկեան, փոխ – նախագահ՝ Մ· Գուլումճեան : Նոյն ձեւով քարտուղարներ՝ ընկեր Հր· Բալուեան եւ Պ· Պ· Զարոյեան :

Նախ կարդացուեցաւ վարչութեան նիւթական եւ բարոյական տեղեկագիրը : Բարոյականի մա – սին երկու բանաձեւեր ներկայացուեցան, որոնք պրծունէութեան մէկ մասը բաւարար կը գտնեն, միւսը անբաւարար :

Այն բոլոր քուէները որոնք չաբաթ օրուան կնիքը կը կրեն, և թղթատարին յանձնուած ըլլա– լով կը հասնին Բ· օր, վաւերական պիտի նկատ– ուին : Քուէախոյզ յանձնախումբ մը ընտրուեցաւ, որուն համար երկու կողմերը ներկայացուցին տասնական թեկնածուներ :

Քուէհամարը պիտի կատարուի այսօր, երեք – չաբթի : Ժողովը վերջացաւ «Հայր Մեր»ով, ա – ւանդնորդութեամբ քահանայի մը :

Մանրամասնութիւնները յաջորդով :

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՀԻՄՍ · ԱՄԵՐԻԿԱՑԻՆ

ՀԱՅԱՆՊԱՍՏ ՃԱՌ ՄԸ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻ ՄԸ ՄԷՋ

Դեկտեմբեր 12 — 16, Կրինվիլի (Սաութ Քէրըլայնա Պապ Ճօնզ Համալսարանին մէջ գումարուեցաւ միջազգային համաժողով մը՝ 26 ազգերու ներկայացուցիչներուն մասնակցութեամբ :

Համաժողովին նպատակն էր՝ համալսարանի 3100 ուսանող – ուսանողուհիներուն ծանօթացնել օտար ժողովուրդներու պատմութիւնը, քանի մը բառով եւ բացատրել այդ ժողովուրդներուն բաղձանքները, ինչպէս նաեւ անոնց տեսակէտները՝ օրուան հրատապ հարցերուն մասին :

Ընկեր Միխաքեան հրաւիրուած էր անձնապէս, իբրեւ անդրմահպատակ լրագրող :

Համաժողովին մասնակցեցան հետեւեալ երկիրները.— Մեծն Բրիտանիա, Ֆրանսա, Արեւմտեան Գերմանիա, Նորվեկիա, Շուէտ, Ֆինլանտա, Պելճիքա, Հոլանտա, Լեհաստան, Չեխոսլովաքիա, Էսթօնիա, Եուկոսլաւիա, Ճունաստան, Քորէա, Եգիպտոս, Իրաք, Իսրայէլ, Անդրյորդանան, Փաքիստան, Չինաստան, Փիլիպեան Կղզիներ, Վրաստան, Հայաստան, ինչպէս նաեւ Ալասքա, Հաւայի, Կրէօնլանտա :

Համայնավար վարչաձեւին ենթակայ երկիրները ուղարկած էին իրենց հակաբուշեւիկ կազմակերպութեանց ներկայացուցիչները, ինչպէս, օրինակ, Լեհաստանը, որուն պատգամաւորն էր նախկին վարչապետը՝ Միխալայչիք եւ Եուկոսլաւիան, զոր կը ներկայացնէր Քանատայի նախորդ դեսպանը՝ Նիքոլիչը : Ճերմակ կամ տարագիր Ռուսերու ներկայացուցիչը, Կոմսուհի Թոլսթոյ (վիպագրին աղջիկը) հիւանդութեան պատճառաւ չկրցաւ ներկայ գտնուիլ : Կարգ մը ներկայացուցիչներ իրենց սեփական կառավարութեանց պատուիրակներն էին Միացեալ Ազգերու մօտ, ուրիշներ՝ իրենց դեսպանատանց խորհրդականները :

Բացումը կատարուեցաւ Դեկտեմբեր 12ին, երեքշաբթի առաւօտ Կրինվիլի քաղաքապետին կողմէ : Կը նախագահէր համալսարանին հիմնադիր Տաքթըը Պապ Ճօնզի որդին որ Ամերիկայի յայտնի մտաւորականներէն մէկն է եւ ներկայիս՝ ընդհանուր տնօրէնը՝ համալսարանին :

Իր բացման ճառին մէջ նախագահը չեշտեց թէ համաժողովը հակահամայնավար դրօշի պիտի ունենայ եւ իւրաքանչիւր ներկայացուցիչ իրաւունք ունի իր ժողովուրդին դատն ու տեսակէտները պարզելու՝ իր հասկցած ձեւով : Ոչ մէկ կաշկանդում, ոչ մէկ սահմանափակում՝ այս իրաւունքին մէջ :

Համաժողովի ամբողջ տեւողութեան ուշադրաւ էր ուսանող ուսանողուհիներու հետաքրքրութիւնը : Ամէն մէկը, առանց բացառութեան, իր տետրակին մէջ կը սղագրէր արտասանուած ճառերը : Ու մանաւանդ ոչ մէկ բացակայ 26 դասախօսութեանց ընթացքին :

Երբ նախագահին հարցուցինք այս արտասովոր խանդավառութեան պատճառը, պատասխանեց. «Բոլորին ներկայութիւնը պարտաւորիչ է. մասնաւորաբար պատուիրած ենք որ արձանագրեն ինչ որ կը լսեն ...»

— Բայց ինչո՞ւ :

— Որովհետեւ քանի մը ամիս վերջը քննութիւնները պիտի սկսին : Ամէն մէկուն պիտի հարցընենք թէ ինչ գիտեն, օրինակ Իրաքի կամ Հոլանտայի, Հայաստանի կամ Ֆրանսայի մասին : Մի մոռնաք որ այս համաժողովը դասընթացք մըն է մեր տղաքներուն եւ աղջիկներուն համար որոնք մէկ չաբթուան մէջ պիտի ստանան կարգ մը հիմնական ծանօթութիւններ օտար ազգերու մասին ...

Քանի մը թիւ «Ծառայ» կրնայի լեցնել, եթէ փորձուէի ձեր ընթերցողներուն հրամցնել բոլոր ճառերը : Կը գոհանամ միայն յիշելով որ իւրաքանչիւր պատուիրակուհին, Տօքթ. Լուիզ Ելմ—Միացեալ Ազգերու Քորէայի ներկայացուցիչը — որ ամբաստանեց Անգլիան իբրեւ «պատասխանատուն Մայր. Արեւելքի ներկայ տագնապալի կացութեան » : Լեհաստանի եւ Չեխոսլովաքիոյ պատուիրակները յայտնեցին որ Արեւմտեան պետութիւնները պէտք եղած վճռականութիւնը ցոյց չտուին այն օրերուն երբ կարմիր թաթը իր սարսափը տարածեց իրենց հայրենիքներուն վրայ :

Շահեկան էին խնդրոյ առարկայ երկիրներուն տնտեսական եւ քաղաքական կացութեան մասին տրուած տեղեկութիւնները որոնցմէ օգտուեցան ոչ միայն ուսանողները, այլեւ ներկայացուցիչները :

Ընկեր Միխաքեան ձայնասփիւռին առջեւն էր Հինգշաբթի առաւօտ, Դեկտեմբեր 14ին : Խնդրուած էր իրմէ որ «քրիստոնէական քանի մը բառ արտասանէ՝ տօնական այս օրերուն» :

— « Հպարտ ենք որ Ատուած որդիին դասանանքը ընդունած ենք շատ կանուխէն եւ ոչ մէկ պոհողութեան առջեւ կանգ առած չենք մեր հաւատքը պաշտպանելու համար», ըսաւ Ընկեր Միխաքեան, «Մարդկութիւնը ահաւոր անձկութեան մը մատնուած է այսօր, ամէնուս պարտքն է պաշտպանել մեր քրիստոնէական կրօնքը եւ այդ կրօնքին մեզի պարգեւած բարոյական սկզբունքները » :

Իրմէ վերջ խօսեցաւ Քորէայի պատուիրակուհին՝ նոյնիսկ բառերով :

Ընկեր Միխաքեան իր դասախօսութիւնը տուաւ նոյն օրը ժամը 2ին :

Նախ թուղթի ակնարկ մը նետեց հին օրերու մեր պատմութեան վրայ : Հպարտութեամբ յիշեց թէ առաջին դարէն իսկ որդեգրած ենք Քրիստոնէութիւնը եւ պետականացուցած ենք զայն երրորդ դարուն, թարգմանած ենք Աստուածաշունչը 435ին, ունեցած ենք մեր ոսկեդարը եւ ընդ հուր եւ ընդ սուր, պահած ենք մեր տոհմիկ դիմագիծը — սեփական լեզու, սեփական մշակոյթ, սեփական եկեղեցի եւ հարուստ գրականութիւն :

Ցետոյ հակիրճ կերպով ներկայացուց մեր նոր բազոյն պատմութիւնը — կոտորածները, բարենորոգումներու ծրագիրները, յեղափոխական կուսակցութեանց ծագումը եւ պատճառները, 1915ի աղէտը, Հայաստանի անկախութիւնը, Սեւրը, խորհրդայնացումը, Լօզանը, մեր հաւատարմութիւնը Դաշնակիցներուն՝ երկու պատերազմներու ընթացքին, մեր պահանջները ու մեր դիրքը կարմիր պատուհասին հանդէպ :

(Մնացեալը յաջորդով)

ԹՂԹԱԿԻՑ

Մեր սիրելի Պապան

ՊՈՍՏՈՆ.— « Ծառայ»էն իմացանք ողբացեալ ընկեր Միհրան Գաբրիէլեանի մահը (Պապա) :

Անշուշտ իր հայրենակից ընկերները պիտի փութան գրել իր յեղափոխական գործունէութեան մասին : Ինք խոստացած էր իր յուշերը գրի առնել, երբ ծերանոց մտնէր :

— Պապա, սա յուշերդ ե՞րբ պիտի գրես :

— Քանի Դաշնակցութիւնը կ'ապրի, իմ եւ ինձ նմաններու յուշերը Դաշնակցութեան գոյութեան մէջ պէտք է տեսնէք :

Այսպէս են եղած մեր արիւնոտ պայքարի բոլոր «խոնարհ հերոսները», ի քէկ սակաւախօս եւ հեռու ցուցամոլութիւններէ :

Երբ հոս տեղափոխուեցաւ, կարծեմ 1932ին, սկսաւ պիստակ ծախել, իսկ երեկոներն ալ կանչ ձիթապտուղ՝ սրճարանները : Այսպէս իր օրապահիկը կը ճարէր առանց բեռ ըլլալու ոեւէ մէկուն — մինչեւ 1940 : Ինչպէս կը գրէր Վահէն, «տարիքի բեռան տակ ճնշուած եւ հիւանդ», պատերազմի սկիզբէն ունեցաւ դէշ օրեր, վատառողջ վիճակ, սնունդի պակասութիւն, մանաւանդ օրապահիկը՝ ծխախոտէն, անզօր : Պատերազմի ընթացքին անկարելի էր գտնել պիստակ եւ ձիթապտուղ :

Եւ որովհետեւ ի վիճակի չէր պանդոկը վճարելու, ընկեր մը առաջարկեց իր տան կից սենեակ մը վարձել, որպէսզի ընտանեկան հոգածութենէ չզրկուի : Ընկերներ մահճակալ, անկողին, վեր – մակ, իսկ ուրիշներ հաղուստ եւայլն տրամադրեցին : Ամէն ամիս եւ տարուէ տարի իր առողջութիւնը կը վատթարանար : Իր ծունկերն ալ կիթոռ էին, ազատ չէր կրնար քալել : Երբեմն քալած ժամանակ կ'իյնար :

Օր մըն ալ 68 տարեկան մեր ծերունի Պապան հիւանդանոց փոխադրեցինք : Երբ տեսութեան գացինք հիւանդանոց, տրտնջաց.— « Կարօ ղիս այս տանջարանը ինչո՞ւ բերիք, ասեղ ուտելէն հոգիս ելաւ, ի սէր կուսակցութեան ղիս հանեցէք այս տեղէն : Երանի թէ պարտականութեան եւ «գործ»ի ժամանակ թշնամի գնդակէ մը ինկած ըլլայի ազատութիւն երգելով »...

Այլեւս չկրցաւ շարունակել : Ալեւոր ու յոգնած աչքերէն արցունք կը հոսէր : Մխիթարեցինք զինք : Մենք ալ մեր կարգին մեր արցունքները կուլ տալով, մեր մտքերը փոխադրուեցան այն արիւնոտ թուականներուն ուր նուիրեալ երիտասարդներ յեղափոխութեանջահը ձեռքէ ձեռքանցնելով լոյս եւ յոյս կը սփռէին անտարբեր երիտասարդներու սրտին եւ մտքին մէջ :

Որքան սակաւախօս, նոյնքան ալ համեստ էր եւ հեզ : Բոլոր ժողովներուն ներկայ կ'ըլլար մինչեւ իսկ անհանգիստ վիճակով : Դուրսը երբ վիճաբանութեան (քիչ անգամ) բռնուէր, հակառակորդը կը լռեցնէր լակոնական բառերով.—«Պէտք է համոզուիս որ մեր կուսակցութիւնը հայութեան կենսահիւթն է... ուրեմն Դաշնակցութիւնը եղեր է, կայ եւ պիտի ըլլայ :

Դառնացած էր իր քանի մը ազգականներէն : Տրապզոնցի ազգականներէն Ա. Մազլումեան երբ վերութենէ վերադարձաւ, շատ օգտակար եղաւ Պապային : Իսկ աղնիւ հայուհի մը Տիկին Սրբուհի Ճակոբեան ամենամեծ հոգածութեամբ քրոջ պէս հսկած է Պապայի առողջութեան, մաքրութեան եւ սենեակին : Վէթերաններու Փոնտէն ստացած դումարները որոշ թեթեւացում կը պատճառէին, թէեւ կը դժկամակէր ընդունիլ :

Իր հաւանութեամբ, 1948ի սկիզբը, Պորտոյի Մուրատ խումբը մտածեց Պապան տեղաւորել Փարիզի Հանգստեան տունը երբ տեղի ունենար բացումը : Այդ օրերուն կազմուեցաւ հոգատար յանձնախումբ մը (Սարգիս Գոնեալեան, Զ. Քէնտիրեան եւ Գ. Թադէոսեան), որ հանգանակութիւն կատարեց գաղութին մէջ, ստանալով նաեւ վէթերաններու Փոնտի յատկացուած գումարները : Միեւնոյն ատեն պայմանաւորուելով ճաշարանի մը հետ որպէսզի Պապան ժան ճաշէ : Հոգացին նաեւ ծխախոտի ուրիշ մանր ծախքերը : Նոյն տարուան վերջը յանձնախումբը պաշտօնական բոլոր գործողութիւնները վերջացնելով, Պապան Փարիզի ծերանոցը փոխադրեց ընկերակցութեամբ Պ. Ս. Եսայեանի :

Պապայի մեկնելու վերջին երկու օրերը շատ դժուար էին թէ իրեն եւ թէ իր ընկերներուն համար : «Այլեւս ընկերներէ եւ դուրսի աշխարհէն պիտի կտրուիմ, երբ ծերանոց մտնեմ, ես այնտեղ չուտ կը մեռնիմ» :

— Ազգականներդ, հայրենակիցներդ եւ ընկերները տեսութեան կուգան քեզի, այնտեղ աւելի հանգիստ, մաքուր եւ առողջ կեանք կ'ունենաս :

... « Լեցուր բաժակը : Հատ մըն ալ... «Զորբորդ գունդի հրամանատար», «Մազեց Արեւ ա – պատութեան»... Ախ, դուք Քեռին չէք տեսեր, չէք լսեր իր խօսքերը, հայութեան հին կաղնին, Ռէվանտուզի յանդուգն հրամանատարը : Հապա Համազասպը, Թիկնեղ եւ առնական իր կեցուածքով, յատկապէս Թուրքերու եւ մանաւորապէս Թաթարներու ահն ու սարսափը... Սեւ օրերին մէկը Երեւանի բանտին մէջ վատերու կողմէ ձերբակալ՝ կացինէն պարտուեցաւ ...» :

Սիրելի Պապա, մեր բաժանումէն ի վեր թաւ ձայնդ դեռ մեր ականջին կը հնչէր, երբ աւելի քան մէկ տարի վերջ, մահուանդ գոյժը առինք, սրտաբեկ :

Քու յիշատակդ միշտ վառ պիտի մնայ մեր մէջ, անվհանդ չարունակելու համար վերջնական ազատագրութեան պայքարը :

Հանգիստ բազմաչարչար ոսկորներուդ :

Կ. ՏՕՆԻԵԱՆ

Թուրքիա միշտ մտահոգ

Թուրք թերթերը ուշագրաւ խորհրդածութիւն – ներ կ'ընեն նոր տարուան առթիւ :

Բոլորն ալ կը խոստովանին թէ նոր տարին յղի է անակնկալներով եւ միջազգային կացութիւնը չափազանց վրդովիչ : Այս կացութեան առջեւ կ'ուզեն ամբացնել ներքին ճակատը եւ ժողովուրդը կը հրաւիրեն ազգ. միաբանութեան :

« Միլիյէթ »ի մէջ Ալի Նաճի Գարաճան կը գրէ .—

Քրկութեան միակ ճամբայ մը ունինք, — Ազգ. միաբանութիւն : Նոր տարին կը թեւակոխենք, եւ մեր մտքին մէջ կը կրկնուի միեւնոյն հարցումը.— Նոր եւ համաշխարհային պատերազմ մը պիտի ծագի՞ թէ ոչ :

1951ը ահարկու դուռ մըն է, ուրկէ՞ներս կը մտնենք պատերազմի մտավախութիւնով, եւ ըստ տիպուած ենք ամէն մէկուս ձեռք առնել, մեր ինքնապաշտպանութեան համար : Ահա թէ ինչու էական պայման է մեզի համար ազգ. միաբանութիւնը, մէկդի թողուլ անձնական կիրքերը, կուսակցական հակամարտութիւնները եւ համախմբել ամբողջ ժողովուրդը միեւնոյն նպատակին շուրջ :

Վտանգը շատ լուրջ է : Ձենք կրնար ապրիլ օտարին մոյկին տակ, պիտի կռնչինք յանուն ազատութեան : Ազգ մը որ կրցաւ մէկ հարուածով տապալել Հալքեան իշխանութիւնը եւ հաստատել Դեմոկրատ վարչաձեւը, պիտի գիտնայ նաեւ վերջ տալ կուսակցական մրցակցութիւններէն առեղծուած խառնակութիւններուն, վրէժխնդրական ցոյմը : Այդ օրերուն կազմուեցաւ հոգատար յանձնախումբ մը (Սարգիս Գոնեալեան, Զ. Քէնտիրեան եւ Գ. Թադէոսեան), որ հանգանակութիւն կատարեց գաղութին մէջ, ստանալով նաեւ վէթերաններու Փոնտի յատկացուած գումարները : Միեւնոյն ատեն պայմանաւորուելով ճաշարանի մը հետ որպէսզի Պապան ժան ճաշէ : Հոգացին նաեւ ծխախոտի ուրիշ մանր ծախքերը : Նոյն տարուան վերջը յանձնախումբը պաշտօնական բոլոր գործողութիւնները վերջացնելով, Պապան Փարիզի ծերանոցը փոխադրեց ընկերակցութեամբ Պ. Ս. Եսայեանի :

Պապայի մեկնելու վերջին երկու օրերը շատ դժուար էին թէ իրեն եւ թէ իր ընկերներուն համար : «Այլեւս ընկերներէ եւ դուրսի աշխարհէն պիտի կտրուիմ, երբ ծերանոց մտնեմ, ես այնտեղ չուտ կը մեռնիմ» :

— Ազգականներդ, հայրենակիցներդ եւ ընկերները տեսութեան կուգան քեզի, այնտեղ աւելի հանգիստ, մաքուր եւ առողջ կեանք կ'ունենաս :

... « Լեցուր բաժակը : Հատ մըն ալ... «Զորբորդ գունդի հրամանատար», «Մազեց Արեւ ա – պատութեան»... Ախ, դուք Քեռին չէք տեսեր, չէք լսեր իր խօսքերը, հայութեան հին կաղնին, Ռէվանտուզի յանդուգն հրամանատարը : Հապա Համազասպը, Թիկնեղ եւ առնական իր կեցուածքով, յատկապէս Թուրքերու եւ մանաւորապէս Թաթարներու ահն ու սարսափը... Սեւ օրերին մէկը Երեւանի բանտին մէջ վատերու կողմէ ձերբակալ՝ կացինէն պարտուեցաւ ...» :

Սիրելի Պապա, մեր բաժանումէն ի վեր թաւ ձայնդ դեռ մեր ականջին կը հնչէր, երբ աւելի քան մէկ տարի վերջ, մահուանդ գոյժը առինք, սրտաբեկ :

Քու յիշատակդ միշտ վառ պիտի մնայ մեր մէջ, անվհանդ չարունակելու համար վերջնական ազատագրութեան պայքարը :

Հանգիստ բազմաչարչար ոսկորներուդ :

Կ. ՏՕՆԻԵԱՆ

զգացումներուն, բամբասանքին եւ հայհոյանքին :

Թուրքիոյ մէջ պետական իշխանութիւնը ոչ մէկուն, ոչ մէկ կուսակցութեան սեփականութիւնն է, անոր անձնական ազարակն է : Բուն իրատէրը ազգն է եւ ան է որ կը վճռէ ամէն բան : Օրուան կառավարութիւնը բեռնաւորուած է ծանր պատասխանատուութիւններով : Ազգովին օգնենք իրեն, որպէս զի աւելի լաւ նայինք 1951ի ամպամած հորիզոնին» :

« Սօն Փօսթա»յի մէջ Սէլիմ Բակըզ կը գրէ·

— Դժբախտաբար հորիզոնը հեռու է վարդագոյն ըլլալէ : Կացութիւնը չի բաղդատուիր նոյնիսկ 1949ի տագնապին հետ : Իրատես ըլլանք, որպէսզի յուսադրուինք եւ չէզոքացնենք չարիքը :

«Ճումհուրիյէթ»ի մէջ Մագիար Քունք կը խորհրդածէ·—

— Վրդովիչ տարիէ մը ելանք եւ հիմա կը մտնենք անծանօթ, մութ եւ տագնապալի տարիէ մը ներս : Տնտեսական տագնապը ծանրակշիռ է քաղաքականին չափ, ամենուրեք նախանիւթի անձուկութիւն կը տիրէ :կը թեւակոխենք քայսարեչրջանը, վրդովիչ հաւանականութիւններով : Եթէ Ա. Բեւելքն ու Արեւմուտքը համաձայնին իսկ եւ թոդուն սպառազինումը, զարձեալ պիտի կազմալուծուի աշխարհի տնտեսութիւնը, եւ 1929ի տնտեսական տագնապէն չատ աւելի եղերական բարդութիւններ պիտի ծնին : Բայց երանի թէ այդպիսի համաձայնութիւն մը կնքուէր, եւ մենք խորհէինք միայն տնտեսական նեղութիւնները : Մարդկութիւնը փրկուած կ'ըլլար ամբողջական կործանումէն եւ մահէն եւ իր խաղաղութեան եւ վերաչինութեան միջոցներ ի սպաս դնելով՝ կը յաջողէր հարթել օրուան տնտեսական կնճիռները :

Ապիտին Տավէր եւս կը գրէ ·

— 1951ը վճռական որոշումի մը տարին պիտի ըլլայ : Երբ կը թեւակոխենք նոր տարին, կը տեսնենք թէ նժարը խաղաղութենէ աւելի պատերազմի կը հակի : Ամերիկա եւ արեւմտեան եւրոպական պետութիւններ սկսան տենդային պատրաստուիլ, կարմիր յարձակողականի մը դէմ : Կ'ուզեն պինել արեւմտեան Գերմանիան եւ Ճափոնը :

Շատ հաւանական է որ Ռուսիա յարձակումի անցնի առանց սպասելու որ Ամերիկայի եւ արեւմտեան պետութիւններու այս պատրաստութիւնները լրանան : Հակառակ պարագային, Ռուսիա ժամանակ չտիւի պիտի ուզէ եւ ինքզինքը յաղթելու չափ զօրաւոր պիտի չզգայ,եւ դեմոկրատ ճակատը պիտի ցցէ կարմիր Չինաստանի դէմ :

Մէկ խօսքով, անցնող տարին չատ դէշ ժամանդ մը թողուց նոր տարիին, եւ ծանրակշիռ տագնապ մը եւ երրորդ աշխարհամարտի մը վտանգը կայ մեր աչքերուն առջեւ :

Բոլոր դեմոկրատ ազգերուն նման, մենք ալ պէտք է չափազանց արթուն դտնուինք այս վտանգին դիմաց, զգուշաւոր ըլլանք եւ ամէն միջոց ձեռք առնենք :

1951ի մեր նշանաբանը պէտք է ըլլայ «արթուն եւ պատրաստ դտնուիլ եւ ամրապնդել ազգային միաբանութիւնը » :

ՍՏԱՑԱՆՔ

ՁՐԱԳ, դիրք Բ· : Գրեց՝ Ա· Ա· Պետիկեան : Նիւ Եորք, 1948 : (Կրօնական խորհրդածութիւն – ներ եւ քարոզներ) : Հասցէ ·— Armenian EvangeliCalChurch, 152 East 34th St. New York, N.Y. (USA) :

Գաղութէ գաղութ

Հ· Ը· Դ· 60ԱՄԵԱԿԸ ՀԱԼԷՊԻ ՄԷՋ

Հ· Ը· Դ· վաթսունամեակը հանդիսաւորապէս տօնուած է նաեւ Հալէպի մէջ, Դեկտ· 24ին, Ֆերիալի ընդարձակ սրահը, անհամար բազմութեամբ : Ներկայ եղած են Մխիթարեան վարժարանի տեսուչ Հ·Վահան Ցովհաննէսեան և բազմաթիւ ծանօթ անձնաւորութիւններ : Օրուան նախագահը, ընկեր Ը· Գասապեան իր բացման ճառին մէջ ըսած է թէ Հ· Ը· Դ· հաշնակցութիւնը վերջին 60 տարուան մէջ դարձաւ պահապան ու արթուն աչքը մեր ժողովուրդին : Բանախօսած է ընկեր Մուշեղ Ճէնտէրճեան (բանաստեղծ Մ· Իշխան), չեչտելով·

— « Այս յոբելեանը ինքնագովութեան կամ իր գործերուն տարփողանքը ընելու առիթ մը չէ, որովհետեւ չկայ Հայ մը որ չդիտակցիթէ պարտականութիւնները ունի հանդէպ իր ժողովուրդին : Ցոբելեանները առիթներ են անդրադարձումի, հանդրուանները վերանորոգելու ուխտ մը : Հ· Ը· Դ· միս մինակ ցոյց տուաւ պատասխանատուութեան գեղեցիկ զգացումը եւ զոհուեցաւ հաւասար քաջութեամբ, եւ վճռականութեամբ գործածեց իր սուրն ու գրիչը :Դաշնակցութեան մեծագոյն գործըն եղաւ, կենդանութիւն տալ հայ ժողովուրդին, որ ընդոստ ազգային գիտակցութիւն ստացաւ եւ զարձաւ ընդունակ հզօր բռնակալութիւններու դէմ պայքար մղելու : Դաշնակցութիւնը վերջին 30 տարիներու միջոցին զարձաւ հայրենասիրութեան դպրոց : Անոր չնորհիւ Սերունդը գիտցաւ թէ ո՛ւր կը քալէ եւ ինչպէս կը քալէ : Դաշնակցութիւնը մնաց մինակ, ոչ թէ անջատուելով ու մեկուսանալով ժողովուրդէն, այլ անոր ծոցին , սրտին ու հոգիին մէջ՝ մինակ մնալով հայ ժողովուրդի ազատութեան իրաւունքը հետապնդելու գործին մէջ : Հարց կուտան մեզի թէ ինչո՞վ պիտի հաս – նինք մեր խէալին, երբ միլիոնաւոր բանակներով եւ հիւլէական ռումբերով կը պայքարին ամենազօր ազգերն իսկ : Մենք սակայն ակնոյ կուտանք մեր պատմութեան ճամբին եւ անկէ կը քաղենք իմաստութեան աւելի զերազանց դասեր, որոնք կեանքէն եւ հաշիւներէ վեր երեւոյթներ են » :

Երկրորդ բանախօսն էր ընկեր Տոքթ· Գասպեան·

— « Մեր այսօրուան տօնակատարութիւնը պատարագի մատուցում մըն է այն զաղափարին որուն համար զոհուեցան մեր բիւրաւոր նահատակները : Անոնք սորվեցուցին ապրիլ, եւ ոչ թէ սողալ,— երկաթէ կամք ունենալ, չրջիլ բաց ճակատով, ունենալ այն ներքին հպարտութիւնը թէ հարկ է տէրն ըլլալ իր ճակատագրին : Մեր միակ պահանջն էր մարդկայնօրէն ապրիլ : Պայքարը չդադրունակուեցաւ մինչեւ որ յաղթական զարձաւ Հայը, անկախ Հայաստան ունեցաւ եւ իր սուր – բագելիները խորհրդանշող եռագոյն դրօշը : Այդ պայքարը նաեւ միջազգային վարկ ապահովեց մեզի : Բռնութիւնները տեւական չեն կրնար ըլլալ : Վստահ ենք որ ան պիտի ունենայ իր նոր եռագոյնը, իր ամբողջացած հայրենիքն ու ամբողջացած ժողովուրդը» :

Հանդէսը ունեցած է նաեւ գեղարուեստական ճոխ բաժին մը :

ՏՈՐՈՒՆԻ .— Մուշեղ Աբլեան մեռած է թէհրանի մէջ Նոյեմբեր 7ին : Ծնած էր վերին Ագուլիս : Նախնական ուսումը ստացած էր քաղաքի ծխական դպրոցին մէջ, միշնակարգը կ'աւարտէ Թիֆլիզի առեւտրական պետական դպրոցը, իսկ բարձրագոյնը Մոսկուայի մէջ : Հայաստանի հանրապետութեան տաեն Ալեքսանդրապոլի հայկական քաղաքային վարչութեան անդամ էր : Հայաստանի խորհրդայնացումով տասը հազար հայ մտաւորականներու եւ մարտական ուժերու հետ կ'անցնի Պարսկաստան, նախ Թաւրիզ, Մէչէտ եւ ապա Թէհրան : Միչտ նուիրուելով հանրային աշխատանքի : Առաջին համազգխարհային պատերազմին միացաւ խումբ մը ուսանողներու եւ կիսատ թողուց բարձրագոյն կրթութիւնը եւ համաւորական պայուսակը չալակը, կարսի վրայէն խումբի մը հետ անցաւ պատերազմի ճակատ : Մեծ դեր կատարած է Թէհրանի նորաստեղծ թեմական խորհուրդի կազմակերպութեան եւ կանոնադրութեան մչակման մէջ : Եւ միչտ ուչագրաւ եղած է հանրային եւ ազգային գործերուն մէջ :

ԱՀՈՒՍԱՐՍԱՓԻ ԾՐԱԳԻՐ ՄԸ

« Տէյլի Մէյլ»ի մէջ կը կարդանք·—

Մեծն Բրիտանիա, Ֆրանսա, Պելժիա, Հոլանտա եւ Լիւքսէնպուրկ համաձայնած են կազմակերպելու ընդարձակ, անկախ եւ մեծապէս չարժական ու լաւ մարզուած ուժ մը, որուն գինուորները պիտի գործեն Թչնամիի գիծերուն ետեւը, երբ յարձակում գործուի Արեւմտեան Եւրոպայի վրայ :

Ատլանտեանի դաչինքի չրջանակներուն հետ կապուած մասնագէտի մը կարծիքով, այս ուժը պիտի մարզուի այնպիսի մեթոտներով, որոնք բնաւ չեն կիրարկուած մինչեւ այսօր, կռիւներու ընթացքին եւ որոնք մեծապէս պիտի ցնցեն նախայարձակ Թչնամին : Ծրագրին գործադրութեան համար անհրաժեչտ բոլոր վարիչներն ընտրուած են արդէն : Ուժին մէկ մասը պիտի բաղկանայ այս պէս կոչուած «անձնասպան» կամ «ոչ ուղղափառ» ջոկատներէ :

Կը հաղորդուի Թէ ծրագիրը ամէնէն առաջ յղացուեցաւ եւ ներկայացուեցաւ վերոյիչեալ երկիրներու միացեալ ուժերու ընդհ· հրամանատար մարաջախտ Մոնթկոմըրիի եւ ցամաքային ուժերու հրամանատար զօր· տը Լաթըը տը Թասիլնիի կողմէ : Այնուհետեւ, երբ կնքուեցաւ Ատլանտեան դաչինքը, ծրագիրը, մանրամասնօրէն մչակուելէ վերջ, ներկայացուեցաւ այդ դաչինքի ընդհ· սպայակոյտերու պետերուն, Ուչինկթընի մէջ եւ վաւերացուեցաւ անմիջապէս :

Այս խորհրդաւոր ուժը, որուն մաս պիտի կազմեն կամաւորները միայն, գործի պիտի անցնի ոչ թէ պաչտպանելու համար քանի մը մեկուսացած կէտեր, այլ զարնելու Թչնամիին թիկունքը, լայն չրջանակի մը վրայ : Պիտի ունենայ օդանաւային յատուկ տորմիղ, պարենաւորման նպատակով : Զօր· Այզընհաուըը, կիրակի օր, մարջախտ Մոնթկոմըրիի հետ ունեցած իր տեսակցութենէն ետք յայտարարեց թէ ինք գոհ է ծրագրին մանրամասնութիւններէն :

ԱՀՈՒՍԱՐՍԱՓԻ ԾՐԱԳԻՐ ՄԸ

« Տէյլի Մէյլ»ի մէջ կը կարդանք·—

Մեծն Բրիտանիա, Ֆրանսա, Պելժիա, Հոլանտա եւ Լիւքսէնպուրկ համաձայնած են կազմակերպելու ընդարձակ, անկախ եւ մեծապէս չարժական ու լաւ մարզուած ուժ մը, որուն գինուորները պիտի գործեն Թչնամիի գիծերուն ետեւը, երբ յարձակում գործուի Արեւմտեան Եւրոպայի վրայ :

Ատլանտեանի դաչինքի չրջանակներուն հետ կապուած մասնագէտի մը կարծիքով, այս ուժը պիտի մարզուի այնպիսի մեթոտներով, որոնք բնաւ չեն կիրարկուած մինչեւ այսօր, կռիւներու ընթացքին եւ որոնք մեծապէս պիտի ցնցեն նախայարձակ Թչնամին : Ծրագրին գործադրութեան համար անհրաժեչտ բոլոր վարիչներն ընտրուած են արդէն : Ուժին մէկ մասը պիտի բաղկանայ այս պէս կոչուած «անձնասպան» կամ «ոչ ուղղափառ» ջոկատներէ :

Կը հաղորդուի Թէ ծրագիրը ամէնէն առաջ յղացուեցաւ եւ ներկայացուեցաւ վերոյիչեալ երկիրներու միացեալ ուժերու ընդհ· հրամանատար մարաջախտ Մոնթկոմըրիի եւ ցամաքային ուժերու հրամանատար զօր· տը Լաթըը տը Թասիլնիի կողմէ : Այնուհետեւ, երբ կնքուեցաւ Ատլանտեան դաչինքը, ծրագիրը, մանրամասնօրէն մչակուելէ վերջ, ներկայացուեցաւ այդ դաչինքի ընդհ· սպայակոյտերու պետերուն, Ուչինկթընի մէջ եւ վաւերացուեցաւ անմիջապէս :

Այս խորհրդաւոր ուժը, որուն մաս պիտի կազմեն կամաւորները միայն, գործի պիտի անցնի ոչ թէ պաչտպանելու համար քանի մը մեկուսացած կէտեր, այլ զարնելու Թչնամիին թիկունքը, լայն չրջանակի մը վրայ : Պիտի ունենայ օդանաւային յատուկ տորմիղ, պարենաւորման նպատակով : Զօր· Այզընհաուըը, կիրակի օր, մարջախտ Մոնթկոմըրիի հետ ունեցած իր տեսակ-

---

ԼՐՏԵՍ ԿԻԿԵՐՈՆ ԱՆԳԱՐԱՑԻՄԷՋ

(Գրեց՝ գերման դեսպանատան կցորդ ՄՈՑԶԻՇ)

ԺԳ·— ՌԻՊԼՆԹՐՕՓ ԿԸ ԿԱՍԿԱԾԻ

Ջեռնածալ սպասելու էի որ չնորհաբաչխ արեւը ղիչանէր վերստին փայլիլ : Լաւագոյն էր պատճառը չհարցնել : Երկու մեծ քուրմեր կը կռուէին : Ջար բախտէս երկուքին մէջտեղը կը գտնուէի : Ահա բոլորը :

Գերմանիան կրնար կործանիլ, քաղաքներ կրնային մոխրանալ, հազարաւոր մարդիկ կրնային մեռնիլ ամէն օր հայրենիքին համար : Ինչ փոյթ : Երկու քուրմեր պայքարի մէջ էին եւ այդ կիկեռոնը որ մեծագոյն բախտ մըն էր Գերմանիոյ համար, կրնար սպասել իր թանկագին գաղտնիքնեռվ, որոնք թերեւս փրկութեան լաստ մը պիտի ըլլային :

Անճնապէս, կարօտը չունէի բնաւ կիկեռոնին, ոչ ալ այն բուռն յուզումներուն, որոնց կ'ենթարկուէի ամէն հանդիպումի : Բայց կայ պարտականութեան գիտակցութիւնը, եւ իմ պարտականութիւնս Անգարա կը կանչէր դիս : Ֆրանսայի մը կամ Անգլիացի մը ինծի պէս պիտի զգային :

Սկսուած ամէն նոր պայքար կամ կռիւ կը ստեղծէ նոր պարտաւորութիւններ ու մտայնութիւններ, որոնց մասին ոչ մէկ գաղափար ունէ – ցած ենք նախապէս : Դաչնակիցները կը պայքարէին ազատութեան համար : Եթէ Լոնտոն ծնած ըլլայի, պիտի կատարէի պարտականութիւնս իրրեւ ազատութեան զինուոր մը : Այժմ կը փնտռէի ելքը լաբիւրինթոսին , որուն մէջ նետած էին զիս : Շթաուֆֆենպէրկ մը, Գոնարիս մը, Շուլէնպուրկ մը, եւ բազմաթիւ ուրիչներ ալ փորձած են խոյս տալ այդ լաբիւրինթոսէն : Չէի կրնար հետեւիլ անոնց ընտրած ճամբուն, որովհետեւ տակաւին կը հաւատայի ողջմտութեան :

Ով դիտէ, Կիկերոն իր ձեռքին մէջ ունէր թերեւս բանալին որ դուռը պիտի բանար եւ եթէ բոլոր անցքերը փակուած կը թուէին, պատճառը այն էր դուցէ որ կոյր էին մեր առաջնորդները :

Միտքը դիտնալ կ'ուզէ միչտ··· իսկ Կիկերոն իմաստութիւնն էր :

Զորս օրէ ի վեր Պերլին էի, երբ երկու հրաւիրագիր գտայ պանդոկս : Մին կուգար Բաչիտ Ալի Ղայլանիէն, իսկ միւսը Մեծ Միւֆթիէն , Մասնայատուկ պատճառ մը կար ասոր :

Երկու տարի առաջ, օգտակար եղած էին ի – րաքի վարչապետին, իր կախաղանէն փրկուելու գործին մէջ : Բաչիտ, որ այժմ կ'ապրի Իպն Սէ – ուտ թագաւորին արքունիքին մէջ, եւ իր բոլոր ընկերները թերեւս երախտապարտ են տակաւին ինծի, որովհետեւ թոյլ չտուի որ գործադրուի վճիռը, երբ կը պակսէր ամբաստանեալը :

Այժմ, Բաչիտ Ալի Պերլին էր, գերծ ամէն վտանգէ, բայց չէր մոռցած զիս տակաւին եւ ուրախութեամբ կը հրաւիրէր ամէն անգամ որ Պերլին երթայի :

Ես ալ ուրախութեամբ կ'ընդունէի իր հրաւէրը : Գոհ էի քանի մը ժամ անցընելով մէկուն հետ, որուն կապուած էի այնքան չատ անձնական յիչատակներով :

Ցաջորդ օրը Մեծ Միւֆթիին տունն էի : Հասարակաց յիչատակներ չունէինք իրեն հետ : Իր հրաւէրը կը պարտէի այն նախանձին, որ կը մղէր երկու արաբ դիւանագէտները դժոխքի վերածելու Պերլինի իրենց կեանքը :

Նստած էի ուրեմն երուսաղէմի Մեծ Միւֆթիին դիմացը : Ուչագրաւ էր իր փայլուն իմացականութիւնը, մինչ Բաչիտ նուազ արագաթռիչ մտածելու կերպ մը ունէր, բայց համեստ ու խիստ վստահելի բարեկամ մըն էր :

Պերլինի իր աքսորի ընթացքին, Միւֆթին նըմանէր այն բազմաթիւ նկարներուն, որոնցմով աչխարհ կը ճանչնար զինքը այդ չրջանին : Կը հիանայի իր հրաչալի մօրուքին վրայ որ խիստ խընամուած էր եւ հինայուած : Նստած էի սեղանին առջեւ այս մարդուն , որ իր ամբողջ կեանքի ընթացքին չէ դադրած նեղութիւն տալէ Անգլիացիներուն, բայց միչտ յաջողած է ճողոպրիլ անոնց ճանկերէն :

Ներկայ էր նաեւ պաղտատի նախկին դեսպան կրօպա, բայց պատուոյ տեղը տրուած էր ինծի , թէեւ արարողական կարգին համաձայն, դեսպանին կը պատկանէր : Նախ քիչ մը չփոթեցայ, բայց երբ տեսայ որ հեռ կրօպա կը ջղայնանար առաջին տեղը ինծի տրուած ըլլալուն համար, տեսակ մը չարաճճի զուարթութիւն համակեց զիս :

(Շար·)

ցուրեան ընթացքին, ջերմօրէն գնահատած է՝ Արեւմտեան Եւրոպայի պաշտպանութեան համար կազմուած ծրագիրները: Աւելցնենք, որ այս ծրագիրները կը վերաբերին ոչ միայն վերոյիշեալ հինգ երկիրներու պաշտպանութեան, այլեւ սկանտինաւեան եւ միջերկրականեան շրջաններուն:

Ֆրանսայի պաշտօնական անձնաւորութեան մը համաձայն, Ֆրանսական կառավարութիւնը յաջողած է համոզել Մ. Նահանգները, թէ Ֆրանսական բանակի նոր զօրամասերը, գրեթէ ամբողջութեամբ պէտք է զինուին՝ փոխ – վարձի դրութեամբ ստացուելիք ամերիկեան զէնքերով: Որովհետեւ կառավարական լուրջ տագնապ մը կրնայ ծագիլ եւ կէս մենատիրական կառավարութիւն մը կրնայ գործի գլուխ գալ, եթէ երբեք կազմուելիք Ֆրանսական 20 զօրաբաժիններու ծախքը ամբողջովին ծանրանայ Ֆրանսայի վրայ:

րոնց գլխաւոր մասերը ամփոփած էինք կիրակի օր: Գանի մը հատուածներ եւս.

— « Զինուորական պատրաստութեան տըրուած կարեւորութիւնը հետեւանք է աշխարհի ներկայ կացութեան: Մենք կը կերտենք զինուորական եւ տնտեսական ուժը որու լեզուէն միայն կը հասկնան միջազգային համայնավարութեան վարիչները: Այս է միակ ղրկական միջոցը ապահովելու խաղաղութիւնը, հիմնուած՝ արդարութեան եւ անհատական ազատութեան վրայ »:

ԳԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Մ. ԹՈՐԻԶԻ մասին տեղեկութիւններ հաղորդելով «Իմանիթէ» կը գրէ թէ «հիւանդին ընդհ. վիճակը չատ լաւ է: Միշտ կը բարւոքին ձախ ոտքին եւ ձախ ձեռքին շարժումները: Գանի մը օրէ ի վեր Թորէզ ինքնիրեն կ'ելլէ եւ կը նստի առանց նեցուկի: Ցաճախ կը քալէ սենեակին մէջ, գաւազանի մը օգնութեամբ եւ աւելի երկար կը մնայ թիկնաթոռին մէջ »:

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆի եմտական նախարարը, Ղոլամ Հիւսէյն, հրաժարեցաւ, վասն զի խորհրդարանը մերժած էր նոր պայմանագիրը՝ Անգլիա – Իրանեան քարիւղի ընկերութեան հետ, ըսելով թէ «չապահովը ազգին չահերը»: Կնքուած համաձայնութիւնը, ընկերութիւնը իրանեան կառավարութեան պիտի վճարէ թոն գլուխ վեց շիլին պարգեւ, փոխան չորսի, իսկ առ նուազն չորս միլիոն սթերլին՝ ի հաշիւ չահաբաժնի եւ պահեստի: Պայմանագիրը յետադարձ ուժ ունենալով, քառասուն միլիոն սթերլին պիտի ապահովէր Պարսկաստանի:

ԵԳԻՊՏՈՍի մէջ հաղարաւոր ուսանողներ ցոյց մը կատարեցին արտաքին նախարարութեան առջեւ, բողոքելով Ալեքսանդրիոյ դաչինքին եւ անգլեւամերիկեան կառավարութեանց դէմ: Նախարարը պատշգամ ելլելով, յայտարարեց թէ կառավարութիւնը պիտի չընդհատէ բանակցութիւնները, ցորչափ յոյս կայ զոհացնելու Եգիպտոսի պահանջները: Եզրակացնելով, նախարարը պահանջեց որ «Եգիպտոսի տենչերը իրրեւ դիմակ չծառայեն համայնավարական քարոզութեան »:

ՀԱՆՐԱԿԱՒՈՒԻ եւ մեթրոյի ընդհ. գործադուլ չսպասուելիր ուրբաթէն առաջ, խորհրդակցութիւններ կը չարունակուին:

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ վարչապետը, Տօքթ. Ատընաուըը, այսօր, երեքչաբթի, ճայնասփիւռ ճառով մը կամ լրագրական ասուլիսի մէջ պիտի պատասխանէ արեւելեան Գերմանիոյ առաջարկին, որով կը հրաւիրէր բանակցել՝ երկրին միացումը գլուխ հանելու համար: Այս առթիւ վեց պայմաններ պիտի առաջարկէ, գլխաւորաբար պահանջելով ազատ ընտրութիւններ ամբողջ Գերմանիոյ մէջ, կրճատում սպառազինութեանց եւ « ժողովրդական ոստիկանութիւն», դադարում դերմանական ձեռնարկներու եւ դրամագլուխներու դէպի Խ. Միութիւն փոխադրութեան եւն.:

318.645 ՖՐԱՆՍԱՅԻՆԵՐ սպաննուած կամ զանազան ձեւերով մեռած են վերջին պատերազմի ընթացքին: Ասոնց 210.871ը զինուորական են, 107.874ը քաղաքացի: Մեռած դերիներու թիւն է 36.877:

ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ չարունակ արդիական զէնքեր կը ստանայ Խ. Միութենէն, համաձայն Լոնտոն հասած տեղեկութեանց: Բանակը պիտի ունենայ նոր զրահապետ մը, զօր. Պաթա, որուն պիտի աջակցին խումբ մը խորհրդային սպաներ: Զինուորներու թիւն է 120.000:

ԹՈՒՐՔԻՈՑ վարիչներուն հետ երկար տեսակցութիւն մը ունենալէ վերջ, արեւելեան Միջերկրականի ամերիկեան տորմիղին ընդհ. հրամանատարը, Ծովակալ Քարնի, յայտարարեց թէ զրական եզրակացութեանց յանգած են: Մինչեւ այսօր Մ. Նահանգները զէնք եւ մարզիչներ կը ճարէին Թուրքիոյ, ապահովելու համար անոր պաշտպանութիւնը: Այսուհետեւ Թուրքիա եւ Յունաստան պիտի հրաւիրուին մասնակցելու արեւելեան Միջերկրականի պաշտպանութեան: Միւս կողմէ, Թուրքիոյ վարիչները այսուհետեւ աւելի ղործօն դեր մը պիտի կատարեն հաւաքական ապահովութեան հարցին մէջ:

ՓՐ. ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՆՍԱՒԻՒՂԻ ՑԵՐԵԿՈՑԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Այս կիրակի ժամը 16էն կէս գիշեր, Cercle Militaireի սրահներուն մէջ, Place St. Augustin:

Cuban Pett et ses Cubanas Aubans boys հռչակաւոր նուագախումբը: ՃՈՒ ՊԻԻՓԷ : **ATTRACTIONS** եւ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ:

Մուտքը **300** ֆր.:

Սեղանները ապահովել՝ հեռաձայնելով **Tru. 27.35**:

ՁԱՌԱՋ կը նուիրեմ

Տէսինէն Թիրայր Պառաւեան Նոր Տարուան առթիւ մէկ տարեկան «Ցառաջ» կը նուիրէ իր աներհօրը՝ Աւետիս Համբարձումեանին, Chaillonnette, Crémien (Isère):

Դարձեալ Տէսինէն Օր. Քրիստինէ Զէյթուն-եան Նոր Տարուան առթիւ վեցամսեայ «Ցառաջ» կը նուիրէ իր հօրը՝ Զաքար Զէյթունցեանին: Zeytoundjian, 3 rue Tellier, Décines (Isère):

ԿԻՐԱԿԻ, 21 ՑՈՒՆՈՒԱՐ 1951, ԺԱՄԸ 17.30ԻՆ

ԺՕՐԺ ՍԻՆԱՆԵԱՆԻ

ՋՈՒԹԱԿԱՀԱՆԴԷՍԸ

Salle Gaveau,, 45 rue la Boëtie, Փարիզ

Ցայտագրին մէջ նաեւ հայկական կտորներ:

Տոմսերուն գիները 100էն 400 ֆրանք: Դիմել Տօքթ. Ա. Ճինճեանի, 29 rue Bleue, Գրատուն Հ. Սամուէլ 51 rue Mr. le Prince, Պարսամեան գրատուն, 46 rue Richer, Studio Colibri 19a rue Caumartin եւ նուագահանդէսին օրը՝ կիրճէն:

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ Փարիզի մասնաճիւղին այս տարուան պարահանդէսը, դիմակաւոր, կիսադիմակ եւ անդիմակ, յառաջիկայ Փետրուար 17ին, (փոխանակ Յունուար 28ի, չաբաթ գիշեր, ժամը 10էն մինչեւ լոյս, արտասովոր չքեղութեամբ եւ ճոխութեամբ, George V.ի ընդարձակ սրահներուն մէջ: Անակնկալներ եւ հանրամատչելի պայմաններ:

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ՍԿՍ ՇԱՄՈՆԻ ՄԷՋ

(Հազարհինգհարիւրամեակին առթիւ)

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի:

3 Փետրուար, չաբաթ երեկոյեան ժամը 8.30ին: Salle Jeane d'Arcի մէջ:

Տոմսերու գինը 100 ֆրանք: Փոքրիկներուն կէս գին: Սրահին ջերմութիւնը ապահովուած է:

ՑԱԽԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Հ. Ց. Դ. կարտանի Նիկոլ Դուման ենթակոմիտէն, Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Վարանդեան խումբը, իրենց խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնեն Տիկին ԹՈՒՐԻԿ ՓԻՒՔԻԿԵԱՆի մահուան առթիւ, ընկեր Ցովհաննէս Փիւլիւկեանի եւ պարագաներուն: Այս առթիւ փոխան ծաղկեպսակի կր նուիրեն 500 ֆր. «Ցառաջ»ի տարածման ֆոնտին, 500 ֆրանք ալ Այգաբի «Ցառաջ» վարժարանին:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— Ֆր. Կապ. Խաչի Ռօմանի մասնաճիւղի վարչութիւնը իր խորին չնորհակալութիւնը կը յայտնէ զաղութիս Հայերուն անխտիր, որոնք մասնակցելով տօնական օրերու առթիւ կատարուած հանգանակութեան, ուրախացուցին մեր չրջանի հիւանդները, եւ աննեցուկ այրիներն ու զինուորները:

ԳՐԻԳՈՐ ՎԱՀԱՆԻ

կիևս ևնհաևատարիմ է

Թատերդութեան ներկայացման, ուր Փարիզա-հայ սիրուած դերասաններու կողքին, առաջին անգամ ըլլալով պիտի տեսնէք սինէմայի ծանօթ արուեստագէտը՝

Coco Aslan

22 Յունուարի երեկոյեան, Théâtre Iénaի մէջ:

Տոմսերու թիւը սահմանափակ ըլլալով՝ կը յանձնարարուի այժմէն ապահովել ձեր տեղերը, գրելով կազմակերպութեան՝ K. V. Maksoudian, 32 rue Courat, Paris (20):

Le Gérant : A. NERCESSIAN
Imprimerie DER AGOPIAN 17 rue Damesme - (13)

ՅՕՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Րաֆֆի խումբի ժողովը այս չորեքչաբթի ժամը 20.30ին, սովորական հանգրուանին:

ԿՐԸՆՈՎԼ.— Հ. Ց. Դ. Եօթնեղբայրեան ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը, 20 Յունուար ժամը 21-ին, դպրոցի սրահը:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ.— Բնիկ Տիվրիկցի Սեդրակ Զաքարեանեան կը փնտռէ իր ամբողջ ընտանիքի, մեծ եղբայրը Աբրահամ, քոյրը՝ Իւղաբեր, հօրը անունը Պօղոս եւ մօրը անունը Էլմաս (Փոչամ Պօղոսեանի աղջիկ) բոլորն ալ կորսուած 1915ի տեղահանութեան առեն: Տեղեկացնել իր հասցէին. — Les Vallées Ballau Mirée (Indre et Loire), France: Արտասահմանի թերթերէն կը խնդրուի արտատպել:

Շատեր ունեցան եւ դոհ մնացին: Դուն ալ պիտի չուզէի՞ր ունենալ օրինակ մը այնքան խնամքով պատրաստուած

«ՆՈՐ ՓՆԱՐ»

պատկերազարդ, ճայնագրուած եւ ընդարձակ երգարանէն, որ իր 640 մեծ էջերով, 715 երգերով ու 109 նկարներով հայկ. երգը սիրողներուն փնտռած լաւագոյն գիրքն է:

Դիմել հրատարակիչին «Ցառաջ»ի հասցէով: Գինը՝ 1500 ֆրանք, կանխիկ, թղթատարի ծախքն ալ մէջը:

ՓԱՐԻԶԻ Հ.Մ.Մ.Ի ՎԻՃԱԿԱԽԱՂԻՆ ՇԱՀՈՂՆԵՐԸ

2136 պրօշ մը, 595 լուսանկարի ակրանտիզման, 1915 չիշ մը գինի, 2555 կնոջ ոսպ մը, 2900 պրօշ մը, 17 լուսանկարի ակրանտիզման, 2478 չիշ մը գինի, 3136 չիշ մը գինի, 812 զոյգ մը կլնկայ կօշիկ, 669 քօրսաժ մը, 999 չիշ մը զարեջուր, 515 լուսանկարի ակրանտիզման, 24 զոյգ մը հէքեաթ, 678 կէս քիլօ դպաս, 1640 պրօշ մը, 509 լուսանկարի ակրանտիզման, 367 քօրսաժ մը, 234 լուսանկարի ակրանտիզման, 3790 «կովկաս եւ իր ժողովուրդները»,864 լուսանկարի ակրանտիզման, 3220 գիրք մը, 2380 եռամսեայ «Ցառաջ», 1289 կէս քիլօ դպաս, 171 կնոջ «ոսպ»ի կտոր մը, 3123 մէկ չիշ լէմոնատ, 891 քօրսաժ մը, 37 չիշ մը լիմոնատ, 3444 եռամսեայ «Ցառաջ», 3704 եռամս. «Հայ – Բոյժ», 48 չիշ մը զարեջուր, 2320 եռամս. «Հայաստան», 225 մէկ քօրսաժ, 54 լուսանկարի ակրանտիզման, 1314 կնոջ ոսպ մը, 1555 չիշ մը օ տը քօլօնները, 666 զոյգ մը կնկայ կօշիկ, 500 եռամս. «Ցառաջ», 825 եռամս. «Հայաստան», 350 երախայի «փուլօվըր», 964 գիրք մը, 205 չիշ մը լիմոնատ, 507 «Մկրտիչ Եօթնեղբայրեան», 503 կէս քիլօ դպաս, 3071 մէկ չիշ գինի, 11 սափրուելիք օճառ, 52 տուփ մը փուտրը, 260, լուսանկարի ակրանտիզման, 3380 գիրք մը, 945 քաշքօլ մը, 1214 այր մարդու քօսթիւմ մը, 2600 քօրսաժ մը, 2300 մէկ փուլօվէր մարդու, 2243եռամս. «Հայաստան», 502 եռամս.«Ցառաջ», 45 կնոջոսպի կերպաս, 1218 Անմահ տիպարներ, 833 կէս քիլօ դպաս, 6 եռամս. «Հայ – Բոյժ», 3329 մէկ քօսթիւմցու կերպաս, 2905 եռամս. «Հայաստան»:

Դիմել Բալուեան գրատուն, 43 rue Richer:

ՔԱՖԷ ԱՐԹԻՒՐ

Քաշուած, բարակ ու մաճուր
Ընտի՛ր, համո՛վ··· աճուն տո՛ւր,
Առանց վախի ա՛ռ, կուլ տուր,
Վաճառանիշը՝ մեր ԱՐԹԻՒՐ
Ո՛վ հաստատէ խառնուրդ կայ,
Ցիսուն հազար նուէր կայ,
Հարիւր պարապ տոպրակին
Շիշ մը օղի նուէր կայ:
Հասցէն ահա՛, առ պահէ
Շուտով գրէ՛, թող դրկէ՛
ԱՐԹԻՒՐԸ սուրճին մարքն է
Սուրճն ալ ԱՐԹԻՒՐին փառքն է:

Հասցէ.— **Boyadjian,** 6 rue L'Escot Romans (Drôme):

ՅԱՌԱՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. S. 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13)

Վ.Եցամս· 800 փր·, Տար· 1600, արտ· 2500 փր·

Tél. GOB. 15-70 Գին 7 Ֆր· C. C. P. Paris 1678-63

Mercredi 17 Janvier 1951 Չորեքշաբթի 17 ՅՈՒՆՎ·

27րդ ՏԱՐԻ — 27 Année No. 6358–Նոր շրջան թիւ 1769

Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԹՈՒՐՔԻՈՑ ԱՋՔԸ ԴՈՒՐՄԱՆ Է

Այս օրերս թէ թուրք թերթերը եւ թէ միջազգային մամուլը չարունակ նշանակալից տեղեկութիւնները կը հաղորդեն Թուրքիոյ մտահոգութեանց մասին: Գրեթէ ամէն օր :

Այս հրատարակութեանց մէջ, աչքի կը զարնէ նոր պարագայ մը,— յուսախաբութիւն Ամերիկայէն: Մանաւանդ Քորէայի վերջին ձախողանքներէն ի վեր :

Այսօր պիտի կարդաք դառնութեան աղաղակ մը եւս: (Տես Բ· եւ Գ· էջ):

Այս գրութենէն առաջ, չատ աւելի կծու խմբագրական մը հրատարակած էր «Միլլիյէթ» լրագիրը, Նաճի Գարաճան ստորագրութեամբ :

Յօդուածագիրը դառնօրէն կը դանգատի որ « Թուրքիոյ քաղաքական ճակատագիրը տարիներէ ի վեր միակողմանի կերպով կապած ենք Ամերիկայի քաղաքական ճակատագրին հետ»:

Այս առթիւ յիշելով «Թրքական հերոսութիւնը» Քորէայի ռազմադաշտին վրայ, կ'ողբայ .

— « Հակառակ անոր որ թուրք ազգը ի հարկին արիւն թափելով յարգած է իր յանձնառութիւնները, մեծապէս կը տարակուսի որ Ամերիկացիները ազդու օժանդակութիւն մը ընծայեն իրեն, յարձակման մը պարագային»: (5 Յունվ·):

Ինչո՞ւ այս յոռետեսութիւնը, ճիշդ այն պահուն երբ Ամերիկացիները կը բազմապատկեն ի բերնոյ աջակցութիւնը, Թուրքիոյ վերազինման եւ վերաչինութեան համար:

Աւելի Գարաճան պատճառներն ալ կը բացատրէ·

1.— Ամերիկան միլիառները բաշխեց Եւրոպական պետութիւններուն, նոյնիսկ Չէնամի երկիրներուս, բայց «Հոլանտայի մը, Պելճիքայի մը, Իսլանտայի մը, նոյնիսկ Լիւքսէնպուրկի մը ընծայած օժանդակութեան կէսն անգամ չէ տրամադրած Թուրքիոյ »:

2.— Ամերիկա «իր կուրծքին վրայ սեղմելով տակաւ պետութիւնները, Ատլանտեանի ուխտէն դուրս ձգած է Թուրքիոյ պէս պետութիւն մը»:

3.— Զօր· Պրէտլի (Մ· Նահանգներու սպառազինութեան) յօդուածագրքով մը Ա.Ֆղանիստանի կարգը դասած է Թուրքիան, անհրաժեշտ չգտնելով օղնել անոր՝ պատերազմի մը պարագային:

Այս պատճառները յիշելէ վերջ, յօդուածագիրը երբեք զարմանալի չի գտներ որ «Ամերիկայի հեղինակութիւնը խախտած է Թուրքիոյ մէջ»:

Երկար հեռագիրը կը հաղորդէր այլապէս ուշագրաւ տեղեկութիւն մը :

Նէճմէտտին Սատակ, արտաքին գործերու նախկին նախարարը, կը յայտարարէ «Ագչամ»ի մէջ հրատարակուած խմբագրականով մը·

— « ժամանակը եկած է պատրաստելու 1939ի ան-յուրփաճիֆեւթրբական դաշնագրին գործադրութիւնը: Նկատի առնելով պատերազմի վտանգը, կարելի է այժմէն սկսիլ զինակցութեան դաշնագրով նախատեսուած խօսակցութիւնները, նոյն իսկ վերաճռնել զինակցութիւնը, նկատի առնելով նոր հանգամանքները»:

կարճ խօսքով՝ ահազանգ :

Ընթերցողները թերեւս կը յիշեն որ 1939ի դաշնագրին հետ, Անգարան պարգեւ ստացաւ նաեւ Ալեքսանդրէթի Սանճաքը, պատմական Մուսա Տաղով ...

Դաշնագիրը ստիճան մը ազատ կը ձգէր Թուրքիան, նկատի առնելով անոր բարեկամութիւնը՝ Խ· Միութեան հետ:

Այս կէ՞տն է որ կ'ուզեն վերաքննել այժմ, աւելի ընդարձակելով սահմանները, որպէս Թուրքիան կարենայ օգտուիլ նաեւ Ատլանտեանի դաշինքէն:

Անհրաժեշտ չէ դուշակութիւններ փորձել , երբ բուն իրականութիւնը ամէն բան կը բացատրէ:

Արդարեւ, բոլոր պարագաները կը հաստատեն թէ Թուրքիոյ աչքը նորէն դուրսն է: Շարունակ նոր նեցուկներ կը փնտռէ, դողալով իր անկախութեան եւ հողային ամբողջութեան վրայ :

Ինչպէս կ'երեւայ, Ամերիկացիներն ալ նկատի առած են այս պարագան եւ միշտ նոր հաւաստիքներ կ'ընծայեն, հանգստացնելու համար իրենց դաշնակիցը :

Վերջին փաստ՝ Ատլանտեանի եւ Միջերկրական Ամերիկեան նաւային ուժերու հրամանատարին այցելութիւնը Պոլիս եւ մասնաւոր տեսակցութիւնը Ձէլալ Պալարի հետ:

Շ·

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՀՐԱՄԱՆԱԳԻՐ

Նասրէտտին Հօճային եւ Նազար աբեղային սպառնագիրներէն ետքը, կը ներկայացնեմ Հ· Ց· Դաշնակցութեան մէկ սպառնագիրը՝ իբրեւ նմոյշ, բաղդատութեան համար.—

1905 Փետրուար 6ին սկսան հայ–թաթարական կռիւները Բագուի մէջ: Ցարական Ռուսիան զէնք կուտար թաթարներուն, միւս կողմէ զէնքը կ'առնէր Հայոց ձեռքէն,— կը զինէր թաթարները, իսկ զինաթափ կ'ընէր Հայերը: Կը խրախուսէր Հայոց բնակարանները, կը ձերբակալէր յեղափոխականները, որպէսզի աւելի ազատ գործէին թաթարները:

Ահա այն Հ· Ց· Դաշնակցութիւնը հրապարակ հանեց թուղթիկ մը ռուսերէն լեզուով, — այդ թուղթիկը կը կրէ Հրամանագիր անունը, ուղղուած՝ ռուս կառավարութեան :

Ահաւասիկ այդ փաստաթուղթը, որ կը կրէ 1905 Մայիս 18 թուականը.—

ՀՐԱՄԱՆԱԳԻՐ

Ռուս կառավարութեան կովկասեան վարչութեան

Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութիւնը յայտարարում է բոլոր ոստիկաններին, պահնորդներին, թաղային հսկիչներին, ոստիկանապետներին, տեղամասային ոստիկանապետներին, գաւառապետներին, բաղաքային ընդհանուր ոստիկանապետներին, պահնորդական եւ խուզարկու ոստիկանութեան եւ վերից եկած հրամանների բոլոր գործադրիչներին, որ այսուհետեւ նրանցից իւրաքանչիւրը ԱՆՆՆԱՅ ԵՒ ԱՆՈՂՈՔԱԲԱՐ ՊԻՏԻ ՈՋՆՉԱՑՈՒԻ, երբ երբեմ յանդգնի Հայից խլել իր զէնքը, եւ այդ նպատակով՝ զէնք գրաւելու համար փորձէ խուզարկութիւն ու ձերբակալութիւն կատարել Անդրկովկասի հայ ազգաբնակութեան մօտ:

Թող նրանցից իւրաքանչիւրը, նախ քան այդ կարգի բայլերի դիմելը, յիշի

Բագուի նահանգապետ Նակաշիձէին,

Գանձակի փոխ–նահանգապետ Անդրէեւին,

Գաւառապետներ Բոգուսլաւսկուն, Շմեռլին–գին, Նաչչաւսկուն, Պաւլովին ,

Ընդհ· ոստիկանապետ Սախարովին,

Ոստիկանապետներ Ջաւախովին, Շուամակե–ւիչին ,

Թաղային հսկիչ Տէր–Սահակովին,

Ոստիկան Սերգէյին ,

Դռնապան Շեղոյին,

Եւ ուրիշ շատերի՞ն, շատերի՞ն, (որոնք ին–կան Դաշնակցականի գնդակով) :

Կա՛մ **25** րուբլի վարձք փոխարէյից եւ կամ մի գնդակ յեղափոխականից,— ահա թէ ի՛նչ բանի մէջ ընտրութիւն պէտք է կատարել:

Հ· Ց· ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ԿՈՄԻՏԷ

Այս «հրամանագիրը» սարսափի մատնեց Կովկասի փոխարքայութեան պաշտօնեաները,— ոչ ոք համարձակեցաւ այնուհետեւ զինաթափ ընել Հայերը: Եւ Թաթարներն ալ տեսան Դաշնակցականի բազուկին ուժը :

Այժմ քննութեան առնենք այս սպառնագիրներուն բարոյականը, այլ մանաւանդ սա հարցը թէ քաջ հրապարակագիր դառնալու համար պայմա՞ն է ... ստուածաբանութիւն ուսանիլ նախապէս, կամ յաւ սպառնալու համար պատուաւոր ձե՞ւ է ապաւինիլ օտար իշխանութեանց, նմանօրէն քրիստոնեայ աբեղաներուն, որոնք մեծարբան կը սպառնային ... երկնաբնակ allié Աստուծոյ անէծքը հրաւիրելով թշնամիին վրայ:

ԱՐԱՋ

ՏԵՐՈՒՆԻ .— ԵԶՆԻԿ ԵԶՆԻԿԵԱՆ

Ցաւով կը հաղորդենք մահը համեստ աշխատաւորի մը, Պ· Եզնիկ Եզնիկեանի: Վերջերս տակաւին բացած բլլալով , հիւանդանոց փոխադրուած էր եւ կը դարմանուէր երկու ամիսէ ի վեր, բայց ապարդիւն :

Հանգուցեալը առտուն բանուորական աշխատանքներ կատարելով Իսի լէ Մուլինոյի մէջ, կէս օրէն վերջ կը զբաղէր հայերէն թերթերու վաճառումով: Թէեւ 65ը անցած, անտրտունջ կը չրջէր փողոցէ փողոց, թերթ ցրուելու համար: Ներդաշնակ օրերուն արձանագրուած էր եւ կ'ուզէր Հայաստան երթալ ընտանիքին հետ, բայց «իր կարգը չեկաւ», թէեւ կը պատկանէր «բարեյոյս» համարուած հոսանքին :

Մեր ցաւակցութիւնները իր ընտանեկան պարագաներուն :

Կատաղի կռիւներ Քորէայի մէջ

ԴԵՌ ԱՄԷն ՑՈՑՍ ԿՈՐՍՈՒԱԾ ՉԻ ՀԱՄԱՐՈՒԻՐ

Կարմիր Չինաստանը տակաւին չպատասխանեց նեց Ազգաժողովի հանդիսաւոր կոչին՝ կռիւը դադրեցնելու համար, բայց ամէն յոյս կորսուած չի համարուիր :

Հաշտարար ձեռնարկները կը չարունակուին թէ Ազգաժողովի շրջանակներուն եւ թէ դիւանագիտական մայրաքաղաքներու մէջ: Առջի օր Փարիզ հասաւ Ազգաժողովին ընդհ· քարտուղարը՝ Թրիկվը Լի : Այսօր ալ կը հասնի Հնդկաստանի վարչապետը, Նեհրու, որ միեւնոյն ատեն արտաքին նախարար է եւ որ սկիզբէն ի վեր գործօն դեր կը կատարէ, խաղաղութիւնը ապահովելու համար :

Պ· Նեհրու պիտի նախագահէ հնդիկ դիւանագէտներու ժողովին, որուն պիտի մասնակցին դիւանագիտական իր քոյրը, որ Ուրիւնկթընի դեսպանն է, Մակուայի դեսպանը, Ազգաժողովին հնդիկ պատուիրակը: Իրազեկներու կարծիքով, այս ժողովն ալ կրնայ որոշ դեր կատարել, դիւանագիտական բանակցութիւնները Մ· Նահանգներուն եւ Չինաստանի մէջեւ :

Մինչ այս մինչ այն, կռիւները կատաղօրէն կը չարունակուին Քորէայի մէջ: Դաշնակիցները առջի օր եւս առին երկու կարեւոր քաղաքներ, Օզան եւ Քումսեանկ· բայց Քորէացիները եւ Չինացիները կը չարունակեն յառաջ խաղալ եւ առջի օր 80 քիլոմեթր միայն հեռու էին Թակուէն: Երկու կողմերն ալ պաշարողական չարժումներ կը փորձեն :

Չինաստանի պատասխանին սպասելով հանդերձ, Ամերիկացիները միշտ կը պնդեն թէ երբեք տրամադիր չեն ամէն գնով խաղաղութիւն հաստատելու կամ հակառակորդը ողոքելու: Զօր· Քրլինն, ամերիկեան բանակին սպայակոյտի պետը, որ Թոքիօ գացած է արտակարգ ժողովին մաս–նակցելու համար, Քորէայի ճակատը այցելեց առջի օր, տեսակցելու համար ամերիկացի հրամանատարին հետ: Երկու օր Քորէա պիտի մնայ, ամերիկեան եւ դաշնակից զօրամասերը աչքէ անցընելու համար :

Պատասխանելով զանազան հարցումներու, զօրավարը յայտարարեց թէ Ազգաժողովին զինուորները Քորէա պիտի մնան եւ պիտի կռուին: «Մենք կատարելապէս վստահ ենք թէ ազատութեան ուժերը կրնան սանձել համայնավար յարձակումը եւ կը յուսամ թէ յառաջիկայ երկու – երեք ամիսներու ընթացքին պիտի կրնանք նոր եւ լաւ մարդուած զինուորներ ճարել»:

Հեռագիրը կ'ըսէ թէ ամերիկեան 8րդ բանակին հրամանատարն ալ, զօր· Բիճուէյ լաւատես է եւ կը յուսայ թէ իր բանակը կրնայ կացութիւնը փրկել :

× Կարգ մը ամերիկեան թերթեր եւ ականաւոր անձեր դիտել կուտան թէ զօր· ՄէքԱրթրը «կոպիտ սխալ մը գործեց 1950 Նոյ· 24ի յարձակողականով, որ յանդեցաւ կատարեալ աղէտի մը»:

Կռիւներն կր սասկանան Հնդկաչինի մէջ

Հնդկաչինի Ֆրանսական հրամանատարը կը հեռագրէ թէ ըմբոստները կատաղի կռիւներ կը մղեն, Հանոյի ճակատը ճեղքելու համար: Ցարձակումը կատարուած է 15 վաշտ զօրքով: Ֆրանսացիները յաջողած են կասեցնել յառաջխաղացումը , բայց նոր արշաւանք մը կը սպասուէր երկի, քսան վաշտերով: Ֆրանսական ուժերը կը դիմադրեն 120 քիլոմեթր տարածութեամբ ճակատի մը վրայ : Պաշտօնական զեկոյցը կ'ըսէ թէ առ նուազն 35—40 թշնամի վաշտեր կը սպառնան Հանոյի (Թոնքինի մայրաքաղաքը): Թշնամին զերազանց ուժեր համախմբած է հիւսիսային – արեւմտեան չերջանին մէջ:

Ապստամբներուն նոր յարձակողականը զարմանք պատճառեց Փարիզի մէջ, վասնզի ընդհ· հրամանատարը յունուար 6ին կը հաւաստէր թէ անհետացած է Հանոյի սպառնացող վտանգը: Նոյն իսկ դադրեցուցած էին Ֆրանսացի կիներու եւ մանուկներու պարպումը հիւսիսային չերջանէն:

Եւրոպայի պաշտպանութիւնը

Զօր· Այզընհաուըր Լոնտոն հասնելով, անմիջապէս մանրամասնութիւններ քաղեց Անգլիոյ վերազինման մասին, ինչպէս ըրած էր Փարիզի, Պրիւսէլի, Լա Հէյի, Քոփէնհակի եւ Օսլոյի մէջ: Անչուշտ մանրամասնութիւնները գաղտնի կը պահուին· բայց իրազեկները կը հաւաստեն թէ գոհ մնացած է կատարուած աշխատանքէն :

Զօրավարը ամէնէն առաջ տեսակցեցաւ ազգ· պաշտպանութեան նախարարին հետ : Ապա տեսակցեցաւ զինուորական վարիչները, որոնք լայն մանրամասնութիւններ հաղորդեցին: Ուրիշ այցելութիւններ ալ կատարելէ վերջ, զօրավարը Լիզպոնա պիտի

(Յուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՀԻՍ· ԱՄԵՐԻԿԱՑԻՆ

ՀԱՅԱՆՊԱՍՏ ՁԱՌ ՄԸ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻ ՄԸ ՄԷՋ

(Ք· եւ վերջին մաս)

Ահաւասիկ կարդ մը փշրանքներ Ժիրայր Միսաքեանի ճառէն որ երեք անգամ երկարօրէն ծափահարուեցաւ :

— « Հակառակ անգութ թշնամիին բարբարոսութեան — եւ ակնկալութեանց — Հայկական Հարցը չլուծուեցաւ սուրով : 1908ի Մայիսին, մեր հայրենիքը վերստացաւ իր անկախութիւնը չնորհիւ իր զաւակներուն քաջութեան՝ Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութեան առաջնորդութեամբ : Ժողովուրդ պայմաններու մէջ էր որ ծնաւ մեր Հանրապետութիւնը : Ձունչինք պետականութեան նախատարերքը — վարչական մեքենայ ; ազգային եկամուտ , տնտեսական իրաւակարգ, փոխադրութեան միջոցներ : Եւ համատարած թշուառութիւն, սով, համաճարակ ու որբերու բազմութիւն մը» :

Ընկեր Միսաքեան մանրամասնաբար չհշտեց « հայ ժողովուրդին երախտագիտական զգացումները իր բարեկամներուն — ի չարս այլոց — Ամերիկայի եւ Անգլիոյ, որոնց եղբայրական օժանդակութիւնը մեծ դեր կատարեց՝ վերածնունդի ճամբուն վրայ » :

« Ազատ ու ժողովրդավար էր մեր Հանրապետութիւնը — ըսաւ ընկեր դասախօսը : Դաշնակիցները ճանչցան մեր անկախութիւնը, նուիրագործեցին զայն Սեւրի Դաշնագրով ու նախագահ Ուիլսըն գծեց նորածին Հանրապետութեան սահմանները» :

Յետոյ նկարագրեց Լենինները եւ Թրոցկի – ներու դաւաճանութիւնը մեզի դէմ : « Կարմիր Ռուսիան ու «յեղափոխական» Թուրքիան դաշնակցեցան եւ դաւադրաբար արշաւեցին մեր երկիրը : Նման դաւադրութեան մը զոհ գնաց Լեհաստանը, քանի տարի վերջ, երբ Սթալին եւ Հիթլէր ձեռք ձեռքի՝ հարուածեցին այդ պատուական ժողովուրդը իր կռնակէն :

Լոզանի մէջ Դաշնակիցները ստորագրեցին ոչ թէ հաշտութեան դաշնագիր մը, այլ իրենց անփառունակ նահանջը եւ անձնատուութիւնը : Ու յետոյ մոռցան բոլոր խոստումները, Սեւրի Դաշնագիրը եւ հայ ժողովուրդը որ այնքան հաւատարմօրէն կռուած էր իրենց կողքին՝ յանուն ազատութեան եւ ժողովրդավարութեան » :

Ընկեր Միսաքեան, ընդունելով հանդերձ որ կարգ մը յառաջդիմութիւններ կատարուած են Խորհրդային Հայաստանի մէջ, չէշտեց թէ այդ բարգաւաճումը տիրող վարչաձեւին չնորհը չէ , այլ հետեւանքը հայ ժողովուրդին չինարար ոգիին : «Տուէք մեզի երկու ամայի ու անապատ կղզիներ — եթէ ունիք — ու մենք կը խոստանանք երկու ծաղկազարդ պարտէզներու վերածել զանոնք՝ քանի մը տարիէն : Նիւթական ոչ մէկ յառաջդիմութիւն կրնայ փոխարինել ազատութեան կորուստը : Այսօր մեր հայրենիքին մէջ կայ միայն մէկ տեսակի ազատութիւն — ազատութիւն կռչ – ուած բանը մոռնալու ազատութիւնը : Ոչ, համայնավար վարչաձեւը համապատասխան չէ մեր բարքերուն եւ բաղձանքներուն· մենք մեր արիւնը չթափեցինք թրքական լուծէն ազատուելու , եւ Սթալիններու լուծին ենթարկուելու համար : Մեր ժողովուրդը իր ջախջախիչ մեծամասնութեամբ դէմ է համայնավարութեան· դէմ է՝ որովհետեւ կը հաւատայ անկաշկանդ ազատութեան եւ ժողովրդապետութեան· դէմ է՝ որովհետեւ կը հաւատայ ժողովուրդներու ինքնորոշման սկզբունքին· դէմ է՝ որովհետեւ դիտէ որ համայնավարութիւնը կը ժխտէ բարոյականի իր ըմբռնումները· դէմ է՝ որովհետեւ համայնավարութիւնը իրրեւ փի – լիսոփայական վարկած կամ անտեսական դրու – թիւն, աննեղդաշնակ է իր աւանդութեանց եւ իր բաղձանքներուն հետ : Հայ ժողովուրդն ալ իրա – ւունք ունի անկախութեան ինչպէս իր մակարդակը եւ իր համրանքը ունեցող ուրիշ ազգեր :

Ահաւասիկ մեր բաղձանքները — առաջին՝ ազգային անկախութիւն· երկրորդ՝ վերադարձ մեր սեփական հողերուն, որոնք այսօր կը գըտնուին ուրիշի մը ձեռքը : Մի ամբաստանէք մեզ վրէժի զգացումով, չունինք այդ զգացումը մեր կուրծքին տակ ու մանաւանդ չունինք ուրիշին սեփականութեան տիրանալու բաղձանք :

Ծանելով օրուան կացութեան մասին, ընկեր Միսաքեան յայտարարեց՝ արժանանալով բուռն ծափերու .

— « Հայաստան մինակ ինքը չէ որ կը տառապի : Համայնավար սարսափը տիրական է Վրաստանի թէ Ատրպէյճանի, Ուկրայնայի թէ Սիլեզիոյ մէջ : Պալթեան երկիրները կը տուայտին խորհրդային վարչաձեւին տակ : Չեխան իր ափին մէջ առած է Լեհաստանն ու Չեխոսլովաքիան, Պուլկարիան ու Ռումանիան, Արեւելեան Գերմանիան ու Չինաստանը : Քորէան արիւն կուլայ :

Կարմիր վիշապը, երկաթէ վարագոյրին հետեւէն, իր երախը լայն բացած՝ դարանակալ կը սպասէ : Կրնայ կուլ տալ ամբողջ Եւրոպան եթէ ազատ ու ժողովրդավար ազգերը չարունակեն փակել իրենց աչքերը ու չթօթափեն ողջամիտ քաղաքականութիւնը որ դիտենք թէ ուր առաջնորդեց աշխարհը՝ տասնեակ մը տարիներ առաջ :

Ամէն միջոց ձեռք պէտք է առնուի կասեցնելու համար կարմիր վտանգը՝ խաղաղութեամբ եւ առանց արիւնի : Միւժամանակ անհրաժեշտ է որ ազատ հայրենիքները զինուին եւ ըլլան այնքան ուժով որ կրեմլինի երեւելիները դողան իրենց բազկաթոռներուն մէջ՝ Ամերիկայի կամ Անգլիոյ հետ զինուորական բախումի մը մասին մտածելէ առաջ : Երեք տարի առաջ կարեւորութիւն չտրուեցաւ Չեխոսլովաքիոյ «միլադէպ»ին : Քորէան թող նոր ազդարարութիւն մը ըլլայ աշխարհի ճակատագիրը վարող ուժերուն համար : Հարուածը կրնայ իջնել յանկարծ : Պատմութեան այս ծանրակշիռ ժամուն անհրաժեշտ է որ ազատ ժողովուրդները լարեն իրենց չիղերը եւ պատրաստ դտնուին՝ եթէ կ'ուզեն փրկել մեր քաղաքակրթութիւնը եւ մեր սրբութիւնները» : Պէտք է միանդամ ընդմիշտ հասկցնել ազատութեան թշնամիներուն — Ազատ ազգերը պատերազմ չեն ուզեր , բայց եթէ ստիպուին ռազմադաշտ ղրկել իրենց տղաքը, վայ ձեզի··· Ժամանակ է որ վերջ տրուի ներկայ թմրութեան : Ժամանակ է որ համայնավարութիւնը իր դիմացը տեսնէ վճռական մարդոց բազմութիւն մը » :

× Համալսարանին վարչութիւնը ստանձնած էր պատգամաւորներուն երթեւեկի եւ պանդոկի ծախքերը : Հիւրասիրութիւնը՝ անթերի : Տաս – նեակ մը ինքնաշարժներ տրամադրուած էին ի – րենց եւ ուսանողներու խումբ մը կը կատարէր հիւրընկալի պաշտօնը :

Ներկայացուցիչները կը ճաչէին համալսարանին մէջ 3000 ուսանող–ուսանողուհիներու հետ :

Զոր ու ցամաք դասախօսութեանց չարքը համեմուած էր համեղի պահերով : Նիւ Եորքի Օփերայէն հրաւիրուած էին կարգ մը դիմաւոր դերասաններ, որոնք հինգշաբթի եւ չաբաթ երեկոները ներկայացուցին Կունոյի Ֆաուսթը՝ մասնակցութեամբ համալսարանին նուագախումբին եւ երգչախումբին : Ուրբաթ օր, քաղաքապետին առաջնորդութեամբ, պատուիրակները այցելեցին կրինվիլի նայլընի գործարանը, ուր իրենց ցոյց տրուեցաւ նորագիւտ հիւսուածեղէնին պատրաստութեան եղանակը :

Երկրախոյզ հրամանատար Մէք Միլըն, որ 42 երկար տարիներ մաս եկած է Բեւեռները, դասնորը չարժանկար մը ցուցադրեց եւ չահեկան տեղեկութիւններ տուաւ Էսքիմոներու կեանքէն :

Եւ ահաւասիկ վերջին — ու թերեւս ամէնէն հետաքրքրական լուրը·

Համալսարանը ունի 15 հայ ուսանողներ եւ ուսանողուհիներ — 10 տղաք, 5 աղջիկներ : Ընկեր Միսաքեան առանձին դասախօսութիւն մը տուաւ անոնց եւ պատասխանեց եղած հարցումներուն :

Հինգշաբթի օր, դասախօսութենէն անմիջապէս ետք, նախագահը յայտարարեց .

— « Այս սրահին մէջ պ· Միսաքեան ունի 15 հայրենակիցներ, կ'ուզեմ որ անոնք բեմ գան եւ լուսանկարուին իրեն հետ :

Եկան ու լուսանկարուեցան : Նկատեցի որ դասախօսը յուզուած էր :

Ահաւասիկ իրենց անունները.— Օրք· Ճուլի Պօյաճեան, Մովսինար Նաճարեան, Իզըպէլ Վարդանեան, Ֆլօրինա Երամեան (Ֆրէզնոյի Պատ· Արշամ Երամեանի դուստրը), Կլէտիս Տարթիքըրեան, պ· պ· Սթիվ Թէյլըր, Էտ Փանոսեան, Լեւոն Մելքոնեան, Արամ Գասապարեան, Վարդգէս Քասունի, Պերճ Երամեան (Ֆլօրինեի եղբայրը), Յովակ Նաճարեան (Մովսինարի եղբայրը), Փօլ Եղոյեան, Հըրպսըրթ Պարեան, 15րդին անունը դժբախտաբար չեմ յիշեր :

Ճաշոնամ յիշելու որ բոլոր ճառերը հեռաձայնուեցան եւ բոլոր դասախօսները երեւցան Քոլվիժըն վրայ :

ԹՂԹԱԿԻ

Կաղանդի երգերը

Հայաստանի մէջ գրեթէ ընդհանուր տարածուած սովորութիւն մըն էր որ Կաղանդի նախորդ իրիկունը կամ Դեկտեմբեր 31ի գիշերը տղաք խմբովին տունէ տուն պտտելով ու երգելով Նոր Տարին կը չնորհաւորէին՝ ընդունելով զանազան նուէրներ : Այս սովորութեան մասին յիշատակութիւն կ'ըլլայ արդէն 1851ին (տես Բուրաստան Ս· Սահակեան, կ· պ· 1851 թ· 2 էջ 32) :

Հայաստանի տուները, յատկապէս գիւղերու մէջ, հողածածուկ ըլլալով տղոց պտոյտը մեծ մասով տանիքէ տանիք տեղի կ'ունենար : Անոնք տուներու երդիքներէն իրենց մաղթանքն ընծեյ վերջ՝ բուխերիկէն չուանով վար կը կախէին տոպրակ մը, կողով մը կամ դուլպայ մը, որուն մէջ կը լեցնէր տանտիկինը իր նուէրները, մեծ մասով կարկանդակ եւ չոր պտուղներ : Կատակի համար երբեմն կատու մը կամ կօշիկ մը կը դնէին տոպրակին մէջ : «Անխաբիր ամէն տուն կը ստանայ այս տոպրակներու այցելութիւնը», կը գրէ Գր· Տէր Գաբրիէլեան (Հայրենիք, կ· պ· 1894 թ· 683), նկարագրելով Երզնկայի Հայոց սովորութիւնները :

Տղոց չնորհաւորական այս երգերը ձեւով ու արուեստով չատ անպաճոյճ եւ բովանդակութեամբ մանկական են : Կան երգեր, որոնք ձեւով կռկռուած կ'երեւան եւ ճիշդ աւոր համար ալ արուեստական են եւ ոչ բնական : Հին չեն այս երգերը : Ամէնքն ալ իրենց գաւառաբարբառի չատ կանիչը իրենց վրայ կը կրեն : Մեզի ծանօթ բոլոր կաղանդի երգերը հայերէն են, բայց մէկէն, որ կը կարծենք թէ Մուշի կողմերէն ըլլայ՝ քիւրտերէն է : Կան, բնականաբար, թրքական բառերով ալ :

Դժբախտաբար քանակով չատ քիչ են այս երգերը(*) : Պարզ պատառիկներ՝ պատահական գըրողներէ հայ թերթերու եւ քանի մը հատ ալ գըրքերու մէջ ցրուած : Ոմանք թէ ձեւով եւ թէ բովանդակութեամբ նոյն ու նման են, որքան ալ տարբեր տեղերու վերաբերին :

Կուտանք քանի մը նմոյշներ .—

Վանէն .— « Հալէլա, հալէլա, հալէլա՛,
Մեր տունը ճլորթ լեննա , 1
Ձեր տունը «մանուար» լեննա···» (Լոյս, կ· պ· 1904, էջ 645) :

ՍԵԲԱՍՏԻԱՑԻՆ .— «Նէնէնե՛ր, մամանե՛ր, կալնոս (կաղնդոց) տուէք,
Տարին օրիկ մըն է, ամէն տարի բարով հասնիք
աս օրըս» (Հայրենիք, , անդ՝ թ· 686) :

ՆՈՐ ՆԱԽԻՋԻՒԱՆԻՆ .— « Կալնդոս, դոս , դոս, դոս,— Կալանդոսը Էկիլ է,— Դուռին տակը կայնիլ է,— Շալէ շապիկ հագիլ է,— Կարմիր գօ–

(*)Մեզի անծանօթ կը մնայ թէ ներկայ Հայաստանի մէջ այս երգերու հաւաքածոյ մը կազմուա՞ծ է : Նոյնպէս չենք գիտեր թէ ձայնագրուածներ կա՞ն :

Թուրքերը յուսախաբ Մ. Նահանգներէն

ԽՄԲ .— Թուրք մամուլը լեզու ելած է ընդէն, եւ ազի – լեզի տրտունջներ կը յայտնէ Մ· Նահանգներուն դէմ :

Այսպէս, «Ճիւմհուրիյէթ»ի աշխատակից Օ – կուզ Թիւրքիան կը գրէ Նիւ Եորքէն .—

Ո՞վքեր են եւ ինչո՞ւ պատասխանատու, աշխարհի այսօրուան խղճալի կացութեան : Ուղղակի եւ խելացի մէկը անվարան պիտի պատասխանէ .— Ս· Ռուսիա եւ իր աշխարհակալ քաղաքականութիւնը :

Եւ սակայն , հարցումին պատասխանը չի վերջանար այսքանով :

Ներթ մը փողոցին մէջ եթէ մէկը սպաննէ , բուն ոճրագործը ինքն է անշուշտ , բայց պատասխանատու են անոնք որ ուշադրութիւն չեն ըրած , եւ թողած են որ փախչի յիմարանոցէն : Այնպէս որ երբ հարցումը կը ներկայանայ մեր մտքին , տասնապատկ մարդկութիւնը կ'ամբաստանէ նաեւ կրօրական յանցապարտները :

Այո , աշխարհ ինչպէ՞ս հասաւ նոր աշխարհամարտի մը սեմին, երբ հազիւ հինգ տարի անցած է հսկայական պատերազմէ մը : Ո՞ր սխալին, ո՞ր զանցառութեան հետեւանքով, կարմիր Հիթլէրականութիւնը այսօր ասպարէզ կը կարդայ աշխարհին : Այս դառն սխալներուն արմատները կ'երկարին մինչեւ Թէհրանի եւ Եալթայի ժողովներուն մէջ : Րոպվէլթ մը, որ ըստ ոմանց դաւաճան, ուրիշներու համար միամիտ, աւելի ներդամիտ մարդոց աչքին հիւանդ եւ տկար անձ մըն էր, Թէհրանի եւ Եալթայի մէջ գլուխ ծռեց Սթալինի, գաղտնի համաձայնութիւններով չանազան ազի ողջել , Լեհաստանի պէս հերոս դաշնակից մը զոհեց , պալքանները լքեց , արեւմտեան Եւրոպայի մէջ կասեցուց զօրավարներ փէթընի եւ Այզընհաուըրի յառաջացումը, որպէսզի կարմիր բանակը գրաւելու առիթ ունենայ , նոյնիսկ ետ դարձուց դաշնակից ուժերը Պերլինի եւ Փրակայի ճամբաներէն , յօժարեցաւ որ պատերազմի վերջաւորութեան մօտ Ռուսիա անհարկի պատերազմ մը տի կապի է ,— Մէկ աւուրին խայիլ է » (Ազգ· Հանդէս , 1902, էջ 7—8) :

ԿԻՐԱՄՈՆԵՆ .— « Ասօր կաղ է, վաղը կաղընտ· — Ձեր մեռելին հոգուն տուէք ուր գայ ,— Տան – տիկին, տնատիկին ,— Էլի գնա մարագն ի վար , — կարճ բունէ, էրկան կըլէ ,— Կամացուկ ուր մատիկդ չկըլես :— Ով ուր տայ՝ շէն կենայ ,— Ով ուր չիտայ , հաւուն տոտոդը չորնայ» (Փեթակ , Կիրասոն , 1910, էջ 7) :

Հ· Ե· ՊՕՂՈՍԵԱՆ

ամաններ, որոնք հինգշաբթի եւ չաբաթ երեկոները ներկայացուցին Կունոյի Ֆաուսթը՝ մասնակցութեամբ համալսարանին նուագախումբին եւ երգչախումբին : Ուրբաթ օր, քաղաքապետին առաջնորդութեամբ, պատուիրակները այցելեցին կրինվիլի նայլընի գործարանը, ուր իրենց ցոյց տրուեցաւ նորագիւտ հիւսուածեղէնին պատրաստութեան եղանակը :

Երկրախոյզ հրամանատար Մէք Միլըն, որ 42 երկար տարիներ մաս եկած է Բեւեռները, դասնորը չարժանկար մը ցուցադրեց եւ չահեկան տեղեկութիւններ տուաւ Էսքիմոներու կեանքէն :

Եւ ահաւասիկ վերջին — ու թերեւս ամէնէն հետաքրքրական լուրը·

Համալսարանը ունի 15 հայ ուսանողներ եւ ուսանողուհիներ — 10 տղաք, 5 աղջիկներ : Ընկեր Միսաքեան առանձին դասախօսութիւն մը տուաւ անոնց եւ պատասխանեց եղած հարցումներուն :

Հինգշաբթի օր, դասախօսութենէն անմիջապէս ետք, նախագահը յայտարարեց .

— « Այս սրահին մէջ պ· Միսաքեան ունի 15 հայրենակիցներ, կ'ուզեմ որ անոնք բեմ գան եւ լուսանկարուին իրեն հետ :

Եկան ու լուսանկարուեցան : Նկատեցի որ դասախօսը յուզուած էր :

Ահաւասիկ իրենց անունները.— Օրք· Ճուլի Պօյաճեան, Մովսինար Նաճարեան, Իզըպէլ Վարդանեան, Ֆլօրինա Երամեան (Ֆրէզնոյի Պատ· Արշամ Երամեանի դուստրը), Կլէտիս Տարթիքըրեան, պ· պ· Սթիվ Թէյլըր, Էտ Փանոսեան, Լեւոն Մելքոնեան, Արամ Գասապարեան, Վարդգէս Քասունի, Պերճ Երամեան (Ֆլօրինեի եղբայրը), Յովակ Նաճարեան (Մովսինարի եղբայրը), Փօլ Եղոյեան, Հըրպսըրթ Պարեան, 15րդին անունը դժբախտաբար չեմ յիշեր :

Ճաշոնամ յիշելու որ բոլոր ճառերը հեռաձայնուեցան եւ բոլոր դասախօսները երեւցան Քոլվիժըն վրայ :

ԹՂԹԱԿԻ

ԼՏՏԵՍ ԿԻՍԻՐԱՀՈՎ ՈՂՋՈՒՅՆ ՄԵՋ

(Գրեց՝ զերմուկ գտնուած կցորդ ՄՈՑՉԻ)

ԺԹ.— ՄԻՆՉԵՒ ՕԳ ԿՈՍԿՈՂՈՎ

Ձայնէն վերջ, Ա.Ե.Կ Մ.Ֆ.Ի.Ն ան – տա ելաւ եւ դիմաց նիկողայոս Թորգոմեանի տան դուռը թակեց։ Ներսէն ձայն մը լսուեցաւ, ըսելով՝ «Ներս եկէք, ներս եկէք, ես ալ հիմա կ՚ելլամ»։ Ա.Ե.Կ Մ.Ֆ.Ի.Ն ան ներս մտաւ եւ տեսաւ որ Թորգոմեանի կինը՝ Ազնիւ, ինքզինքը կը սանրէր հայելիին առջեւ։ Ա.Ե.Կ Մ.Ֆ.Ի.Ն ան ներս մտնելուն, Ազնիւ ետ դարձաւ եւ ըսաւ.

— Ներեցէք, որ ձեզ այսպէս կ՚ընդունիմ, բայց ես չէի սպասեր որ այսքան շուտ պիտի գայիք։ Ես կարծեցի թէ ամուսինս է եկած։

Ա.Ե.Կ Մ.Ֆ.Ի.Ն ան ժպտելով պատասխանեց.

— Ներողութիւն կը խնդրեմ, որ այսպէս անակնկալ կերպով ձեզ կը նեղացնեմ, բայց ես ալ չէի սպասեր որ ձեր ամուսինը տանը չըլլայ։ Ես ուզեցի որ ձեզ հետ խօսիմ, որովհետեւ ամուսինդ ինծի ըսաւ որ ան ուշ պիտի գայ տուն։

Ազնիւ, որ ինքզինքը կը սանրէր, ետ դարձաւ եւ ըսաւ.

— Ես ալ ուզեցի որ ձեզ հետ խօսիմ, որովհետեւ ամուսինս ինծի ըսաւ որ դուք ինծի հետ պիտի խօսիք։ Ես ալ ուզեցի որ ձեզ հետ խօսիմ, որովհետեւ ամուսինս ինծի ըսաւ որ դուք ինծի հետ պիտի խօսիք։ Ես ալ ուզեցի որ ձեզ հետ խօսիմ, որովհետեւ ամուսինս ինծի ըսաւ որ դուք ինծի հետ պիտի խօսիք։

Ա.Ե.Կ Մ.Ֆ.Ի.Ն ան ժպտելով պատասխանեց.

— Ներողութիւն կը խնդրեմ, որ այսպէս անակնկալ կերպով ձեզ կը նեղացնեմ, բայց ես ալ չէի սպասեր որ այսքան շուտ պիտի գայիք։ Ես կարծեցի թէ ամուսինդ տանը չըլլայ։ Ես ուզեցի որ ձեզ հետ խօսիմ, որովհետեւ ամուսինդ ինծի ըսաւ որ դուք ինծի հետ պիտի խօսիք։ Ես ալ ուզեցի որ ձեզ հետ խօսիմ, որովհետեւ ամուսինդ ինծի ըսաւ որ դուք ինծի հետ պիտի խօսիք։

Ազնիւ ժպտելով պատասխանեց.

— Ներողութիւն կը խնդրեմ, որ այսպէս անակնկալ կերպով ձեզ կը նեղացնեմ, բայց ես ալ չէի սպասեր որ այսքան շուտ պիտի գայիք։ Ես կարծեցի թէ ամուսինս է եկած

երթայ: Թէեւ զրոյց չըլած էր թէ Սպանիա ֆեւս պիտի հանդիպի, բայց հերքուեցաւ:

× Հրատարակուած տեղեկութեանց համա – ձայն, Անգլիոյ զինուորական նախահաշիւը բարձ – րացած է մէկ միլիառ սթերլինի: Որոշուած է յա – ռաջիկայ ամիսներու ընթացքին աւելցնել հրա – սայլերը եւ օդանաւերը: Անգլիացիները կ'ուզեն ապացուցանել թէ Եւրոպան չընկրկիր որեւէ զո – հողութեան առջեւ, իր պաշտպանութեան համար: Զօր. Այզընհաուըր մասնաւորապէս ուղած է յայ – նել թէ Անգլիա որքան զինուոր կրնայ դնել իր հրամանատարութեան տակ: Պատասխանը զոհա – յուցիչ կը համարուի:

× Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ զօր. Այ – զընհաուըր արդէն գաղափար կազմած է արեւմտ – եան Եւրոպայի պաշտպանութեան մասին: Իր քա – զած տեղեկութեանց համաձայն, 1) Արեւմտեան պետութիւնները կրնան կանխել արեւելեան ար – շաւ մը: —2) Այդ ճեռնարկին յաջողութիւնը կա – խում ունի իրենց ճիգէն: —3) Կարգ մը երկիրներ իրենց կարելին կը փորձեն, բայց ուրիշ կարգ մը կառավարութեանց հոգեբանութիւնը տարօրինակ է եւայլն:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ վարչապետը, Տօքթ. Ատընաուըր, ճայնասփիւռ ճառով մը մեր – ժեց արեւելեան Գերմանիոյ վարչապետին առա – ջարկները՝ երկրին միացման մասին: Միեւնոյն առեն յայտարարեց թէ կանգ պիտի չառնէ որեւէ փորձի առջեւ, վերահաստատելու համար Գերմա – նիոյ միութիւնը: Վարչապետը այս առթիւ բա – ցատրեց թէ Ռուսերը բռնի կը խափանեն Գերմա – նիոյ միութեան վերահաստատումը ազատ եւ ժո – ղովրդավար պայմաններով, թէ արեւելեան Գեր – մանիան ոստիկանական պետութիւն մըն է, թէ ան Լեհաստանի ձգեց արեւելեան շրջանները, թէ ա – րեւելեան շրջանի «ժողովրդական» կառավարու – թիւնը գործիք մըն է Ս. Միութեան զինուորական ուժին ձեռքը, թէ ամէն ազատ արտայայտութիւն արգիլուած է եւն.:

ԱՆԳԱՐԱՑԻՆ կը հեռագրեն թէ խստիւ կը հե – տապնդուին համայնավար գործակալները եւ ու – ղեկիցները, ամբողջ երկրին մէջ, իբրեւ հետեւանք 17 կասկածելիներու ձերբակալութեան:

ՓԵԹԻՆի դատին վերաքննութիւնը յաջողցնելու համար նոր ճեռնարկներ կը կատարեն իր երկու փաստաբանները եւ ուրիշ իրաւագէտներ: Թերթերը կը գրեն թէ միակ մարդը որ չի հետա – քրքրուիր այս հարցով՝ նոյն ինքն 95 տարեկան ծերունին է: Վերջին տեղեկութեանց համաձայն, փեթէն մանուկի մը պէս կը թափառի բանտին մէջ եւ «1918էն առաջուան աշխարհը կ'ապրի»:

ՑԿԱՆՆ ԲԱՆՏԱՐԿՈՒԹԵԱՆ դատապարտուե – ցաւ Պուխէնվալտի (Գերմանիա) արգելարանին ճիւաղը, Իլզէ Քոխ, որ նախապէս միայն չորս տարի պատիժ կրած էր Ամերիկացիներուն կողմէ: Նոր վճիռը տուին իր հայրենակիցները: Առաջին ամբաստանագիրը այս հրէշ կնոջ կը վերապրէր 36 սպանութիւն, ինչպէս եւ մեղսակցութիւն 146 ո – ճիրներու մէջ: Եօթը չաբթուան դատավարու – թեան ընթացքին, կարելի եղաւ ապացուցանել մի – այն մէկ սպանութիւն, մէկ սպանութեան փորձ եւ հինգ խոչտանգում:

ՄԱՐՍԷՑԻ քարափի բանուորներու եւ նա – ւաստիներու ազատ սէնտիքաները որոշեցին ի դե – րեւ հանել համայնավարներու խաղերը, յանձն առնելով պարպել Ամերիկայէն հասած զինամթեր – քը (960.000 թոն): Բուէարկուած բանաձեւերէն կը հետեւի թէ այս Միութիւնները որոշած են «տկա – րացնել եւ ոչնչացնել Սթալինեան մեքենան»: Ա – խատանքի Դաշնակցութիւնը կը փորձէ հակազդել այն որոշումներուն, «հայրենասիրական գործա – դուլներ» սարքելով:

4000 ՖՐ. ՏՈՒԳԱՆԻ դատապարտուեցաւ ռումանացի քահանայ մը որ իր մեղսակիցին հետ 1949 Սեպտ. 5ին խոչտանգած էր Փարիզի ռու – մանական եկեղեցւոյ հոգեւոր հովիւը, արհեմտա – դրիտ Իփանովիչ, մօրուքը փետտելով: Այս վեր – ջինը կ'ամբաստանուէր իբրեւ համակիր Ռումա – նիոյ ներկայ կառավարութեան:

360 ՄԵՔԵՆԱԴԻՐ աղջիկներ դիմած էին, Հը – ռոմի մէջ, փաստաբանի մը գրասենեակը, երբ սանդուղը փլաւ եւ 61 հոգի վիրաւորուեցան: Փաս – տաբանը միայն մէկ մեքենադիր կը փնտռէր լրա – դրական ազդով մը ...

ՔԱՂԱՔԱՑԻՆԵՐՈՒ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ հա – մար 200 միլիոն ֆրանք տրամադրած է կառավա – րութիւնը: Մասնաւորապէս միլիոցներ ճեռք պիտի առնուին հիւլէական ռումբի յարձակումներու դէմ:

20ՐԴ ՏԱՐԵԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՑԹ

Հայ Արիներու Միութեան Փարիզի շրջանի Ա – րիներն եւ Արենոյշներուն, կիրակի 11 Մարտ, կէսօրէ վերջ, ժամը 14.30ին, Salle de la Chimie, 28bis, rue St. Dominique: Կը խնդրուի նկատի առնել այս թուականը:

ՓՐ. ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻ ՅԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Այս կիրակի ժամը 16էն կէս գիշեր, Cercle Militaireի սրահներուն մէջ, Place St. Augustin:

Cuban Pett et ses Cubanas Cuban boys հռչակաւոր նուագախումբը: ՃՈՒ ՊԻԻՖԷ : ATTRACTIONS եւ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ: Maison Carvenի կողմէ, երգ ու պար: Մուտքը 300 ֆր.:

Սեղանները ապահովել՝ հեռաձայնելով Tru. 27.35:

Հ. Մ. Ը. Մ.Ի 30ԱՄԵԱԿԸ

Հոմանի մէջ, այս չաբաթ ժամը 20.30ին, St. Bernard սրահին մէջ:

Կը բանախօսէ ընկ. ՍԱՐԳԻՍ ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ (Վիէննէն): Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Երգ, մեներգ, արտասանութիւն եւ զանազան հաճելի անակնկալներ:

Հ. Մ. Ը. Մ.ի զերասանական խումբը կը ներ – կայացնէ երկու խիստ ծիծաղաշարժ զաւեշտներ:

Պիւֆէ դիւրամատչելի գիներով:

Քաջալերեցէք Հ. Մ. Ը. Մ.ը եւ հայ մարզիկը:

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ

Վալանսի Կապոյտ Խաչի մասնաճիւղը ՄԱ – ՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ կը տօնէ այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, Ա. Ահարոնեան ակումբին մէջ: Երգ, արտասանութիւն եւ մանկական խաղեր:

Մանրամասնութիւնները տեղին վրայ:

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է:

Այրի Տիկին Մարի Եղնիկեան եւ զաւակները՝ Թագուոր եւ Յակոբ Եղնիկեան, Տէր եւ Տիկին Մու – շեղ Եղնիկեան (Պըզանսօն), Արմենուհի Նազա – րէթեան (Եգիպտոս), Տէր եւ Տիկին Մամաս Եղ – նիկեան, Տէր եւ Տիկին Յովհաննէս Ջամփուրեան (Մարսէյլ), Տէր եւ Տիկին Աբրահամ Զեզուրեան, Տէր եւ Տիկին Դրիգոր Զեզուրեան կը ծանուցա – նեն մահը

ԵԶՆԻԿ ԵԶՆԻԿԵԱՆԻ

որ տեղի ունեցաւ Յունուար 14ին:

Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի վաղը հինգշաբթի ժամը 10.30ին:

Հաւաքավայր՝ Hôpital Petit Ménage, Իսի լէ Մուլինօ, մարմինը պիտի ամփոփուի Իսիի գե – րեզմանատունը:

Տէր եւ Տիկին Սուրէնեան եւ զաւակները սրտի անհուն կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց մօրաքրոջ

ՏԻԿԻՆ ՏԻԳՐԱՆՈՒՀԻ ՄԱՐԿՈՍ ՆԱԹԱՆԵԱՆԻ

մահը որ տեղի ունեցաւ Յունուար 14ին Մօնմո – րանսիի հիւանդանոցին մէջ:

Յուղարկաւորութիւնը տեղի կ'ունենայ փա – րիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ (15 rue Jean Goujon), վաղը Հինգշաբթի ժամը 15.30ին:

Մարմինը պիտի ամփոփուի Պանէհոյի իրենց ընտանեկան դամբարանին մէջ:

Մահագդ ղրկուած չըլլլով, կը խնդրուի ներկայս իրր այդ ընդունիլ:

ԳՐԻԳՈՐ ՎԱՀԱՆԻ

կիներ ահիաւոտարիմ է

Թատերդութեան ներկայացման, ուր փարիզա – հայ սիրուած դերասաններու կողքին, առաջին ան – գամ ըլլալով պիտի տեսնէք սինէմայի ծանօթ ար – ուեստագէտը՝

Coco Aslan

22 Յունուարի երեկոյեան, Théâtre Iénaի մէջ:

Տոմսերու թիւը սահմանափակ ըլլալով՝ կը յանձնարարուի այժմէն ապահովել ձեր տեղերը, դրելով կազմակերպութեան՝ K. V. Maksoudian, 32 rue Courat, Paris (20):

ՇԻՐԱԿ Արեւելքի ԻՄԱՑԱԿԱՆ ամենաընտիր Օղին:

Առաջնակարգ իր մասնագիտական պատրաստութիւնով: Բոլոր նրբաճա – շակները փնտռուած միակ ախորժա – համ զօրացուցիչը: Տօնական օրերու և խնջոյքներու սեղաններուն անզուգա – կան և անզանցառելի զարդը:

Dépôt Central: Grande Distillerie du Parc, 1Bld. Onfroy (Prado), Marseille. Tél. Prado 83.50 et 82.93:

Dépôt pour la Région Lyonnaise: M. D. Baha – dourian, 10 rue de l'Epée, Lyon. Tél. Moncey 32.10:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՄԱՐՍԷՑԻ, ՍԷՆ ԼՈՒ.— Հ. Ց. Դ. «Ակնունի» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այս չաբաթ ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին: Ներկայանալ անդամատեղրով: Բացականները նկատի կ'առնուին:

ՄԱՐՍԷՑԻ.— Հ. Ց. Դ. «Քրխտափոր» են – թակոմիտէի հերթական ժողովը՝ այս չաբաթ, ժամը 20.30ին «Ահարոնեան» ակումբին մէջ: Բո – լոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ:

ՊՈՄՈՆ, (Մարսէյլ).— Հ. Ց. Դ. Զաւարեան ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այս չաբաթ ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին: Բացակաները նկատի կ'առնուին:

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Րաֆֆի խումբի ժողովը այս չորեքշաբթի ժամը 20.30ին, սովորական հա – ւաքատեղին:

ԿՐԸՆՈՊԼ.— Հ. Ց. Դ. Եօթնեղբայրեան ենթա – կոմիտէի ընդհ. ժողովը, 20 Յունուար ժամը 21ին, դպրոցի սրահը:

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ.— Այս հինգշաբթի, ժա – մը 5ին, Սիթէ Իւնիվէրսիթէէի Հայ Ուս. Տան մէջ, 57 Պուլվար Ժուռտան: Պ. ՋՕՊԱՆԵԱՆ պիտի կա – տարէ իր հերթական դասախօսութիւնը: Նիւթ ու – նենալով Հայ հին մատենագրութեան ոսկեդարը: Մուտքը ազատ է:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ.— Մեբաստիոյ Մուրատ Ուսումնասիրացը Մարտ 18ի կիրակի իրիկունը կը տօնէ «Վարուժան»ի եւ «Մեծարենց»ի Օրը, Սալ տը Ժէօկրաֆիի մէջ:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ.— Բնիկ Տիվրիկցի Սեդրակ Զա – դոպանեան կը փնտռէ իր ամբողջ ընտանիքի, մեծ եղբայրը Աբրահամ, քոյրը՝ Իւղաթէր, հօրը ա – նունը Պօղոս եւ մօրը անունը Էլմաս (Փոչամ Պօ – ղոսեանի աղջիկ) բոլորն ալ կորսուած 1915ի տե – ղահանութեան առեն: Տեղեկացնել իր հասցէին: — Les Vallées Ballau Mirée (Indre et Loire), France: Ամերասահմանի թերթերէն կը խնդրուի արտա – տպել:

ԼԻՈՆՑԻՆԵ'Ր,

ՁԵՐ ԳՆՈՒՄՆԵՐԸ ԿԵԴՐՈՆԱՑՈՒՑԷՔ

ՊԱՀԱՍՈՒՐԵԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Ձեր ճահապետական սեղանին վրայ անպա – կաս ըլլէ ՇԻՐԱԿ ՕՂԻՆ:

Ամասիոյ չոր պաստիլա, տուփով պահածոյ Ermys պաստիլա, խալանճը տոլմա, եւայլն:

Մաքուր եւ արագ սպասարկութիւն:

Պատուէրներ կ'ընդունինք Ֆրանսայի բոլոր վայրերէն:

Մեծաքանակի համար դիմել՝

Պահատուրեան վաճառատուն

10, RUE L'EPÉE, LYON

փոքրաքանակի համար դիմել՝

20, RUE VILLEROY եւ

19, RUE JULIETTE RECAMIER, LYON

Le Gérant : A. NERCESSIAN
Imprimerie DER AGOPIAN 17 rue Damesme - (13)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925
R. C. S. 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
17, Rue Damesme — PARIS (13)
Վեցամս· 800 ֆր·, Տար· 1600, արտ· 2500 ֆր·
Tél. GOB. 15-70 Գին 7 Ֆր· C. C. P. Paris 1678-63
Jeudi 18 Janvier 1951 Հինգշաբթի 18 ՅՈՒՆՈՒԱՐ

27րդ ՏԱՐԻ — 27 Année No. 6359–Նոր շրջան Թիւ 1770

Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ...

Թերթերը կը գրեն թէ նախարարական խոր – հուրդը առջի օր մասնաւորապէս քննած է վրդո – վիչ խնդիր մը,— քաղաքացիներու պաշտպանու – թիւնը՝ պատերազմական վտանգներու դէմ : Այն նպատակով թէ կրնայ պատերազմ ծագիլ :

Միշտ նոյն աղբիւրին համաձայն, ներքին գործերու նախարարը ծրագիր մը մշակած է, հե– տեւեալ բովանդակութեամբ .—

1· Ապակեզրոնացնել գործարանները (զանա– զան վայրեր փոխադրելով) :

2· Ժողովուրդը այլուր փոխադրել, անոր պաշտպանութիւնը ապահովելու համար :

3· Անմիջական միջոցներ ձեռք առնել, ռմբա– կոծութեանց պարագային :

4· Կազմակերպել պարենաւորումը :

5) Ժողովուրդը վարժեցնել հիւլէական ռում– բի եւ ուրիշ վտանգներու դէմ պաշտպանուելու : (Նոր կազարդել դիմակներ պիտի չինուին) :

Անշուշտ չէք սպասեր որ տրուած որոշումնե– րուն մանրամասնութիւնները ալ հրատարակենք :

Իրար անցնելու բան չկայ :

Ո եւ է իշխանութեան պարտականութիւնն է միջոցներ ձեռք առնել չար կանուխէն, երբ վը – տանգներ կը նախատեսուին : Այդ չի նշանակեր թէ անպատճառ փոթորիկ մը պիտի պայթի :

Ճիշդ է որ լեռնակուտակ ամպեր դիզուած են միջազգային հորիզոնին վրայ : Կայծակները եւ ո – րոտումներ ալ պակաս չեն, երկնքի թէ երկրի վրայ :

Վեց ամիսէ ի վեր արիւն կը հոսի Ծայր· Ա– րեւելքի մէջ , Քորէա : Իսկ տարիներէ ի վեր՝ Հնդկաչինի մէջ եւ այլուր, հետզհետէ տարած – ուելով :

Հակայական ուժ մը, նոր Չինաստանը, կրակը նետուեցաւ վերջին պահուն, կատարեալ անակ – ստեղծելով : Նոյնքան հսկայական ուժ մը, Խ· Միութիւնը, խորհրդաւոր դիրք մը բռնած է, ինչ որ տեղի կուտայ լուրջ մտահոգութեանց :

Այս համատարած անստուգութեան մէջ, ա – զատ աշխարհը հարկադրուած է իր գլխուն ճարը նայիլ : Սկսէն միջոց փորձել՝ խաղաղութիւնը պահպանելու, ի հարկին կռուելու համար :

Վտանգի ախտանշանները բազմացած, սաստ– կացած ըլլալով, ինքնապաշտպանութեան, վերա– պինման աշխատանքն ալ յառաջ կը տարուի չոգե– պէնդ : Հետզհետէ աւելի սրընթաց :

Այս աշխատանքին հիմնական մասը կը կազմէ քաղաքային բնակչութեան պաշտպանութիւնը :

Մէկը մխսին լրացուցիչն է : Ոչ միայն իբրեւ պետական – մարդասիրական պարտականութիւն , այլ եւ իբրեւ ռազմական պահանջ : Մանաւանդ որ, խնդիրը կապ ունի նաեւ ներքին ապահովու – թեան հետ :

Սնամէջ բացատրութիւն մը չէ հինգերորդ զօ– րաթեւը, ոեւէ երկրի համար :

Այս տարբական դիտելիքներէն կը հետեւի թէ անտէր եւ ցիրուցան ժողովուրդներն ալ հար – կադրուած են արթուն կենալ, ի նախատեսութիւն չարաշուք անակնկալներու : Առանց անճնշտուր ըլլալու վայրերան մտավախութեանց :

Ժամանակները այնպէս են որ, մեծ թէ փոքր ի հարկին զերազոյն ճիգեր պիտի փորձեն, իրենց գոյութիւնը պահպանելու համար, միւս բոլոր ի– րաւունքներուն հետ :

Ահա թէ ինչո՛ւ պարբերաբար կը յիշեցնենք այս պարագան : Մեր գաղութին մինչեւ տարա– դիր բազմութեանց յետին համրանքը :

Այս օրուան աշխարհին մէջ, ո՛ւր որ փոթորիկ մը պայթի, իր անդրադարձումը կ'ունենայ ամէ– նէն հեռաւոր վայրերուն մէջ : Ուղղակի թէ անուղ– ղակի :

Մեր սեւ բախտէն, կը գտնուինք միջազգային ելեւէջներու բոլոր բանուկ ճամբաներուն վրայ : Հայրենիքէն ալ չատ հեռու :

Ուրեմն, մենք ալ հարկադրուած ենք գոնէ հոգեբանական պատրաստութիւն մը փորձել, յա– ւադոյն ուղեգիծը գտնելու եւ որ եւ է անակնկալ դիմադրաւելու համար :

Այդ պատրաստութիւնը անհրաժեշտ է մանա– ւանդ անոր համար որ, չատեր տակաւին չեն ըմ– բռներ դէպքերու ոչ ընթացքը, ոչ ալ իմաստը :

Շ·

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Գ·

ԲԱՐՈՑԱԳԻՐ

Սպառնագրի երեք նմոյշ տուի :

Առաջինին մէջ, Նասրէտտին Հօճա կ'օգտա – գործէ սպառնագրին միայն ձեւը : Սպառնալիք մը, այնքան անորոշ ոըքան անվնաս, որ կ'ուղղուի դողերուն :

Երկրորդին մէջ, Նազար աբեղայ, իր կաղամ– բաթերթին poids տալու յետին մտքով մը՝ ինչպէս կ'ըսեն Ֆրանսացիները, կը սպառնայ անոնց որ կը մերժեն ճարակիլ իր կաղամբաթերթով,— սպառ– նալիքը ուղղուած է, ուրեմն, Հայերուն :

Երրորդին մէջ, Հ· Ց· Դաշնակցութիւնը իր սպառնալիքը կ'ուղղէ օտարներուն, այսինքն Հա– յութեան թշնամիներուն :

Այստեղ բարոյական դաս մը կայ :

Նասրէտտին կը սպառնայ , բայց իր սպառ – նալիքը ձեւ է միայն : Կորսուած էշու մը համար՝ չի խորհիր կորսնցնել կամ ոչնչացնել իր մէկ ազ– գակիցը :

Հ· Ց· Դաշնակցութիւնը կը սպառնայ, եւ իր սպառնալիքը կը գործադրէ (մէկիկ մէկիկ յիշե – լով ցանկի մը անունները,— եւ Աստուած գիտէ թէ քանիերորդ ցանկն է տակիա) : Վտանգուած Հայութեան համար՝ երդում կ'ընէ ոչնչացնել ոչ թէ իր մէկ ազգակիցը, այլ օտար թշնամին :

Նազար աբեղայ կը սպառնայ, եւ իր սպառ– նալիքին գործադրութեան համար կը դիմէ օտա– րին՝ ընդդէմ Հայուն :

Մէկ արարքի մէջ երկու մեղք :

Նախ, Նազար աբեղայ ինձմէ լաւ գիտէ թէ եհովան անգամ որոշ խորութիւն կը դնէր՝ երբ հարկ կը դառնար պատժել ազգերը,— կը զգուշա– նար ձեռք բարձրացնել իր «ընտրեալ ժողովուր – դին» վրայ, զգուշութեան մեղքով ամբաստան – ուած ըլլար թէ հոգեբանական չէ : Բայց երբ Հայը Հայուն կը սպառնա՛յ...

Զեղա՛ւ, աբեղա՛յ : Ըսէ մեղայ :

Երկրորդ, իր սպառնալիքը գործադրելուն մէջ անզօր՝ զէ՛նք դնել օտար ձեռքերու մէջ,— քայ Նազարն անգամ պիտի ամչնար այսքան «նամարտ» երեւնալէ :

Ճիշդ է թէ այս երկրին մէջ, քանի մը տարի առաջ, Résistanceը «սեւ չուկայի» ապրանք,— ի՞նչ կ'ըսեմ,— «կարմիր չուկայի» փալափուրիա դար– ձուցին կարգ մը Հայեր, ահաբեկելու համար ազ – գային գաղափարի ուղեկիցները եւ... հարուստ– ները : Այդ օրերու պատմութենէն չատ աւելի բան գիտենք մենք՝ քան անոնք որ խոհեմութիւն հա – մարեցին հեռանալ երկրէն, կամ ուլիա – խուլիա– յով հաւաքուած դոլարներէն կարեւոր բաժին մը հանել պաշտպան մամուլին :

Բայց եթէ մեր օրհնեալ աբեղան,— անունը չատ չկրկնենք՝ որպէսզի նազար չտանք,— կը կարծէ թէ նոյն «նպաստաւոր կլիմային» մասին Ցովհաննեան մարգարէութիւններ դրելով՝ կրնայ ահաբեկել ոչ թէ Դաշնակցականները, այլ անպայ– ման հարուստները, խանութպանները , « մեղի– ի՞նչ»եանները, գիտել կուտամ թէ Ռումանիոյ եւ Պուլկարիոյ մէջ նոյն դասակարգի Հայոց կրած ճակատագիրը չատ բա՛ն կը պակսեցնէ Ցովհաննու սպառնալիքներէն, Եհովային անունով կատար – ուին անոնք թէ Սթալինի : Վտանգի «մեղի – ի՞նչ»– եանը գիտէ հիմա թէ ոչ բաժին հանելով կը փըր– կուի իր փրկելիքը, ոչ ալ հարիւր քիլօ պողպատով (coffre – fort) , մինչդեռ Դաշնակցականը կրնայ նուազագոյնով փրկել իր ունեցածը, որ կեանք կը կոչուի՝ «դուրպա՛ն» Հայութեան :

Բարոյական այս վերլուծումէն եզրը, այժմ քննենք սպառնալիքներուն արժէքը՝ ազգային տե– սակէտով :

ԱՐԱՋ

ԵՐԵՒԱՆՆ Է ԽՕՍՈՒՄ

ԼԵՆԻՆԱԿԱՆԻ մէջ վերջերս կատարուած պե – տրմներու ընորհիւ երեւան հանուած է վիթխարի անասուն մը : Հնախոյզներու կարծիքով, «մա – մոութ»ի նմանող այս կենդանին, որու բարձրու – թիւնը երեք մեթր է, իսկ երկայնութիւնը աւելի քան վեց մեթր, կը պատկանի հնագոյն ժամանա – կաշրջանին , եւ կ'ապրէր Արդածի ստորոտը :

Զանգեզուրի մէջ ալ, պեղումներու ընորհիւ գտնուած են վայրի ցուլի եղջիւրներ, որոնք ի –

30-40,000 ընբոստներու յարձակումը Հնդկաչինի վրայ

ԹՈՆՔԻՆԻ ՄԱՑՐԱՔԱՂԱՔԸ ՎՏԱՆԳՈՒՄԸ Է

Վերջին լուրերու համաձայն, Հնդկաչինի ըմ– բոստներուն նոր յարձակողականը, որ ուղղուած է Հանոյի դէմ (Թոնքին) , հետզհետէ կը սաստկա– նայ : Աւելի քան 30.000 կարմիր զինուորներ կը մասնակցին յարձակման , եւ տեղ տեղ Հանոյէն հեռու են միայն 30 քիլոմեթր : Ֆրանսական եւ բնիկ զինուորներ հակայարձակումի դիմելով յա – ջողած են կասեցնել ըմբոստները, հակառակ հրա– նօթներու կրակին : Ըմբոստները սոխակուեր են լեռները քաշուիլ, բայց կռիւը չէ դադրած տա – կաւին :

Հեռագիրը կ'ըսէ թէ ըմբոստները չատ լաւ մարզուած եւ հագուած են, երկար ատեն Չինաս– տան բնակէ վերջ : Իրենց հետեւակազօրքի սպա – ռազինութիւնները ալ կը հաւասարին արդիական զէնքերու : Ունին նաեւ բաղմաթիւ ծանր եւ թե– թեւ հրանօթներ : Ճարձակում գործած ատեն «կ'ոռնան» : Երբեմն զանգուածօրէն կը խոյանան Ֆրանսական դնդացիրներուն վրայ, բայց միշտ հետեւելով մանրամասնօրէն մշակուած ռազմա – դիտական ծրագրի մը :

Հնդկաչինի պատմութեան մէջ առաջին ան – գամ ըլլալով, գործողութիւնները եւրոպական պատերազմի մը հանգամանքն ստացած են : Այլեւս հրանակներ չեն որ կը յարձակին ամայի ճամբա– ներու վրայ, այլ կանոնաւոր եւ ստուարաթիւ զինուորներ :

Ֆրանսական օդանաւերը կրակ կը տեղան ան– պաղար , ծանր կորուստներ պատճառելով : Զօր· ը Լաթր, որ օդանաւով թռիչք մը կատարած էր, կ'հաւաստէ թէ «Հանոյը լաւ պաշտպանուած է» : Լիուս ճակատներուն վրայ հանդարտութիւն կը տիրէ առ այժմ :

Ֆրանսացի սպաներ կ'ըսեն թէ ըմբոստները, ոտնք զինուած են հրացաններով, սուիններով , ղդացիրներով եւ ձեռնառումբերով, «կը կռուին զինուիներու, դեւերու պէս» : Կը կարծուի թէ զինեալ ոգի խամած են :

Նոր կռիւներ Քորէայի մէջ

Մինչ Ազգաժողովը Չինաստանի պատասխա – նի կը սպասէ, կռիւները կը չարունակուին Քո – րէայի մէջ : Դաշնակից ուժերը չարունակելով ի – րենց յարձակումները, Սուէօն մտան որ հազիւ 30 քիլոմեթր հեռու է Սէուլէն (մայրաքաղաք , այժմ կոմիրներու ձեռքը) : Այս չորրորդ քաղաքն է որ կ'ազատուէն, առանց մեծ դիմադրութեան հանդի– պելու : Միեւնոյն ատեն ստիպուեցան պարպել ու– րիդիրք մը, Վոնժու :

Վերջին տեղեկութեանց համաձայն, Չինաց– ները եւ հիւս· Քորէացիները 120.000 զինուոր ու– նին Դաշնակիցներուն եւ Սէուլի մէջնէ : Ամերի – կանները յաջողած են ամրացնել իրենց դիրքերը :

ԿՐԿ ՊԻՏԻ ԴԱԴՐԻ՞

Հնդկաստանի վարչապետը, Նեհրու, որ Փա– րիսկա առջի օր, միշտ կը յուսայ թէ Չինաս – տան նպաստաւոր պատասխան մը պիտի տայ Ազ– գաժողովի առաջարկներուն, կրակը դադրեցնելու համար : Այս առթիւ ըսաւ.— « Ի հարկին մինչեւ աշխարհի ծայրը պիտի երթամ խաղաղութիւնը ապահովելու համար» : Իր ներքին նախարարը ա– ւել յառաջ երթալով, արդէն կ'ողջունէ «խաղա– ղութեան յաղթանակը» :

Ազգաժողովի չրջանակներուն մէջ խոհեմու – թեամբ կ'արտայայտուին : Ուշադրութեան մէջ յո – ռանես են : Լոնտոն եւ Փարիզ եւս կը յուսան թէ կարելի պիտի ըլլայ ելք մը գտնել, քանի որ Չի– նաստան ուշադրութեամբ կ'ուսումնասիրէ Ազգա– ժողովին առաջարկները, փոխանակ մէկ անգամէն մերժելու :

Ազգաժողովին ընդհ· քարտուղարը, Թրիկվը Լի որ նոյնպէս Փարիզ կը գտնուի, տեսակցու – թիւն մը ունեցաւ Ֆրանսայի արտաքին նախարա–

(ուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

րի երկայնութեամբ կը գերազանցեն Խ· Միու – թիւն թանգարաններուն մէջ եղած բոլոր եղջիւր– ները :

ԵՐԵՒԱՆԻ ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆԻ ձեռագիրներուն մէջ գտնուած է չատ չահեկան վաւերագիր մը, ո– րի հեղինակն է ռուս նշանաւոր հնախոյզ եւ ա – րուեստագէտ Նիկոլսկին :

Մեծ գիտնականը ուրարտական արձանագրու– թիւններ ուսումնասիրելու համար 1890ական թո– ւականներուն կ'երթայ Թրքահայաստան եւ կը ձեռնարկէ աշխատանքի : Այդ օրերուն կը սկսին Սեւանի համիտի սարքած ջարդերը եւ Նիկոլսկին կ'ստիպուի դադրեցնել իր աշխատանքները : Այս ատիւ ռուս գիտնականը քանի մը նամակներ է գրած ջարդերու մասին, նկարագրելով հայ ժո – ղովուրդին տաժանելի վիճակը : Այս նամակներուն մէ մասն է որ երեւան հանուած է ձեռագիրներուն մէ— Սղագրեց՝ Գ· Մխիթարեան

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

ՄԻՍԱՔ ՄԵԾԱՐԵՆՑ

Համազգային Մշակութային Միութեան փարիզի մասնաճիւղը, որ վերակազմուած էր վերջերս, ուրբաթ օր (12 Յունուար) սկսաւ իր գործակատարութեանց շարքը:

Օրուան նախագահը, Պ. Կարօ Ուշաքլեան բանալով լսարանը, բացատրեց Համազգային Մշակութային Միութեան դերը: Միութեան կոթողական գործն է, ըսաւ, Պէյրութի ճեմարանը, որ կրթական մարզին մէջ նախախնամական դեր կատարելու սահմանուած է Արեւելքի մատաղ սերունդին համար: Ու արդէն բարերար հունձք սկսած է տալ: Հոս ալ Համազգայինը պիտի աշխատի հետեւողական ըլլալ, դասախօսութեանց չաղկացումը պահելով:

Օրուան դասախօսն էր ընկեր Մկրտիչ Պարսամեան, որ խնամով պատրաստած դասախօսութեամբ մը ներկայացաւ Մխաք Մեծարենցի մասին: Նախ ներկայացուց կեանքը: Մխաք Մեծարենց ծնած է 1886ին Բինկա, (Բինկեան) եւ մեռած 1908ին: Շեշտեց ազդեցութիւնը զոր մայրը գործած է բանաստեղծին կազմութեան մէջ: Դպրոցական շրջանը կը բոլորէ նախ գիւղին Մեսրոպեան վարժարանը, ապա, Սեբաստիոյ Ս. Աստուածածին վարժարանը, Մարզուանի Անաթոլիա գօլէճը, եւ ամէնէն վերջն ալ Պոլսոյ Կեդրոնականը:

Այս գաղափարն, լրակեաց եւ մենասէր տղուն մէջ անողոք հիւանդութեան մը բոյն կը դնէր, որ գայն կը դարձնէր առաւել եւս զգայուն: Հակումն ու նուիրումը դէպի գրականութիւնը շատ կանուխէն կը յայտնուին: Տակաւին պատանի հայրենիքի աւանդութիւններով կը հետաքրքրուի: Կը հաւաքէ դեղջկական երգեր հովուերգութիւններ եւ սիրերգներ:

Կեդրոնական վարժարանին մէջ արդէն իր ուսուցիչ Հ. Ասատուրի ուշադրութիւնը կը գրաւէ: Կը փորձէ նաեւ թարգմանութիւններ կատարել:

Առաջին ոտանաւորը գրած է 1901ին: 1903էն սկսեալ կ'աշխատակցի «Մասիս»ի, «Ծաղիկ»ի եւ «Հանրապետական»ի:

1907ին լոյս կ'ընծայէ քերթուածներու երկու հատորները, «Մխաձան» եւ «Նոր Տաղեր»: Արձակ էջերը «Ոսկի Արիչին տակ» անունով լոյս տեսաւ, իր մահուան 25ամեակին առթիւ, 1933ին, Պոլիս: Մեծարենց աշխարհաբարի հաւասար կը սիրէ գրաբարը զոր կ'ընդունի իբրեւ անսպառ աղբիւր մը լեզուի գեղեցկութեան: Շատ կը կարդայ «Նարեկ» եւ «Աստուածաշունչ»: Կը ծանօթանայ նաեւ օտար գրականութեան: Անգլիացի գրագէտներէն կը սիրէ Օսկար Ուայլտ, Քարլայլ եւ Էմբրսըն: Ֆրանսականէն կը կարդայ Էմիլ Վէրհառնը, Անռի տը Ռէնիէն, Մոքլէռ, եւ ուրիշներ:

1908ին հիւանդութիւնը գործած էր արդէն իր աւերը: Կը դիմէ մահուան անվրդով եւ դիտակցութեամբ: Իր ընկերներու եւ համակիրներու ջանքերով չիրիմ մը կը կանգնեն Պալըզեանի ընտանեկան դամբարանին վրայ:

Իր ժամանակին գրական միջավայրին մէջ, դժգոհ սերունդի մը նախակարապետը պիտի գառնար: Թէեւ ութ տարեկանին հեռացած է լր ծնընդավայրէն, սակայն մանկական յիշատակները կը քնանային իր մէջ, օր մը ստեղծագործական թափով երեւան գալու համար:

Իր գրականութեան հանդէպ տեսակ մը խտչակրութիւն ստեղծուեցաւ կարգ մը ժամանակակից գրագէտներու կողմէ:

Ամէնուն իրաւունքն էր քննադատել, եւ սա կայն Մեծարենցի գրական փառքը կազմող «Նոր Տաղեր» հատորին դեղեցկութիւնները կուրօրէն ժխտելը պատճառ գարձաւ, որ իր դէմը գտնէր միւս ճակատէն ներկայացուցիչները, որոնք եւս չափազանցութիւններու եւ դերագնահատութիւններու մէջ կ'իյնային:

Առաջինները, կ'ըսէին թէ «Մեր բանաստեղծութեան ծանօթ ուղիներէն եւ ձգտումներէն բոլորսո չեղում մըն է, յախուռն խոտորում մը ... անիմաստ, գառանցական ճիգ մըն է, ապարդիւն ոգորում մը, որ իմաստ եւ արժէք չունի... «Նոր Տաղերու» ընթերցումը չի տպաւորեր, մեծ պարագ մը կայ, հաստատ ոչինչ կը ցուցնէ իր բովանդակութեան մէջ թափառողին... Ամբողջ գրքին մէջ ոչ մէկ էջ կայ, որ տպաւորէ, ազդէ, ցնցէ կամ խորհրդածել տայ... գաղափարի եւ նկարագրի մերձէն զուրկ, անձնական բանաստեղծութիւն մը կայ, ծածկուած անիմաստ եւ արտառոց խորհրդաշուշտութեան մը ձորձերով, անմարսելի եւ յուսահատեցուցիչ... Պէտք է մաքառիլ այդ կեղծ արուեստին միջոցով վանելու համար, արդիւնով անոր մուտքը մեր բանաստեղծութեան անարատ բակներուն մէջ, ուր կրնայ անդարմանելի աւերներ գործել ...:

Երբ «Նոր Տաղերուն» մէջ ոտանաւորներու տողերը դէմառդով չէր սկսեր Մեծարենց, ըսին թէ ուրիշին ըրածը չընելու մարմաջը տեսակ մը մտքի չքաւորութիւն կը նշանակէ իր քով... Թէ բոլոր քերթուածներուն մէջ իմաստի աղքատութիւն մը կը տիրէ... եւայլն:

Բացասական այս վերաբերումին հակառակ կային որ Մեծարենցի արուեստը կը դասանէին դրական յայտնութիւններուն ամէնէն գեղեցիկը: Իր համակիրները եւ գրչի եղբայրները կը գրէին, — « Ահաւասիկ պատանի մը որ իր արփեզնաց էութեան խռովքն ու ըղձանքները կ'երգէ բուռ մը տաղերու մէջ: Այդ տաղերը մեծ մասով գիւղեղեն են, ազնուազգի շղարշներու նրբին ու հրաշալ ուեստի հիւսուածքն ունին, անոնց ոսկեհուռ, յաճախ մարգարտայեռ տողերը անձկալից հոգիի մը անդրանիկ ցոլքերը կը ճառագայթեն, այնքան պայծառութեամբ կը շողան որ կը թուի թէ գարնան աղուոր առտու մը արեւին զարթնումին հանդիսատես կ'ըլլանք... Ինքնայատուկ արուեստ ունի... Իր ոճին գլխաւոր յատկանիշն է պատկերը, տպաւորական եւ խորհրդանշական հիւսուածքով մը: Ինք բացած է արահետը, եւ կ'երթայ անկէ, թարմ, պերճազեղ, արեւալիր, տիրանոյշ, սըբատարփ ու հոգեցունց ծաղիկներ ցանելով, ածուներ չինելով, կամ բնութեան հրաշախօս, խանդարորը, զգայաճոխ գոյները, նրբութիւնները քաղելով, ծծելով ու իր հոգիին մէջէն պրիսմակելով: Իր գրչին տակ ամէն իր կը խօսի... բարեմիտ, մարգասիրական, անկեղծ ու սրտագեղ, տոհմիկ խառնուածք ունեցող մեր միակ քերթողն է ...»:

Բանաստեղծը իր համեստութեան մէջ վիրաւորուած կը գրէր.— Երկու շրջանի կրնանք բաժնել գրածները, սկզբնական շրջանը խարխափանքի շրջանն է, եւ միւսը աւելի դիտակից եւ ինքնավստահ»: Առաջին շրջանին քերթուածներուն մէջ զգայնամները անստոյգ են, ազդեցութիւններ կը մատնեն:

« Ինչ է կը գրէ, Մեծարենց, այն գպրոց կազմողի պիտակը զոր կ'ուզեն փակցնել ճակատիս, ինչ են այն մեծ բառերը ռահվիրայ, ռահվիրդ առաքեալ եւն. զորս անունիս կցելու տխրահռչակ պատիւը կ'ընծեն: Չէ, ես լեզուական առաքելութեան փառատենչիկ ցանկացողներուն կը թողում այդ լպրծուն տիտղոսները ու կը դառնամ ըսել ու պնդել թէ ես երբեք գպրոցի մը հետեւելու կանխակալութիւնը կամ նոր մը հիմնելու սնափառութիւնը չեմ ունեցեր: Ճշտոյ ես երբեք խորհրդանշական սորուկ չեմ: Փոխաբերութեանց եւ նմանութեանց ուժգնութիւններ ու նորութիւններ, զորս կը սիրեմ գործածել՝ կարծել տուին թէ սիմպոլիստ մըն եմ, բայց ասոնցմով կը յիշեցնէի միայն սիմպոլիզմը որուն բոլորանուէր ուխտաղեր մը չըլլալէ զատ՝ հակընդդէմ քնութիւնե պաշտ հակումներ ալ ունիմ անոր հանդէպ, այ սինքն կը նախընտրեմ ճաճանչաւէտ կեանքը, բաբախուն ու եռուզեռ քնութիւնը՝ խորհրդանշական զուսպ ցրտութիւններէն»:

« Մխաձանէն» եւ «Նոր Տաղեր»էն դուրս կը մնային տասնըմէկ քերթուածներ, զորս ամփոփած է Թ. Ազատեան բանաստեղծին կեանքին նուիրած հատորի մը մէջ, 1922ին:

Մխաք Մեծարենց ստորագրած էր արձակ դրուագներ ալ, «Ինքնաքննադատութեան փորձ», « Գրական կենդանագիրներ ու քննադատական », « Գիւղական պատկերներ ու տեսիլներ» , « Անջատ գրութիւններ», «Նամակագրութիւններ» եւ «Թարգմանութիւններ», որոնք հաւաքուած են «Ոսկի Արիչին տակ» գրքին մէջ:

1933ին Երեւանի Պետական Հրատարակչականը լոյս ընծայեց ամբողջական հաւաքածոյ մը, զոր պատրաստեցին երկու բանաստեղծներ, Ալա եան եւ Վաղարշակ Նորենց:

Մեծարենցի լեզուն եւ բառամթերքը կը զանազանուին արձակին եւ քերթուածներուն մէջ: Արձակին մէջ կը զգանք որ բանաստեղծը իր կալուածին մէջ չէ: Բանաստեղծութեան մէջ ներդաշնակ եւ երաժշտական է:

Իր բանաստեղծութիւնը երկու խումբի կը բաժնուի, հովուերգական եւ ֆնարերգական: Ֆնարերգական երգերը իր «ես»ի պաշտամունքին նուիրուած չեն: Զափազանց մարդկային, իր քնարը ուրիշներուն համար կը թրթռայ: Այլաբերական գիծը ամէնէն դգայուն երակը կը դառնայ իր քնարերգութեան: Մարդկայնական եւ համայնական հզօր երգի մը ելեւէջներով կը ներկայանան այն քերթուածները, որոնց մէջ կը խտացնէր «Արդի մարդուն» «Հայր Մեր»ը եւ «Ըլլայ»ներու շարքը:

Մեծարենց երկիւղած պաշտամունք ունէր տոհմային աւանդութեանց եւ լեզուական գանձերուն հանդէպ: Մեծարենցի որեւէ մէկ էջերթուածը կը մատնանշէ, երաժշտականութիւն, խորհրդաշուշտութիւն, նկարչականութիւն, քաղցրութիւն, արուեստի կատարելութիւն: Մեծարենց ունի խառնուածք, տաղանդ, արուեստի ղեկավարանք»:

Դասախօսութեանց միջոցին ոտանաւորներէն կարդացին կամ արտասանեցին Վ. Օշական, Արամ Պետրոսեան, Բագրատունի, Օր. Գ. Ազգանուշ, Կարօ Գէորգեան, Գերունի:

Պատկերներ...

Մինչ պատմութիւնը հաւաքական կենսագրութիւն է ազգերու, աւանդութիւնը — անդիր պատմութիւն — միշտ ալ հիմ մը ունեցած է եւ բերնէ բերան, սերունդէ սերունդ անցնելով, յաճախ նոյնիսկ որոշ արձանագրութիւն մը, արտացոլանք մըն է ժողովուրդի մը բարքերուն, վիճակին եւ նկարագրին:

Շատ բան չենք գիտեր նախաքրիստոնէական Հայերու կենցաղէն կամ մշակոյթէն: Պատահա բար յիշելով միայն, քանի մը նմոյշներ, մինչեւ մեզի հասածներէն, աւելի քան պերճախօս չեն սակայն:

Հայոց թուականին առաջին ամսուան տօնը կը կատարէին մեծ հանդէսով, ծաղիկ սփռելով եւ աղաւնի թռցնելով մեհեանները մէջ: «Ո՛ տայր ինձ զառաւօտն Նաւասարդի, եւ զվարդեղն եղջերուաց... եւայլն: Երկրէն հեռու աքսորուած իշխանին այս կարօտագին բաղձանքէն կրնանք պատկերացնել թէ ինչ խանդավառօրէն կը զուարճանային, որսական հանդէսներ ալ կազմակերպելով:

Սա պատառիկը Գողթան երգիչներու՝ նուիրուած վահագնի գեղեցկութեան եւ քաջութեան.

« Երկնէր երկին եւ երկիր ,
Երկնէր եւ ծիրանի ծով »... Զի՛ յայնէր պատկերաւոր գողտրիկ չնորհքը, նոյն առենի գրական ճաշակին:

Անահիտի պաշտամունքը ունէինք մենք իբրեւ «մայր ամենայն ղաստութեանց» մինչ հարեւան ազգերու մէջ նոյն չաստուածուհին խենէշութեանց մարմնացումն էր:

Կը մտաբերենք Շիրակի արգաւանդ հողին արդիւնաբերութիւնը եւ դիզուած պահեստի արմտիքի առատութիւնը, երբ ըսուած է «Թէ քո Շարայի որկորն է, մեր Շիրակայ ամբարքը չեն:

Եւ ինչ ակնախտիղ չքմեղանք կարելի է երեւակայել, երբ Հայոց քաջ թագաւոր Արտաշէսի եւ Ալաններու չնորհալի Սաթենիկի հարսնիքին առթիւ կ'երգեն, «Տեղ տեղայր ոսկի ի փեսայութեանն Արտաշէսի, տեղայր Մարգարիտ ի հարսնութեան Սաթենկան»:

« Կրողը տանի » կարճ խօսքը կը բովանդակէ դէպերու պատմութիւն մը: Կրողը, գրողն է, որ կ'արձանագրէր մարդոց յոռի արարքը:

Աւելի վերջը, դրաւոր պատմութեան դերը ուսուցները կուտան որոշ դաղափար ժողովուրդին հոգեբանական եւ պատմոյ ըմբռնումին:

Ազգային խոր արժանապատուութեան նախանձախնդիր ըլլալու մէկ օրինակն է Գագիկ թագաւորին արդար վրէժխնդրութիւնը Մանտալեան յոյն եղբայրներուն դէմ որոնք իրենց չուանը «Արմէն» անունած էին:

Մրոխտ քաջութիւնը դերի լինկած Թաթուլ իշխանին: Երբ Տուղրիլ, արաբ զօրապետը կը խոստանայ ազատ արձակել զինք, եթէ իր վիրաւոր տղան ապրէր կը պատասխանէ համարձակ, ի գին իր կեանքին .

— « Եթէ հարուածը իմս է, չաղաւիր որ արիւն»: Երբ Հայաստան եւ յետոյ Կիլիկիա ենթարկուեցան ահեղ, վայրենի արշաւանքներու հիւսիսէն, հարաւէն, բնակչութիւնը մեծ մասով հեռացաւ բնաշխարհէն, արմատախիլ՝ կամովին կամ բռնութեան տակ: Ով գիտէ թէ հայրենի մշակոյթէն ինչ տարաւ հետը կամ կորսնցուց անդարձ: Անիշխանութեան, հալածանքի սարսափի տակ անցած դարերու ընթացքին, սովորոյթներն ալ մոռցուեցան կամ յեղաշրջուեցան, բնականաբար:

Հեթանոսական տարեմուտը գարունին կը զուգադիպէր, Քրիստոնէական Կաղանդը ձմեռը, միրգերով զարդարուն ճոխ սեղաններու չուրջ կը տօնէին, պապիկին ու հանիլ օրհնութիւնով եւ փոքրիկներու ճըլուըլիւնով .

Որքան խոր է հակադրութիւնը բարքերու, որ կայ հիմա հայութեան տարբեր զանգուածներու մէջ: «Մնացորդաց»ը որ, ցանցառ թիւով ազատեցաւ փոթորիկէն, մեկուսացած ու վհերոտ, մնաց հայրենի հողին վրայ, կրցա՞ն պահել նոյն իսկ յիշատակը հին բարեկեցութեան: «Սփիւռք»ի հայութեան ամանորը կը նմանի՞ երբեք նախկիններն ...

Պոլսական Կաղանդը, դեռ քանի մը տասնեակ տարիներ առաջ պահած էր իր աւանդական հայրենի չնորհքը, ընտանեկան սիրելի եւ մտերիմ ոճի հանդամանքը, մասնաւորաբար, հոծ, հայկական թաղերու մէջ, ինչպէս Սկիւտարը, եւ ինչ որ տպաւորիչ եւ խորհրդաւոր կը դարձնէր, դիշերը, մութ փողոցներուն մէջ պզտիկ տղոց պտիտլն էր ,խմբովին ,լապտերը բռնած, երգերով իրաքանչիւր տունի առջեւ.

Ծօսք առին եւ հարցումներ ուղղեցին Վահէ Օշական, Հր. Բալուեան, Կարօ Գէորգեան: Շաւարշ Միսաքեան, իրրեւ մտերիմը Միսաք Մեծարենցին , քանի մը դրուագներ յիշեց , խորապէս յուզուած, մխեւնոյն առեն պարզելով կարգ մը յատկանշական գիծեր :

ՇՐՋՈՒՆ ԹՂԹԱԿԻՑ

ՆՈՐ ԾԵՐԱՆՈՑ ՀԱՍՑԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

ՄՄԲ.— Գաղթ. Գրասենեակին մէկ զեկոյցէն կը fաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները.—

Ամէն հայ այժմ գիտէ որ երկու տարիէ ի վեր Ազգային Հանգստեան Տուն մը գոյութիւն ունի Անթիլիի մէջ, Անկէնի մօտ (Սէն է Ուազ), որուն յարկին տակ կը պատսպարուին կարօտեալ ծերեր, կին եւ այր որոնց տարիքը արդէն մըն է աշխատելու եւ հոգալու իրենց պէտքերը։

Այս Տունը հաստատուած է Նանսէնեան դը-ըշխաթուղթի հաստոյթով եւ հայ գաղութին կողմէ եղած նուիրատուութիւններով, Փարիզի Սգ-քատախնամ ղեկավարութեան եւ հովանաւորու-թեան տակ։ Ան կը կառավարուի, ֆրանսական ձեռնհաս իշխանութիւններու տուած պետական նպաստով եւ հայ պաշտօնեաներով, հայ տնօրէնի մը հսկողութեամբ։

Հոն կ'ընդունուին միայն Հայեր, որոնք այն-տեղ կ'ապրին զուտ ազգային մթնոլորտի մը մէջ, վայելելով հանդիստ կեանք մը, ամէն հոգէ զուրկ, իրենց կեանքին մնացեալ օրերուն համար։

Դժբախտաբար այդ հաստատութիւնը չա-փօքը ըլլալով, հազիւ մի քանի տասնեակ ծերեր կրցած են պարփակուիլ եւ նոր մուտքի խնդրանք-ներ կը խճողուին օրէ օր, առանց կարենալ անոնց անմիջական դոհացում տալու։

Այս կացութենէն ազդուած, Հայ Գաղթակա-նաց Գրասենեակը քանիցս դիմումներ կատարած է Ֆրանսական եւ միջազգային իշխանութիւններու եւ անոնց մօտ գտած է, մեծ գոհունակութեամբ, այնպիսի բարեացակամ հասկացողութիւն մը որ այսօր կարելի է հպարտօրէն ծանուցանել թէ մօտ ժամանակամիջոցի մը մէջ հնարաւորութիւն պի-տի ըլլայ ընդունիլ եւ գոհացնել մեծ թիւով նոր մուտքի խնդրանքներ։

Ֆրանսական իշխանութիւնները իրապէս հաս-կցած են որ անկարելի է մեր ծերերը Ֆրանսական ծերանոցներու մէջ պատսպարել, որովհետեւ ա-նոնք իրենք զիրենք բոլորովին կղզիացած պիտի զգան եւ կորսուած տարբեր լեզու, մտայնութիւն եւ սովորութիւն ունեցող անձերու հետ։ Հոն փո-խանակ գտնելու այն անդորրութիւնը եւ հանգս-տութիւնը որուն կը տենչան, պիտի ենթարկուին բարոյական դժուարութիւններու շատ աւելի ծանր քան իրենց անձնական թշուառութիւնը որուն գո-նէ աւելի դիւրին է հանդուրժել իրենց հարազատ միջավայրին մէջ։

Ուստի այս իշխանութիւնները ոչ միայն կ'ար-ժանեն հիմա Հայկական Հանգստեան Տուներու հիմնարկութիւնը, այլ եւ կը քաջալերեն եւ կ'ո-ժանդակեն այսպիսի ձեռնարկի մը ի նպաստ հայ չքաւոր ծերերու, որոնք ցարդ լքուած են իրենց վիճակին։ Անոնք դատապարտուած են իրենց կեանքը քաչկռտել լքուած եւ բոլորովին անկարժ, դժուարութեամբ ապրելով հայ բարեգործական միութիւններու տկար օգնութեամբ եւ ֆրանսա-կան քաղաքապետարաններու տուած ռոճիկով որ շատ անգամ տեղի կուտայ հակաճառութեանց։

Միջազգային Գաղթականաց Կազմակերպու-թիւնը (I.R.O.) ստանձնած է այս Հանգստեան Տու-ներու հաստատման ծանր բեռը եւ Փարիզի ամէ-նէն կարեւոր հայ կազմակերպութիւնները պաշ-տօն ստացած են միացնել իրենց ջանքերը եւ մի-ասնաբար բերել իրենց աջակցութիւնը գտնելու եւ կազմակերպելու շուտափոյթ շատ կատարեալ առողջապահական եւ դիւրահանգիստ պայմաննե-րու տակ, այդ հիմնութիւնը մասնաւորապէս յարմա-րութեամբ որ կարող ըլլայ նախ ընդունիլ եւ պատսպարել 100ի մօտ ծերեր՝ կին եւ այր, 65 տարեկան եւ աւելի, որոնք քննութենէ վերջ, կըր-նան նկատուիլ անկարող անձնապէս հոգալու ի-րենց առօրեայ պէտքերը։

Այս ծերերը պիտի կրնան ապրիլ Ազգային Տան մէջ, ուր պիտի գտնեն հայկական տաքուկ մթնոլորտ մը, շրջապատուած իրենց ազգակից-ներով, բոլորովին ազատ եւ առանց բռնադատու-մի։ Հոն պիտի վայելեն իրենց յատուկ կրօնական պաշտամունքը եւ ի հարկին պիտի ենթարկուին իրենց պէտք եղած բժշկական խնամքին։

ԾԱՆՕԹ.— Զեկոյցին կցուած են հասցէներ, դիմումի կատարելու համար։

ԼՐԱՏՈՒ ԱՐՈՒԵՍՏԻ

Բաւական երկար բացակայութենէ մը վերջ, որուն միջոցին Միացեալ Նահանգներու մէջ կարգ մը նուագահանդէսներ է տուած, տաղանդաւոր ջութակահար Ժորժ Սինանեան նուագահանդէս մը կուտայ այս կիրակի Սալ Կավոյի մէջ։

Երաժիշտներու նոյն Սինանեան ընտանիքին մէջ աւելի քան երեք սերունդ իրարու փոխան-ցուած գեղարուեստական աւանդութեան մէկ չա-ռաւիղն է երիտասարդ ջութակահարը։ Արդարեւ, նախորդ դարուն երկրորդ կէսէն սկսեալ Պոլսահայ երաժշտական շարժումին մէջ ամէնէն կարեւոր բաժիններէն մին էին տասնեակ Սինանեանները։ Այն պահուն երբ եւրոպական երաժշտութեան ճա-չակը կը սկսէր իր ծիլերը արձակել Պոլսոյ մէջ, անոնք ոչ միայն նուագահանդէսներով, այլեւ մա-նաւանդ իրենց հասցուցած բազմաթիւ աշակերտ-ներով մեր երիտասարդութեան մէջ արթնցուցին եւ մշակեցին երաժշտութեան սէրը։

Ժորժ Սինանեան, նախ քան վերջին պատե-րազմը, մեր գաղութին մէջ արդէն չինած էր իրեն համար լուրջ արուեստագէտի անուն մը։ — Գ.

ՋԱՑՆԵՐ ԳԱՒԱՌԷՆ

ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉԻ ԾԱՂԿՈՑԸ

ՌՈՄԱՆ, 9 Յունուար.— Ընկերէ մը կը խնդ-րեմ որ ղիս տանի դպրոց։ Դասաւանդութիւնները տեղի կ'ունենան հինգշաբթի օրերը կէսօրէն վեր-ջը, կը պատասխանէ ընկերս, եւ կը տիպուխիմ տեղեկութիւններ քաղել իրազեկ անձերէ։

Մեր ժրաջան ընկերուհիներէն Ն. Շէհիրլեան, իրայօժար տրամադրած է իր բնակարանը, քա-հ աւելի մանուկներու համար։ Ինք եւ Օր. Հայ-կանոյշ Աստուրեան վարչական իրենց աչխա-տանքներէն զատ, ստանձնած են դասատուութեան բարեականութիւնը, առանց վճարումի եւ որեւէ պահանջի։ Զոհողութիւն մը, որ միակ մեր խաչուհիներուն յատուկ է։

Այս համեստ ընկերուհիները կը դասաւանդեն մայրենի լեզուն, երգ եւ պատմութիւն։ Կը կազ-մակերպեն նաեւ հաւաքոյթներ եւ հանդէսներ։

Ռոմանի Կապոյտ Խաչը իր կազմութեան օրէն իվեր ունեցած է իր ծաղկոցը, որ թէեւ երբեմն կամքէ անկախ պատճառներով ընդհատումներ ու-նեցած է, բայց չնորհիւ Խաչուհիներու յամառ ու յարատեւ ջանքերուն, կը շարունակէ կանգուն մը-նալ։

Ընկերներու եւ բարեկամներու այցելութեանս առեն, կը հանդիպիմ տասնէ աւելի տղոց եւ աղ-ջիկներու, 10էն 16 տարեկան, որոնք սահուն կը կարդան եւ իրենց կարդացածը կը հասկնան։

Մաքուր են իրենց տետրակները, սրբագրուած։ Ուրախ են աչակերտները իրենց ծաղկոցով, գոհ են ծնողները իրենց զաւակներու յառաջդիմութե-նէն եւ հպարտանքով կը լսեն պզտիկներուն երգն ու արտասանութիւնները, ընթերցումները։ Գոհ են նաեւ իրենց վարժուհիներէն ու կը գնահատեն անոնց զոհողութիւնները։

Գոհ են Կապոյտ Խաչի ուրիշ աչխատանքնե-րէն ալ։ Հայկական Մնունդի տօներուն առթիւ կ. Խաչը հանդանակութեան ձեռնարկած է եւ ծրար-ներ ղրկած է հիւանդներուն, աննեցուկ պառաւ-ներուն եւ դինուորներուն։

Փոքրաթիւ գաղութի մը կ. Խաչի փոքրաթիւ մասնաճիւղ մը՝ որ դովելի աչխատանք եւ գոհա-բերութիւն կը ցուցնէ։

ԱՆՑՈՐԴ

ՍՏԱՑԱՆՔ

«ԼՐՕՍ» 1951Ի ՊԱՏԻ ՕՐԱՑՈՑՑ, պատկերա-զարդ եւ պատմական դիտելիքներով։ Կազմեց եւ հրատարակեց՝ Ն. Ստեփանեան։ Դ. տարի։ Գին 40 րիալ։ Հասցէ.— N. Stepanian, Bookstore Eros, Ave. Ghayam Saltaneh, Tehran (Perse)։

ԱՐՓԻ, մանկական բաժին համանուն ամսա-գրի, Ա. տարի թիւ 2—3։ Պատկերազարդ։ Տարե-կան բաժնեդին 1.50 տոլար։ Հասցէ.— Imprimerie Moderne, Téhran (Perse)։

ՀԱՆԴԷՍ ԱՄՍՕՐԵԱՑ 1950 *Ապրիլ – Յունիսի* միացեալ թիւը ճոխ բովանդակութեամբ։ Տարե-կան բաժնեդին 6 տոլար։ Հասցէ.— Mechitaristen-gasse X, Vienne 62 (Autriche)։

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (47)

ԼՐՏԵՍ ԿԻԿԵՐՈՆ ԱՆԳԱՐԱՑԻ ՄԷՋ

(Գրեց՝ գերման դեսպանատան կցորդ ՄՈՑԶԻՇ)

ԺԳ.— ՌԻԲԻՆԹՐՕՓ ԿՐ ԿԱՍԿԱԾԻ

— Ջերմ չնորհաւորութիւններս ձեր յաջողու-թեան համար։

Թուեցաւ ինծի, թէ իր սեւ աչքերը կը խնդա-յին իրազեկ երեւոյթով մը։

Երբ դուրս ելայ, զով օդին մէջ, ըմբռնեցի ի-մաստը Օչիմայի այս խօսքերուն։ Կիկերոնին ակ-նարկած էր անկասկած։ Սաստիկ ընկճուած վե-րադարձայ Քայզերհօֆ։

Նոյեմբեր 22ին, լմացուցին ինծի թէ Գերմա-նիոյ արտաքին նախարարը կը հրամայէր ինծի անյապաղ Անգարա վերադառնալ։ Ճիշդ 15 օրեր մնացեր էի Պերլին, երբ կրնայի մէկ օրէն ալ կար-գադրել բոլոր գործերս։

Նոյն օրուան իրիկունն իսկ մեկնեցայ Պերլի-նէն, Պրեսլաուէն անցնող Պերլին – Վիէննա ճե-պընթացով։ Նկատեցի որ չոգեկառքը որոշեալ ժամէն առաջ ճամբայ ելաւ։ Փրիւիրիխթրասէի կա-յարանէն, կանգ չառաւ Պերլինի միւս կայարան-ները եւ յարաճուն արագութեամբ մը մտաւ Պրանտպուրգի դաշտավայրը։ Պրեսլաուի մէջ բացատրուեցաւ այս երեւոյթը։ Շոգեկառքը ճամ-բայ ելլելէն քիչ վերջ բրիտանական օդային ուժեր անցեր էին Պերլինի երկինքէն։

Օդային ահարկու յարձակումներու առաջինն էր այս եւ կեդրոնական մասին մէջ մանաւանդ մեծ վնաս հասցուցած էր միլիոնաւոր բնակչութեամբ այս քաղաքին, որուն մասամբ խնայած էին ցարդ։

Անդամ մը եւս կրնայի օրհնել բախտս։ Վեր-ջին այցս էր այդ Պերլինի եւ Գերմանիոյ, զոր պի-տի չտեսնէի այլեւս մինչեւ պատերազմի վախճա-նը։ 1945 Հոկտեմբերին էր որ վերստին մտայ հայ-րենիք։

ՎԵՐԱԴԱՐՁ ԴԷՊԻ ԱՆԳԱՐԱ

Նոյեմբեր 24ի յետ միջօրէին մեր «Ժ. 52»ը լծաւ Իսթանպուլի օդակայանը։

Անկարելի էր հասնիլ Անգարայի չոգեկառ-քին, եւ հակառակ ազմուկին որ կը լեցնէ քաղա-քը ուշ դիւերուան մէկ, հանդիստ քնացայ գերմա-նական դեսպանատան մօտ, պանդոկին մէջ։ Ճա-չորդ օրը հանդիստի օր մըն էր, քանի որ երեկոյ-եան պիտի սպասէի ճեպընթացին համար։

Պատուհանէս կրնայի դիտել ասիական եզեր-քը։ Վոսփորի կապոյտ նեղ գիծը միայն կը բաժ-նէր դիս անկէ, նայուածքը կ'անցնի Լէանտրի (Գրզ Գուլէսի) աշտարակին վրայէն եւ կը հասնի Սկիւտար, ուրկէ անդին կայ Հայտարփաշան, ան-կէ կը սկսի Պաղտատի դիծը։

Աւելի հեռուն կ'երեւին Իշխանաց կղզիները իրենց կոնաձեւ գագաթներով եւ Ուլուտաղը, Թր-քական այդ Ողիմպոսը որ իր մոզական ձիւնէ դղակը դրած է արդէն։

Այս տեսարանին խորքը կը կազմէ Մարմարա ծովը, որուն կապոյտ ալիքներուն մէջ կը սուզուի Սարայպուրնուն։ Անոր հետ՝ Անամոճիայի սլա-ցիկ մինարէները կը նիզակեն երկինքը։

Ինձմէ վար նկարագեղ փայտաչէն տուներ եւ աւելի վարն ալ անհամար կայմեր, որոնք կ'օրօր-ուին նաւահանգիստին մէջ եւ ծովուն մէջտեղն ալ մեծ չոգենաւեր, որոնք հեռուէն խաղալիքի կը նմանին։

Վերջալոյսին, չոգենաւ նստայ Ղալաթիայէն։ Ժամը վեցին, ճեպընթացը կը մեկնի կայարանէն որ գերմանական քաղաքապետարաններու կրթա-կան ոճով կառուցուած է։ Գիլերը կ'իջնէ Իսթան-պուլի պարտէզներուն վրայ. ուր վարդեր կը ծաղկին տակաւին։

Ոչինչ կ'իմանամ այլեւս, ոչինչ կը տեսնեմ, կը քնանամ արդէն։ Շոգեկառքը կը բարձրանայ անտառախիտ լեռն ի վեր։ Հազար մեթր բարձրա-նալէ վերջ ծովուն մակերեսէն, կը մտնէ փապու-ղիներու շարքի մը մէջ, յետոյ հրաժարելով հա-րուստ բուսականութենէն, կը մտնէ անծայրածիր լուռ դաչտավայրին մէջ։

Տասնըվեց ժամ ճամբորդելէ վերջ, Անատո-լուի ճեպընթացը կանգ առաւ Անգարայի կայա-րանը որ արդիական չէնք մըն է։

Տասը վայրկեան վերջ տունս էի արդէն։ Ճե-տոյ առօրեայ աչխարհիկ տեղդէն տարուած, վա-պեցի գրասենեակ։

Քարտուղարուհիս ըսաւ անմիջապէս, թէ մի-ոմն պարոն Փիէռ քանի անգամներ փնտռած էր դիս բացակայութեանս ընթացքին եւ ապահովա-բար պիտի հեռաձայնէ այդ օրն ալ։ Գլխու նշան մը ըրի։

(Շար.)

ՖՐ. ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻ ՑԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Այս կիրակի ժամը 16էն կէս գիշեր, Cercle Militaireի սրահներուն մէջ, Place St. Augustin:

Cuban Pett et ses Cubanas Cuban boys հռչակաւոր նուագախումբը: ՃՈՒԽ ՊԻՒՖԷ : **ATTRACTIONS** եւ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ **Maison Carven**ի կողմէ: Երգ ու պար: Մուտքը **300** ֆր.:

Սեղանները ապահովել՝ հեռաձայնելով **Tru. 27.35**:

«Ց Ա Ռ Ա Զ»ի 25ամեակին առթիւ

Շնորհակալութեամբ ստացանք ընկերք Էմմոն Պետրոսեանէ (Փարիզ) հինգ հազար ֆրանք:

ԱՃՆՃԱՐԻ «ՑԱՌԱԶ» ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ՀԱՄԱՐ

Besseges (Gard)էն Պ. Մեսրոպ Տէյիրմէնճեան հազար ֆրանք կը նուիրէ Այնճարի «Ցառագ» վարժարանին:

Վիէննէն Պ. Ս. Անդրեան 200 ֆրանք (նոյն պէս 200 «Ցառագ»ի):

Հ. Մ. Ը. Մ.Ի 30ԱՄԵԱԿԸ

Հռոմի մէջ, այս չաբաթ ժամը 20.30ին, St. Bernard սրահին մէջ:

Կը բանախօսէ ընկ. ՍԱՐԳԻՍ ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ (Վիէննէն): Գեղարուեստական նոյն բաժին: Երգ, մեներգ, արտասանութիւն եւ զանազան հաճելի անակնկալներ:

Հ. Մ. Ը. Մ.ի զբաստանական խումբը կը ներկայացնէ երկու խիստ ծիծաղաշարժ զաւեշտներ:

Պիւֆէ գիւրամատչելի գիներով:

Քաջալերեցէք Հ. Մ. Ը. Մ.ը եւ հայ մարզիկը:

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ

Վալանսի կապոյտ Խաչի մասնաճիւղը ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ կը տօնէ այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, Ա. Ամարտնեան ակումբին մէջ: Երգ, արտասանութիւն եւ մանկական խաղեր:

Մանրամասնութիւնները տեղին վրայ:

ՄՈՒՏՔԸ Ա.ԶԱՏ Է:

Այրի Տիկին Մ. Կիւլեան եւ զաւակները խորին ցաւով կը ծանուցանեն իրենց սիրեցեալ ամուսնոյն եւ հօր մահը՝

Պ. ՍԵՊՈՒՀ ԿԻԻԼԵԱՆԻ

Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի այսօր հինգշաբթի ժամը 4.30ին, Լիվըի – Կարկանի գերեզմանատունը, ուր եւ պէտք է հաւաքուիլ ճիշդ ժամուն:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— Ֆր. Կապոյտ Խաչի Պանեէօ Քաշանի մասնաճիւղը իր խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնէ բոլոր անոնց որոնք իրենց նը – ուէրներով օժանդակեցին իր հանդէս խնջոյքին: Շնորհակալութեամբ ստացած է նոյնպէս Տիկին Լ. Շիրինեանէ 1200 ֆր., Օր. Ս. Տակառեանէ 400, Տիկին Ը. Նորիկեանէ 200, Տիկին Փ. Յովհաննէսեանէ 200, Տիկին Հ. Մաթէոսեան 200, Ոմն 150, Տիկին Ե. Շահպազեան 130, Ոմն 150, Պ. Լ. Յօնիկեանէ հազար ֆրանք, իր թոռնիկներուն ծննդեան առթիւ, Ոմն 500 ֆրանք: Իսկ 1570 ֆր. հաւաքուած է Պրէվանի հիւանդներուն համար:

Le Gérant : A. NERCESSIAN
Imprimerie DER AGOPIAN 17 rue Damesme - (13)e

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՄԱՐՍԷՅԼ, ՍԷՆ ԼՈՒ.— Հ. Ց. Դ. «Ակնունի» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այս չաբաթ ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին: Ներկայանալ անդամատետրով: Բացակաները նկատի կ'առնուին:

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. «Քրիստափոր» են – թակոմիտէի հերթական ժողովը՝ այս չաբաթ, ժամը 20.30ին «Ա.Հարոնեան» ակումբին մէջ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ:

ՊՈՄՈՆ, (Մարսէյլ).— Հ. Ց. Դ. Զաւարեան ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այս չաբաթ ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին: Բացակաները նկատի կ'առնուին:

ԿՐԼՆՈՊԼ.— Հ. Ց. Դ. Եօթնեղբայրեան ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը, 20 Յունուար ժամը 21ին, դպրոցի սրահը:

ՓՐ. ԿԱՊ. ԽԱՉԻ Իսիի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը՝ այս չաբաթ ժամը 20.30ին, Խրիմեան սրահը: Բոլորի ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Պուլվար Օտտոյի «Վռամեան» ենթակոմիտէի ժողովը՝ այս կիրակի կէսօրէն վերջ ժամը 3ին, սովորական հաւաքատեղին: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւոր է:

ԿԱՐՏԱՆ.— Համախարբերդցիական Միութեան Կարտանի մասնաճիւղի ժողովը այս կիրակի ժամը 2.30ին, Պ. Ա. Փանոսեանի սրահին մէջ: Բոլոր անդամներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է: Ոչ անդամ Խարբերդցիներն ալ կրնան մասնակցիլ:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ.— Սեբաստիոյ Մուրատ Ուսումնասիրաց Միութեան 18ի կիրակի իրիկունը կը տօնէ «Վարուժան»ի եւ «Մեծարենց»ի Օրը, Սալ որ ժէօկրաֆիի մէջ:

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Ֆ. Կ. Խաչի Լիոնի մասնաճիւղը ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ կը տօնէ այս կիրակի ժամը 2էն 6, Ցոյներուն սրահին մէջ, rue Pasteur:

Գեղարուեստական բաժին, չարժանկար Սինէ Ղազոյի կողմէ եւ Կաղանդ Պապան:

ՀԱՑԵՐՈՒ ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ԹԱՄԱԴՐԱՎԱՃԱՌՆ Է

ՋԱՃԱՐԱՆ

« TAVERNE MAUBEUGE »
6 rue de Maubeuge, Paris (9)
ՓԼԷՄԱՆ–ՓՕՓԱՐԱՆՆԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

Համբաւաւոր է արեւելեան ւ եւրոպական իր ընտիր կերակուրներով, մաքուր սպասարկութեամբ, ինչպէս եւ անմահական fousfousովը:

ԳԻՆԵՐԸ ԽԻՍՏ ՄԱՏՉԵԼԻ:

Կ'երգէ Պոլսեն նոր հասած երգչուհի մը:

ԲԱՑ Է ԱՄԷՆ ՕՐ

Արեւելեան նուագ՝ Շաբաթ, կիրակի եւ երկուշաբթի օրերը:

Ընդարձակ եւ օդասուն սրահը կը դրուի փափաքողներու տրամադրութեան տակ, հարսանիքի, նշանտուքի, թէյասեղանի եւ ամէն տեսակ հաւաքոյթներու համար:

Հեռ. Tru. 85-47: Հաղորդակցութիւն.— Métro– ներ, Cadet, Peletier, Nôtre Dame de Lorette: Ճաշարանը ունի նաեւ առանձին Prix Fixe **250** ֆր.

ՁԵՐ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒՆ

Համար եթէ կ'ուզէք հանգիստ եւ բոլոր առողջապահական պայմանները լրացնող զեղեցիկ մահճակալ մը գնել՝ պահանջեցէք՝

Le lit AVEDISը

Ֆրանսայի բոլոր քաղաքներուն մէջ:

ըին եւ Հնդկաստանի վարչապետին հետ: Ինչքան ալ միշտ լաւատես է:

Մոսկուայի թերթերը կը չարունակեն կրակ տեղալ Մ. Նահանգներուն դէմ:

«ՀԱԿԱՑԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ» ԾՐԱԳԻՐ ՄԸ

Պ. Հէրըլտ Սթէսըն, Մ. Նահանգներու հան րապետական կուսակցութեան ականաւոր դէմքե րէն մէկը, որ դիւանագիտական պաշտօններ ալ վարած է, առջի օր ձայնասփիւռ ճառ մը խօսելով պարզեց «հակայեղափոխական» ծրագիր մը (իր բառերն են):

Այդ ծրագիրը կը տրամադրէ ապստամբութեան կոչ մը ուղղել երկաթեայ վարագոյրին ետին գտնուած ժողովուրդներուն, հետեւեալ պահանջները դնելով:

1) Անկախութիւն Ուկրայնայի, Էսթոնիոյ, Լեթոնիոյ, Լիթուանիոյ, Լեհաստանի, Չեխոսլովաքիոյ, Ռումանիոյ, Պուլկարիոյ եւ Հունգարիոյ:

2) Արձակում Մ. Միութեան մէջ արգելափակուած քաղաքական կալանաւորներու:

3) Ռուս զիւղացիներուն ձգել հողերը, անհատական օգտագործելու համար (ջնջում կոլխոզներու):

4) Ամբողջ աշխարհի սէնտիքաններուն իրաւունք տալ ազատօրէն բանակցելու հաւաքական պայմանագիրներու մասին:

5) Բովանդակ աշխարհի բնակիչներուն չնահալ կրօնի ազատութիւն:

6) Ժողովրդավար եւ միացեալ Գերմանիա մը հաստատել:

7) Զինաստանի վերադարձնել Մանչուրիոյ պատկանող ստացուածքները:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ Միջերկրականի պաշտպանութեան համար խորհրդակցութիւններ կը կատարուին Անգլիոյ եւ Մ. Նահանգներուն միջեւ: Սիջին Արեւելքի զրիտանական հրամանատարը, Սըր Պ. Բաղբրթըն, մօտերս Անգարա պիտի երթայ, խորհրդակցելու համար: Ճեռոյ անգլեամերիկեան ժողով մը պիտի գումարուի Մալթայի մէջ:

ՀԻԹԼԷՐԻ ԵՕԹԸ ԳՈՐԾԱԿԻՑՆԵՐԸ քանդէն արձակելու կամ անոնց պատիժները կրճատելու առաջարկ մը պիտի ներկայացնէ արեւմտեան Գերմանիոյ բրիտանական մարզպանը, Սըր Այվըն Քըրթիսթրիք, խորհրդակցելով իր Ֆրանսայի եւ Ամերիկայի պաշտօնակիցներուն հետ: Այսպէսիւ դիտել կը տրուի թէ չատ մը պատերազմ ոճրագործներ արձակուած են արդէն: Եօթը Ֆայլուր բանտարկեալներն են.— Ռուտոլֆ Հէս, Յոախիմ Ֆոն Տէօնից եւ Ռաատէր, Ֆօն Նէօյրաթ, Վալթըր Ֆունկ, Ալպէրթ Շպիր, Պալտուր Ֆոն Շիրախ, Գրոնք Սիհանտաուի բանտը կը գտնուին, Նիւրընպէրկի դատավարութենէն ի վեր:

ԵԳԻՊՏՈՍի մէջ կը դատուին կարգ մը պաշտօնատարներ որոնք ամբաստանուած են թէ անպէտ զէնքեր գնած էին Սպանիոյ եւ Իտալիոյ մէջ, Պաղեստինի պատերազմին համար: Ամբաստանեալներուն մէջ կը գտնուին նախարար մը՝ Թէվֆիք Ահմէտ փաշա եւ իշխան մը՝ Ապպաս Հալիմ: Ամբաստանագիրը կ'ըսէ թէ այս վերջինը մօտ մէկ միլիոն սթերլին չահած է այդ գնումներուն չնորհիւ:

ՋՕՐ. ԱՑՁԸՆՀԱՒՈՒԼԸ լրագրական ասուլիսի մը առթիւ յայտարարեց թէ ամէնէն փոքր պղպեղ ալ հաւասար տեղ ունի ազատ աշխարհի պաշտպանութեան գործին մէջ: Գերմանիոյ վերջին – ման մասին եղած հարցումի մը պատասխանելով, ըսաւ.— « Այդ խնդիրը դիւանագէտներուն կը վերաբերի: Զինուոր մը իրաւունք չունի խօսելու: 1942ին ես Լոնտոն կը գտնուէի, պատերազմը շահելու համար: Այսօր մեր պարտականութիւնն է պահպանել խաղաղութիւնը»: Ջօրջ Վաթսոն նէն մեկնեցաւ, Փորթուկալ եւ Իտալիա երթալու համար:

ՏԱՍԸ ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ թոգուցին հինգ անծանօթներ, փարիզի բանուկ փողոցներէն Անժուլ վրայ: «Սոսիէթէ Ալժերիէն տը Քռէտի» բանկին կառքը երբ կ'անցնէր երկու պաշտօնեաներով, հեծելանուագ մը դիմամարկառքին վրայ ելաւ, զեռին փոուեցաւ: Մինչ անցորդներ կը դիտէին, ուրիշ կառքէ մը երկու զինուած անձ նօթներ մէջտեղ ելլելով թոգուցին տասը միլիոն ֆրանքի թղթադրամ եւ երեք միլիոնի չեկ տամս: Միւս մեղսակիցներն ալ օգնեցին, ախտաւորը դիւրացնելու համար:

ՀԱՆՐԱԿԱՌՔԻ ԵՒ ՄԵԹՐՈՑի ընդհատումի մասին անհամբեր կը սպասուի աղուան խորհրդակցութեանց (ուրբաթ): Դեռ չէն յայտ կորոշած չէ:

ՄԻՍի ԳԻՆԸ չափազանց սղած ըլլալ, հանականն է որ վերահաստատուի պետական կազմինի դրութիւնը: Կարապետիչ մը ժամնգած է:

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ազգ. պաշտպանութեան նախարարը, գօր. Մարշըլ, բացարձակ լռութիւն պահանջեց, 18 տարեկանները զօրակոչելու եւ ի հարկին արտասահման ղրկելու:

ՆՇԱՆԱԾԷՆ լքուած եւ յղի մնացածքալով, ինքզինքը տորերկրեայ կառախումբին տակ նետեց 18 տարեկան աղջիկ մը, Ժաքլին:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925
R. C. S. 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
17, Rue Damesme — PARIS (13)
Վեցամս· 800 ֆր·, Տար· 1600, արտ· 2500 ֆր·
Tél. GOB. 15-70 Գին 7 ֆր· C. C. P. Paris 1678-63
Vendredi 19 Janvier 1951 Ուրբաթ 19 ՅՈՒՆՈՒԱՐ

27րդ ՏԱՐԻ — 27 Année No. 6360–Նոր շրջան թիւ 1771

Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՃԱԿԱՏԱԳՐԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Մասնաւորապէս Քորէայի վերջին ձախողանքներէն ի վեր, նորէն դլուխ բարձրացուցած են մեկուսացման քարոզիչները, Մ· Նահանդներուն մէջ:

Ընթերցողները կը յիշեն անշուշտ հանրապետական վարիչի մը, Պ· Թէֆթի յայտարարութիւնները, որոնք այնքան աղմուկ յարուցին, Ա· մերիկայի թէ Եւրոպայի մէջ :

Շատ աւելի յառաջ գնաց ուրիշ երեւելի մը, Պ· Հուվըը, նախկին նախագահ եւ երբեմնի վերատեսուչը Եւրոպայի պարենաւորման :

Հուվըրի վերջին ճառը այնքան դառնութիւն պատճառեց որ, պատասխանատու անձեր ստիպուեցան զրիչ չարժել եւ «կարգի հրաւիրել» զայն :

Դեռ երէկ, Պելժիոյ նախկին վարչապետն ու արտաքին նախարարը, Պ· Սփաք, որ միջազգային համբաւ կը վայելէ եւ այժմ նախագահն է միացեալ Եւրոպայի խորհրդակցական ժողովին, չփաւոր այլ կծու պատասխան մը կուտար Եւրոպական եւ ամերիկեան մամուլին միջոցաւ :

Այս տողերը դրած ատեն աչքի առջեւ չունինք Հուվըրի ճառին բնագիրը: Բայց Սփաքի պատասխանը կը լուսաբանէ խնդիրը :

Ինչպէս կ'երեւայ, նախկին նախագահը խստօրէն քննադատած է Եւրոպացիները, քաղաքական թէ տնտեսական տեսակէտով :

Իբրեւ թէ, անոնք ոչինչ ըրած են իրենց ազգային պաշտպանութեան եւ տնտեսական վերակազմութեան համար, եւ կը սպասեն որ Ամերիկան փրկէ զիրենք :

Եւ անմիջապէս կը թելադրէ որ Ամերիկացիները իրենց ճիգը սահմանափակեն միայն արեւմտեան կիսագունդին պաշտպանութեան մէջ :

Ուրեմն, մեկուսացում, ինչպէս տարիներ առաջ: Քաղաքականութիւն մը որ մեր մուխն ալ մարեց, առաջին Աչխարհամարտին ...

Արդարեւ, երբ Ուիլսըն անկարելին կը փորձէր Հայաստանի հոգատարութիւնը կամ դոնէ ամբողջացումը յաջողցնելու համար, բազմաթիւ ամերիկացի երեւելիներ եւ դեղին մամուլը կրակ տեղացին: Ըսին թէ նախագահը չիմարացեր է եւ կ'ուզէ Հայաստանի լեռներուն մէջ կոտորել իրենց զաւակները ...

Եւ բարեպա՛չտ Ամերիկացիները զոհացան կաթ եւ ալիւր ղրկելով, իրենց միսիոնարներուն հետ: Ինչպէս ուրիշ պարագաներու մէջ :

Աւելորդ է բացատրել թէ՝ Թէֆթի, Հուվըրի եւ ուրիշներու ելոյթը ծածուկ ծալքեր ալ ունի : Ցաճախ ընտրական պայքարներ են որ տուն կու տան այս կարգի արտայայտութեանց :

Եւ սակայն, այս ալ ախտանչան մըն է, եւ կրնայ ճակատագրական հետեւանքներ ունենալ, ինչպէս կը բացատրէ Պելժիոյ նախկին վարչապետը (ընկերվարական):

Մանաւանդ որ, ելոյթը տեղի կ'ունենայ ճիշդ այն պահուն երբ չափազանց պղտորած է միջազգային հորիզոնը, իսկ Եւրոպան դեռ երկար ժամանակի կը կարօտի, իր պաշտպանութիւնը զօրացնելու եւ փոթորիկը կանխելու համար :

— « Ի՛նչ տարօրինակ միտք, աւելի ճիշդ՝ ի՛նչ մոլորութիւն ճիշդ այս պահուն ընտրել, ասպարէզէն ֆաշուելու եւ իրական պատեհութիւն մը ընծայելու համայնավարներուն որպէսզի նուաճեն Եւրոպան եւ անշուշտ Ափրիկէն: Ա՞յս է Պ· Հուվըրի ուզածը:

Դեռ աւելի բաց խօսելով·

— « Եթէ այս խորհուրդը լսեն, Եւրոպան իմիճն իր գլխուն մնալով, պիտի սուզուի յուսահատութեան եւ համակերպութեան ամեհի պիւճի մէջ: Այն ատեն Խ· Միութիւնը կրնայ կատարեալ ազատութեամբ ընտրել նախայարձակումի մը ժամը, քանի որ վտանգները նուազագոյն աստիճանին իջած պիտի ըլլան: Անշուշտ ասիկա անմիջական աղէտ մը պիտի ըլլայ Եւրոպայի համար, բայց Պ· Հուվըր ի՞նչպէս չի տեսներ որ ուշ–կամ նուխ աղէտ մը պիտի ըլլայ նաեւ Մ· Նահանգներուն համար» :

Տարակոյս չկայ թէ Ամերիկայի ոչ միայն վարիչները, այլ եւ ժողովուրդը խորապէս կը դգան այս աչխարհասասան վտանգը: Այլապէս, ինչո՞ւ ոտքով – ձեռքով պիտի խրէին Եւրոպայի լաբիւրինթոսին մէջ, անհնարին զոհողութիւններով :

Շ·

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ո՞Վ ՈՐՈ՞Ւ ԿԸ ՍՊԱՌՆԱՑ

Աստուածաչունչէն գիտեմ թէ Ցովնան նախ մերժեց Եհովային սպառնալիքները կարդալ Նինուէի ժողովուրդին դլխուն, բայց կէտ ձուկին փորին մէջ կարճ բնակութենէ մը եաքը՝ յօժարեցաւ քարոզել եւ սպառնալ զորս դու պատուիրեցեր :

Հիմա չեմ գիտեր թէ Նաղար աբեղան ե՞րբ սկսաւ քարոզել եւ սպառնալ,— կէտ ձուկին փորը մտնելէն առա՞ջ թէ եաքը: Իրազեկներ կը պնդեն թէ մեր նոր մարդարէն, որ հին réfractaire մըն է ըստ Մարքսի աւետարանին, բարւոք համարեց սպառնալ մեզի՝ Երեւանի մէջ կարճ բնակութենէ մը եաքը :

Արդ, ահեղն Եհովա, որ կը հրամայէ Ցովնանի՝ երթալ մարգարէանալ Նինուէի կործանումը, այնքան չար եւ անգութ չէ որքան մեր Նաղարը : Երբ Ցովնան կը նեղանայ՝ որ Եհովա չորցուց դդմենին, պատասխան կը ստանայ·

— Ա՛, կը ցաւիս՝ երբ չորցուցի դդմենին, զոր դուն չէիր տնկած եւ որուն չուր չէիր տուած, Ուրեմն, ի՞նչպէս կրնաս հաւատալ թէ պիտի եր – թեք էինայեմ Նինուէի, այդ մեծ քաղաքին, ուր կ'ապրին 120 հազարէն աւելի բնակիչներ, զորս ե՛ս եմ ստեղծած :*

Այնպէս ալ, երբ կը տեսնեմ որ Նաղար կը սպառնայ Դաշնակցականներուն, կը հարցնեմ, Եհովային նոյն պատճառաբանութեամբ·

— Նաղար, որ զազազեր ես այդքան, դո՞ւն ստեղծեցիր այս մարդիկը, դո՞ւն տուիր անոնց հացը չուրը, դո՞ւն օգնեցիր անոնց զարգացման եւ բարգաւաճման: Եւ ինչո՞ւ կը չարանաս այդքան, դո՞ւն միայն խելք ունիս, դո՞ւն միայն արտօն – ուած ես կառավարելու, դո՞ւն միայն ազատ ես տեսակէտ բանաձեւելու : Վերջապէս, գիտե՞ս թէ ի՛նչ է ազգը,— կուսակցութիւն մը որ ապրեր է, զործեր է, տառապեր է վաթսուն տարի,— քանի՞ տարեկան ես դուն,— կուսակցութիւն մը որ Ֆըրիստափորներ է տուեր եւ Զաւարեաններ, Վա – րուժաններ է ծներ եւ Սիամանթօներ, ի՞նչ յան – դգնութեամբ կ'անուանես հայրենադաւ եւ ոճրագործ : Մենք այդ բառերը լսած ենք ցարերու եւ սուլթաններու պաշտօնեաներուն բերնէն, Հ· Ց· Դաշնակցութիւնը անկատելու համար ժողովուրդին հոգիէն,— դո՞ւն ալ կը փորձես տակիկա: Քննադատել Հ· Ց· Դաշնակցութիւնը իբրեւ ընդդիմադիր մտաւորական, պարկեչտ գործ է ան – պայման, բայց վարկաբեկել կուսակցութիւն մը որ ժողովուրդի մը հոգիէն է ծնած՝ ցոյց կուտայ արեան մակարդը աւրուած Հայու նկարագիրը :

Գիտե՞ս թէ ի՛նչ կը նշանակէ Հ· Ց· Դաշնակցութիւն :

— Հայութեան կէսը, եթէ ոչ աւելին: Հայոց պատմութեան ամէնէն պանծալի եւ վաւերական պրւոքը, եթէ ոչ աւելին :

Սպասէ որ բացատրեմ : ԱՐԱԶ

ԳԱՐԵԳԻՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔԻ ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆԸ

Պուէնոս Այրէսէն ստացուած 13 Ցունուար թուակիր նամակէ մը կը տեղեկանանք թէ Թուրքիոյ Հայոց նորընտիր պատրիարքը, Գարեգին արք· Խաչատուրեան քանի մը չաբաթէն օդանաւով պիտի մեկնի Պրազիլիա, անկէ Իտալիա, առանց հանդիպելու Փարիզ, ինչպէս ծրագրած էր նախապէս :

Պատրիարքը Իտալիա պիտի հասնի Փետրուար 23ին եւ հոն պիտի մնայ մինչեւ մարտ 1 կամ 2: Ցետոյ դարձեալ օդանաւով ուղղակի պիտի մեկնի Պոլիս :

Ա.ԶԳ· ԺՈՂՈՎԻՆ բժիշկը, Սիլվերչթայն, հրաժարեցաւ, առարկելով թէ չափազանց կը յուղնի 650 երեսփոխաններ եւ հարիւրաւոր պաշտօնեաներ խնամելու համար: Լիոնի բժշկական համալսարանին վերատեսուչը, Պ· Հէրման, հրապարակաւ կ'ամբաստանէ զայն թէ սուտ խօսած եւ վատօրէն խաբած է զինքը, թէ բժշկական վկայական չունի եւն· :

Ցեղասպանութեան պայմանադիրը դրծադրելի է Ցունուար 12էն ի վեր, համաձայն Ազգաժողովի պաչտօնական զեկոյցին :

Հինաստան մերժեց Ազգաժողովին առաջարկը

Մ· ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՆ ԱԼ ԻՐ ՊԱՑՄԱՆՆԵՐԸ ԱՆԸՆԴՈՒՆԵԼԻ ԿԸ ՆԿԱՏԵՆ

Կարմիր Զինաստանը վերջապէս պատասխան – նեց Ազգաժողովի Ցունուար 13 թուակիր հրաւէ – րին, մերժելով անոր առաջարկած հինգ պայմանները՝ կրակը դադրեցնելու համար :

Զինաստանի պատասխանը, որ ստորագրուած է Զու Ան Լայի կողմէ (վարչապետ եւ արտաքին նախարար), կը յայտարարէ·

— « Ցանուն Զինաստանի ժողովրդական հանրապետութեան կառավարութեան ձեզի կը յանձ – նեմ հետեւեալ պատասխանը·— Զինաստանի ժողովրդական հանրապետութեան կեդրոնական կառավարութիւնը միշտ այն տեսակէտն ունեցած է եւ ունի թէ Քորէայի պատերազմին արագ լուծումը պէտք է փնտռել բանակցութիւններ կատարելով չահակից պետութեանց միջեւ, եւ քաչելով բոլոր օտար զինուորները եւ Քորէայի ներքին խնդիրները կարգադրելով բուն իսկ քորէացի ժողովուրդին միջոցաւ, ամերիկեան զինուորները քաչելով Ֆարմոզային եւ Ազգաժողովին մէջ ընդունելով Զինաստանի ժողովրդական հանրապետութեան ներկայացուցիչները: Այս սկզբունքները յիչուած են իմ 1950 Դեկտ· 22 թուակիր յայտարարութեանս մէջ :

« Այդ սկզբունքներուն էական կէտը միշտ այն է թէ չահակից պետութեանց միջեւ բանակցութիւնները պէտք է կատարուին կրակը դադրեցնելէ վերջը միայն· բայց կրակի դադարման միակ նպատակն է պահ մը չունչ առնել տալ Ազգաժողովի զօրքին: Եթէ կրակի դադարումը պիտի կազմակերպուի առանց նախապէս բանակցութիւններ կատարելով պայմանները ճշդելու, կրակի դադարումէն վերջ բանակցութիւնները յաւիտեանս պիտի չարունակուին միջազգային վիճաբանութեամբ, առանց ամենափոքր խնդիր մը լուծելու » :

Այս յառաջարանէն վերջ, Զինաստանի վարչապետը պայմաններ կ'առաջարկէ, Քորէայի խնդիրը եւ Ասիոյ վերաբերեալ միւս կարեւոր հարցերը լուծելու համար: Այդ պայմանները արդէն արձանագրուած են յառաջարանին մէջ,— Քորէայէն քաչել բոլոր օտար զինուորները, Ֆորմոզայէն հեռացնել ամերիկեան զօրքը եւն· : Ասոնք նախապայմաններ են բանակցութեանց համար, որոնց պիտի մասնակցին եօթը պետութիւններ,— Զինաստան, Խ· Միութիւնը, Մ· Նահանդներ, Բրիտանիա, Ֆրանսա, Հնդկաստան եւ Եգիպտոս·կ'առաջարկուի նաեւ որ 7պետութեանց բանակցութիւնները կատարուին Զինաստանի մէջ: Կարճ խօսքով, յաղթականի պայմաններ :

Մ· ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒՆ ԴԻՐՔԸ

Այս պատասխանէն մէկ ժամ վերջը, որ ուղղուած էր Ազգաժողովին, Մ· Նահանգներու կառավարութիւնը պահանջեց անմիջապէս նիստի հրաւիրել Քաղաքական Ցանձնաժողովը:

Արտաքին նախարարը, Պ· Էչիսըն, հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ այս առթիւ ·

— « Համայնավար Զինաստանի պատասխանը կատարեալ մերժումն է « կրակը դադրեցնելու» առաջարկին զոր Ազգաժողովը պահանջեց յունուար 13ին: Մ· Նահանգներու կառավարութեան համար անընդունելի են Զինաստանի հակառակ – ջարկները եւ որեւէ տարակոյս չունիմ թէ անոնք ունելի պիտի ըլլան նաեւ Ազգաժողովին համար, ընդհանրապէս » :

× Պատասխանելով Թրիգվէյի մը հարցումներուն, Պ· Էչիսըն բացատրեց թէ չատ բան փոխուած է 1949ի ամառէն ի վեր, « երբ չէինք նախատեսեր թէ անհրաժեչտ պիտի ըլլայ ամերիկեան զօրք ղրկել Եւրոպա: Ռուսերը սաստկացուցին իրենց ճնչումը ամբողջ աչխարհի մէջ, հիւլէական պայթում տեղի ունեցաւ Խ· Միութեան մէջ, եւ Քորէայի խնդիրը ունեցանք: Ուրեմն կացութիւնը կը պահանջէ նոր քննութիւն մը» :

× Հնդկաստանի վարչապետը, Նեհրու, որ Փարիզ կը գտնուի, անկարելին կը փորձէ խաղաղութիւնը ապահովելու համար: Զինաստանի պատասխանէն առաջ, իմացած ըլլալով որ Մ· Նահանգները պիտի պնդեն նախայարձակ հռչակել կարմիր Զինաստանը, Պ· Նեհրու յայտարարեց·

— « Այդ պահանջը պիտի փակէ ամէն դուռ խաղաղ կարգադրութեան մը համար: Պէտք է դգուշանանք այդ ձեռնարկէն, նոյնիսկ եթէ Զինաստան մերժէ դադրեցնել կրակը: Նոր ուժ մը գոյութիւն ունի Զինաստանի մէջ: Պէտք է նկատի առնենք այս պարագան: Շատեր կը մերժեն ընդունիլ այս իրականութիւնը» :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐՈՒ ՍԱԿԸ բարձրացած է արտասահմանի համար, Ցունուար 17էն ի վեր:

ՔՈՐԷԱՅԻ մէջ հանդարտութիւն կը տիրէր առջի օր: Լուրի մը համաձայն, Մ· Նահանգները որոշած են 60.000 նոր զինուոր ղրկել երկու ամսուան ընթացքին :

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻՆ ՇՈՒՐՋ

Ա.

Նախ խոստովանիմ :

Գաղթականութեան ընթացքին Քէօթահիոյ մէջ 4 — 5 տարի դպրութիւն ըրած եմ թէեւ, բայց մեծ հաւատացեալ մը եղած չեմ : Այսինքն՝ ամէն կիրակի եկեղեցի վազել եւ քարերը մաչեցնել ծընկադիր, այդ ըրած չեմ : Ժամանակ մը նոյնիսկ երիտասարդական նորութիւններու հետեւելով , խառնուած եմ անտարբերներու հօտին : Տարինեըուն հետ եւ մանաւանդ Եւրոպան տեսնելէ վերջ վերաշնահատման ենթարկած եմ դիրքս Եկեղեցիին հանդէպ :

Այսօր, անվերապահ կեցած եմ մեր Ազգային Եկեղեցիի կողքին, որպէս մեր ինքնապաշտպան նուիրեան զլխաւոր յենարաններէն մին : Հարուստ է ան իր զեղեցիկ չարականներով, հայրենասէր Հայրապետներու չունչով օծուն իր խոսրաններով, իր ծէսերով : Կը փշաքաղուիմ երբ տուն օրհնէքը կը կատարուի տանս մէջ եւ աչքերս կը լեցուին, երբ չարաթ իրիկունները մայրս խնկամանը կը պտտցնէ տանը չորս կողմը :

Աւելցնեմ նաեւ : Ամուսնացած՝ մեր Եկեղեցիին միջոցաւ, հանդուցեալ Տէօվլէթեան քահանայի ձեռքով, երեք զաւակներս մկրտուած են անոր Սուրբ Աւազանին մէջ : Կնքահայր՝ երեք զոյգերու եւ ութ սանիկներու (իններորդը մօտ օրէն), բոլորն ալ նոյն եկեղեցիէն անցած : Ասկէ զատ, եղբայրներով, քոյրերով եւ մեր եօթը զաւակներով յարգած ենք կրօնական սովորութիւնները ու մերը տուրքը տուած կրօնքին : Հետաքրքիր էի իմանալու թէ, կիրակի օրուան բազմութեան մէջ քանի՞ հոգի կրնային այսպիսի փաստեր բերել : Qui dit mieux?, ինչպէս պիտի ըսէր Ֆրանսացին :

Այս քիչ մը երկարապատում յառաջաբանը իրրեւ պատասխան մեռասաններորդ ժամու «եկե – ղեցասէր» բարեկամներուս :

Հարիւրաւոր ժողովներու մասնակցած եմ , բայց կիրակի օրուան ժողովին նմանը տեսած չէի : Ոմանք՝ համերաշխութեան ապացոյց մը տեսան այդ իրողութեան մէջ եւ մատի ծայրով արցունքի կաթիլ մը սրբեցին : Ուրիշներ մեր «քաղաքակըր – թուելուն» վերագրեցին : Ես ու բարեկամներս ժողովուրդի կողմէ անտարբերութիւն տեսանք հոն : Հայրենակցականի մը պարզ նիստին մէջ 5—6ժամ կոկորդ պատռելու աստիճան կը պոռանք, եւ մէկ ժամէն կը լրացնենք եկեղեցիի բազմաճիւղ աչ – խատանքներու վիճաբանութիւնը :

Չեմ ըսեր թէ, պէտք է կռուէինք, մազ – պէխ փետռէինք, բայց լայն, սպառիչ, չինիչ վիճաբանութենէն անկասկած աւելի լոյս կը ծագէր եւ ընդհանուր դործը կ'օգտուէր : Քաղաքավարու – թեան, փոխադարձ տեսակէտներու յարգանքի սահմաններուն մէջ կրնանք նոյնիսկ ձայն բարձ – բացնել, պոռալ : Վնասը անտարբերութենէն կու դայ եւ այն օրը՝ երբ այդպիսի ժողովները վերջացնենք համերաշխաբար, հինդ վայրկեանի մէջ , այդ սեւ օրը դաղութները հալած պէտք է նկատել :

Կիրակի օր, եկեղեցիին մէջ, ընտրական ի – րաւունքներու տարրական կանոնները անդամ մը եւս խաչուեցան՝ Խաչեցեալին առջեւ : Թէ ինչո՞ւ : Քիչ վերջը :

Մինչ այդ, փակագիծ մը : Գլուխս կը խո – նարհեմ հաճոյքով մեր աննման չարքային ընկերներու առջեւ : Ուժը այդպէս կը հասկնանք մենք : Արթուն, հանդարտ, կարգապահ : Լաւ է որ չպատասխանեցին զրգռութիւններուն : Եթէ կռիւը սկսէր, բուրդի պէս կրնային գզել հակառակորդները : Չէզոքները իրենց աչքերով տեսան թէ ո՛վքեր են անկարգութիւնները յարուցանողները :

Առաջին անդամ էր որ ներկայ կ'ըլլայի եկեղեցական ժողովի մը եւ հասայ՝ երբ զեկուցաբերը վերջին անդամ ըլլալով խօսք կ'առնէր : Պատասխաններէն մօտաւորապէս ենթադրեցի, թէ ինչ ըսած է ընկերս՝ Խաչիկը :

Պ. Ս. Քարեանի բացատրութիւնները դոհացուցիչ չէին : Իրեն հանդէպ համակրութիւնս կը սկսէ պոլսէն : Դեռ ականջիս կը հնչեն Անկախութեան Փոխառութեան առթիւ խօսած իր զեղեցիկ ճառերը : (Պէտք է ընդունիլ, կարող իրաւաբան է, նուրբ վիճաբանող ու տրամաբանող) :

Համաձայն չենք իրեն հետ, երբ եղած քրն – նադատութիւնները կը նկատէ մանրամասնութիւններ, երկրորդական, անկարեւոր հարցեր : Այնքա՜ն պղտիկցուց, հալեցուց նշուած թերութիւնները, որ քննադատողը՝ եթէ չըլլար կուսակցական ջիղ ունեցող մէկը, թերեւս ներողութիւն խնդրէր ըսածներուն համար :

Արդ, անդամ մը եւս հրապարակաւ դնենք այդ « պղտիկ » հարցերէն մէկ քանին եւ քննենք թէ ո՛ր աստիճան մանրամասնութիւն կարելի է նկատել զանոնք :

Չեմ խօսիր քուէներու ստուգման մասին : Մեծ պետութիւններն անդամ, հակառակ բոլոր դրութիւններուն, խարդախութիւններ երեւան կը հանեն ընտրական պայքարներու առեն : Չեմ կարծեր որ բոլոր քուէարկողներու ողջ կամ մեռած ըլլալը ճշդուած ըլլայ : Պէտք է միջոցներ ձեռք առնել նուազագոյն աստիճանին իջեցնելու համար այս անհամութիւնները : Կարգ մը նամակներու մէջ մէկ կողմի ցանկերը դրուած են : Վարչութեան իրաւունքը եւ պարտականութիւնն է փնտռել պատասխանատուները :

Քիչ մը աւելի պատասխանատու գործ է Կրթականը : Ցանցը որքան լայն ըլլայ, որքան ժողովրդական, այնքան կ'օգտուի համայնքը : Կարելի չէ՞ արդեօք թերթերու միջոցաւ հրաւիրել թեկնածուները եւ առանց կանխակալ կարծիքներու բաժնել պաշտօնները :

Ուսուցիչ – ուսուցչուհի մը կրնայ Դաշնակցական, չէզոք կամ ոամկավար ըլլալ ու միեւնոյն ատեն լաւ ուսուցիչ :

Ազգ. Տան մասին տրուած բացատրութիւնը իր մէջ կը պարունակէր իր դատապարտութիւնը : Եթէ չեմ սխալիր, Եկեղեցիին կը պատկանին բաժնեթուղթերու հարիւրէն 50 — 51ը : Ինչպէ՞ս կ'ըլլայ որ, Ազգ. Տան մէջ ժողովասրահ ունենալու իրաւունքէն կը զրկուին, նոյն ազգին զաւակներէն կազմուած Կապոյտ Խաչը, Նոր – Սերունդ, Թաթերական խումբ, նոյնիսկ Սիւնեաց երգչախումբի նման միութիւններ : Լսուեցաւ թէ Վարչական ժողովը խնդիր ունեցած է այդ մասին Ազգ. Տան վարչութեան հետ : Կան փոխանակուած նամակներ : Հրապարակաւ ճշդել իրաւունքներու սահմանը հարիւրէն 50ը կամ 51ը կը պատկանի Կրօնական Ընկերակցութեա՞ն թէ անոր անդամ ան – հատներու : Առաջին պարագային՝ չափազանց մեզադրելի է միակողմանի դիրքը, երկրորդ պարագային՝ կ'առաջարկեմ հարցը լուծել հետեւեալ ձեւով .— Փոխել Ազգ. Տան անունը եւ դնել Վարժու Սրահներու Հայկական Բաժնետիրական Ընկերութիւն : Նպարեղէնի, կօշիկի ընկերութիւններէն հաշիւ պահանջելու իրաւունք չունինք, նոյնը կ'ընենք նաեւ Ազգ. Տունէն :

Շուտափոյթ լուծումի կարօտ խնդիրներէն է ծրագիրը – կանոնադրի փոփոխութիւնը : Ձեռքի տակ ունեցածս կը կրէ թէեւ 28 Մայիս 1947 թուականը, բայց կ'ենթադրեմ թէ հինի մը ընդօրինակութիւնն է որոշ բարեփոխումներով : Ծրագիրը չինուած է այն երանելի՛ օրերուն, երբ քանի մը հարիւր հոգիի կը հասնէր փարիզահայ զաղութը : Մարդոց մտքէն չէր անցներ թէ, օր մը տասնեակ հազար հայրենակիցներ դժբախտութիւնը պիտի ունենային իրենց հայրենիքի ծուխը լքելու եւ փարիզ ապաստանելու : Նախկին 50 ընտրողնե – րուն դէմ, ներկայիս կան 3—4000 ընտրողներ :

Թոյլ տուէք քանի մը գործնական եւ յստակ առաջարկներ ընել :

ՀՐԱՆՏ ԱԿՈՆԱՑԵԱՆ

Բրմաստանի (Պիրմանիա) հայ գաղութը

Հնդկաստանի առաջին հայ գաղթականը ծա – նօթ է Եղեսիացի Մար Թովմաս անունով : Հոն գացած է 745ին : Անտիոքէն եպիսկոպոսներ, քահանաներ եւ քրիստոնեայ գաղթականներ տարած է Մատթոսի սահմանները եւ Մալաբարի իշխաններու արտօնութեամբ քրիստոնէական եկեղեցիներ եւ վարժարաններ հաստատած է Գրանակոր քաղաքին մէջ : Այս եկեղեցին իր զոյութիւնը պահած է մինչեւ ԺԹ. դար, երբ Փորթուկալցի Ցի – սուհաններ կաթոլիկութեան դրօշմը դրին անոր վրայ :

Հայ գաղթականութեան հետքերը տարածուեցան մինչեւ Բրմաստանի հորիզոնները : Պիգու, Ամարապուրա եւ Աւա, որոնք ժամանակին արքայանիստ քաղաքներ էին, եղան հայ վաճառական – ներու ոստանները : Աւա քաղաքին մէջ կային բաւական թիւով Հայեր, որոնք ունէին եկեղեցի եւ քահանայ :

Առաջին հոգեւորականը Էջմիածնի Մովսէս վարդապետն էր, որուն յաջորդեցին ուրիշներ :

Նոյն օրերուն Հայերը եւս ունէին կարեւոր դիրք եւ թագաւորական տան ու կալուածներու հազարապետներ կը կոչուէին, որոնցմէ Նիկողայոսը Թագաւորի դանձապետն էր : Անոնց ձեռքն էր ամբողջ վաճառականական ասպարէզը, մանաւանդ քարեղէն ակունքներու : Մինչեւ այսօր ալ կան Հայերու զերեզմանաքարեր, որոնց երկուքը կը պահուին Ռանգունի կառավարական թանգարանը :

Բրմաստանի հայ գաղթականութիւնը փո – խադրուեցաւ Սիրիամ, իր նաւահանգիստի յար – մարութեամբ եւ ուր 60 տուն Հայ կը յիշուի : Անոնք հիմնեցին փայտաչէն եկեղեցի, նախաձեռ – նութեամբ Զուղայեցի Նիկողոյոս Աղայլարենցի, որ կը կարծուի թէ նոյն արքունական դանձապետն էր : Հոս ալ Հայերը առաջնակարգ առեւտրական դիրքի տիրացան :

Վերջերս Սիրիամի մէջ երեք տապանաքարեր, որոնք կը պահուին Ռանգունի անգլիական թան – գարանը, կը կրէին 1725, 1732, եւ 1737 թուականներու արձանագրութիւններ :

Առիթ վերջ Ռանգունը կը դառնայ հայ գաղ – թականութեան բնակավայրը եւ հայ ազգի վէգիր Գրիգոր կը չինէ փայտաչէն եկեղեցի մը, որ կը կործանի 1824 — 1826ին, անգլեւերմա պատերազմի օրերուն : Այդ եկեղեցին ունէր 60 տուն ժողովուրդ, չուրջ 300 հոգի, առեւտրական բարւոք վիճակի մէջ :

1942ի համաշխարհային երկրորդ պատերազ – մին երբ ճապոն զրաւեց Բրմաստանը, Հայերը ցրուեցան Հնդկաստանի մէջ : Ցեղով ոամանք վերադարձան : Հայկ. եկեղեցին եւ քահանայի բնակարանը ոմբակոծուելով, քարուքանդ եղան : Վերադարձող Հայերը նորէն չունեցին եկեղեցին, իսկ քահանայի բնակարանը աւերակ մնալով, դժուար է քահանայ հրաւիրել : Աթոռակալ Պ. Ցովակիմ Ստեփանոսեան, իրրեւ կիսասարկաւագ ամէն կիրակի առաւօտ հասարակ եկեղեցական պաշտա – մունք կը կատարէ :

1850ին իշխան Սարգիս Մանուկեան եւ Խոջա Փանոս Քալանտարը մեծ եւ նշանակալից դեր կատարեցին Արեւելեան Հնդկաստանի Ընկերութեան եւ հնդկական կառավարութեան մէջ : Իշխան Սարգիս Մանուկեան իր բարձր դիրքի չնորհիւ չատ դնահատելի ծառայութիւն ըրաւ անգլիական եւ բրմայական ազգերու քաղաքական գործերուն մէջ : Ան կալկաթայի Հայոց Ճեմարանին 15 աշակերտի ուսման ծախքը կը վճարէր : Անոր մահէն վերջ իր տղան, Գրիգոր կը կարգուի հրամանատար անգլիական հայկերական նաւերու : Ցովհաննէս Սարգիս չինել տուած է տասներկու առաջատանաւեր որոնց երկուքին անուններն են « Ցովհաննէս Սարգիս» եւ «Ցովսէփ Մանուկ» :

Մէկ դար ամբողջ Բաղդասարեանց վաճառատունը ներքին թէ արտաքին առեւտուրի մէջ համբաւաւոր եղած է : Նմանապէս Առաքել Մարտին եւ ընկերութիւնը իրենց ճարտարապետական արհեստով ու մասնագիտութեամբ եւ աւելի քան յիսնամեայ գոյութեամբ ամբողջ Բրմաստանի մէջ, մանաւանդ Ռանգունի, չինարարն ու բարեկարգիչը կը համարուին իրենց բազմաթիւ չէնքերով ու ապրանքներով :

Հիմնադիրներէն մէկն է նաեւ «Burma Mining Corporation» ընկերութեան :

Մինասեան զերդաստանը դաղութի ամենահինն է : Վրթանէսեան ընտանիքը իր օրէնսդիտական հմտութեամբ ու զործունէութեամբ երկար տարիներ մեծ ազդեցութիւն ունէր : Իր մայրը, տիկին Մարիամ Վրթանէսեան եւ քոյրը՝ Տիկին Դիանա Աղաբէկ Աբգար ծանօթ են իրենց բարեզործութեամբ : Նմանապէս Գասպար եւ ընկ. (Տէր Գասպարեան եւ Գրիգորեան), Ցովհաննէս Աստուածատուրեան, Սիմէոն Տէր Անդրէասեան եւ Տիգրան Խաչատրեան ծանօթ անձնաւորութիւններ են իրրեւ բարեզործ, բարեկարգիչ եւ պահպան Հայ. եկեղեցիի :

ՄԻՔԱՅԷԼ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԵՐԵՒԱՆԻ ԳԻՏՈՒԹԵԱՆՑ ԱԿԱԴԵՄԻԱՑԻ պաղաբուծութեան ճիւղը մեծ աշխատանք կը տանի, որպէսզի պտուղի մեծ բերք ստացուի, ծովու մակերեսէն 2000 մեթր բարձրութեան վրայ : Ա.յդպիսի աշխատանքներ տարուած են Սեւանի եւ Ա.յդիի աշխատանքներ տարուած են Սեւանի եւ Ա.րզիկի եւ այլ կլիմայական խիստ վայրերու մէջ, ուր օդատպրծուելով Միչուրինեան մեթոդը, ձեռք բերուած է խնձորի, բալի, խաղողի ու տանձի առատ բերք : Վերջերս Ծովինար գիւղի կոլ – խոզնիկները օդատպրծելով Միչուրինեան հողա – կենսաբանական (ակրօ – բիօլոգիական) մեթոդ – ները, ստացած խնձորի նոր տեսակներ : Իւրա – քանչիւր խնձոր կը կշռէ 400—500 կրամ : Ներկայիս Խ. Հայաստանի 11 լեռնային շրջաններու մէջ կը մշակուին Միչուրինեան այդիներ :

ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ նախարարութեան ո – րոշման համաձայն, Մեղրիի, Շամշատինի եւ այլ շրջաններու գիւղերը պիտի ունենան լայն ասֆալտապատ փողոցներ, ջրմուղներ , կինօթատրոն (սինէմա), թատրոնի եւ հանդստեան դարաստաններ, իսկ կոլխոզնիկներու համար պիտի չինուին 2 — 3 յարկանի չէնքեր : Այս քաղաքներու յատակագծերը պատրաստած են հանրապետութեան ե – րիտասարդ ճարտարապետներէն Դաւիթեան, Գրիգորեան եւ Հայրապետեան, որոնք իրենց լաւ աշխատանքի համար ճարտարապետութեան նախարարութեան կողմէ ստացան Ա. կարգի մրցանակ :

ՍՍՅՄԹ ՆՈՎԱ պատմական թատերգութիւնը ղոր գրած է թատերագիր Աւճեան, վերջերս ներկայացուցած է Թիֆլիզի մէջ : Սայաթ Նովայի դրական, երաժշտական եւ հանրային կեանքը, միչտ հարազատ մնալով իր շրջանի բոլոր իրադարձութեանց, սկսեալ Հերակլ Թագաւորի պալատի կեանքէն, մինչեւ Մահմուտ Խանի արշաւանքը Թիֆլիսի վրայ : Աւճեան զեղեցիկ կերպով

800 լիուած Հայեր Մալաթիոյ մէջ

ԽՄԲ.— Պոլսոյ «Մարմարա» թերթէն կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները (9 Յունուար).

Դեկտեմբեր 31 Կիրակի եւ Նոր Տարին Բ. օր Ս. Կիրակոս մատուռին մէջ պատարագ տեղի ունեցաւ նորահաս զոլիրներու մասնակցութեամբ: Հաւատացեալներու խուռն բազմութիւն մը լեցուցած էր տաճարը: Հոգեւոր հովիւը, Աբսէն քհնյ. զեղեցիկ քարոզ մը խօսեցաւ եւ մասնաւորաբար ըսաւ.

— Ս. Ծննդեան տօնը կը մօտենայ, խռովներ հաշտուեցէք, հաշտութիւն կնքեցէք, մէկզմէկ սիրեցէք, Պօղոս առաքեալը ինչպէս որ կ'ըսէ «Որդեակ իմ, մի լքաներ խրատս»: Դուք ալ ձեր մանրներուն (պզտիկներուն) խրատ տալով օրէնքի եւ կրօնքի խմաստը սորվեցուցէք եւ սիրցուցէք»:

Ցետոյ չնորհաւորեց Նոր Տարին եւ մաղթեց որ նորը իր հետ բարին բերէ եւ օգտակար ըլլայ: Օրհնեց յիշատակը բարերարներուն, արեւշատութիւն մաղթեց Հանր. նախագահին եւ աւագանիին, ու աչխարհի խաղաղութեան համար մխա բերան աղօթքի հրաւիրեց բոլոր հաւատացեալ ները:

Ս. Կիրակոսի թաղականութիւնը, ընտրովի կազմուած է հետեւեալ հինգ հայրենակիցներէն. — Պ. Պ. Ցակոբ Խաչատուրեան, Ցովսէփ (հողագործ), Սարգիս Մարկոսեան, Գառնիկ Կիրակոսեան եւ Հրանտ Մինասեան: Դժբախտաբար դեռ այս ընտրութիւնը չէ վաւերացուած կառավարութեան կողմէ, այնպէս որ մատակարարութիւնը կը մնայ մինչեվ վէրջը ձեռքը:

Տիարպագրի (Տիգրանակերտ) հոգեւոր հովիւը Ս. Ցակոբի Շարաթ եւ Կիրակի օրերը մասնաւոր հրաւէրի մը վրայ այցելեց Մալաթիա: կրօնական արարողութիւնները կատարելէ առաջ, պարտականութիւն սեպած է այցելել կուսակալին եւ ապահովութեան տնօրէնին, որոնք սիրալիր ընդունելութիւն մը ըրած են անոր: Հոգեւոր հովիւը, բարեմաղթութիւններ ընելով ջերմ չնորհակալութիւն յայտնած է հայ համայնքին հանդէպ ցոյց տրուած հոգածութեան համար:

Քանի մը տեղեկութիւններ կը հաղորդենք ձեզի Մալաթիոյ համայնքի մասին:

Մալաթիոյ մէջ կ'ապրին մօտ ութ հարիւր Հայեր, սակայն տարիներէ ի վեր բոլորովին լքուած են եկեղեցական իշխանութեանց կողմէ եւ հոգեկան մխիթարութեան կարօտը կը քաշեն: Ոմանք նոյնիսկ մոռցած են կրօնական օրէնքը ու աւանդութիւն, իսկ ոմանք ալ անգէտ, չուարած եւ մոլորած: Օրինակ. Ս. Ծննդեան պահքի մէջ, պակի արարողութիւն կատարած են եւ պատահած է որ երեխաներու մկրտութեան ձեռնարկներուն հանդէպ անտարբեր դտնուին: Մեր հոգեւոր հովիւը Խոստովանանքի եւ Հաղորդութեան հրաւիրած է զանոնք եւ ոմանց բաւական ծանր խօսած է: կ'արժէ որ Իսթանպուլէն հոգեւոր հովիւ մը ղրկուի հոն, քանի որ անոնց մատակարարութիւնը պատահական այցելութիւններու կապուած է: Մեր հովիւը հազիւ ի վիճակի կ'ըլլայ տարին անգամ մը հոն երթալու:

ԾՆՆԴԵԱՆ ՏՕՆԸ ՄԻՒՆԻՒՆԻ ՄԷՋ

ՄԻՒՆԻՒՆ (Յառաջ).— «Անչա»յի տեղւոյն մանաճիւղի տնօրէն ընկեր Տոքթ. Հայկ Օհան եանի նախաձեռնութեամբ, յիշատակելի առիթ մը ունեցանք Ծննդեան տօնին առիթիւ, այստեղ, Իրոյի սրահին մէջ: Հանդիսութիւնը կայացաւ ճոխ թէյասեղանի մը չուրջ: Ներկայ էին հարիւրի չափ աղջակիցներ, իրենց զաւակներով: Հիւրեր եկած էին նաեւ Շթութկարտէն: Իսկ յատկապէս հաճելի եղաւ ներկայութիւնը մեր ամերիկահայ հիւրերուն՝ օրիորդներ Ալիս Նորեանի եւ Հասմիկ Փիլիպոսեանի, ինչպէս նաեւ ամերիկեան բանակի զինուոր Պ. Ստեփան Գարաստեանի (Տիթրոյիթէն), որ այստեղ կը պաշտօնավարէ:

Բացման խօսքէն վերջ, զոր Տոքթ. Հ. Օհանեան ըրաւ վեր առնելով Անչայի մատուցած ծառայութիւնները հայ տարագիրներուն, Գերմանիոյ Հայոց հոգեւոր հովիւը Գրիգոր Ծ. վրդ. Շահլամեան կատարեց Զրօրհնէքի արարողութիւնը, Աչի կնքահայրութեամբ մեր սիրուած զաւակից եւ թէնիսի ախոյեան Պ. Մաքս Պարոնեանի:

Թէյասեղանի վերջաւորութեան, բոլոր ներկաներուն բաժնուեցաւ «Անչա»յի կողմէ պատրաստած զգեստեղէնի եւ ուտելիքի խոշոր ծրարներ:

Հանդիսութեան կը մասնակցէր նաեւ նուագախումբ մը, որ այնքան նպաստեց մթնոլորտի զուարթութեան:

Շատոնց է որ Միւնիխէնի Հայերը այսքան հաճելի հաւաքոյթ մը չէին ունեցած: Գնահատելի է Տոքթ. Հ. Օհաննեանի նախաձեռնութիւնը, որու չնորհիւ քաղաքի մեր տարագիր բեկորներն ալ Ծննդեան տօնը անցուցին հայկական ջերմ մթնոլորտի մը մէջ:

Կ'իմանամ թէ Շթութկարտի հայկական մատրան մէջ ալ տօնուած է Ծնունդը: Պատարագած եւ Զրօրհնէքը կատարած է Շահլամեան Ծ. վրդ.: Ներկայ գտնուած են քաղաքի եւ չրջականերու հայ տարագիրները:

Թղթակից

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՌՈՄԱՆ.— Հ. Մ. Ը. Մ.ի Ա. խումբը մինչեւ այսօր կատարած է եօթ ախոյենական մրցումներ (6 յաղթական, 1 պարտուած):

Բարեկամական խաղերուն չարքին վեց մրցում (4 յաղթական, 1 հաւասար եւ 1 պարտութիւն):

Կրասերները (cadet), նոր կազմուած ըլլալով այս եղանակին մաս չեն կազմեր ախոյենական խաղերու, կատարած են հինգ մրցումներ, (երեք յաղթական եւ երկու պարտութիւն):

Հակառակ անտանելի պայմաններու եւ նիւթական անձկութեան, հինգ ամսուան մէջ կրցանք մեծ յառաջդիմութիւն կատարել, թէ որակով եւ թէ քանակով:

Առաջին խումբը Drôme Ardècheի Բ. դասա կարգի դասաւորման գլուխ գտնուելով, կը յանանք թէ յառաջիկայ եղանակին մաս պիտի կազմէ Ա. դասակարգի խաղերուն:

Սոյն յաջողութիւններուն մէջ մեծ բաժին ունին ընդհ. վարիչ եղբայր Ա. Պալեան եւ մխիթեան քարտուղար եղբայր Ժ. Զէքիմեան որ մի եւնոյն ատեն նչանակուած է Le Progrés օրաթերթին միակ մարզական թղթակիցը:

Այս չարաթ երեկոյեան համար կը պատրաստուինք, արժանավայել կերպով տօնել Հ. Մ. Ը. Մ.ի 30ամեակը:

Անչուշտ գաղութը խուռներամ պիտի փութայ հանդիսավայր քալելերելու համար Հ. Մ. Ը. Մ.ը եւ հայ մարզիկը:

Ազատ – Մարգիկ

×

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Մ. Ը. Մ.ը այս կիրակի իր մարզադաշտին Atlanticի վրայ կը մրցի Promotion d'Honneurի ախոյենութեանհամար Մարսէյլի լիսէներու ներկայացուցիչ խումբին՝ S.M.U.C.ի դէմ:

Այս խումբը groupe A.ին առաջինն է: Մինչեւ հիմա քնաւ չէ պարտուած եւ Հ. Մ. Ը. Մ.էն 7 կէտի առաւելութիւն մը ունի: Իսկ Հ. Մ. Ը. Մ. 3րդն է Digneի խումբին հետ հաւասար: Ամիսներէ ի վեր մեր մարզիկները այս վերադարձի մրցումին կը սպասէին: Պիտի կարենա՞ն առաջին անդամ ըլլալով պարտութեան մատնել S.M.U.C.ի արագ եւ բարձր թէքնիքով օժտուած խումբը եւ ապահովել Հ. Մ. Ը. Մ.ի promotion excellenceի բարձրացումը: Թէեւ S.M.U.C.ն ամէն տեսակէտով կը գերազանցէ Հ. Մ. Ը. Մ.ը, բայց մեր մարզիկները ունին այն անգին զանձը որ էՀ.Մ.Ը.Մ.ական կամքը եւ ոգին որ ցարդ հրաչքներ գործած է: Հանդիսականները այս մրցումով ականատես պիտի ըլլան Promotionի կատարի խաղարկութեան մը եւ թերեւս ամենամեծ անակնկալին:

Ժամը 1ին Հ. Մ. Ը. Մ.ի պահեստին կը կատարէ իր ախոյենական մրցումը S.M.U.C.ի պահեստին դէմ:

Վ. Շամլեան

ԼՐԱՏՈՒ ԱՐՈՒԵՍՏԻ

Կը լսենք թէ Օհան Տուրեան աւարտած է յայտնի Ֆրանսացի երգահան Darius Milhaudի վերջին Օփերային, Bolivarի վերաբերեալ կարեւոր աչխատութիւն մը:

Այդ աչխատանքը ամբողջ Օփերային խօսքերուն դերմաներէնի թարգմանութեան վերամչա-

---

ներկայացուցած է Սայաթ Նովայի երաժչտական գործերը, որոնք իրրեւ երաժչտական աւանդ կը հանդիսանան կամուրջը ԺԸ. դարու եւ մեր դարու տաղերգեր ստեղծողներու համար: Այս թատերգութիւնը մեծ ընդունելութիւն գտած է Թիֆլիսի մէջ:

ՐԱՖՖիի ձեռագիր 16 նամակները ուղղուած Սալմաստի առաջնորդին ու Թաւրիզի բազմաթիւ ուսուցիչներուն, տրուած են Ա.Հայաստանի «Մանուկ Աբեղեան» լեզուաբանական ակադեմիային: Այս նամակները գրուած են 1862—1880ի ժամանակաչրջանին, եւ արժէքաւոր են իրրեւ պատմական փաստաթուղթեր, որոնցմէ երեւան կուգայ Րաֆֆիի դաստիարակչական գործը: Աֆֆի կը ղրէ հայ բոցաչունչ յեղափոխական Նալբանտեանի դաստիարակչական գործին ու անոր մահուան մասին: (Քաղուած Երեւանի անթելէն):

ԼՐՏԵՍ ԿԻԿԵՐՈՆ ԱՆԳԱՐԱՅԻ ՄԷՋ

(Գրեց՝ գերման դեսպանատան կցորդ ՄՈՑԶԻՇ)

ՎԵՐԱԴԱՐՁ ԴԷՊԻ ԱՆԳԱՐԱ

— Ահկէ զատ, ոչ մէ՞կ նորութիւն:

— Այո, կայ հատ մը:

Քարտուղարուհիս, որ նոր ամուսնացած էր քանի մը օրուան արձակուրդ կ'ուղէր Իսթանպուլ երթալու համար, բայց Պերլին չէր արտօնած:

— Ընդունուած է ձեր առաջարկը:

Ցետոյ տեսայ դեսպանը: Հետաքրքիր էր դիտնալու թէ ինչ նորութիւն կար Պերլին: Տեղեկացրի իրեն ամէն բան: Մտիկ կ'ընէր գլուխը չարժելով:

Երբ պատմեցի այցելութիւնս Օշիմա դեսպան – նին եւ անոր վերջին խօսքերը, ֆօն Փափէն բարկացաւ:

— Ալ չափը անցուցին: Գերմանիոյ արտաքին գործոց նախարարը անձնապէս կը մերժէ հաւատալ փաստաթուղթերու վաւերականութեան, բայց ինքն ու իր պաշտօնեաները կը չատախօսեն ամէն տեղ եւ կը զուարճանան, Կիկերոնի մասին խօսելով, կարծես թէ իրենք հնարած են զայն: Պիտի տեսնէք որ չատ չանցած, ահազին զայթակղութիւն մը պիտի ունենանք Անգարայի մէջ:

Իրիկունը ուշ ատեն Կիկերոն կանչեց զիս. ժամադրութիւն մը կ'ուղէր ժամը 9ի համար: Համաձայնած էինք հեռաձայնի միջոցաւ ժամադրավայր չընտրելու, հետեւաբար ի զօրու կը մնար նախորդ վայրը:

Ճիշդ ժամուն հասայ այնտեղ: Կիկերոնի հետք չկար. ինքնաչարժով չրջան մը ըրի, Կիկերոնը կը բացակայէր միշտ: Չրջան մը եւս ըրի, այս անգամ աջին:

Որոչեալ տեղը վերադառնալով, դիչերային խաւարին մէջ տեսայ այս անգամ ստուեր մը, որ կը վազէր դէպի ինքնաչարժը, անցնելով բացատանէն եւ լուսաւոր նչանները ընելով. դարձեալ անհոգեմ այդ խաղը կ'ընէր: Ուչադրութիւնը պիտի դրաւէինք թուրք ոստիկանութեան, որ մեզմէ աւելի արթուն էր ամէն պարագայի:

Ինքնաչարժին մէջ մեծ խանդավառութիւն տիրոյ տուաւ: կ'ըսէր թէ աստիկ նեղուեր էր բացակայութեանս ընթացքին: Հարցուց թէ ո՞ւր էի մնացեր այդքան ատեն: Ըսի թէ Պերլին գացեր էի իր պատճառաւ:

— Այդպէս ուրեմն ... ըսաւ:

Պատկերները քաչեր էր բացակայութեանս ընթացքին, բայց վտանգաւոր նկատելով իր քով պահել, ոչնչացուցեր էր զանոնք: Ցաջորդ առաւօտ արեւին դրեր էր «Ֆիլմ»ը, որ կը ներկայացնէր «զաղտնի» մակագրութեամբ փաստաթուղթեր. Կիկերոն կ'ուղէր որ վճարում ընեմ անոր համար ալ:

— Ինդրոյ առարկայ չէի կրնար ըլլալ այդ ըսի: Ի՞նչ պիտի ըսեն Պերլինի մէջ, եթէ քօղարկուած «Ֆիլմ»ի մը 15.000 սթերլին վճարեմ:

Անտարբերութեամբ ուսերը ցնցեց:

Ինքնաչարժը կեցուցի բարեկամներէս մէկուն տան առջեւ: Ինդրած էի իրմէ որ սենեակ մը տրամադրէ ինծի առանձին տեսակցութեան մը համար եւ կը սպասէր մեզի: Ոչ Կիկերոնի, ոչ ալ անոր դիչերային գործունէութեան մասին գաղափար ունէր ան:

Բարեկամս չհարցուց նոյնիսկ թէ ով կ'ընկերանար ինծի եւ հեռացաւ աննչմար: Մտայ հիւրասենեակ Կիկերոնի հետ որ հետաքրքրութեամբ կը դիտէր այդ պերճաչուք վայրը:

Նախ վճարեցի 15 հազար սթերլինը զոր կը պարտէի իրեն: Ցետոյ փոքրիկ սեղանին վրայ դրաւ երկու «Ֆիլմ»երը եւ ըսաւ լակոնական ոճով:

— Խիստ չահեկան են:

Ուզեց խօսքը բերել դարձեալ «Ֆիլմ»ին վրայ, զոր իրրեւ թէ ոչնչացուցած էր: Երբ միւսներուն հետ դրաւ սեղանին վրայ, առի ու իր վերարկուին գրպանը դրի: Այնտեղ կարծր եւ մետաղային բան մը զգացի: Կիկերոն ատրճանակ ունէր ուրեմն իր մօտ:

Տեսնելով հարցական ակնարկս, ըսաւ.

— Ամէն հաւանականութեան դէմ... ողջ պիտի չունենան զիս:

Արդեօք այս պարագան կրնա՞ր Պերլինի մէջ իր վաւերականութեան մէկ ապացոյցը նկատուիլ:

Սեղանին վրայ դինի եւ սանտուիչներ կային, Կիկերոն քովս նստած կը լեցնէր գաւաթները, կ'ուտէր սանտուիչները: Իր տունին մէջ կը զգար ինքզինքը, յետոյ գլանիկ մը ուզեց ինձմէ:

— Պատմեցէք ինծի թէ ինչպէս մեռած է ձեր հայրը:

(Շար.)

կումը, այսինքն բառերուն յստակ պատշաճեցումը երաժշտական կշռույթին հետ: (Synchronisation):

Simrock գերման երաժշտական հրատարակչական տունը ստանձնած է անոր հրատարակութիւնը, որ պիտի կրէ նաեւ մեր պրուեստագէտին անունը: — Գ.

Կատաղի կռիւներ Հնդկաչինի մէջ

Ֆրանսական զօրքը վեց օրէ ի վեր կատաղի կռիւները կը մղէ ըմբոստներուն դէմ, կասեցնելու համար անոնց յառաջխաղացութիւնը դէպի Հանոյ (Թոնքինի մայրաքաղաքը):

Վերջին լուրերու համաձայն, ըմբոստները օգնական ուժեր ստացած էին, բայց Ֆրանսացիները յաջողեցան ետ մղել երկու կատաղի յարձակումները: Զօր. տը Լաթր, ընդհ. հրամանատարը, կը հեռագրէ.— «Կացութիւնը ծանր է, բայց վստահ եմ թէ պիտի յաղթենք»:

Կռիւը կը մղուի լեռնակատարներու վրայ, ճեղքելու համար պաշտպանութեան դիրքերը: Ըմբոստները յարձակումներ կը կատարեն դիւրին ցերեկ, հակառակ իրենց ծանր կորուստներուն: Ամէն գրոհի առեն նոր զինուորներ կրակը կը նետուին, քանի քիլոմեթր ճակատի մը վրայ: Տեղատարափ անձրեւները կը խանգարեն ֆրանսական օդանաւերուն գործունէութիւնը: Օդաչու մը կը պատմէ թէ հարկադրուեցան կռուիլ իւրաքանչիւր թիզ հողի համար: «Տակաւին դիրք բռնած չէինք երբ ըմբոստները դիւերանց վերսկսան յարձակումը: Անոնք կը ծածկուին տերեւներու եւ ճիւղերու տակին, եւ տերեւէ դիմարկներ կը դնեն, այնպէս որ չարժուն անառաներու կը նմանին մութին մէջ: Գիրկընդխառն սուինամարտը կատաղութեան հասած է»:

ԲԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

1951ի ՏՈՒՐՔԵՐՈՒ մէկ երրորդը պէտք է վճարել Փետր. 15էն առաջ, այլապէս տասը առ հարիւր յաւելում պիտի կատարուի: (Ինդիրը կը վերաբերի 20.000էն աւելի եղած տուրքերու):

ՎԱՐԶԱՊԵՏԸ Մ. Նահանգները հրաւիրուած է Յունուար 29—30ին: Թերթերը կը գրեն թէ՝ քաղաքական խնդիրներու կարգին պիտի բացատրէ նախագահ Թրումընի որ Եւրոպան չխորտակուի վերազինման ծանր ծախքերուն տակ: Պիտի խորհրդակցի նաեւ Հնդկաչինի կացութեան մասին:

ԹՈՒՐԲԻՆՕ վարչապետը յայտարարեց թէ ելմտացոյցին բացը, 250 միլիոն ոսկի (մօտ երեք միլիառ Ֆրանք) պիտի փակուի Ամերիկայի օգնութեամբ եւ թէ բանակցութիւններ կը կատարուին այս մասին: Ըսաւ նաեւ թէ Մարշըլի ծրագրով տրամադրուած վարկերը մեծապէս աւելցած են, իսկ զինուորական օգնութիւնը կրկնապատկուած է:

ՁՕՐ. ԱՁԶԸՆՀԱՈՒԻՐ Հռոմ հասաւ երեքշաբթի օր: Ոստիկանութիւնը արտակարգ միջոցներ ձեռք առած էր, թշնամական ցոյցերը խափանելու համար: Այս առթիւ ճառ մը խօսելով, յայտարարեց թէ «բոլոր Եւրոպացիները մեծ դժուարութիւններ եւ զոհողութիւններ պիտի կրեն, հաւասարապէս պաշտպանելու համար ազատութիւնը: Միայն 12 կառավարութեանց հաւանութիւնը բաւական չէ այս նպատակին համար»: Թերթերը կը գրեն թէ ոստիկանութիւնը դիրք բռնած էր բոլոր կասկածելի կէտերուն վրայ, Հռոմէն հինգ մղոն հեռու: Բազմաթիւ ոստիկաններ պաշարած էին փողոցները: Նոյն աղբիւրին համաձայն, շարժման մէջ դրուած էր Հռոմի ամբողջ ոստիկանութիւնը, 16.000 հոգի: Համայնավարները ընդհ. գործադուլ որոշած էին, բայց մասամբ միայն յաջողեցաւ: — Կ'ըսուի թէ զօրավարը Փորթուկալ այցելած առեն, առաջարկած են որ Սպանիան ալ անդամ ընտրուի Ատլանտեանի պինակցութեան:

ԵՈՒԿՈՍԼԱՒԻՈՑ համայնավար կուսակցութեան վարիչները որոշեցին «աշխարհակալ եւ կայեզափոխական» համարել Ե. Մ. Միութիւնը, ժխտելով անոր ընկերվարական յաւակնութիւնները: Այս առթիւ մշակուած է մանաւոր ծրագիր մը, դաւաճան համարելու համար անոնք որ կ'ընդդիմանան այս ուղեգծին եւ Մոսկուայի դէմ մղուած պայքարին:

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻԱ երթալու համար Յունուար 22էն սկսեալ վիզա պիտի տայ Փարիզի դերման ընդհ. հիւպատոսարանը:

35 ՉԻՆԵԱԼ ՌՈՒՍ ՉԻՆՈՒՈՐՆԵՐ Պերլինի Ֆրանսական չրջանը մտան, դիրք բռնելով կարեւոր կէտի մը վրայ, ինչպէս ըրած էին անցեալ Հոկտեմբերին:

ՄԱԿԻ ԸՆԴՀ. ժողովը Փարիզի մէջ դումարելու առաջարկ մը ներկայացուց ընդհ. քարտուղարը: Կառավարութիւնը կը քննէ այս խնդիրը: Փարիզի պաշտօնական չրջանակները չատ ալ տրամադիր չեն ընդունելու այս առաջարկը, նկատի առնելով որ երեսփ. ընտրութիւններ պիտի կատարուին այս տարի:

ՖՐ. ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻ ՑԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Այս կիրակի ժամը 16էն կէս գիշեր, Cercle Militaireի սրահներուն մէջ, Place St. Augustin:

Cuban Pett et ses Cubanas Cuban boys հռչակաւոր նուագախումբը: ՃՈԽ ՊԻԻՖԷ : **ATTRACTIONS** եւ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ Maison Carvenի կողմէ: Երգ ու պար:

Մուտքը **300** ֆր.:

Սեղանները ապահովել՝ հեռաձայնելով **Tru. 27.35**:

Հ. Մ. Ը. Մ.Ի 30ԱՄԵԱԿԸ

Հոմանի մէջ, այս չաբաթ ժամը 20.30ին, St. Bernard սրահին մէջ:

Կը բանախօսէ ընկ. ՍԱՐԳԻՍ ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ (Վիէննէն): Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Երգ, մեներգ, արտասանութիւն եւ զանազան հաճելի անակնկալներ:

Հ. Մ. Ը. Մ.ի դերասանական խումբը կը ներկայացնէ երկու խիստ ծիծաղաչարժ զաւեշտներ:

Պիւֆէ դիւրամատչելի գիներով:

Քաջալերեցէք Հ. Մ. Ը. Մ.ը եւ հայ մարզիկը:

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ

Վալանսի Կապոյտ Խաչի մասնաճիւղը ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ կը տօնէ այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, Ա. Ահարոնեան սրահին մէջ: Երգ, արտասանութիւն եւ մանկական խաղեր:

Մանրամասնութիւնները տեղին վրայ:

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է:

« ՀԱՑ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ » ՍՈՐՊՈՆԻ ՄԷՋ

28 Յունուար, կիրակի, կէսօրէ ետքը ժամը 2·30ին կը խօսի M. LUC – ANDRÉ MARCEL

Կ'երգէ ՀԱՑԿԱՆՈՒՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին:

Մանրամասնութիւնները յառաջիկայ:

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Ֆ. Կ. Խաչի Լիոնի մասնաճիւղը ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ կը տօնէ այս կիրակի ժամը 2էն 6, Յոյներուն սրահին մէջ, ռիւ Պօնֆուա:

Գեղարուեստական բաժին, չարժանկար Սինէ Ղազոյի կողմէ եւ կաղանդ Պապան:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ.— Այրի Տիկին Գումբուեան եւ զաւակները կը ծանուցանեն թէ այս կիրակի հոգեհանգիստ պիտի կատարուի Առնուվիլի եկեղեցին, իրենց ողբացեալ ամուսնոյն եւ հօր՝ ԲԱՐԻՒՆԱԿ ԳՈՒՄԲՈՒԵԱՆի մահուան քառասնամեակին առթիւ: Porte de la Chapelleէն առնել թիւ 268 հանրակառքը:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ.— Բնիկ Տիվրիկցի Սեդրակ Զաքպանեան կը փնտռէ իր ամբողջ ընտանիքի, մեծ եղբայրը Աբրահամ, քոյրը՝ Իւղաբեր, հօրը ա-նունը Պօղոս եւ մօրը անունը Էլմաս (Փոչամ Պօղոսեանի աղջիկ) բոլորն ալ կորսուած 1915ի տեղահանութեան առեն: Տեղեկացնել իր հասցէին. — Les Vallées Ballau Mirée (Indre et Loire), France: Արտասահմանի թերթերէն կը խնդրուի արտատպել:

ՆՐԲԱՃԱՇԱԿՆԵՐՈՒՆ

Մի մտածէք ո՛ւր ճաշելու մասին,
գացէք ուղղակի ...

ԼԻԼԱՑԻՆ

24 rue St. Lazare, métro Trinité կամ **N. D. de Lorette**
Tél. Tri. 31.62

Վերսկսած է արեւելեան նուագը Տէր եւ Տիկին Գարագաշի մասնակցութեամբ, չաբաթ, կիրակի եւ երկուչաբթի օրերը:

ՄՈՒՇԱԿԱՎԱՃԱԴԱՏՈՒՆ

Ն. ՊՈՒՏԱՔԵԱՆ

21 rue Henri Monnier

Ներքաճաչակ Տիկիններու համար, միակ մուշտակավաճառն է, ՊԱՏՐԱՍՏ, ՁԱՓՈՒ ՎՐՑ եւ ՆՈՐՈ-ԳՈՒԻՒԻՆՆԵՐ: Արագ եւ խնամուած աշխատանք:

Մէկ անգամուան յաճախորդը կը դառնայ ընդմիշտ յաճախորդ:

Դիմեցէք անգամ մը եւ գոհ պիտի մնաք:

Հեռաձայն TRU. 40-11

Հաղորդակցութիւն՝ métroներ Notre Dame de Lorette, Pigalle եւ St. Georges:

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՄԱՐՍԷՅԼ, ՍԷՆ ԼՈՒ.— Հ. Ց. Դ. «Ակնունի» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այս չաբաթ ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին: Ներկայանալ անդամատեսրով: Բացակաները նկատի կ'առնուին:

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. «Քրխտափոր» ենթակոմիտէի հերթական ժողովը՝ այս չաբաթ, ժամը 20.30ին «Ահարոնեան» ակումբին մէջ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ:

ՊՈՄՈՆ, (Մարսէյլ).— Հ. Ց. Դ. Զաւարեան ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այս չաբաթ ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին: Բացակաները նկատի կ'առնուին:

ԿՐԸՆՈՊԼ.— Հ. Ց. Դ. Եօթնեղբայրեան ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը, 20 Յունուար ժամը 21ին, դպրոցի սրահը:

ՖՐ. ԿԱՊ. ԽԱՉԻ Իսիի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը՝ այս չաբաթ ժամը 20.30ին, Խրիմեան սրահը: Բոլորի ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Պուլվար Օտտոյի «Վռամեան» ենթակոմիտէի ժողովը՝ այս կիրակի կէսօրէն վերջ ժամը 3ին, սովորական հաւաքատեղին: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտադիր է:

ԿԱՐՏԱՆ.— Համախարբերդցիական Միութեան Կարտանի մասնաճիւղի ժողովը այս կիրակի ժամը 2.30ին, Պ. Ա. Փանոսեանի սրահին մէջ: Բոլոր անդամներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է: Ոչ անդամ Խարբերդցիներն ալ կրնան մասնակցիլ:

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Շրջ. վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ «Սիամանթօ» խումբը (Սէն Լու) այս երկուչաբթի, «Պատիսեան» խումբը (Պ. Օտտօ) Յունուար 23ին, ժամը 21ին, Լա Սիոթայի Հրայր խումբը այս կիրակի առտու ժամը 10.30ին:

ԼԻՈՆ.— Հ. Ց. Դ. «Վարանդեան» կոմիտէի ընդհ. ժողովը այս երկուչաբթի ժամը 20.30ին, դպրոցի սրահը, (78 rue Rabelais): Կարեւոր օրակարգ: «Վարդանանցի» փորձեր կիրակի ցորեկ ժամը 3ին եւ ուրբաթ երեկոները ժամը 8ին, դպրոցի սրահը: Ճշդապահ ըլլալ:

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Համախարբերդցիական Միութեան մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս կիրակի առաւօտ ժամը 9ին, Պար տը Կլօպի սովորական սրահը: Կարեւոր օրակարգ:

ԱՐԵՒՄՈՒՏՔԻ ԼՍԱՐԱՆԻՆ հերթական դուռմարումը այս երկուչաբթի երեկոյ, Քառէ, քաֆէ Րէժանի վերնայարկը: Կը խօսի ՄԵՍՐՈՊ ԳՈՒՑՄԱՃԵԱՆ: Նիւթ՝ Կիլիկիա:

RAKI DUZE

Զուտ խաղող, անիսոնէ,
Մասնաւոր ալամպիքէ
Պատրաստուած է խնամքով,
ՏԻԻԶ ՕՂԻՆ անուշ – հոտով:
Տալաֆիւֆէեան Որդին
Պատրաստեց ՏԻԻԶ ՕՂԻՆ,
Ի ցնծութիւն ամէնուն,
Սրճարանէն միևչեւ տուն:
ՄԵԾԱՔԱՆԱԿԻ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵԼ
N. PAPAZIAN
2, Rue Félix - Faure, Paris (15) Tél. Vau. 26-69
DALAKUPEIAN FILS AINÉ
Maison Fondée en 1933, MARSEILLE
ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻԻՆ ! ! ! Միակ ՏԻԻԶ ՕՂԻՆ է որ կը պատրաստուի Ֆրանսայի մէջ, Հայ ընտանիքի ձեռքով:

Դերձակներուն

ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ՄԵԾԱՔԱՆԱԿԻ ԴԻՆԵՐՈՎ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄԻՆ

Թէ կերպասներու եւ թէ դերձակներու անհրաժեշտ բոլոր պիտոյքներու համար անյապաղ դիմեցէք՝
ETS. ALLIANCE
63 Rue de Maubeuge
Métro Poissonnière Հեռ. Tru. 12.05

Le Gérant : A. NERCESSIAN
Imprimerie DER AGOPIAN 17 rue Damesme - (13)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. S. 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13)

Վեցամս · 800 ֆր·, Տար· 1600, արտ· 2500 ֆր·

Tél. GOB. 15-70 Գին 7 Ֆր· C. C. P. Paris 1678-63

Samedi 20 Janvier 1951 Շաբաթ 20 ՅՈՒՆՈՒԱՐ

27րդ ՏԱՐԻ — 27 Année No. 6361–Նոր շրջան թիւ 1772

Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԴՐԱ՞ՄՆ Է ՊԱԿԱՍ ԹԷ ԱԶԲԸ

Բարեզործականի կեդր· վարչութիւնը ցունուար 15 թուակիր զեկոյցով մը կը ծանուցանէ թէ 300.000 տոլարի հանգանակութեան մը ձեռնարկած է, հետեւեալ նպատակներով ։—

1· Միութեան հովանաւորեալ դպրոցներուն համար կառուցանել նոր շէնքեր, ուր որ պէտք է:

2· Հիմնական նորոգութիւններով ներկայանալի վիճակի մէջ դնել այն շէնքերը որոնք նպատակայարմար են :

3· Այդ վարժարանները օժտել հարկ եղած կահ – կարասիներով եւ կրթական պիտոյքներով:

4· Հոգ տանիլ աղքատիկ աշակերտներու սնունդին :

Զեկոյցը այս առթիւ տեղեկութիւններ կը հաղորդէ Միութեան հովանաւորած դպրոցներու մասին (մօտ 90 կրթարան, 15.000 աշակերտներով, Աթէնքի, Լիբանանի եւ Սուրիոյ մէջ)։ Եւ բարձրաձայն կ'ողբայ ·

— « Անոնցմէ մեծ մասին շէնքերը խարխուլ տնակներ են միայն, առողջապահական պայման – ներէ բոլորովին զուրկ: Շատերը չունին պարզական կահ – կարասիներ, ոչ իսկ գրասեղան կամ պարզ նստարան, եւ տղաք ծալապատիկ կը նստին գետինը, փսիաքներու վրայ: Անոնց աշակերտ – ներէն բազմաթիւ հէք տղաք անհրաժեշտ նուազագոյն սնունդն իսկ չեն ստանար եւ շատ յաճախ դպրոց կ'երթան առանց նախաճաշի: Մեր Միութիւնը մեծաքանակ կաթնափոշի կը ղրկէ այս տղոց համար, բայց այդ օգնութիւնն ալ անբաւական է»:

Պաշտօնական զեկոյցէն բացորոշապէս կ'երեւայ որ վարչութիւնը «անյետաձգելի պարտք» սեպեր է «չարժիլ» եւ հանգանակիչ յանձնախումբ մը կազմել առենապետութեամբ Օր· Լ· Գարակէօզեանի, «որ անցեալ ամառ անձամբ տեսաւ աչ դպրոցներուն խղճալի վիճակը»:

Այս տեղեկութիւնները կարդալէ ետք, չէ՞ք փորձուիր հարցնել Հ· Բ· Ը· Միութեան մեծ ու փոքր վարիչներուն, ո՛ւր որ ալ գտնուին ։—

1· Նո՞ր խմացաք թէ ձեր հովանաւորած դպրոցներուն շէնքերը մեծ մասով «խարխուլ տնակներ են», թէ «շատերը չունին ոչ իսկ գրասեղան կամ պարզ նստարան» են· :

2· Եթէ հանդուգնեալ բարերարին՝ Միհրան Գարակէօզեանի աղջիկը Ցունաստան, Լիբանան եւ Սուրիա գացած, անձամբ տեսած եւ ամէն բան պատմած չըլլար, պիտի կատարէի՞ք այս հանգանակութիւնը :

3· Այդ երեք երկիրներու ձեր վարչութիւն – ները եւ լիազօր ներկայացուցիչները ձեր ուշադրութիւնը չե՞ն հրաւիրած «այս տխուր իրակա – նութեան» վրայ :

4· Ուրիշ թերթեր եւ դէմքեր ալ պարբերա – բար եւ մանրամասնօրէն պարզած չե՞ն «այս տխուր իրականութիւնը», յիշեցնելով Բարեզոր – ծականի պարտականութիւնները:

5· Դրա՞մը, նիւթական միջոցնե՞րն էին որ կը պակսէին, թէ աչքն ու խելքը, կամքն ու աչխա – տանքը :

Կ'ուզէինք մասնաւորապէս ծանրանալ հինգերորդ կէտին վրայ, աչքի առջեւ ունենալով Բարեզործականի ուրիշ մէկ հրատարակութիւնը, փա – րիզի «Տեղեկատու»ն :

Ինչպէս ազահ ունեւոր մը որ քանի հարստութիւն դիզէ այնքան կը խեղճանայ, Բարեզործականն ալ չարունակ իր նիւթական միջոցներու անբաւականութեան մասին կը խօսի :

Քանի մեծազումար կտակներ, կալուածներ, նուէրներ կը ստանայ, այնքան կ'աղքատանայ: «Թրըմթ»ի կաշկանդումներ կը պատմէ եւ կը մուրա՛յ···

Կը կարծենք թէ չափազանց երկար տեւեց այս խեղկատակութիւնը, որ եթէ վաչխառուի հոգե – բանութիւն մը չի մատներ, առ նուազն անմտու – թիւն կ'ապացուցանէ :

Ըսած ենք եւ անգամ մը եւս կը յիշեցնենք·— Բարեզործականը հորիզոն չունի: Զունի աչք եւ միտք :

Հասարակ սովորամոլութիւնն է որ կը տիրապետէ իր գործերուն վրայ, եւ ոչ թէ արթուն, ստեղծագործ միտքը :

Դեռ պիտի պարզենք ուրիշ «սկզբնական մեղքեր», որոնք սեղանաւորական հաստատութեան մը կը վերածեն Բարեզործականը : Շ·

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԹԶՈՒԿՆ ՈՒ ՀՍԿԱՆ

Թուրք փաթիշահն եւ ռուս ցարը, երբ Հ· Ը· Դաշնակցութեան մասին է խօսքը, կ'աչխատին իրական արժէքով, նոյնիսկ չափազանցեալ չափով ներկայացնել այս կուսակցութիւնը՝ իբրեւ գաղտնի դիւանններուն ձէջ, բայց ժողովուրդին ցոյց կուտան իրրեւ «քանի մը արկածախնդիր քոմիթաճիներու գործ»:

Այսպէս, 1907ին ռուս ոստիկանական նախարարութիւնը հետեւեալ տեղեկագիրը կը ներկայացնէ նախարարապետ Ստոլիպինի ։—

« Դաշնակցութեան կազմը կը պարունակէ բոլոր բաժանումները, օբէնգիր, կրթական, վարչական, դատական՝ իրենց պատժիչ եւ գործադիր մասերով: Կը կազմակերպէ տէորթ-է՛ իր անհնազանդ անդամներուն, թէ՛ կուսակցութեան թշնամի պետական պաշտօնեաներու դէմ, ոստիկանական թէ զինուորական:

Կովկասի մամուլը ամբողջովին Հայոց ձեռքն է :

Կուսակցութիւնը ունի իր կանոնաւոր բանակը, զինուորները (Պուլկարիա եւ Ամերիկա), ուր կը վարժեցնէ, ի մէջ այլոց, նաեւ անկանիներու գործածութեան: Կուսակցութեան ռազմական բաժինն ունի վերին աստիճանի կանոնաւոր կազմակերպութիւն մը, որու մէջ կը մտնեն հետեւակներ, այրուձի, թնդանօթաձիգ եւ խրամատահատ մասեր :

Կուսակցութեան դրամական միջոցները կը հայթայթուին անդամատուրքերէ, կամովին նուիրատուութիւններէ եւ գրաւումներէ (**expropriation**) :

1907ին, Դաշնակցութիւնը ունէր 165 հազար անդամ, որոնք ընդհանուր առմամբ կուսակցական գանձարկղը կը մտցնէին տարեկան մէկ միլիոն րուբլի»:

Ահա այս կազմակերպութիւնը, այժմ 60 տարեկան, որ պատմութիւն է դրած իր արիւնով, « հայավնաս եւ աղաղակ» քանի մը մարդոց դործը կը համարուի արեղայի մը կողմէ, ճիշդ ինչպէս յայտարարուած է թուրք փաթիշահին կամ ռուս ցարին պաշտօնեաներուն կողմէ :

Ճստակ է օտարին միտքը,— ժողովուրդը բաժնել իր յեղափոխականներէն: Ի՞նչ կը հետապընդէ սակայն այս խաղուտիկ Հայը, ջերմեռանդ առաքեալ օտար քարոզութեանց, բայց դեռ մինչեւ երկի՝ եղբայր ի Քրիստոս :

Ջափելու համար իր անկեղծութիւնը, կ'արժէ քնութեան առնել յառաջապա՛հ այս յօդուածա – դրին ծանօթութիւնները մեր Պատմութեան մասին, դղումի կուտ համբերու ձեւով մը՝ ինչպէս կ'ըսէ հայ դիւղացին : ԱՐԱԶ

ՉՕՐ· ԱՑԶԸՆՀԱՈՒԼՐԻ Հոմ այցելութեան առթիւ, արտակարգ միջոցներ ձեռք առնուած էին, ինչպէս հաղորդեցինք երէկ : Ստուարաթիւ ոստիկանները դիրք բռնած էին օդակայանին մէջ եւ բոլոր ճամբաներուն վրայ: Բայց եւ այնպէս կարեւոր ցոյց մը տեղի ունեցաւ նախաձեռնութեամբ Աչխատանքի Դաշնակցութեան որ համայնավարներուն ձեռքն է : Ջափաւոր թերթերը ութ հազար կը հաչուեն ցուցարարները, որոնք բոլչեւիկեան երգեր կ'երգէին եւ կ'աղաղակէին ։— « Տունդ վերադարձիր, Այզընհաուըր, եւ ձգէ որ Իտալիան խաղաղութիւն վայելէ»: Բոլչեւիկեան միութիւնները նախապէս ընդհ· գործադուլ յայտարարած էին, բայց յետոյ որոշումը վերածեցին մէկ ժամուան բողոքի: Գաւառի մէջ երեք հոգի մեռան ընդհարումներու ընթացքին :— Այզընհաուըր յայտարարեց լրագրական ասուլիսի մը մէջ ։— « Պատգամ չեմ բերեր ձեզի, այլ ձօն մը խաղաղութեան դաշին: Գոհ պիտի մնամ եթէ կարենամ կատարել իմ փոքր բաժինս խաղաղութիւնը ապահովելու համար»:

ՍԱԿԱՐԱՆ (Եչ·).— Ոսկին նորէն բարձրացաւ: Նափոլէոն 4200, դուլիս· ոսկի 3980, սթերլին 5300, տոլար (20) 20.760, ձոյլ ոսկի 566.000: Թղթադրամները (ազատ չուկայ) ։— սթերլին 955, տոլար 392, դուլիս· Ֆրանք 92, պելժիական 7.25:

Մ. Նահանգները կը պահանջեն նախայարձակ հռչակել Զինաստանը

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ ՀԱՄԱՁԱՅՆ ԸԼԼԱԼՈՎ ՀԱՆԴԵՐՁ ՉԵՆ ՈՒԶԵՐ ԱՄԷՆ ԴՈՒՍ ՓԱԿԵԼ

Մակ քաղաքական յանձնաժողովին առջեւ խօսք առնելով, ամերիկեան պատուիրակը, Պ· Օսթին պահանջեց՝ նախայարձակ հռչակել համայնավար Զինաստանը:

— « Պարզ է իմ կառավարութեանս համար, որ Փեքինի կառավարութիւնը յարձակում գործած է եւ Մակ ընդհ· ժողովը պէտք է հասատտէ ասիկա: Մենք կը հաւատանք թէ ընդհ· ժողովը պիտի պահանջէ Փեքինէն դադրեցնել թշնամութիւնները Մակի դէմ, եւ քաչելով իր ուժերը Քորէայէն: Չին համայնավարները շանթաժի կ'ենթարկեն Մակը, յաջողցնելու համար իրենց ան – դամակցութիւնը Միացեալ Ազգերու կազմակերպութեան մէջ: Ուրեմն, եթէ պինադուլէ մը եւ բանակցութիւններէ առաջ կարմիր Զինաստանի ներկայացուցիչները պիտի չնստին Մակի մէջ, ռմբակոծումներով ու հրասանդներո՞վ պիտի հարուածեն այս կազմակերպութիւնը: Կը հաւատանք որ ընդհ· ժողովը պիտի դիմէ բոլոր պետութեանց եւ իւ – րաքանչիւրեանց, որպէսզի իրենց աջակցութիւնը ընծայեն Մակին եւ մերժեն նոյն բանը ընել յարձակողներուն: Այս կերպ չարժելով, ընդհ· ժողովը սկզբունքով պիտի որոշէ հաւաքական միջոցներ ձեռք առնել յարձակումը դիմադրաւելու համար Քորէայի մէջ: Այս առաջադրութեամբ պէտք է պաշտօն յանձնել յատուկ յանձնախումբին, որ – պէսզի ճշդէ, թէ ինչ պէտք է ըլլան այդ միջոց – ները եւ ճշդելէն վերջ, փութով իր տեղեկագիրը հասցնէ ընդհ· ժողովին: Երէկ հաղորդուած չինական ծանուցագիրը, որ կը մերժէ զինադուլի առաջարկը, լեցուն է ծուղակներով, խեղաթիւրում – ներով եւ «պոլիտբիւրոյական դիալեկտիկան»ե – րով: Համայնավար Զինաստանը իրենց վիզերը դրած են խորհրդային օձիքին մէջ»:

Ամերիկեան պատուիրակէն վերջ խօսք առաւ Մեծն Բրիտանիոյ ներկայացուցիչը, Սըը Կլոտվին Ճէյմ եւ ըսաւ, թէ իր կառավարութեան նախնական տեսակէտներուն միայն ծանօթ ըլլալով, ի վիճակի չէ տակաւին վերջնապէս ճշդելու իր դիրքը: «Մէն պարագայի տակ, Մակը իրյայտրդ քայլը պէտք է առնէ համայնավար կեդծիքի լոյսին տակ: Փեքինի կառավարութիւնը կրնա՞յ իրապէս խաղաղութիւն ցանկալ, երբ Զինաստանի մէջ ժողովներ կը դումարուին կը պահանջէ այն պահուն, որ կարմիր Զինացիները կռիւ կը մղեն Մակին դէմ »:

ԱՄԷՆ ՄԻՋՈՑ ՊԻՏԻ ՓՈՐՁԷՆ

Նախագահ Թրումըն իր լրագրական ասուլիսին մէջ ըսաւ, թէ Մ· Նահանգները ամէն միջոց պիտի փորձեն, համայնավար Զինաստանը նախայարձակ հռչակել տալու համար: Այս հարցին մէջ ինք բոլորովին համաձայն է արտաքին նախարար Պ·Էչիսընին, որ դատապարտած էր Փեքինի կառավարութիւնը աչխարհի հանդէպ իր արհամարհոտ վերաբերումին համար :

Փեքինը նախայարձակ հռչակելու ամերիկեան պահանջը որոշ պաղաթեամբ մը ընդունուած է շարք մը պետութեանց կողմէ, որոնք անհրաժեչտ կը դանեն նոր պատերազմ մը եւս տալ Զինացիներուն, խաղաղօրէն լուծելու համար Քորէայի վէճը: Կը թուի սակայն, թէ չատեր պիտի մխա – նան ի վերջոյ ամերիկեան առաջարկին, թէեւ հաւանաբար աւելի մեղմ բովանդակութեամբ խրմ – բագրուի դատապարտութեան բանաձեւը : Մեծն Բրիտանիա, Ֆրանսա, Քանատա եւ կարգ մը ուրիշ երկիրներ, այս քայլը առնելէ առաջ պիտի ուզեն որոչապէս գիտնալ, թէ ինչ պիտի ըլլան պատապարտութեան հետեւանքները: Հնդկաստան բոլորովին հակառակ է ամերիկեան առաջարկին : Իր վարչապետը, Նեհրու, ամէն յոյս կորսուած չի նկատեր : Ֆրանսա եւ Անգլիա չեն ուզեր աճապարել, ամէն դուռ փակելով :

⚔ Հակառակ քանի մը օրէ ի վեր տիրող յարաբերական անդորրութեան, կռիւները, զգալի սաստկութեամբ մը վերսկսած են Քորէայի արեւելեան եւ արեւմտեան ճակատներու ծայրամասերուն վրայ: Կը նախատեսուի թէ այս կռիւները եւ այլ նախապատրաստութիւններ, զինադուլի առաջարկի մերժումէն վերջ, նախաբանն են նոր եւ ընդարձակ յարձակողականի մը, որուն ապահովաբար պիտի ձեռնարկեն Զինացիները ՄԱկի ուժերուն դէմ: Այս վերջինները որոչած են այս անգամ ուժեղ դիմադրութիւն ցոյց տալ :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· Էջ)

ՊԵԼԺԻՈՑ եւմտական նախարարը յայտարարեց թէ 35.000 միլիոն ֆրանք անվճար կը մնայ եկամուտի տուրքերէն: Ստիպողական միջոցներ ձեռք պիտի առնուին, այս յետնեալ տուրքերը գանձելու եւ եւմտացոյցը հաւասարակչռելու համար :

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻՆ ՇՈՒՐՋ

Բ.

Թղթատարով քուէ ղրկելու անպատեհութեան մասին, նախորդ ընդհ. ժողովը ցանկութիւն յայտնած է արդէն: Համաձայն յօդուած 18ի, Վարչական ժողովը կրնայ արտակարգ Ընդհ. ժողով հրաւիրել փոխելու համար ներկայ կանոնադիրը: Օրինակ, ներկայացուցչական ձեւը դէշ է: Արուարձանները, փարիզը կ'ընտրեն իրենց ներկայացուցիչները, եւ անոնք ալ իրենց կարգին վարչութիւնը եւ յանձնախումբերը:

Ըստ իս, լաւագոյն ձեւը ուղղակի եւ տեղին վրայ ընտրութիւնն է: Մեծ մասով ֆրանսացի ընտրողներ ենք արդէն, եւ բազմաթիւ անդամներ մասնակցած պետական ընտրութիւններուն: Լաւ բան մը ընդօրինակելը ամօթ չէ: Երբ Հանրապետութեան նախագահը քուէարկութեան օրը իր քաղաքացիական պարտականութիւնը անձամբ կը կատարէ, մեր մեծ ու պզտիկ «աղա»ները, կը յուսամ թէ նոյնը կրնան ընել: Հակակշիռը աւելի դիւրին կ'ըլլայ: Եթէ չեն ուզեր ամբողջովին ժողովրդականացնել Եկեղեցին, մինչեւ ճամբաներ չեն պակսիր:

Եկեղեցիին մէջ ժողով չգումարել այլեւս: Մեր կրօնական զգացումները վիրաւորելէն զատ՝ գործնական յարմարութիւններն ալ կը պակսին: Խօսողներուն ձայնը չէր լսուեր: Բարձրախօսնե-րու պակասը զղալի էր: Եթէ ըլլայինք սրահի մը մէջ, քուէարկութիւնը կը դիւրանար, թեր կամ դէմ ոտքի կ'ելլէին եւ դիւրին կ'ըլլար համրել: Սեւ ճերմակ բանաձեւեր չէինք ունենար:

Խօսելու ժամանակամիջոցը չսահմանափակել 5 — 10 վայրկեանով: Մէկ երկու տարուան աչխատանքներուն թերութիւնները նշելու համար առնուազն քսան վայրկեան կ'ուզէ: Ջե՞նք ուզեր ա-ժեմին — չժեմին խօսք տալ, այն առեն իւրա-քանչիւր կողմը երկու մարդ կը նչանակէ, եւ ներ-կաները կը լուսաբանուին լայնօրէն, ոչ թէ կիրա-կի օրուան պէս ժողովը «կոճակ» կ'ըլլայ:

Ցանձնախումբերուն մէջ առնել տարբեր հո-սանքներէն մարդիկ, փոխադարձ հակակշռի հա-մար:

Իսկ ինչ որ չհասկցայ, — հակառակ բուռն ձիգին — ընտրութիւններէն վերջ ժողով ընելու ձեւն էր: Փաստօրէն ընտրութիւնները կատարուած էին երբ ժողովը տեղի կ'ունենար: Բուէարկեցինք առանց լսելու Վարչութեան աչխատանքներուն դրական կամ բացասական կողմերը: Ո՞ր երկրի, ո՞ր ընտրական օրէնքներու մասեանին, ո՞ր էջին վրայ գրուած է այսպիսի բան: Անկեղծ ըլլանք, աւելորդ ժողով եւ յղնութիւն էր եղածը, քանի որ, տասը օր վիճաբանելով մաղ մը չէինք կրնար փոխել: Մինչդեռ այդ ժողովներու հիմնական նպատակն է ուղղութիւն տալ ընտրութիւններուն, այդպիսի վիճաբանութիւններով:

« Պզտիկ » հարցերէն մեծը պահեցի վերջա-ւորութեան: Բայց կարդանք կանոնադրի յօդ-ուած Բ.ը.—

« Ընկերակցութեան նպատակն է միանգա-մայն ապահովել հայ առաքելական պաշտամունքի կատարումը: Այս պաշտամունքին ծախքերը եւ պէտքերը հոգալ եւ զարգացնել հայ. եկեղեցւոյ հաւատացեալներուն հոգեկան ու մշակութային կեանքը:

Ընկերակցութիւնը հեռու կը մնայ քաղաքա-կան ամէն գործունէութենէ եւ վիճաբանութենէ»:

Ճարդուա՞ծ է վերջին տողին յատակ միտքը:

Այո՛, կ'ըսեն ոմանք:

Ո՛չ, կ'ըսենք մենք:

(Միջանկեալ ըսեմ, անձերու հետ գործ չու-նինք, սկզբունքի հարց է):

Արդ, մեր կաթող. պատուիրակը մասնակցած է քաղաքական ցոյցի մը (նկարը տեսանք թերթե-րուն մէջ) եւ կարծեմ կոչ մը ստորագրած (չեմ տեսած):

Հոս իրաւական տարօրինակ հարց մը կը ծա-դի: Հայ եպիսկոպոս մը, իբրեւ անհատ իրաւունք ունի՞ այդպիսի ցոյցերու մասնակցելու: Տրամա-բանօրէն՝ «այո՛» պիտի ըսէինք, գործնականին մէջ ստիպուած ենք «ո՛չ» ըսել:

Իբրեւ մարդ եւ անհատ, անկասկած ան իրա-ւունք ունի ուզած տեղը երթալու Ճակոբին կամ Ցովհաննէսին պէս, սակայն որոշ դէրքի մը հաս-նելէ վերջ՝ այդ իրաւունքները կը սահմանափակ-ուին այլեւս: Ձէքը, փօլը կամ Ժագը կրնան փո-ղոցը քարին վրայ նստիլ եւ քիլօ մը խնձորը խած-նելով ռմտել: Անգլիոյ թագաւորը կամ Հանրապե-տութեան նախագահը չեն կրնար նոյն բանն ընել: Այս արդելքին իրաւական հիմք չկայ: Կայ պատ-չառութեան եւ դիրքի հարցը:

Արուաւարդ արք. ժողովին մասնակցած եւ կոչը ստորագրած առենը աւելցուցա՞ծ է արդեօք, թէ կը ներկայացնէ միայն իր անձը: Հաւանաբար՝ ո՛չ: Ուրեմն տեսնողներն ու կարդացողները պիտի կարծեն թէ ֆրանսահայութիւնը քաղաքականօրէն դիրք բռնած է, իր կրօնական պետին միջոցա-

Ի սէր Հայ ժառանգին

« Համազգային » կրթական եւ հրատարակչական ընկերութիւնը մամուլին տրուած մասնա-ւոր ծանուցումով մը կը հաղորդէ թէ մինչեւ այս ամսու վերջը լոյս կը տեսնեն մանուկներու յա-տուկ արժէքաւոր երեք նոր գրքեր.— «Մանկու-թեան Ցուշերէս» (Վրթանէս Փափազեան), «Ռո-պինսոն Ցուիւզէ» (անգլ. բնագրէն Թարգմ. Հ. Ի.), «Սանասար եւ Պաղտասար» (Կ. Սասունի):

« Համազգային»ի հրատարակած մանկական գրքերու պարբերաթիւերը այսպէսով կը հասնին եօթնի: Ցայտարարութիւնը կը չեշտէ թէ ամէն ամիս նոր գրքով մը պիտի չարունակուի այս չարքը:

Ամէնէն օգտակար նուէրն է որ կ'ընծայէ «Հա-մազգային»ը հայ մանուկներուն՝ Նոր Տարուան առթիւ: Կասկած չունինք թէ ուսուցիչներ եւ ծը-նողներ մեծ գոհունակութեամբ ընդունելին այս լուրը, որ չատոնց սպասուած աւետիս մըն է մեր մանուկներու աչխարհին համար:

Ով որ փոքրիկներ դաստիարակելու հոդը ունի ուսն մէջ կամ ղպրոցէն ներս՝ չատ լաւ կը զգայ թէ ինչ կենսական անհրաժեչտութիւն մը բաւա-րարելու կոչուած է «Համազգային»ի այս ձեռ-նարկը: Մանկական գրականութիւնը հացի պէս կարեւոր անունդքն էմատպաչ հոգիներուս համար, որուն պակասը սակայն ճչմարիտ տազ-նապ մը ստեղծած է հայ կեանքին մէջ: Մեծերու ընթերցասիրութիւնը գոհացնող գրքեր կարելի է ճարել այս կամ այն չափով, բայց մեր փոքրիկ-ները գրեթէ կորղալու բան չունին, եթէ նկատի չառնենք հին օրերէն մնացած քանի մը հազուա-գիւտ եւ հանրածանօթ գրքոյկները, որոնք ամէնուն ձեռքը չեն անցնիր:

Մինչդեռ ամէն պզտիկ չարունակ «պատմու-թիւն» կ'ուզէ, մամային ու պապային փէչերէն կը կախուի, կ'աղաչէ որ իրեն աղուոր բան մը գտնեն կարդալիք կամ պատմելիք:

Այս պահանջքը չատ բնական է եւ պէտք է յագուրդ գտնէ: Այլապէս աղոց հոգին կը մնայ աղքատ, երեւակայութիւնը՝ սահմանափակ եւ միտքը՝ անմչակ: Ընթերցանութիւնն է որ խոշոր չափով մը կը զարգացնէ մանուկին ներքին աչ-խարհը՝ զգացումներով եւ խոհերով:

Ի՞նչ պատմել սակայն եւ ի՞նչ տալ մեր պըզ-տիկներուն ձեռքը: Հոս է ամբողջ խնդիրը: Գրքեր չատ կան դրադարաններու մէջ, բայց ատոնք մատ-չելի չեն նորաբողբոջ տարիքներու: Եւ յաճախ անճրկած ծնողներ կամ դաստիարակներ կը ստիպ-ուին մանուկներուն հրամցնել այնպիսի գրքեր, որոնք անմարսելի ըլլալով՝ օգուտի փոխարէն վը-նաս կը պատճառեն:

Մանկական դրականութեան մչակումը առան-ձին արուեստ եւ հասկացողութիւն կը պահանջէ: Բառերու ընտրութենէն, նախադասութիւններու կազմէն սկսեալ մինչեւ գործողութեանց ընթաց-քը պէտք է յարմարին փոքրիկներու մտքի աստի-ճանին: Մանուկներու համար գրողը ստիպուած է իր մտածելակերպով եւ զգացողութեամբ մանկա-նալ, որպէսզի կարենայ խօսիլ 8էն 12 տարեկան մանչերու կամ աղջիկներու հոգիին եւ սիրուիլ ա-նոնցմէ:

Հէքիաթը, առասպելը, դիւցազնական ղըը-ուաղները, կենդանիներու աչխարհը, ընտանեկան եւ ընկերական կեանքը, ազգային պատմութեան դրուագները առատ նիւթ կը հայթայթեն մանկա-կան դրականութեան: Աւելի լայն ըմբռնումով մը՝ չկայ նիւթ որ կարելի չըլլայ յարմարցնել մա-նուկներուն: Կարեւորը մօտենալու եւ՝ մչակելու եղանակն է: Ասոր համար ալ մանկական գրքեր հրատարակողները պէտք է ունենան մանկավար-ժական փորձառութիւն, ճաշակ, արուեստի չնորհ եւ լեզուի բծախնդրութիւն:

« Համազգային » ընկերութիւնը իր ձեռնա-րանով եւ կրթական ու գրական մչակներով ըն-դարձակ տուեալներ ունի առաւելագոյն չափով մը գոհացնելու յիչեալ պահանջները: Այնպէս որ հայ ծնողները եւ ուսուցիչները կատարեալ վստա-հութեամբ մանուկներուն կրնան տալ այն բոլոր գրքերը, որոնք լոյս կը տեսնեն «Համազգային»ի մանկական մատենաչարէն:

Հայկ. եկեղեցի Միլանի մէջ

Միլանօ, 14 Յունուար, (Ցառաջ).— Ուր-բաթ օր Մարսէյլէն Միլանօ հասաւ կաթող. պատ-ուիրակ Արտաւազդ արք. Սիւրմէեան եւ Ս. Ծնունդը տօնելու եւ եկեղեցւոյ հիմնարկէքը կատարելու համար: Դիմաւորելու դացած էին Ազդ. Միութեանց վարչութիւնները:

Երկկ, չաբաթ, կէսօրէն վերջ, ի ներկայու-թեան զաղութիս մեծամասնութեան յետ Ս. Ծննդ-եան պատարագին եւ Ջրօրհնէքին, կաթող. պատ-ուիրակը հանդիսաւորապէս կատարեց եկեղեցւոյ անկիւնաքարերուն (վէմ) միւռոնով օրհնութիւնը: Զօրս կնքահայրերն էին Պ. Պ. Գրիգոր Սէֆէրեան, Երուանդ Հիւսիսեան, Տիգրան Ցովակիմեան (Տիարպէքիրեան եղբարց քեռայրը), եւ Թորոս Զարմանեան (զաղութիս ամէնէն տարէց անդա-մը), որոնք երկիւղածութեամբ մասնակցեցան ա-նդրանկական արարողութեան: Զեմ կրնար նկարա-գրել ժողովուրդին յուզումը: Ներկայ էին նաեւ բազմաթիւ օտար հիւրեր:

Այս առաւօտ՝ համաձայն հոգաբարձութեան որոչումներուն, տեղի ունեցան բացօթեայ հիմ-նարկէքը եւ մաղաղաթեայ արձանագրութեանց դետեղումը: Ներկայ էր գրեթէ ամբողջ զաղու-թը: Օտար չրջիկներու հետ, ուրիչ վայրերէ ե-կած Հայեր եւս կային:

Կաթող. պատուիրակը քարոզէն վերջ կարդաց չնորհաւորական հեռագիրները եւ հրաւիրեց օրի-նակ առնելով եկեղեցւոյ հիմնադիր Տիարպէքիր-եան եղբայրներէն հիմնել Ազդ. Տուն մը (բնակա-րան, դպրոց, գրադարան, հաւաքատեղի եւայլն):

Հանդիսութենէն վերջ պաշտօնական հեռա-դիրներ ղրկուեցան երկու կաթողիկոսներուն, Էջ-միածին եւ Անթիլիաս, ինչպէս նաեւ Տիարպէքիր-եան եղբայրներուն (Ցովհաննէս եւ Սարգիս), որոնք դժբախտաբար չէին կրցած ներկայ ըլլալ այս մեծ հանդիսին:

Եկեղեցին պիտի կոչուի «Քառասուն Ման-կունք»:

Անկիւնաքարերուն մէջ դետեղուած պղինձէ տուփին մաղաղաթը, զոր չարադրած էր Ար-տաւազդ արք. ստորագրեցաւ հետեւեալ Միու-թեանց եւ հայրենակիցներու կողմէ . —

Հիմնադիր .— Վան Տիարպէքիրեան եղ-բարց, իրենց քեռայրը Պ. Տ. Ցովակիմեան:

Ճարտարապետ.— Պ. Լաբքա բարեբարնե-րուն ընտրած ծրագրին դծագրիչը, մայրը հայ, հայրը իտալացի, ինքը հայասէր:

Գաղթ. վարչութիւն.— Պ. Պ. Բժ. Երուանդ Արզումանեան, Ճոն Ցովհաննէսեան, Բժ. Տիգրան Ալիքսանեան, Հրանտ Տէօվլէթեան, Բժ. Գէորգ Պապայեանց:

Հոգաբարձութիւն.— Պ. Պ. Տիգրան Ցովա-կիմեան, Ցակոբ Ալիքսանեան, Մոստիչեան:

Եկեղեցւոյ Շինութեան Յանձնաժողով.— Պ. Պ. Բժ. Երուանդ Արզումանեան, Տիգրան Ցովա-կիմեան, Հրանտ Տէօվլէթեան:

Տիկնանց Միութիւն Իտալիոյ Հայոց.— Տիկ. Զ. Սէֆէրեան:

Շնորհաւորական հեռագիրներ եկած էին Տի-արպէքիրեան եղբայրներէն եւ իրենց ընտանիքնե-րէն, Պուէնոս Այրէսէն ծանօթ հայրենակիցներ, Պոլսոյ Հայոց Պատրիարք Գաբեգին արք. Խաչ-տուրեանէ, Վենետիկի Մխիթարեան Միաբանու-

---

Կասկած չկայ թէ նման գրքեր իրենց բովան-դակութեան պէտք է միացնեն նաեւ գրաւիչ ար-տաքին, գեղեցիկ նկարներ, ընտիր թուղթ՝ մա-նուկը հրապուրելու եւ ընթերցանութեան կապե-լու համար: Բայց հարցին այս երեսը կախում ու-նի նիւթական հնարաւորութիւններէ եւ թեթնիք միջոցներէ, ինչ որ հետզհետէ ձեռք կը բերուի:

Հայ հասարակութիւնը մեծ դեր ունի «ման-կական դրականութեան» ճիւղի զարգացման մէջ: Հայ ծնողներու ցոյց տալիք ջերմ վերաբերումէն եւ հետաքրքրութեան աստիճանէն կախուած է ամ-բողջական իրագործումը այն ծրագրին, զոր «Համազգային»ը դծած է եւ որուն նախաքայլերը կ'առնուին ներկայ հրատարակութիւններով:

(Խմբագրական՝ «ԱԶԴԱԿ»ի)

Անգլիոյ կարմիր Աւազերէջին օրինակը թող չյիչեցնեն ինծի: Եթէ ունենայինք Անգլիոյ դրքին ու ուժը, խնդիրը ծանրակչիռ հանդամանք չէր առներ: Մեր կամքին անկախ պատճառներով՝ դժբախտաբար ցրուած ենք հակամարտ ուժերու մէջեւ եւ ինչ որ կրնայ ընել անգլիացի Աւազերէջ մը, չի կրնար ընել հայ եպիսկոպոս մը, առանց վնասելու իր հօտին: Այդ ցոյցը կրնայ ըլլալ խա-ղաղութեան համար, սակայն քաղաքական ըլլալէ չի դադրիր: Իրբեւ փաստ յիչենք հետեւեալը.— Մեր բնական երկրին մէջ իսկ հոսանքներ եղան, որ խաղաղութեան այդ աղաւնին ներկայացուցին, — պատերուն վրայ փակցուած նկարներով — հրաստյլի մը ձեւին տակ, մուրճ – մանգաղն ալ վրան:

Արքեպիսկոպոս մը իրաւունք չունի անտեսե-լու իր չրջանի կրօնական Ընկերակցութեան Վար-չական ժողովը, ապաւինելով կաթող. պատուի-րակի հանդամանքին: Կղերապետութեան մէջ չենք ապրիր եւ աչխարհական վարչութիւնը դերադաս մարմին մըն է:

Ո եւ է արքաման, որեւէ ժամանակ երբ իրա-ւասութեան սահմաններէն դուրս կ'ելլէ, սքեմը կը մնայ ասղին, եւ դուրսը կը տեսնենք պարզ հայ-րենակիցն ու քաղաքացին:

Զչփոթենք յարդանքը եւ ոչխարի նման գլուխ ծռելը:

(Մնացեալը յաջորդով) ՀՐԱՆՏ ԱԿՈՆԱՑԵԱՆ

ՋԱՑՆԵՐ ԳԱՒԱՌԷՆ

« ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ »

ՏԷՍԻՆ, 15 Յունուար.— Այլեւս սովորութեան կարգ անցաւ ամէն տարի Յունուարի ընթացքին տօնել Մանուկներու Օրը:

Այս տարի եւս Յունուարի 7ին հանդէս-տօ – նածառ մը կազմակերպուած էր դպրոցին հոգա – բարձութեան կողմէ մասնակցութեամբ աշակերտ – ներուն: Աւանդական վեհաշուք տօնածառը իր պճնանքներով խաւտուռիկ՝ զրաւած էր իր անկիւ – նը: Փոքրիկները դոհ ու զուարթ էին: Վերջապէս իրենց օրն էր: Դոհ էին նոյնպէս կազմակերպիչ – ները: Որովհետեւ սրահը բերնէ բերան լեցուն էր ծնողներով :

Դպրոցին կողմէ բնկեր Մ. Մարտիրոսեան բանալով հանդէսը, բարեմաղթութիւնները ըրաւ հանդիսականներուն եւ չնորհակալութիւն յայտ – նեց դպրոցին ի նպաստ կատարուած հանգանակու – թեան առթիւ ամբողջ զաղութին ընձեռած աջակ – ցութեան եւ ցոյց տուած հոգածութեան համար : Պէտք է ըսել որ այժմ ամէն ոք կը զգայ դպրոցին անհրաժեշտութիւնը: Ուրիշ ապաւէն ,փրկութեան լաստ կամ սպեղանի չկայ: Դպրոցն է այն աղա – տարար գօտին որուն պէտք է կառչիլ, քաղաքա – կրթութեան այս գրաւիչ ու համայնակուլ ովկիա – նոսի փորձութեանց դիմանալու եւ մեր ազգային դոյութիւնը երկարելու համար: Ոչ ոք իրաւունք ունի Պիղատոսի պատմուճանը հագած մեկնաս – նալու, եթէ Հայու արիւն կը կրէ իր երակներուն մէջ: Որեւէ չքմեղանք, պարտականութենէ խու – սափում կամ հեռուէն դիտելու, քննադատելու ունակութիւն զատապարտելի է այս պահուս: Ի – րաքանչիւրէն կը պահանջուի իր միջոցներուն նե – րած չափով աշխատանք եւ նիւթական զոհողու – թիւն: Որովհետեւ դպրոցը կը յարատեւէ, եթէ ապահովուի իր տարեկան ելեւմուտքը: Մանա – ւանդ պարտաւոր ենք միջոցներ ստեղծել ուսու – ցիչներուն վճարը բարելաւելու համար :

Այս տարբական առաջադրութեանց իրականա – ցումը կախում ունի Տէսինի զաղութին ազգային դիտակցութենէն ու կամքէն: Տարակոյս չունինք մեր հայրենակիցներուն պարտաճանաչութեան վը – րայ, որուն չնորհիւ ահա հինդ տարիէ ի վեր դպր – ոցը կանգուն կը մնայ: Մանաւորապէս մեծ ա – ջնակալութիւններ ունինք առեւտրական դասէն, որ

թենէն, Փարիզի, Մարսէյլի, Պուքրէշի եկեղեցի – ներու հոգաբարձութիւններէն :

× Կաթող. պատուիրակը Իտալիա պիտի մնայ մօտ մէկ չարաթ: Պիտի այցելէ Վենետիկի Մխի – թարեանց վանքը եւ պիտի ճամբորդէ մինչեւ Թրիէսթէ, ուր նոր զաղթականի մը մէջ կը զտնուին մօտ 90 Հայեր: Ասոնք վերջին չաբաթներու ընթացքին հասած են Եուկոսլաւիայէն եւ միւս Պալքանեան երկիրներէն, այլուր փոխադրուելու համար: Իրենց մէջ կը զտնուի հանրածանօթ հայ – րենասէր մը, Պ. Ս. Մելիքեան, իր ընտանիքին հետ: Նոր Տարուան առթիւ Միլանոյի զաղութը պատիւը ունեցաւ հիւրասիրելու զայն, յուզումնա – լից մթնոլորտի մը մէջ :

ՏԻԳՐԱՆ

կրնայ միասնաբար տարեկան որոշ եկամուտ մը ապահովել դպրոցին:

Հանդէսը չատ փայլուն անցաւ: Այս անգամ ալ Տէր եւ Տիկին Փափազեանները չանք չէին խնայած ներկայանալի յայտադիր մը պատրաստելու: Կա – զանդ Պապան իր ձիւնաթոյր պեխ ու մօրուքով ե – կաւ սրել մանուկ հոգիներու վառ երեւակայու – թիւնը: Տիկին Փափազեանին կը պարտինք համա – նուն մանկական փոքրիկ օփերէթը, զոր տարբա – կան զասարաններու աշակերտները ներկայացու – ցին ուրախ զուարթ եւ յաջողակէս : Մանկական խմբերգներն ու արտասանութիւնները իրարու յա – ջորդեցին, ժպիտներ սփռելով բոլորին դէմքերուն վրայ :

Ասպ տեղի ունեցան զեղջկական պարեր տոհ – միկ տարազներով, միջին եւ բարձրագոյն դասա – րաններու աշակերտներու կողմէ: Շատ յաջող էր մանաւանդ Հուրիներու պարը: Անակնկալ նորու – թիւն մը եղաւ «կամաւոր զինուորներու երդումը» զոր կատարեցին մանչերը :

Միջնարարին աճուրդ մը կատարուեցաւ եւ չնորհիւ Պ. Պ. Պօղոս Տէր Պօղոսեանի, Գրիգոր Պապիկեանի եւ Արշակ Տաւուտեանի ջանքերուն եւ հանդիսականներու առատաձեռնութեան գոյացաւ 14.530 ֆրանք: Այս առթիւ Պ. Տէր Պօղոսեան որ իր կարելին չի խնայեր դպրոցին օգտակար հան – դիսանալու համար, խօսք առնելով անգամ մը եւս չեշտեց դպրոցներու անփոխարինելի դերը հայա – պահպանման գործին մէջ :

Հանդէսի վերջաւորութեան բոլոր փոքրերուն բաժնուեցաւ առանձին պահարաններով պատուղ եւ չաքարեղէն :

Գ. Պ.

ՕՐԻՆԱԿԵԼԻ ՀԱՆԴԻՍ ՄԸ

ՄԱՐՍԻԼ, 15 Յունուար.— Մարսէյլի աղ – ուարձաններուն մէջ առաջինը կարելի է նկատել Պօմոնը: Հանդուցեալ Պալաքեան եպիսկ.ի նախա – ձեռնութեամբ, բաւական ընդարձակ տարածու – թեան մը վրայ կառուցուած է ներկայանալի եկե – ղեցի մը, Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ: Այնոր են թափակայ են 650—700 տնուոր Հայեր, մեծ մասը սեփա – կանատէր: Կան բաւական թիւով հայրենակիցներ որոնք իրենց կօշիկի աշխատանոցները ունին քա – ղաքին մէջ: Ոմանք 5էն մինչեւ 30 աշխատաւոր – ներ ունին: Ամէնէն չատ բանուոր ունեցողը Պ. Ար – աէն Տ. Զաքարեանն է, որուն աշխատանոցը ամ – բողջովին մեքենաներով կ'արտադրէ:

Եկեղեցւոյ յարակից հողին վրայ թաղակա – նութիւնը 200 քառակուսի մեթր տարածութեամբ սրահ մը չինեց ուր տեղի կ'ունենան հանդէսներ եւ հաւաքոյթներ: Յունուար 14ի կիրակին նոյն սրահին մէջ տեղի ունեցաւ մանկապարտէզի ամա – վերջի տօնածառ հանդէսը, նախաձեռնութեամբ դպրոցի հոգաբարձութեան եւ Տիկնանց Միու – թեան: Ժամանակին սրահը լեցուած էր ամբողջու – թեամբ: Երբ վարագոյրը բացուեցաւ տօնածառով զարդարուած բեմին վրայ , տեսանք ծնրադիր խումբ մը մանուկներ, որոնք ղեկավարութեամբ ուսուցչուհի Օր. Ա. Սէրկիսիլեանի բարձրաձայն երդեցին Տէրունական աղօթքը :

Յետոյ տեղի ունեցան արտասանութիւններ , խմբերգներ եւ տրամախօսութիւններ: Փոքրիկն Օր. Փափազեան յաջող էր բժիչկի դերին մէջ, Օր. Տ. Վարդանեան իր մօր դերին մէջ, ինչպէս նաեւ միւս փոքրիկները որոնք իրեն կ'ընկերանային :

Հ. Ը. Դ. 60ԱՄԵԱԿԸ

Հ. Ը. Դ. 60ամեակը փառահեղ կերպով տօն – ուած է նաեւ Պաղտատի մէջ, տեղւոյն լաւագոյն սինեմային էլ Ռաչիտի մէջ: Հանդէսին նախագա – հած է Բժ. Գրիգոր Աւտարճեան: Բանախօսած են Բժ. Բարդէն Փափազեան եւ Լեւոն Ստեփանեան: (Բանաստեղծ Գուրգէն) : Աւելի քան 700 հոգի ներ – կայ եղած են հանդէսին, մէջն ըլլալով Պաղտատի հոգեւոր հովիւները, Գաւառ. եւ Քաղաքական ժո – ղովներու անդամները եւ զանազան հանրային հաստատութեանց ներկայացուցիչները: Եղած է ճոխ զեղարուեստական բաժին: Հանդէսին վեր – ջաւորութեան ,ներկայացուած է Ա. Ահարոնեանի չարժանկարը, խոր տպաւորութիւն գործելով :

Շատ յաջող կովկասեան պարեր պարեցին փոք – րիկներ Գարաքէհեաեան, Աչրաֆեան եւ Շամիր – եան նուագի ընկերակցութեամբ, դափի Պ. Ցա – կոբեան, դաշնակի (դերասան Կիկո) եւ ջութակի (Պ. Սիմոն Շիչմանեան):

Հոգաբարձութեան անդամներէն Պ. Ցար. Աբրահամեան բոլոր փոքրիկներուն չաքարեղէն բաժ – նեց, յանուն կազմակերպիչ մարմնի: Ներկայա – ցումէն առաջ Պ.Ց.Նիկողոսեան յանուն Թաղակա – նութեան ոգեւորիչ ճառ մը խօսեցաւ, Հայը Հայ պահելու մասին, չնորհակալութիւն յայտնեց կազ – մակերպիչ զոյդ մարմիններուն, ուսուցչուհիին , դերասաններուն, նուագածուներուն եւ բոլոր ներկաներուն: Ժօսքը չէր աւարտած, երբ ատենա – պետ Պ. Լեւոն Պաղրճեան, յանուն Հոգաբարձու – թեան 3000 ֆրանքով նուիրատուութիւնը բացուած յայտարարեց, ու կարճ ժամանակամիջոցի մը մէջ դրամարը բարձրացաւ 27.000 ֆրանքի:

Ցետոյ տեղի ունեցաւ «Մաշդիի Բաս»ի ներ – կայացումը չատ յաջող: Իւրաքանչիւր արար եր – կարատեւ ծափերու արժանացաւ: Ընդհանուր ա – ռումով օրինակելի էր հանդէսը, եւ զոհացուցիչ բարոյական եւ նիւթական արդիւնքը: Անգամ մը եւս հրապարակաւ չնորհակալութիւն բոլոր ա – նոնց որոնք նպաստեցին նիւթապէս եւ բարոյա – պէս: Զարդանիչներէ, «պլիֆէ»էն եւ նուէրներէ գոյացած է 42.000 ֆրանք:

Թղթակից

ԼԵՒՈՆ ԿԻՒՐԵՂԵԱՆ

Ինչպէս ժամանակին գրեցինք, Սեպտեմբեր 2ին Ազոլոյի մէջ (Իտալիա) մեռաւ փրոֆ. Լեւոն Կիւրեղեան: Ծնած էր Տրապիզոն եւ աշակերտած Մուրատ Ռափայէլեան վարժարանը: Աւարտած է Հռոմի Արքայական բարձրագոյն Ճարտարապե – տական վարժարանը: Գլխաւորաբար աշխատած է Վառնա եւ Պոլիս, ուր չինած է հոյակապ պա – լատներ, պետական թատրոններ եւ տուներ : «Իմ տպագրս»իր հատորին մէջ ամփոփուածեն երիտա – սարդական օրերուն ոտանաւորները:Գրած է նաեւ «Քերթող ամոլի մը հարիւրամեակը » (Պոլիս 1912), «Վիրգիլեան երկհազարամեակը» (Վենե – տիկ, Ս. Ղազար 1931), »կարս եւ Արտահան» , (Վենետիկ, Ս. Ղազար 1949): Ասոնցմէ զատ թո – ղած է բազմաթիւ կիսաւարտ եւ լրացած աչխա – տութիւններ, ինչպէս Իտալիոյ մէջ գտնուած Բիւ – զանդական Տաճարներու յատակագծերու ուսում – նասիրութիւն մը, Հայ Եպիսկոպոսներու Տապա – նաքարերը՝ զոր գտած է Հռոմ եւ Իտալիոյ ուրիշ քաղաքներու մէջ: Ֆրանսերէնով գրած է (Le Res – ponsable, 1919 Paris) մենագրութիւնը :

«ԶԱՐԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (49)

ԼՐՏԵՍ ԿԻԿԵՐՈՆ ԱՆԳԱՐԱՑԻ ՄԷՋ

(Գրեց՝ գերման դեսպանատան կցորդ ՄՈՑԶԻՇ)

ՎԵՐԱԴԱՐՁ ԴԻՊԻ ԱՆԳԱՐԱ

— Պատմելիք մեծ բան չկայ: Ակէ զատ, չեմ սիրեր խօսիլ այդ մասին: Այդ ինչ մոլութիւն է չարունակ հարցուփորձել դիս, անհատական կեան – քի մասին :

— Պէտք է անկեղծօրէն խոստովանիմ ձեզի , թէ պերլին հրահանգ տուած է ինծի ձեզ հարցա – քննելու. այդ պարոնները, արդար հետաքրքրու – թեամբ մը, պիտի ուզէին դիտնալ թէ ով է եւ ինչ չարժանիքներ ունի այն մարդը, որ այդ աստիճան թանկագին տեղեկութիւններ կը ճարէ իրենց :

— Ամէն բան խորացնելու զերմանական մո – լութիւն մըն է այդ, բայց զուտ հետաքրքրութիւն մը չէ ապահովաբար , եւ այս յաւիտենական հար – ցումները նոզկանք կը պատճառեն ինծի: Եւ յե – տոյ, ինչո՞ւ կը հարցաքննեն զիս, անպայման ձե – զի պատասխանելու դատապարտուած սորոզաս մը չեմ: Արժէքաւոր փաստաթուղթեր կը բերեմ ձեզի, փոխարէն կը վճարէք ինծի: Ես ալ կրնամ լուռ մնալու իմ պատճառներս ունենալ :

— Քանի որ խնդիրը կը վերաբերի զաղտնիք – ներու, պիտի չպնդեմ, բայց չէի զիտեր թէ զաղտ – նիք մըն է ձեր հօրը սպանութիւնը Անգլիացիներու

— Բայց վրէժ լուծելու պահը եկաւ :

— Անգլիացիները ատելու ուրիշ պատճառ – ներ ունի՞ք :

— Այո, անշուչտ: Դէչ կը վարուին ինծի հետ: Դեսպանը չէ, ան չատ լաւ է, բայց միւսները: Ա – նոնցմէ ոչ մէկը սիրտ ունի: Կը կարծեն որ քարի պէս անզգայ եմ, քանի որ ծառայ եմ: Կը վար – ուին, ինչպէս եթէ անասունի մը հետ ըլլային :

— Բայց ինչո՞ւ կը մնաք Անգլիացիներու մօտ, եթէ լաւ չեն վարուիր ձեզի հետ :

— Եթէ չմնայի, հրաժարած պիտի ըլլայի վրէժ լուծելէ եւ պիտի չունենայիք անգլիական զաղտնիքները: Բայց մօտերս պիտի վերջացնեմ գործս իրենց հետ եւ պիտի երթամ տեղ մը, ուր Անգլիացի չըլլայ եւ ոչ ոք ճանչնայ զիս :

— Վտանգաւոր է ձեր գործը, եւ եթէ բըռ – նուիք :

— Շատ պիտի զարմանամ, երկու տարիէ ի վեր կը պատրաստուիմ այս գործին, ինչպէս ըսած եմ ձեզի, նկատի առած եմ ամէն հաւանականու – թիւն. իսկ եթէ պատահի որ բռնուիմ, ողջ պիտի չանցնիմ իրենց ձեռքը: Այդ պարագային ալ գի – տեմ թէ ինչ պիտի ընեմ :

Այդ գիշեր երկրորդ անգամ ըլլալով կ'ըսէր ինծի այդ բանը: Ժամը 11ի մօտ բաժնուեցաւ ինձմէ: Մեկնելէ առաջ ժամը նայեցաւ : Հարցու – ցի թէ կ'ուզէ՞ր որ ինքնաչարժով ոեւէ տեղ ձգեմ զինքը: Մերժեց եւ արագօրէն հրաժեչտ առաւ :

(Շար.)

Արտակարգ պատրաստութիւններ Մ. Նահանգներու մէջ

Մ. Նահանգները չոգեպինդ յառաջ կը տանին իրենց ռազմական պատրաստութիւնները: Օգտագործելի ուժերուն համար զէնքի տակ կանչուած են 150.000 նոր օդաչուներ, որոնք, չուտով 971 հազարի պիտի բարձրացնեն օդանաւային զին-ուժերու թիւը: Զէնքի տակ պիտի առնուին նաեւ օդանաւային 33 պահեստի տորմիղներ:

Նախագահ Թրումըն, միւս կողմէ, սկսած է հակակշռի խաղադրյն մէջոցները կիրարկել ձեռնարկեսի վրայ: Հրահանգուած է,

1) Սահմանափակել թիւը աշխատաւորներուն, զորս գործատէր մը կրնայ ունենալ իր գործարաններուն մէջ,

2) Սահիլել գործատէրերը, որպէսզի գործի առնեն կիներ, տեւամորթներ, Փորթօ Ռիքացիներ եւ բարեկամ երկիրներէ եկող օտարականներ, եթէ աշխատաւոր ձեռքերու լուրջ տագնապ մը առայ կայ,

3) ձգտիլ աշխատանքի եղանակները,

4) Սեղմել աշխատաւորներու գործ փոխելու իրաւունքը եւ 5) հակակշռել գործէ հեռացումները եւ նոր ուժերու գործածութիւնը:

Ամերիկեան կառավարութիւնը խորհրդարանին ներկայացուցած է օրինագիծ մը, որ 21էն 27 ամսուան կը բարձրացնէ զինուորութեան շրջանը եւ կը նախատեսէ 18 տարեկան երիտասարդներու զինուորագրութիւնը: Այս տարիքի զինուորները, չորս ամսուան մարզանքէ մը վերջ միայն պիտի կրնան արտասահման ղրկուիլ:

Ռազմական արդիւնաբերութեան ամբողջական ծրագիրը մը իրականացնելու համար կը նախատեսուի 87 միլիառ տոլարի ծախք մը:

Ճարտարարուեստական զօրաշարժի պաշտօնատան տնօրէնը, Պ. Զարլզ Ուիլսըն յայտարարեց, թէ յառաջիկայ երկու տարիներու ընթացքին, իւրաքանչիւր Ամերիկացի հազար տոլար պիտի վճարէ իր երկրի եւ արեւմտեան երկիրներու վերազինման համար: Այդպէսով, արեւմտեան աշխարհը պիտի դառնայ աշխարհի մեծագոյն զինուորական ուժը: Անգամ մը որ իրականանայ այս ծրագիրը, ժամանակը եկած պիտի ըլլայ խօսելու Կրեմլինի հետ այն լեզուով, որմէ կը հասկընայ: «Եթէ համաձայնաւարները, թիւով մեզմէ չատ են, մեր զէնքերն ու զինուորներն ալ աւելի լաւ որակ ունին: Ամերիկեան ծանր հրասայլը, օրինակի համար, լաւագոյնն է աշխարհի մէջ: Մեր մէջին հրասայլը աւելի ուժեղ է քանդանարհրասայլը նախորդ պատերազմին: Եւ, թէեւ հրասայլերն ալ աւելի զօրաւոր են քան առաջուան մէջին հրասայլերը»:

ԲԱՆԻ ՄԸ ՏՂՈՎ

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՀԱՄԱՑՆԱՎԱՐ կուսակցութեան Քաղաք. Բիւրօն իր չաբաթական նիստին մէջ ո-րոշեց.— 1) Սաստկացնել պայքարը՝ ստորագրութիւններ հաւաքելու համար Գերմանիոյ վերազինման դէմ. —2) Ժողովրդային պայքար կազմակերպել զինամթերքի պատրաստութեան եւ փոխադրութեան դէմ: Այս առթիւ քուէարկեց յայտարարութիւն մը, որ կը պահանջէ 1951ին հաշտութեան դաշնագիր մը կնքել միացեալ, խաղաղասէր եւ ժողովրդավար Գերմանիայի մը հետ, միեւնոյն առեն բողոքելով «զերման բանակին վերակազմութեան եւ Ֆրանսայի վերազինման դէմ»:

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻՆ ընդհ. քննիչ նշանակուեցաւ զօր. Փիւէն, Մարոքի Ֆրանսական ներկայացուցիչը, որ իրաւասութիւն պիտի ունենայ աչքէ անցընելու բոլոր զինեալ ուժերը, երկրին թէ արտասահմանի մէջ:

ԱՆԳԼԻՈՑ արտաքին գործերու նախկին նախարարը, Իտըն, արեւմտեան Գերմանիա գնաց, քննական պատյա մը կատարելու համար: Պիտի տեսակցի գերման վարչապետին հետ:

ՀԻՆԳ ՏԱՐԻ հետապնդուելէ վերջ ձերբակալուեցաւ չարագործ կին մը, Սելեսթին Մարթէն, որ ծանօթ էր «Լաֆայէթ փողոցի Ագռաւը» անունով եւ սպառնագիրներ կը ղրկէր այ ու ձախ, դրամ չորթելու համար: Առաջին անգամ նամակ մը գրած էր ոստիկանութեան, 1943ին, ըսելով թէ երկու դիակներ թաղուած են այսինչ տիկնոջ պարտէզին մէջ: Ուրիշ անգամ կը սպառնար իրեւ «գործակից» մատնել աս ու ան, եթէ 50.000 ֆրանք չվճարէին: Միշտ միեւնոյն վարդապետը թուղթը կը գործածէր, եւ առը չնորհիւ յայտնաբերուեցաւ ձերբակալութիւնը:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ.— Սեբաստիոյ Մուրատ Ուսումնասիրաց Միութեան տարեկան պարահանդէսը տեղի պիտի ունենայ 3 Փետրուար 1951ի չաբաթ օրը, ժամը 9էն մինչեւ լոյս, «Le Club»ի չքեղ սրահին մէջ (51 rue Grignan):

Այս առթիւ Միութեանս գրասենեակը, Առաջնորդարան, 57 rue Tapis Vert, Մարսէյլ, Tél. Colbert 07.52:

Վարչութիւն

ՖՐ. ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻ ՅԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԵՍԸ

Այս կիրակի ժամը 16էն կէս դիշեր, Cercle Militaireի սրահներուն մէջ, Place St. Augustin:

Cuban Pett et ses Cubanas Cuban boys հոչակաւոր նուագախումբը: ՃՈՒ ՊԻՒՖ: ATTRACTIONS եւ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ Maison Carvenի կողմէ: Երգ ու պար: Մուտքը 300 ֆր.:

Սեղանները ապահովել՝ հեռաձայնելով Tru. 27.35:

«ՅԱՌԱՋ»ի 25ամեակին առթիւ

Շնորհակալութեամբ ստացանք Պ. Ղ. Ն.է հազար ֆրանք:

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ

Վաղանսի կապոյտ Խաչի մասնաճիւղը ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ կը տօնէ այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, Ա. Ահարոնեան ակումբին մէջ: Երգ, արտասանութիւն եւ մանկական խաղեր:

Մանրամասնութիւնները տեղին վրայ:

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ է:

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Ֆ. Կ. Խաչի Լիոնի մասնաճիւղը ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ կը տօնէ այս կիրակի ժամը 2էն 6, Ճոյնեռուն սրահին մէջ, ուր Պօնֆուա:

Գեղարուեստական բաժին, չարժանկար Սիրէ Ղազոյի կողմէ եւ Կաղանդ Պապան:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ.— Այրի Տիկին Գումբուեան եւ զաւակները կը ծանուցանեն թէ այս կիրակի հոգեհանդիստ պիտի կատարուի Առնուվիլի եկեղեցին, իրենց ողբացեալ ամուսնոյն եւ հօր՝ ԲՈՒՐՈՒՆԱԿ ԳՈՒՄԲՈՒԵԱՆի մահուան քառասնօրեակին առթիւ: Porte de la Chapelleէն առնել թիւ 268 հանրակառքը:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ.— Մարսէյլի Աղքատախնամ – Որբախնամ Միութեան տարեկան պարահանդէսը տեղի պիտի ունենայ 3 Փետրուար 1951ի չաբաթ օրը, ժամը 9էն մինչեւ լոյս, «Le Club»ի չքեղ սրահին մէջ (51 rue Grignan):

Այս առթիւ Միութեանս գրասենեակը, Առաջնորդարան, 57 rue Tapis Vert, Մարսէյլ, Tél. Colbert 07.52:

Վարչութիւն

CAFÉ MOULU • CAFÉ EN GRAINS

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԵՇՏԱՀԱՄ ՍՈՒՐՃԸ

ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ

ՊԱՀԱՏՈՒՐԵԱՆ-Ի ՄՕՏ

20, Rue Villeroy - 19, Rue Juliette-Récamier

LYON

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԼԻՈՆ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Սիամանթօ» խումբի ընդհ. ժողովը՝ այս երկուշաբթի, ժամը 20.30ին, սովորական հաւաքատեղին (78 rue Rabelais): Կարեւոր օրակարգ:

Ժողովէն վերջ հայերէնի Բ. դասը:

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. «Քրիստափոր» խումբի ժողովը՝ այս երեքշաբթի ժամը 20.30ին Café Le Cadet:

ՖՐ. ԿԱՊ. ԽԱՉԻ Իսիի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը՝ այս չաբաթ ժամը 20.30ին, Ալրիմեան սրբարանը: Բոլորի ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Պուլվար Օտտոյի «Վռամեան» ենթակոմիտէի ժողովը՝ այս կիրակի կէսօրէն վերջ ժամը 3ին, սովորական հաւաքատեղին: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտադիր է:

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Շրջ. վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ «Սիամանթօ» խումբը (Սէն Լու) այս երկուշաբթի, «Խաչիսեան» խումբը (Պ. Օտտօ) Ճունուար 23ին, ժամը 21ին, Լա Սիոթայի Հրայր խումբը այս կիրակի առտու ժամը 10.30ին:

ԼԻՈՆ.— Հ. Ց. Դ. «Վարանդեան» կոմիտէի ընդհ. ժողովը այս երկուշաբթի ժամը 20.30ին, Պլբոցի սրահը, (78 rue Rabelais): Կարեւոր օրակարգ: «Վարդանանցի» փորձեր կիրակի ցորեկ ժամը 3ին եւ ուրբաթ երեկոները ժամը 8ին, Պլբոցի սրահը: Ճշդապահ ըլլալ:

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Համախարբերդցիական Միութեան մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս կիրակի առաւօտ ժամը 9ին, Պար տը Կլօպի սովորական սրբարանը: Կարեւոր օրակարգ:

ԱՐԵՒՄՈՒՏՔԻ ԼՍԱՐԱՆԻՆ հերթական դուռ-մարոմը այս երկուշաբթի երեկոյ, Քառասք, քաֆէ Բէժանի վերնայարկը: Կը խօսի ՄԵՍՐՈՊ ԳՈՒՃՈՒՃԵԱՆ: Նիւթ՝ Կիլիկիա:

ՇԻՐԱԿ Արեւելքի ԻՄԿԱԿԱՆ ամենաընտիր Օղին:

Առաջնակարգ իր մասնագիտական պատրաստութիւնով բոլոր նրբաճաշակներէ փնտռուած միակ ախորժակհամ զօրացուցիչը: Տօնական օրերու եւ խնջոյքներու սեղաններուն անզուգական եւ անզանցառելի զարդը:

Dépôt Central: Grande Distillerie du Parc, 1Bld. Onfroy (Prado), Marseille. Tél. Prado 83.50 et 82.93:

Dépôt pour la Région Lyonnaise: M. D. Baha-dourian, 10 rue de l'Epée, Lyon. Tél. Moncey 32.10:

ԿԻՐԱԿԻ, 21 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1951, ԺԱՄԸ 17.30ԻՆ

ԺՕՐԺ ՍԻՆԱՆԵԱՆԻ

ՋՈՒԹԱԿԱՀԱՆԴԷՍԸ

Salle Gaveau,, 45 rue la Boëtie, Փարիզ

Ցայտագրին մէջ նաեւ հայկական կտորներ:

Տոմսերուն գինները 100էն 400 Ֆրանք: Դիմել Տօքթ. Ա. Ճինճեանի, 29 rue Bleue, Գրատուն Հ. Սամուէլ 51 rue Mr. le Prince, Պարամեան դրատուն, 46 rue Richer, Studio Colibri 19a rue Caumartin եւ նուագահանդէսին օրը՝ կիրճն:

ԳՐԻԳՈՐ ՎԱՀԱՆԻ

Դիմս անհատատարիմ է

Թատերգութեան ներկայացման, ուր Փարիզա-հայ սիրուած դերասաններու կողքին, առաջին անգամ ըլլալով պիտի տեսնէք սիրելի ծանօթ արուեստագէտը՝

Coco Aslan

22 Ճունուարի երեկոյեան, Théâtre Iénaի մէջ:

Տոմսերու թիւը սահմանափակ ըլլալով՝ կը յանձնարարուի այժմէն ապահովել ձեր տեղերը, դրեթով կազմակերպութեան՝ K. V. Maksoudian, 32 rue Courat, Paris (20):

Le Gérant : A. NERCESSIAN

Imprimerie DER AGOPIAN 17 rue Damesme - (13)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925
R. C. S. 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13)

Վեցամս· 800 ֆր·, Տար· 1600, արտ· 2500 ֆր·

Tél. GOB. 15-70 Գին 7 ֆր· C. C. P. Paris 1678-63

Dimanche 21 Janvier 1951 կիրակի 21 ՅՈՒՆՈՒԱՐ

27րդ ՏԱՐԻ — 27 Année No. 6362–Նոր շրջան թիւ 1773

Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՄԻՇՏ ՆԵՂՄԻՏ ԵՒ ՄԻԱԿՈՂՄԱՆԻ

Որո՞ւ միտքէն կ'անցնի մեղադրել Բարեդործ – ականը, որ 300.000 տոլարի հանդանակութեան մը ձեռնարկած է, հետեւեալ առաջադրութեամբ·

1.— Նոր շէնքեր կառուցանել իր հովանաւոր – եալ դպրոցներուն համար :— 2· Նորոգութիւններ կատարել ·— 3· Կահ կարասիներ ճարել ·— 4· Հոգ տանիլ կարօտ աշակերտներու :

Ինչպէս գրած էինք երէկ, այս նոր հանգա – նակութեան գլուխն անցած է Օր· Լ· Գարակէօզ – եան, տրամադրելով քսան հազար տոլար : Կէսը Լիբանանի, կէսը Սուրիոյ համար :

Պաշտօնական զեկոյցն ալ կը հաստատէ թէ Օրիորդը ինքն է ներշնչած այս ձեռնարկը, անցեալ ամառ անձամբ տեսած ըլլալով Յունաստանի, Լի – բանանի եւ Սուրիոյ դպրոցներուն «խղճալի վի – ճակը »:

Մեր քննադատութիւնը ուղղուած է Բարե – գործականի հին եւ նոր վարիչներուն միականի եւ միակողմանի, քարացած ըմբռնումներուն դէմ :

Առեւտրական, ձեռնաւորական աւանդու – թիւնները մասուռ կապած են Միութեան կեդրո – նական թէ չրջանային վարչութեանց մէջ :

Գրասենեակի պատերէն եւ պատուհաններէն , քիթէն անդին չտեսնելու վարժութիւն մը վար – կած է նոյնիսկ երիտասարդները:

Անոնք ալ պապերու եւ հայրերու հետքերուն վրայ կը քալեն երկիւղածօրէն : Առանց վերաքնա – հատման ճիգ մը կատարելու : Առանց գործունէու – թեան աւելի լայն, արդիական եղանակ մը փոր – ձելու :

Երէկ յիշած էինք չարք մը պարագաներ, հինգ հարցումներով :

Ուրիշ փաստեր ալ չեն պակսիր : Նոյնիսկ մեր աչքին առջեւ :

Բարեդործականի Եւրոպայի կեդր· Ցանձնա – ժողովին «Տեղեկատու »ն 1950 Սեպտեմբերի թիւ – ւին մէջ կրկին արծարծելով մեր զաղութին կրթա – կան գործը, հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ խմբագրական սիւնակէն ·

— « Եթէ հնարաւոր եղած ըլլար Ֆրանսայի թեմին կազմակերպութիւնը կեդրոնական եկեղե – ցական վարչութեամբ մը եւ անոր յարակից կըր – թական մարմինով մը, դպրոցական գործն ալ կըր – նար կեդրոնացեալ ե'ւ ծրագրով (ծրագրեալ ?) կերպով մը կազմակերպել, ապահովելով անոր Հ. Բ· Ը· Միութեան օժանդակութիւնը: Եւ կամ՝ այս գործը կրնար յանձնուիլ միմիայն Հ· Բ· Ը· Միու – թեան, պայմանով որ անիկա ի վիճակի ըլլար ստանձնել զայն իր ամբողջութեանը մէջ: Ոչ միւս եւ ոչ միւսը կարելի կը թուի այժմ»:

Իրրեւ եղրակացութիւն, «Տեղեկատու»ն կա – րելի կը դտնէ բարձրադոյն նախակրթարաններ հաստատել Փարիզի, Մարսէյլի եւ Լիոնի մէջ, կրթարաններ, «որոնք պետական վարժարաններու ծրագիրը դործադրելով հանդերձ՝ ունենային հայ – կական բաժին մը »:

Եւ նորէն կը խոստանայ Բարեդործականի « օժանդակութիւնը »:

Այս պաղատակ յայտարարութեան իմաստը հասկնալու համար, կը բաւէ յիշել ուրիշ պա – րադայ մը :

Ամիսներ առաջ խմբագիր մը, որ միեւնոյն տեսն անդամ է Հ· Բ· Ը· Մ· Եւրոպայի կեդր· Ցանձնա – ժողովին, կը հարցնէ Վիէննայի աբբահօր, տե – սակցութեան մը առթիւ ·

— «Չէի՞ք փափաքիր դպրոց մը բանալ Ֆրան – սայի մէջ: Օրինակ Մարսէյլ, ուր հոծ եւ կեդրո – նացած հայութիւն մը ունինք »:

Աբբահայրը կը պատասխանէ թէ «միջոցներ չունինք »:

Խմբագիրը ինքն ալ գիտէ որ Վիէննայի Մխի – թարեաններուն հազիւ կրնան «պահպանել ինչ որ ունին»: Նոյնիսկ վանքը դժուար կը տոկայ :

Գիտնալով հանդերձ կը հարցնէ : Մինչդեռ ա – ւելի արդար եւ տրամաբանական էր հարցնել ... ինքն իրեն: Այսինքն Բարեդործականին :

Վենետիկի Մխիթարեանները վարժարան մը բացած են արդէն, Փարիզի մէջ:

Այս գաղութը իր Բարեդործականով , Հայ – բենակցականներով եւ ուրիշ Միութիւններով ափ մը վարդապետներու չա՞փ ալ ձեռներէցութիւն եւ դրամ չունի:

Մօտեցանք բուն հարցին :

Շ·

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՄԵՐ ԱԲԵՂԱՆ... ԽԵԼԲԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ

Մարդ մը, որ «Տէր ողորմեա» համբեր է տա – րիներով, (կ'ենթադրե՞մ), յանկարծ խելքի վաճա – ռական կը դառնայ եւ կը փորձէ վերաղնահատու – թեան ենթարկել մեր ազգային արժէքներն ու պատմական դէպքերը:

Արդարեւ, այս աբեղա՞ն էր որ թրքական բաղ – նիք մտնողի մը չափ քրտնեցաւ՝ ապացուցանելու համար թէ հայերէն չեն պիտեր արտասահմանի մէջ: Եւ Սփիւռքի արժէքները թերագնահատելու պատրաստ նոյն վարպետն ուղեղով՝ ելաւ հեղնեց « արեւմտահայ կարգ մը բանասէրներ», որոնք խիստ « ոգեւորուեր են» Մեղապարտ Յակոբի ապազրական առաջին փորձերով,— իր այս հեգ – նանքը անոր համար որ հայ առաջին տպագրու – թեան փորձին պատիւը կը տրուի արտասահմանի:

Դժուար չէ հաստատել թէ բանադողական յարմարութիւն ցոյց կուտայ մեր աբեղան, երբ արեւմտահայ բանասէրներուն «ոգեւորութիւնը » հեղնանքի նիւթ կ'ընտրէ,— իր աղբիւրը, (կ'ուզէ՞ որ անունը տամ), Գ· Լեւոնեան «Հայ Գրքի եւ Տպագրութեան Արվեստը» աշխատութեան մէջ (էջ 56) պատահեր է որ գործածէ «արեւմտահայ էն – տուզիաստ բանասէրներ» բացատրութիւնը: Մեր համբակ աբեղան, ներշնչուելով այս բացատրու – թենէն, առիթ է դտեր հեղնելու «արեւմտահայ » բանասէրները, որոնք «ոգեւորուե՞ր են» Ջուղա – յեցի Յակոբի տպագրական առաջին փորձով , — ի՞նչպէս կարելի է թոյլ տալ որ արտասահման յանդգնի առաջնութեամբ պարծենալու, որեւէ տպարէզի մէջ: Յաջորդական յօդուածով մը , սակայն, արձադանգ կուտայ այն քննադատու – թիւններուն, որոնք կը հաստատեն թէ արեւմտա – հայ բանասէրները, առանց երբեք «ոգեւորուե – լու», դիտցած են ձաղկել տպագրուած դէրքին բովանդակութիւնը: Այստեղ չեմ ուզեր քննել այն թերի պատճառաբանութիւնը, զոր կ'արձանագրեն Լեւոնեան եւ ուրիշներ՝ տպագրուած առաջին դէր – քերուն ընտրութեան մասին, ըստ բովանդակու – թեան: «Ուրբաթագիրք»երու, «Պարզաւոմարնե – րու » եւ «Աղթարքներու» հրատարակութեան մէջ դոյութիւն ունին ուրի՛շ պատճառներ, երկար ու – սումնասիրութեան կարօտ: Իմ բսելիքս այն է , հիմա, թէ արտասահմանեան մշակութային մեր գործունէութիւնը նեմմացնելու այս փորձերը կը մատնեն ոչ միայն հատուածամոլութիւն, կով – կասեան nostalgie, «Ինչ աքը օրհնողներուն» յա – տուկ սարկամտութիւն մը, այլեւ անյատա՛կ տգի – տութիւն Հայոց պատմութեան մասին:

Մարդի՛կ կան տակաւին, մտաւորականնե՛ր, որ քսաներորդ դարուն մէջ դաղափա՛ր անդամ չունին «Արտասահման»կոչուած պատմական երե – ւոյթի մը մասին, ոչ ալ Հայոց Պատմութեան մէջ՝ «արեւմտեան չօչափուկ» կոչուած հարցին մասին: Այս մարդիկը տարիներո՛վ «ալէլուիա» կարդացեր են, բայց երբեք չեն հետաքրքրուեր մեր ազգային պատմութեամբ, որ դպրոցականներու ձեռքը դրուած անձնագրական եւ աչխարհագրական նի – հար ծանօթութիւններու հաւաքածոն չէ, այլ ա – ռաւելապէս դիտութիւն ու փիլիսոփայութիւն:

Երդիծանքի եւ հեգնանքի իմ այս տոմսերուս չարքին մէջ, կը ներեն ընկերները որ, յանկարծ, այս եւ յաջորդ տոմսով կը չօչափեմ ծանր նիւթեր: Իմ նպատակս է, այդ նիւթերէն մեկնելով, մե – ղադրել եւ ձաղկել այն բոլոր աբեղաները, որոնք մէկ օրէն միւսը, կղերականներու յատուկ suffi – sanceով մը, ազատ կը կարծեն իրենք դիրենք սաղ – մոսերգելու ինչպէս ահեղ Եհովայի, նոյնպէս ա – հեղ Իվանի եւ յաջորդներուն առջեւ :

ԱՐԱԶ

ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉԻ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Այսօր, կիրակի, ժամը 16էն կէս գիշեր, **Cercle Militaire**ի մէջ, **(Place St. Augustin)** ։

1938 ՅՈՒԼԻՍ 17ի օրէնքը միշտ ի զօրու ըլլա – լով, կառավարութիւնը կ'ուսումնասիրէ գայն, օրէնի պայմաններուն յարմարցնելու համար, ի նախատեսութիւն պատերազմի : Մասնաւորապէս կը քննուի պարենաւորման եւ պարենատոմսի վե – րահսատատման խնդիրը :

Ամերիկեան բանաձեւը պիտի անցնի՞

ՎԱՐԱՆՈՒՄՆԵՐ ԵՒ ՆՈՐ ԱՌԱՋԱՐԿՆԵՐ

ՄԱԿը կը վարանի տակաւին քուէարկել ամե – րիկեան առաջարկը՝ համաչխարհ Չինաստանը նախայարձակ հռչակելու մասին: Տարակարծու – թիւններ ծագած են՝ ցարդ բոլոր կարեւոր հար – ցերու մէջ ամերիկեան քաղաքականութեան հետե – ւող երկիրներու միջեւ :

Կարգ մը պետութիւններ կը նկատեն, որ այդ – պիսի որոշում մը պիտի ապացուցանէր ոչ թէ ՄԱԿի զօրութիւնը, այլ անոր տկարութիւնը, քա – նի որ ներկայ պայմաններու մէջ կարելի պիտի չըլլայ դործադրել նախատեսուելիք միջոցները: Իսկ, կարգ մը երկիրներու բացատրութեամբ, ընդ – հանրապէս կը տիրէ այն տեսակէտը, թէ նման – ժեչտ է կարճ ժամանակ մը եւս չահիլ վերջնական քայլը առնելէ առաջ, փորձելով իրաւախոհութեան ամէն ձեւ ու միջոց:

Ամերիկեան բանաձեւը ծանօթ է արդէն ·— ՄԱԿը 1) նախայարձակ կը հռչակէ Չինաստանի համաչխարհ կառավարութիւնը, 2) դործի կը հրաւիրէ հաւաքական միջոցներու յանձնախում – բը, որպէսզի թելադրութիւններ ընծ ընդհ· ժո – ղովին, 3) կը պահանջէ չինական ուժերու Քորէա – յէն հեռացումը, 4) կը յանձնարարէ անդամակից պետութեանց ոչ մէկ աջակցութիւն ընծայել յար – ձակողին եւ 5) կը ստեղծէ միջնորդ յանձնախումբ մը, որուն կրնայ դիմել համաչխարհ Չինաստանը ապազային, եթէ յանկարծ փոխէ իր կեցուածքը:

Ամերիկեան առաջարկին սկզբունքով հաւա – նութիւն տուած են շատ մը պետութիւններ , որոնց կարդին Հարաւային Ամերիկայի կարգ մը երկիր – ները: Արաբական եւ արեւելեան 12 պետութեանց միջեւ կը տիրեն տարակարծութիւնները: Հնդկաս – տան, Փաքիստան եւ Ինտոնէզիա վճռապէս հա – կառակ են առաջարկի քուէարկութեան: Ուրիշ – ներ, ինչպէս Իրաք եւ Լիբանան, կը մօտենան ա – մերիկեան տեսակէտին: Հաւանական է որ այս խմբակը քուէարկէ որոշում մը, որուն համաձայն խնդիրը ձեռք պէտք է առնեն եօթը պետութիւն – ներ (չորս մեծերը՝ Մ· Նահանգները, Մեծն Բրի – տանիա, Ռ· Միութիւն եւ Ֆրանսա եւ համաչխա – ւար Չինաստան, Հնդկաստան եւ Եգիպտոս):

Քաղաքական յանձնախումբին առջեւ խօսք առնելով, Ռուսիա, Սալվատոր, Պրազիլիա եւ Հո – լանտա յայտարարած են, թէ պիտի քուէարկեն ի նպաստ ամերիկեան առաջարկին: Շուէտ բոլորո – վին հակառակ դիրք մը ունի:

ՄԱԿի չրջանակները աչքի առջեւ ունին նաեւ Քորէայի ռազմաճակատին վրայ այժմ տիրող կա – ցութիւնը, զոր կարելի է անդորրութեամբ բնո – րոշել: Անոնց կարծիքով , երբ կռիւներ դրեթէ տեղի չեն ունենար Քորէայի մէջ, կարելի է այս վիճակին ալ ընդունիլ իբրեւ իրական զինադադար եւ բաղդատաբար խաղաղ մթնոլորտի մը մէջ ձեռ – նարկել բանակցութեանց Չինաստանի հետ, դէթ կիսապաշտօնական դետնի վրայ միջին ճամբայ մը դտնելու համար :

Կը կարծուի թէ դիւանագիտական այս խո – րումներու մէջ կարեւոր դեր մը պիտի կատարեն Մեծն Բրիտանիան եւ Բրիտանական Հասարակա – պետութեան երկիրները: Ասոնք կը խորհին, թէ վերջնական քայլը առնելէ առաջ ժամանակ պէտք է ունենալ կշռելու բոլոր հետեւանքները: Ամբողջ բրիտանական մամուլին մէջ, «Տէյլի Թելէկրաֆ»ն է միայն, որ կը պահանջէ հակամիջոցներ ձեռք առնել անմիջապէս: Միւս թերթերը կողմնակից են փորձելու իրաւախոհութեան բոլոր միջոցները:

Միացեալ Նահանգներու երեսփ· ժողովը , ձեռամբարձ քուէարկութեամբ եւ քանի մը ընդ – դիմադիր երեսփոխաններու բացառութեամբ քը – ւէարկեց որոշում մը, որով կը պահանջէ ՄԱԿէն անմիջապէս նախայարձակ հռչակել համաչխարհ Չինաստանի իշխանութիւնները: Որոշումը բանա – ձեւած եւ երկու կուսակցութեանց պատկանող ե – րեսփոխանները յայտարարեցին, թէ երեսփ· ժո – ղովի այս պահանջը ցոյց կուտայ ամբողջ աչխար – հին՝ ամերիկեան երկու կուսակցութեանց միա – կամտութիւնը Քորէայի հարցին մէջ: Երկու երես – փոխաններ միայն դէմ արտայայտուեցան, ըսելով որ այդպիսի որոշում մը, Չինաստանի դէմ պա – տերազմի յայտարարութիւն մը պիտի նչանակէ :

× Հնդկաստանի վարչապետը, Նեհրու, եր – կար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Ֆրանսայի վար – չապետին եւ արտաքին նախարարին հետ: Այս առ – թիւ ալ չերտեց թէ Հնդկաստանի կառավարու – թեան տեսակէտն է չամապարել, գործել «կամաց կամաց», եւլ մը դտնելու համար: Այս տեսակէտը մեծ դժդոհութիւն պատճառած է Մ· Նահանգնե – րուն մէջ, նոյնիսկ առաջարկողներ կան որ Ամե – րիկան այլեւս ուտեստ չդրկէ Հնդկաստան :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· Էջ)

ՀՆԴԿԱՉԻՆԷՆ կը հեռագրեն որ վեց օրուան կռիւներէ վերջ, ընդհանուր հանդարտութիւն մը կը տիրէ Հանոյի չրջանին մէջ: Կարմիրներու փոր – ձած վերջին յարձակողականը միանգամ ընդմիշտ ձախողած կը համարուի :

ՕՐՈՒԱՆ ԳԻՐՔԵՐԸ

«ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒՄՏԱՀԱՅ ԱՐԴԻ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ»

Կարօ Սասունի իր «Պատմութիւն Արեւմտահայ Արդի Գրականութեան» հատորով, որ վեր – ջերս լոյս տեսաւ «Համազգայինի» տպարանէն, նեղ կացութենէ կը փրկէ հայ վարժարաններու բարձրագոյն կարգերուն ուսուցիչները եւ ուսա – նողները, ինչպէս նաեւ թանկագին ծառայութիւն կը մատուցանէ բոլոր անոնց, որոնք ինքնաշար – գացման ճամբով կը փափաքին հայ գրականու – թեան շրջաններու եւ դէմքերու մասին յստակ գաղափար մը կազմել :

Որքապէս ցաւալի է դիտել տալ թէ մինչեւ հիմա չենք ունեցած դասագրքային պահանջները լրացնող « հայ գրականութեան պատմութեան » ձեռնարկ մը, որ քիչ թէ շատ պիտական հիմքեր ներկայացնէ, ժամանակագրական կարգ ու յա – ջորդականութիւն պահէ եւ ամբողջական մէկ պատկերը գծէ հայ գրական ստեղծագործութեանց վաստակին :

Գրական այս ու այն շրջանի մասին ուսում – նասիրութիւնները չեն պակսիր անշուշտ : Գրողնե – րու նուիրուած վերլուծումներ եւ բնորոշումներ ալ կրնանք գտնել հոս հոն ցրուած, բայց ընթեր – ցող հասարակութիւնը իր տրամադրութեան տակ չունէր համադրական գործ մը, ուր ամփոփուած ըլլային հիմնական տեղեկութիւնները :

Կ. Սասունի երկը կը լրացնէ այդ պակասը գոհացուցիչ չափով մը :

Գրականութեան պատմութեան նախորդ դրե – թէ բոլոր փորձերն ալ կամ կիսատ են կամ հին – ցած ու թերի : Այս պատճառով՝ հայ գրականու – թեան դասաւանդումը մեր մէջ դարձած է ուսու – ցիչի ձեռնահասութենէն եւ հասկացողութենէն կախեալ հնարաւորութիւն, ուր մեծ է դերը քմայ – քին :

Կարօ Սասունի աշխատած է առաւելագոյն չափով իր գաղափարներուն մէջ ըլլալ առարկայա – կան, իւրաքանչիւր հեղինակի մասին արձանա – գրելով միայն այն, ինչ որ ժամանակը նուիրա – գործած է :

Բացարձակ չէ անշուշտ այս մօտեցումը եւ չի կրնար ըլլալ, քանի որ հայ հեղինակներու գործե – րը պէտք եղած չափով մատենագրական, բանա – սիրական եւ գրական քննութեանց ենթակայ չեն եղած : Ուրիչ խօսքով՝ բիւրեղացած տեսակէտներ դոյութիւն չունին այնպէս, ինչպէս կան, օրինակ, Ֆրանսացի Ռասինի մը, Ռուսոյի մը, Շաթո – պրիանի մը կամ Վ. Հիւկոյի մը մասին : Օտար գրականութեան պատմութեան հեղինակները կը նպաստաւորուին հանրապարտադիր պատրաստի կարծիքներու հարուստ պաշարէ մը, որոնք ժա – մանակի ընթացքին անժխտելի փաստերու ուժն են առացած :

Մենք տակաւին զուրկ ենք տեսակէտներու եւ դատումներու այդ կատարեալ բիւրեղացումէն՝ երկու դլխաւոր պատճառներով : Նախ՝ «արդի հայ գրականութիւն» կոչուող ժամանակաշրջանը չատ մօտ է մեզի, հազիւ 100 տարուան պատմութեամբ մը եւ անոր մշակներէն ոմանք ողջ են : Երկրորդ՝ գրականութիւնը պեղող, մաղող եւ զտող նախա – պատրաստական աշխատանքները — որոնց վրայ պիտի կառուցուի պատմութիւնը — բաւարար չա – փով չեն կատարուած :

Այս պատճառներուն հետեւանքն է արդէն ամ – բողջական գրականութեան պատմութիւն գրելու դժուարութիւնը, որ մեր հեղինակները հետու պա – հած է անոր բազմօգուտ փորձութենէն :

Կ. Սասունի կրնանք ըսել թէ արտաքսմանի մէջ առաջին լիակատար փորձն է որ կը կատարէ եւ այս ճիդը ինքնին՝ արժանի է ամէն գնահա – տանքի :

Աւելորդ կը նկատենք 370 էջնոց պատկերա – զարդ այս հատորին բովանդակութիւնը ներկայա – ցնել մեր ընթերցողներուն : Կասկած չունինք որ դիրքը ինքզինք պիտի պարտադրէ որովհետեւ ան հրամայական պահանջքի մը արդիւնքն է : Բաւա – կանանք ճշդելով որ Կ. Սասունի «Պատմու – թիւն Արեւմտահայ արդի Գրականութիւնը » կ'ընդդրկէ 80 տարուան շրջան մը, 1840էն մինչեւ 1920, այսինքն արեւմտահայ հատուածի աշխար – հաբար գրականութեան ծագումէն մինչեւ մեր օ – րերը, դուրս ձգելով վերջին երեսնամեակը, որ դաղութահայ գրականութեան շրջանն է :

Հատորը զլուխ եկած է աստիճանական մշա – կումով, տասը տարիներու ընթացքին : «Գրակա – նութեան պատմութեան այս հատորը կազմելու համար — կը գրէ հեղինակը յաւելեալին մէջ— ֆով ֆովի հաւաքած եմ 1940 — 1950 տասնամեա – կին Պէյրութի Հայ Ճեմարանի Լսարանական երեք դասարաններուն կարդացած դասախօսութիւննե – րըս : Տարուէ տարի լրացուցած եւ դասաւորած եմ ծանօթութիւններն ու նիւթերը» :

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻՆ ՇՈՒՐՋ

(Գ. եւ վերջին մաս)

Փափուկ հարց է նաեւ կաթողիկոսական կոն – դակներու պարագան : Հայկական Եկեղեցւոյ եւ հայ ժողովուրդին Հոգեւոր Պետը բոլորիս յար – գանքին արժանի է : Այս մասին ոչ մէկ վէճ : Սա – կայն բացառիկ կացութեան մէջ կը գտնուի նաեւ Ամենայն Հայոց կաթողիկոսը եւ վարչութիւնները ստիպուած են չարժիլ համաձայն տեղական պայ – մաններուն եւ սխալ քայլեր չառնել :

Բոլորիս ծանօթ է հետեւեալ իրողութիւնը : կառավարութիւնները քիչ-ներով տեղեկագիրներ ունին իւրաքանչիւր կազմակերպութեան մասին : Ամէն օր կը մաղեն մեր թերթերն ու դիրքերը եւ քաղաքական արտակարգ կացութեան առջեւ , երբ պետական մտահոգութիւններէ մղուած՝ վճռա – կան միջոցներ ձեռք կ'առնեն իրենց իսկ զաւակ – ներուն հանդէպ, աւելորդ է ըսել, առանց խղճա – հարութեան կրնան աւելի կարուկ միջոցներու դի – մել օտարներու, օտարածին հայրենակիցներու հանդէպ, եթէ Վարչութիւնները իրենց մկրատէն չանցրնեն կոնդակներու որոշ մասերը : Պէտք է կլորցնել, հալեցնել սուր անկիւնները ու թեթու նախադասութիւնները : Հոս ոչ սրբապղծութիւն կայ, ոչ ալ պառակտում : Ձմռնանք պատմու – թեան դասերը :

Միտքս բացատրելու համար, նորէն ետ եր – թանք եւ պահ մը ընդունինք Արտաւազդ արք.ի ե – լոյթին եւ կոնդակներու անփոփոխ ընթերցման կամ հրատարակութեան կողմնակիցներու տեսա – կէտը :

Եպիսկոպոս մը, Վարչական Ժողով մը իրա – ւունք ունին իրենց համար ոչ-քաղաքական նկա – տած ցոյցերու մասնակցելու :

Հետու ինձմէ Պ. Քարեանին տրամաբանու – թիւն սորվեցնելու միտքը : Սակայն, բոնենք ա – նոնց — կոմմնակիցները — տրամաբանական դի – ծը եւ չարունակենք : Ի վերջոյ կան ու կը մնան Տրամաբանութեան տարրական անփոփոխելի օ – րէնքները : կարելի չէ — առանց կողմնակցութիւն ըրած ըլլալու — որոշ իրաւունքներ տալ Ա. կամ Բ. Սրբազանին, Ա. կամ Բ. Վարչութեան, եւ նոյն իրաւունքները մերժել իրենցմէ վերջ Գ. կամ Դ. Սրբազանին, Գ. կամ Դ. Վարչութեան : Վերջին – ներն ալ կրնան չուսօմինի կամ Լեհերը անունով մէկուն համակիր ըլլալ եւ մասնակցիլ իրենց չար – մար դատած ցոյցերուն , եւն. եւն. :

Ընթերցողին կը ձգեմ այլեւս մտածել, թէ ինչ կ'ըլլայ մեր Եկեղեցիին վիճակը :

Իմացած ենք որ Վարչութիւնը երկուքի բաժ – նուած է այս հարցին չուրջ : Ահաւասիկ առիթ մը, որպէսզի միջոցները ձեռք առնուին, արդիլելու հա – մար այդպիսի ելոյթներու կրկնութիւնը՝ ապա – գային :

Շա՞տ երախտապարտ պիտի ըլլայի Պ. Քա – բեանին, եթէ միտքս չարշարող այս հարցերուն պատասխանը տար հրապարակաւ եւ յայտնէր իր անհատական տեսակէտը՝ առանց դառնալու նիւ – թին չուրջ :

Վստահ եմ, ինք եւս անձնական հաշիւներով չէ մօտեցած եկեղեցական խնդրին : Ձիւղ այս պատճառով կրնանք սրտբաց խօսիլ : Բոլորիս մը – տահոգութիւնը Ազգային Եկեղեցիի պայծառու – թիւնն ու չէզոքութիւնն է : Տեսաւ թէ վճռապէս քաչեցի Թեկնածութիւնս յանձնախումբի ցանկէն, երբ ընտրութեան պայմանն է, հաւանութիւն յայտնել պարզապէս դլխի թեթեւ չարժումով :

Չիս բացարձակապէս չի հետաքրքրեր թէ ո՞վ յաղթական դուրս կ'ելլէ քուէատուփէն : Միւս ցանկին մէջ եւս կը ճանչնամ հայրենակիցներ, ո – րոնց հայրենասիրութեան եւ պարկեշտութեան մասին ոչ մէկ կասկած : Աւելորդ անդամ մըն ալ կրկնեմ, Դաշնակցութիւնը եւ Դաշնակցականներս չեն ուզած ու չենք ուզեր Եկեղեցին մեր ձեռքը առնել : Այսքան մը չէինք զրաղեր, եթէ ծուռ հա – շիւներով մօտեցողներ չըլլային : Օր մը, այդ անհրաժեշտութիւնը զգացուելու պարագային, ուրիչ թափով աշխատանք կը տանինք :

Վերջացնելէ առաջ, համաձայն եմ մեր բարե – կամին Պ. Պաղտասարեանի հետ, թէ մեզի նման փոքր ժողովուրդներու մէջ, ազգային դործերը (բնդհանրապէս ոչ – վճարովի) տակաւին դատ բան չեն բերեր : Տուժել նիւթապէս, բարոյապէս, պարտականութիւնը կատարած ըլլալու նիհար գոհունակութեամբ : Ինչպէս պատահած է չատե – րուս, նորընտիր անդամները երբեմն աշխատանք պիտի տանին, — ներեցէք բացատրութեանս — հայհոյելով իրենց մտքին : Դժբախտաբար այս – պիսի գոհոդութիւններով կը կատարուին գաղ – թական ժողովուրդները : Այս չի նշանակեր թէ գործերը պիտի տարուին անհոգութեամբ :

Կը վախնամ, սիրելի Պ. Քարեան, որ նորըն – տիր Վարչութիւնը, եթէ այս փոքր նկատուած հարցերուն գոհացուցիչ լուծում չկարենայ տալ, անոնք կը դառնան սարերու գագաթներէն փրթած ընկոյզի կամ խնձորի մեծութեամբ այն քարերը, որ ձիւնահիւսքի վերածուելով կը թաղեն Ցրան – սայի մեր եկեղեցին ու ձիւնհալքէն վերջ, եկե – ղեցին դուրս կ'ելլէ երկուքի բաժնուած :

Խուսափի՛լ, խուսափի՛լ ամէն գնով այս դրժ – բախտ հետանկարէն :

Վերջը յանցաւոր փնտռելը աւելորդ կ'ըլլայ :

Հ. ԱԿՈՆԱՑԵԱՆ

ՓՐԻՍՏՈՆԵԱՑ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐՈՒ միացման համար հանդիսաւոր աղօթքներ պիտի կատարուին Ցունուար 18էն 25 : Փարիզի Ռուսերը պատարագ պիտի մատուցանեն Ցունուար 21ին, բողոքական – ները արարողութիւն մը պիտի կատարեն նոյն օ – րը եւայլն :

Միայն այս ձեւով հնարաւոր էր արդիւնաւոր իրագործումի ենթարկել «գրականութեան պատ – մութեան» ընդարձակ ծրագիր մը, ուր կը մտնեն 70է աւելի հեղինակներ՝ չորս դլխաւոր շրջաննե – րու մէջ դասաւորուած.— ա(Վերածնութեան շրջան (1840 — 1885), բ) Իրապաշտներ (1885 — 1895), գ) Ցեղափոխական եւ արուեստագէտ սե – րունդ (1895 — 1908), դ) Ազատութեան շրջան (1908 — 1915) :

Ամենօրեայ ճիգ, պրպտում, դասաւորում , հետաքրքրութիւն պէտք են ոչ միայն հեղինակ – ներու գրական դասատանը կատարելու, այլ նաեւ թուականներու եւ դէպքերու ճշդումին հա – մար :

Ցատկութիւննե՞րը այս դործին :

Ըսինք արդէն թէ Կ. Սասունի աշխատած է կարելի եղածին չափ անձնապէս քիչ միջամտել եւ «բնորոշումները վաւերական յայտարարի մը բե – րել» : Առանց այս մտահոգութեան դասագիրք կարելի չէ գրել : Եւ եթէ տեղ տեղ կը հանդի – պինք ընդհանուր յայտարարէն խուսափող եւ անձնական նախասիրութիւններ չեշտող կարծիք – ներու, պատճառը այն է որ քննութեան առնուած հեղինակներուն մեծ մասը մեր ժամանակին մէջ են դեռ եւ գրականութիւնն ալ դիտութիւն չէ ի վերջոյ, որքան ալ ձգտինք դիտական բացարձա – կութիւն տալ մեր դատումներուն :

Պարզ հասկնալի լեզուով ընթերցող լայն դան – դուածներուն մատուցուած հանրամատչելի գործ մըն է, որմէ կրնան օգտուիլ բոլորն ալ՝ թէ հայ գրականութեան մասին դաղափար կազմելու եւ թէ « տաղանդաւոր հայ հեղինակներու գրական գո – հարները դիտակցօրէն կարդալու» համար, ինչ – պէս կը չեշտէ հեղինակը :

Այս իմաստով՝ դիրքը լիուլի կ'արդարացնէ ա – ռաջադրուած նպատակը :

Կարգ ու կանոն կը սիրէ հատորին մէկ ծայ – րէն միւսը : Երջաններու տրամաբանական բաժա – նում, ժամանակագրական յաջորդականութիւն՝ դասական ձեւով եւ մատենագիտութիւններով : Այս պարագան դասագրքի մը յաջողութեան առաջին պայմաններէն մէկն է : Հայ գրականութեան մօ – տեցող պատանին կամ ինքնուս Հայը միայն գրող – ներու եւ գրական երկերու անուններ չէ սորվիր, այլ նաեւ անոնց յաջորդականութիւնն ու առն – չական կապը՝ ընդհանուր տեսութիւններով :

Գրքի յառաջաբանին մէջ Կ. Սասունի կը յայտնէ թէ «հեղինակները դետեղած է իրենց ժա – մանակաշրջանին մէջ եւ դատած՝ ըստ իրենց ապ – րած մթնոլորտին» :

Կարեւոր պարագայ մըն է այս մէկն ալ, հե – ղինակները դատել ըստ իրենց ապրած մթնոլոր – տին : Կան հակառակ մեթոտն ու տեսակէտը ունե – ցողներ, այսինքն անոնք՝ որ 1860 թուականի հե – ղինակ մը կ'ուզեն դատել եւ արժէքաւորել այսօր – ուան չափանիշերով, ինչ որ դոնէ գրականութեան պատմութեան դասագրքերու համար պատշաճ պիտի չըլլայ : Իւրաքանչիւր գրող ծնունդն է իր ժամանակին եւ պայմաններուն, հետեւաբար ըմ – բռնելի այդ պայմաններու շրջագծին մէջ :

Կ. Սասունի հեղինակներու կարեւորութեան համեմատ ընդարձակած է վերլուծումի իր էջերը : Գրողներ կան որ միայն մէկ կամ կէս էջով են ներկայացուած, ուրիշներ՝ մինչեւ 10—12 էջ : Բայց գրեթէ բոլորն ալ ունին իրենց կենսագրա – կան դիծերը, գործերուն անունները, յաճախ ա – նոնց բովանդակութեան խտացումը, գրական ար – ժէքի բնորոշումը , ընդհ. դիտողութիւններ ոճի եւ լեզուի մասին ու նաեւ դաղափարախօսութիւ – նը, եթէ հեղինակը ունի ընկերային, ազգային կամ մարդկային որոշ խմաստասիրութիւն մը :

Թերութիւննե՞րը. ինչ փոյթ ... կարեւորը այն է որ երկարաչունչ աշխատութիւն մը հրա – պարակ հանուած է՝ ի պէտս հայ գրականութի – ւնը սիրողներուն : Արեւմտահայ գրականութեան պատմութիւնը դասագրքով ներկայացնելու լուրջ եւ խնամուած ձեռնարկ մըն է ասիկա, այն հիմ – նաքարը, որուն վրայ այսուհետեւ աւելի կատար – եալները կրնան կառուցուիլ :

Մ. ԻՇԽԱՆ

Ձմրան ճերեփաթ

«Կը ձիւնէ··· : Ցուրտ է···» : Կ'ըսկըսի այսպէս ,
Ճերեփաթը ձմրան հոգւոյս սեմէն ներս··· :

Ձիւնն է կուտակուեր թիզ թիզ այս ձմեռ ,
Ու լռութեան մէջ վշտով ծանրաբեռ ,
Ամէն մէկ բայլիս հրծծիւն մը կերկեր ,
Կուգայ վէրքի պէս բացուող հետքերէս ··· :
Բայց սարալանջէն սահնակով արագ ,
Կ'իջնէ երբեմնի տղան անառակ ,
Խինդն իր սփռելով հոգւոյս մէջ դատարկ ···
Կ'երթանք արեւին , ան բռնած ձեռքէս ··· :

ՓԵՋԻ՛ , ՀՈԳԻՍ ···

(Տաղ հոգեկան անդորրութեան)

Կը մաղթեմ ինձի անդորրը ներքին
Այցի ըսպասող խրճիթի մը շէն ,
Որ անտառի մը խնկահոտ խորշէն ,
Կ'ուզէ ճերեփաթն իր պատմել սըրտագին ··· :

Նաեւ անդորրը՝ մարգերուն կանաչ ,
Ուր շըշունչը հեշտ անցնող հովերուն ,
Շունչին պէս խաղաղ մանկան մը նիհիուն ,
Շոյելով կ'երթայ ձոր ու սարալանջ ··· :

Կը մաղթեմ ինձի լեռներու անհաս
Խաղաղութիւնը , խոր ու լուսածիր ,
Ուր հրսկումէն վերջ , այգաբացներ հիր ,
Արծիւներուն իսկ կուտան նոր երազ ··· :

Կը մաղթեմ ինձի ծովերուն վըրան
Ծածող նաւերուն հաւատքը խաղաղ ,
Որոնք կարօտի ափերն անյապաղ
Հասնելու տենչով կ'երթան անվարան ··· :

Կը մաղթեմ ինձի կեցուածքին անտարբեր
Դարակներու մէջ գիրքերու շար շար ,
Իրենց ձեռքին մէջ կըշիռ ու պաշար ,
Կռնակ դարձուցած հոգերուն բեռ բեռ ··· :

Կը մաղթեմ ինձի խորհուրդը ջահուած ,
Եկեղեցիին խաղաղ խորանին ,
Ուր փառքն ու թագերն իսկ կը խոնարհին ,
Աչքերուս մէջ կայծ՝ հաւատքէն արծարծ ··· :

Կը մաղթեմ ինձի ծոյլի մը անգործ ,
Խաղաղ խոհերուն կշռոյքը ուրախ ,
Որ ամէն գիշեր աստղերէն առկախ ,
Կը կրկնէ անձայն համերգը անոնց :
Ու ձայները եթէ յանկարծ չը լըսես ,
Ու փնտռես ի զուր հետքը բայլերուս ,
Վերջին մաղթանքս է ,— գնա՛ լոյսէ լոյս ,
Ու նախնիքներուս հոգիներուն վէս
Խառնուէ՛ իսկոյն , ու ես այն ատեն ,
Ս'իացած կ'ըլլամ յաւերժին արդէն ··· :

ՋԱՐԵՀ ԳԱԶԱԶԵԱՆ

Մ . ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ օդանաւային զօրավարները՝ Օ'Տօննել , նախկին հրամանատարը Մայր · Ա–րեւելքի ամերիկեան օդատորմիղին , կ'առաջարկէ հիւլէական ռումբ զործածել Չինաստանի դէմ , իբրեւ ամէնէն աղուղ զէնքը : «Եթէ պիտի կըռուինք , թեթեւօրէն չզարնենք : Համաչխարհային պատերազմ է այս : Առաջին չրջանը չահեցանք , այժմ երկրորդ չրջանն է եւ կէտեր կորնչցնել սկը–սած ենք : Ես բոլորովին համաձայն եմ Ազգաժո – ղովին , բայց ան չատ խեղճ դեր կը կատարէ զին – ուորական տեսակէտով » :

ՄԻՏՔ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏ

ՍԻՆՔԼԷՐ ԼՈՒԻՍ

Սինքլէր Լուիս , ամերիկացի վիպասանը մե – ռաւ Ցունուար 11ին Հռոմի մէջ : Ծնած էր 1885ին : Նոպէլեան գրական մրցանակը ստացած էր 1930ին :

Իրապաշտ վիպագիր մը որուն յաջող գործերը կ'ընդգրկեն գլխաւորաբար 1920—1930ի չրջանը , երբ Ամերիկան կ'ապրէր առատութեան եւ ճոխու–թեան մէջ : Ճարտարարուեստը կը բարգաւաճէր եւ դրամը կը յորդէր : Իր այն գործերը որոնք գրուած են անտեսական տագնապէն վերջ , կը համարուին նուազ յաջող , որոնց մէջ կը պակսի հուրը :

Ծնած ըլլալով Մինին Արեւմուտքի մէջ , իր գրական աչխարհը մեծ մասով այդ նահանգին կեանքն է , անոր սովորութիւնները , լեզուն , պար–զութիւնը , սրտակցութիւնը , սահմանափակ ոգին :

Ամէնէն մեծ յաջողութիւն գտած գործերն են Babbitt*ը* (1920) *եւ* Main Street*ը* (1922) : *Այս երկու գլուխգործոցներուն նիւթը կը կազմեն մինչեւ Ամերիկացին : Մանաւանդ* Babbitt*ի մէջ , այլեւս հերոսները պարզ մարդիկ չեն , այլ դարձած են անմոռանալի տի – պարներ : Ցոյց կուտայ եւ կը նկարագրէ այն ա – հաւոր պարապը , միջակութիւնը , որ կը պարտկէ այս երջանիկ մարդոց լաւատեսութիւնը :*

Լուիս՝ բարեկարգիչ մըն է , որ կը քննադատէ եւ կը հեգնէ գործի մարդիկը , որոշ կրօնական միջավայրեր , չաղակրատները , գրագէտ մըն է որ աւիւն ունի ինչպէս եւ խայթիչ ոճ :

Իր քննադատները կը կարծեն թէ խորութիւն չունի , եւ օրագրողի ոճ ունի , թէ իր առաջին վէ–պերուն երկիծանքը ծաղրանկարի վերածեց իր յետագայ գործերուն մէջ :

Elmer Gantry *վէպը , գրուած 1927ին , արժա – նացաւ Նոպէլեան մրցանակին 1930ին :*

Իր աչխարհռչակ վէպին գլխաւոր տիպարը , Պէպիթ , ինքնագոհ հերոսը , յաջող , տոկուն եւ քաղաքական յարգանք ներչնչող պզտիկ մար – դուկն է , որ չնորհիւ ազգային կլիմային , չափա–զանցեալ մեծութիւն ստացած է : Եւ գոհ է որ ի վերջոյ աչխարհ պիտի ընդունի իր ընկերային մա–կարդակը : Ընտանիքի հայր , թէեւ ենթակայ յա–ճախակի ալքոլի երբ գործով տունէն կը բացա – կայէր :

Պէպիթ Ամերիկայի «չնորհքով մարդուն» տի–պարն է , քիչ մը խտացած գոյներով :

ՄԱՔՍԱՆՍ ՎԱՆ ՏԷՌ ՄԷՌՇ

Ֆլաման ժամանակակից լաւագոյն վիպա – սաններէն Մաքսանս Վան տէռ Մէռշ մեռաւ Ցուն–ուար 14ին , 43 տարեկան , Թուքէի իր ամառանո – ցին մէջ , զոր ինչպէս իր վէպը , կոչած էր «La Maison des Dunes» : Այս գիրքը , հրատարակուած 1932ին , մեծ յաջողութիւն գտաւ , եւ իսկոյն չար–ժանկարի վերածուեցաւ եւ այս յաջողութիւնը պատճառ դարձաւ , որ նուիրուի գրականութեան : Ցաջորդաբար հրատարակեց «Car ils ne Savent c equ'ils font» (*Զի ոչ գիտեն զինչ գործեն*) , «Quand les Sirenes se taisent» (1930) , «Invasion 14» (1935) , «L'Empreinte du Dieu» , *այս վերջինը չահեցաւ Կօն–քուռի մրցանակը 1936ին :*

Իր ամբողջ գործը կը կրէ կնիքը իր ծննդա – վայր Ֆլաման : Իրապաշտ էր , բացի այն իրա – պաշտութենէն որ յատուկ է Ֆլաման ցեղին , Մաք–սանս Վան տէռ Մէռշ ունէր նաեւ նիւթապաշտ դաստիարակութիւն : Բայց դիպուածով օր մը չփման մէջ կը մտնէ կաթոլիկ անձնաւորութեան մը հետ , եւ ուրկէ ի վեր կը մօտենայ աւելի քրիս–տոնէութեան » :

Իր գլխաւոր մէկ արտադրութիւնը , Corps et Ames *(երկու հատոր) հրատարակուած 1943ին , նուիրուած է բժչկական չրջանակներու ուսում – նասիրութեան : Այս գիրքին տպուեցաւ մինչեւ 20 հազար օրինակ պատերազմի միջոցին եւ մեծ հե–տաքրքրութիւն ստեղծեց , վասնզի կ'ըսէին թէ Լիլլի բժչկական համալսարանի մեծ «patron»ները կարելի էր տեսնել անոր մէջ : Ցետոյ չափազան – ցուած գիներով ծախուեցաւ սեւ չուկայի մէջ :*

Մաքսանս Վան Տէռ Մէռշ իր վարպետները կը նկատէր Տիքընսը եւ Թօլսթօն , եւ կ'ըսէր թէ մարդկային եղբայրութեան զգացումը , գութը միայն կը ստիպէին զինք որ գրէր :

ԱՆԳԻՆ ՀԱՅՐԵՆԻՔ

Հայրենիք չքնաղ , դուն անգին գոհա՛ր ,
Նորէն տարագիր , նոր տարուան սեմէն ,
Որպէս ուխտաւոր ծո՛վ վիշտերուս հետ ,
Ներէ՛ որ կրկին մեր անո՛ւշ լեզուով ,
Կարմի՛ր նուռի պէս սրտիկս բանամ ··· :

Ի՛մ ցեղիս պէս միշտ , հոգիս է արբուն ,
Հպա՛րտ ու ազնիւ անցեալի չահով ,
Օճախիս կարմիր բոցերէն այրա՛ծ ,
Կրակն ափերուս , արցո՛ւնքն աչքերուս ,
Վիրաւոր սրտով խօսք ունիմ ըեզի՛ ··· :

Հայը Հայուն դէմ , խորթ երկնքի տակ ,
Թշնամի բանակ՝ իրարու հանդէպ ,
Ինչպէս՝ կատղած գայլ ինքզինքը կ'ուտէ՛ ,
Սարսուռ մը հոգիս կը խոցէ ընդմիշտ
Որպէս՝ փոթորիկ , ցրտաշունչ համի :

Հայրենիք ընա՛ր , դո՛ւն անգին գոհար ,
Դուրսը ձիւն – ձմեռ , հովը կը սուլէ՛
Եթերէն ի վար , աստղեր երկնային ,
Կարծես ըլլային ներմակ ծաղիկներ ,
Վարդաբո՛յր գարնան պատրանքը կուտան :

Մամիկները մեր , անգին մասունքներ ,
Օրը չծագած , տանարին սեմէն ,
Լուսաջինջ հոգւով , դարերու յոյսով ,
Խոցոտուած սրտով , ըեզի՛ կ'աղօթեն :

Անգին հայրենիք , դո՛ւն անշունչ ոգի ,
Դեռ բանի՞ տարի , այսպէս տարագիր ,
Վիրաւոր սրտով պիտ՝ մնանք անտէր ,
Ո՞ւ հողէդ հեռո՛ւ , երկնիդ կարօտ ,
Օտարին ծաղրին , ենթակայ մի հօտ :

Ներէ՛ որ կրկին , դանկըտուա՛ծ սրտով ,
Ցեղիս անունով , մեր խաղցր լեզուով ,
Ի՛մ սիրտս բանամ , նոր տարուան սեմէն :

Դարեր հալածուած , ժողովուրդն Հայոց ,
Ցոհե՛ր ամէն կողմ , գոհե՛ր տարագիր ,
Կը նահատակուինք օտարին համար ,
Մինչեւ ե՞րբ այսպէս՝ զոհ պիտի մնանք :

Ս . ԸՆՏՐԻԿԵԱՆ

«ԾԱՌԱՉ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (50)

ԼՐՏԵՍ ԿԻԿԵՐՈՆ ԱՆԳԱՐԱՅԻ ՄԷՋ

(Գրեց՝ գերման դեսպանատան կցորդ ՄՈՅԶԻՇ)

ՎԵՐԱԴԱՐՁ ԴԷՊԻ ԱՆԳԱՐԱ

Դուրս ելլելէ վերջ բարեկամիս տունէն , բըռ–նեց այն ճամբան , ուրկէ եկեր էինք ինքնաչար – ժով : Կարծես կ'լմանամ տակաւին աղմուկր իր աճապարող քայլերուն ծառուղիին խճաքարերուն վրայ : Ցետոյ լռութիւն կրկին :

Շնորհակալութիւն յայտնեցի բարեկամիս , իր հիւրասիրութեան համար : Ոչ մէկ հարցում ուղ – ղեց ինձի , լուծելու համար գաղտնիքը : Վերա – դարձայ դեսպանատուն , «ֆիլմ»երը պահելու հա–մար արկղին մէջ : Անհրաժեշտ չէր այդ իրիկունն իսկ բանալ զանոնք :

Ճամբու ընթացքին խորհեցայ Կիկերոնի պատ–մած պատմութեան : Կատարելապէս ընդունելի կը թուէր ինձի : Տրամադիր էի նոյնիսկ ճչմարիտ նը–կատելու զայն :

Եւ սակայն , քիչ մը չատ զարդարուն բանմը կար անոր մէջ , ինչպէս կ'ըլլայ ժամն վէպերու մէջ : Թերեւս չատ եւրոպական մտայնութիւն մը ունէի ես , հասկնալու համար այդ Ալպանացին , որ մեծցած էր վանտէրթաներու երկրի մը մէջ :

Ոչ մէկ լուսաբանութիւն բերաւ մեզի Կիկե – րոնի պատմութիւնը , ոչինչ որ կարենար մեր վս–տահութիւնը ապահովել իրեն :

Լուսաբանութիւնը եկաւ բուն իսկ Կիկերոնէն , երկու չաբաթ չանցած : Աչքն պարագայի մէջ ես դոնէ համոզուեցայ : Երկրորդական կը թուի ինձի ինչ որ ըսաւ իր հօրը մասին : Անկարելի էր ճշդել թէ որքան ճչմարիտ էին իր խօսքերը զոր տարբա–լուծելով պիտի դանէինք չատ անգամ հոգեկանվի–ճակ մը :

Եթէ ճիշդ է Կիկերոնի պատմութիւնը , որուն ի նպաստ կը վկայեն բազմաթիւ պարագաներ , կարծեմ թէ կարելի է նուազ մութ գոյներով ներ–կայացնել ալպանացի ահեղակազանը եւ քիչ մը ա–ւելի լոյս սփռել կարգ մը դէպքերու վրայ , որոնք անթափանց խաւարի մէջ պիտի մնային առանց ատոր :

ՀԵՏԱՊՆԴՈՒՄ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՄԷՋ

Աբտաքին նախարարութեան առաջին պաչտօ–նական սուրհանդակը Պերլին տարաւ քսանէ աւելի լուսանկարներ անգլիական փաստաթուղթերէն : Անոնց չարքին մէջ կը գտնուէր ռատիօհեռադիր մը , որուն լուսանցքին վրայ ձեռադիր նօթագրու–թիւններ կային Լոնտոնի եւ Անգարայի միջեւ հե–ռագրական հաղորդակցութեան մանրամասնու – թիւններու մասին : Մեծ մասամբ այս նօթերուն չնորհիւ յաջողեցանք կարդալ անգլիական ծած – կագիրները :

Լուսանկարներու չարք մը կը ներկայացնէր դեսպանին ձեռքով գրուած փաստաթուղթի մը նախագիծը , Լոնտոնի եւ Անգարայի դիւանագի – տական յարաբերութենանց չուրջ :

Փոքր գիրեր էին արուեստական ու ճղճիմ , եւ այդ տողերէն որոշապէս երեւան կուգար թէ Թուրքերը ոչ մէկ գնով կ'ուզէին մասնակցիլ պա–տերազմին : Անգլիացիներու բոլոր ճիգերը միակ կէտի մը չուրջ կը ձգտէին :

Անոնք կ'ուզէին զինեալ չէզոքութեան ատի – ճանին հասցնել Թուրքիան , որ սակայն պիտի պա–հէր «ոչ – պատերազմիկ» երկրի իր հանգամանքը : Կ'ուզէին նաեւ , որ ան կատարէ զինուորական հա–մախմբումներ Թրակիոյ մէջ , նոյն համեմատու – թեամբ զերմանական զօրաբաժիններ պահել տա – լու համար այնտեղ :

Առաջին հանդրուանն էր այս :

Երկրորդը պիտի ապահովէր գերմանեւթուրք յարաբերութիւններու խղումը : Ինչամիին մտա – ծումը կարդալ իր բովանդակ մերկութեան մէջ , չահեկան էր ինքնին , բայց մանաւանդ ամէնէն ե–րեւելի եւ արժէքաւոր դիւանագէտի մը գրչին տակ : Թէեւ մեծ գաղտնիք մը չէին ներկայացներ այդ մտածումները , անոնց համար որ տեղեակ էին Անգարայի կացութեան :

Բայց այդ չէր կարեւորը ինձի համար , գիս կը յափշտակէր մանաւանդ այն պարագան , որ Սըր Նէչվուլ Հիւկէսըն յատակօրէն , մեծ ողջմտու – թեամբ եւ իրատեսութեամբ կ'ընդգծէր անվարան այն ծանրութիւնը , զոր Գերմանիոյ դեսպանին անհատական ազդեցութիւնը կը նետէր թուրք քա–ղաքականութեան նժարին մէջ :

Այս տեղեկագիրներն ու բազմաթիւ ուրիչ փաստաթուղթեր կրնային ուսումնասիրութեան հրաչալի նիւթ հայթայթել Գերմաններուն եւ ծա–նօթացնել անոնց՝ անգլիական ճչգրիտ մեթոտ – ները քաղաքականութեան թէ դիւանագիտութեան մէջ :

(Շար.)

Զօր. Այգընհաուրի Հպատոյցները

Քառասուն ժամ Հռոմ մնալէ վերջ, զօր. Այգընհաուրը, Լիւքսէմպուրկ մեկնեցաւ։ Իր այցելած իններորդ երկիրն է ասիկա։ Անմիջապէս սկսան խորհրդակցութիւնները Լիւքսէմպուրկի արտաքին, զինուորական եւ ելմտական նախարար – ներուն հետ, որոնք մանրամասն զեկուցումներ տուին սպարապետին։

Լիւքսէմպուրկեան բանակը կը բաղկանայ երկու գումարտակներէ, որոնք ամբողջութեամբ դրուած են զօր. Այգընհաուրի տրամադրութեան տակ եւ հաւանաբար պիտի կցուին պելժիական կամ հոլանտական բանակին։ Աննշան է անշուշտ Լիւքսէմպուրկի բերելիք զինուորական նպաստը Արեւմտեան Եւրոպայի պաշտպանութեան, բայց մեծապէս նշանակալից է իր մասնակցութիւնը ճարտարարուեստական զեռնի վրայ։ Տարեկան 2ուկէս թոն պողպատի իր արտադրութեամբ, Լիւքսէմպուրկ կը հանդիսանայ 7րդը պողպատ արտադրող երկիրներու մէջ։

Սպարապետին վերջին կայանը պիտի ըլլայ Արեւմտեան Գերմանիա, ուր մեկնեցաւ երէկ։ Գերմանիոյ ամերիկեան չրջանակները կ'ըսեն, թէ զօրավարը պիտի չզրաղի Գերմանիոյ վերազինման հարցով, գերմանական վարիչներու հետ իր տեսակցութեանց ընթացքին։

× Թերթերը կը դրեն թէ զօրավարը Աթէնք ալ պիտի հանդիպի, լրացնելու համար իր քննական պտոյտը։

ՉԻՆԱՑԻՆԵՐԸ ԿԸ ՔԱՇՈՒԻ՞Ն ԱՐԴԵՆ

Խորհրդաւոր կերպարանք մը առած է կացութիւնը Քորէայի մէջ։ Մինչեւ երկու օր առաջ տեղեկութիւնները կ'ըսէին թէ կարմիր Չինացիները կարեւոր համախմբումներ կը կատարեն ռազմաճակատի այս կամ այն կէտին վրայ, մինչդեռ երէկուընէ ի վեր, ՄԱԿի հետախուզիչ օդանաւերը ոչ մէկ ուշագրաւ համախմբում կը նշմարեն։ Տեղ տեղ, յառաջապահ պահակախումբերը խորացած են մինչեւ 40 քիլմ. դէպի հիւսիս եւ թշնամի ոչ մէկ զինուորի հանդիպած են։ Կը կարծուի թէ Չինացիները սկսած են պարպել դէպի Քորէայի ո–րոշ չրջանները։

Այս առթիւ կը յիշուին հետեւեալ իրողութիւնները.—

1) Օդանաւային տեղեկագիրներու համաձայն, հրասայլեր եւ զրահապատ ու այլ կառքեր կը քաշուին դէպի հիւսիս, Փիոնկեանկի չրջանին մէջ, որ ռազմավայրէն 150 քիլմ. հեռու է։ 2) Վերջին օրերուն բռնուած ռազմագերիներ կը յայտնեն, թէ յանկարծ հրամայուած է իրենց քաշուիլ դէպի հիւսիս։ 3) Բոլոր չրջուն պահակախումբերը զրեթէ ոչ մէկ դիմադրութիւն կը զրանեն կարմիրներէ զրաւուած հողամասերէ ներս իրենց խորացումներու ընթացքին։

Կարելի չէ վստահօրէն ըսել, թէ ընդհանուր նահանջ մրն է եղածը։ Ստոյգ է չինական երկու զօրաբանակներուն քաշուիլը։ Շատեր այս պարագան կը վերագրեն 100ին 50 համեմատութեամբ իրենց ուժերու կորուստին։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԲԱՆԱԿԸ 24 ԶՕՐԱԲԱԺԻՆ

Ամերիկեան բանակի ընդհ. սպայակոյտի պետը զօր. Քոլլինս յայտարարեց, թէ մինչեւ յառաջիկայ Յուլիս 1, բանակը պիտի բաղկանայ ոչ թէ 12 կամ 14, այլ 24 մարտական զօրաբաժիններէ։ Զօրավարը, որ նոր վերադարձաւ Քորէայի քննական պտոյտէն, աւելցուց նաեւ թէ 1951ի վերջաւորութեան, ամերիկեան զինուորներու թիւը, ապահովաբար, նախատեսուած 3.462.205 հոգիէն աւելի պիտի ըլլայ։

× Մինչեւ 1952ի Յուլիսը եւրոպայի ամերիկեան բանակը պիտի ներկայացնէ 10 մարտական զօրաբաժիններէ բաղկացած ուժ մը։ Միւս բոլոր դաշնակիցները պէտք է մինչեւ այդ թուականը ունենան 60 զօրաբաժիններ։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՀԱՆՐԱԿԱՒՔԵՐՈՒ եւ մեքենայի գործադուլը յետաձգուեցաւ, բայց «անակնկալ դադարներ» միշտ կրնան պատահիլ։ Հաւանական է նաեւ որ գործադուլ հռչակուի 24 ժամուան համար։ Կառավարութիւնը տրամադիր է որոշ զոհացում տալու, աշխատավարձի յաւելման մասին։ Այդ պարագային նորէն պիտի աւելնան երթեւեկի դիներըը, Փարիզի մէջ։

ՍԹԱԼԻՆի առողջական վիճակի մասին զանազան լուրեր կը հաղորդեն Ուաշինկթընէն։ Այդ լուրերուն համաձայն, Սթալին, որ սրտի հիւանդութենէ կը տառապի, վերջերս մէկ երկու տագնապներ եւս ունեցած ըլլալով, բացարձակապէս ծանրակշիռ խնդիրներով միայն կը զբաղի։ Դարձեալ կ'ըսուի թէ եռապետութիւն պատրաստած է իրրեւ յաջորդ, բաղկացած՝ Մոլոթովէ, Բերիայէ եւ զօր. Բուլկանինէ։ Ընդհանուր կարծիքն այն է թէ տիրական դեր պիտի կատարէ իր վրացի Բերիան, իրրեւ ներքին նախարար եւ բուն վարիչը Զեկային։

«ԾԱՌԱՉ»ի 25ամեակին առթիւ

Շնորհակալութեամբ ստացանք ընկեր Բժիշկ Ց. Քիւթիւկեանէ 2000 ֆրանք։

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

Այս ուրբաթ, ժամը 20.30ին, Le Cadet սրճարանի վերնայարկը (métro Cadet)։

Կը խօսի՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

1950ը վերջացաւ, բայց տակաւին առկախ հաշիւներ կան։

Կը խնդրենք փակել անյապաղ։ Յունուարի վերջ ստիպուած ենք դադրեցնել թերացողներուն թերթերը։

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՑԱԻԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Կապոյտ Խաչի Իսլի վարչութիւնը իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Ղուկասեան ընտանիքին, իրենց հօրեղբօրը մահուան առթիւ։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— Մարսէյլի Հ. Ց. Դ. «Ահարոնեան» ակումբին վարչութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է Տէր եւ Տիկին Մելիք Մուշկամբարեանէն հարիւր կտոր «Հայրենիք» ամսագիրք։ Ակումբի զրադարանը բաց է ամէն հինգշաբթի 19էն 21, իսկ կիրակի առաւուները ժամը 10ին։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— Մարսէյլի Տարօն Սալնոյ Զորի Հայր. Միութիւնը իր խորին շնորհակալութիւնները կը յայտնէ Պելճիքայէն մեր հայրենակից Պ. Արշակ Մուշեղեանին որ յաճախ նուէրներ կ'ընէ Միութեանս։ Շնորհակալութիւն նաեւ հայրենակիցներ Պ. Պ. Ստեփան Ալիքսանեանի (Փարիզ), Լեւոն Աստուրեանի (Տէսին), Այրի Տիկին Սողոյեանի (Սէնթ Էթիէն), Եփրեմ Միքայէլեանի (Սէն Շամոն), Այրի Տիկին Մարգրիտ Կաղինեանի (Լա Սիոթա), Հ. Կ. Տէրմոյեանի (Վիէն) եւ Ռոման Օր. Արեղնազ Գրիգորեանի։ Նոյնպէս Պելճիքայի Պ. Տիգրան Մարտիրոսեանի եւ միւս հայրենակիցներու։ Ֆոնթէն տը Վօդլիւզ Տիկ. Վերդինին, որոնք իրենց նուէրներով ու բարեկան օ–ժանդակութեամբ օգնած են միութեանս։

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ կը հրաւիրուի Պ. Վահագն Յակոբեան։

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Համախարբերդցիական Միութեան Մարսէյլի մասնաճիւղի։ 27 Յունուար չաբաթ երեկոյ ժամը 9էն մինչեւ լոյս, 51 rue Grignanի սրահը (Club)։

Կանխաւ ապահովեցէք ձեր սեղանները։

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Օգնական խոհարարուհի մը որ պիտնայ կերակուր եփել։ Դիմել՝ Թերթիս վարչութեան։

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ.— Սեբաստիոյ Մուրատ Ուսումնասիրացը Մարտ 24ին կիրակի իրիկունը կը տօնէ ՎԱՐՈՒԺԱՆԻ եւ ՄԵՇԱՐԵՆՑի Օրը, Salle de Géographie։

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ.— Մարտ 3ի չաբաթ երեկոյեան թատերական ներկայացում մը Salle d'IENA։ Օր. եւ Պ. Ավենեաններու կողմէ։

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ.— Մարսէյլի Աղքատախընամ – Որբախնամ Միութեան տարեկան պարահանդէսը տեղի պիտի ունենայ 3 Փետրուար 1951ի չաբաթ օրը, ժամը 9էն մինչեւ լոյս, «Le Club»ի հոյակապ սրահին մէջ (51 rue Grignan)։

Այս առթիւ Միութեանս դրամական եւայլ նպաստներ ընել փափաքողները, թող բարեհաճին ներկայանալ մեր դրասենեակը, Առաջնորդարան, 57 rue Tapis Vert, Մարսէյլ, Tél. Colbert 07.52։

Վարչութիւն

ՔԱՖԷ ԱՐԹԻՒՐ

Քաշուած, բարակ ու մաքուր
Ընտի՛ր, համո՛վ··· անուն տո՛ւր,
Առանց վախի ա՛ռ, կուլ տուր,
Վաճառանիշը՝ մեր ԱՐԹԻՒՐ
Ո՛վ հաստատէ խառնուրդ կայ,
Ցիսոն հազար նուէր կայ,
Չարիւր պարապ տոպրակին
Շիշ մը օղի նուէր կայ։
Հասցէն ահա՛, առ պահէ
Նուտով գրէ՛, թող դրկէ՛
ԱՐԹԻՒՐԸ սուրճին մարքն է
Սուրճն ալ ԱՐԹԻՒՐին փառքն է։

Հասցէ.— **Boyadjian,** 6 rue L'Escot Romans (Drôme)։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԼԻՈՆ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Սխամանթօ» խումբի ընդհ. ժողովը՝ այս երկուշաբթի, ժամը 20.30ին, սովորական հաւաքատեղին (78 rue Rabelais)։ Կարեւոր օրակարգ։

Ժողովէն վերջ հայերէնի Բ. դասը։

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. «Քրիստափոր» խումբի ժողովը՝ այս երեքշաբթի ժամը 20.30ին Café Le Cadet։

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Շրջ. վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ «Սիամանթօ» խումբը (Սէն Լուի) այս երկուշաբթի, «Պատիսեան» խումբը (Պ. Օտտօ) Յունուար 23ին, ժամը 21ին, Լա Սիոթայի Հրայր խումբը այս կիրակի առաւօտ ժամը 10.30ին։

ԼԻՈՆ.— Հ. Ց. Դ. «Վարանդեան» կոմիտէի ընդհ. ժողովը այս երկուշաբթի ժամը 20.30ին, դպրոցի սրահը, (78 rue Rabelais)։ Կարեւոր օրակարգ։ «Վարդանանցի» փորձեր կիրակի ցորեկ ժամը 3ին եւ ուրբաթ երեկոները ժամը 8ին, դպրոցի սրահը։ Ճշդապահ ըլլալ։

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Կապոյտ Խաչի Պուլվար Օտտոյի վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր անդամուհիները այս երեքշաբթի, կէսօրէ վերջ ժամը 3.30ին, սովորական վայրը։

ՀԱՅԿ. ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԱՐՈՒԵՍՏԻ

Խումբ մը կազմուած է Փարիզի մէջ ՆԱՅԻՐԻ, երգի, նուագի եւ պարի բաժիններով, նախաձեռնութեամբ յայտնի արուեստագէտ ԹՈՒՌԻՈՍ ԳԱ–ՐԵԳինի։ Մասնակցիլ փափաքողները կրնան դիմել Պ. Գարեգինի, 83 rue de Dunkerque, Paris (9), կամ հեռախօսել Tru. 69.04, ժամը 9էն 10 եւ 12—2։

ԳՐԻԳՈՐ ՎԱՀԱՆԻ

Դիմեւ աւիհատասարիմ է

Թատերդութեան ներկայացման, ուր Փարիզա – հայ սիրուած դերասաններու կողքին, առաջին անգամ ըլլալով պիտի տեսնէք սինէմայի ծանօթ արուեստագէտը՝

Coco Aslan

22 Յունուարի երեկոյեան, Théâtre Iénaի մէջ։

Տոմսերու թիւը սահմանափակ ըլլալով՝ կը յանձնարարուի այժմէն ապահովել ձեր տեղերը, գրելով կազմակերպութեան՝ K. V. Maksoudian, 32 rue Courat, Paris (20)։

Envoi sur L'ARMENIE

ՄԻՆԱԿ MORY et CIE. *ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆԸ ԱՐՏՕՆՈՒԱԾ է ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ԾՐԱՐՆԵՐ ՂՐԿԵԼ ՀԱՅԱՍՏԱՆ, ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆԻ, ՀԱՓՈՒՍՏԻ, ԿԵՐՊԱՍԻ ԵՒ ԱՅԼՆ, ԻՐԵՐԵՒ ՆՈՒԷՐ։*

Բոլոր ծախքերը կը վճարուին ծրարները ղրկուած ատեն, ՈՉ ՄԷԿ ՁԵՒԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ, ՈՉ ՄԷԿ ԾԱՆՈ ՍՏԱՑՈՂՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ։

ԴԻՄԵԼ MORY et CIE. (Service VAUQUELIN)
3 rue St. Vincent de Paul, **Paris (10)**
Tél. TRU. 72–60

Գրասենեակը բաց է ամէն օր ժամը 9էն 11, եւ 14էն 16.30, բացի Շաբաթ եւ Կիրակի։

RAKI DUZE

Զուտ խաղող, անիսոնէ,
Մասնաւոր պամպիճէ
Պատրաստուած է խնամքով,
ՏԻՒԶ ՕՂԻՆ անուշ – հոտով։
Տալաֆիւիէեան Որդիք
Պատրաստեց ՏԻՒԶ ՕՂԻՆ,
Ի ցնծութիւն ամէնուն,
Սրճարանէն մինչեւ տուն։
ՄԵՆԱՒԱՆԱԿԻ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵԼ
N. PAPAZIAN
2, Rue Félix - Faure, Paris (15) Tél. Vau. 26-69
DALAKUPEIAN FILS AINÉ
Maison Fondée en 1933, MARSEILLE

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ! ! ! Միակ ՏԻՒԶ ՕՂԻՆ է որ կը պատրաստուի Փրանսայի մէջ, Հայ ընտանիքի ձեռքով։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Ճարտարագործական կամ ընտանեկան
ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ ԳՆԵԼՈՒ, ԾԱԽԵԼՈՒ, ՓՈՓԽԵԼՈՒ ԿԱՄ ՆՈՐՈԳԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
Ամենայն վստահութեամբ կրնաք դիմել Հայերու շատ ծանօթ մասնագէտի մը

E. DONAT
Mécanicien, 16 rue d'Aubervilliers, Paris (19)
Tél. Bot. 59-57

Le Gérant : A. NERCESSIAN
Imprimerie DER AGOPIAN 17 rue Damesme - (13)

ՅԱՌԱՋԸ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1925 — R. C. S. 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13)

Վեցամս· 800 ֆր·, Տար· 1600, արտ· 2500 ֆր·

Tél. GOB. 15-70 Գին 7 Ֆր· C. C. P. Paris 1678-63

Mardi 23 Janvier 1951 երեքշաբթի 23 ՅՈՒՆՈՒԱՐ

27րդ ՏԱՐԻ — 27 Année No. 6363–Նոր շրջան թիւ 1774

Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԱՐԵՒՄՈՒՏՔԷՆ ԱՐԵՒԵԼՔ

Երկու – երեք չաբաթէ ի վեր, միջազգային մամուլը նշանակալից տեղեկութիւններ կը հաղորդէ Միջին եւ Մօտաւոր Արեւելքի մասին :

Միեւնոյն առեն երթեւեկ մը՝ Արեւմուտքէն Արեւելք, դիւանագիտական անդրեւսաքսոն հրամանատարներու :

Այսպէս, վերջերս քննական պատյտ մը կատարեց Ամերիկեան եւ Միջերկրականի ամերիկեան տորմիղին հրամանատարը, ծովակալ Քարնի, մասնաւորապէս կանգ առնելով Աթէնքի եւ Անգարայի մէջ : Ճեռոյ դնաց Մալթա, խորհրդակցելու համար բրիտանական իշխանութեանց հետ :

Իրաւնկ թերթ մը կը գրէ թէ Միջերկրականեան շրջանի ամերիկեան դեսպանները նոր ժողով մը պիտի գումարեն Պոլսոյ մէջ, յառաջիկայ փետրուարին : Ծովակալը այս ժողովին ալ պիտի մասնակցի :

Նոյն աղբիւրին համաձայն, այս ձեռնարկները կապ ունին զօր· Այզընհաուըրի քննական պատյտին հետ : Ուրիշ խօսքով, ծովակալը պիտի լրացնէ զօրավարին գործը, կազմակերպելով արեւելեան Միջերկրականի ճակատը :

Ինչպէս կը բացատրէինք անցեալ չաբթու, Ամերիկացիները նոր ճիգեր կը փորձեն, փարատելու համար Անգարայի մտավախութիւնները :

Դեռ անցեալ օր Թուրքիոյ վարչապետը կը յայտարարէր թէ 1951ի եմտացոյցին բացը, 250 միլիոն ոսկի, պիտի փակուի Ամերիկայի օգնութեամբ : Այս առթիւ կ'աւելցնէր թէ «մեծապէս աւելցած են Մարշըլլի ծրագրով տրամադրուած վարկերը, իսկ զինուորական օգնութիւնը կրկնապատկուած է »:

Անշուշտ այս օգնութիւնները բաւական չեն հանդուրժացնելու համար Թուրքիան, որ միշտ այնվախն ունի թէ մէնակ պիտի մնայ, պատերազմի մը պարագային : Կամ գոնէ ամէնէն ճակատագրական պահուն :

Անգարայի ճակատին կազմակերպիչները պիտի կրնա՞ն աւելի վստահութիւն ներշնչել, նոյնքան ծանր յանձնառութիւններ առանձնելով Արեւելքի մէջ, ինչպէս արեւմտեան ճակատին վրայ :

Բանդէտները կը կարծեն թէ այս հարցումին պատասխանը պիտի տրուի Մալթայի եւ Պոլսոյ ժողովներուն մէջ :

Միեւնոյն առեն, չատ կը խօսուի Թուրքիոյ նախագահ մը մասին, որ ընդարձակուելով կրնայ յանգիլ շրջանային դաշինքի մը, մասնակցութեամբ արաբական պետութեանց :

Մինչ այս մինչ այն, մասնագէտները այժմէն կը հաշուեն արեւելեան ճակատի զինուորական ուժը :

Ամերիկեան աղբիւրէ քաղուած տեղեկութեանց համաձայն, Թուրքիան ունի երեսուն զօրաբաժին, Յունաստան՝ ինը, Իրան՝ 150.000 զինուոր : Իսրայէլ, Իրաք, Եգիպտոս եւ Սուդանն եւս ունին փոքր բանակներ : Մեծ յոյսեր դրուած են նաեւ Եուկոսլաւիոյ վրայ, (երեսուն զօրաբաժին, կազմ եւ պատրաստ) :

Ամէնէն լաւատեսներն ալ կը խոստովանին թէ այս ուժերը բաւական չեն կասեցնելու համար առնակնկալ արշաւանք մը : Ուրեմն արդիական զէնարուեստի եւ նորանոր զէնքերու զերազանցութիւնն է որ պիտի լրացնէ պակասը :

Այս ամբողջ անցուդարձին մէջ, անշուշտ մենք ալ ունինք չատ ծանր մտահոգութիւններ : Թերեւս աւելի ծանր քան ուրիշ առեն :

Որ եւ է փոթորիկ Մօտաւոր Արեւելքի մէջ՝ անմիջականօրէն պիտի անդրադառնայ մեր հայրենիքին կացութեան վրայ :

Դաս մը մարդիկ դիւրին միջոց մը գտեր են, չարը խափանելու համար,— պարզապէս « պատերազմի հրձիգ » անուանել Մ· Նահանգները եւ միւսները, ինչպէս նաեւ... Հ· Ց· Դաշնակցութիւնը : Եւ հայհոյուիներ արձակել օրն ի բուն :

Ներեցէք կը մոռնան որ, եթէ այսօր Ամերիկան իր թեւին տակ առած է Թուրքիան, լման 25 տարի Մ· Միութիւնն էր անոր կաթնատուն եւ իրական դինակիցը : Եղբայրակիցն ու աջակիցը :

Ինչպէս այն առեն, այս անգամ ալ տարբերական հայրենասիրութիւնը կը պահանջէ ոչ թէ քարի փչել, արիւն պղտորել եւ ճակատ ճեղքել, այլ դլուխ դլխի տալ եւ եղբեր փնտռել, որպէս դի ոտքի տակ չերթանք : Այստեղ թէ այնտեղ : Շ·

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԻՇՆՋ ՍՐՏԱՌՈՒՁ ՄՏԱԾՈՒՄ···

« Մաղձը վնասակար է ազդային առողջութեան», — այս բառերով կը վերջանար խորհրդածութիւն մը, Միջին Արեւելքի պարբերաթերթերէն մէկուն մէջ, յանձնարարելով «Թերահաւատ – ներուն» կարդալ Նայիրի Զարեանի «Հայաւանը»ը եւ Ցովհ· Շիրազի «Արարատը» :

Նախ չնորհակալութիւն որ «Թերահաւատնե – րուն » ուղղուած ածականը գոնէ « հակահայաստանեան » չէր : Լ՛ը, որքան ալ վարժուիս այդ բարբարոս բառը օրը տասն անգամ ըսելու, գարշանքը չի թեթեւնար :

Ցետոյ, կրկին չնորհակալութիւն որ «այդ երկու արժէքաւոր հրատարակութիւնները որոնք աքանչացում կը պատճառեն հայրենիքի դրացի – նութեան հանդէպ, նախ կը յանձնարարուի կարդալ «հաւատացեալներուն», յետոյ Թերահաւատներուն : Ասով կը հաստատուի որ «մաղձ»ին դէմ այդ դարմանին թէ հաւատացեալները պէտք ու – նին եւ թէ Թերահաւատները :

Երրորդ, չնորհակալութիւն մը տիկնոջ — տիկնին մըն է այդ խորհրդածութեանց հեղինակը — որ մեզի կը տեղեկացնէ թէ կարելի է այդ գիրքերը ԿԱՐԴԱԼ :

Այս վերջին պարագան սակայն հոս իրաւոր – ծել անկարելի ըլլալով, պիտի խնդրէինք իրմէ որ քանի մը ծրար, դոնէ սանկ 10—20 հատ մը իւրաքանչիւրէն ղրկէր մեզի, փոխարժէքը վճարելու պայմանով :

Լ՛ը, Թող չզարմանայ, ամէն մարդ չի կրնար իր տրամադրութեան տակ ունենալ Անթիլիասի մատենադարանը : Հոս օտար դրատուն մը կայ, ուր չարաթը առ նուազն երկու անգամ պէտք է հանդիպիլ, անկիւնը նետուած Հայաստանեան գիրք մը կամ հանդէս մը ճարելու համար :

Հայրենիքի ղրկանութեան հանդէպ «Թերահաւատներուն» մադձր անշուշտ կը վնասէ ազդային առողջութեան : Բայց չէ՞ք կարծեր թէ « հաւատացեալներուն» թոյնը քիչ մը աւելի վնասակար է դաղթաշխարհի առողջութեան : ՍՕՍԻ

ԱՆԴԱՐԱՅԻ ՉԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Պոլսոյ վերջին թղթաբերէն կ'իմանանք թէ համայնավարական կարեւոր ցանց մը երեան հանուած է : Ցիսուն հոգի դատի յանձնուած են Անդարայի մէջ, 17 հոգի ձերբակալուած, 35 տուներ խուզարկուած են : Կալանաւորներուն մէջ կան համալսարանականներ, դատաւոր մը, պաշտօնեաներ, երկրաչափներ եւն· : Թերթերը կը գրեն թէ ամբաստանեալները կապ հաստատած էին Մոսկուայի հետ եւ կը փորձէին տապալել Թուրքիոյ ընտրային կարգուսարքը :

Մանրամասնութիւնները չեղոքդով :

« ՊԷՏՔ Է ՄՈՌՆԱԼ ԱՆՑԵԱԼԸ »

Զօր· Այզընհաուըր Հայտելպերկի մէջ խօսելով լրագրական ասուլիսի մը առթիւ, ըսաւ թէ ոչ մէկ հակակրանք կը սնուցանէ զերմանացի ժողովուրդին դէմ : Ընդհակառակն բացարձակապէս անհրաժեշտ կը դտնէ, որ Գերմանիա եւս հաւասար իրաւունքներով եւ պարտականութիւններով զործակից արեւմտեան երկիրներու հետ Եւրոպայի պաշտպանութեան համար : Պէտք է մոռնալ անցեալը : Գերմանացի ժողովուրդն ալ կը սիրէ ազատութիւնը եւ անշուշտ պիտի միանայ միւս ազատ ազդերուն, զայն պաշտպանելու համար :

× Զօրավարը փարիզ կը սպասուի այսօր վաղը : Համայնավարները որոշած են բոլոր ցոյց մը եւս կազմակերպել :

ԿՐԻՓԻ ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԿԸ կը պահէ իր ուրբ հանդամանքը Անգլիոյ մէջ : Վերջին չաբթուան ընթացքին մեռած են 890 հոգի, նախորդին կրկինը : Կը վախցուի որ համաճարակը աւելի սաստկանայ :

ՀՈՒՆԳԱՐԱԿԱՆ կառավարութեան որոշումով, օտար դիւանագէտներուն արդիլուեցաւ 30 քիլոմէթր աւելի հեռանալ Պուտափէշթի շրջանակէն :

ՊՈԼՍՈՑ պատրիարքարանը 3000 ոսկի տրամադրած է Թրակիոյ Թուրք գաղթականներուն համար :

Մոսկուա կ'ամբաստանէ Ֆրանսան եւ Անգլիան

ԴԱՏԱՊԱՐՏԵԼՈՎ ԱՏԼԱՆՏԵԱՆԻ ԴԱՇԻՆՔԸ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ ՎԵՐԱԶԻՆՈՒՄԸ

Յունուար 5ին, Ֆրանսական եւ բրիտանական կառավարութիւնները պատասխանելով Խ· Միութեան մէկ ծանուցագրին, մերժած էին այն մեղադրանքները, թէ իրենք կը բռնաբարեն Սովետներու հետ իրենց կնքած ոչ–յարձակման դաշինքները :

Այս անգամ, Խ· Միութիւնը անգամ մըն ալ կ'անդրադառնայ այս հարցին եւ այս անգամ աւելի խիստ ոճով մը : Խ· Միութեան արտաքին նախարարը Պ· Վիշինսկի, առջի օր Մոսկուայի Ֆրանսական եւ բրիտանական դեսպաններուն յանձնեց մէկ մէկ նոր ծանուցագիրը, վճռապէս մերժելով անգլեւ-Ֆրանսական կառավարութեանց բացատրութիւնները եւ անգամ մըն ալ պնդելով թէ հիւս· Ատլանտեանի դաշինքը յարձակողական հանդամանք մը ունի եւ թէ, արեւմտեան պետութիւնները, ամէն ձիգ է զործ կը դնեն Գերմանիան վերազինելու համար :

— « Ատլանտեանի դաշինքը պետութեանց սեղմ մէկ խմբաւորումն է, որուն, բոլոր հակահիթլէրական մեծ պետութեանց մէջ, Խ· Միութիւնն է միայն որ չի մասնակցիր եւ որ բացայայտօրէն չարձակողական ճգտում մը ունի : Այլեւս ոչ ոքի համար զաղտնիք մըն է, թէ այդ դաշինքը ուղղուած է Խ Միութեան եւ ժողովրդավար հանրապետութեանց դէմ :

« Բազմաթիւ իրողութիւններ, անհերքելիօրէն ցոյց կուտան, թէ Ֆրանսական, բրիտանական եւ ամերիկեան կառավարութիւնները կը չանան այժմ կանոնաւոր բանակ մը ստեղծել Արեւմտեան Գերմանիոյ մէջ եւ այս վերջինի մասնակցութեամբ պինակցութիւն մը կը ստեղծեն Խ· Միութեան եւ ժողովրդավար հանրապետութեանց դէմ » :

Խորհրդային ծանուցագիրը այնուհետեւ կը յայտարարէ, թէ խորհրդային կառավարութիւնը, 1945ի եւ 1946ի զօրացրումներով զղալապէս պակասեցուցած է իր պինուորական ուժերը եւ այդ ուժերուն արտաքսման դանուղ մասը Ռուսիա վերադարձուած են, բացի այն զօրամասերէն, որոնց բանակումը նախատեսուած է ժամանակին կնքուած համաձայնութիւններով :

Խորհրդային կառավարութիւնը, այս անգամ աւելի վճռապէս կը չեշտէ, թէ Գերմանիոյ վերազինումը կազմակերպելով, Մեծն Բրիտանիա եւ Մ· Նահանգները, լուրջ սպառնալիք մը կը ստեղծեն աղդերու ազատութեան դէմ ; եւ կը հրաւիրէ Ֆրանսան եւ Մեծն Բրիտանիան յարդել Խ· Միութեան հետ ստորագրած իրենց դաշինքները, փոխանակ կնքելու նոր զինակցութիւն մը վրէժխնդիր Ատլանտեան : Այդ տեսակի զինակցութիւն մը երբեք անհրաժեշտ չէ Արեւմտեան Եւրոպայի պաշտպանութեան համար, քանի որ ոչ Ֆրանսայի եւ Մեծն Բրիտանիոյ, ոչ եւրոպական այլ պետութեանց, ոչ Մ· Նահանգներու եւ ոչ ալ Գերմանիոյ դէմ պատերազմի որեւէ սպառնալիք դոյութիւն ունի Խ· Միութեան եւ ժողովրդավար միւս հանրապետութեանց կողմէ :

Անդրադառնալով Ֆրանսայի այն հաւատքին, թէ կ'ուզէ լաւ յարաբերութիւններ պահել Խ· Միութեան հետ, ի սէր խաղաղութեան, խորհրդային ծանուցագիրը կը յայտնէ, թէ Ֆրանսայի ոչ – բարեկամական դիրքը չի համապատասխաներ բնաւ արտայայտուած այդ բաղձանքին :

Վերջապէս կը մեղադրէ Ֆրանսական կառավարութիւնը թէ առեւտրական խտրական քաղաքականութիւն մը կը վարէ Խ· Միութեան դէմ, սահմանափակելով Ֆրանսական արտադրութեանց Խ· Ռուսիա արտածումը, իսկ այս սեղմումները կոչուած են զառնալու խոչընդոտ մը երկու երկիրներու զործակցութեան ճամբուն վրայ :

Կ'ՈՒԶԵՆ ԱԶԴԵԼ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՎՐԱՑ

Խորհրդային այս նոր ծանուցագրի հրատարակութենէն վերջ, քաղաքական շրջանակներու մէջ կը տիրէ այն կարծիքը, թէ Սովետները, իրենց այս նոր ձեռնարկով կ'ուզեն անուղղակի ճնշում բանեցնել Ֆրանսական կառավարութեան վրայ : Մեծն Բրիտանիոյ մէջ կը կարծեն, թէ խորհրդային կառավարութիւնը չեղեալ պիտի հռչակէ Ֆրանսայի եւ Մեծն Բրիտանիոյ հետ իր կնքած ոչ – յարձակման դաշինքները :

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԲԱՆԱԶԵՒԸ ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ ԴԷՄ

Մ· Նահանգները մինչեւ չաբաթ օր, ամէն ճիդ թափեցին, որպէսզի իրենց միանան նաեւ ուրիշ երկիրներ եւ մասնաւորաբար Մեծն Բրիտանիա եւ Ֆրանսա, բայց կարելի չեղաւ հասնիլ, առանձին ներկայացուցին իրենց բանաձեւը : Սոյդ կը թուի սակայն, թէ քուէարկութեան պահուն, ամերիկեան բանաձեւը պիտի քուէարկուի մեծամասնութեամբ, մանաւանդ որ կարդ մը բարեփոխումներ կատարուած են, Անդ–

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ՌՈՒՍԱՑՈՒՄԸ ԵՒ ԹՇՈՒԱՌԱՑՈՒՄԸ

Միջազգային մամուլը կը չարունակէ փաստացի նկարագրութիւններ հրատարակել Պուլկարիոյ ռուսացման մասին: Ինչպէս կը բացատրէ Թղթակից մը, Ա. Միութիւնը ամուր ըլլած է պուլկար ժողովուրդը, աւելի դիւրաւ խեղդելու համար զայն:

Վերջերս հասած թղթակից մը մկկը միւսէն պերճախօս տեղեկութիւններ կը հաղորդէ պարիսեան մամուլին:

Այդ աղբիւրին համաձայն, Մոսկովեան աջացանը դոցուած է այլեւս եւ իր ճանկերէն բան չի փախչիր: Վարչական իշխանութիւնները, ակնոքանները, մամուլը, չարժանկարը, ձայնասփիւռը կը գտնուին ոչ թէ Ռուսիայէն եկած Պուլկարներու, այլ զտարիւն Ռուսերու ձեռքը: Ռուսիայէն եկած Պուլկարները — Քուիզլինկներու այս նոր դասակարգը — վնասակար հոչակուած է, մանաւանդ որ, «մարդ իր գործը իր ձեռքով աւելի լաւ կրնայ տեսնել»: Այս տրամաբանութեամբ ալ, Մոսկուա իր ձեռքերուն մէջ առած է պուլկար ժողովուրդին ճակատագիրը:

Պուլկարներու համար մեծ նուէր մըն է Մոսկուայէն ղրկուած ռուս փոխ – վարչապետը, սպարապետ Մ. Իւայիլով: Այս անուանումը կը պակէ վարպետօրէն կառուցուած չէնք մը, որ իր մէջ կը կեդրոնացնէ երկրին ամբողջ կեանքը — հասարակ ճկնորսութենէն մինչեւ նամակաղրկի սիրահարներուն ակումբները եւ մեռաղազօթական բանուորներու միութիւնը — եւ զայն կը դնէ Ռուսերու բացարձակ իշխանութեան տակ: Այս վերջինները, շատ տրամաբանօրէն, փակած են պուլկար պաշտօնաթերթերը եւ փոխարինած են զայն «Իզվէստիա»յով, ինչ որ շատ աւելի պարզ բան մըն է, քան, մամուլին վրայ հաստատուած հսկողութիւնը:

Ճշմարտութիւնը այն է, որ այդ դժբախտ մամուլը, շատ բացերը չի կրնար նաւարկել: Ան իր հրահանգները կը ստանայ ռուս դրաքննիչէն – րէն եւ ստիպուած է բազմապատկել իր ճկունութիւնը, այս տխուր իրականութեան թափանցումը, հակառակ ամէն բանի կարելի դարձնելու հաստատակամութեան:

Միւս կողմէ, ռուսերէնը կ'ուսուցուի պուլկարերէնի հաւասար եւ աշակերտները այժմ կը ծանօթանան իրենց «մեծ քրոջ»: Ինչ կը վերաբերի որպէս «յետաչրջական» մկրտուած վարչակարգի թշնամիներուն, անոնք իրարու վրայ լեցուած են կեդրոնացման կայաններու մէջ: Հսկայական մաքրագործում մը կը հարուածէ ամբողջ երկիրը եւ Տիմիթրովի ամէնէն հաւատարիմ գործակիցները կը նետուին բանտերը:

Այս բոլորը արդէօք չեն որ պուլկար ժողովուրդը դիմադրէ իր դիտցած ձեւով: Իր բանակին 195.000 հոգիի բարձրացած ըլլալու իրողութիւնը — եռապատիկը՝ հաշտութեան դաշնագրով սահմանուած թիւին — չի հրապուրեր զայն չափէն աւելի: Մանր հրապոյլերու յանձնումը, հրետանիի մարտկոցներուն առգրաւումը կամ ռազմական – տական չինութիւնները ոչ մէկ պատրանք թոյլ կուտան այն «վաղորդայնի» մասին, զոր Սովետները վերապահած են Պուլկարներուն: Երկիրը կը գտնուի պատերազմական զօրաշարժի մէջ եւ մեծ է թիւը անոնց, որ կը սպասեն, Ծայր. Աբեւելքի մէջ եղածին նման, «կամաւոր» արձանագրուելու հրաւէրին, յառաջիկայ գարնան: Պուլկարները, հետեւաբար, չափազանցուած լաւատեսութիւն մը չունին ի տես առաջին բողբոջներուն եւ, ամէն բանէ առաջ կը վախնան, որ հարաւային Պալքանները, համաշխարհային թատերաբեմին վրայ, բռնեն դլխաւոր տեղը:

Ա՛ռ այժմ, չատ մը Պուլկարներ, իրենց կըրցածին չափ խափանարարութեան կ'ենթարկեն Մոսկուայի պարտադրած վարչաձեւը: Ճնշումի խիստ միջոցները չեն յաջողիր խեղդել ներքին խուլ դիմադրութիւնը: Գիւղացիները, նոր «պաշտպաններու» դէմ մղուած պայքարին յաջորդ առաջապահները կը կազմեն: Դաշտերը, աւելի եւ աւելի դէշ կը մշակուին: Ցանքը պակասաւոր է եւ արդիւնաբերողները չեն ուզեր իրենց հունձքը յանձնել: Ցուռեդոյն շաքարաձը ի գործ կը դրուի գիւղացիներու դէմ: Շատեր կը դանդաղին թէ ստիպուած են իրենց արջառը ծախել՝ պետութեան պարտադրած ցորենի քանակութիւնը դնելու եւ յանձնելու համար:

Աւելի ընդհանուր խօսքով, ամենասեւ թշնամութեան մը ճիրաններուն մէջ կը գալարուի պուլկար ժողովուրդը: «Զէմլէտէլսքօ Զնամէ»ի նման համայնավար թերթեր կը դանդաղին, թէ դիւղական չրջաններու մէջ կը չատնան վիժումի դէպքերը: Սովահար գիւղացիները չեն ուզեր բազմացնել իրենց ընտանիքները: Քաղաքներու մէջ պոչերը կ'երկարին փուռերու առջեւ: Գետնախնձորը, հաւկիթը, կարագը հազուագիւտ դարձած են: Կը թագաւորէ սեւ չուկան: Մասցու ա – նասուններու կերակրելու անկարելիութիւնը, մսի անսպասելի առատութիւն մը թափած է չուկային մէջ: Ամբողջ համայնավար մամուլը կը հաստատէ «տխուր կացութիւնը», եւ կը մատնանշէ կատարութիւնը կուլակներուն, որոնք կ'ընդդիմանան Լերկրի «ընկերվարական բարեչրջման»: Գալով կոլխոզներուն, այլեւս մարդ չի խօսիր անոնց մասին:

Գործարաններու մէջ կացութիւնը նոյնքան ծանր է: Արկածները չատախօսի են, բժշկական խնամքները անբաւարար, աշխատանքի պայմանները վատ: Հանքային արդիւնաբերութիւնը կը կաղայ: Ոչ – մասնագէտ բազմաթիւ բանուորներ կը դրաւեն փափուկ դիրքեր, առանց անհրաժեշտ կարողութիւնը ունենալու: Արտադրութիւնը պակասաւոր է: «Թրուտ» թերթը կը դանդաղի այս վիճակին համար, բայց չի կրնար նուազագոյն չուծումը մատնանշել:

Հակառակ այս բոլոր դժուարութեանց, Սովետները ամէն միջոց կը փորձեն, երկիրը հասցնել դարձաւորի մը վերածելու համար: Ամէն ինչ իր ձեռքը կեդրոնացուցած ըլլալով հանդերձ, Մոսկուա ոչ մէկ պատրանք կը սնուցանէ՝ պուլկար ժողովուրդին իրական տրամադրութեանց մասին: Իսկ այսպիսի հոգեվիճակ մը, ծանրակչիռ հետեւանքներ կրնայ ունենալ պատերազմի մը պարագային:

Թ. Ա. Թ.

Յարգանքի տուրք

(«ՅԱՌԱՋ»Ի 25ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ)

Ցաւալի է որ մամուլը ստիպուած է միշտ դային կեանքը յուզող եւ խռովող խնդիրներով ընթերցողները պահել չոլիի վրայ, անոնց մէջ դէշ ու յոռետես տրամադրութիւն ստեղծելով:

Պատերազմ, վախ, տնտեսական տագնապ, անապահովութիւն, դանազան դժուարութիւններ, վասն բաժին անունդի:

Դժբախտաբար, ընդհանուր կացութիւնը այս է բոլոր երկիրներու եւ ազգերու մէջ, 1914էն ի վեր, երբ աչխարհի հիմը խախտեցաւ:

Ինչ որ ծախու կ'առնէ թերթը, ճշդութեամբ ընթերցողին փոխանցելու ապերախտ պարտակա – նութեան ընթացքին, լաւատես մթնոլորտ ստեղ – ծելու ճիդէն չի խուսափիր:

Բարեբախտութիւն է որ այսօրուան տխուր ու մռայլ պատկերին առջեւ, մեր կեանքը՝ երբեմն լուսաւոր ու մխիթարական երեւոյթներու հանդիսատես կը դարձնէ բոլորս ամենօրեայ հնհնուքէն ու մաչումէն պահ մը մեզ հեռացնելով:

Այդ լուսաւոր երեւոյթներէն մէկն է փարիզի «Յառաջ»ի 25ամեակը:

Օրաթերթ մը՝ «Յառաջ»ը եւ անոր ետին վաստակաւոր խմբագիր մը, արժանի յարգանքի եւ չնորհաւորութեան:

Հասարակ ընթերցողին համար հաղիւ նչմարելի այս երեւոյթը, արժէք ու կչիռ կը ստանայ բոլոր անոնց աչքին, որոնք աղէկ – դէշ ծանօթ են հայ մամուլի ապերախտ ասպարէզին:

Մամուլը երկրորդ պետութիւն է, կ'ըսուի եւ կը կրկնուի: Քաղաքակրթութեան հայելին ու ասիճանաչափը: Բարոյապէս, բազմութիւնները կ'առաջնորդէ ան, ուղիղ ճամբան ցոյց կուտայ, յաճախ կը չինէ ու երբեմն կը քանդէ իր կոչու – մին ու առաքելութեան համաձայն:

Զկայ իշխանութիւն մը, որ կարենայ չէզո – քացնել ապիտակ թուղթին վրայ տպագրուած սեւ տառերուն ուժն ու ազդեցութիւնը: Միակ իշխանութիւնը՝ սեւ տառերու ետին պահուած խմբագրին խիղճն է:

Սովորաբար, օտար ազգերու մէջ թերթերը առեւտրական ձեռնարկներ են ու կը ծառայեն նեղ չրջանակի մը շահերուն եւ նպատակներուն:

Մեր իրականութեան մէջ, տխուր բացառութիւնները աչառեսելով, թերթերը կը ծառայեն միայն ազգային ու հանրային շահերուն:

Հայ թերթը զոհողութեան համանիշն է: Զոհողութիւն՝ խմբագրին կողմէ, գրաչարներու եւ ընթերցողներու կողմէ: Ունեցէ պակսի զոհողութեան այս ոգին, հայ թերթին գոյութիւնը եւ յարատեւումը կը դառնայ խնդրական:

Այս ճշմարտութիւնը աւելի բացարձակ է, երբ թերթը կը հրատարակուի հայրենիքէն դուրս, օտար հովիտներու տակ եւ անկիւններու մէջ ցիրուցան բազմութիւններու համար:

Մեր կեանքին արտառոց երեւոյթներէն մէկն ալ այս է: Պիտի յղնիս, աչքի լոյս պիտի կոր – ծնցնես, միտք պիտի մաչեցընես, հեւք պիտի սպառնս ու պիտի փնտռես քեզ կարդացող ու լսող ընթերցող, անոր մէջ դարբնելու համար ազգային դիմագրական կորովը, անոր յոյս ներչնչելու եւ մէկ նպատակի չուրջ կեդրոնացնելու անոր ուժերը:

« Յառաջ » 25 տարի չարունակ, այս ծանր ու պատասխանատու աչխատանքը տարաւ մեծ բարեխղճութեամբ, առանց տրտունջի եւ դառնութեան:

Բացակ պոչ դուռերը, մտաւ տուներէն ու սրբահներէն ներս, ըսաւ իր խօսքը, ցոյց տուաւ ուղիղ ճամբան, առաջնորդեց նորերը, իր չուրջ հաւաքեց հինները, ազգային ոգին եւ հայապահպանման դադափարը կենդանի պահելու համար:

Ամբողջ պատմութիւն մը կապուած է անոր 25 տարուան կեանքին հետ: Ֆրանսահայ դաղութի ազգային ու մտաւորական բոլոր չարժումներուն մէջ անոր ներկայութիւնը զգալի եւ անոր չունչին բարերար դերը նչմարելի է:

Զկայ լուսաւոր դիծ մը, ակօս մը, ածու մը, մխիթարական երեւոյթ մը, որուն մէջ «Յառաջ»ի

Մանուկներու Օրը Փարիզի մէջ

Յունուար 4ին տեղի ունեցաւ, Սօսիէթէ Սա – վանթի մեծ սրահին մէջ, «Մանուկներու Օր»ը, կազմակերպուած Կապոյտ Խաչի Կեդր. վարչու – թեան եւ Փարիզի չրջանի մասնաճիւղերուն կող – մէ:

Աւելի քան 300 մանուկներ լեցուցած էին սրահը:

Ցանուն Կեդր. վարչութեան Տիկին Ա. Թա – դէոսեան հանդէսը բացաւ դրաւոր ուղերձով մը: « Կապոյտ Խաչը ունի բազմաթիւ նպատակներ, ազգային թէ ընկերային: Ֆրանսայի 28 մասնա – ճիւղերը իրենց դլխաւոր չանքը կեդրոնացուցած են ազգապահպանման վրայ: Միութիւնը ունի հայերէնի դասընթացքներ զանազան քաղաքներու մէջ: Այս գործը դլուխ հանելու համար բաւական չէ միայն միութեան կատարած աչխատանքը: Ծնողները և մանաւանդ մայրերն ալ պարտաւոր են աչակցիլ:

Սիրելի մայրեր մի մոռնաք ձեր ծագումը եւ մի չտ հայերէն խօսեցէք ձեր զաւակներուն հետ: Մայրական հարազատութիւնը եւ չերմութիւնը կը տաժէն, եթէ օտար լեզուով խօսիք անոնց հետ: Այսպէս կը թուլցնէք կապերը հայ ընտանիքին: Ամէն մարդ պարտաւոր է իր մայրենի լեզուն խօսիլ, սակայն Հայը աւելի քան ուրիչ ազգեր պէտք է զուրգուրայ իր մայրենի լեզուին վրայ »:

« Իսկ դուք, սիրելի փոքրիկներ որ ուրիչ տոնածառեր տեսած էք ձեր փայլող աչուկներով, որքան ալ անոնք աւելի մեծ եւ չքեղ եղած ըլլան, այս տօնածառը աւելի մօտիկ է մեր սրտին քանի որ հայկական է: Պիտի սորվիք չատ մը օտար լեզուներ, բայց պէտք է ամէնէն առաջ սիրէք հայերէնը որ ձերն է, այն լեզուն որ առաջին անգամ հնչած է ձեր ականջին: Սիրեցէք եւ պահպանեք – ցէք հայերէնին հետ մեր աւանդութիւնները, ազգին եւ եկեղեցական տօները, սորվեցէք մեր պատմութիւնը, դրականութիւնը եւ երգերը, հպարտ եղէք որ Հայ ծնած էք եւ պիտի մնաք Հայ: Այս հիւրընկալ երկրին մէջ սորվեցէք ինչ որ օգտակար է, ու վսեմ, բայց մի մոռնաք երբեք որ ձեր երակներուն մէջ կը հոսի Հայու աղնիւ արիւնը:

« Ֆրանսերէն եւ օտար լեզուներ կրնաք միչտ սորվիլ դպրոցին մէջ, բայց ձեր ծնողներուն, եղբայրներուն եւ քոյրերուն հետ չանցցէք միչտ խօսիլ հայերէն:

Ինչ չետոյ պիտի տեսնէք այս բեմին վրայ կապանդ Պապան որ հայերէն կը խօսի եւ կը սիրէ հայերէն խօսող փոքրիկները: Անիկա իջած է մեր Արարատի ճերմակ դագաթներէն չրջապատուած հրեշտակներով, անցնելով Հայաստանէն եւ ուրիչ հայաբնակ երկիրներէն ուր բոլոր մանուկներն ալ հայերէն կը խօսին, հայերէն կ'երդեն եւ կը պարեն:

Կապոյտ Խաչը անչուչտ կ'ուղէ օգնել բոլոր հայ մանուկներուն, թէ հայերէնի դասերուն եւ թէ այսպիսի առիթներով քիչ քիչվ բերել դանոնք:

ոգին առաջնորդի ձեր կատարած չքլլայ:

Ամէն տեղ է ան: Ժողովուրդին հետ, ժողովուրդին համար, անոր կողքին՝ լաւ ու դէշ օրերուն, ուրախ եւ տխուր պահերուն:

Մի չտ ուղիղ ճամբուն վրայ, անչահախնդիր, անաչառ, ուղղամիտ եւ անկաչառ:

Իր 25ամեակին պատիւը արդարօրէն պէտք է բաժնէ նաեւ հայ ժողովուրդը, որ միչտ կապուած մնաց անոր, հետեւեցաւ անոր յուսմունքներուն, յենարան եղաւ, բաժնեց անոր հոգերը եւ դժուարութիւնները, որպէսզի լաւագոյն կերպով ծառայէ իր կոչումին եւ առաջադրած նպատակներուն:

Հելլադայի հեռաւոր հորիզոնէն, յունահայ դաղութը եւ իր մտաւորականութիւնը եղբայրական ողջոյններով կը դիմաւորեն Յառաջի 25ամեակը, մխանդամայն մաղթելով անոր չքնամեայ յաջելեանին ծանախմբութիւնը ազատ եւ անկախ հայրենիքին մէջ:

(Խմբագրական ԱԶԱՏ ՕՐԻ)

Աթէնք, 22 Դեկտ. 1950

բայց այս նպատակին հասնելու համար պէտք ունի բոլորին քաջալերանքին եւ աջակցութեան : Փոքրիկները ձեր մայրիկին յիշեցուցէք որ օդնէն կապոյտ Խաչին »:

Շնորհակալութիւն յայտնելով բոլոր ներկաներուն, ինչպէս եւ մեր անձնուէր բարեկամներուն և անդամներու որոնք իրենց նուէրներով և աշխատանքով մասնակցեցան հանդէսին կազմակերպութեան, Տիկինը շնորհաւորեց Նոր Տարին եւ յայտնեց, որ յաջորդ տարի աւելի մեծ սրահի մը մէջ, աւելի բազմաթիւ մանուկներով պիտի կատարուի ծնունդեան հանդէսը եւ մեր փոքրիկները աւելի լաւ հայերէն պիտի խօսին քան այս տարի:

Հանդէսին դեղարուեստական բաժնին դեղեցիկ կէնդանի պատկերները յղացումն էին Տիկին Ալիս Քէօսէեանի եւ Տիկին Հուրիկ Դաստուրեանի: Առաջին կէնդանի պատկերը կը ներկայացնէր կաղանդ Պապայի մուտքը, առաջնորդութեամբ հրեշտակներու : Ուրիշ պատկերով մը Ֆր· Կապոյտ Խաչի տունը հասած նուէրներ կը բաժնէր փոքրիկներու: Այս առթիւ տեղի ունեցան փոքրիկներու կողմէ արտասանութիւններ ու երգեր: Ուշադրաւ էր Բիւզանդ Տէրպալեանի արտասանութիւնը: Տիկին Հուրիկ Դաստուրեանի կազմած աղջիկներու խմբապարերը իր պատրաստած զգեստներով դաչնակի — ընկերակցութեամբ Պ· Մեսրոպեանցի — ոգեւորեցին ներկաները եւ կրկնուեցան ջերմ ծափերու տակ :

Փոքրիկ աղջնակ մը սիրուն կերպով նուագեց accordéonի վրայ: Օր· Արաքսի Պատուհան յաջորդեց նուագեց դաչնակի վրայ երկու կտորներ:

Փոքրիկն Օր· Գարոյեան արտասանեց Վիքթորիա Կոստանեանի Կապոյտ Խաչի քայլերգը եւ երեւանի նուիրուած ֆրանսերէն երգ մը:

Միջնարարին բաժնուեցաւ առատ նախընթրիք պատուով եւ չոր միրգերով :

Ընդհանուր ոգեւորութեան մէջ հանդէսը վերջացաւ Վիքէն Թորոսեանի կովկասեան պարերով որոնք քանիցս կրկնուեցան բուռն ծափերու մէջ:

ՆԵՐԿԱՑ ՄԸ

ՀԱՑ ՎԻՐԱՒՈՐՆԵՐ ՔՈՐԷԱՑԻՆ

Վերջին Թղթաբերէն կ'իմանանք թէ հետզհետէ Գոլիս կը հասնին Քորէացի Թրքական զօրագունդին վիրաւորները: Վերջին խումբին մէջ կը յիշուի Հայ մը եւս, Գրիգոր Ա.յվազեան, որուն պատկերը հրատարակուած է եւ որ հետեւեալ յայտարարութիւնը ըրած է·

— Ես անթելի դինուոր էի, բայց բաւական թշնամի մաքրեցի: Զինակիները ճակատ առ ճակատ չէն կռուիր, եւ ծառերէն կամ մարդուս կըռնակէն կը հարուածեն: Մուկի դէմք ունին, տաբօրինակ էակներ են: Նահանջելու հրաման առացեր էինք, երբ ծառերէն անակնկալ կրակ մը բացին մեր վրայ: Անմիջապէս ապաստանեցանք մեր ճիփին տակ եւ մենք ալ սկսանք կրակել: Գնդակ մը ծակեց ոտքս: «Թանք» մըն ալ մատներս ճղմեց: Միայն թէ սա Զինակիները այնքան ալ վախնալիք բաներ չեն :

× «Եէնի Սապահ» կը ներկայացնէ ուրիշ վիրաւոր Հայ մը, Խաչիկ Զէքիճ, Թոքիոյի հիւանդանոցին մէջ, իրախճանքի մը պահուն :

Գաղթ. Գրասենեակին գործունէութիւնը 1950ին

(Ամփոփուած տարեկան տեղեկագրէն)

1950ի ընթացքին Փարիզի գրասենեակը ստացած է ընդամէնը 2399 վաւերացեալ վկայականներ, Մարսիլիոյ գրասենեակը 1879: Երկու գրասենեակները միասին 4278 վկայականներ, որոնց 2307ը վճարուած եւ 1971ը ձրի: 1949ին տրուած էր 3312, իսկ 1948ին՝ 3224 վկայագիրներ :

Վկայագիրներէ գանձուած է 562.555 ֆրանք: Տրուած վկայագիրները կը վերաբերէին ամուսնութեան, ընկերային ապահովագրութեան, ինքնութեան թուղթի, ճամբորդութեան, պատերազմի վնասուց հատուցման, ամուսնալուծումի եւայլն :

Փարիզի եւ Մարսիլիոյ մէջ աւելի քան 322 զբաղուած թէ բերանացի դիմումներ եղած են կառավարութեան, ի նպաստ դաղթականներու:

Միեւնոյն ատեն թէ՛ Փարիզի եւ թէ՛ Մարսիլիոյ գրասենեակներուն մէջ իրաւաբանական խորհուրդներ տրուած են, բերանացի թէ գրաւոր, 1796 դաղթականներու :

Ընդամէնը 6640 անձեր ընդունուած են երկու գրասենեակներուն մէջ: Ստացուած են 1432 նամակներ եւ դրկուած 1781:

Լիոնի, Վալանսի, Նիսի եւ Կրընոպլի թղթակիցները Փարիզի գրասենեակը դրկեցին խնդրանքներ վկայագիրներու: Անոնք իրենց կարգին խորհուրդներ տուած են եւ իշխանութեանց մօտ միջամտած :

1950ի ընթացքին Նանսէնեան գրոշմաթուղթերէ գանձուած է 1.131.449 ֆրանք: Այս գումարին կէսը այսինքն 566.000 ֆրանքը, բաժնուած է Հաշխումի Ցանձնաժողովին կողմէ 21 Հայ Օգնութեան հաստատութեանց: Մնացեալ կէսը, 565.449 ֆրանքը IROի կողմէ Փարիզի Աղքատախնամին՝ Անթելյեայի Մերանոցին համար, կարմիր Խաչին իր գործունեան համար, կապոյտ Խաչին, Հ· Մ· Ը· Մ·ին եւ Սկաուտներուն օգափոխութեան կայաններուն եւ Գրասենեակին Անմիջական Օգնութեան մարմնին :

Միջազգային կազմակերպութիւնը (IRO) չբանակեց մինչեւ Յունիսի վերջ անունդի ծրարներ դրկել չքաւորներուն: Վեց ամսուան ընթացքին 2508 նոր ծրարներ բաշխուեցան: 1948 Մարտէն մինչեւ 1950 Յունիս՝ 11.758 ծրարներ բաժնեց IROն, իւրաքանչիւրը 10—12 քիլօ ընտիր սննդեղէն, որոնք բաժնուեցան Նանսէնեան գրոշմաթուղթի բաշխումի յանձնախումբի անդամներէն բաղկացած մասնախումբի մը կողմէ, որուն կը նախագահէր գրասենեակին տնօրէնը : Զքաւորներու ցանկը տրուած է Օգնութեան մարմիններու կողմէ :

Անթիլյեայի ծերանոցը հիմնուած 1949ին Գրասենեակին նախաձեռնութեամբ եւ ուր կը պատսպարուին երեսուն ֆրանսահայ ծերունիներ, բաւարար չըլլալով, գրասենեակը դիմած էր ԻՐՕին խնդրելով որ օժանդակէ ուրիշ պատսպարաններ բանալու համար: ԻՐՕն ընթացք տալով այս դիմումին, առաջադեռնօրէն օժանդակեց հարիւր հոգիի համար նոր պատսպարան մը բանալու, զոր պիտի վարեն հայկական բարեգործական հաստատութիւնները: Կը յուսանք թէ արդէն կարելի պիտի ըլլայ Ապաստանարանը բանալ 1951ի առաջին վեցամսեակին:

1950ի ընթացքին գրասենեակը բացաւ դատական խորհրդատու սպասարկութիւն մը, որ կը բաղկանայ Փարիզի դատական ատեանի չորս փաստաբաններէն: Արդէն 18 դատեր յանձնուեցան այս Սպասարկութեան :

1950 Յուլիս 17ի, 132 թիւ չրջաբերականով, Ա.ողջապահական նախարարութիւնը Նանսէնեան Հայ Տարագիրներուն ալ չնորհեց չքաւոր ծերերու ժամանակաւոր նպաստը :

ՓՈԹՈՐԻԿ ԹՈՒՐՔԻՈՑ Ա.ԶԳԱՅՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ

Անգարայէն կը գրեն Պոլսոյ թերթերուն (4 Յունուար) ·—

Ազգ· ժողովի այսօրուան նիստին, անսպասելի դէպք մը պատահեցաւ: Իմմէթ Ինէօնիւ խօսք ուղեց եւ կարճ խօսեցաւ: Թէքիրտաղի երեսփոխան Զէքի Էրթման բացատրութիւններ ուղեց Հանրօգուտ Շինութեանց նախարարէն, Էրզինճանի երկրաչարժին վերաբերեալ խնդիրներու առթիւ: Երեսփոխանը հարցուց թէ երկրաչարժէն վերջ կատարուած նուիրատուութիւնները ինչ եղան եւ չինուած տուները քանի ոսկի արժեցին:

Հանրօգուտ Շինութեանց նախարար Քէմալ Զէյթինօղլու թուանշաններով պատասխանեց հարցապնդող երեսփոխանին: Ըսաւ թէ կառավարութիւնը 11 տարիէ ի վեր կը ջանայ զարմանել ա-ղէտեալներուն ցաւերը :

Զէքի Էրթման չարունակեց· — Էրզինճանցի մըն է որ կը խօսի այս պահուն ձեզի, մէկը որ ճաշակած է աղէտին դառնութիւնները: Անոնք որոնք խոստացան անմիջապէս վերաշինել աւերակները, Էրզինճանցիներու ցաւը չհատցրծեցին, 11 տարիէ ի վեր անփոյթ դանուեցան այդ ցաւին հանդէպ: Ես աղէտին օրը ականատես եղայ տաբօրինակ երեւոյթի մը :

Հանրապետութեան նախագահ Իսմէթ Ինէօնիւ երբ իր մասնաւոր կառախումբով Քէմախէն կ'անցնէր, դոցել տուած էր պատուհանները եւ «սքամպիլ» կը խաղար Քէմալ կէտկլէճի, Քեաղլմ Օղլայի եւ ուրիշ անձի մը հետ :

Այս վերադրումին առթիւ, Իսմէթ Ինէօնիւ բեմ բարձրացաւ եւ բսաւ·— Այս բոլոր խօսքերը սուտ են: Ոչ 70 հազար ոսկիի ճանապարհածախս ստացած եմ Էրզինճեան երթալու համար, ոչ ալ թուղթ խաղացած աղէտէն վերադարձած պահուս:

Ընկերներ, երկիրը մեծ վտանգներու առջեւ կը դտնուի: Շատ հաւանական է որ այս ազգը ստիպուի մաքառիլ այս վտանգներուն հետ : (Ձայներ·— Նիւթէն մի չեղիք) :

Գիտենք, մենք ալ դիտենք:

Ինէօնիւ·— Եթէ երկրի մը մէջ զրպարտութիւնը չարունակուի այսպէս ազգը չի կրնար պայքարիլ վտանգին դէմ :

Հարցասղող երեսփոխանը դարձեալ խօսք առաւ եւ ըսաւ·— Շատ մը բաներ կրնանք ներել, բայց չենք հանդուրժեր որ 11 տարի անտեսուի ժողովուրդին տառապանքը :

ԼՐՏԵՍ ԿԻԿԵՐՈՆ ԱՆԳԱՐԱՑԻ ՄԷՋ

(Գրեց՝ գերման դեսպանատան կցորդ ՄՈՑԶԻՇ)

ՀԵՏԱՊՆԴՈՒՄ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՄԷՋ

Ֆօն Փափէն արագ ակնարկ մը պատցուց Սբր Նէչպուլ Հիւկէսընի յատակ ձեռագրին վրայ եւ չուտով յայտնեց իր կարծիքը :

—Դրական, իրաւես ուշագրաւ կատարելագործ ա-նաչառ: Արտայայտելու ինչ սքանչելի ձեւ մը ունի, բացագանչեց ան: Բայց կը խորհիմ թէ Պերլինի չատ հաճոյ պիտի չթուի այս բանը :

Ակռկ զատ, վերջին լուսանկարներուն առթիւ թուղ դիտեցինք պարագայ մը, որ ամէնէն հմայքին իսկ աչքէն պիտի չվրիպէր: Կիկերոն ստիպուեր էր կ'երեւի սովորականէն աւելի արագ աշխատիլ: Բուն փաստաթուղթերը այնքան հապճեպով իրարու վրայ դրեր էր որ, ոմանք սահած ըլլալու էին եւ ստիպուեցանք ամբողջացնել դանոնք: Ակներեւ էր որ ժամանակ չէր ունեցեր մամուլէ անցընել բնագիրները եւ այդ պատճառով կարգ մը նկարներ պղտոր էին: Անոնք կարգալու համար դանոնք մանրակրկիտ ուշադրութեան ժամեր պէտք եղան :

Պերլին տեղեկագրեցի Կիկերոնի պատմութիւնը իր հօրը մահուան մասին, չէշտեցի թէ բացակայութեան ընթացքին Կիկերոն ստիպուեր էր ոչնչացնել խիստ թանկագին փաստաթուղթերու «Փիլմ« մը: Կ'ուզէի այդ կերպով նեղացնել Ռիպպենթրոփը եւ վրէժ լուծել դիս 15 օր Պերլին պահած ըլլալուն համար :

Զարհուրելի պատասխան մը դրկեց Պերլին: Հեռագրեցին մեղի Անդարա, հրահանգելու համար, որ Կիկերոնէն խնդրենք անդամ մը եւս լուսանկարել այդ փաստաթուղթերը :

Իսկապէս յանխենական է Քրիստափոր Քոլոմպոսի հաւկիթին պատմութիւնը :

Նոյեմբերի վերջին օրերուն վերադարձայ Խթանպուլ, բայց մասնաւոր պատճառ մը ունէր այս ճամբորդութիւնը :

Պերլինի մէջ ակնարկութիւն ըրած էին կեղծ դրամատոմսերու մասին, զոր իբր թէ կը պատրաստեն եղեր Գերմանիոյ մէջ եւ ի հարկին կը դրկեն եղեր արտասահման, չէզոք երկիրներումէջ:

Պերլին վերջին այցելութեանս ընթացքին, երբ խօսեր էի այդ մասին, զարմացած երեւոյթ մը աւեր էին եւ զայրոյթով մերժեր էին այդ տեսակ բանի մը գոյութիւնը: Բայց կ'ուզէի անպայման լուսաբանել դայն :

Իբր տատր հաղար սթերլին տուի դրկուած դումարէն եւ դայն Խթանպուլ, ուր անմիջապէս դիմեցի դրամատուն :

Ուզեցի անօրէնը տեսնել եւ խնդրեցի որ քննուին դրամատոմսերը, պատրուակելով թէ առաջարկեր էին ինծի գնել դանոնք, բայց կը տատամսէի, խորհելով որ կրնան կեղծ ըլլալ: Երկու մասնագէտներ պաշտօն ստացան քննելու դանոնք, երկու օր պայմանաժամ տուի իրենց: Ապահովուեցին տուին ինծի թէ իրական էին :

Կարծես բեռ մը ելաւ սրտիս վրայէն: Այս դրամատոմսերը ոչ միայն լրջօրէն պիտի վտանգէին ամբողջ «Կիկերոն ձեռնարկը», եթէ դեղծարարութիւն մը երեւան ելլէր, այլեւ, ըստ իս, Կիկերոն արժանի չէր Գերմաններու կողմէ այդքան չարաչար կերպով խաբուելու :

Միւս կողմէ, կը մտածէի միշտ թէ մէկ օրէն միւսը քաղաքական զայթակղութիւն մը կրնար պայթիլ Անգարայի մէջ եւ չէի ուզեր որ կացութիւնը աւելի ծանրակչիռ դառնայ կեղծ դրամներու պատմութիւնով մը:

Գոհունակութեան հառաչանքով մը Անգարայի դրամարկղին մէջ պահեցի դարձեալ, Խթանպուլի մէջ քննութեան ենթարկուած սթերլինները:

Դեկտեմբերի առաջին սուրհանդակը տարօրինակ ծրար մը բերաւ ինծի: Գիրքեր կը պարունակէր ան: Մօտէն նայեցայ ու չատ զարմացայ: Անոնց բացատրութեան բոլորին ալ նիւթը կը կազմէին 20րդ դարու մեծագոյն լրտեսական պատմութիւնները : Տպարանէ մը կուգային: Ապսպրանք ըրած չէի եւ փափաք չունէի կարդալու դանոնք: Այդ դիրքերու մէջ գտայ ռուժի գործը : «Լրտեսական պատմութիւնը համաչխարհային պատերազմի ընթացքին»: Ծրարին ընկերացուցած էին բացատրագիր մը, որով քաղաքավարօրէն կը հրաւիրէին դիս ուսումնասիրել բոլոր հռչակաւոր պարագաները, տեսնելու համար որ ոեւէ նմանութիւն կա՞ր անոնց եւ կիկերոնի միջեւ :

(Շար·)

լիոյ ներշնչումով: — Հնդկաստանի վարչապետը միշտ լաւատես է:

⚔ Զօր. Մէք Արթըր յայտարարեց թէ «ոչ ոք կրնայ ծովը նետել զիրենք» եւ թէ Քորէա պիտի մնան ցորչափ յարմար դատէ Ազգաժողովը:

Զիւներու տակ թաղուելուն աւելի քան հարիւր հոգի

ՈՒՐԻՇ ՀԱՐԻՒՐԱՒՈՐ ԶՈՀԵՐ

Հսկայական ձիւնակոյտեր մահ ու աւեր սրփռեցին Զուիցերիոյ, Աւստրիոյ եւ Իտալիոյ մէջ, վերջացող շաբթուն: Ձիւներուն տակ թաղուելուն աւելի քան հարիւր հոգի, խեղդուելով կամ խորտակուելով: Ուրիշ բազմաթիւ դժբախտներ ծանրապէս վիրաւորուեցան: Տակաւին դիակներ կը փնտռեն:

Տեղատարափ անձրեւները թոներով սառ եւ ձիւն քշեցին Ալպեան լեռներէն վար: Քաղաքներ եւ գիւղեր վնասուեցան, չրջիկներ պաշարուեցան, հաղորդակցութիւնները խզուեցան:

Վերջին տեղեկութեանց համաձայն, Պրէննէրի կիրճը փակուած է, ձիւնակոյտեր դիզուած են Սէն Փլոնի եւ Սէն Կոթառի անցքերուն մէջ եւ ճամբայ չկայ դէպի Աւստրիա: Միջազգային երկաթուղիներու երթեւեկը թունէլի մը վերած - ուած է եւ արեւելքէն դէպի Փրանսա եւ Զուիցերիա մեկնած ճամբորդները կը ստիպուին Գերմանիոյ ճամբան բռնել:

Ազատարար խմբակները դերադոյն ճիգեր կը թափեն յատկապէս մարզուած շուներու միջոցաւ, ձիւնակոյտերու մէջ մնացած մարդիկը ազատելու համար: Ազատարարները իրենք ալ չարունակ են թակայ են նոր եւ աւելի վտանգաւոր ձիւնակոյտերու:

Առաջին տեղեկութիւնները կ'ըսեն թէ 53 հոգի մեռած են Աւստրիոյ, 43 հոգի Զուիցերիոյ, հինգ հոգի ալ Իտալիոյ մէջ: Բայց միշտ նոր դիակներ կը գտնուին ձիւներուն տակ: Նիւթական վնասներն ալ չատ ծանր են: Քանդուած են կայարաններ, պանդոկներ, տուներ եւ կառախում - բի կազմածներ:

Աւստրիական Ալպեաններու գիւղերէն Հելե - կէնպլութի մէջ 7 հոգի մեռան, երբ ձիւնակոյտը ազարակ մը քանդեց, ծառեր արմատախիլ ըրաւ լուցկիներու պէս եւ ուժգ հոգի եւս թաղեց, թաւալելով խանութի մը եւ երկու տուներու վրայ:

Ազատարարները 24 ժամ պայքարեցան, փրկելու համար զոհերը, բայց միայն վիրաւոր կին մը եւ դիակ մը կրցան գտնել: Այդ պահուն մեծ մասհոգութիւն կը տիրէր աշխատանքի կայանի մը մասին ուր 200 հոգի կը գտնուէին:

Երկաթուղիներու հաղորդակցութիւնը խզուած է Թիրոլեան լեռներուն մէջ: Բազմաթիւ ճամբաներ փակուած ըլլալով, հարիւրաւոր չրջիկներ կղզիացած են ձմեռնային զբօսանքի կեդրոններուն մէջ: Ելեկտրական ուժը եւ լոյսն ալ դադրած են չատ մը վայրերու մէջ, ձողերը խորտակուած ըլլալով:

Անգլիացի լեռնագնաց մը, որ Ալպեանները այցելած է աւելի քան 30 տարի, կը յայտարարէ թէ երբեք տեսած չէր այսպիսի աղէտ: Ամէնէն քստմնելի պարագան այն է որ ձիւնակոյտերը կը սահէին առանց աղմուկ հանելու: Արեւելեան Զուիցերիոյ մէջ ազատարարները մանուկներու ձայները կը լսէին ձիւներուն տակէն: Ականատես մը կը պատմէ.

— Սարսափելի էր աղէտը: Պատուհաններ կը խորտակուէին, տուներու եւ կառախումբերու տանիքները կը քշուէին ահռելատրամի տարածելով:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՂՈՎ

Լիոնի մէջ անծանօթներ թղթատարական կառքի մը վրայ յարձակելով, կողոպտուներ կատարած եւ ոստիկան մը սպաննած էին: Կիրակի օր հարիւրաւոր ոստիկաններ հսկայական ալլոուք մը կատարեցին ամբողջ քաղաքին մէջ, բազմաթիւ ձերբակալութիւններ կատարելով: Շատեր վար դրուեցան:

Հնդկաձինէն հասած վերջին լուրերու համաձայն, 1500 ըմբոստներ սպաննուած, 6000 հոգի վիրաւորուած են Հանոյի համար մղուած կռիւներուն մէջ: Ֆրանսական կորուստները կը հաշուեն հազիւ մէկ տասներորդ, բաղդատելով այս թիւերուն հետ:— Կը կարծուի թէ ըմբոստները նոր յարձակում մը պիտի կատարեն փետրուարի սկիզբը:

Դերձակներուն

ՕԳՏՈՒԵՑ�էՔ ՄԵԹԱՔԱՆԱԿԻ ԳԻՆԵՐՈՎ
ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄԸՆ

Թէ կերպասներու եւ թէ դերձակներու անհրաժեշտ բոլոր պիտոյքներու համար անյապաղ դիմեցէք՝

ETS. ALLIANCE
63 Rue de Maubeuge
Métro Poissonnière Հեռ. Tru. 12.05

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

Այս ուրբաթ, ժամը 20.30ին, Le Cadet սրճարանի վերնայարկը (métro Cadet):

Կը խօսի՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Նիւթը.— Ազգային գաղափարը արեւմտահայ մամուլին մէջ (1812 — 1865):

«ՀԱՅ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ» ՍՈՐՊՈՆԻ ՄԷՋ

28 Յունուար, կիրակի, կէսօրէ ետքը ժամը 2·30ին
Կը խօսի M. LUC – ANDRÉ MARCEL
Կ'երգէ ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆ

Դաշնակ՝ Օր. Զառափեան, արտասանութիւններ: Մուտքը ազատ է

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

1950ը վերջացաւ, բայց տակաւին՝ առկախ հաշիւներ կան:

Կը խնդրենք փակել անյապաղ: Յունուարի վերջ ստիպուած ենք դադրեցնել թերացողներուն թերթերը: ՎԱՐԶՈՒԹԻՒՆ

ԱՑՆՇՄԱՐԻ «ԾԱՌԱՋ» ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ՀԱՄԱՐ

Պ. Ա.Ճէմեան 500 ֆրանք կը նուիրէ Այնճարի «Ծառաջ» վարժարանին:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒՄՏԱՀԱՅ ԴՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ

«Փարիզի Համազգային»ի մասնաճիւղը ստացած է կարօ Սասունիի ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒՄՏԱՀԱՅ ԱՐԴԻ ԴՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆԸ որ կ'ընդգրկէ 1840 — 1920ի չրջանը: Գին 5 լ· ոսկի կամ 500ֆր:

Կեդրոնատեղի Պարսամեան գրատուն, 46 rue Richer, Paris (9):

Տիկին Թեղանոյէ Թաշուրեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Սեդրակ Երանեան եւ դուստրը (Ամերիկա), Տէր եւ Տիկին Միսաք Երանեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Ժօռժ Լուի եւ դուստրը, Տէր եւ Տիկին Մաքս Սթիւտէր, Պ. Թաթուլ Երանեան, Տիկին Սիմոնեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Կարապետ Երանեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Միսաք Երանեան եւ զաւակները (Մարսէյլ) խորին ցաւով կը ծանուցանեն իրենց հօր, մեծ հօր եւ հօրեղբօր

ԳԱԲՐԻԷԼ ԵՐԱՆԵԱՆԻ

(Նախկին ուսուցիչ Մեծ Նոր Գիւղի, Պուա Քոլոմպի եւ Արժանթէօյի)

մահը որ տեղի ունեցաւ չաբաթ, 20 Յունուար, 79 տարեկան հասակին, Նանթէռի մէջ:

Թաղումը պիտի կատարուի չորեքչաբթի 24 Յունուար, ժամը 15.45ին, Պուա Քոլոմպի գերեզմանատունը, իր ընտանեկան դամբարանը:

Ժամադրավայր նոյն գերեզմանատան դրան առջեւ:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— Ալֆորվիլի Փր· Կապ· Խաչի մասնաճիւղը չնորհակալութեամբ ստացած է փոխան ծաղկեպսակի՝ Պ. Յ. Փափազեանէ 500 ֆր·, Պ. Մխրան Դաբրիէլեանի (Պապա) մահ - ուան առթիւ: Նոյնպէս Նշանեան ընտանիքէն 1000 ֆրանք՝ Այրի Տիկին Անթառամ Ինճէեանի մահ - ուան առթիւ:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— Սէնթ Էթիէնի Հ· Յ· Դ· Ակռանք կոմիտէն, Ֆ· Կապոյտ Խաչի մասնաճիւղը Հ· Յ· Դ· Նոր Սերունդը եւ Կապոյտ Խաչի սանուհիները, Տէր եւ Տիկին ընկ· Խաչիկ Երէմեանի զաւկին՝ Պօղոսի (Նոր Սերունդ), ընդ Օր· Վարսենիկ Ալանեանի (Սանուհի) մահուանութեան առթիւ չնորհակալութեամբ ստացած են 7000 ֆր·:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— Պ· Օտտուի Կապ· Խաչը չնորհակալութեամբ ստացած է ընկերուհի Զարդար Մուրատեանէն հազար ֆրանք, իր ողբացեալ ամուսնոյ՝ Արսէն Մուրատեանի մահուան առթիւ: Նոյնպէս Տէր եւ Տիկին Զաւէն Զարուկեանէ 500 ֆրանք իրենց եղբօր՝ Պ· Ժիրայր Զարուկեանի ամուսնութեան առթիւ:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— Հրապարակաւ չնորհակալութիւն կը յայտնեմ առանձնապէս ԴԱՒԻԹԵԱՆ եղբայրներուն, որոնք ազգասիրաբար աջակցելով պիս փրկեցին չատ մը դժուար կացութիւններէ: Երկուքն ալ առանց խորութեան, ինձի պէսներուն կ'օգնեն երբ դիմում կատարուի: Թագուհի Եմէնիեան (Մարսէյլ):

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Համախոբերդցիական Միութեան Մարսէյլի մասնաճիւղի: 27 Յունուար չաբաթ երեկոյ ժամը 9ին մինչեւ լոյս, 51 rue Grignanի սրահը (Club):

Կանխաւ ապահովեցէք ձեր սեղանները:

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Օգնական խոհարարուհի մը որ դիտնայ կերակուր եփել: Դիմել՝ Թերթիս վարչութեան:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ.— Հ· Յ· Դ· «Քրխտափոր» խումբի ժողովը՝ այս երեքչաբթի ժամը 20.30ին Café Le Cadet:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱՔ.— Հ· Յ· Դ· Վալանսի Շրջ· կոմիտէն մօտերս պիտի բեմադրէ «Աւարայրի Ճակատը», վարդանանց պատերազմի 1500ամեակի առթիւ:

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Կապոյտ Խաչի Պուլվար Օտտոմի վարչութիւնը ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր անդամուհիները այս երեքչաբթի, կէսօրէ վերջ ժամը 3.30ին, սովորական վայրը:

ՄԵԾԱԴԻՐ, ՄԱՆՐԱՄԱՍՆ ԵՒ ԳՈՒՆԱՏԻՊ
(ՀԻՆԴ ԳՈՑՆՈՎ)

ՔԱՐՏԷՍ ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ԵՒ ԴՐԱՑԻ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ

Սեւ Ծովէն մինչեւ Տաւրոս եւ Եփրատէն մինչեւ կասպից ծով: Հին Հայաստանի եւ կիլիկիոյ յատկանշական կիպ քարտէսներով: Արդի եւ պատմական անուններով ու վիճակագրական տախտակներով: Մեծութիւնը 84×120 սանթիմեթր: Արդիական տպագրութիւն (Գերմանիա): Ընտիր թուղթ: Հինգերորդ տպագրութիւն: Կազմեց ԱՐՏԱՇԷՍ ԱԲԵՂԵԱՆ:

Այս քարտէսի մասին կը դրէ Շաւարշ Նարդունի.— «Գլուխ գործոց մը: Ամէն Հայ, եթէ կը փափաքի Հայ մնալ, պէտք է ապակեպատ շրջանակի մէջ առնէ այս մեծ էարտէսը եւ կախէ իր սենեակի պատէն՝ իբրեւ ներշնչման աղբիւր: Այո՛, ամէ՛ն Հայ, առանց բացառութեան: Ձերմօրէն կը գնահատեմ այս անթերի աշխատանքը, իբրեւ գիտական գործ, իբրեւ հայրենասիրական ծառայութիւն»: (ՀԱՅՑ-ԲՈՑԱ, Նոյեմբեր 1950):

Դիմել «Ծառաջ»ի հասցէով: Գին 500 ֆրանք կանխիկ, թղթատարի ծախքը մէջը:

Գնէ՛ ՈՒ ՆՈՒԻՐԷ ՆԱԵԻ ԲԱՐԵԿԱՄԻՊ:

ՓԱՐԻԶԻ ԿԵԴՐՈՆԸ
PARFUMERIE – MAROQUINERIE

Au SAC PARFUMÉ

ՏԻՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ԳԵՂԱՄ ԹՈՐՈՍԵԱՆ

Վերջին նորաձեւութեամբ ճամբորդական առարկաներ, fantaisie գոհարեղէններ, կիներու պայուսակներ փարիզեան ճաշակով եւ ընտիր serviette-ներ այրերու համար:

ՄԵՐ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆ ԾԱՆՕԹ ՎԱՃԱՌԱՆԻՇԵՐՈՎ ԱՆՈՒՇԱՀՈՏՈՒԹԵԱՆՑ, ԱՄԷՆ ԿԱՐԳԻ

ARTICLES DE PARIS
106 Bld. Magenta, Paris (10) Tél.: Nord 05-78

ԼԻՈՆՑԻՆԵ՛Ր,

ՁԵՐ ԳՆՈՒՄՆԵՐԸ ԿԵԴՐՈՆԱՑՈՒՑԷՔ

ՊԱՀԱՍՈՒՐԵԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Ձեր ճահապետական սեղանին վրայ անպակաս ըրէք ՇԻՐԱԿ ՕՂԻՆ:

Ամասիոյ Հոր պամիա, տուփով պահածոյ Ermys պամիա, եալանճը տոլմա, եւայլն:

Մաքուր եւ արագ սպասարկութիւն:

Պատուէրները կ'ընդունինք Փրանսայի բոլոր վայրերէն:

Մեծաքանակի համար դիմել՝

Պահաստուրեան վաճառատուն

10, RUE L'EPÉE, LYON

փոքրաքանակի համար դիմել՝

20, RUE VILLEROY եւ

19, RUE JULIETTE RECAMIER, LYON

Le Gérant : A. NERCESSIAN
Imprimerie DER AGOPIAN 17 rue Damesme - (13)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925
R. C. S. 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13)

Վեցամս· 800 ֆր·, Տար· 1600, արտ· 2500 ֆր·

Tél. GOB. 15-70 Գին 7 Ֆր· C. C. P. Paris 1678-63

Mercredi 24 Janveir 1951 Զորեքշաբթի 24 ՅՈՒՆՎ·

27րդ ՏԱՐԻ — 27 Année No. 6364–Նոր շրջան թիւ 1775

Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԳՈՒՄԱՐՆԵՐ ԴԻՋԱԾ ԱՏԵՆ

Ամփոփենք մեր խորհրդածութիւնները, բարեզործականի լճացեալ, միակողմանի գործունէութեան մասին :

Մեր ժամանակակից պատմութեան մէջ զբաղուար է գտնել հանրային կազմակերպութիւն մը որ այնքան չարժուն եւ անչարժ հարստութիւն, հնչուն դրամ, նուէր եւ կամ կուտակած ըլլայ որքան բարեզործականը :

Այս Միութիւնը չկրցաւ ժողովուրդին մօտենալ, բայց զարձաւ տեսակ մը գրաւատուն՝ ջոջերու եւ ունեւորներու համար :

Մինչեւ այսօր ալ իր գանձը կը հոսին անհաշուելի գումարներ, բազմապատկելով հոչակաւոր « թրըսթ »ը :

Զենք ուզեր հաշուական մանրամասնութեանց մէջ մտնել: Մանաւանդ իտական խնդիր մըն է « թրըսթ »ներու պարագան ալ, որ տարիներէ ի վեր կը զբաղեցնէ մամուլը :

Մեր ըսելիքը կապ ունի գործունէութեան եղանակներուն հետ, որոնք չեն համապատասխաներ օրուան պահանջներուն, չատ մը տեսակէտներով :

Երբ կ'ըսենք թէ բարեզործականը հոգիզուն չունի, կը նշանակէ թէ չունի նաեւ որոշ ուղղութիւն :

Այդ պատճառով ալ, չաճախ կ'անճրկի անմիջական պահանջներու առջեւ, հակառակ իր մըշտահոս աղբիւրներուն :

Օրինակ, Միութիւնը ինչո՞ւ պիտի չունենար եռամեայ կամ հնգամեայ ծրագիր մը, մասնաւորապէս կրթական ճակատին համար :

Ան չատ լաւ դիտէ ինչպէս իր հովանաւորած դպրոցներուն, նոյնպէս ուրիշ կրթական հաստատութեանց չէնքերուն արտասուելի, անհանդուրժելի վիճակը : Գիտէ ուրիչ բաներ ալ :

Արդ, ինչո՞ւ մասնաւոր ծրագիր մը չի մշակեր, հետեւեալ առաջադրութեամբ.—

1. Այսքան դպրոցական չէնքեր չինել կամ նորոգել, այս տարուան (կամ քանի մը տարուան) ընթացքին :

2· կահ – կարասիներ, գրասեղան, նստարան, գրենական պիտոյք եւայլն ճարել այսքան հաստատութեանց, նոյն ժամանակաշրջանին : Եւայլն :

Այս բոլորը գրամի՛ կը կարօտին :

Թող բարեհաճին անոր համեմատ կարգադրել իրենց բաշխումները: Տրամադրելի գումար չի պակսիր, եթէ կարենան զանազանել անմիջականն ու յետաձգելին : Եթէ աչք եւ միտք ունենան, փոխան գրասենեակային սովորամոլութեանց :

Դեռ ուրիչ հիմնական պարագայ մը :

Երբ Միութեան վարիչները աչ – ձախ կ'իյնան մեծագումար կտակներ, չարժուն թէ անչարժ հարստութիւններ ապահովելու համար,

Երբ մարդասէրներ կը ներկայանան լինքնաբերաբար, կտակ մը կամ նուէր մը տրամադրելու համար ,

Բարեզործականի ամենագէտ վարիչները — բանաստեղծ, փաստաբան, կամ սեղանաւոր — ինչո՞ւ մտքէ չեն անցըներ թելադրութիւններ կատարել այս կամ այն ուղղութեամբ :

Ինչո՞ւ անոնց ուշադրութեան չեն յանձներ զանազան սոխալոգական պահանջներ : Ինչո՞ւ չեն յորդորեր կտակը կամ նուէրը տրամադրել այս կամ այն հիմնական ծրագրին գործադրութեան :

Մինչեւ ե՞րբ սա «ընկալեալ սովորութիւնը » — կտակը ապահովել, տոկոսը Բարեզործականի ամենակուլ անտուկը հոսեցնել :

Եթէ չենք սխալիր, դեռ վերջերս մօտ երկու հարիւր միլիոնի հարստութիւն մը Բարեզործականին փոխանցուեցաւ, Նիսի մէջ :

Եթէ Բարեզործականի վարիչներուն միտքն ալ բանէր իրրեւ շարժուն հարստութիւն, կարելի չէ՞ր համոզել այդ բարերարը — կամ ուրիչ մը— որ նուէրը յատկացնէր միջնակարգ վարժարան մը բանալու Մարսէյլի մէջ :

Կրնայինք անվերջ երկարել հարցումներուն չարքը :

Բայց ի՞նչ օգուտ, երբ գիտենք որ Բարեզործականի վարիչները իրենց յատուկ հանդանակ մը ունին, անձեռնմխելի եւ անչարժ , ինչպէս իրենց «թրըսթ»ները ···

Որո՞ւն հոգն է այսպիսի խնդիրներ յարուցանել, նորանոր գումարներ դիզած ատեն :

Շ·

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԿԱՂՆԻՆ ՉԻՑՆԱՐ

Ց· Ճ· Սիրունի առիթով մը դիտել կուտար թէ հայ մտաւորականը երբեք քալած չէ դարբուն հետ : Միշտ քայլ մը հետու կը մնայ, դարբուու հոլովոյթին մէջ : Աւտր համար է ապահովաբար, որ չի կրնար հետեւիլ նաեւ բառերու իմաստի զարգացման : Դաղափարները աւելի արագ կը զարգանան քան մեր մտաւորականները : Հարցուցէք թէ ի՛նչ կը նշանակէ հայրենիք, Նազարին պատասխանը մեծ տարբերութիւն մը պիտի չուներ նոյնայ Պաղտասարին պատասխանէն, որովհետեւ իւրաքանչիւրը կը խորհի իր ծննդավայրին մասին, առանց երբեք մտածելու թէ ո՛վ կը կառավարէ այդ ծննդավայրը : Հարցուցէք նաեւ փոքրիկին Մանիլակին, որ ծնած է Երեւան,— իրրեւ պատասխան՝ հայրենիքին սահմանները պիտի հասցնէ Արաքսէն մինչեւ Բեւեռային գօտի :

Ափսո՜ս, անարժան նմոյշները չա՞տ են մեր մտաւորականներու դասակարգին մէջ,— ծո՛յլ , տգէտ, արծաթասէր, Հայութեան կաթը անպայման քիչ խմած :

Նոյն այս մտաւորականներն են սակայն, որ Հայոց Պատմութեան վարժապետի հովեր կ'առնեն եւ պատգամներ կ'արձակեն :

Դժբախտութիւն է որ մեր Պատմութիւնը չափազանց վառնդաւոր զառիթափներ ունի,— լաւ բան չէ անշուշտ ժողովուրդին խօսիլ այդ վառնդներուն մասին, բայց ոճիր է՝ երբ մտաւորականները խապար անգամ չունին այդ վառնդներէն :

Կ'ուզէի հարցնել, հրապարակաւ, այդ մտաւորականներուն .—

Հայաստան որ կ'ըսէք, կը լրացնէ՞ հայ ժողովուրդին երազած հայրենիքին պայմանները :

Հայ ժողովուրդը կը պատասխանէ — Ոչ : Իսկ ես կ'ըսեմ՝ ոչ եւ ոչ :

Արտասահման որ կ'ըսենք, ունի՞ պատմական առաքելութիւն եւ քաղաքական դատ, հետեւաբար խոհեմութի՞ւն է արդի Հայաստանի նժարով ուրանալ իր իրաւունքները :

Անշուշտ քիչ մը մութ են, չատերու համար, ինչ որ կը դնեմ այս հարցումներուն մէջ : Բայց տակաւին ի՞նչ հարցեր կան, ափսո՜ս, ի՞նչ կարեւոր հարցեր կան, որոնք «մութ» են մեր մտաւորականներուն համար :

Այսօր ես միայն կ'ուզէի ըսել .

— Մի՛ սպառնաք անոնց որ արտասահմանի դաշով կը զբաղին : Արտասահմանի կազմակերպութիւնը այնքան նուիրական է, որքան Հայաստանի գոյութիւնը : Եթէ դո՛հ չէք, կորսուեցէք դացէք :

Համայնավարները որեւէ գործ չունին արտասահմանի մէջ, «Հայաստանասէր» կոչուին թէ «յառաջդիմական» :

Գալով աղա Նազարին,— չեմ ուզեր բսել թէ մի՛ փորձեր տէր կանդնիլ արտասահմանի՝ երբ Հայաստանի կառավարութիւնն անգամ չի փութար տէր կանդնիլ : Եթէ դո՛հ չես, դնա Հայաստան, եւ այնտեղ կ'ուզես Ռուին ոտքը օրհնէ, կ'ուզես Ռուին ոտքը լիզէ : Բայց երբեք մի՛ սպառնար կաղնիին :

Կաղնին չի՛նար երբեք :

Իսկ կաղնիին մէկ ճիւղը գետին ձգել, կը նշանակէ ինկած ճիւղին ծանրութեան տակ խորտակել ու ջախջախել տասը դաճաճ ծառ :

ԱՐԱԶ

ՆՈՐ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Այսօր պիտի կարգաք Թուրքիոյ մէջ կատարուած արտակարգ ձերբակալութեանց մանրամասնութիւնները :

Պոլսոյ վերջին թղթաբերէն (15 Յուն·) կ'իմանանք թէ ձերբակալութիւնները կը չարունակուին :

Պոլսոյ մէջ ձերբակալուած եւ պինուորական բանտը փոխադրուած են հարիւրապետ մը եւ պահեստի սպաներու վարժարանէն ուսանող մը : Պոլսէն Անգարա փոխադրուած է Տէֆթէրտարի պաշտօնեաներէն մէկը : Իմամի եւ ուրիչ քաղաքներու մէջ ալ ձերբակալութեանց կը սպասուի :

Զեհովականութիւն կառավարութիւնը ծանուցագիր մը ուղղեց Մ· Նահանդներուն, դանդատելով թէ ամերիկեան օդանաւեր 58անգամ բռնաբարած են իր օդային սահմանները, անցեալ հոկտեմբերէն ի վեր :

Զինաստան ալ կ'առաջարկէ դադրեցնել կրակը

ԿԸ ՑՕԺԱՐԻ ԵՏ ՔԱՇԵԼ ԻՐ ՁՕՐԲԸ, ԵԹԷ···

Ճիշդ այն օրը, երբ ՄԱԿի քաղաքական յանձնախումբը պիտի քննէր ամերիկեան պատուիրակութեան պահանջը՝ համայնավար Զինաստանը նախապատրաստել հոչակելու մասին, հեռագիրը հաղորդեց թէ Փեքինի կառավարութիւնը կ'ընդունի « սահմանափակ» զինադադար մը Քորէայի մէջ :

Արդարեւ, Հնդկաստանի ներկայացուցիչը Սըր Պէնեկըլ Ռաու քաղաքական յանձնաժողովին հաղորդեց այն նոր պայմանները, զորս Փեքինը իր միջոցով կը ներկայացնէ ՄԱԿին, զինադադարի մը կնքումը կարելի դարձնելու համար : Համաձայն այս պայմաններուն, Զինաստան, Քորէայի վէճին լուծման համար կը նախատեսէ երկու հանդրուաններ .—

1) Սահմանափակ պայմանաժամով զինադադար մը, որ պիտի հոչակուի եօթը պետութեանց ներկայացուցիչներով դումարուելիք ժողովի առաջին նիստին .

2) Քննութիւնը այն պայմաններուն, որոնց շնորհիւ կարելի է բոլորովին վերջացնել պատերազմը եւ լուծել հետեւեալ քաղաքական հարցերը .— Օտար ուժերու հեռացումը Քորէայէն , ներքին հարցերու կարգադրութիւնը քորէացի ժողովուրդին կողմէ , ամերիկեան ուժերու հեռացումը Թորմոզայէն , համայնավար Զինաստանի անդամակցութիւնը ՄԱԿին եւ Ծայր· Արեւելքի հետ կապուած միւս բոլոր խնդիրներու քննութիւնը :

Փեքինի նոր պայմանները, նախապէս ներկայացուածներէն կը տարբերին երկու գլխաւոր կէտերու մէջ : Առաջինն է այն, որ զինադադարն ու եօթներու ժողովը տեղի պիտի ունենան միաժամանակ, մինչդեռ նախապէս կը պահանջուէր ժողովի գումարում՝ նախ քան զինադադարի մը կնքումը : Իսկ երկրորդը — որ առաջին անգամ կը յիշուի — Փեքինի այն հաւաստիքն է, թէ «պիտի առանձնէ պատասխանատուութիւնը թելադրելու չինացի զինուորներուն(ոչ թէ«կամաւորներուն»), որպէսզի քաշուին Քորէայէն եւ Զինաստան վերադառնան» :

Հնդիկ ներկայացուցիչը հաղորդելով այս նոր պայմանները, պահանջեց քաղաքական յանձնաժողովէն 48 ժամ յետաձգել իր աշխատանքները , որպէսզի կառավարութիւնները ժամանակ ունենան քննելու ստեղծուած նոր կացութիւնը :

ՄԱԿի պատուիրակութեանց մօտ տեսակէտները կը տարբերին չինական այս նոր պայմաններուն նշանակութեան մասին : Կան ներկայացուցիչներ , որոնք սկեպտիկ են եւ կը կը կարծեն թէ խաղ մըն է՝ ամերիկեան պահանջի քննութեան անմիջական նախօրեակին իսկ չփոթութիւններ ստեղծելու համար պատուիրակութեանց միջեւ : Իսկ ուրիշներու կարծիքով, Փեքինի նոր պայմանները նոր յոյսեր կը ներշնչեն խաղաղութեան համար :

ՄԵԾՆ ԲՐԻՏԱՆԻՈՑ ԴԻՐՔԸ

Լուրջ տարակարծութիւններ կը տիրեն բրիտանական եւ ամերիկեան կառավարութեանց միջեւ, համայնավար Զինաստանը նախապատրաստ հոչակելու բանաձեւին շուրջ : Այս պարագան աւելի չեշտուեցաւ ՄԱԿի ամերիկեան պատուիրակ Պ· Կրոսի այն յայտարարութեամբ, թէ «Մ· Նահանգները երբեք պիտի չմասնակցին Թորմոզայի մասին խորհրդաժողովի մը, եթէ անոր չմասնակցի Ձանկ Քայ Շէքի ազգայնական կառավարութիւնը» : Այդ յայտարարութիւնը, սակայն, կը ճշդէը միաժամանակ, թէ Թորմոզայի մասին առմերիկեան քաղաքականութիւնը կը ներշնչուի միայն եւ միայն Մ· Նահանգներու ապահովութենէն եւ ազգային շահերու պահպանումէն : Փեքինի նոր պայմաններուն տեղեկանալէ վերջ, ՄԱԿի մօտ բրիտանական պատուիրակը յայտարարեց, թէ կարելի է որոշ յառաջդիմութիւն մը տեսնել եւ թէ նոր հրահանգներ կը սպասէ իր կառավարութենէն :

«ԵՐԵՔՆԵՐՈՒ» ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ ՄՈՍԿՈՒԱՑԻՆ

Ամերիկեան, ֆրանսական եւ բրիտանական կառավարութիւնները հրահանգեցին Մոսկուայի իրենց դեսպաններուն յանձնել իրենց պատասխանները Դեկտ· 30 Թուակիր խորհրդային ծանուցագրին, «Զորսերու» խորհրդաժողովի գումարման մասին : Կը թուի, թէ արեւմտեան պետութիւնները կը պնդեն իրենց նախկին տեսակէտին վրայ, — այն է՝ գումարելի ժողովը պէտք է զբաղի միջազգային բոլոր վիճելի հարցերով : Բրիտանիա – կան կառավարութիւնն անգամ համաձայն չէ, որ ժողովը սահմանափակուի միայն գերմանական հարցով :

Ամերիկեան շրջանակները յոռետես են ծրագրուած ժողովի արդիւնքներուն մասին եւ չեն կարծեր, թէ Մոսկուա որեւէ զիջում պիտի ընէ կարեւոր հարցերու մէջ : Սովետներու դիրքը չատ դժուար է այսօր : Իսկ միւս կողմէ անձնատուութեան համազօր բան մը պիտի ըլլար, եթէ արեւմտեան պետութիւնները զիջէին Մոսկուայի առջեւ որեւէ կարեւոր հարցի մէջ :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐԱԿԱՆ ՅԱՆՑ ՄԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Պոլսոյ քերթերէն կը խաղեմ հետեւեալ տեղեկութիւնները (Յունուար 13 եւ 14), համայնավարութեան գործունէութեան մասին, որուն առաջին լուրը հաղորդած էինք արդէն։—

Կը հաստատուի այն լուրը թէ՝ համայնավարական եւ յեղափոխական կարեւոր ցանց մը երեւան ելած է երկրին մէջ, եւ բազմաթիւ անձեր ձերբակալուած են Անգարայի եւ Իսթանպուլի մէջ։

Անգարայի ոստիկանութիւնը մանրամասն քննութեան մը ձեռնարկած է, յեղափոխական եւ ճախակողմեան շարժումին պարագլուխները գըտնելու համար։ Հարցաքննութիւնները շարունակուեցան մինչեւ գիշեր, եւ այսօր ալ կարգ մը տուներ խուզարկուեցան, եւ յիսունէ աւելի ամբաստանեալներ արդարութեան յանձնուեցան։ Իրենց-մէ 17 հոգի ձերբակալուեցան եւ բանտ առաջնորդուեցան, միւսները ազատ թողուեցան։

Անգարայի մէջ 35 տուն խուզարկուեցաւ այսօր։ Քննութեանց համաձայն, Իսթանպուլի եւ ուրիշ քաղաքներու մէջ ալ խուզարկութիւններ եւ ձերբակալութիւններ պիտի կատարուին։

Ձերբակալեալներուն մէջ կան երեք ուսանող, չորս պաշտօնեայ, միւսները ազատ ասպարէզի տեսուղ մարդիկ են։

Ինչպէս յայտնի է, կրօնից տեսուչ Համտի Աքսկքիի յուշարկաւորութեան առթիւ միջադէպեր պատահած էին, ոմանք փողոցին մէջ քէֆ-պիր կարդացած էին, իսկ Թուրք Ապղ· Ուսանո-ղական Միութեան մէջ բուռն վիճաբանութիւններ տեղի ունեցած էին, եւ երիտասարդներէն շատեր անտեղի գտած էին փաթիհա կարդալ։

Այս բոլոր դէպքերուն մէջ կապ մը կը տես-նուի ճախակողմեան շարժումին հետ, եւ համա-ղարանականները կ'առարկեն թէ իրենց կարծիքը առնուած չէ, այս ցոյցերը կատարելու համար։

× Գիշերը, ուշ ատեն հաղորդուեցաւ թէ Իս-թանպուլի մէջ ալ զանազան տուներ խուզարկուած են, եւ եմտական քննիչ մը ձերբակալուած է եւ Անգարա ղրկուած հսկողութեան տակ։ Լրագրողի մը եւ օգնականի մը բնակարանները խուզարկուած են, բայց իրենք ձերբակալուած չեն։ Խուզար-կութիւններն ու ձերբակալութիւնները պիտի շա-րունակուին։

Իսթանպուլի Համալսարանական Միութիւնը նիստ գումարեց երէկ, եւ քննեց կացութիւնը, հաստատեց թէ յեղափոխական վտանգը կը վերա-ծընի երկրին մէջ։ Բազմաթիւ երիտասարդներ խօսք առին, եւ որոշեցին հրատարակել յայտա-րարութիւն մը կառավարութեան ուղղուած։ Յայ-տարարութիւնը կ'ըսէ թէ յեղափոխութիւնը վը-տանգաւոր է համայնավարութեան չափ, եւ կա-ռավարութիւնը պէտք է միջամտէ փութով։

× Ձերբակալեալներուն մէջ կան բժշկական համալսարանի, քաղաքային վարժարանի, պատ-մական եւ աշխարհագրական կաճառի ուսանող-ներ, երկրաչափներ, օգնական դատաւոր մը, նա-խապէս համայնավարութեամբ դատապարտեալ-ներ, Ֆարուգ Վուրալ, որ լուծեալ «կէնճլէր» Միութեան ընդհ· քարտուղարն էր, եւ էմէքճի Քէօյլիւ կուսակցութեան կարգ մը անդամները։

Ձերբակալեալները կ'ամբաստանուին թէ դա-սակարգային պայքար բացած են երկրին մէջ եւ փորձած են տապալել երկրին տնտեսական եւ ըն-կերային իրաւակարգը, եւ այս նպատակով միու-թիւններ կազմած։ Պատժական օրէնքը այդպիսի-ներու համար 3—10 տարի բանտարկութիւն կը սահմանէ։

Ոստիկանութիւնը առենէ մը ի վեր կը հե-տապնդէր զիրենք, եւ ի վերջոյ երեւան հանած էր համայնավարական կարեւոր բոյն մը Ենիչէհիր, Քօնուր փողոցին մէջ։ Այր մը եւ կին մը կը բնա-կէին այդ տունը, եւ համայնավարական քարո-զութիւններով կը գրգռէին այն բանուորները, որ կ'աշխատէին այդ փողոցին շինութեանց մէջ։ Ի-րենց տունը խուզարկուեցաւ եւ կարեւոր փաստա-թուղթեր գտնուեցան։

Ամբաստանեալները համայնավարական միու-թիւն մը կազմած էին իրենց միջեւ, նպատակ ու-նենալով ճախակողմեան քարոզութիւն կատարել երկրին մէջ։ Անոնք կապ հաստատած էին Մոս-կուայի հետ։ Կ'ենթադրուի թէ ուրիշ կարեւոր անձերու անուններն ալ պիտի խառնուին այս գոր-ծին։ Պետական թատրոնէն դերասաններու ա-նուններն եւս կը յիշուին։

Ձերբակալեալները առաջնորդուեցան Անգա-րայի հարցաքննիչ դատաւորին մօտ։ Բոլորն ալ կ'ուրանան իրենց դէմ եղած վերագրումները։ Ֆարուգ Օրալ, «կէնճլէր»ի քարտուղարը, ըսաւ· «Ես այդպիսի յանցանք մը չգործեցի։ Համայնա-վարութիւնը իմ գաղափարներուս դէմ է»։

Պայան Հիմմէթ Այեղլտըզ· — Երկու զաւկի տէր մայր մըն եմ։ Ի վիճակի չեմ այսպիսի խըն-դիրներով զբաղելու։

Եկմալեան պատարագը Փարիզի մէջ

Յունուար 7ի կիրակնօրեայ Եկմալեան պա-տարագը «Կոմիտաս» երգչախումբին երկրորդ ե-ղեցողութիւնն էր, բայց ինձ համար առաջին ուն-կընդրկութիւնը եղաւ։

Տեղեկացայ՝ թէ Պարթեւեան, նախ քան այդ պատարագին առաջին երգեցողութիւնը, թերթե-րու մէջ ծանօթութիւններ տուած էր պատարա-գին մասին։ Ամէն պարագայի մէջ, իմ անձնական տպաւորութիւնս է որ կը գրեմ ներկայիս։

Կոմիտաս վարդապետ Պոլսոյ Պատրիարքա-րանիստ Մայր Եկեղեցւոյ դպրաց դասուն տրվե-ցույց այդ պատարագը անփոփոխ։ Ես ալ կ'անդա-մակցէի պատանեկութեանս շրջանէն մինչեւ Փա-րիզ հաստատուիլս (1923)։ Նոյն պատարագը, միշտ արական խումբի համար, դասաւանդած եմ Գասը դիւղի բարեկեցիկ դասուն երիտասարդու-թեան ընդհ· պատերազմի շրջանին (1914—1918)։

Երգեցողութեանց ընթացքին լսելի էին եկ-մալեանի եղանակները, բայց անըմբռնելի էր թէ Պարթեւեան ի՞նչ պատճառ ունէր այդ պատարա-գին (երաժշտական չարագրութեան սխալներով լեցուն այդ պատարագին) մէջ կարգ մը տրամա-բանական սրբագրութիւններ կատարելով հան-դերձ, չատ մը սխալներ ալ նոյնութեամբ պահե-լու։ Լաւագոյն պիտի չըլլա՞ր կամ բնաւ չդպչիլ անոնց եւ կամ, եթէ սկսած էր քարեփոխել, գոնէ ամբողջական գործ մը մէջտեղ բերէր։

Պատարագին դաշնաւորմանը մէջ Պ· Պարթեւ-եան լսելի ընել տալով հանդերձ եկմալեանի դըպ-րոցը, եկեղեցական երգեցողութեան մը համար չատ ծանրաբեռնած էր։ Դաշնաւորումի այդ ոճը, աւելի նուագահանդէսի բնոյթ ունէր քան թէ ե-կեղեցական երաժշտութեան (musique sacrée), կարգ մը բացառութիւններով։

Ինչ որ պարզութենէ կը հեռանայ, իր հմայ-քը կորնչնելու դատապարտուած է։

Կոմիտաս վարդապետի նախասիրութիւնը ե-ղած է դաշնաւորումի պարզութիւնը։ Այդ պար-զութեան մէջ հմայք մը կայ ունկնդրութեան, մանաւանդ մեր ժողովուրդին համար, որ երաժշ-տական բարձր դաստիարակութիւն չէ տեսած դժ-բախտաբար, որով, խճողուած դաշնաւորում մը, մանաւանդ կրօնական մեր երգեցողութիւններուն մէջ, հաճելի չի թուիր երբեք։

Ձայնական եւ դործիքական երաժշտութիւն-ները բոլորովին տարբեր ճիւղեր են այդ արուես-տին մէջ։ Երաժիշտները, որոնք դործիքական երա-ժշտութիւնով սնած են, ձայնականին մէջ իրենց արտադրութիւններով նուազ արժէքաւոր կ'ըլլան յաճախ։ Պէքհովէն, երաժշտութեան դլխաւոր աստուածներէն մին, իր Իններորդ symphonieի վերջին բաժնին մէջ դրած ձայնական բաժինով, ձայնական երաժշտութեան մէջ նուազ զօրաւոր եղած է, բաղդատելով դործիքականին մէջ ունե-ցած իր հանճարին հետ։

Կայ դեռ բազմաձայն երաժշտութեան աւան-դութի պարագան։ Հող ալ փորձով տեսնուած է՝ թէ ձայնական երաժշտութեան դիտակից դեկա-վարի մը տուած արդիւնքը բոլորովին տարբեր կ'ըլլայ, քանի որ տրամաբանական է, երգը ե-դելով աւանդել եւ ուսուցանել։ Երգի մը եղանա-կը դաշնակով կ'աւանդուի, բայց երբեք անոր ե-դելու ձեւը։

Պարագան նոյնն է եւ միաձայն երգեցողու-թեանց համար։ Եթէ ուսուցիչը երբեմն երգե-ցողութեան դպրոցով երգէ, իր աշակերտները նոյն դպրոցով կ'երգեն բնականաբար։ Թրքական դպրոցով երգողի մը եւ կոմիտասեան դպրոցով երգողի մը երգած մեներգն կտորը, ճաշակով ի-րարու խառոր կը համեմատին։ Արեւելեան դպրոցը սիրողներ ալ կան, բայց այդ ձեւը մեծամասնու-թեան կողմէ չատոնց լքուած է եւ կոմիտասեանն է որ նախապատուութիւն է ստացած։

Կիրակնօրեայ պատարագի երգեցողութեան մէջ, նկատելի էր մանաւանդ աւելորդ նախերգութիւն-ներու (introduction) գոյութիւնը։ Օրինակ, «Մի-

Օգնական դպտուր Շէֆիք Շահին·— *Կը մերժեմ այս ամբաստանութիւնը, խիղճս չի նե-րեր այդպիսի յանցանքի մը։ Չորս տարի իրաւա-բանութիւն ուսայ կառավարութեան հաշուին։*

Դատական պաշտօնեայ Օկուզ Էրմուհմու-(բանաստեղծ եւ հէքեաթագիր)·— *Սաստիկ նեղ-ուած եմ որ այդպիսի յանցանք մը կը վերագրեն ինծի։ Զրպարտութիւն է։ Իր կինն ալ, Բուքիյէ, ըսաւ·— Աղջկանց արհեստից վարժարանէն ընթա-ցաւարտ եմ։ Ոչ մէկ կապ ունիմ համայնավարու-թեան հետ։*

Բանուոր Ահմէտ Օրագ·— *Երեսուն տարի ա-ռաջ Թուրքիա եկայ, ոչ մէկ կապ ունիմ Թուտէհ կուսակցութեան հետ։ Հօրեղբօրորդիս, Մուրատ Սարմաչօվ, երկար տարի Ռուսիոյ մէջ ընդհ· տնօրէնն էր արեւելեան գործերու դիւանին։ 1939էն առաջ չհրաժարեցայ իր հետ։*

Հայ գիւղուհիները Քորէայի մէջ

Պոլսոյ ժամանակ թերթը հետեւեալ խօսակ-ցութիւնը ունեցած է հայ գիւղուհի մը՝ Գրիգոր անունով, որ Քորէայէն վերադարձած էր, Այվազեանի հետ, որ Քորէայէն վերադարձած էր, վիրաւորուած ըլլալով·—

Եռանդուն, կայտառ երիտասարդ մըն է Գրի-գոր։ Հազիւ 22 տարեկան։ Հեռուոր Ասիոյ արեւը, դոր։ Հազիւ 22 տարեկան։ Հեռուոր Ասիոյ արեւը, լեռնային ցուրտը եւ անօրինակ հովերը բաւական մը լափլիզեր են անոր դէմքը, որ սակայն կը պա-հէ իր դուարթ արտայայտութիւնը։

— Նոյեմբերի վերջերն էր երբ առաջին անդամ պատերազմի մասնք։ Ես, մեր վաշխին անթելի պաշտօնեան էի։ Մեր կեդրոնէն տրուած հրաման-ները հարիւրապատիկն կը հաղորդէի։ Թնչամիին դիմաց, խիտ անտառի մը մէջ դիրք բռնած էինք։ Ամէն կողմէ կրակ կը տեղար, սակայն թշնամին չէինք տեսներ։ Մեր ընկերներէն քանի մը հոգի վիրաւորուեցան վերէն արձակուած գնդակներով։ Այս պարագան ուշադրութիւնս դրաւեց եւ լուր տուի հարիւրապետիս։ Մէկ մըն ալ ի՞նչ տես-նենք, թշնամի գինուորներ կանանչ տերեւներով ծածկուած ծառերուն գագաթը ելեր են եւ հոնկէ մեր վրայ կը կրակեն։

Երեկոյեան ետ քաշուելու հրաման ստացանք։ Եւ անտառը կրակի տալէ վերջ մեր նոր դիրքերը դրաւեցինք։ Առաւօտուն յարձակումի հրաման տրուեցաւ։ Այս անդամ թշնամին լերան մը վրայ էր։ Կռիւը չատ բուռն եղաւ։ Ես եւ հարիւրապետս քով քովի էինք։ Կռիւը մինչեւ իրիկուն չարունակուեցաւ։ Բաւական կորուստ պատճառեցինք թըշ-նամիին, բայց մենք կորուստ չունեցանք։ Երե-կոյեան ուշ ատեն երկու ամերիկեան թանքեր եւ թրքական ուրիշ վաշտ մը եւս եկան մեզի միացան եւ այս կերպով յաջողեցանք վանել թշնամին։

Նոյեմբեր 26ին էր երբ նոր յարձակումի մը անցանք ճեղքելու համար թշնամի պաշարումը։ Այդ օրուան կռիւը սոսկալի էր։ Թնդանօթները կը դոռային, ձեռնառումբերը կը ճարճատէին եւ փամփուշտները կը սուլէին։ Վերջապէս յաջող-ցանք ճամբայ մը բանալ եւ խմբովին փրկուիլ թշնամի օղակէն։ Զինուորական հսկայ քամիոններ եկան դէպի ետ փոխադրելու համար մեզ։ Ամէնքս ալ յոդնած ու պարտասած էինք։ Եւ հազիւ թէ տեղ մը գտայ քամիոնին ցեխարդելին վրայ եւ հոն տե-ղաւորուեցայ։

Ճամբու ընթացքին թշնամիներու կողմէ նոր յարձակումի մը ենթարկուեցանք։ Այս անակնկա-լին առջեւ բոլորս ալ վար ցատկեցինք քամիոնե-րէն եւ դիրք բռնեցինք։ Ես «ճիպ»ի մը ետեւը ան-ցած էի եւ հոնկէ կը կրակէի։ Տեսայ երեք Զինա-ցիներ որ վրաս կուգային։ Քիչ վերջ երեքն ալ դետին փռուեցան։

Այդ պահուն ես ալ ցաւ մը զգացի։ Նախչհաս-կցայ թէ վիրաւորուած եմ, բայց յետոյ տեսայ թէ ոտքի չեմ կրնար կենալ։ Զախ սրունքէս զար-նուած էի։ Ինկայ։ Բարեբախտաբար ինքզինքս չէի կորնցուցած։ Սողալով դէպի ճամբուն եղերքը

այն Սուրբ»էն «Միայն Տէր»ի մէջտեղ ի՞նչպիսի տրամաբանութիւն փնտռել նուագի աւելորդ բա-ժին մը ներմուծելու համար։ Սրբասացութենէն եւ «Սուրբ»էն առաջ հասկնալի է դնել նախերգու-թիւն մը, բայց ոչ «Ովսաննա»էն առաջ։ Ուրիշ խօսքով, սկսուած կտոր մը դործիական երաժըշ-տութիւնով մը կտրել երգն ու վերսկսիլ, աւելորդ զարդարանք է ու անպատեհ։

Եկեղեցիներու մէջ երգուած պատարագը յօ-րինելու կամ ձեւաւորելու աշխատութիւնը պէտք չէ չփոթել բեմերու վրայ երգուած պատարագնե-րուն հետ։ Եւրոպական պատարագներու բառերով չեմ հետաքրքրուած երբեք, բայց գիտեմ որ մեր պատարագին մէջ մինչեւ «լցաք» գնծութիւն չկայ եւ մինչեւ հոն աղօթքներով կազմուած է։ Այդ ա-ղօթքներուն եղանակները ու անոնց դաշնաւորում-ները պէտք է խորհրդաւորութիւն բերեն եւ պէտք է մանաւանդ ծառայեն աղօթելու եւ ոչ թէ ուն-կընդրկելու։

Պէտք է ընդունիլ թէ Պարթեւեան իր աշխա-տութիւնով եկմալեանի պատարագը բացայայտո-րէն աւելի հաճելի դարձուցած է եւ պիտի խորհի անդրադառնալ մատնանշուած արդար դիտողու-թիւններու վրայ ու վստահաբար իր աշխատութիւ-նը աւելի հետաքրքրական պիտի ըլլայ ապագա-յին։

Մօտէն դիտակից ըլլալով՝ թէ որպիսի դժ-ուարութիւններ կան Փարիզի մէջ, դլուխ հանելու այդօրինակ աշխատութիւններ, կ'ընդունիմ որ «Կոմիտաս» երկսեռ երգչախումբը չնորհատրելի է երկրորդ անդամուան իր երգեցողութիւնով ձեռք բերած այդքան յաջողութեան համար եւ միայն յարատեւութիւնով պիտի կրնայ հետզհետէ աւելի լաւ՝ մարսուած երգեցողութիւն մը ներկա-յացնել մեզի, տպաւորիչ, ինչ որ մաղթելի է եւ յուսալի։

ՆՇԱՆ Ց· ՍԵՐԳՈՑԵԱՆ

Տեսակցութիւն մը Գարեգին պատրիարքի հետ

ՄՄԲ.— Պուէնոս Այրէսի մեր պաշտօնակիցը, Արմենիա, տեսակցութիւն մը ունեցած է Գարեգին արք. Խաչատուրեանի հետ: Կ'ամփոփենք Պոլսոյ վերաբերեալ մասերը.—

— Ե՞րբ կը խորհիք Պոլիս մեկնիլ:

— Արդէն իսկ մեկնումի պատրաստութեան ձեռնարկած եմ: Եթէ Աստուած կամենայ, պիտի ջանամ Ծաղկազարդէն առաջ Մարտ 1ին, հոն ըլլալ:

— Ուրիշ տեղեր ալ պիտի հանդիպի՞ք եւ որքա՞ն պիտի մնաք:

— Այո, բայց կարճ ժամանակով միայն:

— Ձեր ընտրութեամբ կողմերը հաչտուած կրնա՞ք նկատել:

— Երկուստեք հեռադիրներ եւ նամակներ զայդ ցոյց կուտան: Գիտէք թէ ինձ համար կողմեր չկան, զայս դիտէ նաեւ Պոլսոյ հայութիւնը իր ներկայացուցիչներով:

— Մինչեւ ձեր մեկնիլը կարգադրութիւն մը պիտի ընէ՞ք ձեր փոխանորդի մասին եւ մեկնելէ առաջ պիտի այցելէ՞ք ձեր թեմի պատկանող միւս ջրջանները:

— Անտարակոյս:

— 1951ի տարեշրջանին համար ձեր ծրագրած մշակութային վեց ձեռնարկները հնարա՞ւոր չափով ուրիշ տեղ կատարելու մասին ծրագիրներ ունի՞ք:

— Ծրագրուած այդ ձեռնարկները մեր շրջանին համար էին, եւ իմ փափաքս է, որ իմ յաջորդը զանոց չընէ զանոնք:

— Ձեր այս վեց ձեռնարկներուն մէջ կը մտնէ եղնիկի «Եղջ Աղանդոց»ի աշխարհաբար թարգմանութիւնը ձեր կողմէ. տպագրութեան յանձնա՞ծ է զայն:

— Այո:

— Անդարա պիտի այցելէ՞ք:

— Անտարակոյս:

— Ի՞նչ առաջադրութիւններ ունիք պատրիարքական ձեր նոր պաշտօնին առիթով:

— Նախ վերահաստատել իրերահասկացողութիւնն ու կարգապահութիւնը մեր ներքին կեանքին մէջ. մնացածը խոստանալէն աւելի գործով ցոյց տալն է կարեւոր:

— Ի՞նչ օգտաչատ թելադրութիւններ ունիք ձեր մեկնելու առնչութեամբ:

— Ինչպէս ամէն առեն եղած է, այժմ ալ պիտի ըլլայ իմ թելադրութիւնը վերջ տալ անհասկացողութեանց եւ ամուլ ու վնասակար պայքարներու, ներշնչուիլ ընդհանրական իրական շահէ, զղուշանալ անիմաստ ցոյցերէ՝ խօսքով, գրչով ու պայքարով, առաջնորդուիլ մեր եկեղեցւոյ քրիստոնէական եղբայրական միարար ոգիէն եւ չմոռնալ վեհ. Հայրապետին խմաստուն հրահանգը, տեղական պայմաններուն համաձայն գործել»: Իմ մեկնելուս առիթով՝ այս է միակ խնդրանքս ու յանձնարարութիւնս մեր պատուական եւ ինձ միշտ սիրելի եղած ժողովուրդի բոլոր խաւերուն եւ ներկայացուցիչներուն անխտիր:

ՀԱՑՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ

ՏԱՐՕՆԻ ԵՒ ՍԱԼՆՈՑՁՈՐԻ ՀԱՑՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ

ՄԱՐՍԻԼՑ.— Հայրենակիցներ, 1915ի եղեռնէն վերջը վերապրող մեր ժողովուրդը անցաւկոխկաս եւ այսօր կ'ապրի Հայաստանի մէջ, իսկ շատ քիչ թիւով հայրենակիցներ ցան ու ցրիւ աշխարհի չորս ծագերուն իրենց բախտը կը փորձեն, միշտ յիշելով եւ երազելով իրենց քաղցր հայրենիքը, Տարօն Տուրուբերան եւ Սալնոյ Ջորը:

Գիտենք որ հոն՝ Հայաստանի մէջ ապրող մեր հայրենակիցները, ինչ որ ալ ըլլայ երկրին կարգն ու սարքը, կ'ապրին հայ եւ ոչ մէկ երկիւղ անոնց այլասերման մասին: Այլասերման վտանգը հայ – րենիքէն դուրս պէտք է փնտռել, հոս, օտար ափերուն վրայ մեր մատաղ սերունդը այս լոյսին տակ չի կրնար երկար տարիներ տոկալ:

Ուրեմն, մենք Սփիւռքի Տարօն Տուրուբերան, Սալնոյ Ջորեցիներս որ երկնքի տակ որ գտնուինք ձեռք ձեռքի տանք, կազմակերպուինք, արթնցնենք թմրած ջիղերը բոլոր անոնց որոնք հեռու կը մնան այս մեծ ընտանիքէն, կազմենք Հայր. միութիւններ եւ զանոնք կապենք Ամերիկայի Տարօն Տուրուբերանի Հայր. Միութեան Կեդր. վարչութեան:

Այդ միութեանց միջոցաւ ծանօթացնենք մեր նոր սերունդին, մեր փառաւոր անցեալը, որ պաշտելի է, որուն առջեւ հայ ժողովուրդը կը խոնարհի, անցեալ մը որ վերջապէս պատիւ բերած է հայ ժողովուրդին: Ո՞ր Հայն է որ պիտի չխոնարհի Աւարայրի սպարապետ Վարդան Մամիկոնեանի, Ոսկեդարի մեր Ս. Մեսրոպի, պատմահայր Խորենացիին եւ Մամիկոնեան տոհմին մաս կազմող սպարապետները, Մուշեղին, Սմբատին, Գայլ Վահանին եւ անոնց յաջորդող ու նոյն հայրենասիրութեամբ հերոսները՝ յեղափոխութեան նախարարութեամբ հերոսներ՝ յեղափոխութեան նախարար կարապետ Մարզար վարժապետի, Աբաթյի, Հրայրի, Աղբիւր Սերոբի եւ Գէորգ Զաւուշի առջեւ որոնք խթան հանդիսացան մեր ազգի ազատագրութեան եւ Հայաստանի ազատագրման համար:

Հայրենակիցներ, արթնանք խոր քունէն եւ կազմակերպուինք, քանի դեռ ուշ չէ, մեր փառաւոր անցեալի հայրենասիրութեան ղեզացումները ներարկենք մեր մատաղ սերունդի սրտերուն մէջ, ծանօթացնենք արտասահմանի մէջ հասակ նետող մեր երիտասարդներուն մեր անմահները, եւ պատրաստենք զանոնք իրրեւ մեր քաղցր Տարօն Տուրուբերան Սալնոյ Ջորի պարտաճանաչ եւ հայրենասէր քաղաքացիներ:

Այս ուղղութեամբ է որ կազմակերպած ենք Մարսէյլի մեր Հայր. Միութիւնը եւ այդ ուղղութեամբ ալ պիտի աշխատինք ձեռք ձեռքի, անկեղծ ու անխարդախ: Կը մաղթենք որ 1951 Թուականը պտղաբեր ըլլայ վերոյիշեալ ցանկութիւններուն եւ նպատակներուն իրագործման յաջող տարի մը:

ՎԱՐԶՈՒԹԻՒՆ (ԿՆԻՔ)

ԿԱՐՆԵՑԻՆԵՐՈՒՆ

Պոսթընի կարնոյ հայրենակցականը որոշած է դիրք մը հրատարակել կարնոյ եւ իր շրջակայքի մասին: Այս առթիւ կը հրաւիրէ անոնք որ սիրելի տրուած նիւթերու մասին տեղեկութիւն ունին՝ դրկեն Պոսթընի Կ. Հ. Միութեան դրքի հրատարակման յանձնախումբին H. A. Turbassian, 135 Eustis St. Roxbury 19. Mass (U. S. A.).—

1) Ժողովրդական բանահիւսութիւն, երգեր, առակներ, առածներ, հանելուկներ հէքեաթներ, օրհնութիւններ, անէծքներ եւն.:

2) Տեղական սովորութիւններ· ա) ծոներու կատարման եղանակները.— կաղանդ, Ծնունդ, Զատիկ, Վարդավառ, Ծառատօն, Տէրնտաս, Ուխտատղնացութիւններ, օգափոխութիւններ «Տէրի», անունի կոչեր (ծոնախմբութիւն), հիւրատղնացութիւններ, խնջոյքներ, բաղնեղնացութիւն եւն.:

3) Հանդիսութիւններ ու կրօնական զանազան սովորութիւններ՝ նշանուած, հարսնիք, հարսնիք, զարմ եւ մկրտութիւն, թաղում, սգում եւն.:

4) Մանչերու, աղջիկներու եւ երիտասարդներու յատուկ խաղեր:

5) Ձուտ կարնեցիական բառեր:

6) Կարկառուն դէմքերու, կարեւոր դէպքերու եւ տեղերու նկարագրութիւններ:

7) 1915ի տարագրութեան վերաբերող փաստական վկայագրութիւններ:

Պ. Վրացեանի անմիջական ղեկավարութեամբ հաւաքուած են պատմական, աշխարհագրական, քաղաքական, անդին նիւթեր, սակայն տակաւին կը պակսին զուտ կարնեցիական նիւթերը:

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՄԱՐՍԻԼՑ.— Այս տարի, գնդակի եղանկին, առաջին անգամ է որ «Արծիւ»ը կը խօսի իր մասին:

Յարդ ունեցած ենք.— 9 ախոյեանական մըրցումներէն, 7ը յաղթութիւն, եւ 2ը պարտութիւն:

Իր դասակարգի (2ème Division) մէջ, իր խմբակին առաջնութիւնը կուռւախնճոր մը դարձած է երեք խումբերու միջեւ: Մեր տղոց կը մնայ իրենց կարելին փորձել, որպէսզի անցեալ տարուան նըմանը կարգ մը եւս բարձրանան:

Յունուար 7ին «Արծիւ»էն բաժնուեցաւ իր լաւագոյն խաղացողներէն Մարսէլ Կիւլեան, Ամերիկա մեկնելով:

Հ. Նազարէթեանը եւ Ա. Արզումանեանը վերջացնելով իրենց զինուորութիւնը, կը չարունակեն խաղալ: Նոյնպէս կը մաղթէ որ Դաւիթեանը, Քաչեանը, Հ. Կիւլեանը, Ա. Թեմիրեանը, Սաղոյեանը եւ Ցակոբեանը չուտով վերադառնան:

⚔ Միութեան պատուոյ նախագահ՝ Արսէնի եւ իր եղբայրներուն՝ Պ. Պ. Ցովհաննէսի եւ Ոսկիան Թէճիրեաններուն հօր մահուան առթիւ, «Արծիւ»ը իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ իրենց եւ բոլոր պարագաններուն: Հանդուցեալը, ջերմ բարեկամ մըն էր եւ հակառակ իր յառաջացած տարիքին, դրեթէ բոլոր մրցումներուն ներկայ կ'ըլլար: «Արծիւ»ը կը խոստանայ իր յիշատակը միշտ վառ պահել:

Ա. Արծիւ

Տեսակցութիւն մը Գարեգին պատրիարքի հետ

(Շար.)

պայի եւ սկսայ օդնութիւն կանչել: Բայց լսող չեղաւ:

Գրիգոր Այվազեան պատասխանելով մեր հարցումներուն ըսաւ թէ Քորէայի թրքական զօրամասերուն մէջ 15—20 հայ տղաք եւս կան, սակայն չկրցաւ մանաւանդ տեղեկութիւն մը տալ անոնց մասին:

«ՇԱՒԱՂ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (52)

ԼՐՏԵՍ ԿԻԿԵՐՈՆ ԱՆԳԱՐԱՑԻ ՄԷՋ

(Գրեց՝ գերման դեսպանատան կցորդ ՄՈՑԶԻՇ)

ՀԵՏԱՊՆԴՈՒՄ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՄԷՋ

Ամէն պարագայի մէջ, այս նամակը կ'ապացուցանէ յստակօրէն թէ, որ ատենէն սահմանափակ էր Պերլինի վստահութիւնը իմ փորձառութեանս եւ կարողութեանս մասին: Ինծի կը զրկէին մանաւանդ տիրքեր, զոր պիտի ուսումնասիրէի եւ պիտի օգտուէի անոնցմէ, գործերուս մէջ: Գաղտնադարանիս վերջին բաժանումին մէջ տարի գիրքերը: Մնացին այստեղ եւ տող մը իսկ չկարդացի: Բայց պատասխանեցի Պերլինի նամակին: Ըսի թէ ոչ մէկ նմանութիւն կը գտնէի օրինակի համար Տրէյֆիւսի կամ Ռէպըլի հարցերուն եւ Կիկերոնի խնդրին միջեւ: Միակ նմանութիւնը այն էր, կարեւորութեան նոյն ատիճանը կը ներկայացնէին անոնք: Ամէն պարագայի մէջ, հասարակաց մէթոտ մը չէի տեսներ:

Ըսի թէ ինծի համար միակ կարելի մէթոտ մը կար, այն ալ ողջմտութիւնն էր, որ միշտ առաջնորդած էր զիս ցարդ: Եթէ կարդայի այդ գիրքերը, կրնար պատահիլ որ ազդուէի անոնցմէ, իրը, կրնար պատահիլ որ ազդուէի անոնցմէ, իրը վնաս ինծի անուշա: Այն համոզումը ունիմ, թէ ընդօրինակութեան միակ արդիւնքն է չփոթութեան մասնել միտքը: Երդում երի երբեք չկարդալ այս գիրքերը: Ա. այժմ գլուխս իր տեղն էր եւ ցորչափ ջիղերս տոկային, վտանգ չկար որ սխալներ գործէի: Բայց կազդուրելու համար քիչ մը յոգնած ջիղերս, խնդրեցի որ բարեհաճին մի – անդամընդմիշտ ճշդել թէ որ նախարարութեան իրաւասութեան մէջ կ'իյնար գործը: Որովհետեւ Կիկերոնի ամբողջ հարցը այնքան չէր նեղացներ գիս որքան իրերու արդի խառնակ վիճակը:

Հակիրճ պատասխանով մը ըսին թէ խորքին մէջ համաձայն էին ինծի, բայց իրաւասութեան հարցին համար, ոչ մէկ որոշում տրուած էր եւ պարտաւոր էի սպասել որ իրենց թափը կորնդնեն թշնամական այն զգացումները, զոր Քալթէն – պրունէր եւ Ռիպէնթրօփ կը սնուցանէին իրարու հանդէպ:

Շաբաթ մը ամբողջ Կիկերոն կեանքի նշան ցոյց չտուաւ այլեւս: Այդ պահուն էր, որ տեղի ունեցաւ դէպք մը, որ տակաւին չէր զարմացնէր գիս: Կապ ունէր «Երկրորդ ճակատ»ին հետ: Ամերիկա չէր Անգլեւսաքսոն այն ճակատը որուն մօտալուտ իրագործումը կարելի էր դիւրաւ նախատեսել, Մոսկուայի ճնշումի հետեւանքով: Արդէն Կիկերոն առատ տեղեկութիւն հայթայթած էր մեզի այդ ուղղութեամբ:

Ինդրոյ առարկայ էր պարզապէս դերմանա – կան ներքին երկրորդ ճակատ մը, զոր երկրին մէջ ստեղծած էին նախանձը, կասկածամտութիւնն ու տխմարութիւնը եւ որ մեծապէս նպաստեց Գեր – մանիոյ կործանումին:

Ստացայ նամակ մը, որ հետեւեալ կերպով մակագրուած էր. «Մտերմական, յանձնել անձնապէս»:

Կը պարունակէր Քալթէնպրունէրի հրահանգները, Այդ օրուընէ սկսեալ պէտք չէր որ Կիկերոնի փաստաթուղթերուն հաղորդակից ըլլի իմ դեսպանս:

Հարցը աւելի կը բարդանար ահա, մինչ ես կը սպասէի որ ճշդեն թէ որ նախարարութենէն կախում ունէի:

Այս հրամանը չգործադրեցի: Որովհետեւ եթէ ընէի ինչ որ ըսուած էր, անխուսափելի պիտի ըլլար խոր անհամաձայնութիւն մը իմ եւ Ֆօն Փափէնի միջեւ:

Ամէն պատ, պարկեշտութեան սկզբունքներուս հակառակ էր, ինչպէս նաեւ, իրատես խառնուածքիս: Եւ սակայն այս որոշումը խիստ անհաճոյ դիրքի մը պիտի մատնէր զիս, քանի մը չաբաթ վերջ:

Դեկտեմբեր ամսուն իր փառքի գագաթնակէտին հասած էր Կիկերոն: Իր աշխատութեան որակըն ու քանակը աւելի բարձր էին քան ինչ որ ըրած էր ցարդ եւ պիտի ընէր յետագային, համբաւաւոր «վաւերականութեան» մասին վերջին կասկածներն ալ փարատեցան:

Ապշահար կը մնային բոլոր անոնք որ իրազեկ կը դառնային Կիկերոնի փաստաթուղթերուն եւ ի վիճակի էին գատելու անոնց արժէքը: Պերլինի մէջ զովքը կը հիւսէին այժմ միայն Կիկերոնի սխրագործութեանց, այն ատիճանը որ նոյնիսկ կը մոռնային իրենց մրցակցութեան պատերազմը մղելու:

(Շար.)

կարեւորագոյն իրողութիւնը այն է, որ Ա-բեմուազը կրցած է հաւքել իր բոլոր տարակարծութիւնները եւ Մոսկուայի տրուած պատասխանները խմբագրուած են միաձայնութեամբ :

Զիւնհուսի տակ թաղուած եւս 200 հոգի

ԴԵՌ ՈՒՐԻՇՆԵՐ ԱՒ ԿԸ ՓՆՏՌՒԻՆ

Վերջին տեղեկութիւնները կը հաստատեն թէ չատ աւելի ծանր է Ալպեան լեռներուն մէջ պատահած աղէտը :

Երկուշաբթի օր հրատարակուած տեղեկագրի մը համաձայն, Աւստրիոյ մէջ մեռած են 110 հոգի, անհետացած՝ 15 հոգի, Զուիցերիոյ մէջ՝ մեռած են 71 հոգի, անհետացած՝ 13, Իտալիոյ մէջ՝ մեռած 15 հոգի : Գումար՝ 196 :

Այս հաշիւն ալ վերջնական չէ, քանի որ միշտ նոր դիակներ կը գտնուին : Ազատարարները, կլսուվին սառած, ահագին դժուարութիւններ կը կրեն երեք երկիրներուն մէջ : Ոչ միայն խստաչունչ քամի մը կը փչէ, այլեւ նոր ձիւնակոյտեր եւ սառնակոյտեր կը սահին լեռներէն վար : Զուիցերիոյ մէջ զինուորները հրասանդներով կրակ կը տեղան ձիւնակոյտերուն վրայ, որպէսզի ազատարար խմբակները կարենան օգնութեան հասնիլ զոհերուն : Առջի օր միայն այդ երկրին մէջ 234 կը հաշուէին մեռածներուն եւ անհետացածներուն թիւը :

Կը վախցուի որ ողողումներ ալ պատահին, սառակացնելով աղէտը : Արդէն խիստ հազարաւոր-ներ պատրաստութիւններ կը տեսնեն հեղեղներու դէմ պաշտպանուելու համար : Տեղ տեղ ձիւնիներ-ութիւնը 90 սանթին աւելի է : Ալպեան գետակներէն չատերը լեցուած են ձիւնակոյտերով եւ դիզուած ջուրերը ուրիշ ելքեր կը փնտռեն, սպառնալով շրջակայ բնակչութեանց :

*Հաղորդակցութիւնները խզուած են կամ կը կատարուին երկար յապաղումներով՝ երեք ա-կտառուին երկար յապաղումներով՝ երեք ա-կտառուին երկար յապաղումներով՝ երեք ա-կտառ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925
R. C. S. 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
17, Rue Damesme — PARIS (13)
Վեցամս· 800 ֆր·, Տար· 1600, արտ· 2500 ֆր·
Tél. GOB. 15-70 Ֆին 7 Ֆր· C. C. P. Paris 1678-63

Jeudi 25 Janvier 1951 Հինգշաբթի 25 ՅՈՒՆՈՒԱՐ

27րդ ՏԱՐԻ — 27 Année No. 6365–Նոր շրջան թիւ 1776

Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԿԱՐՄԻՐ-ԿԱՆԱՆՁ ԽԼՐՏՈՒՄ

Պոլսոյ վերջին թղթաթերը զարմանազան տե–ղեկութիւններ կը հաղորդէ Թուրքիոյ ներքին խլրտումներու մասին։

Ինչպէս կ'երեւայ, միայն համայնավարական շարժումներ չեն որ կը խմորուին, այլեւ յետա–դիմական, պահանջելով իսլամական աւանդու–թեանց վերահաստատումը։

Թերեւս երկու հոսանքները իրար խառնուած են համաճայն մանաւանդ ծրագրի մը, աւելի դիւ–րաւ հասնելու համար առաջադրուած նպատակին։

Այսպէս, Թուրք թերթերը կը գրեն թէ 8 - 10 խորհրդային դրօշներ փակցուած են Պանտրմայի մէկ մզկիթին պատերուն վրայ։

Միւս կողմէ, Անգարայի մէջ ձերբակալուած է մոլեռանդ մը որ «քարոզութիւններ կը կատա–րէր ապահովութիւնը խանգարելու համար»։

Երբ մարդը դատարան կը տանին, խօսքը ներ–կաներուն ուղղելով կ'ըսէ ·

— « Նամազ ըրէք, ապտէպ առէք»։

Պոլսոյ թաղերէն Պագրճիւղլի մէջ (Մաքքի – դիւղ) ձերբակալուած է երիտասարդ բանուոր մը, որ կ'ըսէ եղեր իր ընկերներուն·

— « Ռուս պապան քող անգամ մը հոս գայ, պիտի տեսնէք, ամէն բան պիտի շտկուի»։

Նոյն աղբիւրին համաձայն, մինչեւ Յունուար 17 միայն Անգարայի մէջ խուզարկուած են 42 տուներ, հարցաքննուած՝ 200 հոգի։

Այս անցուդարձին հետ միաժամանակ, օր–ուան իշխանութիւնը կը զբաղի Փարիզի մէջ պա–տահած դէպքով մը։

Պատահանելով այս առթիւ ուղղուած հար–ցումներուն, արտաքին նախարարը, Ֆուատ Քէօփրիւլիւ հաստատած է թէ «Ցառաջդիմական ժէօն Թիւրքերու ղօրաւոր կազմակերպութիւն մը հիմնուած է Փարիզի մէջ, իր գործունէութի–նը տարածելով նաեւ մեր երկրին ներս»։

— « Ջորս հինգ ամիս առաջ, երբ ես Փարիզ էի, ճշդեցի թէ այդ կազմակերպութեան անդամ չեն այն ուսանողները որոնք ուսում կ'առնեն կա–ռավարութեան ծախքով։ Կառավարութիւնը միշտ արթուն գտնուած է այն բոլոր շարժումներուն հանդէպ որ կը վտանգեն երկրին եւ ազգին գոյու–թիւնը։ Այսուհետեւ ալ ցոյց պիտի տանիմ նոյն նա–խանձախնդրութիւնը»։

Թերթերը դրեցին թէ կռիւ ծագած է այս Միութեան մէկ ժողովին առթիւ, երբ համայնա–վարական թուրցիկներ կը ցրուէին ։

Առանձին կը հաղորդենք ուրիշ մանրամաս–նութիւններ, ամբողջական դաղափար մը տալու համար ։

Այս քանի մը օրինակներն ալ կը հաստատեն թէ աշն ու ձախը, կանանչն ու կարմիրը լուրջ դործունէութեան մը ձեռնարկած են, տապալելու համար Թուրքիոյ ներկայ կարդուսարքը ։

Նոր չէ որ ձերբակալութիւններ եւ խուզար–կութիւններ կը կատարուին այս խմորումներուն առթիւ։

Քանի մը տարի առաջ ալ բազմաթիւ հետա–պնդումներ կատարուեցան, եւ կը կարծուէր թէ վտանգը անհետացած է ։

Մինչդեռ, նոր ձերբակալութիւնները կ'ապա–ցուցանեն թէ երկու չարժումներն ալ խոր արմատ–ներ ձգած են երկրին դլխաւոր քաղաքներուն մէջ։

Ցետոյ, միայն երիտասարդներ եւ բանուոր–ներ չեն որ կ'ամբաստանուին, այլեւ պետական պաշտօնեաներ եւ սպաներ ։

Կառավարութիւնը եւ մամուլը որքան ալ չա–փազանցեն, կարելի չէ ժխտել վտանգին ծանրու–թիւնը ։

Մանաւանդ որ, դժդոհութեան, դառնութեան պատճառները ոչ թէ նուազած, այլ բազմապատ–կուած են, տարիներու ընթացքին ։

Թուրք թերթերը իրենք են որ պատկերազարդ պատմութիւններ կը հրատարակեն ժողովուրդին թշուառութեան, պետական պաշտօնեաներու բըռ–նութեանց կամ զեղծումներու մասին։

Միւս կողմէ, մօտ մէկ միլիոն աշխատաւոր–ներ դէնքի տակ են տարիներէ ի վեր։ Ագդ· պաշ–պանութեան ծախքերը կը կլանեն ընդհ· եկամտ–յոյին գրեթէ կէսը։ Գիւղացին կը ծիւրի անյա–տակ թշուառութեան, աղտի եւախտի մէջ։ Մա–հերու համեմատութիւնը կը մնայ միշտ բարձր ։

Դեռ չենք խօսիր արտաքին ներքնչումներու եւ ուրիչ միջամտութեանց մասին։

Շ·

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՈՒՐ ԷԻՆ, ԵՐԲ «ԹՈՎՄԱՍՆԵՐԸ»···

«Հայուհի»ն քար մը եւս կը գլորէ (Թիւ 16 — 17, Դեկտեմբեր)·

— « Արեւելեան Արփաչայի ճահիճները սկսած են չորացուիլ եւ բանջարեղէններու, պտղաստանի եւ զարդածառերու յատկացուիլ»։

Միջանկեալ հարցում մը·— Վերջին բառը, զարդածառ, երեւանէ՞ն սորվեցաւ թէ արտասահ–մանէն ։

Կարեւորը այդ չէ սակայն։ Մտիկ ըրէք մը – նացեալն ալ։

Լուրին կցուած է հետեւեալ չնաշխարհիկ խորհրդածութիւնը ·

— « Նոր օրերու Թովմաս Առաքեալներուն համար են այս բոլո՛ր աշխատանքները· միայն, պէտք է Արփաչայի ճահիճներու բարեփոխուած վայրին վրայ նշանատախտակ մը դնեն հայ երկ–րագործները, որպէսզի, «Թովմասները» ինքզինք–ևին Քալիֆորնիոյ մէջ չկարծեն ···»

Այս ո՛րքան փութկոտ հոգածութիւն «Թով–մասներուն» համար։ Նոյնիսկ նշանատախտակ – նե՛ր, չփոթութեանց չենթարկելու համար զանոնք։

Բոլորովին աւելորդ են, սիրելի Տիկին, ձեր այդ բացառիկ խորհուրդները «նշանատախտակ – ներ» կախելու համար ։

Այդ «Թովմասներուն» չախչախիչ մեծամաս–նութիւնը, այդ սիրելի հողը քայլ առ քայլ իրենց արիւնոտ ոտքերով չափչփած են, իրենց մատ–ներով պեղած են, իրենց քրտինքով ողողած են ։ Իրենց ամբողջ երիտասարդութիւնը զոհած են գայն աղատ եւ ընդարձակ տեսնելու համար։ Եւ մի մտահոգուիլ, երբեք չեն չփոթած եւ չեն չփո–թեր զայն որեւէ արուեստական դրախտի հետ ։

Ճիշդ է սակայն, պէտք են այդ նշանատախ–տակները, որպէսզի ձեզի նման փափկասունները նախ համոզուին թէ այդ երկիրը հայկական Քա–լիֆորնիա մըն է եւ յետոյ իրենց ծրարները կա–պեն, հոն երթալու համար ։

ՍՕՍԻ

Հոներուն թիւը 283

Վերջին տեղեկութեանց համաձայն, 283 դիակներ դտնուած են Աւստրիոյ, Զուիցերիոյ եւ Իտալիոյ մէջ, ձիւնակոյտերու տակ թաղուած ։ Ամենամեծ կորուստը կրած է Աւստրիա, 133 հոգի։ Զուիցերիոյ մէջ մեռած են 75, Իտալիոյ մէջ 29, Ֆրանսայի մէջ ալ երեք հոգի։ Տակաւին կը փըն–տռուին 35 հոգի Աւստրիոյ, 8 հոգի Զուիցերիոյ մէջ ։

Միշտ կը վախցուի նոր ձիւնակոյտերէ։ Ամե–րիկեան օդանաւեր կազմ եւ պատրաստ կը սպա–սեն, օդնութեան հասնելու համար։ Մասնագէտ դինուորներ տրամադրուած են, դիակներ դտնելու համար։ Ֆրանսայի եւ անգլիացի դինուորներ ալ կ'օդնեն ։

Ցուրտը սաստկացած ըլլալով Զուիցերիոյ մէջ, կը կարծուի թէ նոր ձիւնակոյտեր պիտի չսահին։ Հաղորդակցութիւնները կտրուած են ե–րեք երկիրներու լեռնային գիւղերուն մէջ։ Կար–ծողներ կան թէ կարելի չէ կորուստները վերջնա–պէս ճշդել դարնանային ձիւնահալքէն առաջ ։

Զուիցերիոյ դաշնակցային խորհուրդը 100 հազար դուէյ· Ֆրանք տրամադրեց աղէտեալնե–րուն համար։ Կարմիր Խաչն ալ ընդհանուր հան–դանակութիւն ձեռնարկած է։ Բազմաթիւ գին–ուորներ կը մաքրեն երկաթուղիներու ճամբաները։

Օդանաւերը կը փորձեն ուտելիք եւ դեղ հաս–ցընել 2200 մեթր բարձրութենէ, լեռներու մէջ պաշարուած դիւղացիներու։ Առջի օր օդանաւ մը փոթորիկի բռնուելով կէս ճամբէն ետ դարձաւ։

Ականատեսներ կը պատմեն թէ չատ մը տու–ներ հիմնովին քանդուած եւ աւերակները մինչեւ 100 մեթր անդին նետուած են ։

Վիէննայի առաջին կառախումբը դէպի Փա–րիզ Համբայ ելաւ առջի օր, մեծ դժուարութեամբ։

ԵԻՐՈՊԱ. ՁԻՆՈՒՈՐ ղրկելու ծրագրին քննու–թիւնը սկսաւ Մ· Նահանդներու ներկայացին մէջ։ Նախագահ Թրումըն, որ համաձայն է այս ծրա–դրին, առաջին յաղթանակը չահեցաւ, երբ ժո–ղովը որոշեց յառաջիկայ յանձնախումբին յղել օրի–նագիծը ։

Ցոյցերը արգիլուեցան խստօրէն

ՄԱՄՆԱԿՑՈՂ ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐԸ 24 ԺԱՄԷՆ ՊԻՏԻ ԱՐՏԱՔՍՈՒԻՒ·— ՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆԵՐՆ ԱԼ ՊԱՇՏՕՆԱՆԳ ՊԻՏԻ ԸԼԼԱՆ

Երեքշաբթի կէսօրէն ի վեր, զօր· Այզընհա–ուըր դարձեալ փարիզ կը գտնուի, վերադարձած ըլլալով իր քննական արշաւ այցելութիւններէն ա–րեւմտեան ինը երկիրներու մէջ։ Օրերի օդանաւա–յին կայանին մէջ զօրավարը դիմաւորուեցաւ բազ–մաթիւ պաշտօնական անձնաւորութեանց կողմէ ։ Ինչպէս առջի օր, երէկ եւս զանազան տեսակցու–թիւններ ունեցաւ ան։ Մարաջախտ Մոնթկոմըրիի հետ ունեցած տեսակցութիւնը տեւեց մէկուկէս ժամ ։

Զօրավարը հաղիւ քանի մը օր Փարիզ մնալէ վերջ պիտի վերադառնայ Ուաշինկթըն, խորհը–դակցելու համար ամերիկեան կառավարութեան հետ։ Ձանազարձին պիտի այցելէ Իսլանտա, որ նոյնպէս կ'անդամակցի Ատլանտեանի դաշինքին եւ պիտի տեսնուի այդ երկրի վարիչներուն հետ ։

Զօր· Այզընհաուըրի Փարիզ վերադարձը նոր պատեհութիւն մը ընծայեց Ֆրանսայի համայնա–վար կուսակցութեան, որպէսզի նոր ցոյցեր կազ–մակերպէ անոր դէմ։ Համայնավար թերթերը քա–նի մը օրէ ի վեր հրահանգներ կուտային իրենց համակիր աշխատաւորական կազմակերպու–թեանց, որպէսզի մասնակցին զօրավարին դէմ կատարուելիք ցոյցերուն։ Այս անգամ աւելի խիստ են այդ հրահանգները։ Ազգակցական թերթերը կը հաւաստեն թէ Մոսկուա, չատ դժգոհ մնացած ըլլալով Յունուարի 9ին կատարուած ցոյցերու ձախողումէն, վճռապէս հրամայած է աւելի կազմակերպուած եւ ուժեղ պատրաստու–թեամբ հրապարակ իջնել այս անգամ ։

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՀՐԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

Կառավարութիւնն ալ, սակայն, այս անգամ ձեռք առաւ աւելի վճռական միջոցներ եւ մամուլի ու ձայնասփիւռի միջոցով յայտարարեց, թէ ա–մէն տեսակ ցոյց եւ համախմբում խստիւ արգիլ–ուած է ։ Կարմիրները ծրագրած էին մեծ ցոյց մը կազմակերպել երէկ իրիկուն «Աթթորնա» պան–դոկին առջեւ, Շան գ'Ելիզէի հրապարակին վրայ եւ այս առթիւ հրահանգներ տրուած էին փարիզի եւ շրջականերու բոլոր բանուորական սէնտիքա–ներուն, որպէսզի խուռներամ փութան նշանակ–ուած վայրը։ Փարիզի ոստիկանական վերատես–չութիւնը անմիջապէս հրատարակեց հրամանա–գիր մը եւ վճռապէս արգիլեց ծրագրուած ցոյ–ցը։ Հրամանագիրը կը պարունակէ հետեւեալ կէ–տերը ·—

1) Ցոյցերուն մասնակցող ամէն օտարական 24 ժամէն պիտի արտաքսուի երկրէն։

2) Ձերբակալուած ամէն մնայուն պաշտօնեայ պիտի դատուի կարգապահական տեսանի առջեւ եւ պիտի պատժուի, ի հարկին վերջնապէս պաշ–տօնէ արձակուելով։ Օժանդակ պաշտօնեաները դործէ պիտի հեռացուին անմիջապէս ։

3) Ազգայնացուած հիմնարկութեանց մէջ աշ–խատողները պաշտօնէ պիտի հեռացուին, սպասե–լով իրենց վերջնական դաղարեցման ։

4) Դատական հետապնդման պիտի ենթարկուին այն բոլոր անձերը, որոնք կը նախատեն կարգ – կանոնի վրայ հսկող ուժերը կամ կը յարձակին անոնց վրայ ։

Ամէն զատ, ոստիկանական վերատեսչութիւ–նը կոչ մը ուղղելով ժողովուրդին, կը պատուիրէր չհամախմբուիլ, չորեքշաբթի ժամը 6—8ՇԱՆ գ'Է–լիզէի եւ Էթուալի հրապարակներուն վրայ, կան–խելու համար ամէն ցաւալի դէպք եւ իրարան–ցում։ Արդիլուած էր նաեւ այդ ժամերուն մտնել մէթրոյի «ժորժ Ե·»ի եւ «Էթուալ»ի կայարան–ները ։

Համայնավար թերթերէն «Իւմանիթէ» եւ «Սը Սուար» ոչ միայն չհրատարակեցին այս զեկոյց – ները, այլեւ բոլորովին անգիտանալով դրուած արգելքը, իրենց ընթերցողները տեղեակ չպահե–ցին այդ մասին ։

Կառավարութեան հրամանով « Իւմանիթէ »ի եւ « Լիպերասիոն»ի երկհ առտուան թիւերը գը–բաւուեցան լրագրավաճառներէն։ Այս առթիւ դատական հետապնդումներ պիտի կատարուին ։

Եւ վերջապէս, ներքին նախարարութեան հը–րամանով, երեք ամսուան համար իրենց պաշտօն–ներէն արձակուեցան փարիզեան 7 արուարձան–ներու քաղաքապետները, որոնք Յունուար 9ի ցոյ–ցերուն առթիւ փակած էին իրենց քաղաքապե–տութիւնները եւ բոլոր փոխադրական միջոցները տրամադրած էին ցուցարարները ցոյցին վայրը փոխադրելու համար ։

× Դատարի մէջ ալ նահանդապետները բա–ցարձակապէս արդիլեցին համախմբումները ։ Մարսէյլի հինդ թաղերուն մէջ սարքուած բոլո–քի ցոյցերն ալ արդիլուեցան ։

× Ընկերվարական կուսակցութիւնը կոչ մը ուղղելով իրեն ենթակայ արհեստակցական միու–թեանց, կը յորդորէ զգուշանալ Աչխատանքի Դաշ–նակցութեան եւ համայնավարներու քաղաքական խաղերէն ։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՄՈՌՑՈՒԱԾ ՀԵՐՈՍՆԵՐ

ԱՐՏԱՇԷՍ ՊԱԼԱՍԱՆԵԱՆ

Անհամար է թիւը ուխտեալներու՝ որոնք ի – րենց ամբողջ էութիւնը ի սպաս դրին մեր ժողո– վրդի ազատագրական պայքարին, մոռնալով ըն– տանիք, տուն ու տեղ: Արհամարհելին ամէն վը– տանգ: Օր մըն ալ զոհուեցան պարտականութեան արիւնոտ ճամբուն վրայ արիաբար, յեղափոխա – կանի վայել մահով, բայց մնացին անյայտ:

Այդ կարգի ուխտեալ մըն էր Արտաշէս Պա – լասանեանը, զաւակը Վանի արուարձաններէն պատմական Արտամետ գիւղի խոնարհ ընտանի – քի մը:

1903 — 1904 թուականներուն Վասպուրականի արհաւիրքով լի գաւառներուն մէջ, հակառակ թուրք զազան կառավարութեան խիստ հետապն– դումներուն, կը սկսէր հասնիլ զինապաշտ, գա – ղափարական եւ անձնազոհ սերունդ մը Հ· Յ· Դաշնակցութեան մաքուր եւ անձնուէր գործիչ – ներու հրեղէն չունչին տակ: (Գաւառներու մէջ ուրիշ կուսակցութիւն դրեթէ գոյութիւն չունէր):

Արտաշէս կը պատկանէր այդ սերունդին:

Թէեւ ամուսնացած ու պատուական հայր իր զաւակներուն, համեստ ուսուցիչն էր ան Հայոց Ձորի Ս· Վարդան փոքրիկ գիւղի, սկսեալ 1904 թուականէն: Իր ընտանիքը կը պահէր իր հայրենի Արտամետ գիւղի մէջ որ մօտաւորապէս մէկ ժամ– ուան ճամբայ էր իր պաշտօնավարած գիւղէն:

Վանէն Հայոց Ձոր եւ անկէ Լեռնապար յե – ղափոխական նամակներու փոխադրութեան ամե– նակարճ ճամբան Արտամետ —Ս· Վարդան—Ծոր– գոմ գիծն էր: Սակայն չատ վտանգաւոր գիծ մը: Պէտք էր անցնիլ Թրքական ծառազարդ թաղի ամ– բողջ երկայնքէն եւ յետոյ Կատեպանց կոչուած ծովախորշէն որ սարսուռ կ'ազդէ մինակուկ ճամ– բորդին: Կատեպանց կոչուած վայրը յայտնի է իր ամայութեամբ հինաւուրց օրերէ: Ծովախորշի բլուրներու ստորոտը գանուող բարձրադիր, մութ ու խոր քարայրները աւազակներու թաքստոցներ էին: « Ձորս սիւներով, տասներկու խցիկով, կռանափոր քարայրք, տեղիս դարանի ի փոքր վի– մամէջս», ինչպէս կը զրէ Գարեգին եպիսկ· Սըր – ուանճտեանը այս վայրի մասին:

Ըստ Թովմաս Արծրունու, այս քարայրներու մէջ է որ Սմբատ կրցաւ պահել մանուկ Արտաշէ– սը, ազատելէն վերջ Սանատրուկի տան կոտորա– ծէն, երուանդի սուրէն, մինչեւ որ յաջողեցաւ հասցնել զայն Դարեհի արքունիքը:

Մեր օրերուն ճամբորդներ թալլելը, խուզար– կելը ու երբեմն ալ սպաննելը սովորական բաներ էին կատեպանցի ճամբու վրայ: Այս պատճառով Հայերը հարկադրուած էին խմբով ճամբորդել:

Գիտէինք որ 1915ի Ապրիլեան յաղթական հե– րոսամարտէն վերջ նահանջել չուզող խումբ մը Թուրքեր այս տեղերը պահուրտած էին, սակայն դժուար էր զործ ունենալ անոնց հետ առանց մեծ զոհեր տալու:

Քաջասիրտ Արտաշէս երկու տարի չարունակ, յաճախ միայնակ, կատարեց յեղափոխական թըղ– թերու փոխադրութիւնը այս ամայի ու վտանգա– ւոր ճամբաներուն վրայ: Օր մը կը կեցնեն ու կը խուզարկեն, սակայն չեն կրնար գտնել իր կօշիկի ներքնակին մէջ պահուած նամակը: Արտաշէս կա– կածի ենթարկուած էր: Այն օրէն չարունակեց այս նուիրական զործը լեռնային ճամբաներով:

Շանսատակ Դաւոյի զաւաճանութեան ատա – ւոր օրերուն Արտաշէսն ալ ուրիշներու հետ զըլ– խիվայր կը կախեն ու կը զանակոծեն, խոստովա– նութիւններ կորզելու համար, բայց ի զուր:

Վրայ հասաւ Օսմ· Սահմանադրութիւնը: Պահ մը կարծուեցաւ թէ Ազատութիւն է այլեւս: Ցե – ղափոխական զաղտնի զործունէութիւնը կանգ ա– ռաւ: Ցնծութեան ու խրախճանքի խելայեղ չըր – ջան: Շողչողուն հեռանկարներ: Բայց ափսոս որ երազ էր ...

Եւ ահա նորէն հնչեց յեղափոխութեան չեփո– րը: Անմահն Արամ նորէն երեւցաւ գիւղերու մէջ իր հրեղէն պատգամով.

— « Տղերք, մի խաբուիք, Թուրքը մխեւնոյն Թուրքն է, սուլթանական լինի թէ իթթիհատա– կան: Զէնք առէք, միայն զէնքը կը փրկէ մեզ»:

— «Պարոն Արամ, պոռթկաց Արտաշէս գիւ – ղական ժողովի մը մէջ· մենք աղքատ երիտա – սարդներս ինչո՞վ զէնք առնենք, մեր մէկ քանի այծերը, կամ մէկ հատիկ կովը ծախելո՞վ»:

Եւ զայրալից դառնալով գիւղի « աղաներուն, իշխաններուն», պոռաց անոնց երեսին.

— « Հէյ, աղաներ, իշխաններ, վաղը երբ կո– տորելու ելլեն մեզ Աստանայի պէս, ձեզ պիտի չդատեն մեզմէ: Զէնք գործածել չէ՞ք գիտեր, ա– ռէք ու տուէք գործածել գիտցողին: Զէնք դոր – ծածող երիտասարդ զաւակներ չունի՞ք ձեր սեփ– կան տուներու մէջ· ահա երիտասարդներ որ հոգի կուզան զէնքի համար: Զէնք տուէք մեր ձեռքը, որպէսզի թէ ձեր եւ թէ մեր պատիւը պաշտպա – նենք: Ի՞նչ կ'ըսես, պարոն Արամ»:

— « Անհոգ եղէք, տղերք, այդ բոլորը կը

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

Ինչո՞ւ կ'որոճան կաումիրները

ԵՒՐՈՊԱՆ ԿԱԶՄԱԼՈՒԾԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

« Ֆիկարօ » առնէ մը ի վեր յայտնութիւն – ներ կը հրատարակէ Ֆրանսական թէ միջազգային համայնավարութեան զաղտնի զործունէութեան եւ ներքին անցուդարձի մասին:

Այսպէս, առջի օր կը զրէր թէ վերջերս չատ զաղտնի խորհրդակցութիւն մը տեղի ունեցած է Կոմինֆորմի եւ Ֆրանսայի համայնավար կուսակ– ցութեան ներկայացուցիչներուն միջեւ եւ այդ առթիւ, Ֆրանսայի համայնավար ղեկավարու – թեան ներկայացուած է սթալինեան նոր ռազմա– վարութիւնը՝ Եւրոպայի մէջ:

Համաձայն Կոմինֆորմի զեկոյցին, Ա· Միու– թիւնը կը վախնայ Արեւմտեան Եւրոպայի մէջ դէմ առ դէմ գտնուիլ երեք տեսակի հակառա – կորդներու հետ, 1) ամերիկեան զինուորական ա– ջակցութեամբ վերակազմուած զերմանական բա– նակ մը, որ վճռական ու վտանգաւոր կորիզ մը կը նկատուի, 2) Ֆրանսայի, Իտալիոյ, Պելժիոյ եւ Հոլանտայի նման ժողովրդավար — զրամատիրա– կան երկիրներու ուժերը եւ 3) Եւրոպայի մէջ իր– րեւ ամերիկեան խարիսխ ծառայող երկիրներու— Անգլիոյ եւ Սպանիոյ — ուժերը: Չորրորդ հակա– ռակորդ մըն ալ պէտք է նկատել Եուկոսլաւիան, որ մասնայատուկ դիրք մը կը զրաւէ:

Ասոր հրդային հաւանական ռազմավարութիւնը այս զանազան հակառակորդներու հանդէպ նկատի ունի անոնց զինուորական ու քաղաքական հնարա– ւորութեանց տարբերութիւնները: Ուրեմն զուգա– հեռաբար, այս զանազան երկիրներու համայնա – վար կուսակցութեանց դիրքն ալ պիտի առաջնոր – դուի այդ նկատումներէն:

Զինուորական զետնի վրայ, Ա· Միութիւնը, ամէնէն առաջ, հիմնական կարեւորութիւն ներ – կայացնող ռազմավարական նպատակներ կը տես– նէ Մեծն Բրիտանիոյ եւ Սպանիոյ մէջ: Արդարեւ, ասոնք այնպիսի խարիսխներ են, զորս Ամերիկա– զինուորները ոչ մէկ պարագայի տակ պիտի լքեն եւ ո– րոնք աւելի վստահելի են իրենց համար թէ ռազ– մավարական պատճառներով (Փա տը Քալէ, Պի– րէնեան լեռներ) եւ թէ քաղաքական նկատումնե – րով (համայնավար կուսակցութեանց տկարու – թիւնը այդ երկիրներու մէջ):

Այս պայմաններու տակ, Սովետներու թիւ 1 նպատակակէտը, պատերազմի մը պարագային, պիտի ըլլայ ամենակարճ ժամանակի մը մէջ մեծ ուժգնութեամբ հարուածել թշնամին այս զլխա– ւոր ու անխորտակելի խարիսխները: Այս բանը կարելի է արդիական պայմաններու տակ,— օդա– նաւային եւ հիւլէական չանթահարիչ յարձակու– մով, Եւրոպայի հիւսիսային դաշտաւայրիններէն մինչեւ Փա տը Քալէի եզերքները ցամաքային նե– տանման յարձակումով եւ ցամաքահանումով մը Անգլիոյ վրայ, որ արդէն իսկ քանդուած եւ զրա– ւուած պիտի ըլլայ վայրաչու ուժերու կողմէ:

Ասիկա պիտի ըլլար՝ 1940ին Հիթլէրի ծրա – զրած յարձակման մէկ տարբերակը: Բայց Հիթ – լէր, այդ թուականին հիւլէական միջոցներ չու – նէր: Միւս կողմէ, անոր սպայակոյտին մէջ տե – սիլներու միութիւն չկար: Կէօրինկ կողմնակից սակէտներու յառաջխաղացումը ճիպլալթա– էր չարունակելու յառաջխաղացումը ճիպլալթա– էր չարունակելու յառաջխաղացումը ճիպլալթա– էր չարունակել

Հայերը Լեհաստանի մէջ

Ներկրդային իշխանութեան կողմէ Ուկրանիոյ կցուած հողամասին մէջ կը գտնուի Լեմբերգ քաղաքը, ուր երբեմն, հոծ հայ գաղութ մը գոյութիւն ունէր, ուր մինչեւ այսօր կանգուն է Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի նուիրուած հայկական ոճով տաճարը, եւ ուր հայ լեզուով ու ծէսով պաշտամունք կը կատարուէր վերջին համաշխարհային պատերազմէն առաջ :

Լեմբերգի հայ թեմին հազարաւոր հաւատացեալները մինչեւ այսօր իրենց ազգային դիտակցութեան տէր են, բայց պատերազմին հետեւանքով եւ հակակրօն հալածանքներու պատճառով կոտորակուած են եւ ցիրուցան եղած : Հոգեւոր ա–ռաջնորդներէն ոմանք աքսորուած են, ուրիշներ՝ սպաննուած, իսկ քանի մը հոգի կ'ապրին, ու կը ջանան օգտակար ըլլալ ցիրուցան հաւատացեալներուն :

Այս Հայերուն նախահայրերը գաղթած էին Ա–նիէն, Խրիմի ճամբով : Իրենց առաջին գլխաւոր կեդրոնները եղած էին Լեմբերգ, Ստանիսլաս, Գուլթի, յարակից եկեղեցիներով : Իրենց հետ բերած էին եկեղեցական թանկագին առարկաները :

Շուրջ հազար տարուան հնութիւն ունի Լեհաստանի հայ գաղութը, որ դարերու ընթացքին բազմաթիւ առանձնաշնորհներու տիրացած էր, շնորհիւ այդ երկրին վեհապետներուն բարեացակամ եւ գնահատող ոգիին :

Իրենց սեփական երկու թեմերէն զատ, Հայերը հոն ունեցած էին նաեւ իրենց առանձին դա–

Հ. Ց. Դ. Վաթսունամեակը

ԻՐԱՒԻ ՄԷՋ

Պաղտատէն վերջ, Մուսուլի եւ ուրիշ քաղաքներու մէջ եւս տօնուած է Հ. Ց. Դ. 60ամեակը, արտակարգ հանդիսաւորութեամբ :

Մուսուլի մէջ հանդէսը բացած է Պ. Ս. Դիլանեան : Ճոխ գեղարուեստական բաժինէ մը վերջ խօսած է թաղականութեան անդամ Պ. Ց. Աբ–ծիւեան, վերլուծելով Հ. Ց. Դաշնակցութեան 60ամեայ գործունէութիւնը : Ապա խօսած է Պ. Ե. Աբրահամեան որ իբրեւ հիւր Մուսուլ կը գտնուէր այդ օրը : Նկարագրելով 1917ի անպաշտպան մնացած Հայաստանի վիճակը, բսած է թէ Դաշնակցութեան եւ Արամի ճիգերով, ազատութիւն ու անկախութիւն կերտուեցաւ, 600 տարուան ստրկութենէ վերջ : Վերջին խօսողն եղած է թաղականութեան առենապետ Տօքթ. Գ. Աստուածեան որ նկարագրած է այն դժնդակ պայմանները ուր կ'ապրէր հայ ժողովուրդը նախ քան Հ. Ց. Դաշնակցութեան ծնունդը : «Հ. Ց. Դ.ը իր ուսերուն վրայ առած է մեր Ազգային Դատի պաշտպանութիւնը եւ ծառայած է անոր իր ֆէտայիներով, հերոսներով եւ զրադէտներով » :

Պասրայի մէջ Հ. Ե. Միութեան ակումբին մէջ, ի ներկայութեան հոծ բազմութեան մը, մեծ

տաստանական ժողովները, որոնք յեցած էին Մխիթար Գոշի հանրածանօթ դատաստանագրքին վրայ :

Ըստ լեհ պատմագիր Նովաչինսքիի՝ հայ ժողովուրդը նկատուած էր «երկրին աղը» : Ուրիշներ «աղնուական» որակած են զայն : Կամենից քաղաքը չատ բան կը պարտի Հայերու : Հայը Ալիչան մենագրութիւն մը ունի այդ մասին : Հայը Ինճիճեան եւս արտայայտուած է Լեհահայերու մասին իր «Ուղեւորութեան» մէջ :

Հայերը փայլած էին թէ մտաւորական եւ թէ ճարտարարուեստական մարզերու վրայ Գալիցիոյ եւ Բուքովինայի մէջ :

Լեմբերգի եկեղեցին հաւանաբար հիմնուած էր 1183ին : Փայտաշէն էր, 1369ին եղաւ քարաշէն, Անիի Մայր եկեղեցիին ոճով : Եկեղեցւոյ դաւիթին մէջ գտնուող տապանաքարերը կը կրեն հայերէն արձանագրութիւններ, հնագոյնն է 1160 տարեթիւ կրողը : Ուրիշ եկեղեցիներ կառուցուած էին այլուր :

Աւելի քան 1500 ձեռագիր հատորներով հարուստ էր հայկական թանգարանը, ուր կային նաեւ Անիէն բերուած մագաղաթներ : Գիւթեմբերգի դիւտէն վերջ, Հայերը հիմնեցին նաեւ տպարան մը, 1616ին, ուրկէ լոյս տեսան կրօնական եւ բժշկական երկեր :

Կ'ըսուի թէ քարիւղի դիւտը կատարած է լեհահայ մը, Ղուկասեւիչ, Կալիցիոյ մէջ :

Լեհաստան ունեցած է ծագումով հայ դէմ–պաններ, ծերակուտականներ, դիտուններ : Ասոնց մէջ ամէնէն աւելի փայլած են Իսահովիչ եւ Թէոդորովիչ արքեպիսկոպոսները : Ամբողջ լեհ ազգը յարգանքով եւ մեծ սիրով պարուրած էր այս հոգեւորականները : Թէոդորովիչ որ երեւելի գրող եւ բեմբասաց էր, վախճանեցաւ 1938ին : Մնաց ա–ռանց յաջորդի, չարաղէտ պատերազմին հետեւանքով :

ՎԵՐԾԱՆՈՂ

չուքով տօնուած է Հ. Ց. Դ. 60ամեակը, նախագահութեամբ Պ. Ս. Հէքիմեանի : Խօսած է Բժ. Բ. Փափազեան, որ Պաղտատէն հրաւիրուած էր : Ներկայացնելով Հ. Ց. Դ. 60ամեայ փայլուն գործունէութիւնը, ընդգծած է անոր զոհաբերութեան եւ նուիրումի ոգին : Ցոյց տուած է պատճառները Դաշնակցութեան տեւականութեան եւ ուժին,— «մէկը Հայուն համար, միայն Հայուն համար, ամէն ինչ Հայուն համար» :

Խանաֆիճի հայ գաղութին համար անմոռանալի պիտի մնայ 1950 հոկտեմբեր 27ը, երբ տօնուեցաւ Հ. Ց. Դ. 60ամեակը, Ալվանդ գետակին ափը բլրակներու չուքին տակ : Ներկայ էր ամբողջ հայ գաղութը : Եղած են պատշաճ բանախօսութիւն, երգ եւ արտասանութիւն : Նախագահած է Պ. Պ. Մարտիկեան :

ՏՒՐ ՁՕՐԻ ՄԷՋ

Հ. Ց. Դ. 60ամեակի տօնակատարութիւնը տեղի ունեցած է Դեկտեմբեր 23ին ընկեր Յակոբ Թարխանեանի բնակարանը, ի ներկայութեան բոլոր ընկերներուն եւ համակիրներուն : Նախագահած է ընկեր Ց. Թիւրպէնեան : Խօսած է Տօքթ. Գ. Գասպարեան, բացատրելով թէ Հ. Ց. Դաշնակցութիւնը իր 600 տարիներու թմբիրէն արթնացած ժողովուրդին ներշնչեց ազգային գիտակցութիւն եւ արժանապատուութիւն : «Ան հրահրեց հին հին դարու անոր մարտական ոգին եւ ի գին մեծ զոհողութեանց ազատեց մեր հայրենիքը : Ազատութիւնն ու անկախութիւնը պահելը նոյնքան դժուար է որքան չահիլը : Գերազանցօրէն ազգային պարտականութեանց եւ առաքելութեանց տէր կուսակցութիւն մը վախճան չունենար» :

Ունեցած են նաեւ գեղարուեստական ճոխ բաժին մը :

ԼՐԱՏՈՒ ԱՐՈՒԵՍՏԻ

Զ. ՄՈՒԹԱՖԵԱՆԻ ԱՐՈՒԵՍՏԸ

Ծանօթ քննադատ René Domerque կը գրէ L'Aube'ի մէջ.— Մութաֆեան, իր կատուներուն մէջ գեղեցկօրէն կը ներշնչուի արեւելքի մոգականութիւնը մեր արուեստին կշռաւոր յանդգնութեանը հետ : Այս ձեւով կը յաջողի չարաղրել, fougueով անչուշտ, բայց փափկութեամբ, չատ մը գեղեցիկ գործեր :

G. Y. Gros կը գրէ (Ce Matin) .— Մութաֆեան երկու տարի առաջ մեզի կը ներկայացնէր ցուցահանդէս մը՝ ներշնչուած պատերազմի արհաւիրքներէն որոնց ականատես եղած էր ինք : Ներկայ նկարահանդէսով մեզի կը բերէ բնութեան խաղաղութիւնը : Շատ լաւ բնանկարիչ մըն է եւ Compositionի նկարիչ մըն է :

Մութաֆեան մեծ յաջողութեամբ կը զուգէ բնութիւնը «իր» բնութեան : Նիւթերը որ կը վերլուծէ, ներշնչուած են Ֆրանսայէն, Աւստրիայէն եւ Իտալիայէն : Ցուցահանդէսը ամբողջութեան մէջ չատ հաճելի էր իր ինքնատիպ դիւտերով, նկարիչի բարձր արուեստով, որուն գոյներուն ներդաշնակութիւնը կը պահէ, խոր toneրու մէջ, ուժեղ հնչականութիւն մը :

ԿԱՐԴԱՑԻՔ ԵՒ ՏԱՐԱՏԵՑԻՔ
«ԾԱՌԱՉ»Ը

«ԾԱՌԱՉ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (53)

ԼՐՏԵՍ ԿԻԿԵՐՈՆ ԱՆԳԱՐԱՑԻ ՄԷՋ

(Գրեց՝ գերման դեսպանատան կցորդ ՄՈՑԶԻՇ)

ՀԵՏԱՊՆԴՈՒՄ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՄԷՋ

Իւրաքանչիւր պաշտօնական թղթատար, դիւանադիտական պայուսակին մէջ կ'ունենար, բազմաթիւ լուսանկարներ անգլ· դեսպանատան գաղտնի վաւերաթուղթերէն :

Միայն, Հեռ Ֆօն Ռիպէնթրօփն էր որ կը չարունակէր բանտուած մնալ իր լուութեան մէջ, եւ ամէն բան ենթադրել կուտար թէ կը բաւականանար միայն տեսնելով կիկերոնի լուսանկարները : Կը տանջուէր արդեօք միշտ իր կասկածներով : Անգլիոյ կողմէ վարձուած գործակալ մը կը նկատէր միշտ Կիկերոնը :

Գերմանիա չկրցաւ վճռական քայլը առնելու որոշում մը տալ, իր ձեռքին մէջ ունենալով հանդերձ առաւելութիւնները, զոր Կիկերոնի փաստաթուղթերը կը հայթայթէին իրեն : Թուրքիոյ մէջ կային նոյնիսկ գերմանացի զինուորականներ, որոնք տեղեակ էին «Կիկերոնի հարցին» գոյութեան : Լաւագոյն էր չմտածել բնաւ թէ քանիներ կը բաժնէին մեր գաղտնիքը : Այսօր իսկ դժուար կ'ըմբռնեմ, թէ ինչպէս անգլիական տեղեկատու դիւանը լուր չունեցաւ Կիկերոնի խնդրէն, մինչեւ այն օրը, ուր հասաւ Գոռնելին, որ քարտուղարուհիս եղաւ յետոյ :

Գալով Կիկերոնին, ուրիշ մարդ մը եղած էր : Կը ճառագայթէր, ընկերական ու խօսուն կը դառնար, հետզհետէ կորսնցնելով իր սկզբնական երկչոտութիւնն ու վերապահ դիրքը : Բայց երբ կը հարցուփորձէի զինքը իր անունին եւ անձնական գործերուն շուրջ, կը նահանջէր եւ ինծի կը հասկցնէր յստակօրէն, թէ իմ գործերովս միայն պէտք է զբաղիմ եւ զոհանամ իր ձեռք բերած արդիւնքով, որուն համար չատ հպարտ էր :

Ցաջողութիւնն էր, որ այս յեղաշրջումը յառաջ բերած էր : Ցաճախ, երբ մխասին կ'ըլլայինք դիւները, կը պատմէր ինծի իր ծրագիրները, որոնց մէջ մեծ դեր կը խաղար տուն մը, որ իրենը պիտի ըլլար : Երբ կը խօսէր իր ապագային մասին, կեանք մը, ուր այլեւս ծառայ պիտի չըլլար, Կիկերոն կը նմանէր մանուկի մը, որ կը տեսնէ թէ կ'իրականանայ պարիկներու պատմութիւն մը : Նոյնիսկ փիլիսոփայօրէն կ'ընդունէր թէ Գերմա–նիոյ զինուորական կացութիւնը կը ծանրանայ :

— Իսկապէս, ամէն բան խորհած եմ, ըսաւ ան ինծի օր մը երբ խօսեցայ իրեն այդ մասին, խորհած եմ թէ ինչ պիտի ընեմ Գերմանիոյ պարտութեան պարագային :

Իր արտաքին երեւոյթն ալ փոխուած էր : Լաւագոյն տեսակէ անգլիական կերպասով հագուստ մը հագած էր այժմ : Ցայտնի էր թէ լաւ դերձակի մը ձեռքէն ելած էր : Ունէր նաեւ սուղնոց կօշիկներ հատ ձգախչէժ ներբաններով : Բայց երբ օր մը տեսայ թէ ոսկի ապարանջան – ժամացոյց մը կար թեւին, դիտել տուի իրեն թէ որքան վտանգաւոր էր այդ կենցաղը :

— Ձէ՞ք վախնար որ ձեր նոր դիւմները աս–

րօրինակ թուին ձեր դեսպանին, որովհետեւ որոշ կ'երեւի թէ մեծ դումարներ վճարած էք այդ բոլորին, իսկ եթէ պատահի որ ճշդել ուզեն թէ ուրկէ կը գտնէք այդ դրամը... Խելացի գործ մը չէ ձեր տեսածը եւ նոյնիսկ խիստ վտանգաւոր է :

Կիկերոն նայեցաւ ինծի վարանումով : Ակընյայտնի էր որ ազդած էին խօսքերս իր վրայ, հանեց նոր ժամացոյցը եւ խնդրեց որ առեն մը պահեմ զայն, մինչեւ որ կարենայ խոթանալու երթալ եւ պահ դնել :

Ուրիշ բան մըն ալ գրաւեց ուշադրութիւնս : Այժմ միշտ մաքուր ու խնամուած էին իր ձեռքերը : Անհետացած էր իր ջղագրգռութիւնը : Ալ չէր նայեր վարազոյրներուն ետին, ոչ ալ կը բանար դռները, վտահ ըլլալու համար թէ մարդ չկար ետեւը : Ինքնավստահ եւ նոյն իսկ անփոյթ դարձած էր, եւ այս պարագան կը մտահոգէր զիս :

Անգամ մը միայն վերստացաւ իր նախկին վիճակը : Մեր Կիկերոնը, որ այնքան ինքնավստահ էր, վերածուեցաւ յանկարծ խուրձ մը ջիղերու : Եղկելի երեւոյթ մը կը պարզէր : Դէմքը թուղթի պէս ճերմակ էր : Կ'արտայայտէր վախ եւ յուսահատութիւն, նաեւ անձկութիւն մը, որ ալ ոչինչ ունէր մարդկային :

Անդնահատելի արժէքով փաստաթուղթեր, նոյնքան զգայացունց դէպքեր, կրնամ ըսել թէ ամէն ինչ դուրընթաց էր 1943ի այդ Դեկտեմբեր ամսուան մէջ : «Կիկերոն ձեռնարկ»ը իր ամէնէն եղերական շրջանը ապրեցաւ այն ատեն եւ իր ողբերգական վախճանն իսկ չունեցաւ ատկէ աւելի մեծ ուժգնութիւն :

(Շար.)

Ամէն յոյս կորսուած չէ

Հակառակ Մ. Նահանգներու ընդդիմութեան, ՄԱԿի քաղաքական յանձնախումբը որոշեց 48 ժամ յետաձգել իր աշխատանքները, քննելու համար փեքինի նոր առաջարկները, Խորէայի մէջ զինադադար մը կնքելու մասին: Բազմաթիւ պետու – թեանց եւ Մ. Նահանգներու միջեւ ծագած տա – րակարծութիւնները սուր հանդամանք ստացան այս առթիւ: Որոշ կը տեսնուի թէ այդ պետու – թիւնները կ'ուզեն ամէնէն անյոյս միջոցներն իսկ փորձել, համայնավար Չինաստանի հետ հասկա – ցողութեան մը գալու եւ Խորէայի վէճի կարգա – դրութիւնը ապահովելու համար:

Այս պետութենց դլուխը կը դտնուի Մեծն Բրիտանիա, որուն դիրքը այս հարցին մէջ, մեծ դժդոհութիւն պատճառած է ամերիկեան հանրա – յին կարծիքին: Խօսելով երեսփ. ժողովին առջեւ, վարչապետ Պ. Էթլի յայտարարեց, թէ տակաւին ամէն յոյս չէ կորսնցուցած, վէճը բանակցու – թեանց միջոցով լուծելու համար: «Մենք կը կար – ծենք թէ պահը դէշ ընտրուած է պահանջելու հա – մար ՄԱԿէն միջոցներ ձեռք առնել փեքինի դէմ, բան մը որ ծանր հետեւանքներ կրնայ ունենալ»: Պ. Էթլի յայտարարեց նաեւ, թէ բրիտանական կառավարութիւնը ուշադրութեամբ կը քննէ փե – քինի նոր առաջարկները, որպէսզի, եթէ կարելի ըլլայ, հնարաւորութիւն տրուի համայնավար Չի – նաստանին իր դերը խաղալու ազդերու ընտանի – քին մէջ:

× Ֆրանսայի նախարարական խորհուրդն ալ մանաւորապէս կը զբաղի այս հարցով, եւք մը դտնելու համար: Ուրիշ հոդ մը կը կազմէ Գերմա – նիոյ վերազինման խնդիրը, որու մասին Ամերիկա – յէն տարբեր տեսակէտ ունի Ֆրանսան:

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ԱՏԼԱՆՏԵԱՆի ԴԱՇԻՆՔԸ

Անդաբայի քաղաքական շրջանակները կը կարծեն թէ Մ. Նահանգները, այժմ, նպաստաւոր դիրք մը բռնած են՝ Ատլանտեանի դաշինքին մէջ Թուրքիոյ մասնակցութեան չուրջ եւ պիտի կըր – նան այս իմաստով մշակեմ նաեւ ուրիշ պետու – թեանց մօտ: Մ. Նահանգները համոզուած են այլեւս, թէ Թուրքիա սերտօրէն կապուած է ՄԱԿի դաղին, ինչ որ անհրաժեշտ կը դարձնէ նաեւ անոր մասնակցութիւնը արեւմտեան պաշտ – պանութեան ցանցին: Միայն Միջերկրականի պաշտպանութեան մարմնոյն մէջ Թուրքիոյ ան – դամակցութիւնը անբաւարար կը դտնեն Թուր – քերը:

Այս կապակցութեամբ կը նախատեսուին եր – կու հնարաւորութիւններ.— կամ Մ. Նահանդ – ները ալ պիտի մասնակցին 1939ի անգլեֆրանք – եւ Թուրք դինակցութեան եւ կամ Թուրքիա պիտի ընդունուի Ատլանտեանի դաշինքին մէջ: Աւելի հաւանական կը նկատուի այս վերջինը:

Մ. Նահանդները չատ կը հետաքրքրուին նաեւ Ցունաստանով եւ կ'ուզեն որ իրական դինակցու – թիւն մը կնքուի այդ երկրին եւ Թուրքիոյ միջեւ:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԳԵՐՄԱՆԻԱՑԻՆ մեկնելէ առաջ, զօր. Այղը – հաուըր զեկոյց մը հրատարակեց որով կ'ըսէ. — «Հոս եկայ ստուգելու համար թէ իրական տար – բերութիւն մը կա՞յ գերման կանոնաւոր դինուորին ու սպային եւ Հիթլերի ու իր ոճրադործ խմբակին միջեւ: Ես չեմ հաւատար թէ գերման դինուորը կորսուած է իր պատիւը: Կարդ մը անհատներու դործած անպատուաբեր եւ դատապարտելի ա – րարքները միայն իրենց վրայ կ'անդրադառնան եւ ոչ թէ գերման դինուորներու եւ սպաներու մեծա – մասնութեան վրայ»:— Զօրավարը երկար խօսակ – ցութիւն մը ունեցաւ արեւմտեան Գերմանիոյ վարչապետին հետ:

ԲԵԱԻՈՐ ԺԱՆՏԱՏԵՆՆԻ (Թիֆլիս) դէմ ազ – դու դեղ մը դտած են խումբ մը ամերիկացի պիտ – նականներ, որոնք հինդ տարիէ ի վեր հետազո – տութիւններ կը կատարէին եղիպտոսի մէջ: Նոր դեղը կը կոչուի «Թերրամիսին» եւ չատ դոհացու – ցիչ արդիւնքներ տուած է հինդ տարիներ պարա – դաներու մէջ: Դեղը կը տրուի բերնէն եւ օդտա – կար է նաեւ փորհարութեան դէմ:

ՀԱՑ ՄԸ, Ռուբէն Նչանեան, դանակով ծան – րապէս վիրաւորուեցաւ Օփերայի մօտակայ խա – ղարանի մը մէջ, Հանրի Մապիթ անուն մարդու մը կողմէ որ անմիջապէս ձերբակալուեցաւ:

ԹԷՀՐԱՆի թերթերը կը դրեն թէ ամերիկեան դինարարձ նաւ մը հասած է Շահփուրի նաւահան – գիստը, բեռնով մասնաւորապէս միջուկ հրասայ – լեր, հակօդային թնդանօթներ եւն.: Ուրիշ դին – ամթերք ալ պիտի հասնի փետրուարին:

ՓԱՐԻԶի ջուրի մասին հարցապնդում ուղ – դուած ըլլալով, առողջապահական նախարարը յայտարարեց թէ «կատարելապէս մաքուր է»: Կարդ մը թաղերու մէջ Սէնի ջուրը թէեւ դէշ համ մը ունի, բայց մանրէներ չի պարունակեր:

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

Այս ուրբաթ, ժամը 20.30ին, Le Cadet սրճա – բանի վերնայարկը (métro Cadet):

Կը խօսի՝ ՇԱԻԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Նիւթը.— Ազգային գաղափարը արեւմտահայ մամուլին մէջ (1812 — 1865):

«Հայ Բանաստեղծութեան Օրը» Տորպոնի մէջ

Այս կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին

Կը խօսի Ֆրանսացի երիտասարդ բանաստեղծ

Mr. LUC – ANDRÉ MARCEL

Հայ բանաստեղծութեան եւ Նարեկացիի մասին

Կ'երդէ ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆ

Դաշնակ՝ ՕՐ. ԶԱՒԱՓԵԱՆ

Mr Yves Tessier կ'երգէ հայկական երգեր

Մուտքը ազատ է

Հ. Ց. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
ԽՆԶՈՑՔ 60ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՒՐԻԻ

Կազմակերպուած Լա Սէրթայլ «Ժաժակ» խումբին եւ Ն. Ս. «Հրայր» խումբին կողմէ:

Պատուոյ նախագահութեամբ քաղաքապե – տին, Mr. CRAILLE-ի եւ մասնակցութեամբ Մար – սէյլի Շրջ. կոմիսէրին:

Ներկայ կ'ըլլան խորհրդարանի անդամ ընկեր SANTINI եւ զաղութիս ընկերվարական կուսակ – ցութեան ներկայացուցիչը:

Այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, ընկերվա – րականներու սրահը (Cercle Jean Jaurès):

Ի ՅԻՇԱՏԱԿ

ԳՈՒՐԳԷՆ Մ. ԱԼԷՍՇԱՀ

1907 — 1947

Նախաձեռնութեամբ Մարսէյլի Մուրատ Ռա – փայէլեան Նախկին Աշակերտներու Միութեան:

ՀՈԳԵՀԱՆԳՍՏԵԱՆ ՀԱՑԱՍՏԷՍ ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ ՊԱՏԱՐԱԳ պիտի մատուցուի Վենետիկի Մխի – թարեան հայրերու կողմէ, Մարսէյլի St. Vincent de Paul (Les Réformés) եկեղեցիին մէջ, այս կիրակի 28 Յունուար, ժամը 9.30ին:

Նոյն առթիւ յարդանքի յիշատակութիւն՝ Մարսէյլի ռահիօկայանէն (218 mètres) ուրբաթ ժամը 12ին եւ 19.10ին, Provence – Magazine-ի ըն – թացքին:

Այրի Տիկին Հռիփսիմէ Կ. Թիւֆէնկճեան, Տէր եւ Տիկին Մելքոն Շիրոեան, Տէր եւ Տիկին Արմենակ Թիւֆէնկճեան (Կրընոպլը), Տէր եւ Տիկին Միհ – րան Թիւֆէնկճեան (Կրընոպլը), Տէր եւ Տիկին Գառնիկ Թիւֆէնկճեան (Կրընոպլը), Տէր եւ Տիկ. Արշակ Թիւֆէնկճեան (Մարսէյլ), Տէր եւ Տիկին Կարապետ Թիւֆէնկճեան (Մարսէյլ), [illegible] Նա – եւ Թիւֆէնկճեան, Շահինեան, Շիրոյեան, Սիմոն – եան եւ Այվազեան ընտանիքները խորունկ վիշտով կը ծանուցանեն իրենց ամուսնոյն, հօր, հօրեղ – բօր եւ աղդականին՝

Պ. ԿԱՐԱՊԵՏ ԹԻՒՖԷՆԿՃԵԱՆի

մահը՝ որ տեղի ունեցաւ իր բնակարանին մէջ, 52 Ave. Felix Faure Aubervlliers, métro Porte de la Vil – lette:

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի վա – դը Ուրբաթ, ժամը 8.30ին: Կը հաւաքուին իր բը – նակարանը: Թաղումը Pantin-ի Cimetière Parisien-ի մէջ:

Թատերական ներկայացում

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Սէնթ Անթուա – նի Ընկեր կաթոլիքիէի, սիրայօժար մաս – նակցութեամբ Պուլ. Օտոյի թատերախումբին:

Կը ներկայացուի Ա Ր Ա Բ Օ Ն

Այս չաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, Գաւ Վիատիք Պ. Մարտիկեանի սրահին մէջ:

ՇԻՐԱԿ Արեւելքի ԹՈՒՆԿԱՑ ամենաընտիր Օղին:
Առաջնակարգ իր մանագիտական պատրաստութիւնով: Բոլոր նրբաճա – շակներէ փնտռուած միակ ախորժա – կամ զօրացուցիչը: Տօնական օրերու եւ խնջոյքներու սեղանները անզուգա – կան եւ անզանցառելի զարդը:

Dépôt Central: Grande Distillerie du Parc, 1Bld. Onfroy (Prado), Marseille. Tél. Prado 83.50 et 82.93:
Dépôt pour la Région Lyonnaise: M. D. Baha – dourian, 10 rue de l'Epée, Lyon. Tél. Moncey 32.10:

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

1950ը վերջացաւ, բայց տակաւին առկախ հաշիւներ կան:

Կը խնդրենք փակել անյապաղ: Ցունուարի վերջ սախպուած ենք դադրեցնել թերացողներուն թերթերը: ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՑԻՇԱՏԵՏՍ

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Ահա – րոնեան» խումբի դասախօսութիւնը՝ այս հինդ – չաբթի ժամը 9ին, Stud. Caumartin: Կը խօսի Վ.Հէ – ՕՇԱԿԱՆ: Նիւթը՝ «Հայ դրականութիւն»:

ԲԱՐՁՐ ՀԱՑԻՒ Հայր. Մխիթեան Մարսէյ – լի վարչութիւնը խիստ կարեւոր Բ. ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամ եւ ոչ անդամ իր հայրենա – կիցները: Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3.30ին, Cours Josephe Thierry, 6 (Chapitre) Bar Palace:

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ. Ց. Դ. «Շահրիկեան» խումբի դասախօսութիւնը՝ այս ուրբաթ երեկոյ, ժամը 20.30ին Պ. Փաչաեանի սրճարանը: Կը դասախօսէ ընկեր Հ. ԲԱԼՈՒԵԱՆ: Նիւթ՝ «Մ. Վարանդեան, կեանքն ու գործը»: Կը հրաւիրուին բոլոր համակիրները, Նոր Սերունդի անդամները եւ ընկերները:

Ֆ. ԿԱՊ. ԽԱԶի Պանէէօ Քաշանի մասնաճիւ – ղին ժողովը այս չաբաթ ժամը 3ին, ընկեր Մ. Ալթունեանի բնակարանը:

Հ. Ց. Դ. ՍԵՒԱԿ խումբի ժողովը այս չաբաթ կէս օրէ վերջ ժամը 6ին, սովորական հաւաքա – տեղին:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ.— «Նոր Սերունդի Ծը» Փարիզի մէջ, կիրակի, Ապրիլ 1ին: Մանրամաս – նութիւնները յայնորդուի:

ԱՑՆՁԱՐի «ՑԱՌԱԶ» ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ՀԱՄԱՐ

Նիմէն Պ. Վառվառեան 300 ֆրանք կը նուիրէ Այնճարի «Ցառաջ» վարժարանին:

Տ Ա Մ Ա Ս
ՊԱՆԴՈԿ ԵՒ ՃԱՇԱՐԱՆ

1, RUE D'AIXի ՍԿԻԶԲԸ
4, Rue du Mont de Piété, MARSEILLE
Téléphone : COL. 41–92

Վերաբացուած է մեր հանրածանօթ ճաշարանը, ԱՐԴԻԱԿԱՆ ԲՈԼՈՐ ՑԱՐՄԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՎ
Ուր պիտի գտնէք
ՇԱՏ ՄԱՔՈՒՐ ԵՒ ՏԱՔՑՈՒԱԾ ՍՐԱՀ,
ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԹԱՐՄ ՄԻՍԵՐՈՎ, ԽՈՐՈՎԱԾՆԵՐ ՁՈՒՏ ԿԱՐԱԳՈՎ, ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՀԱՄԵՂ ԵՒ ԱՌԱՏ ԿԵՐԱԿՈՒՐ – ՆԵՐ ԵՒ ՄԻԱՁԵՐԿՐԱԿԱՆԻ ԹԱՐՄ ՁՈՒԿԵՐ, ԽՄՈՐԵՂԷՆՆԵՐ ԵՒ ԿԱԹՆԵՂԷՆՆԵՐ ԵՒ ԸՆՏԻՐ ԳԻՆԻՆԵՐ

Պատրաստուած փորձառու հայ եւ Ֆրանսացի խոհարարներու կողմէ:

Ամէն խակի յարմար եւ դիւրամատչելի գին

Ընկերութիւնս իր յարդելի յաճախորդները գոհացնելու փափաքով, ճաշերէն առաջ ԱՌԱՏ ՄԷՋԷՆԵՐՈՎ կը սպասարկէ ախորժահամ բմպե – լիներ, մանաւանդ հանրածանօթ ՌԱՔԻ ՏԻՒԶԸ:

Պ Ա Ն Դ Ո Կ

Ամենավերջին կահաւորումով մեր արդիա – կան պանդոկին մէջ պիտի դտնէք ջերմութիւն, տաք եւ պաղ ջուր, բաղնիք եւ հեռաձայն սենեակի մէջ՝ չատ յարմար գիներով:

Թերթիս կտրօնով ներկայացող յաճախորդ – ներուն մասնաւոր գեղչ:

Այցելեցէք եւ փորձեցէք մէկ անդամ համոզ – ուելու համար:

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Որոշ զարդացում ունեցող երիտասարդ մը, որ պիտի զբաղի մածունի գործով եւ աշխատանո – ցի ներքին հսկողութեամբ:

Դիմել Yoghourt ARAM, 49 rue Barbès, Mont – rouge:

ԳՈՐԾԱՒՈՐՈՒՀիի ԿՈՒԶՈՒԻ
ԿԱՄ ԱՇԱԿԵՐՏՈՒՀիի ՄԸ (PETITE MAIN)
Դերձակի քով աշխատելու համար:
Դիմել Պ. Կիրակոս Ալանեանի, 68 rue Rebe – val, Paris (19):

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Օդնական խոհարարուհի մը որ գիտնայ կէ – րակուր եփել: Դիմել՝ Թերթիս վարչութեան:

Le Gérant : A. NERCESSIAN
Imprimerie DER AGOPIAN 17 rue Damesme - (13)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925
R. C. S. 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
17, Rue Damesme — PARIS (13)

վեցամս· 800 ֆր·, Տար· 1600, արտ· 2500 ֆր·

Tél. GOB. 15-70 Գիւ 7 Ֆր· C. C. P. Paris 1678-63

Vendredi 26 Janvier 1951 Ուրբաթ 26 ՅՈՒՆՈՒԱՐ

27րդ ՏԱՐԻ — 27 Année No. 6366–Նոր շրջան թիւ 1777

Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱՆ

Պարբերաբար կոչեր կ'երեւան յանուն Հայր· Միութեանց, ազգային ոգին արծարծելու եւ զանազան ձեռնարկներ յաջողցնելու համար :

Քիչ անգամ նորութիւններ կը յայտնեն այդ կոչերը եւ ազդերը: Մանաւանդ մեր գաղութին մէջ ուր թուլցած է Հայր· Միութեանց գործունէութիւնը, իսկ թիւն ալ՝ չատոնց նուազած :

Նորէն Ամերիկան է այդ Միութեանց ալ կեդրոնը: Կենդանի վառարան եւ մշտահոս աղբիւր, ինչպէս ուրիշ կազմակերպութիւններ :

Դժբախտաբար ներքին պատակտումը խոր արմատներ ձգած է նաեւ այս ճակատին վրայ :

Այսպէս, երկու թեւերու բաժնուած են չատ մը Հայր· Միութիւններ — մեծ մասով՝ ջոջերը : Միշտ միեւնոյն պատճառներով :

Որո՞ւ համար գաղտնիք են այդ «պատճառները», որոնք նոյն աւերը կը գործեն հանրային կեանքի բոլոր ճակատներուն վրայ :

Կը բաւէ յիշել երկու տարբեր, զզուելի բառեր,— «Հայաստանասէր» եւ «Հակահայաստանեան»— մնացեալը հասկնալու համար :

Բաժնուած ըլլալով երկու թեւերու, բնակաբար ճիգերն ու նիւթական աղբիւրներն ալ կը հոսին տարբեր ուղղութեամբ :

Հաղուագէպ է տեսնել Հայր· Միութիւն մը, որ իր ամբողջ աշխատանքը կեդրոնացուցած ըլլայ միեւնոյն առաջադրութեանց վրայ :

Աւելի չատ խաչաձեւումներ է որ կը տեսնենք: Ապա ուրեմն չյատուում, վատնում ճիգերու :

Տարիներու փորձառութիւնն ալ դաս չեղաւ, բնական ճամբան գտնելու եւ նահանգի մը, գաւառի մը բոլոր հայրենակիցները մէկ Միութեան շուրջ համախմբելու համար :

Անոնք որ վեց – եօթը նահանգ եւ ծով կը պահանջէին, 1878էն ի վեր , անոնք անգամ տակաւին չեն կրցած վեց – եօթը նահանգապետութեանց մէջ ամփոփել իրենց տարագիր հայրենակիցները:

Արդարեւ, քանի՞ Նահանգային Միութիւն կրնաք համրել, զանազան քաղաքներու, գիւղերու, թաղերու անունով հաստատուած կազմակերպութեանց մէջ:

«Համա»ներու չարք մը ունինք — Համախարհդգիական, Համա–Վասպուրական, եւայլն·(ինչո՞ւ չըսել նաեւ Համատիգրանակերտցիական , նոյն բարբարոս բացատրութեամբ...) :

Բայց — ըսինք արդէն — ամէնէն աւելի անոնց մէջ է որ կը բանի պատակտումի որդը:

Ուրիշ ընդհեցուիչ իրողութիւն մը, — յարատեւ անհոգութիւն բուն իսկ արեւմտեան Հայաստանէն գաղթած տարագիրներու մէջ: Սկսելով Բարձր Հայքէն, Սեւ Ծովու ափերէն, նոյնիսկ Տարօն – Տուրուբերանէն (խօսքը մեր գաղութի մասին է):

Վերջերս հրատարակուած զեկոյցէ մը կը տեսնենք թէ Փարիզի Վասպուրականցիները, որոնք հանգստեան կոչուած էին 1945էն ի վեր, վերակազմուեր են 1950 Հոկտ· 1ին, չատ լայն ծրագրով մը :

Կարգ մը վիճելի նորութիւններ, ինչպէս եւ խճողում կը պարունակէ այդ ծրագիրը :

Ուրիշ առիթի մը վերապահելով ամբողջական քննութիւնը, կ'ուզենք որ Միութիւնը յաջողէր իր հիմնական առաջադրութեանց մէջ : Իսկ ամէնէն առաջ՝ հակախմբէր փարիզեան չրջանի բոլոր Վանեցիները :

Ոչ ոք իրաւունք ունի խուսափելու , երբ առաջին քայլը առնուած է արդէն: Բացական ե՞րբ իրաւունք ունեցած է:

Միջանկեալ յիշեցինք այս պարագան, ըսելու համար թէ լուրջ վերադնահատման մը կը կարօտին Հայր· Միութիւնները, մանաւանդ մեր չրջանին մէջ :

Անհրաժեշտ է վերաքննել, մանաւանդ, դար – ծունէութեան եղանակները , նկատի առնելով տարբեր բարմութեանց նոր պահանջները :

Անհրաժեշտ է , նաեւ, ամփոփել, համախմբել մանր – մունր խմբակցութիւններ, աւելի արդիւնաւոր եւ հանրօգուտ գործունէութեան մը նուիրուելու համար:

Ցիրուցան բազմութեանց ինքնապաշտպանութեան, նոր սերունդի փրկութեան հոդը ամէնէն աւելի կը ծանրանայ Հայր· Միութեանց վրայ :

Շ·

ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐ ՀԱՐՑ

Ինչպէս գրած էինք, 48 ժամ յետաձգուած էր ՄԱԿի քաղաքական յանձնաժողովին նիստը, հետեւաբար եւ համայնավար Զինաստանը նախայարձակ հռչակելու մասին Մ· Նահանգներու առաջարկին քննութիւնը, ուսումնասիրելու համար փեքինի կառավարութեան նոր առաջարկները :

Ճիշդ այն պահուն երբ յանձնաժողովը պիտի վերսկսէր իր աշխատանքները, Հնդկաստանի ներկայացուցիչը Սըր Պէնէկըլ Ռաու հաղորդեց թէ նոր ու «լաւ լուրեր» ստացած է փեքինէն եւ հետեւաբար պէտք է պահնք եւս նկատի ունենալ, օրակարգի քննութեան անցնելէ առաջ :

Զինական այս նոր դիմումի մասին մանրամասնութիւններ կը պակսին տակաւին, կ'ըսուի սակայն, թէ փեքինի կառավարութիւնը նոր լուսաբանութիւններ տուած է ՄԱԿի մէջ իր ընդունելութեան եւ Քորէական օտար ուժերու հեռացման մասին :

Հնդիկ պատուիրակը անմիջապէս նիստի հրաւիրեց ասիական եւ միջին արեւելեան 12 պետութեանց ներկայացուցիչները եւ հաղորդեց անոնց Զինաստանի նոր դիմումի մանրամասնութիւնները: Այս առթիւ որոշուեցաւ առաջարկել որ կազմուի եօթնանդամ յանձնախումբ մը, որ պիտի քննէ Մայր· Արեւելքի վերաբերեալ բոլոր կարեւոր խնդիրները: Յանձնախումբը պէտք է կազմուի՝ փեքինի առաջարկած ձեւով եւ Մ· Նահանգներու, Մեծն Բրիտանիոյ, Ֆրանսայի, Խ· Միութեան, համայնավար Զինաստանի, Հնդկաստանի եւ Եգիպտոսի ներկայացուցիչներով: Յանձնախումբը պէտք է նիստ գումարէ անմիջապէս ՄԱԿի ընդհ· ժողովի նախագահին հրաւէրով եւ անոր որոշած թուականին: Նիստերը պիտի դուռնին դռնփակ եւ խորհրդակցութեանց ընթացքին չուրջ տեղեակ պիտի պահուի ընդհ· ժողովը: Յանձնախումբը պիտի ջանայ միացնել ՄԱԿի եւ փեքինի տեսակէտները Քորէայի վէճի լուծման մասին, ինչ որ փոխուկ կացութիւն մը պիտի ստեղծէ բրիտանական եւ ֆրանսական կառավարութեանց համար՝ ամերիկեան կառավարութեան հետ իրենց միաձայնութեան հարցին մէջ :

Բրիտանական կառավարութեան տեսակէտը պարզուեցաւ վարչապետ Պ· Էթլիի կողմէ եղած յայտարարութիւններով, որոնց համաձայն, փեքինը նախայարձակ հռչակելէ առաջ պէտք է փորձել լուծման բոլոր ճեւերը: Աւելի յստակ է Ֆրանսայի դիրքը: Ֆրանսական կառավարութիւնը լիազօրած է ՄԱԿի իր ներկայացուցիչը քուէարկել ամերիկեան բանաճեւի այն մասը, որ նախայարձակ կը հռչակէ Զինաստանը, բայց վերապահ մընալ պատժամիջոցներու հարցին մէջ: Իսկ ամերիկեան կառավարութիւնը տակաւին կեցած է այն տեսակէտին վրայ, թէ իր բանաճեւը պէտք է ընդունուի ՄԱԿի կողմէ :

Կացութիւնը կը նկատուի բարդ ու բաւական տագնապալի, որովհետեւ երթալով կը չատնան ամերիկեան բանաճեւին հակառակորդները: Արաբական Դաշնակցութիւնը, անցեալ օրուան իր ժողովին մէջ որոշեց հրահանգել բոլոր արաբ պետութեանց չքուէարկել ի նպաստ ամերիկեան բանաճեւին :

Հնդկաստանի վարչապետ , Պ· Նէհրու եւս, առջի օր խօսած իր ճառով ընդդիմացաւ ամերիկեան պահանջին: «Զինաստանը դատապարտել , ըսաւ, պիտի նշանակէր ահաւոր պատասխանատուութիւն մը ստանձնել խաղաղութեան հանդէպ: Ոչ մէկ պարագայի տակ պէտք է գոցուի հաղորդակցութեան դուռը: Այդ պատճառով ալ պէտք է հաւաքուիլ եւ քննել վիճելի հարցերը , փոխանակ հազարաւոր քիլոմեթրներ հեռուէն ի – բարու դիմելու »:

Պ· Նէհրու «հիմնական սխալ» մը որակելով ՄԱԿի ուժերուն 38րդ զուգահեռականը անցնիլը, աւելցուց թէ Զինաստանը նախայարձակ հռչակելու մասին ամերիկեան պահանջը դէպի խաղաղութիւն տանող ճամբան չէ: Ընդհակառակն պիտի ծառայէ սաստկացնելու վէճերը: «Եթէ չկրնանք խաղաղօրէն լուծել միջազգային ներկայ տագնապը եւ եթէ աչխարհ դէպի պատերազմ դիմէ, ատիկա պիտի նշանակէ մեր սերունդին սնանկութիւնը »:

«ԶԻՆԱՑԻՆԵՐԸ Կ'ՈՒԶԵՆ ՊԱՌԱԿՏԵԼ ՄԵԶ »

Վերջին լուրերու համաձայն, ամերիկեան կառավարութիւնը որոշած է անդրդուելի մնալ իր պահանջին մէջ: Միեւնոյն ատեն պիտի ջանայ միացնել ՄԱԿի եւ փեքինի տեսակէտները Քորէայի վէճի լուծման մասին, ինչ որ փոխուկ կացութիւն մը պիտի ստեղծէ բրիտանական եւ ֆրանսական կառավարութեանց համար՝ ամերիկեան կառավարութեան հետ իրենց միաձայնութեան հարցին մէջ :

Բրիտանական կառավարութեան տեսակէտը պարզուեցաւ վարչապետ Պ· Էթլիի կողմէ եղած յայտարարութիւններով, որոնց համաձայն, փեքինը նախայարձակ հռչակելէ առաջ պէտք է փորձել լուծման բոլոր ճեւերը: Աւելի յստակ է Ֆրանսայի դիրքը: Ֆրանսական կառավարութիւնը լիազօրած է ՄԱԿի իր ներկայացուցիչը քուէարկել ամերիկեան բանաճեւի այն մասը, որ նախայարձակ կը հռչակէ Զինաստանը, բայց վերապահ մընալ պատժամիջոցներու հարցին մէջ: Իսկ ամերիկեան կառավարութիւնը տակաւին կեցած է այն տեսակէտին վրայ, թէ իր բանաճեւը պէտք է ընդունուի ՄԱԿի կողմէ :

Կացութիւնը կը նկատուի բարդ ու բաւական տագնապալի, որովհետեւ երթալով կը չատնան ամերիկեան բանաճեւին հակառակորդները: Արաբական Դաշնակցութիւնը, անցեալ օրուան իր ժողովին մէջ որոշեց հրահանգել բոլոր արաբ պետութեանց չքուէարկել ի նպաստ ամերիկեան բանաճեւին :

Հնդկաստանի վարչապետ , Պ· Նէհրու եւս, առջի օր խօսած իր ճառով ընդդիմացաւ ամերիկեան պահանջին: «Զինաստանը դատապարտել , ըսաւ, պիտի նշանակէր ահաւոր պատասխանատուութիւն մը ստանձնել խաղաղութեան հանդէպ: Ոչ մէկ պարագայի տակ պէտք է գոցուի հաղորդակցութեան դուռը: Այդ պատճառով ալ պէտք է հաւաքուիլ եւ քննել վիճելի հարցերը , փոխանակ հազարաւոր քիլոմեթրներ հեռուէն ի – բարու դիմելու »:

Պ· Նէհրու «հիմնական սխալ» մը որակելով ՄԱԿի ուժերուն 38րդ զուգահեռականը անցնիլը, աւելցուց թէ Զինաստանը նախայարձակ հռչակելու մասին ամերիկեան պահանջը դէպի խաղաղութիւն տանող ճամբան չէ: Ընդհակառակն պիտի ծառայէ սաստկացնելու վէճերը: «Եթէ չկրնանք խաղաղօրէն լուծել միջազգային ներկայ տագնապը եւ եթէ աչխարհ դէպի պատերազմ դիմէ, ատիկա պիտի նշանակէ մեր սերունդին սնանկութիւնը »:

«ԶԻՆԱՑԻՆԵՐԸ Կ'ՈՒԶԵՆ ՊԱՌԱԿՏԵԼ ՄԵԶ »

Վերջին լուրերու համաձայն, ամերիկեան կառավարութիւնը որոշած է անդրդուելի մնալ իր պահանջին մէջ: Միեւնոյն ատեն պիտի ջանայ միացնել ՄԱԿի եւ փեքինի տեսակէտները Քորէայի վէճի լուծման մասին, ինչ որ փոխուկ կացութիւն մը պիտի ստեղծէ բրիտանական եւ ֆրանսական կառավարութեանց համար՝ ամերիկեան կառավարութեան հետ իրենց միաձայնութեան հարցին մէջ :

Բրիտանական կառավարութեան տեսակէտը պարզուեցաւ վարչապետ Պ· Էթլիի կողմէ եղած յայտարարութիւններով, որոնց համաձայն, փեքինը նախայարձակ հռչակելէ առաջ պէտք է փորձել լուծման բոլոր ճեւերը: Աւելի յստակ է Ֆրանսայի դիրքը: Ֆրանսական կառավարութիւնը լիազօրած է ՄԱԿի իր ներկայացուցիչը քուէարկել ամերիկեան բանաճեւի այն մասը, որ նախայարձակ կը հռչակէ Զինաստանը, բայց վերապահ մընալ պատժամիջոցներու հարցին մէջ: Իսկ ամերիկեան կառավարութիւնը տակաւին կեցած է այն տեսակէտին վրայ, թէ իր բանաճեւը պէտք է ընդունուի ՄԱԿի կողմէ :

Կացութիւնը կը նկատուի բարդ ու բաւական տագնապալի, որովհետեւ երթալով կը չատնան ամերիկեան բանաճեւին հակառակորդները: Արաբական Դաշնակցութիւնը, անցեալ օրուան իր ժողովին մէջ որոշեց հրահանգել բոլոր արաբ պետութեանց չքուէարկել ի նպաստ ամերիկեան բանաճեւին :

Հնդկաստանի վարչապետ , Պ· Նէհրու եւս, առջի օր խօսած իր ճառով ընդդիմացաւ ամերիկեան պահանջին: «Զինաստանը դատապարտել , ըսաւ, պիտի նշանակէր ահաւոր պատասխանատուութիւն մը ստանձնել խաղաղութեան հանդէպ: Ոչ մէկ պարագայի տակ պէտք է գոցուի հաղորդակցութեան դուռը: Այդ պատճառով ալ պէտք է հաւաքուիլ եւ քննել վիճելի հարցերը , փոխանակ հազարաւոր քիլոմեթրներ հեռուէն ի – բարու դիմելու »:

Պ· Նէհրու «հիմնական սխալ» մը որակելով ՄԱԿի ուժերուն 38րդ զուգահեռականը անցնիլը, աւելցուց թէ Զինաստանը նախայարձակ հռչակելու մասին ամերիկեան պահանջը դէպի խաղաղութիւն տանող ճամբան չէ: Ընդհակառակն պիտի ծառայէ սաստկացնելու վէճերը: «Եթէ չկրնանք խաղաղօրէն լուծել միջազգային ներկայ տագնապը եւ եթէ աչխարհ դէպի պատերազմ դիմէ, ատիկա պիտի նշանակէ մեր սերունդին սնանկութիւնը »:

(Վերջը շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ՝ ՆՈՐ ԱՌԱՋԱՐԿԸ ԿՐԱԿԸ ԴԱՌԵՑՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Մ· ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ ՆՈՐԷՆ ԿԸ ՄԵՐԺԵՆ

ԵՐԿՈՒ ՀԱՆԳԱՐ ՀԻՆԳ ՀԱՐԻՒՐ ԿԱՍԿԱԾԵԼԻՆԵՐ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԱԾ ԷԻՆ·— ԿԱՐԳԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ ԿԸ ՀՍԿԷԻՆ 6000 — 10.000 ՈՍՏԻԿԱՆՆԵՐ·— ՀԱ· ՄԱՑՆԱՎԱՐ ԹԵՐԹԵՐՈՒ ԴՐԱՒՈՒՄԸ

Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, ոստիկանական վերատեսչութիւնը վճռական միջոցներ ձեռք առած էր չորեքչաբթի օր, խափանելու համար զօր· Այզընհաուըրի դէմ սարքուած բողոքի ցոյցը :

Ինչպէս կը հաստատեն տեղական թերթերը, չարժման մէջ դրուած էին 6000 — 10.000 ոստիկաններ, զրաւելով Շան զ'Էլիզէի պողոտան եւ ուրիշ կարեւոր կէտեր, որպէսզի ցուցարարները չկարենան մօտենալ Օթէլ Ամբոթիայի: Այս առթիւ ձերբակալուեցան 2500 կասկածելիներ, բայց չատ քիչերը վար դրուեցան :

Կազմակերպիչները քաղաքական կառքեր տրամադրած էին, որպէսզի ցուցարարները Շան զ'Էլիզէ փոխադրեն· բայց ոստիկանները վարպետ ռազմավարութեամբ մը կառքերը կ'ուղղէին դէպի պահականոցները, ձերբակալելով ուղեւորները :

Ոստիկաններուն արտասուաբեր կազ տրամադրուած էր, ի հարկին գործածելու համար: Հազար ոստիկաններ կը պաշտպանէին Օթէլ Սէն Ռաֆայէլը, ուր կը բնակէր զօրավարը :

Ժողովուրդը չախչախիչ մեծամասնութեամբ հնազանդած էր կառավարութեան յորդորներուն, զգուշանալով համախմբումներէ, իսկ «Իւմանիթէ»ն կը դրէ թէ 50·000 ցուցարարներ երկու ժամ թնդացուցին «Փարիզի ՈՁը Այզընհաուըրի»:

Նոյն աղբիւրին համաձայն, «հարիւրաւոր անձնուէր ընկերներ» աւելի մեծ չափով տարածեր էին «Իւմանիթէ»ն, հակառակ կառավարական արգելքին»: Իրիկուան համայնավար թերթը «Սը Սուար» դրաքննուած, աւելի վերջն ալ արգիլուած էր միեւնոյն պատճառներով :

× Պաշտօնական զեկոյցը կ'ըսէ թէ Զորեք – չաբթի առտուան «Իւմանիթէ»ն եւ «Լիպէռասիոն»ը արգիլուած էին անոր համար որ հրատարակեր էին համայնավարական վեց կազմակերպութեանց կոչը, համախմբուելու եւ բողոքի ցոյց մը կատարելու համար: Այս առթիւ գերմաններէն բառ մըն ալ կը գործածէին — Verboten! (արգիլուած է), ըսելով թէ կառավարութիւնը կ'ուզէ «լուռ – թեան դատապարտել փարիզի ժողովուրդը»: Նոյն իմաստով յայտարարութիւններ փակցուցած էին պատերուն վրայ :

Կառավարական հրամանին անսասող թերթերուն դէմ հետապնդում կը կատարուի համաձայն 1848 Յունիս 7ի օրէնքին, որ վեց ամիսէն մինչեւ տասը տարի բանտարկութիւն կը նախատեսէ: Արդէն իսկ ձերբակալուած են 25—30 մարտանեակներ :

× Ցոյցերը ձախողեցան նաեւ դաւառի մէջ : Մարսէյլէն կը հեռագրեն թէ միայն հազար հոգի փոքր խումբերով փորձեցին բողոքի ժողովներ գումարել, բայց ոստիկանութիւնը ցրուեց :

× Զօր· Այզընհաուըր, իր քննական պատյտը վերջացուցած ըլլալով, մեկնեցաւ Իսլանտա, ուրկէ պիտի վերադառնայ Ամերիկա, իր տեղեկագիրը ներկայացնելու համար նախագահ Թրումընի :

× Ընկերվարական պաշտօնաթերթը, « Լը Փոփիւլէր» հաստատելով ցոյցին ձախողումը , կ'ըսէ թէ երթեւեկն անգամ չխանգարուեցաւ : Նոյն աղբիւրին համաձայն, Ազգ· ժողովին համայնավար անդամները բողոքած են կառավարական արգելքին եւ թերթերու բռնագրաւման դէմ : Միեւնոյն ատեն պատուիրակութիւն մը ղրկած են վարչապետին, որ «ցաւով» յայտնած է թէ չի կրնար ընդունիլ: Ոստիկանութիւնը հազիւ 4–5000 կը հաշուէ ցուցարարներուն թիւը :

ՄԵԾՆ ԲՐԻՏԱՆԻՈՑ արտաքին նախարար Պ· Պեւինի առողջական վիճակը մէկէն ի մէկ ծանրացաւ: Կրիփը, որմէ կը սասպէր ան, փոխուած է թոքաբորբի : Հաւանական է որ Ք· Միութեան հետ համաձայնելու կողմնակից մէկը կոչուի արտաքին նախարարի պաշտօնին :

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ կառավարութիւնը վճռապէս հերքեց օտար թերթերու այն տեղեկութիւնը, թէ որոշած է բոլորովին հակառակիլ Գերմանիոյ վերազինման եւ անոր՝ Արեւմտեան Եւրոպայի պաշտպանութեան մասնակցութեան ծրագրին :

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ ԵՐԷԿ ԵՒ ԱՅՍՕՐ

ԱՆԿԱԽ, ԲԱՑՑ ԴԱՐՁԵԱԼ ԹՇՈՒԱՌ

Մօտաւորապէս երեք տարի է, որ հինաւուրց Հնդկաստանը թօթափելով բրիտանական տիրապետութիւնը, տիրացաւ իր բացարձակ անկախութեան: Եւ այսօր հաւասարազօր մէկ անդամն է բրիտանական հասարակապետութեան:

Ինքնաբերաբար մեր միտքը կը կեդրոնա – նայ այս խոնարհ ու առաքելատիպ հսկային՝ Մահաթմա Կանտիին վրայ, որ խաղաղ քարոզու – թիւններով ու ծոմապահութեամբ, կրցաւ ոմիկ ու տգէտ խուժանէն ազգ մը կերտել: Պարտադրել ինքզինքը անգլիական կառավարութեան եւ տի – րանալ իր անկախութեան:

Կանտիի եւ իր ափ մը հետեւորդներուն գործը արժանի է լուրջ ուսումնասիրութեան: Այդ մասին լայնօրէն պիտի խօսի ապագան: Բայց այժմէն իսկ կարելի է մէկ եզրակացութեան յանգիլ. — Երբ հաւատաւոր ու ինքնամոռաց վարիչ մը, որ կրնայ ազդել ժողովուրդի սիրտին ու մտքին վրայ, այդ ժողովուրդը անպայման կը քանդէ բոլոր խութերն ու արգելքները, տիրանալու համար իր ուզածին:

Հնդկաստան ոչ միայն մեծ պետութիւն մըն է այսօր, ոչ միայն իր խօսքը կշիռ ունի միջազգային ժողովներու մէջ, այլեւ կարեւոր դեր կը կատարէ աշխարհի այժմու ահաւոր ու անստոյգ կացութեան մէջ:

Իրրեւ ասիական պետութիւն, անոր ներկայացուցիչներն էին Քորէայի հարցին մէջ միջնորդի դիւաւոր դերակատարները՝ չին պատգամաւոր – ներուն հետ, Ազահովութեան խորհուրդի ժողով – ներու ընթացքին: Դեր մը զոր կը կատարեն այս միջոցիս իսկ՝ առանց վհատելու:

Տակաւին վերջերս՝ Լոնտոնի մէջ դումար – ուած հասարակապետութեան վարչապետներու խորհրդակցութեանց մէջ, անգլիական կառավա – րութիւնը ստիպուեցաւ հաշուի առնել Հնդկաս – տանի վարչապետին առաջարկները:

Անգլիական տիրակալութեան բարձումով, սակայն, երկիրը դառ՞ւ իր մտաւոր ու տնտեսա – կան անկախութիւնը: Վերջացա՞ն սովն ու անդրադիտութիւնը: Դժբախտաբար ոչ: Ատոր հասնելու համար երկար տարիներ անհրաժեշտ են տակաւին, ընդարձակ, բազմամբոխ եւ բազմացեղ այդ ժողովուրդին համար:

Ընթերցողներուն աւելի մօտէն ծանօթացնե – լու համար արդի Հնդկաստանը, պիտի փորձեմ ամփոփել Le Populaire de Paris թերթին մէջ լոյս տեսած ընդարձակ յօդուածաշարքը:

Հարկ է արձանագրել եւ այն պարագան, որ անգլիական դերիշխանութեան բարձումէն ի վեր՝ Հնդկաստանը բաժնուած է երկու անկախ երկիր – ներու, բացարձակ անկախ իրենց առանձին խորհրդարաններով: Անոնք նմանապէս մաս կը կազմեն բրիտանական հասարակապետութեան:

Այդ երկիրներն են Հնդկաստան եւ Փաքիս – տան:

Եւրոպացին Հնդկաստան առաջին անգամ ճամբորդողին վրայ ամենավատ ազդեցութիւն գործողը թշուառութիւնն է: Թշուառութիւն մը, զոր կարելի չէ երեւակայել:

Վերջին տասնամեակին, մեծ քաղաքներու դը – րեթէ բոլոր բնակչութիւնը՝ կրկնապատկուած կամ եռապատկուած է: Համեմատաբար նուազ քանակութեամբ բնակարաններ չինուած են, տե – ղաւորելու համար յարաճուն բնակչութիւնը: Ար – դէն այդ մեծ քաղաքները նախապէս ալ խճողուած էին բնակիչներու թիւով: Մասնաւորաբար Պոմ – պէյի, Տէլհիի, Կալկաթայի եւ Մատրասի նման բազմամբոխ քաղաքներու վիճակը պարզապէս ընդվզեցուցիչ է:

Պոմպէյի մէջ մօտ կէս միլիոն աշխատաւոր – ներ կը պառկին փողոցներուն մէջ: Այդ փողոցնե – րէն անցնելու համար ստիպուած են ցատկել մայ – թերուն վրայ տարածուած անձերու վրայէն:

Ուրիշներ քաղաքներուն բոլորտիքը չինած են եղէգէ, հին քուրջերէ կամ հաստ թուղթէ պատ – բաստուած խշտեակներ, կեղտոտ ու վատառողջ:

Համաճարակ վիճակագրութիւններու, չատ մը տուներու մէջ չորս, հինգ ընտանիք կը բնակին մէկ սենեակի մէջ, ուր հասարակաց են խոհանոցը, ննջարանը... եւն.:

Իսկ ամէնէն անտանելի վիճակը կը տիրէ Կալ – կաթայի մէջ: Վեց միլիոն բնակչութեամբ այս քաղաքը, աշխարհի ամէնէն խճողուած քաղաքն է անտարակոյս: Ըլլալով ամէնէն մերձաւորը կրօնա – կան պայքարներու թատերաբեմին, ընդմէջ Հնդ – կաստանի եւ Փաքիստանի, այնտեղ խուժեց հնդիկ գաղթականութեան ամենամեծ հատուածը:

Այս պատճառով ալ խլրտումները անպակաս են այս քաղաքին մէջ: Ու ծայրայեղ ձախերուն յարմար թիրախ մը: Եւ զարմանալու չէ բնաւ, եթէ դուրսէն ղեկավարուած որեւէ չարժում, որ պիտի կարենայ սասթել Հնդկաստանի Հանրապե – տութեան հիմերը, տեղի պիտի ունենայ կալ – կաթայի մէջ:

Իրրեւ հետեւանք անաւաղութեան եւ բժըշ – կական խնամքի չգոյութեան, ժողովուրդը հա – րիւրին 60 կը մեռնի երեսուն տարիքը չթեւակո – խած: Մանուկներու մահերուն թիւը դլխու պտոյտ պատճառել կուտայ: Ամէն տարի միլիոններով մարդիկ կը մահանան, իրրեւ հետեւանք այն տե – սակ հիւանդութիւններու, որոնք չատ դիւրու – թեամբ պիտի կարենային բուժուիլ՝ բժշկական խնամքներով: Պետութիւնը կը կորսնցնէ նաեւ միլիոններով աշխատանքի ժամեր, ժողովուրդին տկարութեան երեսէն, արդիւնք անբաւարար սննդառութեան:

Այս պայմաններուն տակ կարելի չէ որ Հնդ – կաստան ապահովէ իր տնտեսական վերելքը: Իր դլխաւոր արդիւնաբերութեան ազբիւրը՝ հողա – գործութիւնը՝ բոլորովին անբաւարար է: Արեւ – մտեան ազդեցութիւնը մուտքդործած է միայն մեծ քաղաքներուն մէջ: Անոնց եռեւ, հնդիկ դիւղերը դարերով ետ մնացած են: Հողագործական միջոց – ները չափազանց նախնական են: Գործիքները նա – հապետական, հողը յղնած՝ աղբի չգոյութեան հետեւանքով: Այս ամէնուն վրայ եթէ աւելցնենք եւ կլիման, ուր ամբողջ տարին կ'անձրեւէ միայն երկու ամիս, թշուառութեան պատկերը կ'ըլլայ կատարեալ:

Գոյութիւն ունին անշուշտ ոռոգման ջրանցք – ներ, որոնց չնորհիւ հողը լաւագոյն արդիւնքներ կուտայ, բայց անբաւարար հսկայական պահանջ – քին: Հողագործին արտադրութիւնն ալ համեմա – տաբար նուազ կ'ըլլայ անշուշտ, բաղդատելով Եւրոպայի կամ Ամերիկայի արտադրութեան հետ: Օրինակի համար գորենը, բրինձը, բամպակը եւն:

1943 — 44ի տարին Հնդկաստանի համար հան – դիսացաւ իր պատմութեան սովի ամենաթշուառ տարիներէն մէկը: Սովին առիթ տուող պատճառ – ներն էին՝ անունդի զրկանքներն ու փոխադրու – թեանց անբաւարարութիւնը:

Միայն Պենկալի մէջ սովամահներուն թիւը ե – րեք միլիոն կը հաշուեն:

Կառավարութիւնը ծրագրած էր արտասահ – մանէն չներածել սննդանիւթերը, պարզ այն պատ – ճառով, որ տոլարի կամ սթերլինի հաշուով չատ սուղի կը նստին պետական գնումներին: Մինչդեռ վերջ տալով այդ ներածումներուն, այդ դրամով կարելի պիտի ըլլար հիմնել նոր չէնքեր, գործա – րաններ ու ոռոգման ջրանցքներ: Զարկ տալ երկ – րին տնտեսականի ու փրկուիլ սովէն:

Որոշումը սակայն մնաց թուղթի վրայ: Եւ կա – ռավարութիւնը անցեալ տարի ստիպուեցաւ սնունդի անհրաժեշտ պաշարը դարձեալ գնել ար – տաքին չուկաներէն, նախորդտարիներէ աւելի մեծ քանակութեամբ: Հակառակ ասոր, կրկին սով – մահները մեծ թիւ մը կը կազմեն: Հակառակ պե – տական մարդոց ստիպողական կոչերուն, ուղղուա – ժողովուրդին՝ որպէսզի չանք մը ընեն աւելին արտադրելու, ոչ մէկ դրական արդիւնք: Այս պա – րագան չատ ալ բնական է: Անօթի դիւղացին, ո – րուն հողագործական գործիքներն անպէտ են ու հինցած, չունի պարարտանիւթ, ընկճուած պե – տական տուրքերէն ու վաչխառութիւններէն, որ պատերուն վրայի յայտարարութիւններն անգամ չի կրնար կարդալ, այդ դիւղացին աշխատելու ոչ մէկ ընդունակութիւն կ'ունենայ:

Այս վիճակին կարելի է վերջ մը տալ, բարե – փոխելով հողագործութեան աւատապետական դը – րութիւնը:

Ասիոյ յեղափոխութիւններուն դլխաւոր պատ – ճառը հողագործական վատթար ու անարդար դրութիւնն է: Եւ Հնդկաստան աշխարհիամենայե – տամնոց երկրագործական երկիրներէն մէկն է: Հոն եւս կը դտնուին հարուստ հողատէրեր, Զա – մինտարներ: Ասոնք որեւէ աշխատանք չունին հո – ղին մշակումին մէջ, բայց զանոնք մշակող դիւ – ղացիներէն կը դանձեն առասպելական վարձքեր: Դիւղացիներու «պարտքը» տարուէ տարի կը բար – դուի եւ կը ստիպուին վճարել չատ տարեկան 25էն 45 առ հարիւր տոկոս: Դիւղացիները կան ո – րոնց պարտքերը փոխանցուած են իրրեւ կտակ, իրենց պապերէն: Եւ իրենք պարտաւոր են այդ պարտքին տոկոսը վճարել ամսէ ամիս անսայթաք:

Այս մեծ կալուածատէրերը (Զամինտար), եւ դրամ փոխ տուող վաչխառուներն են որ առաւե – լապէս, արդելք կը հանդիսանան Ֆանտիի Նեհ – րուի կառավարութեան հողային դրութեան բա – րեփոխման: Անոնք ամէն կողմ ունին իրենց ազ – դեցիկ մարդիկը: Այս մարդիկն են նմանապէս պատճառը դիւղացիութեան չարունակաբար տդէտ ու քնարեր վիճակի մէջ մնալուն, որ անոնց մէջ կը սպաննէ նախաձեռնութեան ոգին:

(Մնացեալը յաջորդով)

ԱՐԾ. ՀԱԲԻԼԵԱՆ

ՌՈՒՄԱՆԻՈՑ համայնավարները մասնաւոր հրահանգներ ուղղեցին, որպէսզի «սիրեն ռուսե – րէնն ուսուցումը»: Պաշտօնաթերթը կը դանգատի թէ արձանագրուած աշակերտներուն 60 առ հա – րիւրը չեն հետեւիր դասերուն: Ուրիշ թերթ մը հազիւ 20 առ հարիւր կը հաշուէ հետեւողներուն թիւը:

Փարիզեան պրիսակներ

Տօնական օրերու՝ չոգեպինդ խլրտումէն եւ յարաբերական անդորրութենէն վերջ, կը վեր – սկսի Փարիզի սովորական կեանքը, լի դործօն անցուդարձերով եւ բազմապիսի ծրագիրներով:

Իւրաքանչիւր անկիւն կը կազմէ, ինքնայա – տուկ մթնոլորտ մը եւ ամէն մէկ թաղամաս քա – ղաք մը: Ինան քաղաքներ իրարու միացած, (ա – ռանց խօսելու անմիջական արուարձաններու իա – սին) ու կերտած են չէնքերու եւ մարդկային բազ – մութեանց այնպիսի վիթխարի զանգուած մը, ո – րուն վայել է հնարել ուրիշ անուն մը, քան քաղաք հասարակ յորջորջումը:

Փարիզաբնակ անձ մը, երբ կը չրջագայի, մէկ վազքով կ'այցելէ բազմաթիւ քաղաքներ եւ մի – ջավայրեր: Ինան գլուխէ կազմուած այս տիտա – նը, իր եզակի հանդամանքով, ուշը կը գրաւէ համայն մարդկութեան: Ահա թէ ինչու, հոս ե – կած հաստատուած են ամէն ազգի պատկանող մարդկային բազմութիւններ, որոնց չարքին մէջ են Հայեր:

Սիպերիական ցուրտերէ վերջ, երբ չերմաչա – փը քիչ մը բարձրացաւ, վերարկուս օձիքը վեր առած եւ գինուած մէկէ աւելի թաշկինակներով, մտայ փապուղին (մեթրօ): Երեւութապէս, կա – րելի է Փարիզի կեանքը բաժնել երկուքի, գետ – նին վրայ եւ ներքեւը:

Դուրս ելայ՝ Փարիզի հնագոյն մասին մէջ, Լիւթեսիայի կուրծքին վրայ գետեղուած կայա – րանը, Սիթէ: Օդը ամպամած է եւ խոնաւութիւնը իր անախորժ չունչով կ'ողողէ քաղաքը: Շէնքերը ժժգոյն եւ տրամահար կը բողոքեն կարծես ճմրան բռնակալութեան դէմ:

Արդարութեան հոյակապ պալատը իր բարձ – բաքանդակ ճակատը կ'երկարէ դէպի երկինք, մա – քառելու համար բնութեան խստութեան եւ մա – նաւանդ մարդկային ապօրինի եւ չարամիտ ա – րարքներու դէմ: Բազմաթիւ դատաւորներ եւ փաստաբաններ կ'աշխատին ապահովել օրէնքին դործադրութիւնը:

Քեռոյ կ'ուղղուիմ դէպի Սէն Միչէլ, ուր կար – ծես թաքնուած են հայկական յիշատակներ: Հա – մանուն հրապարակին վրայ կը նչմարուի Միքա – յէլ հրեշտակապետին արձանը, եւ առաթուր Սա – տանան: Բարիին եւ չարին մչտնջենական կռիւը: Այսօր ալ աշխարհ ականատես է սոյն երկու ու – ժերուն մաքառումին:

Սէն Միչէլ թաղը կազմած է փարիզահայ դաղթականութեան առաջին կայանը: Սակայն տարիներու ընթացքին այդ տեղը դրեթէ պար – պուած է Հայութենէն, որովհետեւ չատեր հեռա – ցած են, դետեղուելով ուրիշ թաղերու եւ կամ արուարձաններու մէջ, ուր յաճախ կառուցած են սեփական բնակարաններ:

Փարիզի որ թաղամասն ալ այցելէք, պատա – հարար կը լսէք հայերէն խօսակցութիւններ: Իւ – րաքանչիւր անկիւն ունի որոշ եւ ծանօթ սրճա – րաններ ուր կը հաւաքուին վայրավատին Հայեր: Այս ամբողջին մէջ, կարեւորագոյն տեղը կը դրա – ւէ իններորդ թաղամասը, այսինքն Քատէի չըր – ջանակը, որ արդէն աշխարհագրապէս ալ կը դրա – ւէ քաղաքին կեդրոնը:

Գործօն է եւ արագ, հեւ ի հեւ Փարիզի կեանք – ը: Հարկ է որ համբերատար ըլլայ չրջագայողը: Կառքերու ծովանման ալիքներ, աղմուկի եւ ան – ներդաչնակ ժխորի թափօրներ: Ականջներու եւ չիղերու պրկում եւ յոգնութիւն: Բոպէական ա – նուշադրութիւն մը կրնայ պատճառ դառնալ աղե – տալի արկածի մը: Օրինակելի եւ անդորրաւէտ պիտի ըլլայ այն քաղաքը ուր հետիոտն ու կառք իրարու հետ չփում պիտի ունենան:

Երկրագունդիս վրայ կան բազմաթիւ մեծ եւ դեղեցիկ քաղաքներ, սակայն Փարիզ կը պահէ իր եզական եւ անմրցելի առաւելութիւնները: Շան դէլիզէ հռչակուած է պողոտաներու մէջազդային թագուհին: Օվերան կը ներկայացնէ դեղեցկա – գոյն թատրոնը: Ճաղթական կամարը, կառուց – ուած Մեծն Նափոլէոնի կողմէ, իր չրջակայ պո – դոտաներով կը կազմէ փայլուն աստղ մը: (Է – թուալ):

Պանթէոնի եւ Էնվալիտի գմբէթները մարդ – կային ուժին տաճարներուն դաղաթնակէտերը կը կազմեն: Լուվրի թանգարանը աշխարհի մեծագոյն չէնքերէն մին է: Անթիւ անհամար հոյակապ եւ հմայիչ պալատներ եւ կամուրջներ կը ցոլացնեն անմահութեան դրոշմը: Էյֆէլի աշտարակը կը ներկայանայ իրրեւ աշխարհին, իսկ Սաքրէ Քէօր եկեղեցին գմբէթը իրրեւ կրօնական դաղաթնա – կէտ:

Եկեղեցիներ, Նօթրը Տամէն սկսելով, բազ – մաթիւ դեղակերտ եկեղեցիներ, որոնց դրեթէ ա – մէնուն մէջ կատարուած են հայածէս պատարագ – ներ: Հայկական չարականները եւ չունչերը աղա – ղակած են հոն աղօթքով խառն տրտունջներ, դանդատելով աշխարհը կառավարող ուժերուն դէմ: Կարելի՞ է անմիջապէս չյիչել Անիի հազար եւ մէկ եկեղեցիները եւ նոյնպէս Սիսի կիսակոր –

ՏԽՐՈՒՆԻ.— ՅԱԲԷԹ ՏԷՐՏԷՐԵԱՆ

Ալժիէ.— Յունուար 19ին, հողին յանձնեցինք Յունաստանի մեր վաղեմի ընկերներէն Յաբէթ Տէրտէրեանը, Քեմախի Բազառիճ գիւղէն :

Տարիներ առաջ, բախտի բերումով, առիթ ունեցայ գինքը ճանչնալու Ալժիէի մէջ: Ծանրա – բարոյ, ողջամիտ ու փորձառու ընկեր մըն էր: Ազգային ու կուսակցական պատասխանատու աշ – խատանքներ էր կատարած Յունաստանի, մաս – նաւորապէս Քոմոթինիի շրջանին մէջ:

Իր տան դուռը բաց էր ամէնքին առջեւ: Գի – տէր, ճաշակած էր կեանքի բոլոր դառնութիւն – ներն ու զրկանքները: Մեծ եղեռնի հաղուագիւտ վերապրողներէն էր, տարագրուած, չարչարուած ու զանակոծուած: Քէմախէն Պոլիս, Հալէպ, Յու – նաստան, Ալժերիա անդադար բոյն չինած ու քան – դած, եկած հաստատուած էր Ալժէ: Մեծ զոհողու – թեամբ բարեկեցիկ վիճակ մըն էր ստեղծած: Իր ընտանեկան տաք բոյնին մէջ, յաճախ կը հանդի – պէինք իրարու եւ կը քրքրէինք մեր քնաչխարհի հին հին յիշատակները ու սովորութիւնները, ուխ – տավայրերն եւ նահապետական բարքերը: Որքան կարօտ ու սէր կար իր հայրենաբաղձ աչքերուն մէջ, երբ խանդավառ չունչով կ'ըսէր.— « Մեր լեռները , մեր դեաւերը, մեր երկիրը...»: Անգամ իր հիւանդութեան տագնապալից վայրկեաննե – րուն, չէր մոռցած յիշել , ինչպէս կը պատմէ իր անձնուէր լծակիցը՝ Տիկին Շաքէ, մեր հայկական բարձրաւանդակի հմայքն ու գեղեցկութիւնները, տարագրութեան սարսափներն ու թուրք դաժան ոստիկանները, աքսորն ու ջարդերը :

ծան տաճարները, որոնց մին տակաւին երէկ կան – դուն էր եւ կենսունակ, իսկ այսօր աւերակ վան – դալական ձեռքերով :

Մարակուած՝ ցուրտին անհաճոյ հարուածնե – րէն, իրիկուան դէմ փարիզի փողոցներուն բազ – մութեան մեծամասնութիւնը կը քաշուի իր տու – նը, վառարանին չուրջը: Արաբական առածը կ'ը – սէ.— «Կրակը ձմրան պտուղն է:» Նոյն դրու – թեամբ՝ բազմանդամ հայ ընտանիք մը կը դար – պասէ կրակին :

Ցանկարծ, ալեպարդ հայ մամիկը աչքերը բանալով, կը բացագանչէ.

— « Մեղայ Աստուծոյ: Կարապետ, տղաս, ի՞նչ կացութիւն է այս: Անատոլու, Պոլիս, Պուլ – կարիա, Փարիզ: Ուր տեղէն ուր: Խելքէ, երեւա – կայութենէ դուրս բաներ: Կուրնան պատասխա – նատուները: Վախճանը բարի »:

Գրոց բրոց հիւր մը որ մեծ մայրիկին դիմաց կը նստէր, կ'աւելցնէ .

— « Օր պիտի գայ, ուր Թուրքը պիտի խո – նարհի հայկական իշխանութեան ներքեւ: Ա՛ւ այժմ ջանանք օգտուիլ Փարիզի կեանքէն եւ վայելել զայն»:

Մթնոլորտը կը տաքնայ եւ կը դուարթանայ: Բարեչունչ յոյսը կը ծաւալի խունկի նման:

Դուրսը Փարիզ կը զբօսնու, կ'աղմկէ, կ'ոս – տոստ, կը ստեղծէ, կ'ըմբշխնէ եւ կը հանդչի : Փողփողուն լոյսերը կ'ողողեն անծայրածիր պո – ղոտաները: Հայ ընտանիքը հոգին կը բարձրացնէ դէպի երկինք, եւ ձեռքերը կ'երկարէ դէպի ապա – գան :

ԳՐԻՄԻԹԻՀ

Խեղճ Յաբէթ: Չէր դիտեր, որ իր մահուան առթիւ, այս օտար ափերուն վրայ, նոյնիսկ հայ քահանայ մը պիտի չգտնուէր, խաչը ձեռքին « ի վերին երուսաղէմ» երդող եւ հինաւուրց կոչնակ մը՝ իր ցեղակիցները տաճար հրաւիրող ...

Երկար տատապանքէ վերջ, ահա, մահուան խորշակը զինքն ալ զգեստեց: Կարտանի մեր անձ – նուրաց Զալիէն վերջ, Պլետայի եւ Ալժէի այս ցանցառ հայութեան մէջ, իրարու եաեւէ մեզմէ անզարմ բաժնուեցան կարճ ատենէն, Նազարէթ Պետիկեանը (Համճին), Տիկին Այվատեանը, Տիկին Քիւրքճեանը, Տիկին Գազանճեանը, Տիկին Սա – րաֆեանը, Հրանտ Մաչերեանը եւ ուրիշներ: Եւ ահա վերջինը՝ Յաբէթ Տէրտէրեանը: Ո՛վ կը կար – ծէր թէ այս թեկնեղ, հուժկու եւ պարթեւահա – սակ մարմինը պիտի չտոկայ անողոք հիւանդու – թեան մը աւերներուն :

Հողը թեթեւ եւ յիշատակդ վառ, սիրելի Յա – բէթ :

Վ. Համբարձումեան

ՆԱՄԱԿ ՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ԼՈՒՍԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Ձեր թերթը 28 եւ 30 Դեկտեմբեր 1950ի թիւերուն մէջ, երկու յօդուած տպած էր մեր պարա – հանդէսին մասին, որ տեղի ունեցաւ 24 Դեկտեմ – բեր 1950ի գիշերը :

Մենք յատկանութիւնը չունինք անսխալական ըլլալու: Հաճոյքով նկատի կ'առնենք արդար քըն – նադատութիւնները եւ անկեղծ դիտողութիւննե – րը, անոնցմէ օգտուելու փափաքով: Ձենք սիրեր վէճ ալ ստեղծել հանրային բարենպատակ կազ – մակերպութիւններու շուրջ, սակայն պարտաւոր կը զգանք տալու հետեւեալ բացատրութիւնները.

1.— Աւելորդ կը նկատենք անդրադառնալ ա – ռաջին յօդուածին, քանի որ, ըստ ձեր երկրորդ յօդուածագրին, «Սօսին դրած էր աւելի իբրեւ լոզուց»:

2.— Երկրորդ յօդուածագրին վիրաւորանք – ներուն եւ սպառնալիքներուն ալ պիտի չանդրա – դառնանք: Պիտի բաւականանանք ընելով մէկ եր – կու ճնշում, մնացածը պիտի ձգենք հանրութեան առողջ դատաստանին :

Ա.— Ձեր յօդուածագիրը կը դրէ թէ 60.000 ֆրանք տրուած է օտար մասնակցողներուն: Արդ, անոնց տրուած ամբողջ դումարը 20.000 ֆրանք է – ղած է :

Բ.— Քիչ մը վարը ձեր յօդուածագիրը կը դրէ թէ «Cancan»ի աղջիկները եւ միւս ֆրանսացի «ար – տիստ»ները ստացան 10էն մինչեւ 20.000ական ֆրանք :

Անոնք ինչպէ՞ս կրնան 10էն 20 հազար ֆրանք ստանալ, երբ ինչպէս ըսինք, տրուած ամբողջ դումարը 20 հազար ֆրանքը չէ անցած :

Այդ պարահանդէսին հասոյթը ամբողջովին պիտի յատկացուի հայ մանուկներուն, հայ ծեր – բու, հայ հիւանդներուն եւ հայ չքաւորներուն :

Կազմակերպողները կանգ չառին որեւէ զոհո – դութեան եւ դժուարութեան առջեւ: Անոնք աշխա – տեցան անձնուիրաբար եւ առանց որեւէ ակնկա – լութեան: Իրենց վարձատրութիւնը փնտռած են ու պիտի փնտռեն ազնիւ պարտականութիւն մը կատարած ըլլալու գոհունակութեան մէջ: Ուրախ են որ փարիզահայութիւնը այս անգամ ալ, ինչպէս միշտ, իր համակրանքը դրական կերպով արտա – յայտեց ժողովրդանուէր ձեռնարկի մը հանդէպ :

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԻ ԿԱՐԳԱԴԻՐ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԸ

×

ՄՄԲ.— Այս պատասխանը ստացանք ճիշդ մէկ ամիս վերջը, Յունուար 23ին: Զուգելով տեղի տալ նոր ըսի – ըսուներու, կը հրատարակենք միայն անհրաժեշտ ճշդումները :

Խմբագրութիւնը հիմնաւոր լուսաբանութիւնե – ներ ստացած է նաեւ Օր. Մառի Կաովարենցի վե – րաբերեալ կէտին մէջ, եւ ստուգելով որ ոչ չա – հագործում կայ, ոչ ալ չկամութիւն , այլ պար – զապէս թիւրիմացութիւն, փակուած կը նկատէ խնդիրը :

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Մ. Մ.Ի ՄՐՑՈՒՄՆԵՐԸ

Կիրակի, 21 Յունուար Իսիի Սթաա ժան Պուանը անզամ մը եւս թնդաց հայկական յաղ – թանակով: Հակառակ օդին խոնաւութեան եւ անձ – րեւի կասկածին: մարզասէր կոկիկ հասարակու – թիւն մը փութացած էր՝ ծափահարելու մեր հա – յորդիները :

Ժամը 13.30ին մեր պահեստին դաշտ եկաւ կայտառ ու ինքնավստահ , ամբողջ 90 վայրկեան դէբազանց ուժի մը դիմադրեց յանդգնութեամբ: Խաղին վերջաւորութեան դժբախտ փեճալթիի մը պատճառաւ պարտուեցաւ 1—0:

Ժամը 15ին մեր առաջինը եկաւ դաշտ աչ – խոյժ ու վճռական: Եղանակի երկու ախոյեաննե – րը Հ. Մ. Մ. — Rambouillet, կոչուած են «Աչնան ախոյեաններ» Paris Foot. Ballի կողմէ: Հ. Մ. Մ.ի մարզիկները դատաւորի առաջին սուլիչին պա – տասխանեցինըուն յարձակողականով մըեւ հազիւ տասը վայրկեան անցած նչանակեցին առաջին նչանակէտը :

Հակառակորդը կրկնապատկեց իր ճիգերը հաւասարելու, բայց բոլոր փորձերը փչրուեցան մեր տղոց պողպատեայ պատնէշին առջեւ , Հ. Մ. Մ.ի մարզիկները սեղմեցին հակառակորդը իր բերդին առջեւ: Ռամպուլիէն սեղմուած քանի մը մեթր լայնութեան վրայ հազիւ կրնար պաշտպա – նել: Վտանգի ենթարկուած բերդը, առանց դա – դարի չարունակ ենթարկուած էր հայորդիներու զօրաւոր հարուածներուն: Ա. կիսախաղը վերջա – ցաւ ի նպաստ Հ. Մ. Մ.ի 0—1:

Բ. կիսախաղը եղաւ աւելի վճռական: Մեր տղաքը գտած էին հակառակորդի տկար կողմը, այ թեւին վրայ կեդրոնացնելով իրենց ճնշումը: Ահա երկրորդ, երրորդ եւ չորրորդ նչանակէտերը իրա – րու կը յաջորդեն: Հակառակորդը վհատած էր, ա – ռաջին անվայել պարտութիւնը կը կրէր, Հ. Մ. Մ. յաղթական 4—1 դաշտը կը ձգէր հպարտ ու Հայու անկեղծ ուրախութեամբ: Նչանակելի էին մասնաւորաբար Զ. Առքեչեանը (խմբապետ), Ժ. Լօչեան, Հ. Համբարձումեան եւ Պարոյր, որոնք նչանակեցին մէկ մէկ նչանակէտ: Մեր տղաքը իր – րենց լաւագոյն մրցումը կատարեցին եղանակի սկիզբէն ի վեր:

Կը թուի թէ վերջապէս հասկցած են մարզա – կան պահանջները , հանգստանալ, պարապ յոգ –

ԼՐՏԵՍ ԿԻԿԵՐՕՆ ԱՆԳԱՐԱՑԻ ՄԷՋ

(Գրեց՝ գերման դեսպանատան կցորդ ՄՈՑՋԻՇ)

ՀԵՏԱՊՆԴՈՒՄ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՄԷՋ

Գահիրէի եւ Թէհրանի խորհրդաժողովները հազիւ թէ վերջացեր էին երբ Կիկերոն նոր ժամա – դրութիւն մը ուզեց ինձմէ. բայց այդ իրիկուան համար հրաւէրի մը ընդառաջ գացեր էի եւ կա – րելի չէր այլեւս հրաժարիլ: Խնդրեցի որ ժամ մը առաջ գայ եւ ընդունեց :

Ժամը իննին որոշեալ վայրն էի: Անաղմուկ ցատկեց ինքնաշարժին մէջ, որ մեզմօրէն կը յա – ռաջանար :

Դրամատոմսերու խոշոր ծրար մը յանձնեցի իրեն: Առանց համրելու գրպանը լեցուց: Ցետոյ երկարեց ինծի երկու «Ֆիլմ»եր: Ըստ իրեն այդ – քան թանկարժէք ոչինչ գտած էր տակաւին իր դեսպանին արկղին մէջ: Յոստացաւ վերադառնալ յաջորդ օրերու ընթացքին, ցատկեց ինքնաշարժէն եւ անհետացաւ մութ փողոցի մը անկիւնը այնքան անշշուկ, ինչպէս եկած էր: Ուշ մնացած էի ար – դէն եւ որոշեցի «Ֆիլմ»երը վրաս պահել, փոխա – նակ դեսպանատուն հանդիպելու :

Բնաւ չզուարճացայ այդ դիշերը: Ցանցանքը տպահովաբար երկու «Ֆիլմ»երուն էր, որ տաբա – տիս գրպանին մէջն էին: Այն տպաւորութիւնը ու – նէի թէ կ'այրէին անոնք զիս: Կարծես թէ կը վախ – նային որ կը տարուիմ խօսակցութիւններէն կամ պաքառայի սեղանէն ու կարզի կը հրաւիրէին զիս: Մէկէ աւելի անդամներ չօշափած եմ դրը – պաններս, ճշդելու համար թէ այնտեղ են եւ խոյս չեն տուած համբաւաւոր «Ֆիլմ»երս :

Կէս գիշերը անց էր, երբ հրաժեշտ առի : Կինս տարի տուն եւ ինքնաշարժով վերադարձայ դեսպանատուն: Կ'ուզէի արկղին մէջ պահել «Ֆիլ – մ»երը եւ յաջորդ օրը տեսնել թէ ինչ են, բայց անդամ մը որ ձեռքիս մէջ առի զանոնք, այդ դի – շերն իսկ պաղտնիքն իմանալու ցանկութիւնը ու – ժով կչռեց: Եւ «սմօքինկ»ով գացի աշխատիլ մութ սենեակին մէջ: Արշալոյսին վերջացուցի ա – մէն բան: Գահիրէի եւ Թէհրանի բանակցութիւն – ները ունէի աչքիս առջեւ, իրենց բոլոր մանրամաս – նութիւններով :

Առտուան առաջին իսկ ժամերուն, դեսպանին եւ Պերլինի համար պատրաստեցի տեղեկագրեր : Ցատակօրէն կ'երեւէին յարաբերութիւնները՝ Մոսկուայի խորհրդաժողովին — որուն մասնակ – ցեր էին Իտըն եւ Գ. Հըլ — Գահիրէի բանակցու – թիւններուն, Բոզվէլթի, Զըրչիլի եւ Ջանկ Քայ Շէքի ներկայութեամբ, ինչպէս նաեւ Թէհրանի խորհրդաժողովին մէջեւ: Հաղորդեցի Պերլինի թէ անդրդուելի ու անառելիտալի կամքով մը որոշ – ուած էր կործանել Գերմանիան: Կարելի չէր կաս – կածիլ այդ մասին այս լուսանկարները տեսնելէ վերջ: Մոսկուայի թէ Թէհրանի մէջ, ոչ մէկ քա – ղաքական կարեւոր հարց անտեսուած էր: Հազիւ թէ Մոսկուայի մէջ վերջացուցած էին Սթալին, Զըրչիլ եւ Բոզվէլթ հանդիպումի մը պատրաս – տութիւնները եւ ահա առաջին քարն է դրուեր ար – դէն Թէհրանի մէջ, կառուցանելու համար նոր աշ – խարհ մը, որ իրեւ փորձաքար պիտի ունենար Գերմանիոյ ոչնչացումը եւ անոր պատերազմական ոճրագործներուն դատապարտութիւնը :

Զգիտցայ երբեք, թէ ինչ ձեւով հակազդեցին տեղեկագրիս, Պերլինի մարզիկը, որոնց ճակա – տագիրը ճշդուած էր Թէհրանի մէջ :

Ես տակնուվրայ եղած էի զայն խմբագրած պահուս: Այս յուզումիս պատճառը Գերմանիոյ մութ ապագան չէր միայն, համաձայն անգլիա – կան փաստաթուղթերուն, ես պատնէշին միւս կողմն էի եւ տակաւին չէի հաւատալու կուրօրէն: Եւ սակայն որոշապէս կը զգայի թէ Գերմանացի մը առաջին անգամ ըլլալով զրի կ'առնէր վախճա – նը որ կը սպասէր Գերմանիոյ, եւ այդ Գերմանա – ցին՝ ես էի :

Անսովոր երկարութեամբ հեռագիրներ կար – գալով անցուցի յիշատակելի այդ օրը: Իրիկունը, Կիկերոն վերադարձաւ: Միայն քանի մը լուսա – նկարներով նոր «Ֆիլմ» մը բերած էր: Նոյն գի – շերն իսկ հեռագրեցի Պերլին թէ նախագահ Իս – մէթ Ինէօնիւ մեկնած էր իր երկրէն նախագահ Բոզվէլթի եւ վարչապետ Զըրչիլի հետ տեսակ – ցելու համար Գահիրէի մէջ :

Պերլին չէր դիտեր տակաւին թէ նոյնիսկ արտաքին նախարար Սարաճօղլու ալ մեկնած էր նոյնպէս Թուրքիայէն :

Կիկերոն արտակարգօրէն յանդուգն գործած էր: Երկու երեք օրը անգամ մը, կը բերէր նոր լու – սանկարներ, որոնց բնագիրը կը գողնար իր տիրոջ արկղէն :

(Շար.)

նութեան չենթարկուիլ, պատուաւոր դուրս գա – լու համար ախոյենական այս մրցումներուն մէջ:

Պէտք է ըսել որ մեր առաջինը իր ամբողջու– թեամբ անթերի եւ նուրբ խաղարկութիւն մը ու – նեցաւ, մեծ զոհունակութիւն պատճառելով հան– դիսականներուն, իր կարզապահութեամբ եւ մար– զական բծախնդրութեամբ:

Մաղթենք որ յառաջիկայ մրցումներով ապա– հովեն իրենց դասակարգի առաջնութիւնը որ ի – րենց ճիղերէն կախում ունի:

Այսօր իրենց դասակարգին առաջինն են եւ պէտք է մնան մինչեւ յաղթական: Ե. ԴԻՏՈՂ

խճճել մեր ուսումնասիրած հարցերը եւ պառակ– տել մեզ: Այդ առաջարկները չեն կրնար քննու – թեան հիմ ծառայել »:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄՈՍԿՈՒԱՑիի տուած իրենց նոր պատասխան– ծանուցագրով, արեւմտեան երեք մեծերը յստակ բացատրութիւն կ'ուզեն խորհրդային կառավա – րութենէն, գիտնալու համար թէ որամադի՞ր է զերմանական հարցէն զատ ուրիշ կարեւոր հար – ցեր եւս քննել Զորսերու ժողովին մէջ: Կ'առա – ջարկեն նաեւ փոխանորդներու նախապատրաստա– կան ժողովը գումարել Փարիզի մէջ:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՆՊԱՍՏԸ 15 առ հարիւր պիտի աւելնայ, կառավարութեան որոշումով: Օրինա – գիծը յղուած է Ազգ. ժողովին:

ՄԱՀՈՒԱՆ դատապարտուեցան Մարսէյլի մէջ, Վիշիի կեսթափոյի անդամներէն եօթը հոգի, երկու ամբաստանեալներ ալ ցկեանս թիապար – տութեան:

ՄԱԿԻ 1951ի ընդհ. ժողովը Սեպտեմբերին պի– տի գումարուի ղարձեալ Նիւ Եորքի մէջ: Նիւթա – կան նկատումներով, ժողովին Փարիզ կամ Եւրո– պայի այլ մէկ քաղաքին մէջ գումարման գաղա – փարը լքուած է:

ԹՈՒՆՈՒԶիի ազգայնական չափաւոր վարիչ – ներէն Պ. Հաւիլա Պուրգիպա յայտարարեց, որ «ե– թէ Ֆրանսա չպահէ իր խոստումները մեզի անկա– խութիւն եւ ազատութիւն տալու մասին, հետե – ւանքները դէչ պիտի ըլլան: Թունուզցիները պէտք է պատրաստ ըլլան ամէն պատահականութեան հանդիպ, որովհետեւ եթէ խաղաղ հիմերու վրայ չտիրանանք մեր անկախութեան, պէտք է տիրա – նանք արիւնով ու պատերազմով »:

ՋԻՒՆԱՀԱԼՔի հետեւանքով Աւստրիոյ, Զուի– ցերիոյ եւ Իտալիոյ մէջ մեռածներու թիւը բարձ – րացած է 329ի: Դեռ ուրիշ դիակներ ալ կը փըն – տռուին:

ԵՈՒԿՈՍԼԱՒի կառավարութիւնը ծանրակչիռ դէպքեր կը նախատեսէ յառաջիկայ գարնան հա – մար: Իր մտահոգութիւնները այս առթիւ յայտ – նած է բրիտանական ու դաշնակից միւս կառավա– րութեանց, փափաքելով գիտնալ, թէ ինչ պիտի ըլլայ անոնց դիրքը, եթէ կոմինֆորմին կուսակից երկիրները յարձակում գործեն Եուկոսլաւիոյ վրայ:

Այրը Տիկին Վալանթին Հանչեր, Այրը Տիկին Արմենուհի Ազարեան (զոքանչը), Պ. Պերճ Հանչեր (եղբայրը, Մարսէյլ), Տէր եւ Տիկին Արամ Հան– չեր եւ զաւակը (հօրեղբայրը), Տէր եւ Տիկին Անտէ Տէզ (մօրաքոյրը), Այրի Տիկին Ալթունեան եւ զաւակները (հօրաքոյր), Տէր եւ Տիկին Վահէ Ալթունեան, Տէր եւ Տիկին Վաղինակ Ալթունեան, Տէր եւ Տիկին Պարգեւ Զըզըրկանեան (քեռկալը), ինչպէս եւ Ալթունեան (Մարսէյլ), Պէօրէքճեան (Պոլիս), Ոսկերիչեան, Տէրմէնճեան, Կիւլէսէր – եան, ընտանիքները, խորին ցաւով կը ծանուցա – նէ դառնաղէտ մահը

ԱՐՄԱՆ ՀԱՆՉԵՐի

որ տեղի ունեցաւ յետ կարճատեւ հիւանդութեան, 25 տարեկան հասակին մէջ:

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի Փա– րիզի Հայոց եկեղեցին, 15 rue Jean Goujon, վաղը, շաբաթ, ժամը ճիշդ 4ին:

Մասնաւոր մահագդ չստացողներէն կը խնդ – րուի իրր այն ընկատել ներկայս:

Ֆրանսական ներկայացում

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ը. Դ. Սէնթ Անթուա– նի Ընկեր կարօ ենթակոմիտէի, սիրայօժար մաս– նակցութեամբ Պուլ. Օտտոյի թատերախումբին:

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԻ ԱՐԱՔՈՆ

Այս շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, Պաո Վիատիւք Պ. Մարտիկեանի սրահին մէջ:

★

ՆՈՒՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄԸ կիրակի կէսօրէ վերջ Bar Internationalի սրահը, 230 Chemin de la Mad– ragues: Նախաձեռնութեամբ Ֆ. Կ. Խաչի Պուլվար Օտտոյի մասնաճիւղին: Մուտք **100** ֆր.:

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

Այս ուրբաթ, ժամը 20.30ին, Le Cadet սրճա– րանի վերնայարկը (métro Cadet):

Կը խօսի՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Նիւթը.— Ազգային գաղափարը արեւմտահայ մամուլին մէջ **(1812 — 1865)**:

«Հայ Բանաստեղծութեան Օրը» Սորպոնի մէջ

Այս կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին

կը խօսի ֆրանսացի երիտասարդ բանաստեղծ

Mr. LUC – ANDRÉ MARCEL

Հայ բանաստեղծութեան եւ Նարեկացիի մասին

Կ'երգէ ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆ

Դաշնակ՝ ՕՐ. ԶԱՒԱՓԵԱՆ

Mr Yves Tessier կ'երգէ հայկական երգեր

Մուտքը ազատ է

ԱՂՕՐՔ ԿԻԼԻԿԻՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻՆ ՀԱՄԱՐ

Այս ուրբաթ երեկոյ ժամը 6ին Նիս Ս. Աստուա– ծածին մատրան մէջ, Հսկում, Եկեսցէի Արարո – ղութիւն եւ մաղթանք Կիլիկիոյ ԳԱՐԵԳԻՆ կա– թողիկոսի ապաքինման համար:

ՆՆԶՈՑՔ Հ. Ը. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ 60ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ

Կազմակերպուած Լա Սլոթթայլ «Ճաժակ» խումբին եւ Ն. Ս. «Հրայր» խումբին կողմէ:

Պատուոյ նախագահութեամբ քաղաքապե – տին, Mr. CRAILLEի եւ մասնակցութեամբ Մար – սէյլի Շրջ. կոմիտէին:

Ներկայ կ'ըլլան խորհրդարանի անդամ ընկեր SANTINI եւ զաղութիս ընկերվարական կուսակ – ցութեան ներկայացուցիչը:

Այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, ընկերվա– րականներու սրահը (Cercle Jean Jaurès):

Ի ՑԻՇԱՏԱԿ

ԳՈՒՐԳԷՆ Մ. ԱԼԷՄՇԱՀի

1907 — 1947

Նախաձեռնութեամբ Մարսէյլի Մուրատ Ռա– փայէլեան Նախկին Աշակերտներու Միութեան:

ՀՈԳԵՀԱՆԳՍՏԵԱՆ ՀԱՑԱՇՄԱՀՍ ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ ՊԱՏԱՐԱԳ պիտի մատուցուի Վենետիկի Մխի – թարեան հայրերու կողմէ, Մարսէյլի St. Vincent de Paul (Les Réformés) եկեղեցին մէջ, այս կիրակի 28 Յունուար, ժամը 9.30ին:

Նոյն առթիւ յարգանքի յիշատակութիւն՝ Մարսէյլի ռատիօկայանէն (218 mètres) ուրբաթ ժամը 12ին եւ 19.10ին, Provence – Magazineի ըն– թացքին:

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ 1500ԱՄԵԱԿԸ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Հարաւ. Ֆրանսայի Ազգային Կեդր. վարչու– թեան նախաձեռնութեամբ պիտի տօնուի, Վար – դանանց ճակատամարտի 1500ամեակի տարեդար– ձը, կիրակի, 4 Փետրուար: Առաւօտեան հոգեհանգստա– նան պաշտօն Մարսիլիոյ բոլոր եկեղեցիներուն մէջ: Կէսօրէ վերջ ժամը 4ին, հեղ տօնակարու – թիւն Փրատոյի Մայր եկեղեցիին մէջ, մասնակ – ցութեամբ յարանուանութեանց հոգեւոր պետե – րուն եւ «Արմենիա» երգչախումբին:

Կը խօսին՝ ՓՐՕՖ. Ե. ԽԱՉԻԿԵԱՆ, Պ. Ե. ԱՐ– ՄԷՆ, Պ. Տ. ԹԱԴՈՑԵԱՆ, Պ. Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆ:

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑի 1500ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ՄԷՋ

Փետրուար 18ին, ժամը ճիշդ 15.30ին, Մ. Պէ– չիկթաշլեան – Գ. Ալէմշահ թատերասրահին մէջ:

Ա. Մաս.— ԱԽԱՐՅԵՐի ԴԻՒՑԱԶՈՒՆՔ, Ող– բերգութիւն 4 արար: Հեղ. Հ. Սահակ Վ. Տէր Մովսէսեան (Ե. դարու տարազներով):

Բ. Մաս.— LES BONS GARÇONS Saynète en I acte de V. BERTHOU:

Գ. Մաս.— ԵՐԿՈՒ ԾԱՑԲԱՑԵՂՆԵՐԸ, դա – ւեչտ 1 արար:

ԾԱՆՕԹ.— Աւարայրի Դիւցազունքի ներկա – յացումը տեղի պիտի ունենար ճիշդ Վարդանանց յիշատակին առթիւ, սակայն յետաձգուեցաւ ֆա – դախիս մէջ տիրող համաճարակին հետեւանքով:

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Կապոյտ Խաչի Սէվրանի մասնաճիւղը իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտ– նէ Կիւլեան ընտանիքին, իրենց ամուսնոյն, զաւ– կին եւ եղբօր ՍԵՊՈՒՀ ԿԻՒԼԵԱՆի մահուան առ – թիւ:

Le Gérant : A. NERCESSIAN
Imprimerie DER AGOPIAN 17 rue Damesme - (13)

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

1950ը վերջացաւ, բայց տակաւին առկախ հաշիւներ կան:

Կը խնդրենք փակել անյապաղ: Յունուարի վերջ ստիպուած ենք դադրեցնել թերացողներուն թերթերը: ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՅԱՐՇԱԴԵՑ՝

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ. Ը. Դ. «Շահրիկեան» խումբի դասախօսութիւնը՝ այս ուրբաթ երեկոյ, ժամը 20.30ին Պ. Փաչաեանի սրճարանը: Կը դասախօսէ ընկեր Հ. ԲԱԼՈՒԵԱՆ: Նիւթ՝ «Մ. վարաւնդեան, կեանքն ու գործը»: Կը հրաւիրուին բոլոր համակիրները, Նոր Սերունդի անդամները եւ ընկերները:

Ֆ. Կ. Պ. ԽԱՉի Պանեէօ Փաչանի մասնաճիւ– ղին ժողովը այս շաբաթ ժամը 3ին, ընկեր Մ. Ալթունեանի բնակարանը:

Հ. Ը. Դ. ՍԵՒԱԿ խումբի ժողովը այս շաբաթ կէս օրէ վերջ ժամը 6ին, սովորական հաւաքա – տեղին:

Ֆ. Կ. ԽԱՉի Պօմոնի մասնաճիւղի ժողովը այս երկուշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, դպրոց սրա– հին մէջ: Ժողովէն վերջ ընկերական հաւաքոյթ, զանազան անակնկալներով: Անհրաժեշտ է բոլոր ընկերուհիներու ներկայութիւնը:

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉի կեդր. վարչութիւնը մինչմաս– նաճիւղային ժողովի կը հրաւիրէ ստիպողաբար Փարիզի չրջանի մասնաճիւղերը, այս երկուշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը ճիշդ 5ին, Տիկին Զիթունիի բնակարանը, (13 rue Caumartin, métro Opéra կամ Havre Caumartin): Կարեւոր օրակարգ:

Նոյն օրը եւ նոյն տեղը, ժամը ճիշդ 3ին ժո– ղովի կը հրաւիրուի Փարիզի մասնաճիւղի պարա– հանդէսի յանձնախումբը:

Ֆ. Կ. ԽԱՉի Իթալիի մասնաճիւղի ընդհ. ժո– ղովը այս երկուշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Ժանթիլիի դպրոցի սրահը: Ներկայ կ'ըլլայ կեդր. վարչութեան ներկայացուցիչը: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

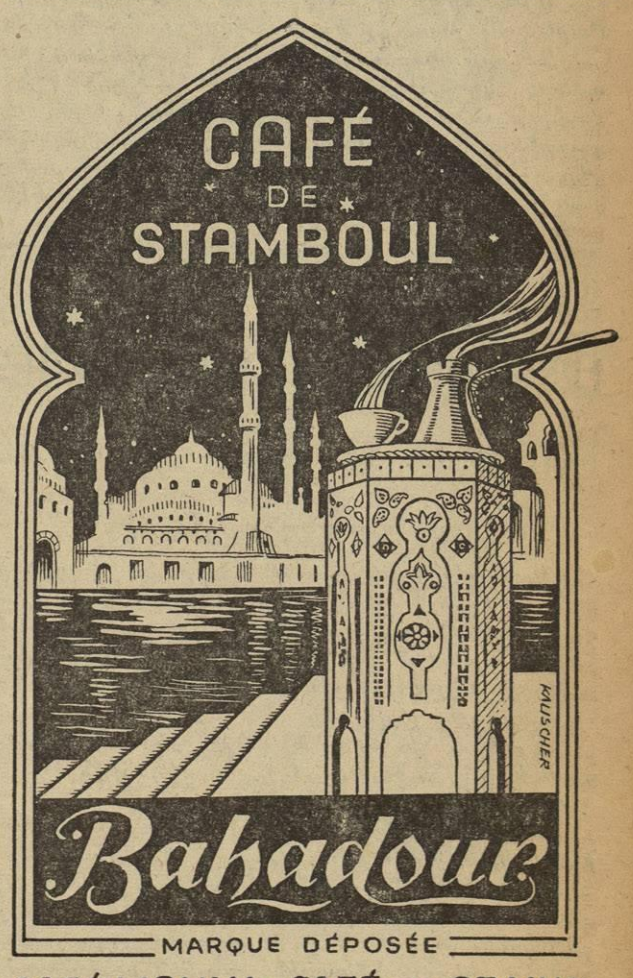
ԲՈՐՋՈՐ ՀԱՑԳԻի Հայր. Միութեան Մարսէյ– լի վարչութիւնը խիստ կարեւոր Բ. ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամ եւ ոչ անդամ իր հայրենա– կիցները: Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3.30ին, Cours Josephe Thierry, 6 (Chapitre) Bar Palace:

ՄԵՔԵՆԱԴԷՏ ՄԸ Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Քազապլանքայի համար (Մարոք) կ'ուզուի մեքենագէտ վարպետ մը (Contre – Maître), որ կա– տարելագէտ գիտնայ քրիֆոքաժի եւ թիսաժի մե– քենաներու գործածութիւնը: Հայ ըլլալը պայման է, նոյնիսկ ընտանիքով: Շատ լաւ վճարում:

Եթէ ուզէ կրնայ դրամագլուխ ալ դնել եւ գործի ընկեր ըլլալ:

Տեղեկացնել պայմանները եւ ընտանեկան վի – ճակը, 212 Bd. de Lorraine, ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆի:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1926
R. C. S. 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
17, Rue Damesme — PARIS (13)
Վեցամս· 800 ֆր·, Տար· 1600, արտ· 2500 ֆր·
Tél. GOB. 15-70 Գին 7 Ֆր· C. C. P. Paris 1678-63
Samedi 27 Janvier 1951 Շաբաթ 27 ՅՈՒՆՈՒԱՐ

27րդ ՏԱՐԻ — 27 Année No. 6367–Նոր շրջան թիւ 1778

Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՓՐԿՈՒԹԵԱՆ ՅԱՆՁԵՐ ԿԱԶՄԵԼ

Ինչո՞ւ կը թելադրենք վերաքննել Հայը· Մի–ութեանց գործունէութեան եղանակները :

Պարզապէս անոր համար որ, չատ բան փոխ – ուած է 25 — 30 տարիէ ի վեր, տարագիր բազ – մութեանց կեանքին մէջ:

Փոխուած են ոչ միայն միջավայրն ու ընկե – րային պայմանները, այլեւ ըմբռնումները :

Ինչպէս հանրային գործունէութեան միւս աս– պարէզներուն մէջ, այստեղ ալ կարելի չէ օրուան պահանջները դոհացնել հնոտի կամ կարկատան մի – ջոցներով :

Նոր ոգի եւ նոր մեթոտ, նոր օրերու հետ: Ա– ւելի հեռուն տեսնելով: Լայն բանալով թեւերը:

Եթէ մեր երկրին մէջ ըլլայինք, Հայր· Մի ու– թիւնները ոչ միայն աւելորդ էին, այլեւ կրնային չարիք դառնալ :

Օտարութեան մէջ անոնց գոյութիւնը կ'ար – դարանայ իբրեւ զօրաւոր ազդակ մը ինքնապաշտ– պանութեան :

Ատոր համար ալ, որքան արթուն, աչխոյժ եւ ուժեղ ըլլան, այնքան փրկարար դեր կրնան կա– տարել :

Հարկ է թօթափիլ ծննդավայրի, տեղական հայրենասիրութեան ունակութիւնները, համա – խմբուելով Նահանդային Միութեանց մէջ, ինչ – պէս կը յիշեցնենք տարիներէ ի վեր :

Այս կեդրոնացումն ալ տարբական պայման է, արդիւնաւոր գործունէութեան համար :

Այդ համախմբումով կը պայծառանայ, կը զօրանայ, նաեւ, ազգի եւ հայրենիքի գաղափարը, որ չատերուն համար մշուշ է տակաւին :

Այսպէս ամփոփուելով եւ ցուցակագրելով նոյն չրջանին ցիրուցան բեկորները, Հայր· Մի ու– թիւնները դիւրացուցած կ'ըլլան մարզահաւաքի մը կազմութիւնն ալ :

Գիտնանք, վերջապէս, թէ ի՛նչ ունինք հայ – րենիքէն դուրս, իբրեւ իրական համրանք :

Այս վերակազմութիւնը չի կրնար խանգարել որ եւ է Հայր· Միութեան ծրագիր–կանոնագիրը :

Իւրաքանչիւրը իբրեւ պարզ ուղեցոյց ընդու– նելով այդ ծրագիրը կամ ուրիշ մը, ամէն բանէ առաջ պիտի մտածէ թէ ի՛նչպէս կրնայ ընդլայ – նել, աշխուժացնել իր գործունէութիւնը :

Միամտութիւն է կարծել թէ ազգի եւ հայրե– նիքի գաղափարները վառ կը մնան, ողորմութիւն բաչխելով կարօտ հայրենակիցներու կամ խնջոյք– ներ սարքելով :

Ներկայ պարագաներուն մէջ, իրենց համար ալ — մանաւանդ իրենց համար — հիմնական մտահոգութիւն մը կը կազմէ սերունդի փրկու – թեան խնդիրը :

Այս գերադոյն հոգին առջեւ պէտք է հալին բոլոր նախասիրութիւնները կամ նախապաչա – րումները :

Ոչ թէ «իմ գաւառիս, գիւղիս, թաղիս տղա– քը», այլ մեր տղաքը: Ո՛ւր որ ալ ծնած ըլլան ի– րենց հայրն ու մայրը կամ իրենք իսկ :

Մէկ խօսքով, միչտ աչքի առջեւ ունենալ ամ– բողջ նահանգ մը, իր «փրկուելիքներով»: Ցեղոյ ձեռք ձեռքի տալ ուրիչ նահանգներու հետ, նոյն մտահոգութեամբ,— փրկութեան ցանցեր կազ – մելով :

Կը կարծենք թէ նիւթական միջոցներն ալ ա– ւելի դիւրաւ կը ճարուին, երբ նոր սերունդին փրկութեան աչխատանքը կազմակերպուի ա՛յս ուղղութեամբ :

Բոլոր Միութիւններն ալ — ինչպէս եւ Բարե– գործականը — պարտաւոր են իրար լրացնել այս ճակատին վրայ եւ ոչ թէ խաչաճեւել, անտեսել կամ վարկաբեկել:

Ներելի չէ որ ունեւոր Հայրենակցական մը սահմանափակուի միայն իր ծննդավայրին աչա – կերտներով, եթէ իր դրացին անճար է: (Կրնա – յինք բազմաթիւ օրինակներ յիչել Սուրիա – Լի – բանանէն):

Երբեմնի Միացեալ ու Ագգանուէրը եթէ այսօր չկան, գոնէ իրենց աւանդութիւններով կրնան չատ մը բաներ սորվեցնել Հայր· Միութեանց :

Հայր· Միութիւններ չկային, երբ այդ երկու ընկերութիւնները լոյս կը ցանէին աչքէ հեռու, սրտէ հեռու :

Ահա նոր անդաստան ամէնուդ աչքին առջեւ: Պարտականութիւն մը որուն հանդէպ անձրկիլ՝ կը նչանակէ դասալքութիւն :

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԳՈՒՐԳԻՆ ԱԼԻՄՇԱՀ

Երրորդ տարի մըն ալ փակեցինք իր անողոք ճակատագրովը կնքուած դամբարանին առջեւ :

Հոգեհանդիստ մը Մարսէյլի մեծ եկեղեցի – ներէն մէկուն մէջ, անչուչտ կը թարմացնէ իր կո– րստին ցաւը: Բայց մեր անոր վրդովումը բա– ւական պիտի չըլլար իր արժէքը յաւերժացնելու , եթէ մեր ամէն մէկ հաւաքոյթին ներկայ չըլլար ան՝ իր թարմագեղ երգերով :

Ճիշդ է որ կանուխ բաժնուեցաւ ինք, մեր աչ– խարհէն, այն կեանքէն որ համադրութիւնը ըլլա– լով լաւին ու վատին, տառապանքին ու երջանկու– թեան, փառքին ու զրկանքին, Գուրգէնին պիտի սահմանէր, վատահ ենք, լաւագոյն բաժինը :

Ան պիտի կրնար ունենալ այդ բոլորը իր ե – լած չտաղձտի տաղանդով, արուեստագէտի ճա – չակով, իր ընկերական բնաւորութեամբ եւ հա – ճելի հաղորդականութեամբ, մարդկային զգա – յումներով: Լաւը վատէն աւելի, յարաբերական երջանկութիւնը՝ տառապանքէն աւելի, փառքը՝ զրկանքէն աւելի եւ ապրելու անսահման գոհու – նակութիւնը այն մարդկային ընկերութեան մէջ, զոր կը սիրէր ինք :

Գուրգէն Ալիմչահը կ'ողբանք ոչ միայն անոր համար որ կ'ըսենգուցինք երիտասարդ տարիքին , ոչ միայն որովհետեւ կը սպասէինք նոր վկայու– թիւններ իր երաժչտ· տաղանդէն, այլ եւ որով – հետեւ արդէն իսկ արժէք էր ան՝ մեր հայկական «ժողովրդական երգին» համար· արժէք մը որուն պովքը կը հիւսեն Նազերով եւ Իմ Երգով մեր բո– լոր երգիչները, ամէն օր :

Վաղը, Մարսէյլի մէջ կատարուելիք հոգե – հանգիստը ծխացող պղտունց մը խունկ է անու – չարոյր, բոլորին սրտէն բարձրացող, որ պիտի տարածուի Միջերկրականի ափերէն մինչեւ Ղա– պար, Ալիշաններու, Բագրատաւանիներու դամբա – րաններէն մինչեւ իր թարմ հողակոյտը :

ՍՕՍԻ

Բողոքի ցոյցին հետեւանքները

Ոստիկանական վերատեսչութեան տեղեկա – կրին համաձայն, չորեքչաբթի օրուան համար սարքուած բողոքի ցոյցին առթիւ ձերբակալուած կը մնան 54 հոգի, որոնց 48ը օտարականներ են : Կալանաւորներու ընդհ· թիւն էր 3267, որոնք ար– ձակուեցան, բացի վերոյիչեալ 54 ամբաստանեալ– ներէն: Ասոնք պիտի դատուին ղէնք պահած , ոս– տիկանները նախատած կամ անարգած ըլլալով :

Այս առթիւ տեղական թերթերը անդամ մը եւս պարզելով ցոյցին ձախողումը, դիտել կուտան թէ ոչ մէկ համայնավար առաջնորդ երեւցած էր հը– րապարակին վրայ: Ցոյցին նպատակն էր, կ'ըսեն, ապացուցանել թէ Ֆրանսայի ժողովուրդին մե – ծամասնութիւնը համայնավարներուն հետ է, որ– պէսզի զօր· Այզընհաուըը անոր համեմատ խըմ – բագրէ իր տեղեկագիրը:

✕ Ցոյցին առթիւ քանի մը լրաբերներ ալ ոստիկանական կառքերը նետուեր եւ խոչտան – գուեր են, համաձայն հրատարակուած տեղեկու – թեանց : Այս առթիւ բողոքագիրներ ուղղուեցան:

✕ Ներքին նախարարութիւնը լուծեց Համաչ– խարհային Սրհեստակցական Դաչնակցութեան (F. S. M.), երիտասարդական համաչխարհային դաչնակցութեան, կիներու միջազգային Դաչնակ – ցութեան Ֆրանսայի մասնաճիւղերը, որոնց կեդ– րոնները կը գտնուին Փարիզի մէջ: Լուծման հրա– մանագիրը հրատարակուեցաւ պաչտօնաթերթի Յունուար 26ի թիւին մէջ :

✕ Ազգ· ժողովն ալ վճռական միջոցներ ձեռք առած է, սահմանափակելու համար համայնա – վարներու ազդեցութիւնը: Այսպէս, պաչտօնէ դադրեցուց խորհրդարանական յանձնաժողովնե – րու երեք համայնավար տեղեկաբերներ: Ցեղոյ, չվերընտրեց արտաքին գործերու յանձնաժողովին անդամներէն Լուի Մառէնը, որ 80 տարեկան է : Դիտել կը տրուի թէ պ· Մառէն թունդ աղդայնա– կան ըլլալով հանդերձ, համայնավարներուն հետ կը քուէարկէ, ամէն անգամ որ կառավարութիւնը դիմումներ կատարէ արտաքին քաղաքականու – թեան մասին: Հայասէր երեսփոխանը արտաքին գործերու յանձնաժողովին անդամ է 45 տարիէ ի վեր :

✕ Ուրբաթ օր 12րդ պատժական ատեանին առջեւ հանուեցան 25 ամբաստանեալներ որոնք թուուցիկներ ցրուած էին :

Նոր ջանքեր եւ՛ ալ գնահատելու համար

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ, ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԱՐԱԲԱԿԱՆ ԵՐԿԻՐ – ՆԵՐԸ ԿԸ ՅՈՒՍԱՆ ՅԱՋՈՂԻՒ

Մակի քաղաքական յանձնաժողովին առջեւ խօսք առաւ հնդիկ պատուիրակը, Սըր Պէնէկըլ Ռաու եւ պաչտպանեց արաբ եւ ասիական 12 եր – կիրներու միացեալ առաջարկը, ետքը պետու – թեանց մասնակցութեամբ ժողովի մը դումարման մասին: Ա՛յս առթիւ ըսաւ .

— « Ճիշդ է որ, ոմանք մօտ կը տիրէ դեռ կասկածամտութիւնը, բայց այդ կասկածները կարելի է փարատել ոչ թէ թղթակցութեանց մի – ջոցով կատարուած խօսակցութիւններով, այլ ժո– ղովներով, որոնց պէտք է մասնակցի նաեւ ժողո– վրդական Չինաստանի կառավարութիւնը: Մակը պէտք է օգտուի՝ Փորէյսի մէջ ներկայիս տիրող հանդարտութենէն, ուղղակի բանակցութեանց ձեռնարկելու համար: Ա՛յս հանդարտութիւնը ա – պահովաբար անխմաստ չէ»:

Այնուհետեւ հնդիկ պատուիրակը պահանջեց յանձնախումբէն նախապատրաստութիւն տալ 12 պե– տութեանց առաջարկին եւ քննել զայն ամերիկեան առաջարկէն առաջ, որ կը պահանջէ նախապայ – ման հաչակել Փեքինի կառավարութիւնը: Առա – ջարկը չէ խօսիր «դինադադարի» մը մասին, բայց հնդիկ պատուիրակը հաւաստեց, թէ դինադադա– րի խնդիրը, դումարուելիք եօթներու ժողովի օ – րակարգին առաջին հարցը պիտի ըլլայ, քանի որ չինացի համայնավարները այդ մասին վճռական հաւաստիքներ տուած են :

Յանձնախումբին առջեւ խօսեցաւ նաեւ բրի – տանական պատուիրակը, Սըր Կլոտվին Ճէպ, որ բաւ թէ ընդհանուր դիծերու մէջ համաձայն է Մ· Նահանդներու հետ դատապարտելու համար հա– մայնավար Չինաստանը իբրեւ նախայարձակ Քո – րէայի մէջ, բայց յանդիմանութիւններ ունի պատժամիջոցներու կիրարկման մասին: Հարց տուաւ միւս բոլոր պատուիրակութեանց, թէ հա– մոզուա՞ծ են որ բանակցութեանց բոլոր կարելիու– թիւնները սպառած են: Ինք համոզուած է թէ խ– րականութիւնը այդպէս չէ, հետեւաբար պէտք է աւելի խոր քննութեան ենթարկել Չինաստանի պատասխանները, որքան ալ անոնք երկդիմի եղած ըլլան: Ա՛յս պատճառով Մեծն Բրիտանիա պիտի ընդունի այն բոլոր առաջարկները, որոնք կը ձգ– տին լայնօրէն լուսաբանել կացութիւնը :

Մէկ խօսքով, բրիտանական պատուիրակն ալ կը պահանջէ նախապատրաստութիւն տալ 12 պետու– թեանց առաջարկի ուսումնասիրութեան: Տրուե – լիք որոշումները այնքան ծանրակչիռ են, որ կ'արժէ քննել զանոնք մեծ ուչադրութեամբ: «Ո– տում մը ընելէ առաջ Մակը պէտք է առջեւը նայի: Կրնայ ըլլալ որ փեքինի պատասխանը յուսախա – բութիւն պատճառէ, բայց յետագային, հնդիկ կառավարութեան միջոցով տրուած լուսաբանու – թիւնները դուռ բացին նոր մեկնութեանց առջեւ :

Պ· Ճէպլի կարծիքով, երեք յատկանչական կէ– տեր կան չինական նոր առաջարկներուն մէջ· — 1) Փեքին չի մերժեր դինադադարի մը դաղափա– րը իբրեւ առաջին միջոց· 2) Չինական ուժերն ալ Քորէայէն պիտի քաչուին միւս օտար ուժերու հետ միաժամանակ· 3) Քորէայի ապագան պիտի որոչուի ոչ թէ Քորէացիներու կողմէ, այլ միջազ– գային բանակցութիւններով :

Գալով Մակի մէջ չինական ներկայացուչչու– թեան հարցին, ատիկա պէտք է քննուի ոչ թէ տեսական նկատումներու կամ արժանապատուու – թեան, այլ իրողութեանց հիման վրայ: «Մենք պէտք է քննենք, թէ արդեօք Փեքինի հետ հաս – կացողութեան մը դալու կարելիութիւնը կա՞յ : Եթէ գործենք նորէն ասկէ առաջ գործուած սխա– լը, հետեւանքները Մակի համար աղիտալի պիտի ըլլան »:

Եզրակացնելով, պ· Ճէպ պահանջեց աթոռ մը տալ անմիջապէս Փեքինի կառավարութեան Մակի մէջ եւ յայտարարեց·

ա) Պէտք է ամուր կենալ Քորէայի մէջ, բ) չընդունիլ ոչ մէկ կարգադրութիւն, որ պիտի վնասէր Մակի սկզբունքներուն եւ դ) ամէն բանէ առաջ քննել խաղաղ կարգադրութեան մը կարե – լիութիւնը: Չինաստանին աթոռ մը տալը պէտք չէ ընդունիլ իբրեւ ողոքումի կամ տկարութեան նը – շան մը »:

Խորհրդային պատուիրակն ալ պահանջեց ըն– դունիլ 12 պետութեանց առաջարկը :

ԿԱՅՈՒԹԻՒՆԸ ՌԱԶՄԱՃԱԿԱՏԻՆ ՎՐԱՑ

Յարաբերական անդորրութիւն մը կը տիրէ քորէական ռազմաճակատին վրայ : Զրահապատ չրջուն պահակախումբ մը, որ 38րդ զուգահեռակա– նէն դէպի հիւսիս 50 քիլո·ի չափ յառաջացաւ Հոչինկսոնկի չրջանին մէջ, ոչ մէկ համայնավար ընդդիմութեան հանդիպեցաւ : Արճակաղէններու դանազան խումբեր պաչարուած են Մակի ուժե – րուն կողմէ: Մարտանաւեր սաստկօրէն ռմբակո –

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ ԵՐԷԿ ԵԻ ԱՅՍՕՐ

ԱՆԿԱԽ, ԲԱՑՅ ԴԱՐՁԵԱԼ ԹՇՈՒԱՌ

(Բ. եւ վերջին մաս)

Հնդկաստանի պետական դէմքերը մեծ յոյսեր տուին ժողովուրդին, պարզելով փառաւոր ապագայ մը, չնորհիւ անկախութեան: Այդ մեծ ոգեւորութեան մէջ, անոնք ժամանակ չունեցան մտածելու ընկերային բարեկարգութեան կազմակերպութեան եւ կրթական աշխատանքներու անհրաժեշտութեան մասին: Զկրցան վերջ տալ անգրագիտութեան եւ սովին ու ժողովուրդին վատահութիւնն ու ոգեւորութիւնը աստիճանաբար նուազեցան:

Եւ այսօր ժողովուրդը դժգոհ է իր վարիչներէն որ չյարգեցին իրենց խոստումները, վարիչներ՝ որոնք դեռ երէկ պայքարեցան իրենց անկախութեան համար:

Ճմռռնանք սակայն որ Հնդկաստան հազիւ երեք տարուան անկախութիւն մը ունի: Եւ արդի կառավարութիւնը ժառանգեց երկիր մը, որուն անտեսութիւնը քայքայուած էր եւ ընկերային կացութիւնը վատթար:

Ամբողջ երեք տարի ան զերբնական ճիգ գործ դրաւ.— տեղաւորեց միլիոնաւոր գաղթականներ: Փաքիստանի դէմ իր պայքարը եւ Քաշմիրի կռիւը կլանեցին իր պիւտճէին կէսը: Ու տակաւին սնունդի խնդիրը եւ ուրիշ հոգեր:

Եւ սակայն կարմիր հոսանքը հետզհետէ կը մօտենայ Հնդկաստանի սահմաններուն ...

Անգլիական տիրապետութեան ժամանակ, Հնդիկներու հետ կային եւ Իսլամներ, որոնք եւս չարունակական խլրտումներով եւ ժողովրդական ցոյցերով անկախութեան կը ձգտէին: Իրենց վարիչն էր Մուհամմէտ Ճիննահ, իսլամ փաստաբան մը, Պոմպէյի մէջ: Մոլեռանդ, յամակատես, բայց մանաւանդ անկաշառ:

Շնորհիւ այս մարդուն յամառ ճիգերուն եւ երկրին մէջ իր վայելած ժողովրդականութեան, Անգլիացիները ստիպուեցան՝ 1940ին Հնդկաստանէն վերջնապէս մեկնումին իրրեւ պայման, ընդունիլ իսլամական անկախ պետութեան մը ստեղծումը: Ամբողջական Հնդկաստանի հիւսիս արեւմտեան եւ հիւսիս արեւելեան մասերը (Պենկալի կէսը՝ արեւելեան կողմէն) բաժնուեցան եւ կազմուեցաւ արդի Փաքիստանը: Դէպք մը որ իրենց, իսլամներուն իսկ յայտարարութեան համաձայն « անիրագործելի երազ մըն էր»:

Ու այս յամառ ու հայրենամոլ մարդը՝ Ճիննահ, 1947ին կը բազմէր Քարաչիի ամէնէն ընդարձակ պալատներէն մէկուն մէջ, իբրեւ կառավարութեան պետը:

Փաքիստան տակաւին գրեթէ անծանօթ երկիր մըն է: Սակայն ունի 75 միլիոնի պատկառելի համրանք մը: Բազմամարդութեան տեսակէտով աշխարհի հինգերորդ պետութիւնն է եւ իսլամ երկիրներուն ամենամեծը: Թէեւ ճարտարարուեստը կը պակսի իրեն, հոմ նիւթերով հարուստ երկիրներէն մէկն է:

Տասներորդ դարէն սկսեալ տեղի ունեցած են իսլամական արշաւանքներ Հնդկաստանի վրայ: Ասպատակներէն մաս մը բնակնլուած՝ մաս մըն ալ կլանուած են հնդկական կայսրութեան կողմէ, բայց իրենց եռեւը թողած են իսլամական ընդարձակ «կղզիներ», բաղկացած իսլամացած Հնդիկներէ: Ներկայ դարուս կիսուն հնդկական թերակղզիին մէջ 300 միլիոն Հնդիկներուն հետ միասին կ'ապրէին 100 միլիոն Իսլամներ: Իրենց մէջեւ եղած տարակարծութիւնները՝ արուեստականօրէն քաջալերուեցան կարգ մը իշխանութիւններու կողմէ, ստեղծելով լուրջ դժուարութիւններ: Եւ ճակատագրական վայրկեանին այս տարակարծութիւններն ու առելութիւնը ստացան սուր հանդամանք, յանգելով անկախութեան:

Սակայն Փաքիստանի ստեղծումով հարցը ամբողջութեամբ չէր լուծուեր: Ճիշդ է որ իր բնակիչներուն 85 առ հարիւրը Իսլամներ են, բայց անդին կան տակաւին 35 միլիոն Իսլամներ, ցրուած Հնդկական հանրապետութեան սահմաններուն մէջ: Անոնք չատ հաւանաբար պիտի չփափաքէին հաստատուիլ իրենց նորաստեղծ «մայր հայրենիք»ին մէջ:

Տնտեսական պայմանները եւս անհամապատասխան են: Փաքիստանն է որ կ'արտադրէ աշխարհիս 80 առ հարիւրը Հնդկ. կանեփին (jute) եւ մեծ քանակութեամբ բամպակ: Ան է դարձեալ գլխաւոր հայթայթողը կաշիի եւ հացահատիկներու, եւ այս վերջիններով է որ կը սնանին հնդկական հանրապետութեան ժողովուրդները:

Միւս կողմէ հնդկական կանեփի եւ բամպակի գործարաններուն մեծ մասը եւ կարեւոր մաս մը խաղախորդարաններուն՝ կը գտնուին Հնդկաստանի սահմաններուն մէջ:

Ստեղծուած է անբնական վիճակ մը երկու երկիրներուն միջեւ: Բնական հարստութեան տեսակէտով սերտօրէն ու հարկադրաբար մին կապուած է միւսին: Գոնէ իրենց տնտեսական յարաբերութիւնները բնականոն ըլլային, Ընդհակառակըն, երկուքն ալ կ'ատեն իրար, կրօնական թէ հոգային պատճառներով:

Հնդիկ հայրենասէրները բացարձակապէս դէմ էին երկրին բաժանման: Ծայր տուաւ հակիւլա մական կատաղի պայքար մը: Ասոնք երբեք չներեցին իրենց պետական մարդոց, մինչեւ անգամ Կանտիին, որ հաւանած էին այդ բաժանման: Այդ հայրենամոլ Հնդիկներու կազմակերպութիւնն էր որ սպաննեց Կանտին:

Դրացի Իսլամները՝ Փաքիստանի մէջ, կատղեցան իրենց հանդէպ ցոյց տրուած այս անբարեացակամ վերաբերումէն ու պայքարին հետ մէկտեղ սկսաւ ջարդը: Սպաննուեցան միլիոնաւոր մարդիկ ու մանուկներ: Իրրեւ հետեւանք ծայր տուաւ արտագաղթի հոսանքը,— աւելի քան տասը միլիոն փախան սարսափահար մէկ սահմանէն միւսը:

Հակառակ այս բոլոր դժուարութիւններուն ու հակամարտութիւններուն, Փաքիստան աշխարհի ամենահարուստ երկիրներէն մէկն է: Իր պէտքերը գոհացնելէն զատ, կրնայ առատօրէն արտածել՝ ցորեն, բամպակ, կաշի եւ կանեփ: Ունի եւ տոլարի մեծ պաշար:

Տնտեսական աշխատանք կը կատարեն արդիական եւ ճարտարարուեստական քաղաքի մը վերածելու համար մայրաքաղաքը՝ Քարաչին: Արտահանման դրամատէր մեծ ընկերութիւններու ներկայացուցիչներ կը վխտան այնտեղ, ստանձնելու համար այսինչ կամ այնինչ շինութիւնը:

« Հնդկական Միութեան » երկրորդ անդամն էր Քաշմիրի Մահարաճան, որ պարագաներու ստիպման տակ եւ առանց հետեւելու իր ժողովուրդի կամքին, նախընտրեց ենթարկուիլ Հնդկաստանի Հանրապետութեան եւ միանալ անոր:

Բայց այս հնդիկ իշխանը չէր սիրուեր իր հպատակներուն կողմէ, որոնք մեծ մասով մահմետական են: Եւ աշնան դիւերը մը, այս Մահարաճան՝ Հարի Սինկ, փախաւ իր պալատէն եւ ապաստանեցաւ այլուր: Միասին տարաւ 48 դին ուրական ինքնաշարժեր, լեցուն թանկարժէք

ՓԱՐԻԶԱՀԱՑ ԹԱՏՐՈՆ

«Կիւնս անհաւատարիմ է»

Երկուշաբթի դիւերը Իէնայի թատրոնին մէջ Պ. Գրիգոր Վահան ներկայացուց իր թատերախաղերէն «Կինս անհաւատարիմ է», մասնակցութեամբ Ֆրանսական թատրոնի եւ չարժանկարի լաւագոյն դերասաններէն Պ. Գրիգոր Ալանեանի (Coco Aslan):

Սրահը լեցուն էր, ինչ որ հաղուագիւտ է թատերական ներկայացումներու համար: Թէեւ յանցաւորը միշտ ալ հասարակութիւնը չէ, վասն զի քիչ անգամ կը տեսնէ խնամքով պատրաստուած ներկայացումներ:

Ցաւախ դրած ենք Պ. Գրիգոր Վահանի թատերախաղերու մասին: Աւելորդ է կրկնել թէ ան դիտէ արհեստաւորի մը նման կառուցանել խաղ մը, անոր տալով զուեչտական հանգամանք մը եւ պատրաստելով յաջող diaaogueներ: Այս անգամ ուան խաղը կը կայանայ միայն qui pro quoի մը վրայ, եւ դժուար է երեք արար, նոյն դիւրութեամբ եւ առանց յոգնեցնելու պահել այդ ճեւը: Հետեւանքը կ'ըլլայ այն որ վերջին երկու արարները միշտ աւելի տկար կ'ըլլան քան առաջինը եւ անկարելի է առանց խօսակցութեան երկարաձգման պահել խաղին չահեկանութիւնը:

Հերոսը, Ցարութիւնը, ունի կին մը, Մելինէ եւ քոյրը Catherine: Տունը կը յաճախէ Տիգրան անուն երիտասարդ մը որ Catherineի սիրահարն է, բայց թիւրիմացութեան մը պատճառով խեղճ Ցարութիւնը համոզուած է թէ այդ երիտասարդը իր կնոջ սիրահարն է: Եւ խաղը, երեք ժամ, կը դառնայ միայն այդ թիւրիմացութեան չուրջ:

Կը խոստովանիմ որ պիտի չյոդնէինք նոյնիսկ աւելորդ երկարաբանութիւններէն, եթէ անթերի խաղարկութիւն մը փրկէր խաղին հիւսուածքին թեթեւ թերիները:

Դերակատարութեան մասին խօսելու համար կը ստիպուիմ անմիջապէս դիտել տալ թէ Տիկին Գմբէթեան (Մելինէ) մէկ անգամէն եւ բոլոր տեսարաններուն մէջ հաստատեց թէ դերասանութիւնը իր սոպարէզը չէ: Իր դերն անգամ չէր դիտեր: Մեծ պակաս մը, նոյնիսկ ճարտար դերասանի մը համար, որ մասամբ միայն կրնայ փրկել կացութիւնը իր արուեստին վարժութեամբ:

Եթէ իր քով չունենար Պ. Գմբէթեանի, Տիկին Բարխանթիէի (Էքիղեան), Գ. Վահանի, Օր. Ճոչեանի պէս դերասաններ եւ թատերախաղին հաճելի dialogueները, բոլորովին պիտի ձախողէր ներկայացումը: Բարեբախտաբար կային իրական

Ն.Ի.Ր.ԸՆՊԻԿի մահավճիռներուն դէմ դիրք մը հրատարակած ըլլալով, Բ. օրէն ի վեր կը դատուի Ֆրանսացի գրագէտ մը, Մորիս Պարեէչ: Ամբաստանեալը հետեւեալ խօսքերը ըսաւ իր պաշտպանողականին մէջ.— «Մեզի սուտ խօսեցան Ֆրանսայի անցուդարձի մասին, ինչո՞ւ սուտ խօսած պիտի չըլլան Գերմանիոյ մասին: Ես չեմ համոզուած թէ SSները հրէչներ են» եւն.:

ԸՆԿԵՐԱՑԻՆ ապահովութեան մատակարարութիւնը խստօրէն քննադատուեցաւ Հանրապետութեան խորհուրդին կողմէ, ի ներկայութեան Աչխատանքի նախարարին: Քննիչ յանձնախումբին տեղեկագիրը, որ կը բաղկանայ աւելի քան 200 էջերէ, չատ ծանր զեղծումներ եւ մսխումներ կը մատնանչէ: Այս առթիւ կը յիչուի փարիզի վարիչներէն կրեմալտի անձնասպանութիւնը: Մանրամասնութիւնները յաջորդով:

ՓԵՏՐՈՒԱՐին փարիզի մէջ պիտի դումարուի միջազգային ժողով մը, որ պիտի քննէ եւրոպական բանակի մը կազմութեան խնդիրը: Նախաձեռնութիւնը կը պատկանի Ֆրանսական կառավարութեան եւ պիտի հրաւիրուին Ատլանտեանի դաշինքին անդամակցող երկիրները:

ԿՐԻՓի համաճարակը կը տարածուի նաեւ Զուիցերիոյ մէջ, ուր, Ցունուարի երրորդ շաբթուն 2211 դէպքեր պատահած են:

դերասաններ, Պ. Արտաչէս Գմբէթեան, որ տէրն է բեմին, դերին եւ հասարակութեան, Պ. Գ. Վահան որուն ամէնէն յաջող դերերէն մէկն էր«Թովհան որուն ամէնէն յաջող դերերէն մէկն էր«Թովհաննէս»ը, Տիկ. Էքիղեան որ ճարտար դերասանուհի մըն է, Տիկին Գ. Ազնաւուր՝ որմէ աւելին կը սպասէինք, Պ. Մարբեան՝ քիչ մը տկար (ան ալ դերը չէր դիտեր), Պ. Պէտիկեան, միջակ, բայց տանելի: Իսկ Օր. Հ. Ճոչեան իր փոքր բաժինովն իսկ միշտ ուշադրաւ եւ համակրելի դերասանուհին է, իրական արժէքով:

Դժբախտաբար վերջին արարին միայն տեսանք Coco Aslanը որ իր մուտքով իսկ կը յատկանչէր դերասանը, իր բովանդակ խմաստով: Ան բեմ կ'առաջնայ բնական եւ վստահ: Գնահատած ենք արդէն զինք անցեալ տարի, Արուեստի «Pauline»ին մէջ եւ վերջերս ալ «Complexe de Philémon»ի մէջ: Գնահատելի է նաեւ անոր համար որ, օտար բեմերու ծառայելով հանդերձ, չէր մերժած իր սիրայօժար մասնակցութիւնը բերել իր հայ ընկերներուն:

Ընդհանուր առումով յաջող ներկայացում մը, որ կրնայ քանի մը անգամ սրահներ լեցնել, եթէ խաղը վերամչակուի, որոչ կրճատումներ կատարելով եւ աւելի ուշադրութեամբ բաժնելով դերերը:

ԱՐՓԻԿ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ ԵՐԿՐԱՄԱՍԻ ՎՐԱՅ

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ ԵՐԷԿ ԵԻ ԱՅՍՕՐ

ԱՆԿԱԽ, ԲԱՑՅ ԴԱՐՁԵԱԼ ԹՇՈՒԱՌ

(Բ. եւ վերջին մաս)

Հնդկաստանի պետական դէմքերը մեծ յոյսեր տուին ժողովուրդին, պարզելով փառաւոր ապագայ մը, չնորհիւ անկախութեան: Այդ մեծ ոգեւորութեան մէջ, անոնք ժամանակ չունեցան մտածելու ընկերային բարեկարգութեան կազմակերպութեան եւ կրթական աշխատանքներու անհրաժեշտութեան մասին: Զկրցան վերջ տալ անգրագիտութեան եւ սովին ու ժողովուրդին վատահութիւնն ու ոգեւորութիւնը աստիճանաբար նուազեցան:

Եւ այսօր ժողովուրդը դժգոհ է իր վարիչներէն որ չյարգեցին իրենց խոստումները, վարիչներ՝ որոնք դեռ երէկ պայքարեցան իրենց անկախութեան համար:

Ճմռռնանք սակայն որ Հնդկաստան հազիւ երեք տարուան անկախութիւն մը ունի: Եւ արդի կառավարութիւնը ժառանգեց երկիր մը, որուն անտեսութիւնը քայքայուած էր եւ ընկերային կացութիւնը վատթար:

Ամբողջ երեք տարի ան զերբնական ճիգ գործ դրաւ.— տեղաւորեց միլիոնաւոր գաղթականներ: Փաքիստանի դէմ իր պայքարը եւ Քաշմիրի կռիւը կլանեցին իր պիւտճէին կէսը: Ու տակաւին սնունդի խնդիրը եւ ուրիշ հոգեր:

Եւ սակայն կարմիր հոսանքը հետզհետէ կը մօտենայ Հնդկաստանի սահմաններուն ...

Անգլիական տիրապետութեան ժամանակ, Հնդիկներու հետ կային եւ Իսլամներ, որոնք եւս չարունակական խլրտումներով եւ ժողովրդական ցոյցերով անկախութեան կը ձգտէին: Իրենց վարիչն էր Մուհամմէտ Ճիննահ, իսլամ փաստաբան մը, Պոմպէյի մէջ: Մոլեռանդ, յամակատես, բայց մանաւանդ անկաշառ:

Շնորհիւ այս մարդուն յամառ ճիգերուն եւ երկրին մէջ իր վայելած ժողովրդականութեան, Անգլիացիները ստիպուեցան՝ 1940ին Հնդկաստանէն վերջնապէս մեկնումին իրրեւ պայման, ընդունիլ իսլամական անկախ պետութեան մը ստեղծումը: Ամբողջական Հնդկաստանի հիւսիս արեւմտեան եւ հիւսիս արեւելեան մասերը (Պենկալի կէսը՝ արեւելեան կողմէն) բաժնուեցան եւ կազմուեցաւ արդի Փաքիստանը: Դէպք մը որ իրենց, իսլամներուն իսկ յայտարարութեան համաձայն « անիրագործելի երազ մըն էր»:

Ու այս յամառ ու հայրենամոլ մարդը՝ Ճիննահ, 1947ին կը բազմէր Քարաչիի ամէնէն ընդարձակ պալատներէն մէկուն մէջ, իբրեւ կառավարութեան պետը:

Փաքիստան տակաւին գրեթէ անծանօթ երկիր մըն է: Սակայն ունի 75 միլիոնի պատկառելի համրանք մը: Բազմամարդութեան տեսակէտով աշխարհի հինգերորդ պետութիւնն է եւ իսլամ երկիրներուն ամենամեծը: Թէեւ ճարտարարուեստը կը պակսի իրեն, հոմ նիւթերով հարուստ երկիրներէն մէկն է:

Տասներորդ դարէն սկսեալ տեղի ունեցած են իսլամական արշաւանքներ Հնդկաստանի վրայ: Ասպատակներէն մաս մը բնակնլուած՝ մաս մըն ալ կլանուած են հնդկական կայսրութեան կողմէ, բայց իրենց եռեւը թողած են իսլամական ընդարձակ «կղզիներ», բաղկացած իսլամացած Հնդիկներէ: Ներկայ դարուս կիսուն հնդկական թերակղզիին մէջ 300 միլիոն Հնդիկներուն հետ միասին կ'ապրէին 100 միլիոն Իսլամներ: Իրենց մէջեւ եղած տարակարծութիւնները՝ արուեստականօրէն քաջալերուեցան կարգ մը իշխանութիւններու կողմէ, ստեղծելով լուրջ դժուարութիւններ: Եւ ճակատագրական վայրկեանին այս տարակարծութիւններն ու առելութիւնը ստացան սուր հանդամանք, յանգելով անկախութեան:

Սակայն Փաքիստանի ստեղծումով հարցը ամբողջութեամբ չէր լուծուեր: Ճիշդ է որ իր բնակիչներուն 85 առ հարիւրը Իսլամներ են, բայց անդին կան տակաւին 35 միլիոն Իսլամներ, ցրուած Հնդկական հանրապետութեան սահմաններուն մէջ: Անոնք չատ հաւանաբար պիտի չփափաքէին հաստատուիլ իրենց նորաստեղծ «մայր հայրենիք»ին մէջ:

Տնտեսական պայմանները եւս անհամապատասխան են: Փաքիստանն է որ կ'արտադրէ աշխարհիս 80 առ հարիւրը Հնդկ. կանեփին (jute) եւ մեծ քանակութեամբ բամպակ: Ան է դարձեալ գլխաւոր հայթայթողը կաշիի եւ հացահատիկներու, եւ այս վերջիններով է որ կը սնանին հնդկական հանրապետութեան ժողովուրդները:

Միւս կողմէ հնդկական կանեփի եւ բամպակի գործարաններուն մեծ մասը եւ կարեւոր մաս մը խաղախորդարաններուն՝ կը գտնուին Հնդկաստանի սահմաններուն մէջ:

Ստեղծուած է անբնական վիճակ մը երկու երկիրներուն միջեւ: Բնական հարստութեան տեսակէտով սերտօրէն ու հարկադրաբար մին կապուած է միւսին: Գոնէ իրենց տնտեսական յարաբերութիւնները բնականոն ըլլային, Ընդհակառակըն, երկուքն ալ կ'ատեն իրար, կրօնական թէ հոգային պատճառներով:

Հնդիկ հայրենասէրները բացարձակապէս դէմ էին երկրին բաժանման: Ծայր տուաւ հակիւլա մական կատաղի պայքար մը: Ասոնք երբեք չներեցին իրենց պետական մարդոց, մինչեւ անգամ Կանտիին, որ հաւանած էին այդ բաժանման: Այդ հայրենամոլ Հնդիկներու կազմակերպութիւնն էր որ սպաննեց Կանտին:

Դրացի Իսլամները՝ Փաքիստանի մէջ, կատղեցան իրենց հանդէպ ցոյց տրուած այս անբարեացակամ վերաբերումէն ու պայքարին հետ մէկտեղ սկսաւ ջարդը: Սպաննուեցան միլիոնաւոր մարդիկ ու մանուկներ: Իրրեւ հետեւանք ծայր տուաւ արտագաղթի հոսանքը,— աւելի քան տասը միլիոն փախան սարսափահար մէկ սահմանէն միւսը:

Հակառակ այս բոլոր դժուարութիւններուն ու հակամարտութիւններուն, Փաքիստան աշխարհի ամենահարուստ երկիրներէն մէկն է: Իր պէտքերը գոհացնելէն զատ, կրնայ առատօրէն արտածել՝ ցորեն, բամպակ, կաշի եւ կանեփ: Ունի եւ տոլարի մեծ պաշար:

Տնտեսական աշխատանք կը կատարեն արդիական եւ ճարտարարուեստական քաղաքի մը վերածելու համար մայրաքաղաքը՝ Քարաչին: Արտահանման դրամատէր մեծ ընկերութիւններու ներկայացուցիչներ կը վխտան այնտեղ, ստանձնելու համար այսինչ կամ այնինչ շինութիւնը:

« Հնդկական Միութեան » երկրորդ անդամն էր Քաշմիրի Մահարաճան, որ պարագաներու ստիպման տակ եւ առանց հետեւելու իր ժողովուրդի կամքին, նախընտրեց ենթարկուիլ Հնդկաստանի Հանրապետութեան եւ միանալ անոր:

Բայց այս հնդիկ իշխանը չէր սիրուեր իր հպատակներուն կողմէ, որոնք մեծ մասով մահմետական են: Եւ աշնան դիւերը մը, այս Մահարաճան՝ Հարի Սինկ, փախաւ իր պալատէն եւ ապաստանեցաւ այլուր: Միասին տարաւ 48 դին ուրական ինքնաշարժեր, լեցուն թանկարժէք

Հ. Ց. Դ. Վաթսունամեակը

ՊԷՅՐՈՒԹԻ ՄԷՋ

———

Պէյրութէն կը գրեն մեզի.—

Երէկ, կիրակի, 21 Յունուար, սինեմա Ռիվոլիի մէջ, ծայրէ ծայր լեցուած սրահի մը առջեւ, տեղի ունեցաւ Հ. Ց. Դաշնակցութեան 60ամեակի տօնակատարութիւնը: Օրուան նախագահը՝ ընկեր Դրօ, լիբանանեան քայլերգով եւ «Մշակ բան – ուոր»ով բացուած յայտարարեց հանդիսութիւնը, յետոյ յոտնկայս յարգանքի հրաւիրեց հանդիսականները՝ Դաշնակցութեան տուած անհամար զոհերուն յիշատակին: Այնուհետեւ քանի մը հակիրճ ու խմաստալից խօսքերով, գծեց Հ. Ց. Դաշնակցութեան յեղափոխական, քաղաքական եւ մտաւորական դործունէութեան երեք շրջանները:

Ընկեր նախագահի բացման խօսքէն վերջ, ընկ. Հրանտ Մուրատեան կարդաց Հ. Ց. Դ. Բիւրոյի կոչը՝ վաթսունամեակի առթիւ ուղղուած հայ ժողովուրդին: Ցետոյ բեմ հրաւիրուեցաւ ընկեր Մ. Իշխան, որ խօսեցաւ իր դեղեցիկ ճառերէն մէկը՝ ոգեւորելով ներկաները:

Միջնարարէն ետք, նուագախումբը, Պ. Օննիկ Սիւրմէլեանի ղեկավարութեամբ նուագեց Իփոլիթով – Իվանովի «Կովկասեան էսքիզներ»ը:

Ապա, պատառի վրայ ցուցադրուեցան Հ. Ց. Դաշնակցութեան յեղափոխական, քաղաքական եւ մտաւորական առաջնորդներուն լուսա – պատկերները: Ժողովուրդը որոտընդոստ ծափա – հարութիւններով իր սքանչացումը կը յայտնէր, երբ կը կարդացուէր մտքի եւ զէնքի այդ հերոսներուն հակիրճ կենսագրութիւնը:

Օրուան երկրորդ բանախօսն էր ընկեր Կ. Սասունի, որ յուզումնախառն չեշտով մը ոգեկոչեց Դաշնակցութեան անհամար հերոսներու յիշատակը, ընդգծելով մեր կուսակցութեան մարտունակութիւնը: Բեմ հրաւիրուեցաւ նաեւ ամերիկահայ մեր ընկերներէն՝ Ցակոբ Յակմանեան, որ բացատրեց թէ ամերիկահայ գաղութը ամէնէն աւելի ոգեւորուած է հայրենասիրութեամբ, որովհետեւ որեւէ գաղութէ աւելի ան է որ ուծանալու վտանգին տակ կը գտնուի:

Ընկեր նախագահը այնուհետեւ կատարեց տօնակատարութեան փակումը՝ յայտնելով թէ Հ. Ց. Դաշնակցութիւնը ինչպէս առաջ, այսուհետեւ ալ պիտի քալէ պայքարի ճամբուն վրայ՝ մինչեւ որ հայ ժողովուրդը տիրանայ իր մէացեալ, ազատ եւ անկախ հայրենիքին: Հանդիսութիւնը վերջացաւ «Ցառաջ նահատակ»ով, որ յոտնկայս երգուեցաւ ժողովուրդին կողմէ: Գեղարուեստական – կան բաժինն ալ խնամով պատրաստուած էր: Այս առթիւ ժողովրդային Տան մէջ, տեղի ունեցաւ խնջոյք, որ խանդավառ մթնոլորտի մէջ չարու – նակուեցաւ մինչեւ կէս գիշեր:

ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉԻ ՑԵՐԵԿՈՑԹ ՊԱՄԱՀԱՆԴԷՍԸ

———

Կիրակի օր, ընտանեկան ջերմ մթնոլորտի մէջ տեղի ունեցաւ Կապոյտ Խաչի Փարիզի մասնաճիւղին տարքած պարահանդէսը:

Երիտասարդներու թէ տարէցներու հոծ բազմութիւն մը փութացած էր Սէրքլը Միլիթէռի շքեղ սրահները, ոչ միայն հաճելի ժամանց մը վայելելու, այլեւ քաջալերելու համար ազգա – նուէր Միութիւնը՝ իր բազմաբեռն գործունէութեան մէջ: Կազմակերպիչները այս տարի հրաւիրած էին 12 հոգիէ բաղկացած առաջնակարգ նուագախումբ մը՝ Cuban Pett, որ ժամը 4էն կէս գիշեր ճարտարութեամբ եւ խանդավառութեամբ առաջնորդեց պարող զոյգերը: Վերջաւորութեան մօտ, անդամուհի մը եւ երիտասարդ մը երգեցին հայկական քանի մը երգեր: Cuban Pettի նուագածուները իրենց կարգին, մերթ ընդ մերթ առանձինն եւ խմբովին երգերով, ոգեւորութիւնը կ'աւելցնէին:

Մինչ կէս գիշերը չուտով կը հասնէր, ներկաները դեռ չէին ուզեր բաժնուիլ այս զուարթ մթնոլորտէն: Աւելցնենք որ կազմակերպութիւնը անթերի էր — ընդունելութիւն, սեղաններու սպասարկութիւն եւայլն — չնորհիւ անդամուհիներու ժրաջան փութկոտութեան:

Գ.

Վ. Ց. Դ. Վաթսունամեակը

ՊԷՅՐՈՒԹԻ ՄԷՋ

———

Պէյրութէն կը գրեն մեզի.—

Երէկ, կիրակի, 21 Յունուար, սինեմա Ռիվոլիի մէջ, ծայրէ ծայր լեցուած սրահի մը առջեւ, տեղի ունեցաւ Հ. Ց. Դաշնակցութեան 60ամեակի տօնակատարութիւնը: Օրուան նախագահը՝ ընկեր Դրօ, լիբանանեան քայլերգով եւ «Մշակ բան – ուոր»ով բացուած յայտարարեց հանդիսութիւնը, յետոյ յոտնկայս յարգանքի հրաւիրեց հանդիսականները՝ Դաշնակցութեան տուած անհամար զոհերուն յիշատակին: Այնուհետեւ քանի մը հակիրճ ու խմաստալից խօսքերով, գծեց Հ. Ց. Դաշնակցութեան յեղափոխական, քաղաքական եւ մտաւորական դործունէութեան երեք շրջանները:

Ընկեր նախագահի բացման խօսքէն վերջ, ընկ. Հրանտ Մուրատեան կարդաց Հ. Ց. Դ. Բիւրոյի կոչը՝ վաթսունամեակի առթիւ ուղղուած հայ ժողովուրդին: Ցետոյ բեմ հրաւիրուեցաւ ընկեր Մ. Իշխան, որ խօսեցաւ իր դեղեցիկ ճառերէն մէկը՝ ոգեւորելով ներկաները:

Միջնարարէն ետք, նուագախումբը, Պ. Օննիկ Սիւրմէլեանի ղեկավարութեամբ նուագեց Իփոլիթով – Իվանովի «Կովկասեան էսքիզներ»ը:

Ապա, պատառի վրայ ցուցադրուեցան Հ. Ց. Դաշնակցութեան յեղափոխական, քաղաքական եւ մտաւորական առաջնորդներուն լուսա – պատկերները: Ժողովուրդը որոտընդոստ ծափա – հարութիւններով իր սքանչացումը կը յայտնէր, երբ կը կարդացուէր մտքի եւ զէնքի այդ հերոսներուն հակիրճ կենսագրութիւնը:

Օրուան երկրորդ բանախօսն էր ընկեր Կ. Սասունի, որ յուզումնախառն չեշտով մը ոգեկոչեց Դաշնակցութեան անհամար հերոսներու յիշատակը, ընդգծելով մեր կուսակցութեան մարտունակութիւնը: Բեմ հրաւիրուեցաւ նաեւ ամերիկահայ մեր ընկերներէն՝ Ցակոբ Յակմանեան, որ բացատրեց թէ ամերիկահայ գաղութը ամէնէն աւելի ոգեւորուած է հայրենասիրութեամբ, որովհետեւ որեւէ գաղութէ աւելի ան է որ ուծանալու վտանգին տակ կը գտնուի:

Ընկեր նախագահը այնուհետեւ կատարեց տօնակատարութեան փակումը՝ յայտնելով թէ Հ. Ց. Դաշնակցութիւնը ինչպէս առաջ, այսուհետեւ ալ պիտի քալէ պայքարի ճամբուն վրայ՝ մինչեւ որ հայ ժողովուրդը տիրանայ իր մէացեալ, ազատ եւ անկախ հայրենիքին: Հանդիսութիւնը վերջացաւ «Ցառաջ նահատակ»ով, որ յոտնկայս երգուեցաւ ժողովուրդին կողմէ: Գեղարուեստական – կան բաժինն ալ խնամով պատրաստուած էր: Այս առթիւ ժողովրդային Տան մէջ, տեղի ունեցաւ խնջոյք, որ խանդավառ մթնոլորտի մէջ չարու – նակուեցաւ մինչեւ կէս գիշեր:

ՄԱՐՋԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

———

ՎԱԼԱՆՍ.— Կիրակի, 21 Յունուար, Հայ Մարզականի առաջին խումբին ախոյենական 13րդ մրցումը տեղի ունեցաւ, J. A. Gapի դէմ, մեր դաշտին վրայ: Ամպոտ երկինքը եւ պաղ հովը իրար կը լրացնէին: Նոյն օրը Վալանսի միեւնոյն ժամուն Կապոյտ եւ Կարմիր Խաչերը, առաջինը Մանուկ – ներու Օրը կը տօնէր, երկրորդն ալ ներկայացում ունէր: Այս պատճառով չատ քիչ հանդիսականներ կային դաշտին վրայ եւ հազիւ խումբին ճանա – պարհածախսը ճարուեցաւ: Ո՞ւր մնացին տարուան սկիզբը եղած խոստումները...

Ո՞վ պիտի ըլլայ պատասխանատուն, եթէ կորսընցնենք այնքան տարիներու վաստակը:

Այս անկուսակցական Միութիւնը ունենալով 100ի մօտ մարզիկներ, կ'աշխատի նոր սերունդը հեռու պահել պարասրահներէն ու ուրիշ մոլութիւններէ: Վալանսի գաղութը պիտի չարունակէ իր աջակցութիւնը նոյն թափով:

Մինչեւ Ֆրանսայի մէջ տեղական խումբերուն մէջ կան լաւագոյն ուժեր որոնք անհուն փափաքով կ'ուզեն միանալ մեր խումբին: Բայց անոնց թէ բնակարան եւ թէ գործ ճարելու նիւթական միջոցներն են որ կը պակսին:

Խաղին սկիզբէն տասը վայրկեան ետքը, հովը բարեբախտաբար ի նպաստ մեզի դարձաւ: Առաջին կիսախաղին մեր տղաքը ամուր կառչելով միջին դիծին, յառաջապահները անընդհատ ամբողջ 40 վայրկեան յարձակողականը բնաւ չթուլցուցին եւ այսպէս երեք նշանակէտներ չահուեցան, որուն երրորդը դատաւորը մերժեց ընդունիլ:

Երկրորդ կիսախաղին կափցինները կատաղի յարձակումներով երբեմն ամբողջ քառորդ ժամ մեր բերդին առջեւ մաքառեցան եւ վերջապէս մէկ կէտ չահեցան: Ապա իրենց անկարելին փորձեցին խաղը գոնէ հաւասարեցնելու, բայց խաղը վերջացաւ մերոնց յաղթանակով 2—1:

Շնորհաւորութեան արժանի է ամբողջ խումբը: Նոյն օրը մեր պահեստին ալ չահեցաւ F. C. V.ի դէմ իրենց դաշտին վրայ, 4—3:

Թղթակից

———

« Ց Ա Ռ Ա Զ »Ը
ԿԱՐԴԱՑԵՔ ԵՒ ՏԱՐԱԾԵՑԷՔ

———

ՆՈՐ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԹՈՒՐԲԻՈՑ ՄԷՋ

———

Պոլսոյ վերջին թղթաթերէն կը ֆաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները.—

Քննութիւնները կը չարունակուին Անգարայի մէջ: Նոր խուզարկութիւններ կատարուեցան եւ կարդ մը մարդիկ հարցաքննուեցան: Իսթանպուլի ելմտական քննիչներէն Էրհան Պէնէր, որ Անգարա բերուեցաւ, ձերբակալուեցաւ հարցաքննիչ դատաւորին որոչումով: Էրհան եղբայրն է հարիւրապետ Օրհան Պէնէրի, որ ձերբակալուած է նոյն – պէս:

Ցայտնի է որ համայնավարական ցանցը ճիւղաւորումներ ունի զանազան քաղաքներու մէջ, Իսթանպուլ, Իզմիր, Ատանա, Հաթայ եւ Գօնիա, ուր եւս քննութիւններ կը կատարուին:

Այս օրերս քննութեանց հետեւանքով նոր փուլեր պիտի պարզուին եւ կարեւոր ձերբակալութիւններ պիտի կատարուին: Համայնավարական այս ցանցը մինչեւ հիմա երեւան ելած կազմակերպութիւններուն մէջ ամէնէն ընդարձակն է:

Պուրսայի մէջ ալ քննութիւն կը կատարուի, որովհետեւ գիւղական ուսուցիչներուն կարգ մը նամակներ ղրկուած են փարիզ «Ցառաջադէմ Թէօն Թիւրքերու» կողմէ: Ձշդուած է որ Պուրսայի մէջ ալ համայնավար քարոզութիւն կատարուած է:

Իսթանպուլի մէջ կը չարունակուին ոստիկանական քննութիւնները: Ազգադրական թանգարանի օգնականներէն Նէճատէթի եւ Քէնան Հարոնի բնակարաններուն մէջ կարգ մը թուղթեր եւ փաստեր գտնուեցան եւ ղրկուեցան Անգարայի ընդհ. դատախազութեան: Ապահովութեան Տեսչութիւնը տեւական չփման մէջ է Անգարայի ոստիկանական իշխանութեան հետ:

Անդարայէն ստացուած տեղեկութեանց համաձայն, Պայար եւ Մէնեմէնէս կարեւոր բացատրութիւններ ստացած են համայնավար դրգռիչներու գործունէութեան եւ այսուհետեւ կատարելիք դործերու մասին:

Կարմիրներու դէմ կատարուած հետապնդումէն զատ, քննութիւնները առաջ կը տարուին համայնավարականներու յետադիմական չարժումին դէմ: Անգարայի մէջ հսկողութեան տակ առնուած են տասը ուսանողներ, որոնք տեղւոյն Հալքէվիին մէջ աղմուկ յարուցած եւ «Ցաթիհա» կարդացած էին Կրօնից տեսուչ Ադսէդիի մահուան առթիւ: «Ձաֆէր» խմբագրականով մը կը պարսաւէ խոռվարարները եւ կ'ըսէ թէ անոնք «Ցաթիհա» (Հոգւոց) կարդացին Աթաթիւրքի յեղաշրջումին: Ի – րենց նպատակն է սեւ մոլեռանդութեան պատմուճանի տակ ծառայել կարմիր Կրեմլին:

Ընդհ. դատախազութիւնը քննութիւն կը կատարէ Սէպի իւր Բէյտ պարբերաթերթի խմբագիր Էշրէֆ Էտիպի դէմ, որ մոլեռանդական յօդուածներ հրատարակած էր:

ՄԱՐՋԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

———

ՎԱԼԱՆՍ.— Կիրակի, 21 Յունուար, Հայ Մարզականի առաջին խումբին ախոյենական 13րդ մրցումը տեղի ունեցաւ, J. A. Gapի դէմ, մեր դաշտին վրայ: Ամպոտ երկինքը եւ պաղ հովը իրար կը լրացնէին: Նոյն օրը Վալանսի միեւնոյն ժամուն Կապոյտ եւ Կարմիր Խաչերը, առաջինը Մանուկ – ներու Օրը կը տօնէր, երկրորդն ալ ներկայացում ունէր: Այս պատճառով չատ քիչ հանդիսականներ կային դաշտին վրայ եւ հազիւ խումբին ճանա – պարհածախսը ճարուեցաւ: Ո՞ւր մնացին տարուան սկիզբը եղած խոստումները...

Ո՞վ պիտի ըլլայ պատասխանատուն, եթէ կորսընցնենք այնքան տարիներու վաստակը:

Այս անկուսակցական Միութիւնը ունենալով 100ի մօտ մարզիկներ, կ'աշխատի նոր սերունդը հեռու պահել պարասրահներէն ու ուրիշ մոլութիւններէ: Վալանսի գաղութը պիտի չարունակէ իր աջակցութիւնը նոյն թափով:

Մինչեւ Ֆրանսայի մէջ տեղական խումբերուն մէջ կան լաւագոյն ուժեր որոնք անհուն փափաքով կ'ուզեն միանալ մեր խումբին: Բայց անոնց թէ բնակարան եւ թէ գործ ճարելու նիւթական միջոցներն են որ կը պակսին:

Խաղին սկիզբէն տասը վայրկեան ետքը, հովը բարեբախտաբար ի նպաստ մեզի դարձաւ: Առաջին կիսախաղին մեր տղաքը ամուր կառչելով միջին դիծին, յառաջապահները անընդհատ ամբողջ 40 վայրկեան յարձակողականը բնաւ չթուլցուցին եւ այսպէս երեք նշանակէտներ չահուեցան, որուն երրորդը դատաւորը մերժեց ընդունիլ:

Երկրորդ կիսախաղին կափցինները կատաղի յարձակումներով երբեմն ամբողջ քառորդ ժամ մեր բերդին առջեւ մաքառեցան եւ վերջապէս մէկ կէտ չահեցան: Ապա իրենց անկարելին փորձեցին խաղը գոնէ հաւասարեցնելու, բայց խաղը վերջացաւ մերոնց յաղթանակով 2—1:

Շնորհաւորութեան արժանի է ամբողջ խումբը: Նոյն օրը մեր պահեստին ալ չահեցաւ F. C. V.ի դէմ իրենց դաշտին վրայ, 4—3:

Թղթակից

———

« Ց Ա Ռ Ա Զ »Ը
ԿԱՐԴԱՑԵՔ ԵՒ ՏԱՐԱԾԵՑԷՔ

———

« Ց Ա Ռ Ա Զ »Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (55)

ԼՐՏԵՍ ԿԻԿԵՐՈՆ ԱՆԳԱՐԱՑԻ ՄԷՋ

———

(Գրեց՝ գերման դեսպանատան կցորդ ՄՈՑԶԻՇ)

ՀԵՏԱՊՆԴՈՒՄ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՄԷՋ

Կը յիշեմ տակաւին թէ խօսքը կ'ընէր սեւ պայուսակի մը եւ կարմիր պայուսակի մը, որոնք այնտեղ կը գտնուէին եւ ամենազաղտնի փաստաթուղթեր կը պարունակէին: Այդ պատճառաւ, Սըր Նէչվուլ Հիւկէսըն կ'ուզէր միշտ ձեռքի տակ ունենալ զանոնք:

Նոր Լայքա գործիք մը զոր ստացեր էի Պերլինէն, յանձնեցի իրեն. հայթայթեցի նաեւ անոր յատուկ «ֆիլմ»եր, որովհետեւ Անգարայի մէջ ուշադրութիւն պիտի դրաւէր «ֆիլմ»երու մեծ քանակ գնում մը: Օր մը, Դեկտեմբերի կէսին էինք հասած տակաւին, Կիկերոն հեռաձայնեց ինծի:

Աննպատակ անցանք ինքնաչարժով Անգարայի մեծ ու պզտիկ փողոցներէն: Կառքին ետեւը տեսանք մեծ սեւ պայուսակը, որ մեր ետեւէն կուգար եւ կը լուսաբանէր մեր կառքին ներսի կողմը:

Հայելիին ընդմէջէն տեսայ խոշոր սեւ ինքնաչարժ մը, որ մեզմէ քսան մեթր հեռուն էր: Նախ չմտահոգուեցայ: Փառք Տիրոջ, կառքիս ետեւի թիւը հինցած ու աղտոտ էր, իսկ առջեւինը կարելի չէր կարդալ այդ լոյսով:

Շարունակեցի յառաջանալ դանդաղօրէն, այն յոյսով որ միւսը պիտի անցնէր մեզմէ առաջ: Կանգ առի հետեւաբար կատարելապէս անծանօթ տունի մը առջեւ, անցք տալու համար օտար ինքնաչարժին, բայց ի մեծ սարսափ եւ զարմացում ինծի, տեսայ որ ան ալ կանգ առաւ, մեզմէ միշտ նոյն հեռաւորութեան վրայ:

Անգամ մը եւս իր լոյսերը հեռարձակեց այն ինքնաչարժին մէջ ուր նստած էինք Կիկերոն եւ ես: Կիկերոն որ բանէ մը տեղեկութիւն չունէր նեղուեցաւ այս չլացնող լոյսէն եւ ետեւի պատուհանին վարագոյրը քաշեց: Պահ մը վերջ իմացայ ինքնաչարժի մը ճչոցը այդ լայն փողոցին մէջ եւ սեւ կառքը որ կը յառաջանար դանդաղօրէն: Այն տուն Անգարայի փողոցներուն մէջ ծայր տուաւ ինքնաչարժի որսորդութիւն մը, ամէն ուղղութեամբ: Քառորդ ժամէն քիչ մը աւելի տեւեց, երբեք պիտի չմոռնամ զայն կեանքիս մէջ:

Արագացուցի: Կ'ուզէի արագութիւնը կրկնապատկելով կէս ճամբան թողուլ միւս ինքնաչարժը, որ համոզուած էի այլեւս, կը հետապնդէր մեզ: Քառորդ ժամ վերջ ստիպուեցայ ընդունիլ մեզ: Քառորդ ժամ վերջ ստիպուեցայ ընդունիլ թէ մեզի հետեւող սեւ կառքն աւելի արագ չէր կրնար երթալ: Չէի ալ ուզեր արկածի տեղի տալ սթափեցուց զիս յորդառատ լոյսը ուրիշ ինքնաչարժի մը, որ մեր ետեւէն կուգար եւ կը լուսաբանէր մեր կառքին ներսի կողմը:

Հայելիին ընդմէջէն տեսայ խոշոր սեւ ինքնաչարժ մը, որ մեզմէ քսան մեթր հեռուն էր: Նախ չմտահոգուեցայ: Փառք Տիրոջ, կառքիս ետեւի թիւը հինցած ու աղտոտ էր, իսկ առջեւինը կարելի չէր կարդալ այդ լոյսով:

Շարունակեցի յառաջանալ դանդաղօրէն, այն յոյսով որ միւսը պիտի անցնէր մեզմէ առաջ: Կանգ առի հետեւաբար կատարելապէս անծանօթ տունի մը առջեւ, անցք տալու համար օտար ինքնաչարժին, բայց ի մեծ սարսափ եւ զարմացում ինծի, տեսայ որ ան ալ կանգ առաւ, մեզմէ միշտ նոյն հեռաւորութեան վրայ:

Անգամ մը եւս իր լոյսերը հեռարձակեց այն ինքնաչարժին մէջ ուր նստած էինք Կիկերոն եւ ես: Կիկերոն որ բանէ մը տեղեկութիւն չունէր նեղուեցաւ այս չլացնող լոյսէն եւ ետեւի պատուհանին վարագոյրը քաշեց: Պահ մը վերջ իմացայ ինքնաչարժի մը ճչոցը այդ լայն փողոցին մէջ եւ սեւ կառքը որ կը յառաջանար դանդաղօրէն: Այն տուն Անգարայի փողոցներուն մէջ ծայր տուաւ ինքնաչարժի որսորդութիւն մը, ամէն ուղղութեամբ: Քառորդ ժամէն քիչ մը աւելի տեւեց, երբեք պիտի չմոռնամ զայն կեանքիս մէջ:

Արագացուցի: Կ'ուզէի արագութիւնը կրկնապատկելով կէս ճամբան թողուլ միւս ինքնաչարժը, որ համոզուած էի այլեւս, կը հետապնդէր մեզ: Քառորդ ժամ վերջ ստիպուեցայ ընդունիլ մեզ: Քառորդ ժամ վերջ ստիպուեցայ ընդունիլ թէ մեզի հետեւող սեւ կառքն աւելի արագ չէր կրնար երթալ: Չէի ալ ուզեր արկածի տեղի տալ չափազանց մեծ արագութիւն մը գործածելով: Այդ նեղ փողոցներուն մէջ, կրնայի զարնուիլ պատի մը եւ այդ պարագային ի՞նչ պիտի տեսնէին ինքնաչարժիս մէջ: Նոյնինքն Անգլիոյ դեսպանին սենեկապանը, իսկ իմ գրպաններուս մէջ ֆիլմ մը եւ ծրար մը որուն պարունակութիւնը անծանօթ էր: Հապա ի՞նչ պիտի գտնէին Կիկերոնի վրայ: Սթերլիններու հսկայ գումար մը ...:

Մտածումն իսկ տենդ կուտար ինծի: Եւ մինչ այդ, հին ինքնաչարժը կը հետեւէր ինծի միշտ նոյն հեռաւորութեան վրայ: Դիտմամբ դանդաղ կ'ընթանայի: Միւս կառքն ալ նոյնը ըրաւ: Կասկած չկար այլեւս: Կը հետապնդէին Կիկերոնը եւ անչուշտ դեսպանատունէն դուրս ելած վայրկեան – նէն իսկ: Այժմ գիտէին թէ Անգլիացիներու սենեկապանը գերման դեսպանատան կցորդին ինքնաչարժին մէջն էր:

Մտածումներս կանգ առին այդտեղ: Նախ – ընտրեցի չերեւակայել թէ ինչ պիտի պատահէր եթէ չյաջողէի պրծիլ զիս հետապնդող ձեռքէն: Բայց յաղթուած չէի նկատեր տակաւին ինքզինքս: Մութ եւ նեղ փողոց մը մտայ: Առաջին իսկ անկիւնադարձին կոխեցի արագութեան կոճակը: Կառքը ոստում մը ըրաւ դէպի առաջ: Անկիւնը դարձայ մեծ արագութեամբ, յուսալով որ զիս հալածող մարդը պիտի չանդրադառնայ անմիջապէս ոգմավարութեանս եւ պիտի կորսնցնէ զիս: Ցիմար յոյս մըն էր այդ: Սեւ ինքնաչարժը տեսայ անմիջապէս հայելիին մէջէն:

(Շար.)

ծեցին ինչոնի նաւահանգիստը: Տեղի կ'ունենան նաեւ օդանաւային կռիւներ: Ամերիկեան ուժերը 5 օդանաւեր կորսնցուցին Յունուարի սկիզբէն իվեր:

✕ Անգլիական չրջանակներու կարծիքով, Խորհրդային ցամաքային ճակատամասերուն վրայ տիրող անդորրութիւնը պէտք է ընդունիլ, իբրեւ «փաստական զինադադար»:

ՍՊԱՐԱՊԵՏԻՆ ՏՈՒԺՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Զօր· Այզընհաուըր հասաւ Ռէյքճավիք, Իսլանտայի մայրաքաղաքը եւ կարճատեւ խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ այդ պետութեան վարիչներուն հետ: Իսլանտա զինական ոչ մէկ ակնկալութիւն կրնայ բերել: Բանակ, օդանաւ կամ մարտանաւ չունի: Ոստիկանութիւնն անգամ զինուած չէ: Ոստիկանները ոչ թէ ատրճանակ, այլ մինչեւ իսկ բիրեր չեն կրեր: Եղածը չեղածը, որսորդներու որսի հրացաններն են: Բայց Իսլանտա, իր դիրքով եւ իբրեւ զինուորական խարիսխ, ռազմավիտական մեծ նշանակութիւն ունի եւ չատ կարեւոր է որ չանցնի Ռուսերու ձեռքը, որովհետեւ կրնան զայն խարիսխ մը դարձնել Մ· Նահանգները ամրակոծելու եւ Ատլանտեանի մէջ նաւարկութիւնը դժուարացնելու համար:

Զօրավարը, Իսլանտայի մէջ ալ յայտարարութիւններ ըրաւ օրագրողներուն եւ ըսաւ թէ չատ գոհ է, տեսնելով որ բոլոր ժողովուրդները վըճռած են ապրիլ ապահովութեան մէջ եւ դլուխ հանել իրենց պաշտպանութիւնը:

Թէեւ Իսլանտայի քնակչութեան 100ին 20ը համայնավար է, բայց ոչ մէկ ցոյց տեղի ունեցաւ Այզընհաուըրի դէմ:

Զօրավարը մեկնեցաւ Իսլանտայէն Օթաւա (Քանատա), որ իր այցելելիք 11րդ երկիրը պիտի ըլլայ: Այնուհետեւ պիտի երթայ Ուչինկթըն եւ իր տեղեկագիրը պիտի յանձնէ անմիջապէս Նախագահ Թրումընին եւ խորհրդարանին:

Ուրիշ տեղեկութեանց համաձայն, զօրավարը, «մասամբ սրտնեղած» կը վերադառնայ Եւրոպայի իր պտոյտէն: Կ'ըսուի թէ իր տեղեկագրով պիտի չեշտէ Եւրոպայի պատերազմական արդիւնաբերութեան անբաւարարութիւնը: Չկայ մանաւանդ սպառազինման միջոցներու զինակից երկիրներու մէջ եւ այս պակասութիւնը պէտք է չուտով դարմանուի:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԵՈՒԿՈՍԼԱՒԻՈՑ նախկին թագաւորին կու – սակից 16 Եուկոսլաւներ, որոնք սոսկալի դաւադրութեամբ մը փորձած են տապալել Թիթոյի կառավարութիւնը, կը դատուին այժմ Պելկրատի մէջ: Մեղադրեալներուն մէջ են երկու նախկին նախարարներ եւ զօրավար մը:

ԹՈՒՐՔԻԱ պատրաստած է բոլորովին զինուած նոր զօրամաս մը, որ պիտի փոխարինէ Կորէայի մէջ կռուող թրքական կիսաբաժինը:

ՀՈՆԿԱՈՒՌԻ ԵՒ ՄԵՔՐՈՑԻ զիներու յաւելումը անխուսափելի կը համարուի: Տեղական թերթերը կը գրեն թէ մեթրոյին տոմսակը 2 ֆր· աւելի պիտի արժէ, հանրակառքի չաբաթական տրցակը (քառնէ) 160, փոխանակ 140ի եւն·: Յաւելումներ կը նախատեսուին նաեւ ածուխի եւ էլեկտրականութեան գիներուն վրայ:

ՋՐԱՇԻՆ ՌՈՒՄԲԸ գոյութիւն չունի, կը գրէ Պ· Լիլէնթըլ, Մ· Նահանգներու հիւլէական ուժի նախկին վարիչը: Բացատրելէ վերջ թէ «անոր գոյութիւնը հեռաւոր հաւանականութիւն մըն է», նախկին վերատեսուչը կ'ըսէ նաեւ թէ սովորական հիւլէ – ռումբն ալ «չի կրնար պարտութեան մատնել Ռուսիան, սարսափելի հարուածներ տալով հանդերձ: Այդ ռումբը չի կրնար արգիլել կարմիր բանակին արշաւանքը եւ Եւրոպայի գրաւումը, եթէ նոյնիսկ իբրեւ կանխարգել միջոց գործածուի»: Ծաղուածագիրը այս տեսութիւնները կը պարզէ որպէսզի Ամերիկացիները աւելի լաւ պատրաստուին, խրատուելով Կորէայի դասերէն:

ԴԱՄԱՍԿՈՍԷՆ կը հեռագրեն թէ քանի մը հազար ուսանողներ ուրբաթ օր ցոյց մը կատարեցին, պահանջելով Արաբական Դաշնակցութենէն ապահովել արաբական երկիրներու չէզոքութիւնը: «Մեր պահովութիւնը կը պահանջէ հեռու մնալ թէ արեւմտեան եւ թէ արեւելեան ճակատէն»:

7.500.000 ՀՆԴԻԿ գիւղացիներ պիտի ազատին աւատապետական գերութենէ, չնորհիւ նոր օրէնքի մը որ գործադրելի է այս օրուընէ, (տես մեր աշխատակցին երկու յօդուածները):

Ա· ՄԻՈՒԹԵԱՆ Գիտութեանց Ակադեմիա – յին նախագահը, Սերգէյ Վավիլով, մեռաւ ուր – բաթ օր: Ծնած էր 1891ին: Մասնագէտ էր տեսողական գիտութեանց:

ԳՈՐԾԱԻՈՐՈՒՀԻ Կ'ՈՒԶՈՒԻ
ԿԱՄ ԱՇԱԿԵՐՏՈՒՀԻ ՄԸ (PETITE MAIN)

Դերձակի քով աշխատելու համար:

Դիմել Պ· Կիրակոս Ալանեանի, 68 rue Rebeval, Paris (19):

«Հայ Բանաստեղծութեան Օրը» Սորպոնի մէջ

Այս կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին
կը խօսի Ֆրանսացի երիտասարդ բանաստեղծ
Mr. LUC – ANDRÉ MARCEL
Հայ բանաստեղծութեան եւ Նարեկացիի մասին
Կ'երգէ ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆ
Դաշնակ՝ ՕՐ· ԶԱՌԱՓԵԱՆ
Mr Yves Tessier կ'երգէ հայկական երգեր
Մուտքը ազատ է

Ի ՑԻՇԱՏԱԿ

ԳՈՒՐԳԵՆ Մ· ԱԼԷՄՇԱՀԻ

1907 — 1947

Նախաձեռնութեամբ Մարսէյլի Մուրատ Ռափայէլեան Նախկին Աշակերտներու Միութեան:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏԵԱՆ ՀԱՑԱՍԷՒ ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ ՊԱՏԱՐԱԳ պիտի մատուցուի Վենետիկի Մխիթարեան հայրերու կողմէ, Մարսէյլի St. Vincent de Paul (Les Réformés) եկեղեցիին մէջ, այս կիրակի 28 Յունուար, ժամը 9.30ին:

Նախագահ՝ Յովհաննէս Ծայր· վրդ· Զուհաճեան, երդչախումբ՝ Արմենիա, իր 70 անդամներով, ղեկավարութեամբ Պ· Վ· Սարգսեանի, պատարագիչ՝ Մխիթարեան Հայր Սերովբէ վրդ· Ագըլեան (Փարիզէն), բանախօս՝ Մխիթարեան Հայր, Եղիա վրդ· Փէչիկեան (Վենետիկէն):

Այրի Տիկին Վալանթին Հանչեր, Այրի Տիկին Արմենուհի Ազարեան (զոքանչը), Պ· Պերճ Հանչեր (եղբայրը, Մարսէյլ), Տէր եւ Տիկին Արամ Հանչեր եւ զաւակը (հօրեղբայրը), Տէր եւ Տիկին Անտէ Տէզ (մօրաքոյրը), Այրի Տիկին Ալթունեան եւ զաւակները (հօրաքոյր), Տէր եւ Տիկին Վահէ Ալթունեան, Տէր եւ Տիկին Վաղինակ Ալթունեան, Տէր եւ Տիկին Պարգեւ Զըլըրկանեան (քենեկալը), Լինչպէս եւ Ալթունեան (Մարսէյլ), Պէօրէքճեան (Պոլիս), Ոսկերիչեան, Տէրմէնճեան, Կիւլէսէր – եան, ընտանիքները, խորին ցաւով կը ծանուցանեն դառնաղէտ մահը

ԱՐՄԱՆ ՀԱՆՉԵՐԻ

որ տեղի ունեցաւ յետ կարճատեւ հիւանդութեան, 25 տարեկան հասակին մէջ:

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի Փարիզի Հայոց եկեղեցին, 15 rue Jean Goujon, այսօր, չաբաթ, ժամը ճիշդ 4ին:

Մասնաւոր մահագդ չստացողներէն կը խնդրուի իբր այն ընկատել ներկայս:

Թատերական ներկայացում

Նախաձեռնութեամբ Հ· Ց· Դ· Սէնթ Անթուանի Ընկեր կարօ ենթակոմիտէի, սիրայօժար մասնակցութեամբ Պուլ· Օտտոյի թատերախումբին:

կը ներկայացուի Ա· Ր Ա Բ Օ Ն

Այս չաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, Պառ Վիատուք Պ· Մարտիկեանի սրահին մէջ:

★

ՆՈՑՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄԸ կիրակի կէսօրէ վերջ Bar Internationalի սրահը, 230 Chemin de la Madrague: Նախաձեռնութեամբ Ֆ· Կ· Ֆաչի Պուլվար Օտտոյի մասնաճիւղին: Մուտք **100** ֆր·:

ՇԻՐԱԿ Արեւելքի ԹՕԿԱԿԱՆ ամենաընտիր Օղին:

Առաջնակարգ իր մասնագիտական պատրաստութիւնով: Բոլոր նրբաճաշակներէ փնտռուած միակ ախորժակ-համ զօրացուցիչը: Տօնական օրերու եւ խնջոյքներու սեղանները անզուգական եւ անզանցառելի զարդը:

Dépôt Central: Grande Distillerie du Parc, 1Bld. Onfroy (Prado), Marseille. Tél. Prado 83.50 et 82.93:

Dépôt pour la Région Lyonnaise: M. D. Baha – dourian, 10 rue de l'Epée, Lyon. Tél. Moncey 32.10:

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

կարող եւ փորձառու մօտէլիստ première main գործաւորուհի մը որ կարենայ վարել արհեստանոցը:

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ նաեւ իրենց բնակարանը աշխատող լաւ գործաւորուհիներ:

մեթրօ Jourdain եւ Botzaris:

ՊԵԼՃԻՈՑ ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐԷՆ կը խնդրուի իրենց բաժնեգիրները վճարել Պ· Տիգրան Գարաքէհեանին, 21 Place St. Gudule, Bruxelles:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ֆ· Կ·Պ· ԽԱՉի Պանեէօ Քաչանի մասնաճիւղին ժողովը այս չաբաթ ժամը 3ին, ընկեր Մ· Ալթունեանի բնակարանը:

Հ· Ց· Դ· ՍԵՒԱԿ խումբի ժողովը այս չաբաթ կէս օրէ վերջ ժամը 6ին, սովորական հաւաքատեղին:

Ֆ· Կ· ԽԱՉի Պօմոնի մասնաճիւղի ժողովը այս երկուշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, դպրոց սրահին մէջ: Ժողովէն վերջ ընկերական հաւաքոյթ, զանազան անակնկալներով: Անհրաժեշտ է բոլոր ընկերուհիներու ներկայութիւնը:

ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉի կեդր· վարչութիւնը միջմասնաճիւղային ժողովի կը հրաւիրէ ստիպողաբար Փարիզի չրջանի մասնաճիւղերը, այս երկուշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը ճիշդ 5ին, Տիկին Զիթունիի բնակարանը, (13 rue Caumartin, métro Opéra կամ Havre Caumartin): Կարեւոր օրակարգ:

Նոյն օրը եւ նոյն տեղը, ժամը ճիշդ 3ին ժողովի կը հրաւիրուի Փարիզի մասնաճիւղի պարահանդէսի յանձնախումբը:

Ֆ· Կ· ԽԱՉի Իթալիի մասնաճիւղի ընդհ· ժողովը այս երկուշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Ժանթիլիի դպրոցի սրահը: Ներկայ կ'ըլլայ կեդր· վարչութեան ներկայացուցիչը: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ԱՐԵՒՄՈՒՏՔԻ ԼՍԱՐԱՆԻՆ հերթական հաւաքոյթը այս երկուշաբթի երեկոյ, Քատէ, Քաֆէ Րէժանի վերնայարկը: Կարծիքներու փոխանակութիւն նախորդ նիւթի մասին (Կիլիկիա, Մ· Գուլումճեան):

ՎՐԻՊԱԿ.— Երկուան թերթին մէջ Գ· էջ, «Նամակ խմբագրութեան» վերնագրի վար 19րդ տող, ճիշտ բառը կարդալ ՃԵՂՈՒՄ, ինչպէս խմբագիտէն ալ կը հասկցուի:

ՏԱՄԱՍ
ՊԱՆԴՈԿ ԵՒ ՃԱՇԱՐԱՆ
1, RUE D'AIXի ՍԿԻԶԲԸ
4, Rue du Mont de Piété, MARSEILLE
Téléphone : COL. 41–92

Վերաբացուած է մեր հանրածանօթ ճաշարանը, ԱՐԴԻԱԿԱՆ ԲՈԼՈՐ ՅԱՐՄԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՎ

Ուր պիտի գտնէք
ՇԱՏ ՄԱՔՈՒՐ ԵՒ ՏԱՔՑՈՒԱԾ ՍՐԱՀ,
ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԹԱՐՄ ՄԻՍԵՐՈՎ ԽՈՐՈՎԱԾՆԵՐ
ԶՈՒՏ ԿԱՐԱԳՈՎ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՀԱՄԵՂ ԵՒ ԱՌԱՏ ԿԵՐԱԿՈՒՐ – ՆԵՐ ԵՒ ՄԻԶԵՐԿՐԱԿԱՆԻ ԹԱՐՄ ԶՈՒԿԵՐ, ԽՄՈՐԵՂԷՆՆԵՐ ԵՒ ԿԱԹՆԵՂԷՆՆԵՐ ԵՒ ԸՆՏԻՐ ԳԻՆԻՆԵՐ

Պատրաստուած փորձառու հայ եւ ֆրանսացի խոհարարներու կողմէ:

Ամէն բսակի յարմար եւ դիւրամատչելի գին

Ընկերութիւնս իր յարդելի յաճախորդները զոհացնելու փափաքով, ճաշերէն առաջ ԱՌԱՏ ՄԷԶԷՆԵՐՈՎ կը սպասարկէ ախորժահամ ըմպելիներ, մանաւանդ հանրածանօթ ՌԱՔԻ ՏԻՒԶը:

ՊԱՆԴՈԿ

Ամենավերջին կահաւորումով մեր արդիական պանդոկին մէջ պիտի գտնէք ջերմութիւն, տաք եւ պաղ ջուր, բաղնիք եւ հեռաձայն սենեակի մէջ՝ չատ յարմար գիներով:

Թերթիս կտրօնով ներկայացող յաճախորդ – ներուն մասնաւոր գեղչ:

Այցելեցէք եւ փորձեցէք մէկ անգամ համոզուելու համար:

RAKI DUZE

Զուտ խաղող, անիսոնէ,
Մասնաւոր պատրաստութեամբ
Պատրաստուած է խնամքով,
ՏԻՒԶ ՕՂԻՆ անուշ – հոտով:
Տալաբիւրեաւ Որդիք
Պատրաստեց ՏԻՒԶ ՕՂԻՆ,
ի ցնծութիւն ամէնուն,
Սրճարաններ միջեւ տուն:
ՄԵԾԱՓԱՆԱԿԻ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵԼ
N. PAPAZIAN
2, Rue Félix - Faure, Paris (15) Tél. Vau. 26-69
DALAKUPEIAN FILS AINÉ
Maison Fondée en 1933, MARSEILLE
ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ! ! ! Միակ ՏԻՒԶ ՕՂԻՆ է որ կը պատրաստուի Ֆրանսայի մէջ, Հայ ընտանիքի ձեռով:

Le Gérant : A. NERCESSIAN
Imprimerie DER AGOPIAN 17 rue Damesme - (13)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925
R. C. S. 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
17, Rue Damesme — PARIS (13)
Վեցամս· 800 ֆր·, Տար· 1600, արտ· 2500 ֆր·
Tél. GOB. 15-70 Գին 7 Ֆր· C. C. P. Paris 1678-63
Dimanche 28 Janvier 1951 Կիրակի 28 ՅՈՒՆՈՒԱՐ

27րդ ՏԱՐԻ — 27 Année No. 6368–Նոր շրջան թիւ 1779

Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԼԱՑԻ ՊԱՏԸ ՁԻ ՓՐԿԵՐ

Ամէն անգամ որ հայկական հաւաքոյթ մը կը սարքուի միջազգային մասնակցութեամբ, բնազ – դաբար կը յիշենք ժողովրդական երգի մը արձա – գանդները ։—

Այսքան դար լացինք, ո՞վ է լսողը ···

Անշուշտ լսողներ եղած են եւ պիտի ըլլան ։ Իսկ տպաւորութի՞ւնը։ Շատ կարճ եւ տժգոյն ։

Ամէնէն բարեմիտներն ալ պիտի գոհանան սո – վորական ափսոսանքով մը·

— Հրէշային արարք։ Շատ կը ցաւիմ ···

Տարիներ առաջ, մարդիկ աւելի սրտցաւ էին ։ Երբեմն գործնական ցաւակցութեան չարժուձեւեր ալ կը փորձէին ։

Այն առեն աշխարհը աւելի հաստատուն վիճակ ունէր։ Մարդկութիւնն ալ գեռ կը պահէր կարգ մը բարոյական ըմբռնումներ։ Օրէնքներ կային եւ սահմաններ ։

Այն առեն, ժողովուրդները այսքան կազմա – լուծուած չէին, արտաքին թէ ներքին պատճառ – ներով ։

Ե՞րբ այսքան թոյն հոսած էր միտքերու եւ սիրտերու մէջ, փոխադարձ ատելութեան ման – րէներով ։

Իսկ այսօ՞ր։— Բաբելոն։ Միեւնոյն ժողովուր – դին զաւակները անգամ ոչ միայն իրար չեն հաս – կընար, այլեւ չեն ճանչնար ։

Ճարտարարուեստի յարաճուն զարգա – ցումը, միջազգային հաղորդակցութեանց բնդար – ձակումը եւ արագութիւնը, քաղաքական, բնկե – րային եւ անտեսական յեղաշրջումները վեր ի վայր շրջած են ամէն բան ։

Միւս կողմէ, որքան սուր կը բանի արդի մարդկութեան միտքը, այնքան անկանոն կը բա – բախէ սիրտը ։

Երկու աշխարհասպան պատերազմները եւ ուրիշ ներքին ու արտաքին արիւնահեղութիւններ իրենց ահաւոր նախճիրներուն եւ աւերներուն հետ, բազմութեանց բազկերակներն ալ կարծրա – ցուցին ։

Ի՛նչ որ արցունք եւ կսկիծ քամել կուտար ե – րէկ, ոճիր – արկածի մը չափ ալ տպաւորութիւն չի գործեր այսօր ։

··· Այս խորհրդածութիւնները կուգան մեր դրչին տակ, այն հաւաքոյթին առթիւ որ տեղի պիտի ունենայ այսօր, Սորպոնի մէկ սրահին մէջ, ի փառս հայկ· բանաստեղծութեան ։

Օրուան բանախօսները պիտի ըլլան երկու Ֆրանսացիներ, գրական հանդէսի մը տնօրէնը եւ երիտասարդ բանաստեղծ մը։ Երկուքն ալ քաջա – ծանօթ՝ «Յառաջ»ի ընթերցողներուն ։

Անոնք մեզի պիտի ներկայացնեն վերլուծում – ներ եւ տպաւորութիւններ՝ մեր միջնադարեան բանաստեղծներու մասին, մասնաւորապէս պան – ծացնելով Նարեկացին ։

Սերունդներ առաջ, այս երկրին զաւակները տքնաջան պրպտումներ կատարած են հայկական մշակոյթի ակօսներուն մէջ։

Անոնք մեր մատենագրութեան եւ պատմու – թեան գոհարները գրաբարէն Ֆրանսերէնի թարգ – մանած եւ հրատարակած են չքեղ տպագրու – թեամբ։ Այնպիսի խնամքով եւ աշխատանքով, որ կրնան խոնարհեցնել մեր ճակատը ։

Այսօրուան հաւաքոյթին մէջ, ինչ որ ամէնէն աւելի կը խօսի մեր սրտին, ուրի՛չ բան է ։

Ահաւասիկ երկու ականաւոր դէմքեր, որոնք արհամարհելով նոր ժամանակներու մնամէջ մար – զանքները — snobisme — մասնաւոր խանդագա – տանքով մը կը մօտենան հեռաւոր, հալածական, ճղակտոր ժողովուրդի մը «փոքր ածու»ին ։

Անշուշտ անոնք ալ բաւական բան պիտեն Հա – յերինէ Սարասփներու մասին։ Եւ խորապէս կ'ըմ – բռնեն մեր ամբողջ տառապանքը ։

Բայց, ահա հրապարակաւ կը վկայեն թէ յա – ւիտենական արժէքներու ցեղն ենք մենք ալ ։ Ապա ուրեմն կանգուն եւ միշտ ընդունակ նոր ստեղ – ծագործութեանց ։

Մեր պատմութեան անբաժան մասը կազմած են «Լացի Պատերը», դարերու ընթացքին ։

Ստեղծագործ մշակոյթին անսպառ երկունքն է որ պիտի սփոփէ անոնց պատճառած կսկիծը։ Պի – տի փրկէ մեզ՝ մոռացումէ եւ լքումէ ։ Գիտակցո – ւթէն յարգանքի հրաւիրելով օտարն ալ ։

Շ·

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

« ԸՆԿԱԼ ՓԱՂՑՐՈՒԹԵԱՄԲ ··· »

Կ'արթննամ անուշ երազ մը ընդհատելով ։— Մայրեր ծաղկաւէտ ապրշում չալը իրենց գլխուն, աղջիկներ արծաթ ծամթելը իրենց մազերուն, այրեր նախշուն արախչին իրենց զազաթին, երի – տասարդներ վարդագոյն գօտին իրենց մէջքին՝ բոլորը կարգի կեցած, ոաքի, կ'երգէին ։—

Ընկալ փաղցրութեամբ ···

Ու Սորպոնը կը լեցուէր հայ ժողովուրդին ա – ղօթքով, Սօսեաց անտառին երաժշտութեամբ, Զուարթնոց տաճարներուն սրբատաշութեամբ։

Գիտէք թէ հանդէս ունինք, այսօր, Սորպո – նի մէջ, ուր Ֆրանսացի երիտասարդ բանաստեղծ մը, Luc – André Marcel պիտի ներկայացնէ Միջնա – դարեան հայ բանաստեղծութիւնը, Թլկուրանցին, Աղթամարցին ու Նարեկացին, իսկ ուրիշ Ֆրան – սացի երիտասարդ երգիչ մը պիտի երգէ հայ ժո – ղովրդական երգեր։ Տարօրինա՛կ հանդէս ···

Ու կը խորհիմ ։

Ո՞րն է երազը,— Սորպոնը լեցուած տեսնել հայ կիներով եւ երիտասարդներով, որոնք Նարեկ կը քաղեն։ Սորպոնը լեցուած տեսնել Ֆրանսացի կիներով եւ երիտասարդներով, որոնք հայ բա – նաստեղծութեան գովքը կը հիւսեն հայ ունկընդ – րիրներու։ Երազը այս երկրորդն է միայն, բայց այսօր իրականութիւն ։

Արդարեւ, երազային է, զարմանալի՛, անհա – ւատալի՛։ Ֆրանսացի բանաստեղծն է, ահա, որ կուգայ մեզի կամ օտարներուն յայտնել թէ մենք ալ, հայ բեկորներս, արժէ՛ք ենք։ Այո՛, պատ – տրմա ծախողներու այս գորշ բազմութիւնը այն – պիսի ապրանք մըն է որ գի՛շն չունի,— լեռներու զազաթը վանքեր ենք հիմներ, ապառաժներու ծո – ցը եկեղեցիներ կերտեր ենք, երգեր ենք քաղաքա – կրթութեան ծաղիկը, պանծացուցեր՝ հայ հան – ճարը ։

Եւ այս ամէնը օտա՛րն է որ կ'ըսէ այս անգամ։ Մեր Նոր Սերունդը պատճառ մը չունի այլեւս կարծելու թէ կը գերագնահատենք մեր արժէքը, — այո՛, ազգաւն անգամ հաւատացած է թէ իր ճաղկն աւելի գեղեցիկ թռչուն չկայ, բայց ազգաւ մը չէ, այսօր, որ իր ճագը պիտի գովէ ։ Ֆրանսական մեծ քաղաքակրթութեան մէկ զա – ւակն է, որ պիտի բացատրէ իր հիացումը հայ արժէքներու մասին։ Ահա թէ ինչո՛ւ, երբ իմա – նամ թէ Նոր Սերունդը պարահանդէս է զացած այն պահուն՝ ուր օտար մտաւորական մը, աչ – խարհիս ամէնէն պանծալի մէկ հաստատութեան մէկ, Սորպոնի աստուածատիպ ոդիներուն դիմաց, կը փառաւորէր մեծահանճար հայ լեզուին փայլքն ու ցայտքը, պիտի ըսեմ ·

— Աւելի լաւ չէ՞ր ըլլար, ա՛յ տղայ, որ ու – բանայիր ազգութիւնդ։ Հայրդ Եւրոպա չեկաւ, որ պաստրմա ծախէ, ոչ ալ դուն, որ պարես կար – մրմաորթերու լաճերուն պէս։ Վերադարձո՛ւր Հայու անունդ, եւ դնա պարէ՛ կարմրամորթերուն հետ։ Կամ դէպի Սորպո՛ն, այսօր, հօրդ եւ մօրդ հետ, քրոջդ եւ եղբօրդ հետ, երգելու համար Նա – րեկի լեզուն ·

Ընկա՛լ փաղցրութեամբ ··· ԱՐԱԶ

ՖՐԱՆՍԱ. ՊԻՏԻ ԿՈՒՒԻ, ԵԹԷ ···

Իրաւաբաններու կաճառին մէկ պատուիրա – կութիւնը ընդունելով, Հանրապետութեան նա – խագահը, չէշտեց թէ պէտք ունի բոլոր Ֆրանսա – ցիներու եւ մանաւանդ մտաւորական ընտրանիի աջակցութեան։ «Ունինք թշնամիներ եւ նախան – ձողներ, մինչեւ իսկ մեր լաւագոյն բարեկամնե – րուն մօտ։ Մեզ կը ներկայացնեն իբրեւ պատակ – տուած եւ վհատած ժողովուրդ մը, որ ինքզինքը լքած է եւ պիտի չկռուի իր անկախութեան հա – մար։ Ձիշդ չէ ասիկա։ Ֆրանսա պիտի կռուի եւ ինքզինքը պաշտպանէ, եթէ յարձակում կրէ»։

⚔ Նախկին վարչապետ Պ· Փոլ Ռէյնօ յայ – տարարեց, թէ Արեւմտեան Եւրոպան պաշտպանե – լու համար պէտք է ունենայ 60 զօրաբաժիններ, մաս մը զերմանական զօրամասերով։ Պէտք է Ռուսերուն արգիլել Ռուրի եւ Արեւմտեան Եւրո – պայի վրայ ձեռք զարնելու փորձութիւնը։ Այս բանը կարելի է իրագործել 60 զօրաբաժիններով եւ հիւլէական ռումբի մեծ մթերումով ։

ՄԻՍԻ բաժնեչուփր 20 առ հարիւր եւս պիտի կրճատուի Անգլիոյ մէջ, փետր· 4էն սկսեալ (չա – բաթը 230 կթամ)։

Ադա ալ ուրիշ բանուածև կրակը դադրեցնելու համար

ՄԱԿի քաղաքական յանձնաժողովին ուրբաթ օրուան նիստին մէջ, Քանատայի արտաքին նա – խարարը, Պ· Լեսթըր Փիրսըն հետեւեալ միջին բանաձեւը առաջարկեց, դիւրացնելու համար Մ· Նահանգներուն հաւանութիւնը ։—

1) *Հրաւիրել եօթը պետութեանց ժողովը, որուն պիտի մասնակցին նաեւ Խ· Միութիւնն ու համապատասխան Չինաստանը ։*

2) *Անյապաղ ստեղծել զինադադարի յանձնա – խումբ մը ։*

3) *Այս յանձնախումբի ստեղծումէն եւ զինա – դադարի մասին որոշում արուելէն վերջ միայն 7 պետութեանց ժողովը պիտի քննէ երկու կարեւո – րադոյն հարցերը, այն է՝ ոչ – զօրէական բոլոր ուժերու հեռացումն ու ազատ ընտրութեանց կազ – մակերպումը, միացեալ, անկախ եւ ժողովրդա – վար զօրէական պետութիւն մը ստեղծելու հա – մար ։*

4) *Այս միջոցներու գործադրութենէն վերջ պիտի ուսումնասիրուին Ծայր· Արեւելքի մնաց – եալ հարցերը, որոնց կարգին Ֆորմոզայի վէճն ու համապատասխան Չինաստանի ՄԱԿին մասնակցու – թիւնը, որ պիտի կարգադրուի բոլոր միւս հար – ցերէն առաջ, անշուշտ ՄԱԿի ընդհ· ժողովին կողմէ ։*

Պ· Փիրսըն յայտարարեց, թէ պիտի չքաւէար – կէ 12 պետութեանց բանաձեւը, որ շատ տարտամ կը թուի, այլ պիտի արտայայտուի ի նպաստ ա – մերիկեան տեսակէտին, քանի որ ատիկա կը հաս – տատէ հիմնական ճշմարտութիւն մը,— չին ժո – ղովրդական կառավարութեան ուժերը տակաւին կը շարունակեն կռուիլ Քորէայի մէջ։ «Ասիկա ի – րողութիւն մըն է, զոր չենք կրնար ուրանալ ամե – րիկեան որոշման դէմ քուէարկելով կամ ձեռըն – պահ մնալով»։ Պ· Փիրսըն չեշտեց թէ ամերիկեան որոշումը կը նախատեսէ միաժամանակ հաշտու – թեան բանակցութեանց չարունակութիւնը եւ «որ եւ է կերպով, Չինաստանի դէմ պատերազմի հըր – չակում մը չի նշանակեր »։

Ուրեմն, Քանատայի առաջարկը, երկու հա – կամարտ տեսակէտները իրարու մօտեցնելու փորձ մըն է ։

Իսրայէլի ներկայացուցիչն ալ պարզեց առա – ջարկ մը, որ հաւանաբար նկատի պիտի առնուի ։ Հրէական տեսակէտով, ՄԱԿը պէտք է իր դատա – պարտութեան խօսքը ըսէ համապատասխան Չինաս – տանի դէմ որպէս նախապարձակ, բայց պէտք է չեռաձգել պատժամիջոցներու որոշումը, սպա – սելով հաշտութեան բանակցութեանց արդիւնքին։

Կը կարծուի թէ Քանատայի միջամտութենէն վերջ, ամերիկեան կառավարութիւնը պիտի մեղ – մէ իր բանաձեւը, մասնաւորաբար պատժամիջոց – ներ կիրարկելու հարցին մէջ ։

Այս իրաղարձութեանց հետեւանքով, ՄԱԿի չրջանակները աւելի լաւատես են այժմ քան մէկ – երկու օր առաջ ։

«Միայն ուժը կրնայ կեցնել պատերազմը»

ԱՆԳԼԻՈՑ ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ ՆՈՐ ԶՈՀՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԻ, ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԱՐՇԱՒԱՆՔԸ ԿԱՆԽԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Լոնտոնի մէկ արուարձանին մէջ ճառ մը խո – սելով, Անգլիոյ վարչապետ Պ· Էթլի ընդհ· գիծե – րու մէջ պարզեց այն ճիգը, զոր Մեծն Բրիտանիա պէտք է կատարէ վերազինուելու համար եւ որու չուրջ յատուկ զեկուցում պիտի ընէ երկուշաբթի օր երեսփ· ժողովին մէջ։ Ըսելէ վերջ, թէ Մեծն Բրիտանիա կը ցանկայ վերջացած տեսնել Քորէա – յի պատերազմը, վարչապետը աւելցուց որ իր կա – ռավարութիւնը ոչ մէկ ճիգ պիտի խնայէ յաղող – ցնելու համար Զորսերու ժողովի մը դումարումը, որպէսզի քննուին բոլոր առկախ հարցերը եւ Խ· Միութիւնը յանձն առնէ դադրեցնել խռովութիւն – ները։ «Փորձը ցոյց տուած է սակայն, որ բանակ – ցութիւնները արդիւնք մը պիտի չտան, եթէ չկա – տարուին յարաբերաբար ուժեղ հիմերու վրայ ։

Վարչապետը ծանրացաւ մեծ պետութեան յետպատերազմեան յարաբերութեանց վրայ եւ ը – սաւ, որ մինչ ժողովրդավար պետութիւնները ա – բազօրէն զօրացրուած կատարեցին, պատերազմէն վերջ, Խ· Միութիւնը բոլորովին ուրիշ ճամբու մը հետեւեցաւ եւ այսօր ալ ան, չատ մեծ ուժեր կը պահէ ոտքի վրայ։ Խ· Միութիւնը այսօր կազմ ու պատրաստ ունի 175 զօրաբաժիններ 2.800.000 զին – ուորներով, ինչպէս նաեւ 20 հազար օդանաւեր։ Զուգելով գործակցիլ միւս պետութեանց հետ, կրեմլինը սկսաւ խռովութիւններ նիւթել եւ մեծ թափով մը յարեցաւ ցարերու ծաւալողական քա – ղաքականութեան։ Բոլշեւիկներու զաղափարա – կան աշխարհակալութիւնը աւելի վտանգաւոր է այսօր քան նախկին Ռուսիոյ ծրագիրը այս գետնի վրայ։ Բոլշեւիկներն ալ ունին իրենց «Մայն

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ

ՀՄԲ.— Նոյեմբերի վերջերը Մարսիլիոյ Մը-շակութային Միութիւնը փառաւոր հանդէսով մը տօնեց Նարեկայ մեծ վարդապետին ծննդեան « հազարամեակը »: Այդ առթիւ Շ. Նարդունի կարդաց ճառ մը, որ կը բաղկանայ երեք մասէ ,— առաջինը նախերգանք մըն է Նարեկեան ողբա-նուագին մթնոլորտը ստեղծելու ձեւով, երկրորդը ակնարկ մը վանականին կեանքին վրայ, երրորդը վերլուծում մը Նարեկեան փիլիսոփայութեան : Այդ երեք մասերն ալ սիտի տանիմ առանձին, կիրակի կիրակի :

× Ինչպէս յայտարարուած է, այսօր, կիրակի, Հայ Բանաստեղծութեան Օրուան առթիւ, Նարեկացիի մասին ալ սիտի խօսի երիտասարդ բանաստեղծ **Luc André Marcel**·

Ա·

Երբ օրը կ'երեկոյանար, գիւղին այգեւէտ բլուրներուն վրայ ու մանաւանդ զառիթափներն ի վար՝ մենք, երախաներ «սոխի մը հասակով»՝ ինչպէս կ'որակէր մեզ գիւղին լեզուն, զարմանքո՛վ կը դիտէինք թէ ի՛նչպէս գիւղային եւ ուրուսական ձեւեր կ'առնէր մեր չուքը, կ'երկարէր մեր հասակը, այլանդակ կերպարանափոխութիւն մը կը ստանար, սատանայական խաղեր կը կատարէր, ու մի՛ւաժամանակ տարօրինա՛կ վախ մը ծագէր մեր հոգւոյն մէջ: Երեկոյեան վախն է (phobie du soir) առիկա, որ մանուկներն ալ ունին, մեծերն ալ, սատուններն ալ ունին, անասուններն ալ: Անըմբռնելի, անբացատրելի զգացում մը, որ կը սկսի մելամաղձոտութեամբ,— նախ տխրու-թեան չաղ մըն է որ կը թաթախէ զգայարանական աշխարհդ ու տակաւ առ տակաւ ա՛յնքան կը լեցնէ՝ որ անձկութիւն մը կը զգաս, ինչ որ քեզ կը մղէ մօտենալու մարդիմ դէմքերու, մարդկա-յին բնակութեանց եւ ծանօթ միջավայրերու : Այդ վախը բնազդային փախ մըն է խաւարէն, որ կը հասնի եռեւէդ՝ երբ կը դանդաղին քայլերդ :

Թուչնիկի մը վերջին կռինչը, մութ ձորին խո-րէն, ծղրիթներուն առաջին ձայնայարդարանքը թուփերուն մէջէն,— գիչե՛րն է որ կ'իջնէ իր սար-սափի համերգով: Աճապարեցէ՛ք, աճապարե-ցէ՛ք, կը փսփսայ ոդի մը հոգւոյդ խորէն :

Երբ գիւղ կը մտնէինք, արեւը մայրը մտած կ'ըլլար արդէն: Տունները եւ ծառերը կորսնցուցած գիրեներ գդուող եւ անուշցնող լոյսին օծումը, մութ ու թափանցիկ պատմուճան մըն են հագած հիմա: Խաւարը կուգա՛յ, խաւարը կը հասնի՛, խաւարը կը հոսի՛ լեռն ի վար, ու գիւերը կը վա-զեն չար քրքիջով մը հալածելու համար ուշա-ցողները ճամբուն վրայ :

Վանքին պատերուն տակ՝ որոշ ապահովու-թիւն մը կը զգայինք, որովհետեւ յաղթ ու քաջ-լանջ՝ կը կանգնէր եկեղեցին, երեկոյեան մթու-թեան մէջ, փորձելով քաղցր երաժշտութեամբ մը հալեցնել խաւարը: Հեռաքրքրութիւնը մեզ կը տանէր եկեղեցի: «Եկեսցէ»ի ժամն է :

Դաշտերու խոտին կանանչ արիւնը մեր աղա-զուն ու մերկ սրունքներուն վրայ, այդիներու ա-նանուխին հոտը պատմուճանի պէս մեր ուսերէն կախ, գիւղին լաճերը՝ մենք, այլեւս ապահով ու քաջ, կը մտնէինք եկեղեցիին խաւարին մէջ: Պա-տուհանները պղտոր ջուրի գոյն ունէին: Հեռուն, խորանին առջեւ՝ երկու պզտիկ մոմ, ինչպէս կա-տուի մը աչքերը մութին մէջ: Վարդապետները սեպաձեւ գլուխով, դպիրները սեւ պարէզօտնե-րով՝ հազիւ տեսանելի: Ու թա՛ւ, ու բա՛մբ, ու պարա՛բա ձայներու հեղեղ մը,— քարանձաւային երաժշտութիւն, ինչպէս քրիստոնէութեան առա-ջին օրերուն,— որ կը բարձրանայ իբրեւ հառա-չանք, իբրեւ թառաչանք, իբրեւ կառաչանք:

Ո՛ղբ մը՝ կարծես ի խորոց անդնդոց :

Սարսուռ մը փոշիի պէս կը հոսի մեր ջլերե-րուն մէջէն :

« Որդի Աստուծոյ կենդանւոյ, օրհնեալ յամե-նայնի, Հօրդ հաւասրի, որ ի ծագել անստուեր նչուլից ողորմութեան քո փառաց՝ հալիլն մեզք, հալածին դեւք, ջնջին յանցանք, խզին կապանք, խորտակին չղթայք, կենդանածնին մահացեալք, բժշկին հարուածք, ողջանան վէրք, բառնին ապա-կանութիւնք, տեղի տան տխրութիւնք, նահանջին հեծութիւնք, փախնու խաւարն, մեկնի մէգն, մերժի մառախուղն, փարատի մռայլն, սպառի աղջամուղջն, վերանայ մութն, դնայ դիչերն, տարագրի տաղնապն, չքանան չարիքն, հալածին յուսահատութիւնքն, եւ թագաւորէ ձեռն քո ամե-նակար, քաւի՛չդ ամենայնի» :

Ի՞նչ տարօրինակ աղօթք,— ոչինչ կը հաս-կընայինք, բայց կը սարսռայինք :

Մեզի կ'ըսէին թէ Նարեկացիին Ողբն է այդ տխուր եւ անհասկնալի երգը: Մենք գիւղին Նա-րեկեան վարժարանին աշակերտներն էինք,— ու-րեմն մեր պահապանն էր Նարեկացին, մեր pat-ronը՝ ինչպէս կ'ըսեն Ֆրանսացիները :

Տեսչարանին պատէն կախուած էր մեծ պատ-կեր մը, ջրդեղուած չրջանակի մէջ: Վեղարաձեւ տանիքով չէնքի մը մօտիկ, առջեւը ծով, ծուխը էր

Orհնեա՛լ ըլլան...

Խենդութիւն մըն է երազը եւ սակայն չենք կրնար ապրիլ առանց անոր: Ան մաս կը կազմէ մեր էութեան, մղիչ ուժն է մեր լինելութեան եւ իրականութենէն կուգայ ու հիմքն է իրականու-թեան: Ժողովուրդները անով կը քալեն:

Մեծ տարբերութիւն մը կայ անկասկած՝ ե-րազին եւ մեր տեսած ու ապրած աշխարհին միջեւ: Զենք գտներ մեր չուրջ այն ինչ որ սորվեցուցին մեզի դպրոցի գիրքերն ու վէպերը, ծնողքներն ու ուսուցիչները եւ հիասթափ՝ յաճախ կ'ընդվզինք այդ բոլորին դէմ՝ որ թմրեցուցին մեզ անիրական դեղեցկութիւններով, երբ չենք գտներ ազատու-թիւն եւ եղբայրութիւն, արդարութիւն եւ բարու-թիւն: Կ'ատենք երազը՝ անով տարուած, մոլո-րած, կորսուած տեսնելով մեր ժողովուրդն ու մեզ: Բայց եւ այնպէս, կը ձգտինք դարձեալ իրա-կանացնել մեր ազգային երազը, կը յուսանք եւ կը հաւատանք գալիքին: Կ'երազենք կրկին:

Լինելութիւն մըն է մեր կեանքը: Կը ձգտինք ըլլալ: Եւ երազը գլխաւոր ուժն է այդ լինելու-թեան: Պատկեր մըն է որ կը քաշէ կը տանի մեզ իր եռեւէն: Պատկերը՝ զոր կ'ուզենք ըլլալ: Կը ջանանք իրականացնել զայն: Բայց ան հեռու կը մնայ մենէ յաճախ, ու զերեզման կ'երթանք ա-ռանց հասնելու անոր :Իսկ երբ կը մօտենանք անոր, երբ կ'ըլլանք այն ինչ որ ուզած ենք ըլլալ, կը տեսնենք թէ կը պակսի անոր մէջ մեր իրական էութիւնը: Ուրիչներուն կամքին արդիւնքն ենք եւ մեր չուրջի հոգիներուն արտացոլումը կը տես-նենք այդ պատկերին մէջ, որ մեր հոգիին խորէն եկող լոյս մը կը թուէր մեզի: Մեծ պարապի մը առջեւ ենք, որուն առջեւ կանգ առած են չատ մը հոգիներ: Այդ զժբախտութիւնն է զոր ցոյց կու տան նաեւ դոյապաշտները, երբ անհեթեթ ու յու-սահատական կը դտնեն կեանքը եւ մեր դոյու-թիւնն ու մեր ըրածը անիմաստ՝ այս աշխարհին վրայ: Զարհուրելի բան մըն է եւ սակայն, կը չա-րունակենք քալել այդ պատկերին եռեւէն: Կ'երա-զենք եւ կը յուսանք :

Կեանքը խառնուրդ մըն է երազի եւ իրակա-նութեան: Մէկը միւսէն կը ծնի: Եւ երկուքն ալ կը յեղաշրջուին, կը փոխուին չարունակ, սերուն-դէ սերունդ: Կ'ըսեն թէ առասպել մըն է որ մար-մին կ'առնէ եւ առասպելի կը վերածուի կրկին, երբ կը հոսի ու կ'անցնի: Պատմութեան մէջ ենք ու բան չենք հասկնար: Առասպել մըն է նաեւ դեղե-ցիկ ու քաղցր, որ մղձաւանջի կը վերածուի, եւ կ'անուշնայ կրկին՝ մեր յուշերուն եւ ազգային պատմութեան մէջ:

Երազին եւ յոյսին այս պահանջը կուգայ մեր հոգիին խորէն: Բայց ան կուգայ նաեւ կեանքէն , տառապանքէն ու տգեղութիւններէն, ցաւերէն ու վախերէն: Մեզ դժոխքի մը մէջ զգալով է որ կ'ե-րազենք դրախտ մը: Մեր անհետացումը ու ո-չընչացումը զգալով է որ կը մտածենք անմահու-թեան: Եւ դեղեցկութիւն ու բարութիւն կ'երա-զենք չնորհիւ մեր չուրջի չարիքներուն, քանի որ մեզ ուրիչներուն հետ բաղդատելով է որ կը կազ-

---

դրած վարդապետ մը, գլխաբաց ու ձեռքին մէջ դիրք մը բռնած, աչքերը դէպի երկինք՝ որ կը բացուի լեզակադոյն ամպերու փոթորիկի մը մէջ-ջէն, ուրկէ կ'երեւի Աստուածածինը,— վարդա-պետին չրթները կը դողային, կը դողդողային, կը չարժէին կարծես :

Նարեկացին է, կ'ըսէին մեզի :

Ի՞նչ կը հայցէր Աստուածամայրէն, խօսքի ի՞նչ ուժ ունէր՝ որ Աստուածամայրը կը բանար ամ-պերուն վարագոյրը եւ ականջ կը դնէր Վանայ ծովուն եզերքը ճգնող հայ մենակեացին աղօթե-դութեան :

Չէի հասկնար, չէի՛ կրնար հասկնալ :

Գիւղին երբեմնի լաճը, Նարեկեան վարժա-րանի նախկին սան, որ բա՛ն չէր հասկնար «Եկես-ցէ»ներէն ու Նարեկացիի ողբերդութենէն, միթէ՞ կրնար երեւակայել թէ բնաչխարհին բլուրներուն վրայ խաղցուցած իր չուքը , օր մըն ալ, պիտի նետէր եւրոպական երկրի մը բեմին վրայ՝ փորձ մը կատարելու համար բացատրելու մեծ վարդա-պետին անբացատրելի հոգին: Բայց անիկա որ ո-չինչ կը հասկնար երէկ, արդեօք կը հասկնա՞յ այսօր: Հեռո՛ւ ինձմէ այդ յաւակնութիւնը: Ահա թէ ինչո՛ւ Նարեկեան վարժարանի երբեմնի սանը, այլեւս ճաղատ՝ սակայն իր պահապան վարդա-պետին իմաստութենէն տակաւի՛ն աղբատ, հրա-պարակաւ խօսք առնելէ առաջ, կ'ողեկոչէ Վանայ ծովուն իմաստունը, օգնութիւն հայցելու համար այն բառերով՝ զոր, մօտ հազար տարիներ առաջ, նման հանդիսաւոր առիթով մը, միտքովն Աբեթու-նը, թարգմանաբար՝ անունովը Գրիգոր, կ'ուղղէր իր Աստուծոյն .

— « Ի մատչել իմ ի գլուխ հանդէսի մեկնու-թեան բանի, կարկառեա՛ ի վերայ իմ զամենա-քարձ ալ քո ,փարատեա՛ ի մտաց իմոց զմէգ մթու-թեան մոռացութեան» :

Շ· ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ԱՄՊԸ

Մեծ պարծանքը սուլթանի – մարգարիտը հարեմի
Լողանում էր մի տաք օր աւազանի մէջ բիւրեղ,
Գեղեցկուհու ոսկեզան գիտակները պանծալի
Փռուել էին թիկունքին ալեաց ներման հրաշագեղ:
Համբուրում էր ջուրը նրա թիկունքիները գեղեցիկ
Իսկ մազերը մետաքսեայ արեւայական նուրբ իրան,
Եւ հրեշտակից հիացած իւր հայեացքը տարփալիք,
Չէր հեռացնում ժանտ սուլթանը նրա մարմնից աներման:

— Ես եմ միայն հիանում չքնաղագեղ այդ էակից,
Հաւատարիմ իմ ներքինին, նրա ամէն խայլն է հսկում·—

— «Ոչ» պատասխանեց նրան ամպի մի կտորը երկնքից,
« Մենակ դու չես, փատիշա՛հ, լողանալիս նրան նայում :

« Ես էլ նոյնպէս դիտում եմ, այդ հրեշտակին զմայլած
« Որը լիճն է համայոով, կախարդալից, նազելի»:
Իսկոյն խեղդեց սուլթանը գեղեցկուհուն՝ կատա-ղած,
Ամպն էլ հալուեց երկնքում, ցնդեց ինչպէս գո-լորշի :

Թարգմ· ԱՐՍԷՆ ԿՐԱՄԻԼՆԻԿԵԱՆ

ԹԷՕՖԻԼ ԿՈԹԻԷ

մուինք եւ երբեք առանձին չենք մեր մէջ, ըլլալով հանդերձ մինակ՝ միլիոնաւոր մարդոց մէջ: Այս-պէս՝ յոյսերու դարն է քաոսը՝ ուր կ'ապրինք այսօր :

Կասկածելի են մեր յոյսին արմատներն իսկ եւ անոնք կը փրթին մէկ առ մէկ, քանի յառաջանանք դիտակցութեամբ: Եւ հոս կը հասնին, ոչ միայն անհատները այլեւ զարգացած ժողովուրդները՝ որ կռուիլ չեն ուզեր այլեւս,— չեն հաւատար ալ չատ մը բաներու, ինչպէս ցոյց կուտայ դարձեալ Ֆրանսայի դրական վերջին չարժումը, դոյապաշ-տութիւնը որ յուսահատութիւն մը դուրս կը բերէ աշխարհի բոլոր փիլիսոփայութիւններէն, բան մը որ ծանօթ էր արդէն մեզի Սողոմոնէն ի վեր :

Կը մաքառինք, կը յառաջանանք, կը հասնինք բարձրագոյն դիտակցութեան եւ կ'ինկնանք անձ-կութեան մէջ: Մղձաւանջ մը կը զառնայ նաեւ այդ դիտակցութիւնը մեր մէջ, որմէ ազատիլ կ'ու-զենք: Մեր տէրն ենք եւ մեր զերին: Ոմանք կ'եր-թան մոռնալ իրենց սորված՝ խորանի մը առջեւ, խոնարհիլ: Մինչ ուրիչներ կը փորձեն բարձրա-նալ, ազատութեան հասնիլ այդ յուսահատու-թեամբ եւ անձկութեամբ: Ու կան անոնք որ, կը մնան չուարած , քարափի մը վրայ՝ իրենց զար-գացումին բեռներով: Աւոնք ամէնէն զժբախտ-ներն են, որովհետեւ անհամերաչխութիւն մը կայ իրենց նկարագրին եւ դիտակցութեան միջեւ, այ-սինքն դիտնալով հանդերձ թէ կրնան փրկուիլ այս կամ այն վարդապետութեան դիմելով, չեն կրնար համակերպիլ անոնց հետ :

Այսպէս, երազն ու յոյսը կը քայքայեն մեզ, բայց եւ այնպէս անոնցմէ զեղեցիկ բան չենք գըտ-ներ: Երջանկութեան, զեղեցկութեան եւ արդա-րութեան եռեւէն պէտք է երթալ միչտ՝ կ'ըսուի մեզի՝ դիտնալով հանդերձ թէ չկան անոնք :

Ուրիչ ճամբայ չկայ :

Երազը հրաչքն է կեանքին: Բարի է իր խորքը: Ու զեղեցիկ է կեանքը:

Այն է ի վերջոյ զոր կը ձգենք մեր գիրքերուն կամ հոգիներուն մէջ՝ երբ ամէն ինչ կ'անցնի, կ'անցնինք նաեւ մենք: Կը զառնանք երազ՝ այդ գիրքերուն եւ հոգիներուն մէջ: Մեր անձնակա-նութիւնը կեղեւ մըն է որ կը զատուի մենէ, կ'իյ-նայ, կատարելէ վերջ իր աշխարհիկ գերը: Կա-րեւորը միջուկն է: Եւ ասիկա ոգի մըն է զոր կ'ու-զենք բիւրեղային ու անմահ տեսնել: Ու երազով է միայն որ կարելի է հասնիլ ոգեկան այդ զեղեց-կութեան :

Երազը վարագոյրն է խորանին՝ որուն եռեւ կը վառին լոյսեր: Ու կարմիր կամ սեւ այդ վա-րագոյրը կը փայլի կիսամութին մէջ՝ աստղերու չողարձակումով: Եւ այն որ կանգ կ'առնէ այդ վարագոյրին առջեւ, այն որուն հոգին եղած է ահաւոր ռազմադաշտը Բարիին ու Չարին, այն որ կ'ըմբռնէ այլեւս տառապանքը մարդոց, կը սպա-սէ հրաչքին՝ որպէսզի երազ եւ յոյս տայ մարդոց :

Օրհնեալ ըլլան բոլոր անոնք, որ գրիչով, զէնքով ու խօսքով՝ խանդ եւ երազ տուին մեր ժո-ղովուրդին, այնքան որ ան կը մնայ մեծ ժողո-վուրդներէն չատ աւելի կորովի՝ եւ հաւատաւոր՝ իր մեծ յուսահատութեան մէջ՝ չնորհիւ յոյսին ու երազին՝ որ խորապէս արմատացած, են իր մէջ :

Օրհնեա՛լ ըլլան բոլոր անոնք որ անօթի ու թշուառ, տառապեցան, պայքարեցան, կախուե-ցան, զոհուեցան, որպէսզի հաւատք եւ յոյս ունե-նայ մեր ժողովուրդը, որ, խարուած, քայքայ-ուած՝ բայց կը մնայ արդար՝ բոլոր ժողովուրդ-ներուն առջեւ, իր արդար երազներով եւ յոյսե-րով :

Ն· ՍԱՐԱՖԵԱՆ

ՊՈՒՏՄ ԾԻՆԱՂ

ՆԱՋ ՄԻ ԱՆԻ ...

Ախ սա Եւրոպացիները։ Կակուղիկ, անուշիկ, քաղաքավար։ Գլուխը կորել ուզես՝ վիզերը կը ծռեն ...

— Հէթլէրը։ Կ'ուզեմ, կ'ուզեմ։ Բոլոր դեր – մանախօս երկիրները։ Իրենց լեզուին մէջ դերմա – ներէն բառեր ունեցողները։ Վերջապէս Սուտէթ – Մուտէթ, Ալլաս – Մալլաս, բոլորը ինծի կը պատկանի՛ն... պոռաց կանչեց, սպառնաց ։

Եւրոպայի դիւանագէտները «վախ բռնուե – ցան»։ Դողացին, դողդողացին։ Ամա՛ն Մր. Չէյմ – պըրլէն դուն դիտես, եկուր սա մարդուն խօսք հասկցուր։ Երթանք միասին ոտքը իյնանք, խնդ – րենք։

Հանդարտեցնենք՝ ըսին եւ ճամբայ ինկան Միւ – նիխ ։

Այնքան կը վախնային որ, Մր. Չէյմպըրլէն հովանոց միայն առաւ հետը։ Նոյնիսկ , կ'ըսեն, գրպանի մատիտ տաչելիք զմելին Թոռանը ձգեց որպէսզի ոեւէ դէնքի նշոյլ չգտնուի քովը։

Ներկայացան։ Ով քաջդ Հիթլէր, ըսին, ինչ որ կ'ուզես կուտանք։ Խնայէ մեզի ։

— Ո՛չ, ըսաւ քաջասիրտը, ոչ, ես եմ ձեր տէրն ու տիրականը։ Ես մաքրարիւն ցեղի կը պատկանիմ։ Ինչ որ որոշեցի՝ որոշեցի։

« Խե՛ղճ» դիւանագէտները ետ դարձան գըլ – խիկոր եւ գացին իրենց սուրերուն ժանգերը մաք – բելու։ «Պատրաստութիւն չունէին »...

Բա՛մ, բում, բո՛ւմ... պատերազմ։

Եւ արդի՞ւնքը։ Քանի մը մեթր չուան եւ կոյտ մը այրած ոսկորով վարձատրուեցան այս նացի – ները...

Ժամանակին Թուրքերն ալ փիւսկիւրտիւբ ըսին անգլիական բանակներուն համար։ Անոնց զրահա – ւորները, նաւակներ էին մեր էֆէներուն համար եւ Տարտանէլի նեղուցին առջեւ կը դողային՝ Թուրք յաղթապանծ բանակէն ։

Ցոյսերը կտրած կծիկը դրին գացին եւ Պոլսոյ Թուրքերը տօնեցին այդ «յաղթանակը» ցնծագա – տառ եւ մեծխօսիկ ...

Օր մըն ալ Դաշնակից զինուորները, ձեռքերը մէյ մէկ ճպոտ, բերանները ծամոց երեւցան Ստամպոլոյ սալայատակներուն վրայ։ Մկան ծա – կերը արժէք ստացան։ Վեց – եօթը անկախ եր – կիրներ կազմուած էին մեծաղօր Օսմ. կայսրու – թեան հողերուն վրայ եւ Սուլթաններու մայրա – քաղաքը, Պոլսէն ետ զարձով մը իջած էր Ասիա – կան Անկորա...

Հիմա, նոյն այդ աղերսակուներն են կրկին։ Եւրոպայի դիւանագէտները։ «Ով քաջդ Մաօ Ցէ Թունկ, խնայէ մեզի եկուր մի ըներ, մի ըլլար , դադրեցուր պատերազմը։ Համմէ, ժողովի։ Քեզի աթոռ տանք։ Թուղթ գրիչ տանք, գրէ, ստորա – գրէ։

— Ոչ։ Կը պահանջեմ։ Կ'ուզեմ։ Կը զարնեմ ։ Կը փշրեմ... Զորս հարիւր միլիոն Չինացի ունիմ, մարդո՞ւ պիտի խնայեմ։ Ելէք Քորէային դուրս։ Ասիան իմս է, իմ ազարակս է ...

— Մ՛իս, անուշիկ Չինացի, խնայէ մեզի, ըս – պասէ քանի մը տարի, մենք տակաւին պատրաստ չենք։ Ծրագիր – մրագիր պիտի չինենք...

Գնա, մանչուկս Մաօ Ցէ Թունկ, գնա ձեռք ձեռքի տուէք Ջանկ Քայ Շէքի հետ։ Եթէ գործ կը վնտռէք, չինական տառերը պարզացուցէք։ Ձեր ժողովուրդին դիր – գրոց սորվեցուցէք։ Բրինձ ցանեցէք, ազգը կերակրեցէք։ Շինեցէք, չէնցու – ցէք ձեր երկիրը ։

Ականջ մի կախեր կնքահօրդ փսփսուքին , վերջը մէկ ետեղ պիտի մնաս ...

Եւրոպացիները չես ճանչնար դուն։ Անոնք , արծիւը թռած մէկ ոտքի ձեռքով կ'որսան, իսկ աղ – ուէսը իր ոտքովը կուգայ կը մտնէ անոնց ծուղա – կին մէջ...

Նազ մի անի, յարմարէ...։

Կ. ՊԵՏՈՒՇ

Ի Ա. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԱՂՋԿԱՆ, ՈՐԻ ՄԱԶԵՐԸ ՁԵՐՄԱԿԵԼ ԵՆ...

Այս աղջիկը երէկ մայի՛ս էր, մի գարուն
Եւ վիշտը չէ՛ր անցում նրա տան դռներով։
Այս աղջիկը երէկ եղնի՛կ էր թրվռուն
Արեւից դողացած ոսկեհեր մազերով ։

Իսկ այսօր մազերը ներմակել են վշտից ...
Եւ ձիւնը մաղել է մազերին աղջկայ
Տանջանքի ու ցաւի ձմեռը խստասիրտ,—
Չկայ տուն... չկայ մայր, չկան հոյր ու եղբայր։

Սառոյցը եւ ձիւնը հալում է գարունը,
Բայց եկաւ գարունը եւ ժամն է ձիւնհալի —
Ձերմակ են մազերը... Ասացէ՛ք այս ձիւնը
Ի՞նչ գարուն, ի՞նչ մայիս կը հալի...

Այս ձիւնը կը հալի միայն քոցը ցաստան,
Վրէժի կրակը՝ մեր միլիոն սրտերի ·
Այս ձիւնը կը հալի արեւը յաղթութեան ,
Որ մի ևո՛ր գարուն կը բերի ...

ԳՈՒՐԳԻՆ ԲՈՐԵԱՆ

×

Վ Ա Ճ Ե Լ Ք

Առաջին անգամ սիրած աղջկայ
Շուրթերն համբուրած պատանու համար
Համբոյրից բացի ուրիշ բան չկայ
Եւ սիրահար է աշխարհը համայն ։
Թուում է նրան թէ աշխարհն արար
Եւ մարդիկ բոլոր, ուրախ թէ տրտում ,
Համբուրելու են գնում իր նման
Կամ համբուրել են ու դառնում են տուն ։
Առաջին գիրկս թեւիս տակ դրած
Այդ պատանու պէս շրջում եմ մայթում
Եւ թուում է թէ աշխարհը արար
Նստել է հիմա գիրկս է կարդում ։

ԳԷՈՐԳ ԷՄԻՆ

ՏԱՂԱՆԴԱՒՈՐ ՀԱՑ ԱՂՋՆԱԿ ՄԸ

Ցունուար 19ին Պէյրութ, Սինեմա Մեթրո – վոլի մէջ ի պատիւ լրագրողներու տրուեցաւ շար – ժանկարի ներկայացում մը, որու հերոսուհին ե – դիպտահայ վեց տարեկան հայ աղջնակ մըն է ։

Շարժանկարը, որուն անունն է «Եսամին » , կը ներկայացնէ եղերական կեանքը աղջնակի մը , իր ծնունդէն մինչեւ վեց տարեկանը ...։

Ցուզումի դեղեցիկ պահեր կուգան արցունք – ներ խլելու հանդիսականներու աչքերէն ։

Մասնագէտներ կ'ըսեն թէ բացառիկ տաղանդի տէր այս աղջնակը, երկրորդ Շըրլի Թէմփըլ մըն է շարժանկարի աշխարհին մէջ, Մարկարէթ Օ'Պրա – յըններու կարգին, որոնք բնածին ձիրքերով օժ – տուած , զարմանալի թափով մը կը հասնին ար – ուեստագէտի բարձունքին , հակառակ իրենց մատղաչ տարիքին ։

Հայ մանկատի դերասանուհին օժտուած է իր արուեստին յատուկ բոլոր արժանիքներով , — ինչպէս դեղեցիկ ձայն, ճկուն պարախաղութիւն՝ եւրոպական եւ արեւելեան ։

Ամէնէն ուշագրաւը եղերական խաղարկու – թեան իր ձիրքն է՝ որ խորապէս կը յուզէ ։

(Ազդակ)

« ՀԱՑ ՑԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԻ ՄԸ ՑՈՒՇԵՐԸ

«Հայրենիք»էն կ'իմանանք թէ Քալիֆորնիոյ ընկերներէն Ա.րփ. Սեդրակեան, Ալէք Փիլիպոս եւ Հէրբի Քարեան հրատարակչական յանձնախումբ մը կազմած են, հրատարակելու համար Ռուբէնի «Հայ Ցեղափոխականի մը Ցուշերը»։

Առաջին հատորը մամուլի տակ է արդէն։ Ամ – բողջ գործը պիտի բաղկանայ տասը հատորէ, ի – րաքանչիւրը հինգ տոլար (լաթակազմ)։ Բաժնե – դին տասը հատորի համար՝ 40 տոլար ։

× Նոյն ընկերները եւ ուրիշ երեք բարեկամ – ներ կազմած են «Հայ Կրթական Հիմնարկութիւն» մը, Լոս Անճըլէսի մէջ, օգնելու համար Մ. Նա – հանդներու բարեկամ երկիրներու հայկական դպ – րոցներուն, առանց կրօնական կամ յարանուա – նական խորութեան ։

Մանրամասնութիւնները յաջորդով ։

Մեր ջերմ շնորհաւորութիւնները ։

ՄՈՒՐԱՏ ՌԱՓԱՑԷԼԵԱՆԻ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒՆ ՄԱՐՍԷՑԼ.— Դպրոցի ընկերներ...

Այսօր ձեզի կը յիշենք, այսօր ձեզի կը խօսինք — մեր սիրտերուն խորերէն — եւ ծովերէն, ցա – մաքներէն, երկիրներէն ալ անդին։

Այսօր պարտինք, ամէն մէկս — ըլլանք աղ – քատ, թէ հարուստ — ինչպէս՝ երէկ, ինչպէս՝ վաղը, ինչպէս՝ միշտ խաւարէն լոյս, դէպի՛ լոյս տանող ճամբուն ջահակիրները ըլլալ ։

Հիմա կանդնած կող կողի — ղի կամքն այս է Մխիթարին — ուսուցիչ եւ աշակերտ մեր դրի – չով, մեր դրամով, արիւնով թէ՛ պահպանել, թէ՛ փոխանցել մեր լեզուն, Մշակոյթը Հայկական մե – րին վաղուան ծիլերուն... որպէսզի ազգը տեւէ ։

Մ. Ռափայէլեան Աշակ. Միութիւն

ՍՏԱՑԱԾՔ

Ա.Լիբ, բացառիկ թիւ Հ. Ց. Դ. 60ամեակին առթիւ (1890 — 1950)։ 54 մեծադիր էջ, 22 յօդ – ուած, պատկերազարդ (անկախ՝ համանուն օրա – թերթէն)։ Գին 25 ռիալ։ Տպ. «Ալիք», Թէհրան ։

« ՑԱՌԱՋ »Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (56)

ԼՐՏԵՍ ԿԻԿԵՐՈՆ ԱՆԳԱՐԱՑԻ ՄԷՋ

(Գրեց՝ գերմաներէնէ թարգմանեց կիսորդ ՄՈՑԶԻՇ)

ՀԵՏԱՔՆԴՐՈՒՄ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՄԷՋ

Ճամառ մարդուն ձեռքէն խորամանկութեամբ ազատելու այս երկրորդ փորձէն վերջ, տեսայ որ կորսնցուցած էի խաղը։ Եթէ ցերեկ ըլլար, թէ – րեւս պիտի փորձէի զերմանական դեսպանատուն մտնել աւելի արագացնելով։ Բայց կարելի չէր այդ ժամուն, որովհետեւ դիւերը կը զոցէին եր – կաթեայ մեծ դուռը եւ եթէ նոյնիսկ հրաչքով բաց մնացած ըլլար, պիտի անդրադառնային կիկերոնի մուտքին ։ Ապացոյցը տուած պիտի ըլլայինք մեզ հետապնդողներուն թէ կիկերոն զերման լրտես մըն է։ Ուրիշ միջոց գտնելու էի ։

Հայելիին մէջէն նայեցայ կիկերոնին ։ Մեւ – եալի մը պէս ժժդոյն նստած էր ան իր անկիւնը ։ Աչքերը խոշորցած էին սարսափէն։ Դիտէր թէ ինչ կ'անցնէր կը զառնար եւ իր կեանքն էր խնդրոյ ա – ռարկան։ Քրտինքի կայլակներ կը փայլէին ճա – կատին վրայ ։

Ձեռքերով կառչած էր իմ յենարանիս, եռեւս նստող մարդը այլեւս միայն զարշելի զաճամ մըն էր, որ խուճապահար սարսափէն կը մեռնէր։ Մարդկային ոչինչ մնացած էր իր դէմքին վրայ ։ Վախի ծամածռութիւն մըն էր միայն այդ դէմքը հիմա։

— Չէ՞ք կրնար աւելի չուտ երթալ, ըսաւ ող – բաղին ։

Այո, կարելի էր, բայց լուծում մը չէր այդ։ Հրաչք մը միայն պիտի կարենար դիպուածաւ փրկել մեզ ։

Կրնայի բռնել Անգարայի կպրապատ ճամբան, որ դաշտ կը տանէր։ Այնտեղ պիտի կարենայի ա – պահովաբար խոյս տալ սեւ ինքնաշարժէն։ Բայց վանեցի այս մտածումը։ Եթէ այս ճամբան բռնէի, կորսուած էի։ Որովհետեւ միակ ճամբայ մը կար այդ ուղղութեամբ եւ եթէ առնէի զայն, քաղա – քէն հեռանալու համար, ստիպուած էի նոյն ճամ – բով վերադառնալ։ Եւ անպայման պիտի իյնայի դիս հալածողներուն ձեռքը, եթէ Անգլիացիներ էին։ Անօգուտ պիտի ըլլար ուրանալ ինքնաշար – ժիս պարունակութիւնը ։

Երբեք զէնք չէի առեր վրաս, որովհետեւ խոր – հած էի թէ պիտի չկարենայի նախապատճառ ըլ – լալ, իսկ փոխադարձելու համար շատ ուշ պիտի ըլլար արդէն։ Մտածած եմ միշտ թէ ինքնին վը – տանգաւոր է զէնք մը կրել իր վրայ, որովհետեւ, երբ մարդ ատրճանակ մը ունի, ապահով ըլլալու գաղջը պատրանքով կ'օրօրուի եւ կը մոռնայ գործածել իմացականութեան զէնքերը, որոնք շատ աւելի հատու են ։

Նոյն ռազմավարութիւնը փորձեցի անդամ մը եւս։ Մայրուղեղ դանդաղութեամբ անցայ հրապա – րակէ մը։ Միւս կառքն ալ ըրաւ ինծի պէս։ Ցե – տոյ, հօտ, դարձայ ու դարձայ կրկին։ Ցատակօ – րէն կը զգայի թէ ինքնաշարժս ալ միայն երկու անիւի վրայ կը յառաջանար։ Ոստում մը ևրի եւ ինքզինքս գտայ տան մը պատէն երկու մատ ան – դին ...։

Վերջապէս, տիրապետեցի նորէն մեքենայիս եւ միշտ նոյն հրթիռի արագութեամբ մխրճուե – ցայ երկու մութ ու նեղ փողոցներու մէջ։ Հասեր էի Աթաթիւրքի պողոտան։ Ժամականը 90, 100, 110ի հասած էր արագութիւնը։ Վերջապէս նետուեցայ ասֆալթ ճամբուն վրայ որ ուղղահայեաց կը բարձրանար, մէկ ակնարկով տեսայ որ այլեւս մարդ չկար մեր ետին ։

Շարունակեցի արագացնել։ Բարեբախտաբար առաւտ էին քառուղիները։ Դեսպանատան առջեւէն անցայ փողահարելով։ Իմացայ որ մէկը կ'ըսէր ե – տեւէս ։

— Անգլիական հիւպատոսարան տարէք զիս ։

Ցօժարեցայ։ Նոր թափով մը սկսայ բարձրա – նալ զառիվերէն։ Տարօրինակ ոստիկան մը ճամ – բայ տուաւ մեզի ոստում մը ընելով։ Վերջապէս հասայ վերջին անկիւնադարձին։ Անգլիական դես – պանատունէն 100 մեթր ասդին, կիկերոն վար ցատկեց ինքնաշարժէն որ դանդաղօրէն կ'ընթա – նար։ Անմիջապէս անհետացաւ խաւարին մէջ։ Ոչ ոքի հանդիպեցայ այլեւս, ոչ մէկ կառքի, մանա – ւանդ ոչ մէկ սեւ ինքնաշարժի։

Գրասենեակ հասնելէ վերջ միայն անդրադար – ձայ թէ կը դողայի։ Շապիկս քրտինքով թրջած էր եւ թաց մազերս կը փակէին ճակատիս ։

«Փիլմ»երը անմիջապէս անհետացան արկղին մէջ։ Կը մնար փոքրիկ ծրարը, որուն պարունակ – կութեան անտեղեակ էի ։

(Շար.)

ֆամփֆ»ը, որ թէեւ ազօտ, բայց աւելի վտանգաւոր է քան Հիթլէրինը :

Ֆորէյալ պատերազմը խորհրդային քաղաքականութեան աւելի վրդովիչ մէկ նոր հանդրուանն է : «Այսուհանդերձ չեմ կարծեր որ նոր պատերազմ մը անխուսափելի է» : Այսպէս ըլլալով մէկտեղ, ժողովրդավար երկիրները պէտք է բաւարար ուժեր ունենան յարձակողները վհատեցնելու համար :

Այս բոլոր նկատումներով, Մեծն Բրիտանիա պէտք է լարէ իր ճիգերը, վերազինման ծրագիրը մը իրականացնելու համար : Բեռը ծանր պիտի ըլլայ, բայց կառավարութիւնը պիտի ջանայ ծախքերը բաժնել արդար եղանակով մը :

Երկ օսար կազմակերպութեանց լուծումը

Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, ներքին գործերու նախարարութիւնը լուծած է երեք միջազգային կազմակերպութիւններ , Համաշխարհային Արհեստակցական Դաշնակցութիւնը (F. S. M.), կիներու Միջազգային ժողովրդավար Դաշնակցութիւնը եւ ժողովրդավար Երիտասարդութեան Համաշխարհային Դաշնակցութիւնը, երեքն ալ ենթակայ Կոմինֆորմի : Մէկ ամիս պայմանաժամ տրուած է երեքին ալ, փարիզէն հեռանալու համար :

Այս որոշումը մեծ յուզում պատճառեց հասարակական եւ ուղեկից շրջանակներու մէջ , որոնք ուժգնօրէն կը բողոքեն :

Կառավարութեան որոշումը հիմնուած է 1939 Ապրիլ 12ի օրէնքին վրայ, որուն համաձայն կըբնայ լուծել ոեւէ խմբակցութիւն, եթէ անոր կեդրոնը կը գտնուի արտասահման եւ կամ Ֆրանսայի մէջ ըլլալով, իրապէս կը կառավարուի օտարազգիներու կողմէ, կամ ունի օտար վարիչներ կամ անդամներուն առ նուազն մէկ քառորդը օտարազգիներ են :

Կառավարութիւնը երեք կազմակերպութիւններն ալ կը նկատէ գործակալութիւններ ռուս հասարակական քարոզութեանց համար, ուղղուած՝ Ֆրանսայի չափերուն դէմ : Միւս կողմէ, կառավարութիւնը հաստատած է որ Համաշխարհային Արհեստակցական Դաշնակցութիւնը պայքար կը մղէ, որպէսզի Ֆրանսայի նաւահանգիստներու աշխատաւորները չպարպեն Ամերիկայէն հասած զինաբարձ նաւերը :

Համաշխարհային Արհեստակցական Դաշնակցութիւնը հիմնուեցաւ 1945 հոկտեմբերին , փարիզի մէջ, մասնակցութեամբ 54 ազգերու : Շատ չանցած, իրարու հետեւանք արեւելքի եւ արեւմուտքի միջեւ ծագած պայքարին, ոչ-համայնավար կազմակերպութիւնները բաժնուեցան եւ 1949 Դեկտ·ին ստեղծուեցաւ Ազատ Արհեստակցական Միութեանց Միջազգային Համադաշնակցութիւնը, մասնակցութեամբ 53 երկիրներու (կեդրոնը՝ Պրիւսէլ) :

Կիներու Միջազգային Դաշնակցութիւնը հիմնուած էր 1945 Նոյեմբերին, նոյնպէս ենթակայ Կոմինֆորմի, ինչպէս «Դեմոկրատ Երիտասարդութեան Դաշնակցութիւնը» : Առաջին Միութեան ընդհ· քարտուղարն է Տիկին Ֆլոր Վայեան Քուրիէ, համայնավար երեսփոխան Սէնի նահանգին :

Լուծուած Արհեստակցական Դաշնակցութիւնը 72 միլիոն կը հաշուէ իր անդամներուն թիւը , կիներու Դաշնակցութիւնը՝ 91 միլիոն, իսկ երիտասարդական կազմակերպութիւնը՝ 72 միլիոն :

Արհեստակցական կազմակերպութեան ընդհ· քարտուղարն է Պ· Լուի Սայեան : Իր փոխանորդը (ամերիկացի) Թիւրիմացութեան կը վերագրէ լուծումը, դիտել տալով թէ կազմակերպութիւնը կապ ունի Ազգաժողովի ընկերային եւ տնտեսական յանձնախումբին հետ :

Ֆրանսայի Աշխատանքի Դաշնակցութիւնը բողոքելով, յայտարարեց թէ «ոչ մէկ կառավարութիւն կրնայ լուծել այսպիսի միջազգային կազմակերպութիւններ որոնք հազարաւոր այր եւ կին անդամներ ունին» : Եւ «Ֆիգարօ» կը կոչէ կառավարութեան որոշումը, զայն կապելով զօրաժողովի ընկերային եւ տնտեսական յանձնախումբին հետ :

Համայնավար կուսակցութիւնն ալ յայտարարութիւն մը հրատարակեց, ուժգնօրէն բողոքելով երեք Դաշնակցութեանց լուծման «անօրինակելի որոշումին դէմ, որ կ'ապացուցանէ լաֆէներու կառավարութեան մը կախումը ամերիկացի աշխարհակալներէ, նոր եւ ծանրակչիռ քայլ մը պատերազմի ճամբուն վրայ» եւն· :

ՏԱԼԻ ՈՐ ՏՈՒԼԻՍ

ՎԱՐԶԱՊԵՏԸ Ամերիկա մեկնեցաւ երէկ, օգնաւով : Պիտի մնայ մէկ չաբաթ, խորհրդակցելու համար միջազգային հարցերու մասին :

1950ի ՏՈՒՐՔԵՐՈՒՆ վրայ (եթէ 20.000 ֆր·էն վեր են) երկու կանխավճարներ կատարելու համար պայմանաժամ նշանակուած է Յունուար 31 եւ ապրիլ 30 : Եթէ վճարումները կատարուած չըլլան մինչեւ փետր· 15 եւ Մայիս 15, տասը առ հարիւր յաւելում պիտի ըլլայ :

«Հայ Բանաստեղծութեան Օրը» Սորպոնի մէջ

Այս կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին
կը խօսի ֆրանսացի երիտասարդ բանաստեղծ
Mr. LUC – ANDRÉ MARCEL
Հայ բանաստեղծութեան եւ Նարեկացիի մասին
Կ'երգէ ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆ
Դաշնակ՝ ՕՐ· ԶԱՌԱՓԵԱՆ
Mr Yves Tessier կ'երգէ հայկական երգեր

Ներկայ պիտի ըլլայ եւ խօսք պիտի առնէ Պ· Jean Ballard, Մարսէյլի Cahiers du Sud հանդէսին տնօրէնը :

Մուտքը ազատ է

«Յ Ա Ռ Ա Զ»ի 25ամեակին առթիւ

Շնորհակալութեամբ ստացանք Հ· Մ· Ը· Մ· Լիոն – Տէսինի մասնաճիւղէն 2000 ֆրանք :

Շնորհակալութեամբ ստացանք Պ· Ց· Պու – լանեանէ (Սալէն) 400 ֆրանք :

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑԻ 1500ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ

Հանդիսաւոր պատարագ այս հինգշաբթի, փարիզի Հայոց եկեղեցին : Կը հրաւիրուին վարիզեան չրջանի բոլոր հայ աշակերտները : Պատարագէն վերջ դպրաց դասը պիտի երգէ ազգ· երգեր :

Ֆ· ԿԱՊ· ԽԱՉԷՆ — Պ· Հ· Քէֆէլեան հազար ֆրանք կը նուիրէ Ֆ· Կ· Խաչէ Լիոնի մասնաճիւղին, իր կնքահօր՝ Պ· Քուլաքեանի ապաքինման առթիւ :

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑՔ'Ո

փարիզ, Mutualité մեծ սրահին մէջ
ՄԻՇԱ. ԱԶՆԱՒՈՐԵԱՆ
առաջին եւ վերջին անգամ ըլլալով կը ներկայացնէ

ՍԱՅԱԹ-ՆՈՎԱ

(5 արար) երաժշտական տուամ
Մանրամասնութիւնները եւ թուականը մօտ օրէն :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ — Մեր սրտագին շնորհակալութիւնները կը յայտնենք մեր ազգականներուն , բարեկամներուն, ընկեր–ընկերուհիներուն, եւ Վալանսի Համախորհրդարանական միութեան բոլոր անդամներուն, եւ կեդր· վարչութեան (Մարսէյլ), որոնք նամակով եւ հեռագրով կամ իրենց այցելութիւններով յայտնեցին իրենց համակրութեան անկեղծ զգացումները մեր առողջութեան համար, մեզի պատահած օթոյի ծանր արկածին առթիւ : Տէր եւ Տիկ· Լեւոն ձէրաճեան (Վալանս)

ՅԱՒԱԿՅՈՒԹԻՒՆ — Ֆր· կապ· Խաչէ Վալանսի մասնաճիւղը իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Տէր եւ Տիկին Քիրքճեանի եւ պարագաներուն, այրի տիկին Մաքրուհի Ամէմեանի մահուան առթիւ :

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ 1500ԱՄԵԱԿ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Հարաւ· Ֆրանսայի Ազգային կեդր· վարչութեան նախաձեռնութեամբ պիտի տօնուի, Վարդանանց ճակատամարտի 1500ամեակի տարեդարձը, կիրակի, 4 փետրուար : Առտուն հոգեհանգստեան պաշտօն Մարսէյլեայ բոլոր եկեղեցիներուն մէջ : Կէսօրէ վերջ ժամը 4ին, չքեղ տօնակարութեան փրատոյի Մայր եկեղեցիին մէջ, մասնակցութեամբ յարանուանութեանց հոգեւոր պետերուն եւ «Արմենիա» երգչախումբին :

Կը խօսին՝ ՓՐՕՖ· Ց· ԽԱՉԻԿԵԱՆ, Պ· Ե· ԱՐՄԷՆ, Պ· Տ· ԹԱԴՈՑԵԱՆ, Պ· Կ· ՓՕԼԱՏԵԱՆ :

ՊԵԼՃԻՈՑ ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐԷՆ

կը խնդրուի իրենց բաժնեգինները վճարել Պ· Տիգրան Գարաքէհեանին, 21 Place St. Gudule , Bruxelles :

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՄԱՐՍԷՅԼ — Պուլվար Օտտոյի Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի «Խատիսեան» խումբին դասախօսութիւնը այս երեքշաբթի ժամը 21ին, թաղին եկեղեցին : Կը խօսի ընկեր ԱԶԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ : Նիւթը՝ «Հ· Ց· Դ· Ուժին գաղտնիքը» :

Ֆ· Կ· ԽՍԱՀի Պօմոնի մասնաճիւղի ժողովը այս երկուշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, դպրոց սրահին մէջ : Ժողովէն վերջ ընկերական հաւաքոյթ , զանազան անակնկալներով : Անհրաժեշտ է բոլոր ընկերուհիներու ներկայութիւնը :

ԿՍՊՈՑՏ ԽՍԱՀի կեդր· վարչութիւնը միջմասնաճիւղային ժողովի կը հրաւիրէ ստիպողաբար փարիզի չրջանի մասնաճիւղերը, այս երկուշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը ճիշդ 5ին, Տիկին Զիթունիի բնակարանը, (13 rue Caumartin, métro Opéra կամ Havre Caumartin) : Կարեւոր օրակարգ :

Նոյն օրը եւ նոյն տեղը, ժամը ճիշդ 3ին ժողովի կը հրաւիրուի Փարիզի մասնաճիւղի պարահանդէսի յանձնախումբը :

ԱՐԵՒՄՈՏՔԻ ԼՍԱՐԱՆԻՆ հերթական հաւաքոյթը այս երկուշաբթի երեկոյ, Քաոէ, Քաֆէ Ռէժանի վերնայարկը : Կարծիքներու փոխանակութիւն նախորդ նիւթի մասին (Կիլիկիա, Մ· Գուլումճեան) :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ — Շավիլի դպրոցի վարչութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է 500 ֆրանք, Պ· Գէորգ Պօղոսեանէ, փոխան ծաղկեպսակի, Պ· Համբարեանի մահուան առթիւ :

ԳՈՐԾԱԻՈՐՈՒՀի Կ'ՈՒԶՈՒԻ
ԿԱՄ ԱՇԱԿԵՐՏՈՒՀի ՄԸ (PETITE MAIN)
Դերձակի քով աշխատելու համար :
Դիմել Պ· Կիրակոս Ալանեանի, 68 rue Rebeval, Paris (19) :

Envoi sur L'ARMENIE

ՄԻՆԱԿ MORY et CIE. ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆԸ ԱՐՏՕՆՈՒԱԾ Է ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ԾՐԱՐՆԵՐ ՂՐԿԵԼ ՀԱՅԱՍՏԱՆ, ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆԻ, ՀԱԳՈՒՍՏԻ, ԿԵՐՊԱՍԻ ԵՒԱՅԼՆ, ԻԲՐԵԻ ՆՈՒԷՐ :

Բոլոր ծախքերը կը վճարուին ծրարները ղրկուած ատեն, ՈՉ ՄԷԿ ՁԵՒԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ, ՈՉ ՄԷԿ ԾԱՆՕՐ ՍՏԱՑՈՂՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ :

ԴԻՄԵԼ **MORY et CIE.** (Service VAUQUELIN)
3 rue St. Vincent de Paul, **Paris** (10)
Tél. TRU. 72–60

Գրասենեակը բաց է ամէն օր ժամը 9էն 11, եւ 14էն 16.30, բացի Շաբաթ եւ կիրակի :

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Ձարտարագործական կամ ընտանեկան
ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ ԳՆԵԼՈՒ, ԾԱԽԵԼՈՒ, ՓՈԽԵԼՈՒ ԿԱՄ ՆՈՐՈԳԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
Ամենայն վստահութեամբ կրնաք դիմել Հայերու շատ ծանօթ մասնագէտի մը
E. DONAT
Mécanicien, 16 rue d'Aubervilliers, Paris (19)
Tél. Bot. 59-57

Le Gérant : A. NERCESSIAN
Imprimerie DER AGOPIAN 17 rue Damesme - (13)

ՁԵՐՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒՆ

Համար եթէ կ'ուզէք հանգիստ եւ բոլոր առողջապահական պայմանները լրացնող պեղեցիկ մահճակալ մը գնել՝ պահանջեցէք՝

Le lit AVEDISը

Ֆրանսայի բոլոր քաղաքներուն մէջ :

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH — Fondé en 1926 — R. C. S. 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN

17, Rue Damesme — PARIS (13)

Վեցամս· 800 ֆր·, Տար· 1600, արտ· 2500 ֆր·

Tél. GOB. 15-70 Գին 7 Ֆր· C. C. P. Paris 1678-63

Mardi 30 Janvier 1951 Երեքշաբթի 30 ՅՈՒՆՈՒԱՐ

27րդ ՏԱՐԻ — 27 Année No. 6369–Նոր շրջան թիւ 1780

Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԵՒՐՈՊԱՆ ԻՐ ՀՈԳԵՐՈՎ

Զափազանցութիւն պիտի չըլլար ըսել թէ ա–րեւմտեան Եւրոպան ճակատագրական պայքար մըն է որ կը մղէ : Բաւին բուն իմաստով պա–տերազմ մը վտանգը :

Աւտար համար ալ անհնարին եւ յարաճուն պոհոդութիւններ՝ յանուն ինքնապաշտպանու–թեան : Վերազինում եւ ուրիշ աննախընթաց պատ–րաստութիւններ, որոնք սկսած են դլխու պոոյտ պատճառել :

Դեռ քանի մը օր առաջ էր որ Անդլիոյ վար–չապետը հրապարակային ճառով մը կ'աղդարա–րէր թէ «մեծն ուժը կրնայ սանձել նոր պատե–րազմի մը վտանգը» :

— « Մեր պարտականութիւնն է աւելցնել մեր սպառազինութիւնները : Ուրիշ ելք չունինք : Վտանգուած է մեր կենցաղը : Վտանգուած են մեր բարօրութիւնը, մեր զաւակներուն բարօրութիւնը եւ ապագան : Մեր թէ՛ իրաւունքը եւ թէ պարտա–կանութիւնն է պատրաստ ըլլալ պաշտպանելու զանոնք, եթէ յարձակում կրեն » :

Նոյն իմաստով ալ խօսեցաւ երեսփ· ժողովին մէջ : Այս առթիւ ներկայացուց ապդ· պաշտպա–նութեան նախահաշիւ մը որ աննախընթաց է բրի–տանական պատմութեան մէջ :

— « Ռուսերը կառչելով մարքս – լենինեան դաւանանքին, իրենց կարգուսարքին մէջ կլանե–ցին կեդր· Եւրոպայի կարգ մը ազգերը, մասամբ կոպիտ բռնութեամբ, մասամբ խարդախութեամբ : Այդ երկիրները բռնադատուեցան ոչ միայն հա–մայնավարութիւնն ընդունիլ , այլեւ չունենալ ուրիշ կամք, ուրիշ միտք, բացի Կրեմլինի կամքէն ու միտքէն » :

Իրրեւ բարեխառն մարդ, Պ· Էթլի եւս չի հա–ւատար թէ պատերազմը անխուսափելի է· «բայց, Ռուսերուն աթարքները բացորոշապէս կը ցոյցնեն այն վտանգները որոնց պիտի մատնուին ժողովր–դապետութիւնները, եթէ բաւարար ուժեր չու–նենան » :

Տարիներ առաջ Մեծն Բրիտանիան, ամբապէս կառչած իր աւանդութեանց, պարտաւորիչ դին–ուորութիւն անդամ չունէր :

Այն ատեն իրապէս կը հաւատային թէ «Արեւը երբեք մայրը չի մտներ բրիտանական կղզիներուն վրայ» : Այն ատեն առածի կարդ անցած էր «իշ–խէ՛, Բրիտանիա» :

Երկու արիւնազանդ աշխարհամարտներ բա–ւական եղան, վեր ի վայր չըջելու համար այս նշանախօսքերը : Մանաւանդ վերջինը հիմնովին սարսեց դարաւոր ինքնավստահութիւնը :

Բրիտանական տորմիղը, պահելով հանդերձ իր գերազանցութիւնը, այլ եւս ի վիճակի չէ ա–պահովելու հաղորդակցութեանց ազատութիւնը եւ երկրին պաշտպանութիւնը :

Այսօր, Մեծն Բրիտանիան ալ նոյնքան դին–ուրական պետութիւն է որքան Ֆրանսան : Ոչ միայն պարտաւորիչ դինուորութիւն, այլեւ երկա–րատեւ ծառայութիւն : Առանց հաշուելու օդանա–ւային ուժերը : Եւ նորէն չարքաշութեան չըլյան մը, ինչպէս պատերազմի ընթացքին :

Մեծն Բրիտանիոյ այս ճգնաժամէն կրնաք դասել արեւմտեան Եւրոպայի միւս երկիրներուն հոդերը :

Բոլորն ալ վերազինման աշխատանքը յառաջ կը տանին չոգեպինդ : Բոլորն ալ բացառիկ օրէնք–ներ կը քուէարկեն, յանուն ապահովութեան եւ ինքնապաշտպանութեան :

Օրը օրին կը կարդաք ինչ որ տեղի կ'ունենայ մեր բնակած երկրին մէջ :

Պ· Թիլ Մորք, ապդ· պաշտպանութեան նա–խարարը, կիրակի օր ճառ մը խօսելով դաւառի մէջ, հետեւեալ տեղեկութիւնները հաղորդեց վե–րազինման մասին · —

Այժմ երեք Ֆրանսական զօրաբաժիններ կան Գերմանիոյ մէջ, անկատար սպառազինութեամբ : 1951ի վերջը այս թիւը պիտի բարձրանայ հինդ զօ–րաբաժնի, նոյնքան ալ կամ եւ պատրաստ Ֆրան–սայի մէջ : Այս ճիգը պիտի չարունակուի 1952ին եւ 1953ին : Այն ատեն պիտի ունենանք 900.000 դինուոր, ցամաքային, ծովային եւ օդային : Ընդհ· ծախքը՝ հազար միլիառ Ֆրանք,— մարդ գլուխ 8000 Ֆրանք :

Եւրոպայի հոդերու մէկ մասը միայն պարդած եղանք, այս երկու օրինակներով : Շ·

Վարդանանց 1500ամեակի

ԲԱՅՄԱՆ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆԸ ԱՆԹԻԼԻԱՍԻ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐԻՆ ՄԷՋ

ՄՄԲ·— Երէկ առաւ կիլիկիոյ կաթողիկո–սարանէն ստացաւ հետեւեալ ազդը, լուսարարա–պետ Խորէն եպիսկ·ի ստորագրութեամբ :

Ցառաջիկայ Հինգշաբթի, 1 Փետրուարի կէս–օրէ առաջ ժամը 10—12, կիլիկիոյ կաթողիկոսու–թեան Անթիլիասի Մայր Տաճարին մէջ տեղի պի–տի ունենայ

ՍՐԲՈՑ ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ ՀԱՅՕՐ ՀԻՆԳՀԱՐԻՒՐԱՄ – ԵԱԿԻ ՀԱՄԱՁԳԱՑԻՆ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԵԱՆ ԲԱՑ–ՄԱՆ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆԸ :

Պիտի մատուցուի եպիսկոպոսական հանդի–սաւոր Ս· Պատարագ՝ եռաձայն երգեցողութեամբ, որմէ վերջ, յանուն Ն· Ս· Օծութիւն Տ· Տ· Գա–րեգին Ա· Կաթողիկոսի, պատարագիչ Տ· Խադ արք· պիտի տայ Տօնակատարութեան պատգամը :

Ապա, երգչախումբ – նուագախումբին կողմէ պիտի դործադրուի Վահան Թէքէեանի «Խոր – հուրդ Վարդանանց» հաղնեդրութիւնը՝ երա – ժշտադրութեամբ եւ դեկավարութեամբ Պ· Համ–բարձում Պէրպէրեանի :

Ս· Պատարագը, Տօնակատարութեան Պատգա–մը եւ Վարդանանց ձօնուած հաղնեդրութիւնը պիտի ձայնաւորիչներու վրայ փոխադրուի Ֆոնո–գրաֆ մը եւ կարճ ալիք 37 մ· 34ի վրայ՝ ժամը 10—12 :

Հայկ. բանաստեղծութեան պանծացումը Սորպոնի՛ մէջ

Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Սորպոնի «Ռի–շելիէօ» սրահին մէջ տեղի ունեցաւ «Հայ Բանաս–տեղծութեան Օր»ուան նուիրուած հանդիսու–թիւնը, ի ներկայութեան խուռն բազմութեան մը : Ներկայ էին նաեւ Ֆրանսացիներ եւ Ֆրանսայի օրագրողներ : Մարէչլէն յատկապէս այս հան–դէսին համար եկած էր Cahiers du Sud ի տնօրէնը Պ· Jean Ballard : Բացումը կատարեց «Արեւմուտ–ք»ի խմբագիրը, եւ ապա Ֆրանսերէնով, Պ· Վռամ Դուլումճեան ներկայացուց Պ· Պալարը, իբրեւ մէկը, որ ներմօրէն չահապրդռուած է հայ ժողո–վուրդով ու անոր մշակոյթով : Պ· Պալար, խօսք առնելով դրուատեց երիտասարդ բանաստեղծ Luc André Marcelը, որ իր դրական պարբերաթերթին դլխաւոր աշխատակիցներէն մէկն է ի վերջոյ, նը–ւատով, երդերով ու արտասանութիւններով ընդ–միջուած պերճախօս դասախօսութիւն մը ըրաւ չնորհալի բանաստեղծը, որ ամբողջ մէկ ու կէս ժամ լարուած պահեց հանդիսականները, հայկ· բանաստեղծութեան եւ յատկապէս Գր· Նարեկա–ցիին նուիրուած իր այդ դասախօսութեամբ եւ բազմիցս ծափահարուեցաւ ներմօրէն : Նարեկացիէն թարդմանուած կտորներ արտասանեց ինքը, դա–սախօսը, որ նմանապէս դաչնամուրով ընկերա–ցաւ Ֆրանսայի երիտասարդ երդիչ Պ· Իվ Թէսիէի երդած երեք հայերէն երդերուն : Դաչնամուրի վրայ հայկ· երեք կտորներ նուագեց Օր· Զա–ռաքեան, իսկ երդչուհի Օր· Հայկանոյշ Թորոս–եան, խոր յուդումով երդեց երեք հայերէն երդեր կոմիտաս վրդ·էն եւ Մեհրապեանէն : Խօսք առաւ նաեւ ընկ· Շաւարշ Նարդունի, կարդ մը դործնա–կան առաջարկներ ընելով այս դեղեցիկ ձեռնարկի կապակցութեամբ :

Հանդիսութիւնը տեւեց երեք ժամ եւ վերջա–ցաւ չատ ջերմ ու խանդավառ մթնոլորտի մը մէջ : Մանրամասնութիւնները առանձին :

× Որոշուած է մօտերս հայկերդչի մը սար–քել ի պատիւ Պ· Անտռէ Լիւքի, եւ նիւթական մի–ջոցներ ճարել հայկական բանաստեղծութեան նը–ւիրուած հատորի մը հրատարակութեան համար :

ՄԱՀ Պ· ՅՈՎՆԱՆ ՓԱԼԱԳԱՇԵԱՆԻ

Պոլսոյ վերջին թղթակցութեան կարդացինք թէ Յունուար 22ին Ազդ· Հիւանդանոցին մէջ մե–ռած է վաստակաւոր ուսուցիչ մը, Պ· Յովնան Փալաղաշեան, հիմնադիրը համանուն վարժարա–նին :

Հանդուցեալը, 90 տարեկան, ունի բազմաթիւ հրատարակութիւններ,— դասագիրքեր, թարդ–մանութիւններ, պատմութիւն եւ աշխարհագրու–թիւն եւն· : Հակառակ իր ծերութեան, վերջին

Ֆրանսայի վարչապետը Ամերիկայի մէջ

Վարչապետ Պ· Փլեվէն որ օդանաւով մեկնած էր չաբաթ դիշեր, նիւ Եորք հասաւ կիրակի օր : Նախագահ Թրումընի հետ առաջին տեսակցութիւ–նը տեղի ունեցաւ երէկ, երկուչաբթի :

Օրագրողներու հարցումներուն պատասխանե–լով, վարչապետը յայտարարեց, թէ իր այցելու–թեան դլխաւոր նպատակն է աւելի սերտացնել Մ· Նահանդներու եւ Ֆրանսայի գործակցութիւնը Ատլանտեանի դաչինքի չրջանակին մէջ : «Արդէն 1951ի մէջ ենք եւ Ատլանտեանի ժողովուրդներուն պաշտպանութիւնը կազմակերպելու համար կոր–ծընդելիք ժամանակ չունինք : Կը դտնուինք բազ–մաթիւ խնդիրներու առջեւ : Վերազինման ծրա–դիրը չատ մը հարցերու ծնունդ տուած է : Անհրա–ժեշտ է հետեւաբար, որ կառավարութեանց պե–տերը հանդիպումներ ունենան կարծիքներ փո–խանակելու եւ մեր ընդհանուր ճիդերուն մէջ ներ–դաչնակութիւն ստեղծելու համար : Այս է ճամ–բորդութեանս նպատակը » :

× Վարչապետը Ամերիկա փոխադրող օդա–նաւը կանդ առած ըլլալով Շաննոնի (Իրլանտա) օդանաւային կայանին մէջ, Պ· Փլեվէն դիմաւոր–ուեցաւ հոն Իրլանտայի արտաքին նախարար Պ· Մկէ Պրայտի կողմէ : Իրլանտացի օրագրողներուն հետ խօսելով, Պ· Փլեվէն ըսաւ ի միջի այլոց ·— «երջանիկ պիտի ըլլայինք քուէարկելով ՄԱԿի մէջ ամէն բանաձեւ, որ նախայարձակ պիտի հռչակէր համայնավար Չինաստանը, բայց տնտեսական պատժամիջոցներու հարցը պէտք է աւելի լայն քննութեան մը առարկայ դառնայ» :

Անգլիոյ աւելնախընթաց վերազինումը

Մեծն Բրիտանիոյ վարչապետը, Պ· Էթլի, ե–րէկ իր երկրին վերազինման մասին կարեւոր ճառ մը խօսելով երեսփ· ժողովին առջեւ, ներկայա–ցուց անհրաժեշտ նախահաշիւը : Իր սկզբնական ձեւին մէջ, նախահաշիւը կը նախատեսէր 3.6 մի–լիառ ծախք մը, մինչդեռ այժմու նոր ծրադրով , այդ դումարը պիտի աւելնայ աւելի քան մէկ մի–լիառ սթերլինով եւ պիտի հասնի 4.5 — 5 միլիա–ռի : Այս յաւելումը հետեւանքն է միջազդային կացութեան վատթարացման եւ կը ձդտի ցոյց տալ Մ· Նահանդներուն, թէ Մեծն Բրիտանիա վճռած է իր առաւելագոյնը ընել, զօրացնելու հա–մար ազատ աղդերու հաւաքական պաշտպանու–թիւնը :

Աչխատաւորական կուսակցութեան կարդ մը չրջանակները, սակայն, չեն բաժներ կառավա–րութեան տեսակէտը, վերազինման ծախքերը ա–ւելցնելու մասին, վախնալով որ այդ բանը պիտի վնասէ ընկերային ձեռնարկներու զարդացման եւ պիտի կրճատէ անոնց յատկացուած դումարները : Վախ կայ որ բազմաթիւ աչխատաւորական երես–փոխաններ դէմ կը քուէարկեն կառավարական ծրադրին :

× Անդլիական նաւաչինարաններու տասնեակ հազարաւոր աչխատաւորները կը մերժեն յաւել–եալ աչխատանքի լծուիլ, ցորչափ զործատէրերը, աչխատավարձի բացառիկ յաւելումներ չեն կա–տարեր :

ՎՃՌԱԿԱՆ ՇԱԲԱԹ ՄԸ

Կը նախատեսուի թէ ընթացիկ չաբաթը վճռա–կան պիտի ըլլայ՝ ՄԱԿի քաղաքական յանձնա–խումբին մէջ, համայնավար Չինաստանի հետ կապուած հարցերը որոշելու տեսակէտէն : Բոլոր պատուիրակութիւնները կը չանան բարեփոխում–ներ բանաձեւել, հաչտեցնելու համար հակամարտ տեսակէտները , չնայելով մխիթարական դտնել անդամներու մեծամասնութիւնը բաւարարող լուծման մի միջին ճամբայ մը : Ամէնէն հաւանականը կը թուի այն, որ Մ· Նահանդները պիտի հաւանին իրենց բանաձեւէն վերցնել պատժամիջոցներու կիրարկման մասը եւ զոհանալ միայն Չինաս–տանը նախայարձակ հռչակելու պահանջով : Այս պարագային, չատեր պիտի միանան ամերիկեան բարեփոխուած առաջարկին եւ պիտի քուէարկեն զայն : Մինչեւ անդամ, ամերիկեան սկզբնական բանաձեւը մերժող արաբական երկիրներէն ո–մանք պիտի միանան նոր բանաձեւումին :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

տարիներու ընթացքին բուռն պայքար կը մղէր Գէորգ արք· Աբսլանեանի դէմ, փաստացի ամ–բաստանութիւններով :

Մարմարա կը դրէ թէ հանդուցեալը ազդին կտակած է իր հարստութիւնը, 200.000 ոսկի : Թա–ղումը կատարուած է ազդային յուղարկաւորու–թեամբ :

ԻՏԱԼԻՈՑ համայնավար կուսակցութենէն հը–րաժարեցան երկու կարեւոր անդամներ : Իտալա–կան թերթերը կը դրեն թէ այս հրաժարումները նախանչանն են նոր տագնապի մը :

ՕՏԱՐՆԵՐԸ ԵՒ ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՅ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Հայաստանի Առաքելութեանը ա – ռաջին անգամ ըլլալով Քրիստոնէութիւնը իբր պետական կրօնք հռչակած էր 301 թուականին, Մեծն Տրդատ թագաւորին հրովարտակով (287 — 337)։ Հայոց թագաւորէն 12 տարիներ վերջ մի – այն՝ Հռոմի Կոստանդիանոս կայսրը նոյնաձեւ հրովարտակ մը ստորագրած էր (Միլանայի ծա – նօթ յայտարարութիւնը), 313 թուականին։

Ուրեմն, աշխարհիս առաջին քրիստոնեայ թագաւորը եղած էր Տրդատ Հայազգին, իսկ երկ – րորդ թագաւորն էր միայն Կոստանդիանոս Հռոմ – կեցին։

Ինչպէս որ Հայաստանի թագաւորութիւնը աշխարհիս առաջին քրիստոնեայ պետութիւնը ե – ղած էր, նոյնպէս ալ հայ ազգը աշխարհի առա – ջին քրիստոնեայ ժողովուրդը եղած էր։ Այս մա – սին ունինք կարեւոր փաստեր ։—

Ա.— Թադէոս ու Բարթուղիմէոս Առաքեալ – ներուն քարոզութիւնները որոնք տեղի ունեցած էին Հայաստանի ճիշդ կեդրոնին մէջ, ու Հայոց Հայրապետական առաջին գահին հաստատութիւ – նը Արտազի մէջ ։

Բ.— Թադէոս ու Բարթուղիմէոս Առաքեալ – ներէն զատ, ուրիշ Առաքեալներու քարոզչութեան աւանդութիւնը, որոնցմէ մէկն էր Յովհաննէս Ա – ւետարանիչ ։

Գ.— Ուր Հայաստանի (Միջագետք Հայոց — Osroene—) Աբգար թագաւորին աւանդութիւնը ու Սանատրուկ թագաւորին եւ անոր Սանդուխտ դստեր աղերսը՝ Յիսուսի Առաքեալներուն հետ։

Քրիստոնէական հռչակման առաջին օրէն, երբ հայկական թագաւորութիւնը պաշտօնապէս ընդունեց Յիսուսի հաւատքը, հայ ազգը ամբող – ջութեամբ օժանդակեց դրացի մերձաւոր ու հե – ռաւոր քրիստոնեայ ազգերուն, ու այս ազնիւ ո – գին չարունակուեցաւ մինչեւ Հայոց թագաւորու – թեան վերջին օրը ։

Վարդան Մամիկոնեան քաջակորով սպարա – պետը, ոչ միայն իբր նոխազ մարտիրոսացաւ քրիստոնեայ հաւատքին համար, այլ նաեւ օգ – նութեան փութաց քրիստոնեայ դրացի Աղուան – ներուն ու նկատելի արդիւնքներ ունեցաւ՝ Հին – գերորդ դարուն։

Մաժէժ Գնունի զօրավարը, հայկական դուն – դերով օգնութեան փութաց Ցունաց Հերակլիոս կայսեր, ու Յիսուսին նուիրական խաչափայտը ազատագրուեցաւ Պարսից լուծէն՝ եօթերորդ դա – րուն ։

Բագրատունեաց Աշոտ Ողորմած թագաւորը, մեծաթիւ հայկական բանակով (100.000ի մօտ) օ – ժանդակեց Ցունաց Յովհաննէս Զմշկիկ կայսեր, որ ինք եւս հայազգի էր։ Զմշկիկէն զատ հայազգի էին նոյնպէս, Մօրիկ, Հերակլիոս Ա., Փիլիպպի – կոս Վարդան, Լեւոն Գ. «Իսաւրիացի», Լեւոն Ե. «Հայկազն» (Արմենիոս), Վասիլ Ա. «Մակեդոնա – ցի», Լեւոն Զ. «Իմաստասէր», Կոստանդին «Մի – ռանածէն» (Porphyrogennetos), Ռոմանոս Լեկապէ – նոս (Գաբեղոնի), Վարդան «Թուրք», Մաժէժ (Մազիզիոս), Արտաւազտոս (Արտաւազդ), Թէո – դորա անունով երկու կայսրուհիները, Զոյի ու Եփ – րոսինի կայսրուհիները, Միքայէլ Բ. «Թլուաս», ու 10—12 ուրիշ օժանդակ կայսրեր, կայսրուհի – ներ ու թագաւորանշներ, որոնք բարձրացած էին Բիւզանդիոնի յունական գահին վրայ ։

Աշոտ Ողորմածին օժանդակութեամբ՝ Սա – րակինոսները բոլորովին պարտուեցան Միջա – գետքի, Դամասկոսէ, Սիտիոյ ու Պաղեստինի մէջ ու ազատագրուեցան տառապող հարիւր հազարա – ւոր քրիստոնեաները՝ տասներորդ դարուն ։

Այս առթիւ Ցունաց կայսրը չնորհակալու – թեան նամակ գրեց Աշոտ Ողորմածին, ու մի առ մի թուեց այն սուրբ մասունքները որոնք ետ առ – նուեցան անհաւատներու ձեռքէն։

Իսկ քրիստոնեայ Հայաստանին՝ օտար քրիս – տոնեայ պետութիւններուն մատուցած վերջին օժանդակութիւններուն պատմական չրջանը կ'եր – կարի ԺԱ. դարէն մինչեւ ԺԴ. դար։ Այսինքն, Ռուբինեանց (Հայակիլիկիոյ) անհուն օժանդա – կութիւնները որոնք Կիլիկիոյ Կոստանդին Ա. իշ – խանապետին (1095—1100) մինչեւ Լեւոն Զ. (1374 — 1375) մատուցուեցան՝ Եւրոպայի 20 քրիստոն – եայ թագաւորներուն, որոնցմէ եօթը Անգ – լիոյ թագաւորներ էին (առաջինն էր Անգլիոյ Րիչըրտ «Առիւծասիրտ» թագաւորը որուն ամուս – նութեան կնքահայրը եղած էր Հայոց «Մեծա – գործ» անուանեալ Լեւոն Բ. թագաւորը)։

Հայկական այս աննախընթաց օժանդակու – թիւններուն համար, Լատինաց Պապը կոնդակ մը գրած էր 1384ին (ծանօթ «Relesia Romana»ի հրո – վարտակով), իսկ 1386ին Անգլիոյ Րիչըրտ Բ. թագաւորը՝ Հայոց վերջին թագաւորին, եւ Լեւոն Զ.ին ցկեանս 1000 ոսկիի թոշակ մը պարգեւած էր, զոր եօթը տարիներ անընդհատօրէն ստացած էր մինչեւ իր մահուան օրը՝ 29 Նոյեմբեր, 1393ին։

Քրիստոնեայ Հայաստանի օժանդակութեան ապաւինած էին նոյնիսկ Եւրոպայի միջնադարեան

ԳԻՏԱԿԱՆ ԱՍՈՒԼԻՍ

Տեսողական ապակին

Ապակիին գիւտը չատ հին է։ Քրիստոսէ դա – րեր առաջ Ասորեստանի, Բաղդէաստանի, Եգիպ – տոսի մէջ թէ ուրիշ հին ժողովուրդներու մօտ ա – նոր չինութիւնը ծանօթ էր իր նախնական պարզ ձեւին տակ ։

Հասարակ ապակիին մարդկութեան պարգե – ւած բազմազան բարիքները անուրանալի են ու բոլորիս ծանօթ։ Այսօր, ակնարկ մը նետենք ապ – նիւ ապակիին վրայ։ Ապնիւ ապակի ըսելով նկա – տի ունիմ տեսողական (optique) կամ լուսանկար – չական ապակին, որմէ կը պատրաստուին ակնոց – ներ, խոշորացոյցներ, լուսանկարչական գործիք – ներու , մանրադիտերու, եւ զանազան հետազո – տականերու կորնթարդ թէ զոգաւոր ոսպնեակներ ։

Ապնիւ ապակին ծնունդ տուած է բազմաթիւ ճարտարարուեստներու։ Իր բաղադրութիւնը կը տարբերի՝ համաձայն գործածութեան մասնա – յատկութեանց։ Առ հասարակ կը պարունակէ քուարց, կիր, փօթասի բնածխատ, փօթասի պայ – լախաղ եւ ուրիշ նիւթեր։

Գիտութեան յառաջդիմութեան գլխաւոր աղ – դակներէն մին է բիւրեղեայ ապնիւ ապակին։ Ա – նոր չնորհիւ էր որ Նիկեփոր Նիէփր 1829ին հիմը դրաւ լուսանկարչութեան։ Անչուշտ այն ժամա – նակ լուսանկարչական գործիքը կը բաղկանար խոշորացոյց ապակիէ մը, որ տակաւ էր լուսաւո – րութեամբ եւ լոյսի չափերու խոտորումներ յառաջ կը բերէր։ Արդիական գործիքները կա – տարելագործուած են մաթեմաթիկական բարդ հաշիւներու հիման վրայ։ Իր դիտակը (objectif) 6—8 կտոր իրար ադուցուած ոսպնեակներու բարդ կազմած մըն է։ Այժմ կարելի է մինչեւ մէկ մի – լիոներորդ երկվայրկեանի աներեւակայելի կարճ ժամանակամիջոցի մը մէջ լուսանկարել։ Այսինքն մէկ ակնթարթի մէջ 500է աւելի նկարներ ստա – նալ։ Եւ երեւակայել թէ 1860ին 10 — 20 վայր – կեան պէտք էր լուսանկարելու համար, իսկ դիւ – տի սկզբնաւորութեան՝ ամբողջ օր մը···։

Շարժանկարը եւս լուսանկարին կրտսեր զոյ – գըն է։ Այս թանկագին գիւտը կը պարտինք Ֆրան – սացի Լիւմիէր եղբայրներուն։ Շարժանկարը աչ – խարհի աչքն է։ Ան ներկայ է ամենուրեք։ Եւ ծո – վուն յատակը, եւ օդային հետազօտութեանց մէջ, եւ պատերազմի դաշտին վրայ եւ դիտական ու քրէական աշխատանոցներու մէջ ։

Հապա՞ մանրադիտը։ Ան արդի գիտութեան անբաժանելի գործիքն է, որ կը թափանչէ անտե – սանելի ընդարձակ աշխարհի մը մէջ, ուր կը վիտան արտառոց կերպարանքով չատ փոքր գա – դաններ, սունկեր, լօտեր, ու դանազան հիւանդու – թեանց ժահրեր։ Այդ մանր էակներուն դէմ մարդ – կութիւնը անխնայ կը պայքարի բոլոր հնարաւոր միջոցներով, յաճախ մէկ մանրէն օգտագործելով մակաբոյծ մանրէներու դէմ։ Ճարտարագործու – թեան եւ մասնաւորապէս մետաղագիտութեան մէջ եւս մանրադիտը դնահատելի ծառայութիւն – ներ կը մատուցանէ երեւան հանելու համար մե – տաղներու թերութիւնները ։

Ինչպէսամէն գիւտ, մանրադիտը եւս զանա – զան չրջաններէ անցած է։ Հասարակ խոշորացոյ – ցը զոր կարելի է համարել մանրադիտին նախա –

նշանաւոր կայսրերը , որոնցմէ Գերմաններու Ֆրեակրիք «Պարպարոսա» (Շիկամօրուս) կայսրը արքայական թագ խոստացած էր Հայոց Լեւոն Բ.ին, (զոր ստացած էր անոր յաջորդ՝ Հենրիկոս Զ. կայսեր ձեռքով)։ Պատմութիւնը կ'արձա – նագրէ թէ, Անգլիոյ երկու Րիչըրտ անունը կրող թագաւորները (առաջինը՝ 1189 — 1199, իսկ երկ – րորդը՝ 1367 — 1400), ու երեք եղուարդ կոչուած թագաւորները (որոնք թագաւորեցին 1239 — 1377), նպաստընկալ եղած են ու անհուն օժան – դակութիւններ վայելած են Կիլիկիոյ հայ թագա – տորներէն, որոնք երկար թղթակցութիւններ ու – նեցած են Անգլիոյ այդ վեհապետներուն հետ ։

Այս կարգի թղթակցութիւններէն ուշադրաւ է Հայոց Հեթում Բ. թագաւորին գրած մէկ նամա – կը՝ Անգլիոյ Եդուարդ Ա. թագաւորին, որուն կ'իմացուէր թէ Աքա քաղաքը գրաւուած էր Մամլուքներէն։ Աքիա քաղաքը Անգլիացիներուն (ու խաչակիրներուն) միակ ու վերջին ամրոցն էր, որ Պաղեստինի կործանեալ թագաւորութենէն կանգուն մնացած էր եւ որուն համար այնքան ա – րիւն թափուած էր երրորդ Խաչակրութեան չըր – ջանին ։

Երբ վերջ գտան Հայկական թագաւորութիւն – ները Մեծ Հայքի (1045ին), Փոքր Հայքի (1079 – ին), Կիլիկիոյ մէջ (1375ին), Ասիա ասպարէզ դարձած էր Մահմետական յաղթականներուն, ո – րոնք հետզհետէ տիրացան Փոքր Ասիոյ, ու 1453ին գրաւեցին Կոստանդնուպոլիսը, իսկ 1570ին՝ Կիպ – րոս կղզին՝ որ Եւրոպացի Լուսինեաններուն քրիս – տոնէական վերջին ամրոցն էր Արեւելեան Մի – ջերկրականին մէջ։

ՆՈՒՊԱՐ ՄԱՓՈՒՏԵԱՆ

1951ի գաղտնիքը

Բոլոր սկսող տարիները անծանօթներ են ։ Այսուհանդերձ 1951ի խորհրդաւոր տարրերը ա – մենուրեք մեծ յատկութիւն մը կը ներկայացնեն։ Նոր տարուան մը արշալոյսին ուր այնքան մոայլ ամպեր կը կուտակուին, մեզի կը մնայ վեր հանել այդ տարրերը, արթուն մնալու համար։

Նախ կան այն վտանգները, որոնցմով պէտք է զբաղի պետութիւնը ։ Ցեսոյ ուրիշներ որոնց առաջքը պէտք է առնեն գործի տէրերը, եւ յետոյ այնպիսիները որոնք կը չահագրգռեն թէ պետու – թիւնը եւ թէ անհատները ։

Պետութեան վերաբերող հարցը այն է որ ժո – ղովուրդները անպաչտպան որս մը չդառնան։

Շատեր կը կարծեն թէ տարուան վերջը տըր – ուած քուէները պարզ ձեւականութիւն մըն են ։ Վարչական դրութիւնները չատ թերութիւններ ունին, բայց անդամ մը որ սարքուածը ճամբայ կ'ելլէ, ծրագիրները կը գործադրուին անվրէպ ։

Միայն թէ կը գործադրուին լաւ կամ դէշ, համաձայն ցոյց տրուած բարիկամեցողութեան ։ Այս վերջինը դոյութիւն պիտի ունենայ եթէ մար – դոց նպատակը չէ միմիայն պաշտպանել հինցած ու խարխլած կացութիւն մը, այլ բոլոր մարդե – րուն մէջ իրականացնել նորութիւններ որոնք ճըշ – մարտապէս պատչաճին ժամանակին մեթոտնե – րուն եւ պահանջներուն ։

Պետութեան ընելիքը ուրիշ բան է քան թուղ – թի վրայ քանի մը միլիառի խնայողութիւն։ Պէտք է իրական վերապատչաճեցում մը, եթէ ոչ յեղա – փոխութիւն մը, իր սկզբունքներուն, իր սովո – րութիւններուն, իր սպասարկութիւններուն մէջ ։

Եթէ կ'ուզեն պայքարիլ համաչխարհաբութեան դէմ, անհրաժեշտ է տակնուվրայ ընել բոլոր հին սովորութիւնները եւ կիրարկել առաւելագոյն ար – տադրութեան եւ ճիշդ մեթոտները։ Մէկ խօսքով, նոյնիսկ ամէնէն համեստ մահկանացուին երեւա – կայութեան մէջ պէտք է հինցած պետութիւն մը փոխարինել նորով մը որ ըլլայ կենսունակ եւ խանդավառիչ ։

Այս աչխատանքը քաղաքական է։ Գալով գոր – ծատէրին, ան պէտք է ապագային նայի տնտեսա – կան անկիւնէն։ Ցորչափ աղէտը ծայր տուած չէ (եւ պատճառ մը չկայ որ 1951ին ծայր տայ, ո – րովհետեւ դրեթէ հինգ տարի կայ որ Եւրոպան կը

տիպարը, բնական իրերը կը խոչորցնէ մէկէն մին – չեւ 20 անդամ։ Մինչդեռ կատարելագործեալ մանրադէտը կը խոչորցնէ 1500 անդամ։ Աւիկա իր անչատողական ուժին վերջին սահմանը կարելի է համարել երբ գործածուած լոյսը հասարակ լոյսն է ։

Այժմ հիւլէական նուաճումներով, էլեկտրո – նական մանրադէտը կրնայ մինչեւ 100 հազար ան – դամ աւելի խոչոր տեսնել իրերը։ Մօտիկ ապա – գային պիտի իրագործուի նաեւ փրօթօնական մանրադէտը՝ որուն չնորհիւ կարելի պիտի ըլլայ մինչեւ 600 հազար անդամ խոչորցնելու քնական իրերը։

Առաջին հեռադիտակին հնարիչն էր Գալիլէոս, իտալացի հռչակաւոր գիտունը, որ ժէ. դարուն հալածանքներու ենթարկուեցաւ իր հակառակորդ – ներուն կողմէ։ Ան իր հեռադիտակով՝ որ իր ա – նունը կը կրէ, աստղաբաչխական գիւտեր կատա – րեց ։

Այժմու հեռադէտը (téléscope) բոլորովին տարբեր է իր նախնիքներէն թէ իր կառուցուած – քով, թէ իր խոչորութեամբ եւ անհամեմատ աւե – լի կարելիութիւններ ունի ։

Մի այեալ Նահանգներու ու Ուիլսըն լերան վրայ կառուցուած դիտարանի հայելիին տրամա – դիծը 2.5 մեթր է։ 25 տարի չարունակ այս հեռա – դէտը հետազօտեց տիեզերքի անհունութիւնը, ո – րու չնորհիւ գիտունները կրցան երեւան հանել 250 միլիոն տարի — լոյսի չառաւիղի հեռաւորութեան վրայ գտնուող միգամաղեր (nibuleuses), որոնց թիւը կը գնահատուի 50էն 100 միլիառ։ (Տարի – լոյսը այն հեռաւորութիւնն է որ լոյսը կը կտրէ մէկ տարուան ընթացքին, այս վերջինին արագու – թիւնը հաչուելով 300 հազար քիլոմեթր մէկ երկ – վայրկեանի մէջ)։ Այդ միգամաղերը , աստղերու խմբաւորումներ են ։ Աչքով տեսանելի աստղե – րուն թիւը 3000ը չանցներ։ Փալոմար լերան նո – րագոյն դիտարանի հայելիին տրամագիծը 5 մեթր է։ Ամենամեծն է աչխարհի մէջ։ Իր չինու – թիւնը սկսած է 1934ին եւ աւարտած 1947ին։ Միայն իր յղկումը պահանջած է տասը տարուան մանրակրկիտ աչխատանք։ Այս հեռադէտը նոր հո – րիզոններ կը բանայ, տիեզերքի գաղտնիքները ե – րեան հանելու համար։ Իր թափանցելու կարո – ղութիւնը կը հաչուուի մինչեւ մէկ միլիառ տարի — լոյսի հեռաւորութիւն մը։

Այս ճիւղին մէջ եւս էլեկտրոնական հեռադէ – աւելի յոյս սփռելու համար տիեզերքի կազմու – ցը իր մուտքը պիտի գործէ մօտաւոր ապագային, թէան վրայ ։

ԳՈՒՐԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ

Գաղութէ գաղութ

«ՍՈՍԿՈՒՄՈՎ ԵՒ ԱՄՕԹՈՎ»

ԽՄԲ.— Հանգուցեալ բարերարին՝ Միհրան Գարակէօզեանի աղջիկը, Լիլա, տխուր գոյներով կը նկարագրէ Պէյրութի եւ Հալէպի գաղթակա– յաններուն վիճակը, Բարեգործականի պաշտօնա– թերթին՝ «*Մուրճ*»ի մէջ (1950 Դեկտ.)։

Անշուշտ օրիորդը չի գիտեր որ 1946 — 47ի ներգաղթին գոյնզգոյն գործակալներ ամէն խար– դախուրեան դիմեցին, տուն – տեղ ունեցողները շոգենաւ դնելու եւ այս դժբախտները իրենց սեւ ճակատագրին ձգելու համար։ Եւ Բարեգործա– կանն անգամ չուզեց կամ չկրցաւ բարեխօսել···

*

Մինչ հազարաւոր Հայեր, Մերձաւոր Արեւել–
քի մէջ, իրենց աչխատութեամբ տարապիրներու
քէմփերէն դուրս գալով կրցած են իրենց համար
տուն եւ լաւ դիրք չինել, աւելի չատ հազարաւոր–
ներ դեռ կ'ապրին դրութեան մը մէջ որ ինձի զար–
հուրելի թուեցաւ։ Խեղճուկ հիւղակները, չինուած
չորցած ցեխով, քարիւղի տափակցուած թիթեղ–
ներով, փտած տախտակներով, որոնք իրար բեր–
ուած են դոյացնելու համար երկյարկանի չինու–
թիւնները՝ որ աւելի կը նմանին թռչնոց վանդակ –
ներու, փչելու պատրաստ՝ ամենաթեթեւ հովէն
իսկ։ Հողէ յատակ, ոչ արտաքնոց եւ ոչ ջուր։ Այս
հիւղակներէն հազարաւորներ տեսայ ես Պէյրու–
թէն դուրս հայկական քէմփերուն մէջ, եւ հարիւ–
րաւոր քարէ կիսաքանդ խրճիկներ Հալէպի մէջ։

Սոսկումով ու ամօթով կը յիշեմ Պէյրութի
Մասլաք Քէմփը՝ ուր մէկ քանի հազար Հայեր
կ'ապրին, ու կը չնչեն մօտակայ ալբանոցէն, կա–
չիի գործարանէն, եւ սպանդանոցէն եկած նեխած
օդը։ Մղձաւանջի պէս բան մըն էր տեսնել մեր
հայ մանկիկները որ աղբիւսը եւ աղտեղութիւնը
կը փոփրէին խոզերուն հետ։ Քրջահաւաքներն
ալ զբաղած էին, ժողվելով լաթի կտորներ, մե–

տաղի մնացորդներ, ապակի, փետուր եւ ոսկոր,
ծախելու համար։ Այսպէս կ'ապրին մեր ժողո –
վուրդէն ոմանք, եւ ասիկա ամօթ եւ նախատինք
մըն է մեզի համար։

Կը յիշեմ նաեւ հաւասարապէս վատթար վի –
ճակը Թիրոյի Քէմփին, Պէյրութի մէջ, որ ար –
տաքնոց չունի, եւ Սանճաքի Քէմփը՝ որ կը զբա–
նուի ուրիշ սպանդանոցի մը մօտ։ Կը յիշեմ նե –
ղած օդը, փոշին եւ ճանճերը՝ միլիոններով։ Ին–
ծի բսուեցաւ թէ բարեբախտ էի որ Քէմփը կ'այ–
ցելէի ամառը եւ ոչ անձրեւի չրջանին, երբ գետի–
նը կը դառնայ ցեխի ծով մը, երբ հասարակաց
կոյուղիները ջուրով լեցուելով դուրս կը վազեն,
երբ տուներու հողէ գետիններն ալ պարզապէս
ցեխի կը վերածուին։

Տխրութեամբ կը վերյիշեմ Հալէպի Տավու–
տիէի խեղճ գաղթակայանը եւ Զէյթուն Խանի
Քէմփը ուր չատ մը հայ ընտանիքներ կ'ապրին
դեռ չլրացած չէնքի մը չորս պատերուն մէջ որ
ամբակոծուած ըլլալու տպաւորութիւնը կը թողու
վրադ։ Այս բոլոր հիւղակներուն եւ տուներուն
մէջ ամբողջ ընտանիք մը կ'ապրի մէկ սենեակի
մէջ. սակայ եօթը կամ ութը հոգի ամէն տարիքէ
եւ երկու սեռէ՝ կ'ապրին այսպէս խռնուած իրենց
ծնունդէն մինչեւ մահը։

ՄԱՔՍ ՊԱՐՈՆԵԱՆ ՍԹՈՔՀՈԼՄԻ ՄԷՋ

ՄԻՒՆԻՒՆ (Յառաջ).— Երէկ, թէնիսի հայ ախոյեան Պ. Մաքս Պարոնեան վերադարձաւ Շուէտէն, ուր դացած էր ունենալու երեք մըր–
ցումներ չուէտացի ախոյեաններու հետ։ Ցուն–
ուար 20ին, Պ. Պարոնեան, Սթոքհոլմի մէջ ունե–
ցաւ դոյդ մը մրցումներ, նախ, առաջնակարգ խա–
դացող Թայմա Լանկի եւ ապա Շուէտի վարպետ–
ներէն Ալֆէա Կիպսոնի հետ։ Երկու մրցումներուն
մէջ ալ Պ. Պարոնեան յաղթեց,— առաջինին 6—0,
6—3 եւ 6—3ով, իսկ երկրորդին՝ 7—5, 7 — 9,
6—2 եւ 7—5ով։

Երրորդ եւ վերջին մրցումը տեղի ունեցաւ Շուէտի ախոյեան Եոհանսընի հետ եւ տեւեց ամ–
բողջ երեք ժամ։ Այս անգամ, սակայն, բախտը չէ
ժպտած Պ. Պարոնեանին, որ պարտուած է 11—9,
9—7, 11—13 եւ 23—21 արդիւնքով։ Երկու ա –
խոյեաններն ալ բոլորովին ուժասպառ մեկնեցան
խաղավայրէն։

Պ. Պարոնեանի այս պարտութիւնը կը վերա–
դրուի մրցումներու անմիջական յաջորդականու –
թեան ու նաեւ այն իրողութեան, որ երկու չաբաթ
ծանր կրիփով պառկելէ վերջ, անկողնէն նոր ելած
դնաց ան Շուէտ, առանց նախապէս որեւէ փորձ
կատարելու։

Մրցումներուն առաջին օրը, առաւօտեան, Պ. Պարոնեան չքեղ ծաղկեպսակ մը դետեղած է Շուէ–
տի հանդուցեալ կիւսթաւ թագաւորին դամբա –
նին վրայ։ Թագաւորը թէնիսի սիրահար մարզիկ
մը եղած էր միշտ։

Պ. Պարոնեան այս չաբթու կը մեկնի Իտալիոյ Քափրի քաղաքը, ուր եւս պիտի ունենայ թէնիսի
մրցումներ։ Կը մաղթենք իրեն նոր յաջողութիւն –
ներ։

Թղթակից

«ՁԱՌԱՋ»Ը
ԿԱՐԴԱՑՂԻ ԵՒ ՏԱՐԱՓԵՑՂԻ

ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ ՄՐՑՈՒՄ ԱՊՐԻԼԵԱՆ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻՆ ՀԱՄԱՐ

Վասպուրականի Հայր. Միութիւնը (Փարիզ)
կազմակերպած է մրցում մը 5000 ֆրանք վար –
ձատրութեամբ, որ պիտի տրուի Վանայ Ապրիլ –
եան հերոսամարտին նուիրուած լաւագոյն դէպ –
ցավէպդրութեան հեղինակին։

Մրցումին պայմանները են.—

1) *Բանաստեղծութիւնը գրել հայերէն, ազ –*
գային ոգով, դիւցազներգական ոճով եւ 14—20
տողէն ոչ աւելի։

2) *Փոքրիկ պահարանի մը մէջ դնել ոտանա –*
ւորին առաջին տողը հեղինակին անունն ու հաս –
ցէն, եւ փակել։ Քեռոյ երկրորդ ծրարի մը մէջ
դնել ոտանաւորը առանց որեւէ ստորագրութեան
եւ փոքրիկ պահարանը եւ ուղղել մեր հասցէին
(U. C. de Vasbouragan, 43 rue Lafayette, Paris (9)։

3) *Զայն մեզի հասցնել մինչեւ 1951 Ապրիլ 5։*

4) *Ընտրուած դիւցազներգութիւնը պիտի*
կարդացուի 1951 Ապրիլ 15ի հանդէսին, պիտի հը–
րատարակուի մամուլին մէջ, պիտի դառնայ Մի –
ութեանս սեփականութիւնը եւ հեղինակը պիտի
ստանայ 5000 ֆրանք։

5) *Գրական դատախազութիւնը, բաղկացած*
փարիզահայ ծանօթ գրագէտներէ, պիտի ծանուց–
ուի ժամանակին։

Ց. Գ.— (Կը խնդրուի սփիւռքի հայ մամուլէն արտատպել)։ Վ.Մ.ՎԱՐԶՈՒԹԻՒՆ (Կնիք)

ՌԱՏԻՕ – ԵՐԵՒԱՆ առջի օր հաղորդեց թէ
վերջերս Երեւան հասած է չինացի գերասաններու
խումբ մը.— Հայաստանի Գիտութեանց Ակադե–
միայի գեղարուեստական բաժինը ձեռնարկած է
հրատարակելու նոր դիրք մը.— « Ակնարկներ
հայ երաժշտական պատմութեան, սկիզբից մինչեւ
մեր օրերը»։ Աչխատակցած են ականաւոր երա –
ժշտագէտներ եւ ուրիշ արուեստագէտներ։

ՈՒՐ Է ԱՆԱՍՏԱՍ ՄԻԿՈՅԵԱՆ

Անցեալ օր Մոսկուայի մէջ մեծ չուքով տօն –
ուած է Լենինի յիչատակը, խորհրդային մայրա–
քաղաքի «Պոլչոյ» թատրոնին մէջ սարքուած պաչ–
տօնական հանդիսութեամբ մը, որուն ներկայ
գտնուած են Սթալին եւ ուրիչներ։

Այս առթիւ խորհրդային թերթերը, իրենց ա–
ոաջին էջերուն վրայ կը հրատարակեն հանդիսու–
թեանց ընթացքին քաչուած մեծ լուսանկար մը։

Բեմին վրայ, որու խորը, պատատի մը վը –
րայ պարզուած է Լենինի մեծ դիմանկարը, ոտքի
կեցած է Սթալին, շրջապատուած իր գլխաւոր
գործակիցներով, — Պոլիտ – Բիւրոյի անդամներ,
նախարարներ, զօրականներ, եւն.։ Այս խմբա –
նկարին մէջ կը տեսնուի բոլոր ականաւոր դէմ –
քերը։

Խմբանկարին մէջ, այս անգամ, Սթալինի
գործակիցներու կարգին կը բացակային Վոզնէնս–
կին, Ռոտեոնովի, Քուզնէցովի եւ Փոփովի նման
խորհրդային կարեւոր դէմքեր, որոնց «մաքրա –
գործուած» ըլլալուն մասին լուրեր կը չրջէին
վերջերս։ Իսկ ո՞ւր է Անաստաս Միկոյեանը, որ
կը համարուի Սթալինի աչքին լոյսը։ Աչն ալ սեւ–
ցաւ ...

«ՁԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (57)

ԼՐՏԵՍ ԿԻԿԵՐՈՆ ԱՆԳԱՐԱՅԻ ՄԷՋ

(Գրեց՝ գերման դեսպանատան կցորդ ՄՈՅԶԻՇ)

ՀԵՏԱՊՆԴՈՒՄ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՄԷՋ

Ի՞նչ կրնայ ըլլալ, կը խորհէի, իւրովի զայն
զգուչութեամբ բանալու առեն։ Փոքրիկ խաւա –
քարէ տուփ մը կար լրագրի կտորին մէջը։ Հե –
տաքրքրութեամբ բացի։

Կարծր առարկայ մըն էր։ Փաթթուած էր
բամպակի եւ մետաքս թուղթի մէջ եւ սահելով
տակաւին դողացող ձեռքերէս։ Ինկաւ գետին։
Ծռեցայ առնելու համար զայն դորգին վրայէն
եւ տեսայ սեւ բան մը, լուցկիի տուփի ծաւալով։
Հոտոտեցի զայն եւ մէկ կողմ պիտի դնէի ուսերս
ցնցելով, երբ մտածեցի միւս կողմը դարձնել։ Եւ
զարմանքով սեւ կտորին վրայ տեսայ բարդ կըղ–
զմանքի մը ճչգրիտ դրչմը։ Դիւրին էր այլեւս
պանքի մը ճչգրիտ դրչմը։ Դիւրին էր այլեւս
լուծել հանելուկը։ Կաղապարն էր այդ կղպան –
քին այն դրամարկղին որ կը պահէր գաղտնիքը
անգլիական դեսպանատան, Ջանքայայի բարձուն–
քին վրայ։

Քանի մը օր առաջ, Կիկերոն ցաւով յայտնած
էր թէ չի կրնար լուսանկարել իր դեսպանին գրա–
կայութեան ընթացքին, որովհետեւ ստիպուած էր
սպասել որ դեսպանը քնանայ եւ ինքը բանալին
առնէ անոր վրայէն։ Բայց այժմ լուծած էր գըժ–
ուարին հարցը եւ Պերլինի մէջ պիտի կարենային
պէտք եղածը ընել այդ բանալիին կաղապարով։

Ձախողանք չղաղրվիւ էի քնանալու մասին
մտածելու համար, բայց չէի ալ կրնար աչխատիլ։
Հինուկ Մերսէտէս գացի հանել կառատունէն եւ
անցայ Անգարայի միակ դիշերուան գբօսավայրը։
Երկար ատեն մինակ մնացի սեղանին առջեւ։ Մօտս
կար Անգլիացիներու խումբ մը որ զուարթութիւն
կը սփռէր։ Ինչ փոյթ թէ ծանօթ էի իրենց բոլոր
գաղտնիքներուն, ոչ մէկ ուրախութիւն կը զգայի
տակէ։

Շշմած էի դէպքի մը հարուածին տակ եւ այդ
նոր ծանօթութիւնս իր բովանդակ ծանրութեամբ
կը ճնշէր վրաս։ Երբ զգացի թէ գերագրգիռ վի –
ճակս կը խաղայի ալքոլին ազդեցութեան տակ,
կէս դիշերէն չատ վերջ, որոշեցի հեռանալ այդ
վայրէն։

Երբեք չկրցայ լուսաբանել ինքնաչարժի այդ
հալածանքը։ Անգլիական ինքնաչարժ մը հետա –
պնդո՞ծ էր զիս։ Ճիշդը ըսելու համար, չեմ կար –
ծեր։ Տարբեր ձեւով պիտի վարուէին, Անգլիացի–
ները եթէ կասկածած ըլլային։ Թերեւս մէկը խա–
դի համար հետեւած էր ինծի։ տեսնելով որ կ'ու –
զեմ խոյս տալ։ Թերեւս ալ չփոթութիւն մըն էր,
կամ դիպուած մը։ Ամէն ինչ կարելի էր։ Ի վերջոյ,
կրնար ըլլալ նաեւ թուրք ոստիկանութեան մէկ
ինքնաչարժը։

Քանի մը օր վերջ ներկայ եղայ ընդունելու –
թեան մը, լիազօր նախարար Եէնիքէի տան մէջ։
Թուրքիոյ արտաքին գործոց նախարարութենէն
բազմաթիւ բարձր պաշտօնատարներ կային։ Ճա –
չէն վերջ, խօսեցանք ասկէ անկէ եւ նաեւ օրուան
վերջին ըսի ըսաւներուն մասին, երբ թուրք հրա–
պիրեալներէն մէկը, ըսաւ ինծի այն անփոյթ չեչ–
տով, զոր մարդ կ'առնէ երբ ուղէ կարծել տալ թէ,
ոչ մէկ արժէք կուտայ խնդրին։

— կարդը եկաւ, ըսեմ սիրելիս, կատարեալ
հանրային վտանգ մըն էք դուք, երբ ինքնաչարժ
կը վարէք։ Լաւ կ'ըլլար ոչ չափաւորէիք ձեր գը –
նացքը, մանաւանդ դիշեր առեն։

Գերմարդկային ճիգ մը ըրի սիրալիր կերպով
ժպտելու եւ չնորհակալութիւն յայտնելու՝ բա –
րեկամական այդ խորհուրդին համար։ Բայց զգու–
չացայ աւելի ծանրանալէ։ Ոչ մէկ հարցում ուղ –
ղեցի։ Ինծի համար ալ, լաւագոյն էր այնպէս մը
ձեւանալ, որ իբր թէ ոչ մէկ կարեւորութիւն կու –
տայի այդ հարցին։

Բայց ի՞նչ գիտէր այդ մարդը որոշապէս։
Թուրքերը ունէի՞ն արդեօք բանալին ինքնաչարժի
այդ հետապնդումին։ Գիտէի՞ն թէ ով կար ինք –
նաչարժիս մէջ, երբ խելացնոր արագութեամբ կը
սուրայի Անգարայի փողոցներէն։ Ի զուր մտածե–
ցի եւ երբեք չկրցայ լուծել առեղծուածը։

×

Քանի մը օր վերջ, գերման օդային թղթա –
տարը խիստ կարեւոր անգլ. փաստաթուղթերու
նոր լուսանկարներ կը փոխադրէր։ Միանդամայն՝
մետաղեայ տուփի մը մէջ դրուած էր կաղապարը
Սըր Նէյվուլ Հիւկէսընի գաղտնի կղպանքին։

Ինքնաչարժի հետապնդումի սարսափէն վերջ,
կիկերոն չուտով գտաւ ինքզինքը։

(Շար.)

« ՉԻՆԱՑԻՆԵՐ, Ո՞ՒՐ ԷՔ » ...

Տարօրինակ փուլի մը մէջ մաած է պատերազմը Քորէայի մէջ: Մահկ ուժերը, որոնք-սահմա – նափակ ծաւալով յարձակողականի մը անցած են, ոչ մէկ չինական ուժի կը հանդիպին իրենց յառաջխաղացման ընթացքին: Դէպի Ինչոն եւ Սէուլ յառաջացող զօրամասերը, որոնք Սէուլէն 20 քիլմ. հեռու կը գտնուին, առանց որեւէ դիմադրութիւն գտնելու ճամբայ կը կտրեն եւ զուարթ սրամտութեամբ կը բացագանչեն .— «Չինա – ցիներ, ո՞ւր էք»... Ամէն պարագայի տակ, այս յառաջխաղացման չնորհիւ, Մահկ ուժերը աւելի ամուր դիրքեր կը դրաւեն :

Զօր. Մէք Արթըր, պատերազմէն ասդին ին – ներորդ անգամն ըլլալով այցելեց քորէական ռազմաճակատը: Այս առթիւ յայտարարեց, թէ « Ա – սիոյ ազատութեան համար մղուած խաչակրու – թիւն մըն է այս պատերազմը »:

× Կը կարծուի թէ Չինացիները պիտի քաշ – ուին մինչեւ 38րդ զուգահեռականը, կամ պիտի համամիտուին Սէուլի չուրջը: Ուրիշ լուրի մը համաձայն, հետզհետէ պիտի խստացնեն իրենց դիրքը, ազդելու համար Ազգաժողովին վրայ :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՂՈՎ

ՀԻԻԼԷԱԿԱՆ ՌՈՒՄԲԻ երեք փորձեր կատարուեցան Հիւս. Ամերիկայի Նեվատա նահանգին ա – մայր ջրջանին մէջ, ահռելի որոտումներով: Կարծես հրաբուխ մըն էր որ կը բորբոքէր, ցնցելով չորս դրացի նահանգներ: Արդիւնքը գոհացուցիչ կը համարուի :

ՖԻՆԼԱՆՏԱՑԻ Ա.ԶԳ. ՀԵՐՈՍԸ, մահեչալ Մաննէրհայմ մեռաւ Լոզանի հիւանդանոցին մէկ, ուր կը գտմանուէր երկար աոեն ի վեր: Սրտի տ – կարութիւն ունէր եւ անցեալ չաբթու գործողու – թիւն մը կատարուեցաւ աղիքներուն վրայ: Հան – գուցեալը, 83 տարեկան, կեանքին մեծագոյն մա – սը անցուցած է կռուելով իր երկրին անկախու – թեան համար: Երեք անգամ պատերազմած է Ռու – սիոյ դէմ, Ֆինլանտական բանակին գլուխն անց – նելով: 1945ին փորձեց լեզու գտնել Խ. Միութեան հետ, իբրեւ նախագահը Ֆինլանտայի հանրապե – տութեան: Հայրը բանաստեղծ մըն էր, իսկ երկու հօրեղբայրները աքսորուած էին ցարական կառա – վարութեան կողմէ, իբրեւ կուսակից Ֆինլանտայի անկախութեան :

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ կառավարութիւնը որո – շեց «սառեցնել» դիներն ու աշխատավարձերը (պլոքքած): Ուրիշ խօսքով, արգիլուած է փոխ – փոխութիւն կատարել առանց պետական արտօնու – թեան :

ՊԱՐԵՆԱՋԱՓԻ եւ ՊԱՐԵՆԱՏՈՄՄԻ վերահաս – տատման մասին զրոյցներ չրջած ըլլալով, Փարի – զի տանտիրուհիներն ալ սկսած են պաշար ամբա – րել, մանաւանդ որ գիները հետզհետէ կը բարձ – րանան: Մասնաւորապէս կը փնտռուին ձէթ, սուրճ, պահածոներ եւն.: Տեղեկատու նախարա – րութիւնը հերքեց պարենաչափի վերահաստատ – ման լուրերը :

ԱՐԻԵԼԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻԱ եւ Լեհաստան Ցուն – ուար 27ին վերջնապէս վաւերացուցին Օտէր Նայսէ սահմանագիծը, երկու երկիրներուն միջեւ, ծա – նուցագիրներ փոխանակելով: Արեւմտեան Գեր – մանիոյ վարչապետը նոր բողոքագիր մը ուղղեց, յայտարարելով թէ արեւելեան Գերմանիան իրա – ւունք չունի ուրիշին փոխանցելու գերմանական հողերը: Իսկ արեւելեան կողմէն ազդարարեցին թէ պատերազմ պիտի ծագի, եթէ փորձեն փոփո – խել նոր սահմանագիծը :

ՄԵԾՆ ԲՐԻՏԱՆԻՈՑ փոխ–վարչապետը, Պ. Մորիսըն ճառի մը մէջ յայտարարեց, թէ «ակա – նատեսներն ենք ժողովուրդներու յարաճուն ըմ – բռնացման բռնակալութեան դէմ ,— նոր բռնա – կալութիւն մը, որ նպատակներն կը տարբերի ա – նով որ աւելի կատաղի է»:

ՍՈՒՐԻՈՑ կառավարութիւնը Արաբական Դաշ – նակցութեան ներկայացուց ծրագիր մը, որ կը նախատեսէ Դաշնակցութեան եօթը անդամներուն միացումը եւ անոնցմով՝ արաբ. միակ պետու – թեան մը ստեղծումը, դաշնակցային հիմերու վը – րայ :

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆի Շահը հրամայեց գլուցպի – ներուն բաժնել իր հօրը բոլոր հողային ստաց – ուածքները, «ընկերային արդարութիւնը ապահո – վելու համար»: Գիւղացիները երկար մանուկը – ճարներով պիտի հատուցանեն իրենց ստանալիք հողաբաժիններուն փոխարժէքը : Մօտերս արքու – նի հողերն ալ այս հիման վրայ պիտի բաժնուին հողազուրկ գիւղացիներուն :

ԵԻՐՈՊԱԿԱՆ միացեալ բանակի հրամանատա – րութեան մէջ, սպարապետ Այզընհաուըրի անմի – ջական գործակիցները պիտի ըլլան մարշալներ Մոնթկոմըրի (Արեւմ.) հնդանդամ գինակցու – թեան սպարապետը) եւ զօր. Թիւէն (Ֆրանսական բանակի նոր սպարապետը):

ՓԱՐԻԶ – ՀՌՈՄ օդանաւը չարդուփչուր ին – կաւ Զեվիթա Վեքքիայի մէջ: Կայծակը խորտա – կած էր մէկ թեւը, ահռելարսափի մտանելով ու – ղեւորները: Տաններէք հոգի մեռան:

Հ. Ց. Դ. Վաթսունամեակը

ՊԱՆԵԼՕ ԲԱՇԱՆի ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴի եւ հովանաւորութեամբ «ԱՐԾԻՒ» ենթակոմիտէի: Այս կիրակի ժամը 16էն 23, դպրոցին սրահը, Bagneux , 69 rue d'Arcueil, métro Bagneux:

Ներկայացում: Գեղարուեստական բաժին Նոր Սերունդի կողմէ: Թառ ԳԱՐԵԳԻՆ եւ ԲԵՆՕ :

Առատ սեղան :

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑի 1500ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ

Հանդիսաւոր պատարագ այս հինգշաբթի, Փարիզի Հայոց եկեղեցին: Կը հրաւիրուին փա – րիզեան ջրջանի բոլոր հայ աշակերտները: Պատա – րագէն վերջ դպրաց դասը պիտի երգէ ազգ. եր – գեր :

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ 1500ԱՄԵԱԿԸ ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԷՋ

Հարաւ. Ֆրանսայի Ազգային կեդր. վարչու – թեան նախաձեռնութեամբ պիտի տօնուի, Վար – դանանց ճակատամարտի 1500ամեակի տարեդար – ձը, կիրակի, 4 փետրուար: Առտուն հոգեհանդատ – եան պաշտօն Մարսիլիոյ բոլոր եկեղեցիներուն մէջ : կէսօրէ վերջ ժամը 4ին, չքեղ տօնակարու – թիւն Փրատոյի Մայր եկեղեցիին մէջ, մասնակ – ցութեամբ յարանուանութեանց հոգեւոր պետե – րուն եւ «Արմենիա» երգչախումբին:

Կը խօսին՝ ՓՐՕՖ. Ց. ՅԱՃԻԿԵԱՆ, Պ. Ե. ԱՐ – ՄԷՆ, Պ. Տ. ԹԱԴՈՑԵԱՆ, Պ. Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆ :

Սորպոնի
մեծ Ամփիթատրոնին մէջ

կիրակի 25 փետրուար, ժամը 14.30ին

ՄԵԾԱՐԱՆՑԻ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ
Ա. ՍՊԵՆԴԻԱՐԵԱՆի, Ռ. ՄԵԼԻՔԵԱՆի, Գ. ՍԻՒՆիի ԳԻՇԱՏԱԿԻՆ

Պիտի նուագուին եւ երգուին հատընտիր կտորներ երեք մեծ երգահաններու գործերէն :

Մասնակցութեամբ Concerts Lamoureuxի նուա – գածուներէն բաղկացեալ խումբի մը, Փարիզի Հայկական երգչախումբի, (ղեկավ. Ա. ՊԱՐԹԻ – ԵԱՆի) եւ սիրուած արուեստագէտներու :

Տոմսերը նախապէս ապահովել դիմելով հայ դրատուններուն, եկեղեցւոյ դիւանատունը, երգ – չախումբի կեդրոնը, 14 rue Petit (Bot. 99.22) :

Մուտքի գիները **100, 200, 300** *(բացի պատ – ուոյ տոմսերէն) :*

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Կազմակերպուած Տէսինի Ազգային դպրոցի հոգաբարձութեան կողմէ, ի նպաստ դպրոցին:

Կը ներկայացուի ԹԻԻ 5 ՄԵԼԱԴԱՐԸ

Քրքջալիր կատակերգութիւն երեք արար եւ մէկ պատկեր :

Այս չաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին Հ. Ց. Դ. Տան մէջ :

Ղեկավարութեամբ Պ. ՊՕՂՈՍ ՏԷՐ ՊՕՂՈՍԵԱՆի, եւ մասնակցութեամբ Պ. Պ. Նուպար Պօտուրեանի, Սահակ Պարսամեանի եւ ուրիշ կարող ուժերու :

Մանրամասնութիւնները տեղին վրայ :

Կը հրաւիրուին բոլորը անխտիր :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— Այրի Տիկին Մ. Կիւլեան եւ զաւակները չնորհակալութիւն կը յայտնեն, բո – լոր անոնց որոնք անձամբ, ծաղկեպսակով կամ դրաւոր ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց ողբա – ելի ամուսնոյն եւ հօր Պ. ՍԵՊՈՒՀ ԿԻՒԼԵԱՆի մահուան առթիւ:

Այս առթիւ Տիկինը կը յայտարարէ թէ իր ող – բացեալ ամուսնոյն փափաքին համաձայն, որեւէ իրաւունք չպահած իր հայրենակիցներէն :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— Տէսինի դպրոցին հոգա – բարձութիւնը չնորհակալութեամբ ստացած է հե – տեւեալ նուէրները դպրոցին համար.—

Պ. Ռուբէն Կենճոյեանէ, Տիկին Արմենուհի վարդապետեանի մահուան առթիւ 1000 ֆրանք, Տէր եւ Տիկին Լիւլէճեան–Վարդապետեանէ՝ իրենց աղջկան մահուան քառասունքին առթիւ 3000 ֆր.: Տէր եւ Տիկին Ց. Հաբէլեանէ՝ Այրի Տիկին Քա – րակէօզեանի մահուան առթիւ 500 ֆր.: Տապաղ – եան ընտանիքէն՝ Օր. Մ. Տապաղեանի ամուսնու – թեան առթիւ 500: Ֆր. Կ. Խաչի Լիոնի մասնաճիւ – ղէն՝ Այրի Տիկին Միքայէլեանի մահուան առթիւ (Վալանս) 1000 ֆրանք :

Le Gérant : A. NERCESSIAN
Imprimerie DER AGOPIAN 17 rue Damesme - (13)

Օր. ԻՐԱՒԱԲԵԲ ԱՍԱՏՈՒՐԵԱՆ
ԸՆԿԵՐ ԽԱՉԱՏՈՒՐ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ
Ամուսնացած

Կարտան 21 *Յունուար*, 1951

ԳՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԿԱՐՏԱՆ.— Հ. Ց. Դ. Նիկոլ Դուման ենթա – կոմիտէի ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Հ. Ց. Դ. Գեղունի Տան մէջ : Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է :

ՏՐԱՊԻԶՈՆի նահանգի Հայր. Միութեան ընդհ. ժողովը՝ այս կիրակի ժամը 14.30ին, Cadetի սրճարանին վերնայարկը, 17 rue Cadet: Կը խընդ – րուի բոլոր հայրենակիցներէն անպայման մաս – նակցիլ այս ժողովին, ուր ներկաներու թիւը մե – ծամասնութիւն պիտի համարուի: Հաշուետուու – թիւն եւ վարչութեան ընտրութիւն :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— Ֆր. կապ. Խաչի Պօմոնի մասնաճիւղի վարչութիւնը հրապարակաւ չնորհա – կալութիւն կը յայտնէ նպարավաճառ Տէր եւ Տիկ. Հրանտ Թորոսեաններուն, Նոր Տարուան եւ Ս. Ծննդեան առթիւ իրենց նուիրած հնդկահաւին համար (աղքատներուն բաժնուելու համար):

Ճշդում մը.— Մանկապարտէզի հանդէսին իրենց սիրայօժար մասնակցութիւնը բերին Տէր եւ Տիկին Աչիէն Ցակոբեաններըը :

Դերձակներուն

ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ՄԵԾԱՔԱՆԱԿի ԳԻՆԵՐՈՎ
ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄԻՆ

Թէ կերպասներու եւ թէ դերձակներու անհրաժեշտ բոլոր պիտոյքներու համար անյապաղ դիմեցէք՝
ETS. ALLIANCE
63 Rue de Maubeuge
Métro Poissonnière *Հեռ.* Tru. 12.05

ՓԱՐԻԶԻ ԿԵՆԴՐՈՆԸ
PARFUMERIE – MAROQUINERIE
Au SAC PARFUMÉ
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ԳԵՂԱՄ ԹՈՐՈՍԵԱՆ

Վերջին նորաձեւութեամբ ճամբորդական ա – ռարկաներ, **fantaisie** գոհարեղէններ, կիներու պա – յուսակներ փարիզեան ճաշակով եւ ընտիր **ser – viette**ներ այրերու համար :

ՄԵԾ ԸՆՏՐՈՒԹԻԻՆ ԾԱՆՕԹ ՎԱՃԱՌԱՆԻՇԵՐՈՎ
ԱՆՈՒՇԱՀՈՏՈՒԹԵԱՆՑ, ԱՄԷՆ ԿԱՐԳԻ
ARTICLES DE PARIS
106 Bld. Magenta, Paris (10) **Tél.: Nord 05–78**

RAKI DUZE

Զուտ խաղող, անիսոնէ ,
Մասնաւոր ալամպիքէ
Պատրաստուած է խնամքով ,
ՏԻԻԶ ՕՂԻՆ անուշ – հոտով :
Տալաֆիւփէեան Որդիք
Պատրաստեց ՏԻԻԶ ՕՂԻՆ,
ի ցնծութիւն ամէնուն,
Սրճարաանէն մինչեւ տուն :
ՄԵԾԱՔԱՆԱԿի ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵԼ
N. PAPAZIAN
2, Rue Félix - Faure, Paris (15) Tél. Vau. 26-69
DALAKUPEIAN FILS AINÉ
Maison Fondée en 1933, MARSEILLE
ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻԻՆ ! ! ! Միակ ՏԻԻԶ ՕՂԻՆ է որ կը պատրաստուի Ֆրանսայի մէջ, Հայ ընտա – նիքի ձեռով :

ՄԵՔԵՆԱԴԷՏ ՄԸ Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Քազապլանքայի համար (Մարոք) Կ'ուզուի մեքենագէտ վարպետ մը (Contre – Maître), որ կա – տարելագէս գիտնայ թրիճոթաժի եւ թիսաժի մե – քենաներու գործածութիւնը: Հայ ըլլալը պայման է, նոյնիսկ ընտանիքով: Շատ լաւ վճարում :

Եթէ ուզէ կրնայ դրամագլուխ ալ դնել եւ գործի ընկեր ըլլալ :

Տեղեկացնել պայմանները եւ բնտանեկան վի – ճակը, 212 Bd. de Lorraine, ԾԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆի :

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

կարող եւ փորձառու մօտէլիստ première main գործատորուհի մը որ կարենայ վարել արհեստա – նոցը :

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ նաեւ իրենց բնակարանը աչխա – տող լաւ գործատորուհիներ :

Դիմել Minassian, 32 rue des Annelets, Paris (19), *մեքբօ* Jourdain *եւ* Botzaris:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1926
R. C. S. 376.286

Directeur-Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
17, Rue Damesme — PARIS (13)
Վեցամս· 800 ֆր·, Տար· 1600, արտ· 2500 ֆր·
Tél. GOB. 15-70 Գին 7 Ֆր· C. C. P. Paris 1678-63
Mercredi 31 Janvier 1951 Չորեքշաբթի 31 ՅՈՒՆՎ·

27րդ ՏԱՐԻ — 27 Année No. 6370–Նոր շրջան Թիւ 1781

Խմբագիր՝ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԳՐԻԳՈՐ ՇՂԹԱՅԱԿԻՐ

Սիռն, *Երուսաղէմի պատրիարքութեան պաշտօնաթերթը*, 1950 Հոկտ· – Նոյեմբերի միացեալ թիւը նուիրած է Գրիգոր Շղթայակիր պատրիարքին, մահուան 200ամեակին առթիւ (1715—1949)։

Հատուած մը իր կենսագրականէն·

— « Գրիգոր պատրիարք ցոյց տալու համար հասարակութեան թէ ո՛րքան ծանր պարտքի տակ կը հեծէր Երուսաղէմի Աթոռը, երկաթէ դժուարակիր շղթայ մը կ'անցընէ վիզէն եւ բանալիով կը կղպէ, ուխտելով որ պիտի չհանէ զայն մինչեւ որ Ս· Աթոռը ազատուի պարտքի կապանքներէն։ Այսպէս, վիզը շղթայուած, գերիի մը նման, Գրիգոր պատրիարք կը կենայ Պոլսոյ եկեղեցիներուն դռներուն առջեւ՝ հանգանակելու համար բարեպաշտներուն նուէրները եւ ազատելու ազգին պանծալի Աթոռը պարտապահանջներու անտանելի նախատինքներէն։ Այդ պատճառաւ է որ ժողովուրդը տուած է իրեն Շղթայակիր մականունը, որ այսօր շատ մը պատուանուններէ աւելի բաղցր կը հնչէ մեր ականջներուն»։

Շղթան իր վիզէն կախուած կը մնայ ութ տարի։ Աչքէն – ձախէն օգնութիւն կը հասցնեն։ Մուրհակներուն մէկ մասը կը վճարուի։ Գրաւի դէզ – ուած հարստութիւններ կը վերկուին։ Շատ մը հոգեր կը վարատին։

Շղթայակիրը, որ Տարօնէն Պոլիս եկած եւ երկար տարի մնացած էր, Երուսաղէմ կը հասնի 1721 Փետրուար 12ին։ Անմիջապէս կը ձեռնարկէ շարք մը նորոգութեանց եւ բարեկարգութեանց։ Կ'ուզէ քաղաքէ քաղաք շրջիլ եւ նոր դրամներ հաւաքել։

Բայց, Պոլսոյ վարիչ դէմքերը, դէմ եղած ըլլալու համար Կարապետ Բ· Ուլնեցի կաթողիկոսի (1726) որ հոն կը գտնուէր, կ'որոշեն հանել տալ շղթան, իբրեւ «նախատինք մը ամբողջ ազգին»։

Այդ առթիւ, յանձն կ'առնեն ուրիշ գործնական միջոցներ խորհիլ դրամ ճարելու համար, եւ անմիջապէս հինգ հազար դահեկան կը ղրկեն, մասնաւոր նամակով մը·

— « Ազգին կամքին առջեւ տեղի կուտայ հեզահոգի պատրիարքը եւ լալով համբուրելէ ետք կը հանէ վիզէն այն շղթան զոր կրած էր իբրեւ պանծալի շքանշան մը։ Պարտքերու ամբողջական ջնջումը կ'իրականանայ **1728**ին, Շղթայակիրի ընտրութենէն տասը տարի վերջ (էջ 288–289)։

Ուրեմն, մօտաւորապէս ճանչցած եղաք մեծ «Շղթայակիր»ը — լուսաւոր դէմք մը՝ ժամանակակից պատմութեան մէջ, ուր այնքան սեւ հետքեր ձգած են չատ մը հաւընտիր պատրիարքներ եւ կաթողիկոսներ ...

Երուսաղէմի վանքը այնուհետեւ ալ տքաց պարտքերու տակ։ Դարձաւ բոյն մը բազմաղան ապականութեանց եւ զեղծումներու։ Տարիներով դադրեցուց Պոլսոյ Ազգ· ժողովը եւ ամբողջ ժողովուրդը, իբրեւ նոր «Փանամա», ինչպէս այնքան խստօրէն կը խարանէր ողբացեալ Շահրիկ – եանը։

Այլեւս ժամանակը անցած էր «Շղթայակիր»ներու համար։

Ընդհակառակն, կարգ մը միաբաններ, այն – քան ճարպիկ փրթան որ, կրցան վանքին, այս – ինքն՝ «արդոյ հասարակութեան» վրէն փաթթել շղթան։ (Մեր ակնարկը չի վերաբերիր այսօրուան եղերական կացութեան,— հետեւանք՝ պատերազմական դէպքերու)։

... Այլաբանական խաղ մը փորձելով, կըր – նայի՞ք երեւակայել որ մեր օրերուն ալ «բարձ – բաստիճան» մը, եպիսկոպոս կամ արքեպիսկո – պոս, նոյն շղթան անցընէր իր վրէն, բանալիով կնքէր եւ շրջէր դաղութէ դաղութ։

Անշուշտ ոչ թէ դրամ հաւաքելու եւ պարտքեր վճարելու, կալուածներ փրկելու նպատակով։ Այլ շատ աւելի կարեւոր, իսկապէս ազգօգուտ առաջադրութեամբ մը.—

Շղթաններու չրինգը հնչեցնել ի սիրուս աշխարհի, որպէսզի քնացողները արթննան, միաս – նարար ապահովելու համար տարադիր բազմութեանց ինքնապաշտպանութիւնը։ Անոնց փիղիքական թէ հոգեկան փրկութիւնը ...

Որպէսզի մարդիկ սակարանի կամ սեւ չուկայի չվերածէն հայրենասիրութիւնը, գլխաւորութեամբ վեղարաւոր «լիազօրներու»։

Շ·

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԵԹԷ ԽՕՍԻԼ ԳԻՏՆԱՑԻՆ ...

Երեկոյեան ֆրանսերէն թերթ մը կար ձեռքս, հետաքրքրութեամբ սկսայ համրել ոճիր – ագործները։

Ճիշդ 22 «դէպք» արձանագրուած էր պահ – պան եւ զարմանազան տեսակներով։ Մէ՛կ խեղդուած նորածիններ, փախուստներ, առեւանգումներ, չա՛րք չա՛րք անձնասպանութիւններ։ Երկու մեծադիր էջ լեփ – լեցուն։

Այդ բոլորին մէջ, համեստ անկիւն մը գրաւած էր հետեւեալը·

— « Համբլթոնի դքսուհին, 72 տարեկան, մեռաւ առջի օր Անգլիոյ մէջ։ Իր ամբողջ կեանքը նուիրած էր կենդանիներուն եւ այս վերջին տարիները իր բնակարանին մէջ հաստատած էր մուր մը (բրէշ) կատուներուն համար, ուր անոնց իւրաքանչիւրը իր սեփական անկողինը ունէր»։

Կը պատմեն թէ Տիկինը՝ Մուսոլինիի հետ իր մէկ տեսակցութեան ընթացքին յայտնած է ընդունիլ տալ անոր որ օրէնք մը հրատարակէ, որպէսզի կենդանիներու վրայ որեւէ բժշկական գործողութիւն կատարուած առնն ենթական անպատճառ մը թմրեցնեն։

Երջանի՛կ դքսուհի, որ իր ամբողջ կեանքի ընթացքին մարդոց հետ գործ չէ ունեցած եւ իր գուրգուրանքը նուիրած է կատուներուն եւ շուներուն։

Այդ կենդանիները անչուշտ երախտագէտ են իրենց բարեբարներուն ու բարեկամներուն, միշտ հաւատարիմ անոնց։ Մանաւանդ անոր համար որ, զրկուած են խօսելու կարողութենէն։

Կարծեմ մեր դքսուհին այս վերջին առաւելութեան համար մխայն որոշած է անոնց նուիրել։

Զո՛ւր են ձեր բոլոր տրամաբանական կռիւները թէ մարդկային արարածը, մանուկ, ծեր, հիւանդ ու անկար որքան պէտք ունին «դքսուհիներու» հոգածութեան։

Ոչ միայն սովորական ողորմածութիւնները են ձեր ըրածները, այլ եւ այդ բոլոր մարդկային արարածները լեզու մը ունին որ...

Ինչե՛ր, ինչե՛ր պիտի չըսէին, պիտի չընէին, պիտի չգրէին խեղճ դքսուհիին համար։ Ամէնէն փաղաքշական բառը պիտի ըլլար — «պառաւը ցնդեր է...»։

ՍՕՍԻ

ՆՈՐ ՆԱՄԱԿ ԱՑՆՃԱՐԻՆ

ԱՑՆՃԱՐ, 20 Յունուար·— Շատ սիրելի «Յառաջ», Պէյրութի «Ազդակ» օրաթերթի տնօրէնն՝ ընկեր Հայկ Պալեանի ձեռամբ ստացանք, Պ· Մելքոն Տէր Մելքոնեանի միջոցով ղրկուած երկրորդ **50.000** (հիսուն հազար) ֆրանքի դումարը, տեղական դրամով 500 (հինգ հարիւր) լիր· ոսկի եւ համապատասխան ստացագիր տալով, յատկացուցինք իր նպատակին։

« Յառաջ » վարժարանի անունով մեր խոր երախտագիտութիւնը եւ ջերմ շնորհակալութիւնը կը յայտնենք ձեզի եւ բոլոր նուիրատուներուն։

Ջերմ բարեւներով՝ Թաղ· խորհուրդ Հայոց Այնճարի· դանձապահ՝ Յ· Գույումճեան, առենադպիր՝ Գ· Գրիգեան, Ատենապետ՝ Մ· Պօյաճեան։

ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻՆ ԱՌՈՂՋԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԸ

ՀՄԲ·— Կիլիկիոյ կաթողիկոսարանի դիւանին ե· զեկոյցը (**23** Յունուար)·—

Որպէս չարունակութիւն մեր չորրորդ հաղորդագրութեան, ուրախ ենք յայտնելու որ Նորին Ս· Օծութեան սրտի հիւանդութիւնը — երակախցում — բարելաւումի ընթացքին մէջն է։

Դժբախտաբար սակայն, որպէս բարդութիւն իր ունեցած սրտի ծանր տագնապին, երիկամունքներու կանոնաւորումէն յետոյ, Վեհափառ Հայրապետը վերջին օրերը լրջօրէն տառապեցաւ թոքատապէ եւ շնչարգելութիւն ունեցաւ։

Առջի օրուան Ք· ճառագայթի արդիւնքը ցոյց տուաւ որ թոքատապը տակաւին անցած չէ ալ թոքէն, եւ ձախ թոքին մէջն ալ սկսած է ջուր դոյանալ։

Երէկ, Երկուշաբթի, 22 Յունուարին, Վեհափառին առողջական ընդհանուր վիճակը կրկին նիւթ եղաւ բժշկական խորհրդակցութեան մը Ամերիկեան Հիւանդանոցի փրոֆէսէօրներու կողմէ, որուն մասնակցեցաւ նաեւ Տօքթ· Բ· Մկրտիչեան։

Ամերիկեան հիւանդանոցին մէջ Նորին Վեհափառութիւնը դիւրեր – ցերեկ կը վայելէ զուրգուրոտ խնամք եւ հոգածութիւն մասնաւոր հիւանդապահուհիներու եւ բժիշկներու կողմէ փրոֆ· Տօքթ· Ց· Ենիդոմշեանի անմիջական հսկողութեան ներքեւ։

Վեհին երկարատեւ հիւանդութիւնը, ինչպէս եւ իր յառաջացեալ տարիքը զինք զգալապէս տկարացուցած են։ Ընդհանուր վիճակը կը մնայ միշտ լուրջ եւ մտահոգիչ։

Ցարգելի այցելուներէն ջերմօրէն կը խնդրուի Նորին Վեհափառութեան շուտափոյթ ապաքինման իրենց մաղթանքները արձանագրել միայն այցեքարտներու տոմարին մէջ եւ նեղութիւն չպատճառել հիւանդապահուհիներու ու հերթապահ միաբան հայրերու, քանի բժիշկներու կողմէ խստիւ արգիլուած է վեհին այցելել եւ հետը խօսիլ։

Ազգաժողովը կը վիճի

ՉԻՆԱՍՏԱՆ ՆՈՐԷՆ ԿԸ ՍՊԱՌՆԱՑ

Մակի քաղաքական յանձնաժողովը Բ· օր չարունակեց իր աշխատանքները, օրակարգի վրայ ունենալով՝ ամերիկեան պահանջը — դատապարտութիւն եւ պատժամիջոցներ Չինաստանի դէմ — ինչպէս նաեւ ասիական եւ արաբական պետութեանց առաջարկը։

Խօսք առին Ֆրանսայի, Պելժիոյ, Հոլանտայի եւ Սկանտինաւեան պատուիրակները եւ յայտարարեցին, թէ պիտի քուէարկեն ամերիկեան բանաձեւը՝ Չինաստանը դատապարտելու մասին։ Ֆրանսայի ներկայացուցիչը ըսաւ·— «Ազգաժողովը չի կրնար իր կռնակը դարձնել այն հիմերուն, որոնց վրայ կանգնած է կազմակերպութիւնը։ Աւելի քան երբեք անհրաժեշտ է վճռական ըլլալ, որոշում մը տալու պահուն։ Մանր տարակարծութիւնները պէտք է վերնան։ Եւ անդամ մը որ որոշում տրուի, աւելի պարտաւորիչ պէտք է ըլլայ ամէնուն համար։ Ազգաժողովը դոյութեան իրաւունք պիտի չունենար, եթէ չստանձնէր իր պատասխանատուութիւնները այս ծանրակշիռ տագնապին առթիւ։ Ամերիկեան բանաձեւը երկդիմի չէ· ընդհակառակն կը ձգտի վերջ տալ զէնքով եւ ընդհարման, արդիւնել անոր ծաւալումը եւ վերահաստատել խաղաղութիւնը »։

Լիբանանի պատուիրակը առաջարկեց երկու բարեփոխումներ ամերիկեան առաջարկին մէջ։ Առաջինով՝ փեքինի դէմ կիրարկուելիք պատժամիջոցները պիտի յետաձգուին, եթէ Ամերիկա – յինները առաջարկած միջնորդ յանձնախումբը, պոհացուցիչ յառաջդիմութիւն մը տեսնէ բանակցութեանց մէջ։ Երկրորդ բարեփոխումը կը վերաբերի բառերու փոփոխութեան մը։ Կ'առաջարկուի ըսել «Փեքին չընդունեց ՄԱԿի կոչերը», փոխանակ ըսելու «մերժեց ՄԱԿի կոչերը »։

Ֆրանսայի ներկայացուցիչը յայտարարեց նաեւ, թէ պատժամիջոցները նկատի պիտի առնուին այն պարագային, երբ միջնորդ յանձնախումբի աշխատանքները ապարդիւն մնան։

Մինչ այս վիճաբանութիւնները կը կատարուէին, լուր հասաւ թէ փեքինի կառավարութիւնը պիտի մերժէ որեւէ բանակցութիւն, եթէ ընդունուի ամերիկեան առաջարկը որ կը դատապարտէ Չինաստանը։ Այս աղաչարարութիւնն ալ, որ հաղորդուեցաւ Հնդկաստանի պատուիրակութեան միջոցով, ՄԱԿի չընդունակներուն կողմէ կը նկատուի՝ քաղաքական յանձնախումբի որոշման նախորեակին, անդամներու միջեւ պատակտում յառաջացնելու նոր փորձ մը։

Ուրիշ տեղեկութեան մը համաձայն, փեքինի կառավարութիւնը որոշած է այլեւս չհոսուիլ Քորէայի մէջ, 38րդ զուգահեռականին հարաւային կողմը։ Այս տեղեկութիւնը, զոր փեքինի հնդկական դեսպանը հաղորդած է իր կառավարութեան, հաղորդուած է նաեւ փեքինի չուէտական դեսպանին կողմէ իր կառավարութեան։ Այս ալ նոր պատճառ մըն է, որ արաբ եւ ասիական երկիրները կը հակառակին ամերիկեան բանաձեւի քուէարկութեան։

ՏԱՐՕՐԻՆԱԿ ԶՐՈՑՑ ՄԸ

Թերթերը, ծայրայեղ վերապահութեամբ կը հրատարակեն Հռոմէն հաղորդուած տեղեկութիւն մը, որուն համաձայն Կրեմլին, Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ պիտի առաջարկէ կնքել ոչ–յարձակման դաշինք մը, պայմանով որ անոնք յանձն առնեն չէզոք մնալ պատերազմի մը պարագային։ Այսինքն քաշուին Ատլանտեանի դաշինքէն։

Տեղեկութեան աղբիւրը յայտնի չէ, բայց կը կարծուի թէ Հռոմ հաղորդուած է՝ Պ· Պ· Մորիս Թորէզի եւ Փալմիրօ Թոլիաթիի կողմէ, որոնք Մոսկուա կը գտնուին։ Կը կարծուի թէ լուրը տարաձայնուած է քաջալերելու համար չէզոքութեան կողմնակիցները Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ մէջ։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՔՈՐԷԱՅԻ ՄԷՋ ՄԱԿի ուժերը կը բախին 30 հազար կարմիրներու դէմ ադրութեան Սէուլի ճամբուն վրայ։

ՎԱՐԴԱՆ ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆ

(ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏԻ 1500ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ)

ԽՄԲ.— Վարդանանց ճակատամարտի 1500 – ամեակը հանդիսաւորապէս կը տօնուի այս տարի, բոլոր դաշտերուն մէջ :

Այս առթիւ յաջորդաբար պիտի հրատարա – կենք չարք մը յօդուածներ, իւրաքանչիւր դրողի ձգելով իր տեսակէտները պատասխանատուու – թիւնը :—

*

Վարդանանց ճակատամարտը Պարսից Սա – սանեան հզօր պետութեան դէմ էր եւ տեղի ունե – ցաւ 451ին, Տղմուտ գետի մօտ, Աւարայրի դաշ – տումը, որի տեղը ճշդել անյայտ է մնացած : Այդ ճակատամարտի ոգին եւ պետը Վարդան իշխանն էր, Մամիկոնէից տոհմի տանուտէրը եւ սպարա – պետն Հայոց : Իր հայրը, Մամիկոնէից Համա – զասպ իշխանը, Մեծն Եղիսկոսպոսապետ Սահակ Արշակունի — Պարթեւի փեսան էր, եւ Հմայեակ Մամիկոնեանի եղբայրը, որու Վահան որդին պի – տի չարունակէր ապագայում Մեծն Վարդանի գործը :

Մամիկոնեաններուն այս ճիւղը կրում էր այդ – պիսով իւր երակներուն մէջ մի կողմից Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի Պարթեւական – Արշակուն – եաց արիւնը, միւս կողմից արիւնը Ճենաղն — Թագաւորական Մամիկոնէից ցեղի որ Հայոց աշ – խարհի սպարապետական տունն էր կազմում :

Եթէ մենք յիշենք այն փաստը, որ Մամիկոն – եան տոհմը ըստ Փաւստոս Բիւզանդացւոյ վկա – յութեան, իւր դիրքով, ուժով ու նշանակութեամբ աւելի բարձր էր Հայոց աշխարհում, քան թէ մը – նացած բոլոր իշխանական տոհմերը միասին, կա – րող էք երեւակայել թէ ինչքան պայծառ եւ գրա – ւիչ պէտք է համարուէր այս Համազասպեան Մա – միկոնէից ճիւղը, երբ դարձաւ Ս. Լուսաւորչի մեկ ժառանգը ու շառաւիղը :

Աւարայրի դաշտումը ընկաւ դիւցազնօրէն Վարդան զօրավարը մի չարք ուրիշ իշխանական զաւակների հետ, որոնք ցեղակից էին Մամիկոն – եան տոհմին կամ կապուած խնամիական կապե – րով :

Ընկաւ դաշտումը մեծ Մամիկոնեանը ու մե – ռաւ մարմնով, բայց անունը եւ Մամիկոնեան ո – գին մնացին անմահ : Նա թափեց իւր արիւնը ազ – գի համար եւ ազգը ապրեց իր չնորհիւ, որովհե – տեւ այդ բացառիկ հերոսի մահը այնպիսի մի հակայական դիմադրական ուժ ստեղծեց հայ ժո – ղովուրդի մէջ, արթնցնելով ազգային ինքնաճա – նաչութիւնը, ինքնապաշտպանութեան ոգին, որ Պարսից պետութիւնն անգամ հանգցուել թէկա – րելի է բռնութեամբ քարոզչութիւն անել Հայոց աշ – խարհը եւ ջարդել ժողովուրդը, բայց անկարելի է փոխել անոր մտքը եւ զգացումները: Ու որով – հետեւ երկրի աւերումը եւ ժողովրդի ջարդը գան – կալի չէին Պարսից պետութեան համար, ուստի Արքայից Արքան փոխեց քաղաքականութիւնը եւ դիմեց մեղմ միջոցների :

Իսկ Սիւնեաց Վասակը, որ զաւաճանելով Վարդանի եւ ուխտապահների դէմ յօդուտ Պար – սիկներին, սպասում էր փառքի, պատուի եւ թա – դի, ոչ թէ բարեկամ չճանաչուեց Ցաղկերտ Թա – գաւորի կողմից, այլ եւ դառապարտուեցաւ, զրկուեցաւ իւր երկրից, եւ բոլոր իրաւունքներից եւ փուեցաւ բանտին մէջ :

Վարդանանց մեծ գործը ինչպէս մի սրբու – թիւն անմոռանալի է մնացել դարերի ընթացքում ու պահպանուել մինչեւ մեր օրերը, իսկ եկեղեցին կատարել է ամէն տարի տարեդարձի տօնը, իսկ այս տարի 1500ամեակը :

« Վարդանանք » եւ « Վահանեանք » անուննե – րը եղել են եւ մնում են Հայոց հին պատմութեան ամենավեհ, կենդանի, դիւցազնական եւ անմահ անունները :

Մամիկոնեան տոհմի այդ երկու զաւակներովն է առանձնապէս պայծառ ու վառ Հայոց անցեա – լը : Վարդան ու Վահան անունները, ընդունակ են ոգեւորել ոչ միայն երիտասարդ ու աշխոյժ հայ սերունդը, այլեւ զառամեալ մարդկանց եւ հայր Ղեւոնդ Ալիշանի նման մի ալեւոր վանականի, որ մոռանալով իր հին մազաղաթները ու Աւետարա – նի պատուէրը, բորբոքւում է եւ դոչում .

«Հապ՛օ՛ն, արի արանց մանկունք ,
Հայրենավրէժդ Հայկազունք :
Հապ՛օ՛ն, ի զէն գունդագունդ,
Ցեռեալ ի պար թունդ ի թունդ ,

«Ի զէ՛ն, ի վրէ՛ժ, օն անդր յառաջ
Ի զէ՛ն, ի վրէ՛ժ, մի ձախ, մի աջ :

Օ՛ն անդր յառաջ
Մի ձախ, մի աջ
Ցառաջ, յառաջ
Հա՛պ՛օն, յառա՛ջ : »

« Մամիկոնեան սաւառնեցաւ
Դրօշն յայերս գոգ ծալ ի ծալ ...
Հեծեալ հրաձիգք վեհին վահանայ
Վրէժ կանչէ արեան կարմիր Վարդանայ,

Դաւադարտելի ակոյթ մը

Պոլսոյ « Դէպի Լոյս » չաբաթաթերթէն կ՛ի – մանանք որ չորս հայ «արուեստագէտ»ներ կամա – ւոր անուանափոխութիւն մը կատարած են :

Այս առթիւ գովելի նախանձախնդրութեամբ մը, Սրապիոն Ռշտունի, « Հանդգրդիք Ջահերը» խո – րագրով յաջորդական երեք յօդուածներու մէջ խարանող քննադատութեան մը ենթարկած է ա – րարքը անուանափոխութիւն կատարող այս չոր – սին, իսկ թերթը 21 Հոկտեմբերի իր թիւին մէջ « Զանցառութիւն մը» խորագրով իմ համբագրա – կանին մէջ, քննադատած է պոլսահայ մամուլի պահած լռութիւնը :

Մեր բարքերու անկումին տեսակէտով՝ չոր – սերու ելոյթը սահմռկեցուցիչ է արդարեւ :

Եւ որովհետեւ անցնող երեսուն տարիներու ընթացքին Վոսփորի ափերուն վրայ Հայերու չպարտադրուեցաւ փոխել իրենց անունները, ու – րեմն, կ՛ենթադրենք թէ անուանափոխութիւն կա – տարող չորս Հայերը այս ելոյթը կատարած են մասնաւոր հաշիւներով :

Եւ երբ արուեստագէտ մը, հաշիւներու սիրոյն իր ծագումը ուրանալու աստիճան կը փոքրանայ, դժուար թէ իր արիւնին մէջ կրէ մեծ ներշնչուա – ծի մը կրակը :

Այս մէկը արդէն ուրիշ հարց է :

Աչխարհաքաղաքական մեր միջավայրը ա՛յնքան հեռու է Պոլսէն, որ ոչ հնարաւորութիւն ունինք եւ ոչ ալ կապեր, աստղելու արուեստագէտի իրա – կան հանդամանքը խնդրոյ առարկայ չորս Հայե – րուն :

Ըսենք սակայն, որ մեր օրերուն եւ մեր մէջ ամէնէն շատ յեղյեղուած են արուեստագէտ, բա – նաստեղծ, դերասան, դրող, հրապարակագիր բա – ռերը : Եւ դեռ զանոնք հանրութեան ներկայացնե – լու մեր փութկոտութեան մէջ մեղանչած պիտի ըլլայինք, եթէ չնեղէինք անոնց ուսերուն շնոր – հալի, տաղանդաւոր, անզուգական ձրի որակա – կաններն ալ :

Այս չորս պոլսահայ « արուեստագէտ »ները մաս կը կազմեն Մխիթր Հայրիի Պոլսոյ «ԵՆի Սէս» թատրոնին : Անոնք դերեր կը վերցնեն եղեր «Լէպ – լէպիճի »ի մէջ եւն. :

« Արդարեւ այսօր ոչ եւս են մեր ապագայ ար – ժէքներէն չորսը՝ Պ. Պ. Յակոբ Թօփուզեան, Փե – րայր Աբրահամեանց, Օր.ներ՝ Ալիս Քիթապճեան եւ Աբշալոյս Պարթեւեան, կը զրէ Բ. Ռշտունի : Ա – սոր փոխարէն, «ԵՆի Սէս » թատրոնը իր կազմին մէջ ունի չորս նոր արուեստագէտներ՝ Բադրպ Թօ – փուզ, Ժէրֆի Աբրահամ, Այնուր Քիթապճը եւ Այ – տան Եիւքսէլ» :

Ինչ որ տեղի չունեցաւ Համիտեան եւ Իթթի – հատեան ռեժիմին տակ, ինչ որ մնաց անհաղորդ քեմալական ռեժիմին ներքեւ ապրող Թրքահայու – թեան , անբացատրելի նուաստացումով մը կա – մովին տեղի կ՛ունենայ Թուրք դեմոկրատ իշխա – նութեան մը օրով, երբ ոչ մէկ բռնադատութիւն կամ սոխղոզականութիւն կար ատոր համար :

Կատարուածը անուն չունեցող նուաստացում մըն է : Աւելին՝ ուրացումը անհատական եւ ազգա – յին արժանապատուութեան ,որ ճշմարիտ արուես – տագէտ մը պահանջուղ առաջին բարեմասնու – թիւնն է, ուր որ ալ գտնուի ան :

Օտարին՝ մեր մէջ փնտռածը մեր արժանիքն ու անհատականութիւնն է :Անձ մը, ըլլայ պարզ քա – ղաքացի կամ օժտուած արուեստագէտ , երբ կ՛ու – րանայ առհասարակ իր արիւնը կամ տոհմանունը, կը մնայ արհամարհուած քանակութիւն :

Եթէ նկատումներ կամ հաշիւներ թոյլ չեն տար որ անոնք յայտարարեն այս իրողութիւնը

Նոր ամրագործումներ Թ. Միութեան մէջ

Լոնտոնի թերթերը հետեւեալ տեղեկութիւն – ները կը հրատարակեն, հաղելով լեհ տարագիր – ներէ :—

Անգլ. «Իսթըրն Ռեւորթըրլի » պարբերա – թերթը կը գրէ, թէ մաքրապօծումը ծայր տուած է արդէն քան մէկ տարիէ ի վեր եւ բուն իսկ զե – կավարութիւնը հարուածելէ վերջ, այժմ կր ծա – ւալի կուսակցութեան ստորադաս վարչակազմե – րէն ներս եւ յատկապէս կը ցնցէ՝ զինուցական զանգուածներու եւ կոլխոզներու հետ կապուած պաշտօնէութիւնը :

Ինչպէս կը յիշուի, 1941ի գերմանական յար – ձակողականէն վերջ, Սթալին յոյս ներշնչած էր , թէ պիտի ժողովրդականացնէ խորհրդային վար – չաձեւը թէ ազգութեանց հանդէպ եւ թէ անհա – տական ազատութեանց վերահաստատման տեսա – կէտով : Պատերազմի ընթացքին տրուած այս խոս – տումները մոռցուեցան 1945էն անմիջապէս վերջ եւ արդիւնքը այն եղաւ, որ կուսակցութեան և – րիտասարդ չարքերուն մէջ մանաւանդ ծայր տը – ւաւ յարձոյն դժգոհութիւն մը : Անհրաժեշտ է ամէն պարագայի տակ յիշել, դարձեալ, թէ ըն – թացք չորս տեսաւ 1946ին եղած յայտարարու – թեան, ուստ համաձայնաւար կուսակցութեան 19րդ համագումարի պատրաստութեանց մասին : Այս իրողութիւնն իսկ ցոյց կուտայ թէ Պոլիտբիւրոյի մարդիկը քաջութիւնը չունին հրաւիրելու կու – սակցութեան դերադոյն ժողովը, որ, ինչպէս ծա – նօթ է, ընդհատած է իր նիստերը 1938էն ի վեր :

Խորհրդային կեանքի ներքին դժուարութեանց այս քաղաքական մասին հետ սերտ կապ ունին այն հակաճառութիւնները որոնք, վերջին տարիներուն տեղի ունեցան Խորհ. Միութեան մէջ , այ – լապան հարցերու չուրջ, լեզուական փիլիսոփա – յութենէն , ժառանգականութեան վարդապետու – թենէն մինչեւ գրականութիւնն ու երաժշտութիւ – նը :Այս հակաճառութեանց շնորհիւ գաղտնի ոստի – կանութիւնկրցաւ աւելի լաւ ստուգելվարչակար – գի հակառակորդները : Անոնց արդիւնքով, 1949էն ապին գրեթէ ամբողջութեամբ փոխուեցան խոր – հրդային մեծ մամուլի,— « Փրավտա»յի, «Իզ –

ճակատ առ ճակատ մեզի, օր մը, անպատճառ,
պիտի ընեն առիկա :

Ու խորհիլ, որ երեսուն տարի չարունակ, հայրենահետու երկինքներու ներքեւ մեր տարա – գիր բնակորները մաքառեցան, իրենց անունը տա – լու համար իրենց սրտահատորներուն :

Այնտեղ, ուր օրէնքը կը մերժէր անծանօթ ա – նուններ գնել նորածիններու, չատցան մեր արդէն հայացուած նոր Ալեքսանդրները, Գրիգորները , Լեւոնները, Աբրահամները, Մանուէլները, Ռու – բէնները, Թովմասները, Եւաները, Աննաները, Մարգրիտները, Զապէլները, Մարիամները, Լու – սիաները, Եսթերները, Պէաթրիսները զրոս հայ – բենասէր զանգուածներ դարձուցին դրօչակ իրենց դոյապահպանման խաղաղ պայքարի ընթացքին :

Այսքան արժանապատուութիւն եւ ազնուական խոր չկրցան ունենալ, աւաղ, Վոսփորի խաղաղ ափերուն վրայ մեծցած երիտասարդ չորս Հայեր, որոնք իրենց կրաւորական կեցուածքով մուր կը քսեն ահա իրենց անունին ու մասամբ նաեւ անու – նին իրենց ազնուական ցեղին :

Անոնց այս ելոյթը արդարացում եւ չքմեղանք չունի արդարեւ :

ԱՐՄԵՆԻԱ

ի զէ՛ն, ի վրէ՛ժ, օն անդր յառաջ
Ի զէ՛ն, ի վրէժ, մի ձախ, մի աջ» : Եւայլն :

Պայքարն է կեանքը յառաջադէմ ազգերի : Պայքարի վրայ է հիմնուած անկախ լինելու եւ ա – պատ մնալու յոյսը :

Կեանք ու ազատութիւն խօսքերը մեեւնոյն նշանակութիւնը ունեն , իսկ սորուկ ապրելը կեն – դանի դիակների նմանելուն է հաւասար :

« Վարդանանց » մասին կը կարդանք մամուլի մէջ այսպիսի տողեր .—

— « Վարդանանց պայքարը ... հիմնական կապ ունի հայ ազգի փիզիքական գոյութեան հետ » :

— « Այս բացառիկ երեւոյթը պէտք է ազգին եւ աշխարհին առջեւ բարձրացուի բացառիկ պայ – ծառութեամբ եւ ուժգնութեամբ » :

— « Բայց Վարդանանց պայքարը ունի նաեւ համաշխարհային հրիստոնէական արժէք : Քրիս – տոնէական պատմութեան մէջ առաջին անգամն է որ խաչապաշտ բանակ մը դէմ առ դէմ կը կանգնի հին Արեւելքի հեթանոսական մէկ բանակին հետ հաւատոյ կամ հոգեւոր արժէքներու անպայման պահպանման ու ազատութեան համար» :

— « Ճիշդ այն տարին, **451**ին, երբ հրիստո – նէական Արեւմուտքը համաժողով գումարած կը վիճէր Քրիստոսի բնութեան մասին, ասդին Աւա – րայրի Տղմուտ դաշտին վրայ, հայ հերոսները զէնքով ու կուրծքով կը կռուէին այդ հաւատքի պաշտպանութեան համար » : («**Յառաջ**», 28 Ապ – րիլ, 1950) :

Ուրիշ վկայութիւն մը.

— « Ո՞նչ է մեր շահածը Տղմուտ գետի ափին : Ցաղթանա՞կ թէ պարտութիւն » :

« Հազար հինգ հարիւր տարիէ ի վեր այս հարցումը կ՛ընենք մենք մեզի եւ հազար հինգ հա – րիւր տարիէ ի վեր կը պատասխանենք ,— Պատե – բազմի դաշտին վրայ յաղթութեցանք, բայց պատ – մութեան մէջ յաղթեցինք ... յաղթութեցանք գին – ուորապէս, բայց յաղթեցինք բարոյապէս» :

« Տօնել այս սրբազան պատերազմի 15րդ տա – րեդարձը համազգային շուքով ու երկիւղած պաշ – տամունքով՝ կը նշանակէ ըմբռնել անոր մեծ խոր – հուրդը եւ տալ հարկս հարկաւորաց եւ պատիւս արժանաւորաց» : («**Ծուսաբեր**», 16 **Փետր.** 1950) :

Այո, ճիշդ այդպէս — « երկիւղած պաշտա – մունքով», սիրով ու պարծանքով ընդունենք մեծ Մամիկոնեան զաւակներին եւ հետեւինք անոնց օրինակին :

Մ. Մ.

(Մնացեալը յաջորդով)

Ժօրժ Սիմանեանի նուագահանդէսը

Զուրթակահար Ժօրժ Սիմանեանի նուագահանդէսը եկաւ ցոյց տալու թէ ինչպէս տաղանդաւոր արուեստագէտ մը կրնայ իր ընտրած գործիքին գաղտնիքներուն թափանցել,— նուագել ու հեղի – նակել եւ տալ գործեր որոնք իրենց որակովն ու պարունակութեամբ արժանի են տեւելու :

Երկու մասի բաժնուած իր յայտագիրը կը պարունակէր նախ հինգ կտոր եւրոպական երա – ժիշտներու գործերէ : Իսկ երկրորդին մէջ իր անձ – նական հեղինակութիւններէն սոնատ , թիւ 45 , գրուած 1934ին, ինչպէս նաեւ ութ հայ հեղինակ – ներու գործերուն transcriptionները :

Անառարակելոյս արուեստագէտ մը իր յայտա – գրին պատրաստութեան պահուն կ'առնչուիլ որոշ նպատակի մը, եւ սակայն այս առթիւ թող ներուի մեզի թէ իր առաջին մասին մէջ պիտի նախընտրէինք տեսնել աւելի ամբողջական գործեր իրենց յղացման ինքնատիպ ձեւին տակ քան զա – նազան հեղինակներու գործերէ հատուածներ՝ վե – րաչխատուած ջուրթակի եւ դաշնակի համար :

Այս միջանկեալ նկատողութիւնը սակայն ոչ մէկ կերպով կը նսեմացնէ իր ջուրթակահարի ար – ժանիքները , քանի որ ամէնէն համեստ նիւթին իսկ իրական արուեստագէտի մը ձեռքերուն մէջ կրնար առանձնաձեւ մեծ հմայք մը : Մնաց որ, արդէն իր կը – տորները ինքնին ապարդիւ կարղացող գործեր է – ին, որոնց մէջ տեսանք նաեւ թէ իրեն չի պակսիր անոնց հմայք մը տալու չունչը :

Այդ տեսակէտէն պիտի յիշենք քանի մը նմոյշ – ներ մխայն, օրինակի համար Վիվիավսիի կտո – րին «քառանս»ին նուագածութիւնը, անոր սքիհա – բօներուն մէջ իր ազնիւ գործածութեան ճարտա –

վեստիա»յի եւ «Բոլշեւիկ»ի խմբագրական կազ – մերը :

Ամէն ի վեր, Սթալինի լուրաքանչիւր հրա – մանատրին կ'ընկերանան համապատասխան մաք – բագրծումներ գիտական, տնտեսական եւ մշա – կութային կազմակերպութեանց եւ վարչական բարձր իշխանութիւններու մէջ :

Այս մաքրագործումներէն աղդուեցաւ նաեւ կուսակցութեան գերագոյն ղեկավարութիւնը , մէկէն ըլլալով Պոլիտբիւրօն եւ Օրկբիւրօն եւ, մէկ օրէն միւսը հանրային կեանքէն անհետացան Պ. Պ. Վոյնէնակի, Ռատիճովի, Վլասովի, Քուռնէկո – վի եւ Փոփովի նման կարեւոր դէմքեր :

Մաքրագործումներ կատարուեցան նաեւ հա – մալնավար կուսակցութեանց վարչակազմերուն մէջ, թէ դաշնակցային աստիճանաչափով եւ թէ անկատ հանրապետութեանց գծով : Մաքրագործ – ման ենթարկուեցան մասնաւորաբար երիտասարդ – դական չարժումն ու բանակին եւ նաւատորմին կից քաղաքական կոմիսարներու կազմակերպու – թիւնը :

Եւ վերջապէս, մաքրագործումներու հետ – եւանքով, ամենազօր Պոլիտբիւրօն եւ կուսակցու – թեան քարտուղարութիւնը զարձան պարզ դոր – ծադիր մարմիններ, բուն իշխանութիւնը յանձնե – լով Սթալինի անմիջական մարդոց՝ Մոլոթովի , Մալենքովի եւ Բերիայի եռապետութեան :

Գաղութէ գաղութ

Հ. ԳԱՐԵԳԻՆ Վ. ԳԱՐԱՆՖԻԼԵԱՆ

Հ. Գ. վրդ. Գարանֆիլեան վերջերս նչանակ – ուեցաւ մեծաւոր Գահիրէի Մխիթարեան վարժա – րանին : Միեւնոյն առեն անոր քահանայութեան 50ամեայ յոբելեանը տօնուեցաւ Գահիրէի մէջ : Ստորեւ կարդ մը կենսագրական ծանօթութիւն – ներ :

Ծնած է Պոլիս 1877ին : Նախնական կրթու – թիւնը առաւելէ վերջ Պոլիսէն կը մեկնի Վիէննա 1895ին եւ կը դառնայ Մխիթարեան անդամ : 1900ին աստուածաբանական ուսումը աւարտելէ վերջ՝ քահանայ կը ձեռնադրուի : 1903ին Զմիւռ – նիոյ Վիէն . Մխիթարեանի միջազգ . վարժարանին տնօրէնն է եւ չնորհիւ իր մանկավարժական եւ դաստիարակչական ձիրքերուն, կը բարձրացնէ համբաւը գալրոցին , ուրկէ չրջանաւարտ կ'ըլ – լան կարեւոր անձնաւորութիւններ, ինչպէս Ա. – թէնքի դրամատան տնօրէնը, Օրոզտի Պաքի տնօ – րէնը : Կը հիմնէ նաեւ Զմիւռնիոյ քաղաքին հայ մատենադարանը Գարեգին Փափազեանի հետ :

Կը վերադառնայ Պոլիս եւ կը պաշտօնավարէ Բանկալթիի Մխիթարեան վարժարանին մէջ իր – րեւ փոխ – վարիչ եւ ուսուցիչ դերմաներէն լեզուի եւ պատմական ու աչխարհագրական դիտութեանց : Կը դասախօսէ նաեւ 1913 — 1918ին Պոլսոյ Ամբա – սարհունդար պետական վարժարանին մէջ, թուր – քերէն եւ դերմաներէն լեզուները :

լութիւնը եւայլն, որոնք արուեստագէտին փայ – լուն թէքնիքը կը ցուցադրէին : Այդ նչմարելի էր մասնաւորաբար դժուարին անցքերու նուագա – ծութեան մէջ : Սահուն, միատարր եւ ոչ բռնազ – բօսիկ :

Ուրիչ տեղ մը, օրինակ Սէն Սանսի fonչէրթօ – ին երկրորդ մասին կշռաւոր հանդարտութեան մէջ դուսպ յուղականութիւնով հատասարակշռուած ա – զդեցիկ գործածութիւնը ի չայտ կը բերէր իր ճա – չակին ու ոճին ազնիւ բնոյթը :

Զենք ուզեր սակայն Պ. Սիմանեանի արժա – նիքներուն գնահատումը սահմանափակել միայն իր չատ լաւ ջուրթակահարի մը հանգամանքին մէջ : Կ'արժէ անդրադառնալ իր հեղինակի հանդաման – քին ալ, տալու համար իրեն արդար տուրք մը եւս, այսինքն չնորհաւորել զինքը փայլուն transcription – ներով՝ հայ արուեստին իր մատուցած ծառայու – թեան համար :

Առանցքէ դլխաւորաբար Ռ. Մելիքեանի « Մի լար »ը, Հ. Տիրանեանի «Դարձ – պար»ը, Կ. Վարդապետի «Ունասլի»ն եւ մանաւանդ անոր «Ք – լէ քէլէ»ն իր խիստ սիրուն արմօնիէներով անկաս – կած անմրցելի գեղեցկութիւն ունեցող մնայուն գործեր են :

Transcriptionի արուեստը կարծուածէն չատ ա – ւելի փափուկ ու պատասխանատու գործ մըն է որ, այս պարագայի, ոչ միայն ջուրթակի եւ դաշնակի թէմիքին անթերի ծանօթութիւնը եւ տիրացումը կը պարտադրէ, այլեւ մանաւանդ ազնիւ ճաշակ :

Պ. Սիմանեանի նուագահանդէսը այ տեսակէ – տով կրկնակ յաջողութիւն մը ապահովեց իրեն , որուն համար կ'ուղղենք մեր սրտագին չնորհա – կութիւնները :

1921ին Թրանսիլվանիոյ կերլա հայագաղաթը կ'երթայ եւ մէկուկէս տարի կը դասախօսէ հայ լեզուն հունդարախօս տղոց : 1923ին Վիէննայի մէջ «Հանդէս Ամսօրեայ»ի խմբագրութիւնը կը վարէ , ինչպէս եւ Մայրավանքի գործակալութեան պաչտօնը մինչեւ 1937 :

1938 — 48 տարին Մեծաւորն է Գահիրէի վիէննական Մխիթարեան վարժարանին :

Հ. Գարանֆիլեան հմուտ է գրաբար, լատի – ներէն, յունարէն, գերմաներէն, ֆրանսերէն եւ թուրքերէն լեզուներու : Հրատարակած է « Նը – պատ մը Հայ լեզուի պատմութեան», «Սկզբնաւո – րութիւն բիւզանդական բանակաթեմերու գրու – թեան», «Տիգրան Բ.» եւ «Հայ Լուկուլեան պատե – րազմները», «Համառօտ ընդհ . պատմութիւն հին, միջին եւ նոր դարեր(3 հատոր)» : Ներկայ տարուան ընթացքին հրատարակած է նաեւ «Նոր Կտակա – րանի » — Ջորս Աւետարաններու եւ Գործք Առա – քելոցի գրաբարէ աչխարհաբար թարգմանութիւ – նը, բանասիրական ծանօթութիւններով : Աւետրիոյ Ֆրանց Եոզէֆ չքանչանով վարձատրուած է :

ՋԱՑՆԵՐ ԳԱԻԱՌԻՆ

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ

Լիոն, 24 Յունուար.— Կիրակի կէսօրէն վերջ մենք ալ տօնեցինք Մանուկներու Օրը , Յոյներու սրահին մէջ, կոկիկ բազմութեամբ մը :

Ի՜նչ դեղեցիկ դաղափար է որ յղացեր է Ֆր. Կապոյտ Խաչը, տարին գոնէ մէկ օր իրարու քով հաւաքել հայ մանուկները եւ անոնց բերնէն լսել հայերեն բարբառը :

Ժամը 3.30ին հանդէսը բացուեցաւ Սանուէի – ներու կողմէ երգուած «Ցառաջ նահատակ» խմբ – երգով, դեկավարութեամբ Տիկին Վարժապետ – եանի : Ցետոյ օրուան նախագահը կարգով բեմ հրաւիրեց բոլոր այն փոքրիկները, որոնք բան մը ունէին ըսելու :

Շատ պիտի խնդրէի «Ցառաջ»էն որ տեղ տար բոլորին, իրրեւ քաջալերութիւն : Արտասանեցին եւ երգեցին Օ. Սահակեան, Ռ. Նորոյեան, Վ. Նորոյեան, Ֆ. Զոլաքեան, Շ. Յովակիմեան, Լ. Ղազարեան, Դ. Տէրտէրեան, Ս. Տէրտէրեան, Հ. Մինասեան, Ց. Յովակիմեան :

Խոսմոնալից պատանի Պէրպէրեան նուագեց ջուրթակի վրայ «Երրոր բացուին դռներն յուսոյ», եւ կտոր մը «Անուչէն», արժանանալով բոլորին դնահատանքին : Ցետոյ Կապոյտ Խաչի անդամու – հիները փոքրիկներուն, մօտ 60 հոդի, բաժնեցին պէս պէս ուտելիքներ, ուրախացնելով բոլորը : Տասը վայրկեան դադարէ վերջ « Սինէ Ղազօ»ն, ինչպէս նախորդ տարիներուն, այս տարի ալ փոք – րիկներուն համար մասնաւոր չարժանկար մը ցու – ցադրեց, կուչա ու կուռ խնդացնելով ներկաները : Մասնաւոր չնորհակալութիւն Պ. Ղազար Ղազար – եանին :

Վերջին պահուն փոքրիկները ուրախացնելու համար կօչիկի ծանօթ վաճառականներէն Պ. Մի – նասեան (Chaussures Eddy) օդապարիկներ նուի – րած էր փոքրիկներուն : Մասնաւոր չնորհակալու – թիւն Պ. Մինասեանին :

Ապրիք հայ մայրեր եւ քոյրեր :

կարօ

ԼՐՏԵՍ ԿԻԿԵՐՈՆ ԱՆԳԱՐԱՑԻ ՄԷՋ

(Գրեց՝ գերման դեսպանատան կցորդ ՄՈՅԶԻՇ)

ՀԵՏԱՊՆԴՈՒՄ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՄԷՋ

Երեք օր վերջ արդէն կանչեց պիս հեռաձայ – նով : Գայի գոնել զինքը քաղաքին մէջ, յետոյ դացինք բարեկամիս տունը, եւ հետեւեալ պատ – մութիւնը ըրաւ ինծի :—

Յաջողեր էր առանց տեսնուելու իր սենեակը երթալ այդ անձկալի դիչերէն վերջ : Նոր հաղեր էր իր ծառայի համազդեստը, երբ ուրիչ սպասա – ւոր մը, որուն հետ բարեկամ էր անշուչտ, եկեր էր զինքը տեսնելու :

Վկայ մըն էր այդ, որ ի հարկին պիտի կա – րենար յայտարարել թէ Կիկերոն դեսպանատան մէջ էր այդ դիչեր : Եւ սակայն ոչ ոք ոեւէ բան հարցուց երբեք :

Հետաքրքիր էր դիտնալու թէ ղրկա՞ծ էի կա – դապարը , Պերլին : Կ'ուղէր չուտով ունենալ իր անձնական բանալին, կարենալ բանալու համար ղրամարկղը եւ օգտուելու Սըր Հիւկէսընի բացա – կայութենէն, աչխատելով նաեւ դերեկ առեն : Այդ երիկուընը Կիկերոն ըսաւ ինծի թէ դեսպա – նին վստահութիւնը չահեր էր իր երաժչտական տաղանդով : Ինքը կ'երդէր ի հարկին եւ դեսպանը կ'ընկերանար իրեն դաշնակով :

Անպարծութեամբ թէ ուրիչ որեւէ պատճա – ռով, իր տաղանդը կ'ուղէր ցոյց տալ ինծի այդ ի – րիկուն : Նստաւ դաշնակին առջեւ եւ երգեց Փայ – եասէն քանի մը տող : Պէտք է խոստովանիմ թէ դեղեցիկ ձայն մը ունէր, պարիթօն քաղցրալուր ձայն մը, որ կախարդած ըլլալու էր Սըր Հիւկէ – սընի նման երաժչտութեան սիրահարը : Երգեց նաեւ կիսաձայն մէկ երկու երգեր : Չմայքին տակն էի այդ մոզական ձայնին :

Ո՞վ պիտի, եթէ կարող եղած ըլլար մշակել , այդ ձայնը փառքի ու յաջողութեան պիտի առաջ – նորդէր զինքը թերեւս առանց իր արդի վտանգա – ւոր գործունէութեան :

Մինչ կ'երգէր , կը դեղեցկանային իր բիրտ ու երբեմն նոյնիսկ նողկալի դիմագիծերը : Ցան – կարծ վերածուեցաւ մարդու մը, որ հասարակաց ոչինչ ունէր սենեկապանին հետ, որ ղրամի համար կը դաւաճանէր իր տիրոջ :

Մինակ մնալէ վերջ, չկրցայ չխնդալ կացու – թեան ծիծաղելի կողմին վրայ : Անդլիոյ դեսպա – նին սենեկապանը, որ կ'երգէ դերման դեսպանա – տան կցորդին համար :

Եղրակացութիւնը այն է որ օրօր մը կար, դող – ցուած քաղաքական դաղտնիքներ, նաեւ՝ վրէժ – խնդրութիւն, ընչաքաղցութիւն, ինքն իրեն ար – ժէք տալու պահանջը եւ հրեչտակավայել ձայն մը : Ամէն պարագայի մէջ, ճչմարիտ առէդուած մըն է այս մարդը, խորհեցայ, երբ եկաւ վերջս – տին մօտս նստիլ :

Հրեչտակ մը եւ դեւ մը նոյն անձին մէջ եւ սա – կայն ինծի պէս մարդ մըն էր : Մայր մը աչխարհ բերած էր զայն ինչպէս դիս եւ Արարիչը կրնար իմ – մարմնեղէն կեղեւս տալ անոր հոգիին :

Կիկերոն ազատ էր այդ դիչեր, եւ յաջորդ ժամերուն հետզհետէ աւելի գերին դարձաւ իր մէջ բնակող դեւին :

Իր լաւ տրամադրութեան մէջ, այդ երիկուն Կիկերոն յօժարեցաւ դոհանալ յետադային իւրա – քանչիւր «ֆիլմ»ի համար միայն տասը հազար սթերլինով, նկատելով որ չատ առատօրէն յանձ – նում կը կատարէր :

ԵՐԲ ԵՐԵԻԱՆ ԿՈՒԳԱՑ ԳՈՐՆԷԼԻՆ

Անցան քանի մը օրեր, եւ Կիկերոն բերաւ ին – ծի «ֆիլմ» մը, որ կատաղութեան մատնեց զիս : Խոչորցնելէ վերջ լուսանկարները, չատ զբաղ – ցայ դիտելով անոնցմէ մին : Եւ սակայն նախորդ – ներէն չատ տարբեր փաստաթուղթ մը չէր այս : Շատ մը ուրիչներու նման, « խիստ գաղտնի » վերտառութիւնը կը կրէր : Գրութիւնը չէր որ ապ – շութիւն կը պատճառէր ինծի, այլ, երկու մա – տեր, բծամատն ու ցուցամատը, զոր որոչապէս կարելի էր տեսնել պատկերին եզերքին վրայ : Վստահ էի թէ Կիկերոնի մատներն էին : Որովհե – տեւ սքանչելի տեսողական յիչողութիւն մը ունիմ նախ եւ յետոյ, ցուցամատը կը կրէր բաւական խոչոր մատանի մը զոր տեսած էի կարծես, Կիկե – րոնի մատին վրայ :

— « Սիրելի Կիկերոն , ըսի ես ինծի , եթէ այս լուսանկարը իմնայ Անդլիացիներու ձեռքը , ողջ չեն չգեր քեղ» :

(Շար.)

Թուրքն եւ փեվէճ գլուխ գլխի

Ամերիկեան թերթերը «անսովոր» կ'որակեն ի պատիւ Պ. Փեվէճի եւ սպարապետ Ինէօնիւի կատարուած ընդունելութիւնը Ուաշինկթընի մէջ։ Աղբարեւ, Ֆրանսայի հիւրերը կայարանին մէջ դիմաւորուեցան նախագահ Պ. Հ. Թրումընի, արտաքին նախարար Պ. Էչիսընի, պաշտպանութեան նախարար Պ. Մարշըլի եւ այդ օր Ուաշինկթըն գտնուող բոլոր ամերիկացի նախարարներու կողմէ, ինչ որ հազուագիւտ երեւոյթ է։

Նախագահը բարի գալուստ մաղթելով Ֆրանսայի վարչապետին, ըսաւ. «Ձեր այցելութիւնը հաճելի եւ օգտակար պիտի ըլլայ միանգամայն։ Մենք բոլորս Ֆրանսայի բարեկամներն ենք եւ կը յուսամ, որ ձեր հոս ներկայութեան միջոցին պիտի ըմբռնէք թէ մենք միշտ ձեր երկրին բարեկամները պիտի մնանք»։

Պ. Փեվէճն պատասխանեց սահուն անգլերէն – նով մը.— «Ուրախ եմ մեր ունենալիք խօսակցութեանց համար։ Ես միշտ պիտի յիշեմ այն բոլորը ինչ որ Մ. Նահանգները ըրին Ֆրանսայի վերջին պատերազմին։ Չեմ մոռնար, որ մենք միշտ բարեկամներ եղած ենք վերջին երկու դարերուն եւ համոզուած եմ թէ այդպէս ալ պիտի մնանք միշտ»։

Նոյն օրը տեղի ունեցաւ առաջին խորհրդակցութիւնը, որուն ատարտումէն վերջ Պ. Փեվէճն յայտարարեց թէ չատ գոհ մնացած է։ Այս առթիւ, Սպիտակ Պալատը հրատարակեց հետեւեալ պաշտօնական դեկոյցը.— «Նախագահ Թրումըն եւ Ֆրանսայի վարչապետը կարծիքներու կատարեալ փոխանակութիւն մը ունեցան Ծայր. Արեւելքի կացութեան եւ մասնաւորաբար Հորդանանի մասին։ Այդ խօսակցութեանց չնորհիւ հաստատուեցաւ ամերիկեան եւ ֆրանսական կառավարութեանց քաղաքականութեան հիմնական նմանութիւնը։ Նախագահ Թրումըն եւ Պ. Փեվէճն, վարը պիտի ղբաղին եւրոպական խնդիրներով»։

ԱՆԳԼԻԱ 800.000 ԶԻՆՈՒՈՐ ՊԻՏԻ ՈՒՆԵՆԱՑ ԱՑԱ ՏԱՐԻ

Անգլիոյ վարչապետը՝ Պ. Էթլի, Բ. օր երեսփոխանին առջեւ պարզեց երկրին վերազինման ծրագիրը։ Ինք պատերազմը անխուսափելի չի նկատեր, «բայց եւ այնպէս պէտք է ուժեղ ըլլալ որեւէ յարձակում կանխելու համար»։

Պրիւքսէլի մէջ, անցեալ Դեկտեմբերի 19ին առանձնացած յանձնաժողովի նիստ մը գումարուեցաւ, պիտի դործադրուի վերազինման ծրագիրը։ Այսպէս, յառաջիկայ ապրիլ 1ին անգլիական բանակը պիտի բաղկանայ 800.000 զինուորներէ։ Ասկէ զատ, այս ամառ զէնքի տակ պիտի առնուին եւ պիտի մարզուին 1939—45ի պատերազմի զինուորներէն 235 հազար հոգի, որոնց 40.000ը պիտի յատկացուի հակաօդանաւային պաշտպանութեան։ Միւս կողմէ, կամաւորներու ծառայութիւնը պիտի երկարաձգուի 18 ամիս, ցամաքային բանակի եւ նաւատորմի մէջ եւ 12 ամիս՝ օդանաւային ուժերու մէջ։ Այս նպատակով պիտի ծախսուի 1.3 միլիառ սթերլին, իսկ յառաջիկայ երեք տարիներու համար կը նախատեսուի 4.7 միլիառ սթերլինի ամբողջական ծախք մը։ «Ծանր պիտի ըլլայ այս բեռը անգլիացի ժողովուրդին համար եւ պիտի բարձրացնէ անոր ապրուստի դիները, բայց եթէ իմ մտանները չձախ ձեւովս չարժինք, այդ զոհողութիւնը պիտի չվնասէ Անգլիոյ տնտեսական վերականգնումին»։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱԹԱԹԻՒՐՔԻ (Մ. Քէմալ) որդեդիր աղջիկը, Սապիհա Կէօքչէն, 36 տարեկան, Հորչա պիտի երթայ, ծառայելու համար Ազգաժողովի օգտատրմիղին մէջ։ Այս օգաչու Թրքուհին էր որ քարուքանդ ըրաւ Տէրսիմը, ծանօթ ապստամբութեան առեն։

ՍԱԿԱՐԱՆ (Բ.)։— Սթերլին 980 (930), տոլար 350 (384), դուիլ· Ֆրանք 81.37 (89), պելժ· 7 (7.30), Նափոլէոն 4010, դուիլ· ոսկի 3770, սթերլին 4980, տոլար (20) 19.800, ճոյլ ոսկի 544 հազար Ֆրանք։

ՆԱԽԱԳԱՀ ԹՐՈՒՄԸՆ ազդարարեց.— «կէն – սականօրէն կարեւոր է որ համայնավար աշխարհակալութեան վարիչները սխալ չդնահատեն մեր երկիրը, ինչպէս Հիթլէրն ու Քայզէրը ըրին վերջին երկու աշխարհամարտներուն։ Կրեմլինը պէտք է ըմբռնէ, որ հակառակ իր քարոզչութեան, այս երկիրը տկար ու պառակտուած չէ։ Մենք, բարոյապէս ու տնտեսապէս քայքայուած վիճակի մէջ չենք գտնուիր»։

ԱՐԱԲԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ. խորհուրդին նիստը բանալով Գահիրէի մէջ, Եգիպտոսի վարչապետը, նահաս փաչա յայտարարեց թէ «արաբական աշխարհը պէտք է մասնակցի այն ջանքերուն որ կը կատարուին խաղաղութիւնը փրկելու համար»։

Հ. Ը. Դ. Վաթսունամեակը

ՊԱՆԵԼՕ ԲԱՇԱՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ը. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ եւ հովանաւորութեամբ «ԱՐՇԻԻ» ենթակոմիտէի։ Այս կիրակի ժամը **16էն 23**, դպրոցին սրահը, **Bagneux**, 69 rue d'Arcueil, métro Bagneux։

Ներկայացում։ Գեղարուեստական բաժին Նոր Սերունդի կողմէ։ Թառ ԳԱՐԵԳԻՆ եւ ԲԵՆՕ։

Առատ սեղան։

ԾԱՒԱԶ կը նուիրեն

Ընկեր Արա Տէր Վարդանեան մէկ տարեկան Ցառաջ կը նուիրէ Պ. Կարապետ Կարոեանի, Արլ։

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑԻ 1500ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ

Հանդիսաւոր պատարագ այս հինդշաբթի, փարիզի Հայոց եկեղեցին։ Կը հրաւիրուին փարիզեան չրջանի բոլոր հայ աշակերտները։ Պատարագէն վերջ դպրաց դասը պիտի երգէ աղց. եր – գեր։

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ 1500ԱՄԵԱԿԸ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Հարաւ. Ֆրանսայի Ազգային Կեդր. վարչութեան նախաձեռնութեամբ պիտի տօնուի, Վարդանանց ճակատամարտի 1500ամեակի տարեդարձը, կիրակի, 4 Փետրուար։ Առաւօտեան հոգեհանդստեան պաշտօն Մարսէյլիոյ բոլոր եկեղեցիներուն մէջ։ Կէսօրէ վերջ ժամը 4ին, հոգեհանգստեան պաշտօն Մարսէյլիոյ բոլոր եկեղեցիներուն մէջ։ Կէսօրէ վերջ ժամը 4ին, հոգեհանգստեան պաշտօն Մարսէյլիոյ Մայր եկեղեցիին մէջ, մատնանշութեամբ յարանուանութեանց հոգեւոր պետերուն եւ «Արմենիա» երգչախումբին, ղեկավարութեամբ Պ. Վ. ՍԱՐԳՍԵԱՆԻ։

Կը խօսին՝ ՓՐՕՖ. Ե. ԽԱՉԻԿԵԱՆ, Պ. Տ. ԹԱԴՈՑԵԱՆ, Պ. Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆ։

Ժր. Կապոյտ Խաչ

Ժր. Կ. Խաչի Կեդր. վարչութիւնը կը հրահանգէ իր բոլոր մասնաճիւղերուն որ փութան իրենց ղրկել ծերանոց մտնել փափաքող ծերունիներու —այր կամ կին — ցանկը (իրենց անունները, մականունները, տարիք, ծննդավայր եւ հասցէ)։

×Կը յիշեցնենք նաեւ փութացնել իրենց 1950ի հաշուեկշիռները։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Կազմակերպուած Տէօնիի Ազգային դպրոցի հոգաբարձութեան կողմէ, ի նպաստ դպրոցին։

Կը ներկայացուի ԹԻՒ 5 ՏԵԼԱԴԱՐԸ

Քրքջալիը կատակերգութիւն երեք արար եւ մէկ պատկեր։

Այս չաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Հ. Ը. Դ. Տան մէջ։

Ղեկավարութեամբ Պ. ՊՕՂՈՍ ՏԷՐ ՊՕՂՈՍԵԱՆի, եւ մասնակցութեամբ Պ. Պ. Նուպար Պօտուրեանի, Սահակ Պարթամեանի եւ ուրիշ կարող ուժերու։

Մանրամասնութիւնները տեղին վրայ։

Կը հրաւիրուին բոլորը անխտիր։

Այրի Տիկին Աննա Մխիթարեան, Տէր եւ Տիկ· Նուպար Մխիթարեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Պերճ Մխիթարեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Միհրան Մխիթարեան եւ զաւակները (Պոլիս), Տէր եւ Տիկին Ճղնաւորեան եւ զաւակները (Ամերիկա) եւ Քիւլաբեան ընտանիքը անհուն կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց եղբօր, հօրեղբօր եւ ազգականին

ԳԱՐԵԳԻՆ ՄԻՒՐՃԱՆԵԱՆի (Նախկին ռազմիկ) դառնադէտ մահը, որ տեղի ունեցաւ կիրակի, 28 Յունուար, յետ կարճատեւ հիւանդութեան, 68 տարեկան հասակին։

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի հինգշաբթի, 1 Փետրուար, ժամը 15.30ին, Հայոց եկեղեցին, 15 rue Jean Goujon, ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի ընտանեկան դամբարանը, Mitry Neuf, (Seine et Marne)։

ՇԱՆՕԹ.— Մասնաւոր մահագդ ղրկուած չըլլալով, ներկայս իբր այդ նկատել։

ՇԻՐԱԿ *Աբեւելքի ԹՄԿԱԿԱՆ ամենաընտիր Օղին։ Առաջնակարգ իր մասնագիտական պատրաստութիւնով։ Բոլոր նրբաճաշակները փնտռուած միակ ախորժակ համ զօրացուցիչը։ Տօնական օրերու եւ ինջոյներու սեղաններուն անզուգական եւ անզանցառելի զարդը։*

Dépôt Central: Grande Distillerie du Parc, 1Bld. Onfroy (Prado), Marseille. Tél. Prado 83.50 et 82.93։

Dépôt pour la Région Lyonnaise: M. D. Baha – dourian, 10 rue de l'Epée, Lyon. Tél. Moncey 32.10։

ՕՐԱՇԱՏԵՍ

ԿԱՐՏԱՆ.— Հ. Ը. Դ. Նիկոլ Դուման ենթա – կոմիտէի ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Հ. Ը. Դ. Գեղտնի Տան մէջ։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

ՏՐԱՊԻԶՈՆի Նահանգի Հայր· Միութեան ընդհ. ժողովը՝ այս կիրակի ժամը 14.30ին, Cadetի սրճարանին վերնայարկը, 17 rue Cadet։ Կը խընդրուի բոլոր հայրենակիցներէն անպայման մաս – նակցել այս ժողովին, ուր ներկաներու թիւը մեծ ծամանութիւն պիտի համարուի։ Հաշուետուութիւն եւ վարչութեան ընտրութիւն։

ՓԱՐԻԶ.— Սեբաստացի Մուրատ Ուս. Միութիւնը ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամ եւ ոչ անդամ հայրենակիցները այս կիրակի, ժամը 3.30ին, Իսիի Խրիմեան դպրոցի սրահը։ Օրակարգ՝ խընջոյքի հաշուետուութիւնը։

Տարեկան պարահանդէս

Մարսիլիոյ Աղքատախնամ Որբախնամ Միութեան, այս չաբաթ երեկոյ ժամը 9էն մինչեւ լոյս Le Clubի չքեղ սրահին մէջ, 51 rue Grignan։

Հաճելի գեղարուեստական բաժին, ընտրուած նուագախումբ, ճոխ պուֆէ։

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ.— Սեբաստիոյ Մուրատ Ուսումնասիրացը Մարտ 24ին կիրակի իրիկունը կը տօնէ ՎԱՐՈՒԺԱՆի եւ ՄԵԾԱՐԵՆՑի Օրը, Salle de Géographie։

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ.— Մարտ 3ի չաբաթ երեկոյեան թատերական ներկայացում մը Salle d'IENA։ Օր. եւ Պ. Ավճեանցներու կողմէ։

ԼԻՈՆՑԻՆԵ՛Ր,

ՁԵՐ ԳՆՈՒՄՆԵՐԸ ԿԵԴՐՈՆԱԳՈՒՑԵՔ

ՊԱՀԱՍՈՒՐԵԱՆ

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Ձեր ճահապետական սեղանին վրայ ամպա – կաս ըրէք ՇԻՐԱԿ ՕՂԻՆ։

Ամասիոյ չոր պամիա, տուփով պահածոյ Ermys պամիա, եալանճը տոլմա, եւայլն։

Մաքուր եւ արագ սպասարկութիւն։

Պատուէրները կ'ընդունինք Ֆրանսայի բոլոր վայրերէն։

Մեծաքանակի համար դիմել՝

Պահեստուրեան վաճառատուն

10, RUE L'EPÉE, LYON

Մանրաքանակի համար դիմել՝

20, RUE VILLEROY եւ

19, RUE JULIETTE RECAMIER, LYON

ԱՃՈՒՐԴ

ՓԱՐԻԶԻ **CHAMBRE DES NOTAIRES**Ի ՄԷՋ
1951, Փետրուար **20**ին, ժամը **14**ին

ԹԷՆՔ ՄԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Rue de l'Arcade, No.35

Մօտ **135** քառակուսի մեթր տարածութեամբ։
Խառն հասոյթ **223.000** ֆրանք
Վաճառման համար նշանակուած գինը
600.000
(Որ կրնայ ¼ով զեղչուիլ)

Դիմել.— **Me. MICHELEZ**ի, Notaire à Paris, 128 Bd. de Courcelles, dépositaire du cahier des charges, **Me. PEZARD**ի, Notaire à la Loupe, Eure et Loir եւ Mes Radiguet et Coursault'ի, Avoués à Nogent. Le Rotrou·

Le Gérant : A. NERCESSIAN
Imprimerie DER AGOPIAN 17 rue Damesme - (13)